

The New Testament in Sembeleke

**The New Testament and Genesis
in the Sembeleke language
of Papua New Guinea**

**Buk Stat na Nupela
Testamen long tokples
Sembeleke long Niugini**

The New Testament in Sembeleke

The New Testament and Genesis in the Sembeleke language of Papua
New Guinea
[ssx]

Translation by Ken Macnaughtan

© 1991 The Bible Society of Papua New Guinea

Print publication, 1991 by The Bible Society of Papua New Guinea

Web version
2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works)

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *The Bible Society of Papua New Guinea* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating**. Na tu, **yu no ken senisim Tok**.

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stremi samting i no orait long dispela tok orait, stremi tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

Table of Contents

Ala:ta: Ala:ta: Paeyaona: Kini Piekeekie Kini Pieke	Kin	5
Ma:tiuma: wape pieke Pi Seliapoe Ma:tiu	Mt.	106
Makama: wape pieke Pi Seliapoe Maka.	Mk	195
Lukuma: wape pieke Pi Seliapoe Luku.	Lk.	245
Dionima: wape pieke Pi Seliapoe Dioni.	Dio	336
Aposolo haliwekima: pimiki ekimanue Aposolo	Ap.	395
Poloma: Loma: Ketiso tapake pa:ta: tapaeyeke wapee Loma:	Lm	467
Poloma: Kotindi Siosi pa:ta: titina: tapaeyeke wapee 1 Kotindi.	1Ko	506
Poloma: Kotindi Siosi pa:ta: yaapo peao tapaeyeke wapee 2 Kotindi.	2Ko	541
Poloma: Ka:leisia Siosi pa:ta: tapaeyeke wapee Ka:leisia	Kal	563
Poloma: Epesese Siosi pa:ta: tapaeyeke wapee Epesese	Ep.	576
Poloma: Pilipai Siosi pa:ta: tapaeyeke wapee Pilipai	Plp	588
Poloma: Kolosi Siosi pa:ta: tapaeyeke wapee Kolosi	Kol	598
Poloma: Desalonaika Siosi pa:ta: tapaeyeke titina: wapee 1 Desalonaika	1De	606
Poloma: Desalonaika Siosi pa:ta: tapaeyeke wetepena: wapee 2 Desalonaika	2De	613
Poloma: Timodi pa:ta: tapaeyeke titina: wapee 1 Timodi.	1Ti	618
Poloma: Timodi pa:ta: yaapo peao wape pea tapaeyekeeki 2 Timodi.	2Ti	629
Poloma: Taitasi pa:ta: tapaeyeke wapee Taitasi	Tait	637
Pailimono pa:ta: Poloma: tapaeyeke wapee Pailimono	Plm	642
Hibulu Ketiso tapake pa:ta: tapaeyeke wapee Hibulu	Hib	644
Dia:mesima: tapaeyeke wapee Dia:mesi	Dm	672

Pidama: tapaeyeke titina: wapee						
1 Pida	1Pi	681			
Pidama: yaapo peao tapaeyeke wapee						
2 Pida	2Pi	691			
Dionima: titina: tapaeyeke wapee						
1 Dioni.	1Dio.	697			
Dionima: yaapo peao tapaeyeke wapee						
2 Dioni.	2Dio.	706			
Dionima: tepo peao tapaeyeke wapee						
3 Dioni.	3Dio.	708			
Diudima: tapaeyeke wapee						
Diudi.	Diud.	710			
Dota: Yesu Ketisoma: Dioni pa:ta: peneme yaeyekeeki						
Peneme Yaeyekeeki	PY.	713			

Ala:ta: Ala:ta: Paeyaoa: Kini Piekeekie

Koda:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao wepiekeeki

1 1-2 Titi panake pa:ta: Koda:ma: kenke ya yaapo wepieke dina:
do kenketa: homeke hau honda: lupa pua aleta: ma:nda: ota: na:
wiekeme. Kutupa mo dawalata: timba: kiti la:pa peeke alena: Koda:na:
Sipitidita: manda hayekeme. 3 Kutupa Koda:ma: alota: Paa pa:la:eki wina:e
leeke handaata: paa piekeme. 4 Koda:ma: kutu piekeeki handolo hata:
ta:na:ma: homolo mo timba: ala:eki pita: paa pa:la:eki yaapo putupaalu
pina: leekeme. 5 Ipihana:ma: mo paa pa:la: ekina: bikita: Natee laata:
timba: ala: ekina: bikita: Timbae leekeme. Kota: timba: laa da kelepeeketa:
titina: nate yeeke.

6-7 Kutupa Koda:ma: alota: Mo ikalita: putupaalu pina: yeke dopu
miaasa: ekima: handeke ale wina:e leeke handaata: kutu piekeme.
Koda:ma: do wieke alema:ta: mo ikalita: putupa:alu pea manda make oto
nane make wina: leekeme. 8 Koda:ma: koto dopu miaasa: ekima: handeke
alena: bikita: Yae leekeme. Kota: timba: laa da kelepeeketa: yaapo peao
nate yeeke.

9 Kutupa Koda:ma: alota: mo ya oto nane ula: ikali pa:ta: yu peneme
yao opa:liao wina: yeke mo ikalita: homeke alena: mombelena:e laa
leeke handaata: kutu piekeme. 10 Kutupa mo yuna: bikita: Kenkee laa mo
homeke alena: mombeleeke ikalina: bikita: Dawalae leekeme. Koto ekina:
moeki hando haota: Koda:ma: ta:na:ma: homeekeme.

11 Kutupa Koda:ma: alota: Do kenkema:ta: mo kenkena: opa:la: ta:ta:
ta:ta: piki ti potekemanu make kiliki a:eta:la: alemanu make opaena:e laa
leeke handaata: kutu piekeme. 12 Kenkema: kutu piekeeki hando haota:
Koda:ma: ta:na:ma: homeekeme. 13 Timba: laa da kelepeeketa: tepo peao
nate yeeke.

14 Kutupa Koda:ma: alota: Mo nate pita: timba: ala:eki yaapo putupa:alu
pina: yeke oli ya nane paa pa:la: ekimanu wina:e laata: koto paa pa:la:eki
manuma:ta: mo natemanu make bapimanu make ne pamba:la:eki

manuna: dimanu kini peaena: yeke wina:e laa leekeme. ¹⁵Ikana:ma:ta: mo kenke paa pealuekema: oli ya nanema: hata: paa pilieke laa leeke handaa kutu piekeme. ¹⁶Koto ekina: Koda:ma:ta: paa tieke yaapo wepiekeme. Mo natema:ta: natepa handeteke haena: make mo kaisepoma:ta: timba handeteke haena: piekeme. Kutupa hombulanka:manu make wepiekeme. ¹⁷Ipihana:ma:ta: mo paa pa:la:eki manuma:ta: mo kenkena: paa peaena: yeke oli ya nane haena: leekeme. ¹⁸Ikana:ma:ta: mo natepa pita: timba yaapo handeteke haena: make paa pa:la:eki pita: timba: ala:eki yaapo putupa:alu pina: yeke piekeme. Kutupa Koda:ma: kotoeki hando haota: ta:na:ma: homeekeme. ¹⁹Timba: laa da kelepeaketa: tonko peao nate yeekeeme.

²⁰Kutupa Koda:ma: alota: Mo ikali pa:ta:ta: ta:ta: ta:ta: pa pitiki ale manuma: tumbina:e laata: yana:ta: ba titima: tumbina:e laa leekeme. ²¹Koto ekina: Koda:ma:ta: mo dawalana: pila: si tieke hombelekemanu make oni ikali pa:ta: pila: ta:ta: piki pa pitiki alemanu make ta:ta: ta:ta: piki bamanu make wepiekeme. Koto ekina: Koda:ma: mo alemanu hando haota: ta:na:ma: homeekeme. ²²Ipihana:ma:ta: ta:na:ma: homa: tiaasa: pima: mo ikali pa:ta: pilimi pa pitiki alemanu pa:ta: alota: Mo dawala pa:ta: sembelomena: pa mendiolo ombu hapa:peke laata: mo bamanu pa:ta: make alota: Wopu yomena: pa mendiolo ombu hapa:peke laa leekeme. ²³Timba: laa da kelepeaketa: yunki peao nate yeekeeme.

²⁴Kutupa Koda:ma: alota: Mo kenke pa:ta: yama:ta: ta:ta: piki pona:la: hotekemanu make tikene hala: hotekemanu make tieke make hosikale sunu make haena:e laa leeke handaa kutu piekeme. ²⁵Koto ekina:ta: Koda:ma: koto alemanu paeyao wepiaka:na: mo alemanu hando haota: ta:na:ma: homeekeme.

²⁶Kutupa Koda:ma: alota: Kota: ameta: wanda:halimanu wepumana:e laa leekeme. Ikita: nikima: handaa nika: hau hondena:e laa leekeme. Ikana:ma:ta: mo ta:pelimanu make bamanu make pona:la: hotekemanu make tikene hala: hotekemanu make tieke make hosikale sunu make paeyao tapaota: kilu tombua haena:e laa leekeme. ²⁷Koto ekina:ta: Koda:ma: wanda:hali ipikima: kone handena: wepiekeme. Ipihana:ma:ta: hali tapake pita: wanda: tapake yaapo wepiekeme. ²⁸Ipihana:ma: ipiliki ta:na:ma: homa: tiaasa: pima: alota: Ipilika: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: do kenke honiki paeyao pa:ta: hata: ala:ta: ala:ta: paeyao kilu tombua haena: yeke wekiwandiki wopu mendia:pa:peke laa leekeme. Ima: ipilikita: mo ta:pelimanu make bamanu make tikene hala: hotekemanu make handeteke hapena: yeke alome leekeme. ²⁹Kutupa ipilikana:ma: nopena: yeketa: mo ta:ta: ta:ta: piki konima: handeke kilikimanu make ta:ta: ta:ta: piki ti potekemanu make amu pea wepia wina: lolome leekeme. ³⁰Pate mo tikene hala: hoteke manuma: make ba manuma: make nena:ta: mo ambumanu make

katake hake timanu wepia wina: laalome leeke handaata: kutu piekeme.

³¹ Kutupa Koda:ma: mo ipika: wepia wina: leeke ala:ta: ala:ta: paeyao handolo hata:ta: ta:na: tiekema: wopu homeekeme. Kota: timba: laa da kelepeeketa: yunki mindiki peao nate yeeekeme.

2 ¹Kutupa kota: mo kenke nane ula: alemanu make oli ya nane hala: alemanu make paeyao wepu paeyaeyekeme. ²Koda:ma: mo ipika: poka:tia epeeke eta: poko paeyao mo wataake natena:ta: e na pokeke hoto pitiekeme. ³Koto ekina: ipikana:ma: mo wataake peao nateta: ta:na:ma: homa: tiaasa: pima: Ta:ta: ma:nda: piki natee laa tombo wina: leekeme. Pa eki peke koto natena:ta: mo ala:ta: ala:ta: paeyao weputia a:pa e poka:la:eki mina:pa:laeyeke natee. ⁴Mo kenke ya yaapo make mo ala:ta: ala:ta: paeyao wepieke tup:a:ta: kotoe.

Mo Ideni E

⁵ Tekehali Koda:ma: mo kenke ya yaapo wepia dina:ta: do kenkena: lako na tapaeyekeeki yalo make yu lu wia:peke wanda:hali ma:nda: dia:yeke ekima: do kenkema:ta: wae alemanu ma:nda: na hao make kilikimanu ma:nda: na opeeekeme. ⁶Pate mo kenke oto nane wieke ikalima:ta: opa:liao mo kenke tenke latiki piekeme.

⁷Kutupa mo Tekehali Koda:ma:ta: kenkena: dokolo mea hali au laa wepiata: ipika: mineke pa:ta:ta: mo da:ta:la:eki hala:la: pomo po lo pambeeke handaata: mo halita: tiao da:taa hayekeme.

⁸Kutupa mo Tekehali Koda:ma:ta: mo nate opa:la: nane wieke Ideni kenke pa:ta: e pokaata: mo hande wepieke hali koto e pa:ta: haena: leekeme. ⁹Koda:ma: koto e pa:ta:ta: mo ta:ta: ta:ta: piki epeeke au leke timanu opaota: epeeke ti potekemanu eiyaeyekeme. Koto e tukikina:ta: mo da:ta:la:eki kita:la: ti make mo epeeke hau pita:la:eki pita: hoke hau pita:la:eki yaapona: hone u tiaasa: ti make hayekeme.

¹⁰Mo Ideni e pa:ta:ta: yopulu hala: ikali ma:nda:ma: mo e ikali halo hayekeme. Mo ikalita: Ideni mo pate leketa: ata:ka: tonkopu piekeme. ¹¹Mo titina: ikalita: Pisoni ikalie. Ipikita: mo Ha:pila kenke popei yao yapeekeme. ¹²Mo ala:ta: ma:nda: na taleke kolo make totopo piki weta: make seliapo piki toopimanu make koto pa:ta: handa:peke ya:la:me. ¹³Mo yaapo peao ikalita: Kioni ikalie. Ipikita: mo Kusu kenke popei yao yapeekeme. ¹⁴Mo tepo peao ikalita: Taikitisi ikalie. Ipikita: mo A:sitia kenkena: nate opa:la: nanema: yapeekeme. Kutupa mo tonko peao ikalita: Yupoteitisi ikalie.

¹⁵Kutupa Tekehali Koda:ma: mo hande halita: Ideni e pa:ta: yu lia handeteke haena:yeke hawayekeme. ¹⁶Koda:ma: ipiki pa:ta: alota: Mo ena: hala: ti poteke paeyaota: naapeke ya:la:pateta: ¹⁷mo epeeke hau pita: hoke hau pita:la:eki yaapona: hone u tiaasa: ti poteke homeke homeke dia:me. Mo koto tina: poteketa: ota: na naapeke laata: Neka:na:ta: kota: mo nelipi natena: kone homilipikie laa leekeme.

¹⁸ Kutupa mo Tekehali Koda:ma: alota: Mo hali ipika: siki hata:ta: hoela:me. Ima:ta: ipiki tamba: mina: ota: epeke ta:ma:ni ma:nda: wepulueke laa leekeme. ¹⁹ Koto ekina:ta: Koda:ma: mandane dokolomanu mea hoteke paeyao make ba paeyao make wepiekeme. Kutupa ipikana:ma: mo alemanu mo halima: handaa biki loma: loma: pina: yeke hatuku epeekeme. Kotota: ika: hande biki mimiki tupae: ²⁰ Koto ekina: mo halima:ta: mo bamanu paeyao make hotekemanu paeyao make biki hale hale piekeme. Pate koto ale manuta: ota: ma:nda: hondo ipiki tamba: mea:peke ta:ma:ni ma:nda: na hayekeme.

²¹ Koto ekina: mo Tekehali Koda:ma:ta: mo hali u yoka:lupa pena: leekeme. Kutupa u pelia haena:ta: Koda:ma: mo halina: pa:ta:liku homeke ma:nda: ipila: mea mo loke a:mbaeyekeme. ²² Koda:ma:ta: koto pa:ta:likima:ta: wanda: wepia mo hali pa:ta: hatuku epeekeme. ²³ Kutu pieke mo halima: alota: Ameta: wetepe siki nane Ima: handeke yankeke ma:nda: doe. Ipika: holikita: yaka holiki pa:ta: yama: kone mea ipika: loketa: yaka loke pa:ta: yama: kone ma:la:me. Ipirita: mo hali pa:ta: yama: kone miekeeki yalo hata:ta: ipika: bikita: wanda:e leekeme. ²⁴ Koto ekina:ta: halima: ipika: apa: ama: mina:pa:lao ipika: wanda: yaapo ta:ma:ni peaata: ipilikita: homeke kone halepeme.

²⁵ Mo hali pita: wanda: yaapota: pa tia haepekepate kone ipilikita: yaala:ma: na homepekeme.

Koda:na: pi tunkuliekeeki

3 ¹ Mo Koda:ma: wepieke hotekemanu paeyao tukiki pa:ta: keto homeketa: ota: hone wopu u lenkene piki hoteke wepiekeme. Koto ketoma: mo wanda: lota: pitolo alota: Koda:ma: ipiliki pa:ta:ta: do e pa:ta: hala: ti ma:nda:na: poteke na napa:peke laa ota: lea:pe laa leekeme.

² Mo wanda:ma: hombo peaaso alota: Dikana:ma:ta: do e pa:ta: hala: ti poteke paeyao nolo polopa:pateta: ³ mo e tukikina: hala:eki homeke homeke dia:me laata: Koda:ma: diki pa:ta: alota: Koto ti poteke homeke ota: na napa:peke make ota: na wataapa:peke. Kutu pipika:na:ta: homilipipikie laa lea:me leekeme.

⁴ Mo ketoma: pi lu moneaaso alota: Kotota: ota: pi dia:me. Ipiriki na homilipipikie. ⁵ Koda:ma: koto leke hauta: ipilikana:ma: koto ti poteke nepekena:ta: ipikima: kone handaa mo epeke hau pita: hoke hau pita:la: ekina: hone u tiaasa: ekita: hone wilipipiki yeke handa lea:me leekeme.

⁶ Mo wanda:ma: mo ti handeeketa: au epeke laa mo ti poteke nalota: ota: a:pa:la:me laa handeekeme. Kutupa ipika: honema: ipikita: hone wopu u lenkene pitolota: ota: a:pa:la:me hone wiekeme. Koto ekina:ta: ipikana:ma: mo mandane ti potekemanu mea neekeme. Kutupa ipikana:ma: mandane ekita: ipika: haliki haleeketa: halikima: make neekeme. ⁷ Ipirikanana:ma: mo ti poteke nepe ale pa:ta: koneta: hone u

tiaasa:eki halaa ipilikita: pa tia hata: pupa:ka:ta:me hone wipikime. Koto ekina:ta: ipilikana:ma: nose katake tombula ipiliki loke a:mbaepekeme.

⁸Koto nate pambolo haena:ta: mo Tekehali Koda:ta: e pa:ta: pomia:eki opitolo hata: ipiki a:mbao oni ti polu pa:ta:manu panko pitipikime. ⁹Pate Tekehali Koda:ma: mo hali pa:ta: wi la:moneaaso alota: Neketa: hando pa:ta: halepe leekeme.

¹⁰Mo halima: hombo peaaso alota: Ima: neke oni e pa:ta: pomieki opu hao I pa tia haowa: ekima: paala: pieke neke a:mbao panko pilume leekeme.

¹¹Koto leeke Koda:ma: alota: Neketa: pa tia haleme laata: Epima: la kia:pe. Nakana:ma:ta: mo Ima: na napeke loa: ti poteketa: nepee leekeme.

¹²Mo halima: hombo peaaso alota: Do hande I yaapo hapono lele wanda:ma: mo ti poteke mea kieke handa noa:me leekeme.

¹³Mo Tekehali Koda:ma: mo wanda: pa:ta: alota: Do ekita: eki pelea pelepe leekeme. Mo wanda:ma: hombo peaaso alota: Ima: nono yeke handa mo ketoma: I makeaya:me leekeme.

Hoke Yenki Haleekeeiki

¹⁴Kutupa mo Tekehali Koda:ma: mo keto pa:ta: alota: Do hau pele ekina: hoke yenki kitolome. Mo hoteke manuma: dia:ya:la:pate pa neke homeke homekema:ta: dupiki esihou pi mie. Neketa: ame do kini pea puluta: naka: weleketa: yola: tia pominolo hata: neke pa ha pelia haeka:na:ta: kota: dokolo no halipikie. ¹⁵Kutupa Ima: neketa: mo wanda: yaapo a:nda: tunkula: alu peao ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikima: make naka: ekima: make a:nda: tunkula: alu alu pu haena: lolueke. Ipitana:ma: naka: you da:ka:pa: tombuaeya:ka:na:ta: nakana:ma: ipika: anke kinuku handulu nelipikie leekeme.

¹⁶Kutupa Koda:ma: mo wanda: pa:ta: alota: Ima: neketa: naka: weki loke lombilipi ale pa:ta:ta: ka:nda: pa:la:eki haka:ta:peao make weki milipi ale pa:ta:ta: tanda pa:la:eki make haka:ta:palueke. Dupina: kone nakana:ma:ta: naka: haliki hone wopu wia ipiki oto pa:ta: halipikie.

¹⁷Kutupa Koda:ma: A:da:ma: pa:ta: alota: Nakana:ma:ta: naka: wanda:na: pi opua mo Ima: na napeke loa: ti poteke neleme. Koto hau pele ekina: do kenketa: mo esihou pi oto pa:ta: wilieke. Kutupa nakana:ma:ta: do kenkena: pa hapa:lia haeka:na:ta: mo kenkema: naka: ne ana:na: opaena: e honkopu hao poko halipikie. ¹⁸Mo kenkena:ta: ambumanu make tekeke hake alemanu make opa:tiki pilieke. Kutupa nakana:ma:ta: mo hapekena: hala: wae alemanu no halipikie. ¹⁹Kutupa mo kenkema: anemone ale opena: yeketa: a:ka:li mendia honkopu hao e poka:tiki pilipikie. Dupiki hau putia pua mo neke wa:pa:la: kenke pa:ta: pulu hata:ta: mina:pa:lalipikie. Neketa: dokoloma: wepiekeeki yalo hata: dokolo au kone lelipikie.

²⁰ A:da:ma:ma: ipika: wanda:na: bikita: Ipa: leekeme. Pa ekipeke ipikita: wanda:hali paeyaona: inkikie. ²¹ Kutupa mo Tekehali Koda:ma: hoteke manuna: yonkeleke mea aka: wepiaoka:na: mo toolina: yamaeyekeme.

A:da:ma: Ipa: yaapo tolu liekeeki

²² Kutupa mo Tekehali Koda:ma: alota: Ameta: mo halita: niki ma:nda: hondoma: handaata: mo epeke hau pita: hoke hau pita:la:eki yaapo hone ula:me. Koto ekina: ipikana:ma:ta: pa hatia puaama:na: mo deto hala: tina: poteke naama:na: waleke na halomana:e leekeme. ²³ Koto ekina:ta: mo Tekehali Koda:ma:ta: mo halita: Ideni e pa:ta: tolu lia ipiki wepia: kenke kone yu lina: haena: leekeme. ²⁴ Kutupa Koda:ma: mo ena: nate opa:la: naneta: mandane honkopu hake enisolomanu haena: laa make kutupa ti talo talo hake bainasi homeke mandane lekeleke alo hakeeki haena: leekeme. Do hau piki hauta: mo deto hala: ti teke pa:ta: ma:nda: a:paama:na: piekeme.

Keini pita: Eipolo yaapo

4 ¹ Kutupa A:da:ma:ma: ipika: wetike yaapo loke apa:tao mo wanda:ta: weki loke lombeekeme. Ipkana:ma: weki mendia alota: Mo Tekehalima: tamba: mina:la: ekima: do weki mondoloma: laa mo wekina: bikita: Keinie leekeme. ² Pa hoki naneta: weki ma:nda: Eipolo mondu wiekeme. Eipolota: sipisipi handeteke hayekepate Keinita: e hali hayekeme. ³ Nate ma:nda:na:ta: Keini ipika: mandane ne napeke mea a:pa Tekehali pa:ta: pa hameke haleekeme. ⁴ Kutupa Eipoloma: ipika: sipisipima: titina: mendieke ikikita: lia mo epeke mindiki manuta: Koda: pa:ta: pa hameke haleekeme. Mo Tekehalima:ta: Eipoloma: pa hameke haleeke ekina: make ipiki yaapo ta:na:ma: homeekeme. ⁵ Kutu piekepate Keinina: pa hameke haleeke ekita: kiayekeme. Koto ekina: Keinita: wenoko homa:niao mineke wopu pankeekeme. ⁶ Kutu pieke mo Tekehali Koda:ma: Keini lota: pitolo alota: Neketa: ekipeke mineke pankelepe laa Naka: leke popeleketa: ekipeke homa:nialepe. ⁷ Nakana:ma: ota: hau pika:na: yoluta: naka: leke popeleke kipa baalo pia:pate nakana:ma: hoke hau pele ekima:ta: hoke ekima:ta: naka: pota: kake pa:ta: yu pamba hala:me. Ipkana:ma: neke dipula muluekema: pita:la:pate nakana:ma:ta: ota: bepolapeke ya:la:me leekeme.

⁸ Kutupa Keinima: ipika: kame Eipolo pa:ta: alota: Oni e pa:ta: pana: epoe leekeme. Kutupa mo hamala: oni ena: pua haepe dina:ta: Keinima: la:ka:la: moneao ipika: hameke siki kone homena: liekeme.

⁹ Mo Tekehalima: Keini lota: pitolo alota: Naka: kame Eipolota: hando pa:ta: hala:pe leekeme. Koto leeke Keinima: hombo peaaso alota: I mata:la:me. Yaka kameta: Ima: handeteke hapeke ya:la:pe leekeme.

¹⁰ Koto leeke mo Tekehalima: alota: Ekipeke nakana:ma: do hoke hau pea pelepe laata: Mo hoke hauta: Koda: nakana:ma: panisi peae laa naka:

kamena: wema:ta: pi holə:makema: leke oni kenkena: hata: I wi ala:me leekeme. ¹¹Neketa: mo esihou pi oto pa:ta: haleeki yalota: do kenkena: e ota: pa na pokilipikie laata: Pa ekipeke nakana:ma: mo naka: kame lilipi natena: kone mo kenkema:ta: ipika: we dodopo lo noluekema: kake ala:pelia hake nono pia:me. ¹²Kutupa nakana:ma: e waemanu nokepeka:na:ta: ne napeke ma:nda: na halieke. Kutupa neketa: do kenkena: da teke dia: yalo hata: pomu lopa:la: hali halipikie leekeme.

¹³Koto leeke Keinima: mo Tekehalii pa:ta: alota: Do ka:nda:ta: Ima: mea tia:peketa: ana: na pa:la:me laata: ¹⁴kutupa nakana:ma:ta: I do kenke mina:pa:lao pono make naka: leke tonona: na hake hano leke tolu liteleme. Koto ekina: Ita: do kenkena: da teke dia:yeke some hata: ma:nda: epima: I handa: wia:ka:na:ta: kota: I lilieke leekeme.

¹⁵Koto leekepate mo Tekehalima: hombo peaaso alota: Dia:me. Ma:nda: epima: neke lia:ka:na:ta: kota: koto somena: hoke yenkiti: wataake hata: peao haka:ta:pao homena: lilieke leekeme. Koto leeke ekina: ma:nda: epima: mo Keini manda:hande pia:ka:na:ta: na lina:e alo hata: Tekehalima: mo somena: lokena: patehau ma:nda: piekeme. ¹⁶Kutu pieke handaa Keinita: mo Tekehalina: leke popelekena: tonona: na hake pao mo Ideni ena: nate opa:la: nane mo Pomina:la:eki leeke kenke ma:nda: pa:ta: pua hayekeme.

Keinina: tapake

¹⁷Keini pita: ipika: wanda: yaapoma: weki mondu wia bikita: Inoko lepekeme. Kutupa Keinima: daoni ma:nda: a:eyaata: eiyekena: biki taapa: tiao biki leekeme. ¹⁸Wetepena: Inokoma:ta: biki Itado leke weki homeke mondu wiekeme. Itadota: Mehudieilina: ateke yekeme. Kutupa Mehudieilima:ta: biki Meduseili leke weki mondu wiekeme. Meduseilita: La:mekena: ateke yekeme. ¹⁹La:mekema:ta: wanda: yaapo Ada pita: Sila yaapo miekeme. ²⁰Adama:ta: Dieibolo mondu wiekeme. Ipirita: mo palai da pa:ta:manu hata: hotekemanu punieke ekina: peayeke apa:meina: kini pieke hali hayekeme. ²¹Ipika: hameketa: Diubolo yekeme. Koto someta: mo hande kidama: handeke ale pita: puolo yaapo limiki tapakena: kini peayeke hali hayekeme. ²²Silama:ta: weki Tubali Keini mondu wiekeme. Mo wekima:ta: kopama: handeke ale botonisi pita: aeya:ni yaapoma: mo ta:ta: ta:ta: piki kaiya sipeidimanu kini pea wepiekeme. Ipika: belikita: Nahama yekeme.

²³La:mekema: ipika: wetek yaapo pa:ta: alota:

Ada pita: Sila yaapoo. Yaka pi opua:pe.

Mo panake hali ma:nda:ma:ta: I yombieke handaa Ima: ipiki lua:me.

²⁴Koto ekina:ta: mo hande Keini lita:la: ekina: yenkiti: watake hata: haliweki homolo pia:ka:na:ta: kota: ma:nda: epima: I lia:ka:na: tombota: mo 77 haliwekita: I lila:eki yenkinia: homilimikie leekeme.

Sedi pita: Inosi yaapo

25 A:da:ma: pita: weteke yaapoma:ta: weki ma:nda: mondu wipikime. Kutupa mo wanda:ma: alota: Keinima: lia: weki Eipolona: anketekе mina: yeke Koda:ma: weki ma:nda: ka:la:me laata: ipika: bikita: Sedi leekeme.
 26 Kutupa Sedima:ta: biki Inosi leeke weki mondu wiekeme. Koto natena: kini peaata: mo wanda:halima: Tekehalina: yakopiki biki alo hata: yeiya: lao haemekeme.

A:da:ma:na: tapake

5 ¹Dota: mo hande A:da:ma:na: tapakena: biki ula: ekie. Koda:ma: hande wanda:halie wepieke dina:ta: ipikima: kone handeke wanda:halie wepitolota: ²hali pita: wanda: yaapo wepiekeme. Ipihana:ma:ta: mo tooli ta:na:ma: homaasa: pi laaka:na: ipiliaka: bikita: Wanda:halie laa wiekeme. ³A:da:ma: ipika: bapi 130 mieketa: ipikima: handeke weki ma:nda: mondu wiaata: ipika: bikita: Sedi leekeme.
⁴Koto hoki naneta: A:da:ma:ta: bapi 800 hayekeme. Koto bapi tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mendiekeme. ⁵Kutupa ipikita: 930 bapina:ta: homeekeme.

⁶Mo Sedi ipika: bapi 105 yeketa: biki Inosi leeke weki mondu wiekeme. ⁷Kutupa bapi 807 tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mondu wiaata: ⁸ipika: 912 bapina:ta: homeekeme.

⁹Mo Inosi ipika: bapi 90 yeketa: biki Kenana leeke weki mondu wiekeme. ¹⁰Kutupa bapi 815 tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mondu wiaata: ¹¹mo 905 bapina:ta: homeekeme.

¹²Mo Kenana ipika: bapi 70 yeketa: Mahalale biki leeke weki mondu wiekeme. ¹³Kutupa bapi 840 tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make wopu mondu wiaata: ¹⁴mo 910 bapina:ta: homeekeme.

¹⁵Mo Mahalale bapi 65 yeketa: Dia:tedi biki leeke weki mondu wiekeme. ¹⁶Kutupa bapi 830 tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mondu wiaata: ¹⁷mo 895 bapina:ta: homeekeme.

¹⁸Mo Dia:tedi ipika: bapi 162 yeketa: biki Onoko leeke weki mondu wiekeme. ¹⁹Kutupa bapi 800 tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mondu wiaata: ²⁰mo 962 bapina:ta: homeekeme.

²¹Mo Inoko ipika: bapi 65 yeketa: biki Medusela leeke weki mondu wiekeme. ²²Koto hoki naneta: Inokota: 300 bapi tukiki pa:ta:ta: Koda: yaapo ta:ma:ni pea hata: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

²³Ipikita: do kenkena: 365 bapi hata: ²⁴Koda: yaapo ta:ma:ni pipikime. Kutupa ipikita: Koda:ma: miekeeki yalo hata: pa alu paeyekeme.

²⁵Mo Medusela ipikita: bapi 187 yeketa: biki La:meke leeke weki mondu wiekeme. ²⁶Kutupa bapi 782 tukiki pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mondu wiekeme. ²⁷Kutupa 965 bapina:ta: homeekeme.

²⁸ Mo La:meke ipikita: bapi 182 yeketa: weki mondu wia hata: ²⁹ alota: Mo Tekehalima: esihou pi wieke kenkena: kone do wekima:ta: do nika: ka:nda: paeyao mea baalo pa:la: wekie alo hata: ipika: bikita: Noa leekeme. ³⁰ Kutupa bapi 595 pa:ta:ta: mandane wekiwandiki make mondu wiekeme. ³¹ Kutupa 777 bapina:ta: homeekeme.

³² Kutupa Noa ipiki bapi 500 mieketa: weki tepo mondu wiekeme. Ika: bikita: Seme make Ha:me make Dieipedi yekeme.

Wanda:halina: hoke hau

6 ¹Mo hande wanda:hali paeyao kenke honiki honiki paeyaona: putupieke handaata: wandiki titi make mendimikime. ² Kutupa mo wandiki tonuta: seliapo pimiki handaa mo Koda:na: ekiyeke tonuma: ika: hone pia: tupu: muma: muma: pimikime. ³ Kutupa Tekehalima: alota: Ima: mo wanda:halita: pa na hao haena: lolueke laata: Pa ekipeke ikita: homa:peke ya:la: loke halemeke handa loa:me. Koto ekina: ame do siki kini pea puata: ma:nda: 120 bapi haka:ta:pao na haena: lolueke leekeme. ⁴ Koto nate nina: make wetepe nina: make do kenkena:ta: mo hande kenke wanda: pita: Koda:na: ekiyeke yaapona: monduma: monduma: pieke weki titita: ankolomeke haliweki titima: handemekeme. Ikita: you hali tieke tieke hata: ikita: mo amba: kiake haemeke wanda:halina: biki kende tupaa wieke haliweki yekeme.

⁵ Mo Tekehalima: do kenkena: haemeke wanda:hali paeyaoma: hoto paeyao ika: putia peme hoke haumanu make ika: temokona: honemanu u tia peme ekimanu make hando haota: ⁶ ipikana:ma: alota: oni wanda:halita: pa ekipeke do kenkena: haena: wepia polope hone wiekeme. Koto ekina: koto hone wotu witolo hata: alota: ⁷ Ima: do wepolo wanda:hali make hotekemanu make bamanu make paeyaota: Ima: kone homena: lia baalueke laa Ima:ta: pa ekipeke wepia polope leekeme. ⁸ Pate mo Tekehalima:ta: Noa yaapota: ta:na:ma: homeekeme.

Noa

⁹⁻¹⁰ Dota: Noa tapakena: pie. Ipikita: weki tepo mondu wiekeme. Seme make Ha:me make Dieipedi make yekeme. Noa hayeke natena: ipikita: pu ata:ka: peaya:eki ma:nda: dia:yalo hata: ipiki homeke homeke epeke some hayekeme. Ipikita: Koda: yaapo ta:ma:ni pea hayekeme. ¹¹ Pate Koda:na: leke popelekena: wanda:hali paeyaota: hoke hauma: tumbulu bao make haku na piki hau pita:la:eki manuma:ta: kenke honiki paeyao pa:ta: putu piekeme. ¹² Kutupa Koda:ma: handeekepate do kenketa: hoeya:pa wia wanda:hali paeyaota: hokeeki pa:ta: haemekeme.

¹³ Koda:ma: Noa pa:ta: alota: Ima: wanda:hali paeyao ota: hoeyaalueke hone witolome laata: Do kenkena:ta: ika: haku na piki hau manuma: tumba:la: ekina: iki paeyao siki hoeyaalueke. ¹⁴ Kutu pulu pa:la: ekina:

nakana:ma: epeke tima: naka: sisima a:eyaa tukiki naneta: da panda:manu wepiaata: oni tukiki nane make hama: nane make ota: paeyao koloda lia:peke. ¹⁵Kutupa hokulu pulu pa:la: ekina: tombota: 133 mida wepiaata: mo petipeke ya:la: ekina: tombota: 22 mida wepia haliao halo pa:la: ekina: tombota: 13 mida wepia:peke. ¹⁶Kutupa mo sisimana:ta: holu wepia mo holu tukikina: make pa:ta:liki yaapona: make waleke 44 sendimida wina: lapeke. Kutupa mo sisimana: tukiki pa:ta:ta: puku tepo wiaata: tea:na:ta: pota: kake lombapeke. ¹⁷Pa ekipeke Ima:ta: do kenkena: haleme pa pitiki ale paeyao siki hoeyaaluekema: yeke ikali tieke a:meina: tapaaluekema: loa:me. Kutupa do kenkena: haleme aleta: ota: paeyao homilimikie. ¹⁸Pate Ima:ta: neke pa:ta: ya pi la: ulueke. Koto ekina: naka: wanda: ipiliki make naka: weki tonu make ika: wanda:weki make oni sisima pa:ta: pupe. ¹⁹⁻²⁰Kutupa ta:ta: ta:ta: piki hotekemanu make bamanu make homaama:na: wanda:eki mea:tiki halieki mea:tiki pea oni sisima pa:ta: mea pupe. ²¹Kutupa ika: ne make mo hoteke ba manuna: make nolo peleme nemanu make mea pua:pa:peke leekeme. ²²Koto leeke handaa Noama:ta: Koda:ma: pea:peke leeke hau sunu paeya: tapao ana:na: piekeme.

Mo ikali tieke teekeeki

7 ¹Mo Tekehalima: Noa pa:ta: alota: Do kenke honiki paeyao pa:ta:ta: Ima:ta: neke homeke homeketa: mo tikitiki hau pu haleeki handa: ulu ekina: naka: wekiwandiki iki paeyao oni sisima pa:ta: pupe leekeme. ²Kutupa neke ame_{le}ta: mo ota: hai na taleke ta:ta: ta:ta: piki hoteketa: wataake hata: tooli tooli lo mea polo pelepateta: mo hai taleke ta:ta: ta:ta: piki hoteke manuta: tooli homeke lo mea:peke. ³Kutupa mo ta:ta: ta:ta: piki bamanu make wataake hata: tooli tooli lo mea:peke. Pa ekipeke kutupiki hau pika:na:ta: kota: mo ta:ta: ta:ta: piki hotekemanu make bamanu make na alupiki pa do kenkena: mondu sembelena: lelipikie. ⁴Kutupa ame do natena: kini pea yata:polo mo wataake hata: peao nate paeya:ka:na:ta: mo Ima: wepolo pa pitiki alemanu paeyao hoeyaena: yeketa: hali tieke yaapo natena:ta: na to lena: leke lako lopena: lolueke leekeme. ⁵Koto leeke Noama:ta: mo Tekehalima: ota: pea:peke leeke ekimanu paeya: tapao piekeme.

⁶Noata: bapi 600 mieke dina:ta: do kenkena: mo ikali tieke a:meiyeekeeki epeekeme. ⁷Ipiliki tooli make ipilika: weki tooli tooli make mo ikali tieke a:meiyolo piekeeki wendiao oni sisima pa:ta: pemekeme. ⁸Kutupa mo ta:ta: ta:ta: piki hai taleke make hai na taleke hotekemanu make bamanu make paeyao siki tooli tooli lo ⁹mo Koda:ma: pia:peke leeke tupu: Noa ame_{le} oni sisima pa:ta: honda: pambemekeme. ¹⁰Kutupa wataake hata: nate paeyeketa: mo ikali tieke kini pea teekeme.

¹¹Noa ipika: bapi 600 mieketa: mo hande yaapo peao opeeke kaisepona: pulu yaapona: pa nate tepo mieketa: mo kenke tekilipulu

ba oni kenke oto nane ula: ikali paeyao opolu bao make oli ya nane wieke lakota: pota: lombieke pita:ta: lombolu baeyekeme. ¹²Kutupa mo lako pa ipulu ipulu haenata: hali tieke yaapo nate pa mulu yapeekeme. ¹³Koto kone Koda:ma: pua:peke leeke natena:ta: Noa tooli make ipilika: ekiyeke tonu Seme make Ha:me make Dieipedi make ika: weteke tonu make paeyao oni sisima pa:ta: honda: pambemekeme. ¹⁴Mo hosiki hosiki ale make aneke alemanu make pona:la:eki pita: tikene hala: ta:ta: ta:ta: piki hoteke make bamanu make mo Noa tapake ame^{le} mandakena: pitulu pemekeme. ¹⁵⁻¹⁶Mo ta:ta: ta:ta: piki pa pitiki alemanu tooli tooli lo mo Tekehalima: leeke tupu: Noa ame^{le} oni sisima tukiki pa:ta: pemekeme. Kutupa mo Tekehalima: Noana: hoki teli teli pu kone pota: poka:moneayekeme.

¹⁷Kutupa mo ikali tieketa: hali tieke yaapo natena: epeeketa: mo sisima tia halo pieke tupu: ikali kendo ana:na: wiekeme. ¹⁸Kutupa mo ikalita: noka: tieke wiekeeki yalo hata: mo sisimata: manda tia pomiekeme. ¹⁹Mo ikalita: ota: noka: tieke wiekeeki yalo hata: mo hokulupeke pote tumiki manuta: ota: tote peao alu paeyekeme. ²⁰Kutupa mo ikali tieketa: mili mili a:meiyolo hata: mo ota: lombeipiki hokulupeke pote tumiki manuta: ikalima:ta: pa 7 mida tupu: anekema: tote piekeme. ²¹Kutu pieke handaa do kenkena: pa pitiki alemanu paeyao homeekeme. Mo bamanu paeyao make hotekemanu paeyao make wanda:hali paeyao make ota: homeekeme. ²²Do kenkena: pomo mea pitimiki alemanu paeyao homemekeme. ²³Mo Tekehalima:ta: do kenkena: pa pitiki alemanu paeyao hoeyaeyekeme. Wanda:hali make hotekemanu make bamanu make paeyao: tapao hoeyaeyekeme. Pate Noa ame^{le} oni sisima pa:ta: pitimikieki homeke pa pambo hamekeme. ²⁴Mo ikali tieketa: 150 natena: kone pa taa hayekeme.

Mo hande ikali tieke lomeekeeki

8 ¹Koda:ma:ta: Noa pita: mo sisima pa:ta: pitimiki tapake paeyao: hone na yonka:laeyekeme. Ipihana:ma: po epena: leeketa: mo ikali kini pea ^o loma: loma: piekeme. ²Mo hande kenke oto nane a:liaeyeke ikali pita: oli ya nane lombolu baeyeke ikali yaapo telipina: a:mbeeketa: mo lako paeyekeme. ³Kutupa mo ikalita: pa 150 nate ma:nda:na:ta: ^o loma: loma: piekeme. ⁴Kutupa mo wataake peao kaisepona: pula yaapona: nate tepona: mo sisimata: mo A:ta:ta:de tokona: a:pa wiekeme. ⁵Kutupa mo ikalita: ^o la:niatia pua kiki yaapo peao kaisepo opeeke titina: natena:ta: mo pote tumikimanu peneme yao waleekeme.

⁶Kutupa nate hali tieke yaapo paeyeketa: Noama: da ka:ka:na: ma:nda: lomba ⁷mo (da:einkima: handeke) ba homeke ipika: biki leibeni tapaeyekeme. Mo hande ba paa na la:ka:la epeeketa: mo ikali ^o la hala:pa: wina:yeke pa aya pomu lopo hayekeme. ⁸Kutu pieketa: Noama: mo ikali

o la:niala:pe la handena: yeke paa ba ma:nda: melipu tapaeyekepate ⁹mo kenketa: ikalima: pa tote pea wiekeeki yalo mo melipu ipiki pita:peke alena: dia:yeke handaa paa mo sisima wieke alena: pa la:ka:la peekeme. Kutu pieke handaa Noama: kiki hama: nane pena: laa mo ba handa: miekeme. ¹⁰Kutupa mo hoto wataake hata: nate pa yu wia haota: mo hande melipu paa pena: tapaeyekepate. ¹¹Kutu pieketa: mo melipuma:ta: nate oni pambolo pulu haena: ipika: kake pa:ta: mo panake olipi katake hapula Noa pa:ta: paa epeekeme. Kutu piekeeki handaa Noama:ta: mo ikalita: o la:niaya:ka:ta:me hone wiekeme. ¹²Kutupa Noama: wataake hata: natena: pa hao mo melipu paa tapaeyekepate koto natena:ta: mo hande bata: paa na la:ka:la epeekeme.

¹³Mo Noata: 601 bapi mieketa: mo titina: kaisepona: titina: natena:ta: mo ikalita: ota: o la:niayekeme. Kutu pieke handaa Noama:ta: mo sisima a:mbaeyeke ale mea bao lekema: lekema: piekepate mo kenketa: hapuma: hapuma: pia:eki handeekeme. ¹⁴Mo yaapo peao kaisepona: pula tepo paeya yunki mindiki hata: peao natena:ta: mo kenketa: ota: hapupa peekeme.

¹⁵Koda:ma: Noa pa:ta: alota: ¹⁶Naka: wanda: make naka: weki tooli tooli make hama opolu bao yopupe laata: ¹⁷Mo ba manuma: make hoteke manuma: make mendiolo mendiolo ombu haya:ka:na: do kenke honiki paeyao pa:ta: sembelena: mea opolu bapee leekeme. ¹⁸Koto leeke Noa tooli make ipilika: weki tooli tooli make mo sisima mina:pa:lao hama opolu bao pemekeme. ¹⁹Kutupa mo hotekemanu make bamanu make ika: homeke tapake sunu lo mandakena: opolu baemekeme.

Noama: hoteke lia haleekeeki

²⁰Noama:ta: Koda: pa:ta: oloda wepiata: mo hai na taleke hotekemanu make bamanu make tapake tapakena: homeke homeke lo mea tieke tonka:na: mo olodana: lu yanka haleekeme. ²¹Kutu pieke handaa mo lia haleeke hotekena: totopo seliapoma:ta: mo Tekehali ta:na: homa: tiayeke handaa ipika: kone alota: Do wanda:halima: pu haleme ekina: Ima: do kenketa: esihou pi oto pa:ta: ota: paa na wina: lolute. Pa ekipeke ika: mo panake daeta:la:me ale pa:ta: koneta: hoke honemanu wilimi ekita: Ima: hone ulu ekina: loa:me. Koto ekina: Ima: ame do pua: tupa: mo do kenkena: pa pitiki alemanu paeyao ota: paa a:nda: na hoeyaalueke. ²²Kutupa do kenke pa wina:ta: noka:pa:la: nate make ne napeke mina:la: nate make wilieke. Kutupa make hoto paeyao kosa: make titipu make nate ki make lako ki make nate make timba: make ota: pa u pelia halieke leekeme.

Koda:ma: Noa yaapo pi la: wiekeeki

9 ¹Koda:ma: Noa a:tala: a:tala: pa:ta: epeaasa: pima: alota: Ika: monduma: monduma: pilimi wekiwandikita: do kenke honiki

paeyao pa:ta: haena:ma: wekiwandiki wopu mendia:pa:peke. ²laata: mo hotekemanu paeyao make bamanu paeyao make ta:peli paeyao make ika: honkopu oto pa:ta: haleme ekina: iki paala: halimikie. ³Kutupa ameta: mo tanimanu no haleme tupu: do hotekemanu paeyao make lia nomena: yeke kitolopate ⁴pa mo we pa pitiki hoteke homeke na napa:peke. Pa ekipeke mo da:ta:la: ekita: koto we pa:ta: pileke loa:me. ⁵Kutupa ma:nda: epima: hali ma:nda:na: da:ta:la:eki mia:ka:na:ta: kota: ipikita: hoke yenki halueke. Kutupa hoteke ma:nda:ma: hali ma:nda:na: da:ta:la:eki mia:ka:na:ta: Ima:ta: ipika: hoke yenkita: homa:la:eki halueke. ⁶Halita: Koda: leke wepieke ekina:ta: ma:nda:ma: hali ma:nda: homena: lia:ka:na:ta: kota: koto someta: hali tonuma: kone lilimikie.

⁷Ika: monduma: monduma: pilimi wekiwandikina: wekiwandikita: do kenke honiki paeyao pa:ta: haena:ma: wekiwandiki wopu mendia:pa:peke leekeme. ⁸Koda:ma: Noa a:tala: a:tala: pa:ta: alota: ⁹Iki make ika: monduma: monduma: pilimi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: tonka:na: Ima: dupiki pi la: witolome. ¹⁰Koto pita: mo hande sisima pa:ta: iki ame^{le} epemeke pa pitiki alemanu paeyaota: mo bamanu make hotekemanu make iki paeyao pa:ta: loa:me. ¹¹Dupiki pi manuma:ta: iki ame^{le} pi la: witolome. Mo kenkena: pa pitiki alemanu paeyaota: mo ikali tieke tiekema: ota: paa na hoeyaena: laata: mo ikali tieke tiekema: do kenke paeyao paa na hoeyaena: laa Ima: la: witolome. ¹²Kutupa do iki ame^{le} make mo pa pitiki alemanu ame^{le} make do ota: na paeyeke pa u halo pa:la: la: witolo patehau witolo ekita: ¹³oli koana: yaka ka:la:da:peiya witolo ekita: Ima: do kenke yaapo pi la: ulu ekina: patehau ulueki yelieke. ¹⁴Ima: oli yata: koa manuma: a:mbatiki pitolo hata: mo ka:la:da:peiya a:pa:tiki pia:ka:na:ta: ¹⁵kota: Ima: mo hande iki ame^{le} make mo hotekemanu ame^{le} make ikali tieke tiekema: mo pa pitiki alemanu paeyao paa na hoeyaalueke laa pi la: ua:eki niminaalueke. ¹⁶Mo ka:la:da:peiya oli koa manuna: peneme yatiki pia:ka:na:ta: kota: Ima: do kenkena: haleme pa pitiki alemanu nika: mo na paeya:peke pi la: uma:eki paa nimiratiki pulueke. ¹⁷Mo ka:la:da:peiyata: Ima: mo pa pitiki alemanu paeyao pa:ta: pi la: witolo ekina: patehaue leekeme.

Noa a:tala: a:tala:

¹⁸Mo sisima pa:ta: pita pemeke Noana: eiyake tonuta: Seme make Ha:me make Dieipedi makee. Ha:meta: Keinanina: atekee ¹⁹Mo Noana: eiyake tepota: do kenke wanda:hali paeyaona: apa:meie. ²⁰Noata: e hali yalo ipikita: titina: waini pu noko peeke halie. ²¹Ipkana:ma: mo waini ikali naa keaaso hata:ta: ipika: aka:manu holo bao pa tu mea hata: ipika: palai da pa:ta: pumbuniao wiekeme.

²²Kutupa mo Keinanina: ateke Ha:mema: ipika: ateke pa tia peliekeeki hando haota: hameke yaapo lolo hama: nane peekeme. ²³Kutu pieke

handaa Seme pita: Dieipedi yaapoma:ta: ateke pa tia peliekeeki handa:peke yeketa: dau homeke ipilika: peiyokona: pulumbao tia hoki la:ka:la oni palai da pa:ta: pua pa ale handa hata: atekena: loke manda lopamoneao a:mbaepekeme. ²⁴Kutupa Noa ipika: hone paa epeeketa: mo ipika: wetepe wekima: ipiki pa:ta: piekeeki handa: u hao ²⁵Noama: alota:

Keinani pa:ta: esihou pi witoloma: ipikita: ipika: kame yaapona: pa hameke e pokaasa: hali halieke.

²⁶ Mo Semena: Tekehali Koda:na: biki mina:liape. Keinanita: Semena: pa hameke e pokaasa: hali halieke.

²⁷ Mo Koda:ma:ta: Dieipedina: tapake daetolota: ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandikita: mo Semena: wanda:hali amele haena:e.

Keinanita: Dieipedina: pa hameke e pokaasa: hali halieke laa leekeme.

²⁸ Mo ikali tieke tieke a:pa hoki nane Noata: 350 bapi pa ha pelia hayekeme. ²⁹Kutupa 950 bapi mieketa: homeekeme.

Noana: ekiyeke tonuna: tapake

10 ¹Mo hande Noana: ekiyeke tonu Seme make Ha:me make Dieipedi make ika: monduma: monduma: pimiki wekiwandikina: wekiwandikina: bikimanu doe. Mo hande ikali tieke tieke a:pa hoki naneta: do weki tepoma:ta: weki titi mondu wimikime. ²Mo Dieipedina: ekiyeke tonuta: Koma make Meikoko make Madai make Diapani make Diubolo make Meseke make Taitasi makee. Ikita: mo ika: biki kone yano loma: loma: pimiki da wanda:halina: apa:mei tonue. ³Mo Komama: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo A:sekena:se make Tipa:di make Tokama make koto damanu pa:ta: haemeke wanda:halie.

⁴Mo Diapanima: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo A:lisia make Sepeini make Saipotasi make Loa:disi make koto da kenkemanu haemeke wanda:halie. ⁵Ikita: mo dawala tea:na: make mo dawala u dupala: kenke sunu pa:ta: make pelia haemeke wanda:halina: apa:meie. Do koto wanda:halita: mo Dieipedima: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikie. Ikita: ika: kenke ma:nda: ma:nda: pa:ta:manu hao tutu ta:ta: ta:ta: hao tapake homeke homekema: ika: da pi ta:ta: ta:ta: lemekeme.

⁶Ha:mena: ekiyeke tonuta: Kusu make Idiepi make Libia make Keinani makee. Ikita: mo ika: biki yano loma: loma: pimiki da wanda:halina: apa:mei tonue. ⁷Mo Kusuma: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo Siba make Ha:pila make Sabita make Lama make Sabeteka make koto da kenkemanu pa:ta: haemeke wanda:halie. Mo Lamama: kini pea monduma: monduma: pieke

wekiwandikina: wekiwandikita: mo Seba pita: Dedani da wanda:halie.

⁸Kusuma: mo weki biki Nimolodo mondú wiekeme. Koto wekita: do kenkena: titina: a:nda: wotu bepolatiki pieke hali hayekeme. ⁹Mo Tekehalima: tamba: mina:la: ekima: ipikita: mo yapa: eya: wotu no hayeke hali hayekeme. Koto ekina: yeketa: wanda:halima: alota: Tekehalima: neketa: Nimolodo pieke tupu: yapa: eya: wotu no pele hali hawaena:e lo halememe. ¹⁰Nimolodo ipika: titina: kilu tombuaō hayeke daoni manuta: Ba:biloni make Eleke make Aka:de makee. Koto daoni tepota: mo Ba:biloni kenke pa:ta: haemekeme. ¹¹Koto kenkena: haota: ipikita: mo A:sitia kenke pa:ta: pua Ninipa daoni pita: Lihobodi Ia daoni make Kala daoni make ¹²kutupa mo Ninipa daoni pita: Kala daoni aneke yaapo tukikina: hala: Leseni daoni make paeyao a:eyekeme.

¹³Mo Idiepima: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo Lidia make A:namo make Leha:be make Na:pidiu make ¹⁴Pa: dutusi make Ka:solu make mo Pilisidaini wanda:halie kini pa:la: da Ka:podo make koto da wanda:halie yekeme.

¹⁵Mo hande Keinanina: eiyeket tonuta: mupeke weki Saidoni make Hedi makee. Ipilikita: mo ipilikita: biki yano loma: loma: pimiki da wanda:halina: apa:meie. ¹⁶Keinani ombuta: mo Diebasi wanda:halie make A:mo wanda:halie make Keakasi wanda:halie make ¹⁷Hipai wanda:halie make Aki wanda:halie make Sini wanda:halie make ¹⁸Apa:de wanda:halie make Sema wanda:halie make Ha:mode wanda:halie make koto wanda:halie paeyaa tapao sikina: apa:mei hayekeme.

Mo Keinanina wanda:halie tutu ta:ta: ta:ta: putupulu bao puata: ¹⁹ikana:ma: yu tombo kini piki hauta: mo Saidoni da nepoko nane kini pea pua mo Kasa da nanema: tilao Kita da puata: mo Laasa nanema: tilao Sodomo make Komota make A:dema make Seboimi da manuna: nate opa:la: nanema: tilao pua u naemekeme. ²⁰Mo Ha:mema: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: ika: tutu ta:ta: ta:ta: pa:ta: make kenke ta:ta: ta:ta: pa:ta: make hata:ta: tapake homeke homekena: ika: pita: ta:ta: ta:ta: lemekeme.

²¹Mo hande Dieipedina: hameke titina: weki Semeta: mo Hibulu wanda:halie paeyona: apa:mei yekeme. ²²Semena: eiyeket titita: Ila:me make A:sia make Apa:kesade make Ludu make Atamo makee. Ikita: mo ika: biki kone yano loma: loma: pimiki da wanda:halina: apa:mei tonue. ²³Mo Atamoma: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo Usu make Hulu make Keta make Meseke make koto damanu pa:ta: haemeke wanda:halie. ²⁴Apa:kesadeta: Silana: ateke yekeme. Kutupa Silata: Ebena: ateke yekeme.

²⁵Ebeta: weki yaapo mondú wiekeme. Weki ma:nda:na: bikita: Peleke leeke ekita: mo weki ipika: hayeke natena:ta: do kenkena: haemeke wanda:halita: putupa: alualu pieke handa leekeme. Kutupa weki ma:nda:na: bikita:

Diokotani leekeme.²⁶ Mo Diokotanima: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikita: mo Amoda:di make Selepe make Ha:samapede make Dieta make²⁷ Ha:dotamo make Usalo make Dikila make²⁸ Obalo make Abima:elo make Siba make²⁹ Opa make Ha:pila make Dioba:be make koto damanu pa:ta: haemeke wanda:halie. Iki paeyaota: Diokotanima: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikie.³⁰ Mo tapake pelieke kenketa: mo Mesa kenkena: hao pua ota: mo Sepa kenkena: nate opa:la: nane tumiki eli wieke kenke pa:ta:manu haemekeme.³¹ Do alo tapaketa: Semema: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikie. Ikita: tutu ta:ta: ta:ta: pa:ta: make kenke ta:ta: ta:ta: pa:ta: hata:ta: tapake homeke homekema:ta: ika: pita: ta:ta: ta:ta: lemekeme.

³² Koto wanda:halie paeyao sikitia: Noama: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikie. Kutupa ika: kenke ma:nda: ma:nda:na: hatia epelemeeki maketa: ika: ta:ta: ta:ta: lo monduma: monduma: pieke tupu: kone hatia epelememe. Mo ikali tieke tieke paeyeke hoki naneta: do kenke ma:nda: ma:nda:na: hala: wanda:halita: mo Noana: eiyeketonu pa:ta: kini pea epemeke wanda:halie.

Mo haliao a:emeke hokulupiki Beibolo da

11 ¹Amba: titina: do kenke honiki honiki paeyaona: haemeke wanda:halie paeyao:ta: da pi homeke la make homeke pi kone lemekeme.² Ikita: mo nate opa:la: nanema: pomu lopaata: oni homeke hau honda: lia wieke Ba:biloni kenkena: a:paata: koto pate pitimikime.³ Kutupa ika: ika: kone alota: A:e. Ameta: mo ma:na: kenkema: la:ka:la toopima: handeke hankola:papeke alemanu wepumana:e lemekeme. Kutu pimikita: mo wepimiki toopimanu make mo toopimanu tuna tuna pea miniki halo pieke koloda make wimikime.⁴ Koto ekina: ikana:ma: alota: Nika: biki mina:liaena: yeke make niki mo kenke honiki honiki pa:ta: na putupa: alualu pulu poloma: tupu: maketa: daoni ma:nda: a:etolo hata: mo haliao hokulupeke da tieke ma:nda: oli ya pa:ta: lia a:emana:e lemekeme.

⁵ Kutu pimiki handaa Tekehalita: mo hande haliwekima: a:emeke daoni make mo ya pa:ta: peeke hokulupeke da tieke make handuluekema: holopeekeme.⁶ Kutupa a:pa ipikana:ma: alota: Ameta: do wanda:halita: homeke wanda:halie halemeke yalo homeke pi kone alememe laata: Dota: ika: pua:tiki polo peleme ekina: kini piteleme ekie. Kutupa ikana:ma:ta: teke pa:ta: ika: hone pa:la: anemone hau paeyao pa pilimikie.⁷ Koto ekina: niki pua ika: ika: kone hone na u alualu pulu peleme tupu: ika: pi topo topo pealo bape leekeme.⁸ Koto ekina: Tekehalima: mo wanda:halie paeyao kenke honiki honiki paeyao pa:ta: putupa putupa pieketa: mo daonita: pao na a:emekeme.⁹ Mo Tekehalima: mo wanda:halie paeyao: pi koto pate topo topo peao kenke honiki honiki paeyao pa:ta: putupa yeke handaa mo daonina: bikita: Beibolo lemekeme.

Semema: tapake

¹⁰ Semema: monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikina: bikimanu doe. Mo hande ikali tieke tieke yopua bapi yaapo yapeeke hoki naneta: Seme ipiki bapi 100 mieketa: weki Apa:kesade mondu wiekeme. ¹¹ Kotoeki hoki naneta: bapi 500 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

¹² Mo Apa:kesadeta: bapi 35 mieketa: weki Sila mondu wiekeme. ¹³ Kotoeki hoki naneta: bapi 403 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

¹⁴ Mo Silata: bapi 30 mieketa: weki Ebe mondu wiekeme. ¹⁵ Kotoeki hoki naneta: bapi 403 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

¹⁶ Mo Ebeta: bapi 34 mieketa: weki Peleke mondu wiekeme. ¹⁷ Kotoeki hoki naneta: bapi 430 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

¹⁸ Mo Peleketa: bapi 30 mieketa: weki Teu mondu wiekeme. ¹⁹ Kotoeki hoki naneta: bapi 209 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

²⁰ Mo Teu bapi 32 mieketa: weki Setuku mondu wiekeme. ²¹ Kotoeki hoki naneta: bapi 207 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

²² Mo Setuku bapi 30 mieketa: weki Neiho mondu wiekeme. ²³ Kotoeki hoki naneta: bapi 200 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

²⁴ Mo Neihota: bapi 29 mieketa: weki Dita mondu wiekeme. ²⁵ Kotoeki hoki naneta: bapi 119 pa haota: mandane wekiwandiki mondu wiekeme.

²⁶ Mo Ditata: bapi 70 mieketa: Eipola:ma: make Neiho make Hatani ika: ateke hayekeme.

Ditana: tapake

²⁷ Dota: mo Eipola:ma: make Neiho make Hatani ika: ateke Ditama: kini pea monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikie. Hatanita: Lodana: ateke yekeme. ²⁸ Hatanita: ipika: apa: pa haena: kone ipikita: mo Ba:biloni kenke pa:ta: hala: ipika: daoni teke A:e pa:ta: homeekeme. ²⁹ Eipola:ma:ma:ta: Sa:tai miekeme. Kutupa Neihota: Hatanina: waneke Milika miekeme. Hatani Isikana: ateke yekeme. ³⁰ Sa:taita: wekiwandiki mendia:peke na yekeme.

³¹ Ditama:ta: mo Ba:biloni kenke pa:ta: hayeke daoni A:e mina:pa:lao ipika: weki Eipola:ma: make Hatanina: eiyek Loda make Eipola:ma:na: weteke Sa:tai make hatuku mo Keinani kenke pa:ta: polueke alo pemekepate ikita: pa mo Hatani kenke pa:ta: pua pitimikime. ³² Kutupa koto pa:ta: haena:ta: Ditata: 205 bapi mieketa: homeekeme.

Koda:ma: Eipola:ma: wi leekeeki

12 ¹ Mo Tekehaliwa: Eipola:ma: pa:ta: alota: Naka: da kenke make naka: tapake make naka: apa:na: da kenke make mina:pa:lao

mo Ima: walo polo kenke pa:ta: pua:peke. ²Ima:ta: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: wopu kiaata: ikita: tutu tieke halimikie. Neketa: wamo peaasa: hali halena: yeke Ima: neke epealueke laata: naka: biki kende tupu: wina: loluteke.

³ Mo neke epealimi wanda:halita: Ima: epealo polopate.

Mo neke pa:ta: esihou pi lelimi wanda:halita: kota: Ima: iki pa:ta: esihou pi laalueke.

Kutupa neke pa:ta: yama:ta: mo tutu ta:ta: ta:ta: paeyao epealueke leekeme.

⁴ Mo Eipola:ma: ipiki bapi 75 mieketa: mo hande Koda:ma: leeke tupu: Hatani da mina:pa:laeyekeme. Hande Loda make ipika: yaapo peekeme. ⁵Eipola:ma:ta: weteke Sa:tai make hamekena: eiyekeme Loda: make mo Hatani hata: mimiki pa hameke e pokaasa: wanda:hali make ala:ta: ala:ta: paeyao make mea mo Keinani kenke nane poluekema: kini pea pemekeme. Kutupa mo Keinani kenke nane opolo pemeketa: ⁶Eipola:ma:ta: ipika: tapake ame^{le} mo kenke pa:ta: pomu lopa mo yakopiki daoni bikita: Sekeme opolo pemekeme. Koto pateta: mo Motena: biki wiki ti tieke hayekeme. Koto nate nina:ta: mo Keinani wanda:halita: koto kenke pa:ta: pa haemekeme. ⁷Mo Tekehali Koda: pa:ta: opolo a:pa alota: Do kenke tieke paeyaota: Ima: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: halo polo kenkee leekeme. Kutu piekena: Eipola:ma:ma:ta: mo ipiki pa:ta: opolo peeke Tekehali Koda: pa:ta: koto pate oloda a:eyekeme. ⁸Kotoeki pea hoki naneta: mo ka:wa: nane pote eli wieke kenke mo Bedele daonina: nate opa:la: nanema: tilao peekeme. Kutupa ipika: palai data: mo Bedelen: nate pamba:la: nane tilao mo Ai dana: nate opa:la: nanema: tilao koto tukikina: a:eyekeme. Koto pateta: oloda ombu a:eyaata: Tekehali pa:ta: panda: puniao yeiya: layekeme. ⁹Kutupa ipikita: mo Keinani kenkena: ka:wa: nanema: tilao da ma:nda: ma:nda: pa:ta: pomu loopekeme.

Eipola:ma: Idiepi pua hayekeeki

¹⁰Pate koto Keinani kenke pa:ta:ta: tea: ki tieke epeeke handaa Eipola:ma:ma:ta: ka:wa: nanema: papate leke puo pu hao mo Idiepi kenke pa:ta: pa ta:ka:li halo peekeme. ¹¹Kutupa ipika mo Idiepi poluekema: yu tombona: pua hata: ipika: weteke Sa:tai pa:ta: alota: Neketa: wanda: seliapoe. ¹²Koto ekina: mo Idiepi haliwekima: neke handolota: neketa: yaka wanda: ya:ka:ta:me laa I litolo hata: neketa: pa halena: lelimikie. ¹³Kutu paama:na: nakana:ma: Ita: yaka ana:e leka:na:ta: kota: Ita: na liki pa epeke tupu: hatuku halimikie leekeme. ¹⁴Koto eki laa mo yu tombo mina:pa:lao oni Idiepi kenke pa:ta: pepeketa: ota: leke tupu: kone mo Idiepi haliwekima: mo wanda:ta: wanda: seliapoe laa handemekeme. ¹⁵Kutupa mo kinina: e pokaasa: mandane kapomani haliwekima:

mo wanda: handaata: ipika: seliapo piekeeki mo ika: kini pa:ta: pua lemekeme. Kutu pimiki mo wanda:ta: ika: kinina: da pa:ta: hatuku pemekeme. ¹⁶Kutupa mo kinima:ta: mo wanda: mieke ekina: Eipola:ma: pa:ta:ta: epeke hau pitolo hata: sipisipi wopu make nanikosi wopu make kaomanu make donkimanu make pa hameke e pokaasa: wanda:hali make kemelomanu make haleekeme.

¹⁷Pate mo kinima: Sa:tai mieke ekina:ta: Tekehalima: mo ipiki pa:ta: make ipika: da pa:ta: haemeke wanda:hali pa:ta: make ota: hoke yeni kimani yapena: leekeme. ¹⁸Kutu pieke mo kinima: Eipola:ma: epoe laa lota: pitolo alota: I pa:ta: dota: ekipiki hau pelepe laata: Do wanda:ta: naka: wanda:e laa Ita: ekiipeke na lakipe. ¹⁹Nakana:ma: ekiipeke ipikita: naka: ana:e le ekina: Ima: yaka wanda: au lano laa pelepe. Naka: wanda: doma: ai hatuku pao pue leekeme. ²⁰Mo kinima: ipika: haliweki pa:ta: Hatuku pupe leeke handaa mo haliwekima: Eipola:ma: make ipika: wanda: make ipika: wia hayeke ala:ta: ala:ta: paeyao mea mo kenke mina:pa:lao pena: hatuku pemekeme.

Eipola:ma: Loda yaapo ka:ta:alu pipikieki

13

¹Eipola:ma:ma: ipika: wanda: make ipika: wia hayeke ala:ta: ala:ta: paeyao make mea Idiepi mina:pa:lao Keinani kenkena: ka:wa: nanema: tilao peekeme. Loda make mandakena: pemekeme.

²Eipola:ma:ma:ta: sipisipimanu make nanikosimanu make kaomanu make silipa make kolo make koto ale paeyao:ta: hamoko hali tieke hayekeme. ³Kutupa koto pate mina:pa:laota: kenke ma:nda: ma:nda: pa:ta: pua mo Bedele nanema: peekeme. Ipikita: mo amba: hande ipika: palai da a:eyeke alena: mo Bedele pita: Ai yaapo tukikina: ⁴mo hande oloda a:eyeke alena: opolo peekeme. Koto pateta: mo Tekehali pa:ta: panda:puniao yeiya: layekeme.

⁵Lodata: ipika: wekiwanda: make sipisipimanu make nanikosimanu make pa hameke e pokaasa: wanda:hali make hayekeme. ⁶Kutupa ipilikita: ma:na: hoteke wopu punupikieki yalo hata: mo ipilika: hoteke manuma: napeke ambu opeeke kenketa: wopu dia: yekeme. ⁷Kutu piekeeki yalo hata: mo Eipola:ma:na: ma:na: hotekemanu handetekе haemeke haliweki pita: mo Lodana: ma:na: hotekemanu handetekе haemeke haliweki ika: ika: kone ape ape la:tiki pimikime. Koto nate nina:ta: mo Keinani wanda:hali make Petese wanda:hali make pa haemekeme.

⁸Kutu pieke handaata: Eipola:ma:ma: Loda pa:ta: alota: Dikita: homeke tapake ya:la: ekina: naka: haliweki pita: yaka haliweki yaapoma:ta: ape ape na lapeke ale. ⁹Koto ekina:ta: kota: ka:ta:alu pupana:ma: naka: hone pa:la: kenke maleke lia neke mandanema: pekena: kota: Ita: mandanema: poluekema: loa:me leekeme.

¹⁰Koto leeke Lodama: mo Diodani hawete handoma: handoma: putia pua mo Soa pua hando naeyekepate oni kenketa: mo hande Tekehalina: e o mo Idiepi kenkema: handaa ikali wopu yapeekeeki handeekeme. Dota: mo Tekehalima: mo Sodomo pita: Komoto daoni yaapo ai na hoeyake haena: piekeme. ¹¹Koto ekina: Lodama:ta: mo Diodani hawete tieke ipika:ekie laa maleke liaata: mo nate opa:la: nanema: tilao peekeme. Kotota: mo hande hali yaapona: ka:ta:alu pipiki tupae:e. ¹²Eipola:ma:ta: Keinani kenke pa:ta: haena:ta: Lodata: mo hawetena: hayeke daonimanu pa:ta: pita:titia pominolota: mo Sodomo nanema: ipika: palai da a:eya pitiekeme. ¹³Koto pa:ta: haemeke wanda:halita: hoke wanda:hali hata: make mo Tekehali pa:ta: hoke hau pu haemekeme.

Eipola:ma: mo Hebotoni nane peekeeki

¹⁴Mo Loda pea: hoki nane Tekehalima: Eipola:ma: pa:ta: alota: Koto neke hale alena: hata:ta: mo tea: paeyao siki epeke tupae: handa:e. ¹⁵Koto handeleeki paeyaota: neke pa:ta: make naka: monduma: monduma: pilipi wanda:wekina: wanda:weki pa:ta: make Ima: kulu polo kenkee. Kutupa koto kenketa: hoto paeyao naka:eki utia pu halieke. ¹⁶Ima:ta: ma:nda:ma: na yata:pa: ta:palo pa:la: tupae: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: wopu kulueke. Ma:nda:ma: do kenkena: ula: dokolo yata:pa: ta:paya:ka:na:ta: kota: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki make yata:pa: ta:paena:e. ¹⁷Koto pa:la:ma: Ima: do kenke neke kulu polo ekina: mo kenke paeyao pua hando wie leekeme. ¹⁸Koto leeke Eipola:ma:ma: ipika: palai da yokamoneaota: mo Hebotoni hali Ma:motena: timanu tekepa:ta: leke pua pita: koto pateta: Tekehali pa:ta: oloda a:eyekeme.

Eipola:ma:ma: Loda pa:ta:leekeeki

14 ¹Kini haliweki tonkoputa: mo Ba:bilonina: kini A:motapele make A:lasana: kini A:tioko make Ila:mena: kini Siedolaoma make Koimina: kini Taedolo make mo ²mandane yunki hata: kinita: mo Sodomona: kini Bita make mo Komotona: kini Biesa make mo A:demana: kini Sina:be make mo Seboimina: kini Semebe make mo Bela biki ma:nda: Soana: kini ame \underline{e} a:nda: pulu pemekeme. ³Do yunki hata: kini manuma:ta: mo Sidimi hawetena: ameta: mo ikali leke ma:nda: biki Homa:la: dawala leleme alena: ika: ami haliweki momba:laemekeme. ⁴Ikita: 12 bapina:ta: hande kini Siedolaoma oto pa:ta: haemekepate pa mo bapi 13 pa:ta:ta: ipiki oto pa:ta: na halumeke lemekeme.

⁵Kutupa mo bapi 14 pa:ta:ta: Siedolaoma ipika: tamba: mina:la: kinimanu tonka:na: ika: ami haliweki ame \underline{e} mo A:sa:detodi Kanaimi kenke pa:ta: haleme Tepa:imi wanda:hali make mo Ha:mi kenke pa:ta: haleme Susimi tapake make mo homeke hau honda: lupa peeke

Kitia:tieimi kenke pa:ta: haleme Emimi tapake make ⁶ mo Idomo pote pa:ta:manu haleme Ho tapake make ota: lu yombitolo hata: mo Elepa:tani kenkena: mo hapu papeke ale honikina: pua tolu naemekeme. ⁷Kutupa paa mo Keidese kenke amba:ta: Enemisipade leeke alena: la:ka:la epemekeme. Ikana:ma:ta: mo A:ma:leke wanda:hali bepolaota: mo Hasasono Teima kenke pa:ta: haemeke A:mo wanda:hali make bepolaemekeme.

⁸Kutu pieke mo Sodomo make Komoto make A:dema make Seboimi make Bela make koto da kini manuma:ta: a:nda: puluekema: ika: ami haliwekimanu mo Sidimi hawetena: momba:laota: mo ⁹Illa:me make Koimi make Ba:biloni make Elasa make koto tonkopu dana: kinimanu ame^{le} mo yunki hata: dana: kini manuma: a:nda: pimikime. ¹⁰Koto hawetena:ta: kolodama: wepiki naku manuma: tumbieke ekiyalo mo Sodomo Komoto da yaapona: kini yaapota: mo a:nda:na: pindipa polueke alo pepekepate koto naku pa:ta: pua lopekekeme. Pate mo pa haemeke kini tepota: mo pote pa:ta:manu pindipa pemekeme. ¹¹Kota: mo kini tonkopuma:ta: mo Sodomo Komoto daoni yaapo pa:ta: wieke ale paeyao make nemanu tonka:na: mea pemekeme. ¹²Kutupa make Eipola:ma:na: hamekena: eiyike Lodata: koto Sodomo daoni pa:ta: hayeke ekiyalo ipika make ipika: ala:ta: ala:ta: tonka:na: mea hatuku pemekeme. ¹³Pate hali homeke ma:nda:ta: pindipa pua mo A:mo tapake hali Ma:motena: timanu hayeke ale nanema: hayeke Hibulu hali Eipola:ma: pa:ta: a:pa mo koto haumanu la haleekeme. Ma:mote make ipika: kame yaapo Esikolo pita: A:na: maketa: Eipola:ma:na: tamba: mina:la: haliweki haemekeme.

¹⁴Kutupa Eipola:ma: ipika: kamena: eiyike hatuku pemekeeki opu haota: ipika: a:nda:na: moka:la hando haemeke 318 haliweki momba:laotu mo hande kini tonkopu telia: mea pua ota: mo Da:n i kenke pa:ta: tolu lopalo pemekeme. ¹⁵Koto pateta: ipika: haliweki putupa: putupa: pea momba:laotu haena: loma loma peaata: koto timba hata: mo a:nda: tunkuliki tapake lia bepolaemekeme. Ipihana:ma:ta: mo haliwekitu: mo Damasikasina: okane nanema: tilao ota: mo Hoba pua tolu lutia pemekeme. ¹⁶Kutupa mo mea pemeke ala:ta: ala:ta: paeyao pa petolo mimikime. Kutupa make mo ipika: kamena: eiyike Loda make ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao make wanda:weki make mo mandane dipula mea pemeke wanda:hali make paa hatuku epemekeme.

Melekisedekema: Eipola:ma: epeayekeeki

¹⁷Eipola:ma:ta: mo Siedolaoma make mo mandane kinimanu ame^{le} a:nda: pea bepolao epeeketa: mo Sodomona: kinima:ta: mo Sape hawetena: biki ma:nda: Kinina: hawete la:la: alena: manda:hande pulu peekeme. ¹⁸Kutupa mo Seilimina: kini pita: mo Manda Hala: Koda:na: yeni peao hala: hali Melekisedekema:ta: Eipola:ma: pa:ta: betedi make

waini ikali make mea a:paeyekeme. ¹⁹Kutupa epeaasa: pi alo alota: Mo kenke ya yaapo wa:pa:la: Manda Hala: Koda:ma: Eipola:ma: epeaena:e laata: ²⁰Mo naka: a:nda: tunkuliki haliweki bepolaena: lea: Manda Hala: Koda:na: biki mina:liamana:e leekeme. Kutupa Eipola:ma:ma:ta: mo mia: ala:ta: ala:ta: paeyao telipa kiki yaapo yeketa: homeke ma:nda:ta: Melekisedeke pa:ta: haleekeme.

²¹Kutu pieke hoki nane mo hande Sodomo kinima: Eipola:ma: pa:ta: alota: Mo mi ala:ta: ala:ta: paeyaota: wia halo pelepathe yaka wanda:hali homeke kie leekeme.

²²Eipola:ma:ma: hombo peaaso alota: Do kenke ya yaapo wa:pa:la: Tekehali oli Manda Hala: Koda:na: biki aloma: ²³Ima:ta: neke pepeleke ala:ta: ma:nda: siki make ota: na wia halueke laata: Ota: mo kodoni pu kone o anke dake pu tunkuliki kone loa:me. Kota: mo nakana:ma: alota: Ima: Eipola:ma: mea hamoko yawa:ma: pi na loelena: loa:me. ²⁴Koto ekina: Ima:ta: ala:ta: ma:nda: na mulu polopate mo yaka haliwekima: amba: nemeke alemanu homeke mulueke. Kutupa make do I tamba: ma:la: hali tepo A:na: make Esikolo make Ma:mote ika: putupiliki homeke mina:e leekeme.

Koda:ma: Eipola:ma: yaapo pi la: wiekeeki

15 ¹Do haumanu hoki naneta: Eipola:ma:ma: upa piki nono pea Koda:ma: ipiki pa:ta: dupa leekeeki opiekeme. Eipola:ma:o: Paala:ma: na homa:pee. Ima:ta: mo ekia:nda: pilia: pa:ta:ta: Ita: ota: naka: hanka: tupu: hata: neke pa:ta:ta: yenki tieke kulueke leekeme.

²Pate Eipola:ma:ma: alota: Tekehali Koda:o. Mo Ita: wekiwandiki make dia:me. Kota: pa ekipa epeke yenki kilipikipe. Yaka anke teke mulu pa:la: halita: mo Damasikasi hali Eliesa homeke hala:me. ³Nakana:ma: Ita: wekiwandiki ma:nda: na kele ekina: mo yaka pa hameke e pokaasa: some ma:nda:ma: yaka anke teke milieke leekeme.

⁴Kutupa Tekehali: ipiki pa:ta: pi paa leekeeki dupa opiekeme. Do pa hameke e pokaasa: some Eliesama: naka: anketekete na mulu pa:la:pi ota: naka: wekima: milieke leekeme. ⁵Kutupa mo Tekehali: ipiki hama hatuku pua alota: Oli ya nane handa:liao oli hombulanka:manu yata:pa: handa:e. Nakana:ma: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: oli hombulanka: manuma: handilimikie leekeme.

⁶Koto ekina: Eipola:ma:ma: Tekehali pa:ta: hone tulaeyeke ekiyalo mo Tekehali:ma:ta: ipikita: tikitiki piki halie leekeme.

⁷Kutu pa mo Tekehali: ipiki pa:ta: alota: Ima:ta: do kenke neke muelena:yeke neke mo Ba:biloni kenke pa:ta: hala: daoni A:e mina:pa:lao hatuku epoa: Tekehali leekeme.

⁸Pate Eipola:ma:ma: lota: pitolo alota: Tekehali Koda:o. Ima: ota: yaka kenke laata: Ekipa hone wionope leekeme.

⁹Tekehalima: hombo peaaso alota: Mo bapi tepo paeke kao make nanikosi make sиписи halieki make mea kutupa melipu make dokolo make mea epoe leekeme. ¹⁰Koto leeke Eipola:ma:ma:ta: mo hotekemanu Koda: pa:ta: mea a:pa tukikina: hala:pa:la:tiki pea mandaneta: tombo ma:nda:na: wiatiiki mandaneta: tombo ma:nda:na: wiatiiki pea hoki tuna tuna pea wina: leekepate mo ba yaapota: na halepeleekeme. ¹¹Mo hoteke manuta: mo Idama: handeke ba manuma: noluekema: epemekepate Eipola:ma:ma: tolu lia:tiki piekeme.

¹²Nate oni pambolo pulu haena:ta: Eipola:ma:ta: u yoka:lupa puaata: paala: pita:la:eki pita: pututu pita:la:eki yaapo ipiki pa:ta: epeekeme.

¹³Kutupa mo Tekehalima: ipiki pa:ta: alota: Naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: mo ma:nda:na: kenkena: pua hata:ta: leke popeleke na handeke tapake leke halimikie. Ikita: koto pa:ta:ta: pa pa hameke e pokaasa: tapake hata: 400 bapina:ta: ota: hoke tupu: handeteke halimikie.

¹⁴Pate kutu pilia: tapaketa: Ima: ka:nda: halo polopate mo naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikita: koto kenke mina:pa:lao pemeka:na:ta: ala:ta: ala:ta: tieke mea pelimikie. ¹⁵Neketa: koke yaa pita yopu homupea homeka:na:ta: kota: mea hoilimikie. ¹⁶Ima:ta: do kenkena: haleme A:mo tapake wanda:hali ai na tolu liki pa haota: ika: hoke hau tieke piteleme ekina: ka:nda: halua: dina:ta: mo naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: mei tonkopu mia:ka:na:ta: do pate paa la:ka:la ipilimikie leekeme.

¹⁷Mo nate oni pambolo pua timba: leeketa: mo lumu opolo hake itika:pei pita: talo talo hake ola:pake yaapoma: a:pa mo hotekemanu wieke ale tukiki pa:ta: yama: yapeekeme. ¹⁸Kutupa koto pate koneta: Tekehalima: Eipola:ma: yaapo pi la: witolo alota: Ima: do yata:polo kenke paeyaota: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita pa:ta: halueke laa pi la: witolome. Oni Idiepi yu tombona: kini pea pua mo Yupoteitisi ikali puata: ¹⁹mo Keni wanda:halina: kenke make Kenisi wanda:halina: kenke make Kadomono wanda:halina: kenke make mo ²⁰Hidi wanda:halina: kenke make Petese wanda:halina: kenke make mo Tepa:imi wanda:halina: kenke make ²¹mo A:mo wanda:halina: kenke make Keinani wanda:halina: kenke make Keakasi wanda:halina: kenke make mo Diebusi wanda:halina: kenke make paeyao halueke laa loa:me leekeme.

Heika pita: Isima:elo yaapo

16 ¹Eipola:ma:na: weteka Sa:taima:ta: weki ma:nda: na mendiaekeykeme. Pate ipikana:ma:ta: pa hameke e pokaasa: Idiepi wandiki biki Heika hatuku hayekeme. ²Koto ekina: Sa:taima: Eipola:ma: pa:ta: alota: Mo Tekehalima: I weki na mendiono ala: ekina: mo yaka pa hameke e pokaasa:

wandiki yaapo pelia:peke na ya:la:pe. Kutu pika:na:ta: ipikana:ma: yaka weki mendiaeena: loa:me leekeme. Koto leeke Eipola:ma:ma:ta: Sa:taima: leeke pina:ta: a:pala:me leekeme. ³Koto ekina: Heikata: ipika: yaapo peao wanda: haena: Sa:taima: haliki haleekeme. Do hau piki hauta: Eipola:ma:ta: Keinani kenke pa:ta: kiki yaapo bapi haena: piekeme. ⁴Kutupa Eipola:ma:ma: Heika yaapo pelia mo wandikita: weki pitiekeme. Mo wandikima: ipiki weki weleke hayekeeki handolota: hakoko yamo baaso hata: Sa:tai lu pambaeyekeme.

⁵Kutu pieke Sa:taima: Eipola:ma: pa:ta: alota: Heikama: I lu pambaasa: ekita: naka: ka:ta:ta:e. Ima: kone ipiki neke pa:ta: ku hao ipiki weki weleke haya:eki hando haota: I lu pambaasa:me. Koto ekina: diki ma:nda: hondo tikitiki polopa:me laata: Koda: ipika: lena:e laa leekeme.

⁶Eipola:ma:ma: hombo peaaso alota: Kota: a:pala:ma: mo wandikita: naka: pa hameke e pokaasa: wandiki yalo neke oto pa:ta: hala:me. Naka: hone pa:la:eki pie leekeme. Koto ekina: Sa:taima:ta: Heika hoke tupu: handeteke hayeke handaa pao pindipa peekeme.

⁷Mo Tekehalina: enisoloma:ta: Heika oni Sia:e nane pula: pota:na: hapupapeke alena: tankulu pa pitieke ikali tea:na: manda:hande piekeme. ⁸Kutupa alota: Sa:taina: pa hameke e pokaaso wanda: Heikao. Neketa: hanema: a:pa pelepe laata: hane pulipe leekeme. Heikama: hombo peaaso alota: Ya handeteke hala: wanda: kiao pindipa pulume leekeme.

⁹Mo enisoloma: alota: Pao la:ka:la pua ipika: pa hameke e pokaasa: wanda: hapeke leekeme.

¹⁰Kutupa paa alota: Ima:ta: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: ma:nda:ma: na yata:polo pa:la: tupu: wopu kulueke. ¹¹Neketa: hali weki mendilipikima: ipika: bikita: Isima:elo lapeke. Pa ekipeke mo Tekehalima:ta: naka: ka:nd:ma: homolo e leleeki opa:la: ekina: loa:me. ¹²Pate naka: wekita: mo sayale au la:la: donkima: handaa ipikita: paeyao pa:ta: a:nd: tunkulaa hata: paeyao:ta: ipiki pa:ta: a:nd: tunkulimikie. Kutupa ipikita: yankeke paeyao ame_{le} na hao peliki ta:ta: halieke leekeme.

¹³Heikama: ipika: kone lota: pitolo alota: Ima:ta: Koda: ota: handolo hata: doeki la haluekema: pa hao polope laa leekeme. Koto ekina: mo ipiki pa:ta: pi la halea: Tekehalita: Hando Hala: Koda:e laa ipika: biki kini pea taapa: wiayekeme. ¹⁴Koto ekina: wanda:halima: mo Keidese hao mo Betede tukikina: ula: naku ikalita: Mo I Handa:la: Pa Hao Hala: Halina: Naku Ikalie lelememe.

¹⁵Heikama:ta: Eipola:ma:na: weki mendiaeayeketa: Isima:elo leekeme. ¹⁶Koto dina:ta: Eipola:ma:ta: bapi 86 yekeme.

Sekemesaisi hauta: mo pi la: wieke ekina: patehau

17 ¹Eipola:ma: 99 bapi mieketa: mo Tekehalii opolo pua alota: Ita: Aneke Wele wopupiki Koda: halome. Ima: alo pi opua hoto

paeyao tikitiki hau homeke pea:peke. ²Ima:ta: neke yaapo yaka pi la: wiaata: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: wopu kulueke leekeme. ³Koto leeke Eipola:ma:ta: you panda:puniao ipika: popeleketa: oni yu wataeyeke handaa Koda:ma: alota: ⁴Ima: neke yaapo do pi la: witolome. Ima: pi la: witolota: neketa: tutu paeyao sikina: apa:mei halipikie. ⁵Naka: bikita: Eipola:ma: dia:yalo ameta: Eipoloha:ma:e. Pa ekipeke neketa: tutu paeyaona: apa:mei hawaasome. ⁶Ima:ta: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita tieke kua:ka:na:ta: kota: mandaneta: kinimanu pitilimikie. Nakana:ma:ta: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: tieke kua:ka:na:ta: kota: tutu ta:ta: ta:ta: halimikie.

⁷Ima:ta: neke pa:ta: make naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikina: tapake pa:ta: maketa: do la: witolo pita: ota: na paeke pa u halo pa:la: pi la: witolome. Ita: naka: Koda: make naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikina: Koda: make halueke. ⁸Ame do neketa: da ma:nda: hali leke hale kenketa: neke pa:ta: make kia naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikina pa:ta: make halueke. Do Keinani kenke paeyota: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: ota: hoto paeyao ika: ekie la halaata: Ita: ika: Koda: halueke.

⁹Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Nakana:ma: make naka: wetepe nina: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikima: maketa: I ame^{le} do pi la: witolo ekita: ota: wia halumeke laa lapa:peke. ¹⁰Nakana:ma: make naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikima: make ika: hali weki paeyota: sekemesaisi hau ota: pulumeke laa lapa:peke. ¹¹⁻¹²Ame do kini pea puluta: ika: hali weki mondu wia pitina: hoto ketepo hata: paey:ka:na:ta: kota: sekemesaisi hau peapa:peke. Kutupa mo iki haleme da pa:ta: mendilimi pa hameke e pokaasa: wanda:halina: hali weki make mo kenke ma:nda:na: hamba:la: pa hameke e pokaasa: haliweki make sekemesaisi hau peapa:peke. Do hauma:ta: neke I dika: pi la: witolopa:eki peneme yao walieke. ¹³Hali paeyao sikita: sekemesaisi hau peapeke ya:la:me. Kutupa do manda lokena: pitoloma: ekita: mo na paeke pa u halo pa:la: pi la: witolo ekina: patehau pitoloeiki walieke. ¹⁴Koto pa:la:pate iki ma:nda: epi sekemesaisi hau na pi:a:na:ta: kota: Ya tapakee pi na lolueke. Pa ekipeke ipikana:ma:ta: yaka pi la: ulueki na wia haleke loa:me leekeme.

¹⁵Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Naka: wanda:ta: Sa:tai pi paa na lapeke. Ame do kini peata: Seta lapeke. ¹⁶Ima:ta: ipiki epeao make ipiki pa:ta: yama: naka: weki kulueke. Ima:ta: ipiki epeao make ipikita: mandane tutuna: inkiki halieke. Kutupa ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki tukiki pa:ta:ta: kinimanu halimikie.

¹⁷Koto leeke Eipoloha:ma:ta: you panda:puniao ipika: leke popeleketa: oni yu wataena: leekepate ipika: honema:ta: halima: ipikita: 100 bapi

ya:na: kone weki mendia:peke ya:la:pe laa kutupa Setata: 90 bapina: weki mendia:peke ya:la:pe laa ipika: honema: kone ki teekeme. ¹⁸ Kutupa ipikana:ma: Koda: pa:ta: lota: pitolo alota: Pa ekipeke Isima:eloma: yaka anketekete na mina: alepe leekeme.

¹⁹ Pate Koda:ma: alota: Dia:me. Naka: wanda: Setama: naka: weki mendia:ya:ka:na:ta: ipika: bikita: Aisa:ke lelipikie. Ima:ta: ipiki make ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki amele make hoto paeyao yaka pi la: witoloeki pa wia halumeke. Koto pi la: witolo ekita: ota: na paeke pa u halo pa:la:ekie. ²⁰ Ima:ta: mo nakana:ma: Isima:elona: honke leeki opua:me. Koto ekina: Ima:ta: ipiki epeaota: wekiwandiki wopu halaa ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki make wopu halueke. Ipikita: 12 you haliweki tonuna: ateke haota: kutupa ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandikita: tutu tieke hawalueke. ²¹ Pate Ima:ta: naka: weki Aisa:ke yaapo yaka pi la: witoloeki miniki halueke. Ipikita: do homeke natena: kone mo bapina: Setama: mendilieke leekeme. ²² Kutupa Koda: ipiki Eipoloha:ma: yaapo pi lo paeyao: ipiki mina:p:a:lao peekeme.

²³ Koto homeke natena: kone Eipoloha:ma:ma: Koda:na: pi opuata: ipika: weki Isima:elo make mo ipika: da pa:ta: haemeke haliwekimanu make apa:tao mo ipika: da kenke pa:ta: haemeke pa hameke e pokaemeke wanda:halina: ejyeke tonu make mo hambeeke haliweki paeyao siki make sekemesaisi hau peayekeme. ²⁴ Eipoloha:ma: ipikita: 99 bapina: sekemesaisi hau piekeme. ²⁵ Kutupa ipika: weki Isima:elota: 13 bapina: piekeme. ²⁶ Ipolitika: mo homeke natena: sekemesaisi hau pipikime. ²⁷ Kutupa ipika: pa hameke e pokaemeke haliweki make mandakena: pimikime.

Eipoloha:ma: pa:ta: wekina: pi la: wiekeeki

18 ¹ Tekehalita: mo Ma:motena: timanu tekena: Eipoloha:ma: pa:ta: opolo peekeme. Eipoloha:ma:ta: nate ota: titipu tieke pieke dina: ipika: palai da pota: kake pa:ta: pita: ² handa: liaeyekepate tepo hali haemekeeki handeekeme. Mo handea: dina: kone pototo la pua mo haliweki manda:hande piekeme. Kutupa ipika: leke popeleketa: oni yu wataena: alo hata: ³ alota: Haliwekio. Yaka da pa:ta: hoto na pitiki pa na lombei pea:pa:peke. Ita: iki tamba: muluekema: halome. ⁴ Koto ekina: ika: ankemanu tanda:pa do ti teke pa:ta: hoto pitomena: ikali mealo ponoe.

⁵ Kutupa make mo ika: pota: pelimi ale pa:ta:manu honkopu hamina: ne siki make mea a:palueke. Ikana:ma:ta: yaka da pa:ta: epeleme ekita: I ta:na: homa:tiaasa: hau pelememe. Koto ekina:ta: Ima: iki tamba: mionoe leekeme. Kutupa ikana:ma: hombo peaaso alota: Ota: a:p:a:la:me laa keiyae lemekeme.

⁶ Koto ekina: Eipoloha:ma:ta: ipupula mo palai da pa:ta: pua Seta pa:ta: alota: Naka: ta:ta: ma:nda: wili palaowa tepo a:nda: mea ai betedi wepie

leekeme. ⁷Koto laa ipikita: oni kao banisi pa:ta: pua loke panka wiki panake kao ikiki mea ipika: e pokaasa: hali ma:nda: pa:ta: haleekeme. Kutupa mo halima:ta: ipupula pua yankekeme. ⁸Kutupa yankeketa: Eipoloha:ma: mo kao andu pankeke manda wita:la: epeke imekema: handeke ale make ota: kao andu pankeke make mo hande hoteke make mea pua mo haliweki pitieke alena: pua wiekeme. Koto ti teke pa:ta:ta: ipikana:ma: mo haliweki ne pana: peaota: nena: leekeme.

⁹Kutupa mo haliwekima: lota: pitolo alota: Naka: wanda: Setata: hande pa:la:pe lemekeme. Eipoloha:ma:ma: hombo peaaso alota: Oni palai da pa:ta: pila:me leekeme.

¹⁰Hali homeke ma:nda:ma: alota: Ame do kini pea kaisepo kiki homekena: mandane ekina: tonkopuna:ta: I paa epoa:ka:na:ta: kota: naka: wanda: Setata: weki mendilieke leekeme. Setata: mo halikina: hoki nane mo palai da pota: kake pa:ta: hata: opiekeme. ¹¹Eipoloha:ma: pita: Seta yaapota: ota: koke yepekeme. Kutupa Setata: ipika: kaisepo da handekeeki make paeyekeme.

¹²Koto ekina: Setama:ta: ipika: onina: toluma: ki talo hata: alota: Ameta: I make yaka haliki make koke yalo hata: honkopu paela:me. Ekipa ta:na:ma: homolo hata: loke paa apa:talupa:pe leekeme.

¹³Koto ekina: mo Tekehalima: Eipoloha:ma: pa:ta: lota: pitolo alota: Ekipeke Setama: ki talo hata: ipikita: ota: koke yolome ekipa weki mondulua:pe ala:pe. ¹⁴Koto mo Tekehalima: na pea:peke ya:la: hau ma:nda: ula:pe. Amba: mo loa: handa:e. Ame do kini pea kaisepo kiki homekena: mandane ekina: tonkopuna:ta: I paa epoa:ka:na:ta: Setama: weki mendilieke laa loa:me leekeme.

¹⁵Kotoeki leeke Seta ipikita: paala: pieke handa honiolo hata: alota: Ki na toa:me leekepate Tekehalima: hombo peaaso alota: Dia:me. Nakana:ma: ki temee leekeme.

Eipoloha:ma:ma: Sodomo da hoeyaapa:na: honke laeyekeeki

¹⁶Kutupa mo hali wekita: mina:pa:lao mo Sodomo da handa:nialo pimiki alena: pemeket handaa Eipoloha:ma:ta: mo pota:na: a:talo lo tapaaluekema: mandakena: pemekeme.

¹⁷Kutupa mo Tekehalima: ipika: onina: toluma: alota: Ima: pulu polo ekita: Eipoloha:ma: pa:ta: na a:mbalueke. ¹⁸Ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandikita: honkopu wopu hake tutu tieke halieke. Kutupa make ipiki pa:ta: yama:ta: mo tutu paeyao epealueke. ¹⁹Ima: ipikana:ma: ipika: weki titi make ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: make I pa:ta: homu pea tikitiki hau make ota: hau make ota: pia:papeke laa la halena:yeke ipiki maleke lulume. Ikana:ma: kutu pimika:na:ta: kota: Ima: mo ipiki pa:ta: pi la: ua: tupu: hau paeyao peawalueke leekeme.

²⁰Koto hone wia mo Tekehalima: Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Mo Sodomo Komoto da yaapona: pi laasa:eki manuta: ota: hokeeki laaloendi pita:la:me. Kutupa ipilika: hoke hauta: ota: tiekee. ²¹Koto ekina: mo loloendi piteleme laasa:eki opolo ekita: ota:pe laa handolo holopulueke leekeme.

²²Kutupa mo hali yaapota: Sodomo nane pepekepate mo Tekehalita: Eipoloha:ma: yaapo pa hayekeme.

²³Kutupa Eipoloha:ma:ma: Tekehali handolo hata: alota: Nakana:ma:ta: mo hoke hau pa:la: tapake hoeyaaso hata:ta: mo tikitiki piki tapake make ota: mandakena: hoeyalo pele ekina: alepe. ²⁴Oni daoni pa:ta: hoke hau na pu haleme wanda:hali 50 haya:ka:na:ta: kota: pa hoeyalipikipe. Nakana:ma:ta: koto 50 wanda:hali homaama:na: ya honema:ta: na hoeyalena:e hone witolome. ²⁵Ota: mo tikitiki piki tapaketa: mo hoke hau pa:la: wanda:hali ame:le na lu homalipikipema. Kotota: ota: pea:peke na ya:la: haue. Nakana:ma:ta: kutupiki hau pea:peke na ya:la:me. Nakana:ma: mo da hoeyaeka:na:ta: kota: mo tikitiki piki tapaketa: mo hoke hau pa:la: tapake ame:le ka:nda: pealipikie. Koto ekina: kotota: ota: ana: na pa:la: haue. Do kenke paeyaona: pi yokaalu pitele halima:ta: ota: tikitiki yao kone pea:peke ya:la:me laa leekeme.

²⁶Koto leele mo Tekehalima: hombo peaaso alota: Ima: mo Sodomo daoni pa:ta: tikitiki pea hala: tapake 50 handoa:ka:na:ta: kota: koto wanda:halina: hauna: kone mo daoni na hoeyalueke leekeme.

²⁷Eipoloha:ma:ma: pi paa alo alota: Tekehalio. Pilisi Ima: paala:ma: na homeke pi paa alo ekina: hone na wia:peke. Ita: pa kenke hali yalo pi ma:nda: lapeketa: na ya:la:pate pa ²⁸mo daoni pa:ta: 50 dia: ya:lia:pate pa 45 tikitiki piki tapake homeke haya:ka:na:ta: kota: 5 ma:nda: dia:ya:la: ekina: mo daoni paeyao hoeyalipikipe leekeme. Mo Tekehalima: paa hombo peaaso alota: Ima: mo daoni pa:ta: hoke hau na pu hala: wanda:hali 45 handa: ua:ka:na:ta: na hoeyalueke leekeme.

²⁹Eipoloha:ma:ma: paa ombu alota: Pa 40 tapake homeke haya:ka:na:ta: eki pilipikipe leekeme. Ipicana:ma: hombo peaaso alota: Kota: 40 tapake haya:ka:na: make ota: na hoeyalueke leekeme.

³⁰Eipoloha:ma:ma: alota: Pilisi Tekehalio. Ima: pi paa lapeke ya:la:ma: mineke na panka:peke. Mo tapake 30 homeke haya:ka:na:ta: eki pilipikipe leekeme. Tekehalima: hombo peaaso alota: 30 tapake handa: ua:ka:na: maketa: na hoeyalueke leekeme.

³¹Eipoloha:ma:ma: alota: Tekehalio. Pilisi Ima: paala:ma: na homeke neke pa:ta: pi pa la:tia pulu ekina: hone na wia:peke. Mo pa:ta: pa 20 homeke handa: wika:na:ta: eki pilipipe leekeme. Ipicana:ma: alota: 20 handa: ua:ka:na: make na hoeyalueke leekeme.

³²Eipoloha:ma:ma: alota: Tekehalio. Pilisi ota: hoto homeke lota: puluekema: mineke na panka:peke. Kiki yaapo homeke handa: wika:na:ta:

eki pilipikipe leekeme. Ipicana:ma: alota: Kiki yaapo handa: ua:ka:na:
make na hoeyalueke leekeme.

³³Kutupa Eipoloha:ma: yaapo pi lo paeyao mo Tekehali pu
moneayeketa: Eipoloha:ma:ta: da la:ka:la peekeme.

Sodomona: hoke hau tieke

19 ¹Mo hande enisolo yaapo Sodomo opolo epepeketa: Lodata: mo
daonina: pota: kake pa:ta: pitiekeme. Lodama: mo hali yaapo
hando haota: koto kone tiao handolo peekeme. Ipicana:ma: mo hali yaapo
haepeke alena: pua panda:puniaaso ²alota: Hali yaapoo. Ita: ipiliki tamba:
muluekema: haloma: pilisi ya da nane pomana: ipupe. Ipirika: anke
tandepo peliaata: da ka:la:paasota: timba tiao ipilika: polo pelepe nane
poepena: loa:me leekeme. Pate ipilikana:ma: hombo peaaso alota: Dia:me.
Dikita: ame do timbata: do daoni wanda:halina: mombolo haleme alena:
polupekee lepekeme.

³Pate Lodama:ta: mo hali yaapo honke paa la:tiki pu haota: wetupe
nane ipika: da pa:ta: hatuku peekeme. Lodama:ta: ipika: e pokaasa:
haliweki pa:ta: alota: Do kimisu tapakena: mandane betedimanu wepiao
make epeke ne ma:nda: wamo peape leekeme. Kutupa mo ne amu pea
wieketa: nemekeme.

⁴Mo kimisu hali yaapo polu puluekema: haena:ta: mo Sodomo
haliwekima: mo da a:pa popei yaemekeme. Mo daoni pa:ta: haemeke koke
haliweki paeyao make pa:pa:na: weki paeyao make a:pa haemekeme.

⁵Ikanma: mo Loda pa:ta: wi alo alota: Mo neke ame^{le} ame timba polu
epeme haliwekita: hando ya:ka:ta:pe. Niki pa:ta: hatuku epoe lemekeme.
Mo Sodomo haliwekima:ta: mo hali yaapo ame^{le} loke apa:taasa: hau
puluekema: lemekeme.

⁶Koto lemeke Lodata: hama opolu bao pota: poka:neayekeme. ⁷Kutupa
ipikana:ma: mo haliweki pa:ta: alota: Yankeke tonuo. Dupiki temokona:
hau na pia:pa:pee laa iki honke alome. ⁸Handa:pe yaka moputali wandiki
yaapo hala:ma: ika: hone pa:la:eki puemena: hama hatuku eponoe. Pate
do hali yaapo pa:ta:ta: hau ma:nda: na pia:pa:pee. Ipirikita: yaka kimisu
hali yaapo ya:la: ekina: Ima: handeteke hapeke ya:la:ma: leekeme.

⁹Koto leekepate mo tapakema: alota: Neketa: kenke ma:nda: hali
ya:la:ma: nika: pota:na: na hake wopu hae. Niki dupi dupi laa leeke hauta:
neketa: epi ya:ka:ta:pe. Nikana:ma: mo hali yaapo pa:ta: pulu pololoma:
tupa: neke pa:ta: ota: haka:ta:pake tupa: puluma:ma: wotu hae lemekeme.
Mo haliwekima:ta: Loda wato lopao oni pota: kake yambuluekema:
pemekeme. ¹⁰Pate mo da tukiki pa:ta: pitipiki kimisu hali yaapoma:ta:
kiki hokulu peao Loda yola: mea oni da tukiki pa:ta: lopao pota:
poka:peekeme. ¹¹Kutupa mo hama: nane haemeke haliwekima: pota: na
lombolo pimiki tupa: ipilikana:ma:ta: ika: leke holu peaepekeme.

Lodama: Sodomo mina:pa:laeyekeeki

¹² Mo hali yaapoma: Loda pa:ta: alota: Ma:nda: epi naka: wekiwandiki tonu o naka: mei tonu o naka: yankeke do daoni pa:ta: haemeka:na:ta: kota: do pa:ta: na haena: leke panane hatuku pue. ¹³ Pa ekipeke do daonita: dikana:ma: hoeyalo polopa: ekina: lopa:me. Mo Tekehalima:ta: do Sodomo wanda:halina: pi laasa: ekita: ota: hoke tupu: opua do Sodomo hoeya ponoyeke diki tapaala:me lepekeme.

¹⁴ Koto lepeke Lodata: ipika: wandiki yaapo mulu pimiki haliweki pa:ta: pua alota: Mo Tekehalima: do da hoeyaliekeema: mina:pa:lao ota: ai yopupe leekepate mo haliwekina: honema:ta: Lodama: pa telepo alo ala:ma: hone wimikime.

¹⁵ Da kelepolo haena: mo enisolo yaapoma: Loda ipupulaaso alota: Ai ai pie. Naka: wandiki ankula: ankula: ota: ai hatuku pue. Pa ekipeke mo daoni hoeyaeya:ka:na:ta: iki na homolo peleme tupu: lopa:me lepekeme. ¹⁶ Pate Lodama:ta: kiao tapeke nono pieketa: mo Tekehalima:ta: Loda a:ta:ma: homolo hata: mo hali yaapoma: Loda make ipika: waneke ankula ankula paeyao kikima: mea hatuku mo daoni mina:pa:lao pemekeme.

¹⁷ Kutupa mo enisolo ma:nda:ma: alota: Ota: homa:la:eki weiya honkopu hao pototo laa pupe. Na handa:neake make mo hawetena: na pua hando hapa:peke. Iki na lulu pa:la: tupu: oli pote pa:ta:manu pindipa pupe leekeme.

¹⁸ Pate Lodama: hombo peaaso alota: Someo. Pilisi ota: dia:me. Nikana:ma: dupiki hau na pimono lapee. ¹⁹ I a:ta:ma: homolo hata: ipilikana:ma: I homaama:na: yeke ota: tamba: mipipate pa mo pote manuta: papate yalo hata: koto pate ai na opolo peke hano mo hoeyalo pa:la: ekima: I a:pa teliminia:ka:na:ta: kota: homulueke. ²⁰ Koto ekina: mo koto hosiki daoni sikita: handelepe laa mo daonita: pa hosiki da siki ya:la: ekina: I na homolo polo tupu: koto pa:ta: pono lae leekeme.

²¹ Mo enisoloma: hombo peaaso alota: A:pa:la:me. Ima: aowe aloma: koto daoni na hoeyalueke. ²² Ota: ai ai la aiya pupema. Ima:ta: iki mopate ai na opolo peke hamina:ta: hau ma:nda: ai na pulueke leekeme. Lodama: koto daonita: hosiki alesiki leeke handaa mo daonina: bikita: Soa leekeme.

Sodomo Komoto yaapo hoeyaeyekeeki

²³ Mo nate opolo haena:ta: Loda mo Soa da opolo peekeme. ²⁴ Kutupa koto kone Tekehalima: talo talo hake lanka: biki solopama: mo Sodomo pita: Komoto daoni yaapo pa:ta: lako leke lopena: alo hata: ²⁵ hoeyao mo hawete tieke make wanda:halin paeyao make koto kenkena: opeeke ala:ta: ala:ta: paeyao make hoeyaeyekeeme. ²⁶ Pate Lodana: weteketa: paa la:ka:la: handa:moneao hao ipikita: epi punka au laa hayekeme.

²⁷Da ka:la:paaso sikita: Eipoloha:ma:ta: ipupula pua mo hande Tekehalina: leke popelekena: pua hayeke alena: paa peekeme. ²⁸Kutupa mo Sodomo pita: Komoto yaapo mo hawete tieke make handa:niayekepate mo kenke pa:ta:ta: po moyala: alena: piki nono pea lumu tieke opeekeeki handeekeme. ²⁹Pate Koda:ma: hande Loda hayeke daoni yaapo hoeyaeyeke dina:ta: ipika: hone pa:ta: Eipoloha:ma: hone pa wia hata: Loda pindipa pena: leekeme.

Moa:be pita: A:mono tapake yaapo kini piekeeki

³⁰Loda ipikita: Soa hapeke paala: pieketa: ipika: wandiki yaapo amele pote eli pa:ta:manu pua tikene da pa:ta: pelia haemekeme. ³¹Kutupa mo mupeke wandikima: hakepiki pa:ta: alota: Diki mea wekiwandiki mendialo pa:la: hali ma:nda: do kenke paeyao pa:ta: na hala:me. Kutupa make dika: apa:ta: koke yala:me. ³²Koto ekina: dika: apa: hoke ikali na keaena: laa ipiki amele polupa:ka:na:ta: kota: ipiki pa:ta: yama: wekiwandiki mondupana: loa:me leekeme. ³³Koto timbata: ipiki waini ikali nena: halaata: mo mupeke wandiki ateke yaapo peliekepate mo ateketa: ikali tieke neekeeki yalo ipikita: hone na wiekeme.

³⁴Mo da ma:nda: kelepeeketa: mo mupeke wandikima: hakepiki pa:ta: alota: Ambaneke timbata: ipiki yaapo I polua:ma: ame timbata: neke poluepena: ikali paa nena: lopana:e. Kutu pupa:ka:na:ta: kota: diki telipuna:ma: dika: apa: pa:ta: yama: weki mondupana: loa:me leekeme. ³⁵Koto ekina: koto timbata: ipilika: ateke ikali nena: laa mo wetape nane wandiki ateke yaapo pelipipikime. Kutupa ateketa: ikali tieke ombu neekeeki yalo hone na wiekeme. ³⁶Koto hau pipiki ekima:ta: Lodana: waneke yaapota: weki loke lomba:alu pipikime. ³⁷Mo titina: wandikima: weki mendieketa: ipiki bikita: Mo:be leekeme. Ipikita: ame do Mo:be wanda:halina: apa:meie. ³⁸Mo wetepena: wandikima: make weki ombu mendieketa: ipiki bikita: Benami leekeme. Ipikita: ame do A:mono wanda:halina: apa:meie.

Eipoloha:ma: pita: Abimeleke yaapo

20 ¹Eipoloha:ma:ma:ta: Ma:mote mina:pa:lao Keinanina: ka:wa: nanema: tilao mo Keidese make Sia:e kenke yaapo tukikina: pua pitiekeme. ²Kutupa ipikana:ma: Kita kenke pa:ta: pua hata: Setata: ipika: beliki leekeme. Koto leeke handa mo Kita kenkena: kini Abimelekema: Setata: hatuku ipiki pa:ta: epena: leekeme. ³Timba ma:nda:ta: mo some pa:ta: Koda:ma: upama: a:pa alota: Nakana:ma: do amba: ma:nda:ma: ma:la: wanda: mele ekina: neke homilipikie leekeme.

⁴Pate Abimeleketa: mo wanda: teke pa:ta: na epeeke ekina: alota: Tekehalio. Ita: hokeeki ma:nda: na poloma: I make yaka wanda:hali make hoeyalipikipe. ⁵Eipoloha:ma:ma:ta: ipika: ana:e leeke handa mo

wanda:ma: make homeke pi kone lea:me. Koto ekina: Ima: do hauta: yaka honema: tikitiki pieke handa dupiki hau pua:me. Kutupa Ima:ta: hoke hau ma:nda: na polome leekeme.

⁶Koda:ma: upama: hombo peaaso alota: Ota:e. Nakana:ma: tikitiki pieke handaa pi ekina: nakana:ma: I pa:ta: hoke hau pilipiki yeke nakana:ma: mo wanda: na wataalena: loa:me. ⁷Koto ekina: ameta: mo wanda: ipika: haliki pa:ta: paa hala:peke. Mo halita: potopede hali halekena: ipikana:ma: nekena: yeni peaya:ka:na:ta: kota: neke na homilipikie. Pate mo wanda: pa na haleka:na:ta: kota: neke kinki pitoloma: laa neke make naka: wanda:hali make homilimikie leekeme.

⁸Da kelepeeketa: Abimeleke ipika: you haliweki wi la: mepi pea mo piekeeki la haleeke handaa mo haliwekita: paala:ma: homemekeme.

⁹Kutupa Abimelekema: Eipoloha:ma: wi la: mea alota: Nakana:ma: niki pa:ta: dota: ekipiki hau pea pelepe. Nakana:ma: I pa:ta: make yaka kilu tombuao halo pa:ta: do hoeyaapekeeki epena: leke hauta: Ima: neke pa:ta: ekipiki ata:ka: poleke pelepe. Nakana:ma: do I pa:ta: pele ekita: ota: ma:nda:ma: na pea:peke hau peleme. ¹⁰Koto ekina: ekipeke do hau pea pelepe leekeme.

¹¹Eipoloha:ma:ma: hombo peaaso alota: Yaka honema:ta: do pate Koda: paala:piki some ma:nda: na halieke hone wia yaka wanda: muluekema: I limikie hone ua:me. ¹²Pate mo wanda:ta: ota: yaka ana:e. Ipirita: yaka apa:na: waneke ya:la:pate ama: homeke ta:ta:e. Kota: Ima: mea polome. ¹³Koto ekina: Koda:ma: I yaka apa:na: da mina:pa:lao ma:nda:na: kenke pa:ta: pu leeke puluta: Ima: mo wanda: pa:ta: alota: Nakana:ma: I oto pa:ta: haleeki walolo hata: paeyao pa:ta: Ita: naka: ana:e lapse laa loa:me leekeme.

¹⁴Kutupa Abimelekema: Setata: Eipoloha:ma: paa halolo hata: make homeke dina: koneta: sipisipimanu make kaomanu make pa hameke e pokaasa: wanda:hali make apa:tao halekeme. ¹⁵Ipirikana:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Dota: yaka kenkema: naka: hone pa:la: alena: hae leekeme. ¹⁶Kutupa Seta pa:ta: alota: Mo neke amele haleme wanda:halima: neketa: hokeeki na ula:me laa waloelena: make hokeeki ma:nda: na peleme hone wina: Ima: naka: ana: pa:ta: mo silipa manimanu 1 daoseni do halolo handa:e leekeme.

¹⁷⁻¹⁸Kutupa mo Eipoloha:ma:na: weteke Seta pa:ta: pieke ekina: Tekehalima:ta: mo Abimelekena: kini da pa:ta: haemeke wanda:manu paeyota: weki mendia:la: hauta: sa:sa: piekeme. Koto ekina: Eipoloha:ma:ma: Koda: pa:ta: Abimelekena: yeni peayeke handa epeayekeme. Kutupa make mo ipika: wanda: make mo ipika: pa hameke e pokaemeke wandiki titi make weki mendina: yeke epeayekeme.

Aisa:kena: mendiekeeki

21 ¹Mo Tekehalima: ipika: pi la: wieke tupu: kone Seta epeayeketa:

²Eipoloha:ma:ta: koke ya:na: kone Setama: weki loke lomba

Eipoloha:ma:na: hali weki mendiaeyekeme. Mo wekita: hande Koda:ma: mendiliekee laa la: wieke natena: kone mendiekeme.³ Eipoloha:ma:ma:ta: mo wekina: bikita: Aisa:ke leekeme.⁴ Kutupa mo weki nate ketepo hata: mieketa: mo hande Koda:ma: pia:peke laa leeke tupu: sekemesaisi hau peayekeme.⁵ Eipoloha:ma:ta: 100 bapi mieketa: Aisa:ke mendiekeme.⁶ Setama: alota: Koda:ma: I pa:ta:ta: ta:na: pa:la:eki make ki tala:eki make mea a:pa:la:mee. Epi amedama: doeki opia:ka:na:ta: kota: I ame^{le} mandakena: ki talimikie.⁷ Kutupa pa pi ma:nda: ombu alo alota: Eipoloha:ma: pa:ta:ta: Setama: wekiwandiki andu halia:pe pita: epima: lolo pia:pe. Kutu pina: kone ipikita: koke halina: Ima: weki mendiawalome leekeme.

⁸ Kutupa mo weki daeyaata: andu nala:eki mina:pa:laeyeke dina:ta: Eipoloha:ma:ma:ta: ne tieke pambaeyleyekeme.

Heika pita: Isima:elo yaapo tapaeyekeeki

⁹ Nate ma:nda:na: mo Idiepi wanda: Heikama: Eipoloha:ma:na: mendiaeyeke weki Isima:elota: Setana: eiyekeme Aisa:ke yaapo telepo lo pitipikime.¹⁰ Kutu pieke Setama: moeki hando hao Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Do pa hameke e pokaasa: wanda: ipika: eiyekeme yaapo tapae. Do wanda:na: eiyekema:ta: mo yaka weki Aisa:kema: naka: anketekemulu pa:la: ale ma:nda: na mina: lapeke leekeme.¹¹ Doeki leeke ekima:ta: Eipoloha:ma:ma: ka:nda:ma: homeekeme. Pa ekipeke Isima:elo make ipika: wekie hone wieke ekima: piekeme.¹² Pate Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Mo naka: pa hameke e pokaasa: wanda: Heika make mo weki Isima:elo yaapona: pomoma: na homa:peke. Mo Setama: pia: ala: ekita: ota: pea:peke. Pa ekipeke mo Ima: pi la: ua: tupu: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: Aisa:ke pa:ta: yama: ipilieke.¹³ Kutupa make mo pa hameke e pokaasa: wanda:na: eiyekeme pa:ta: make wekiwandiki wopu halaa tutu tieke halieke. Pa ekipeke mo weki make naka: weki ya:la: ekina: loa:me leekeme.

¹⁴ Da ka:la:paaso sikita: Eipoloha:ma:ma: Heika pa:ta: ne make mo kao yonkelekema: wepiki ikali kanakena: ikali no tumbao haleekeme. Kutupa mo wekita: Heikana: hokina: tu lao pena: tapaeyeke. Kutu pieke mo wandata: pua mo Biasiba hapekena: pomu loopeekeme.¹⁵ Kutupa mo ikali paeyeke: mo wekita: hosiki ti teke ma:nda: pa:ta: wina: laa¹⁶ Heikata: mo pate leke pua pitiekeme. Kutupa mo wanda: ipika: kone alota: Yaka weki homa:la:eki handa:peketa: I ana: na pa:la:me leekeme. Kutupa koto pate pitina:ta: ipikana:ma: e leekeme.

¹⁷ Koda:ma: mo wekina: e leekeeki opua hepeni nanema: Koda:na: enisoloma: Heika pa:ta: alota: Heikao. Neketa: alekena: ka:nda:ma: homelepe. Koda:ma: mo wekina: e opia:ma: paala:ma: na homa:pee.¹⁸ Tiao. Pua mo weki pua hopulu mea homupeae. Ima:ta: do weki

pa:ta: yama:ta: ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandikita: tutu tieke hawalueke leekeme. ¹⁹Kutupa Koda:ma: mo wanda:na: leke ki layeketa: ipikana:ma: naku ikali handeekeme. Kutupa mo wanda:ma: mo kao yonkelekema: wepiki ikali kanake pua mea ikali tumbao mandaneta: mo weki haleekeme. ²⁰Kutupa mo weki daeya:liayeke ale pa:ta: kone Koda:ma:ta: mo weki handeteke hayekeme. Mo wekita: mo Pa:tani hapekena: hata: eiya:nala: ekina: handa wiki some hayekeme. ²¹Kutupa ipika: inkikima: mo wekina: wanda:ta: mo Idiepi wanda: meayekeme.

Abimeleke Eipoloha:ma: yaapoma: pi tonkaepekeeki

²²Koto natena:ta: Abimeleketa: ipika: amina: you hali Pikolo yaapo pua Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Naka: pitele hau paeyao pa:ta:ta: Koda:ta: neke yaapo hala:me. ²³Koto ekina: mo Koda:na: leke popelekena: pi la: witolota: I make yaka wekiwandiki make yaka monduma: monduma: pulua: wekiwandikina: wekiwandiki make na makealueke laa la: wie. Ima:ta: neke pa:ta: hone tulapelia haloma: nakana:ma: I pa:ta: make hone tulapelia halueke laa la: wie leekeme.

²⁴Eipoloha:ma:ma: alota: Ima: pi la: witolome laa leekepate

²⁵pa mo Abimelekena: e pokaeyeke haliwekima: pendilayeke naku ikalina: Abimeleke pa:ta: pi yokalau piekeme. ²⁶Abimelekema: hombo peaaso alota: Do hau pa:la: someta: epipe. Nakana:ma: I na laa keleme. Kutupa ame do siki opitolome leekeme. ²⁷Kutupa Eipoloha:ma:ma: mandane sipisipi make kaomanu make Abimeleke haleekeme. Kutupa hali yaapoma: pi tonkao wipikime. ²⁸Eipoloha:ma:ma: mo wataake hata: sipisipi ikiki manuta: mo ipika: sipisipi ame_{le} na haena: leke ta:ta: putupa haena: leekeme. ²⁹Kotoeki handaata: Abimelekema: lota: pitolo alota: Nakana:ma: koto hauta: ekipeke pipe leekeme.

³⁰Koto leike Eipoloha:ma:ma: hombo peaaso alota: Do wataake hata: sipisipi ikikimanu mie. Do hau pitolopa: ekima:ta: nakana:ma: do naku ikalita: Ima: awa polome loelena: loa:me leekeme. ³¹Koto pa:ta:ta: mo hali yaapoma: pi la: wipiki pa:ta: yalo bikita: Biasiba lemekeme.

³²Koto pi lo tonkao wiata: Abimeleke pita: Pikolo yaapota: mo Pilisidia kenke nane paa pepekeme. ³³Kutupa Eipoloha:ma:ma:ta: mo Biasiba pa:ta:ta: mo napu ti homeke ma:nda: noka:paata: mo Pa Hao Hala: Tekehali Koda: pa:ta: panda:puniao yeiya: layekeme. ³⁴Kutupa Eipoloha:ma:ma:ta: nate hokuluna: Pilisidia kenke pa:ta: hayekeme.

Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: Aisa:ke lia kie leekeeki

22 ¹Nate ma:nda:na: Koda:ma: Eipoloha:ma: la handuluekema: wi alota: Eipoloha:ma:o leeke Eipoloha:ma:ma: hombo peaasota: Wae laa alota: I do handae leekeme.

²Koda:ma: alota: Mo ota: naka: pukima: homele homeke weki Aisa:keta: hatuku mo Motaeya kenke pa:ta: pue. Kutupa koto pate Ima: walua: potena: naka: weki lia I pa:ta: kuelena: loa:me leekeme.

³Da ka:la:paaso sikita: Eipoloha:ma:ma:ta: mo weki lia halopieke timanu poka ipika: donkina: hokina: mendiao Aisa:ke make ipika: e pokaepike hali yaapo make hatuku peekeme. Ikita: mo hande Koda:ma: la haleke alena: poluekema: pemekeme. ⁴Nate tepo peaona:ta: Eipoloha:ma:ma: mo hande leeke alena: handa: moneayekeme. ⁵Kutupa ipikana:ma: mo e pokaepike hali yaapo pa:ta: alota: Do donki ame^{le} do pate hape. Mo weki dikita: mo pa pate leke pua panda:puniao yeiya: lao ipiliki halipi alena: paa ipulupekema: loa:me leekeme.

⁶Eipoloha:ma:ma:ta: mo hau pitolo yankolo pipiki tit: Aisa:ke mea tiao ipikita: kaiya make mo ti noya: pia:peke ti epeleke make miniekeme. Ipiliki mandakena: pulu hata: ⁷Aisa:kema: alota: Apa:o leekeme. Ipikana:ma: alota: Alekekata:pe leekeme. Aisa:kema: lota: pitolo alota: Ima: mo ti noya: pulu pele ale ti epeleke pita: ti yaapota: handolopate mo lia halo polopa: sipisipi ikikita: handoka:ta:pe leekeme.

⁸Koto leeke Eipoloha:ma:ma: hombo peaaso alota: Koda:ma: kone kilieke leekeme. Kutupa telipuna: mandakena: pepekeme.

⁹Kutupa mo hande Koda:ma: la haleke alena: opolo a:pa Eipoloha:ma:ma: oloda a:eyaata: ti manda ana: layekeme. Kutupa ipikana:ma: ipika: weki tonkao mo olodana: ti manda wiekeme. ¹⁰Kutupa mo weki luekema: kaiya mea mina: liaeyekepate ¹¹mo Tekehalina: enisoloma: ya pa:ta: yama: ipiki pa:ta: wi alo alota: Eipoloha:ma:o. Eipoloha:ma:o leekeme. Ipikana:ma: hombo peaaso alota: Wae. I do handa:e leekeme.

¹²Koto leeke mo enisoloma: alota: Mo weki na liki ipiki pa:ta: hau ma:nda: na pia:pee. Nakana:ma: naka: homeke weki homeketa: na sa:s: pele ekina: ameta: nakana:ma: Koda: paala:ma: homeka:ta:me laa hone ulume leekeme.

¹³Kutupa Eipoloha:ma:ma: lekema: lekema: piekepate sipisipi halieki mo ipika: ekeketa: ti ma:nda:na: mea hopa:liayekeeki handeekeme. Ipikana:ma:ta: ipika: weki yanka halo pieke tupa:ta: mo hande sipisipi ma:na: pua mea yanka halekeme. ¹⁴Kutupa Eipoloha:ma:ma: koto pate bikita: Koda:ma: Ana: Lao Hala:me leekeme. Kutupa ame do make wanda:halima:ta: Mo Koda:na: potena: ipikana:ma: ana: lao hala:me lo halememe.

¹⁵Kutupa mo Tekehalina: enisoloma: ya pa:ta: yama: Eipoloha:ma: paa yaapo peao wi alo alota: ¹⁶Ita: Tekehalima: ota: yaka bikina: pi la: witolota: Ima:ta: neke wopu epealueke. Pa ekiipeke. Nakana:ma:ta: naka: homeke weki kone na sa:s:piki I pa:ta: kuluekema: taape ekina: loa:me. ¹⁷Ima: pi la: witolota: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita:

oli yana: hala: hombulanka: manuma: o mo ikali tiekena: tea:na: ula:
 hou manuma: handena: lolutee leekeme. Kutupa ikana:ma:ta: ika: a:nda:
 tunkuliki wanda:halita: lu bepolalimikie. ¹⁸Mo nakana:ma: yaka pi opele
 ekina: Ima: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki
 pa:ta: yama:ta: mo tutu paeyao sikita: epeaasa:eki mina: lolutee leekeme.
¹⁹Kutupa Eipoloha:ma:ta: mo ipika: e pokaasa: hali yaapo haepeke alena:
 pua mandakena: mo ipiki hayeke ale Biasiba nane pemekeme.

Neihona: tapake

²⁰Hao hao nate ma:nda: nina:ta: Eipoloha:ma:ma: mo hameke Neihona:
 weteke Milikama: wekiwandiki ketepo hata: mendiaekeeki leeketa:
 opiekeme. ²¹Mupeke weki bikita: Usu make hameke Busu kutupa mo
 A:tamona: ateke Kemuele make ²²Diesede make Heiso make Pilida:se
 make Didila:pe make ²³kutupa Lepekana: ateke Beduelo make koto weki
 tonu paeyaota: Milikama: Neihona: mendiaekekeme. ²⁴Kutupa Neihona:
 yaapo peao mieke wanda: Teumama:ta: Diba make Kaha:me make
 Daha:se make Maaka make mendiekeme.

Eipoloha:ma:ma: hali lapa: pulu pieke kenke hambeekeeki

23 ¹Setata: bapi 127 miekeme. ²Kutupa ipikita: mo Keinani da
 kenke pa:ta: hayeke kenke ma:nda: Hebotoni pa:ta: homeekeme.
 Kutu pieketa: Eipoloha:ma:ma: homa: wia pitiekeme.

³Ipikana:ma:ta: mo wetekena: toko wieke alena: mina:pa:lao mo
 Hidi wanda:hali pa:ta: pua alota: ⁴Ita: da ma:nda: hali kone iki amele
 mandakena: do haloma:ma: yaka wanda: hoilu polo kenke ma:nda:
 hambono tapapee leekeme.

⁵Mo tapakema: hombo peaaso alota: ⁶Someo. Niki pa:ta: opie.
 Nikana:ma: neketa: nika: aneke halie laa handa: lialoma:me. Koto ekina:
 naka: wanda:ta: do nika: ota: epeke lapa: ma:nda: handa hoie. Niki
 ma:nda: hondoma: naka: wanda: hoiyuelena: lapa: ma:nda: pa kuluekema:
 hone pa:la:me lemekeme.

⁷Kutupa Eipoloha:ma:ma: mo tapake pa:ta: panda:puniao hata: ⁸alota:
 Ikana:ma: yaka wanda: do pate hoionoe lemeka:na:ta: kota: pilisi mo
 Sohana: ekiye Epotonima: ⁹mo Ma:ka:pilana: tikene da mo ipika: e
 nepoko nane ula:eki lota: peapee. Ima: yaka hali hoiyu halo polo hali
 lapa: wialuekema: do ika: leke popelekema: I pa:ta: ipika: tapao yenki
 mulu pa:la: tupa: kone tapaena: loa:me laa honke lapee leekeme.

¹⁰Epotonita: mo daoni pota: kake pa:ta: pi hotu haemeke ale pa:ta: mo
 mandane Hidi tapake pitieke ale paeyao: opitolo haena: hombo peaaso
 alota: ¹¹Someo. Opie. Ima:ta: koto hama: make koto pa:ta: ula: tikene da
 make paeyao neke kulueke. Do yaka da wanda:halina: leke popelekema:
 mo naka: wanda: hoiyuelena: neke kulueke laa leekeme.

¹² Pate Eipoloha:ma:ma: mo Hidi wanda:hali pa:ta: panda:puniao paeyaoma: opitolo haena: ¹³ mo Epotoni pa:ta: alota: Pilisi yaka pi opie. Ima:ta: mo hama paeyao hamboloma: mo kitolo yenkita: na kiake mie. Kutupa yaka wanda: koto pate hoilueke leekeme.

¹⁴ Koto leeke Epotonima: hombo peaaso alota: ¹⁵ Someo. Mo kenketa: pa 400 silipa manima: homeke hamba:peke ya:la:ma: dikita: ala:ta: ma:nda: dia:me. Pa pina:ma: naka: wanda: koto pa:ta: hoie leekeme.

¹⁶ Koto leekeeki Eipoloha:ma:ma: A:pa:la:me laa mo manita: mo bisinisi haliwekima: tombo mu haemeke tupa: tombo mea mo Epotonima: mo ipika: da wanda:hali opu haena: leeke tupa: 400 silipa mani haleekeme.

¹⁷ Kotota: mo hande Ma:motena: nate ipula: nanema: Epotonina: Ma:ka:pila kenke Eipoloha:ma:na:eki au leeke ekie. Kota: mo hama: make mo hama: pa:ta: wieke tikene da make mo hama:na: pu hao naeyeke timanu make ala:ta: ala:ta: paeyao miekeme. ¹⁸ Koto pi hotimiki ale pa:ta: a:pa pitimiki Hidi wanda:hali paeyaoma:ta: ota: Eipoloha:ma:na: ekie laa hone wimikime.

¹⁹ Kutupa Eipoloha:ma:ma:ta: ipika: wetuke Seta mo Keinani da kenke pa:ta: wieke tikene da pa:ta: lapa: piekeme. ²⁰ Koto ekina: koto Hidi wanda:halina: hama: kenke make tikene da make Eipoloha:ma:na: hali hoita:la: kenke au leekeme.

Aisa:kena: wanda:

24 ¹ Eipoloha:ma:ta: ameta: ota: koke yeeke. Kutupa mo Tekehalima:ta: ipika: piekeeki paeyao epeayekeme. ² Eipoloha:ma:ma: mo ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao handeteke hayeke titina: e pokaasa: hali pa:ta: alota: Naka: kiki yaka paleke yaapo pa:ta: wia hata: pi ma:nda: la: wie laa alota: ³ Yaka hone pa:la: ekima:ta: nakana:ma: mo Tekehali do kenke ya wa:pa:la: Koda:na: bikina: pi la: witolota: yaka wekina: wanda:ta: do Keinani wanda: na mealueke laa la: wie. ⁴ Nakana:ma:ta: mo I mendia: alena: pua yaka tapake pa:ta: kone mo yaka weki Aisa:kena: wanda: meapeke leekeme.

⁵ Pate mo e pokaasa: halima: lota: pitolo alota: Mo wandikima: ipika: da mina:pa:lao I yaapo do kenke nane a:pa:peke kiaya:ka:na:ta: pa eki puluepe laata: Ima: naka: wekita: mo neke epele kenke nane pena: tapaaluepe laa lota: piekeme.

⁶ Kutupa Eipoloha:ma: hombo peaaso alota: Nakana:ma: yaka weki koto nane ota: paa na pena: lapeke. ⁷ Mo Tekehali oli hepenina: Koda:ma: mo yaka apa:na: da kenke make mo yaka tapake manuna: kenke make mina:pa:lao I hatuku epea:me. Kutupa ipikana:ma: I pa:ta: ota: pi la: witolo hata:ta: Do kenketa: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: halueke laa lea:me. Koto ekina: ipikana:ma:ta: mo nakana:ma: yaka wekina: wanda: mealena:ta: ipika:

enisolo amba:la tapaalieke. ⁸Pate mo wandiki neke yaapo a:pa:peke kiaya:ka:na:ta: kota: neketa: do pi la: witele ekita: paka:lalipikie. Pate hau ma:nda: pia:ka:na: kone yaka wekita: koto nane ota: na hatuku pua:peke leekeme. ⁹Koto ekina: mo e pokaeyeke halima: ipika: you hali Eipoloha:ma:na: paleke yaapo pa:ta: kiki witolo hata: Ota: pulueke laa pi la: wiekeme.

¹⁰Koto laata: mo Eipoloha:ma:na: ala:ta: ala:ta: paeyao handeteke hayeke halima: ipika: you somena: kiki yaapo kemelomanu mea mo Neiho hayeke daoni mo Mesopoteimiana: okane nanema: tilao mea peekeme. ¹¹Kutupa ipiki mo daoni hama nane opolo puata: mo kemelo manuta: mo daonina: naku ikali tea:na: tumiki yotuao pitina: leekeme. Kotota: nate pambolo pulu haena:ta: wanda:wekima: ikali nolo a:pa:tiki pimiki nate yekeme. ¹²Kutupa ipikana:ma: yeni pitolo alota: Tekehalio. Yaka you some Eipoloha:ma:na: Koda:o. Yaka you some pa:ta: la: wili pi peneme yaaso hata: ame Ima: weitolo ale kie. ¹³Ameta: Ita: mo hande daoni pa:ta: haleme moputali wandiki tonuma: ikali nolo epolo peleme naku ikali pa:ta: do halo handa:e. ¹⁴Ima: mo wandiki homeke ma:nda: pa:ta: dupa lolueke. Pilisio. Naka: ikali kanake mina:niao I ikali nono lae lolueke. Ipikana:ma: alo hata: Ikali nae laa Naka: kemelo manuna: ikali make mea a:ponoe lea:ka:na:ta: kota: ipikita: mo naka: e pokaasa: hali Aisa:kena: maleke lili wanda: ya:na:e. Dupiki hau peaeka:na:ta: kota: nakana:ma: mo yaka you some pa:ta: la: wili pita: ota: ya:ka:ta:me laa Ima: hone ulueke laa yeni koto tup: piekeme.

¹⁵Mo hali yeri pu paeyaaso haena:ta: Lepekata: ipika: peiyokona: ikali kanake tia opolo epeekeme. Mo wandikita: Beduelona: waneke yekeme. Beduelota: Eipoloha:ma:na: hameke Neiho pita: wetuke Milika yaapona: eiyike yekeme. ¹⁶Mo wandikita: moputali pa pita: ota: seliapo piki wandiki yeeke. Ipikita: oni naku ikali pa:ta: pua ipika: ikali kanakena: ikali no tumbao paa epeekeme. ¹⁷Kutupa mo hande e pokaasa: hali ankeao pua mo wandiki manda:hande pitolo hata: alota: Pilisi naka: kanake pa:ta: pil: ikali ma:nda: nono lae leekeme.

¹⁸Koto leeke mo wandikima: alota: Apa:o. Nae laa Koto kone mo ipika: peiyokona: tieke ikali kanake mina:niao ikali nena: leekeme. ¹⁹Mo halima: ikali no paeyaeyeketa: mo wandikima: paa alota: Mo naka: kemelomanu make ika: hone pa:la: tup: nena: ikali mea a:ponope leekeme. ²⁰Kutupa koto kone mo wandikima: mo ma:na:na: ikali no haleme kawaso pa:ta: ikali paeyao hoelao pototo la oni ikali pa:ta: ikali wopu nalo pua:tiki piekeme. Kutupa mo kemelo paeyao siki ikali ana:na: nena: lo paeyaeyekeme. ²¹Kutu pieke handaa mo halima:ta: Tekehalima: ipiki epeala:pe laa handuluekema: yeke yopu siki hata: mo wandiki handaake wiekeme.

²²Kutupa mo wandikima: hande kemelo manuna: ikali na halo paeyaeyleketa: mo halima: yenki tieke wiki koloma: wepiki mineke

kanake mea mo wandikina: minekena: pankao kutupa koloma: ombu wepiki topa: tieke aneke yaapo mea mo wandikina: kiki yaapona: pitaeyekeme. ²³Kutupa alota: Pilisi naka: apa:ta: epika:ta:pe laata: I la kie. Kutupa ipika: da pa:ta:ta: I make do yaka haliweki make polu polome da panda:ta: ana:na: ula:pe leekeme.

²⁴Koto leeke mo wandikima: alota: Yaka apa:ta: Neiho pita: wetek Milika yaapona: ekiyeke Bedueloe. ²⁵Kutupa nika: da pa:ta:ta: taa ma:na:ma: napeke ambumanu make yama:peke ambu sā make ula:me. Kutupa make iki pelia:peke da panda: ula:me leekeme.

²⁶Koto ekina: mo halima:ta: Tekehali pa:ta: panda: puniao yeni pitolo alota: ²⁷Mo yaka you some Eipoloha:ma:na: Tekehali Koda:na: biki mea mina:lianoe. Ipkana:ma:ta: yaka you some pa:ta: ipika: pi la: ula: ekita: ota: peneme yala:me. Mo Tekehali:ta: yaka you somena: tapake pa:ta: kone mea hatuku mea a:pa:la:me laa leekeme.

²⁸Mo wandikima:ta: ipika: ama:na: da pa:ta: pototo la puata: mo hande pia: haumanu paeyao pua leekeme. ²⁹⁻³⁰Lepekana: belikita: Leibeni hayekeme. Mo somema: belikina: minekena: pankeeke mineke kanake make kiki yaapona: pitaeyeke topa: make handolo hata: mo leeke pi a:pa moka:laeyekeeki make opiekeme. Koto ekina: ipikana:ma: hande Eipoloha:ma:na: e pokaeyeke halita: mo naku ikali wieke alena: hayeke handaa poluekema: hama opolu bao pototo laa peekeme. Kutupa opolo poluta: mo hande some ipika: kemelo tonu ame^{le} mo naku ikali pitieke alena: haemekeeki pua handolo hata: alota: ³¹Nika: pomana: ai ipupee. Neketa: mo Tekehali:ma: epeala: halie. Ekipeke do pa:ta: hata: pitelepe. Ima:ta: yaka da pa:ta: iki pelia:pa:peke da panda: amba: amu peala:me. Kutupa make ika: kemelomanu hapeke da panda: make ula:me leekeme.

³²Koto leeke mo halita: oni da pa:ta: peekeme. Kutupa Leibenima:ta: mo kemelona: hokina: wieke alemanu mu wia napeke ambumanu make halaa ambu sāmanu make wiaeyekeme. Kutupa mo Eipoloha:ma:na: e pokaasa: hali make ipika: haliweki make ika: anke tandemepena:yeke ikali honke pea haleekeme. ³³Kutupa mo ne mea a:paeyeke dina:ta: mo halima: alota: Ima: loluteke hone witolo pi amba:la laata: ne wetepena: nolueke leekeme. Koto leeke Leibenima: alota: A:pa:la:me. Naka: pi lae leekeme.

³⁴Koto leeke ipikana:ma: pi kini pu mea alo alota: Ita: Eipoloha:ma:na: e pokaaso halie. ³⁵Mo Tekehali:ta: yaka you some ota: anekema: epeao hamoko hali haena: la:la:me. Kutupa make ipiki pa:ta: mo sipisipi wopu make nanikosimanu make kaomanu make silipa make kolo make pa hameke e pokaasa: wanda:weki make haliweki make kemelomanu make donkimananu make hala:me. ³⁶Yaka you somena: wetek Setata: koke ya pita: kone hali weki mondu wialeke handaa yaka you somema:ta: ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao mo weki hala:la:me. ³⁷Koto ekina: yaka you somema:ta: Ima: Naka: le pi ota: pulueke laa la: witolo hano lolutekeema:

ipika: pi la: witoloeki pia:peke laa dupa lea:me. Yaka wekina: wanda:ta: mo Keinani kenkena: hala: wandiki tonu na mea:peke. ³⁸Kotoeki na pikita: mo yaka apa:na: wanda:hali yaka tapake pa:ta: pua mo wekina: wanda: meapeke lea:me.

³⁹Koto leeke Ima: yaka you some lota: pitolo alota: Mo wandikima: I yaapo a:pa:peke kiaya:ka:na:ta: kota: eki pulua:pe laa loa:me. ⁴⁰Koto loa:eki ipikana:ma: hombo peaaso alota: Mo Ima: hoto paeyao siki ipika: pi opua pu halo Tekehalima:ta: ipika: enisolo neke yaapo tapaaso hata: nakana:ma: pu epealena: lelieke. Kutupa nakana:ma: yaka wekina: wanda:ta: mo yaka tapake yaka apa:na: wanda:hali pa:ta: kone mealipikie laa lea:me. ⁴¹Kutupa alota: Do naka: pi la: wita:la:eki pa:ta: ka:la:pa: ta:pao halo peleeki homeketa: neke mo yaka tapake pa:ta: pelipipate neke kiaemeka:na:ta: kota: neketa: ka:la:pa: ta:pao halipikie laa lea:me.

⁴²Koto ekina: I ame mo naku ikali pa:ta: a:pa hata: yeni dupa pua:me. Yaka you hali Eipoloha:ma:na: Tekehali Koda:o. Pilisi Ima: do pitolo ekita: pu epeano lae. ⁴³Ameta: Ita: do naku ikali pa:ta: do halo handa:e. Kutupa mo moputali wandiki ma:nda: ikali noluekema: epea:ka:na:ta: Ima: ipika: ikali kanake pa:ta: pila: ikali ma:nda: kie laa honke lolueke. ⁴⁴Kutupa mo wandikima: a:pa:la:me laa make mo yaka kemelo manuna: ikali mea a:paeya:ka:na:ta: kota: koto wandikita: Koda: nakana:ma: mo yaka you halina: eiyekena: maleke lili wanda: ya:na:e laa yeni pua:me. ⁴⁵Koto yaka onina: honema: yeni pa pitolo hano kone Lepekata: ikali kanake ipika: peiyokona: tia oni naku ikali pa:ta: ikali nolo yapea:me. Kutu pieke Ima: ipiki pa:ta: alota: Pilisio. I ikali kie loa:me. ⁴⁶Kutupa ipikana:ma: koto kone mo ikali kanake mina:niao hata: alota: Nae laata: Naka: kemelo manuna: ikali make mea a:palueke lea:me. Koto leeke Ima:ta: ikali noa:me. Kutupa yaka kemelomanu make ikali hale hale pia:me. ⁴⁷Kutupa Ima: ipiki lota: pitolo alota: Naka: apa:ta: epipe loeke handaa ipikana:ma: alota: Yaka apa:ta: Neiho pita: weteke Milika yaapona: eiyekе Bedueloe lea:me. Koto leeke kota: Ima: ipika: minekena: mo mineke kanake pankao make ipika: kiki yaapona: mo topa: pitaowa:me. ⁴⁸Kutupa Ita: tumiki yotuao Tekehali pa:ta: panda:puniao yeiya: lawa:me. Pa ekiipeke mo Tekehali yaka you some Eipoloha:ma:na: Koda: ipikana:ma: Ita: mo yaka you somena: tapake pa:ta: kone hatuku epea:me. Kutupa ika: wandiki yaka you somena: eiyekena: handa: wiano la:la: ekina: ipika: biki mina:liawa:me. ⁴⁹Koto ekina: ameta: ikana:ma: yaka you some pa:ta: pea:peke ya:la: haumanu ana:na: kone pulumeke hone wimika:na:ta: kota: pilisi I la kipe. Dia:ya:ka:na: make Ima: pulu polo hau hone wiono ai la kipe leekeme.

⁵⁰Koto leeke Leibeni pita: Beduelo yaapoma: hombo peaaso alota: Do hauta: mo Tekehali pa:ta: yama: a:pa:la: ekina:ta: kota: dikana:ma: dupumana:e laa pi ma:nda: lapeke na ya:la:me. ⁵¹Koto ekina: Lepeka

do handa:e. Ipirita: mo Tekehalima: la:la: tupa: naka: you somena: eiyekena: wanda: haena:e lepekeme. ⁵²Koto lepekeeki mo Eipoloha:ma:na: e pokaasa: halima: opu haota: panda:puniao Koda: yeiya: layekeme. ⁵³Kutupa ipikana:ma: daumanu make loke au laasa: silipa make koloma: wepiki alemanu make mea a:paata: Lepeka haleekeme. Kutupa make mo yenki tieke peke pa hameke hala:la: alemanu mo wandikina: beliki inkiki yaapo haleekeme.

⁵⁴Kutupa mo Eipoloha:ma:na: e pokaasa: hali make ipiki ame_{le} pemekē haliweki make ne ikali no pelimikime. Kutupa da ka:la:paaso tiao alota: Yaka you some pa:ta: paa la:ka:la pono lae leekeme.

⁵⁵Pate Lepekana: beliki pita: inkiki yaapoma: alota: Mo wandikita: niki ame_{le} pula homeke o nate kiki yaapomanu pa hao epena: lolumeke lepekepate

⁵⁶mo halima: alota: Niki pa:ta: hosiki hao pomana:e pi na lapee. Mo Tekehalima:ta: yaka pota: kimisu epoa: ekita: epeaala:me. Koto ekina: yaka you some pa:ta: paa la:ka:la pono lae leekeme.

⁵⁷Koto leeke hombo peaaso alota: Kota: mo wandikima: lelia:eki opumana: wi lomana: pipee lepekeme. ⁵⁸Koto ekina: Lepeka wi la: mea lota: pitolo alota: Neketa: do hali yaapo ame_{le} mandakena: pelimikipe lepekeme. Mo wandikima: hombo peaaso alota: Aowe leekeme.

⁵⁹Koto leeke kota: Lepeka pita: ipika: apa: ama:na: amba: kone e pokao hayeke wanda: yaapo mo Eipoloha:ma:na: e pokaasa: hali make ipika: haliweki ame_{le} pena: leekeme. ⁶⁰Kutupa ikana:ma: mo Lepeka epeaasa: pi dupa la haleekeme.

Ana:o. Neketa: wanda:hali tapake tiekena: ama: hapekee. Kutupa naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikima:ta: ika: a:nda: tunkiliki tapakena: daonimanu bepolaena:e laa lemekeme.

⁶¹Kutupa Lepeka make ipika: moputali wandiki titi tonka:na: mo Eipoloha:ma:na: e pokaasa: hali ame_{le} poluekema: yeke tikitiki yaaso hata: mo kemelo manuna: hokina: pitulu puata: kini pea pemekeme.

⁶²Kutupa Aisa:keta: hapu hala: alena: mo hande Handa:la: Pa Hao Hala: Halina: Naku Ikali ula: alena: mo Keinani kenkena: ka:wa: nanema: a:pa hayekeme. ⁶³Ipirita: welealo nanema: oni pate nina: leke pota: pomuluekema: peekepate kemelomanu epemekeeki handeekeme.

⁶⁴Kutupa Lepekama: Aisa:ke epeekeeki hando haota: mo ipika: kemelo mina:pa:lao hola:pa:niaeyekeme. ⁶⁵Kutupa mo Eipoloha:ma:na: e pokaasa: hali lota: pitolo alota: Mo niki handa: paleke ipula: halita: epi yaka:ta:pe leekeme. Koto leeke mo e pokaasa: halima: hombo peaaso alota: Ipirita: yaka you somee leekeme. Koto ekina: mo wandikima: ipika: you aka: mea ipika: leke popeleke a:mbaeyekeme.

⁶⁶Kutupa mo e pokaasa: halima: ipika: pieke hau paeyao Aisa:ke la haleekeme. ⁶⁷Kota: Aisa:kema:ta: ipika: inkiki Seta hao hayeke palai

da pa:ta: Lepeka hatuku peekeme. Kutupa mo wandikita: ipika: wanda: hayekeme. Aisa:kema:ta: Lepeka pukima: homeekeme. Koto ekina: mo ipika: ama: homeeke ekina: ka:nda: mieke ekita: Lepekama: ipika: puki kei layekeme.

Eipoloha:ma:na: mandane monduma: monduma: pieke tapake

25 ¹Eipoloha:ma:ma:ta: wanda: ma:nda: biki Ketuta leeke wanda: miekeme. ²Mo wanda:ma:ta: weki tonu biki Simitani make Diokosani make Medani make Midiani make Isibake make Sua make mondu wiayekeme. ³Diokosanita: Siba pita: Didani yaapona: ateke yekeme. Kutupa mo Didanima: monduma: monduma: pieke tapaketa: A:sutimu make Letusimi make Leumimi make yekeme. ⁴Mo Midianina: eiyekeme tonuta: Epa make Epe make Ha:noke make Abida make Eledaha make yekeme. Do tapake paeyaota: Ketutana: monduma: monduma: piki wekiwandikina: wekiwandikie.

⁵Eipoloha:ma:ma: ipika: wia hayeke alemanu paeyaota: Aisa:ke haleekeme. ⁶Pate ipiki ai na homeke pita:ta: mo ipika: mandane wanda:wekima: mendiaeeyeke weki tonu pa:ta:ta: pa hameke hala:la: alemanu haleekeme. Kutupa koto weki tonuta: mo nate ipula: nane Aisa:ke mina:pa:lao pena: leekeme.

Eipoloha:ma: homeeke hoimikieki

⁷⁻⁸Eipoloha:ma:ta: koke ya 175 bapina: homeekeme. ⁹Kutu pieke mo ipika: weki yaapo Aisa:ke pita: Isima:elo yaapoma: mo hande Hidi hali Sohana: eiyekeme Epotonina: Ma:motena: nate opa:la: nanema: wieke Ma:ka:pila tikene da pa:ta: lapa: pipikime. ¹⁰Koto hama:ta: Eipoloha:ma:ma: mo Hidi tapake pa:ta: hambeeke hama:e. Eipoloha:ma: pita: ipika: wanda: Seta yaapota: koto pa:ta: lapa: pipikime. ¹¹Kutupa Eipoloha:ma: homeke hoki naneta: ipika: weki Aisa:keta: Koda:ma: epeayekeme. Aisa:keta: mo Handa:la: Pa Hao Hala: Halina: Naku Ikali teke pa:ta: hayekeme.

Isima:elona: monduma: monduma: pieke tapake

¹²Mo Setana: pa hameke e pokaeeyeke Idiepi wanda: Heikama: Eipoloha:ma:na: mendiaeeyeke weki Isima:elona: ¹³weki tonu dupa mondu wiekeme. Do ipika: weki tonu ika: ma:nda:la: tupa: biki laala:me. Nebeioto make Keda make A:debielo make Mibisa:mo make ¹⁴Misima make Duma make Ma:sa make ¹⁵Hada:de make Tema: make Diede make Napisi make Kedema makee. ¹⁶Ikita: mo 12 tapakena: apa:meie. Kutupa ika: biki manuta: mo ika: hosiki da sunu make ika: poluma: poluma: pimiki da pa:ta:manu make tapa: wiama: wiama: pimikime. ¹⁷Isima:elota: 137 bapi hao homeekeme. ¹⁸Isima:eloma: monduma: monduma: pieke wekiwandikina:

wekiwandikita: mo Ha:pila kenke pita: Sia:e kenke yaapo tukikina: pitiekeme. Koto kenketa: Idiepi nate opa:la: nanema: mo A:sitia poluekema: pota:na: hayekeme. Ikita: mo Eipoloha:ma:na: mandane monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandiki ame^{le} na hake papate haemekeme.

Iso pita: Dieikope yaapona: mendiekeeki

¹⁹Do tamenita: Eipoloha:ma:na: eyeke Aisa:keta: ekie. ²⁰Aisa:keta:
40 bapina:ta: Beduelona: waneke Lepeka miekeme. Beduelota: mo Mesopoteimia kenke nanema: A:ta:mia hali hayekeme. Lepekata:
Leibenina: beliki yekeme. ²¹Kota: Lepekata: weki ai na mendieke handaa
Aisa:kema: Tekehali pa:ta: yeni peayekeme. Kutupa mo Tekehali: ipika:
yeni hombo peaasota: Lepeka weki loke lombeekeme. ²²Mo wanda:ma:ta:
hone yaapo wiki weki monduluekema: piekeme. Kutupa ai na mendiki
hata: pa weleke pa:ta: pita: kone tonka:neli pipikime. Kutu pieke mo
wanda:ma: alota: I pa:ta:ta: dupiki haumanu ekiipeke pita:la:pe laa
Tekehali: hombo peaena: yeke lota: piekeme.

²³Koto leeke mo Tekehali: alota:

Tutu yaapota: neke pa:ta: pila:me. Nakana:ma:ta: ta:ta: hone u alu
pulu pa:la: tapake yaapo mondu wilipikie. Ma:nda:ta: honkopu
wopu halieke. Mo mupeke halima:ta: mo wetepe hali oto pa:ta:
halieke laa leekeme.

²⁴Mo weki mulupieke nate opolo epeeketa: hone yaapo wiki weki
yaapo mondu wiekeme. ²⁵Mo titina: wekita: we pea make ipika:
yonkeleketa: po hapeleke dauma: handeke itiki pelipa peekeme. Koto
ekina: ipika: bikita: Iso leekeme. ²⁶Mo wetepe wekita: Isoma: anke kinuku
mina:paleke mendieke ekiyalu ipika: bikita: Dieikope leekeme. Aisa:keta:
60 bapina: mo weki yaapo mendiekeme.

Iso ipika: mulupieke anketekene kone tapaeyekeeki

²⁷Mo weki yaapo daeyaata: Isota: eya:nala: ekina: handa wiki some
hata: mo hama: nane pita:la: ekina: puki wieke some hayekeme. Pate
Dieikopeta: kesema: hata: da hao hayeke some yekeme. ²⁸Aisa:kema:ta:
Iso pa:ta:ta: pukima: homeekeme. Pa ekiipeke ipikana:ma:ta: mo
Isoma: lia:tiki pieke hotekemanu tendema: homa na:tiki piekeme. Pate
Lepekama:ta: Dieikope pa:ta: pukima: homeekeme.

²⁹Nate ma:nda:na: Dieikopeta: pota:ka: supu yankolo pitina: Isota:
eyi:na: hao tea:ma: homa opolo epeekeme. ³⁰Kutupa Isoma: Dieikope
pa:ta: alota: Ita: tea:ma: amba: homoloma: mo wepiki ale ma:nda: kie
leekeme. Koto ekina: ipikita: Idomo lemekeme.

³¹Dieikopema: hombo peaaso alota: Nakana:ma: I mupeke wekina:
anke teke mulu polo ekina: a:pa:la:me leka:na:ta: kota: neke pa:ta: kulueke
leekeme.

³²Koto leeke Isoma: alota: Ita: tea:ma: teke pa:ta: homoloma: koto mupeke wekina: mulu polo anke tekema: I eki a:nda: na piliekema: pa a:pa:la:ma: alome leekeme.

³³Kutupa Dieikopema: hombo peaaso alota: Titina: amba:la: naka: mupeke wekina: mulu pele anke teketa: I kulueke laa pi amba:la: wie leekeme. Kota: Isoma: pi la: witolo hata: mo mupeke wekina: mulu pieke anke teketa: Dieikope pa:ta: haleekeme. ³⁴Kutupa Dieikopema:ta: hameke pa:ta: betedi make mandane supu make haleekeme. Kutupa Isoma: mo ne ikali naa mina:pa:lao tiao peekeme. Kotota: Isoma: ipika: mupeke wekina: anketekete mulu pieke ekina: hone wieke ekita: pa koto yekeme.

Aisa:ke Kita daoni pa:ta: hayekeeki

26 ¹Koto kenke pa:ta:ta: mo hande amba: titina: Eipoloha:ma: hayeke dina: epeeke tea: kima: handekeeki paa epeekeme. Kota: Aisa:keta: mo Kita daoni nane mo Pilisidaini wanda:halina: kini Abimeleke hayeke nane peekeme. Ai na peeke haena:ta: ²mo Tekehalima: Aisa:ke pa:ta: peneme yao hata: alota: Idiepi kenke nane na peke do Ima: hae alo kenkena: kone hapeke. ³Ima: neke yaapo hata: neke epealuekema: do pate hapeke. Ima:ta: do kenke paeyota: neke pa:ta: make kia naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: make halueke. Kutupa Ima:ta: naka: apa: Eipoloha:ma: yaapo la: upa: pita: paa wilieke. ⁴Ima:ta: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: oli yana: hala: hombulanka:manu hala: tupa: haena: kulueke. Kutupa iki pa:ta:ta: do kenke paeyao halueke. Ima: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: yama:ta: mo tutu paeyao sikita: epeasa:eki mina: lolueke. ⁵Kota: Eipoloha:ma:ma:ta: yaka pi make yaka lo pimanu make opua miniki haya: ekina:ta: Ima:ta: neke epealueke laa leekeme.

⁶Koto ekina: Aisa:keta: Kita daoni pa:ta: hao hayekeme. ⁷Kutupa koto pa:ta: haemeke haliwekima: alota: Mo wanda:ta: epi yaka:ta:pe lemeke handaata: ipika: ana:e leekeme. Ipikana:ma: ipika: wanda:e pi na leeke ekita: Lepekata: wanda: seliapo yalo hata: koto pate haemeke haliwekima: Lepeka muluekema: ipiki liaama:na: laa paala:ma: homolo hata: leekeme. ⁸Kutupa Aisa:ke koto kenke pa:ta: natemanu hosiki haena: laa mo kini hali Abimeleketa: ipika: winido pa:ta: handa:niayekepate Aisa:kema:ta: Lepeka telepo la:tiaaso pitipekeeki handeekeme. ⁹Kutupa Abimelekema: Aisa:ke handa: mulu pena: la alota: Kota: naka: wanda: ya:ka:ta:me. Pa ekipeke naka: ana:e la pelepe leekeme. Aisa:kema: hombo peaaso alota: Yaka honema:ta: Yaka wanda:e loa:ka:na:ta: kota: I limikie hone ua:me leekeme.

¹⁰Abimelekema: alota: Nakana:ma: niki pa:ta: eki hau pea pelepe. Mo yaka hali ma:nda:ma: naka: wanda: yaapo ana:na: polu pia:me.

Nikana:ma: koto hoke hau puma:ka:na: yoluta: kota: teketa: neke kone yolo pia:me leekeme. ¹¹Kutupa Abimelekema: ipika: wanda:hali paeyao pa:ta: pi la: witolo alota: Ma:nda: epima: do hali o ipika: wanda: hoke tupu: handeteke haya:ka:na:ta: kota: koto someta: lu homaena:e leekeme.

¹²Kutupa Koda:ma: Aisa:ke epeayeke ekiyalo hata: ipikana:ma: koto kenke pa:ta: wae alemanu nokopeeketa: mo nokopeeke bapina:ta: ota: anekema: haka:ta:pake napeke tieke mia:tiki piekeme. ¹³Kutupa ala:ta: ala:ta: wopu mutia pea:eki yalo hata: ota: hamoko hali hayekeme.

¹⁴Aisa:keta: sipisipi wopu make kaomanu wopu make e pokaasa: haliweki wopu make yalo hata: mo Pilisidaini tapakema:ta: we pambemekeme.

¹⁵Koto ekina: Ikana:ma:ta: mo hande ipika: ateke Eipoloha:ma: pa hata: ipika: e pokaemeke haliwekima: awemeke naku ikalimanu pa kenke ao tumbaemekeme.

¹⁶Kutupa Abimelekema: Aisa:ke pa:ta: alota: Neketa: niki ankulake wele ula:ma: nika: kenke mina:pa:lae leekeme. ¹⁷Koto ekina: Aisa:kema:ta: mina:pa:lao mo Kita hadipina: palai da pua a:eyekeme. Koto pa:ta:ta: nate mandane ekina: ¹⁸Koto pateta: mo hande Eipoloha:ma: hayeke natena: naku ikalimanu aweekepate Eipoloha:ma: homeeke dina:ta: mo Pilisidaini tapakema:ta: ao tumbaemekeme. Koto naku ikali manuta: Aisa:kema: pa aweekeme. Ipicana:ma: mo naku ikali biki manuta: atekema: leekeeki kone paa leekeme.

¹⁹Aisa:kena: e pokaemeke haliwekima:ta: mo hadipina: panake naku ikali awa ikali handa: wimikime. ²⁰Kutupa mo Kita kenke pa:ta: sipisipi handeteke haemeke haliwekima: mo Aisa:kena: sipisipi handeteke haemeke haliweki amele hankiliki yololo hata: alota: Do ikalita: nika: ekie lemeke handaa Aisa:kema: mo naku ikalina: bikita: Hankilikie leekeme.

²¹Kutupa Aisa:kena: e pokaemeke haliwekima: naku ikali ma:nda: awemekepate koto ekina: make ape hankiliki ombu yolemeke handaa mo naku ikalina: bikita: A:nda: Pita:la:ekie leekeme. ²²Kutupa Aisa:kema:ta: koto pate mina:pa:lao pua naku ikali ma:nda: aweekeme. Koto ekina:ta: hankiliki na yolemeke handaa ipika: bikita: Lihobodi (nika: da pita: Ka:la:pa: Tapaala:me) leekeme. Kutupa ipikana:ma: alota: Niki do kenkena: hamono Tekehalima: niki ka:la:pa: tapaala:me. Koto ekina: ameta: do pateta: ala:ta: ala:ta:manu ana:na: kone wia halumeke leekeme.

²³Kotoeki hoki naneta: Aisa:keta: pao mo Biasiba nane peekeme.

²⁴Koto timba Tekehalima: ipiki pa:ta: peneme yao alota: Ita: naka: apa: Eipoloha:ma:na: Koda:e. Koto ekina: paala:ma: na homa:pee. Ita: neke yaapo halome. Kutupa Ima: mo yaka e pokaeya: hali Eipoloha:ma: pa:ta: pi la: ua: ekina:ta: neke epeaaso hata: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: tieke kulueke leekeme. ²⁵Koto pateta: Aisa:kema: oloda wepia Tekehali pa:ta: yeni hau piekeme. Kutupa

ipikana:ma: ipika: palai da koto pate a:eyeketa: ipika: e pokaemeke haliwekima:ta: koto pate naku ikali ma:nda: awemekeme.

Aisa:ke pita: Abimeleke yaapoma: pi tonkaepekeeki

²⁶ Abimeleketa: ipika: hone u tiao hayeke hali Ahusa:de make ipika: amina: you hali Pikolo amele Aisa:ke handulueke alo Kita nanema: epemekeme. ²⁷Koto ekina: Aisa:kema: lota: pitolo alota: Amba:ta: I pa:ta: a:nda: lia naka: kenke mina:pa:lao pue le ale pa ameta: ekipeke I handolo a:pa pelemepe leekeme.

²⁸ Ikana:ma: hombo peaaso alota: Ameta: Tekehalita: neke amele hala:eki handolo hata: nika: honema:ta: neke niki amele pi tonkao umana:e. Nika: honema:ta: niki pa:ta: pi dupa la: uelena:e. ²⁹ Mo nikana:ma: neke na hoeyaoma: tupa: nakana:ma: niki make na hoeyalena: pi la: uelena: loa:me. Nikana:ma:ta: neke pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: yopu kone mina:pa:lao poelen: loma:me. Koto ekina: ameta: mo Koda:ma: neke epeala: ekita: peneme yala:me lemekeme. ³⁰Kutupa Aisa:kema:ta: ika: ne pambaeyeke handaa ne ikali nemekeme. ³¹Da kelepeeketa: hali homeke homekema: ika: la wimiki pita: keke pima: tonkao wimikime. Kutupa Aisa:kema: mo haliweki pa:ta: a:taloe leeketa: yankee tonu au laa pemekeme.

³² Koto natena: kone Aisa:kena: e pokaemeke haliwekima: naku ikali ma:nda: awemekeeki a:pa la halolo hata: alota: Ikali handa: uluma:me lemekeme. ³³Ipirana:ma: koto naku ikalina: bikita: Pi La: Wita:la: Ekie leekeme. Kotota: mo hande Biasiba daoni ipika: biki mieke tupa:e.

Isoma: kenke ma:nda: wanda: yaapo miekeeki

³⁴ Iso ipiki 40 bapi mieketa: Hidi wanda: yaapo miekeme. Ipirikita: Bitina: waneke Diudi make Elonina: waneke Basema:de yekeme. ³⁵Mo wanda: yaapoma:ta: Aisa:ke pita: Lepeka yaapo ka:nda:ma: homaepekeme.

Aisa:kema: Dieikope epeayekeeki

27 ¹Aisa:keta: ameta: koke yaa leke holu piekeme. Ipirana:ma: ipika: mupeke weki Iso wi la: mea alota: Yaka wekio leekeme. Mo wekima: hombo peaaso alota: Wae leekeme. ²Koto leeke Aisa:kema: alota: Ameta: I koke ya homolo poloeki teke pa:ta: ya:la: ekita: do handele handa:e. ³Koto ekina: naka: semoko a:ndeli mea oni hapekena: pua hoteke ma:nda: lia a:pa:peke. ⁴Kutupa mo yaka hone pa:la: tendepiki ne yankao I pa:ta: mea a:pa:peke. Kutupa naa pita:ta: mo I homuluekema: pita: yaka paeyasa epeaasa:eki neke kuluekema: loa:me leekeme.

⁵Kutupa Aisa:kema: Iso pa:ta: pi la haleeketa: Lepekama: opu hayekeme. ⁶Kutupa ipirana:ma: Dieikope pa:ta: alota: Naka: apa:ma: Iso pa:ta: lea:eki Ima: dupa opolome. ⁷Hoteke ma:nda: mea a:pa yaka hone

pa:la: tendepiki ne yankapeke. Kutupa naa pita:ta: I homuluekema: pita: Tekehalina: leke popelekena: neke pa:ta: yaka epeaasa:eki kuluekema: loa:me lea:me leekeme. ⁸Kutupa Lepekama: ombu alota: Yaka wekio. Ameta: Ima: alo pi opua pie. ⁹Oni ma:na:manu hala: pa:ta: pua panka wiki nanikosi ikiki yaapo mea epoe. Koto ekima:ta: mo naka: apa:na: ta:na:ma: homo hala: ne yankaluekema: loa:me. ¹⁰Kutupa ipikana:ma: nena: nakana:ma: mea pekena:ta: kota: ipiki homuluekema: pita: ipika: epeaasa: ekita: neke kina: loa:me leekeme.

¹¹Pate Dieikopema: ipika: ama: pa:ta: alota: Isota: itiki pelipa pa:la:pate yaka loketa: homu pa:la:me laa hone wilime. ¹²Ma:nda:ta: yaka apa:ma: I wataao Ima: ipiki makeaasoma: laa I handa: wiaapa:na:a:e. Dupua:ka:na:ta: kota: mo epeaasa:eki mina:la: tupu: paa yaka kone I pa:ta: esihou pi mea epena: lapeke yeke loa:me leekeme.

¹³Koto leeke ipika: ama:ma: hombo peaaso alota: Yaka wekio. Koto ipilia: esihou pi manuta: I pa:ta: epena:ma: pa mo Ima: aloeki pua pie. Mo nanikosi yaapo pua meawae leekeme. ¹⁴Koto leeke Dieikopema: mo nanikosi yaapo mulu pua inkiki pa:ta: mea epeekeme. Kutupa mo wanda:ma:ta: mo wekina: atekema: ta:na:ma: homeeke nema: handekeeki yankaeyekeme. ¹⁵Kutupa mo wanda:ma: oni da pa:ta: Isona: amu pea wiayekе dau manuta: mea Dieikopena: pambawaeyekeme. ¹⁶Mo nanikosi yaapona: yonkeleke manuta: mo wekina: kiki yaapona: pambawaeyeke make kutupa ipika: itiki na pelieke alena: tonka:na: pambawaeyekeme. ¹⁷Mo wanda:ma:ta: mo weki pa:ta: mo tendepiki ne make mo yankeeke betedi make haleekeme.

¹⁸Kutupa Dieikope ipika: apa: pa:ta: pua alota: Apa:o leekeme. Atekema: hombo peaaso alota: Wae. Neketa: weki epi yaka:ta:pe leekeme.

¹⁹Dieikopema: hombo peaaso alota: Ita: naka: mupeke weki Isoe. Ima:ta: naka: hande pea:pekee le hau pealome. Koto ekina: mo epeaasa: ekimanu I pa:ta: kuelena:ma: pilisi tiao pita: mo Ima: mea a:palo hoteke nae leekeme.

²⁰Koto leeke Aisa:kema: alota: Yaka wekio. Ekipa ai handa: wia pelepe leekeme. Dieikopema: hombo peaaso alota: Mo Tekehalin naka: Koda:ma: handa: wiono I tamba: mia:me leekeme.

²¹Aisa:kema: Dieikope pa:ta: alota: Pilisio. Ima: neke wataalo polo tupa: teke pa:ta: epoe. Neketa: ota: Iso ka:ta:pe leekeme. ²²Dieikopeta: ipika: apa: pitia: alena: paa teke pa:ta: pua pitiekeme. Kutu pieke atekema: wataao alota: Naka: pi holq:maketa: Dieikopena: ekima: handa:la:pate pa naka: kikita: Isona: kiki wataake nono pa:la:me leekeme. ²³Ipkana:ma: Dieikopee laa na handa: wieke ekita: mo ipika: kiki manuta: Isona: ekima: handa itiki pelipa peeke ekima: piekeme. Ipkana:ma: ipika: epeaasa: ekimanu teke pa:ta: haluekema: pitiekepate kone ²⁴paa lota: pitolo alota: Neketa: ota: Iso ka:ta:pe leekeme. Mo wekima: hombo peaaso alota: Aowe Ie leekeme.

²⁵Kota: Aisa:kema: alota: Mo mandane hoteke mea a:pae. Naa pita:ta: yaka epeaasa:eki neke pa:ta: kulueke leekeme. Koto leeke Dieikopema:ta: ne mea a:pao make nolo pieke waini ikali make mea a:paeyekeme.

²⁶Kutupa mo weki pa:ta: ipika: apa:ma: alota: Yaka wekio. I teke pa:ta: a:pa I nunu pie leekeme. ²⁷Ipkana:ma: ateke nunu pulueke alo hata: teke pa:ta: epea: dina:ta: Aisa:kema: mo yameeke aka:manu totopo mu hao ipika: epeaasa: ekimanu haleekeme. Ipkana:ma: alota:

Do yaka wekina: totopo epeke pita:la: ekita: mo hande Tekehalima: epeala: hama:na: topopoma: handa:la:me.

²⁸Koda:ma: oli ya nanema: ekepipida: kitolo naka: hama:manu ne tieke wina:e. Kutupa widi make waini ikali make wopu kina:e.

²⁹Tutu manuta: naka: e pokaasa: tapake haena:e. Kutupa wanda:hali neke pa:ta: panda:puniaena:e. Naka: tapake paeyao handeteke halena:e. Naka: ama:na: monduma: monduma: pa:la: wekiwandikina: wekiwandikima: neke pa:ta: panda:puniaena:e.

Mo neke pa:ta: esihou tunkilimi tapaketa: esihou pa:ta: haena:e. Kutupa neke epealimi wanda:halita: iki make epeaasa:eki mina:e laa leekeme.

Isoma: Aisa:kena: epeaasa:eki honke leekeeki

³⁰Aisa:kema: ipika: epeaasa:eki halaa Dieikope pulu haena:ta: ipika: hameke eiya:na: hao honda: pambolo epeekeme. ³¹Ipkana:ma: make tendepiki ne yankao ateke pa:ta: mea pua alota: Pilisi apa:o. Mo naka: epeaasa:eki I pa:ta: kuelena:yeke Ima: do mea a:palo hoteke ma:nda: noelena: tiao pitie leekeme.

³²Aisa:kema: hombo peaaso alota: Neketa: epi ya:ka:ta:pe leekeme. Ipkana:ma: hombo peaaso alota: Naka: mupeke weki Isoe leekeme.

³³Aisa:keta: tola:tia pominolo hata: pututu liaaso alota: Mo hoteke lia I pa:ta: mea epea:ta: epi ya:ka:ta:pe. Neke amba: do honda: pambolo ipuluekema: halena: kone noa:me. Yaka paeyaaso epeaaso ekita: ipiki pa:ta: haloa:ma: ameta: ota: ipika:eki homeke u halieke leekeme.

³⁴Isoma: doeki opu haota: ka:pa:puki yoka anekema: e wi tieke alo hata: alota: Apa:o. I make naka: epeaasa:eki kie laa honke leekeme.

³⁵Aisa:kema: hombo peaaso alota: Naka: kamema: I a:pa makeaaso naka: epeaasa:eki mea pu moneala:me leekeme.

³⁶Isoma: alota: Dota: ipika: hoto yaapo peao I makeala:me. Koto ekina: ipika: biki Dieikopeta: ota: ana:piki tupu: laa pimika:ta:me. Ipkana:ma:ta: yaka mupeke wekina: anke teke mulu poloeki make mea ameta: yaka epeaasa:eki make mea pua pikata:me. Koto ekina: Ita: epeaasa:eki ma:nda: na panka: wialepe leekeme.

³⁷Aisa:kema: hombo peaaso alota: Ima:ta: ipikana:ma: neke ankulao you haena: laa ipika: tapakemanu maketa: ipika: pa hameke e pokaasa:

tapake haena: loa:me. Ima:ta: widi make waini ikali make haloa:me. Ota: yaka wekio. Neke pa:ta: pulu polo ekita: ma:nda: dia:me leekeme.

³⁸Koto leekepate kone Isoma:ta: ateke pa:ta: honke ombu alo hata: alota: Apa:o. Mo epeaasa:eki homeke siki make ota: ma:nda: na wilipe. Apa:o. I make epeae alo hata: e leekeme.

³⁹Kota: Aisa:kema: ipiki pa:ta: alota:

Oli ya nanema: ekepipida: neke ma:nda: na kina:e. Kenke epeke wiki hama: ma:nda: dia:me. ⁴⁰Neketa: naka: bainasi yaapo hao pelipikie.

Pate neketa: naka: kamena: pa hameke e pokaasa: hali halipikie.

Kutu pulu pa:la:pate wetepena: a:nda: liata: mo ipika: handeteke halia:eki pendulu bao pelipikie leekeme.

⁴¹Atekema: mo hande epeaasa:eki hameke pa:ta: haleke handaa Isoma:ta: Dieikope honditi piekeme. Ipika: honema: alota: Yaka apa:ta: teke pa:ta: homolo pa:la: ekina: ipika: homa: da pitulu polo ekita: teke pa:ta: ya:la:ma: Dieikope homena: lulueke hone wiekeme.

⁴²Pate Lepekama: Isona: pulueke leeke ekimanu amba: opu hao Dieikope epoa: la alota: Opie. Naka: kame Isoma:ta: hombo peaaso hata: neke lu homalueke ala:me. ⁴³Koto ala:ma: yaka wekio. Ima: pie aloeki pia:peke. Mo yaka ana: Leibenai hala: alena: Hatani nane ame do kone pue. ⁴⁴Kutupa ipiki yaapo hosiki haota: mo naka: kamena: mineke panka:la:eki uniao ⁴⁵ipiki pa:ta: peleeki hone yonka:laena: loa:me. Kutupa neke handa: mulu epena:ta: ma:nda: tapaalueke. Ima:ta: pa ekipeke yaka weki yaapo homeke natena: alupalua:pe leekeme.

Aisa:kema: Dieikope Leibeni pa:ta: tapaeyekeeki

⁴⁶Lepekama: Aisa:ke pa:ta: alota: Do Isona: da ma:nda: wanda: yaapo handa:peketa: Ita: ota: ki tieke pea soka:la: pita:la:me. Dieikopema: make do Hidi wandiki tonu ma:nda: mia:ka:na:ta: kota: Ita: homa:peke make ya:la:me leekeme.

28 ¹Aisa:kema: Dieikope wi la ta:na:ma: homa alota: Keinani wanda: ma:nda: na mia:peke. ²Kotoeki na pikita: mo naka: mei Beduelona: da kenke Mesopoteimia nane pua mo naka: awa: Leibenina: waneke tonu ma:nda: hondo mea:peke. ³Kutupa neketa: tutu eleke elekena: apa: halena: yeke mo Aneke Wele Wopupiki Koda:ma: naka: wanda: milipi pa:ta: neke epeaaso hata: wekiwandiki wopu kina:e. ⁴Kutupa ipikana:ma:ta: Eipoloha:ma: epeaaso pia: tupa: neke make naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki paeyao epeaena:e. Kutupa make do neke hae kenketa: mo Koda:ma: mo Eipoloha:ma: halea: kenke ya:la: ekina: nakana:ma: muelena:e. ⁵Kutupa Aisa:kema: Dieikopeta: mo Iso pita: Dieikope yaapona: inkiki Lepekana: beliki A:ta:mia hali Bedueloma: mondu wieke hali Leibeni hayeke alena: mo Mesopoteimia nane pena: tapaeyekeme.

Isoma: wanda: ma:nda: miekeeki

⁶Aisa:kema:ta: Dieikope epeao mo Mesopoteimia nane wanda: weilu pena: tapaeyekeeki Isoma: opiekeme. Kutupa make Aisa:kema: mo weki epeaaso hata: Keinani wanda: ma:nda: ota: na mea:peke leekeeki opiekeme. ⁷Kutupa make Dieikopema:ta: ipika: apa: ama: yaapona: pi opua Mesopoteimia nane amba: peekeeki opiekeme. ⁸Koto opiekeeki manuma:ta: ipika: atekema: mo Keinani wanda:weki ota: kiayekeeki hando hao ⁹Isoma:ta: mo Eipoloha:ma:na: ekiyeke Isima:elona: waneke Mahala:di mulu peekeme. Mahala:dita: Nebeiotona: beliki yekeme.

Dieikopema: Bedele da upa piekeeki

¹⁰Dieikopeta: Biasiba mina:pa:lao Hatani poluekema: peekeme. ¹¹Nate pambolo pulu haena:ta: ale ma:nda:na: opolo a:paata: koto pa:ta: peliekeme. Ipirita: mo toopina: ka:nda: lia polueke alo polu holepeekeme. ¹²Kutupa upa pitolota: pota: lapa: ma:nda: kenkena: wia a:pa yotuao oli ya nane pekeeki handeekeme. Mo pota: lapa:na:ta: enisolomanu olina: pua:tiki onina: hola:pa:tiki pimikieki handeekeme. ¹³Kutupa mo Tekehalita: ipiki teke pa:ta: a:pa hata: alota: Ita: mo Eipoloha:ma: pita: Aisa:ke yaapona: Tekehali Koda:e. Ima:ta: do neke pelipa:lia hale kenketa: neke pa:ta: make kia naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: make halueke. ¹⁴Ikita: do kenkena: ula: na yata:pea:peke ya:la: dokolo paeyao: handilimikie. Ikita: ika: da kenketa: do kenke nepoko paeyao pa:ta: putupolo baalieke. Ima:ta: neke pa:ta: yama: make naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: yama: make tutu paeyao epealueke. ¹⁵Niminalo pele ekita: dupae. Ita: neke yaapo mandakena: hata: hane pekena: make neke handeteke halueke. Kutupa neketa: do kenke pa:ta: paa hatuku ipulueke. Ima:ta: mo pi la: ulueki paeyaelukema:ta: neketa: na mina:pa:alueke leekeme.

¹⁶Dieikopema: u tiao alota: Mo Tekehalita: do haya:ka:ta:me. Ipirita: do pate haena: kone hone na wia pua:ka:ta:me leekeme. ¹⁷Kutupa ipikita: pala: haaso hata: alota: Dota: ota: paala:piki alena:e laata: Koda:na: da yalo pa:la:me. Oli hepeni nane pula: pota: kake lomba:la: alena: yalo pa:la:me leekeme.

¹⁸Kutupa ota: da ka:la:paaso siki Dieikope tiao mo ipika: hande ka:nda: lia pelieke toopita: hone u tialo piekeeki mea nokopeekeme. Kutupa mo toopi mandata: olipi oeta holaa alota: Dota: Koda:na: ekie leekeme. ¹⁹Kutupa koto pateta: Bedele leekeme. Koto pateta: amba:ta: Lusu lemeke alena:e. ²⁰Kutupa Dieikopema: Tekehali pa:ta: pi la: witolo alota: Kota: neketa: I yaapo haeka:na:ta: kota: mo I pulu pota: kimisuta: nakana:ma: handeteke hao ne make aka: make kika:na:ta: ²¹kutupa I paa yaka apa:na:

da nane epeke tupu: la:ka:la yapono leka:na:ta: kota: neketa: yaka Koda: yelieke. ²²Kutupa do paa hone ua:ti ki poluekema: nokopolo toopita: mo neke pa:ta: panda:puniao yeiya: lalo polo alena:e. Kutupa Ima:ta: mo I kilipi ale paeyaota: putupa kiki homekena: mandane tonkoputa: yaka minolo homeketa: neke kulueke leekeme.

Dieikope Leibenina: da opolo peekeeki

29 ¹Dieikope ipika: pota: kini pea pua mo nate opa:la: nanema: kenke nane pulu ombu hayekeme. ²Kutupa paa peekepate nate ma:nda:na: kenke ma:nda: pa:ta: pa mone wieke naku ikali ma:nda: pua handa: wiekeme. Kutupa sipisipi tapake tepo mo naku ikali hopa:liao pelia yapemekeeki handeekeme. Mo naku ikali kakena:ta: toopi tiekema: mea a:ambaemekeme. Mo koto ikalita: mo sipisipi ma:na:manu ikali no halo haemekeekie. ³Kutupa mo tapake tapake paeyao: sipisipimanu paeyao koto homeke alena: a:pa:tiki pimikita: kota: mo sipisipi handeteke haemeke haliwekima:ta: mo toopi aneke mea petepete yao ikali no hala:tiki pimikime. Kutupa paeyeketa: mo hande toopi paa mea wia:tiki pimikime. ⁴Dieikopema: mo sipisipi handeteke haemeke haliweki lota: pitolo alota: Yaka yankee tonuo. Ikita: hane tapake ya:ka:ta:pe leekeme. Ikana:ma: hombo peaaso alota: Hatani nanee lemekeme.

⁵Ipikana:ma: lota: pitolo alota: Neihona: ekiye Leibenita: handelemepe leeke mo tapakema: alota: Aowe. Handoloma:me lemekeme.

⁶Koto leeke alota: Ipikita: epeke tupu: hala:pe leekeme. Ikana:ma: hombo peaaso alota: Ipikita: epeke tupu: hala:me. Handa:taa. Ipika: waneke Leisolota: atekena: sipisipimanu mea koto ipula: handa:e lemekeme.

⁷Koto lemeke Dieikopema: alota: Nate pa hala: ekina: mo sipisipimanu mea a:pa:peke nate ai dia:ma: ikali hala ambumanu nena: paa na hatuku pulimipe leekeme.

⁸Mo tapakema: hombo peaaso alota: Nikana:ma:ta: kotoeki ai na pikita: mo sipisipi paeyao ana:na: a:pa haena: laa mo toopi petepete yaota: kota: ikali no halumeke lemekeme.

⁹Dieikopeta: mo haliweki ame^{le} pi pa alo haena: Leisolota: mo sipisipimanu ame^{le} opolo epeekeme. ¹⁰Kutu pieke Dieikopema:ta: mo aweke Leibenina: sipisipimanu pita: Leisolo epea:eki hata:ta: oni naku ikali pa:ta: pua mo toopi mea petepete yao mo sipisipimanu ikali no hale hale piekeme.

¹¹Kutupa ipikana:ma:ta: mo wandiki nunu pitolo hata: ta:na: pitolo kone e leekeme. ¹²Kutupa mo wandiki pa:ta: alota: Ita: Lepekana: ekiye naka: apa:na: tapakee leekeme. Koto leeke mo wandikita: ipika: apa: lolueke alo aiya peekeme. ¹³Kutupa atekema: mo belikina: ekiye Dieikope epeekeeki opu haota: aiya manda:hande pulu pua hopula nunu piekeme. Kutupa mo

da pa:ta: hatuku epeekeme. Kota: Dieikopema: Leibeni pa:ta: mo piekeeki paeyao la haleeke handa ¹⁴Leibenima: alota: Aowe. Ota:e. Neketa: yaka loke homeke make we homekee leekeme. Kutupa Dieikopeta: sumba: homeke koto pa:ta: hayekeme.

Dieikopema: Leibenina: e pokaeyekeeki

¹⁵Leibenima: Dieikope pa:ta: alota: Neketa: ya wanda:ma: mendiki ya:la: ekina: yaka e pahameke pokaalueke hone na wikit: yenki dupa mulueke laa lakie leekeme. ¹⁶Leibenina: wandiki yaapo hayekeme. Mupeke wandikita: Lia yekeme. Wetepe wandikita: Leisolo yekeme. ¹⁷Liana: leketa: u homeekepate Leisolota: epeke tupu: lombeke wandiki seliapo yekeme.

¹⁸Dieikopema:ta: Leisolo hone wopu pieke handa alota: Yaka hone pa:la: yenkit: nakana:ma: I Leisolo miono leka:na:ta: kota: Ima: naka: e bapi wataake hata:na: pokaalueke leekeme.

¹⁹Leibenima: hombo peaaso alota: Ima:ta: ma:nda: pa:ta: halo polo tupu:ta: epeke ekita: neke pa:ta: homeke kuluekema: I yaapo do pate hapana:e leekeme. ²⁰Dieikopema:ta: Leisolo mulueke alo hata:ta: bapi wataake hata:na: e pokeekeme. Ipkana:ma:ta: Leisolo pukima: homeekeeki yalo ipiki pa:ta:ta: mo bapi manuta: pa nate tepo a:nda: hone wiekeme.

²¹Kutupa Dieikopema: Leibeni pa:ta: alota: Hande nateta: do ma:la:ma: naka: wandiki miono lae leekeme. ²²Koto ekina: Leibenima:ta: wanda:

mina:la: natena: ne pambolo hata: paeyaosiki wi leekeme. ²³Pate koto timbata: Dieikope pa:ta: Leisolo na hatuku peketa: Lia hatuku peekeme. Kutupa Dieikopema:ta: mo wandiki yaapo loke apa:taeyekeme.

²⁴Kutupa Leibenima:ta: ipika: wandiki Liana: tamba: mina:la: wandiki ipika: pa hameke e pokaasa: wandiki Silipata: Lia pa:ta: haleekeme.

²⁵Dieikopema:ta: timba ipika: wanda: yaapo peliolome hone wiekepate da ka:la:paasota: mo wanda:ta: Lia ya:ka:ta:me laa hande wiekeme. Kutupa ipiki Leibeni pa:ta: pua alota: Nakana:ma: I pa:ta:ta: do hauta: ekipeke pea pipe. Ima:ta: Leisolo muluekema: e poka pua:ma: nakana:ma: Ita: ekipeke makeao pipee leekeme.

²⁶Leibenima: hombo peaaso alota: Mo mupeke wandiki pa haena: wetepena: wandiki amba:la halina: da pena: ala: ekita: do da hau dia:me.

²⁷Koto ekina: nakana:ma: paa bapi wataake hata: ma:nda:na: yaka e paa pokaalena: kota: do pula homeke mo ne pamba:la:eki paena: laa Leisolo make neke kuluekema: hando hae leekeme.

²⁸Dieikopema: a:pa:la:me laata: mo ne pambeeke pula homeke paeyeketa: Leibenima: waneke Leisolo make Dieikopena: wanda: haena: haleekeme. ²⁹Leibenima: ipika: pa hameke e pokaasa: wandiki Bilihata: ipika: wandiki Leisolona: tamba: mina:la: wandiki haena: haleekeme.

³⁰ Dieikopema:ta: Leisolo yaapo make loke apa:taeyekeme. Kutupa telipuna: pukima: homeekepate Leisolota: pukima: wopu homeekeme. Kutupa ipikana:ma:ta: paa bapi wataake hata: Leibenina: e paa pokaeyekeme.

Dieikopena: mendaeyeke wekiwandiki

³¹ Dieikopema: Liata: Leisolo pieke tupu: pukima: wopu na homeeke handaa mo Tekehalima:ta: Liata: wekiwandiki mendina: leekepate Leisolota: weki kenohali hayekeme. ³² Liata: weki loke lomba hali weki mondu wiekeme. Ipikana:ma: alota: Mo Tekehalima:ta: yaka ka:nda: handa I tamba: ma:la: ekina: yaka halikima:ta: ameta: I pukima: homilieke leekeme. Koto ekina: mo wekina: bikita: Lubeni leekeme.

³³ Weki loke paa lomba hali weki ma:nda: mondu wiekeme. Ipikana:ma: alota: Ya halikima: Ita: pukima: na homa:la:eki Tekehalima: opu hao do weki ka:la: ekina: ipika: bikita: Simiono leekeme. ³⁴ Mo wanda:ta: weki loke paa lomba hali weki ma:nda: ombu mondu wiekeme. Kutupa mo wanda:ma: alota: Ima: yaka halikina: weki tepo mondu wialo ekina: yaka halikima:ta: I pa:ta: hone witolo I yaapo ta:ma:ni pilieke laa mo wekina: bikita: Lipai leekeme. ³⁵ Kutupa weki loke paa lomba hali weki ma:nda: ombu mondu wiekeme. Ipikana:ma: alota: Ameta: Tekehalina: biki mea mina:lialueke laa mo wekina: bikita: Diuda leekeme. Kutupa weki mondu tunkuliekeme.

30 ¹Pate Leisoloma:ta: Dieikope weki ma:nda: na mendaaso hata:ta: hakepiki pa:ta: a:nda: tunkulolo hata: Dieikope pa:ta: alota: I homuluekema: wekiwandiki kie leekeme.

²Koto leeke Dieikopeta: Leisolo yaapo mineke pankolo hata: alota: Ima:ta: Koda: topo pea:peke na ya:la:pate pa neke weki mendaapa:na: yeke ipikana:ma: sa:s: pitolo pia:ka:ta:me leekeme.

³Koto ekina: mo wanda:ma: alota: Yaka weki mendialo pa:la: tupu: yaka pa hameke e pokaasa: wandiki doma: pelia:peke. Kutu pilia: ekima:ta: ipiki pa:ta: yama: ama: au loluekema: loa:me leekeme. ⁴Koto ekina: ipika: haliki pa:ta: Biliha haleeke handa loke apa:taepkeme. ⁵Kutupa Bilihata: weki loke lomba Dieikopena: hali weki mendaeyeke. ⁶Leisoloma: alota: Koda:ma: telipolo hata:ta: I maleke lila:me. Ipikana:ma:ta: yaka pua: yeny opua weki ka:la:me leekeme. Koto ekina:ta: mo wekina: bikita: Da:ni leekeme. ⁷Kutupa Bilihata: weki loke paa lomba ipikana:ma: Dieikopena: yaapo peao weki mondu wiayekeme. ⁸Kutu pieke handaa Leisoloma: alota: Ima: yaka asi yaapo a:nda: tieke pua:pate Ima: bepolalo ekina:ta: kota: mo wekina: bikita: Na:petali leekeme.

⁹Kutupa Liama:ta: ipiki weki mondulu piekeeki tunkuliekeeki hando haota: ipika: pa hameke e pokaasa: wandiki Silipata: Dieikopema: wetuke au laena: haleekeme. ¹⁰Kutupa Silipama:ta: Dieikopena: hali weki

mendiaeayekeme. ¹¹Kota: Liama: alota: Epekeeki ma:nda: I pa:ta: a:pa:la:me laa mo wekina: bikita: Ka:de leekeme. ¹²Kutupa Silipama: Dieikopena: hali weki ma:nda: mendiaeayeke ekina: ¹³Liama: alota: Ita: ta:na: tieke wopu pa:la:me. Ameta: wanda:wekima: Ita: ta:na:ma: homa:la: wanda:e lelimikie laa ipika: bikita: A:sia leekeme.

¹⁴Mo hande widi kina:ta: Lubenita: oni e pa:ta:manu pua mo ma:nda:teiki leke ti kiliki handa: wia ipika: inkiki Lia pa:ta: a:pa haleekeme. Kutu pieke Leisoloma: Lia pa:ta: alota: Pilisi naka: wekina: ti kiliki I ma:nda: kie leekeme.

¹⁵Koto leeke Liama: hombo peaaso alota: Nakana:ma: yaka haliki pake nele ekita: ana: na pa:la:pe. Ameta: pa yaka wekina: ti kiliki tonka:na: muluekema: alepe leekeme. Kota: Leisoloma: alota: Naka: wekina: ti kiliki I ma:nda: kika:na:ta: kota: ame timbata: Dieikope yaapo poluelena:e leekeme.

¹⁶Kutupa welealo nane Diekopeta: oni e pa:ta:manu hao epeeke handaa Lia hama opolu bao manda:hande pulu pua alota: Ima: yaka wekina: ti kilikima: nekena: amba: hamboa:ma: ame timbata: I yaapo pelipikie leekeme. Koto ekina: koto timbata: Diekopema: mo wanda: yaapo peliekeme.

¹⁷Koda:ma: Liana: pieke yeni hombo peaasota: weki loke lomba ipikana:ma: Dieikopena: yunki pao weki mendiaeayekeme. ¹⁸Liama: alota: Yaka pa hameke e pokaasa: wanda: yaka haliki pa:ta: halolke handaa Koda:ma: yaka yenki ka:la:mee laa mo wekina: bikita: Isaka leekeme. ¹⁹Kutupa Lia weki loke paa lomba ipikana:ma: Dieikopena: yunki mindiki hata: peao weki mendiaeayekeme. ²⁰Kutupa Liama: alota: Koda:ma: I pa:ta: ota: epeke pa kita:la: ale ka:la:me. Koto ekina: ameta: yaka halikina: yunki mindiki hata: weki mendiaaso ekina: I pukima: homa handa: milieke laa mo wekina: bikita: Sebuloni leekeme. ²¹Wetepena:ta: Liama: wandiki mondu wia bikita: Daena leekeme.

²²Kutupa Koda:ma: Leisolo hone u haota: ipika: pieke yeni opua weki mendina: leekeme. ²³Mo wanda:ta: weki loke lomba hali weki mondu wiekeme. Kutupa alota: Koda:ma: yaka yala: pa:la: ekita: weki kitolo hata: mea baala:me.

²⁴Koto ekina: mo Tekehaima: I weki ma:nda: paa kina:e alo hata: koto wekina: bikita: Diosepe leekeme.

Dieikopema: Leibeni yaapo pi lo tonkaepekeeki

²⁵Mo Diosepe mendia hoki naneta: Dieikopema: Leibeni pa:ta: alota: I yaka da ponoma: I tapae laa alota: ²⁶Mo Ima: naka: e pokao molo wekiwanda: mea hatuku mina:pa:lao pono lae. Pa ekipeke Ima: naka: e epeke tupa: pokalo ekita: naka: hone wilimee leekeme.

²⁷Koto leeke Leibenima: ipiki pa:ta: alota: Ima: doeki lono lae. Mo ale paeyao molo ekita: Ima: handeau opao handa: witolo Koda:ma: I epeala:

ekita: neke pa:ta: yama: pa:la:me laa hone ulume. ²⁸Koto ekina: Ima: neke hambuluekema: naka: yenki dupae laa lae leekeme.

²⁹Dieikopema: hombo peaaso alota: Ima: naka: e pokaaloeki make yaka kiki tukiki pa:ta: naka: sipisipi ma:na:manu sa:mba:lala:eki make naka: handeleme. ³⁰Mo I ai na epeke hano hosiki siki wia hae ekita: ameta: tieke kiake sa:mba:la:pa ula:me. Kutupa mo Tekehalima:ta: Ina: yeke neke epeaala:me. Koto ekina: ameta: Ima: yaka ekimanu handeteke halo polo natee leekeme.

³¹Koto leeke Leibenima: alota: Ima:ta: neketa: ekipuma: hambonope leekeme. Dieikopema: hombo peaaso alota: Ita: yenki kipa:la:me. Nakana:ma: Ima: do alo ekina: a:pa:la:me leka:na:ta: kota: naka: sipisipi ma:na:manu paa handeteke hawalueke. ³²Koto ekina: ameta: naka: sipisipi polu pa:ta: puata: mo punu pa:la: sipisipi ikikimanu make wape wape piki o au au la:la: nanikosi ikikimanu make yata:pa meono lae. Kotoeki homeketa: mo yaka hone pa:la: yenkie. ³³Koto ekina:ta: wetepe nina:ta: Ima: neke na makealomee laa ana:na: handilipikie. Pa ekipeke nakana:ma: yaka molo yenki handulueke alo epeka:na:ta: mo Ima: au au na la:la: o wape wape na piki nanikosi o punu na piki sipisipi ma:nda: wia haowa:ka:na:ta: kota: pake na:la:me laa handa: wilipikie leekeme.

³⁴Leibenima: hombo peaaso alota: A:pa:la:me. Mo nakana:ma: aleeki ota: pupana:e leekeme. ³⁵Pate koto natena: kone Leibenima:ta: mo wape da:peda:pe piki o au au leke nanikosi hali ekimanu make mo au au leke wanda: ma:na: paeyao siki make kutupa mo punu piki sipisipi paeyao make yata:po miekeme. Kutupa ipika: weki tonu paeyaoma: handeteke haena: laata: ³⁶Dieikope mina:pa:lao koto au au leke ma:na:manu mea nate tepona: polo pieke tupu: papate mea pemekeme. Kutupa Dieikopema:ta: mo hande mina:pa:laeyeke au au na leke ma:na:manu handeteke hayekeme.

³⁷Dieikopema:ta: mo ta:ta: ta:ta: piki ti palekemanu mea hake pu lopa lopa pina:ta: mandane yonkelekemanu loka:la: mepi piekeme. ³⁸Kutupa ipikana:ma:ta: do ti paleke manuta: mo ma:na: manuna: ikali no haemeke kawaso wieke alena: pua nokopeekeme. Ipirana:ma: koto pate wieke ekita: mo ma:na: manuma:ta: ikali nolo a:pa koto pate tia:tiki pieke piekeme. ³⁹Kutupa mo nanikosi manuma: mo ti palekemanu nokopeeke alena: tia:tiki pimikita: kota: mo panake mendia:tiki pimiki ikiki sunuta: au au la make wape wape piki ekimanu mondum wia:tiki pimikime.

⁴⁰Koto ekina: Dieikopema:ta: mo sipisipita: nanikosi yaapo na apa:take ta:ta: haena: laata: mo koto sipisipi paeyaoa: mo Leibenina: au au leke make punu piki sipisipimanu haya: nanema: leke popeleke yao haena: leekeme. Dupieke ekima:ta: ipika: ma:na:manu aneke hapu sa:mba:la:pa witolo hata: mo Leibenina: ma:na:manu ta:ta: putupa haena: leekeme. ⁴¹Kutupa mo hande panka wiki wanda: ma:na: manuna: puteke

pambiekeeki handolota: Dieikopema:ta: mo ma:na: manuma: ikali no haemeke kawaso wieke alena: tia:tiki pina: yeketa: mo ti paleke manuta: koto pate noka:pa:tiki piekeme. ⁴²Pate mo honkopu na hake ma:na:manu haemeke alena:ta: mo ti palekemanu na wia:tiki piekeme. Kutu pieketa: Leibenita: mo honkopu na hake ma:na:manu minolo hata: Dieikopeta: mo panka wiki ma:na:manu wia hayekeme. ⁴³Kutu pieke ekima:ta: Dieikopeta: hamoko tieke hayekeme. Ipirita: sipisipi pita: nanikosimanu make pa hameke e pokaasa: tapake make kemelomanu make donkimana make ota: wopu wia hayekeme.

Dieikope pindipa peekeeki

31 ¹Dieikopema:ta: mo Leibenina: ekiye tonuma: lemekeeki opieke ekita: dupae. Dieikopema:ta: mo nika: apa:ma: wia haya: ale paeyao ma:la:me laa Ipirita: hamoko hala: ekita: mo nika: apa:na:eki ma:la: ekima: pa:la:mee lemekeeki opiekeme. ²Kutupa make ipikana:ma: mo Leibenita: amba:ta: homu piekape ameta: leke tankema: handekeeki handekekeme. ³Koto ekina: mo Tekehalima: ipiki pa:ta: alota: Mo naka: apa:na: kenke nane make naka: tapake pa:ta: make paa pue. Kutupa Ita: neke yaapo halueke leekeme.

⁴Koto leeke Dieikopema:ta: Leisolo pita: Lia yaapo pa:ta: mo ipika: ma:na:manu hayeke alena: ipiki a:pa manda:hande pia:pa:peke laa pi tapaeyekeme ⁵Kutupa ipikana:ma: mo wanda: yaapo pa:ta: alota: Ipirika: apa:ma:ta: I pa:ta: amba: pia: tupu: homu na piki pa leke tankema: handa:la:eki Ima: handolome. Kutu pa:la:pate yaka apa:na: Koda:ma:ta: I yaapo hala:me. ⁶Yaka welema: ipilika: apa:na: e pokalo ekita: hone wilipime. ⁷Kutupa pua:pate ipikana:ma:ta: I makeao make yaka yenki manuta: hoto kiki yaapo natena: honditi pa:la:mee. Koto pina: kone Koda:ma:ta: ipikana:ma: I na hoeyaena: lea:me. ⁸Pa mo ipilika: apa:ma: alota: Mo au au lelie nanikosi manuta: naka: yenkie laa la:tiki pieketa: kota: mo ma:na: paeyaoma:ta: au au lekeeki mondu pamba:tiki piekeme. Kutupa paa alota: mo wape wape pilia: nanikosita: naka: yenkie pa la:tiki pia: dina:ta: kota: mo ma:na: paeyaoma:ta: wape wape pikieki homeke mondu pamba:tiki pia:me. ⁹Kota: Koda:ma:ta: mo naka: apa:na: ma:na: manuta: pao mea I pa:ta: ka:la:me.

¹⁰Mo ma:na:manu tit:a:la: kina:ta: Ima: dupiki upa pua:me. Mo tia:tiki pimi nanikosi halieki manuta: au au laa make wape wape pikieki homeke handoa:me. ¹¹Kutupa mo Koda:na: enisoloma: upama: I pa:ta: alota: Dieikope leeke Ima: Wae loa:me. ¹²Koto loeke alota: Handa:e. Mo tit:a:la: nanikosi halieki manuta: mo au au leke make wape wape piki ekimanu homekee. Dupita:la: ekita: mo Leibenima: neke pa:ta: pita:la:eki handolo hata: Ima: dupiki hau pina: alome. ¹³Ita: nakana:ma: mo hande toopita: hone u tiaasa: ale wina: la olipi oeta hola keke pi la: wi ale Bedele hama

pa:ta: peneme yao epoa: Koda:e. Koto ekina: ameta: mo neke mendia: kenke nane polena: tikitiki yae laa lea:me leekeme.

¹⁴Koto leeke Leisolo pita: Lia yaapoma: Dieikopena: pi hombo peaaso alota: Mo dikana:ma: dika: apa: pa:ta: mea:peke ale ma:nda: dia:me.

¹⁵Ipkana:ma: dikita: da ma:nda: wanda:ma: handala:me. Ipkana:ma:ta: diki tapao mia: manita: na:ta: pa:la:me. ¹⁶Mo Koda:ma: dika: apa:na: alemanu paeyao ma:la: ekita: dika:eki make diki wekiwandikina:eki konee. Koto ekina: mo Koda:ma: neke la ka:la:eki kone pie lepekeme.

¹⁷⁻¹⁸Koto ekina: Dieikopeta: mo ateka hayeke alena: Keinani nane poluekema: tikitiki yaeyekeme. Ipika: wekiwandiki make weteke tonu make mo kemelomanu manda pitaeyekeme. Kutupa ipika: ma:na:manu paeyao make mo ipika: Mesopoteimia hata: mieke alemanu paeyao mea pulu haena: leekeme. ¹⁹Leibenita: ipika: sipisipi manuna: itiki tunkulu pu moneayeke hoki nane haena: Leisoloma:ta: atekena: da pa:ta: pa wepia wieke koda:manu pake miekeme. ²⁰Dieikopema:ta: ipiki mina:pa:laasome laa Leibeni na opuaeyeke ekima:ta: Leibeni makeaeyekeme. ²¹Ipkana:ma:ta: ipika: alemanu paeyao mea ipupulo mina:pa:laeyekeme. Kutupa mo Yuptoitisi ikali yuma pua mo yu elimanu wiki Kilia:de kenke nane polueke alo pemekeme.

Leibenima: Dieikope telimea peekeeki

²²Nate tempo paeyeketa: Dieikopeta: pindipa pa:la:me laa ma:nda:ma: Leibeni la haleekeme. ²³Kutu pieke handaa ipika: haliweki hatuku hoto wataake hata: natena: Dieikope telia: mea pua mo yu eli hapeleke Kilia:de kenke pa:ta: pua teliminimikime. ²⁴Koto timbata: Koda:ma: Leibeni pa:ta: upama: alota: Nakana:ma: Dieikopena: ala:ta: ma:nda: mulueke alo hata: paala: tiaapeke hau ma:nda: ota: na pea:peke laa leekeme. ²⁵Dieikopema:ta: ipika: palai da manuta: mo pote pa:ta: a:eyekeme. Kutupa make Leibeni ipika: palai data: ipika: da haliweki ame^{le} mo pote eli wiki Kilia:de kenke pa:ta: a:eyekeme.

²⁶Leibenima: Dieikope pa:ta: alota: Nakana:ma: Ita: ekipeke makeao mo yaka wandiki yaapota: mo a:nda: pa:ta: dipula mina:la: wanda:wekima: handeke tupa: hatuku mea a:pa pelepe. ²⁷Ita: ekipeke makeao I na opuake yopusiki doda:pikima: a:pa pelepe. Nakana:ma: I lekena: yoluta: mo neke tapaaso hata: pota:na: ta:na:ma: homolo kida make tapekema: handeke ale make litolo hata: emelimanu lo tapaalo pua:me. ²⁸Nakana:ma:ta: yaka wandiki yaapona: wekiwandiki make yaka wandiki yaapo make a:taloe pi alo hata: nunu na piono lemee. Koto hauta: ota: ti na piki hau peleme. ²⁹Ima:ta: neke hoeyalo polo honkoputa: ula:pate naka: apa:na: Koda:ma:ta: ambanekе timba I kinki pitolo alota: Neke paala: tiaapeke hau ma:nda: ota: na pea:peke lea:me. ³⁰Ima: hone witolota: neketa: da a_j a:pawema: ta:na:ma: homolo hata: pelepe ekipeke ya da pa:ta: ua: koda: alemanu pake naa a:pa pelepe leekeme.

³¹Koto leeke Dieikopema: hombo peaaso alota: Yaka honema:ta: nakana:ma: naka: wandiki yaapo pao milipipatema: Ima: paala:ma: homoa:me. ³²Pate ma:nda: epima: naka: wepia wiki koda:manu wia haemeka:na:ta: kota: koto someta: lu homaena:e. Do dika: haliwekima: wekitisi haaso haena:ta: pa naka: alemanu weiya naka: ekita: mia:peke laa leekeme. Koto leekeeki Dieikopema:ta: mo Leisoloma: Leibenina: wepia wieke koda:manu pake neekeeki na handeekeme.

³³Koto leeke Leibenima:ta: Dieikopena: palai da pa:ta: pua weiya kutupa Liana: palai da pa:ta: make mo pa hameke e pokaasa: wanda: yaapona: palai da pa:ta: make pua weiyekepate ipika: wepia wieke koda:manu na handa: wiekeme. Kutupa Leisolona: palai da pa:ta: peekeme. ³⁴Leisoloma:ta: mo hande da pa:ta: wieke wepia wieke koda: manuta: mo kemelo ma:na:na: hoki manda yama pita:la: seama: handeke alena: u hayeke nu pa:ta: mendia ipikita: manda pua pitiekeme. Leibenima:ta: mo palai da pa:ta: weiyekepate na handa: wiekeme.

³⁵Leisoloma: ateke pa:ta: alota: Apa:o. I yaapo mineke na panka:peke. Mo naka: leke popelekena: I na tiao halo ekita: Ita: kaisepo da handolome laa leekeme. Kota: Leibenima:ta: weiyekepate ipika: wepia wieke koda:manu ota: na handa: wiekeme.

³⁶Kutu pieke handaa Dieikopeta: mineke tunkulu mea nalo hata: alota: Ima: ekipiki ata:ka: peaasa:eki polope laa mineke pankolo hata: lota: pitolo alota: Mo I telia: mea epele ekita: Ima: hando tombo ula: pi yambololo ekima: pie leeke pelepe. ³⁷Ameta: nakana:ma: yaka ala:ta: ala:ta: paeyao koto talo pelema: mo naka: da pa:ta: ula: ale manuta: hando ekimanu handa: wilipe. Naka: haliwekima: make yaka haliwekima: make handolota: epima:ta: ota: hau pa:la:mee lena:ma: do hamekena: mea wie.

³⁸Ima:ta: 20 bapina: neke yaapo haowa:me. Naka: sipisipi manuma: make nanikosi manuma: make ikiki pa epeke ombu mendiolo haememe. Kutupa make Ima:ta: naka: sipisipi hali ekimanu homeke ma:nda: ota: na lu noa:me. ³⁹Mo tikene ma:na: yeti sayalema: naka: sipisipi ma:nda: lu neeketa: kota: Ima:ta: ota: yaka kone epeatiki pua:me. Ima:ta: yaka pu hoeyaasoeki dia:me laa loluekema:ta: neke na a:pa wala:tiki pua:me. Kutupa nakana:ma:ta: mo timba o natena: pake na:tiki pia: ekita: I pa:ta: ota: ai koto kone epeae laa la:tiki pime. ⁴⁰Hoto anekema: mo natena:ta: nate titipuma: homa:la:eki mea:tiki pea timbata: kosa:ma: homa:tiki pitolo u pelia:peke na ya:tiki pia:me. ⁴¹Koto hauta: mo hande neke yaapo hatia pu haowa: 20 bapi tukiki pa:ta: pia:ekie. Ima:ta: 14 bapita: naka: wandiki yaapo muluekema: naka: e pokaoka:na: mo yunki mindiki hata: bapina:ta: naka: ma:na:manu ma:nda: muluekema: handeteke haowa:me. Kutu piono kone nakana:ma:ta: yaka yenkiti: hoto kiki yaapona: topo pime. ⁴²Mo yaka apa:tonu Eipoloha:ma: Aisa:ke yaapona: Koda: I yaapo na hata: yoluta: nakana:ma: Ita: amba: kone kiki hameke pono tapaaloo pime.

Pate Koda:ma:ta: yaka ka:nda: make Ima: pokoa: e make hando haota: ambaneke timbata: ipiki paeyaaso hata: I maleke lia pia:me leekeme

Dieikope pita: Leibeni yaapona: pi lo tonkaepekeeki

⁴³Leibenima: Dieikope pa:ta: hombo peaaso alota: Do wandiki yaapota: yaka wandiki yaapoe. Ipilika: wekiwandikita: yaka ekie. Kutupa do ma:na:manu paeyaota: yaka ekie. Handa:taa. Do ale paeyaota: yakaeki ya:la:me. Pate Ima:ta: do yaka wandiki yaapo make ipilika: wekiwandiki make pao muluekema:ta: hau ma:nda: pea:peke na ya:la: ekina:ta:

⁴⁴kota: neke yaapo a:pa:la:me laa pi tonkaluekema:ta: Ita: tikitiki yao halome. Ameta: mo dika: pi tonkao witolopa:eki niminao haluekema:ta: toopimanu mu momba:la hombuta: hapana:e leekeme.

⁴⁵Koto leeke Dieikopema:ta: niminao halo pieke toopi mea haena: laata: ⁴⁶ipika: haliweki pa:ta: alota: Mandane toopimanu mu hombuta: hape leekeme. Kutupa koto toopimanu mea hombuta: hayeke ale tea: naneta: iki paeyao pita: ne nemekeme. ⁴⁷Koto pateta: Leibenima:ta: Dieka Sahaduda leekeme. Kutupa Dieikopema:ta: Ka:lidi leekeme. ⁴⁸Leibenima: Dieikope pa:ta: alota: Do mu mombololopa: toopi manuma:ta: diki telipuna: hone u tialieke leekeme. Koto ekina: yeke koto pateta: Ka:lidi leekeme. ⁴⁹Leibenima: ombu alota: Diki ta:ta: pualu pupa:ka:na: maketa: Tekehalima: diki handeteke haena:e laa mo alena:ta: biki ma:nda: Misipa make leekeme. ⁵⁰Leibenima: pi paa alo alota: Nakana:ma: yaka wandiki yaapo epeke tupa: na handeteke hake o wanda: ma:nda: mu pika:na:ta: Ima:ta: na opulu polopate Koda:ma:ta: diki handa:la:me laa hone wia:peke.

⁵¹Dota: neke diki tukikina: Ima: mu mombololo toopi manue. Kutupa do toopita: niminapeke toopie. ⁵²Do mombololopa: toopimanu make do niminapeke ekina: toopi maketa: diki hone u tialo pa:la:ekie. Koto ekina: Ima:ta: neke hoeyaluekema:ta: do mombololopa: toopimanu ankulao na ipulueke. Kutupa nakana:ma: I hoeyaluekema:ta: do toopimanu o do niminapeke toopi ula:eki ankulao na a:pa:peke. ⁵³Mo Eipoloha:ma: pita: Neihoo yaapona: Koda:ma: dika: haumanu telipaena:e leekeme. Koto leeke ekina: Dieikopema:ta: mo ipika: apa: Aisa:kema: yeiya: lao yeni pu hayeke Koda:na: bikina: mo pi la: wipikieki opulueke laa keke pi la: wiekeme.

⁵⁴Kutupa ipikana:ma: ma:na: ma:nda: liata: mo potena: Koda: pa:ta: yeni hau pea ipika: haliweki wi la: meata: ne nemekeme. Ne no paeyaota: koto timbata: mo pote pa:ta: pelimikime. ⁵⁵Da kelepeeketa: Leibenima: ipika: wandiki yaapona: wekiwandiki make waneke yaapo make nunu peata: paa da poluekema: la:ka:la peekeme.

Dieikopema: Iso manda:hande puluekema: tikitiki yaeyeke ekie.

32 ¹Dieikope pota:na: pulu haena:ta: mandane enisolomanu manda:hande piekeme. ²Kutaa ipikana:ma: mo enisolomanu

hando hao alota: Doto: Koda:na: ta:ka:li dae laa Koto pateta: Mahaneimi leekeme.

³Dieikopema:ta: mo Idomo kenke nane hameke Iso pa:ta: pi mea polo pieke haliweki amba:la pulu haena: tapaeyekeme. ⁴Ipirana:ma: mo haliweki pa:ta: dupa pua lapa:peke laa la halolo alota: Ita: naka: pi opua e pokaasa: some Dieikopema: yaka you hali Iso neke pa:ta: do pi lo tapaasome. Ita: ai na epoa: ekita: Leibeni yaapo hao ameta: paa la:ka:la ipulume. ⁵Ima:ta: kaomanu make donkimanu make sipisipimanu make nanikosimanu make pa hameke e pokaasa: wanda:hali make miniki ipulume. Ya tiekeo. Ita: ta:na:ma: homa handa: mina:lepe laa do pi tapaasome laa lapa:peke leekeme.

⁶Kutupa mo pi mea pemeke haliweki Dieikope pa:ta: paa la:ka:la ipulu alota: Nikita: naka: kame Iso pa:ta: pua lomeke handaa ipikita: neke manda:hande pulueke alo hata: amba: pota:na: ipula:me. Kutupa ipikita: 400 haliweki amele ipula:me laa lemekeme. ⁷Koto ekina: Dieikopeta: paala:ma: homolo hata: hone ti yokeekeme. Kutupa ipikana:ma:ta: mo ipiki amele haemeke wanda:hali make ipika: sipisipimanu make nanikosimanu make kaomanu make kemelomanu make tapake yaapo putupa: alu piekeme. ⁸Ipika: honema:ta: Isoma: mo titina: tapake a:pa hoeyaeya:ka:na:ta: kota: mo wetepena: ekita: pindipina:e hone wiekeme.

⁹Kutupa Dieikopema: yeni pitolo alota: Yaka mei Eipoloha:ma: pita: yaka apa: Aisa:ke yaapona: Koda:o. Yaka pi opie. Tekehalio. Nakana:ma: I pa:ta:ta: mo yaka kenke pa:ta: make yaka tapake pa:ta: make paa la:ka:la pue laata: Nakana:ma:ta: ala:ta: ala:ta: paeyao epealueke laa I la kimee. ¹⁰Ita: naka: e pokaaso hali hata: nakana:ma: I pa:ta: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki make kima: na homa:la:eki make ki ekita: Ita: ana: na pa:la:me. Ima:ta: mone yopuluta: mo hande Diodani ikalita: ala:ta: ma:nda: na miniki pa tumapu piti homeke yumua:pate pa ame ipuluta: do tapake yaapo amele ipulume. ¹¹Koto ekina: ya Tekehalio Ita: yaka kame Isoma: pulu pa:la: ekina: I pa:ta:la:e. Ipirita: niki amele a:nda: pea niki paeyao make mo wekiwanda: make hoeyaaluekema: ipula: ekina: I paala: pita:la:mee. ¹²Nakana:ma:ta: I pa:ta: pi la: witolo mo ala:ta: ala:ta: paeyao epeao make kutupa Ima: monduma: monduma: pulua: wekiwandikina: wekiwandikita: ma:nda:ma: na yata:polo pa:la: tupu: mo dawala tea:na: ula: ikali houma: handekeeki kulueke laa la: wi pita: hone wie laa Koda: pa:ta: yeni piekeme.

¹³⁻¹⁵Koto timbata: koto pate peliolo hata:ta: Dieikopema:ta: hameke Iso pa halo pieke ma:na:manu dupa yata:po miekeme. Nanikosita: 200 wanda:eki pita: 20 halieki make sipisipita: 200 wanda:eki pita: 20 halieki make kemelota: 30 ikiki andu haleekeki pita: ika: ikiki tonu make 40 kaomanu make kiki yaapo kao halieki make donkitu: 20 wanda: ekimanu pita: kiki yaapo donki halieki make paeyao yata:po miekeme ¹⁶Kutupa

ipikana:ma:ta: ika: homeke tapake tapake sununa: haena: loma: loma: peata: homeke homekena:ta: hali homekema: handeteke haena: loma: loma: pina: leekeme. Kutupa mo haliweki pa:ta: alota: Iki amba:la pulu hata:ta: mo homeke homeke ma:na: tapakena: tukikina:ta: waleke uma: uma: pina: lapa:peke laa mana: leekeme. ¹⁷Kutupa mo titina: ma:na: mea peeke some pa:ta: alota: Mo yaka kame Isoma: neke manda:hande pea neke lota: pitolo Naka: you someta: epi ya:ka:ta:pe o Hane pulipe o Do ipulimi ma:na: manuta: epina: ekipe laa lota: pia:ka:na:ta: ¹⁸kota: nakana:ma: dupa hombo peaapeke. Ikita: mo naka: e pokaasa: hali Dieikopena: ekie. Ipikana:ma:ta: mo ipika: you some Iso pa:ta: pa hameke hala:la:eki tapaala:me. Kutupa Dieikope ipikita: nika: hoki nane ipula:me laa lapeke leekeme. ¹⁹Kutupa mo hoki pa:ta: hali make tepo peao hali pa:ta: make mo paeyao pa:ta: make homeke pi kone loma: loma: pitolo hata: alota: Iso manda:hande pimika:na:ta: dupa lapa:peke laa la halolota: ²⁰dupa make lapa:peke. Aowe. Naka: e pokaasa: hali Dieikopeta: nika: hoki nane kone ipula:me lapa:peke leekeme. Dieikopena: honema:ta: mo pa hameke hala:la: ale manuma: hamekena: puki epeao kutupa ipiki pua manda:hande pua:ka:na:ta: Ima: pua: hauta: pa paeyawalieke laa honema: piekeme. ²¹Koto ekina: mo pa hala:la: ale manuta: titina: pulu haena:ta: koto timba ipikita: mo ipika: palai da pa:ta: peliekeme.

Dieikopema: Penielo kenke pa:ta: tonka:neli piekeeki

²²Koto homeke timba koneta: Dieikope tiao ipika: wanda: yaapo make mo e pokaepeke wanda: yaapo make ipika: kiki yaapona: ankena: homeke wekiwandiki make mo Dia:boko ikali yuma: pa pena: tapaeyekeme. ²³Kutupa mo tapake tapaota: ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao siki make tapaeyekeme. ²⁴Pate ipikita: ipika: siki pao hayekeme. Kutupa koto timbata: hali ma:nda: a:pa ipiki yaapo tonka:neli pitolo haena:ta: da kelepeekeeki teke pa:ta: mieke mina:pa:laluekema: ²⁵mo somema: mo tonka:neli pita:la: ekita: ipikana:ma: na bepolapeke ya:ka:ta:me laa handolo hata: kota: mo Dieikopena: pelimokona: lieke handaata: pelimoko yoka: endiaekekeme. ²⁶Kutupa mo halima: alota: Da ka:la:pa:la:me. I pono lae leeke handaa Dieikopema: hombo peaaso alota: Neke ai na tapake. I a:nda: epeaeka:na:ta: kota: neke tapaalueke leekeme.

²⁷Koto leeke mo halima: lota: pitolo alota: Naka: bikita: epipe leekeme. Ita: Dieikopee leekeme.

²⁸Kota: mo halima: alota: Ameta: naka: bikita: Dieikope dia:ya:lieke. Pa ekipeke nakana:ma:ta: Koda: yaapo make hali yaapo make tonka:neli pea bepolae ekina: naka: bikita: Isulaie leekeme.

²⁹Koto leeke Dieikopema: alota: Ameta: kota: naka: biki la kie leekepaté ipikana:ma: hombo peaaso alota: Ekiipeke nakana:ma: yaka biki opuluekema: alepe laa leekeme. Koto laata: ipikana:ma: Dieikope epeayekeme.

³⁰Kota: Dieikopema: alota: Ima:ta: Koda:ta: ota: leke popeleke pa:ta: handa: alu pua:pate Ita: na homeke pa halomee leekeme. Koto ekina: koto alena:ta: Penielo leekeme. ³¹Dieikopeta: Penielo mina:pa:laaso haena:ta: nate opeekeme. Ipikita: ipika: pelimokoma: yok: endiatiki peekeme. ³²Ame do maketa: mo Isulaina: monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikima: maketa: mo pelimoko tunala: pa:ta: hala: honkoputa: na no halememe. Pa ekipeke Dieikopeta: mo koto honkopuna: lieke ekina: pitelememe.

Dieikopema: Iso manda:hande piekeeki

33 ¹Dieikopema:ta: Iso ipika: 400 haliweki ame_{le} epemeeki hando haota: ipika: wekiwandikita: mo Lia make Leisolo make mo e pokaepike wanda: yaapo make teli pea haoma: haoma: pina: leekeme. ²Ipikana:ma:ta: mo e pokaeyeke wanda: yaapo ipilika: wekiwandiki ame_{le} titina: haena: laa koto hoki pa:ta:ta: Lia ipika: wekiwandiki ame_{le} haena: laata: mo Leisolo pita: Diosepe yaapota: sale nane haena: leekeme. ³Kutupa Dieikopema:ta: ipiki amba:la titina: pua mo ipika: hameke handa:tia pulu hata: hoto wataake hata:na: oni kenkena: panda: puniaeyekeme. ⁴Pate Isoma:ta: aiya ipiki manda:hande pulu pulu hata: ipika: kiki yaapo bao hameke hopulolo hata: nunu piekeme. Ipliliki telipuna: e lepekeme. ⁵Kutupa Isoma: lekema: lekema: pitolo hata: mo wanda:weki make wekiwandiki make handolo hata: alota: Do neke ame_{le} hala: wanda:halita: epi ameda ya:ka:ta:pe laa lota: piekeme. Dieikopema: hombo peaaso alota: Kameo. Dota: Koda:ma: apetolo hata: I ka:la: wekiwandikie leekeme. ⁶Kutupa mo e pokaepike wanda: yaapo ipilika: wekiwandiki ame_{le} a:pa panda: puniaemekeme. ⁷Kutupa Lia pita: ipika: wekiwandiki ame_{le} a:pa panda: puniaemekeme. Kuta ota: wetepenana: Diosepe pita: Leisolo yaapoma: a:pa panda: puniaepekeme.

⁸Isoma: lota: pitolo alota: Pa mo titina: manda:hande pua: tapaketa: kotota: eki laa pipe leekeme. Dieikopema: hombo peaaso alota: Kotota: nakana:ma: I pa:ta: ta:na:ma: homoelena: yeke tapao pua:me leekeme.

⁹Pate Isoma: alota: Kameo. Ita: ana:na: wia haloma: naka: wia hale ekita: naka: kone wia hae laa leekeme.

¹⁰Dieikopema: alota: Pilisi ota: dia:me. Nakana:ma: I pa:ta: ta:na:ma: homeka:na:ta: kota: yaka pa hameke kitolo alemanu mie. Ameta: nakana:ma: I pa:ta: homu wopu pitele ekita: kota: mo naka: leke popeleke handolo ekita: mo Koda:na: leke popeleke handeke nono pita:la:me.

¹¹Koto ekina: pilisio. Do Ima: mea a:palo pa hameke kitolo ale manuta: a:pa:la:me laa mie laata: Koda:ma:ta: I pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: mo Ima: weiyua: alemanu paeyao ana:na: kia:me leekeme. Dieikopema:ta: hameke honke la:tia puoopu haota: Isoma: wetepena: miekeme.

¹²Isoma: alota: Ameta: kota: pana: tikitiki yae. I amba:la polueke leekeme.

¹³Koto leeke Dieikopema: hombo peaaso alota: Yaka hosiki wekiwandikita: soka:la:ma: homa:la: ekita: naka: handeleme. Kutupa mo sipisipi pita: kao kemboko ankula: ankula: make hone wia:peke ya:la:me. Ikita: pa mo nate homeke sikina: kone mo ma:na:manu lu yombutia poma:ka:na:ta: kota: paeyao siki homilimikie. ¹⁴Koto ekina: pilisi neke amba:la pue. Ita: neke telia: mea yopusiki mo yaka ma:na:manu make mo wekiwandiki ame^{le} honkopu hao kone a:pa mo Idomo da a:pa tolu minuluekee leekeme.

¹⁵Koto leeke Isoma: alota: Kota: a:pa:la:ma: neke tamba: mina: mo yaka mandane haliweki mina:pa:lanoe leekepate Dieikopema: hombo peaaso alota: Ima:ta: kotoeki hone pieke na loa:pate pa mo naka: ta:na: pa:la:eki homekena: loa:me leekeme. ¹⁶Koto ekina: koto natena:ta: Isota: Idomo poluekema: peekepate ¹⁷Dieikopeta: Sakodo nane peekeme. Koto pateta: ipika: da a:eya make ipika: ma:na: manuna: kalale da sunu make a:eyaeyekeme. Koto ekina: yeketa: koto pateta: Sakodo leekeme.

¹⁸Dieikope mo Mesopoteimia haota: mo Keinani kenke pa:ta: Sekeme daoni pa:ta: epeke tupu: opolo epeekeme. Kutupa ipika: palai da manuta: mo daonina: hama: ma:nda: pa:ta: a:eyekeme. ¹⁹Kutupa ipikana:ma:ta: koto hama:ta: Sekemena: atekte Hamona: tapakena:eki 100 silipa manima: hambeekeme. ²⁰Koto pateta: oloda ma:nda: a:eya bikita: mo Isulaina: Koda:na: biki ma:nda: Elo wina: leekeme.

Daena lumea peekeeki

34 ¹Nate ma:nda:na:ta: mo Lia Dieikope yaapona: waneke Daenata: mo Keinani wanda:weki handolo peekeme. ²Kutu piekepate mo da kenke pa:ta: you hali hayeke Hipu hali Hamona: eiyeye Sekemema: hando haota: Daena: pake lumea peekeme. ³Pate ipikana:ma: mo wandikita: ota: wandiki seliapo yeke handaa mo wandiki pa:ta: pukima: homeekeme. Koto ekina: ipikana:ma: mo wandikina: puki epealuekema: taapeekeme. ⁴Kutupa ipika: atekte pa:ta: alota: Apa:o. Koto wandikita: yaka wanda: haena: yeke mealena: hone witolome leekeme.

⁵Dieikopema:ta: waneke pa:ta: yaala:piki hau piekeeki handeekepate ipika: weki tonuta: oni hama:manu pa:ta: ipika: ma:na:manu handetekete halo pemeke ekiyalu pa hando hayekeme. ⁶⁻⁷Kutupa mo Dieikopena: eiyeye tonuta: oni hama:manu pa:ta: hao honda: pambolo ipulu haena: kone mo Sekemena: atekte Hamota: Dieikope yaapo pi lolueke alo hata: opolo peekeme. Kutu piekepate mo weki tonuma:ta: Sekemema: Dieikopena: waneke lumea pa:la: ekita: ota: dupiki hau pa:la: ekita: mo Isulai wanda:hali pa:ta: yala: peake hau pa:la:me laa tola:tia pominolo hata: tetoma: homemekeme. ⁸Hamoma: Dieikope pa:ta: alota: Yaka weki Sekemema:ta: naka: wandikina: da ota: homa:la:me. ⁹Pilisio. Mina: lae. Kutupa naka: wanda:hali make yaka wanda:hali make mu alu alu pu hala:

pa:la: tupu: dikana:ma: pi lo tonkao u pana:e. ¹⁰Kutupa neketa: do yaka kenke pa:ta: hata:ka:na: naka: hone pa:la: alena: hata: mo ala:ta: ala:ta: pa topo topo pea naka: kenkemanu hamba wia halena: loa:me leekeme.

¹¹Kutupa Sekemema: Daenana: ateke make beliki tonu pa:ta: alota: I pa:ta: a:ta:ma: homa yaka honke aloeki peaemeka:na:ta: kota: Ima:ta: mo ika: hone pa:la: alemanu kulueke. ¹²Ika: ana:ta: ota: muluekema: ika: hone pa:la: tupu: pa kitolo alemanu muemena: kota: mo wandikina: yenkiti: ika: hone pa:la: tupu: make pa mina:liaemeka:na: kota: pa pina:ma: mo wandiki homeke ota: muluekema: hone witolome leekeme.

¹³Pate Sekememata: ika: ana: Daena yala: peake hau pieke handaa mo Dieikopena: eiyeketona: mo Sekeme pita: ipika: ateke Hamo yaapo pa:ta: yayapiki tupu: hombo peaemekeme. ¹⁴Ikana:ma: ipiki pa:ta: alota: Nika: ana:ta: mo sekemesaisi hau na pa:la: halima: mia:peke na ya:la:me. Kotota: niki yala: tieke piki haue. ¹⁵Nikana:ma:ta: niki poloma: tupu: naka: haliweki paeyao sekemesaisi hau pimika:na: homeke a:pa:la:me lolumeke. ¹⁶Kutu pimika:na:ta: nikana:ma:ta: wanda: mu alu alu pita:la: ekita: a:pa:la:me lolumeke. Kutupa nikita: iki amele homeke wanda:hali hao polumeke. ¹⁷Pate do nikana:ma: aloma: tupu: sekemesaisi hau na pimika:na:ta: kota: mo wandiki pao mea mina:pa:lao polumeke lemekeme.

¹⁸Dupiki pima:ta: Hamo pita: eiyeketona: mo Sekeme yaapoma:ta: a:pa:la:me hone wipikime. ¹⁹Koto ekina: mo pa:pa:na: wekima:ta: Dieikopena: waneke pukima: homeekeeki yalo mo pia:peke lemeke ekita: nateleke ma:nda: na paeyaeyekeme. Ipikita: mo ipika: tapake tukiki pa:ta:ta: you some hayekeme.

²⁰Kota: Hamo pita: ipika: eiyeketona: mo Sekeme yaapota: mo ika: pi hotu haemeke alena: mo daoni pota: kake pa:ta: pua mo ipilika: daoni haliweki pa:ta: dupiki pimanu lepekeme. ²¹Do haliwekiti: homu pelemememe. Do niki haloma: kenke pa:ta: niki amele hata: pa pomina: lomana:e. Do nika: kenketa: iki make ana:na: halimikie. Kutupa nikana:ma: ika: wandiki tonu hapua meata: ikana:ma: nika: wandiki tonu make hapua mea:tiki pina:e. ²²Kutu pulu poloma:pate do haliwekima:ta: niki amele hata: homeke wanda:hali hamana:e alemepate ekia:nda: homeketa: iki peleme tupu: nika: haliweki paeyao make sekemesaisi hau puma:ka:na: homeke a:pa:la:me alemememe. ²³Kutu puma:ka:na:ta: kota: ika: ma:na:manu paeyao make ika: wia haleme alemanu paeyao make nika:eki dia:ya:liepe. Koto ekina: niki amele haena: lomana:e lepekeme. ²⁴Kutupa mo daoni pa:ta: haemeke haliwekima:ta: Hamo pita: Sekeme yaapoma: lepeke ekita: a:pa:la:me laa iki paeyao siki sekemesaisi hau pimikime.

²⁵Hoto tepo hao mo haliweki koto sekemesaisi hau pimiki ekima: tanda pa pitolo haena:ta: Dieikopena: eiyeketona: mo Daenana: beliki Simiono pita: Lipai yaapoma: ipilika: bainasi yaapo mina oni daoni pa:ta: pepekeme. Mo weki yaapoma:ta: mo wanda:halima: ata:ka: piki

hone ma:nda: wiaama:na: yeke pa ota: hone wia peke nono pea pua mo haliweki paeyao lia²⁶ make mo Hamo pita: Sekeme yaapo make lipikime. Kutupa Daena mo Sekemena: da pa:ta: pitieke alena: pao hatuku pepekeme.²⁷ Mo haliweki lu paeyaepeke hoki naneta: Dieikopena: ekiyeke titi mandane weki tonuma:ta: ika: ana:na: yala: mieke ekina: hombo peaaso hata: mo daoni teke puleke laemekeme.²⁸ Ikana:ma:ta: mo ma:na:manu make kaomanu make donkimantu make oni daoni pa:ta: wieke alemanu paeyao make oni hama: nina: hayeke alemanu paeyao mea pemekeme.²⁹ Ikana:ma:ta: mo yenki tieke peke alemanu paeyao mea wanda:weki make mina kota: ika: da pa:ta:manu wieke alemanu paeyaosiki make mea pemekeme.

³⁰ Dieikopema: Simiono pita: Lipai yaapo pa:ta: alota: Ipilikana:ma:ta: I pa:ta: ka:nda: mea kelepeme. Ameta: mo Keinani wanda:halima: make Petese wanda:halima: make do kenke pa:ta: haleme wanda:hali paeyao sikima:ta: I pa:ta: honditi pilimikie. Koto wanda:hali paeyao ma:ta: apa:tao I ame:le a:nda: puluekema: pimika:na:ta: kota: Ita: hali wopu dia:yalo hata: do yaka tapake paeyao ta: hoeyaalimikie.³¹ Pate mo hamala:ma: hombo peaaso alota: Dikana:ma:ta: dika: ana:ta: pa koto hali yola:la: wanda: tupa: haena: lena: lapeke na yala:me lepekeme.

Bedele haena: Koda:ma: Dieikope epeayekeeki

35 ¹ Koda:ma: Dieikope pa:ta: alota: Koto kone Bedele nane pua hapeke. Koto pa:ta:ta: neke mo hande naka: kame Iso paala: hao pindipa yapeke handa neke pa:ta: peneme yaowa: Koda: I pa:ta: oloda a:eya:peke leekeme.

² Koto leeke Dieikopema: ipika: tapake make mo ipiki ame:le apa:tao haemeke tapake pa:ta: make alota: Mo ika: wia haleme da ma:nda: wanda:halina: wepia ula: koda:manu mea baapee. Kutupa make ikana:ma:ta: iki tikitiki yao mo haj na taleke aka:manu yama:pa:peke.

³ Nikita: do pate mina:pa:lao mo Bedele nane puluma:me. Koto pateta: mo Ima: ka:nda: tua: natena: I tamba: mea make mo I pomua: ale pa:ta:manu I yaapo hao haya: Koda: pa:ta: oloda a:eluekema: loa:me leekeme.⁴ Koto leeke mo wanda:halima:ta: ika: wia haemeke da ma:nda: wanda:halina: wepia ula: koda:manu paeyao make mo ika: pankemeke haleke halimanu make paeyao Dieikope pa:ta: halemekeme. Kutupa ipikana:ma: koto alemanu paeyao mo Sekeme hayeke pei teke pa:ta: hoiyekeme.

⁵ Mo Dieikope ipika: weki tonu ame:le mina:pa:laaso haena:ta: mo teke pa:ta:manu hao yapeke daonimanu pa:ta: haemeke wanda:halima:ta: pa paala: tieke pieke handaa mo tapake na telia: mea pemekeme.

⁶ Kutupa Dieikopema:ta: ipika: wanda:hali paeyao ame:le Lusu opolo epemekeme. Ameta: oni Keinani kenke pa:ta: Bedele leleme alena: loa:me.

⁷ Ipihana:ma:ta: koto pate oloda a:eyaata: mo koto pateta: Bedeleno:

Koda:na: biki tapu wiao leekeme. Pa ekipeke koto pateta: mo hande ipiki ipika: hameke paala: hao pindipa peeke handa Koda: ipiki kone peneme yaeyeke alena: leekeme. ⁸ Amba: koto pateta: mo hande hosiki ya:na: kone mo Lepekana: pa hameke e pokao hayeke wanda: Debota homeeke handaa mo Bedele ka:wa: nanema: tilao mo pei teke ma:nda: pa:ta: hoimiki yeke handa bikita: E Ala: Peie lemekeme.

⁹ Kutupa Dieikope mo Mesopoteimia mina:pa:lao epeeketa: Koda:ma: ipiki pa:ta: paa peneme yao pua ipiki epeayekeme. ¹⁰ Koda:ma: ipiki pa:ta: alota: Naka: bikita: Dieikope ya:la:pate ame do kini peata: Isulai lena:e leekeme. Koto ekina: Koda:ma:ta: ipika: bikita: Isulai leekeme. ¹¹ Kutupa Koda:ma: ipiki pa:ta: alota: Ita: Aneke Wele Wopupiki Koda:e. Wekiwandiki wopu mendia:peke. Tutu manuta: neke pa:ta: yama: monduma: monduma: pilieke. Kutupa neketa: kini hali manuna: apa:mei halipikie. ¹² Ima:ta: mo Eipoloha:ma: pita: Aisa:ke yaapo pa:ta: haloa: kenketa: neke pa:ta: kulueke. Kutupa make naka: hoki nane monduma: monduma: pilimi wekiwandiki pa:ta: make halueke leekeme. ¹³ Kutupa Koda:ma: ipiki mina:pa:laeyekeme. ¹⁴ Koto pate mo hande Koda:ma: ipiki pa:ta: pi la haleeke alena:ta: Dieikopema: niminapeke toopi noka:pa olipi oeta make waini ikali make hola dota: yakopiki alena:e laa pi wiekeme. ¹⁵ Koto pateta: biki Bedele leekeme

Leisolona: homeekeeki

¹⁶ Dieikope ipika: tapake ame^{le} Bedele mina:pa:lao mo Epa:ta: poluekema: pa hosiki papate leke wina:ta: Leisolo ipika: weki mulu pieke nate minolo hata:ta: weki hoki nalo hata: make ka:nda: tieke miekeme. ¹⁷ Mo weki hoki ota: hoke tupa: neeke dina: mo weki meao hayeke wanda:ma: alota: Leisololo. Hali weki ma:nda: yaska:ta:ma: paala:ma: na homa:pee leekepate ¹⁸ mo Leisolota: homolo pulu hata: ipika: paeyaaso pomo minolo hata:ta: ipika: wekina: bikita: Benomi leekeme. Pate pa atekema:ta: biki Benisamini leekeme.

¹⁹ Leisolo homea: dina:ta: mo Epa:ta: nane pula: pota: tea:na: hoimikime. Ameta: Beteleha:ma: la:leme alena:e. ²⁰ Dieikopema:ta: niminaasa: toopi ma:nda: koto alena: nokopeekeme. Kutupa ame do make Leisolona: lapa: pa:la: alena:e laa walo hala:me. ²¹ Kutupa Dieikopema:ta: mo Edana: oli ya pa:ta: haliao peke hokulupeke da tea: nane ipika: palai damanu a:elo peekeme

Dieikopena: eijke tonu

²² Dieikope koto kenke pa:ta: haena: Lubenima:ta: ipika: apa:na: e pokaeyeke wanda: Biliha yaapo loke apa:taeyekeme. Koto ekita: Dieikopema: opuata: mineke tieke wopu pankeekeme.

Dieikopeta: weki kiki yaapona: ankena: yaapo pea mondu wiekeme.

- ²³ Liana: weki tonuta: Lubeni hande Dieikopena: mupeke weki make Simiono make Lipai make Diuda make Isaka make Sebuloni make yekeme.
- ²⁴ Leisolona: eiyek yaapota: Diosepe pita: Benisamini yaapoe.
- ²⁵ Mo Leisolona: pa hameke e pokaeyeke wanda: Bilihana: eiyek yaapota: Da:ni pita: Na:petali yaapoe.
- ²⁶ Mo Liana: pa hameke e pokaasa: wanda:na: eiyek yaapota: Ka:de pita: A:sia yaapo yekeme.
Do wekitonu paeyaota: mo Mesopoteimia nane hata: mendieke weki tonue.

Aisa:kena: homeekee

²⁷ Dieikopeta: atek Aisa:ke haya: nane peekeme. Kotota: mo Ma:mote da Hebotoni nanema: atek Aisa:ke pita: Eipoloha:ma: yaapo hao hayeke alena:e. ²⁸ Aisa:keta: 180 bapi hao ²⁹ ota: koke yaa homeekeme. Kutupa ipika: weki Iso pita: Dieikope yaapoma: hoipikime.

Isona: monduma: monduma: pieke wekiwandiki

36 ¹Dota: mo hande Iso o biki ma:nda: Idomo la:la: somena: monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikina: bikie. ² Isoma:ta: Keinani wanda:weki miekeme. Ma:nda:ta: Hidi hali Ilonona: waneke Ada miekeme. Kutupa mo Hipu hali Sibionona: eiyek Anana: waneke Oholibama make ³ Nebeiotona: beliki Ba:sema:deta: Isima:elona: waneke make miekeme. ⁴ Titina: wanda: Adama:ta: Elipa:se mendiaekekeme. Ba:sema:dema:ta: Leuelo mendiaekekeme. ⁵ Kutupa Oholibamama:ta: Dieusi make Dialamo make Kota make mendiaekekeme. Do weki paeyaota: mo Keinani kenke pa:ta: hata: Isona: mendiaeeme weki tonue.

⁶ Kutupa Isoma:ta: ipika: wanda:weki make eiyek tonu make waneke tonu make ipika: da pa:ta: haemeke wanda:hali paeyao make ipika: ma:na:manu make mo Keinani kenke pa:ta: hata: mieke alemanu paeyao tonka:na: mea hameke Dieikope mina:pa:lao mo kenke ma:nda: pa:ta: peekeme. ⁷ Ipiki mina:pa:laeyeke ekita: mo Dieikope ipilik haepeke kenketa: ne doka:tiki yeke piekeme. Ipilika: ma:na: manuta: wotu talao handolo hata: homeke pa:ta: hapeke na yekeme. ⁸ Koto ekina: Isota: mo Idomona: pote eli pa:ta: pu hayekeme.

⁹ Dota: mo hande Idomo wanda:halina: apa:mei Isona: monduma: monduma: pieke wekiwandikina: wekiwandikie.

¹⁰ Isona: weteke Adama:ta: weki homeke Elipa:se mendiaekekeme. Kutupa weteke ma:nda: Ba:sema:dema:ta: weki homeke Leuelo mendiaekekeme.

¹¹ Isona: eiyek Elipa:sema:ta: weki yunki hata: mendiekeme. Ika: biki manuta: Temani make Oma make Sepo make Ka:tamo make Kena:se makee.

- ¹² Kutupa Elipa:sen: pa hameke e pokaeyeke wanda: ma:nda:
Timinama:ta: ipiki pa:ta: weki homeke A:ma:leke mendiaeckeme.
- ¹³ Kutupa Isona: eijke Leueloma:ta: weki tonkopu mendiekeme. Ika:
biki manuta: Nahati make Sita make Siama make Misa makee.
Ikita: mo Ba:sema:dena: wekina: eijke tonue.
- ¹⁴ Isona: weteke ma:nda: Oholibamama:ta: weki tepo mendiaeckeme.
Ika: biki manuta: Dieusi make Dialamo make Kota makee.
Oholibamama:ta: mo hande Sibionona: eijke Anana: wanekee.
- ¹⁵ Dota: mo Iso pa:ta: yama: epemeke tapake you hali manue.
Mo Isona: mupeke weki Elipa:seta: do tapake manuna: apa:meie.
Temani make Oma make Sepo make Kena:se make ¹⁶Kota make
Ka:tamo make A:ma:leke makee.
Do tapake manuta: mo Isona: weteke Ada pa:ta: yama: epemeke
tapake manue.
- ¹⁷ Isona: eijke Leuelo pa:ta: yama: epeeke tapaketa: Nahati make Sita
make Siama make Misa makee. Do tapake manuta: Isona: weteke
Ba:sema:de mendiaeckeme ekie.
- ¹⁸ Dota: mo hande Anana: waneke Oholibamama: Isona: mendiaeckeme
WEKI tonuna: tapakemanue. Dieusi make Dialamo make Kota
make mendiaeckeme
- ¹⁹ Koto tapake paeyaota: Iso pa:ta: yama: epemeke tapakemanue
Seiyana: monduma: monduma: pieke tapakemanu
- ²⁰ Mo Idomo kenke kini pea haemeke tapakemanu ika: apa:meita:
mo Ho hali Seiyana: monduma: monduma: pieke wekiwandikina:
wekiwandikie. Koto tapake manuna: apa:meina: biki manuta: doe.
Loutani make Soubalo make Sibiono make Ana make ²¹Disiono
make Esa make Disiana: makee.
- ²² Loutanita: mo Hoti pita: Hemane yaapona: apa:meie. Kutupa
Loutanina: belikita: Timinae.
- ²³ Soubalota: mo Elipani make Manahati make Ebalo make Siepo make
Onamo make paeyaona: apa:meie.
- ²⁴ Sibionota: weki yaapo Aiyali pita: Ana yaapo mendiekeme. Anata: mo hande
atekena: donkimana mo hande hapu hayeke alema: handeteke hata: mo

- titipu piki ikali opeekeeki handa: wieke somee. ²⁵Anata: mo Disionona: atekkee. Anama:ta: wandiki ma:nda: Oholibama make mondu wiekeme.
- ²⁶Disionota: do tapake manuna: apa:meie. Hemedani make Esibani make Itidani make Dietani makee.
- ²⁷Esata: mo Bilihane make Sapani make Akane make koto tapake manuna: apa:meie.
- ²⁸Disiana:ta: mo Usu pita: Atani tapake yaapona: apa:meie.
- ²⁹⁻³⁰Koto mo hande Idomo kenke pa:ta: haemeke Ho tapake manuna: bikie. Loutani make Soubalo make Sibiono make Ana make Disiono make Esa make Disiana: makee.
- Idomona: Kinimanu**
- ³¹Amba:ta: mo Isulai wanda:halita: kinimanu ma:nda:ma: na handeteke haena:ta: mo Idomo kenke pa:ta: kini pieke kini manuna: bikimanu doe.
- ³²Beona: ekiyeke Belata: mo Idomona: kini hali hayekeme. Ipika: daonina: bikita: Dinihabae.
- ³³Bela homeeke dina:ta: Sitana: ekiyeke Diobabema: anketek mea kini hali hayekeme. Ipika: daonita: Bositae.
- ³⁴Diobabe homeeke dina:ta: Husamima: ipika: anketek mea kini hali hayekeme. Ipika: mo Temani kenke pa:ta: epeeke somee.
- ³⁵Husami homeeke dina:ta: Bedadena: ekiyeke Hadadema: ipika: anketek mea kini hali hayekeme. Ipika: daonina: bikita: Apitie. Ipikanama:ta: mo Moa:be kenke pa:ta: mo Midiani tapake amele a:nda: pea bepolayeke somee.
- ³⁶Hadade homeeke dina:ta: mo Maseteka hali Samelama: ipika: anketek mea kini hali hayekeme.
- ³⁷Kutupa Samela homeeke dina:ta: mo ikali tea:na: hayeke Teihobodi daoni pa:ta: hayeke some Siauluma: ipika: anketek mea kini hali hayekeme.
- ³⁸Siaulu homeeke dina:ta: Akebona: ekiyeke Baele Hananema: anketek mea kini hali hayekeme.
- ³⁹Akebona: ekiyeke Baele Hanane homeeke dina:ta: Hadadema: anketek miekeme. Ipika: daonina: bikita: Pau. Ipika: weteketa: mo Mesahabena: waneke Matededen: waneke Mehetabelee.
- ⁴⁰Dota: mo hande Iso pa:ta: yama: epeeke tapake manuna: you haliwekina: biki manue.
- Timina make Alapa make Dietede make ⁴¹Oholibama make Ela make Pinono make ⁴²Kena:se make Temani make Mibisa make ⁴³Makediele make Itame makee.

Koto you haliwekimanu haemeke kenke manuta: ika: bikimanu yalao haemeke tapake manue.

Diosepe pita: ipika: hameketonu

37 ¹Dieikopeta: mo ipika: ateke hayeke Keinani kenke pa:ta: paa hayekeme. ²Kutupa dota: mo ipika: tapakena: tamenie.

Diosepeta: 17 bapina: pa:pa:na: weki hata: mo ipika: atekena: e pokaeyeke wanda: yaapo Biliha pita: Silipa yaapona: ekiye tonu amele mo sipisipimanu make nanikosimanu make handeteke haemekeme. Ipkana:ma:ta: ateke pa:ta: mo ipika: hameke tonuma: hoke tupu: pia:tiki pimiki ekina: pi mea a:pa:tiki piekeme.

³Dieikopema:ta: mo wekitonu anka:lopuna:ta: Diosepe pa:ta: homeke puki tieke wopuma: homeekeme. Pa ekipe mo wekita: ipiki koke nanema: mendozaeyeke weki yeke handa piekeme. Ipkana:ma:ta: mo wekina: ta:ta: ma:nda: piki au leke kosa: dau hokulupeke wepia haleekeme. ⁴Kutupa mo ipika: hameke tonuma: ika: atekema: Diosepe pa:ta: homeke puki tiekema: wopu homeekeeki hando haota: kota: ika: kame pa:ta:ta: honditi pitolo hata: homu piki pi manuma: na la halemekeme.

⁵Timba ma:nda:ta: Diosepema: upa pea mo ipika: hameke tonu laa haleeketa: kota: ikana:ma: ota: mineke leke ale panka a:nda: lia haemekeme. ⁶Ipkana:ma: alota: Mo Ima: pua: upa kelepono opua:pe. ⁷Niki paeyaota: oni e pa:ta: hata: widimanu tonkaaso haoma:me. Kutupa yaka widi tonkaaketa: tikitikina: tialao haya:me. Kutupa ika:eki manuma:ta: yakaeki popei yao hata: yaka widi tonkaake pa:ta: panda: puniaememe laa leekeme.

⁸Koto leeke mo hameke tonuma: lota: pitolo alota: Naka: honema:ta: neketa: kini hali hata: niki handeteke halipikie hone witelepe lemekeme. Koto ekina: mo ipika: upamanu tonka:na: mo ipikana:ma: a:pa la:tiki pieke pimanu tonka:na: opia:tiki pitolo hata: ikana:ma: ota: hoke mineke panka:tiki pimikime.

⁹Kutupa Diosepema: upa ma:nda: pea ipika: hameke tonu pa:ta: alota: Ima: upa ma:nda: dupa pua:me. Ima:ta: nate make kaisepo make kiki yaapona: ankena: homeke hombulanka:manu make handoa:me Kutupa moeki manuma:ta: I pa:ta: panda: puniaememe leekeme.

¹⁰Ipkana:ma: mo koto upata: ipika: ateke pa:ta: make la haleeke handaata: atekema: ipiki hando alo hata: alota: Kotota: ekipiki upa pea pelepe. Naka: honema:ta: naka: ama:ma: make naka: kame tonuma: make Ima: make neke pa:ta: a:pa panda: punialumekee laa alepe leekeme. ¹¹Diosepema: hameke tonuma:ta: ipiki pa:ta: wamili pimikipate atekema:ta: mo ekina: hone pa wia:tiki pu hayekeme.

Diosepeta: tapao Idiepi mea pemekiki

¹²Nate ma:nda:na: Diosepema: hameke tonuta: mo atekena: ma:na:manu handeteke halo oni Sekeme nane pua haena:ta: ¹³Dieikopema: Diosepe

pa:ta: alota: Yaka ta:na: pa:la: ekita: neketa: oni naka: kame tonuma: mo ma:na:manu handeteke haleme alena: Sekeme nane poelena:e leekeme. Koto leeke Diosepema: alota: Ita: poluekema: tikitiki yalome leekeme.

¹⁴ Ipika: atekema: alota: Mo naka: kame tonuta: epeke halemepe laa handolo puata: mo ma:na:manu epeke tupu: haemeka:na:ta: kota: paa la:ka:la I lolo a:pa:peke leekeme. Koto ekina: atekema: mo wekita: ika: haemeke Hebotoni hadipi mina:pa:lao peneyeke tapaaloo peekeme.

Diosepeta: mo Sekeme opolo pua ¹⁵mo pate pomu lopolo haena: hali ma:nda:ma: handa: u hao lota: pitolo hata: alota: Neketa: aleke weitolole pipe laa leekeme.

¹⁶ Mo wekima: hombo peaaso alota: Mo yaka kame tonu ika: ma:na:manu handeteke haleme pa:ta: weitolome. Koto ekina: mo iki haleme pa:ta: handeka:na:ta: I la kie leekeme.

¹⁷ Mo halima: alota: Ikita: amba: pelememe. Ikita: mo Dodani nane puluma:me lemeeki opua:me leekeme. Koto leeke Diosepeta: hameke tonu telimea pua Dodani pua handa: wiekeme.

¹⁸ Mo hamala: hamala:ma:ta: Diosepe papate leke epeekeeki hando haota: ai na opolo epeke haena: kone pi lo tonkaasota: lu homaamana:e laa lemekeme. ¹⁹ Ika: ika: kone la alu alu pitolo hata: alota: Hande upa pu hala: some ipula:mee. ²⁰ Ameta: ai lu homao ipika: loketa: oni naku ikali hapupapeke ekimanu ma:nda: pa:ta: lu baamana:e. Ipikita: tikene ma:na:yeti sayale ma:nda:ma: lia pa:la:me lomana:e. Kutupa ipika: upama: walea:eki manuta: pilia:eki handomana: loa:me lemekeme.

²¹ Lubenima: mo lemekeeki opu hao Diosepe tamba: muluekema: yeke alota: Na lumana: pipe. ²² Tanda ma:nda: na haleketa: pa do hapekena: ula: naku pa:ta:manu lopamana: pipe leekeme. Lubenima: koto leeke ekita: mo weki pa:ta:la: mea atekete hala: nane paa tapaalueke hone witolo hata: leekeme. ²³ Diosepe mo hameke tonu haemeke alena: opolo epeeketa: mo wekina: ta:ta: ma:nda: piki au leke kosa: dau hokulupeke titipula: mea baemekeme. ²⁴ Kutupa mo weki meata: mo ikali na pitieke naku pa:ta: mea baemekeme.

²⁵ Koto hoki nane ikita: ne nalo pitina:ta: koto kone mo Isima:elo tapake haliweki Kilia:de hao Idiepi nane yapemeeki handemekeme. Ika: kemelo manuta: mo ne tende peaasa: alemanu make totopo piki ti pankekemanu make mu wia yapemekeme. ²⁶ Diudama: ipika: hameke tonu pa:ta: alota: Mo nika: kame lia a:mbaoma:ka:na:ta: aleke ota: handa: uluma:pe. ²⁷ Pao: Do Isima:elo tapakema: hambena: tapaamana:e. Kutu puma:ka:na:ta: kota: ipiki na hoeyaalumeke. Pa ekipeke ipikita: nika: kame make homeke loke we konee leekeme. Koto leeke ipika: hameke tonuma:ta: a:pa:la:me lemekeme. ²⁸ Kutupa mo Midianina: ala:ta: ala:ta: tapao hala: haliweki epemeketa: mo hamala: hamala:ma: Diosepe oni naku pa:ta: yola: mea mo Isima:elo tapake pa:ta: 20 silipa manima: mea tapaemeke handaa mo haliwekima:ta: hatuku Idiepi nane pemekeme.

²⁹ Kutupa Lubenita: oni naku pa:ta: a:pa handeke pate Diosepe na pitiekeeki hando haota: a:ta: pitolo hata: ipika: aka:manu sinki piekeme. ³⁰ Ipikita: ipika: hameke tonu pa:ta: pua alota: Mo wekita: hande naku pa:ta: na pila:ma: Ima:ta: eki pulua:pe leekeme.

³¹ Koto ekina: mo hameke tonuma: nanikosi ma:nda: lia Diosepina: hokulupeke kosa: dauta: oni ma:na: we kita kita pimikime. ³² Kutupa mo dauta: ateka pa:ta: mea pua alota: Do dauta: handa: uma:mee. Naka: wekina: eki ya:ka:ta:pe laa lota: pimikime.

³³ Mo atekema: eiyekena: eki ya:ka:ta:me laa handa: u hao alota: Aowe. Ipika: ekie. Mandane tikene ma:na:yeti sayalema: lia pia:ka:ta:me. Yaka weki Diosepeta: sinki sinki pea wia pia:ka:ta:me leekeme. ³⁴ Koto ekina: Dieikopema:ta: a:ta:ma: homolo hata: ipika: aka:manu sinkipa busa: pitikimanu yameekeme. Ipkana:ma:ta: nate hokuluna: eiyeke homa: wia pitu hayekeme. ³⁵ Kutu pieke ipika: eiyeke tonuma: make waneke tonuma: make atekena: puki epealo epemekepate pa mo ipiki epeaasa: ekita: kiaaso hata: alota: Oni homo hala: kenke pa:ta: pulu maketa: yaka wekina: homa: pa upaleke polueke leekeme. Koto ekina: eiyeke Diosepina: homa: pa utia peekeme.

³⁶ Kutu pitolo haena:ta: mo Midiani tapakema:ta: oni Idiepi pua Diosepeta: mo kinina: da handeteke haena: leeke you some ma:nda: Podipama: hambena: tapaemekeme.

Diuda pita: Teima yaapo

38 ¹Koto nate nina:ta: Diudata: hameke tonu mina:pa:lao mo Adalamo daoni hali Hita yaapo halo pu moneayekeme. ²Koto pateta: Diudama:ta: Keinani hali ma:nda: Suana: waneke handeekeme. Kutupa mo wandiki meata: ³hali weki mondu wiaota: bikita: Ea leekeme. ⁴Weki loke paa lombaata: hali weki ma:nda: mondu wiata: ipika: bikita: Onane leekeme. ⁵Kutupa weki ma:nda: mendiata: bikita: Sela leekeme. Diudata: Kesibi haena: do weki Sela mondu wiekeme.

⁶Diudama:ta: ipika: mupeke weki Eana:ta: biki Teima leke wanda: meayekeme. ⁷Eana: hau manuta: ota: hoeyeke ekina: Koda:ma: ta:na:ma: na homolo hata: lu homaeyekeme. ⁸Koto ekina: Diudama: Eana: hameke Onane pa:ta: alota: Naka: kamena: wetekte kineke yaapo polu pue la alota: Mo hande nika: pi la: uluma: tupa: ipika: halikina: hameke hata: mo naka: kamena: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki haena: yeke loa:me leekeme. ⁹Pate Onanema:ta: mo wekiwandikita: ipika:eki dia:ya:lieke hone witolo hata:ta: mo hamekena: wanda: kineke yaapo polu puluta: hamekena: wekiwandiki ma:nda: na mendiaena: yeketa: ipika: hali hapeketa: kenkena: pao yapena: la:tiki piekeme. ¹⁰Ipkana:ma: kutupiki hau pieke ekima:ta: Koda: ta:na:ma: na homaeyeke handa Koda:ma:ta: ipiki make lu homaeyekeme. ¹¹Koto ekina: Diudama: meiyeke wanda:

Teima pa:ta: alota: Mo yaka weki Sela daena: hombota: naka: apa:na: da pa:ta: pa la:ka:la puata: kineke wanda: hapeke leekeme. Ipihana:ma: doeki leeke ekita: mo hande hameke yaapo pia: tupu: Sela make Koda:ma: lillekee laa paala:ma: homolo hata: leekeme. Koto ekina: Teimata: ipika: atekena: da paa la:ka:la peekeme.

¹² Natemanu hosiki haota: Diudana: wetekte homeekeme. Kutupa mo homa: wia pita paeyeketa: ipika pita: ipika: yankeke some mo Adalamo hali Hita yaapo Timina nane mo ipika: sipisipimanu itiki ponda:laeyeke nane pepekeme. ¹³ Kutupa ma:nda:ma: Teima pa:ta: alota: Naka: meita: mo Timina nane ipika: sipisipi manuna: itiki pondololo yopula:me laa leekeeki opiekeme. ¹⁴ Koto ekina: mo wanda:ma:ta: mo ipika: yamo hayeke kineke wanda:na: aka:manu topo pea ipika: leke popeleketa: dau sinkipikima: a:mbaota: mo Timina pula: pota:na: hayeke daoni Eneimina: pota: kake pa:ta: pua pitiekeme. Mo wanda:ma:ta: Diudana: wetete weki Selata: amba: daela:pate kone I na mina: ala:me hone wiekeme.

¹⁵ Kutupa Diudama: mo wanda: hando haota: ipika: leke popeleke a:mbaeyeke ekima:ta: pa yola:la: wanda: ma:nda: hone wiekeme.

¹⁶ Ipihana:ma: mo pota: tea:na: pua mo wanda: pa:ta: alota: A:pa:la:ma: naka: yenkiti: ekipa kulua:pe leekeme. Ipihana:ma:ta: mo wanda: ipika: meiwanda: ya:ka:ta:me hone na wiekeme.

Mo wanda:ma: hombo peaaso alota: Ita: aleke kilipikipe leekeme.

¹⁷ Mo halima: hombo peaaso alota: Ima:ta: mo yaka panake nanikosi ma:nda: tapanealueke laa leekeme.

Koto leeke mo wanda:ma: alota: A:pa:la:me. Kota: mo ma:na: ai na kiki halena:ta: aleta: ma:nda: amba:la: ta:ka:li wia hawano kilipikipe leekeme.

¹⁸ Mo halima: alota: Kota: mo ta:ka:li wia hawalo pele aleta: aleke kionope leekeme.

Mo wanda:ma: hombo peaaso alota: Mo ta:ka:li wia hawalo polo aleta: mo naka: pi lo tonkaaso hata: talao hale tombota: ipika: endu lopala: pu make mo naka: miniki hale tumapu tonka:na: make kie leekeme. Koto leeke mo ale manuta: mo wanda: pa:ta: haleekeme. Kutupa loke apa:tao mo wanda:ta: weki loke lombeekeme. ¹⁹ Kutupa Teimata: da pua mo dau sinkipiki mea bao mo kineke wanda:na: aka:manu paa pua mu pambaeylekeme.

²⁰ Diudama:ta: mo ipika: yankeke Hita pa:ta: alota: Mo hande Ima: diminaowa: nanikosi mea pua mo hande wanda: pa:ta: halolo hata: ya amba: hande ta:ka:li wia hawaloa: alemanu mea a:papeke laa leekeme. Hitata: koto leeke peekepate mo hande wanda: na handa: wiekeme.

²¹ Ipihana:ma:ta: mo Eneimi haemeke haliweki pa:ta: alota: Do hande pota:na: pitia: yola:la: wanda:ta: handoka:ta:pe laa lota: piekeme.

Mo haliwekima: hombo peaaso alota: Do pateta: yola:la: wanda: ma:nda: ota: na hala:me lemekeme.

²²Mo hande halita: Diuda pa:ta: paa la:ka:la pua alota: Mo wanda:ta: handa: wia:peke na ya:me. Kutupa make mo koto da haliwekima: make alota: Do pateta: yola:la: wanda: ma:nda: na hala:me laa lememe leekeme.

²³Koto leeke Diudama: alota: Mo wanda:ma: mo ale manuta: pa wia haena:e. Wanda:halima: diki kitaama:na: loa:me. Ima:ta: mo wanda:na: yenki haluekema: pua:pate mo wanda: taa na handa: wika:ta:me leekeme.

²⁴Kutupa kaisepo tepomanu paena:ta: Diuda pa:ta: ma:nda:ma: alota: Naka: mei wanda: Teimama:ta: hali yola:la: wanda:ma: handaaka:na: ameta: weki loke lomba:la:me leekeme.

Koto leeke Diudama: pi taka:lakema: alota: Koto wanda: mea pua tima: yankaa homena: lapa:peke leekeme.

²⁵Kota: mo wanda:ta: tima: yanka homaluekema: hama mea pulu haena:ta: mo wanda:ma: ipika: meiyike pa:ta: pi tapaaso hata: alota: Ita: do ale manuna: teke somema: weki mendiao pa:la:me. Koto ekina: do pi lo tonkaaso hata: talao hala: tombota: ipika: endu lopala: pu make do tumapu tonka:na: epina: ekipe laa handa:e leekeme.

²⁶Diudama: mo hande alemanu handolo hata: alota: Mo wanda:ma:ta: ota: tikitikina: pa:la:me. Ima:ta: mo yaka weki Selama: mina: lapeke ale kone pa Ima: pi la: ua:eki ata:ka: pealome leekeme. Koto ekina: Diudama:ta: mo wanda: yaapo loke paa na apa:taeyekeme.

²⁷Mo wanda: ipika: weki mulu pieke nate opolo epeeketa: hone yaapo wiki weki mendilieke laa handa: wimikime. ²⁸Kutupa mo wanda: weki hoki nalo pitina:ta: mo weki ma:nda:ma:ta: kiki epena: leeke handa mo weki meao hayeke wanda:ma: kiki yola: mea wepiki pu tunkilikima: tonkao alota: Doeki amba:la titina: ma:nda:la:me leekepate ²⁹pa mo wekima:ta: ipika: kiki paa yola: mea mo hameke ma:nda: amba:la mendiekeme. Kota: mo weki meao hayeke wanda:ma: alota: Dupiki hauma:ta: naka: pota: ponda:pa ipulu pika:ta:me leekeme. Kota: ekina: mo wekina: bikita: Petese leekeme. ³⁰Kutupa mo ipika: hameke mo wepiki pu kikina: tonkaeyeke wekita: wetepena: mendia ipika: bikita: Sita lemekeme.

Diosepe pita: Podipana: wetekte yaapo

39 ¹Mo hande Isima:elo tapakema:ta: Idiepi nane Diosepe hatuku pua mo kinina: da handeteke haena: leeke amina: you some ma:nda: Podipa pa:ta: tapaemekeme. ²Mo Tekehalita: Diosepe yaapo hayeke ekima: ipika: pieke hau paeyao epeayekeme. Ipikita: mo ipika: pahameke e pokao hayeke Idiepi halina: da pa:ta: pelia hayekeme.

³Kutupa koto somema:ta: mo Tekehalita: Diosepe yaapo hayekeeki yalo ipika: pieke hau paeya tapaoma: ota: epeke tupa: piekeeki handeekeme.

⁴Koto ekina: Podipama:ta: mo wekima: pieke hau manuna: ta:na:ma: homolo hata:ta: ipika: puki pi e pokaasa: some haena: alo hata:ta: ipika:

da make ipika: wia hayeke ala:ta: ala:ta: paeyaona: handeteke hala: you hali haena: leekeme. ⁵Koto natena: kini peaata: mo Diosepe hayeke ekina: Tekehalima:ta: mo Idiepi halina: da pa:ta: wieke alemanu paeyao make oni e nina: haemeke alemanu make paeyao epeayekeme. ⁶Podipama:ta: mo ipika: wia hayeke alemanu paeyao sikita: Diosepene: kiki pa:ta: u moneaaso hata: ipikita: ala:ta: ma:nda:na: hone na wikit: pa nolo pieke nena: homeke hone wiekeme.

Diosepeta: loke panka hali seliapo hayekeme. ⁷Kutupa hao hao peaata: ipika: you somena: wetekema:ta: mo wekina: da tunkulolo hata: da panda: nane polupana: pana:e laa honke leekeme. ⁸Koto leeke mo wekima: kiaaso hata: mo wanda: pa:ta: alota: Handa:e. Yaka you halima:ta: do I halo ekina: ipika: da pa:ta: ula: alemanu paeyota: hone bao hala:me. Ipikana:ma:ta: ala:ta: ala:ta: paeyao Ima: handeteke hano la:la:me. ⁹Ipikana:ma:ta: mo ipiki pa:ta: ula: honkopu kone I pa:ta: make ala:ta: ala:ta: paeyao handeteke hano la:la:pate neke homeke dia:me. Koto ekina: pa Ima:ta: Koda: pa:ta: hoke hau pitolo hata: do nakana:ma: ale hoke hauta: ekipa peonope laa leekeme. ¹⁰Mo wanda:ma:ta: hoto paeyao Diosepe honke la:tia pulu hayekepate mo wanda: yaapo ota: na polu peekeme. ¹¹Kutu piekepate nate ma:nda:na:ta: Diosepeta: oni da pa:ta: e pokulueke alo peekepate mo da pa:ta: e pokao haemeke tapake ma:nda: make ota: na haemekeme. ¹²Koto ekina: mo wanda:ma: mo wekina: dau hokulupeke mineke hata: alota: Oni da panda: pa:ta: dika: polupana: pana: epoma leekepate mo wekita: ipika: dauta: mo wanda:na: kiki pa:ta: hola:mea wia haena: hama pindipa opolu baeyekeme. ¹³Mo wanda:ma:ta: mo wekima: ipika: dau mina:pa:lao hama opolu baeya: eki hando haota: ¹⁴kota: mo wanda:ma: ipika: da pa:ta: e pokaemeke mandane wanda:hali pa:ta: e wi alo alota: Do ale handa:pee. Do hande yaka halikima: hatuku epea: Hibulu wekima:ta: niki yala: peake hau pa:la:mee. Ipikana:ma:ta: yaka da panda: pa:ta: a:pa I minuluekema: pia:pate Ima: ota: anekema: e wi tieke loa:me. ¹⁵Mo ipikana:ma:ta: Ima: e wi loa:eki opu haota: kota: ipika: dau wina: wina: pea hama opolu bao pa:la:mee leekeme. ¹⁶Mo wanda:ma:ta: Diosepene: dauta: pa wia pita mo wekina: you some epeek handaa waleekeme. ¹⁷Kutupa mo hande amba: leekeeki kone paa laa halolo alota: Mo nakana:ma: hande hatuku epe pa hameke e pokaasa: Hibulu wekima:ta: yala: peake hau puluekema: yaka da panda: pa:ta: epea:me. ¹⁸Kutu piekepate pa mo Ima: e wi loa: dina:ta: do ipika: dau wina: wina: pu hama opolu baeya:me leekeme.

¹⁹Kota: Diosepene: you somema: kotoeki opu haota: tetoma: homolo hata: ²⁰Diosepe minina: laata: mo kinina: dipula haliweki pitaeyeke ale pa:ta: dipula pitina: leekeme. Kutupa Diosepeta: koto pa:ta: hao hayekeme. ²¹Pate mo Tekehalita: Diosepe yaapo hata: ipiki epeayekiki yalo mo dipula handeteke hayeke halima: make Diosepe yaapo ta:na:ma:

homeekeme. ²² Koto ekina: mo somema:ta: Diosepeta: mo mandane dipula haliweki paeyao handeteke haena: laa make mo dipula da pa:ta: pieke haumanu paeyaota: ipikana:ma: handeteke haena: leekeme. ²³ Mo Tekehalita: Diosepe yaapo hata: ipika: pieke haumanu paeyaota: pu epeayeke handaa mo dipula handeteke hayeke somema:ta: Diosepema: handeteke haena: leke ale manuta: ipikana:ma: pa na handeteke hayekeme.

Diosepema: dipula hali yaapona: upana: teke la haleekeeki

40 ¹Hao hao pea nate ma:nda:na:ta: mo Idiepi kinina: waini ikali handeteke hayeke some pita: betedi yanko hayeke some yaapoma:ta: mo Kini somena: puki ka:nda: peapekeme. ²Koto ekina: mo kinita: mo ipika: e pokaapeke you hali yaapo ame_{le} mineke pankolo hata: ³mo hande Diosepe pitieke ale pa:ta: oni dipula handeteke hayeke somena: da pa:ta: dipula mea pitaeyekeme. ⁴Hali yaapota: nate wotuna: dipula pita:ta: mo dipula handeteke hayeke somema:ta: Diosepeta: mo hali yaapona: handeteke hala: hali haena: leekeme.

⁵ Timba ma:nda:na:ta: mo dipula da pa:ta: mo kinina: waini ikali handeteke hayeke somema: make mo betedi yanko hayeke somema: make telipuna:ma: upa teketa: ta:ta: pikieki pu alu pipikime. ⁶Diosepeta: da ka:la:paaso mo hali yaapo pa:ta: epeekepate ipilikita: wenoko homa:niao pitipipikieki handeekeme. ⁷Ipikana:ma: mo hali yaapo lota: pitolo hata: alota: Ameta: ipilikita: ekiipeke wenoko homa:niao pitipipipe leekeme.

⁸ Koto leke mo hali yaapoma: hombo peaaso alota: Diki telipuna:ma: upa polopa:pate mo upa tekemanu la kulu pa:la: some do pate ma:nda: na hala:me lepekeme.

Koto lepeke Diosepema: alota: Mo upa la:ka:la hala:peke ekina: honkoputa: Koda:ma: kone kitolo pita:la:me. Ipilika: upa yaapo la kipee leekeme.

⁹⁻¹⁰ Koto ekina: mo kinina: waini ikali handeteke hayeke somema: alota: Ya upama:ta: mo yaka puki nanema:ta: hopiki tepo hake waini pu hayekeme. Mo katakemanu duta:pa lopa: lopa: pia: dina: koneta: mo momamanu liaata: mo waini kilikimanu make koto kone potea:me.

¹¹ Ima:ta: mo kinina: kapo miniki hata: pueke ale mo waini kilikimanu mea oni kapo pa:ta: dekepo pamba mo kini pa:ta: haloa:me laa la haleekeme.

¹² Diosepema: alota: Mo upana: teketa: do ekina: peleme. Mo hopiki tepota: nate tepoe. ¹³Mo tepo natena:ta: kinima: neketa: dipula mina:pa:lalena: laa naka: hande poko hae e paa pokolena: la:lieke. Kutupa nakana:ma:ta: mo hande amba: waini ikali handeteke hae tupa: mo kinina: kapo paa halo halipikie. ¹⁴Koto pa:la:pate mo neke epeke tupa: pua hao pelika:na:ta: I hone wia:peke. Kutupa make pilisi I do dipula

mina:pa:lano a:ta:ma: homa tamba: minolo hata:ta: mo kini pa:ta: pua opuapeke leekeme. ¹⁵ Pa ekipeke Ita: mo Hibulu tapakena: kenke pa:ta:ta: pake mea a:pa ame do Idiepi kenke pa:ta: maketa: Ima: dipula pula: hau ma:nda: na pua:pate kone pelememe laa leekeme.

¹⁶ Kota: mo hande betedi yanko hayeke you somema:ta: mo kinina: waini ikali handeteke hayeke you halina: upa tekemanu la haleeke ekita: epeke tupa: la haleeke handa ipikana:ma: make Diosepe pa:ta: alota: Ima: make upa dupa pua:me. Ita: betedi wiki kawaso paeyao tepo yaka youna: tuekeme. ¹⁷ Kutupa mo ota: manda tepo peao tueke ekina:ta: mo kinina: anemone ta:ta: ta:ta: piki palaowa kitikimanu yekeme. Kutupa mo ba manuma: mu nememe.

¹⁸ Diosepema: hombo peaaso alota: Teketa: dupae. Mo kawaso tepota: nate tepo la pa:la:me. ¹⁹ Nate tepona:ta: kinima: neketa: dipula mina:pa:lalena: laata: naka: make tunkilieke. Kutupa naka: loketa: ti hokuluna: endialimi alena: mo ba titima: naka: loke nelimikie leekeme.

²⁰ Kota: nate tepo paeyeketa: mo kinima: ipika: mendieke nate mieke handa ipika: you haliweki manuna: ne pambaaso hata: mo hande ipika: waini ikali handeteke hatiki pieke you some make mo betedi yanko hatiki pieke you some make telipuna: dipula da mina:pa:lao mo ipika: you haliweki pitimiki alena: hatuku epeekeme. ²¹ Ipkana:ma:ta: mo waini ikali handeteke hayeke you someta: ipika: amba: hande ena: paa haena: alo hata:ta: ²² mo palaowa yanko hatiki pieke you someta: lia endiayekeme. Do hau paeyaota: mo hande Diosepema: leeke tupa: siki kone piekeme. ²³ Pate mo kinina: waini ikali handeteke hawayeke somema:ta: Diosepe ota: hone na wiki hone yonka:la kilipayekeme.

Diosepema: mo kini halina: upa manuna: teke la haleekeeki

- 41**
- ¹ Koto hao pea bapi yaapo paeyeketa: mo Idiepi kini ipika: upama:ta: ipikita: mo Naili ikali tea:na: hayekeeki handeekeme.
 - ² Kutupa mo ikali pa:ta: yama:ta: loke panka wiki yonkeleke homu piki wataake hata: kaomanu opa:liaota: mo ambumanu nalo haemekeme.
 - ³ Kutupata: pa mandane wataake hata: kaomanu make opa:liaememe. Koto kao manuta: loke dia:ya make pa:ta:liki holiki yapeekeme. Ikita: mo titina: kaomanu haemeke alena: mo ikali tea:na: mandakena: pua haemekeme.
 - ⁴ Kutupa mo loke dia:yeke kao manuma:ta: mo loke panka wiki kaomanu na:ta: paemekeme. Kotoeki handolo hata: mo kinita: paa tiaeyekeme.
 - ⁵ Kutupa ipiki paa polu hola:pa upa ma:nda: dupa piekeme. Kunima: handeke ale widi opeekeeki liki homekena:ta: napeke paeyao wataake hata: wiekeme. Mo napeke manuta: panka wia napea wiekeme.
 - ⁶ Kutupa pa wataake hata: widi napekemanu homeke ekina: ombu opa:liaeyekepate mo napeketa: na pankekeme. Kota: mo hapupa pa:la: alena: yama: epeeke titipu piki poma:ta: mo napeke pou

taeyekeme. ⁷Kutupa mo na pankeke widi napeke manuma:ta: mo panka wiki napekemanu mea na:ta: pamekeme. Kota: mo kini tiaota: upama: pua:ka:ta:me laa handa: wiekeme. ⁸Da ka:la:paasota: mo kinima:ta: hone ka:nda:ma: homolo hata: mo Idiepi kenke pa:ta: haemeke tio haliweki make mo hone u lenkene pimiki tapake make wi la: mipi piekeme. Kutupa koto haliweki paeyao pa:ta:ta: ipika: upa yaapo kelepeekepate homeke a:nda:ma: teke ota: la hala:peke na yekeme.

⁹Koto ekina: mo waini ikali handeteke hayeke you somema: mo kini pa:ta: alota: Ima:ta: hoke hau poloma: ame neke pa:ta: keleponoe. ¹⁰Nakana:ma:ta: mo amba: palaowa yanko haya: some diki pa:ta: mineke pankolo hata: mo dipula handeteke hala: somena: da pa:ta: dipula mea lopaeme. ¹¹Kota: timba ma:nda:na: diki telipuna:ma: teke ta:ta: wiki upa pu alu pupa:me. ¹²Koto pa:ta:ta: diki amele mo Hibulu weki ma:nda: haya:me. Ipirita: mo naka: da handeteke haena: lele amina: you somena: pa hameke e pokaasa: weki yekeme. Dikana:ma:ta: ipiki pa:ta: dika: upa kelepopeke handaata: mo upa yaapona: teketa: ipikana:ma: diki la kia:me. ¹³Koto mo somema: lea: tupu: koneta: nakana:ma: Ita: yaka e paa kipate mo betedi yanko haya: you someta: lu endiaeeme laa la haleekeme.

¹⁴Koto leeke ekina: mo kinima: Diosepe handa: mealo pupa: leeke handaa koto kone mo dipula da pa:ta: handa: mea epeekeme. Mo weki ipika: yankake itiki mea aka: topo pea paeyeketa: mo kinina: leke popelekena: epeekeme. ¹⁵Kutupa mo kinima: ipiki pa:ta: alota: Ima:ta: upa pua:pate ma:nda:ma: koto upana: teke la kia:peke na ya:la:me. Ma:nda:ma: I pa:ta: alota: Nakana:ma:ta: mo upa tekemanu lapeke ya:la:me laa lea:me leekeme.

¹⁶Koto leeke Diosepema: hombo peaaso alota: Aneke halio. Ima:ta: pea:peke na ya:la:pate pa Koda:ma: homeke epeke tupu: teke la kilieke leekeme.

¹⁷Mo kinima: alota: Yaka upama:ta: Ita: mo Naili ikali tea:na: hata: puekeme. ¹⁸Kutupa mo ikali pa:ta: yama:ta: loke panka wiki yonkeleke homu piki wataake hata: kaomanu opa:liaota: mo ambumanu nalo haememe. ¹⁹Kutupata: pa wataake hata: kaomanu opa:liaememe. Mo koto kao manuta: loke dia:ya pa:ta:likli holiki yapeekeme. Koto kao manuta: do Idiepi kenke pa:ta:manu I ota: ma:nda: na hando alo ota: hoke kaomanu yekeme. ²⁰Mo loke na pankeke kao manuma:ta: mo loke panka wiki kaomanu na:ta: paememe. ²¹Kutu pimipate mo kaomanu nemekeeki ma:nda:ma: handa: wia:peke na ya:me. Pa ekipeke mo kao manuta: mo hande amba: haeme tupu: kone paa haemekeme. Kutupata: I tiaowa:me. ²²Koto timba kone pa upa ma:nda: pua: ekita: mo kunima: handeke ale widi opeekeeki homeke likina:ta: napeke paeyao wataake hata: wiekeme. Mo napeke manuta: panka wia napea wiekeme. ²³Kutupa pa wataake hata: widi napekemanu homeke ekina: ombu opa:liaeyekepate mo

napeketa: na pankeekeme. Kota: mo hapupa pa:la: alena: yama: epeeke titipu piki poma:ta: mo napekemanu pou taeyekeme. ²⁴Kutupa mo na pankeke widi napeke manuma:ta: mo panka wiki napekemanu na:ta: paememe. Ima:ta: do upa yaapota: mo tio haliweki pa:ta: kelepoa:pate pa homeke a:nda:ma: teke ota: la kia:peke na ya:me laa leekeme.

²⁵Diosepema: mo kini pa:ta: alota: Mo upa yaapona: teketa: homeke konee. Koda:ma:ta: mo ipikana:ma: pulu pa:la:eki neke pa:ta: la ka:la:me. ²⁶Mo panka wiki wataake hata: kao manuta: wataake hata: bapi manue. Kutupa mo panka ula: wataake hata: kunima: handeke widi napeke make homeke tupa: wataake hata: bapi manue. Mo upa yaapona: teketa: homeke konee. ²⁷Kutupa mo wetepena: opa:liaeyeke loke na pankeke wataake hata: kaomanu pita: mo na pankeke kunima: handeke widi napeke mo hapupa pa:la: alena: yama: epeeke titipu piki poma: pou taeya: ekina: teketa: bapi wataake hata:na: tea: ki tieke epolo pa:la:ekie. ²⁸Kotota: mo amba: hande la kua: tupa:e. Koda:ma:ta: mo ipikana:ma: pulu pa:la:eki neke pa:ta: wala:la:me. ²⁹Kota: mo bapi wataake hata:na:ta: do Idiepi kenke paeyao pa:ta:ta: ne wotu tande pilieke. ³⁰Kotoeki hoki naneta: bapi wataake hata:na: tea: ki ipilieke. Koto hoke tea: ki ipulu do kenke hoeyaeya:ka:na:ta: kota: ikana:ma: mo hande epeeke bapi manuta: hone yonka:lalimikie. ³¹Mo ne tande pea: bapi manuta: ota: hone yonka:lalimikie. Pa ekipeke mo ipilia: tea: kita: ota: teto pikieki ipilieke. ³²Mo hoto yaapo peao pele upana: teketa: mo Koda:ma: ota: pulueke laa wia kutupa teke pa:ta: kone pina: lelieke.

³³Koto ekina: nakana:ma: mo hone u lenkene pa:la: hali ma:nda:ma: do kenke handeteke haena: maleke luelena:e. ³⁴Kutupa make mandane handeteke halo pimiki you halimanu meata: mo ne wopu wita:la: bapi wataake hata:na:ta: koto haliwekima:ta: mo wanda:hali paeyaona: amu pimi ne manuta: yunki hata: lo wina: laata: homeke lo meata: mu mombelena: lapeke. ³⁵Mo tapakema:ta: mo ipula: epeeke bapimanu pa:ta:ta: koto ne paeyomanu mu mombelena: laata: Kutupa oni daoni pa:ta:manu koto kunima: handeke widi kilikimanu wia:peke damanu a:ena: biki halaata: handeteke haena: lena: lapekee. ³⁶Mo koto Idiepi kenke pa:ta: epolo pa:la: tea: kita: mo amu pea wilimi nema: do Idiepi wanda:hali paeyao epealieke. Do hau pikana:ta: wanda:hali paeyao tea:ma: na homilimikie leekeme.

Diosepeta: Idiepina: you hali haena: leekeeki

³⁷Mo kini hali pita: ipika: you haliwekima: make do Diosepema: leeke pina: a:pa:la:me laa ³⁸mo kini halima: ipika: haliweki pa:ta: alota: Nikana:ma:ta: mo Diosepe ankulake Koda:na: Sipitidi pil: hali ma:nda: ota: na handa: ulumeke leekeme. ³⁹Kutupa mo kinima: Diosepe pa:ta: alota: Koda:ma: do hau paeyao neke pa:ta: wala:la:ma: mo nakana:ma:

aneke tupa: hone u lenkene pitele ekita: paeyao ota: ankulaleeki handoloma:me. ⁴⁰Ima: neketa: yaka kenke paeyao handeteke halena: laata: mo yaka wanda:hali paeyaoma:ta: nakana:ma: pipa: lelipieki opua pina: lolueke. Naka: handeteke hale ekita: ya handeteke halo ekina: yaapo peao wina:e. ⁴¹Koto ekina: Ima: neketa: do Idiepi kenke paeyaona: kapomanina: handeteke hala: you hali pituelena: ame maleke litolome leekeme. ⁴²Mo kinima:ta: mo kapomanina: handeteke pila: ekina: pi tonkao u hala: linita: ipika: kikina: hola: mea Diosepeta: kikina: pitaeyekeme. Kutupa ipika: lokena: mo epeke dau seliapo ma:nda: pambawaota: koloma: wepiki senipu ipika: make pa:ta: mokaeyekeme. ⁴³Kutupa pomu lopena:ta: mo kinima: ipika: yaapo peao hosima: yola pula: ale mo Diosepe pa:ta: halaata: mo ipika: handeteke haemeke haliwекита: Diosepe titina: amba:la pulu hata: e wi la: moneaaso alota: Pota: pilae. Pota: pilae laa lena: leekeme. Koto ekina:ta: Diosepeta: Idiepi kenke paeyao pa:ta: kapomanina: handeteke hala: hali pitiekeme. ⁴⁴Mo kinima: ipiki pa:ta: alota: Ita: kini ya:la: ekina: do Idiepi kenke paeyao pa:ta: hala: some homeke ma:nda: sikima: nakana:ma: a:pa:la:ma: aleki na miki hata:ta: kiki anke kone na mea mina:liaena:e leekeme. ⁴⁵⁻⁴⁶Kutupa Diosepeta: mo Idiepi biki ma:nda: Sa:pena:de Pania halaata: mo Heliopolisi daoni pa:ta: hayeke yeni peao hayeke hali Podipitana: waneke A:senade mina: haleekeme.

Diosepeta: 30 bapina: mo Idiepina: kinina: e kini pea pokaeyekeme. Ipirita: mo kinina: da mina:pa:lao mo Idiepi kenke honiki paeyao pa:ta: pomu loopeekeme. ⁴⁷Mo ne tandempeeke bapi wataake hata: pa:ta:ta: ota: ne tieke opeeketa: ⁴⁸Diosepema: meata: mo daoni pa:ta:manu da a:eya mu mombelekeme. Daoni homeke homeke pa:ta:ta: koto daoni tea:na: hao yapeeke e pa:ta:manu ne meata: da a:eya mu momba:la wia:tiki piekeme. ⁴⁹Kunima: handeke widita: ota: tieke wieke ekiyalo Diosepema:ta: tombo mieke ekita: mina:pa:laeyekeme. Mo widita: dawalana: houma: handeekeme.

⁵⁰Mo tea: ki epolo pia: bapimanu ai na epeke haena:ta: A:sena:dema: Diosepeta: weki yaapo mendiaeayekeme. ⁵¹Diosepema: alota: Mo Tekehalima:ta: mo Ima: mua: ka:nda:manu make yaka tapake make hone yonka:lano la:la:me laata: Mo mupeke wekina: bikita: Ma:na:sa: leekeme. ⁵²Kutupa make alota: Koda:ma:ta: mo yaka ka:nda: molo kenke pa:ta: wekiwandiki ka:la:me laa mo yaapo peao mendieke wekina: bikita: Ipoteimi leekeme.

⁵³Kutupa mo hande Idiepi tapakena: ne tandempeeke ta:na:ma: homemeke wataake hata: baptita: paelo epeekeme. ⁵⁴Kutupa mo hande Diosepema: leeketupa: kone mo tea: kina: wataake hata: bapi kini piekeme. Kenke ma:nda: ma:nda: pa:ta:ta: tea: ki tieke epeekepate Idiepi kenke pa:ta: homeketa: ne pa wiekeme. ⁵⁵Mo Idiepi wanda: hali tea:ma: homolota: mo kini pa:ta: nena:

honke loloendi pimikime. Koto ekina: mo kinima: ikita: Diosepe pa:ta: pena: laata: mo ipikana:ma: pipe lelia:eki pia:pa:peke laa leekeme. ⁵⁶ Mo tea: kita: mo Idiepi kenke paeyao pa:ta: putupolo hata: ota: hoeyatia peeke handa Diosepema:ta: mo ne damanu lumba mo Idiepi wanda:hali pa:ta: widimanu tapatiki piekeme. ⁵⁷Mo tea: kita: kenke ta:ta: ta:ta: paeyao pa:ta: ota: hoke tupa: putupieke handaa mo kenke ta:ta: ta:ta: pa:ta: haemeke wanda:halita: oni Idiepi da pa:ta: widi hambuluekema: Diosepe pa:ta: epemekeme.

Diosepene: hameke tonu widi hambolo Idiepi pemekeme

42 ¹Dieikopema:ta: mo Idiepi nane widi ula:me leekeeki opu hao ipika: ekiyeke tonu pa:ta: alota: Ikana:ma:ta: ekipeke hau ma:nda: na pitelemepe. ² Oni Idiepi kenke pa:ta: widi ula:ma: aleke opitolo loa:ma: do niki tea:ma: homaama:na:ma: koto nane pua hamba:pee leekeme. ³Koto ekina:ta: Diosepene: hameke tonu paeyao kiki yaapo weki tonuta: Idiepi nane widi hambolo pemekeme. ⁴Pate Dieikopema:ta: mo Diosepene: hameke wetepe nane weki Benisaminita: mo hameke tonu ame^{le} na tapaeyekeme. Pa ekipeke ipika: honema:ta: mo weki pa:ta: hau ma:nda: peaama:na:e hone wiekeme.

⁵ Mo Keinani kenke paeyao pa:ta:ta: tea: ki tieke pambeke handaata: mo Dieikopena: ekiyeke tonu ame^{le} mandane wanda:hali make apa:tao widi hambolo pemekeme. ⁶ Mo Idiepi kenkena: kapomani handeteke hayeke some Diosepema:ta: mo kenke honiki wanda:hali paeyao pa:ta: widi tapatiki piekeme. Koto ekina: mo ipika: hameke tonuma:ta: Diosepe pa:ta: leke popeleke oni kenkena: wataaso haena: a:pa panda: puniaemekeme. ⁷Diosepema: mo ipika: hameke tonuta: handeekepate kone ipikana:ma: pa na handeke nono pea hayekeme. Ipkana:ma: mo tapake pa:ta: pi taka:lakema: lota: pitolo alota: Ikita: hanema: epelemepe leekeme. Koto leeke mo tapakema: hombo peaaso alota: Nikita: mo Keinani hao ne hambuluekema: a:pa puma:me lemekeme.

⁸ Mo Diosepema:ta: ipika: hameke tonue laa handa: wiekepate mo hamala: hamala:ma:ta: ika: kamee laa na handa: wimikime. ⁹ Ipkana:ma: mo amba: handa: ikina: pieke upamanu niminaaso hata: alota: Ikita: kika ikiki haliwekie. Ikita: mo nika: kenke hando pa:ta: damako pa:la:pe laa handolo a:pa pelememe leekeme.

¹⁰ Koto leeke mo tapakema: alota: Tiekeo. Dia:me. Nikita: naka: e pa hameke e pokaasa: tapake au laa ne hambolo epoma:me. ¹¹ Tiekeo. Nikita: hamala: hamala:e. Nikita: kika ikiki haliweki dia:me. Nikita: ota: hau pu haloma: haliwekie lemekeme.

¹² Pate Diosepema: mo tapake pa:ta: alota: Dia:me. Ikita: mo nika: kenke hando pa:ta: damako pa:la:pe laa handolo epelememe leekeme.

¹³ Mo tapakema: alota: Tiekeo. Nikita: paeyao kiki yaapo paeyao ankena: yaapo hamala: hamala: ya:me. Mo Keinani kenke pa:ta: hala:

some homekena: wekitonue. Pate weki homeketa: homea:me. Kutupa mo wetepe nane wekita: nika: apa: yaapo hala:me lemekeme.

¹⁴Diosepema: hombo peaasso alota: Pa mo hande Ima: loa: handae:e. Ikita: kika ikiki haliwekie. ¹⁵Ameta: dota: iki yokaalo polo tupa:e. Ima:ta: mo kinina: bikina: keke pi alo alota: Ikita: ai na peke pa haota: ika: wetepe nane weki epea:ka:na:ta: pelimikie. ¹⁶Iki homeke ma:nda:ma: mo weki handa: mulu pua:pa:peke. Paeyaota: dipula pitaota: mo ika: aleme ekita: ota:pe laa amba:la: yokaalumeke. Dia: ya:ka:na:ta: kota: mo nika: kini ota: hala: ekina:ta: ikita: kika ikiki haliwekie laa peneme ya:lieke leekeme. ¹⁷Kutupata: mo tapaketa: hoto tepo dipula pitaeyekeme.

¹⁸Mo tepo natena: Diosepema: mo tapake pa:ta: alota: Ita: Koda: paala: haso hali ya:la: ekina: hau homeke homeketa: iki homaama:na: Ima: tamba: mulueke. ¹⁹Ikana:ma:ta: ota: pi lelemepe laa handa: uluekema:ta: iki homeke ma:nda:ta: dipula pa pitina:e. Kutupa iki paeyaota: pa la:ka:la pua mo hande hambeme widi manuta: ika: tea:ma: homa:la: tapake pa:ta: mea poemena:e. ²⁰Kutupa ika: kame wetepe wekita: I pa:ta: hatuku a:pa:pa:peke. Koto hau pilimi ekima:ta: ikana:ma: ota: pi lelememe laa iki na lu homalueke leekeme.

Ikana:ma:ta: do pina: a:pa:la:me laa ²¹ika: ika: kone alota: Aowe. Ameta: mo hande nika: kame pa:ta: puma: hauna: kiliki kone taloloma:me. Nikana:ma:ta: mo ipiki ka:ndaa: tieke minolo hata: ipiki tamba: mipee laa honke lea: ekita: handolo hata: kone na opuma:me. Kutu puma: ekina:ta: ame nikita: do ka:ndaa: pa:ta: haloma:me lemekeme.

²²Lubenima: alota: Kota: Ima: iki pa:ta:ta: mo weki na lia:pa:pee loa:pate ikana:ma:ta: yaka pi na opimime. Koto ekina: ameta: ipika: homa:la: ekina: yenkitaa: niki pa:ta: a:pa:la:me leekeme. ²³Diosepema:ta: mo tapakema: lemeketekita: opiekepate mo tapakema:ta: kotoeki hone na wimikime. Pa ekiipeke ikana:ma:ta: mo pi la:ka:laeaya: some pa:ta: laa ipikana:ma: la: mea hala:tiki pia: ekima: piekeme. ²⁴Diosepema:ta: mo tapake mina:pa:lao pua e leekeme. Kutupa ipikita: pi ana:na: lapeke yeketa: paa la:ka:la a:pa mo ika: leke popelekena: Simiono maleke lia mina mea tonkaena: leekeme.

Diosepema: hameketonu Keinani la:ka:la pemekeeki

²⁵Diosepema:ta: mo e pokaeemeke haliweki pa:ta:ta: mo ipika: hameke tonuna: nu manuta: mo widi napeke manuma: tumbao mo homeke homekena: widi hambemeke manita: mo nu kakena: paa mendiamaa: mendiamaa: peaata: mo ika: pota:na: nolo pimiki ne make hala:pa:peke leekte handa ota: kutu pimikime. ²⁶Kutupa mo hamala: hamala:ma:ta: mo widi nu manuta: ika: donki manuna: hokina: atula atula pea mea wia pemekeme. ²⁷Mo pota:na: timba: leeke pua pelimiki alena: mo hameke ma:nda:ma: ipika: donkina: ne halueke alo hata: mo ipika: nu ma:ndaa:

tokiekepate mo nu kakena:ta: ipika: mani paa mendipelia hayekeeki handolo hata: alota: ²⁸A:pa:e. Yaka manita: I pa:ta: paa la:ka:la a:pa pia:ka:ta:me laa penkilipa:tia pominolo hata: ipika: hameketonu pa:ta: wi alo alota: Do handa:pe. Yaka nu pa:ta: menda:la:me leekeme. Kutupa mo hamala: hamala:na: puki keapa olina: onina: pitolo pututuma: homolo hata: ika: ika: kone lota: pu alualu pitolo alota: Koda:ma: niki pa:ta: eki hau pea pa:la:pe lemekeme.

²⁹Iki mo Keinani nane paa opolo a:paata: ika: apa: Dieikope pa:ta: mo hande iki pa:ta: piekeeki paeyaosiki a:pa la halolo hata: alota: ³⁰Mo Idiepinina: kapomanina: you somema:ta: niki pa:ta: pi taka:lake alo hata: nikita: ipika: kenke handuluekema: kika ikiki haliweki poma:me lea:me. ³¹Koto leeke nikana:ma: hombo peaaso alota: Nikita: kika ikiki haliweki dia:me. Nikita: ota: hau pitoloma: tapakee laa ³²Nikita: hali homekena: wekitonu paeyao kiki yaapona: ankena: yaapo ya:mee. Weki homeketa: homa:la:me. Kutupa wetepe nane wekita: nika: apa: yaapo oni Keinani pa hala:me loma:me. ³³Kutupa mo you halima: hombo peaaso alota: Ikita: ota: pi lo haleme haliwekie laa handuluekema:ta: dupulueke. Iki ma:nda: hondota: I amele pa hapelia hata:ta: mo iki paeyaota: mo ika: tea:ma: homa:la: tapakena: widi napekemanu mea pupee laata: ³⁴Ika: wetepe nane wekita: I pa:ta: hatuku a:pa:pa:peke. Kutu pimika:na:ta: kota: ikita: kika ikiki haliweki dia:ma: ota: pi aleme haliwekie hone ulueke. Kutupa do ika: kame iki pa:ta: paa kiaka:na: ikita: dopate hata: ala:ta: ala:ta: pa tapamena:e laa lea:me lemekeme.

³⁵Kutupa ikana:ma: ika: numanu tokimi dina:ta: homeke homekema: ika: mani nu handa: wimikime. Kutupa mo mani hando haota: ikana:ma: make ika: apa: Dieikopema: make paala:ma: homemekeme. ³⁶Ika: apa:ma: mo wekitonu pa:ta: alota: Ika: honema:ta: yaka wekiwandiki paeyao alu pano pitelemepe. Diosepe pa:la:me. Simiono make pa:la:me. Ameta: Benisamini mea polukuma: alemepe. Ita: mo teto minolo somee leekeme.

³⁷Koto leeke Lubenima: ipika: ateke pa:ta: alota: Ima: Benisamini a:nda: paa na hatuku epoa:ka:na:ta: kota: nakana:ma: yaka weki yaapo luelena:e. Mo wekita: yaka kiki pa:ta: wie. Kutupa Ima: paa hatuku ipulueke leekeme.

³⁸Pate Dieikopema: alota: Yaka wekita: neke yaapo na pena: lolueke. Ipika: hameketa: homolo hata: ipiki homeke hapelia hala:me. Mo pota:na: hau ma:nda: peaapa:na: loa:me. Ita: koke hali yaalo hata: mo ikana:ma: mea ipilimi puki tandama:ta: I lu homaliekee leekeme.

Mo hamala: hamala:ma: Benisamini hatuku Idiepi pemekieki

43 ¹Oni Keinani naneta: mo tea: kita: ota: hoeyekeme. ²Kutupa mo Dieikopema: tapakema: mo hande Idiepi nane hambolo pua mea epemeke widita: na:ta: paota: Dieikopema: eyeketonu pa:ta: alota: Paa pua nika: ne tepo a:nda: ma:nda: pua hamba:pee leekeme.

³Diudama: atek pa:ta: alota: Mo hande you halima: niki pa:ta: pi taka:lakema: alota: Ikana:ma: ika: kame na hatuku epemeka:na:ta: kota: ika: leke popeleke na handulueke laa lea:me. ⁴Koto ekina: nakana:ma: nika: kame niki ame_{le} tapaalueke hone wika:na:ta: kota: naka: ne hambalo polumeke. ⁵Pate nakana:ma: na tapaalueke lekena:ta: kota: mo halima:ta: mo nika: kame niki ame_{le} ipika: leke popelekena: poma:ka:na: homeketa: ana: pa:la:me lea: ekina:ta: na polumeke leekeme.

⁶Dieikopema: alota: I pa:ta: do ka:nda: tieke epena:yeke ikana:ma:ta: ekipeke ika: kame ma:nda: hala:me laa la halaa pelemepe leekeme.

⁷Ikana:ma: hombo peaaso alota: Mo halima:ta: niki make nika: tapake make lota: lota: ombu pia:me. Ika: apa:ta: pa hala:pe o Ika: kame ma:nda: hala:pe laa lota: ombu pia:me. Koto ekina: nikana:ma:ta: ipika: pi hombo peapeke yeke loma:me. Ipirana:ma: nika: kame hatuku a:pa:pa:peke laa lolo pia: ekita: pa ekipa hone wiomono alepe.

⁸Diudama: ipika: atek pa:ta: alota: Niki koto kone polumekema: mo weki I yaapo tapae. Kutu puma:ka:na:ta: kota: niki ma:nda: tea:ma: ota: na homulumeke. ⁹Mo weki pa:ta: hau ma:nda: pia:ka:na: maketa: kota: I pa:ta: wina:e. ¹⁰Ima: mo weki hau ma:nda: peao epeke tupu: neke pa:ta: na hatuku epoa:ka:na:ta: kota: koto pu hoeyalua: hauna: yenkita: I pa:ta: wina: loelena:e. ¹¹Nikana:ma: nateleke hokuluna: na yuwia haoma:ka:na: yoluta: ameta: amba: hoto yaapo pua epolo puma:me leekeme.

¹¹Ika: apa:ma: iki pa:ta: alota: Kota: kutu pulu pia:ka:na:ta: kota: do kenkena: opa:la: epeke nemanu ika: nu pa:ta:manu mendiao mo kapomani handeteke hala: you halina: pa hameke hala:la: ale mea puapee. Mo ale manuta: pa totopo piki ti yonkeleke sikima: make hosiki boi hapeke make mo ne totopo peaasa: alemanu make mo (pei kilikima: handeke) pisidasio kiliki make (mo sa:tikima: handeke) amono kiliki make mea puapee. ¹²Kutupa make mo hande ika: nu kake nina: mendaeyeke manita: ata:ka: peaopate pimima: pao mea puaaso hata:ta: moeki haka:ta:pao yaapo peao mea pua:pa:peke. ¹³Kutupa ika: kame make hatuku puaata: a_i koto kone paa la:ka:la a:pa:pa:peke. ¹⁴Mo you halima:ta: Benisamini make mo ika: kame ma:nda: make iki pa:ta: a:ta:ma: homolo kina: yeketa: mo Aneke Wele wopupiki Koda:ma: mo some pa:ta: a:ta:ma: homa:la:eki halena:e. Kota: Ita: yaka wekiwandiki alupawa:ka:na:ta: kota: ota: alupaapeke ya:la:me leekeme.

¹⁵Koto ekina: mo ham_{ala}: ham_{ala}:ma:ta: mo hande pa hameke hala:la: alemanu make mo mani haka:ta:pao yaapo peao mea Benisamini ame_{le} Idiepi nane pemekeme. Koto pate ikita: Diosepe pa:ta: pua walemekeme. ¹⁶Kutupa Diosepema: mo tapake ame_{le} Benisamini hayekee ki hando haota: kota: ipirana:ma: mo ipika: da handeteke hawayeke e pokaeyeke some pa:ta: alota: Do haliweki yaka da pa:ta: hatuku pue. Ikita: natepa nane I ame_{le} ne nelimikima: mo koa ma:na: ma:nda: lia amu peapeke

leekeme. ¹⁷Mo e pokaeyeke halima:ta: mo pia:peke leeke tupa: mo hamala: hamala: hatuku Diosepene: da pa:ta: peekeme.

¹⁸Mo hamala: hamala: mo da pa:ta: hatuku epeeketa: ikita: paala:ma: homolo hata: dupiki hone wimikime. Niki do pa:ta: hatuku ipula: ekita: mo hande titina: hande nika: nu pa:ta:manu mendieke manina: pate pita:la:me. Ameta: ikana:ma: niki hoeyao make nika: donkimani make mea nikita: ipika: pa hameke e pokaasoma: tapake hamono lelimikie laa hone wimikime. ¹⁹Koto ekina: mo da pota: pa:ta: pua hata: mo e pokao haya: handeteke hayeke some pa:ta: alota: ²⁰Tiekeo. Pilisi nakana:ma: opie. Nikita: amba: hoto homeke do pa:ta: ne hambolo epoma:me.

²¹Kutupa paa pua timba: leeke palai da pua a:eyaata: nika: numanu pua tokua handoma:pate hali homeke homekema: nika: mani ota: ana: sikina: mendieke handaa pao mea epoloma:me. ²²Kutupa make ne ma:nda: hambulumelekema: yeke mandane mani make mea epoloma:me. Mo nika: nu pa:ta:manu mo mani paa mendaeyeke someta: epima: pa:la: o niki mata:la:me lemekeme.

²³Mo e pokaeyeke somema: alota: Hone ti yokolo hata: paala:ma: na homa:pa:peke. Ika: Koda: mo ika: apa:na: Koda:ma: kone ika: numanu pa:ta: mo mani paa mendiao pa:la:mee. Ika: yenki manuta: ana:na: mua:me leekeme. Kutupa ipikana:ma: Simiono iki pa:ta: hatuku epeekeme.

²⁴Mo e pokaeyeke somema:ta: mo hamala: hamala: da tukiki pa:ta: hatuku mea epeekeme. Ipirana:ma:ta: mo ika: ankemanu tandepolo pimiki tupa: ikali halaata: ika: donkimani make ne haleekeme. ²⁵Mo tapakema:ta: natepa nane Diosepe amele mandakena: ne nelimikie laa la haleke handa mo hande pa hameke hala:la: alemanu tikitiki yao pitimikime. ²⁶Kutupa Diosepe da pa:ta: opolo epeeketa: ikana:ma: mo pa hameke hala:la: alemanu oni da pa:ta: mea pua ipiki pa:ta: pua panda: puniaemekeme. ²⁷Ipirana:ma: ikita: epeke tupa: halemepe laa alota: Ikana:ma:ta: mo ika: apa: kokena: pi manuta: ^I la kimima: ipikita: eki pa:la:pe. Ipikita: pa hala:pe o epeke hala:pe laa leekeme.

²⁸Ikana:ma: hombo peaaso alota: Naka: epeke homupiki e pokaasa: hali mo nika: apa:ta: pa epeke tupa: hala:mee lemekeme. Koto laata: tumiki yotuao ipiki pa:ta: panda: puniaemekeme.

²⁹Kutupa Diosepema: ipika: hameke Benisamini hando hao alota: Dota: hande ^I pa:ta: la kimi ika: wetepe nane weki ya:ka:ta:me. Yaka wekio. Koda:ma: neke epeaena:e leekeme. ³⁰Koto laata: Diosepe ipika: kamena: ipika: pukima: tanda tieke pieke handaa koto kone iki mina:pa:lao peekeme. Ipikita: teke pa:ta: e podela: mia:peke nono pieke handa ipika: da panda: pa:ta: pua e leekeme. ³¹Kutupa ipika: leke popeleke tanda:pata: hama opolu bao a:pa ipika: kone lu mina:niao pita:ta: mo ne pana: pie leekeme. ³²Diosepeta: teipolo ma:nda:na: pana: peao ipika: hameke

tonuta: ma:nda:na: pana: peayekeme. Kutupa koto pa:ta: ne nemeke Idiepi tapake manuma:ta: mo Hibulu tapake ame:le mandake pa:ta: pita ne napeke ana: na pa:la:me laata: teipolo ma:nda:na: pita: ne nemekeme.³³ Mo hamala: hamala:ta: Diosepe handa: moneao pita: ika: mendieke tupa: mupeke hali amba:la pita pua mo wetepe wekina: pua pitu naena: leekeme. Mo tapakema: iki pitaeyeke tupa: hando haota: penkilipa:taia pominolo hata:ta: ika: ika: kone handa: alu alu pimikime.³⁴ Mo neta: Diosepema: teipolona: pana: piekeme. Kutupa Benisaminita: mo hameke tonuna:eki make ankulao haka:ta:pao mo ipika: ne yunki peao mulu pieke tupa: haleekeme. Koto ekina: mo tapaketa: Diosepe ame:le ne ikali no opu hao keaemekeme.

Diosepema: kapo alupiekeeki

44 ¹Diosepema: mo ipika: da handeteke hayeke e pokaeyeke some pa:ta: alota: Mo haliwekina: numanu pa:ta:ta: mo ne ika: mondulu peleme tupa: kone mendaota: pa mo homeke homekena: manita: ika: nu kakena: menda menda pea:peke. ²Kutupa mo yaka silipama: wepieke kapota: mo wetepe wekina: nu pa:ta: ipika: widi hambea: mani pita: mandakena: mendiapeke leekeme. Koto leeke mo halima:ta: Diosepema: leeke tupa: siki kone piekeme. ³Da ka:la:paaso sikita: mo hamala: hamala:ta: ika: donkimana pita: pena: tapaeyeke. ⁴Mo tapaketa: mo daoni mina:pa:lao pa hosiki siki papate leke pulu haena:ta: Diosepema: ipika: da handeteke haya: some pa:ta: alota: Mo haliweki telia: mea ai pue. Kuta teliminikina:ta: dupa lota: pia:peke. Ikana:ma:ta: mo epeke hauna: pa hoke ekima: yenki kia pelemepe. ⁵Pa ekipeke yaka you somena: silipa kapo pake naa pelemepe. Koto ekita: ota: ipika: ikali no hala:eki homeke make ipika: handehau pulukuma: mea:tiki pu hala: kapoe. Ikana:ma:ta: ota: hoke hau pelememe laa lapeke leekeme.

⁶Mo e pokaeyeke somema: mo tapake pua teliminata: homeke pi kone pua leekeme. ⁷Mo tapakema: hombo peaaso alota: Tiekeo. Dupiki pi ale ekita: eki la alepe. Nikana:ma:ta: kutupiki hau na poloma:me laa keke aloma:me. ⁸Nikana:ma:ta: mo Keinani kenke pa:ta: hao ipulu hata:ta: mo hande nika: nu kakena: menda: mani manuta: paa mea epoma: ekita: naka: hone wilime. Koto ekina: nikana:ma:ta: naka: you halina: da pa:ta: mo silipa o kolota: pa ekipeke pake noluma:pe. ⁹Tiekeo. Niki ma:nda: epima: mo ale muluma:eki a:nda: handa: wika:na:ta: kota: koto someta: lu homaena: laata: niki paeyaota: naka: pa hameke e pokaasoma: tapake halumeke laa leekeme.

¹⁰Mo halima: alota: A:pa:la:pate pa mo kapo ma:la: some homeketa: yaka pa hameke e pokaasa: hali haena: iki paeyaota: pao pomena: leekeme. ¹¹Koto ekina: paeyaoma: koto kone ika: numanu oni kenkena: mea wia homeke homekema: ipika: nu toku wia pitimikime. ¹²Kutupa

Diosepene: e pokaeyeke somema:ta: sembepelasiki mo mupeke halina: ekina: kini pea weiya:tia pua mo wetepe halina: ekina: pua paeyaeyekepate mo kapota: Benisaminina: nu pa:ta: mendieke handa: wiekeme. ¹³Koto ekina: mo hamala: hamala:ma:ta: ota: a:ta:ma: homolo hata: ika: aka:manu sinkipa ika: numanu mo donki hokina: paa mu wia mo daoni nane paa la:ka:la pemekeme.

¹⁴Mo Diuda hamala: hamala: mo Diosepene: da pa:ta: epemeketa: ipikita: pa pitiekeme. Kutupa ikita: ipiki pa:ta: panda: puniaemeke handaa ¹⁵Diosepema: alota: Ikana:ma:ta: ekipiki hau pea pelemepe. Ikana:ma:ta: dupiki e pokolo hali Ima:ta: ika: peleme hauta: mo handehau pea na handa: ulueke hone wimipe leekeme.

¹⁶Koto leeke Diudama: hombo peaaso alota: Tiekeo. Nikana:ma: neke pa:ta:ta: eki lomonope. Ekipa pi yokalau piomonope. Ekipa nikana:ma: dia:me lomonope. Koda:ma:ta: nika: poloma: hoke hau peneme yala:me. Mo hande kapo mia: some homeke dia:ya:la:pate ameta: niki paeyao: naka: pa hameke e pokaasoma: haliweki haloma:me leekeme.

¹⁷Diosepema: alota: O dia:me. Ima:ta: kutupiki hau ota: na pulueke. Mo yaka kapo ma:la: some homeketa: yaka pa hameke e pokaasa: some halieke. Iki paeyao: epeke tupa: siki hau ma:nda: na piki ika: apa: pa:ta: paa la:ka:la pelimikie leekeme.

Diudama: Benisaminina: honke leekeeki.

¹⁸Diudama: Diosepe pa:ta: pua alota: Pilisi Tiekeo. Neketa: pa mo kinima: handele ekina: Ima: neke pa:ta: pi la kiono mineke na panka:pekee. ¹⁹Tiekeo. Nakana:ma: niki pa:ta: lota: pitolo hata: alota: Ika: apa:ta: hala:pe o ika: kame ma:nda: hala:pe laa lemee. ²⁰Koto leke nikana:ma: hombo peaasota: nika: apa:ta: koke halisiki hala: make nika: wetepe wekita: mo koke nane ma:nda:la: weki make hala:me. Mo wekina: hameketa: homa inkikina: wekiwandikita: ipiki homeke pa hala:me. Kutupa ipika: apa:ma: mo wekita: pukima: wopu homa:la:me loma:me. ²¹Tiekeo. Nakana:ma:ta: handaluekema: hatuku a:pa:pekee leke handa ²²nikana:ma: hombo peaasota: mo wekima:ta: ipika: apa: na mina:pa:lalieke loma:me. Mina:pa:laeya:ka:na:ta: kota: ipika: ateketa: homilieke laa loma:me. ²³Koto lomeke nakana:ma: alota: Ika: wetepe weki iki ame_{le} epea:ka:na: homeke naka: leke popelekena: niki handulumeke lemee.

²⁴Kutupa niki nika: apa: pa:ta: puata: mo naka: le pimanu paeyao pua la haloma:me. ²⁵Koto hoki naneta: ipikana:ma: niki pa:ta: Paa la:ka:la pua ne hosikima: pua hamba:pee lea:me. ²⁶Koto leeke nikana:ma: hombo peaaso alota: Nikita: pua:peke na ya:la:me. Mo nika: kame wetepe nane wekita: nika: ame_{le} poma:ka:na: homeke mo halina: leke popelekena: pua hapeke ya:la:me. Mo nika: kame Benisamini niki ame_{le} pea:ka:na: homeke

pua:peke ya:la:me loma:me. ²⁷Koto lomeke nika: apa:ma: niki pa:ta: alota: Mo yaka wanda: Leisoloma:ta: yaka weki yaapo homeke menda:ye:a:me. ²⁸Homeketa: I amba: mina:pa:lala:me. Ipikita: hoki pea: nane make ota: na handolo ekima:ta: mo tikene ma:na:yeti sayale manuma: sinki sinki pea witolo pa:la:mee. ²⁹Ikana:ma: ame do weki hatuku pua hau ma:nda: peaemeka:na:ta: kota: Ita: koke yalo hata: ikana:ma: mea ipilimi ata:ma:ta: I lu homaalieke laa lea:me laa la haleekeme.

³⁰⁻³¹Diudama: ombu pa alo hata: alota: Tiekeo. Pa ameta: I a:nda: mo weki yaapo yaka apa: pa:ta: na poa:ka:na:ta: kota: mo weki I yaapo na handolo kone ipiki homilieke. Ipika: hone puki paeyaota: koto weki pa:ta: ula:me. Kutupa ipikita: ota: koke ya:la: ekima:ta: mo nikana:ma: puluma: hauma: kone ipiki lu homaalumeke. ³²Hau ma:nda: make dupae. Ima: alota: Mo weki pa:ta: hau ma:nda: pia:ka:na: maketa: kota: I pa:ta: wina:e laa yaka apa: pa:ta:ta: Ima: mo weki a:nda: pa na hatuku epoa:ka:na:ta: kota: koto pu hoeyalua: hauna: yenkita: I pa:ta: wina: loelena:e loa:me. ³³Koto ekina: tiekeo. Ameta: mo wekina: anketekete minolo hata: Ita: naka: pa hameke e pokaaso hali haluekema: ipikita: ipika: hameke tonu ame_{le} paa pena: lae. ³⁴Ima:ta: eki ekipa mo wekiti: I yaapo na peke haena: yaka apa: pa:ta: polua:pe. Ima:ta: yaka apa: pa:ta: dupiki ke tieke ipula:eki handa:peketa: I ana: na pa:la:me leekeme.

Diosepema: ipikie laa peneme yaeyekeeki

45 ¹Diosepema:ta: ipika: wieke hone manuna:ta: mo ipika: e pokaemeke tapakena: leke popelekena: lu mina:niapeke na yalo hata: paeyaosiki mo da panda: mina:pa:lao pupe laa leekeme. Kota: Diosepema:ta: ipiki ame_{le} ma:nda: siki ota: na haena: mo hameke tonu pa:ta:ta: I lataa laa la haleekeme. ²Ipkana:ma:ta: e alo hata: anekema: ka:pa:puki yokeke handa mo Idiepi tapakema: make opuaata: kota: mo ekina: pita: mo kinina: da pa:ta: make mea pemekeme. ³Diosepema: ipika: hameketonu pa:ta: alota: Ita: Diosepee. Yaka apa:ta: pa hala:pe leekeme. Koto leekepate mo hamala: hamala:ma:ta: doeki opu hao paala:ma: hone mamatalo hata: hombo peapeke na yekeme. ⁴Kota: Diosepema: iki pa:ta: alota: Pilisi I teke pa:ta: ipupe leekeme. Kota: mo tapake teke pa:ta: epemeke handa alota: Ita: ikana:ma: mo hande Idiepi nane mani mea tapaeme some ika: kame Diosepee. ⁵Koto ekina: mo ikana:ma: do pa:ta: I tapaaleme ekina: ka:nda:ma: na homa make nikana:ma: pu hoeyaloma:me pi na lapa:peke. Ota: Koda:ma: kone mo wanda:hali homaapa:na:yeke. Ima: pa:ta:lono I amba:la tapao pa:la:me. ⁶Do kenke pa:ta: mo tea: ki a:pa:la: ekita: bapi yaapo homeke do handa:e. Mo yu lita:la:eki kone o ne napeke mina:la:eki kone ota: na pulu pa:la: bapi yunki hata:ta: pa ula:me. ⁷Koda:ma: I amba:la tapaala: ekita: dupiki ta:ta: ma:nda: piki hauma: iki pa:ta:lono laa kutupa mo ika: monduma: monduma: pilimi

wekiwandikina: wekiwandiki ana:na: hao pelina:yeke pa:la:me. ⁸Koto ekina:ta: ikana:ma: I do Idiepi kenke nane na tapaemepate pa Koda:ma: kone pa:la:me. Ipikana:ma: Ita: mo kinina: kapomani manda you hali pitono la:la:me. Ita: do kenke paeyao handeteke halome. Ita: do Idiepi wanda:halina: you hali halome.

⁹Koto ekina: yaka apa: pa:ta: ai la:ka:la puata: dota: naka: weki Diosepema: ala: pie laa pua lapa:peke. Koda:ma:ta: Ita: Idiepina: handeteke hala: hali hano la:la:me. Nate leke hokulu na peake I pa:ta: ai epoe. ¹⁰Neke make naka: wekiwandiki make naka: wekiwandikina: wekiwandiki make naka: sipisipimanu make naka: nanikosimanu make naka: kaomanu make mo naka: wia hale alemanu paeyao make I teke pa:ta: wia halo pele tupu: mo Kosene kenke pa:ta: halena:e laata: ¹¹Neke mo Kosene kenke pa:ta: haeka:na:ta: kota: Ima: neke handeteke halo polo tupu: loa:me. Mo tea: kita: bapi yunki hata: pa ula: ekina:ta: neke make naka: tapake make naka: ma:na:manu make tea:ma: homilimikiyeke loa:me leekeme.

¹²Diosepema: ombu alota: Ameta: iki paeyao: make Benisamini nakana:ma: make Ita: ota: Diosepee laa handelememe. ¹³Kutaa I do Idiepi kenke pa:ta: ota: honkopu tieke ula:eki make mo ikana:ma: handeleme alemanu paeyao make yaka apa: pa:ta: pua lapa:peke. Kutupa ai ai pu kone ipiki do pate hatuku a:pa:pa:peke leekeme.

¹⁴Koto laata: ipikana:ma: ipika: hameke Benisaminita: hopula: mea e leekeme. Benisaminima: make e alo hata: hameke hopula: miekeme. ¹⁵E pa alo alo hata:ta: hameke titi homeke homeke lo hopulolo hata: nunu piekeme. Kota: kutu pieke hoki naneta: ipika: hameke tonuma: ipiki amele pi kini pea lemekeme.

¹⁶Mo hande Diosepema: hameke tonuta: epelememe le ekita: mo kinina: da pa:ta: haemeke tapakema: opitolo hata: mo kinima: make mo ipika: e pokaeyeke you haliwekima: make ta:na:ma: homemekeme. ¹⁷Mo kinima: Diosepe pa:ta: alota: Naka: kametonu ika: nemanu mo donki manuna: hokina: atula atula pea wia mo Keinani nane la:ka:la pupa:e lae laata: ¹⁸Ika: apa: make ika: tapake make hatuku do ane la:ka:la a:pa:pa:peke lae. Ima:ta: iki pa:ta: mo kenke paeyao ankulake ota: epeke kenke halaata: ota: haka:ta:pake tupu: ne no hao pelina: loa:me lae. ¹⁹Kutupa make mo ika: weteke tonu make ika: hosiki wekiwandiki sunu make ika: ateke make hatuku epolo peleme mo Idiepina: ma:na:ma: yola:la: pota: alemanu mea pena: lae. ²⁰Kuta ikana:ma:ta: mo ika: wia haleme alemanu mina:pa:laasoma:me laa hone ka:nda:ma: na homa:pa:peke. Pa ekipeke do Idiepi kenke paeyao siki pa:ta: ula: epeke ale manuta: ika:eki ya:lieke loa:me lae leekeme.

²¹Koto leeke mo Dieikopena: eiyeke tonuma:ta: mo leeke tupu: siki kone pimikime. Kutupa Diosepema:ta: mo kinima: leeke tupu: kone

mo ma:na:ma: yola:la: pota: alemanu halaata: pota:na: nolo pimiki ne make haleekeme. ²²Kutupa Diosepema: hameke tonu pa:ta: mo topo aka:manu make haleekepate pa Benisaminita: 300 silipa mani make topo aka: paeyao yunki hata: haleekeme. ²³Kuta ipika: atekena:ta: mo Idiepina: ota: epeke nemanu mo kiki yaapo donkina: mu wia kutupa pa kiki yaapo donkimana ma:nda:na:ta: mo pota:na: nolo pieke widimanu make betedimanu make mandane nemanu make mu wiao tapaeyekeme. ²⁴Kutupa mo ipika: hameketonu pena: tapaaso hata: alota: Mo pota:na: hankiliki na yola:pa:peke leekeme.

²⁵Kota: mo tapaketa: Idiepi mina:pa:lao ika: da nane atekte hayeke alena: Keinani nane pemekeme. ²⁶Ikana:ma: atekte pa:ta: pua alota: Diosepeta: pa hala:mee. Ipirita: mo Idiepi kenke paeyaona: handeteke hala: hali hala:me lemekeme. Koto lemeke handa Dieikopeta: hone mata:pa pulu no la:mea pita: mo weki tonuma: lemeke ekina: hone na tulaeyekeme.

²⁷Pate mo eiyeketone: hande Diosepema: iki pa:ta: leekeeki paeyao ika: apa: pa:ta: la halemekeme. Dieikopema: koto lemekeeki opuolo pita: pa mo Diosepema: ipiki mulu epena: tapaeyeke ma:na:ma: yola:la: pota: alemanu hando haota: kota: ipirita: paa epeke hone wia pitiekeme. ²⁸Kutu pitolo hata: Dieikopema: alota: Keiyae. Doeki homeketa: ota: yaka hone pa:la: ekina: yaka weki Diosepeta: paa haya:ka:ta:me. Kota: I ai na homeke hata: kone ipiki handolo polueke leekeme.

Dieikope tapake Idiepi pemekeeki

46 ¹Dieikopema:ta: ipika: wia hayeke alemanu paeyao talo peaata: Biasiba nane peekeme. Koto pateta: ipika: atekte Aisa:kena: Koda: pa:ta: yeni hau piekeme. ²Koto timbata: upama: leke ale Koda:ma: ipiki pa:ta: pi alo alota: Dieikopeo Dieikopeo leeke ipikana:ma: hombo peaaso alota: Wao. I do handa:e leekeme.

³Tekehali: alota: Ita: Koda: naka: apa:na: Koda:e. Idiepi poluekema:ta: paala:ma: na homa:peke. Ima:ta: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: koto pate tapake tieke haena: lolueke. ⁴Ima:ta: neke yaapo oni Idiepi nane mandakena: puaata: naka: monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: do kenke nane paa hatuku ipulueke. Koto pateta: mo Diosepe neke yaapo mandakena: haena: neke homilipikie laa leekeme.

⁵Kota: Dieikopeta: Biasiba mina:pa:laeyekeme. Ipika: weki tonuma:ta: mo hande Idiepi kinima: tapaeyeke ma:na:ma: yola:la: pota: ale manuna:ta: ika: atekte make ika: hosiki wekiwandiki sunu make ika: weteketone make pitaemekeme. ⁶Ika: mo Keinani hata: mimiki alemanu paeyao make ma:na:manu make mea Idiepi nane pemekeme. Dieikopema:ta: ipika: monduma: monduma: pieke wekiwandikina:

wekiwandiki paeyao hatuku peekeme. ⁷Ipika: wekitonu make ipika: weki tonuna: wekitonu make ipika: wandikitonu make ipika: waneke tonuna: wandikitonu make paeyao hatuku peekeme.

⁸Mo Dieikope ame:le oni Idiepi nane pemeke ipika: tapaketa: mupeke weki Lubeni ⁹make Lubenina: ekiye tonu Ha:noko make Palu make Hesetoni make Kami makee. ¹⁰Kutupa Simiono make ipika: wekitonu Diemuelo make Diamini make Ohadi make Diakini make Soha make Siolo makee. Do weki Siolota: mo Keinani wanda:na: wekie. ¹¹Lipai make ipika: weki tonuta: Kiesoni make Koha:di make Metati makee. ¹²Diuda make ipika: weki tonuta: Sela make Petese make Sita makee. Diudana: ekiye yaapo Ea pita: Onane yaapota: Keinani haemeke toma:na: kone amba: homepekeme. ¹³Isaka make ipika: weki tonuta: Tola make Pua make Yope make Simitoni makee. ¹⁴Sebuloni make ipika: weki tonuta: Setede make Elono make Dialielu makee. ¹⁵Do weki tonuta: oni Mesopoteimia hata: Liama: Dieikopena: mendiaeeyeke weki tonue. Liama: wandiki Daena make mendiaeeyeke. Koto paeyao siki yata:polota: Lia pa:ta: yama: Dieikope ipika: monduma: monduma: pieke wekiwandiki paeyaota: 33 yekeme.

¹⁶Ka:de make ipika: wekitonu Sepedoni make Haki make Siuni make Eseboni make Eti make Atodi make Ateli makee. ¹⁷A:sia make ipika: weki tonuta: Imina make Isipa make Isipi make Betia make ika: ana: Seta makee. Betiana: ekiye yaapota: Heba pita: Malakiele yaapoe. ¹⁸Do 16 wekiwandikita: mo hande Leibenima: ipika: waneke Lia pa:ta: haleeke pa hameke e pokaasa: wandiki Silipama: Dieikopena: mendiaeeyeke wekiwandikie.

¹⁹Dieikopena: weteke Leisoloma:ta: Dieikope ipika: weki Diosepe pita: Benisamini yaapo mendiaeeyeke. ²⁰Oni Idiepi kenketa: mo Heliopolisi da pa:ta: yeny peao hayeke hali Podipitana: waneke A:sena:dema:ta: Diosepene: weki Ma:na:sa: pita: Ipoteimi yaapo mondu wiayekeme.

²¹Benisaminina: ekiye tonuta: Bela make Bekea make A:sa:bele make Keta make Naamani make Ehi make Otosi make Mupimi make Hupimi make Ada makee. ²²Koto 14 weki tonuta: mo Leisoloma: pa:ta: yama: Dieikopena: mendiaeeyeke wekiwandikie.

²³Da:ni make ipika: weki Husimi makee. ²⁴Na:petali make ipika: wekitonu Diasiele make Kuni make Diesa make Silemo makee. ²⁵Do watake hata: tapaketa: mo hande Leibenima: waneke Leisolo haleeke pa hameke e pokaasa: wandiki Bilihama: pa:ta: yama: Dieikopena: monduma: monduma: pieke wekiwandikie. ²⁶Kota: mo Dieikopena: ekiye tonuna: weteke tonu na yata:peke pa mo ota: Dieikopena: monduma: monduma: pieke wekitonu homeketa: paeyao 66 oni Idiepi nane pemekeme.

²⁷Kutupa Diosepene: oni Idiepi mendiaeeyeke weki yaapo apa:taasota: mo Dieikopena: oni Idiepi nane pu haemeke tapake paeyaota: 70 yekeme.

Oni Idiepi nane Dieikope pita: ipika: tapake haemekeeki

²⁸ Dieikopema:ta: Diosepema: mo Kosene kenke pa:ta: iki a:pa manda:hande pina: honke lena:yeke Diuda amba:la tapaeyekeme. Kutupa mo tapake opolo pemeketa: ²⁹ Diosepema: ipika: hosima: yola:la: pota: ale pitulu pua Kosene kenke pa:ta: ateke manda:hande pulu peekeme. Kutupa mo pate pua ateke manda:hande pitolo hata:ta: Diosepema: ipika: kiki bao mo atekena: make yola: mea hopulolo hata: e tieke lo hokulu peayekeme. ³⁰ Dieikopema: Diosepe pa:ta: alota: Ima: neke paa haeka:ta:ma: laa handolo hata:ta: kota: ameta: Ita: homuluekema: titikitiki yao halome leekeme.

³¹ Kutupa Diosepema: ipika: hameke tonu pa:ta: make mo atekena: tapake paeyao pa:ta: make alota: Ima:ta: mo kini pa:ta:ta: oli Keinani haeme yaka kametonu make yaka apa:na: tapake paeyao I pa:ta: epelememe laa amba:la lolo polueke. ³² Kutupa Ima: ipiki pa:ta: dupa lolueke. Ikita: sipisipimanu handeteke hao haleme haliweki make ma:na:manu punu haleme haliweki make yalo hata: ika: ma:na:manu make e wae alemanu make ika: wia haleme alemanu paeyao make mea epelememe laa pua lolueke. ³³ Koto ekina: mo kinima: iki wi la: mea ika: pu haleme ekita: aleke ka:ta:pa: laa lota: pia:ka:na:ta: kota: ³⁴ mo hande ika: apa:meima: pu haemeke tupa: koto ika: haleme andusa:ta: ma:na:manu handeteke hao haloma:me laa lapa:peke. Dupa lemeka:na:ta: kota: mo Kosene kenke paeyao pa:ta: hape laa la:lieke leekeme. Diosepema: dupiki pi leeke ekita: mo Idiepi tapake paeyao:ta: mo sipisipi handeteke haleme wanda:hali iki amēle hama:na: ota: kiaemeke ekina: leekeme.

47 ¹ Kutupa Diosepema:ta: mo ipika: hameketonu paeyao yunki hata: hatuku mo kini pa:ta: peekeme. Pua mo kini pa:ta: alota: Yaka apa: make yaka kametonu make mo Keinani hao ika: ma:na:manu make e wae alemanu make ika: wia haleme alemanu paeyaosiki make mea epelememe. Ikita: ameta: mo Kosene kenke pa:ta: a:pa halememe. ² Kutupa Diosepe ipikana:ma: ipika: hatuku epeeke hameke tonuta: mo kini hali pa:ta: waleekeme. ³ Mo kinima: iki lota: pitolo hata: alota: Ikita: eki e pokohalemepe leekeme.

Ikana:ma: hombo peaaso alota: Nikita: mo nika: apa:meima: pia: tupa: kone sipisipi handeteke hao haloma: haliwekie. ⁴ Kutupa mo Keinani kenke pa:ta:ta: do tea: kita: ota: hoela: ekima: nika: sipisipi manuna: ambu ma:nda: dia:ya:la: ekina: nikita: do kenke pa:ta: haluekema:yeke epoloma:me. Koto ekina: pilisio. Niki mo Kosene kenke pa:ta: hamono waleke kie laa lemekeme. ⁵ Koto lemeke mo kinima: Diosepe pa:ta: alota: Ameta: naka: apa: make naka: kametonu make opolo epeleme ekina:ta: kota: ⁶ do Idiepi kenketa: ika: ekie. Ikita: mo Kosene kenke pa:ta: ota:

a:pa:la: alena: handa pitina:e. Kutupa mo iki tukiki pa:ta: handa wiki haliweki ma:nda: haemeka:na:ta: kota: yaka ma:na:manu make handetekē hawaena: lapeke leekeme.

⁷Kutupa Diosepema:ta: ipika: apa: Dieikope hatuku mo kini pa:ta: pua waleeketa: Dieikopema: mo kinita: Koda:na: bikina: epeayekeme. ⁸Kutupa mo kinima: lota: pitolo alota: Neketa: bapi ekipa ka:ta:pe leekeme.

⁹Dieikopema: hombo peaaso alota: I pa pomu lopolo hanota: bapi paeyao 130 paela:me. Koto bapi manuta: mo yaka apa:meima: ika: bapi eleke eleke pomu lopemeke tupa: make na handeke pa ta:ta: doka:tikipiki taka:lake bapimanu ya:mee leekeme. ¹⁰Koto laa Dieikopema: mo kini hali pa:ta: paeyaaso epeaasa:eki halaa mina:pa:laeyekeme. ¹¹Kutupa Diosepema:ta: mo kinima: pia:peke leeke tupa: kone ipika: ateke make hameketonu make mo Idiepi kenke pa:ta: pitina: laa mo Lamesese daoni nepoko nanema: mo Idiepi kenkemanu paeyao lombeipiki ota: epeke kenkemanu haleekeme. ¹²Diosepema:ta: ipika: apa: make ipika: hameke tonu make mo ipika: apa:na: tapake paeyaosiki mo hosiki wekiwandikisunu make apa:tao paeyaosiki ne ana:na: haleekeme.

Mo tea: ki tieke

¹³Mo hande tea: kita: ota: hoeya:pa wieke yalo hata: da paeyao pa:ta: ne dia:yekeme. Kutupa mo Idiepi wanda:hali make Keinani wanda:hali make paeyaosiki tea:ma: honkopu dia: yekeme. ¹⁴Kuta mo wanda:halima: widi hamba:tiki pimikita: Diosepema: mani paeyao meata: mo kinina: da pa:ta: mea pua:tiki piekeme. ¹⁵Kutupa mo Idiepi pita: Keinani kenke yaapo pa:ta: wieke mani paeyaosiki paeyeketa: mo Idiepi haliwekima: Diosepe pa:ta: a:pa alota: Niki ne kie. Niki na homaama:na:ma: hau ma:nda: ma:nda: make ai pie. Nika: mani paeyao: ota: paela:me laa lemekeme.

¹⁶Koto lemeke Diosepema: hombo peaaso alota: Ika: ma:na:manu mea ipupee. Ika: mani paeyao paeya:ka:na:ta: kota: koto ale topo pitolo hata:ta: Ima: iki ne kuluekema: loa:me leekeme. ¹⁷Koto leeke mo tapakema: ika: ma:na:manu mea Diosepe pa:ta: epemekeme. Kutupa ipikana:ma: mo wanda:halina: hosi ma:na:manu make sipisipimanu make nanikosimanu make kaomanu make donkimantu make mea epemeke topo peata: ne haleekeme. Koto bapina:ta: mo ika: ma:na: manuna: topo pea ne hala:tiki piekeme.

¹⁸Mo panake bapi ma:nda:na:ta: mo wanda:halima: ipiki pa:ta: a:pa alota: Tiekeo. Nikana:ma:ta: mo ota: ekita: neke pa:ta: na a:mbalumeke. Mo nika: mani paeyao: paela: make mo nika: ma:na: manuta: amba: naka: mime. Koto ekina: ameta: mo neke kia:peke alemanu ma:nda:ta: na ula:pate pa mo nika: loke pita: nika: kenkemanu homeke neke pa:ta: kia:peke ya:la:me. ¹⁹Niki homaama:na:ma: hau ma:nda: ma:nda: make ai pie. Nika: e manuta: na mopu yamono lae. Niki make nika: kenke

make nema: topo pitolo hata: hamba:e. Nikita: mo kinina: pa hameke e pokaasa: tapake homono nika: kenke make ipiki milieke. Niki paa da:ta halo poloma: tupa: kone widimanu kie. Kutupa make nika: e pa:ta:manu nokopomono wae alemanu ma:nda: kie laa honke lemekeme.

²⁰Kota: Diosepema:ta: mo Idiepi kenke paeyaota: kinina: eki wina: hambaeyekeme. Mo tea: kita: ota: hoeya:pa wieke handa mo Idiepi tapake paeyaona: kenketa: ota: paeyaoma: tapaena: leeke ekima: mo kenketa: kinina: eki homeke wiekeme. ²¹Diosepema:ta: mo Idiepi kenke mandane nepokona: kini pea pua mandane nepokona: puata: wanda:hali paeyao pa hameke e pokaasa: wanda:hali haena: leekeme. ²²Kuta mo na hambeeke kenke homeketa: mo hande yeni peao hayeke tapakena: eki yekeme. Pa ekipeke ika: eki na tapaemeke ekita: kinima: mo ika: nolo pimiki nemanu ana:na: hala:tiki pieke pimikime. ²³Diosepema: mo wanda:hali pa:ta: alota: Ameta: Ima: iki make ika: kenke make mo kinina: hambalo ekita: handelememe. Koto ekina: ika: e nina: nokopo peleme wae alemanu do handa:pe. ²⁴Kutu pulu pelemepate mo ne napeke mendiolota: yunki hata:na: homeke homeke lo hondo mo kini pa:ta: halimikie. Mo paa wilia: ekita: wae wia make ika: tapake ika: nolo peleme eki mia:pa:peke.

²⁵Koto leeke mo tapakema: hombo peaaso hata: alota: Niki nakana:ma: tea:ma: amba: homolo puma:pate niki tamba: meleme. Tiekeo. Nakana:ma:ta: niki pa:ta: ota: epeke hau pime. Koto ekina: nikita: mo kinina: pa hameke e pokaasa: tapakee. ²⁶Koto ekina: Diosepema: mo Idiepi kenkena: lo pi witolota: mo ne napeke mendiolo yunki hata: ya:ka:na:ta: homeke ma:nda: hondo meata: mo kinina: eki ya:na:e laa lo pi wiekeme. Ame do make koto pi la: ula: ekita: ota: pa pa:la:me. Pate mo yeni peao haemeke haliwekina: kenkemanu homeketa: mo kinina: eki na wiekeme.

Dieikopena: paeyaaso honke leekeeki

²⁷Mo Isulai tapaketa: oni Idiepi kenke pa:ta: mo Kosene da yu pa:ta: hata:ta: hamoko haota: wekiwandiki wopu mondu wimikime. ²⁸Dieikopeta: mo Idiepi haena:ta: bapi 17 paeyekeme. Kutupa ota: ipika: batipa: 147 miekeme. ²⁹Mo ipika: homolo pieke nate teke pa:ta: opolo epeeketa: ipika: eiyekem Diosepe wi la: mea alota: Naka: kiki yaka paleke ankolopuna: wia hata: I do Idiepi kenke pa:ta: na hoilueke laa keke pi la: wie. ³⁰Pa ekipeke yaka hone pa:la: ekita: mo yaka apa: ameda hoila: alena: hoilu poelen: loa:me. Koto ekina: I do Idiepi mina:pa:lao mo tapake hoila: alena: tia pua hoiya:peke leekeme. Diosepema: hombo peaaso alota: Ima:ta: nakana:ma: ale tupu: ota: pulueke laa la: wiekeme.

³¹Dieikopema: alota: Nakana:ma: pulueke laa keke pi la: wie leeketa: Diosepema: keke pi la: wieke handa Dieikopema: koto pate ipika: da panda: pa:ta: yeni pitolo hata: keiyae leekeme.

Dieikopema: Ipoteimi pita: Ma:na:sə: yaapo epeayekeeki

48 ¹Hao hao pa nate ma:ndə:nə:tə: Diosepe pa:tə:tə: atekə yəni hapa
ula:me laa lemekeeki opu haota: ipika: weki yaapo Ma:na:sə:
pita: Ipoteimi yaapo hatuku Dieikope handolo peekeme. ²Kutupa
Dieikope pa:tə: naka: weki Diosepeta: neke handolo a:pə:la:me lemeke
opu haota: ipikita: honkopu hao tia liao pitiekeme. ³Dieikopema: Diosepe
pa:tə: alota: Mo Aneke Wele wopupiki Koda:ma:tə: oli Keinani ula:
Lusu kenke pa:tə: opolo a:pə I epeaeya:me. ⁴I pa:tə: dupa lea:me. Naka:
monduma: monduma: pilipi wekiwandikina: wekiwandikita: tutu paeyao
siki haena: yeke handa wekiwandiki wopu kulueke lea:me. Kutupa do
kenketa: ika:eki u tia pu haena: Ima: naka: monduma: monduma: pilipi
wekiwandikina: wekiwandiki halueke lea:me leekeme.

⁵Dieikopema: ombu alota: Diosepeo. Mo I ai na epeke hano do Idiepi
mendiala: naka: weki yaapota: yaka ekie. Ipoteimi pita: Ma:na:sə: yaapota: pa
mo yaka weki Lubeni pita: Simiono yaapo konema: handa:la:me. ⁶Pate mo
naka: wetepena: mendilipi weki tonuta: kota: yaka weki dia: ya:lieke. Koto
weki tonuma:tə: mo Ipoteimi pita: Ma:na:sə: yaapo pa:tə: yama: ipilia: alemanu
milimikie. ⁷Ima: dupitolo ekita: mo naka: ama: Leisolona: yeke pitolome. I mo
Mesopoteimia hao epoa: dina:tə: mo Keinani kenke pa:tə: Epa:tə: teke pa:tə:
I a:tə: tieke peao homea:me. Ima: mo wanda:tə: Epa:tə: pula: pota: tea:na:
hoiyua:me leekeme. Koto Epa:tə:tə: ameta: Beteleha:ma: lelememe.

⁸Dieikopema: mo Diosepema: weki yaapo hando hao alota: Do weki
yaapota: epi yaapo ya:ka:tə:pe leekeme.

⁹Diosepema: hombo peaaso alota: Do weki yaapota: mo hande
Koda:ma: do Idiepi kenke pa:tə: hano ka:la: weki yaapoe leekeme.

Koto leeke Dieikopema: alota: Ima: ipiliki epealuekema: dopate hatuku
epoe leekeme. ¹⁰Dieikopeta: bapi tieke lieke ekiyalo hata: ipika: leke anku
pieke ekima: wopu handa:peke na yekeme. Kutupa Diosepema: mo weki
yaapo ipiki pa:tə: hatuku a:pə haena: laa mo weki yaapo hopula nunu
piekeme. ¹¹Dieikopema: Diosepe pa:tə: alota: Ima: neke paa handulueke
hone na ua:pate ameta: Koda:ma: naka: weki yaapo kone pa handono
la:la:me. ¹²Kutupa Diosepema: mo weki yaapo Dieikopema: palekena:
pitipi alena: mea Dieikope pitia: alena: panda: puniaekekeme.

¹³Diosepema:tə: Ipoteimita: Dieikopema: hoeya: nanema: pitao Ma:na:sə:tə:
popeke nanema: pitaeyekeme. ¹⁴Pate Dieikopema:tə: ipika: kiki yaapo pala:sə:
pu alu pea mo Ipoteimita: wetepe weki kone ipika: popeke nane kikita: mo
wekina: ambokena: wia kutupa mo ipika: hoeya: nane kikita: mo mupeke
wekina: youna: wiekeme. ¹⁵Kutupa Diosepe epeaaso dupa leekeme.

Mo hande yaka apa:mei yaapo Eipoloha:ma: pita: Aisa:ke yaapoma:
yeni pu haepeke Koda:ma: do weki yaapo epeaena:e.

Ame do di sikina: kone I hatuku a:pa:la: Koda:ma: ipiliki epeaena:e.

¹⁶ Mo hande tanda eleke eleke epea: ale pa:ta: I pa:ta:la: mea:tiki pia
enisoloma: ipiliki epeaena:e.

Yaka biki make mo yaka apa:mei yaapo Eipoloha:ma: pita: Aisa:ke
yaapona: biki make do weki yaapo pa:ta: yama: pa u tia pu
haena:e.

Ipilikana:ma: wekiwandiki wopu make mendia ipilika:
wekiwandikina: wekiwandiki wopu haena:e laa leekeme.

¹⁷ Diosepema:ta: atekema: ipika: popeke nane kikita: mo Ipoteimina:
youna: wia:eki hando haota: puki tandama: homolo hata: pao mea mo
Ma:na:sa:na: youna: wina:yeke atekena: kiki pao miekeme. ¹⁸ Ipikana:ma:
ateke pa:ta: alota: Apa:o. Kutupa dia:me. Dota: mupeke weki ya:la:ma: mo
naka: popeke nane kikita: ipika: ambokena: wie laa leekeme.

¹⁹ Koto leekepate atekema: ipika: pi na opitolo hata: alota: Yaka
wekio. Ima: hone ulume. Ma:na:sa:na: monduma: monduma: pilia:
wekiwandikina: wekiwandiki make tapake tieke halo pa:la:pate pa ipika:
wetepe nane hamekema:ta: ota: ankulaota: ipika: monduma: monduma:
pilia: wekiwandikina: wekiwandikita: tutu tiekemanu halieke.

²⁰ Koto ekina: koto natena:ta: Dieikopema: mo weki yaapo epeaaso hata:
alota: Mo Isulai tapakema:ta: Ipilika: biki alo hata:ta: epeaasa: pi dupa
lelimikie. Koda:ma: neketa: Ipoteimi pita: Ma:na:sa: yaapoma: handaena:e
laa lelimikie leekeme. Kutu pieke ekima: Dieikopema:ta: Ipoteimita:
Ma:na:sa:na: puki pa:ta: haena: leekeme.

²¹ Kutupa Dieikopema: Diosepe pa:ta: alota: I homolo poloeki teke
pa:ta: ya:la: ekita: do handelepate Koda:ta: neke yaapo hata: neketa: naka:
apa:meina: kenke nane paa hatuku pelieke. ²² Mo Ima: yaka bainasi pita:
a:ndeli yaapoma: mua: hande Amo tapakena: Sekeme kenke epeketa:
naka: kametonu pa:ta: dia:ya:la:pate pa Ima: neke kitolome leekeme.

Dieikopena: paeyaaaso pimanu

49 ¹ Dieikopema: ipika: wekitonu wi la: mea alota: I hopa:lia pita:pe
laa alota: mo iki pa:ta: wetepena: pulu pa:la: ekimanu Ima: iki la
kulukuma: loa:me.

² Dieikopena: eiyeket tonuo. Homeke pa:ta: a:pa taeyao pita: opua:pe.
Ika: apa: Isulaina: pi opua:pe.

³ Lubeni neketa: yaka mupeke weki make yaka honkopue. Kutupa I
wekihali hata: mondolo mupeke wekie.

Yaka weki paeyao ankulake neketa: ta:na: ta:na:ma: homa honkopu
wopu haleme.

⁴ Neketa: mo hande ta:tiki ipula: ikalima: handeleme. Pate neketa: mo
titina: halina: biki na wilieke.

Pa ekipeke neketa: yaka wetepe wanda: yaapo pelia naka: apa:na: da panda: hoeyaeme.

⁵ Simiono pita: Lipai yaapota: hamala:e. Ipilikana:ma:ta: ipilika: a:nda: pita:la: ale manuma: hali lu homaepeme.

⁶ Ipilika: a:mbaaso hata: pi pi lo halepeke Ima:ta: na apa:taalueke.

Kutupa ipilika: pi hotilipi ale pa:ta: make I na apa:tiki pulueke.

Pa ekipeke ipilikana:ma:ta: mineke pankolo hata: haliweki lipime.

Kutupa telepo alo hata:ta: mo hali kao manuta: pa dola:pake peapepeme.

⁷ Ipilika: mineke pankepe ekita: ota: paala: pikieki ya:la: ekina:ta: kota: esihou pi wina:e. Kutupa make ipilika: lombeipiki mineke pankepe ekita: ota: a:ta:ma: homa:peke na ya:la: ekina: loa:me.

Ima: ipilikita: mo Isulai kenke paeyao pa:ta: putupa: alu pina: lolueke. Ima:ta: ipilika: mo Isulai wanda:hali ame_{le} kone ta:ta: ta:ta: pea halu pilipikie.

⁸ Diuda neketa: naka: kame tonuma: naka: biki yeiya: lalimikie.

Nakana:ma:ta: naka: a:nda: tunkiliki tapake manuta: make yola: mea wia haleme. Naka: kame tonuma:ta: neke pa:ta: panda:punialimikie.

⁹ Diudata: Laeonomia: handa:la:me. Ipika: napeke ale liata: oni ipika: da pa:ta: la:ka:la pula:me.

Kiki anke tindipa tindipa pea polu pila:me. Paeyao: paala:ma: homolo hata: ipiki penkilipa: tiatiki pea:peke na ya:la:me.

¹⁰ Diudama:ta: mo kinina: minu hala: dolo miniki halieke. Kutupa ipika: monduma: monduma: pilia: wekiwandikina: wekiwandiki pa:ta: yama: kini halimanu hoto paeyao handeteke hao hatiki pilimikie.

Tutu manuma:ta: ipika: dakisi hambuluekema: ala:ta: ala:ta: mea a:palimikie. Kutupa ipiki pa:ta: homu pitolo hata: panda:punialimikie.

¹¹ Ipikana:ma: ipika: panake donkita: mo waini puna: endi baasa:me. Pa pina:ma: mo ota: epeke paeyao ankulake piki waini puna: loa:me. Kutupa ipika: aka: manuta: mo we au leke wepiki waini ikali pa:ta: tandepo hala:me. ¹² Mo waini ikali no haleke yalota: ipika: leke we pupa pa:la:mee. Ipika: kaketa: andu no haleke yalota: hake pa:la:mee.

¹³ Sebulonita: dawala tea:na: pelia haliekee. Ipika: dawala tea:na:ta: mo kawasomanu epeke tupa: a:pa pitina: epeke alena: yelieke. Ipika:

kilu tumbua halo pa:la: ekita: ota: mo Saidoni da kenkena: pua
tombo pilieke.

¹⁴ Isakata: mo hone na wiki donkima: handa:la: halie. Mo donki ipikita:
oni ipika: hokina: mendaasa: numanu tukikina: pala:mba: pelia:la:
ma:na: loa:me. ¹⁵Pate ipika: handolota: do hoto pila: alena:ta:
a:pa:la:me laata: do kenketa: ota: yole pa:la:me ala:me. Koto ekina:
mo ala:ta: ala:ta: tuluekema: yeke ipika: hoki panda:puniaasa:me.
Kutupa ipikita: pa hameke e pokaasa: some tupu: e pokena: la:la:me.

¹⁶ Da:nita: ipika: wanda:halina: handeteke hala: some halieke. Ikitia:
mo hande mandane Isulai tapakema: handilimikie. ¹⁷Da:nita: mo
pota: tea:na: pila: keto wilieke. Mo pota: tea:na: hali lita:la: ketona:
loa:me. Mo hosi hokina: pita pula: some ya handa:liao lopena:yeke
mo hosina: kilolikina: awa:la: keto wilieke.

¹⁸ Tekehalio naka: ka:la:pa: tapaase eki yu wia halome.

¹⁹ Ka:da:ta: mo pake no haleme tapake ma:nda:ma: lulu pelia:pate paa
ipikana:ma: la:ka:la mo tapake telipilieke.

²⁰ A:seana: kenkena:ta: epeke epeke nemanu opilieke. Ipikana:ma:ta:
mo kinima: neapeke ya:la: epeke nemanu opalieke.

²¹ Na:petalita: mo walekena: pototo la pomina:la: dia ma:na:ma:
handala:me. Ipikita: ota: epeke ikikimanu mondu hala:me.

²² Diosepeta: mo tunkulupa ula: ikali tea:na: hala: tikene donkima:
handala:me. Ipikita: mo yueli pa:ta: hala: panake hosi hali
ma:na:ma: handala:me. ²³Ipika: a:nda: tunkiliki tapakema:ta:
ipikita: paala:piki tupu: a:pa a:nda: pilimikie. Kutupa ika: semoko
a:ndeli manuma: ipiki tolutia pomilimikie. ²⁴Pate ipika: a:ndelita:
la:ma: na pa:la:me. Kutupa ipika: kiki yaapo honkopu haowala:me.
Koto hauta: mo Dieikopena: Wele wopupiki Koda:na: honkopuma:
pia:me. Mo hande Sipisipi Handeteke Hala: some Isulaina:
handeteke hao hala: Koda: loa:me.

²⁵ Mo neke tamba: mina:la:ta: naka: apa:na: Koda:ma: pita:la:me. Mo
Aneke Wele wopupiki Koda:ma: neke epeaasa:me.
Oli ya nane lakoma: neke epeaasa:me. Kutupa oni kenke oto
nane opa:laasa: ikali manuma: makee. Kaomanu wopu make
wekiwandiki wopu make neke epeaasa:me.

²⁶ Widina: kiliki pita: palawasi yaapoma: make neke epeaasa:me. Mo amba: hao haemeke pote manuma: make neke epeaasa:me. Kutupa mo pa u tia pu hala: elimanu pa:ta: yama: mo ta:ta: ta:ta: piki epeke alemanu make neke pa:ta: ipula:me. Do epeaasa: ekimanu paeyaota: Diosepema: ambokena: wina:e. Mo ipika: hamekema: handa:la: hali dia:me laa maleke lila: somena: wenokona: loa:me.

²⁷ Benisaminita: mo hoke paala: wopupiki tikene kikama: handa:la:me. Peliolo da kelepolota: pa pitiki alemanu lia ombu na:tiki pu hala:me laa leekeme.

²⁸ Koto mo hande Isulaina: 12 tapakee. Kutupa koto pi manuta: mo hande ateke Dieikopema: ipika: paeyaaso pi alo hata: ipika: weki homeke homeke paeyao pa:ta: manda: meaaso hata: leeke pie.

Dieikope homeeke hoimikieki

²⁹⁻³⁰ Kutupa Dieikopema: eiyeketonu taka:lakema: pi alo alota: Ita: ameta: mo yaka wanda:hali ame^{le} apa:tao homolo pulume. Koto ekina: dupa:peke. Ita: yaka apa: ame^{le} mandakena: mo Keinani kenke pa:ta: Ma:motena: nate ipula: nanema: tilao Hidi hali Epotonina: Ma:ka:pila e pa:ta: ula: tikene da pa:ta: hoiya:peke. Eipoloha:ma:ma: koto apa:nda:ta: hali hoita:la: lapa: wina: mo Epotoni pa:ta: hambeeke ekima: pa:la:me.

³¹ Koto pa:ta:ta: Eipoloha:ma: pita: weteke Seta yaapo hoila:me. Kutupa koto pa:ta: ombuta: Aisa:ke pita: weteke Lepeka yaapo make hoila:me. Kutupa Ima: maketa: koto pa:ta: Lia hoiyua:me. ³² Mo e make mo tikene da make mo Hidi tapake pa:ta: hambeeke ekie. Koto pa:la:ma: I koto pa:ta: hoiya:pa:peke laa leekeme. ³³ Dieikopema: ipika: eiyeketonu pa:ta: mana:manu halo paeyaota: paa polu hola:paka:na: homeekeme.

50 ¹ Diosepema:ta: mo ateke toko manda lopa e alo hata: atekena: leke popeleke nunu piekeme. ² Kutupa ipikana:ma: atekena: loke tanda: paama:na: mulamula yankape laa leekeme. ³ Koto mulamula yankaota: mo Idiepi tapakema: pu haemeke tupa: 40 natemanu pu paeyaemekeme. Kutupa mo Idiepi wanda:halima:ta: 70 natena: Dieikopena: homa: wia pitimikime.

⁴ Mo homa: wia pitimiki nate paeyeke handaata: Diosepema: mo kinina: mandane e pokaemeke haliweki pa:ta: alota: Pilisio. Do pi mo kini pa:ta: mea pupa:e. ⁵ Yaka apa: homuluekema: pita:ta: mo Keinani kenke pa:ta: ipika: amu pea ula: tikene da pa:ta: pua hoiya:peke laata: Ima: pi la: wiono lea:me. Koto ekina: pilisio. Yaka apa: hoilu pono lae. Kutupata: I paa la:ka:la ipulueke laa lapa:peke leekeme.

⁶ Koto pi opua mo kinima: hombo peaaso alota: Mo naka: pulueke laa la: wi tupa: naka: apa: pua hoiya:peke leekeme.

⁷ Koto leeke Diosepeta: ipika: apa: hoilu peekeme. Mo kinina: handeteke haemeke haliweki paeyao make kinina: handeteke pila: pa:ta: haleme

tondiki haliweki make mo Idiepina: biki ula: haliweki paeyao make Diosepe ame_{le} pemekeme. ⁸ Kutupa ipika: wekiwanda: make ipika: hameketonu make mo ipika: apa:na: tapake paeyaosiki make ipiki ame_{le} pemekeme. Pate ika: hosiki wekiwandikisunu make ika: sipisipimanu make nanikosimanu make kaomanu make homeke oni Kosene kenke pa:ta: pa haemekeme. ⁹ Mo hosima: yola:la: pota: alena: pila: haliweki make mo hosi hokina: pila: haliweki make Diosepe ame_{le} mandakena: pemekeme. Mota: tapaketa: ota: tieke kiake yekeme.

¹⁰ Mo tapake hande hoilu pimiki ale teke pa:ta: a:pa mo Diodanina: nate ipula: nanema: tilao mo widi kilikina: ambuku napeke yaapo putupa alu pa:la: hama: ma:nda: biki Atade opolo a:paata: nate hokuluna: anekema: homa: wia e lemekeme. Kutupa nate wataake hata:na: Diosepema: ika: homa: wia pita: pu haemeke tupa: piekeme. ¹¹ Kutu pimikieki mo Keinani wanda:halima: mo Atade da homa: wimikieki handolo hata: alota: Mo Idiepi tapakema: a:ta: tiekema: homa: wia pita:la: a:ta:piki hau tieke kiake pitelememe laa lemekeme. Koto ekina: koto pateta: bikita: Abele Miseteimi lemekeme.

¹² Koto ekina: mo Dieikopena: eiyeke tonuma:ta: atekema: pia:pa:peke leekeeki kone pimikime. ¹³ Ipika: toko tia puata: mo hande Eipoloha:ma:ma: hali lapa: wina:yeke mo Keinani kenke pa:ta: hande Hidi hali Epotonina: e pa:ta: wieke tikene da pa:ta: mea pua lapa: pimikime. Koto tikene data: mo Ma:motena: nate ipula: nanema: Ma:ka:pila da kenke pa:ta: ula: ekina: loa:me. ¹⁴ Diosepema: ateke lapa: pea paeyeketa: hameke tonu make mo ipiki ame_{le} homa: da pemeka tapake paeyao Idiepi nane la:ka:la paa pemekeme.

Diosepema: hameke tonuna: puki epeayekeeki

¹⁵ Mo ika: ateke homea: hoki naneta: Diosepema: hameke tonuma: alota: Mo Diosepema: hande nikana:ma: ipiki pa:ta: puma: hoke hauna: niki pa honditi pea mo nikana:ma: puma: ekina: yenki mulueke laa pota:manu wepia:ka:na:ta: kota: eki pumana:pe lemekeme. ¹⁶ Koto ekina: Diosepe pa:ta: pi tapaaso alota: Nika: apa: homuluekema: pita:ta: ipikana:ma:ta: nikana:ma: ¹⁷ neke pa:ta: dupa lota: piomono lea:me. Pilisio. Naka: kame tonuma: neke luekema: pimi ata:ka: peake hauta: pa paeyaapeke lea:me. Koto ekina:ta: pilisio. Ameta: mo nikana:ma: ata:ka: peake hau puma:eki pa paeyawapeke. Mo hande naka: apa:na: Koda:na: e pokaasoma: tapakema: poloma: ekina: loa:me lemekeme. Diosepema: koto pi mu haota: e leekeme.

¹⁸ Kutupa ipika: hameke tonu a:pa ipiki pa:ta: panda: puniaaso hata: alota: Nikita: ameta: naka: leke popelekena: naka: pa hameke e pokaasoma: tapake do handa:e laa lemekeme.

¹⁹ Pate Diosepema: mo hameke tonu pa:ta: alota: Ima:ta: yaka kone mo Koda: topo peaka:na: I hapeke na ya:la:me. Paala:ma: na homa:pa:peke.

²⁰ Ikana:ma:ta: I pa:ta: hoke hau pimipate Koda:ma:ta: koto paa topo pea epekeeki au lala:me. Kutupa mo koto hau pimi ekita: mo ame pa do haleme wanda:hali paeyaona: hao polu pelemeeki epeanoyeke pa:la:me.

²¹ Ikana:ma: paala:ma: homa:pekeeki ma:nda: dia:me. Ima:ta: iki make ika: wekiwandiki make handeteke hao halueke leekeme. Koto ekina: mo tapakema: ta:na:ma: homena: loluekema: ipikana:ma:ta: mo tapakena: puki liake koto homupiki pi manuma: epeayekeme.

Diosepeta: homeekeeki

²² Diosepeta: atekena: tapake ameļe Idiepi kenke pa:ta: hao hayekeme. Kutupa bapi 110 haota: homeekeme. ²³ Ipikana:ma:ta: Ipoteimina: wekiwandiki make ipika: wekiwandikina: wekiwandiki make handaa homeekeme. Kutupa make mo ipika: weki ma:nda: Ma:na:sə:na: eiyek Meikana: wekiwandiki mo ipika: tapake pa:ta: honda: pambemekeeki handeekeme. ²⁴ Ipikana:ma: ipika: hameketonu pa:ta: alota: Ita: homolo poloeki teke pa:ta: do ya:la:me. Pate Koda:ma:ta: iki ota: epeke tupa: handeteke hao halieke. Kutupata: mo hande ipikana:ma: Eipoloha:ma: make Aisa:ke make Dieikope ameda pa:ta: Do kenke kulueke laa la: wieke kenke pa:ta:ta: ota: iki hatuku pelieke laa leekeme. ²⁵ Kutupa Diosepema: ipika: wanda:hali pa:ta:ta: keke pi dupa lape laata: honke leekeme. Ipikana:ma: alota: I pa:ta: pi la: wipe laata: Koda:ma: iki koto kenke pa:ta: hatuku pea:ka:na:ta: kota: yaka toko iki ameļe mandakena: mea polumekee laa la: wippee leekeme. ²⁶ Kota: Diosepeta: 110 bapina: Idiepi kenke pa:ta: homeekeme. Mo tapakema:ta: ipika: lokena: na tanda:pa:la: mulamula ana:na: yankao hali toko pamba:la: bokisi pa:ta: wimikime.

Ma:tiuma: wape pieke Pi Seliapoe

Yesu Ketisona: apa:meina: bikimanu
(*Luku 3:23-28*)

- 1** ¹Dota: mo hande Yesu Ketisona: apa:meina: bikimanu wape pa:la:ekie. Deipidita: Yesuna: meiyeke hayekeme. Kutupa Eipoloha:ma:ta: Deipidina: meiyeke hayekeme.
- ² Eipoloha:ma:ma:ta: Aisa:ke mondu wiekeme.
Aisa:kema:ta: Dieikope mondu wiekeme.
Dieikopema:ta: Diuda hamala: hamala: mondu wiekeme.
- ³ Diudama:ta: Petese pita: Seta yaapo mondu wiekeme. Ipilika: ama:na: bikita: Tama.
Petesema:ta: Hesotono mondu wiekeme.
Hesotonoma:ta: La:mi mondu wiekeme.
- ⁴ La:mima:ta: Amina:da:be mondu wiekeme.
Amina:da:bema:ta: Na:sioni mondu wiekeme.
Na:sionima:ta: Sa:limoni mondu wiekeme.
- ⁵ Sa:limonima:ta: Boa:si mondu wiekeme. Boa:sina: ama:ta: Leiha:pe hayekeme.
Boa:sima:ta: Obedi mondu wiekeme. Ipika: ama:ta: Luti hayekeme.
Obedima:ta: Diesi mondu wiekeme.
- ⁶ Diesima:ta: mo hande kini halo pieke hali Deipidi mondu wiekeme.
- Deipidima:ta: Solomono mondu wiekeme. Koto Solomono ipika:
ama:ta: titina: Yutaeyama: miekeme.
- ⁷ Solomonoma:ta: Leoboeme mondu wiekeme.
Leoboemema:ta: Abidia mondu wiekeme.
Abidiama:ta: Asa mondu wiekeme.
- ⁸ Asama:ta: Dia:hosapa:ti mondu wiekeme.
Dia:hosapa:tima:ta: Diehotami mondu wiekeme.
Diehotamima:ta: Asaiya mondu wiekeme.

- ⁹ Asaiyama:ta: Diota:mi mondu wiekeme.
 Diota:mima:ta: Eiha:si mondu wiekeme.
 Eiha:sima:ta: Hesikaiya: mondu wiekeme.
- ¹⁰ Hesikaiya:ma:ta: Ma:na:se mondu wiekeme.
 Ma:na:sema:ta: A:mono mondu wiekeme.
 A:monoma:ta: Diosaiya mondu wiekeme.
- ¹¹ Diosaiyama:ta: mo hande Isulai wanda:hali Ba:biloni dipula hatuku
 peme natena:ta: Dia:hoya:kini hamala: hamala: mondu wiekeme.
- ¹² Ba:biloni nane hata:ta: Dia:hoya:kinima:ta: Sieletieli mondu wiekeme.
 Sieletielima:ta: Setubabele mondu wiekeme.
- ¹³ Setubabelema:ta: Abiudi mondu wiekeme.
 Abiudima:ta: Eliakimi mondu wiekeme.
 Eliakimima:ta: Aso mondu wiekeme.
- ¹⁴ Asoma:ta: Sa:doki mondu wiekeme.
 Sa:dokima:ta: Akimi mondu wiekeme.
 Akimima:ta: Eliudi mondu wiekeme.
- ¹⁵ Eliudima:ta: Elias mondu wiekeme.
 Eliasama:ta: Ma:tani mondu wiekeme.
 Ma:tanimata: Dieikope mondu wiekeme.
- ¹⁶ Diekopema:ta: mo hande Meti mieke hali Diosepe mondu wiekeme.
 Metima:ta: mo hande Yesu biki ma:nda: Ketiso lo pieke hali mondu
 wiekeme.
- ¹⁷ Koto ekina: Eipoloha:ma:ma: kini pu mea pua Deipidima: tombo
 wia koto pa:ta: haemeke apa:meita: kiki yaapona: tonkopu haemekeme.
 Deipidima: kini pu mea pua Ba:biloni pemekte ekima: tombo wia koto
 pa:ta: haemeke apa:meita: kiki yaapona: tonkopu haemekeme. Kutaa
 make mo Ba:biloni pemekte ekima: kini pu mea pua Ketisoma: tombo wia
 koto pa:ta: haemeke apa:meita: kiki yaapona: tonkopu ombu haemekeme.

Yesu Ketisona: ma:nda:la:eki
(Luku 2:1-7)

¹⁸ Yesu Ketisona: ma:nda:la: ekita: dupa. Ipika: ama: Metita: Diosepene:
 tome wandiki hayekepate ipika: da ai na peke hata: mo Holi Sipitidima:
 pitayeke weki mendia:peke yekeeki hando wiekeme. ¹⁹Diosepe epeke hali
 yaalo mo Meti yaala:ma: homaaluekema: hone na wieke handaa ipilika:
 tome haepekeeki a:mbao mina:pa:lalueke hone wiekeme. ²⁰Diosepema:
 koto piki honemanu witolo haena:ta: timba ma:nda:na: ipika: upa
 pa:ta: yama: Koda:na: enisolo homeke opolo a:pa alota: Deipidina:
 weki Diosepeo. Meti naka: wanda: haena: muluekema:ta: paala:ma: na
 homa:peke. Pa ekipeke mo weki pita:la: ekita: mo Holi Sipitidima: kone
 peawala:me. ²¹Mo wekita: hali weki mendilieke. Kutu pia:ka:na: ipika:

wanda:hali mea da:taalo pa:la: ekina: yeketa: ipika: biki Yesue lelipipikie leekeme.

²² Meti pa:ta: do haumanu peayeke ekita: mo Tekehalima: amba: titina: ipika: potopede hali pa:ta: yama: la: wieke pimanu paeyao peneme yaaluekema: yeke piekeme. ²³ Mo potopede halima:ta: dupa leekeme. Mo halima: na watake wandikina: weleke pa:ta:ta: weki weleke lombaata: hali weki mendilieke. Koto wekina: bikita: Imanua:le lelieke leekeme. Koto bikina: teketa: Koda: niki amele a:pa hala:me.

²⁴ Diosepe tiaota: mo hande enisoloma: leeke tupu: Metima: ipika: wanda: haena: miekeme. ²⁵ Kutu piekepate mo weki pa pita: paleke haena:ta: loke na apa:taepekeme. Mo weki hamba: mieketa: Diosepema: ipika: bikita: Yesue leekeme.

Nate opa:la: nane haemeke kimisu haliweki

2 ¹Mo hande Hetodi kini hayeke dina:ta: Yesu Diudia kenke pa:ta: hayeke da Beteleha:ma: nane mendiekeme. Hosiki hao hoki naneta: hombulanka: yata:pu haemeke mandane haliwekima: nate opa:la: nanema: yama: Diutuseleme da nane a:pa ²lota: pitolo alota: Mo hande Diu wanda:halina: kini halo pa:la: panake weki ma:nda:la: wekita: hando pa:ta: hala:pe. Ipika: hombulanka: nate opa:la: nanema: opeeke nikana:ma: handaa ipiki pa:ta: panda: puluekema: epoma:me lemekeme. ³Kini Hetodima: koto lemekeeki opuaata: ipiki make mo Diutuseleme wanda:hali paeyaoma: make penkilipa:ta: pomimikime. ⁴Hetodima: mo yeni peao haemeke you haliweki make mandane pi ula:eki walo hala: haliweki tonka:na: wi la: mea momba:laa iki pa:ta: lota: pitolo alota: Mo Ketisota: hando pa:ta: yama: mendilia:pe laa iki pa:ta: lota: piekeme. Ikana:ma: alota: ⁵Mo hande Diudia kenke pa:ta: ula: daoni Beteleha:ma: pa:ta: mendilieke laa hombo peaaso alota: Mo amba: haemeke potopede haliwekima:ta: dupa wape pa:la:me.

⁶ Diudia kenke pa:ta: ula: daoni Beteleha:ma:o. Neketa: mo Diudiana: biki ula: daoni manuna: hoki nane na haleme.

Pa ekipeke. Neke pa:ta:ta: mo You hali homeke ya Isulai wanda:hali handeteke hawaluekema: ipilieke laa wape pa:la:me leekeme.

⁷Koto ekina:ta: Hetodima: mo hombulanka: ota: kini pea opeeke nate weiluekema: mo hande nate opa:la: nanema: epemeke kimisu haliweki a:mbao wi la: mea pi hotimikime. ⁸Ika: pimanu opuaata: ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Mo hande weki yopu siki weilu pupe la alota: Mo weki handa: wimika:na:ta: kota: I make ipiki pa:ta: panda: pulu puluekema: a:pa la kia:pa:peke leekeme.

⁹⁻¹⁰Ikana:ma: ipika: pi opuaaa Diutuseleme mina:pa:lao pulu hata: mo amba: hande handemeke hombulanka: kone paa handemekeme. Koto hande hombulanka: paa handolo hata:ta: ika: pukima:ta: ta:na: wopu homemekeme.

Mo hombulanka:ta: ika: leke popeleke nanema: ai puaata: mo weki wia pitieke da holu manda handa:niao hayekeme.¹¹ Kutu pieke handa ikana:ma: mo da tukiki pa:ta: honda: pamba pua mo wekita: ipika: inkiki Metima: wia pitiekeeki handaata: ika: tumiki yotuao panda: puniao pita: ipika: biki yeiya: laemekeme. Kutu polo hata:ta: ika: nu pa:ta: mendimiki yenki tieke alemanu kolo make mo lanka: yankea:ka:na: totopopoki lumu opa:la: lanka: siki make mo totopo yolepiki ti pankeke ale make toku mea ipiki pa:ta: halemekeme.¹² Kutaata: Koda:ma: iki pa:ta: alota: Hetodi pa:ta: paa na pua:pa:peke laa leeke handata: pota: ma:nda: nanema: pakalao ika: da yu nane la:ka:la pemeekekeme.

Idiepi nane pindipa pemekeeki

¹³ Mo hande kimisu haliweki pemeke hoki naneta: mo Tekehalina: enisoloma: Diosepe pa:ta: upana: walolo alota: Hetodima: mo wekisiki luluekema: weilieke. Koto ekina:ta: tiao mo weki ankula: hatuku mea Idiepi nane pindipa pua Ima: paa la:ka:la pua:pa:peke lolo poloeki handeteke hapapapeke.¹⁴ Koto leekeeki opuaata: Diosepema: tiao ipika: weki ankula: hatuku mea koto timba kone mo da mina:pa:lao Idiepi nane pemekeme.¹⁵ Koto pa:ta: puaata: Hetodi homena: yeke yu wia haemekeme. Kutu pimiki ekima:ta: mo hande Tekehalima: ipika: potopede hali pa:ta: yama: pi la: witolo alota: Ya wekio. Idiepi kenke mina:pa:lao epoe laa la: ua: pi yaaluekema: piekeme.

Wekiwandiki lia:peke pi

¹⁶ Hetodima:ta: mo hande nate opa:la: nane hao epemeke kimisu hali wekima:ta: ipika makeao pemekeeki handaata: ipikana:ma: mineke tieke pankeekereme. Koto ekina:ta: ipikana:ma: mo Beteleha:ma: da teke pa:ta: make nepoko nepoko haemeke damanu pa:ta: make ika: bapi yaapo lombei na piki wekitonu paeyao homena: lu paeyaapa:peke laa la: wiekeme. Mo hande kimisu haliwekima: hande titina: hombulanka: opeeke nate ipiki pa:ta: la halemekeeki Hetodima: hone puaata: dupiki wekitonu homeke lia:peke ya:la:me leekeme.¹⁷ Do hau paeyao pieke ekita: mo hande amba: potopede Dietemaiyama: la: wiekeeki yaeyekeme. Koto ipikana:ma: leeke pita: dupa

¹⁸ Mo Lama kenke naneta: pi holq:make ma:nda: opitelememe. Wanda: homeke ma:nda:ma: ka:nda: tiekema: homolo hata: e tieke ala:me.

Leisoloma: ipika: wekiwandikina: e tieke ala:me. Ipika: wekiwandiki paeyao homemeke handaa wanda:weki ma:nda:ma: ipiki ta:na:ma: homa:tiao tamba: mina: lapeketa: kiaasa:me laa leekeme.

Idiepi mina:pa:lao paa epemekeeki

¹⁹ Mo hande Kini Hetodi homekeeki hoki naneta: Diosepeta: Idiepi kenke pa:ta: pa haena: mo enisolo homekema: ipika: upa pa:ta: opolo a:pa

alota: ²⁰Mo hande weki luluekema: taapeme haliwekita: homememe. Koto ekina: neketa: tiao mo weki ankula: hatuku Idiepi mina:pa:lao Isulai kenke nane paa puapa:peke leekeme. ²¹Koto leeke Diosepema: tiao mo weki ankula: hatuku mea mina: Isulai kenke nane pemekeme.

²²Pate Akelosima: ipika: ateka Hetodi mo Diudia kenke Kini halina: anketek ma:la:me pi Diosepema: opuaata: koto kenke nane pua:peke paala:ma: homeekeme. Kutu pieketa: Koda:ma: Diosepema: upa pa:ta: pea:pekeeki mandaneeki ma:nda: paa waleekeme. Koto ekina:ta: Diosepema: Ka:lili kenke nane hayeke da ma:nda: ²³Na:sa:tete halo pemekeme. Koto halo pemeke ekita: mo potopede haliwekima: la: wiekeeki yaeyekeme. Koto ikana:ma: la: wiekeeki dupa Ipirita: Na:sa:tete hali hala:me lelieke leekeme.

Bapitaisi peao hayeke hali Dionima: pi waleekeeki

(Maka 1:1-18, Luku 3:1-18, Dioni 1:19-28)

3 ¹Koto natena:ta: mo hande bapitaisi peao hayeke hali Dionima: mo Diudiana: hapiki kenke pa:ta: a:pa hata: pi kini pea walolo alota: ²Mo hande hepenina: Kili Tombua Hala: ekita: teke pa:ta: ya:la:ma: ika: hoke haumanu paeyao mina:pa:lao hoki wala:pa:peke leekeme. ³Do Dioni pa:ta:ta: mo hande potopede hali Aisayama: pi ma:nda: la: wiekeme. Koto la: wieke pita: dupa.

Ma:nda: halima: mo hapiki kenke pa:ta: hata: pi taka:lake lo hala:me.

Ipirana:ma: alota: Mo Tekehalinga: pota: pilawapa:peke.

Ipiki epeke alena: yapena: ipika: pota: wopu tikitiki yawapa:peke ala:me leekeme.

⁴Dioni ipika: yameeke dauta: mo kemolo itikima: wepiki dau yameekeme. Ipika: hakota: kao yonkeleke wepiki hako yameekeme. Ipika: ne manuta: odouwamanu make mo pole pukini hapeke hanimanu make no hayekeme. ⁵Mo Diutuseleme da wanda:hali make Diudia kenke wanda:hali make mo Diodani ikali tea:na: pelia peeke wanda:hali make ota: paeyao ipiki pa:ta: tayaemekeme. ⁶Kutupata: mo wanda:halima: ika: hoke haumanu ka:la:polo liaena: ikita: Dionima: mo Diodani ikali pa:ta: bapitaisi peayekeme.

⁷Mo hande Pa:ti: tapake make Sa:dusi tapake make koto tapake yaapona: haliweki wopu Dionima: bapitaisi peaena: epemekeeki handaa ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Ketoma: handeke some hombo iki pa:ta: mo Koda:ma: ai taapolo pa:la: panisi tieke wendia:pekee pita: epima: lakia:pe. ⁸Mo ika: hoke haumanu hoki walaa ota: mina:pa:laaseme hau peneme yaasa: ekimanu homeke pu hapa:peke. ⁹Eipoloha:ma:ta: nika: meie lomeka:na:ta: mo Koda:ma: kulu pa:la: hoke yenkiti: wendulumek ee hone na wia:pa:peke. Lono opie. Koda:ma:ta: do ula: toopimanu mea Eipoloha:ma:na: wekiwandiki au lapeke ya:la:me alome. ¹⁰Mo timanu

ika: teke yoka: poka: bepe peaapeke teita: do tikitiki yao ula: handa:e. Ti homeke homekema: ipika: epeke kiliki na eiyo haya:ka:na:ta: kota: pokaa tina: yankilieke.

¹¹ Ima:ta: ika: hoke haumanu mina:pa:laemekeeki peneme yaaluekema: ikalima: bipitaisi peaowalopate mo ya hoki nane ipilia: halima:ta: mo Holi Sipitidi pita: ti tala:eki yaapoma: iki bipitaisi pealieke. Mo someta: I ota: lombeipiki some halekena: ipika: anke dake kone Ima: mea tiaapeke ana: na pa:la:me. ¹² Ipkana:ma: mo hande widi kilikina: ambuku napeke yaapo putupa alu puluekema: pana:pulu pa:la: sa:sata: ipika: kikina: miniki hala:me. Ipika: widi kiliki epekeeki paeyaota: ipika: widi napeke u hala: da pa:ta: momba:la wilieke. Pate mo ambuku paeyaota: tina: pana:pu yankilieke. Koto tita: na paeyeke pa to halieke. Koto pi manuta: Dionima: iki pa:ta: leekeme.

Yesu bipitaisi peayekeeki
(Maka 1:9-11, Luku 3:21-22)

¹³ Koto pita:ma:ta: Yesu mo Ka:lili kenke mina:pa:lao Dionima: ipiki bipitaisi peaena: mo Diodani ikali pa:ta: epeekeme. ¹⁴ Kutu piekepate Yesuna: hone topo pina:yeke Dionima: ipiki pa:ta: dupa leekeme. Nakana:ma: I bipitaisi peapekealeo. Pa neketa: Ima: bipitaisi peano I pa:ta: epeka:ta:me leekeme. ¹⁵ Koto leekepate Yesuma: ipika: pi hombo peaaso hata: alota: Pina:ma: hone ma:nda: na wiki. Do pulu polopa: hauta: Koda:na: hone pa:la: hauna: pitolo pitolopa:me. Koto leekeeki Dionima: opuaata: A:pa:la:me bipitaisi peanoe leekeme.

¹⁶ Yesu bipitaisi peao paeyeketa: koto kone mo ikali mina:pa:lao tea: nane yapeekeme. Kutu pitolo haena:ta: koto kone oli ya akolopa wiaata: mo hande Koda:na: Sipitidi melipu tupa: hola:pa:niao ipika: loke manda tapepeekeeki handeekeme. ¹⁷ Kutaa oli ya nanema: pi hola:make homekema: pi alo alota: Dota: ya pukipiki wekie. Ima: ipiki pa:ta: ta:na:ma: wopu homolome laa pi la:niaeyekeme.

Sadanima: Yesu la handeeki ekimanu
(Maka 1:12-13, Luku 4:1-13)

4 ¹ Koto pieke hoki naneta: Sadanima: Yesu la handena: Koda:na: Sipitidima: Yesu mo hapu hayeke ale ma:nda: pa:ta: hatuku peekeme. ² Koto pa:ta: hata:ta: Yesuma: hali tieke yaapo natena: timba: nate yaapona: ne ma:nda: na neke hayeke ekima: tea:ma: homeekeme. ³ Koto tea:ma: homolo haena:ta: Sadanima: ipiki pa:ta: a:pa alota: Neketa: ota: Koda:na: Eiyeke ya:ka:na:ta: kota: do toopimanu kone palaowa au lapeke leekeme. ⁴ Koto leekepate Yesuma: hombo peaaso alota: Mo Baiboloma:ta: Halima: palaowa homeke naa na hapeke ya:la:pate Koda:na: pi paeyao miniki halie ekima: homeke epeke tupa: halieke la:la:me leekeme.

⁵Kutaata: Sadanima: Yesu mo yako piki daoni Diutuseleme nane hatuku peekeme. Ipirana:ma: Yesuta: mo tembolo da holu manda mea hao hata: ⁶ipika pa:ta: alota: Neketa: Koda:na: Eiyeke ya:ka:na:ta: kota: do pa:ta: hao oni kenkena: naka: kone lopa:niae. Pa ekipeke. Mo Baiboloma: alota: Mo enisolo tonuma: neke handeteke haena: Koda:ma: iki pa:ta: pi lelieke. Kutu pia:ka:na:ta: mo toopi manuma: naka: anke naapa:na:ta: mo enisolotonu ika: kikima: neke miniliao handeteke halimikie la:la:me leekeme. ⁷Koto leeke Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Ota: alepate mo Baiboloma: pi ma:nd:a:ta: dupa la:la:me. Mo Tekehali naka: Koda:ta: la handa:la:eki na pia:peke la:la:me leekeme.

⁸Koto leeke: mo Sadanima: Yesu pa hatuku pote tieke ma:nd:a: manda hatuku puaata: koto pa:ta: hata:ta: mo kenke paeyaona: ta:ta: ta:ta: piki kilu tombuao hala:eki make ika: ta:ta: ta:ta: piki au epeke epeke make waleekeme. ⁹Nakana:ma: I pa:ta: tumiki yotuao panda:puniao pita: yeni pika:na:ta: kota: koto handele ale paeyaota: Ima: neke pa:ta: kulueke Sadanima: leeke. ¹⁰Koto leeke Yesuma: hombo peaaso alota: Sadani neke puma. Mo Baiboloma: alota: Koda: pa:ta: homeke panda:puniao yeiya: laaso hata: ipika: kakena: homeke homo hapa:peke la:la:me leekeme.

¹¹Koto pi leeke: mo Sadanima: Yesu mina:pa:lao pulu haena:ta: enisolo tonuma: ipika tamba: muluekema: epemekeme.

Yesuma: Ka:lili nane hata: pi waleekeeki

(Maka 1:14-15, Luku 4:14-15)

¹²Dioni dipula mea pitaeyekeeki opuaata: Yesuma: koto pa:ta: mina:pa:lao Ka:lili nane peekeme. ¹³Ipirana:ma: Na:sat:tete da na hao hake mo ikali leke Ka:lili tea: nane hayeke da homeke bikita: Kapeneami halo peekeme. Koto data: mo Sebuloni kenke pita: Na:petali kenke yaapo pa:ta: wiekeme. ¹⁴Kutu pieke ekima:ta: mo hande potopede hali Aisayama: amba: la: wiekeeki yaaluekema: piekeme. Koto la: wieke pita: dupa

¹⁵Mo Diodani ikali mone tea:na: mo ikali leke pa:ta: opolo pula: pota: ula: Sebuloni kenkeo o Na:petali kenkeo mo Diendaili wanda:halina: kenke Ka:lilio

¹⁶mo timba: leke pa:ta: hao haleme wanda:hali paeyaoma: paa tieke handilimikie.

Mo homo hala: timba: leke kenke pa:ta: haleme wanda:hali iki pa:ta: mo paa: paa peaalieke leekeme.

¹⁷Koto tomona:ta: Yesuma: ipika: pi walolota: dupa Koda:na: Kilu Tombuao Hala: ekita: teke pa:ta: ya:la:ma: ika: hoke haumanu hoki walaa la:ka:la:pa:peke lo hayekeme.

Yesuma: tonkopu hali wi leekeeki
(Maka 1:16-20, Luku 5:1-11)

¹⁸ Yesuma: mo hande Ka:lili ikali leke houna: pulu hata:ta: ta:peli mu haepapeke hamala: yaapo Saimono biki ma:nda:ta: Pida make hameke A:ndutu yaapoma: mo hande ikali leke pa:ta: tenki nuna: ta:peli minolo haepapekeeki handeekeme. ¹⁹ Yesuma: ipiliki pa:ta: alota: Ipilikana:ma:ta: wanda:hali mu hapena: Ima: wala:tialuekema: ya hoki nane teli mea ipupe leekeme. ²⁰ Koto leeketa: koto kone ipilika: tenki numanu mina:pa:lao ipiki teli mea pepekeme.

²¹ Mo pate leke pulu hata: hamala: ma:nda: Dia:mesi Dioni yaapo handeekeme. Ipilika: apa:ta: Sepedie. Ipilikita: ipilika: apa: amele kawaso manda pita: ika: tenki numanu epeaaso pitimikime. Kutu polo pitina:ta: Yesuma: ipiliki wi leekeme. ²² Kutu pieketa: koto kone ipilika: apa: make mo kawaso make mina:pa:lao Yesu teli mea pepekeme.

Wanda:hali wamo pu pi wala:la:eki yaapo
(Luku 6:17-19)

²³ Yesuma: mo Ka:lili kenke paeyao pa:ta: pominolo hata: ika: pi hotu haemeke damanu pa:ta: pi waleekeme. Ipihana:ma: mo Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekina: Pi Seliapomanu walolo hata: mo wanda:halina: ta:ta: ta:ta: piki yeni ki paeyao wamo peayekeme. ²⁴ Koto ipika: pieke hau manuna:ta: Sitia kenke paeyao pa:ta: kende tupa: wiekeme. Koto pi opuaata: wanda:halima: yeni ta:ta: ta:ta: hake tanda mu haemeke wanda:hali make hoke temokomanu pitu make lu keaaso hata: lopo haemeke wanda:hali make kiki anke lupa wiki wanda:hali make ota: paeyao ipiki pa:ta: mea epemekeme. ²⁵ Wanda:hali wopu Yesu pa:ta: teli mea pemekeme. Koto wanda:halita: Ka:lili kenke nanema: wanda:hali make Diudia kenke nanema: wanda:hali make mo Diodani mone tea: nanema: wanda:hali make iki paeyao:ma: ipiki teli mea pemekeme.

Potena: hata: waleeke pi

5 ¹ Yesuma: mo mombelemeke wanda:hali handaata: oli peiyene a:meiya pua pitiekeme. Kutu pina: ipika: hoki nane tolu haemeke haliweki a:pa ipiki hopa:liao haemeketa: ² ipikana:ma: iki pa:ta: pi kini pu mea walolo alota:

Ota: epeke ta:na:ma: homa:la:eki
(Luku 6:20-23)

³ Mandane wanda:hali epi ikana:ma: ika: pukima: Ya temoko teketa: natehali halome hone u haemeka:na:ta: kota: koto wanda:halita: ta:na:ma: homo halememe.

- Mo hepenina: Kilu Tombua Hala: ekita: ika: ekie.
- ⁴ Mo e tapu tapu hata: pukima: homo haleme wanda:halima:ta: ta:na:ma: homo halememe.
Ika: pukita: Koda:ma: epeaalieke.
- ⁵ Homu pea hao haleme wanda:halima:ta: ta:na:ma: homo halememe.
Koda:ma: pi la: ula: ekita: ikana:ma: milimikie.
- ⁶ Koda:na: hone pa:la:eki puluekema: na:na: na:na:ma: homa pu haleme
wanda:halima:ta: ta:na:ma: homo halememe.
Iki pa:ta: Koda:ma: ota: ana:na: ana: lawaalieke.
- ⁷ Mandane wanda:hali pa:ta: a:ta:ma: homo haleme wanda:halima:ta:
ta:na:ma: homo halememe.
Koda:ma: iki pa:ta: make a:ta:ma: homilieke.
- ⁸ Ika: puki pa:ta: ala:ta: ma:nda: na talena: leke wamo pea haleme
wanda:halima:ta: ta:na:ma: homo halememe.
Koto wanda:halima:ta: Koda: handilimikie.
- ⁹ A:nda: ape kakeneli homao hala: wanda:halima:ta: ta:na:ma: homo
halememe.
Koto wanda:halita: Koda:ma: Ya wekiwandikie lelieke.
- ¹⁰ Ika: Koda:na: hone pa:la:eki peaaseme ekina: kone mandane
wanda:halima: iki pa:ta: tandamanu halemeke:na:ta:
kota: ikana:ma:ta: ta:na:ma: homo halememe.
Mo hepenina: Kilu Tombua Hala: ekita: ika: ekie.
- ¹¹ Ikita: ya hoki nane tolu haleme ekina: mandane wanda:hali ika:
pima: iki yaala:ma: homao make iki pa:ta: tanda ku make ika: biki
hoeuyaaluekema: hoke ba:sa: pitolo yayapiki pimanu sa:mba:lao pitolo
haena: kone kota: ¹² pa pina:ma: ikana:ma:ta: pa epeke puki haaso hata:
ta:na:ma: homo hapa:peke. Pa ekipeke. Ika: mulu peleme yenki tieketa: oli
hepeni nane wiawala:me. Do iki pa:ta: kita:la: tanda tupa: kone mo hande
amba: haemeke potopede haliweki pa:ta: make tanda halo haemekeme.

Epi pita: Paa yaapo
(Maka 9:50, Luku 14:34-35)

¹³ Ikita: do kenke wanda:halina: epi halememe. Koto pelemepate mo epina:
tende pa:la:eki a:nda: alu pia:ka:nata: kota: ikana:ma: mo epina: tende paa
peaapeke na ya:la:me. Mo tende alu pa:la: epita: pa alema: handa:la:me. Kutu
pia:ka:na:ta: bao wanda:hali ankema: tumba tumba pea pomu halimikie. ¹⁴ Ikita:
do kenke wanda:halina: paa halememe. Mo peiyene elinina: hala: daonita:
a:mbao hapeke na ya:la:me. ¹⁵ Ma:nda:ma: ipika: ola:pake ka:wata: mo disi kawaso
tiekema: a:mbao na wilieke. Kotoeki na pikita: mo da pa:ta: pil: wanda:hali
paeyao pa:ta: paa peaena: mo teipolo manda wilieke. ¹⁶ Koto tupa: kone
wanda:halima: ika: epeke haumanu handolo hata: ika: hepeni hala: Apa: pa:ta:
yeiya: lawaena:ma: paeyaoma: handena: ika: paa peapeke haumanu pu hapa:peke.

Pi ula: ekina: mana: pimanu waleekeeki

¹⁷Mo hande Mosesina: Pi Ula: ekimanu make o Potopede haliwekima: walemeke pimanu make paeyaluekema: a:pa:la:me hone na wia:pa:peke. Koto ika: walemeke mana: pimanu paeyaaluekema: dia: ya:pate pa yawaluekema: epolome. ¹⁸Ota: pi alome. Oli hepeni do kenke yaapo ai na paeke pa ula: tomona:ta: mo Mosesima: la: wieke pi ula:eki wape pea ula: pi homeke siki make o tombo hodikali siki make ma:nda: amba:la ota: na alu pilieke. Kotoeki na pikita: do kenke ya yaapo paelia: natena: mandake paeyaena: pa wlieke. ¹⁹Kutu piliepate pa hali homeke ma:nda:ma: mo Lo Pi Ula: ekina: hosiki pi siki kone yoka: mea bao make o mandane wanda:halima: make kutu pina: wala: tiaeya:ka:na:ta: kota: ipika: bikita: oli hepenina: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta:ta: ota: hosiki siki ya:lieke. Pate pa hali homeke ma:nda:ma: mo Lo Pi Ula:eki miniki hata: mandane wanda:halima: make kutu pina: wala: tiaeya:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: oli hepenina: Kilu Tombua Hala: ekina: biki tieke miliieke. ²⁰Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Ika: hauna: tikitiki pa:la: ekima:ta: mo hande Pa:tisi haliwekina: hau pita: mo Lo Pi Ula:eki wala:la: haliwekina:eki make ota: lombei na pia:ka:na:ta: kota: ikita: mo hepenina: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta: ota: pua:peke na yelimikie.

Mineke panka:la: ekina: mana: pimanu waleekeeki

²¹Amba: hande ika: mei tonu pa:ta: la haleeke yeke opu haleme pita: dupa. Hali ma:nda: ota: na lu homaapeke. Lu homaakena:ta: kota: neketa: pi yokaaluna: mea halieke leekepate ²²Pa ameta: Ima: iki pa:ta: alota: Epima: ipika: yankeeke pa:ta: mineke pankea:ka:na:ta: kota: ipikita: pi yokaaluna: mea haena: lelieke. Kutupa hali ma:nda: epima: ipika: yankeeke pa:ta: alota: Neketa: Ima: dopi taapeke ekie lea:ka:na:ta: kota: koto someta: Kalesete tieke pa:ta: mea haena: lelieke. Kutaa make ma:nda: epima: ipika: yankeeke pa:ta: alota: Neketa: you hoke hone wopu na wiki someo lea:ka:na:ta: kota: koto someta: ti to hala: pa:ta: pua:peke ya:la:eki teke pa:ta: hala:me.

²³Koto ekina:ta: nakana:ma: naka: pa hameke hala:pekeeki Koda:na: oloda pa:ta: mea ipulu hata: naka: honema: Ya kamema:ta: I pa:ta: ka:nda: piki pi ma:nda: ala:me hone wika:na:ta: ²⁴kota: naka: mo pa hameke hala:pekeeki koto pa:ta: kone mina:pa:laota: koto kone ai la:ka:la pua naka: kame yaapo a:nda: pelia:pa:peke. Kutupa paeya:ka:na:ta: la:ka:la a:pa mo naka: pa hameke hala:pekeeki Koda: pa:ta: hala:peke.

²⁵Hali ma:nda:ma: neke yaapo pi yokaalu puluekema: hatuku pea:ka:na:ta: kota: koto pota:na: pulu hata: kone ipiki yaapo koto kone tikitiki yao epeapa:peke. Kotoeki na pika:na:ta: kota: ipikana:ma: neketa: mo pi yokaalu pita:la: ekina: you hali pa:ta: halieke. Kutaa mo you

halima:ta: mo polisi haliweki pa:ta: neke halieke. Kutu pia:ka:na:ta: mo polisi haliwekima: neke dipula mea pitalieke. ²⁶Koto pa:ta:ta: naka: pu hauna: yenki paeyao ota: ai na haleka:na:ta: pa pitu halipikie.

Tooli ka:taasa: ekina: mana: pi waleekeeki

²⁷Amba: la: wimiki pi opu haleme pita: dupa. Tooli ka:taasa: hau na pea:peke leekeme. ²⁸Pate ame Ima: iki pa:ta: la kitolo ekita: dupa. Hali epima: wanda: homeke ma:nda: handolo ipika:ta: ya meawee la honema: we pambea:ka:na:ta: kota: koto some ipika: honema:ta: mo wanda: hakopu amba: tunkulula:me. ²⁹Koto ekina:ta: naka: popeke nane lekema: neke hoke hau puelena: yeke neke yolea:ka:na:ta: kota: koto leke yokaa baapeke. Pa ekipeke. Naka: loke tieke tonka:na: ti to hala: alena: puaama:na: mo naka: lokesiki homeke ma:nda: alupao haeka:na:ta: ota: epilieke. ³⁰Kutaa make naka: popeke kikima: neke hoke hau puelena: lea:ka:na: kota: koto kikita: tunkulu baapeke. Pa ekipeke. Naka: loke tieke tonka:na: ti to hala: alena: puaama:na: naka: paleke homeke alupao haeka:na:ta: ota: epilieke.

Tooli kiaasa: ekina: mana: pimanu waleekeeki

(Ma:tiu 19:9, Maka 10:11-12, Luku 16:18)

³¹Mo amba: pi wieke ma:nda:ma: make leeke pita: dupa. Hali ma:nda: epima: ipika: wanda: kiao ota: baalueke hone wia:ka:na:ta: kota: mo wanda: pa:ta: Neketa: ota: baasome pi wape pa:la: wape miniki haena: hala:peke ya:la:me leekeme. ³²Pate ame Ima: iki pa:ta: la kitolo ekita: dupa. Hali homeke ma:nda:ma: a:nda: ipika: wanda:ta: hali na yolo halia:pate pa hameke kone kiaeya:ka:na:ta: kota: koto wanda:ma: wetepe hali ma:nda:na: da pea:ka:na:ta: kota: mo kiao baeya: halima:ta: mo wanda:ma: hali yola:la: hau pina: la:la: hali hala:me. Kutaa mo koto wanda: mina:la: hali make yola:la: hau kone pita:la:me.

Pi la: witolo hali keke wita:la: ekina: mana: pimanu waleekeeki

³³Amba: hande ika: meitonu pa:ta: la haleke yeke opu haleme pi ma:nda: make dupa. Naka: la: wili pi na yambeleketa: mo Tekehali pa:ta: hali keke witolo la: wilieki paeyao ota: pea:peke leekeme. ³⁴Pate ame Ima: iki pa:ta: la kitolo ekita: dupa. Ikana:ma: la: wita:la: pi la: wimika:na:ta: kota: mo hali keke witolo pimanu apa:tao na la: wia:pa:peke. Kutupa mo Hepenina: biki laa hali keke wita:la: pi na lapa:peke. Pa ekipeke. Hepenita: Koda:na: pitu hala: ale yeleke loa:me. ³⁵Do kekena: biki lo make na lapa:peke. Pa ekipeke. Do kenketa: Koda:na: anke ula: ale yeleke loa:me. Mo hande Diutuseleme lo make na lapa:peke. Pa ekipeke. Mo data: mo Kini tiekena: daoni yeleke loa:me. ³⁶Ika: you lo kone ota: na lapa:peke. Pa ekipeke. Ikana:ma: ika: itiki homeke siki kone topo pea hake o punu na peapeke ya:la: ekina:

loa:me. ³⁷Ikana:ma:ta: pa Aowe o Dia:me homeke lapa:peke. Mandane pi apa:taemeka:na:ta: kota: kotota: hoke Sadanima: wala:la: pie.

**Hoke ekima: hombo peaasa: ekina: mana: pimanu waleekeeki
(Luku 6:29-30)**

³⁸ Amba: la: wimiki pi opu haleme pita: dupa. Leke hoeyaeya:ka:na:ta: paa leke hoeyapa:peke. Kake hoeyaeya:ka:na:ta: paa kake hoeyapa:peke leekeme. ³⁹ Pate ame Ima: iki pa:ta: la kitolo ekita: dupa. Ma:nda:ma: neke tekipuleke laeya:ka:na:ta: nakana:ma: hombo na peapeke. Hali ma:nda:ma: naka: popeke nanema: pakena: dakapoma: lia:ka:na:ta: kota: mo hoe nane pakena: make lina: la:ka:lapeke. ⁴⁰ Hali ma:nda:ma: naka: sedi muluekema: neke pi yokaaluna: mea haena: lea:ka:na:ta: kota: naka: kosa: aka: make mina: hala:peke. ⁴¹ Handeteke hala: hali tieke homeke ma:nda:ma: hakoto mea tia polena:e alo hata: pota: tombo dupana: tia pua:peke lea:ka:na:ta: nakana:ma:ta: kotoeki haka:ta:pao tia pua:peke. ⁴² Ma:nda:ma: neke pa:ta: ala:ta: ma:nda: honke lea:ka:na:ta: hala:peke. Kutupa make naka: ala:ta: ma:nda: ta:ka:li kie lea:ka:na:ta: kota: pa ta:ka:li hala:peke.

**A:nda: tunkuliki wanda:hali pa:ta: pukima: homa:la:eki
(Luku 6:27-28,32-36)**

⁴³ Amba: la: wimiki pi opu haleme pita: dupa. Tapake pa:ta: pukima: homolota: tunkuliki halita: honditi pia:peke leekeme. ⁴⁴ Pate ame Ima: iki pa:ta: la kitolo ekita: dupa. Ika: a:nda: tunkuliki haliweki pa:ta: pukima: homo make mo iki tanda kiteme wanda:hali epeaena: Koda: pa:ta: yeni peao hapa:peke. ⁴⁵ Kutu pimika:na:ta: kota: ikita: ika: hepeni hala: Apa:na: eiyeke tonu halimikie. Pa ekipeke. Ipihana:ma: ipika: natena: p_aqata: mo hoke wanda:hali epeke wanda:hali pa:yao pata: mandake piki nate paa kone peaasa:me. Koto tupa: kone mo epeke hau pu haleme wanda:hali hoke hau pu haleme wanda:hali pa:ta: ipikana:ma: lako iki pa:yao mandake tupa: kone ana:na: halo hala:me. ⁴⁶ Ikana:ma: mo iki pa:ta: pukima: homeleme wanda:hali homeke pa:ta: a:nda: pukima: homemeka:na:ta: pa ekipeke Koda:ma: iki pa:ta: epeke yenki kina:pe. Mo hande dakisi mu hala: haliwekima: kone kutu piki hau pu halememe. ⁴⁷ Ika: ta:ma:ni pa:ta:manu homeke mo ta:na:ma: homa:la: pimanu lo haemeka:na:ta: kota: ikana:ma: kotota: ota: hau pitoloma:me laa hone witelemepe. Dia:me. Mo pi na miki wanda:halima: make ika: ika: kone kutu piki hau pu halememe. ⁴⁸ Ikana:ma: ika: hepeni hala: Apa:ta: ota: tondepe wopu pea hala: tupa: iki make tondepe pea hao hapa:peke ya:la:me.

Dia:ya:la: wanda:hali tamba: mina:la: ekina: mana: pimanu

6 ¹Koda:na: pi miniki haleme wanda:halima: ika: tamba: mina:la: haumanu pea:pekeeki wanda:halima: handena: handaena: tupa:

puluekema: hone ota: na wiki yopu kone pea:pa:peke. Pa ekipeke.
 Wanda:halima: handena:yeke handaena: hau pimika:na:ta: kota: mo naka:
 hepeni hala: Apa:ma: kia:ka:na: mulu peleme epeke yenkitaa: homeke siki
 a:nda: make ota: na milimikie.

²Koto ekina:ta: mo hande natehali wanda:halia: tamba: muluekema:
 ala:ta: ma:nda: halemeka:na:ta: kota: wala: wala: pea na hala:pa:peke. Mo
 hande yayapiki hau pu haleme haliwekima: oni hande pota: hopiki nina:
 make yeni da pa:ta:manu make kutu piki wala: wala: piki haumanu pu
 halememe. Koto hau pimiki ekita: mo wanda:halima: ika: biki daeyaena:
 yeke pu halememe. Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Koto tapakema: ika: pimi
 hauna: yenki manuta: ame do hata: mu paeyaasememe. ³Mo natehali
 wanda:halia: tamba: mimika:na:ta: kota: mo ika: ota: teke pa:ta: eki sikima:
 kone ota: na handena: leke hala:pa:peke. ⁴Kutu pimika:na:ta: ika: mone
 honema: a:mbao hata: hala:pa:peke ale. Kutaa make mo ika: mone
 honema: piteme hau handa:la: Apa:ma:ta: ika: epeke yenki kilieke.

Yeni pita:la: ekina: mana: pimanu waleekeeki
(Luku 11:2-4)

⁵Yeni pimika:na:ta: mo hande yayapiki hau pu haleme haliwekina: hau
 na honda:pa:peke. Wanda:halima: iki handena: hone hone witolo hata:
 mandane pota: hopiki nina: make yeni da pa:ta:manu make tialiao hata:
 Koda: pa:ta: yeni pu halememe. Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Ikana:ma: ika:
 pimi hauna: yenki manuta: ame do hata: mu paeyaasememe. ⁶Ikana:ma: yeni
 pimika:na:ta: kota: ika: da panda: pa:ta: pota: poka:neao pua pita: ika: lekema:
 handa:peke na yeke Apa: pa:ta: yeni pea:pa:peke. Kutu pimika:na:ta: kota: mo
 ika: mone honema: piteme hau handa:la: Apa:ma:ta: ika: epeke yenki kilieke.

⁷Ikana:ma: yeni a:nda: pimika:na:ta: kota: mo hande yayapiki koda:manu
 pa:ta: yeni pu haleme wanda:halima: napeke na pitiki pi eleke eleke wopu
 lo haleme tupa: yeni na pea:pa:peke. Ika: honema:ta: nika: yeni hokulu
 peaoma:ka:na:ta: kota: Koda:ma: opilieke hone witelememe. ⁸Ikita: koto
 wanda:halia: leke na hapa:peke. Ika: hone pa:la:ekia: manuta: ikana:ma: honke ai
 na leke hamena: kone ika: Apa:ma: amba: handa hone ula:me.

⁹Yeni pimika:na:ta: kota: do tupa: pea:pa:peke.

Nika: hepeni hala: Apa:o.

Naka: yako piki bikita: ota: manda wia haena:e.

¹⁰Naka: Kilu Tombua Haleeki do ane opolo epena:e.

Naka: hone pa:la:ekia: oli hepeni nane peao haleme tupa: do kenkena:
 make peawaenae.

¹¹Do ame nolo poloma: ne ana:na: kia:peke.

¹²Mandane wanda:halima: niki pa:ta: hoke hau pimi ekimanu
 nikana:ma: pa paeyaaso hamono nika: hoke hau puma: ekimanu
 make nakana:ma: koto tupa: pa paeyawapeke.

¹³ Ka:nda:piki ekima: niki na la handa:peke.

Kotoeki na pikita: hoke Sadanima: niki hoeyaama:na:ma: nakana:ma:
niki epeke tupu: handeteke hapeke laa yeni pea:pa:peke ya:la:me.

¹⁴ Kutupa ikana:ma: mo iki pa:ta: hoke hau pimiki wanda:hali ika: hoke
haumanu pa paeyaemekana:ta: kota: ika: hepeni hala: Apa:ma: ika: pimi hoke
haumanu make pa paeyawalieke. ¹⁵Pate ikana:ma: mo iki pa:ta: hoke hau
pimiki wanda:hali ika: hoke hau pa na paeyaemekana:ta: kota: ika: Apa:ma:
make mo ika: pimi hoke haumanu tonka:na: pa na paeyawalieke.

Nee pi wita:la: ekina: mana:manu waleekeeki

¹⁶ Ikana:ma: nee pi a:nda: wimika:na:ta: kota: mo ika: puki pa:ta: ula:
haumanu a:mbaaso hata: mo makeaaso hau piteme haliweki ika: hoke
wenoko haseme tupu: na hapa:peke. Mo haliwekima:ta: wanda:halima:
handolo hata: ikita: nee pi ula: some ya:ka:ta:me hone wina: ika: loke
handeteke hala: hau mina:pa:latiki pu halememe. Ima: iki pa:ta: ota: pi
alome. Koto haliwekima: ika: mulumeke hone wilimi aleta: ame do hata:
mu paeyaasememe. ¹⁷Pate ikana:ma: nee pi a:nda: wimika:na:ta: kota:
wanda:halima: handa: wiaama:na:ma: ¹⁸ika: leke popeleke tanda:pa itiki
yola hapa:peke. Kutu pimika:na:ta: kota: mo naka: handa:peke na ya:la:
Apa:ma: handaa hone wilieke. Kutaa mo naka: honumake siki pitele hau
handala: Apa:ma:ta: naka: yenki wialieke.

Hepeni pa:ta: hamoko hapekeeki

(Luku 12:33-34)

¹⁹Mo maka:ta: ikiki pu o bisapu inkikima: no o haliwekima: pake no kutu
pulu peleme kenke pa:ta: ika: alemanu na amu pikita: ²⁰pa mo maka:ta: ikiki
na pu bisapu inkikima: na no make haliwekima: pake na mulu peleme Hepeni
nane ika: alemanu amu pia:pa:peke. ²¹Pa ekipeke. Ika: alemanu amu peleme
pa:ta:ta: ika: honemanu make mandake wina: lo halimikie.

Lokena: paa

(Luku 11:34-36)

²²Mo leketa: lokena: ola:pakee. Naka: leke yaapo telipina: epea:ka:na:ta:
kota: naka: loke paeyao: paqama: tumbilieke. ²³Pate naka: leke yaapo a:nda:
hoeya:ka:na:ta: kota: mo naka: loke paeyao: timba: la: pambilieke. Koto mo
naka: lokena: paa a:nda: timba: lea:ka:na:ta: a:pee kota: kotota: ota: timba: tiekee.

Homeke halima: ta:ta: piki you hali yaapona: hone pa:la: haumanu homeke dina: na pia:pekeeki

(Luku 16:13, 12:22-31)

²⁴Homeke ma:nda:ma: mo you hali yaapona: e pokaasa: hali hapeke na
ya:la:me. Puluekema: taapo haya:ka:na:ta: kota: ma:nda: pa:ta: pukima:

homolota: ma:nda:ta: honditi pilieke o ma:nda: pa:ta:ta: hone wopu pitolo hata:ta: ma:nda:ta: kiaalieke. Kutaa ikana:ma: make mo mani pita: Koda: yaapoma: ika: you hali yaapo haena: laa ipilika: e homeke dina: pokaapa:peke na ya:la:me.

Wetepe epolo pa:la: hauna: ka:nda:ma: na homa:la:eki

²⁵ Do ekina: yeke iki pa:ta: dupa la kitolome. I homaama:na: ikali ne aleke nolua:pe laa make ya yama:peke ale tonka:na: ekipa mulua:pe laa ka:nda:ma: na homo hapa:peke. Do ekina:yeke loa:me. Mo ika: da:ta:la: ekima:ta: mo ne na lombei pu make o ika: lokema:ta: mo aka:manu ota: na lombei pa:lekeyeke yekea. ²⁶ Mo bitutu laa pomineleme bamanu handa:pe. Ikana:ma:ta: ika: nolo peleme ne waemanu nokopa kilikimanu talaata: mo ne amu pu hala: da pa:ta:manu na amu pu halememe. Koto hau na pu halemepate pa mo hepeni hala: Apa:ma: ika: nemanu ana:na: halo hala:ka:ta:me hone umana:e. Kota: iki make mo bamanu ota: lombei na pelemekeyeke yekea. ²⁷ Ika: ka:nda:ma: homo halemeeki manuma:ta: ika: halo peleme nate leke hokulu peaapeke ya:la:pe.

²⁸ Ika: aka:manu ekipa muluepe laa pa ekipeke ka:nda:ma: homo halemepe. Mo si ale manuna: momamanu opa:la:eki hone wippee. Koto moma manuma:ta: ika: yama:peke aka:manu muluekema: e na poko halememe. Koto hau na pu halemepate ²⁹ Ima: iki pa:ta: alota: Mo hande Kini Solomonoma: kone ipika: mani tieke tiekema: mo moma manuna: au la:la: ekima: handeke aka:manu na hambo yameekeme alone. ³⁰ Mo ame homeke opa haena: laa tunkula hapuao beliata: tina: yanka:peke yeke moma manuna: auta: Koda:ma: lawao haya:ka:na:ta: a:pee kota: ika: hone tulaaseme ekita: ota: hodikale siki ya:ka:ta:me. Koto alemanu pa:ta: kone Koda:ma: kutu pu haya:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: iki make ota: ana:na: kone handeteke halieke. ³¹ Kutu piliekema: ikana:ma:ta: Ya nolo polo ne ikali make aka: peaata: hanema: epea:ka:na: mulua:pe laa ka:nda:ma: na homo hapa:peke. ³² Mo Koda:na: biki na opimiki wanda:halima:ta: hoto paeyao koto ale manuna: anke wopu tolu haleme. Pate mo ika: hepeni hala: Apa:ma:ta: koto alemanu nate paeyao ikana:ma: make mu hapa:peke ekita: hone ula:me. ³³ Koto pa:la: ekina:ta: ikana:ma: mo Koda:na: Kilu Tombuao Hala:eki make ipika: titikitiki piki hau make epena: loluekema: yeke titina: amba:la weiyu haemeka:na:ta: kota: Koda:ma: mo koto ika: hone peleme ale manuta: iki ana:la:ku halieke. ³⁴ Koto ekina:ta: beliana: ka:nda: manuta: ame kone na mia:pa:peke. Beliana: ka:nda:na: ka:ndata: beliaeiki ipika: ale homekee. Mandane nate manuna: ka:nda: manuta: ame do natena: ka:nda: taapuna: apa:taapeke na ya:la:me.

Pi yokaalu teli pita:la:eki (Luku 6:37-38)

7 ¹Koda:ma: iki pa:ta: pi yokaalu kiaapa:na: ikana:ma: make ma:nda: pa:ta: pi yokaalu na hala:pa:peke. ² Pa ekipeke ikana:ma: mo

mandane wanda:hali pa:ta: pi yokaalu pimika:na:ta: kota: ika: pi yokaalu pimi tupata: Koda:ma: make iki pa:ta: mandake piki pi yokaalu kone kilieke. Kutupa ikana:ma: ma:nda: pa:ta: manda: mineme manda:ma: kone Koda:ma: iki make homeke manda:ma: kone milieke. ³Ekipeke naka: kamena: leke pa:ta: ula: dokolo siki hone wopu witolo hata:ta: mo naka: leke pa:ta: ula: ti taka:la:pake tieketa: hone na u halepe. ⁴Mo ti taka:la:pake tieke naka: leke pa:ta: pa wina: alo hata:ta: ekipa naka: kame pa:ta: Naka: leke ula: dokolo siki meanoe lelipikipe. ⁵Aa yapi pi miki some. Titina: mo naka: leke ula: ti taka:la:pake kiake amba:la mea baeka:na:ta: kota: mo naka: kamena: leke pa:ta: ula: dokolo siki mea waluekema:ta: epeke handilipikie.

⁶Ika: Koda: pa:ta: haluekema: wia: haleme alemanu kika pa:ta: na hala:pa:peke. Pa ekipeke ikana:ma: paa la:ka:la iki lu naama:na: loa:me. Kutupa ika: yenki tiekema: hambeeke munduku teke manuta: mo ma:na:na: leke pa:ta: na lopa moneaapa:peke. Kutu pimika:na:ta: kota: koto munduku manuta: mo ma:na:manu ika: ankema: pa tombua tombua piliekee.

Honke ala:eki Weita:la:eki Kilikili laasa:eki
(Luku 11:9-13)

⁷Honke leka:na:ta: kilieke. Weika:na:ta: handa: wilipikie. Kilikili laeka:na:ta: mo neke pa:ta: lombawalieke. ⁸Homeke epima: honke la:tiki pu haya:ka:na:ta: kota: koto somema: milieke. Kutaa make ma:nda: epima: weiya:tiki pu haya:ka:na:ta: ipikana:ma: handa: wilieke. Epima: pota: lia:tiki pu haya:ka:na:ta: kota: mo pota:ta: koto some pa:ta: lombawalieke.

⁹Wekina: ateka tonuma:ta: ika: wekima: tia honke lea:ka:na:ta: iki epi amedama: toopi mea halimikipe ¹⁰o ta:peli honke lea:ka:na:ta: hoke keto mea halimikipe. ¹¹Ikana:ma: hoke wanda:hali hata: kone ika: wekiwandiki pa:ta: epeke epeke alemanu hala:pekeeki hone wimika:na:ta: kota: mo ika: hepeni hala: Apa:ma:ta: ikana:ma: piteme hau ota: lombei peao koto honke lo haleme wanda:hali pa:ta: ota: epeke epeke alemanu halieke. ¹²Wanda:halima: mandane haumanu iki pa:ta: pina:e laa hone peleme tupu: ikana:ma: koto haumanu kone iki pa:ta: pu hapa:peke. Kota: Mosesima: mo Lo Pi wiekeeki make potopede haliwekima: wimiki mana: pi make do koto hau peomono loluekema: wieke pie.

Dekepeke pota: petipeke pota: yaapo
(Luku 13:24)

¹³Mo dekepeke pota: kake pa:ta: honda: pamba pua:pa:peke. Pa ekipeke. Mo ti to hala: alena: pua:peke pota: kaketa: peo tieke la make ipika: polo pa:la: pota: make aleta: ma:nda: na wieke handaa wanda:hali wopuma: pua:tiki pua:tiki pu halemepate mo ¹⁴Kutu pu halemepate mo

wanda:halima: deto hala:eki mia:peke ya:la: pota: kaketa: ota: dekepeke pota: kakee. Kutupa ipika: pota: make ka:nda: pa:leke handaa wanda:hal ihosikima: homeke handa: u halememe.

Tina: hau pita: ipika: kilikina: hau yaapo
(Luku 6:43-44)

¹⁵Mo yayapiki potopede haliwekima: iki makeaama:na: leke leke lo hapa:peke. Ikana:ma: iki makealuekema:ta: ika: lokena: manda hau manuma:ta: sipisipi nono pilimipate ika: puki tukiki naneta: hali lu no hala: tikene kikamanu leke kone halememe. ¹⁶Ika: ota: hau pu halemeeki handuluekema:ta: kota: ikana:ma: ika: kiliki manuma: peneme yaemeka:na: handa: wilimikie. Wanda:halima:ta: waini kiliki taluekema:ta: mo taola: puna: eijo haleke talo hala:pe o nose kiliki taluekema:ta: ka:la:ta:na: talo hala:pe. ¹⁷Kutaa make mandane ipi saosao liki tima:ta: epeke kilikimanu a:ilia:pate pa haka:teke tima:ta: hoke kilikimanu a:ilieke. ¹⁸Kutu pulu pa:la:pate ipi saosao liki tima:ta: hoke kiliki a:eya:peke na yelieke. Kutaa make haka:teke tima: epeke kiliki a:eyo pea:peke na ya:la:me. ¹⁹Hande ti ma:nda:ma: ipika: epeke kiliki na a:eya:ka:na:ta: kota: mo titi: yankuluekema: pokilieke. ²⁰Kutaata: kota: ikana:ma: mo hande yayapiki potopede haliwekima: ika: kilikimanu peneme yaemeka:na:ta: handa: wilimikie.

Tekehali Tekehalio alemeeki
(Luku 13:25-27)

²¹Mo I pa:ta: Tekehali Tekehalio lo haleme wanda:hal i paeyaoma: oli hepenina: Kilu Tombua Hala: pa:ta: na pelimikie. Kotoeki na pulu pelemepate mo ya hepeni hala: Apa:na: hone pa:la: hau pu haleme wanda:hal i homeke homeke honda: pambaa pelimikie. ²²Mo hande wanda:hal i paeyao momba:lalo pa:la: Koda:na: nate opolo epea:ka:na:ta: wanda:hal i wopuma: dupiki pimanu I pa:ta: lelimikie. Tekehalio. Tekehalio. Naka: biki alo hata: Koda:na: pimanu walao haloma:me. O Naka: biki loma: ekima: hoke temokomanu wopu tolu lu make ta:ta: piki na handeke haumanu tonka:na: wopu puma:me lelimikie. ²³I pa:ta: kutu piki pimanu lelimipate Ima: ika: pimanu hombo peaaso hata: alota: Ima: ikita: hosiki make ota: na handoa:ma: iki hoke wanda:hal i teke pa:ta: na hake pupama laa tolu lueke.

Hali yaapoma: da yaapo a:epikeeki
(Luku 6:47-49)

²⁴Kutaata: wanda:hal i epima: do ya pimanu opuaata: koto alo ekimanu ota: pu haya:ka:na:ta: kota: ipikita: mo hande hone wopu wia toopi manda da a:eyeke hali tupa: hala:me. ²⁵Nate ma:nda:na: lako tieke lopeeke

ekima: ikalimanu paeyao too make po tilipu tiekema: mo dana: ambula ambula piekepate mo data: toopi manda a:eyeke ekima: na lombiekeme. ²⁶Pate wanda:hali epima: do ya pimanu opuaata: koto alo ekimanu na pu haya:ka:na:ta: kota: ipikita: mo hande hone wopu na wiki hou manda da a:eyeke hali tupu: hala:me. ²⁷Nate ma:nda:na: lako tieke lopeeke ekima: ikalimanu paeyao too make po tilipu tiekema: mo dana: ambula ambula pieke ekima: mo data: mea lombayekeme. Ota: hoeya:hapu mea lombao hoeyaekekeme.

²⁸Yesuma: do koto pimanu walo paeyaekeketa: mo hande mombelemeke wanda:hali paeyaoma:ta: leke opo handaake wimikime. ²⁹Pa ekipeke ipikita: mo ika: hande Lo Pimanu walo haemeke haliwekima: walo haemeke tupu: na waleekeme. Pate ipikita: biki ula: halima: waleke nono pieke handaa pimikime.

Yesuma: kindi yeni hake hali epeaeyekeeki
(Maka 1:40-45, Luku 5:12-16)

8 ¹Yesuma: oli hande pote pa:ta: hao hola:pa:niao epeeke handaata: wanda:hali tieke ipika: hoki nane teli mea epemekeme. ²Kutupa Yesu opolo ipulu haena:ta: kindi yeni hake hali homeke ipiki pa:ta: a:pa panda: puniaaso hata: alota: Tekehalio. Neke hone pia:ka:na:ta: kota: nakana:ma: ya yeni epeawalena:e leekeme. ³Koto leeke Yesuma: ipika: kiki tindipao wataaso hata: alota: Aowe. I hone pa:la:me. Naka: kindi yenita: epeao epeke loke halena: alome leekeme. Koto leeke tomona: kota: mo somena: kindi yenita: hapua mateekeme. ⁴Kutu pieketa: Yesuma: mo some pa:ta: Opie la alota: Doeki ma:nda: pa:ta: amba:la na leketa: pa mo yeni peao hala: halima: titina: amba:la naka: yeni ota: paela:pe laa handena: ai ipiki pa:ta: pua:peke. Kutaata: wanda:halima: naka: yenita: ota: paela:me hone wina: mo hande Mosesima: la: wieke tupu: Koda: pa:ta: lia hala:la: ale lia hala:peke leekeme.

Ami you halina: e pokaasa: some epeaeyekeeki
(Luku 7:1-10)

⁵Yesu mo hande Kapeneami daoni pa:ta: opolo pua haena: mo hande Loma: wanda:halina: ami haliwekina: you halima: Yesu manda: hande pitolo honke alo alota: ⁶Tekehalio. Ya e pokaasa: halita: kiki anke lupa wiki yeni mea pota: pomua:peke na yaalo tanda tieke mea ya da pa:ta: u peli pelia hala:me leekeme. ⁷Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Epeaalo pulueke leekeme. ⁸Koto leeke handaata: mo somema: alota: O dia:me. Neke ya da pa:ta: epo alota: Ita: epeke hali dia: ya:la: ekina: nakana:ma: ipika: yeni pa paena:e pi homeke leka:na:ta: kota: ya e pokaasa: hali tialieke. ⁹Pa ekipeke. Ita: mandane ami you haliweki oto pa:ta: halome. Kutaa I oto pa:ta: make mandane ami haliweki halememe.

Kutupa Ima: ma:nda: pa:ta: Pue loa:ka:na:ta: pelieke. Ma:nda: pa:ta: make Epoe loa:ka:na:ta: ipilieke. Kutupa ya pa hameke e pokaasa: some pa:ta: Do e pokae loa:ka:na:ta: kota: ota: pealieke leekeme. ¹⁰Koto leekeeki Yesuma: opuolota: penkilipa:tia pominolo hata: mo hande ipika: hoki nane telimiki wanda:hali pa:ta: alota: Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Mo Isulai tapake tukiki pa:ta: dupiki hone tulaake some homeke ma:nda: a:nda: I na handolome.

¹¹Koto ekina: Ima: iki pa:ta: pi ma:nda: make dupa alome. Mo nate opa:la: nanema: make pamba:la: nanema: make wanda:hali wopuma: mo hepenina: Kilu Tombua Hala: ekina: yawe lulu pa:la: pa:ta: a:pa Eipoloha:ma: Aisa:ke make Dieikope amele mandakena: apa:tao pita: nelimikie. ¹²Pate mo hande Kilu Tombua Hala:eki tukiki pa:ta: ota: pua hapa:peke yolo peleme wanda:hali kone pa mo timba: la:papeke pa:ta: yolo baalieke. Koto pa:ta:ta: mo wanda:halima: e tieke alo hata: ika: kake nokopa hata: kake lenkena: tieke lo halimikie laa ¹³Yesuma: mo ami you hali pa:ta: alota: Naka: hone tulale ekima: kone pealieke: da pue leekeme. Mo ami you halina: e pokaeyeke halita: koto kone tiaeyekeme.

Wanda:hali wopu Yesuma: epeaeyekeme
(Maka 1:29-34, Luku 4:38-41)

¹⁴Yesuma: Pidana: da pa:ta: peekeme. Koto pa:ta:ta: Pidana: meiyike wanda: hoputiti yeni hao ipika: da panda: pa:ta: polu pitiekeeki handeekeme. ¹⁵Kutu pieketa: Yesuma: mo wanda:na: kiki wataaso haena: mo yeni tandeleekeme. Kutu pieke handaa ipiki tiao hata:ta: Yesu pa:ta: nemanu haleekeme.

¹⁶Nate pambolo haena:ta: mandane wanda:halima: mo hoke temokomanu pitiki wanda:hali wopu Yesu pa:ta: mea epemekeme. Mo hoke temoko manuta: Yesu ipika: pima: tolu liaata: yeni haemeke wanda:hali ika: yenimanu make tandelaeyekeme. ¹⁷Yesuma: koto wanda:hali epeaeyeke hau manuta: amba: hande potopede hali Aisayama: la: witolo hata: alota:

Ipikana:ma: ipika: kone nika: ki yenimanu meao make mo biki
 ula: yeni tekemanu make yoka: mea baeyekeme laa la: wieke pi
 yaaluekema: yeke piekeme.

Yesu amele poluekema: taapa:la: haliweki
(Luku 9:57-62)

¹⁸Yesuma: mo hande ipiki a:pa ambulaemeke wanda:hali handaa hone wiaata: ipika: hoki nane telimiki haliweki pa:ta: alota: Mo ikali leke mone tea:na: baape leekeme. ¹⁹Mo hande wape pea wala:tiki pu hayeke hali homekema: ipiki pa:ta: a:pa alota: Wala:la: halio. Ita: neke hando pa:ta: peka:na: make ota: teli mea pomuluekema: yeke Ima: tikitiki yao halome.

²⁰ Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Keao hala: kika manuma: kone ika: polu peleme ale ula:me. Kuta ba manuma: make ika: pelia:pa:peke dakemanu hao hala:me. Pate mo Wanda:halina: Eiyekema: ipika: you wia pelia:peke da panda: ma:nda: na ula:me. ²¹ Hali ma:nda: Yesuna: hoki nane telia:la: hali hata: kone Yesu pa:ta: alota: Ita: ya apa: mea hoiluekema: paa la:ka:la ponoe leekeme. ²² Pate Yesuma: hombo peaaso alota: Ika: toko manuma: ika: kone hoina:ma: neketa: I teli mea epoe leekeme.

Yesuna: pima: po tilipu tunkulaeyekeeki

(Maka 4:35-41, Luku 8:22-25)

²³ Yesuma: kawaso homeke pa:ta: honda: pamba pitulu peeketa: ipika: disaipolo haliweki make telimea pemekeme. ²⁴ Mo kawaso pua ikali leke tukiki tukikina: haena: penkilipake po tilipu tiekema: mo ikali lekena: ambulaeyekeme. Kutu pieke ekima: mo kawasota: teke pa:ta: honki lapeke yekepate Yesuta: u peliekeme. ²⁵ Mo disaipolo haliwekima: Yesu teke pa:ta: pua ipiki mea tiaaso alota: Tekehalio. Nikita: ikali naa homa:pekeeki teke pa:ta: ta ya:la:ma: niki pa:ta:la:e lemekeme. ²⁶ Yesuma: hombo peaaso alota: Ekiipeke handa paala: tiekema: homelemepe. Ikita: hone wotu na tulake some hombo ya:ka:ta:me laata: Ipikana:ma: tia liao hata: mo hande po tilipu pita: ikali ho yaapo tunkulina: pi leekeme. Koto leeketa: mo hande po ikali yaapo tunkula la:ma: na piki e pondo na leke wiekeme. ²⁷ Kutu piekeeki handolo hata: paeyaoma: penkilipa:tia pomimikime. Mo ikali pita: po tilipu yaapoma: ipika: pi ota: opita:la: ekita: do someta: eki piki some yekea lemekeme.

Yesuma: yaapo halina: hoke temoko tolu liekeeki

(Maka 5:1-20, Luku 8:26-39)

²⁸ Yesuma: mo hande ikali leke mone tea:na: wieke kenke Kedata nane opolo ipulu haena:ta: hali hoiyu hayeke tikene da pa:ta: haepeke hali yaapoma: Yesu a:pa manda: hande pipikime. Mo hali yaapo pa:ta:ta: hoke temokomanu pitieke ekima: ipilikita: ota: ka:la:ta: wopu piki some yaapo haepekeeme. Koto ekima:ta: wanda:halima: mo hali yaapo haepeke ale teke pa:ta: wieke pota:na: pua:peke na yekeme. ²⁹ Koto hali yaapoma: Yesu handolo hata: koto kone wi la alota: Koda:na: Eiyeko. Niki pa:ta: eki hau puluekema: ipulipe laa Mo hande niki hoeyaalo pa:la: nate ai na epeke haena: niki hoeyaaluekema: a:pa pipe lemekeme. ³⁰ Iki haemeke ale mo pate leketa: ma:na: titima: ne nalo haemekeme. ³¹ Kutaata: mo hande hoke temoko manuma: Yesu pa:ta: alota: Nakana:ma: niki tolueke hone wika:na:ta: kota: mo ma:na: titi pa:ta: pitulu pomono tapaapeke laa honke lemekeme.

³² Yesuma: koto hoke temokomanu pa:ta: pupee leeke pita:ta: kota: ikana:ma: mo hali yaapo mina:pa:lao mo ma:na: titi pa:ta: pua honda:

pambemekeme. Koto ekina: mo ma:na: titi paeyaota: mo lombeeke alena: aiya hola:pa:niao ikali leke pa:ta: lopaata: ikali naa homa: pitaemekeme.

³³ Kutupa mo ma:na: titi handeteke haemeke hali manuma: ika: teke da nane pindipa puaata: mo hande pieke hau paeyao make hande hoke temoko pitiki hali yaapo pa:ta: pieke haumanu tonka:na: paeyao wanda:hali pa:ta: moka:laemekeme. ³⁴ Koto ekina:ta: mo daoni pa:ta: haemeke wanda:hali ota: paeya tapaoma: Yesu manda: hande pulu pemekeme. Kutupa ikana:ma: Yesu handaa ipiki pa:ta: honke alo alota: Nika: da yu mina:pa:lao pue lemekeme.

Yesuma: dola:pake piki hali homeke epeaeyekeeki
(Maka 2:1-12, Luku 5:17-26)

9 ¹ Yesuma: mo kawaso pa:ta: pitulu pua mo ikali leke tunkula paa la:ka:la mone tea:na: ipika: teke da pa:ta: opolo peekeme. ² Kutu pieketa: mandane wanda:halima: dola:pake piki hali homeke ipiki pa:ta: tilina: mea tia epemekeme. Yesuma: ika: hone tulaemekeeki handaa mo dola:pake piki hali handolo alota: Apa:ma:ta: epolo pilaa:taa. Naka: hoke hauta: pa paeyaasome leekeme.

³ Mandane wape pea walo haemeke haliwekima: koto leekeeki opua ika: honema: alota: Do somema: Koda:na: biki hoeyake pi ala:me hone wimikime.

⁴⁻⁵ Mo haliwekima: hone wimikieki handaa Yesuma: amba: kokele pea hata: iki pa:ta: alota: Ekipeke handa ika: puki manuma: koto hoke honemanu miniki halemepe laa lota: pitolo alota: Ikana:ma: eki hone witemepe. Ima: Naka: hoke hauta: paeyaasome alo pi yapa: pa:la:pe o Neke tiao pue alo pi yapa: pa:la:pe laa ⁶iki pa:ta: alota: Wanda:halina: Eiyekema: do kenkena: hata: hoke haumanu paeyaapeke wele wia halo ekita: ame pene yanoma: handa:pa:peke. Koto laata: mo hande dola:pake some pa:ta: alota: Tiao. Naka: yapa:ta: yoka: mea mina da pue leekeme. ⁷Mo halima: koto pi opuaata: tiao ipika: da peekeme. ⁸Wanda:halima: koto hau handolota: paala:ma: homemekeme. Do epeaasa: weleta: Koda:ma: haliweki pa:ta: halaa pia:ka:ta:me laa ipika: biki yeiya: laemekeme.

Ma:tiu pa:ta: I telimea epoe leekeeki
(Maka 2:13-17, Luku 5:27-32)

⁹ Yesuma: koto pa:ta: mina:pa:lao pulu hata:ta: dakisi mu hayeke hali bikita: Ma:tiu ipika: mani yata:po hayeke da pa:ta: pitiekeeki handeekeme. Yesuma: ipiki pa:ta: alota: I teli mea epoe leekeme. Koto leeke Ma:tiu tiao ipiki telimea peekeme.

¹⁰ Kutupa Yesuma: Ma:tiuna: da pa:ta: ne nalo pitina: dakisi mani mu haemeke haliweki wopu make hoke haliweki wopu make Yesu ipika:

hoki nane telimiki haliweki ame_{le} mandake pa:ta: pitimikime.¹¹ Kutu pimikieki mandane Pa:tisi haliwekima: handolo hata: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Ekipeke mo ika: disama: mo dakisi mani mu haleme haliweki mo hoke haliweki ame_{le} ne no pilimipe lemekeme.

¹² Yesuma: koto lemeke pi opua iki pa:ta: alota: Yeni na hasa: wanda:halima: dokeda hali pa:ta: na polo pelemepate pa yeni hasa: wanda:halita: dokeda pa:ta: pelimikie.¹³ Hande Baiboloma: alota: Mo hoteke lia hala:la: ekita: Ima: hone na pa:la:pate a:ta:ma: homo hasa: hau homeke hone pa:la:me la:la: pina: tekemanu amba:la hone uemensa: ikana:ma: pua weiya:pe. Ima:ta: epeke hau pu hala: wanda:halo hone ma:nda: la:ka:la wina:yeke wi loluekema: na epoa:pate pa hoke hau pu hala: wanda:halima: hone ma:nda: la:ka:la wina:yeke wi loluekema: epoa:me leekeme.

Nee pi wita:la: ekina: lota: pita:la:eki
(Maka 2:18-22, Luku 5:33-39)

¹⁴ Kutupa nate ma:nda:na: mo hande bapitaisi peao hayeke hali Dionina: hoki nane telimiki haliweki ikana:ma: Yesu pa:ta: a:pa alota: Pa ekipeke nikana:ma: make mo Pa:tisi haliwekima: make tana: eleke elekena: nee pi u moneao haloma:pate naka: disaipolo haliwekima:ta: nee pi ota: na wilimime leekeme.

¹⁵ Koto lemeke Yesuma: iki pa:ta: alota: Wanda: panake ta:ma:ni pita:la: natena: wanda: tekehalima: mo ipika: wi leeke epemeke wanda:hali ame_{le} mandake hao haya:ka:na:ta: ikana:ma: ka:nda:ma: homo halimikie hone witemepe. Dia:me. Koto pea:peke na ya:la:me. Pate ipiki mea polo pa:la: nate ipilia: natena:ta: mo wanda: teke halita: iki ame_{le} na halieke. Koto natena:ta: ikana:ma: nee pi wilimikie.

¹⁶ Ma:nda:ma: amba: dau tombulu epealukekema: mo panake dau sinkipikieki mea talao na tombulu hala:me. Kutu pia:ka:na:ta: panake dau sinkipiki talaasa: ekima: amba: dau paa sinkipa ka:ka:na: tieke wilieke.¹⁷ Koto tupa: kone ma:nda:ma: panake waini ikalita: amba: ma:na: yonkelekema: wa:pa:la: ipi kanake manuna: na holo pambo hala:me. Kutu pia:ka:na:ta: mo waini ikali hoelolu baalieke. Kutu pililia: ekima:ta: mo ma:na: yonkelekema: wa:pa:la: kanakemanu mea panake waini ikali holo pambea:ka:na:ta: kota: mo ikali kanake yaapota: ota: epeke tupa: endialipipikie laa leekeme.

Homa:pa wieke wandiki pita: yeni hao hayeke wanda: yaapo
(Maka 5:21-43, Luku 8:40-56)

¹⁸ Yesuma: mo hande haliweki pa:ta: do koto pimanu alo haena: Diu wanda:halina: yeni dana: you hali Yesu pa:ta: opolo a:pa tumiki yotuao

pita: alota: Ya wandikita: homa:la:pate pa ipika: lokena: naka: kiki a:pa wika:na:ta: tiaalieke leekeme. ¹⁹Koto leeke Yesu tiao ipiki telimea peeke ipika: disaipolo haliweki make mandake pemekeme.

²⁰Ikana:ma: koto pulu haena:ta: wanda: homeke Yesuna: hoki nanema: a:pa ipika: dopieke dau nepoko wataeyekeme. Mo wanda:ta: bapi 12 tukiki pa:ta: hayeke andusa: we wopu yopu lombei peao hayekeme. ²¹Koto wanda:na: honema:ta: Ima: ipika: dau watawa:ka:na:ta: ya yeni paelieke hone wiekeme. ²²Yesuma: la:ka:la:moneao ipiki handolo alota: Naka: hone tulaale ekima: neke epeleme leekeme. Koto leeke pa:ta: koto kone mo wanda:na: yeni paeyao epea hayekeme.

²³Koto hoki naneta: Yesu mo hande you halina: da pa:ta: honda: pambeekeme. Koto homa: da tukiki pa:ta: mombelemeke pe kanake lita:la: tapake make homa: witolo e ala: tapake wopu make pitimikieki handaata: Yesuma: iki pa:ta: alota: ²⁴Koto wandiki sikita: ota: na homa:la:pate pa u pa:ela:me. Koto pa:la:ma: iki paeyao hama pupe leekeme. Koto leeketa: iki paeyaoma: ipiki kitaemekemepate ²⁵Yesuma: koto wanda:hali tolu lia hama nane haena: laata: mo wandikina: da panda: pa:ta: pua ipika: kiki mieketa: mo wandiki koto kone tiaeyekeme. ²⁶Koto wandiki mea tiaeyeke ekina: pita: koto kenke paeyao pa:ta: kende tupu: wiekeme.

Yesuma: leke holupiki hali yaapo epeaeyekeeki

²⁷Yesuma: koto pa:ta: mina:pa:lao pulu haena: leke holu piki hali yaapoma: ipika: hoki nane wi tieke la: paleke teli mea pulu alota: Deipidina: eiyeko. Diki pa:ta: a:ta:ma: homa:peke la:tia pepekeme. ²⁸Yesu da pa:ta: honda: pambolo haena: koto leke holu piki hali yaapota: ipiki pa:ta: epepekeme. Kutu pipiki Yesuma: ipiliki pa:ta: lota: pitolo alota: Ipilika: honema:ta: I pa:ta: ipiliki epeapeke wele ula:me hone witolo hone ti lalepepe leekeme. Ipilikana:ma: koto pi hombo peaaso alota: Aowe lepekeme. ²⁹Koto lepeke pi Yesuma: opua ipilika: leke wataaso alota: Koto ipilika: hone ti lalepe tupu: kone pina:e leekeme. ³⁰Koto pi alo haena: kone ipilika: leke ki leekeme. Kutu pieke Yesuma: ipiliki hando alo hata: alota: Ma:nda: pa:ta: na pua lapa:peke leekeme. ³¹Koto leekepate ipilikana:ma: mo da mina:pa:lao pulu hata: mo Yesuma: pieke hauta: koto haepeke kenke pa:ta: kende tupu: wina: lepekeme.

Pi na leke hali epeaeyekeeki

³²Mo hande leke holu piki hali yaapo mo da mina:pa:lao pulu haena:ta: pa mandane wanda:halima: pi na leke hali homeke Yesu pa:ta: hatuku epemekeme. Mo halina: pi na leeke ekita: hoke temoko pita: piekeme. ³³Yesuma: mo hande hoke temoko tolu lieketa: koto kone mo hande pi na leke halima: pi paa leekeme. Koto piekeeki wanda:hali paeyaoma:

handolo tola:tia pominolo alota: Dupiki hau homeke ma:nda: Isulai kenke pa:ta: ota: na handoma:me lemekeme. ³⁴Koto lemekepate mo hande Pa:tisi haliwekima: alota: Do somema:ta: mo hande hoke you temokona: wele mea koto hande hoke temokomanu tolu lia pia:ka:ta:me.

Yesuma: wanda:hali pa:ta: a:ta:ma: homeekee ki

³⁵ Yesuma:ta: koto pa:ta: haemeke da paeyao pa:ta:manu pomu loopeekeme. Ika: teke da tieke pa:ta: make ika: da teke pa:ta:manu make pomu lopo piekeme. Kutaata: ika: yeni pu haemeke damanu pa:ta: make pi walo hayekeme. Ipkana:ma: mo Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekina: Pi Seliapomanu walolo hata: make mo ta:ta: ta:ta: piki yeni haemeke wanda:halina: yeni tekemanu tonka:na: wamo peatiki pomu hayekeme. ³⁶Koto pomieke ale pa:ta:manu mombelemeke wanda:hali tieke handaata: iki pa:ta: ipika: pukima: a:ta: tieke ota: wopu homeekerme. Pa ekiepina: ikita: mo handeteke hala: hali na hake sipisipimanu hata: pita:la: tupa: ika: kone tamba: mia:peke na yo make hone mataalo hone ti yoko haemeke haumanu handolo kutu piekeme. ³⁷Koto ekina: ipika: hoki nane telimiki haliweki handolo alota: Ne napeke tieke wopu pota:la:pate mo mea momba:laapeke wanda:halita: aneke dia:me. ³⁸Koto ekina:ta: mo e teke halima: ipika: ena: ne napeke mea momba:laalo peleme haliweki ana:na: tapaena: ikana:ma: ipiki pa:ta: yeni pu hapa:peke leekeme.

Mo 12 Aposolo haliwekina: bikimanu

(Maka 3:13-19, Luku 6:12-16)

10 ¹ Yesuma: ipika: hoki nane telimiki 12 haliweki wi la: mea momba:lao hata: mo hoke temokomanu tolu lia:peke welemanu make hoke yeni tekemanu make wamo pea:peke welemanu make iki pa:ta: ana:na: haleekeme.

² Koto 12 Aposolo haliwekina: biki manuta: doe. Titina:ta: Saimono biki ma:nda:ta: Pida kutupata: Pida ipika: hameke A:ndutu make Sepedina: ekiyeke Dia:mesi Dioni hamala: make ³Pilipi make Badolomiu make Tomasi make mo hande dakisi mu hayeke some Ma:tiu make A:lopia:sina: ekiyeke Dia:mesi make Ta:dia:si make ⁴Saimono Seloti make mo hande Yesu lina: a:nda: lombea: hali Diudasi Isekatioti make ika: biki paeyao:ta: koto wape pea ula: handa:pe.

Mo 12 haliwekima: e pokaena: tapaa tapaa piekeeki

(Maka 6:7-13, Luku 6:12-16)

⁵ Koto 12 haliweki tapaaluekema: hata:ta: Yesuma: iki pa:ta: dupiki pi leekeme. Mo Diendaili tapakena: da yu pa:ta:manu o Sametia tapakena: da teke pa:ta:manu make na pu:a:pa:peke leekeme. ⁶Pate kutu piteleme tupa:ta: mo Isulaina: alu peleme sipisipima: handeleme wanda:hali pa:ta:

pua:pa:peke leekeme. ⁷Kutupa iki puaata: dupiki pi lapa:peke Mo hande Hepenina: Kilu Tombuao Hala: ekita: iki teke pa:ta: ta a:pa hala: handa:pe lapa:peke. ⁸Koto alo hata:ta: mo yeni haleme wanda:halina: yeni wamo peao make mo homemeke tokomanu mea da:tao make wanda:halina: lokena: hala: kindi yenimanu epeaaso hata: mo hoke temokomanu tolu lu pia:pa:peke. Do koto pea:pa:peke alo ekita: pa hameke mimi ekina: ikana:ma: make pa hameke hala:pa:peke.

⁹Ika: paua pa:ta: kolo mani o silipa mani o wepiki toeamanu make na mendia:pa:peke. ¹⁰Ta pota:na: poluekema:ta: nu o topo dau o topo ankedake o tumapu make na mea pu pea:pa:peke. Pa ekipeke. Mo e pokaasa: halima:ta: ipika: e pokaasa: alemanu kone hala:peke ya:lieke.

¹¹Ikana:ma: mo daoni pa:ta:manu o da teke pa:ta:manu opolo pemeka:na:ta: kota: koto pa:ta: mo epeke tikitiki piki hali ma:nda: weiya handaata: koto somena: da topo na piki pa pelia haota: kenke ma:nda: pa:ta: puluekema: mina:pa:lao pua:pa:peke. ¹²Da homeke a:nda: pa:ta: honda: pambolo hata:ta: dupiki pi lapa:peke Do da pa:ta: haleme wanda:hali paeyaota: Koda:ma: epeaena:e lapa:peke. ¹³Koto da pa:ta: halimi wanda:halima: a:nda: iki pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: A:pa:la:ma: epoe lemeka:na:ta: kota: koto epeaasa: pita: mo da pa:ta: ota: u pelia haena: lapa:peke. Pate iki ta:na: na homemeka:na:ta: kota: koto epeaasa: pita: paa yoka: mea:pa:peke. ¹⁴Kutaa make mandane daoni o da teke manuma: a:nda: iki pa:ta: Epeke a:pa:la:me laa na handa: mu make o ika: pi na opu pimika:na:ta: kota: koto da yu mina:pa:lao ika: ankena: pa:la: dokolo tande laa mina:pa:lao pua:pa:peke. ¹⁵Ima: iki pa:ta: ota: ota: pi alome. Mo Koda:na: pi yokaalu pulu pa:la: nate tieke ipilia: dina:ta: mo hande Sodomo da pita: Komoto da yaapo pa:ta: halo pa:la: hoke yenkita: ota: tieke mulu pelepepate pa koto ikana:ma: walimi pi kiaalimi wanda:hali ikana:ma: mulu peleme yenkita: Koda:ma: ota: haka:ta:pao halieke alome leekeme.

Tanda mea:pekeeki (Maka 13:9-13, Luku 21:12-17)

¹⁶Opua:pe. Ikita: mo honkopu wopu na hake sipisipimanu tupa: ya:la:pate Ima: iki mo tikene iyamanu tukiki pa:ta: hamena: tapaasome. Koto ekina: mo hande ketoma: kimelema: pomua:la: tupa: iki make kimelema: pomua:pa:peke. Kutaa make mo hande dokolo ba manuma: epeke tupa: momba:la pitu haleme tupa: iki make sembepela hao hapa:peke. ¹⁷Mo haliwekima: iki pa:ta: pulu peleme ekimanu wopu handeteke hao hapa:peke. Ikana:ma: iki da:ka:pa: mina pi yokaaluna: mea pua make mo ika: pi hotu haleme da pa:ta:manu iki yombilimikie. ¹⁸Paa yanaaso ya biki hoeyaaluekema: ikana:ma: ikita: mo kapomani tumiki haliwekimanu pa:ta: make mo kinimanu pa:ta: make hatuku pelimikie.

Kutu pilimi toma:na:ta: ikana:ma: mo Pi Seliapota: koto kapomani tumiki haliweki pa:ta: make mo Diendaili wanda:hali pa:ta: make walоemena: waleke wilieke.¹⁹ Iki da:ka:pa: minilimi pita:ma:ta: Do pi yokaalu pa:ta:ta: eki pi lolua:pe o eki pa hombo pealua:pe laa hone ti na yoko hapa:peke. Pa ekipeke. Mo pi yokaalu tukiki pa:ta: ika: pi kini pilimi toma:na:ta: mo ika: lolo peleme pita: pa peneme yaeya:ka:na:ta: ana:na: mea lelimikie. ²⁰ Koto mo ikana:ma: lolo peleme pi manuta: ika: pimanu dia: ya:la:pate mo ika: Apa:na: Sipitidima: ika: lelimi pi pa:ta: yama: la:na: yeke epena: ala:ekie.

²¹ Haliwekima: ika: hamekemanu kone lia homaena: mea halimikie. Ateke tonuma: ika: weki wandiki pa:ta: make homeke hau kone pina: lelimikie. Mo wekiwandikima: make paa ateke inkiki pa:ta: la:ka:la: moneao a:nda: litolo hata: mo ateke inkiki ma:nda:ma: lia homaena: halimikie. ²² Ikana:ma: ya e pokaaseme haliweki hata: ya biki miniki haleme ekina:ta: wanda:hali paeyao: iki hoki wala kialimikie. Kutu pilimipate kone mo haumanu ipulu haena: kone mo paelo pa:la: nate opolo epena: yu wia hata: honkopu hao bepolatiki pu halia: someta: da:taa haena: lelieke. ²³ Ikana:ma: daoni homeke a:nda: pa:ta: halimipate wanda:halima: iki pa:ta: tanda kimika:na:ta: kota: daoni ma:nda: pa:ta: pindipa pua:pa:peke. Ima: iki pa:ta: ota: ota: pi alome. Mo Wanda:halina: Eiyeke opolo epea:ka:na:ta: ikana:ma: mo Isulaina: daoni paeyao pa:ta: pokolo peleme emanu paeyao titina: amba:la na mina:pa:lalimikie alome.

²⁴ Mo sukulu pita:la: weki o wandikita: ipika: wala:la: disa some lombei peao na hala:me. Koto tupa: kone mo pa hameke e pokaasa: some make ipika: e teke hali lombei peao na hala:me. ²⁵ Koto ekina:ta: mo sukulu pita:la: wekima:ta: ipika: hone pa:ta:ta: Yaka disa some tupa: halueke laa hone pia:ka:na:ta: kota: ana: pilieke. Koto tupa: kone mo e pokaasa: somema: make Ya e teke hali tupa: kone halueke laa hone pia:ka:na:ta: kota: koto make ana: pilieke. Wanda:halima: mo da homeke pa:ta: pambo haleme tapakena: Ateke pa:ta: mo hande hoke biki Bielisibulu la: wiaemeka:na:ta: kota: ipika: wekiwandiki pa:ta: make koto biki ota: lombei piki ota: hoke bikimanu kone la:tiki pilimikie. ²⁶ Kutu pu halimipate ikana:ma: mo wanda:hali pa:ta: paala:ma: na homa:pa:peke.

Epi pa:ta: paala:ma: homa:peke ya:la:pe
(Luku 12:2-7)

Mo ame do a:mbao ula: alemanu paeyao wetepena:ta: paa lumba:pa wilieke. Kutupa mo a:mbaaso hata: aleme pi paeyao make wetepena:ta: paeyao: opina: paa peneme yaalieke. ²⁷ Ima: iki pa:ta: timba nane la kitolo pimanu paeyao natepa nane ikana:ma: peneme yao wilimikie. Kutupa ika: honumake siki pita: opimi pimanu paeyao: mo da holu manda nina: tiao hata: paeyao: opina: peneme yao la halimikie.

²⁸ Mo ika: loke lia homalo pa:lemepate ika: temoko lia homaaluekema: wataapeke na ya:la: wanda:hali pa:t:a: paala:ma: na homo hapa:peke. Pate mo ika: loke pita: temoko yaapo ti to hala: ale pa:t:a: tapao hoeyaapeke Koda: pa:t:a: homeke ota: paala:ma: homo hapa:peke.

²⁹ Hosiki ba siki yaapota: makedina: yenki 10 toea sikima: hamba:peke ba siki yaapo yolo pa:la:pate mo Apa: Koda:ma: mo basunu homeke ma:nda: honda:pa pene waleke na wina: lea:ka:na:ta: kota: homeke a:nda: kenkena: honda:pa na lopilieke. ³⁰ Kutaa ameta: ika: ekina: make dupa alome Ika: you itiki paeyaota: amba: kone yata:pa ana: lao ula:me. ³¹ Koto ekina:ta: ikana:ma: paala:ma: na homo hapa:peke. Pa ekipeke. Ika: tombota: koto hosiki basunu wopuna: yenki ota: lombei pa:la:me.

Ketisona: biki peneme yaasa:eki
(*Luku 12:8-9*)

³² Ma:nda: epima: wanda:halina: leke popelekena: peneme yaaso hata: Ita: Ketisona: halie lea:ka:na:ta: kota: Ima: make mo ya hepeni hala:

Apa:na: leke poto poto hata: ipiki pa:t:a: make homeke hau kone pulueke.

³³ Pate ma:nda:hali epima: wanda:halina: leke poto poto hata: yaka biki

na leke I hoki wala haya:ka:na:ta: kota: Ima: make mo ya hepeni hala:

Apa:na: leke poto poto hata: ipiki pa:t:a: make kutu pulueke.

I pa:t:a: amba:la pukima: homa:pekeeki
(*Luku 12:51-53, 14:26-27*)

³⁴ Ika: honema: Ima:ta: do kenkena: a:nda: peliaasa:eki mea epea:me hone na wia:pa:peke. Dia:me. A:nda: peliaasa:eki na mea epoa:pate pa a:nda: pita:la: kepete mea epoa:me. ³⁵ I epolo hauma:ta: hali homekema: ipika: apa:na: a:nda: tunkuliki hali haena: lo make wandikima: ipika: inkikina: a:nda: tunkuliki wandiki haena: lo make aeyekema: ipika: halikina: inkikina: a:nda: tunkuliki wanda: haena: lo make ³⁶ kutupa hali homekena: titina: a:nda: tunkuliki wanda:hali manuta: ipika: da pa:t:a: haleme tapake kone ya:lieke.

³⁷ Ma:nda: hali epima: I pa:t:a: puki wilia:pate pa ipika: pukima: homa:la: ekita: ipika: apa: ama: pa:t:a: titina: amba:la wia:ka:na:ta: kota: koto someta: ya disaipolo hali haena: lapeketa: ana: na pa:la:me. Hali epima: I pa:t:a: puki wilia:pate kone pa ipika: pukima: homa:la: ekita: titina: amba:la ipika: wekiwandiki pa:t:a: u haya:ka:na:ta: kota: koto someta: ya disaipolo hali haena: lapeketa: ana: na pa:la:me. ³⁸ Ma:nda: hali epima: ipika: a:ka:tei wape piki ti mea tia ya hau honda: mea na telia pia:ka:na:ta: kota: koto someta: ya disaipolo hali haena: lapeketa: ana: na pa:la:me. ³⁹ Ma:nda: hali epima: ipika: honkopuma: kone ipika: da:ta:la:eki muluekema: taapo haya:ka:na:ta: kota: ipika: da:ta:la:eki alupalieke. Pate ya e amba:la pokaaluekema: ipika: da:ta:la:eki amba:la hone na wia:ka:na:ta: kota: koto somena: da:ta:la: ekita: pa u halieke.

⁴⁰ Wanda:hali epima: ta:na:ma: homolo hata: iki ya disaipolo haliweki handa: mimika:na:ta: kota: kotota: I kone handa: minelememe. Koto tupa: kone epima: I pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: handa: mimika:na:ta: kota: kotota: mo I tapaalaa: Apa: pa:ta: kone pitemememe. ⁴¹ Wanda:hali epima: Koda:na: e pokaasa: hali homeke handaata: Do someta: Koda:na: e pokaasa: somee hone witolo hata: ta:na:ma: homaa handa: mimika:na:ta: kota: koto somema: mulu pa:la: yenki putu piliki kone milimikie. Wanda:hali epima: mo epeke hali ma:nda:na: epeke hau handaa Ipikita: epeke halie laa ta:na:ma: homaa handa: mimika:na:ta: kota: koto epeke somema: mulu pa:la: yenki putu piliki kone milimikie. ⁴² Epima: do ya hoki nane tolu hala: you hali dia: ya:la:pate kone pa ya hoki nane tolu hala: hali ya:leke handaa mo hande ipi kanake homeke ma:nda: halo haeya:ka:na:ta: kota: koto ikali halia: somema: ipika: yenki putu piliki ota: ana:na: milieke hone wia:pa:peke alome leekeme.

Dionima: dipula pita: pi tapaeyekeeki
(Luku 7:18-35)

11 ¹ Yesuma: ipika: 12 disaipolo haliweki pa:ta: koto mana: pimanu la hala paeyeke hoki naneta: koto kenke mina:pa:lao pa mo teke pa:ta:manu haemeke daonimanu pa:ta: pua mo Koda:na: mana: pimanu walo moka:la: tiao make mo Pi Seliapo walo hayekeme.

² Kutu pitolo haena: mo hande bapitaisi peao hayeke some Dionima: mo dipula pita: mo Ketisoma: kutupiki haumanu pita:la:me leekeeki opuata: ipika: disaipolo haliwekimanu Yesu pa:ta: tapaeyekeme. ³ Mo haliwekima: Yesu pa:ta: a:pa alota: Do nika: lota: pita:la:eki ota: la kuelena:e. Dionima: hali ma:nda: ipilieke lea: halita: nekepe o ma:nda: epena: yu wia hamonope leekeme.

⁴ Yesuma: iki pa:ta: hombo peaaso alota: Ikita: paa la:ka:la pua do ika: lekema: handeleme ekimanu make katakema: opiteleme ekimanu make Dioni pa:ta: dupa pua la hala:pa:peke. ⁵ Hande leke holu piki wanda:hali ameta: ki lelememe. Dola:pake wanda:hali make tiao pominelememe. Kindi yeni haeme wanda:hali make ameta: epea halememe. Katake pokeme wanda:halina: katake make lumbula:me. Homea: wanda:hali make paa da:taa tiao haena: la:la:me. Kutupa mo Pi Seliapota: natehali wanda:hali pa:ta: wala:la:me. ⁶ Koto ekina: do Ima: pitolo haumanu handaa ka:ndaa:na: homa:la: halima:ta: ta:na:ma: homo hala:me laa pua lapa:peke leekeme.

⁷ Kutupa mo Dionina: hoki nane telimiki haliweki la:ka:la paa pulu haena:ta: Yesuma: mo wanda:hali pa:ta: Dionina: pi dupa lawaeyekeme. Ikana:ma: mo hapu hala: alena: puluta: aleke handulumeke hone wimipe. Poma: hambe make mea aneya moneya pu tonkua:la:eki handulumeke hone wimipe. Dia:me. ⁸ Koto alena: puluta: aleke handulumeke hone wimipe.

Ika: honema:ta: epeke aka: seliapo yameke hali:eki handulumeke hone wimipe. Dia:me. Aka: seliapo yameke haliwekita: mo kini haliwekina: pitu hala: alenina: homeke handa:peke ya:la:pate ⁹I opuono ai la kipa:a:e. Koto pemekina dina:ta: aleke handulumeke hone wimipe. Koda:na: pi la: mea halaasa: potopede hali yekepe. Aowe. Ipi kita: potopede hali ya:la:pate pa potopede halina: hauta: ota: lombei piki some hala:me. ¹⁰Koto some Dionita: mo hande Baibolona: wape pa:la: pina: Koda:ma: alota:

Ya pi lawalo pula: hali amba:la mo naka: pota: tiki tiki yawaena:e
tapaalueke

lelke pita: kota: ipikina: leekeme. ¹¹Ima: ota: pi alome. Mo hande
bapitaisi peao haya: hali Dionita: mo amba: haemeke hali paeyao ota:
lombei piki some hala:me. Pate mo hepenina: Kilu Tombua Hala: ekina:
ota: biki na ula: some a:nda:ma:ta: Dioni lombei pa:la:me.

¹²Dionima: mo hande pimanu walea: natena: kini pu mea a:pa ame do
natena: kone mo hepenina: Kilu Tombua Hala: ekima: lombei lombei
pua:tiki ipu hala:me. Kutupa mo honkopu hao haleme haliwekima: koto
hepenina: Kilu Tombua Hala:eki miniki halememe. ¹³Amba: haemeke
potopede haliweki paeyao ma: make mo hande Mosesina: la: wieke Lo pi
manuma: make Koda:na: pi wala:tiki a:paata: Dionina: nate opolo a:pa
haena:ta: lo naeyekeme. ¹⁴Kutupa ikana:ma: mo hande haliwekima:
la: wimiki pimanu opuluekema: hone pimika:na:ta: kota: mo hande
haliwekima: ipilieke laa la: wimi Elaidiata: Dionina: lemeke yekeme.

¹⁵Ika: katakema: opua:peke yemeka:na:ta: kota: opua:pa:peke. ¹⁶Amedo
do haleme wanda:halita: alekema: handelememe lonope. Ikita: mo makedi
hama putupa alu pea pilimi wekiwandiki leke halememe. Ane kalale
pitimi tapakema: mone kalale pitimi tapake wi la: moneao alota:

¹⁷Ikana:ma: sama: puemena:yeke tapeke luma:pate ikana:ma: sama: na
piki kiaememe.

Kutu pimikita: a:ta: piki emelimanu loma:pate e na leke kiaememe
alememe.

¹⁸Dioni a:pa ikali ne na neeke ekita: hande wanda:halima: alota: Ipi
pa:ta:ta: hoke temoko pila:me lemekeme. ¹⁹Pate Wanda:halina: Eiyeke a:pa
ikali ne yaapo no hayeke ekita: koto wanda:halima: kone handolo alota: Do
hali handa:pe. Ipi kita: ikali ne wopu no hake some ya:kata:me. Kutupa ipikita:
mo hande dakisi mu make hoke hau pu haleme haliweki amele apa:taala:me
lemekeme. Kota: mo hone wiki hauma:ta: ipika: pu hala:eki manuma: ipika:
honeta: ota: epeke hone o hoke hone laa pa peneme yaasa:me.

Wanda:halima: puki na la:ka:la:lemekeeki (Luku 10:13-15)

²⁰Mo hande Yesuma: ipika: na handeke haumanu pu hayeke daoni
pa:ta:manu haemeke wanda:halima:ta: mo haumanu handaa kone ika:

hoke haumanu mina:pa:lao na la:ka:la:lemeke yeke handaa ²¹ ipikana:ma: koto da teke pa:ta:manu haemeke wanda:hali hando alo alota: A:ta:e. Kotaasini daoni neke pa:ta: ka:nda: tieke ma:nda: ipuluekema: pila:me. Betesaidao. Neke pa:ta: make kutu piki hau kone ipuluekema: pila:me. Ima: mo ipiliki pa:ta: pua: na handeke haumanu a:nda: mo hande daoni yaapo Taiya Saidoni pa:ta: pua:ka:na: yoluta: kota: koto da yaapo pa:ta: haleme wanda:hali ika: puki la:ka:la:meka:ta:me laa Koda:ma: handena:ta: busa: pitikimanu wepia yamaata: lanka: apolo kitulu pimime. ²²Ima: ipiliki pa:ta:ta: ota: ota: pi alome. Mo pi yokaalu pulu pa:la: nate opolo epea:ka:na:ta: kota: Koda:ma: mo Taiya Saidoni yaapo pa:ta: halo pa:la: a:ta:ma: homa:la: ekita: mo ipiliki Kotaasini Betesaida yaapo pa:ta: kulu pa:la:eki ota: haka:ta: pao halieke. ²³A:pei Kapeneamio. Naka: honema: neketa: oli hepeni nane naka: kone mea a:meiyalueke hone wilipe. O dia:me. Neketa: ti to hala: ale pa:ta: mea tapaalieke. Ima: neke pa:ta: pua: na handeke haumanu a:nda: mo hande Sodomo daoni pa:ta: pua:ka:na: yoluta: kota: koto data: ame pa hao halo pia:me. ²⁴Ima: neke pa:ta: ota: ota: pi alome. Mo pi yokaalu pulu pa:la: nate opolo epea:ka:na:ta: kota: Koda:ma: mo Sodomo halo pa:la: a:ta:ma: homa:la: ekita: mo neke Kapeneami pa:ta: kulu pa:la:eki ota: haka:ta: pao halieke.

Hoto pituluekema:ta: I pa:ta: epoe leekeeki
(Luku 10:21-22)

²⁵Koto toma:na: Yesuma: Koda: pa:ta: alota: Apa:o. Neketa: do kenke oli hepeni yaapona: Tekehario. Keiyae tieke aloe. Pa ekipeke. Nakana:ma: mo hande handa:wiki wanda:hali pa:ta: a:mbao wina: le hau manuta: pa mo hone wopu na wiki wanda:hali pa:ta: peneme yaaleme. ²⁶Aowe Apa:o. Koto ekita: naka: hone piekeyeke eki yaena:yeke pina: aleme laa leekeme. ²⁷Ala:ta: ala:ta: paeyaota: ya Apa:ma: I pa:ta: amba: ka:la:me. Eiyeketa: hali ma:nda:ma: ota: na handa:la:pate Apa:ma: homeke handa:la:me. Koto mandake tupa: kone Apa:ta: hali ma:nda:ma: ota: na handa:la:pate Eiyekema: homeke handa:la:me. Koto pa:la: ekina: mandane wanda:halima: make Ateke handena: Eiyekema: iki maleke lia peneme yaeya:ka:na:ta: handilimikie.

²⁸Mo ka:nda:piki alemanu tia pominolo hata: soka:la:ma: homa haleme wanda:hali paeyao iki pa:ta: ya kulu polo hoto pita:la: pa:ta: ula:ma: muemena: I pa:ta: a:pa:peke. ²⁹Ima: iki pa:ta: kitolo titat: mea ika: peiyokona: tia hata:ta: ya hau honda: mea pia:pa:peke. Pa ekipeke. Ita: kimelema: hata: ya pukima: homu pea halome. Koto ekima:ta: ikana:ma: ika: pukina: lopaasa: ekita: ana:na: milimikie. ³⁰Do Ima: ika: peiyokona: tuemena: mea tiaaso tima:ta: ika: peiyoko na hoeyaalieke. Kutaa mo Ima: mea tipe alo ka:nda:ta: ka:nda: wopu na piki yap: pilieke alome leekeme.

Hoto pila: natena: pi ula:eki
(Maka 2:23-28, Luku 6:1-5)

12 ¹Hosikima: hao hao pea hoki naneta: Yesu ipika: hoki nane telimiki haliweki ame^{le} Diu wanda:halina: hoto pila: nate homekena: mo widi e manuna: pulu hata:ta: mo disaipolo haliwekima: iki tea: pieke handaa widina: kilikimanu honda:mipi pea nemekeme. ²Kutu pimikieki mo Pa:tisi haliwekima: handaa Yesu pa:ta: alota: Handa:e. Mo naka: disaipolo haliwekima: piteleme ekita: do Hoto Pila: natena: pia:peke na ya:la: hau pitolo pitelememe lemekepate ³Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Mo hande Deipidi ipika: haliweki ame^{le} iki tea:ma: homemeke natena:ta: Deipidima: pieke ekita: hoto homeke a:nda:na: na yata:pa handemepe. ⁴Ipkana:ma: Koda:na: da tukiki pa:ta: honda: pambaata: mo Koda: pa:ta: wieke palaowa meata: ipika: haliweki ame^{le} nemekeme. Koto wanda:halima: naama:na: pi wieke palaowata: mo yeni peao haemeke da handeteke haemeke haliwekima: homeke napeke yeekeeki kone ikana:ma: mea nemekeme. ⁵Kutupa pi ma:nda: mo hande Mosesina: wape pa:la: Lo Pi ula: tameiya: pa:ta:ta: mo hande yeni peao haleme haliwekima: mo Hoto Pila: nate paeyao nina: koto natena: pi ula:eki yamba:la:tiki pu halemepate ikana:ma: ata:ka: na pea:tiki pu halememe. Kutu piki wape ma:nda: a:nda: na yata:pemepe. ⁶Pate mo koto tembolo da ota: lombei piki ala:ta: ma:nda: homeke do a:pa ula:me laa iki pa:ta: alome. ⁷Mo Baiboloma: alota: Ita: mo lia kita:la: hoteke manuta: hone na pa:la:pate pa mo a:ta:ma: homaa tamba: mina:la: hau homeke hone pa:la:mee la:la: pina: tekemanu a:nda: hone wopu wimika:na: yoluta: kota: ikana:ma: mo ata:ka: na peao haleme wanda:halia pa:ta: hoke hau peleme pi na lolo pimime. ⁸Pa ekipeke mo Wanda:halina: Eiyeketa: mo Hoto Pila: natena: handeteke hala: tekehali kone hala:me alome laa leekeme.

Kiki hoke halina: pi
(Maka 3:1-6, Luku 6:6-11)

⁹Yesuma: koto pa:ta: mina:pa:lao pulu hata: mo Diu haliwekina: yeni peao haemeke da ma:nda: tukiki pa:ta: honda: pambaata: ¹⁰kiki hapueke endiki hali homeke koto da pa:ta: hayekeme. Mandane halima:ta: Yesuta: pi ula:ekina: yamba:la:la: somee loluekema: yeke ipiki handa: pelia haemekeme. Ikana:ma: ipiki lota: pitolo alota: Nika: pi ula:eki manuma:ta: do Hoto Pila: natena: mo yenimanu epeaapeke hau pia:peke ekina: waleke ula:pe o dia:pe lemekeme.

¹¹Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Iki ma:nda: hondo naka: sipisipi homeke a:nda: mo Hoto Pila: natena: keona: lopea:ka:na:ta: nakana:ma: kutaa kone hopula: mea a:meiyapeke na yelia:pe. ¹²Kutu pieke ekina:

halina: tombota: mo sipisipina: yenki ota: lombei pa:la:me. Koto ekina:ta: mo Hoto Pila: natena: kone wanda:hali ma:nda: tamba: miomono nika: Lo Pi ula:eki manuma: waleke wiawala:me leekeme. ¹³Koto pi la paeyeke Yesuma: mo kiki hapueke endiki some pa:ta: alota: Naka: kiki tindipae leekeme. Koto leeve ipika: kiki tindipaeyekeme. Tindipata: mo kiki epeata: ipika: epeke kiki ma:nda: leke kone hayekeme. ¹⁴Kutu pieketa: kota: mo Pa:tisi haliwekima: koto da mina:pa:lao hama puaata: Yesu luekema: a:nda: lomba: wimikime.

Koda:na: maleke lieke e pokaasa: hali

¹⁵Ipiki luekema: a:nda: lomba: wimikieki Yesuma: opuaata: koto pa:ta: mina:pa:lao peekeme. Kutu pieketa: wanda:hali wopuma: ipiki telimea pemekeme. Yesuma: ika: homa:pa wimiki wanda:hali paeyao epeao haena: laata: ¹⁶ikana:ma: ipika: biki mandane wanda:hali pa:ta: la halaama:na: yeke na lapa:peke leekeme. ¹⁷Ipikana:ma: kutu piki hauta: Koda:ma: mo hande potopede hali Aisaya pa:ta: yama: la: wieke yekeeki peneme yaaluekema: pate piekeme. Aisayama: wape pieke pi manuta: dupa la:la:me.

¹⁸Do ya e pokaasa: halita: Ima: maleke lia do haena: lolome.

Ima: ipikita: pukima: wopu homo hata: ya pukima: ta:na: wopu pa:la:me.

Ya temokota: ipiki tukiki pa:ta: pitina: tapaalueke.

Kutu poa:ka:na:ta: ipikana:ma: mo kenke paeyaona: haleme tapake paeyao pa:ta: ya tiki tiki peaasa: pimanu la hawalieke.

¹⁹Ipikana:ma: ma:nda: lu tombualuekema: mineke pi make o lu tombuake pi na lelieke.

Kutupa mo pota: ka:pa nina: hata: make pi tiekemanu na lelieke.

²⁰Hambe homeke ma:nda: hosiki tonda:pa: hata: pou tea:ka:na:ta: ipikana:ma: ota: na tonda:pa: mea baalieke.

Kutupa mo ola:pake homekena: lankake siki make na lu honialieke.

Ipikana:ma: mo tiki tiki piki hau manuma: bepolaena: loluekema: yeketa: mo ipika: e poka:la:eki na mina:pa:lake pa poka:tiki pu halieke.

²¹Kutupa kenke paeyaona: haleme tapake wanda:hali ipiki pa:ta: hone tulao yu wia hao halieke la:la:me leekeme.

Bielisibuluna: welema: e poka:la:me lemekeeki (Maka 3:20-30, Luku 11:14-23)

²²Koto pita:ma:ta: mandane wanda:halima: hali homeke Yesu pa:ta: hatuku mea epemekeme. Koto some ipika: puki pa:ta: hoke temoko pitieke ekima: leke holu peao pi na lao piekeme. Yesuma: mo some wamo pieketa: ipika: leke kila handolo hata: pi epeke tupu: leekeme.

²³ Kutupa mo hande mombelemeke wanda:halima: kutu pia:eki handolo ikana:ma: tola:tia pominolo alota: Do someta: Deipidina: ekiye yaalo pa:la:me laa lota: lota: pimikime. ²⁴ Do lota: lota: pimiki pimanu opua mo Pa:tisi haliwekima: hombo peaaso alota: Do somema: hoke temokomanu tolu hala: ekita: mo hoke temoko paeyaona: you temoko Bielisibuluna: welema: kone pia:ka:ta:me lemekeme.

²⁵ Mo haliwekina: wimiki hoke honemanu Yesuma: handolo iki pa:ta: alota: Homeke kenke wanda:halima: ika: kone putupa: alualu pea a:nda: lia:ka:na:ta: kota: koto kenke wanda:hali homeke pa:ta: momba:la haleme ekita: ai koto kone paelieke. Kutupa homeke da wanda:hali make o homeke tapake sunuma: ika: kone putupa: alualu pea a:nda: pimika:na:ta: kota: koto tapaketa: epeke tupu: hapeke na yelieke. ²⁶ Koto tupu: kone mo Sadanina: kilu tombuao hala:ekita pa:ta:ta: kalale ya alu pea a:nda: pu alu pipika:na:ta: kota: ipika: kilu tombuao hala: ekita: amba: tekilipa: alu pea ai paelieke. ²⁷ Ikana:ma: I hotiolo hata: Do somema: hoke temokomanu tolu hala: ekita: Bielisibuluna: welema: pia:ka:ta:me aleme ekina: teke a:nda: ota:eki ya:ka:na:ta: kota: mo ika: disai polo haliwekima: mo hoke temokomanu teliaena: yeke wele peake hauta: epina: welema: peaasemepe. Mo ika: disai polo haliwekima: pu haleme hauma: walolota: mo ika: aleme pita: ota: pi na alememe. ²⁸ Dia:me. Ima: mo hoke temokomanu teliolo weleta: Bielisibuluna: welema: na pitolopate Koda:na: Sipitidina: welema: peaaso haena: pitolome. Koto ekina:ta: Koda:na: Kilu Tombuao Hala: ekita: iki teke pa:ta: a:pa hala:pate na handelememe.

²⁹ Honkopu hake somena: data: ma:nda:ma: pa yamba:la honda: pamba pua ipika: alemanu mia:peke na ya:la:me. Pate ipikana:ma: mo da tekehali amba:la mina tonkao wina: laata: kota: ipika: ula: alemanu hone pa:la: tupu: talo pea mea pelieke.

³⁰ Mandali epi a:nda: yaeki na haya:ka:na:ta: kota: koto somema:ta: I pa:ta: a:nda: lita:la:me. Kutaa make mandali epima: I tapu na mombelea:ka:na:ta: kota: koto somema:ta: hoela: lita:la:me.

³¹ Koto ekina:ta: Ima: iki pa:ta: dupa alome Wanda:halima: pimiki hoke haumanu make hoke hoke pimanu lo haleme ekimanu make kotoek paeyao Koda:ma: pa paeyaapeke ya:la:pate pa hali epima: mo Holi Sipitidina: biki hoeyaeya:ka:na:ta: kota: Koda:ma: ipika:eki ota: na paeyaalieke. ³² Mandali epita: mo Wanda:halina: Eiyekena: biki pa:ta: pi le:a:ka:na:ta: kota: koto hoke pi aleme ekita: Koda:ma: ana:na: paeyaapeke ya:la:pate pa mo Holi Sipitidi hoeyaaluekema: pi ma:nda: lea:ka:na:ta: kota: ipika: ekita: Koda:ma: ame do make wetepe make ota: na paeyawalieke.

Ti kilikina: peneme yaasa:eki (Luku 6:43-45)

³³ Epeke kilikimanu ta la:la: ekima:ta: epeke ti hala:ekti peneme yaasa:me. Pate hoke ti haya:ka:na:ta: kota: hoke kiliki kone talipkie.

Ti paeyaona: hala: hauta: ika: kiliki a:ilia: ekima: peneme yaalieke.

³⁴Ketoma: handeke some hombo ikita: hoke some hombo haemeka:na:ta: ekipa epeke pimanu lo hapa:peke yelemepe. Pa ekiipeke. Mo hone pa:ta: tumba ula:eki kone kake pa:ta: a:pa:tiki pu hala:me. ³⁵Epeke halima:ta: ipika: puki pa:ta: wilia: hone epeke manuta: ipika: pilia: hauma: peneme yao walieke. Koto tupu: kone hoke halima: ipika: puki pa:ta: wilia: hoke hone manuta: ipika: pilia: hauma: peneme yao walieke.

³⁶Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Mo pi yokaluu pulu pa:la: nate tieke opolo epea:ka:na:ta: mo wanda:hali ika: leme handiki na piki pimanu paeyao Koda:ma: ana: piki tupu: kone telipalieke. ³⁷Neketa: hoke halie o epeke halie pita: ika: leme pi kone Koda:ma: mea telipeao la kylieke.

Na handeke hau homeke handa:mono wala:e lemekeeki
(Maka 8:11-12, Luku 11:29-32)

³⁸Mandane Pi Ula:eki wala:la: haliweki pita: Pa:tisi halimanu tonka:na: ikana:ma: Yesu pa:ta: alota: Disao. Mo na handeke hau homeke handa:mono nakana:ma: pie lemekeme.

³⁹Yesuma: koto lemeke pi opuolo alota: A:pei do hoke hau pu haluekema: Koda: kiao haleme wanda:halio pa ekiipeke handaa mo na handeke hau ma:nda: handuluekema: alemepe. Dia:me. Mo amba: hande Diona pa:ta: pieke yeke na handeke pate hau homeke waloa:ka:na:ta: handilimikie. ⁴⁰Hande Dionata: ta:peli tiekena: weleke pa:ta: timba: tepo nate tepo pea pitiekeme. Kota: mo Wanda:halina: Eiyeke make mandake tupu: kone timba: tepo nate tepo pea kenke tukiki pa:ta: wilieke. ⁴¹Mo Koda:na: pi yokaluu pulu pa:la: nate opolo epea:ka:na:ta: mo hande Ninipa wanda:halima: Dionana: waleeke pi opua ika: hoke hau mina:pa:lao puki la:ka:la haemeke handaata: ikana:ma: tiao hata: iki la: mea lopaalieke alome. Pa ekiipeke. Ameta: iki pa:ta:ta: mo hande Diona ota: lombei piki hali ma:nda: ta a:pa hala: handepe. ⁴²Mo Koda:na: pi yokaluu pulu pa:la: nate opolo epea:ka:na:ta: mo hande Siba kenkena: kuini wanda:ta: mo hande hone wopu wieke kini hali Solomonoma: leeke epeke mana: pimanu opuluekema: papate hao epeeke handaata: ipikana:ma: tiao hata: iki la: mea lopaalieke. Pa ekiipeke. Ameta: iki pa:ta:ta: mo hande Solomono ota: lombei piki hali ma:nda: ta a:pa hala: handa:pe.

Hoke temokoma: la:ka:la paa epolo pa:la:eki
(Luku 11:24-26)

⁴³Hoke temoko ma:nda: hali ma:nda:na: puki mina:pa:lao ala:ta: ala:ta: na opeke kenke tukiki pa:ta: pominolo hata: ipiki pita:peke epeke da panda: ma:nda: weiliepate pa na handa: wia:ka:na:ta: ⁴⁴ipikana:ma: Ya da nane paa la:ka:la polueke laa paa la:ka:la pua mo hande mina:pa:layeke data: ma:nda: na hake wamo pea bao epeke hau pea wilia:eki handilieke.

⁴⁵Kutupa ipika: pu hala: hoke haumanu ota: lombei peao pu hake hoke mandane watake hata: temokomanu ma:nda: hatuku mea a:paata: ipiki ame^{le} mo hande da pa:ta: honda: pamba hao halimikie. Kutu pimika:na:ta: mo hande halima: hande amba: pieke hoke hau ota: lombei peake hoke hau pilieke. Kutu piki hauta: ame do haleme hoke wanda:hali pa:ta: make opolo ipilieke alome leekeme.

Yesuna: inkiki hameketonu
(Maka 3:31-35, Luku 8:19-21)

⁴⁶ Yesuma: koto wanda:hali pa:ta: pimanu panake alo haena:ta: ipika: inkiki hameketonu opolo epemekeme. Ikana:ma: da hama: nane a:pa hata: Yesu pa:ta: pi lomonu epena:e laa honke lemekeme. ⁴⁷Kotoeki opuaata: hali ma:nda:ma: Yesu pa:ta: alota: Yesuo. Naka: ama: kame tonuma: neke ame^{le} pi loluekema: hama: nane a:pa yu wia halememe leekeme. ⁴⁸Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Epita: ya ama:pe o epita: ya kame tonupe. ⁴⁹Koto pi alo hata:ta: ipikana:ma: ipika: hoki nane telimiki wanda:hali maleke litolo hata: alota: Ya ama: kame tonuta: do handa:pe. ⁵⁰Mo ya hepeni nane hala: Apa:na: hone pa:la: haumanu peao haleme wanda:halita: ikita: ya ana: ama: kametonue leekeme.

Wae ale manuna: onkoluma: pi
(Maka 4:1-9, Luku 8:4-8)

13 ¹Koto natena: kone Yesuma: mo da mina:pa:lao mo hande ikali leke mone tea:na: pua wanda:hali pa:ta: pi walo pitiekeme. ²Wanda:hali wopu ipiki pa:ta: a:pa mombelemeke handaata: Yesuma: mo wanda:hali ikali tea:na: haena: ipikita: palai kawaso pa:ta: pua pitiekeme. ³Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: onkoluma: laa pimanu wopu waleekeme.

Dupa leekeme. Nate ma:nda:na: hali ma:nda:ma: wae alemanu tande loluekema: peekeme. ⁴Kutupa ipikana:ma: tande lea:tiki pulu haena: mandane wae manuta: pota:na: lopa: lopa: pieke ekita: ba titima: a:pa talopo nemekeme. ⁵Kutaata: mandane wae manuta: toopimanu manda taleeke kenke sikina: lopeeke keme. Mo kenketa: aneke na wiekeeki yaalo mo wae sunuta: koto kone opeekepate ika: piki onina: toluma: wopu na puayeke ekina: ⁶nate talo hata:ta: pou ta hapiekeme. ⁷Kutaata: mandane wae manuta: tekeke hake ale polu pa:ta:manu lopeeke keme. Kutupa tekeke hake alemanu opa:liaaso hata: hande wae alemanu opolo pieke ekita: tombuaeyekeme. ⁸Kutu piekepate mandane wae ale manuta: epeeke kenkena: lopeeke handaa napeke epeke tupu: wiekeeki manuta: dupae. Mandaneeki 100 tupu: mandaneeki 60 tupu: mandaneeki 30 tupu: wiekeme. ⁹Kutupa Yesuma: koto ipika: onkoluma: pi paeyaaso alota: Katake lomba:la: halima: wotu opina:e leekeme.

Onkoluma: pi manuma: leeke ekina: teke
(Maka 4:10-12, Luku 8:9-10)

¹⁰ Koto hoki naneta: mo disaipolo haliwekima: Yesu pa:ta: a:pa lota: pitolo alota: Nakana:ma: do wanda:hali pa:ta: pi alo hata:ta: ekipeke onkoluma: pima: la halepe. ¹¹ Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Mo hepenina: Kilu Tombua Hala: ekina: a:mbao ula: hone manuta: ikita: opua hone wilimipate mo wanda:halita: hone na wina:yeke onkoluma: pi alome. ¹² Pa ekipeke. Ala:ta:manu amba: wia hala: somema:ta: ipika:eki lombei pina: loluekema: haka:ta: pao halia:ka:na: milieke. Pate ala:ta:manu wopu na wiki natehali someta: ipika: wia hala: alesiki kone ma:nda:ma: yoka: mea pelieke. ¹³ Ima: do onkoluma: pimanu laa iki pa:ta: pi alo ekina: teketa: do ekina:yeke alome. Ika: lekema:ta: handa:peke ya:la:pate na handelemememe. Ikana:ma: opuluekema: katake wia pelimipate pa na opu make hone na wilimiki handaa alo alome. ¹⁴ Mo hande potopede hali Aisayama: wape pieke wapena: la: ula: pita: ame do wanda:halima: yaalememe. Koto yaaleme ekita: dupa

Do wanda:halima: opitolo opitolo halo pelemepate ika: hone pa:ta: na wilimikie.

Kutaa make handolo handolo halo pelemepate ika: honema:ta: na handilimikie.

¹⁵ Pa ekipeke. Ika: hone manuta: timba: lo make ika: katakemanu poko make ika: lekemanu handupu pelemememe.

Koda:ma: alota: Kutu piki haumanu na pia:ka:na: yoluta: ika: lekema: epeke hando make ika: katakema: epeke opu make ika: honema: epeke hone wia hata: ikana:ma: I pa:ta: la:ka:la epolo pimika:na: yoluta: kota: Ima: iki wamo pulu pua:me la:la:me leekeme.

¹⁶ Amba:ta: Aisayama: kutu piki pi leekepate ameta: Ima: iki pa:ta: dupa alome. Ikana:ma: ta:na:ma: homo hapa:peke. Pa ekipeke. Ika: lekema:ta: ala:ta: ala:ta: handa:pa:peke yo make ika: katakema: pi epeke opu pia:peke ya:la:me. ¹⁷ Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Amba: haemeke potopede haliweki wopuma: make mandane tikitiki piki haliweki wopuma: make ikana:ma: ame do handeleme haumanu handuluekema: hone wopu pieke taapo haemekepate na handemekeme. Koto haliwekima:ta: do opueleme pimanu make opuluekema: hone wopu pieke taapo haemekepate na opimikime.

Wae nokopa:la: onkoluma: pina: teke la haleekeeki
(Maka 4:13-20, Luku 8:11-15)

¹⁸ Yesuma: iki pa:ta: alota: Mo wae ale nokopa:la: onkoluma: pi alo ekina: teketa: hone wopu uemena:ma: ikana:ma: wopu opua:pa:peke.

¹⁹ Mo hande Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekina: pi wala:la: ekina: pi

opitelemepate hone wopu wia na mea mendieleme wanda:hali ikita: mo hande pota:na: lopeeke wae manuma: handelememe. Ika: puki pa:ta: nokopeeke pi manuta: Sadanima: ai a:pa yoka: mea pula:me. ²⁰Kutupa mo waleme pi opuolo hata: ta:na:ma: homaa ai mea miniki haleme wanda:hali ikita: mo hande toopi manda wieke kenkesiki pa:ta: lopeeke wae manuma: handelememe. ²¹Mo opiteleme pita: ika: puki tukiki nane wopu na wina: alemeke handaa hosiki hao hao peaata: koto kone paelieke. Pa ekipeke. Mo Pi Seliapo wala:la: ekina: kiaasa: halima:ta: iki pa:ta: tanda o ka:nda:manu hala:leketa: kota: koto kone lopo halememe. ²²Kutupa mo hande tekeke hake pu polu pa:ta: lopeeke wae alemanu tupa:ta: mandane wanda:halima: pi epeke tupa: opua miniki halemepate do kenkena: haumanu pa:ta: hone tieke eleke eleke wopu witelemeeki pita: mani tieke wopu amu pulueke hone witelemeeki yaapoma: Koda:na: pi tombuatiki pina: lea:ka:na:ta: epeke kilikimanu na a:ilimikie. ²³Kutu pu halemepate mo waleme pi opuolo epeke mea miniki haleme wanda:hali ikita: mo epeke kenkena: lopeeke wae manuma: handelememe. Ika: kiliki a:elo peleme tupa:ta: dupa. Mandane wanda:hali ika: kilikita: 100manu tupa: mandane ekita: 60manu tupa: mandane ekita: 30manu a:eyeke tupa: halimikie leekeme.

Hoke waemanu tande leekeeki

²⁴Koto la paeyeketa: Yesuma: iki pa:ta: onkoluma: pi ma:nda:ta: dupa leekeme. Mo hepenina: Kilu Tombuao Hala: ekita: dupiki hone wia:pa:peke. Hali homekema: ipika: e pa:ta: epeke waemanu tande laa peekeme. ²⁵Kutupa peeke hoki naneta: timba ma:nda:na: mo wanda:hali u pelia pemeka naneta: ipika: a:nda: tunkuliki hali homeke a:pa mo hande epeke wae taapuna: hoke wae tande la: pamba peekeme. ²⁶Mo hande epeke wae alemanu opa napeke honke pankeeke pita:ma:ta: kota: mo hande hoke ambu apa:tao opekeeki manuta: peneme yeekeme. ²⁷Koto ekina: mo hande e teke halina: e pokaeyeke haliwekima: ipiki pa:ta: a:pa alota: Tekehalio. Naka: ena: epeke kiliki homeke tande lepate do hoke ambu manuta: ekipa a:pa hao pa:la:pe lemekeme.

²⁸Ipikana:ma: ika: pi hombo peaaso alota: Ya a:nda: tunkuliki hali ma:nda:ma: do hoke wae tande alo pia:me leekeme. Koto leeke ikana:ma: alota: Mo hoke ambu manuta: nikana:ma: talo baalo pomonope laa lota: pimiki handaa ipikana:ma: ²⁹ika: pi hombo peaaso alota: Dia:me. Mo hoke ambu talemeka:na:ta: mo epeke kilikimanu tonka:na: talo baama:na:ma: ³⁰mo napeke naa pilia: nate epena: yu wia hata: hokeeki epekeeki pa apa:tao opena:e. Koto nate opolo epea:ka:na:ta: Ima: mo napeke momba:la:la: haliweki pa:ta: mo hoke ambu amba:la talo tonka tonka pea tia pua panane yanka:pa:peke lolueke. Kutaata: mo epeke napekemanu talaata: ya amu pitolo da pa:ta: wia:pa:peke lolueke lea:me leekeme.

Masidadi waena: onkoluma: pi
(Maka 4:30-32, Luku 13:18-19)

³¹ Yesuma:ta: iki pa:ta: onkoluma: pi ma:nda: la halolo hata: alota: Mo hepenina: Kilu Tombuaao Hala: ekita: dupiki hone wia:pa:peke. Hali homekema: ipika: e pa:ta: mo kimilema: handeke ale masidadi kiliki nokopa peekeme. ³² Mo kilikita: ota: hodikale siki yeke kiliki yekepate ipika: opolo hata:ta: mandane wae manuna: opa:la: tombo lombei peao opaa ti tupa: halieke. Kutu pia:ka:na:ta: kota: bamanu a:pa ipika: paleke pa:ta:manu ika: dakemanu halimikie.

Palaowa pombei yaasa: yisitina: onkoluma: pi
(Luku 13:20-21)

³³ Yesuma: iki pa:ta: onkoluma: pi ma:nda: paa la haleekeme dupa. Mo hepenina: Kilu Tombuaao Hala: ekita: yisitima: handa:la:me. Wanda: homekema: mo yisitimana mea sini tieke tumbiki palaowa tapu dakole pealieke. Kutu pilia: hoki naneta: koto palaowa paeyao pombei ya halieke leekeme.

Yesuma: waleeke ekita: onkoluma: pima: homeke waleekeeki
(Maka 4:33-34)

³⁴ Yesuma: mo hande mombelemeke wanda:hali pa:ta: waleeke pi paeyao: onkoluma:ma: homeke waleekeme. Ipihana:ma: pi homeke siki ma:nda: onkoluma: pima: na leke pa na la haleekeme. Dia:me. Pi paeyao: ota: onkoluma: pima: homeke waleekeme. ³⁵ Koto pieke ekita: amba: hande potopede halima: la: wieke pimanu yaena: yeke piekeme. Koto hande potopede halima: la: wieke pita: dupa

Wanda:hali pa:ta: pi loluekema:ta: onkoluma: manuma: homeke lolueke.

Do kenke wepia wieke ane kini pu mea a:pa ame do halome anema: a:mbao ula: pi manuta: iki pa:ta: Ima: peneme yao la halueke leekeme.

Hande hoke waena: onkoluma: pina: teke

³⁶ Yesuma: koto mombelemeke wanda:hali mina:pa:lao da tukiki pa:ta: honda: pambolo haena: ipika: disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: a:pa alota: Mo hande ena: nokopeeke wae alena: onkoluma: pina: teke niki la kuelena:e laa lota: pimikime.

³⁷ Yesuma: kota: pi hombo peaaso alota: Mo hande epeke wae alemanu tandee leeke hali tupa:ta: mo Wanda:halina: Eiyekee. ³⁸ Kutupa mo e tupa:ta: do kenkee. Mo epeke waemanu tupa:ta: mo Koda:na: Kilu Tombuaao Hala: pa:ta: haleme wanda:halie. Mo hande hoke ambumanu

tupa:ta: mo hoke Sadanina: wanda:halie. ³⁹Kutupa mo hande hoke wae tande leeke a:nda: tunkuliki some tupata: Sadanie. Mo napeke momba:lapeke nate tupata: do kenke paelo pa:la:ekie. Kutupa napeke mombeleeke haliweki tupata: mo hande enisolo haliwekie. ⁴⁰Pa mo hande hoke ambumanu yoka mea tonkao pua tina: momba:la yankolo pieke tupata: kota: do kenke ya paelia: dina: make mandake hau kone pilieke.

⁴¹Koto dina:ta: mo Wanda:halina: Eiyekema: ipika: enisolomanu tapaalieke. Ikana:ma: ipika: Kilu Tombuao Hala: ekina: tukiki pa:ta: hala: hoke hau pu haleme wanda:halie pita: mo hoke haumanu pu tiaasa: wanda:halimanu paeyao tonka:na: paeyao yokilimikie. ⁴²Kutaata: mo hoke wanda:halie paeyaota: mo enisolo manuma: tonuma: ti tieke to hala: alena: mea lopaalimikie. Koto pa:ta:ta: ika: kake lenkene laaso hata: e wi lo halimikie. ⁴³Koto natena:ta: mo ika: Apa:na: Kilu Tombuao Hala: tukiki pa:ta: epeke hau peleme wanda:halie ikita: mo natena: paa tupata: pu halimikie. Hali epima: ipika: katake lombeaka:na:ta: kota: do pi ota: opina:e.

Ti teke pita:la: onkoluma: pi

⁴⁴Mo hepenina: Kilu Tombuao Hala: ekita: do tupata: e. Hali homekema: ma:nda:na: e mopuna: pa peekepate kone amba: haliwekima: ti teke pimikieki handa: wiekeme. Kutupata: ipikana:ma: ta:na: tiekema: homolo hata: paa a:nta:la: pambaata: mo ti teke wieke e hamba:peke mani mandaneeki wopu muluekema: ipika: wia hayeke alemanu paeyao mandane wanda:halima: hambena: tapao mani meaata: koto kone mo ti teke piekeeki handeeki e hambuluekema: paa la:ka:la peekeme.

Sekete hapeke belekena: onkoluma: pi

⁴⁵Hepenina: Kilu Tombuao Hala: ekita: do tupata: make ya:la:me. Hali homekema: mo mani tieke mia:peke sekete hapeke beleke seliapo weita:la:me. ⁴⁶Kutupa ipikana:ma: nate homeke a:nda: koto beleke teke ota: ta:ta: pupapeke seliapo pikieki handa: wia:ka:na:ta: kota: koto beleke teke hambuluekema: ipika: wia hala: ala:ta: ala:ta: paeyao ma:nda:ma: hambena: tapaa tapaa pilieke.

Tenki nuna: onkoluma:

⁴⁷Hepenina: Kilu Tombuao Hala: ekita: do tupata: make ya:la:me. Mandane ta:peli mu haleme haliwekima: ika: tenki nu tieke mea ikali lekena: lopao ta:ta: ta:ta: piki ta:pelimanu paeyao wopu mondu haleme. ⁴⁸Kutupa mo tenki nu a:nda: tumbia:ka:na:ta: kota: ikali tea: nane yola: mea wia hata: hokeeki epekeeki telipa u halememe. Mo epekeeki manuta: ika: kawasomanu pa:ta: lopaota: hokeeki manuta: bao halememe.

⁴⁹Kutupa mo pa:la: nate opolo epea:ka:na:ta: koto tup:hone
pilieke. Mo hande enisolo manuma: opolo a:paata: mo epeke wanda:hali
taapu halimi hoke wanda:hali talopu mea momba:lao ⁵⁰mo ti tieke to
hala: ale pa:ta: mea lopa:nialimikie. Koto pa:ta:ta: ika: kake lenkene laaso
hata: e wi lo halimikie.

Amba: epeke ale pita: panake epeke ale yaapo

⁵¹Yesuma: iki lota: pitolo alota: Do alo pina: tekemanu iki hone
wilimipe laa leekeeki ikana:ma: hombo peaaso alota: Aowe lemekeme.

⁵²Koto lemeke opitolo Yesuma: alota: Hali ma:nda: epi a:nda:ma:ta: mo
amba: la: wieke Lo Pimanu walo hala: hali hata:ta: pa mo hepenina: Kilu
Tombuao Hala: ekina: hau paeyao miniki hala: hali make haya:ka:na:ta:
kota: koto someta: mo da tiekena: tekehali tup:hone hata: ipika: momba:la
nu pindu hao u hala: da panda: pa:ta: pua amba: epeke alemanu make
panake epeke alemanu make apa:tao mea a:pa peneme yaasa: somema:
handilieke leekeme.

Na:s:a:tete da wanda:halima: Yesu kiaemekeeki

(Maka 6:1-6, Luku 4:16-30)

⁵³Koto onkoluma: pimanu paeyao la paeyeketa: Yesuma: koto pa:ta:
mina:pa:lao ⁵⁴ipika: teke da nane paa peekeme. Ipkana:ma: ika: pi hotu
haemeke da pa:ta: pi waleekeeki opitolota: wanda:hali wopuma: penkili
pimikime. Do somema: dupiki mana: pi manuta: hando pa:ta: opia:pe
laa lota: pualu alu pitolo alota: Mo hande ipika: pieke na handeke hau
manuna: teketa: ekipape laata: ⁵⁵Ipkita: mo hande da a:eta:la: halina:
eiyeke kutupa ipika: inkikita: Meti dia:yeke yekea. Ipkita: mo hande
Dia:mesi Diosepe Saimono Diudasi do hamala: hamala:na: hameke
dia:yeke yekea. ⁵⁶Kutupa ipika: beliki tonu make niki ame:le mandakena:
na halemeke yekea laata: Do somema: do ala: pi paeyao:ta: hando
pa:ta: mea pa:la:pe laata: ⁵⁷ikana:ma: ipiki kiaemekeeki. Kutu pimiki
ekina: Yesuma: iki pa:ta: alota: Potopede hali ma:nda:ta: da ma:nda:
wanda:halina: leke popelekena:ta: biki wilia:pate pa ipika: teke da nane o
ipika: wanda:halina: leke popelekena:ta: biki na wilieke leekeme. ⁵⁸Koto
ekina: ikana:ma: ipiki pa:ta: hone wopu na tulaemeke handaa kota:
ipikana:ma: make mo na handeke haumanu iki tukiki pa:ta: wopu na
piekeme.

Bapitaisi peao hayeke hali Dioni homeekeeki

(Maka 6:14-29, Luku 9:7-9)

14 ¹Mo hande Ka:lili kenke handeteke hayeke hali Hetodima:ta:
Yesuma: pieke ekina: pi laemeke ekimanu opuaata: ²ipikana:ma:
ipika: e pokaemeke haliweki pa:ta: alota: Hande lua: hali Dioni paa da:taa

a:pa hala: ekima: wele tieke wopu pitolo hata: mo na handeke haumanu pitolo pila:me leekeme.

³Do pi leeke ekina: teketa: hosiki amba: leke Hetodima: Dioni da:ka:pa: minina: laata: senipuma: tonkao dipula mea pitaena: leekeme. Koto ka:nda: epeeke ekina: teketa: mo hande Hetodima: ipika: hameke Pilipina: wetuke Hetodiasi mieke ekima: piekeme. ⁴Nate mandaneeki nina: Dionima: Hetodi pa:ta: Do wandata: naka: wanda: ale ekita: hoke hau piteleme laa pi wopu la:tiki piekeme. ⁵Koto leeke pita:ma: kone Hetodima: Dioni luekema: piekepate mo Diu wanda:halia pa:ta: paala:ma: homeekeme. Pa ekipeke. Mo Diu wanda:halina: honema: Dionita: ota: potopede halie hone wimikime.

⁶Hetodina: mendieke natena: ne tieke pambeekeme. Kutu pieke dina:ta: mo hande Hetodiasina: wanekema: mo wanda:halina: leke popelekena: ma:nda: liekeme. Kutu pieke handaa Hetodima: ta:na: wotu pieke handaa ⁷mo wandiki pa:ta: ipika: pi tieke la: witolo alota: Nakana:ma: I pa:ta: aleke ma:nda: kie laa honke leka:na:ta: kota: Ima: ota: kulueke laa la: witolome leekeme. ⁸Koto leeke pita:ta: inkikima: doeki lapeke laa hone u tiaeyekeeki opuaata: mo wandikima: Hetodi pa:ta: honke alota: Ame do siki kone mo hande bapitaisi peao hayeke some Dionina: you tunkula kawasona: wia I pa:ta: kie leekeme.

⁹Koto pi opitolo Hetodima: ta:na:ma: na homekepate ipika: la: wita:la: pita: ipika: kimisu wanda:halia paeyaona: leke popelekena: la: wieke ekina: ipiki ya:la: mea:peke yeke handaa ipika: a:ndeli miniki haliweki pa:ta: alota: Do wandikina: hone pa:la: hau pua peape leekeme. ¹⁰Koto leeke pi opuaata: mo haliwekima: dipula da pa:ta: pua Dionina: make tunkulaata: ¹¹ipika: youta: kawaso manda wia mea a:pa mo wandiki pa:ta: halemekeme. Mo wandikima: ipika: ama: pa:ta: mea pua haleekeme. ¹²Dionina: disaipolo haliwekima: ipika: toko a:pa mea tia ma:nda: pa:ta: pua hoiyaata: Yesu pa:ta: la haluekema: pemekeme.

**Yesuma: 5 daoseni haliweki pata: ne haleekeeki
(Maka 6:30-44, Luku 9:10-17, Dioni 6:1-14)**

¹³Dioni lia:me lemekeeki opuaata: Yesuma: koto kenke mina:pa:lao kawasona: pita: mea keneme pa:ta: peekeme. Ipiki peekeeki wanda:halima: opitolota: ika: teke damanu mina:pa:lao mo ikali tea: lopa:la: ankema: Yesu telimea pemekeme. ¹⁴Yesuma: mo kawaso mina:pa:lao kenke nane opolo pulu hata: wanda:halia wopu handaata: ipika: pukima: e alo hata: iki pa:ta: a:ta:ma: homeekeme. Kutupieke ekina:ta: mo homa: pa wieke wanda:halia mea tiaekekeme.

¹⁵Koto welealota: ipika: disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: a:pa alota: Do aneta: keneme nanee. Ameta: nate paeta:la:me. Da pa:ta:manu wanda:halima: ika: ne hamba:tiki pena: tapaa tapaa pie lemekeme.

¹⁶ Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Dia:me. Na pena: leke ikana:ma: nemanu ma:nda: mea hala:pa:peke leekeme. ¹⁷ Ikana:ma: paa Yesuna: pi hombo peaaso alota: Nikana:ma: do pa:ta:ta: palaowa wala: yunki hata:na: ta:peli yaapo pea homeke ula:me lemekeme. ¹⁸ Yesuma: alota: A:pa:la:me. I pa:ta: mea ipupe laata: ¹⁹ mo wanda:hali paeyao ambuna: pitina: lape leekeme.

Kutaata: ipikana:ma: hande palaowa wala: yunki hata: make hande ta:peli yaapo make miniki hata: oli ya nane handa:liao Koda: pa:ta: keiyae laata: palaowa wala: pindi pindi pea ipika: disaipolo haliwekima: mea wanda:hali mina:yeke hale hale piekeme. ²⁰ Kutupa paeyao: ana:na: naaka:na: alota: weleke tala:me lemekeme. Mo wanda:hali pa:ta: pa wieke putupilikimanu meaata: ala:ta 12 tumbaemekeme. ²¹ Kutupa mo hande palaowa wala:sunu nemeke haliwekita: mo wekiwanda: na apa:take pa haliweki homeketa: 5 daoseni halima: nemekeme.

Yesuma: ikali manda yapeekeeki
(Maka 6:45-52, Dioni 6:15-21)

²² Kutaata: mo hande wanda:hali tapaaluekema: hata:ta: Yesuma: ipika: hoke nane telimiki haliweki pa:ta: alo hata: alota: Mo kawasona: pita iki amba:la mone tea:na: pulu hape laata: ²³ ipikana:ma: mo wanda:hali tapao hoki naneta: oli pote elina: ipika: siki yeni puluekema: a:meiyekeme.

Kutupa nate pambolo haena:ta: Yesu ipika: siki oli pa:ta: hayekeme.

²⁴ Koto nate lekena:ta: mo hande kawasota: mo ikali leke tukikina: pulu haena: po tiekema: ika: wenoko nanema: a:pa ambulaaso hata: ika: kawaso wopu mea a:meiyaaso lopaaso piekeme. ²⁵ Koto ekina: da ka:la:poluekema: okona: Yesuta: mo disaipolo haliweki haemeke alena: poluekema: ikali manda ankena: peekeme. ²⁶ Mo haliwekima: ipiki ikali manda ankena: epeekeeki handolo iki paeyao: paala:ma: wotu homolo hata: Temokoe laa e wi lemekeme. ²⁷ Kutu pimikipate koto kone Yesuma: iki pa:ta: pi alo hata: alota: Honkopu hapee. Dota: Ie. Paala:ma: na homa:pepee leekeme.

²⁸ Koto leeke Pidama: Yesu pa:ta: alota: Tekehario. Neketa: ota: neke ya:ka:na:ta: kota: I tiao do ikali manda a:pa neke pa:ta: a:pono nakana:ma: I epo laa lae leekeme. ²⁹ Yesuma: alota: A:pa:la:me. Epoe leeketa: Pidama: tiao mo ikali manda kini pu mea Yesu pa:ta: peekepate ³⁰ ipikana:ma: mo hande po tilipuma: piekeeki handolo hata: paala:ma: homeekeme. Kutupa mo ikali pa:ta: ipiki kini pea honki alo hata: alota: Tekehario. I tamba: minie laa wi leekeme.

³¹ Kota: koto kone Yesu ipika: kiki tindipa moneao ta:nka:pa: minolo alota: Neketa: hosiki hone tulaake someo. Pa ekipeke hone yaapo yaapo wipe leekeme. ³² Koto laata: ipiliki telipina: mo kawasona: pitulu pepeketa: mo po tieke u pa loopeekeme. ³³ Mo kawasona: pitimiki

disaipolo haliwekima: koto pieke hau handolo hata:ta: ikana:ma: Yesuna: biki a:meiyaaso alota: Ota:e. Neketa: ota: Koda:na: Eiyekee laa lemekeme.

Kenesatete nane pemekeme
(Maka 6:53-56)

³⁴ Mo ikali leke tunkula: moneao mone tea:na: hayeke Kenesatete da pa:ta: opolo pemekeme. ³⁵ Mo pa:ta: haemeke wanda:halima: ipika: leke popeleke handolo hata: hone wimiki ekina:ta: mo da teke nepoko nepoko haemeke da pa:ta:manu haemeke yeni hapa wimiki wanda:hali paeyao Yesu pa:ta: mea ipupa:e laa pi tapaa tapaa pimikime. ³⁶ Kutupa mo pa haemeke wanda:halima: Yesu pa:ta: ika: yeni haemeke wanda:halina:eki honke laaso alota: Ikana:ma: naka: dau honiki wataena: lapeke lemekeme. Koto leeke handaa mo wataemeke wanda:halina: yeni manuta: tande lemekeme.

Apa:meina: mana: pimanu
(Maka 7:1-13)

15 ¹Mandane Pa:tisi haliweki make mandane wape pea wala:tiki pu haemeke haliweki make Diutuseleme da mina:pa:lao a:pa Yesu alota: pitolo alota: ²Pa ekipeke mo naka: hoki nane telieleme haliweki nika: ateke meiyekena: mana: pimanu ekipeke na opitolo pitelemepe. Ika: ne noluekema:ta: titina: amba:la mo nika: pimanu ula: tupa: ika: kiki na tandepo halememe lemekeme.

³Yesuma: mo pi hombo peaaso iki pa:ta: alota: Kutaa make pa ekipeke handa ikana:ma: make mo Koda:na: pi ula:eki kiao pa ika: waleme pimanu kone tolu halememe. ⁴Do ekina: yeke loa:me. Hande Koda:ma: la: ula: pima: alota: Naka: ama: apa: yaapona: oto pa:ta: hapeke la:la:me. Kutupa pi ma:nda:ta: Ipika: apa: ama: pa:ta: hoke pi lea:ka:na:ta: ota: homena: lia:pa:peke laa la: ula:pate ⁵pa ikana:ma: alota: Hali ma:nda:ma: ipika: apa: ama: tamba: mia:peke alemanu miniki hala:pate ipikana:ma: ipiliki pa:ta: alota: Ipiliki kulu pua: ale manuta: amba: Koda: pa:ta: haluekema: la: wia halome lea:ka:na: kota: koto pi opitolo hata: ⁶ikana:ma:ta: koto halima: ipika: apa: ama:ta: tamba: mia:peke laa la: ula: pi pea:peke ekita: Pina:ma: pea:peke na ya:ka:ta:me laa lo halememe. Kutupa koto piteme hau manuta: kota: ikana:ma: ika: waleme pimanu kone teli mea pu haluekema: yeke Koda:na: pi ula: ekimanu hoki walo halememe. ⁷Ikita: ota: makeaaso hau pu haleme some hombo ya:ka:ta:me. Hande Aisayama: ikina: la: witolo hata: leekeeki ota: pi la: wia:ka:ta:me. ⁸Ipikana:ma: leeke pita: dupa

Do wanda:halima: pulu pimiki ekina: Koda:ma: alota: Ika: pima: homeke ya biki mea a:meiyalo pelemepate ika: puki manuma:ta: I mina:pa:lao ota: panane wina: lelememe.

⁹ Mo ya biki mea a:meiyao yeni piteme ekita: pa pahameke
pitelememe. Pa ekipeke. Ika: honema: wepia wimiki mana:
pimanu kone yaka la: ula: pi tupu: walo halememe la:la:me
leekeme.

Wanda:halina: puki hai peaasa: ekimanu
(Maka 7:14-23)

¹⁰ Yesuma: mo wanda:hali ipiki pa:ta: epena;yeke wi la:mipi pea iki
pa:ta: alota: Ya pi opua hone wia:pa:peke. ¹¹ Wanda:halita: hama nane ula:
alemanu mea naloma:eki manuma: iki na hoeyaalo pa:la:pate tukiki nane
wia kake pa:ta: opolu baasa: ale manuma: kone wanda:hali hoeyaapeke
ya:la:me leekeme.

¹² Koto leeke hoki naneta: ipika: hoki nane telimiki haliwekima:
ipiki pa:ta: a:pa alota: Mo hande Pa:tisi haliwekima: pimi ekita: neke
na handepe. Nakana:ma: le pi manuma: ika: puki tandama: homaya:me
lemekeme.

¹³ Ya hepeni hala: Apa:ma: na nokopeke pa opa:la: waemanu paeyao
yokilieke laa Yesuma: hombo peaaso hata: alota: ¹⁴ Pina:ma: hone ma:nda:
na wia:pa:pe. Ikita: mo leke holu piki wanda:halina: leke holu piki you
haliweki halememe. Koto ekina:ta: leke holu piki somema: mo leke
holupiki some ma:nda: hatuku mea pea:ka:na:ta: kota: ipiliki telipuna:
hombo pa:ta: hopulu paleke mandake lopilipikie leekeme.

¹⁵ Pidama: alota: Koto ale pina: teketa: niki wopu la kia:peke leekeme.
¹⁶ Kutupa Yesuma: iki pa:ta: alota: Kota: iki make pi teke hone na
witelemepe leekeme. ¹⁷ Nala: ale manuma: hali homekena: weleke pa:ta:
pua pita:ta: hoke ale yapilieke hone na witelemepe. ¹⁸ Pate ipika: kake
pa:ta: yama: opolo ipu hala: ale manuta: ota: ipika: puki tukiki nanema:
opolu baalo ipula:me. Kotoeki manuma: kone ipiki hai peaasa:me. ¹⁹ Kota:
koto some ipika: puki pa:ta: pita ipula: hoke hone manuma:ta: dupiki
haumanu pu tialieke. Hali ma:nda: lina: lo o wanda: pake na:na: lo o hali
yankeke pa:ta: kone hoke hau pina: lo o pake na:na: lo o yapiki hau pina:
lo o wanda:halina: biki hoeyaena: lo ²⁰ do hau manuma: ipikita: hoke hali
haena: lolo pa:la:pate pa mo na tandepeke kikima: ne mea nala: ekima:ta:
ipiki na hoeyaasa:me leekeme.

Wanda: homekena: hone tulaeyekeeki
(Maka 7:24-30)

²¹ Yesuma: koto alena: mina:pa:lao Taiya Saidoni daoni yaapo nane
peekeme. ²² Koto kenke nane hayeke Keinani wanda: homeke Yesu pa:ta:
e wi laa a:pa alota: Deipidina: eiyeko. Ya wandiki pa:ta: hoke temoko
pila: ekima: ipiki ota: epeke tupu: na ula:me. Koto ekina: I pa:ta: a:ta:ma:
homa:peke leekeme. ²³ Koto leekepate Yesuma: ipiki pa:ta: pi homeke

siki ma:nda: ota: na leekeme. Kutu pieketa: mo disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: a:pa honke alo alota: Ipihana:ma: niki teliolo hata: wi wopu la: paleke ipula:ma: ipika: da pa:na: tapae lemekape 24 Yesuma: ika: pi hombo peaaaso alota: Ita: mo hande Isulai tapake alu pula: sipisipimanu leke haleme wanda:hali pa:ta: tapaaleke handaa epolome leekeme. 25 Do pi opitolota: koto kone mo wanda: Yesuna: anke teke pa:ta: panda: puniao lopolu alota: Tekehalio. I tamba: mie leekeme. 26 Yesuma: hombo peaasota: dupa leekeme. Weki wandikina: ne pa:ta:la: mea kika pa:ta: lopa moneaasa: hauta: epeke hau dia:me leekeme. 27 Mo wanda:ma: alota: Tekehalio. Koto pita: ota: alepate wanda:halima: ne naa pelimi hoki nanema:ta: popumanu mina:pelete pilimi ekimanu kika manuma: talopu nemeka:na:ta: a:pa:la:me leekeme. 28 Koto leeke Yesuma: hombo peaaso alota: Neketa: hone wopu tulaasa: wanda: ya:ka:ta:me. Koto ekina:ta: naka: hone pa:la: hauta: ota: pealueke leekeme. Yesuma: koto alo haena: kone mo wanda:na: waneketa: paa epeke tupu: tiao hayekeme.

Yesuma: wanda:hali wopu epeaeyekeeki

29 Yesuma: koto pa:ta: mina:pa:lao mo Ka:lili ikali leke nepoko lopa:la: pua mo peiyene pa:ta: a:meiya pua pitiekeme. 30 Koto pua pitina:ta: wanda:hali tieke wopu Yesu pa:ta: a:pa mombelemekeme. Iki ipulu hata:ta: dola:pake piki leke holupiki anke lupa wiki pi na leke make kutupa mandane yenimanu haemeke wanda:hali wopu make Yesuna: anke pa:ta: a:pa wimiki handaa ipikana:ma: epeao paeyaeyekeme. 31 Kutupa mo wanda:halima: mo pi na leke wanda:halima: pi lemekeeki hando make kiki anke lupa wiki wanda:halima: paa epeke tupu: haemekeeki hando make dola:pake piki wanda:halima: paa epea pomimikieki hando make leke holu piki wanda:halina: leke ki la epeke tupu: hando pu pimiki eki paeyao handolo hata: ikana:ma: leke opo handa: hake wiata: Isulai wanda:halina: Koda:na: biki yeiya: lamekeme.

Yesuma: 4 daoseni haliweki pa:ta: ne haleekeeki (Maka 8:1-10)

32 Yesuma: ipika: hoki nane tolu haemeke haliweki ipiki pa:ta: epena: wi la:mipi pea iki pa:ta: alota: Do wanda:hali pa:ta: ya pukima: e ala:me leekeme. Hoto tepona: I amele haememe. Kutupa ameta: napeke ne ma:nda: dia:me. Ima: ika: da nina: tea:ma: homa: paleke tapaa tapaa pua:ka:na: kota: pota: hopikina: tea:ma: pua homilimikie leekeme. 33 Ipika: disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Do hapu hala: alena: hata:ta: do wanda:hali pa:ta: neta: hando pate mea halomana:pe lemekeme. 34 Yesuma: iki pa:ta: dupa lota: pitolo alota: Palaowa wala: ekipu wia halemepe lota: piekeme. Koto haliwekima: alota: Palaowa wala: watake hata: make ta:peli siki yaapo homeke pea wia haloma:me lemekeme.

³⁵Koto ekina: Yesuma: mo wanda:hali wopu pa:ta: alota: Kenkena: pita:pe leekeme. ³⁶Kutupa Yesuma: mo palaowa wala: watake hata: make mo ta:peli siki mu peata: Koda: pa:ta: keiyae pi amba:la laata: pindi pindi peaata: ipika: disaipolo haliwekima: wanda:hali pa:ta: hale hale pina: yeke ipikana:ma: iki pa:ta: haleekeme. ³⁷Kutu pieketa: wanda:hali paeyaoma: ana:na: naa weleke haemekeme. Kutaata: mo wanda:halima: naa putu piliki wiekeeki mo disaipolo haliwekima: meaata: ala:ta watake hata: tumbaemekeme. ³⁸Mo hande palaowa wala: sunu nemeke haliwekita: wekiwanda: na apa:take haliweki homeketa: 4 daoseni halima: nemekeme. ³⁹Yesuma: iki paeyao tapaa tapaa peaata: koto kone ipika: disaipolo haliweki ame^{le} kawaso pa:ta: pita Ma:ka:dani kenke nane pemekeme.

Wele pita:la:eki ma:nda: handomono pie lemekeeki

(Maka 8:11-13, Luku 12:54-56)

16 ¹Mo Pa:tisi haliweki make Sa:dusi haliweki tonka:na: Yesu pa:ta: a:pa ipika: anke yololo alota: Koda:ma: neke pa:ta: do wele a:nda: ku haya:ka:na:ta: kota: nikana:ma: handomono mo welema: na handeke hau ma:nda: pie lemekeme. ²Yesuma: ika: pi hombo peaasota: dupa leekeme. Nate pambolo pulu hata: we pia:ka:na:ta: kota: ikana:ma: alota: Beliata: epeke nate telieke lo halememe. ³Kutaa koto tupa: kone da ka:la:paaso make ikana:ma:ta: nate we pita:la: ekita: Lako ipuluekema: taa pita:la: handa:e lo halememe. Ikana:ma: oli yana: pita:la: haumanu handolo hata: dupiki nate telieke laa la: u hapa:peke ya:la:pate pa ame do iki pa:ta: pitolo haumanu handaa ikana:ma: hone wia:pa:peke na ya:la:pe. ⁴A:pa:e. Do you hoke wanda:halima:ta: ekipeke handaa mo na handeke hau ma:nda: handuluekema: alemepe. Dia:me. Mo amba: hande Diona pa:ta: pieke yeke na handeke hau homeke waloa:ka:na:ta: handilimikie. Koto laata: iki mina:pa:lao peekeme.

Wala:la: pina: kinki pita:la: pi

(Maka 8:14-21)

⁵Yesuna: disaipolo haliweki mo ikali leke tunkula mone tea:na: pulu hata:ta: palaowamanu hone yonka:lao na mea pemekeme. ⁶Yesuma: mana: alo hata: iki pa:ta: alota: Wotu hapa:peke. Pa:tisi Sa:dusi tapake yaapona: palaowa pombei yaasa:eki wotu handa:pa:peke leekeme. ⁷Koto leekeeki opuolo hata: ika: ika: kone hone wia pi pi lemeke ekita: dupa. Nikita: palaowa na mea epoma: ekina: ala:me lemekeme. ⁸Kutupa Yesuma: ika: hone wimikieki handolo hata: iki pa:ta: alota: Ne dia: ya:leke ekipeke pi pi alemepe. Ika: hone tulaaseme ekita: ota: hosiki siki ya:ka:ta:me. ⁹Ikana:ma: hone wia ai na handelemepe. Na niminaasemepe. Mo hande palaowa wala: yunki hata: 5 daoseni haliweki pindi pindi

peaowa: pita:ma:ta: putu pilikima:ta: ala:ta ekipu tumbaemepe. ¹⁰Kutupa mo hande palaowa wala: watake hata: hande 4 daoseni haliweki haloma: pita:ma:ta: putu pilikima:ta: ala:ta ekipu tumbaemepe leekeme. ¹¹Ekieki pea ikana:ma: hone na witemepe. Ima:ta: mo ota: palaowana: na loa:pate pa mo Pa:tisitonu pita: Sa:dusi haliweki yaapona: palaowa pombei yaasa: yisitima: handeke pimanu alemeeki handeteke hapa: laa alome. ¹²Koto pi opitolota: mo disaipolo haliwekima: Yesuma: leeke kinki pita:la: pita: mo palaowa pa:ta: ula: yisitina: na leekepate ota: mo Pa:tisi Sa:dusi tapake yaapona: waleme mana: pimanu pa:ta: lea:ka:ta:me hone wimikime.

Pidama: Yesuta: Ketisoe leekeeki
(Maka 8:27-30, Luku 9:18-21)

¹³Kutupa Yesuma: ipika: hoki nane tolu haemeke haliweki amele mo Sesatia Pilipai da kenke nane pemekeme. Koto pa:ta:ta: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: dupa lota: piekeme. Wanda:halima: mo Wanda:halina: Eiyeketa: epi alemepe leekeme. ¹⁴Mo disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Mandane wanda:halima: alota: Bapitaisi peao hayeke hali Dionie alememe. Mandane wanda:halima:ta: Elaidiae alememe. Mandane wanda:halima: Dietemaiya o mandane potopede halie alememe lemekeme. ¹⁵Yesuma: iki pa:ta: alota: Pa ikana:ma:ta: Ita: epi alemepe leekeme. ¹⁶Saimono Pidama: hombo peaaso alota: Neketa: mo da:taa hao hala: Koda:na: Eiyeke Ketisoe leekeme. ¹⁷Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Saimono Dionina: eiyeko. Nakana:ma:ta: epeke tupu: hombo peaeme. Pa ekipeke do ota: tikitikina: hombo peae ekita: hali ma:nda:ma: na la kia:pate ya hepeni hala: Apa:ma: neke pa:ta: tiki tiki kia:me. ¹⁸Koto ekina: dupa alome. Neketa: Pidae. (nika: pima:ta: Toopie) Koto toopi mandaata: ya siosi a:elueke. Kutupa mo homo hala: ekina: honkopuma: kone koto siosi ota: na bepolao halieke. ¹⁹Ima: neke pa:ta: mo hepenina: Kilu Tombuao Hala: ekina: pota: kakena: kimanu kulueke. Koto ekina: do kenke nane hata: nakana:ma: hau ma:nda: a:nda: pa:ta: pi wika:na:ta: kota: koto hauna: pi wita:la:eki kone oli hepeni nane make pi wilieke. Kutupa do kenke nane hata: nakana:ma: mandane haumanu pa mone pina: paeka:na:ta: kota: koto pina: pasa: hau kone oli hepeni nane make pa pina: palieke leekeme. ²⁰Koto leeke Yesuma: iki hando alo alota: Ita: Ketiso yekeme laa wanda:halia ma:nda: pa:ta: na lapa:peke leekeme.

Yesu ipika: tanda mea homa:pekeeki
(Maka 8:31–9:1, Luku 9:22-27)

²¹Koto natena: kini pu meata: Yesuma: ipika: disaipolo tonu peneme yao alo hata: dupa leekeme. Ita: ota: Diutuseleme da nane polueke. Kutu pua:ka:na:ta: koto pa:ta: mo you haliwekima: make yeni peao haleme you haliwekima: make wape pea wala:tiki pu haleme haliwekima: make I

tanda tieke ota: wotu kilimikie leekeme. I kiao limika:na:ta: homuluepate hoto tepo naku pa:ta: wia paa da:taa tiao halueke leekeme.

²²Koto pi opuaata: Pidama: Yesu hosiki mo pate leke hatuku mea pua hata: ipiki pa:ta: alota: Dia:me Tekehalio. Neke pa:ta: kutu piki hau ota: na epena: hone witolome leekeme. ²³Yesuma: la:ka:la mina Pida handolo hata: alota: Sadani. Neke puma. Neketa: ya pota: a:mbalukekema: taapeleme. Pa ekipeke. Do naka: wili hone manuta: Koda: pa:ta: yama: na ipula:pate pa hali pa:ta: yama: ipula:me leekeme.

²⁴Koto la paeyeketa: Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Hali ma:nda: epima: ya hoki nane toluekema: hone pia:ka:na:ta: kota: ipiki pa:ta: kone hone ula: ekimanu tunkulaata: ipika: a:ka:tei wape piki ti mea tia ya hoki nane telina:e leekeme. ²⁵Kutu pa:la: ekima: hali epima: ipika: da:ta:la:eki homeke miniki hao haluekema: hone wia:ka:na:ta: kota: ipika: da:ta:la:eki kone alupalieke. Kutu pilia:pate I pa:ta: hone witolo ipika: da:ta:la:eki alupina: lea:ka:na:ta: kota: ipikita: ota: da:taa hao halieke leekeme. ²⁶Hali epima: do kenke ala:ta: ala:ta: paeyao ipika:eki wina: la halia:pate kone ipika: da:ta:la:eki alupaeya:ka:na:ta: kota: epekeeki ma:nda:ta: aleke milia:pe. Dia:ma: ala:ta: ma:nda: ota: na milieke. Ipika: da:ta:la:eki paa muluekema: topo peapeke ala:ta: ma:nda: a:nda: ota: na ula:me leekeme. ²⁷Wanda:halina: Eiyeketa ipika: Atekena: paa taapuna: ipika: enisolo hatuku ai kutaa kone ipilieke. Kutaata: wanda:hali homeke homekema: ika: pu haeme hau manuna: ana: piki yenki kone iki pa:ta: hale hale pilieke. ²⁸Ima: iki pa:ta: ota: pi la kitolo alome. Wanda:halina: Eiyeketa: Kini hali hata: epolo pa:la:eki handuluekema: do haleme mandane wanda:hali ikita: ambi na homeke pa halimikie alome leekeme.

Yesu wonu piliekeeki
(Maka 9:2-13, Luku 9:28-36)

17 ¹Hoto yunki mindiki hata: hao Yesuma: Pida pita: Dia:mesi Dioni hamala: handa: meata: pote tumiki pa:ta: pua ika:siki haemekeme. ²Kutupa ikana:ma: handa: pelia haena: Yesuna: loke wonu piliekeme. Ipika: leke popeleketa: nate paa pita:la: tupa: paa piekeme. Kutupa ipika: daumanu make paa peaata: hake wopu piekeme. ³Kutupa Elaidia Mosesi yaapo opolo a:paata: Yesu amele pi pi alo haemekeme. Kutu pitolo haena: koto hoki nane tolu haemeke hali tepoma: handemekeme. ⁴Koto ekina:ta: Pidama: Yesu pa:ta: alota: Tekehalio. Do pa:ta: haloma: ekita: a:pa:la:me. Koto ekina: naka: hone pia:ka:na:ta: Ima: sale da tepo a:eyono lae laata: Homeke naka:eki ma:nda: Mosesina:eki ma:nda: Elaidiana:eki pea a:eyono lae leekeme.

⁵Kutu piki pi alo haena:ta: mo paa piki koa ma:nda:ma: iki a:pa tu peaaso haena: mo koa tukiki pa:ta: pi holaa:makema: alota: Ima: koto yaka puki piki weki pa:ta: ta:na: wopu homolome. Ipika: pi opua:pa:pekee la:niaeyekeme.

⁶Koto pi hola:make epeekeeki opu haota: mo disaipolo hali tepoma: paala: tiekema: wopu homolo hata: kenkena: puki yama lopemekeme.

⁷Yesuma: iki pa:ta: a:pa iki wataaso hata: alota: Paala:ma: na homeke tiaapee leekeme. ⁸Koto leeke mo hali tepoma: la:ka:la: liao handemekepate ma:nda: na hake Yesu homeke hayeke handemekeme.

⁹Potena: hola:pa:niaaso haena: Yesuma: iki hando alo hata: alota: Oli hande upama: handeke nono pimi hauta: ma:nda: pa:ta: na lapa:peke laata: Wanda:halina: Eiyeketa: ota: homaa paa tiao haowa:ka:na: alota: ana: pilieke leekeme.

¹⁰Koto leeke pi opitolo ikana:ma: Yesu pa:ta: lota: pitolo alota: Pa ekipeke mo wape pea wala:tiki pu haleme haliwekima: titina: amba:la Elaidia ipilieke lo halemepe lemekeme.

¹¹Kutupa Yesuma: iki pa:ta: hombo peaaso alota: Titina: amba:la Elaidia ota: ipilieke. Kutu pia:ka:na:ta: ipikana:ma: hau paeyao tikitiki yao wina: loluekema: ipilieke. ¹²Kutu piliepate Ima: iki pa:ta: alome. Elaidiata: amba: epea:pate wanda:halima: ipikita: ota: Elaidiae hone wopu na witolo hata: ikana:ma: pa ika: hone pieke ekimanu ipiki pa:ta: pimikime. Mo Wanda:halina: Eiyeketa pa:ta: make ikana:ma: koto mandake piki hoke haumanu kone pilimikie alome leekeme. ¹³Mo disaipolo haliwekima: koto leeke pi opitolota: mo ala: pita: mo hande Dioni Bapitaisi pa:ta: ala:me hone wimikime.

Hoke temokoma: hoeyaeyeke weki Yesuma: epeaeyekeeki

(Maka 9:14-29, Luku 9:37-43)

¹⁴Iki tonkopuma: mo wanda:hali pa:ta: la:ka:la ipulu haena:ta: hali homeke Yesu pa:ta: a:pa panda: pitolo hata: ¹⁵alota: Tekehario. Ya weki pa:ta: a:ta:ma: homa:peke laata: Ipikita: lu lopao mea keao weki yaalo tana: eleke eleke ti tala: pa:ta: make ikali pa:ta: make lu lopatiki pu hala:me. ¹⁶Kutupa Ima: naka: disaipolo haliweki pa:ta: hatuku epoa:pate ikana:ma: ipiki epeapeke na yea:me leekeme.

¹⁷Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Koto wanda:halita: hone wopu na tulaake ota: puki taka:lake wanda:halie. Ita: iki pa:ta: hao pua hando natena: hao na lua:pe. Ima: iki pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: pa pu hamena: kiaota: hando natena: tunkulu:pe laata: Mo wekita: I pa:ta: mea epoe leekeme. ¹⁸Kutupa Yesuma: Mo hoke temoko hando alo hata: mo weki mina:pa:lae leeke handaata: mo hoke temokoma: mo weki mina:pa:layekeme. Kutu pieketa: pa koto toma:na: kone mo weki epea tiao hayekeme.

¹⁹Yesu ipika: siki haena: ipika: hoki nane tolu haemeke haliwekima: ipiki pa:ta: pua lota: pitolo hata: alota: Pa ekipeke handa nikana:ma: koto hoke temoko tolu lia:peke na ya:la: ekita: ekipa pia:pe lemekeme.

²⁰Yesuma: hombo peaaso alota: Ika: hone tulaleme ekita: aneke hapu na tulaemeke handa pia:me. Ima: iki pa:ta: ota: ota: pi alome. Ika: hone

tulaleme ekita: mo kimilema: handeke ale masidadi waema: handekeeki wimika:na:ta: kota: ikana:ma: do pote pa:ta: alo hata: Mo pate leke pue laa la halemeka:na:ta: kota: koto pa:ta: yola: monealieke. Kutu piki hone tulalimi ekima:ta: hau paeyao pea:pa:peke yelimikie. ²¹ [Pate dupiki hoke temoko toluekema:ta: pota: ma:nda: dia: ya:la:pate pa mo nee pi wia hata: yeni pita:la:eki homekema: ana: pa:la:me.]

Yesuma: ipika: homa tialo piekeeki paa la haleekeeki
(Maka 9:30-32, Luku 9:43-45)

²² Ipika: disaipolo haliweki paeyao Ka:lili nane a:pa mombelemeke pita:ma:ta: Yesuma: iki pa:ta: alota: Hosiki wetepena:ta: mo Wanda:halina: Eiyeketa: haliweki oto pa:ta: haena: lelieke. ²³ Kutu pia:ka:na:ta: mo haliwekima: ipiki limikie. Kota: ota: homa:liepate pa hoto tepo wia paa da:taalieke leekeme. Koto ekima:ta: mo disaipolo haliweki ika: pukima: ka:nda: homemekeme.

Mo Tembolo dana: dakisi mani wimikieki

²⁴ Yesu ipika: disaipolo haliweki hatuku Kapeneami da opolo epemeketa: mo tembolo dakisi mani mu haemeke haliweki a:pa Pida pa:ta: lota: pitolo alota: Naka: walaasa: halima:ta: tembolo dakisi mani lopao halepe lemekeme.

²⁵ Pidama: hombo peaaso alota: Aowe. Lopao hala:me leekeme. Koto hoki naneta: Pidama: da pa:ta: honda: pambolo haena: Yesuma: ipiki pa:ta: pi amba:la alo alota: Saimonoo naka: honema:ta: eki hone wilipe laata: Do kenkena: handeteke haleme Kini haliwekima: epi ameda pa:ta: dakisi mani mea:tiki pu halimipe. Ika: tapake pa:ta: kone mea:tiki pilimikipe o tapake ma:nda: ma:nda: pa:ta: mea:tiki pilimikipe.

²⁶ Pidama: hombo peaaso alota: Mo tapake ma:nda: pa:ta: homeke mea:tiki pilimikipe leekeme. Koto lelke Yesuma: alota: Kota: koto ekina:ta: mo Kini halina: tapake wanda:halima:ta: dakisi na wilimikie. ²⁷ Pateta: do wanda:halima: niki pa:ta: hoke hone wiaama:na: mo ikali leke pa:ta: pua naka: kimai lopaaapeke. Kutaata: ota: titina: endilipi ta:pelita: yola: mea ipika: kake ankoto peaata: koto kake pa:ta:ta: silipa mani homeke handa: wilimikie. Koto manima:ta: mo ya tembolo dakisi make naka:eki make ana: pilieke. Kotoeki mea pua dika: dakisi hala:peke leekeme.

Hepenina: Kilu Tombua Hala: tumiki halita: epipe
(Maka 9:33-37, Luku 9:46-48)

18 ¹Koto toma:na:ta: mo disaipolo haliwekima: Yesu pa:ta: a:pa lota: pitolo alota: Mo hepenina: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta: epita: ota: tieke hala:pe lemekeme.

²Koto lemeketa: Yesuma: weki siki homeke wila: meaata: ika: puki nanema: mea haena: leekeme. ³Kutaa ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Ima: iki

pa:ta: ota: pi alome. Ikana:ma: ika: hone topo pina: lena: laata: mo weki siki leke na haemeka:na:ta: kota: ikana:ma: hepenina: Kilu Tombua Hala: pa:ta: ota: na honda: pambilimikie. ⁴Epima: ipika: kone panda: puniaaso hata: homu pea do weki siki leke hala: halita: mo hepenina: Kilu Tombua Hala: ekina: tumiki hali hala:me.

⁵Ma:nda: epima: dupiki weki siki ya bikina: ta:na:ma: homolo hata: handa: mia:ka:na:ta: kota: I make ta:na:ma: homaa handa: milieke.

⁶Hali epima: do I pa:ta: hone tulaaseme wekiwandiki sunu homeke ma:nda:ma: hoke hau pina:yeke pu tiaena: lea:ka:na:ta: kota: koto halina: make pa:ta: toopi hombeleke mea endiata: homena: mo dawala noka: pa:ta: mea lopaena: lea:ka:na: yoluta: epolo pia:me.

⁷A:pei. Do kenke pa:ta: I paala:e. Wanda:halima: hoke hau pina:yeke ula: hoke haumanu ula:me. Dupiki haumanu a:pa:peke yolo pa:la:pate a:pa:e mo hau epena: ala: halita: ota: hoke yenki milieke.

⁸Koto ekina:ta: naka: kikima: o naka: ankema: hoke hau puelena: lea:ka:na:ta: kota: koto kiki o koto anke tunkulu baapeke. Kiki homeke o anke homeke homeke hata: deto hala:eki mik:a:na:ta: kota: ota: epelieke. Pate neketa: naka: kiki yaapo pa haena: lo o anke yaapo pa haena: lo pea haeka:na:ta: ikana:ma: neke mo na paeke ti to hala: ale pa:ta: mea lopaemeka:na:ta: kota: ota: hoelieke. ⁹Naka: lekema: hoke hau puelena: lea:ka:na:ta: kota: koto leke yoka: mea baapeke. Leke homeke homeke hata: deto hala:eki mik:a:na:ta: kota: ota: epelieke. Leke yaapo pa haena: lo pea haeka:na:ta: ikana:ma: neke mo ti to hala: ale pa:ta: mea lopaemeka:na:ta: kota: ota: hoelieke.

Sipisipi alu pieke onkoluma: pi (Luku 15:3-7)

¹⁰Ikana:ma: dupiki wekiwandiki sunu pa:ta: pa alema: handali mina:ma: wopu handeteke hapa:peke alome. Pa ekipeke. Mo wekiwandiki ika: hepeni hala: enisolo tonuma: mo ya hepeni hala: Apa:na: leke popelekena: teke pa:ta: hata: handeteke hao halememe alome.

¹¹[Wanda:halina: Eiyekema: mo alu peleme wanda:hali weiya handa: wia da:taaluekema: a:pa hala:me.]

¹²Ika: honema:ta: hali epima: ipika: 100 sipisipi ma:na: handeteke halia:pate homeke hondo alupia:ka:na:ta: eki pilieke hone witemepe. Ipihana:ma: pa halia: 99 sipisipimanu mo peiyene tea:na: mea haena: laata: mo alupia:eki weilu pelieke. ¹³Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Mo alupia: sipisipi ma:na: handa: wia:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: mo na alu piki pa haleme ekimanu pa:ta: ta:na:ma: homiliepate pa mo handa: wiekeeki pa:ta:ta: ta:na: ota: wopu homilieke. ¹⁴Pa do mandake tupa: kone mo naka: hepeni hala: Apa:ma: make do wekiwandiki sunu homeke ma:nda: alu pina: hone na pa:la:me alome leekeme.

Hoke hau pilie kame epeapekeeki

¹⁵Naka: kamema: neke hoeyaasa: hoke hau pia:ka:na:ta: kota: ipiki teke pa:ta: puaata: ipika: pia: hokeeki wala:peke. Pate peneme na piki ipilika: honema: pea:pa:peke. Ipihana:ma: naka: pi opua telia pia:ka:na:ta: kota: mo kameta: neke nane epena: lelipikie. ¹⁶Pate naka: pi na opia:ka:na:ta: kota: pa pua hali homeke o yaapo ma:nda: hatuku ipiki pa:ta: paa pua:pa:peke. Kutu pika:na:ta: mo nakana:ma: titina: ipiki pa:ta: le pi alupaama:na: handa: ula: hali yaapo o tepona: pima: hone u tiatiki pina: lelieke. ¹⁷Kutu pilimipate iki paeyaoona: pi na opia:ka:na:ta: kota: mo ipika: pia: hau paeyao siosi wanda:hali mombilimi ale pa:ta: la hala:peke. Kutaa ipikana:ma: mo siosi wanda:hali paeyaoona: pi na opia:ka:na:ta: kota: nakana:ma: koto someta: mo Koda: mataasa: hali o a:nda: tunkuliki wanda:halina: tamba: mina:la: hali tupu: haena: lapeke leekeme.

¹⁸Ima: iki pa:ta: dupa alome. Ikana:ma: do kenke nane ala:ta: o hau ma:nda: pi wimika:na:ta: kota: koto pi wita:la: ekita: oli hepeni nane make pi wilieke. Koto tupu: kone ikana:ma: do kenke nane ala:ta: o hau ma:nda: pi na wimika:na:ta: kota: hepeni nane make pi na wilieke.

¹⁹Pa ameta: do pi make apa:taaso iki pa:ta: alome. Iki paeyao tukiki pa:ta: epi yaapo a:nda:ma: mo pea:peke hau homeke a:nda: do pate puluekema: epena:e laa homeke hone wia hata: yeni pipika:na:ta: kota: oli ya hepeni hala: Apa:ma: opua ipilika: hone pa:la: ekita: ota: peawalieke. ²⁰Pa ekipeke wanda:hali yaapo o tepoma: ale ma:nda: pa:ta: yaka bikina: mombelemeka:na:ta: kota: Ima: koto pa:ta: iki ame~~le~~ mandake halueke leekeme.

Hoke hau hone na yonka:laasa: halina: onkoluma: pi

²¹Koto toma:na:ta: Pidama: Yesu pa:ta: a:pa lota: pitolo alota: Tekehalio. Yaka kamema: I pa:ta: hoke hau pea:tiki pu haya:ka:na:ta: kota: Ima: tana: ekipu paeyaluepe. Tana: wataake hata: ana: pa:la:pe laa lota: piekepate ²²Yesuma: hombo peaaso alota: Dia:me. Hoto wataake hata: ana: na pa:la:me. Pa hoto paeyao ota: pa paeyaso paeyaso pu hapeke.

²³Pa ekipeke. Mo hepenina: Kili Tombua Hala: ekita: do tupu: ya:la:me. Kini hali homekema: ipika: e poka:la: haliwekina: tondiki manuta: tikitiki yaalueke hone wiekeme. ²⁴Kotoeki kini pu mea pokuluekema: haena: ipika: e pokaeyeke hali homeke hatuku epemekeme. Koto halima:ta: mo Kini halina: 10 milioni kina tondiki mea hayekeme. ²⁵Kutupa koto ipika: tondiki paeyapeke mani na wieke handaata: mo Kini halima: iki pa:ta: alota: Do hali ipika: wekiwanda: make ipika: wia hayeke alemanu paeyao make mo tondiki paeyena:yeke mani muluekema: iki paeyao ma:nda:na: pahameke e pokaasa: tapake haena: hambena: tapaapa:peke leekeme. ²⁶Koto leekeeki opuaata: mo e

pokaeyeke halima: ipika: Kinina: leke popelekena: tumiki yotuao panda: puniaaso honke alo alota: Tekehalio. I pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: waleke kika:na:ta: mo tondiki paeyao ana:na: epeao kulueke laa honke leekeme. ²⁷Koto leekeeki opitolo hata: mo Kini halima: ipiki pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: pa pina:e laa Paota: pa mo hande tondiki tieke make pina: laa kiao hone yonka:lao ipiki paa tapaeyekeme.

²⁸Kutu pieke mo hande somema: mo ipika: Kini hali mina:pa:lao hama peekeme. Kutu pitolo hata:ta: ipika: 100 kina tondiki miono leeke haleeke mo Kini halina: e mandake pokaepoke hali ma:nda: manda:hande piekeme. Ipihana:ma: koto e mandake pokaepoke somena: make da:ka:pa: mina ipika: pendoko teke yoka: minolo hata: alota: Mo ya neke pa:ta: kolo tondikita: ma:nda: pa na mina:pa:lake ota: paeyao kima leekeme.

²⁹Mo e mandake pokaepoke some ipika: leke popelekena: panda: puniaaso honke alo alota: Kameo. I pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: waleke kika:na:ta: mo tondiki paeyao ana:na: kulueke leekeme. ³⁰Koto leekepate ipikana:ma:ta: koto pi tombua a:ta:ma: na homeke mo somema: ipika: tondiki paeyao ana:na: kone pa kina: alo hata: pa dipula mea lopaeyekeme.

³¹Kutu pieke hauta: mo hande Kini halina: e pokaemeke mandane haliwekima: handaata: ikana:ma: ka:ndaa:ma: homolo hata: ika: Kini hali pa:ta: mo hau paeyao pua la haleekeme. ³²Mo Kini halima: koto pi opuaata: mo hande hali epena: wi leekeme. Kutupa ipiki pa:ta: alota: Neketa: ota: hoke hau piki e pokaasa: halie. Nakana:ma: I pa:ta: A:ta:ma: homee laa honke leeki homekena:ta: mo hande naka: tondiki tieke paeyao Ima: pa paeyawa:me. ³³Kota: Ima: neke pa:ta: pa a:ta:ma: homoa: tupa: nakana:ma: naka: e mandake pokaepoke some pa:ta: make koto tupa: kone a:ta:ma: homa:peke ale laata: ³⁴mo Kini halima: mineke tieke pankolo hata: mo hande somema: ipika: mieke tondiki ota: paeyao ana:na: kone epeao paeyena: handeteke hata: panisi pina: dipula mea lopaeyekeme. ³⁵Yesuma: do onkoluma: pi lo a:mbolo hata: alota: Ikana:ma: ika: yankekena: hoke hau pimiki ekimanu ika: pukima: ota: hone na yonka:laemeka:na:ta: kota: yaka hepeni hala: Apa:ma: mo hande Kini halima: pieke tupa: kone iki paeyao pa:ta: make koto mandake tupa: kone pilieke leekeme.

Tooli ka:taalu pita:la: ekina: mana: pi
(Maka 10:1-12)

19 ¹Koto piekeeki manuna: pimanu la paeyeketa: Yesuma: mo Ka:lili kenke mina:pa:laota: mo Diodani ikali mone tea:na: wieke Diudia kenke nane peekeme. ²Wanda:hali wopuma: ipika: hoki nane teli mea pemekeme. Kutu pimikita: Yesuma: koto pa:ta: ika: hoke yenimanu paeyao epeawayekeme.

³Mandane Pa:tisi haliwekima: ipiki tamuluekema: yeke ipiki pa:ta: lota: pita:la: pi ma:nda: dupa lemekeme. Hali ma:nda:ma: ota: pa ipika: hone pa:la: tupu: ipika: wanda: kiaaso yoka:la: ekita: mo nika: Lo Pi Ula: ekima:ta: waleke ma:nda: wiala:pe laa lota: pimikime.

⁴Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Mo hande wanda:hali kini peao Wepieke Tekehalima:ta: hali pita: wanda: yaapo wepiekeme la:la: Baibolona: wape pea ula: pita: ikana:ma: na yata:pa alemepe. ⁵Kota: koto hali wanda: yaapo wepieke pita:ma: Koda:ma: alota: Ima: hali pita: wanda: yaapo wepueke handaata: mo halima: ipika: apa: ama: mina:pa:lao ipika: wanda: yaapo ta:ma:ni peaata: tooli homeke halipipikie leekeme. ⁶Koto leeke ekina:ta: ipilikita: yaapo na halo pelepepate ota: homeke halipipikie. Koto pa:leke handaata: koto hauta: ota: Koda:ma: ta:ma:ni peawaasa: hau yeleketa: wanda:hali ma:nda:ma: ota: na ka:taapeke aleee leekeme.

⁷Mo Pa:tisi haliwekima: koto Yesuna: pi opuolo hombo peaaso alota: Kotota: ota: ya:ka:na:ta: kota: mo Mosesi ipika: wape pea ula: pima: alota: Hali homeke ipika: wanda: kiaya:ka:na:ta: ipikana:ma: mo kiaasa: wanda: pa:ta: Neke ota: kiao tapaasome la:la: pi wape pea halaa pena: tapaapeke la:la: ekita: pa ekipeke wape pea wia pa:la:pe laa lota: pimikime.

⁸Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Mosesima: koto piki wanda: kiao tapaasa: pi uleke wiki hauta: kota: ika: puki ota: taka:la pa pa:leke handolo hata: wia pa:lame. Koto piekepate mo hande Koda:ma: wanda:hali kini peayeke toma:na:ta: kutu piki hau na piekeme. ⁹Kota: ameta: Ima: iki pa:ta: dupa alome. Hali ma:nda:na: wanda:ma:ta: ipilika: tooli halepeeki na hoeyaasa:pate pa mo halima: ipika: kone kiao tapao wanda: ma:nda: mia:ka:na:ta: kota: koto halima: ipika: kone mo ipilika: tooli halepeeke ka:tao hoeyaasa:me leekeme.

¹⁰Koto leekeeki opua ipika: disai polo haliwekima: Yesu pa:ta: alota: Tooli pa:ta: kutu piki hau wia:peke ya:ka:na:ta: kota: wanda: na miki pa hata:ta: epilieke lemekeme.

¹¹Yesuma: mo pi hombo peaaso alota: Do walolo pita: pa paeyaoma: opua miniki hapeke na ya:la:pate pa mandaali epi Koda:ma: kutu pina: la:la: haliwekima: homeke opua miniki halimiek. ¹²Yesuma: iki pa:ta: opua:pe laata: Ta:ta: ta:ta: piki haliweki halememe. Mandane haliwekita: ika: ama:na: weleke pa:ta: kone hali atua ma:nda:la: ekima: pu make mandane haliwekita: wanda:halima: kiayeke ekima: pu make kutupa mandane haliwekima:ta: Koda:na: Kilu Tombuaao Hala:eki pa:ta: hone u pitolo hata: wanda: mina:la: hauta: kiao halememe. Do pi opua miniki hapeke ya:la: somema: miniki haena:e leekeme.

Yesuma: weki wandiki sunu wamo puma: puma: piekeeki
(Maka 10:13-16, Luku 18:15-17)

¹³Mandane wanda:halima: weki wandiki sunu Yesu ipika: kikima: wataaso hata: yeri pina:yeke hatuku epemekeme. Kutu pimieki handolo

mo ipika: disaipolo haliwekima: iki hando alo hata: tolu limikime.

¹⁴Kutu pimikipate Yesuma: alota: Weki wandikisunu make I pa:ta: epena:ma: sa:sa: na pea:pa:peke. Pa ekipeke do weki wandikima: handeke wanda:halita: mo hepenina: Kilu Tombua Hala:eki ana:na: handilimikie. ¹⁵Koto laata: ipikana:ma: mo weki wandiki manda ipika: kiki wiaata: koto pa:ta: mina:pa:lao peekeme.

Hamoko hayeke panake hali
(Maka 10:17-31, Luku 18:18-30)

¹⁶Nate homeke ma:nda:na:ta: hali homeke Yesu pa:ta: a:pa alota: Disao. Ima: deto hala:eki muluekema:ta: epeke hau ma:nda: handoeki peonope laa lota: piekeme.

¹⁷Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Mo epeke hau pea:peke ekita: I pa:ta: pa ekipeke lota: pitelepe. Mo ota: a:pa:la: halita: homeke homeke hala:me. Koto ekina: nakana:ma: mo deto hala:eki muluekema: hone pia:ka:na:ta: kota: mo hande Lo Pi Ula:eki paeyao wopu telia pu hapeke leekeme.

¹⁸Mo halima:ta: Handoeki pionope leeketa: Yesuma: alota: Hali ma:nda: ota: homena: na lia:peke. Kutupa hali ma:nda:na: wanda:na: hakopu na tunkula:peke. Pake na napeke. Yayapiki pi na lapeke. Makeaaso kone ma:nda: maleke na lia:peke. ¹⁹Naka: ama: apa: yaapona: pi opua:peke. Nakana:ma: neke naka: kone pukima: homa: handeteke hale tupu: mo mandane mandane wanda:hali pa:ta: make koto tupu: kone pea:peke leekeme.

²⁰Mo panake halima: hombo peaaso alota: Koto ale pi ula:eki paeyao:telia pu halome. Handoeki ma:nda: make peonope leekeme.

²¹Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Naka: honema: Ita: ota: epeke haupiki some halueke hone wika:na:ta: kota: mo naka: wia hale ala:ta: ala:ta: paeyao mandane wanda:halima: hambena: laata: mo milipi manita: mandane natehali wanda:hali pa:ta: halehale pea:peke. Kutu pika:na:ta: kota: nakana:ma: mo hepeni tukiki pa:ta:ta: ale epeke epeke wopu mu halipkie. Koto ekina:ta: ya hoki telia:peke leekeme.

²²Mo panake halima: koto pi opitolota: ipikita: hamoko hali tieke hayeke ekima: pukima: ka:nda:ma: homa: paleke peekeme.

²³Kutu pieke Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Hamoko wanda:halima: mo hepenina: Kilu Tombua Hala: pa:ta: pua:peketa: ota: ana: siki na pilieke. ²⁴Iki pa:ta: paa taa alo handae: Mo kemolo ma:na:ma: mo noi ka:ka:na: pa:ta: ana:na: honda: pamba yopua:peke ekina: ka:nda:ta: pa mo hamoko halima: Koda:na: Kilu Tombua Hala: tukiki pa:ta: pua:peke ekina: mia:peke ka:nda: tupu: na milieke alome leekeme.

²⁵Ipika: disaipolo haliwekima: koto pi opitolo iki ota: wopu tola:ta: pominolo hata: alota: Koto pa:la: ekina:ta: kota: epima: ota: da:ta:la:eki mia:peke ya:la:pe lemekeme.

²⁶ Yesuma: iki handa: hake witolo alota: Koto hauta: wanda:halima: ika: kone koto pea:peke na ya:la:pate Koda:ma: homeke ana: pa:la:me. Koda:ma:ta: hau paeyao pea:peke ya:la:me leekeme. ²⁷Pidama: Yesu pa:ta: pi alo alota: Opi. Nikana:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao mina:pa:lao naka: hoki nane telioloma:me. Koto ekina:ta: nikana:ma:ta: aleke muluma:pe leekeme.

²⁸ Yesuma: hombo peaaso alota: Ima: ota: pi alome. Mo paa kini pilia: panake di kini pia:ka:na:ta: kota: mo wanda:halina: Eiyekema: ipika: ota: seliapo piki paa tiekema: hopiliaasa: you halina: sea manda pitia:ka:na:ta: kota: koto toma:na:ta: iki yaka 12 disaipolo haliweki make mo Isulaina: 12 tapake handeteke haluekema: ikana:ma: mo iki handeteke hala: sea manda pitilimikie. ²⁹Kutaa make mo mandaali epi a:nda:ma: I telio hata: ika: da o ika: hameketiti o ana:titi o apa: ama: o weki wandiki sunu o kenkemanu make mina:pa:laemeka:na:ta: kota: do kenkena: hata: kone mo ika: mina:pa:laleme ale manuta: paa 100 tupa: lombei peao meata: deto hala:eki make milimikie. ³⁰Koto pa:la:pate ame do biki tieke ula: mandane wanda:hali woputa: wetepe haena: laata: mo ame do biki na ula: mandane wanda:hali woputa: titina: halo yapilimikie.

Waini pu nokepeeke ena: onkoluma: pi

20 ¹Mo hepenina: Kilu Tombua Hala: ekita: do tupa:e. Nate homeke ma:nda:na: hali homeke ma:nda:ma: mandane haliweki yenki haluekema: ipikana:ma: ipika: waini pu e pokaena:yeke da ka:la:paaso siki weilu peekeme. ²Mandane haliweki handa: wia ipikana:ma: alota: Ikana:ma: mulupeleme manita: nate homekena: 1 kina kulueke leekeeki opitolo haena: iki paeyao: homeke hone wimiki handaata: mo e pa:ta: tapaeyekeme. ³Kutupa mo somema: paa 9 koloka: tupa: paa la:ka:la mo makedi hama pua koto pa:ta: mo mandane e na pokaemeke haliwekimana handa: wiekeme. ⁴Kota: ipikana:ma: koto haliweki pa:ta: alota: Ikana:ma: ya e pua pokaemeka:na:ta: Ima: iki pa:ta: yenki ota: ana:na: kone kulueke leekeme. ⁵Kota: mo haliwekima: ipika: pi opua e pokolo pemekeme. Mo somema: kutu piki hauta: paa natepa pita: tepo nate leke yaapona: make paa piekeme.

⁶Welealo nate leke yunki hata: teke pa:ta: ipikana:ma: mo makedi hama paa pua mandane haliweki handeekeme. Iki pa:ta: pua alota: Pa ekipeke do natena: nate lekemanu paeyao: pa paeyaso pimipe laa iki pa:ta: lota: piekeme. ⁷Ikana:ma: hombo peaaso alota: Yenki e pokomonu ma:nda:ma: niki na mia:me. Koto lemeke ipikana:ma: alota: Kota: a:pa:la:me mo ya waini pu e pua pokaape leekeme.

⁸Nate pambolo pulu haena:ta: mo hande e teke halima: mo e haliweki handeteke haena: leeke hali pa:ta: alota: Mo haliweki wi laa mombelao ika: yenkimana hala:peke. Yenki halolo hata: mo ota: wetepe siki kini pea

e pokeme haliwekina:eki amba:la kini pea hala:tiki puaata: ota: titina: kini pimi haliwekina: ekita: paeyaaso hata: hala:peke leekeme.

⁹Koto leeke opuaata: ipikana:ma: mo welealo nane nate leke yunki hata: kini pea e pokeme haliweki homeke homeke pa:ta: 1 kina hale hale piekeme. ¹⁰Kutu piekeeki handaata: mo ota: da panake ka:la:paaso siki kini pu mea pokolo pemekē haliweki ika: yenki muluekema: ipuluta: Nika: yenkitā: ota: haka:ta:pao kilieke hone wimikipate pa iki pa:ta: make homeke tupā: 1 kina ombu haleekeme. ¹¹Kutu mo wetepena: yenki mimi haliwekima: ika: yenki meaata: mo e pokaemeke teke hali pa:ta: tulu tulu pi wopu alo hata: alota: ¹²Do ota: wetepena: mi haliwekita: pa 1 aowa homekena: e pokaemepate nikita: da ka:la:paaso kini pea nate holiki tiekena: poka pua welealo naneta: naoma:pate pa nakana:ma: iki pa:ta: hale mandake piki yenki niki pa:ta: make kiteleme lemekeme.

¹³Mo e teke halima: iki homeke ma:nda: pa:ta: Someo laa alota: Opie. Ima: neke na makealome. Nakana:ma: nate homekena: e pokaala: ekita: 1 kina ana: pa:la:me laa homeke hone wiki handaata: ¹⁴naka: yenki mea da pue leekeme. Ima: mo hande ota: wetepe sale nane mua: hali pa:ta: make do neke pa:ta: kua: tupā: kone haluekema: hone pa:la:me. ¹⁵Ya manima:ta: ya hone pa:la: tupā: kone pea:peke dia: ya:la:pe o Ima: ta:na:ma: homolo hata: mandane wanda:hali pa:ta: ale mandaneeki pa halo halo ekina: neketa: I yaapo ta:na:ma: na homelepe laa lota: piekeme. ¹⁶Koto pi Yesuma: lo a:mbolo hata: alota: Koto ekina: mo ame biki na ula: mandane wanda:hali woputa: titina: haena: laata: mo ame biki tieke ula: mandane wanda:hali woputa: wetepe halo yapilimikie laa leekeme.

Yesuma: ipika: homa paa tiaapeke ekina: tana: tepo la haleekeeki
(Maka 10:32-34, Luku 18:31-34)

¹⁷Yesuma: Diutuseleme pota:na: ipika: disaipolo haliweki homeke talo pu mea pulu hata: alota: ¹⁸Opua:pe. Nikita: ame Diutuseleme da teke nane ta opa:liaasoma: handepe. Koto pa:ta:ta: mo yenyi peao haleme teke haliwekima: make mo Lo Pi wape pea wala:tiki pu haleme haliwekima: make Wanda:halina: Eiyeke mea puata: homena:laa maleke lilimikie. Kutaata: ikana:ma: ipiki mo Diendaili haliweki pa:ta: mea pua halimikie. ¹⁹Koto haliwekima: ipiki kitaaso hata: ipika: lokena: dopi tao yumbua baota: homena: lilimikie. Kutupa ipikita: nate tepo wiaata: paa tiao da:taa halieke leekeme.

Sepedina: wanda:ma: honke leekeeki
(Maka 10:35-45)

²⁰Kutaata: Sepedina: wetekema: ipika: eiyekē yaapo amele Yesu pa:ta: a:pa tumiki yotuao panda: pitolo hata: ala:ta: ma:nda: honke leekeme.

²¹Yesuma: alota: Neketa: aleke hone peleke pitelepe leekeme. Koto leeke

mo wanda:ma: hombo peaaso alota: Nakana:ma: Kini hali pitilipi natena: do ya weki yaapo naka: popeke nanema: weki ma:nda: pitu make hoeya: nanema: weki ma:nda: pitu pina: pi la: witolo I pa:ta: la: wie leekeme.

²² Koto leekepate Yesuma: mo wanda:na: eiyek yaapo pa:ta: alota: Ipilika: honke alepe ekita: hone wotu na wiki hata: alepeme. Ima: mo ka:nda: pa:la: ekina: kapona: nolua: ekita: ipilikana:ma: make napa:peke yelepe leekeme. Ipilikana:ma: ipika: pi hombo peaaso alota: Diki ana: pa:la:me lepekeme.

²³ Yesuma: ipiliki pa:ta: alota: Ima: nolua: kapona:ta: ipilikana:ma: ota: nelipipikie. Pate ya popeke nane kiki pita: hoeya: nane kiki yaapo pa:ta: ma:nda: epi pitulu pa:la: ekita: laata: Ima: lapeke na ya:la:me. Koto ya Apa:ma: wamo pea tikitiki yao ula: pila: ale yaapota: mo ipika: mulu pa:la: hali yaapona: ekie leekeme.

²⁴ Koto honke laeyekeeki mo hande mandane kiki yaapo disaipolo tonuma: opuaata: kota: koto hamala: pa:ta: mineke pankemekeme. ²⁵ Kutu pieketa: Yesuma: iki mea momba:lao alota: Ikana:ma: handelememe. Kenke ma:nda: nane wanda:hali handeteke hao hala: haliwekima: ika: wanda:hali ana:na: kilu tombuao halememe. Kutupa ika: hali tieke tiekema: mo wanda:hali pa:ta: Dupa:pe laa pi wotu hapolo halemepate ²⁶ pa ikana:ma:ta: iki tukiki pa:ta: ma:nda:ma: mo koto hau pina: na lelimikie. Dia:me. Iki pa:ta: hali epima: I tieke halueke hone wia:ka:na:ta: kota: ipikita: iki paeyaona: e pokaasa: hali halieke. ²⁷ Kutupa hali epima: I titina: hali halueke hone wia:ka:na:ta: kota: ipikita: mo hande Wanda:halina: Eiyekema: pita:la: tupa: iki paeyaona: pahameke e pokaasa: hali halieke ²⁸ Pa ekiipeke Wanda:halina: Eiyeketa: mo wanda:halima: ipika: e pokaena: loluekema: yeke na epeeke yekepate ipikana:ma: pa ika: e pokaaluekema: make ipika: da:ta:la: ekima:ta: iki wopuna: hoke hauna: yenki haluekema: yeke epea:me leekeme.

Yesuma: leke holupiki hali yaapo epeaeyekeeki

²⁹ Yesu ipika: disaipolo tonu ame^{le} mo Dietiko mina:pa:lao pemekeme. Kutupa wanda:hali wopuma: iki teli mea pemekeme. ³⁰ Koto pulu haena:ta: mo pota: nepokona: pitipiki leke holupiki hali yaapoma: Yesu yopula:me pi opipikime. Koto ekina:ta: ipilikana:ma: wi alo alota: Deipidina: eiyeko. Diki pa:ta: a:ta:ma: homa:e lepekeme. ³¹ Koto lepeke handa wanda:hali wopuma:ta: ipiliki pa:ta: alota: Pi na lapepema laa sa:sa: pimikipate ipilikana:ma: ota: wi aneke hapu paa alo alota: Deipidina: eiyeko. Diki pa:ta: a:ta:ma: homa:e lepekeme.

³² Kutupa Yesuma: pota:na: hando hata: wi laa alota: Ima: ipiliki pa:ta: eki peaano alepepe leekeme. ³³ Mo leke holupiki hali yaapoma: ipiki pa:ta: alota: Tekehalio. Dika: leke ki laae lepekeme.

³⁴ Yesuma: ipiliki pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: ipilika: leke wataeyekeme. Kutu pieke pita:ma:ta: ipiliki: leke ki laata: epeke tupa: handeperekeme. Koto ekina:ta: ipilikana:ma: ipika: hoki nane telimea pepekeme.

Tekehali au la Diutuseleme daoni honda: pambeekeeki
(Maka 11:1-11, Luku 19:28-40, Dioni 12:12-19)

21 ¹Yesuma: ipika: disaipolo haliweki tonka:na: mo Diutuseleme da teke pa:ta: pulu hata: ikana:ma: mo olipi teke hala: peiyene tea:na: hayeke Betepeisi da opolo epemekeme. ²Koto pa:ta: hata:ta: Yesuma: ipika: disaipolo hali yaapo tapaaluekema: hata:ta: dupa leekeme. Oli hala: da nane opolo pua:pa:peke. Kutu polo hata: koto kone donki hali ma:na: ikiki ankula: endi baala:eki handilipipikie. Kutu pia:ka:na:ta: kota: hola: tapao mea a:pa:pa:peke. ³Kutupa ma:nda:ma: ipiliki pa:ta: pi ma:nda: lea:ka:na:ta: dupa lapa:peke. Tekehalima: muluekema: hone pa:la:me lapa:peke. Koto lepeka:na:ta: kota: kutaa kone mea epoepena: lelieke leekeme.

⁴Koto pieke hauta: mo hande potopede hali homekema: la: wiekeeki yaaluekema: piekeme. Koto la: wieke ekita: dupa.

⁵ Mo Saioni da teke tieke pa:ta: haleme wanda:hali pa:ta:ta: dupa lapeke.

Ika: kini tieketa: iki pa:ta: taa ipula: handa:pe. Ipitita: homu piki hali hata: mo donki ma:na:na: hoki manda pila:me. kutupa mo donki hali ma:na: ikiki manda pila:me lapa:peke laa leekeme.

⁶Mo hande hali yaapoma:ta: Yesuma: leeke tupa: puaata: ⁷mo donki ikiki ankula: hola: mea Yesu pa:ta: a:paata: ika: daumanu mo donkina: hoki manda yamaemekeme. Kutu pimikita: Yesu pitulu a:meiyekeme. ⁸Wanda:hali wopuma: ika: daumanu lepolona: peolao yamoma: yamoma: pimikime. Mandane wanda:halima:ta: ti palekemanu yanda peolao yamoma: yamoma: pimikime. ⁹Kutupa mo Yesu hatuku pulu hata: titina: hao wetape hao pimiki wanda:hali paeyaoma: wi aneke hapu kini pea la: alu alu pitolo hata: alota:

Hosa:na:e. Deipidina: ekiye pa:ta: ta:na:e laata: Mo Tekehalina: bikina: ipula: halita: Koda:ma: ta:na:ma: homena:e. Koda:na: biki mea a:meiyamana:e
laa la:ta: pemekeme.

¹⁰Yesuma: Diutuseleme da teke nane hondo pamba peeketa: mo daoni wanda:hali paeyaoma: Koto ipula: someta: epiya:ka:ta:pe la: paleke paleke pu hando mombelemekeme. ¹¹Kutu pieketa: mo ipiki hatuku epemeke wanda:halima: iki pa:ta: alota: Do halita: mo Ka:lili kenke nane hala: da Na:sa:tetena: potopede hali Yesue lemekeme.

Yesuma: tembolo da pa:ta: peekeeki
(Maka 11:15-19, Luku 19:45-48, Dioni 2:13-22)

¹²Yesuma: mo hande Tembolo da pa:ta: hondo pambaata: koto pa:ta: mo ala:ta: ala:ta: hambemeke haliweki make tapaatiki pimiki haliweki

iki paeyao tolu tankulupe miniekeme. Kutupata: mo mani topo pu hala: haliwekina: teipolomanu make mo melipu bamanu hambo haemeke haliwekina: pitieke alemanu make hoela: mipi baeyekeme. ¹³Ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Mo Baibolo bukana: do pita: wape pea ula:me laata: Yaka data: wanda:halima: yeni pea:tiki pulu pa:la: dae lolo pelemepate ikana:ma:ta: do data: mo pake no hala: haliwekina: a:mbalo peleme da haena: alememe leekeme.

¹⁴Ipikita: koto Tembolo da tukiki pa:ta: haena: kone ipiki pa:ta: epemeke mandane leke holupiki wanda:hali make dola:pake pieke wanda:hali make ipikana:ma: iki paeyao wamo peayekeme. ¹⁵Yesuna: epeke epeke haumanu piekeeki make mo wekiwandiki sunuma: Tembolo da tukiki pa:ta: hata: Yesuna: biki daeyaluekema: mo Deipidina: eiyekena: biki yeiya: lamana:e lemekeeki opu pitolo hata:ta: mo hande yeni peao haemeke haliwekina: you haliwekima: make hande pi ula:eki wape pea walo hala: haliwekima: make mineke tieke kini pea pankolo hata: ¹⁶ikana:ma: Yesu lota: pitolo alota: Nakana:ma: koto wekiwandikima: aleme pita: na opitelepe lemekeme. Koto lemeke Yesuma: alota: Aowe. Opitolome. Mo Baiboloma: alota: Nakana:ma: mo pota: pula: o andu nala: wekiwandiki sunu paeyaoma: ala:ta: ma:nda: na taleke yeiya: laasa: haumanu pina:yeke walatiaeme laa wape pea ula: pita: ikana:ma: na yata:pemepe laa hombo peayekeme. ¹⁷Koto laata: Yesuma: iki make Diutuseleme da teke make mina:pa:lao Bedani da nane polu peekeme.

Yesuma: nose ti pa:ta: Kiliki na a:elipikie leekeeki
(Maka 11:12-14,20-24)

¹⁸Koto da pa:ta: pelia da ka:la:peeketa: Yesuma: Diutuseleme da teke nane pa la:ka:la peekepate pota:na: tea:ma: homa:paleke peekeme. ¹⁹Kutu pieke pulu hata: mo pota: nepokona: hayeke nose homeke handaata: mo ti teke pa:ta: peekepate kiliki na a:etolo hata: pa katake homeke hayekeeki handeekeme. Kutu pieke handaa ipikana:ma: mo nose pa:ta: alota: Wetepena: nakana:ma: kilikimanu ota: pa na a:elipikie leekeeki. Koto leekeeta: mo nose kutaa kone hapiiekeme.

²⁰Hapieke ekita: mo disaipolo haliwekima: handaata: penkilipa:tiia pominolo hata: Yesu pa:ta: alota: Mo noseta: ekipa ai koto kone hapua pa:la:pe lemekeme.

²¹Yesuma: hombo peaaso alota: Ima: iki pa:ta: ota: ota: pi alome. Ikana:ma: hone tulaaso hata: hone ma:nda: na wimika:na:ta: kota: Ima: mo nose ti pa:ta: pua: tupu: kote ikana:ma: make ana:na: pea:peke yelieke. Kota: koto hau homeke dia: ya:la:pate ikana:ma: ika: kone do pote pa:ta: alo hata: Oni ikali pa:ta: pua lopee lemeka:na:ta: kota: mo potema: ota: pilieke. ²²Ikana:ma: ota: hone tulaemeka:na:ta: kota: mo ika: yeni pitolo honke alo alemeeki kone ota: milimikie.

Epima: do wele kia:pe laa Yesu pa:ta: lota: pimikieki
(Maka 11:27-33, Luku 20:1-8)

23 Yesuma: mo Tembolo da pa:ta: paa la:ka:la a:pa pita: wanda:hali pa:ta: pi walolo haena: mo yeni peao haemeke haliwekina: you haliweki make mandane da handeteke haemeke you haliweki make ipiki pa:ta: a:pa alota: Hande pu haleeki manuta: ekieki pea pu hata: pipe kutupa make neketa: epima: wele peaeya:pe lemekeme.

24 Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ima: iki pa:ta: lota: pitoloeki homeke kone opua la kimika:n:a:ta: kota: iki pa:ta: make mo Ima: pu halo hau manuna: wele peao hala: halina: biki la kulueke. **25** Dionima: batipaitasi peao haya: hauta: hepeni nane ekipe o kenke wanda:halina: ekipe iki pa:ta: lota: pitolome leekeme. Koto pi opuata: mo haliwekima: ika: ika: kone pi dupa lemekeme. Hepeni nane ekie loma:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: niki pa:ta: alota: Dionima: lo haya: pi manuta: pa ekipe na miniki haemepe lelieke lemekeme. **26** Kutaa make ikana:ma: alo hata:ta: Pa kenke wanda:halina: ekie lolo poloma:eki make do wanda:hali paala: pa:la:me. Pa ekipeke iki paeyao:ma: Dionita: Koda:na: pi la: mea halo haya: halie lo halememe lemekeme. **27** Koto ekina: ikana:ma: Yesu pa:ta: alota: Niki na handoloma:me lemekeme. Koto lemeke Yesuma: hombo peaaso alota: Kota: Ima: make yaka pu halo hau manuna: wele peao hala: halina: bikita: iki pa:ta: na la kulueke leekeme.

Eiyeka yaapona: onkoluma: pi

28 Yesuma: iki pa:ta: alota: Do ekina:ta: ikana:ma: eki hone witemepe. Hali homekema: weki yaapo mondu wiekeme. Kutupata: nate ma:nda:na: ipika: mupeke weki pa:ta: puaata: dupa leekeme. Ya wekio. Neketa: ame mo ya hande waini pu ena: e pokolo poelenae leekeme. **29** Titina:ta: mo wekima: kipieke na pokolo polueke leekepate kone pa wetepena: ipika: hone topo pea wiaata: paa pokolo peekeme. **30** Kutupa mo halima: ipika: wetepa weki pa:ta: make homeke tupu: kone pua leekeme. Koto leekeeki opuaata: ipika: wetepa wekima: alota: A:pa:la:ma: pulueke leekepate pa na pulupeke kiaeyekeme. **31** Kutupa koto weki yaapo ma:nda: hondoma:ta: mo hande atekema: hone piekeeki peayekape leekeme. Ikana:ma: hombo peaaso alota: Ipika: mupeke wekima: homekee. Koto laata: Yesuma: alota: Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Hande dakisi mu hala: haliweki pita: yolo haleme tapakema: iki mina:pa:la: ikana:ma: amba:la oli Koda:na: Kili Tombuao Hala: pa:ta: pu halememe. **32** Hande Dioni batipaitasi peao haya: somemata: iki teke pa:ta: a:pa hata: mo lea: pi opua ota: na miniki haememe. Pate mo hande dakisi mu haleme tapake pita: yolo haleme tapakemata: ipika: pi opua ota: pimikime. Kota: koto hoke wanda:halima: pimi ekita: ikana:ma: mo handolo hata: kone wetepa ika: hone topo pea hone na tulaememe.

Hoke haliwekima: e handeteke haemekeeki
(Maka 12:1-12, Luku 20:9-19)

³³ Yesuma: alota: Onkoluma: pi ma:nda: doma: ikana:ma: opua:pe. Hali homeke ma:nda: ipika: kenke tieke wiekeme. Koto kenke pa:ta:ta: waini pu e pokeekeme. Kutaata: mo eta: pape piekeme. Kutupa mo waini kiliki yombu tombua bepi pia:peke naku awaata: mo ena: pake nala: hali handeteke pitepeke da hokulupeke a:eliayekeme. Kutaata: mo hande eta: mandane haliwekima: handeteke haena: yenki tieketa: ika: minolo hata: hosikima:ta: ipiki pa:ta: hala:tiki pina:yeke iki pa:ta: halaa ipikita: papate peekeme. ³⁴ Wetepena: mo waini kiliki talemeke nate opolo epeeeketa: mo hande haliwekima: wialimi ipika: putu piliki meaena:ta: ipika: e pokaemeke haliweki iki pa:ta: tapaeyekeme. ³⁵ Kutu piekepate mo e handeteke haemeke haliwekima: iki handaa da:ka:pa: minolo hata: ma:nda:ta: yombua bao kutupa ma:nda:ta: ota: homena: lu make ma:nda:ta: toopima: limikime. ³⁶ Kutu pieketa: mo hande e poko halaa peeke somema: mo hande ipika: amba: tapaeyeke haliweki haka:ta:pake e pokaemeke mandane haliweki tapaeyekeme. Kutu piekepate mo e handeteke haemeke haliwekima: iki pa:ta: mandake hau ombu pimikime. ³⁷ Paeyaaso naneta: mo hande e teke halima: mo hande haliweki pa:ta: ota: ipika: weki iki pa:ta: pena: tapaeyekeme. Ipika: honema: kone alota: Ya wekina: pita: ota: opua pilimikie leekeme. ³⁸ Kutu piekepate mo hande e handeteke haemeke haliwekima: mo hande teke halima: tapaeyeke weki epeekeeki handaata: kota: ikana:ma: ika: hone lombolo hata: alota: Hande e tekehali ipika: anketekie mulu pa:la: wekitaa: koto ipula:ma: ota: lumana:e la alota: Luma:ka:na:ta: mo eta: kota: ota: nika: e wilieke lemekeme.

³⁹ Koto laata: ikana:ma: mo some da:ka:pa: minimikime. Ta:nka:pa: minaata: mo e tikene yola: mea miniki puaata: lia homaemekeme leekeme. ⁴⁰ Koto pimanu la paeyeketa: Yesuma: iki lota: pitolo alota: Do ena: tekehali opolo epea:ka:na:ta: kota: mo e handeteke haleme haliweki iki pa:ta:ta: ipikana:ma: eki haumanu pealnia:pe leekeme.

⁴¹ Ikana:ma: ipika: pi hombo peaaso alota: Ipicana:ma: mo hoke haliweki homena: liaata: mo waini kiliki talimi natena: ika: eki minolo hata: putu piliki ipiki pa:ta: epeke tupaa: halatiki pulu pa:la: mandane haliwekima: handeteke haena: haliekee lemekeme.

⁴² Yesuma: iki pa:ta: alota: Mo Baibolo bukana: wape pea ula: pima:ta: dupa la:la:ma: na yata:pelemepe.

Mo da a:eyo haemeke haliwekima: Hoela:me laa kiaemeke toopi kone ameta: keneme pa:ta: mo dana: teke toopi ula:me. Kutu pieke ekita: Tekehali:ma: kone pia:me. Koto ekina: koto hau nikana:ma: handolo hata: Ba:sasa:e. Tekehali:ma: peaasa: hau aloma:me

laa la:la:me leekeme.

⁴³Koto ekina:ta: iki pa:ta: Ima: dupa alome. Mo iki pa:ta: kieke Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekita: paa yoka: mea mo epeke kiliki a:elo pa:la: wanda:hali pa:ta: halieke alome leekeme. ⁴⁴Mo koto toopi manda lopilia: hali ma:nda: a:nda:ta: ota: pindi pilieke. Kutupa make mo toopima: hali ma:nda: a:nda: manda lopea:ka:na:ta: kota: mo someta: yombua bao dokolo au lalieke leekeme.

⁴⁵Mo hande Pa:tisi haliwekima: make yeni peao haemeke you haliwekima: make mo hande Yesuma: leeke onkoluma: pi opitolota: ika: hone pa:ta:ta: Nikina: kone ala:me hone witolo hata:ta: ⁴⁶ikana:ma: Yesu da:ka:pa: minuluekema: taapemekepate wanda:halima: Yesuta: potopede hali hala:me hone wimiki handaa ikana:ma: mo wanda:hali pa:ta: paala:ma: homolo hata: paemekeme.

Wanda: minolo ne pamba:la: ekina: onkoluma: pi
(Luku 14:15-24)

22 ¹Yesuma: wanda:hali pa:ta: pi loluekema:ta: onkoluma: pi manuma: paa la halolo alota: dupa ²Mo hepenina: Kilu Tombua Hala: ekina: hau pa:la: ekita: do tupa: pa:la:me. Nate homeke ma:nda:na: mo kini hali homekema: ipika: eiyekena: wanda: hapita:la: ne pambaluekema: tikitiki yayekeme. ³Kutupata: koto ne nolo epena:ta: mo ika: bikimanu ula: wanda:hali handa: mulu pa:na: ipika: e pokaemeke haliweki tapaeyekepate mo hande biki wia: wanda:hali paeyao:ta: a:pa:pa:peke kiaemekeme. ⁴Kutu pimikita: mo hande kini halima: pa ipika: mandane e pokaemeke haliweki iki pa:ta: do pi paa pua lawape laa tapaaso alota: Ya neta: amba: tikitiki yaasome. Ya hali kao ma:na:manu make imeke piki kao mandane ekimanu make lu kepa alata: ala:ta: paeyao tikitiki yao witoloma: ai ipupa: lapa:peke leekeme.

⁵Mo biki amba: wia: wanda:hali: koto leeke pi opemekepate pa kiao ika: hone piekeeki ta:ta: ta:ta: pulu pemekeme. Hali ma:nda:ta: ipika: e pokolo peekeme. Hali ma:nda:ta: ipika: sidowa pa:ta: e pokolo peekeme. ⁶Kutaa make mandane haliwekima:ta: mo hande tapaeyeke haliweki da:ka:pa: minaata: luma: luma: pimikime. ⁷Kutu pimikieki mo kini halima: opitolo hata: mineke tieke wopu pankeke handaa mo hande haliweki lu make ika: da tekemanu yanko pina: ipika: ami haliweki tapaeyekeme. ⁸Kutu pieketa: mo kini halima: ipika: e pokaemeke haliweki pa:ta: alota: Ya wekina: wanda: mina:la: ne pamba:la: ekita: tikitiki yao ula:pate mo hande biki amba: wia: wanda:halita: ana: na piki wanda:hali ya:la: ekina: ⁹ikana:ma: mo toko pota: tieke tieke pa:ta:manu pua handilimi wanda:hali paeya tapaota: pa mo ne nolo ipupe lapa:peke leekeme. ¹⁰Koto leeke opuaata: mo e pokaemeke haliwekima: mo toko pota: tieke tiekemanu paeyao pa:ta: wanda:hali weiya momba:laluekema: pemekeme. Puaata: ikana:ma: hoke wanda:hali epeke wanda:hali paeyao momba:laota: mo

hande ne mombelemeke da pa:ta: hatuku mea pemekeme. Kutu pieketa: koto wanda:halima: mo hande Kini halina: da ota: tumbaemekeme.

¹¹ Koto a:pa pitimiki wanda:hali handuluekema:ta: mo hande kini halima: da pa:ta: hondo pambeekeme. Kutu pitolo hata: handeekepate hali homekema: mo hande wanda: mina:la: natena: pambaasa: aka: na pambao pitiekeeki handa: wiekeme. Kutu pieke mo kini halima: mo hali pata: alota: ¹² Someo. Mo hande aka: na pambaaketa: do pa:ta: ekipa epepe laa lota: piekepate mo somema: pi ma:nda: na leekeme. ¹³ Kutu pieke mo kini halima: ipika: e pokaemeke haliweki pa:ta: alota: Koto halina: kiki anke yaapo tonkao lepe peaata: mo timba: la pambike pa:ta: hama yolo lopaapa:peke. Koto pa:tata: ipika: kake lenkene laaso hata: e wi lo haena:e leekeme. ¹⁴ Yesuma: koto pi lo paeyaaso hata: alota: Wanda:hali woputa: wi ala:pate homeke homeketa: maleke lila:me leekeme.

Sisana: dakisi mani
(Maka 12:13-17, Luku 20:20-26)

¹⁵ Mo hande Patisi haliwekima:ta: mo Yesuma: leeke pi opuaata: hama nane a:nda: pua lombolo hata:ta: ipikana:ma: pi lo hoeyaasa:eki handuluekema: lota: pita:la: pimanu hone pambao wimikime. ¹⁶ Mo hone pambao wimiki lota: pita:la: pi manuma: ipiki tamuluekema: ika: disaipolo haliweki make Hetodi amele ta:ma:ni pieke haliweki make Yesu pa:ta: tapaemekeme. Koto haliweki a:pa ipiki pa:ta: alota: Wala:la: Halio. Neketa: ota: pimanu lo hala: halie. Kutaa nakana:ma: wanda:hali pa:ta: hone ma:nda: ma:nda: na u hake iki paeyao pa:ta: mandake hau piki wanda:halie laaka:na: Koda:na: ota: hau pita:la: pi homeke walo haleme la alota: ¹⁷ Naka: wili honeta: eki hone wilipe. Niki opuomonu lakia:peke. Mo kapomani tieke Sisa pa:ta: dakisi mani hala:la: ekita: a:pa:la:pe o hoela:pe. Halomana:pe o na halomana:pe lemekeme.

¹⁸ Koto lemeketa: Yesuma: ika: kekeke hake hone pambao wimikieki handolo hata: alota: Ikita: hoke makeaasa: haliwekie. Ya anketa: ekipa yola: lemepe laa la alota: ¹⁹ Mo dakisi hamba:la: toopi homeke I pa:ta: wala:pe leekeme. Koto leeke ikana:ma: toopi homeke ipiki pa:ta: mea a:pa halemekeme. Kutu pimiki handa iki pa:ta: mea walolo alota: ²⁰ Do ao ao pita: biki yaapota: epina:eki ka:ta:pe laa lota: piekeme.

²¹ Sisana: ekie lemekeme. Koto lemeke Yesuma: iki pa:ta: alota: Sisana: alemanu meata: kota: Sisa pa:ta: kone pa mea hala:pa:peke. Kutupa Koda:na: alemanu ya:ka:na:ta: kota: Koda: pa:ta: kone pa mea hala:pa:peke leekeme. ²² Mo haliwekima: koto pi opuaata: penkili polo hata: Yesu haena: mina:pa:lao pemekeme.

Homaa paa tiaalo pa:la: pi
(Maka 12:18-27, Luku 20:27-40)

²³ Koto homeke natena: kone pa mandane Sa:dusi haliwekima: Yesu ombu lota: puluekema: epemekeme. Mo Sa:dusi haliwekita: mo hande ota:

homemeke wanda:hali paa na tialieke lo haemeke haliwekie. ²⁴Ikana:ma: Yesu pa:ta: a:pa lota: pitolo alota: Wala:la: Halio. Mosesima: alota: Hali ma:nda:ma: ipika: hameke mupeke halita: wanda: pa haena: wekiwandiki na mendiki homea:ka:na:ta: kota: mo ipika: hameke wetepe nane halima: wanda: kosa: piki meata: ipika: homeeke hamekena: wekiwandiki sunu mendiaena: lena:e la:la:me lemekeme. ²⁵Koto ekina: hamala: hamala: watake hata: do pa:ta: haemekeme. Kutupa mo mupeke halita: wanda: mea hao homeekeme. Kutu piekepate ipikana:ma: weki ma:nda: na mondu wiki homeeke handaata: mo wanda: kosa: pikita: ipika: hoki pa:ta: halima: miekepate pa ipikana:ma: make ²⁶wekiwandiki na mondu wiki homeekeme. Koto some homeeketa: paa tepo peao halima: miekepate make koto homeke hau kone piekeme. Hameke hamala: hamala: watake hata: hali paeya tapao pa:ta: koto homeke hau kone piekeme. ²⁷Kutu pea:tiki pua paelo pulu hata:ta: mo hande wanda: make homeekeme. ²⁸Kutu piepate mo wanda:hali paa tialimi natena:ta: mo hande wanda:ta: ota: epina: wanda: halia:pe. Pa ekipeke mo hande watake hata: hali paeyaoma: mo homeke wanda: kone mimiki ekina: alome lemekeme.

²⁹Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ikana:ma: pi tieke lo hoeyaasememe. Pa ekipeke. Ikana:ma: mo Baibolo bukana: wape pea ula: ekimanu pita: Koda:na: wele pu hala: ekimanu yaapo na handelememe. ³⁰Amba: homemeke wanda:halima: paa tiaecka:na:ta: wanda: na miki hali na peke oli hepeni nane enisolo tapake haleme tupa: pa hao halimikie leekeme.

³¹Kutupa Yesuma: pi ma:nda: alota: Mo hande homemeke wanda:hali paa tiaalo pelemeeki pa:ta: Koda:ma: ipika: wape pea ula: pina: iki pa:ta: lea: pita: na yata:pemepe. Ipirana:ma: alota: ³²Ita: Eipoloha:ma:na: Koda: make Aisa:kena: Koda: make Dieikopena: Koda: make halome la:la:me. Kota: koto Koda: ipikita: deto halo peleme wanda:halina: Koda: hala: ekina:ta: ipikita: homolo peleme wanda:halina: Koda: dia:me leekeme. ³³Mo mombelemeke wanda:halima: koto leeke pi opitolota: mo pina: paala: pieke penkili polo hata: leke opo handa: hake wimikime.

Mo pi wiekeeki tieke (Maka 12:28-34, Luku 10:25-28)

³⁴Yesuma: leeke pi opimiki handaa mo hande Sa:dusi tonuma: lapeke pi mateeke e pondo na lemekeeki handolo hata:ta: mo Pa:tisi tonu make Yesu pa:ta: pua mombelemekekeme. ³⁵Kutupata: mo Lo Pi walo hayeke hali homekema: Yesu tamuluekema:ta: pi dupa lota: piekeme. ³⁶Wala:la: Halio. Mo Lo Pi ula: ekimanu paeya tapaota: hando ekita: ota: tieke anekepe leekeme. ³⁷Yesuma: mo pi hombo peaaso alota: Dihopa naka: Koda: pa:ta: naka: puki paeyaoma: make naka: temoko paeyaoma: make naka: hone witeleeki paeyaoma: make pukima: homo hapa:peke la:la:me. ³⁸Do alo pi

ula: ekita: mandane pi ula:eki paeyao ota: lombei piki titina: pi ula: ekie.
 39 Kutaata: mo namba 2 pi ula:eki make mandake tupa: kone dupa ula:me.
 Neke pa:ta: naka: kone a:ta:ma: homele tupa: kota: da wanda:hali pa:ta:
 make a:ta:ma: homo hapa:peke la:la:me. 40 Do pi ula:eki yaapona: tukiki
 pa:ta: mo hande Mosesima: pi wiekeeki paeya tapao make potopede
 haliwekima: walemeke ekimanu make paeyao do titina: pi ula:eki
 yaapoma: handeteke hala:me leekeme.

Ketisona: tapake apa:ta: epipe
(Maka 12:35-37, Luku 20:41-44)

41 Nate ma:nda: a:nda: Yesuma: mo mombelemeke mandane Pa:tisi
 haliweki pa:ta: alota: 42 Ketiso pa:ta:ta: ikana:ma:ta: eki hone witemepe.
 Ipika: apa:mei hali tieketa: epipe leekeme. Ikana:ma: hombo peaaso alota:
 Ketisota: Deipidina: tapake wekie leekeme.

43 Koto leeke Yesuma: alota: Kota: kotota: ota: ya:ka:na:ta: pa ekipeke
 handaa mo Holi Sipitidima: Deipidina: hone u tiaaso haena: Deipidima:
 Ketisota: Tekehale laa leekepe. 44 Kota: Deipidima:ta: dupa leekeme.

Mo Dihopama: yaka Tekehale pa:ta: dupa leekeme.

Naka: a:nda: tunkuliki haliwekita: naka: anke oto pa:ta: mea
 pitaaluekema: neketa: yaka popeke nane kiki nanema: pita:peke
 laa la:la:me.

45 Deipidima: ipika: kone Ketiso pa:ta:ta: Yaka Tekehale la:la: ekina:ta:
 kota: Ketisota: pa ekipa ipika: tapake weki haliepe laa leekeme.

46 Mo koto Yesuma: iki pa:ta: lota: pieke pina:ta: homeke ma:nda:
 a:nda:ma: hombo peapeke na yekeme. Kutupa koto pi la hayeke aneta:
 hali ma:nda:ma: ipiki la handaluekema: mo lota: pita:la: pi mandane
 ekimanu lapeke paala:ma: homolo hata: ota: na leke paekeme.

Yesuma: mo pamba: na piki hau manuna: kinki piekeeki
(Maka 12:38-39, Luku 11:43-46, 20:45-46)

23 1 Koto pi wala paeyeke hoki naneta: Yesuma: wanda:hali pa:ta: make
 ipika: disaipolo haliweki pa:ta: make pi ma:nda: dupa leekeme. 2 Mo
 hande pi ula: ekimanu walo haleme haliwekima: make mo Pa:tisi tonuma:
 make iki paeyao:ta: mo hande Mosesima: waleeke tupa: kone iki pa:ta:
 moka:la: tiao walo halememe. 3 Koto ekina:ta: kota: mo ikana:ma: waleleme
 mana: pimanu paeyao ota: telimea pu hapa:peke. Kutu pulu pelemepate mo
 ika: lokema: pu haleme haumanu homeketa: ota: na honda: mea pea:pa:peke.
 Pa ekipeke ikana:ma:ta: mo ika: waleme pimanu kone ikana:ma:ta: ota: na pu
 halemeke handa loa:me. 4 Ikana:ma:ta: wanda:halina: peiyoko manda ka:nda:
 piki alemanu tonkao tiao halemepate pa ikana:ma: kiao ika: kiki malekesiki
 tindipao ma:nda: a:nda: ota: na tamba: mea tialimikie. 5 Ika: pu haleme hau
 paeyao:ta: pa wanda:halima: handaena: pu halememe. Ika: you taado manda

pokede nu dake petipekemanu wepu make kutupa mo kiki maketopa: yaapona: make homeke tupa: kone pokede nu dakemanu wepiaata: Koda:na: pi tunkula ula: ekimanu wape pea panko hop:a:liao yamaata: ta pomua:tiki piteme handa:e. Kutupa make ika: dau tumiki kake nina:ta: ota: haka:ta:pao au laaseme pu honiki honiki make taa piteme handa:e. ⁶Kutaa make mo haliwekina: honema:ta: ne pamba:tiki pimiki nate nina: make yeni da pa:ta:manu pita:tiki pimiki nate nina: make wanda:halima: mo you haliwekina: pita:peke sea manuna: iki ombu mea pitatiki pina:yeke ta:na: wopu homo halememe. ⁷Makedi hama mombili ale nina: wanda:halima: iki manda:hande pitolo ika: bikimanu mea a:meiyaluekema: Disao. Epeke da ka:la:paasoe la:tiki pina: ta:na:ma: wopu homelememe.

⁸Mo haliwekima:ta: kutu pu halemepate pa ikana:ma:ta: wanda:halima: iki pa:ta: Disao pi na lena: lapa:peke. Pa ekipeke. Ika: Disata: homeke haena: iki paeyaota: hamala: hamala: halememe loa:me. ⁹Kutupa make ikana:ma: do kenkena: ma:nda: pa:ta: Apa:o pi na lapa:peke. Pa ekipeke. Ika: Apa: homeke homeketa: hepeni hala:me. ¹⁰Kutaa make wanda:halima: iki pa:ta: You halie pi na lena: lapa:peke. Pa ekipeke. Ketiso homeketa: ika: you hali hala:me. ¹¹Mandali epita: iki tukiki pa:ta: ika: aneke hali halo pia:ka:na:ta: kota: ipikita: iki paeyaona: hone pa:la: hau peao hala: hali yelieke. ¹²Pa ekipeke hali epima: ipika: kone Ita: tumiki hali hanoe lo halia: halita: kota: ipikita: ota: hosiki siki haena: lelieke. Koto pa:la:pate epima: ipika: honema: kone dekepo haya:ka:na:ta: kota: koto someta: you hali haena: mea a:meiyalieke laa leekeme.

Yesuma: tapake yaapona: haumanu peneme yayekeeki

(Maka 12:40, Luku 11:39-42,44,52, 20:47)

¹³⁻¹⁴Koto pi laa paeyeketa: Yesuma: alota: Iki Lo Pi ula:eki walo haleme haliweki make Pa:tisi haliweki make iki paeyaona: hoke yenki tieke ipuleke handolo ekina: I paala:e. Ikita: hoke makeaaso yayapiki hau pu haleme haliwekie. Ikana:ma:ta: mo hepenina: Kilu Tombuao Hala: eki pa:ta: honda: pamba:la:eki kiaaso hata:ta: mo poluekema: hone pa:la: wanda:hali puaama:na: ika: leke popelekena: kone mo honda: pambolo peleme pota: pa:ta: pota: kake katolao halememe.

¹⁵Iki mo Lo Pi ula:eki walo haleme haliweki make Pa:tisi haliweki make iki paeyaona: hoke yenki tieke ipuleke handolo ekina: I paala:e. Ikita: hoke makeaaso yayapiki hau pu haleme haliwekie. Ikana:ma:ta: pa mo hande homeke hali mea ika: tapakena: tunao haena:e laa lapeke ekina: kone mo da yu paeyao lia lopao pomu haleme haliwekie. Kutaa mo some handa: wia:ka:na:ta: kota: ipikita: iki mo ti to hala: ekina: eiyekie tonu halemeeki ota: lombei peao haena: lelimikie.

¹⁶Iki pa:ta: hoke yenki tieke ipuleke handolo ekina: I paala:e. Ikita: leke holupa pota: na handeke hata: kone Do pota:na: ipupe laa lo haleme

haliwekie. Ika: waleme pi manuta: dupa Mandali epima: mo tembolo dana: biki la alo hata: hali keke pi la: wia kone paa topo pia:ka:na:ta: pa aleta: ma:nda: dia: ya:la:pate pa mo somema: tembolo da tukiki pa:ta: ula: kolona: biki la alo hata: hali keke pi wia:ka:na:ta: kota: koto pita: ota: topo pia:peke na ya:la:me laa walo halememe.¹⁷ Ikita: leke holu piki you hoke haliwekie. Hando ekita: ota: ekipe. Mo tembolo da pa:ta: pa u pelia hala: kolope o mo kolo yako peao hala: tembolo dape laa Ima: iki pa:ta: lota: pitolome leekeme.¹⁸ Ika: waleme pi ma:nda:ta: dupa Mandali epima: mo olodana: biki la alo hata: hali keke pi la: wia kone paa topo pia:ka:na:ta: kota: pa aleta: ma:nda: dia: ya:la:pate pa mo somema: mo oloda manda ula: hotekena: biki la alo hata: hali keke pi wia:ka:na:ta: kota: koto pita: ota: topo pia:peke na ya:la:me laa walo halememe.¹⁹ Ikita: leke holu piki haliwekie. Hando ekita: ota: ekipe. Mo oloda manda ula: pa hala:la: hotekepe o mo hoteke yako peaasa: olodape laa Ima: iki pa:ta: lota: pitolome leekeme.²⁰ Koto ekina:ta: mandali epima: mo olodana: biki laa hali keke pi wia:ka:na:ta: kota: koto somema: mo oloda make mo oloda manda ula: ale paeyao make hali keke pi wita:la:me.²¹ Koto tupa: kone hali epima: mo tembolo dana: biki laa hali keke pi wia:ka:na:ta: kota: mo tembolo da make koto tembolo da pa:ta: hala: Koda: pa:ta: make hali keke pi ombu wita:la:me.²² Kutupa make hali epima: hepenina: biki laa hali keke pi wia:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: Koda:na: kilu tumbuao hala: sea make koto seana: pila: Hali pa:ta: make hali keke pi ombu wita:la:me.

²³ Iki mo Lo Pi ula:eki walo haleme haliweki make Pa:tisi haliweki make iki paeyaona: hoke yenki tieke ipuleke handolo ekina: I paala:e. Ikita: hoke makeaaso yayapiki hau pu haleme haliwekie. Ikana:ma: ika: ne tende peaasa: tekia: o pa:sa:ta:ma: handeke ale sunu kiki yaapo telipata: putupa homeke Koda: pa:ta: taiti haluekema: yeke epeke telipuluekema: hone wopu u halememe. Kutu pu halemepate kone pa mo wanda:halina: ka:nda:manu epeao epeke tupa: telipeao make a:ta:ma: homo make ota: tikitiki hau pita:la: ekimanu make koto mo hande Lo Pi ula: ekina: ota: titina: pimanu paeyao ota: hone yonka:lalememe. Dia:me. Kotoeki manuta: ota: pea:tiki pitolo hata: mo mandanekeeki make na mina:pa:lapa:peke.²⁴ Ikita: leke holupa pota: na handeke hata: kone do pota:na: ipupe laa lo haleme haliwekie. Ika: supumanu pa:ta: pila: amumu sikita: epeke tupa: siki talopu mea bao halemepate kone mo kemolo ma:na: tieke aneke kone ika: supu tapu pa mea yola:niao halememe.

²⁵ Iki mo Lo Pi ula:eki walo haleme haliweki make Pa:tisi haliweki make iki paeyaona: hoke yenki tieke ipuleke handolo ekina: I paala:e. Ikita: hoke makeaaso yayapiki hau pu haleme haliwekie. Ikana:ma: ika: kawasomanu pita: kapomanu yaapona: hama: naneta: epeke tupa: tandepa witolo kone tukiki yaapo pa:ta:ta: lokena: hone pa:la: haumanu pita: pasa:tei pita:la: haumanu paeyoma: tumbulu bao ula:me.²⁶ Iki leke

holupiki Pa:tisi haliwekio. Titina: mo ika: kapo tukiki pa:ta: tala:la: hoke ale amba:la tanda:pa:peke. Kutu pimika:na:ta: mo kapona: manda make ana:na: tanda:pa wylieke.

²⁷Iki mo Lo Pi ula:eki walo haleme haliweki make Pa:tisi haliweki make iki paeyaona: hoke yenki tieke ipuleke handolo ekina: I paala:e. Ikita: hoke makeaaso yayapiki hau pu haleme haliwekie. Ikita: mo hama nane ota: hakepiki ma:na: kenke liala: hali lapa:da tupa: halememe. Koto hali lapa:da manuta: hama: naneta: epeke hau pea hake pea ula:pate tukiki pa:ta:ta: hali toko tandemope holihi manuma: tumbao u hala:me. ²⁸Koto hali lapa:da tupa:ta: wanda:halina: leke popelekena: ika: lokema: piteme hau manuta: ota: epeke hau pu hala: haliweki leke halemepate oni tukiki pa:ta:ta: makea makea hau make hoke hoke hau manuma: make tumbulu baalememe.

²⁹Iki mo Lo Pi ula:eki walo haleme haliweki make Pa:tisi haliweki make iki paeyaona: hoke yenki tieke ipuleke handolo ekina: I paala:e. Ikita: hoke makeaaso yayapiki hau pu haleme haliwekie. Ikana:ma: mo amba: homemeke potopede hali manuna: lapa: mandata: epeke toopi da siki a:eyo make mo amba: ota: epeke hau pu hao homemeke wanda:halina: nimina tiaasa: a:emeke pa hala: ale manuna: au laaso ombu hao halememe. ³⁰Kutu pitolo hata: ikana:ma: ika: honema:ta: Mo hande ika: apa:mei tonu haemeke toma:na: haoma:ka:na: yoluta: kota: nikana:ma: mo hande potopede haliweki lia homaema: tupa: na lia:tiki pulu puma:me laa lo halememe. ³¹Koto pi aleme ekima:ta: ikana:ma: ika: kone mo potopede tonu limiki haliwekina: tapake weki wandiki halemeeke peneme yaasememe. ³²Kota: a:pa:la:me. Kotota: mo ika: apa:mei tonuma: kini pimiki hoke hau manuma: pa:la:ma: ikana:ma: paa paeyaapa:peke. ³³Ikita: keto manuna: eiyeke tonu kone keto halememe. Ikana:ma:ta: iki mo ti to hala: ale pa:ta: pomena: tapaalo pa:la: ekita: ekieki pa wendulumike hone wilimipe.

³⁴Koto ekina:ta: Ima: iki pa:ta: dupiki pi alome. Ima:ta: mo mandane potopede haliweki make mandane hone wotu ula: haliweki make mo yaka pi wala:la: haliwekimanu make iki ame^{le} haena: tapaalo polopate mandane haliwekita: ikana:ma: lu bao make mandane haliwekita: a:ka:tei wapepiki tina: lu endialimikie. Kutaata: mandane haliwekita: mo ika: yeni pu haleme da tukiki pa:ta: hata: yombua baalimikie. Kutupa mandane haliwekita: da teke homeke pa:ta: yokaata: da teke ma:nda: pa:ta: yoka pa:na: tolu lia:tiki pilimikie. ³⁵Kutu pilimi ekina: pulu pa:la: ekita: dupa alome. Mo hande hoke hau na pimiki epeke wanda:hali paeya tapao pa pahameke limiki ekina: yenkita: iki nane la: mea lopaalalieke. Koto alo ekita: mo hande hoke hau na pieke Eipolo pa:ta: kini pu mea lu tiki puaata: mo hande ikana:ma: tembolo da oloda yaapo tukiki pa:ta: limiki Beta:kia:na: eiyeke Sekataiya litolo lunaimike ekina: alome. ³⁶Ima:

ota: ota: pi alome. Mo hande pa hameke limikieki paeyaona: hoke yenki paeyaota: do ame haleme wanda:hali pa:ta: ipilieke laa leekeme.

**Yesuma: mo Diutuseleme daonina: a:ta:ma: homeekeeki
(Luku 13:34-35)**

³⁷Yesuma: alota: Diutuseleme Diutuselemeo. A:ta: tiekee. Nakana:ma: hoto paeyao mo potopede haliweki lia:tiki lia:tiki pu make Koda:ma: neke pa:ta: ipika: pi mea epena: tapaeyeke haliweki make toopima: lu haleme. Hoto paeyao mo hande koka:la: inkiki ipika: popakema: ikikimanu panka: mina:la: tupa: Ima: make naka: wekiwandiki ya kikima: hapisa: pu halopate nakana:ma: kiao haleme. ³⁸Koto ekina:ta: naka: data: hankoko taa pa:la: handae:e. ³⁹Ima: neke pa:ta: alota: Ame do aneta: I ai na handolo pelebate pa nakana:ma: I pa:ta: alota: Tekehalina: biki mea ipula: hali pa:ta: ta:na:e lelipi toma:na:ta: kota: I pa handilipikie alome leekeme.

**Mo tembolo da hoeyaapeke ekina: leekeeki
(Maka 13:1-2, Luku 21:5-6)**

24 ¹Yesuma: mo tembolo da mina:pa:lao pulu haena: ipika: disaipolo haliweki a:pa ipiki pa:ta: alota: Do tembolo da a:eleme tupa: a:pa handae:e lemekepate ²Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ikana:ma: do da a:ela: alemanu paeyao handelemepe. Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Do toopi epeke tupa: atula atula pea uleke handoloma: tupa:ta: homeke ma:nda: ota: na wilieke. Koto toopi ota: paeya tapaota: mea holao tankulupu bao aneya moneya pea wilieke alome leekeme.

**Ka:nda:manu ipilieke leekeeki
(Maka 13:3-13, Luku 21:7-19)**

³Koto hoki naneta: Yesuma: mo Olipi pote manda pitina:ta: ipika: disaipolo haliwekima: a:mbao lota: pitolo alota: Nakana:ma: mo hande le pita: handima: opolo ipilia:pe. Kutaa mo naka: paa la:ka:la epolo peleeki pita: do yu ya paelo pa:la:eki yaapo telipina: teke pa:ta: ya:lia: ekita: eki patehau pilia: ekima: niki walia:pe lemekeme.

⁴Yesuma: ika: pi hombo peaaso hata: alota: Ma:nda:ma: iki pa tupa: hatuku puaama:na:ma: wopu handeteke hapa:peke. ⁵Hali wopuma: ya biki la: paleke ipulu alota: Ita: ota: Ketisoe lelimikie. Koto lelimi ekima:ta: wanda:hali wopu makealimikie alome. ⁶Ikana:ma: a:nda: tiekemanu pita:la:me lelimi ota: pimanu make pa hameke pi lelimi ekimanu make wopu opulu pelemepate ikana:ma: pa pomoma: na homa:pa:peke. Kutupiki hau manuta: ota: epolo pa:la:pate pa mo yu ya paelo pa:la: ekina: patehau dia:me. ⁷Kenke homekena: ami tiao pua kenke ma:nda:na: ami tapu a:nda: pilimikie. Mo kini hali homekena: ami tiao kini hali ma:nda:na: ami tapu a:nda: pilimikie. Kutu pilia: toma:na:ta: kenke yu paeyao pa:ta: tea:ki pambo

make yu momeni tiekemanu make opolo ipilieke. ⁸Kutu piki patehau manuta: mo hande wanda:na: weki hoki kini pea nala:eki manda: pilieke.

⁹Koto haumanu pilia: toma:na:ta: mandane haliwekima: iki pa:ta: ka:nda:manu ku make lu puluekema: iki da:ka:pa: mina: bepi pilimikie. Ikita: yaeki haleme ekina: wanda:hali wopuma: iki honditi wopu pilimikie. ¹⁰Koto mandake pita:ma: koneta: mandane Koda: pa:ta: hone tulaleme wanda:hali ika: hone tulalemeeki mina:pa:lao kialimikie. Kutu pilimi wanda:hali pua hata:ta: ika: yankekemanu ame~~le~~ honditi pu alualu pitolo ika: ika: kone lina: walo a:nda: lomba:tiki pu alualu pilimikie. ¹¹Koto mandake dina: koneta: yayapiki pi walaasa: potopede haliweki wopu tiaaso hata: wanda:hali wopu makealieke. ¹²Kenke paeyao pa:ta: hoke hoke haumanu opa daeyatiki pea:ka:na:ta: kota: wanda:halina: a:ta:ma: homa:la: hau manuta: alupilieke. ¹³Kutu polo haena: kone pa mo hone tulaasa: some epima: ota: hone tulaatiki pu haya:ka:na:ta: kota: koto someta: da:ta haena: tamba: milieke. ¹⁴Kutaata: do Koda:na: Kilu Tombuao Hala: ekina: Pi Seliapota: kenke honiki honiki paeyao pa:ta: haleme wanda:halima: opina: walo pelimikie. Ana:na: walo paeyaalimi toma:na:ta: kota: mo paelo pa:la: nate opolo ipilieke.

Ota: hoeyaapeke ya:la: hoke ale ma:nda: ipiliekeeki

(Maka 13:14-23, Luku 21:20-24)

¹⁵Amba: potopede hali Da:nielema: ipilieke laa la: wieke yeke hoke hoeyaapeke yeke ale ma:nda: handilimikie. Koto aleta: mo hande hoke ale ma:nda: wia:peke na yeke yako piki da panda: tiao halia:eki handilimikie. Do wape yata:pa:la: halima: hone ota: wopu wina:e. ¹⁶Koto dina:ta: mo Diudia nane halo peleme wanda:halita: mo potemanu pa:ta: pindipa pena:e. ¹⁷Kutupa da holuna: halia: halima: hola:pa:niao ala:ta: ala:ta: mea poluekema: da tukiki pa:ta: na honda: pambena:e. ¹⁸Ena: halia: halima: make ipika: dau mea poluekema: hoki la:ka:la: neao na pa:na:e. ¹⁹A:ta:e. Koto nate tukiki pa:ta: manuta: weki pitiki wanda:wekima: make andu halimi wanda:wekima: make ka:nda: tieke milimikie. ²⁰Koto pilia: dina:ta: mo kosa:ki make hoto pila: nate make na ipu pina:ma: yeni wopu pea:pa:peke. ²¹Koto nate manuna: ka:nda:ma: homa:la:eki manuta: ota: hone matekeeki ipilieke. Amba: hande Koda:ma: ala:ta: ala:ta: kini pea wepia wina: leeke dina: kini pu mea a:pa ame do haloma: dina: make wanda:halima: kutupiki ka:nda: ma:nda: ota: na handemekeme. Wetepe koto hoki nane make kutu piki ka:nda:ma: homa:la:eki ma:nda: na ipilieke. ²²Koto natena: wanda:hali paeyao homolo poloma:pate Koda:ma: koto nate mandane ekimanu tunkulina: la:la:me. Pa ekipeke ipika: talopu ma:la: wanda:hali pa:ta: hone wiaata: koto natemanu tunkulina: la:la:me.

²³Koto natena: iki pa:ta: ma:nda:ma: alo alota: Handa:pe. Ketiso do ane do hala: o mo nane mo hala: lemeka:na:ta: na opua:pa:peke. ²⁴Yayapiki

Ketisomanu make yayapiki pi la: mea halo hala: haliweki make a:pa mo hande Koda:na: maleke lila: wanda:hali pa nane hatuku mea puluekema: yeke iki makeaapeke ya:la:o laa makea handuluekema: na handeke hau tieke tiekemanu make wele pita:la: ekimanu make walimikie. ²⁵Iki paeyao opua:pe. Koto haumanu paeyao ai na epeke haena: Ima: iki pa:ta: amba: la kolome.

²⁶Pa mandane wanda:halima: make iki pa:ta: alo hata: Ei. Ipi kita: oli hapu hala: alena: hala:me lemeka:na: make koto pa:ta: na pua:peke. O pa ma:nda:ma: alota: Ipi kita: do pa:ta: panka: pilame lemeka:na: make ika: pi ota: na opua:pa:peke. ²⁷Mo Wanda:halina: Eiyekena: epolo pa:la: ekita: mo hande ti tekele pita:la: ekima: mo ya paeyao olina: onina: paa tieke pita:la: tupa: opolo ipilieke. ²⁸Ma:nda: handopa:ta: ma:na: hoteke lupa ula: ale nina:ta: wapukini mombolo hala:me.

Wanda:halina: Eiyekena: epolo pa:la:eki

(Maka 13:24-27, Luku 21:25-28)

²⁹Koto ka:nda:manu milimi natemanu paelia: hoki naneta: oli natema: timba: lo pamba hao make sumba:na: paa make na pilieke. Kutaa oli yana: hombulanka:manu make ya nane hao honda: papa pu lopa:tiki pilieke. Kutaa oli ya nane wele peaasa: ekimanu make la:ma: la:ma: pupa wilimikie. ³⁰Kutu pilia: natena:ta: mo Wanda:halina: Eiyekena: epolo pa:la: patehauta: oli yana: peneme yaalieke. Kutu pilia:eki wanda:hali paeyaoma: handolo hata: e tieke lelimikie. Ikana:ma: mo Wanda:halina: Eiyekema: koa manda ha mea ipulu hata: ipika: wele wotu pita:la:eki make paa tieke pita:la:eki make mea opolo ipilia:eki handilimikie. ³¹Kutu pilia: dina:ta: bu kanake tieke homekema: e tieke alo haena:ta: ipikana:ma: oli nate pamba:la: opa:la: yaapo nane make olina: onina: yaapo paeyaona: haleme ipika: maleke lila: wanda:hali momba:lawaena: ipika: enisolo tonu tapaa tapaa pilieke.

Nose manda mu onkoluma: pi ala:eki

(Maka 13:28-31, Luku 21:29-33)

³²Nose tima: pu hala:eki hone wia:pa:peke leekeme. Ipika: paleke ada: pea katake tindiki lia kelepea:ka:na:ta: kota: bapi ipuluekema: pita:la:me hone u halememe. ³³Kutupa make hande loa: alemanu ipula:eki handemeka:na:ta: tekepa:ta: ya:la:me laa pota: kake pata: a:pa hala:me hone wia:pa:peke. ³⁴Iki pa:ta: ota: pi alome. Do haleme wanda:hali paeyao na homeke halimi pita: Ima: loa: alemanu paeyao amba: ipilieke leekeme. ³⁵Oli ya do kenke yaapota: paelo pa:la:pate yaka pi lo haloeki manuta: na paelieke laa leekeme.

Mo epolo pa:la: nate leke nate yaapo ma:nda:ma: na handa:la:eki

(Maka 13:32-37, Luku 17:26-30,34-36)

³⁶Kutu piliepate hande loa: nate epolo pa:la: ekita: ma:nda:ma: na handa:la:me. Nate handopa:ta: haena: epolo pa:la: ekita: make ma:nda:ma:

na handa:la:me. Oli ya nane haleme enisolomanu make Eiyekema: make na handoloma:pate Atekema: homeke handa:la:me leekeme. ³⁷Hande Noana: natena: pimiki tupat: hande Wanda:halina: Eiyeke epea:ka:na: make mandake hau kone pilimikie. ³⁸Ikali tala:eki tieke ai na epeeke toma:na:ta: wanda:halima: ne ikalimanu na:moneatiki pu wanda: hapu moneatiki pu pua:tiki puaata: mo Noa kawaso pa:ta: honda: pambeeke dina: naemekeme. ³⁹Koto wanda:halima:ta: wetepe epolo pieke hau manuta: hone na wiki pa ika: hone pieke haumanu pua:tiki pulu haena: hande ikali tieke taa ipulu iki paeyao handa:pa:la: mea peekeme. Mo hande Wanda:halina: Eiyeke opolo ipuluta: koto piekeeki kone pilieke. ⁴⁰Koto toma:na:ta: yaapo halima: homeke e pokolo halipipi alena:ta: homeke hali minolota: ma:nda:ta: mina:pa:lalieke. ⁴¹Kutupa yaapo wanda:ma: palaowa dakole peaaso halipipi alena:ta: homeke wanda: honda: minolota: ma:nda:ta: mina:pa:lalieke. ⁴²Koto ekinata: ikana:ma:ta: u na polu pitiki yu wia hapa:peke. Pa ekipeke mo ika: Tekehhalina: epolo pa:la: dita: iki matelememe. ⁴³Da tekehali homekema: pake nala: halima: pake noluekema: do natena: opolo ipilieke hone wia:ka:na: yoluta: kota: ipika: da yamba:laama:na: alo u na piliki paa tiao yu wia halo pia:me. ⁴⁴Ikana:ma: make koto pieke tupat: kone hoto paeyao tikitiki yao hapa:peke. Pa ekipeke. Mo Wanda:halina: Eiyeketa: ikana:ma: dupita:ma: ipilieke hone na wilimi natena: opolo ipilieke.

Epeke e pokohoke e pokoha epeke hali yaapo (Luku 12:41-48)

⁴⁵Hande hone wopu wia pi wopu opua epeke e pokohoke someta: epiyekeka. Kutu piki halita: mo e teke halima: ipika: e pokaaseme mandane haliweki handeteke hawaaso hata: ika: nemanu ota: epeke tupat: hala:tiki pina: mea halieke. ⁴⁶Kutupa hoki nane nate ma:nda:na: hande you hali paa la:ka:la a:pa mo hande e pokaena: mea hao pea: halima: ipika: lea: pi paeyao opua ota: epeke tupat: pea:tiki pilia:eki a:pa handea:ka:na:ta: kota: koto e pokaasa: somema:ta: ta:na:ma: homa hapeke yelieke. ⁴⁷Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Koto you halima: kutu piki someta: ipika: e ala:ta: ala:ta: paeya tapao handeteke haena: mea halieke. ⁴⁸Kutu pilia:pate mo e pokaasa: somema: hone witolota: Hande ya teke halita: ai na a:pa:peke ya:lieke hone witolo hata: ⁴⁹ipika: e mandake pokaaseme haliweki lu yombuatiki pu make hoke ikali nemeke tapake amele apa:tao ne ikali naa kea:tiki pu haya:ka:na:ta: ⁵⁰kota: koto somena: you halita: ipilieke hone na wilia: nate o tikitiki na yao halia: dina: ipilieke. ⁵¹Epiaka:na:ta: kota: mo you halima: koto some mea ota: hoeyaaso hata: mo hande makeaasa: haliweki mea tapaaleke pua haleme pa:ta: ipiki make mea lopaalieke. Koto pa:ta: hata:ta: ikana:ma: e tieke laa kake lenkene latiki pu halimikie.

Kiki yaapo wandikina: onkoluma: pi

25

¹Yesuma: alota: Koto nate a:nda: opolo epea:ka:na:t: mo hande hepenina: Kilu Tombua Hala: ekina: hauta: do tupa: pia:ka:na: handilimikie. Nate ma:nd:a:n: kiki yaapo wandiki tonu a:nd:a:ma: wanda: mulu pieke hali epeeke manda:hande pea handa: mea ipuluekema: ika: ka:ta:sini ola:pake mea mina pemekeme. ²Kutupa kiki homeke wandiki tonuma:t: hone wopu na wimikipate pa kiki homeke ma:nd:a: haemeke wandiki tonuma:t: hone wopu wimiki wandiki yekeme. ³Hande hone wopu na wimiki wandiki tonuma:t: ika: ola:pake epeke keo mina pemekepate pa wetepena: hola: pamba:peke ekita: ma:nd:a: na yupu miniki pemekeme. ⁴Pate hande hone wopu wimiki wandiki tonu ika: ola:pake ta:pao paeyaama:n: iki homeke homekema: ika: ola:pake tonka:n: ka:ta:sini kanake mea miniki miniki pea pemekeme. ⁵Hande wanda: mulu pieke some ai na opolo epeeketa: mo hande wandiki paeyao u tonda:pao u polu pitimikime.

⁶Kutaa buta:hoki nane yopua paeyeketa: ma:nd:a:ma: wi tieke la alota: Hande wanda: mulu pa:la: halita: do ipula:ma: a:pa manda:hande pipee leekeme. ⁷Koto leeketa: mo wandiki tonu paeyao tiao ika: ola:pake lankake honda:pa: bepe pimikime. ⁸Koto pitolo hata: mo hande hone wopu na wimiki wandiki tonuma: mo ika: hone wopu wimiki asi tonu nane alota: Asi tonuo. Nika: ola:pakemanu pa:a: ka:ta:sini paetolo hata: honia:la:me. Ika: ka:ta:sini ma:nd:a: hoela: pambaapee laa honke lemekeme. ⁹Koto lemekepate mo hone wopu wimiki wandiki tonuma: hombo peaaso alota: Dia:me. Do ka:ta:sinita: ika:eki nika:eki yaaponat:a: ana: na pilieke yeke na kulumekee laata: Ika: ekita: ika: kone mo sidowa pa:a:manu hambolo pua:pa:peke lemekeme. ¹⁰Koto lemeketa: hande hone wopu na wimiki wandiki tonuma: iki mina:pa:la:o mo ika:eki ta:ta: hambuluekema: pemekeme. Koto pemekeme hoki naneta: mo hande wanda: mulu pieke some opolo epeekeme. Kutu pieke toma:n:a:t: mo hande hone wopu wia tikitiki yao haemeke yunki hata: wandiki tonuta: ipiki amele mo hande wanda: mina:la: ne noluekema: mombelemeke pata: pua pota: poka ne no pitulu pemekeme.

¹¹Kutupa wetepena: mo hande ka:ta:sini mulu peme wandiki tonu la:ka:la a:pa pota: kilikili laaso alota: Tekehalio. Tekehalio. Niki a:pomono pota: lomba:laa e wi lemekeme. ¹²Koto lemekepate mo wanda: mulu pieke halima: hombo peaaso alota: Dia:me. Ima: iki pa:a: ota: pi aloma: ikita: I wopu na handoloma: ekita: epi amedapee laa leekeme. ¹³Yesuma: koto pi lo a:mbolo hata: alota: Mo ika: Tekehalina: epolo pa:la: nate di yaapo iki mateleke handaa loa:ma: wopu handeteke hao hapo:peke leekeme.

E pokaasa: hali tepona: onkoluma: pi
(Luku 19:11-27)

¹⁴Yesuma: alota: Mo nate a:nda: opolo epea:ka:na:t: mo hande hepenina: Kilu Tombua Hala: ekina: hauta: do tupa: pia:ka:na:

handilimikie. Mo hamoko hali homekema: kenke ma:nda: pa:ta: puluekema: tikitiki yaaso hata:ta: ipika: e pokaemeke haliwekima: ipika: ala:ta: ala:ta: handeteke hawaena: wi leekeme. ¹⁵Ikana:ma: peaapeke ane pieke tupu: kone teli peaaso hata: homeke hali pa:ta: 5 daoseni kina: halo. Hali ma:nda: pa:ta:ta: 2 daoseni kina: halo. Kutupa hali ma:nda: pa:ta:ta: 1 daoseni kina: halo piekeme. Kutaata: ipikana:ma: iki mina:pa:lao peekeme. ¹⁶Mo 5 daoseni kina mieke e pokaasa: halima: kuta kone mo manima: e honkopu hao pokaata: 5 daoseni ma:nda: apa:tao wiekeme. ¹⁷Koto mandake tupu: kone mo 2 daoseni mieke e pokaasa: halima: koto manima: e pokaata: 2 daoseni ma:nda: apa:tao wiekeme. ¹⁸Kutupate mo hande 1 daoseni mieke e pokaasa: halima:ta: ipika: you halina: manita: mea pua naku awa ti tieke pa:ta: wiekeme.

¹⁹Bapi mandaneeki hao hoki naneta: mo e pokaemeke haliweki ika: you halima: ika: pokaemeke emanu handoma: tialuekema: paa epeekeme. ²⁰Kutu pieke toma:na:ta: mo hande 5 daoseni kina mieke halima: a:pa koto 5 daosenima: e poka meayeke 5 daoseni ma:nda: halolo hata: alota: You halio. Nakana:ma: I pa:ta: 5 daoseni kipateta: pa Ima: e pokaaso hata: mealo 5 daoseni ma:nda: doma: mie leekeme. ²¹Koto leeke mo you halima: alota: O neketa: ota: epeke somee. Nakana:ma: ota: epeke e tieke pokeka:ta:me. Do hosiki kua:eki kone epeke tupu: handeteke haleketa: ameta: nakana:ma: ya e tieke handeteke hawalena: mea halueke la alota: I yaapo mandake pa:ta: hata: ta:na:ma: homopana: epoe leekeme.

²²Koto somena: hoki naneta: mo hande 2 daoseni kina mieke halima: a:pa koto 2 daosenima: e poka meayeke 2 daoseni ma:nda: halolo hata: alota: You halio. Nakana:ma: I pa:ta: 2 daoseni kipateta: pa Ima: e pokaaso hata: mealo 2 daoseni ma:nda: doma: mie leekeme. ²³Koto leeke mo you halima: alota: O neketa: ota: epeke somee. Nakana:ma: ota: epeke e tieke pokeka:ta:me. Do hosiki kua:eki kone epeke tupu: handeteke haleketa: ameta: nakana:ma: ya e tieke handeteke hawalena: mea halueke la alota: I yaapo mandake pa:ta: hata: ta:na:ma: homopana: epoe leekeme.

²⁴Kutupa koto somena: hoki naneta: mo hande 1 daoseni kina mieke hali a:pa make ipika: you hali pa:ta: alota: You halio. Neketa: na nokopele ale napeke no make na tande ale alena: kilikimanu talopu hale somee. Koto hauma:ta: neketa: takala papeke hali haleme hone witolo ²⁵Ima: neke paala:ma: homoa:me. Koto ekina: mo naka: 1 daoseni kina: kenke awa panka: hoili poa:me. Koto ekina: mo hande naka: ki eki kone doma: paa mie.

²⁶Koto leeke mo you halima: ipika: pi hombo peaaso alota: Neketa: soka:la: pambeke e pokaasa: hoke some ya:ka:ta:me. Ita: na noko polo ale manuna: napeke no make na tande alo ale manuna: kiliki talo halo somee hone witolo pita: ota: alome. ²⁷Kota: koto ekina:ta: I paa la:ka:la ipulu hano pa hameke kitoloeki make haka:ta:pao kita:la:eki make kimika:na:

miono ya mani mo ba:nka:na: wiaapeke alee leekeme. ²⁸Koto alo hata: iki pa:ta: alota: Mo somena: mani pa:ta:la: meata: mo 10 daoseni meal: some pa:ta: hala:e. ²⁹Pa ekipeke. Ala:ta: ala:ta:manu amba: wia hala: somema:ta: ipika:eki lombei pina: lolutekema: haka:ta:pao hale:a:ka:na: milieke. Koto pa:la:pate mo ala:ta: ala:ta:manu wopu na wiki natehali someta: ipika: wia hala: alesiki kone ma:nda:ma: yoka: mea pelieke. ³⁰Koto pa:la: ekina:ta: do ala:ta: ma:nda: pia:peke na yeke epe na piki e pokaasa: halita: hama mo timba: la:papeke ala: pa:ta: yolo lopapa:peke. Koto pa:ta:ta: ipika: kake lenkene laaso e tieke lo halieke laa leekeme leekeme.

Paeyaaalo pa:la: pi yokaaalu pulu pa:la: natena: pimanu

³¹Kutu piki onkoluma: pi lo paeyaaaso hata: Yesuma: alota: Mo Kenke Wanda:halina: Eiyeketa: pa Kini Hali hata: ipika: enisolomanu tonka:na: do kenkena: epea:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: ipika: paa tieke piki handeteke hala: biki wiki sea tieke manda pitilieke. ³²Koto pa:ta:ta: do kenkena: hala: tapake tapake paeyao ipika: leke popelekena: mombelena: lelimikie. Kutaa ipikana:ma:ta: mo hande ma:na: handeteke hala: halima: ipika: sipisipi pita: meme yaapo putupa: alu peao peliaasa: tupa: do kenke wanda:hali make mandake tupa: tapake yaapo putupa: alu pilieke. ³³Kutaata: mo tikitiki wopu piki wanda:halita: ipika: popeke nanema: kalale haena: laata: pa mandane wanda:halita: ipika: hoe nanema: kalale mea haena: lelieke. ³⁴Kutu pu paeya:ka:na:ta: mo Kini Halima: ipika: popeke nanema: halimi wanda:hali pa:ta: alota: Ikita: Koda:na: wamo pa:la:eki mimiki wanda:hali yeleme ekina: ika: Apa: Koda:ma: do kenke kini pea wepieke toma:na: kone tikitiki yao wina: la:la: kilu tumbuaao hala: kenke a:pa mipee lelieke. ³⁵Pa ekipeke I tea:ma: homoa: nate nina:ta: ikana:ma: I epeke tupa: punimime. Ima: ikali na:na:ma: homoa: ekita: ikali kia:tiki pimime. Ima: da ma:nda: hali haowa: ekita: ika: da pa:ta:manu hatuku pua:tiki pimime. ³⁶I aka: dia:yeketa: ikana:ma: yamatiki pimikime. Ima: yeni haowa: ekita: ikana:ma: epeke tupa: handeteke hatiki pimime. Kutupa mo dipula pitua: ekita: handoloendi pimime.

³⁷Kutupa mo tikitiki piki wanda:hali ikana:ma: ipika: pi hombo peaasota: dupa lelimikie. Tekehalio. Hando natena: neke tea:ma: homeke ne kuma:pe o ikali na:na:ma: homeke ikali kuma:pe ³⁸o hando natena: neke da ma:nda: hali leke nika: da pa:ta:manu hatuku mumu:pe o aka:manu yamama:pe. ³⁹Kutaa make mo neke yeni hao o dipula pitu piki handaata: hando natena: handolo epoma:pe laa lelimikie.

⁴⁰Koto lemeka:na:ta: mo hande Kini Halima: ika: pita: do tupa: hombo pealieke. Ima: iki pa:ta: ota: ota: pi alome. Ikana:ma: mo hande ya biki na wiki kame homeke ma:nda: siki pa:ta: pimiki epeke hau paeyao: kota: ota: paeyao pa I pa:ta: kone pimime laa lelieke.

⁴¹Kota: mo ipika: hoe nanema: halimi wanda:hali iki pa:ta:ta: dupa lelieke. Ikita: Koda:na: hoeyaaloo pa:la: wanda:hali yeleme ekina: I amele na hake mina:pa:lao pupe laa Ikita: mo Sadani ipika: enisolo tonka:na: mina:yeke Koda:ma: wepia ula: na paelo pa:la: ti to hala: ale pa:ta: pupe laa lelieke. ⁴²Pa ekiipeke I tea:ma: homoa: nate nina:ta: ikana:ma: I na punimime. Ima: ikali na:na:ma: homoa: ekita: ikali na kimime. ⁴³Ima: da ma:nda: hali hao ekita: ika: da pa:ta:manu na hatuku mimime. I aka: dia:yeeketa: aka: ma:nda: na yamaemekeme. Ima: yeni hao make dipula pitu pueketa: I na handeteke haememe laa lelieke.

⁴⁴Kota: mo tapakema: ipika: pi hombo peaasota: dupa lelimikie. Tekehalio. Hando natena: neke tea:ma: homo o ikali na:na:ma: homo o da ma:nda: hali hao o aka: dia: yo o yeni hao o dipula pitu koto haumanu piki handaata: nikana:ma: neke na tamba: mumame laa lota: pimika:na: ⁴⁵kota: ika: pita: mo Kini Halima: do tupa: hombo pealieke. Ima: iki pa:ta: ota: ota: pi alome. Ikana:ma: do biki na wiki kame homeke ma:nda: siki tamba: muluekema: kiaemeketa: kota: I kone tamba: na miki kiaememe laa lelieke. ⁴⁶Koto wanda:halita: honiki na paeyo hala: hoke yenki mu hala: pa:ta: tapaalieke. Pate mo tikitiki wopu piki wanda:hali ikita: honiki na paeyo deto hala: pa:ta: pelimikie leekeme.

Yesu luluekema: hone amba: pambao wimikieki

(Maka 14:1-2, Luku 22:1-2, Dioni 11:45-53)

26 ¹Koto waleeke mana: pimanu paeyaaso hata: Yesuma: ipika: disaipolo tonu pa:ta: alota: ²Ika: hone wilimi tupa: nate homeke hao ma:nda:na:ta: mo hande Lombei Pupa Yapeeke Nate ipilieke. Koto natena:ta: haliwekima: mo Wanda:halina: Eiyeketa: a:ka:tei wape piki tina: endiao lina: halimikie leekeme.

³Koto pita: kone mo Pa:tisi haliweki pita: mo you haliweki paeyaoma: mo yeni peao hayeke you hali Kaiya:pasina: da tieke pa:ta: a:pa momba:la pitaa ⁴ikana:ma: a:mbao Yesu da:ka:pa: mina homena: luluekema: hone amba: pambao wimikime. ⁵Koto pea ikana:ma: alota: Mo ne pambaaso haena:ta: dia:me. Wanda:halima: niki pa:ta: mineke pankaapa:na: lemekeme.

Totopo wopu piki senisita: Yesuna: youna: holaeyekeeki

(Maka 14:3-9, Dioni 12:1-8)

⁶Yesuma: Bedani da puaata: kindi yeni hayeke hali Saimonona: da pa:ta: ⁷ne nalo pitina: wanda: ma:nda:ma: mo homima: handeke a:la:ba:seta: toopi kanake homeke mea epeekeme. Mo kanake pa:ta:ta: senisi totopo pikieki seliapo pambeekeme. Koto senisita: yenki tieke ale. Ipikana:ma: mo senisita: Yesuna: youna: holaeyekeeki. ⁸Kutu piekeeki mo hande disaipolo tonuma: handolo hata: ika: ika: kone alota: Ekiipeke

do yenki tieke aleta: pa hoeyaaso pila:pe laa mineke pankemekeme.

⁹Koto ekina: ikana:ma: alota: Do senisita: wanda:halima: hambena: tapaeya:ka:na: yoluta: kota: mani tieke mea mo natehali wanda:hali wopu tamba: mulu puma:me laa lemekeme.

¹⁰Koto leme pi Yesuma: amba: handaa iki pa:ta: alota: Koto wanda: pa:ta: pi na leke mina:pa:lape. Pa ekipeke ipiki ka:nda:ma: homaasemepe. Ipihana:ma: I pa:ta: epeke hau seliapo pia:me. ¹¹Natehali wanda:halita: nate paeyao iki ame^{le} hao halimikie. Ita: iki ame^{le} hoto paeyao na hao halueke. ¹²Hande senisi ya lokena: holaeya: ekita: I hoilu pia: ekina: pota: amba:la epeaeya:me. ¹³Kutupa Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Kenke paeyao pa:ta: Pi Seliapo wala:tiki pimika:na:ta: kota: do wanda:ma: I pa:ta: pia: ekita: ipiki pa:ta: hone wina:yeke wala:tiki pilimikie alome leekeme.

Diudasima: Yesu lina: yeke a:nda: lomba wiekeeki

(Maka 14:10-11, Luku 23:3-6)

¹⁴Isekatioti hali Diudasima: mo hande 12 disaipolo hayeke halima: kone mo yeni peao hayeke you haliweki pa:ta: pua ¹⁵honke alo alota: Ikana:ma: Yesu minuemena:yeke pota: walowa:ka:na:ta: I pa:ta: aleke kilimikipe laa leekeme. Koto leeke ikana:ma: toopi yata:pa silipa mani 30 ipiki pa:ta: halemekeme. ¹⁶Ipihana:ma: koto hoki naneta: Yesu ai minina:yeke lapeke waleke epekemanu ma:nda: weiyekeme.

Mo Lombai Pupa Yapeeke ne nemekeeki

(Maka 14:12-21, Luku 22:7-14, 21-23, Dioni 13:21-30)

¹⁷Mo Na Pombeiyaake Palaowa Ne Pambaeya: pita: titina: natena: Yesuna: hoki nane tolu haemeke haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Mo Lombai Pupa Yapeeke Nate hone uelena:yeke ne pambaluma:eki noelena:yeke da hando pa:ta: pua wamo peamonope lemekeme.

¹⁸Ipihana:ma: ika: pi hombo peaaso hata: alota: Ikana:ma: handeleme daoni tukiki pa:ta: hala: some ma:nda: pa:ta: pua dupa lapa:peke Hande Wala:la: halima: alota: Ya nateta: teke pa:ta: opolo a:pa:la:me. Ya disaipolo haliweki nikana:ma: naka: da pa:ta: mo Lombai Pupa Yapeeke ne pambulumeke lea:ma: lapa:peke leekeme. ¹⁹Mo disaipolo haliwekima: Yesuma: leeke tupu: mo ne pamba:pekeeki tikitiki yao ana:lao wimikime.

²⁰Nate pambolo peeke handaata: Yesu make ipika: hoki nane telimiki 12 haliweki make mo ne noluekema: pua momba:la pitimikime. ²¹Koto ne nalo pita: Yesuma: iki pa:ta: do tupu: leekeme. Ima: ota: pi alome. Do I ame^{le} mandake piluma: some homeke ma:nda: ipikana:ma: I lina:yeke a:nda: lombilieke laa leekeme. ²²Koto leeke handaa ikana:ma: ka:nda:ma: homolo hata: ma:nda: ma:nda:ma: ipiki pa:ta: alota: Tekehario. Nakana:ma: koto le pita: I pa:ta: na alo pima:e ota: alome laa paeyao:ma: lota: puma: puma: pimikime. ²³Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota:

Mo palaowa tenke laasopa: disi pa:ta: dikä: kiki mandake witolopa: somema: I lina: a:nda: lombilieke. ²⁴Koto pa:la:pate mo Wanda:halina: Eiyeke pa:ta: Baibolona: wape pa:la: tupä: homilia:pate pa Wanda:halina: Eiyeke mina:yeke a:nda: lomba:la: halita: ota: a:ta: tiekee. Koto halita: na mendia:ka:na: yolata: epolo pia:me leekeme. ²⁵Kutupa mo a:nda: lombeke hali Diudasima: Yesu pa:ta: alota: Wala:la: halio. Nakana:ma: le pita: I pa:ta: lepe leeke Yesuma: hombo peaaso alota: Koto aletaa leekeme.

Tekehalina: ne ikali teli peayekeeki

(*Maka 14:22-26, Luku 22:14-20, 1 Kotindi 11:23-25*)

²⁶Ne nalo pitina: Yesuma: Palaowa mea Koda: pa:ta: Keiyae laa pindi pindi pea iki pa:ta: hale hale pitolo alota: Mea nape. Dota: ya loke mindikie leekeme. ²⁷Kutupa kapo homeke mea Keiyae laaka:na: iki pa:ta: hale hale piekeme. Iki paeyaoma: do kapona: napée laata: ²⁸ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Panake pi la: uluekema: yaka we doe. Wanda:halina: hoke hau paeyaena: loluekema: yaka we lopilieke laa ²⁹iki pa:ta: ota: pi alome. Do naloma: waini ikali Ita: paata: na neke hao wetepena: ya Apa:na: Kili Tombua Hala:eki pa:ta: iki amele hata: panakeeki nolumeke leekeme.

³⁰Kutaata: ikana:ma: emeli ma:nda: laata: mo Olipi Pote pa:ta: pemekeme.

Pidama: Yesu na handolome lolo piekeeki

(*Maka 14:27-31, Luku 22:31-34, Dion 13:36-38*)

³¹Kutupa Yesuma: iki pa:ta: alota: Ame do timba kone iki paeyaoma: I mina:pa:lao pindipa pelimikie. Pa ekipeke mo Baibolo bukana: wape pa:la: pita: do tupä: la:la:me.

Ima: mo sipisipi handeteke hao hala: halita: lulueke. Kutu pua:ka:na:ta: mo sipisipi paeyaota: mandane mandane pindipa pomo keaalimikie laa wape pa:la:me. ³²Kutu pilimipate I paa mea tiaowa:ka:na:ta: I amba:la mo Ka:lili nane polueke. Ikita: wetepena: a:pa:pa:peke leekeme. ³³Koto leeke Pidama: Yesu pa:ta: alota: Wanda:hali paeyaoma: neke mina:pa:laena: kone Ima:ta: neke ota: na mina:pa:lalueke leekeme. ³⁴Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Ima: neke pa:ta: ota: pi alome. Ame timba kone kok:a:la: e ai na leke haena: nakana:ma: hoto tepo yaka biki amba:la hoeyaalipikie leekeme. ³⁵Koto leekepate Pidama: alota: Diki mandakena: homopono lea:ka:na: kone naka: biki Ima: na hoeyaalueke leekeme. Kutupa mo haliweki paeyaoma: make koto tupä: lemekeme.

Kesema:ni e nane Koda: pa:ta: Yesuma: yeni piekeeki

(*Maka 14:32-42, Luku 22:39-46*)

³⁶Yesuma: ipika: hoki nane tolu haemeke haliweki amele e ma:nda: pa:ta: opolo pemekeme. Mo ena: bikita: Kesema:nie. Koto pa:ta: hata:

iki pa:ta: alota: Ita: yeni puluekema: mo pate leke puluma: ikita: do pa:ta: hando pita:pa:peke leekeme. ³⁷Koto laata: ipikana:ma: Pida make Sepedina: ekiye yaapo iki tepo hoeya: nane hatuku peekeme. Kutu polo hata:ta: ipika: pukima: tanda tieke minolo hata: ka:nda: tiekema: homeekeme. ³⁸Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Ita: yaka pukima: ka:nda:ma: wopu homolo ekima: homeke nonopea halome. Koto ekina: ikita: do pa:ta: I ame mandakena: hata: yu wia handeteke hapa:peke leekeme. ³⁹Hosiki mo pate leke puaata: kenkena: puki yama peliniaaso dupiki yeni piekeme. Ya Apa:o. Nakana:ma: pea:peke ya:ka:na:ta: kota: do ipula: ka:nda: tieke wopu tumbiki kapota: I pa:ta: na epena: leke yoka: muelena:e laa hone pa:la:pate ya hone pa:la:eki dia:me. Pa naka: hone pa:la:eki homekee leekeme. ⁴⁰Kutupata: Yesuma: paa la:ka:la ipulu handeekepate mo hali tepoma: u pelimikieki handolo hata: mo Saimono pa:ta: alota: Pa ekipeke handaa iki tepoma: do nate leke homeke pa:ta: I ame mandakena: yu wia handeteke hapa:peke na yea:pe. ⁴¹Handeteke hata: yeni pu hapa:peke. La handa:la:eki a:paama:na: loa:me. Ika: pukima: hone pa:la:pate ika: loke mindikima:ta: soka:la:ma: homaa ada: ada: pea witelememe leekeme. ⁴²Koto laata: Yesuma: hoto yaapo peao paa pua yeni pitolo hata: alota: Ya Apa:o. Do ka:nda:ma: tumbiki kapo ipula:eki a:nda: na yoka: mea baeka:na: ota: nono lea:ka:na:ta: kota: a:pa:la:ma: naka: hone peleeki pea:peke leekeme. ⁴³Koto yeni pu paeyeke paa la:ka:la ipulu hata: mo haliweki handeekepate pa u pelimikieki handeekeme. Kutu piki hauta: ota: ika: leke pa:ta: u pambolo hata: piekeme. ⁴⁴Kutupa Yesuma: paa pua hoto tepo peao yeni pua pitolo hata:ta: mo hande amba: yeni pitolo leeke pimanu kone leekeme. ⁴⁵Kutupiki yeni pea paeyeke ipika: disaipolo haliweki pa:ta: paa la:ka:la a:pa alota: Ikita: hoto pita: u polu pita: pimipe. A:e handepe. A:nda: lomba:la: halima: Wanda:halina: Eiyeketa: mo hoke hau pu haleme haliwekima: minina: ala:me. ⁴⁶Pomana: tiaape. Hande I minina: a:nda: lomba:la: halita: koto ipula: handa:le leekeme.

Yesu da:ka:pa: minimikieki
(Maka 14:43-50, Luku 22:47-53, Dion 18:3-12)

⁴⁷Yesuma: koto pimanu alo haena: kone mo hande 12 haliweki amele hayeke hali Diudasita: ipiki pa:ta: epeekeme. Mo yeni peao haemeke you haliweki pita: tondiki haliweki yaapoma: tapaemeke haliweki wopuma: Diudasi amele kepete tieke make dolo tieke make mea miniki epemekeme. ⁴⁸Mo Yesu minina: a:nda: lombeeke halima: mo haliweki pa:ta: lomba: witolo alota: Ima: pua nunu pulua: someta: kota: koto some mina:pa:peke leekeme. ⁴⁹Amba: koto laa wieke tupu: ipikana:ma: tikitiki ai koto kone Yesu teke pa:ta: opolo ipulu alota: Wala:la: halio. Neketa: epeke timba nane laata: ipiki hopula: mea nunu piekeme. ⁵⁰Kutupa

Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Someo. Mo naka: puluekema: epele hauta: ai koto kone pie leekeme. Koto leeketa: mo Yesu minuluekema: epemeke haliwekima: a:pa ipiki dəqəla miniki haemekeme. ⁵¹Kutu pimiki handaata: mo Yesu amele haemeke hali homekema: ipika: a:nda: kepete poneke hokulu yola: mea mo yeni peao hayeke you halina: pa hameke e pokao hayeke hali pokeekepate pa ipika: katake homeke tunkula: poka lopaeyekeme. ⁵²Kutu pieke ekina: Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Mo naka: a:nda: kepete hokuluta: pao mea dake pa:ta: panka:niae. Pa ekipeke. Kepetema: iki tamba: mina:e laa wia hao haleme wanda:halita: ika: kone mo kepetema: lia homaalieke. ⁵³Ya Apa:ma: tamba: mina: wi lolo polo ekita: hone na witelepe. Koto hau a:nda: pua:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: I tamba: muluekema: ipika: a:nda: peaasa: enisolo ami tapake 12 haka:ta:pao koto kone tapalo pa:la:me. ⁵⁴Wi lolo pua:peke ya:la:pate kutu pua:ka:na:ta: kota: pa mo amba: Baiboloma: pilieke laa la: ula: haumanu ekipa yaaliepe leekeme.

⁵⁵Kutaata: Yesuma: mo ipiki minuluekema: epemeke haliweki pa:ta: alota: Ika: honema: Ita: pi ula:eki na opiki nono pea a:nda: lita:la: hali patema: do kepete tieke dolo make miniki a:pa pimipe. Nate wopu Ima:ta: tembolo da tukiki pa:ta: iki amele pi walo haowa:pate ikana:ma: I na da:ka:pa: minimime. ⁵⁶Pate do ikana:ma: piteme hau manuta: mo hande amba: potopede haliweki ikana:ma: mo Baibolo tukiki pa:ta: wape pea ula: pimanu peneme yaaluekema: pitememe leekeme.

Koto toma:na:ta: ipika: disaipolo haliweki paeyaoma: Yesu mina:pa:lao kilipa pemekeme.

Yesuta: pi yokaaluna: mea pemekeme

(Maka 14:53-65, Luku 22:54-55,63-71, Dioni 18:13-14,19-24)

⁵⁷Mo Yesu da:ka:pa: miniki haemeke haliwekima: hande yeni peao hayeke you hali Kaiya:pasina: da nane hatuku pemekeme. Koto pa:ta:ta: mo hande pi ula:eki walolo haemeke haliweki pita: tondiki haliweki peaata: mo da pa:ta: amba: mombela pitimikime. ⁵⁸Pidama: Yesu telimea peekepateta: ipika: teke pa:ta: na peketa: pa mo hande yeni peao hayeke you halina: da hankepe nane honda:pa: lopa Yesu pa:ta:ta: eki haumanu pilimipe laa handuluekema: mo hande pota: kake handeteke haemeke haliweki amele pitiekeme. ⁵⁹Mo hande yeni peao hayeke you hali make tondiki haliweki paeyaoma: make Yesu lu homaaluekema: ipika: pa:la: hau doe laa makeaaso hata: maleke lulu peleme haliweki weimikime. ⁶⁰Kutu pitolo hata: mandane haliwekima: makeaasa: pimanu wopu a:pa lemekepate ipiki lia:peke pota: ma:nda: na handemekeme. Pate wetepena: yaapo hali ma:nda: tiaaso ⁶¹hata: alota: Do somema:ta: Ima: Koda:na: Tembolo da londa:la: mina wiaata: nate tepona: paa a:eya:peke ya:la:me lea: somee lepekeme. ⁶²Kutupa mo hande yeni peao hayeke you halima: tiao Yesu pa:ta: lota: pitolo hata: alota: Do haliwekima: koto neke

laaseme ekina:ta: nakana:ma: pi ma:nda: na lelipikipe laa leekeme. ⁶³Koto leekepate Yesuma: pi na honda: mea leke pa hayekeme. Koto ekina:ta: mo yeni peao hayeke you halima: ipiki pa:ta: alota: Mo deto hala: Koda:na: bikina: hali keke pi alo hata: nakana:ma: niki pa:ta: ota: pi lapeke la alota: Neketa: mo hande Koda:na: Eiyekete Ketisope ai lakie leekeme. ⁶⁴Yesuma: hombo peaaso alota: Koto aletaa leekeme. Ima: iki paeyao pa:ta: alome. Wetepena:ta: mo Wanda:halina: Eiyeketa: mo wele pita:la: Koda:na: popeke nane kikina: pitilia:eki make hando ya nane koa tukiki pa:ta: hola:pa:niao ipilia:eki make ikana:ma: hando pilimikie leekeme. ⁶⁵Koto pi opitolo hata:ta: mo yeni peao hayeke you halima: ipika: dau sinkipolo hata: alota: Koda: laasa: pi ala:me. Ekipeke mo la kita:la: haliweki ma:nda: paa muluma:pe. Koda: laasa: pimanu opuma:me. ⁶⁶Koto ekina:ta: eki hau pulumeke hone witelemepe leekeme. Mo haliweki paeyaoma: alota: Ota: hau tieke pu hoeyaala:ma: lu homaena: lape lemekeme. ⁶⁷Koto laata: ikana:ma: ipika: leke popeleke pa:ta: dopi talo hata: ipika yombimikime. Mo ipika yombimiki haliwekima: ⁶⁸alota: Neke Ketiso ya:leke handaa do neke lita:la: some hombona: bikimanu lae lemekeme.

Hoto topo Pidama: Yesu na handoloe leekeeki
(Maka 14:66-72, Luku 22:56-62, Dioni 18:15-18,25-27)

⁶⁹Pida mo hande da hankepe pa:ta: pa pitolo haena: mo yeni peao hayeke you halina: e pokao hayeke wandiki homekema: ipiki pa:ta: a:pa alota: Neke make koto Ka:lili hali Yesu amele pomu haeme hali ya:ka:ta:taa leekeme.
⁷⁰Koto leeke Pidama: iki paeyaona: leke popelekena: alota: Naka: ale pita: I mata:la:me. Alekena: alepe leekeme. ⁷¹Koto laata: ipikana:ma: mo pota: kake pa:ta: peekepate wandiki ma:nda:ma: ipiki handaa mo haemeke haliweki pa:ta: alota: Do halita: mo hande Na:s:a:tete halina: ta:ma:ni halie laa leekeme.
⁷²Pidama: a:mbaaso hata: ipika: pima: Ota: dia:me la alota: Ita: koto some ota: na handolome leekeme. ⁷³Hosiki hao hoki nanema: mo pa:ta: haemeke haliwekima: Pida pa:ta: alota: Neketa: ota: ipika: tapake halie. Ota: alome. Mo naka: ale pi makema: kone niki pa:ta: peneme yaasa:me lemekeme. ⁷⁴Koto lemekepate Pidama: alota: Do alo pita: Koda:ma: opitolo haena: alome. Ya pi loa:ka:nata: ipikana:ma: I hoeyaena:e. Koto aleme halita: I ota: na handolome leekeme. Koto pi alo haena:ta: koto kone koka:la: tiaeyekeme. ⁷⁵Kutu pieke toma:nata: Pidama:ta: Yesuma: amba: ipiki pa:ta: la: witolo Koka:la: ai na tiake haena: nakana:ma: hoto topo ya biki a:mbao lo hoeyaalipikie leekeeki Pidama: niminaeyekeme. Koto ekima:ta: ipiki hama opolu bao tikene pua hata: ipika: pukima: ka:nda: tieke minolo hata: e tieke leekeme.

Yesuta: Pailedi pa:ta: hatuku pemekeeki
(Maka 15:1, Luku 23:1-2, Dioni 18:28-32)

27 ¹Da ka:la:paaso siki hande yeni peao haemeke you haliweki pita: tondiki haliweki ikana:ma: Yesu homena: loluekema: pi hoti

wimikime. ²Kutaata: mo haliwekima: Yesu mea senima: tonkaota: mo hande Loma: Kapomani You hali tieke Pailedi pa:ta: hatuku pemekeme.

Diudasina: homeekeeki

(Aposolo 1:18-19)

³Yesuta: lina:e laa la: wimiki pita: mo hande a:nda: lombeeke hali Diudasima: opitolo hata:ta: Eki peke pua:pe laa ka:nda:ma: homolo hata: hande mieke silipa mani 30 meata: mo hande yeni peao haemeke you haliweki pita: tondiki haliweki ika: haemeke ale pa:ta: pua alota: ⁴Ima: mo hande hoke hau na piki some homena: yeke a:nda: lomboa: ekita: hoke hau poloma: leekeme. Koto leeke mo haliwekima: ipika: pi hombo peaaso alota: Kota: koto pele ekita: nika:eki dia: ya:la:pate pa naka:eki homekee lemekeme. ⁵Koto lemekeeki Diudasima: opu haota: hande 30 silipa mani mo tembolo da pukuna: hoelo baota: opolu bao ipika: kone pu naa homeekeme.

⁶Kutu pieketa: mo yeni peao haemeke you haliwekima: mo mani paa pua meata: Do manita: pa halina: we hake mani ya:leke handaa nika: tembolo manina: apa:taapeke ekina:ta: pi ula:me leekeme. ⁷Koto ekina:ta: ika: kakena: homolo hata: koto manima:ta: mo hande toopi kawasomanu wepita:la: halina: kenketa: mo da ma:nda:na: wanda:hali tokomanu hoiya:peke kenke wina: lomana:e laa hambemekeme. ⁸Koto hau pimiki ekina: kini pu mea a:pa ame make koto kenketa: We Kenkee laa biki wiekeeki pa ula:me. ⁹Koto pimiki hauta: mo amba: hayeke potopede hali Dietemaiyama: la: wieke pimanu peneme yayekeme. Ipkana:ma: la: wieke pita: dupa

Ikana:ma: mo silipa mani 30 mimikime.

Koto manita: mo Isulai wanda:halima: hali homeke hambolo peleme yenki ana: pa:la:me laa ana: lao wimikime.

¹⁰Koto manima:ta: mo hande toopi kawasomanu wepita:la: halina: kenke hambemekeme.

Do alo pita: Tekehalima: I pa:ta: walea:eki alome laa leekeme laa wape pa ula:me.

Pailedima: Yesu lota: piekeeki

(Maka 15:2-5, Luku 23:3-5, Dioni 18:33-38)

¹¹Pailedima: Yesu lota: pitolo alota: Neketa: mo Diu wanda:halina: Kini hali halepe leekeme. Kutupa Yesuma: hombo peaaso alota: Koto aletaa leekepate ¹²pa mo mandane yeni peao haemeke haliweki pita: tondiki haliweki wopuna: lota: pita:la: pimanu pa:ta:ta: ipikana:ma: pi siki homeke ma:nda: ota: na hombo peayekeme. ¹³Kutu pieke handaa Pailedima: Yesu paa lota: pitolo alota: Pi ma:nda: na lelipikipe. Naka: hau pu haleeki paeyao do koto alem handa:leekeme. ¹⁴Pate Yesuma: pi ma:nda: ota: na leekeme. Koto ekina: Pailedima: penkili piekeme.

Pailedima: Yesu homena:e leekeeki
(Maka 15:6-15, Luku 23:13-25, Dioni 18:39–19:16)

¹⁵ Lombei Pupa Yapeeke Natena: ne pambao haemeke pita: mo Pailedi ipika: pu hayeke tupu: dipula pitieke hali homeke hondo da tapatiki pu hayekeme. Mo wanda:halima: ika: hone pieke honke lemeke tupu: mo Loma: Kapomani tumiki halima: koto some tapatiki pu hayekeme. ¹⁶ Koto dina:ta: mo biki kende wiki hali homeke ma:nda: ipika: bikita: Yesu Batabasi pitiekeme. ¹⁷ Koto ekina: wanda:hali paeyao wopuma: momba:la haena: Pailedima: iki pa:ta: alota: Ika: honema:ta: hande Yesu Batabasi tapanope o mo Ketiso aleme hali Yesu tapaanope leekeme. ¹⁸ Pa ekipeke Pailedi ipika: honema:ta: mo Diu tumiki haliwekima: Yesu honditi pitolo hata: ipiki pa:ta: mea halemeke ekita: ipika: honema: amba: handa: witolo hata: koto leekeme.

¹⁹ Pailedima: ipika: pi yokalau pulu pa:la: alena: ula: handeteke hala: seana: pa pita: pelia haena: ipika: wetekema: ipiki pa:ta: dupiki pi tapaeyekeme. Koto hoke hau ma:nda: na piki hali pa:ta:ta: nakana:ma: hau ma:nda: na pea:peke. Pa ekipeke ame timba upama: handaata: Ima: ka:nda: tieke mua:me leekeme.

²⁰ Mo yeni peao haemeke you haliweki pita: tondiki haliweki ikana:ma: wanda:halima: Pailedi pa:ta: honke alo hata: Batabasita: tapaaso hata: Yesuta: lina:e lena: ika: hone u tiao haemekeme. ²¹ Kutu pimikipate Pailedima: mo wanda:hali pa:ta: alota: Do hali yaapota: iki naneta: hando hali ka:la:pa: ta:pao epena: lonope leekeme. Koto leeke iki paeyaoma: alota: Batabasi tapae lemekeme. ²² Koto pi opitolo hata: Pailedima: iki pa:ta: alota: Kota: do Ketiso aleme hali Yesu pa:ta:ta: eki peonope leekeme. Koto leeke iki paeyaoma: alota: A:ka:tei wape piki tina: tamendiae lemekeme. ²³ Kutupa Pailedima: iki pa:ta: alota: Pa ekipeke. Eki hau pa:la:pe leekepate ikana:ma: pi pa daeyao tanda pitolo hata: alota: A:ka:tei wape piki tina: tamendiae laa wi alo alo haemekeme.

²⁴ Pailedima: ika: hone topo pea:peke pota: ma:nda: na hande wieke ekima:ta: pa a:nda: pu lu alualu pia:pekeeki teke pa:ta: yekeeki handaata: ipikana:ma: ikali meata: ika: leke popelekena: ipika: kiki tanda:pa bao hata: alota: Do somena: homolo pa:la: ekita: Ima: na handeteke haloma: ika: pitelememe leekeme. ²⁵ Iki paeyaoma: ipika: pi hombo peaaso doeki lemekeme. Koto halina: weta: nika: biki manda make nika: wekiwandiki paeyao manda make lopa wina:e lemekeme. ²⁶ Koto laata: kota: Pailedima: Batabasi ka:la:pa: ta:pao pa:na: tapa tapaeyekepate Yesuta: yombua baena: laa a:ka:tei wape piki tina: tamendiao homaena: yeke ipiki iki pa:ta: mea haleekeme.

Ami haliwekima: Yesu ki ki taemekeeki
(Maka 15:16-20, Dioni 19:2-3)

²⁷ Kutu pieketa: mo dolo a:ndeli miniki haliwekima: Yesuta: mo Kapomani tiekena: da tukiki pa:ta: panda: tieke ma:nda: pa:ta: hatuku

peeketa: ika: ami tapake mandaneeki paeyaoma: ipika a:pa ambulao haemekeme. ²⁸Mo haliwekima: ipika: aka:manu holo titipili mea baota: mo we dipiti piki nono piki dau ma:nda: meata: Yesuna: lokena: pambaemekeme. ²⁹Kutupa mo tekeke hake pumanu mea panka pea you aka: tupu: wepia ipika: youna: pambao hata: mo tumapu homeke make ipika: popeke kiki nane mea minao pimikime. Kutaata: ipika: leke popelekena: ika: tumiki yotuao kitaaso hata: alota: Diu wanda:halina: Kini halio. Neke pa hao hapekee laa la:tiki pimikime. ³⁰Koto laa paeyeketa: ipika dopi to kitao make hande tumapu pa:ta:la: minolo hata: kone ipika: youna: limikime. ³¹Koto kitaasa: haumanu pu paeyaaso hata: ikana:ma: mo hande we dipiti piki nono piki dau londa:la: meata: ipika: dau pa pambaena: laata: ipika a:ka:tei wape piki tina: homena: endialuekema: hatuku mea pemekeme.

Yesuta: mo a:ka:tei wape piki tina: tamendiao limikieki

(Maka 15:21-32, Luku 23:26-43, Dioni 19:17-27)

³²Pota:na: pulu hata: Saitini hali bikita: Saimono manda:hande pimikime. Hande dolo a:ndeli miniki haemeke haliwekima: mo hali meata: Yesuna: a:ka:tei wape piki ti mea tiawaena: lemekeme.

³³Kutaata: yu eli biki ma:nda: Kolokoda alena: opolo epemekeme. Kolokoda ala: bikina: teketa: Hali youma: handeke elie laa lemekeme.

³⁴Koto alena: ikana:ma: waini ikali teto piki ale ma:nda:ta: taapuna: apa:tao Yesu pa:ta: halemekepate ipikana:ma: pende naa handaata: kiaeyekeme. ³⁵Kutupa ikana:ma: mo a:ka:tei wape piki tina: Yesu tamendiaota: ipika: daumanu telipaaluekema: daisi telepo laemekeme. ³⁶Koto telepo laa paeyeketa: ikana:ma: pa Yesu handeteke pitimikime. ³⁷Mo a:ka:tei wape piki ti mandaata: ipika: pi yokaalu pimiki ekina: teke pita: dupa Dota: Yesue. Diu wanda:halina: Kini halie laa wape pimikime.

³⁸Kutaata: mo hande pake nepeke hali yaapo make Yesu ame_{le} a:ka:tei wape piki tina: tamendiaemekeme. Ma:nda:ta: Yesuna: popeke nane kiki nanema: ma:nda:ta: ipika: hoeya: nane kiki nanema: tamendialu pimikime. ³⁹Pota:na: lombei pu pa pa pu yapemeke wanda:halima: Yesu ki ta ta pu amboke wankeatiki pitolo hata: alota: ⁴⁰Aha. Neketa: mo hande tembolo da hoeyao hoto tepona: pa a:elo pi halie. Neketa: Koda:na: ekiye ya:ka:na:ta: kota: naka: kone pa:ta:la:pekee. Koto a:ka:tei wape piki ti mina:pa:lao naka: kone hola:pa:niao epoe lemekeme. ⁴¹Koto mandake tupu: kone mo yeni peao hayeke you haliwekima: make pi ula:eki walo haemeke haliwekima: make tondiki haliwekima: make Yesu ki ta ta pitolo hata: ikana:ma: alota: ⁴²Ipikita: mandane wanda:halita: mea da:tatiki piekepate ipikana:ma:ta: ipika: kone da:taapeke na ya:leke pila:pe laa alota: Ipikita: mo hande Isulai tapakena: Kini hali dia: yekea. Ipikana:ma: mo a:ka:tei wape piki ti mina:pa:lao hola:pa:niao epea:ka:na:ta: kota:

ipikita: ota: Koda:na: Eiyekee laa hone tulaalumeke. ⁴³Ipikana:ma: Koda: pa:ta: hone tulao hata: Ita: Koda:na: Eiyeke lo haya:pate kota: a:pa:la:me Koda:ma: ipiki da:taaluekema: hone pa:la:pe pa ame pita:la:eki hando hamana:e leekeme. ⁴⁴Mo hande ipiki amele mandake tamendiaemeke pake nepeke hali yaapoma: make homeke tupu: kone Yesu ki ta ta pipikime.

Yesuna: homolo piekeeki

(Maka 15:33-41, Luku 23:44-49, Dioni 19:28-30)

⁴⁵Nate you tikekena: haena: mo kenke paeyao timba: la: pambaa: puaata: nate leke tepo minolo hata: nate lekelo yopula: dina:ta: nateta: paa paa piekeme. ⁴⁶Koto nate leka:na:ta: Yesuma: wi aneke hapu alo alota: Ilai Ilai lema sa:ba:kadani leekeme. Koto pita: do la leekeme Ya Koda:o. Ya Koda:o. Pa ekipeke nakana:ma: I mina:pa:laasepe laa leekeme. ⁴⁷Ipiki teke pa:ta: haemeke mandane wanda:halima: koto leekeeki opua alota: Opua:pee. Elaidia wi ala:me lemekeme. ⁴⁸Kutupa hali ma:nda:ma: anke hao pua wa:la:mbima: handeke ale ma:nda: meata: kake liki neke waini ikali tenke lao tumba pitina: laa tumapuna: hapulao Yesuma: dodopo lena: hala:liyekeme. ⁴⁹Kutu piekepate mandane wanda:halima: alota: Hando hapa:e. Elaidiamama: ipiki a:pa pa:ta:lia:pe handomana:e lemekeme. ⁵⁰Yesuma: paa yaapo peao wi anekehahu laata: ipika: temoko tapaaliao homeekeme.

⁵¹Ipiki homeeketa: mo hande tembolo da tukiki pa:ta: tupele pieke dauta: oli holu nanema: sinkipa:alu puniaota: ta:ta: ualu piekeme. Kutaa make yu momeni tiekema: mo yu la:ma: peayeke la:ma: pitolota: toopi tiekemanu make peila: alualu piekeme. ⁵²Kutu pieketa: mandane hali lapa: nakumanu make lumba: pa pa pu yapeeketa: amba: homemeke mandane Koda:na: wanda:hali paa da:taa tiaemekeme. ⁵³Koto wanda:halima: ika: lapa: nakumanu mina:pa:lao pa haota: Yesu tiaeyeke hoki naneta: iki paeyao mo hande yako piki daoni pa:ta: pemekeme. Koto pa:ta:ta: ikita: wanda:hali wopuma: handemekeme.

⁵⁴Mo hande Yesuma: pita:la:eki handuluekema: handeteke hayeke ami you hali make ipiki amele haemeke ami haliwekima: make mo hande yumomeni make mo pieke mandane hau tonka:na: handaata: ikana:ma: paala: tiekema: homolo hata: alota: Ipikita: ota: Koda:na: Eiyeke ya:ka:ta:me lemekeme.

⁵⁵Kutupa mandane wanda:wekima: make hosiki yola: ta:pao hata: handeteke haemekeme. Koto wanda:wekita: Yesu Ka:lili nane hayeke pita:ma:ta: ipiki teli mea pominolo hata: tamba: mua:tiki pomu haemekeme. ⁵⁶Koto wanda:weki ameleta: hande Ma:kadala wanda: Meti make Dia:mesi Diosepe yaapona: inkiki Meti make Sepedina: wetuke make haemekeme.

Yesuna: toko hoimikieki*(Maka 15:42-47, Luku 23:50-56, Dioni 19:38-42)*

⁵⁷Wele wele alo haena:ta: A:ta:matia hali homeke hamoko hali ipika: bikita: Diosepe opolo epeekeme. Ipitita: Yesuna: disaipolo hayeke some yekeme. ⁵⁸Kutupa ipikana:ma: Yesuna: toko honke laa muluekema: mo hande Pailedi pitieke pa:ta: pua honke leekeme. Kutu pieketa: Pailedim: ipika: ami haliweki pa:ta: Yesuna: toko koto some mina: lapee leeke handaa ⁵⁹ipikana:ma: mo hali toko honda: meata: panake dauma: hopa:liao tonkao ⁶⁰ipika: panake awa wieke tikene dama: handeke lapa: pa:ta: mea pua wiekeme. Koto lapa: data: Diosepema: manda: piki toopi manda tomba:la awa wieke ekie. Mo hali toko wina: laata: Diosepema: toopi homeke ma:nda: mea pete pete peatiki pua mo toopi ka:ka:na: a:mbaata: peekeme. ⁶¹Koto some peeke naneta: wanda: yaapo hande Ma:kadala wanda: Meti make Meti ma:nda: peaata: mo hande lapa: kake nanema: handa: moneao pitipikime.

Eki a:nda: peaama:na: lapa: handeteke haemekeeki

⁶²Koto da ka:la:peeketa: mo hande Diu wanda:halina: hoto pila: natena:ta: mo hande yeni peao hayeke you haliweki pita: Pa:tisi tapake yaapoma: Pailedi pa:ta: pi loluekema: momba:lolo hata: ipiki pa:ta: alota: ⁶³Hande ya pi lo haya: somema: pa hande haya: dina: ipikana:ma: alota: Hoto tepo natena: wiaata: Ita: paa mea tialieke leekeeki niminaasoma:me. ⁶⁴Koto ekina:ta: naka: ami haliwekima: ipika: lapa:ta: hoto tepo natena: sembepela handeteke hapa:peke laa lae. Do aloma: ekina: teketa: wetepi ipika: disaipolo haliwekima: pua ipika: toko pake mea wanda:hali pa:ta: alota: Ipitita: da:taa tiao pa:la:me laapa:na: yeke aloma:me. Do koto tupa: lelimi ya pita: mo hande amba: titina: lea: ya pi ota: lombei pikieki laapa:na: aloma:me lemekeme. ⁶⁵Koto lemekeeki opuaata: Pailedim: iki pa:ta: alota: A:pa:la:me. Sa:s: pita:la: tapake ma:nda: hatuku puaata: mo hali lapa:na: pota: kaketa: epeke tupa: katolapa:peke leekeme. ⁶⁶Koto leeketa: ikana:ma: Pailedi mina:pa:lao mo hali lapa: pa:ta: pua mo lapa: kake a:mbeeke toopi ka:ka:na: manuta: domama: a:mbo hopa:liao paeyeketa: mo hande sa:s: pita:la: tapakema: handeteke haena: laa pemekeme.

Yesuna: paa tiao hayekeeki*(Maka 16:1-10, Luku 24:1-12, Dioni 20:1-10)*

28 ¹Mo Diu wanda:halina: hoto pitu haemeke nate (Sa:ta:de) paeyeketa: mo Sande da siki panake ka:la: polo haena: hande Ma:kadala wanda: Meti make Meti ma:nda: yaapoma: mo hande Yesu hoiyeye lapa: toopi apa:nda: handuluekema: mo lapa: teke pa:ta: opolo

pu alu pitolo haena:ta: ²koto kone yu momeni tieke piekeme. Kutu pieke taapuna:ta: Tekehali Koda:na: enisolo homeke oli hepeni nanema: hola:pa:niao a:pa hata: mo hande apa:nda: kake a:mbeeke toopi londolo pete pete peaota: mo toopi manda ipiki pitiekeme. ³Mo enisolo ipika: leke popelekena:ta: ti tekele tekele leeke ale peaota: ipika: dau make hake pea yahapima: handeekeme. ⁴Kutu piekeeki handolo hata:ta: mo hande hali lapa: sa:sə: pitolo handeteke haemeke haliwekima: paala: tieke pitolo pututu liaaso hata: homeke toko leke wia yapemekeme.

⁵Kutupa mo hande enisoloma: hande wanda: yaapo pa:ta: alota: Ipilikana:ma: paala:ma: na homa:pepee. Mo hande tamendiao lia: hali Yesu handuluekema: ipilipime hone witolome. ⁶Ipikita: do pa:ta: na ula:me. Ipika: amba: hande la: wia: tupu: kone tiao pa:la:me. Ipika: hande toko hoimiki lapa: da panda: doma: a:pa handa:pe. ⁷Koto ekina: ame do siki ai koto kone pua ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Yesuta: mo hande naku pa:ta: pa da:taa tiao ameta: mo Ka:lili nane ipiki amba:la: pulu hala:me. Ikana:ma: ipiki koto pa:ta: handilimikie lapa:peke la alota: Do la kitolo pita: hone na yonka:lapa:peke leekeme.

⁸Koto pi lo paeyeke opuaata: mo wanda: yaapoma: pututuma: homa:peke pateta: ta:na: tieke make homa: paleke ai koto kone mo lapa: mina:pa:lao mo disaipolo tonu pa:ta: la haluekema: ai aiya pepekeme. ⁹Ipilikana:ma: mo pimanu loluekema: aiya pepekepate pota: hopikina: penkilipao Yesu manda:hande pipikime. Ipikana:ma: alota: Epeke da ka:la:paaso leekeme. Ipiliki Yesu tekepa:ta: a:pa ipika: anke teke pa:ta: howa lopolu panda: pitolo hata: ipikina: pi laepekeme. ¹⁰Yesuma: ipiliki pa:ta: alota: Paala:ma: na homeke pua mo hande ya kame tonu pa:ta:ta: Oli Ka:lili nane puaata: Ita: koto pa:ta: handilimikie lea:me laa lawapa:peke leekeme.

Lapa: yu pamba haemeke haliwekima: pua lemekeeki

¹¹Koto wanda: yaapo la:ka:la pulu haena:ta: mo hande lapa: handeteke haemeke mandane ami haliwekima: mo hande Diutuseleme daoni nane paa la:ka:la puaata: hande yeni peao hayeke you haliweki pa:ta: mo hande pieke yeke hau paeyao la halemekeme. ¹²Koto ekina: mo yeni peao hayeke you haliwekima: koto lemeke pimanu opuaata: ikana:ma: mo hande tondiki haliweki amele mombelemekeme. Kota: momba:la pi hotu tikitiki yaaso hata:ta: mo hande lapa: yu pamba haemeke ami haliweki pa:ta:ta: mani tieke aneke halolo ¹³alota: Wanda:hali paeyao: opina: dupa lelimikie. Nikana:ma: u poluma: nane ipika: disaipolo haliweki a:pa hande toko pake mea pelememe lelimikie. ¹⁴Kutupa koto lelimi pi a:nda: mo Kapomani tiekema: opia:ka:na:ta: kota: nikana:ma: ika: hoke hau na peleme ekita: ipiki pa:ta: epeke tupu: pua la halumekema: hone na wia:pa:peke lemekeme. ¹⁵Hande ami haliwekima: mo mani meata:

iki pa:ta: lapa:peke laa la haleeke tupu: kone pua la:tia tia pimikime.
 Kutu pimiki handaata: koto pita:ma: kini pu meata: ame do make mo Diu
 tapake tukiki pa:ta:ta: koto pi kone paa la: alualu pu halememe.

Yesu ipika: disaipolo tonu pa:ta: peneme yao opolo peekeeki
(Maka 16:14-18, Luku 24:36-49, Dioni 20:19-23, Aposolo 1:6-8)

¹⁶ Hande 11 disaipolo haliwekita: mo Ka:lili opolo puaata: Yesuma:
 Pua:pekee laa amba: la: wieke peiyene pa:ta: pemekeme. ¹⁷Koto pa:ta:ta:
 Yesu hosiki pa pate leke hayekeeki ikana:ma: handaata: ipikina: pi
 laemekeme. Pate mandane haliwekimata: hone yaapo wimikime.
¹⁸ Yesuma: teke pa:ta: opolo ipulu iki pa:ta: alota: Mo hepeni handeteke
 hapeke wele make do kenke handeteke hapeke wele make Koda:ma: I
 pa:ta: ka:la:me. ¹⁹Koto ekina:ta: wanda:hali paeyao ya disaipolo haena:
 mea hamena: kenke honiki honiki paeyao pa:ta: wala:tia pu hapa:peke.
 Koto ya disaipolo halimi wanda:halita: Koda:na: bikina: make Ya bikina:
 make mo Holi Sipitidina: bikina: make bapitaisi hau peao hapa:peke.
²⁰ Kutaa make hande Ima: iki pa:ta: la kua: pimanu paeyao: mo
 wanda:halima: miniki hata: tolu haena: iki pa:ta: wala:tiki pu hapa:peke.
Ita: mo paelo pa:la: nate epea:ka:na: kia: naluekema: iki amele nate
 paeyao mandake hao halumeke leekeme.

Makama: wape pieke Pi Seliapoe

Bapitaisi peao hayeke hali Dionima: pi waleekeeki
(*Ma:tiu 3:1-12, Luku 3:1-18, Dioni 1:19-28*)

- 1 ¹Koda:na: Eiyeke Yesu Ketiso ipika: pi seliapo doe. ²Do pita: hande potopede Aisayama: wape pea ula: ekita: dupa.
Koda:ma: alota: Opua:pe. Ya pi mea puaasa: hali amba:la tapaalueke. Naka: pota: epeaena:yeke tapaalueke leekeme.
³Kutupa ma:nda:ma: hapu hayeke alena: hata: wi ala:me dupa Tekehalina: pota: epeaape. Ipika: pota: tikitiki yao epeaape laa wi ala:me laa wape piekeme.
⁴Koto wape pieke tupu: bapitaisi peao hayeke hali Dionima: hapu hayeke alena: a:pa hayekeme. Kutupa ipikana:ma: wanda:hali bapitaisi peaaso hata: pi make wala:tiki piekeme. Dupa leekeme. Hone la:ka:la mina wimika:na:ta: Ima: iki bapitaisi peaalueke. Koto ekina: Koda:ma: ika: hoke haumanu paeyaa lieke leekeme. ⁵Diudia nane haemeke wanda:hali paeyao make Diutuseleme da pa:ta: haemeke wanda:hali paeyao make Dioni pa:ta: pua:tiki pu haemekeme. Kutupa Diodani ikali pa:ta: wanda:halima: ika: hoke haumanu ka:lapolo haena: Dionima: bapitaisi peatiki piekeme.
⁶Dionima:ta: kemolo ma:na: itikima: wepieke dau pambaota: ba:ta:idota: ma:na: yonkelekema: wepiekeeki yameekeme. Kutupa ipika: neta: hombuta: make boi hapeke make na:tiki pu hayekeme. ⁷Ipikana:ma: pi walolo hata: dupa leekeme. Ya hoki nane ipilia: halita: I halo tupu: na hala: hali ipilieke. Ipikita: hali tieke ipilieke. Ita: ipiki pa:la: tupu: epeke hali dia:me. Ima: panda:puniao ipika: anke dake pu ka:lapapeketa: ana: na pa:la:me laata: ⁸Ima:ta: ikalima: iki bapitaisi peaasopate ipikana:ma:ta: Holi Sipitidima: iki bapitaisi peaalieke leekeme.

Dionima: Yesu bapitaisi peaeyekeeki
(*Ma:tiu 3:13-17, Luku 3:21-22*)

- ⁹Koto dina:ta: Yesuma: Ka:lili nane hayeke Na:satete da mina:pa:lao Diodani ikali pa:ta: peekeme. Koto ikali pa:ta: Dionima: Yesu bapitaisi

peaeyekeme. ¹⁰Kutupa Yesuma: ikali pa:ta: mina:pa:lao opa:liaaso hata: koto kone oli ya akolopa:pa wiekeeki handaata: oli Holi Sipitidi make melipu tupu: ipiki pa:ta: hola:pa:niaeyekeeki handeekeme. ¹¹Kutupa pi hola:makema: ya nane hata: la:niaeyeke pita: dupae. Neketa: ya pukipiki wekie. Neke pa:ta: Ima: ta:na:ma: wopu homolome laa la:niaeyekeme.

Sadanima: Yesuma: pita:la:eki handuluekema: la handeekeme
(Ma:tiu 4:1-11, Luku 4:1-13)

¹²Koto kone Holi Sipitidima: hapu hayeke alena: Yesu pena:yeke tapaeyekeme. ¹³Kutupa Sadanima: Yesu la handa haena:ta: nate hali tieke yaapona: Yesu koto pa:ta: hayekeme. Ipikita: ma:na: yeti hao hayeke alena: hayekepate mo enisolo tonuma: a:pa petelemekeme.

Yesuma: Ka:lili nane pi waleekeeki
(Ma:tiu 4:12-22, Luku 4:14-15, 5:1-11)

¹⁴Dioni dipula mea pitaeyeke hoki naneta: Yesuma: mo Ka:lili nane puaata: Koda:na: Pi Seliano wala:tiki piekeme. ¹⁵Dupa leekeme. Ameta: Koda: ipika: natee. Ameta: Koda: ipika: Kilu Tombua Hala:eki teke pa:ta: ya:la:me laa Hone ma:nda: la:ka:la: mina wiaata: do Pi Seliano hone tulao hapa:peke leekeme.

¹⁶Kutupa Yesuma: mo tunkulu pa ula: Ka:lili ikali tea:na: yopulu hata: mo Saimono A:ndutu hamala:ma: tenkinu tieke kiake ikali pa:ta: mea lopaaso haepekeeki handeekeme. Ipilikita: ta:peli mu haepeke hali yaapoe. ¹⁷Yesuma: ipiliki pa:ta: alota: Yaka hoki nane tolu hapa:peke leekeme. Kutu pipika:na:ta: ipilikita: haliweki mulu pelepe hali yaapo hapena: walueke leekeme. ¹⁸Koto leekeeki opua ipilika: tenkinumanu mina:pa:lao koto kone Yesuna: hoki nane teli mea pepekeme.

¹⁹Kutupa Yesuma: hosiki siki mopate leke puaata: Dia:mesi Dioni hamala: Sepedina: eiyeket yaapo ipilika: palai kawasona: pita: tenkinumanu tombulolo haepekeeki handeekeme. ²⁰Yesuma: handaata: koto kone Ipupe laa wi leekeme. Koto leekeeki opuata: mo hamala:ma: ipilika: ateke Sepedi make mo e pokaemeke haliweki make palai kawasona: pitina: mina:pa:lao Yesuna: hoki nane teli mea pepekeme.

Hali pitieke hoke temoko tolu liekeeki
(Luku 4:31-37)

²¹Kutupa Kapeneami da nane pemekapate koto da pa:ta: hata: Diu wanda:halina: Hoto Pila: Natena: ipikana:ma: mo pi hotu haemeke da pa:ta: honda: pambaata: pi waleekeme. ²²Kutupa wanda:halima:ta: Yesuma: waleeke pi opuata: leke opo handake wimikime. Wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: walo haemeke tupu: na waleke ipikana:ma: biki ula: halima: wala:la: tupu: waleeke handa pimikime.

²³Koto kone pi hotu haemeke da pa:ta: hali ma:nda: a:pa hayekapeate ipika: weleke pa:ta: hoke temoko pitiekeme. ²⁴Mo halima: dupa e wi leekeme. Yesuo. Na:satete halio. Niki pa:ta: eki puluekema: a:pa pipe laa Neketa: niki hoeyaaluekema: a:pa pipe. Neketa: handolome. Neketa: Koda: ipika: yako piki halie leekeme. ²⁵Koto lemekepate Yesuma: sa:sat: pea hoke temoko pa:ta: alota: Pi na leke. Koto hali mina:pa:lao opolu bao yopue leekeme.

²⁶Koto leeke handaa hoke temokoma: hoke e wi la: paleke mo hali mea putuputu liaaso hata: mina:pa:lao opolu baeyekeme. ²⁷Koto ekina: wanda:hali paeyaoma: penkilipa:tiia pominolo hata: ika: ika: kone lota: lota: pimikieki dupae. Dota: eki haupe laa Panake hau wala:la:ekipe laa Biki ula: halima: tupu: ipikana:ma: mo hoke temokomanu pa:ta: pi lea:ka:na:ta: ipika: pi tunkula:peke na ya:la:me lemekeme. ²⁸Koto ekina: koto kone Ka:lili nane paeyao Yesuna: biki kende tupu: wiekeme.

Yesuma: wanda:hali wopu epeaeyekeeki

(Ma:tiu 8:14-17, Luku 4:38-41)

²⁹⁻³⁰Yesuta: mo Diu wanda:halina: pi hotu haemeke da mina:pa:lao Dia:mesi Dioni ame^{le} mo Saimono A:ndutu yaapona: da pa:ta: pua honda: pambemekepate Saimonona: meiyike wanda:ta: ki yeni hapa wiekeme. Yesuma: mo da opolo peeke mo wanda:na: yeni hapa wiekeeki ipiki pa:ta: la halemekeme. ³¹Koto lemeke handaa Yesuma: pua ipika: kiki mea tiaaso haena: yeni tandeleekeme. Kutupieke handaa mo wanda:ma: mo hali manuna: ne yankao haleekeme.

³²⁻³³Koto dina: welealo nate pambolo haena:ta: yeni ta:ta: ta:ta: haemeke wanda:hali make weleke pa:ta: hoke temoko pitimiki wanda:hali make paeyao Yesu pa:ta: hatuku a:paata: daoni wanda:hali paeyao make Yesu hayeke pota: kake pa:ta: a:pa penke haemekeme. ³⁴Yeni ta:ta: ta:ta: haemeke wanda:hali wopuna: yeni Yesuma: tandelaota: hoke temokomanu wotu make tolu liaata: temokomanu ipiki handemeke handaata: Yesuma: Pi na lapa:pe laata: tolu liekeme.

Yesuma: Ka:lili nane hata: pi waleekeeki

(Luku 4:42-44)

³⁵Da ka:la:paaso nate ai na opeke haena: Yesuma: tiao pa keneme nane pua hata: Koda: pa:ta: yeni piekeme. ³⁶⁻³⁷Koto ekina: Saimono ipiki ame^{le} haemeke haliwekima: Yesuna: anke teli mea pua handa: wiaata: ipiki pa:ta: alota: Wanda:hali paeyaoma: neke weitelememe lemekeme. ³⁸Koto lemeke handaa Yesuma: iki pa:ta: alota: Mandane da pa:ta:manu ota: pomana:e. Ima: koto pa:ta: make pi wala:peke ya:la:me laata: Pa ekipekepe. Ita: kutu puluekema: a:pa poloma:e leekeme. ³⁹Koto laata: Yesuma: Ka:lili da paeyao pa:ta: ika: pi hotu haemeke damanu pa:ta: pi walolo hata: hoke temokomanu tolu lutia pomiekeme.

Kindi yeni hayeke hali homeke Yesuma: mea tiaeyekeeki
(Ma:tiu 8:1-4, Luku 5:12-16)

⁴⁰Kutupa mo kindi yeni hayeke hali homekema: Yesu pa:ta: a:pa tumiki yotu hao pita: ipiki pa:ta: honke alo hata: alota: Nakana:ma: hone pika:na:ta: ya loke wamo pea hano lapeke ya:la:me laa honke leekeme.

⁴¹Yesuma: ipika: pukima: e leeke handaata: ipika: kiki tindipa moneao wataaso hata: ipiki pa:ta: alota: Ima: hone pa:la:me. Naka: loke koto wamo peaaso handa:e leekeme. ⁴²Koto leeke koto kone kindi yeni wamo peaeyeketa: pa kindi yeni na hake hali leke hayekeme. ⁴³Kutupa Yesuma: mo hali hando alo hata: alota: ⁴⁴Hone wopu wia pua:peke. Ma:nda: pa:ta: pi na leke ame do kone mo yeni peao hala: hali pa:ta: naka: loke pua wala:peke. Kutupa mo hande Mosesima: hala:peke laa waleke aleta: naka: kindi yeni wamo peaowa: ekina: mea hala:peke. Kota: koto hauta: mo wanda:halima: handena:yeke loa:me leekeme.

⁴⁵Koto laa tapaeyekepate kone mo halima: wanda:halima pa:ta: la:tia pomiekeme. Koto ekina: Yesuta: wanda:halima: handolo haena: da pua:peke na yeke handaata: keneme nane hata: mandane mandane da wanda:halima ipiki pa:ta: mombelemekeme.

Yesuma: kiki anke homa: pa wieke hali mea tiaeyekeeki
(Ma:tiu 9:1-8, Luku 5:17-26)

2 ¹Nate mandaneeki hao Yesuma: Kapeneami da pa:ta: pa pua haena: wanda:halima: Yesuta: da pa:ta: pa a:pa hala:me lemekeme. ²Kotoeki opua wanda:halim wopu pua mombola tumbulu baemeke handaa da pa:ta: waleke na wiekeme. Pota: kake pa:ta: make waleke na wiekeme. ³Kutupa Yesuma: iki pa:ta: pi walolo haena: tonkopu haliwekima: Yesu pa:ta: kiki anke homa: pa wieke some homeke meatia epemekeme. ⁴Ipulu hata: handemekepate wanda:halim wopu haemeke handaata: Yesu teke pa:ta: mea tia pua:peke na yaalo hata: da holu akolo puluekema: a:meimikime. Kutupa ka:ka:na: wiaota: mo hande kiki anke homa: pa wieke some tili tonka:na: mea lopa:niaemekeme. ⁵Kutupieketa: Yesuma: ika: hone tulaemekeeki handaata: mo homa: pa wieke some pa:ta: alota: Ya wekio. Naka: hoke hau manuta: pa paeyaasome leekeme.

⁶Koto leekepate mandane wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: koto da pa:ta: pita: ika: honema: kone weimikime. ⁷Do halima: do ala: pita: eki epi alo hala:pe. Ipika: pima: Koda:na: biki lo hoeyaasa:me hone wia Koda:ma: homeke hoke haumanu pa paeyaapeke ya:la:me hone wimikime.

⁸Koto kone Yesu ipika: honema: kone mo haliwekina: hone wimiki ekimanu handa: wiaata: iki pa:ta: alota: Ekipeke koto hone witeleme ekimanu weitelemepe leekeme. ⁹Eki epi aloeki yap: pa:la:pe laa kiki

anke homa: pa ula: some pa:ta: lo:ka:na:ta: Naka: hoke hau paeyao paeyaalome aloeki yapa: pa:la:pe o Tiae. Naka: tili meatia pue aloeki yapa: pa:la:pe leekeme. Hando ekipe laa ¹⁰ikana:ma: handoemena:yeke Wanda:halina: Eiyeke Ita: hoke haumanu pa paeyaasa: biki ula: hali halome laata: kiki anke homa: pa wieke some pa:ta: alota: ¹¹Neke pa:ta: alome. Tiao. Naka: tili meatia da pua:peke leekeme.

¹²Koto leeke handaa mo hali tiaekekeme. Koto kone ipika: tili tamba: mea mina paeyaoma: handolo haena: hama peekeme. Koto ekina: iki paeyaoma: penkilipa: Koda:na: biki mea a:meiyao alota: Dupitala: ekita: ota: hoto homeke a:nda: na handoloma: haue lemekeme.

Yesuma: Lipae wi leekeeki
(*Ma:tiu 9:9-13, Luku 5:27-32*)

¹³Yesuta: Ka:lili nane tunkulu pa ula: ikali tea:na: paa la:ka:la puaata: wanda:hali paeyao ipiki pa:ta: pua mombelemeke handaata: Yesuma: pi waleekeme. ¹⁴Pi wala pulu hata: A:lopiasina: eiyeke Lipaeta: mo dakisi mani mu hayeke alena: pitina: Yesuma: handa ipiki pa:ta: alota: Yaka hoki nane teli mea a:pa:peke leeke handaa Lipaema: tiao Yesuna: hoki nane teli mea peekeme.

¹⁵Kutupa Yesuma: Lipaena: da pa:ta: ne nalo pitina: dakisi mani mu haemeke haliweki wopu make hoke haliweki wopu make Yesu ipika: hoki nane telimiki disaipolo haliweki ame:le mandake pa:ta: pitimikime. Yesuna: hoki nane teli mea epeme ekina: pitimikime. ¹⁶Kutupa mandane wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: Pa:tisi haliweki kone Yesuta: mo dakisi mu haemeke haliweki make hoke haliweki ame:le ne nalo pitimikieki handolo hata: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Ekipeke Yesuma: dakisi mani mu haleme haliweki mo hoke haliweki ame:le ne no pilimipe lemekeme.

¹⁷Yesuma: koto lemeke pi opua iki pa:ta: alota: Yeni na hasa: wanda:halima: dokeda hali pa:ta: na polo pelemepate pa yeni hasa: wanda:halita: dokeda hali pa:ta: pelimikie leekeme. Tiki tiki hau pu hala: wanda:halima: hone ma:nda: la:ka:la wina:yeke wi loluekema: na epoa:me leekeme. Hoke hau pu haleme wanda:halima: hone ma:nda: la:ka:la wina:yeke wi loluekema: epoa:me leekeme.

Ne wahapa: pimiki hau pa:ta: lota: pimikieki
(*Ma:tiu 9:14-17, Luku 5:33-39*)

¹⁸Kutupata: nate ma:nda:na: Dionina: disaipolo haliweki make Pa:tisi haliweki make Koda: pa:ta: hone uluekema: ne wahapa: pimikime. Wanda:halima: Yesu pa:ta: a:pa alota: Pa ekipeke mo Dionina: disaipolo haliwekima: make Pa:tisi haliwekina: disaipolo haliwekima: make ne wahapa: pia:tiki pitelempate pa naka: disaipolo haliwekima:ta: koto hau na pu halemepe laa lota: pimikime.

¹⁹Koto lemeke Yesuma: iki pa:ta: alota: Wanda: panake mea kiki ta:ma:ni pita:la: natena:ta: wanda: teke halima: wi leeke epemeke wanda:hali ame_{le} mandake pa:ta: hata: wanda:halima: ne na neke pa hapeke na yelieke leekeme. ²⁰Kutu pimipate nate ma:nda:na: ma:nda:ma: mo wanda: teke hali hatuku pelieke. Koto natena:ta: ne wahapa: pea hatiki pilimikie leekeme.

²¹Ma:nda:ma: amba: dauna: panake dau sinkipiki mea talao na tumbulu hala:me leekeme. Kutu pia:ka:na:ta: panake dau sinkipiki talaasa: ekima: amba: dau sinkipa ka:ka:na: tieke wilieke leekeme. Amba: titina: sinkipi ekita: ota: hoelieke leekeme. ²²Koto tupu: ma:nda:ma: panake waini ikali amba: ma:na: yonkeleke ipi kanake manuna: na holo pambo hala:me laa pa holo pambea:ka:na:ta: kota: panake waini ikalima: dako a:meiya:ka:na:ta: ma:na: yonkeleke kanake yambilieke leekeme. Kutupa waini ikali make ma:na: yonkeleke kanakemanu make telipina: hoelieke leekeme. Kotoeki na pulu pa:la:pate pa mo panake waini ikalita: panake ma:na: yonkeleke kanake manuna: holo pambilieke leekeme.

Pa:tisi haliwekima: pi lemekeeki
(Ma:tiu 12:1-8, Luku 6:1-5)

²³Yesuta: ipika: disaipolo haliweki ame_{le} Diu wanda:halina: Hoto Pila: Nate homekena: mo konima: handeke ale widi e manuna: pulu hata: widi kilikimanu honda: mepi pu mimikime. ²⁴Kutupata: Pa:tisi haliwekima: Yesu pa:ta: alota: Handa:e laa Hoto Pila: Natena: pia:peke na ya:la:eki pitolo pitelememe. Pa ekipeke piteleme lemekeme.

²⁵Yesuma: iki pa:ta: alota: Mo hande Deipidima: pieke ekita: hoto homeke a:nda: na yata:pemepe. ²⁶Deipidi ipiki ame_{le} haemeke haliwekita: ka:nd:a:ma: homolo hata: tea:ma: homemekeme. Koto ekina: Koda: pa:ta: hayeke da tukiki pa:ta: honda: pambaata: Koda: pa:ta: wieke palaowa naaka:na:ta: yeni peao haemeke haliwekima: homeke napeke yeeke palaowa kone naaka:na:ta: ipiki ame_{le} haemeke haliweki make mea haleekeme leekeme. Abaiya:ta:ma: mo yeni peao haemeke haliwekina: you hali hayeke pita: pimikime. Kutu pieke ekita: na yata:pemepe leekeme.

²⁷Yesuma: iki pa:ta: alota: Koda:ma: wanda:hali epeaena:yeke Hoto Pila: Nate wina: la:la:pate pa wanda:halima: Hoto Pila: Natena: biki daeyaena:yeke wepia na pa:la:me. ²⁸Koto ekina: Wanda:halina: Eiyekema: mo Hoto Pila: Natena: Tekehali kone hala:me leekeme.

Yesuma: kiki hoke hali epeaeyekeeki
(Ma:tiu 12:9-14, Luku 6:6-11)

3 ¹Yesuta: Diu haliwekina: pi hotu haemeke da tukiki pa:ta: paa honda: pambaata: kiki hapueke endiki hali homeke koto da

pa:ta: hayekeme. ²Kutupata: mandane haliwekima: Yesu handa: pelia haemekeme. Pa ekipeke Hoto Pila: Natena: Yesuma: mo halina: kiki epeaaliepe o na epeaaliepe hone wia handa: pelia hata: pi yamba:lea:me loluekema: handa: pelia haemekeme. ³Koto pimipate Yesuma: kiki hapueke endiki hali pa:ta: alota: Do pa:ta: epoe leekeme. ⁴Epeeeketa: Yesuma: iki pa:ta: alota: Hoto Pila: Natena: pi ula: ekina: aleke wape pea ula:pe leekeme. Wanda:hali epeaasa: ekita: ana: pa:la:pe o hoeyaasa: ekita: ana: pa:la:pe laa ombu alota: Wanda:hali mea tiaowa:ka:na:ta: ana: pa:la:pe o homaoa:ka:na:ta: ana: pa:la:pe leekepate mo haliwekima: pi na leke pa pambo haemekeme.

⁵Kutupa Yesuma: mineke pankolo hata: mo haliweki handolo hata: lekema: lekema: pea handeekeme. Ika: hone takalaeyeke handaa Yesuma: pukima: ka:nda:ma: homolo hata: mo hali pa:ta: alota: Naka: kiki tindipae leekeme. Koto leeke handaa ipika: kiki tindipae eyeke epeekeme. ⁶Koto kone mo Pa:tisi haliwekima: hama opolu baota: Hetodina: hoki nane telimiki haliweki amele momba:la hata: Yesu luekema: tome tome pambemekeme.

Yeni haemeke wanda:hali Yesuma: mea tiaeeyekeeki

⁷Yesuma: ipika: disaipolo haliweki amele Ka:lili ikali leke pa:ta: pemeketa: tapake tieke teliekeme. Ka:lili wanda:hali Diudia wanda:hali ⁸Diutuseleme wanda:hali make Idumia kenke nane haemeke wanda:hali make Diodani ikali nate opa:la: nane haemeke wanda:hali make Taiya Saidoni yaapo nane haemeke wanda:hali make paeyaoma: Yesuma: pieke ekimanu paeyao opimiki handaata: Yesu pa:ta: pemekeme. ⁹Kutupata: Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Mo wanda:hali wopu ya:leke I pendila pendila peaama:na: kawaso homeke ma:nda: mea a:pa endi baape leekeme. ¹⁰Pa ekipeke Yesuma: wanda:hali wopu epeaeyeke handaata: mo yeni pambemeke wanda:hali paeyaoma: Yesu wataaluekema: pasa:tei pimikime. ¹¹Kutupata: weleke pa:ta: hoke temoko pitieke wanda:halima: Yesu handolo hata: ipiki pa:ta: panda:punialo ende pitolo hata: hoke e wi la: paleke paleke pitolo hata: dupa lemekeme. Neketa: Koda:na: Eiyekee lemekeme.

¹²Kutupa Yesuma: mo hoke temokomanu pa:ta: hando alo alota: I na peneme yaapa:peke leekeme.

Yesuma: ipika: hoki nane telimiki haliweki 12 miekeeki (Matiu 10:1-4, Luku 6:12-16)

¹³Kutupata: Yesuma: pote ma:nda: a:meiya puaata: ipika: hone pieke haliweki wi la: mepi pieketa: ipiki pa:ta: pemekeme. ¹⁴⁻¹⁵Yesuma: 12 haliweki ipiki amele hao haena:yeke haena: laata: ipikana:ma: mo haliwekima: pi walo pua:tiki pina:yeke ipika: wele pita:la:eki halolo alota:

Hoke temokomanu tolu luemenaya:yeke kitolome leekeme. Yesuma: mo haliweki tapa tapa puluekema: haena: hata: leekeme.

¹⁶ Mo haliwekina: biki manuta: Saimono biki ma:nda: Yesuma: leeke bikita: Pida leekeme. ¹⁷ Dia:mesi Dioni hamala:ta: Sepedina: eiyekem yaapo Yesuma: ipilika: biki ma:nda: Boana:si leekeme. Do bikita: Tutu lita:la: ekina: eiyekem. ¹⁸⁻¹⁹ A:ndutu Pilipi Badolomiu make Ma:tiu make Tomasi make A:lopiasina: eiyekem Dia:mesi make Ta:dia:si make Saimono Seloti make mo Isekatioti hali Diudasita: Yesu lina: a:nda: lomba: polo pieke hali make do haliweki paeyaona: bikimanue.

²⁰ Kutupa Yesuta: da peekeme. Wanda:hali wopu pa mombelemeke handaa Yesuma: ipika: haliweki ame:ne ne napeke nate dia:yekeme.

²¹ Doeki opuaata: ipika: tapake titima: Yesu handa: muluekema: pemekeme. Pa ekipeke mandane wanda:halima: Ipihana:ma: hone momata:la:me lea:tiki pimikieki opuaata: pemekeme.

Yesu pa:ta: mineke pankemekeeki

(Ma:tiu 12:22-32, Luku 11:14-23, 12:10)

²² Mandane wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: Diutuseleme da nane hao a:pa Yesu hayeke alena: pua alota: Bielisibuluma: Yesuna: lokena: talolo pa:la:me laa Ipihana:ma: hoke temoko manuna: you halina: wele pita:la: ekima: hoke temokomanu tolu lina: pia:me lemekeme.

²³ Koto ekina: Yesuma: mo haliweki ipiki pa:ta: epena: laa iki pa:ta: onkoluma: laa alota: Sadanima: ipiki kone ekipa teliepe leekeme. ²⁴ Mo kenke homekena: Kapomanima: ika: kone putupa alu alu pea a:nda: lia:ka:na:ta: kota: ika: wanda:halita: epeke tupa: hapeke na yelieke leekeme. ²⁵ Homeke tapake wanda:halima: ika: kone putupa alu alu pea a:nda: pimika:na:ta: kota: koto tapaketa: epeke tupa: hapeke na yelieke leekeme. ²⁶ Kutupata: Sadanima: ipiki kone a:nda: lia hone yaapo wia:ka:na:ta: epeke tupa: hapeke na yelieke. Ipika: wele pita:la:eki paelieke leekeme.

²⁷ Kutu piliepate ma:nda:ma: mo honkopu hala: halina: da pa:ta: ipika: ala:ta: ala:ta: pake muluekema: pa ponda:pe lia pua:peke na ya:la:me leekeme. Titina:ta: mo honkopu hala: hali amba:la tonkao ipika: da pa:ta: ula: ala:ta: ala:ta: mea pua:peke ya:la:me leekeme.

²⁸⁻²⁹ Iki pa:ta: ota: pi alome. Kenke wanda:halima: hoke hau peleme ekimanu paeyao make ika: Koda:na: biki lo hoeyaaseme ekimanu make Koda:ma: paeyaapeke ya:la:pate hali epima: Holi Sipitidina: biki lo hoeyaeka:na:ta: Koda:ma: koto ekita: ota: paeya wahapeke na ya:la:me leekeme. Koto hoke hauta: hoto paeyao pa u halieke leekeme. ³⁰ Mo haliwekima: Yesu ipika: lokena: hoke temoko talolo pa:la:me laa lemekeme handaata: koto pimanu Yesuma: leekeme.

Yesu ipika: ota: tapake wanda:hali
(Matiu 12:46-50, Luku 8:19-21)

³¹ Kutupa ipika: ama: ipika: hameke titima: a:paata: hama: nane hata: Yesu epena: pi la:niaemekeme. ³² Yesuta: wanda:hali momba:la pitimiki ale tukiki pa:ta: pitina: ikana:ma: alota: Naka: ama: kame titima: hama: nane hata: neke epoelena: handeteke halememe lemekeme.

³³⁻³⁴ Kutupa Yesuma: alota: Ya ama: ya kametiti epipe laata: mo momba:la pitimiki wanda:hali handolo hata: alota: Dota: ya ama: ya kametiti do pilimime laa ³⁵ Koda:na: hone pa:la: hau pu haleme wanda:hali ikita: ya kame ya ana: ya ama: halememe leekeme.

Wae ale manuna: onkoluma: pi
(Ma:tiu 13:1-9, Luku 8:4-8)

4 ¹Mo hande ikali leke tea:na: hata: Yesuma: pi pa waleekeme.

Wanda:hali wopu a:pa ipiki pa:ta: mombelemekeme. Koto ekina: wanda:hali paeyao ikali tea:na: haena: Yesuta: ikali pa:ta: wieke palai kawaso homekena: pua pitiekeme. ² Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: onkoluma: laa pimanu wotu waleekeme. Pi walolo hata: alota:

³ Opua:pe. Hali ma:nda:ma: wae alemanu tandeloluekema: peekeme.

⁴ Kutupa tandela:tiki pulu haena: mandane wae manuta: pota:na: lopa: lopa: pieke ekita: ba titima: a:pa talopo nemekeme laata: ⁵ Mandane wae manuta: toopimanu manda taleeke kenke sikina: loopeekeme. Koto wae sunu koto kone opeekepate kenke hosiki siki taleekeeki yaalo hata: ⁶ nate talo hata: piki lopaapeke na yaalo pou ta hapiiekeme ⁷ Mandane wae manuta: tekeke hake ale polu pa:ta:manu loopeekeme. Kutupa mo tekeke hake alemanu opa:liaaso hande wae alemanu opolo pieke ekita: tumbuaekeykeme. Kutu pieke ekima: kiliki na a:eyekeme. ⁸ Kutu piekepate mandane wae ale manuta: epeke kenkena: lopeekeeki patela opa:liaota: napeke wiekeeki manuta: dupae. Mandaneeki 30 tupa: mandaneeki 60 tupa: mandaneeki 100 tupa: wiekeme leekeme.

⁹ Kutupa Yesuma: alota: Katake lomba:la: halima: wotu opina:e leekeme.

Pi manuta: onkoluma:ma: leeke ekina: teke
(Ma:tiu 13:10-17, Luku 8:9-10)

¹⁰ Ipika: honu make haena: wanda:hali pemekte naneta: ipiki teke pa:ta: haemeke wanda:halima: hande 12 haliweki amele make Yesu pa:ta: ipika: onkoluma: leeke ekina: lota: pimikime. ¹¹ Ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Ikana:ma: Koda:na: Kili Tombua Hala:eki a:mbaala: ekimanu handilimikie. Pate pa hao haleme wanda:hali pa:ta:ta: onkoluma: ala: ekimanu homeke opilimikie.

¹² Handena:yeke onkoluma:manu la:la:pate handa: wina:yeke na la:la:me.

Opina:yeke onkoluma: pimanu la:la:pate ota: hone wina:yeke na la:la:me.

Opimika:na: yoluta: hone ma:nda: la:ka:la: mina wimika:na:ta: ika: hoke hau paeyaalo pia:me leekeme.

Wae tandelaasa: onkoluma: pina: teke la haleekeeki
(Ma:tiu 13:18-23, Luku 8:11-15)

¹³ Kutupa Yesuma: iki pa:ta: alota: Do onkoluma: alo ekita: ikana:ma: hone na witelemepe. Kota: do alo ekita: hone na wimika:na:ta: onkoluma: aloeki paeyao ekipa hone wilimikipe leekeme. ¹⁴ Hande wae alemanu tandemeeke halima: Koda:na: pi alemanu tandemelo hala:me leekeme. ¹⁵ Mo hande pota:na: haleme wanda:hali pa:ta: pi alemanu lopa: lopa: pu hala:me. Kutupa opitolo haena: kone mo tandemeeke pi ale manuta: Sadanima: koto kone a:pa yoka: mea pu hala:me. ¹⁶⁻¹⁷ Mandane wanda:halita: toopi manda taleeke kenke sikina: lopa:niaasa: wae ale manuma: handelememe. Pi opuelemepate koto kone ta:na:ma: homolo hata: minelemepate wopu na mendiaake hosiki hao kutupa ka:nda:ma: homa:la:eki make a:nda: lita:la:eki make koto pi alena: epea:ka:na:ta: koto kone lopo halememe leekeme. ¹⁸ Mandane wanda:halita: mo tekeke hapeleke ale polu pa:ta: tandemeeke wae ale manuma: handelememe leekeme. Mo hande pi alemanu opitelemepate ¹⁹kenke hau hone wita:la:eki manuma: hamoko alemanu pa:ta: ta:na: homa:la:eki manuma: mandane alemanu pa:ta: we pamba:la:eki manuma: mo hande pi alemanu da:ka:pa: miniki pita:ka:na:ta: napeke na u halememe leekeme. ²⁰Kutu pitelemepate mandane wanda:halita: epeke kenke seliapona: lopeekeeki manuma: handelememe laa pi alemanu opua meata: kutupa napeke a:eyo halememe leekeme. Mandaneeki 30 tupa: mandaneeki 60 tupa: mandaneeki 100 tupa: a:eyo halememe leekeme.

Paa a:mbaasa: pi
(Luku 8:16-18)

²¹ Kutupa Yesuma: iki pa:ta: lota: pitolo alota: Ola:pake mea epemeka:na:ta: disi tieke oto pa:ta: wilimikipe o bedi tokele pa:ta: wilimikipe. Dia:me. Manda keo u halememe leekeme. ²² Kutupa panka: wilimieki manuta: ma:nda:ma: walena:yeke panka: wilimime. A:mbao wilimieki manuta: ma:nda:ma: ka:la:pena:yeke a:mbao wilimime leekeme. ²³Katake lomba:la: halima: wotu opina:e leekeme.

²⁴ Kutupa Yesuma: iki pa:ta: alota: Mo opiteleme ekimanu hone wopu wia:pa:peke. Ikana:ma: haleme tupa: kone koto ana:na: paa milimikie. Kutupa pa haka:ta:pao mandane ekimanu make milimikie leekeme.

²⁵ Ala:ta: ala:ta: wia hala: halima: mandane ekimanu make haka:ta:pao milieke leekeme. Ala:ta: ala:ta: na wia hala: halima:ta: ala:ta: ma:nda: na milieke. Ipika: wia hala:eki kone mata:lieke leekeme.

Wae ale ipiki kone opa:la: ekina: onkoluma: pi

²⁶Kutupa Yesuma: alota: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki dupae. Hali ma:nda:ma: wae alemanu kenkena: tandeleekeme. ²⁷Kutupa timba: leeke pelia:tiki da ka:la:peeke tiatiki piekeme. Kutupa hande wae alemanu patela opa:liaeyekeme. Opa:liao pieke ekita: ekipa opa:la:pe mo halita: mateekeme. ²⁸Wae ale manuta: kenkema: peaaseke handaa wae ale opo halememe. Katake titina: amba:la: ka:la:paata: wetepena: honke pankaata: kutupa napeke panka tumba: wilieke leekeme. ²⁹Kutu piliepate napeke naa pia:ka:na:ta: koto kone kepetema: poka:mepi pilieke. Mo naa pita:la: dina: ya:leke handaa milieke leekeme.

Masidadi waena: onkoluma: pi
(Ma:tiu 13:31-32,34, Luku 13:18-19)

³⁰Kutupa Yesuma: alota: Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekita: alekema: handena: loluma:pe o eki onkoluma: loluma:pe leekeme. ³¹Ipikita: masidadi wae ale sikima: handa:la:me leekeme. Mo wae alesiki ota: hosiki alesiki ya:la:pate ³²kenkena: nokepea:ka:na:ta: opa:liaota: beli ponda:pa ota: tieke halieke laa kutupa paleke paleke tiekemanu pilia:ka:na: kotota: ba titima: katake tu pa:ta: a:pa dake hapeke ya:la:me leekeme.

³³Kutupiki onkoluma:manu Yesuma: iki pa:ta: waleeke ekita: opuma homaena: leekeme. ³⁴Onkoluma:manu pi waleekepate pi ma:nda: na waleke ipika: disaipolo haliweki pa:ta: homeke pi tekemanu la haleekeme.

Yesuna: pima: po tilipu make ikali homanu make tunkulaeyekeeki
(Ma:tiu 8:23-27, Luku 8:22-25)

³⁵Koto onkoluma: leeke natena: welealo nane Yesuma: iki pa:ta: alota: Nikita: do ikali tunkula mo tea: nane pomana:e leekeme. ³⁶Kutupa wanda:hali mina:pa:lao Yesuta: mo kawaso pa:ta: pitieke tupu: pita: pelia haena: haliwekima: mea pemekeme. Kawaso mandane ekimanu make tonka:na: apa:tao pemekeme. ³⁷Po tilipu tieke epeekeme. Kutupa ikali ho a:meiya mo kawaso litolo hata: ikali pambo tumbiekeme. Koto ekina: mo kawasona: ikalima: amba: tumbuluekema: dodo piekeme. ³⁸Kutu piekepate Yesuta: kawaso mendeke nane pita ka:nda: lia peliekeme. Haliwekima: Yesu mea tiao ipiki pa:ta: alota: Disao. Niki homoluma:ma: hone na witelepe lemekeme.

³⁹Yesuma: tiao mo po tilipu pa:ta: make mo ikali pa:ta: make pi alo hata: alota: Pae. Tunkulie leekeme. Po tilipu tunkula ikali la:ma: la:ma: na piki pa wiekeme. ⁴⁰Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Alekena: paala:ma: homelemepe. Ikita: Koda: pa:ta: hone na tulaasemepe leekeme.

⁴¹Mo disaipolo haliwekima: penkilipa:tia pomua ika: ika: kone pi lemekeeki dupa. Do halita: epi ya:ka:ta:pe. Po tilipuma: make ikalima: make ipika: pi opua tunkulia:me lemekeme.

Yesuma: hoke temokoma: keao hayeke hali homeke epeaeyekeeki
(Ma:tiu 8:28-34, Luku 8:26-39)

5 ¹Mo hande ikali leke mone tea: nane yopuata: mo Kedasa wanda:halina: kenke nane pemekeme. ²⁻³Kutupa koto kone mo kawaso mina:pa:lao puaata: weleke pa:ta: hoke temoko pitieke hali ma:nda: manda: hande piekeme. Mo halita: hali holiki u hayeke tikene da pa:ta:manu hao opolo a:pa Yesu manda: hande pipikime. Hande halita: koto tikena: da pa:ta:manu hao hayekeme. Hali ma:nda:ma: seni puma: kone ipiki pa tonkaapeke na yeeke. ⁴Amba:ta: hoto eleke eleke ipika: kiki anke yaapo seni pu manuma: tonkao haemekepate ipika: kiki tonkao hayeke seni pumanu tunkula:tiki piekeme. Kutupa ipika: anke tonkao hayeke seni pumanu tunkulu bepi pia:tiki piekeme. Kutupata: hali ma:nda:ma: honkopu hao homu peaapeke na yeeke. ⁵Ipirana:ma: tikene da pa:ta:manu pote pa:ta:manu make timba natena: hoto paeyao e wi alo hata: ipika: kone toopima: litolo hata: hao hayekeme.

⁶Kutupa ipikita: papate hata: Yesu hando haota: aiya pua ipiki pa:ta: panda: puniaekekeme. ⁷Kutupa pi anekehapu alo hata: alota: Yesuo. Neketa: ota: oli Manda Hala: Koda: Tiekena: Eiyekee leekeme. I pa:ta: eki puluekema: a:pa pipe laa Koda:ma: I handolo haena: neke pa:ta: alo I tanda tanda na peaapee leekeme. ⁸Yesuma: amba: kone ipiki pa:ta: Hoke temokoo. Do hali mina:pa:lao pue leeke handaa mo halima: koto leekeme.

⁹Kutupa Yesuma: ipiki pa:ta: lota: pitolo alota: Naka: bikita: epi ya:ka:ta:pe laa ipirana:ma: alota: Yaka bikita: Eleke elekee laata: Nikita: wopu eleke eleke halomeke handa loa:me leekeme. ¹⁰Kutupa ipirana:ma: Yesu pa:ta: Mo hoke temokomanu do kenke mina:pa:lao na pena: laa honke honke wopu leekeme.

¹¹Ma:na: titi peiyene tea:na: ne nalo haena: ¹²mo hoke temoko manuma: Yesu pa:ta: honke lemekeme dupa. Ma:na: titina: weleke pa:ta: pitulu pomono lae lemekeme. ¹³Koto ekina: Yesuma: pitulu pena: leekeme. Mo hoke temoko manuma: mo hali mina:pa:lao ma:na: titina: weleke pa:ta: pitulu pemekeme. Koto ma:na: titita: 2 daoseni tupa: mo peiyene sesemelena: aiya hola:pa:niao ikali pa:ta: puaata: ikali naa honki lemekeme.

¹⁴Koto ekina: mo ma:na:titi handetekе haemeke haliwekima: pindipa puaata: daoni nane haemeke wanda:hali topu da pa:ta:manu haemeke wanda:hali make la:tiki pomimikita: wanda:halima: hande pieke ekimanu handuluekema: pemekeme. ¹⁵Kutupa Yesu pa:ta: a:paata: amba: hande weleke pa:ta: hoke temokomanu pitieke hali koto pa:ta: dau yama epeke hone wia pitiekeeki handemeke handaa paala:ma: homemekeme. ¹⁶Kutupa amba: hande hoke temokomanu pitieke hali pa:ta: pieke ekimanu make mo ma:na:manu pa:ta: pieke ekimanu make handemeke wanda:halima:ta: la hale hale pimikime.

¹⁷Koto ekina: koto kone Yesu ika: kenke mina:pa:lao pena:yeke Pu pu lemekeme.

¹⁸Hande kawasona: kone pitulu pulu haena: amba: hoke temokomanu pitieke halima: Yesu pa:ta: Hapana:e laa pi wopu leekeme.

¹⁹Koto leekepate Yesuma: na epena: laaka:na:ta: ipiki pa:ta: alota: Naka: Tekehalima: neke pa:ta: peaasa: ekimanu make neke pa:ta: a:ta:ma: homa:la: ekimanu make naka: yankeketiti pa:ta: pua lapeke leekeme.

²⁰Mo halima: Daoni kiki yaapo haemeke kenke nane puaata: Yesuma: peaasa: ekimanu waloendi piekeme. Kutupa wanda:hali paeyaoma: opuaata: penkilipa:tia pomimikime.

Diaitusina: waneke pita: Yesuna: dau wataeyeke wanda: yaapo
(Ma:tiu 9:18-26, Luku 8:40-56)

²¹Yesu mo kawasona: pita mone tea:na: paa la:ka:la peeketa: wanda:hali wopu ipiki pa:ta: a:pa mombelemekeme. Ipirita: tunkulu pa ula: ikali tea:na: haena: mombelemekeme. ²²Pi hotu haemeke da you hali ma:nda: Diaitisima: a:pa Yesuna: anke teke pa:ta: panda:puniao honke alo hata: alota: ²³Ya wandikisiki ota: homuluekema: taapololo pila:me leekeme. Tiao haena:yeke nakana:ma: a:pa naka: kikima: ipiki wataapeke leekeme.

²⁴Kutupa Yesu Diaitusi yaapo pepekeme. Wanda:hali wopu Yesu amele pulu hata: pendila pendila putia pemekeme.

²⁵Koto pa:ta: wanda: ma:nda: hayekeme. Mo wanda:ta: bapi 12 tukiki pa:ta: hata: we yopu hayekeme. ²⁶Dokeda titima: taapemeke ekima: tanda halo haemekema: ipika: mani paeyao pa batiki piekate we na tunkuliki pa daeyatiki piekeme. ²⁷Wanda:halima: Yesu pa:ta: lemeke pi mo wanda:ma: opuaata: wanda:hali anka:lopuna: pua Yesuna: hoki nane puaata: ipika: dau wataeyekeme. ²⁸Ipika: honema:ta: mo ipika: dau wataoka:na:ta: I epeaalieke hone wiekeme.

²⁹Kutupa koto kone we yopu hayekeeki tunkula ipika: honema: hone witolo hata:ta: hande yeni paeya:me. Ameta: tiasome hone wiekeme.

³⁰Yesuma: ipika: honema: kone hone witolo hata: ya wele pita:la:eki mandane ekita: pea:ka:ta:me hone wiekeme. Kutupa koto kone mo wanda:hali pa:ta: la:ka:la hata: alota: Epina: kikima: ya dau wataeya:pe leekeme.

³¹Ipika: disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Handa:taa. Do wanda:hali wopuma: pendila pendila piteleme ekita: do handolo hata: kone nakana:ma: alota: Ita: epima: wataeya:pe aleme lemekepate

³²Yesuma: ipiki wataeyeke wanda: o hali handuluekema: hando hopa:liaeyekeme. ³³Mo wanda:ma: ipiki epeaeyekeeki hone witolo hata: paala:ma: homolo hata: putu putu lutiki a:pa Yesuna: anke pa:ta: panda:puniaeiyekeme. Kutupa Yesu pa:ta: ota: ekimanu pi peneme yao laata: hande alemanu la haleekeme. ³⁴Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Ya

wandikio. I pa:ta: hone tulaase ekima: tiaaseme. Puki lopaniao pua:peke. Naka: yeni paeya:me leekeme.

³⁵ Yesuma: pi pa alo haena: mandane haliwekima: hande pi hotu haemeke da you halina: da nane hao a:pa alota: Naka: wandikita: ota: homea:me laa Ekipte mo Disa honke loloendi pitelepe lemekeme.

³⁶ Koto lemekepate Yesuma: na opiki mo hali pa:ta: alota: Paala:ma: na homa:peke. I pa:ta: pa hone tulaapeke leekeme. ³⁷ Yesuma: Pida pita: Dia:mesi Dioni hamala: make koto haliweki homeke ipiki telina: leekeme. ³⁸ Pi hotu haemeke da you halina: da pa:ta: opolo pemekepate Yesuma: wanda:hali wopuma: e la alu alu pitolo haemekeeki opiekeme. ³⁹ Kutupa honda: pambaata: wanda:hali pa:ta: alota: Ekipte e la alu alu pitelemepe. Mo wandikita: na homa:la:pate u pela:me leekeme.

⁴⁰ Wanda:halima: ipiki pa:ta: ki taemekeme. Kutu pimikipate Yesuma: mo wanda:hali paeyao hama tolu liekeme. Wandikina: inkiki atekte yaapo ipiki amele haemeke haliweki make wandiki wieke alena: hatuku peekeme. ⁴¹ Kutupa ipikana:ma: mo wandikina: kiki minaaka:na: alota: Talida kumi o Wandikio. Neke pa:ta: tiae alome leekeme.

⁴² Kuta kone mo wandiki tiao pota: pomiekeme. Ipika: bapta: 12 paeyeke handaa loa:me. Koto piekeeki handaata: wanda:halima: penkilipa:tia pomua pomoma: homemekeme. ⁴³ Yesuma: iki pa:ta: hando alo hata: alota: Ma:nda: pa:ta: na lapa:peke leekeme. Kutupa wandiki pa:ta: ne mea hala:pa:peke leekeme.

Yesuta: Na:satete da nane peekeeki

(Ma:tiu 13:53-58, Luku 4:16-30)

6 ¹ Yesuma: koto pa:ta: mina:pa:lao ipika: disaipolo haliweki amele da nane pemekeme. ² Kutupa mo Hoto Pila: Natena: Diu haliwekina: pi hotu haemeke da tukiki pa:ta: honda: pamba puaata: pi waleekeme. Mo yeni pu haemeke da pa:ta: pitimiki wanda:hali wopuma: opua penkilipa:tia pominolo hata: alota: Do wala:la:eki paeyota: ipikana:ma: hando pa:ta: opua pa:la:pe. Do halima: ipikana:ma: epeke honemanu ekipa handa: wia mea pa:la:pe laa ipikana:ma: wele pita:la: ekimanu do aleke welema: pita:la:pe. ³ Do halita: kapenda hali dia:ya:ka:ta:pe laa Metina: eiyek dia:ya:ka:ta:pe. Dia:mesi Diosepe Diudasi make Saimono make ipika: hameke titi dia:ya:ka:ta:pe laa Ipika: beliki titi do pa:ta: niki amele na halemepe lemekeme. Kutupa ipiki pa:ta: honditi pitolo hata: lemekeme.

⁴ Koto lemeketekina: Yesuma: iki pa:ta: alota: potopede halita: da ma:nda: wanda:hali paeyao:ma: ipika: pi opu halemepate ipika: da haleme wanda:halima: make ipika: tapake manuma: make ikana:ma:ta: ipika: pi na opilimikie leekeme.

⁵ Kutupa Yesuma: ipika: da pa:ta: hata: wele pita:la: ekimanu pia:peke na yeekepate pa yeni hayeke wanda:halimanu ipika: kikima: minaa ika: yeni

tandelaeyekeme. ⁶Ika: hone na tulaemeke ekina: Yesuma: penkilipa:tia pominolo hata: ikita: ekipeke pi na opitolo pitelemepe hone wiekeme. Kutupa mo da ma:nda: pa:ta:manu pominolo hata: pi wala:tiki piekeme.

Yesuma: ipika: disaipolo haliweki tapaeyekeeki
(Ma:tiu 10:5-15, Luku 9:1-6)

⁷Kutupa Yesuma: mo hande 12 haliweki ipiki pa:ta: epena:yeke wi la: mea yaapo la la pu tapa tapa piekeme. Ikana:ma: mo hoke temokomanu tolu lina:yeke ipika: wele pita:la:eki haleekeme. ⁸Kutupa mana: alo hata: alota: Tumapu homeke mea minaa ala:ta: ma:nda: na mea miniki pua:pa:peke laata: tia nu make mani make na mea pua:pa:peke. ⁹Anke dake pambaota: sedi yaapo atulao na pambaake pua:pa:peke leekeme. ¹⁰Pi ma:nda: make alota: Da ma:nda: hala: alena: pemeka:na:ta: hali ma:nda:na: da pa:ta: pelia haluekema: honda: pambemeka:na:ta: kota: koto da pa:ta: homeke hao hapa:peke. Kutupa mo damanu mina:pa:lao da ma:nda: hala: alena: pemeka:na:ta: titina: honda: pamba pua haeme data: mina:pa:lao pua:pa:peke leekeme. ¹¹Da ma:nda: nane pemeka:na:ta: iki na handa: mimika:na:ta: ika: pi na opimiki kiaemeka:na:ta: kota: koto da pa:ta: na hake pemeka:na:ta: ika: ankena: tala:la: dokolo tandelapa:peke. Mo wanda:halima: kiaemekeeki tombo walukekema: tandelapa:peke leekeme.

¹²Kutupa mo disaipolo haliwekima: puaata: wanda:hali pa:ta: pi walolo hata: alota: Hone ma:nda: la:ka:la wia:pa:peke laata: ¹³hoke temokomanu wopu tolu liaata: yeni haemeke wanda:hali wopuna: youna: honkuma: handeke ale lekeeki holaota: tandelena: peaemekeme.

Bapitaisi peao hayeke hali Dionita: homeekeeki
(Ma:tiu 14:1-12, Luku 9:7-9)

¹⁴Wanda:halima: Yesuna: biki kende tupu: wina: lemeke handaa Kini Hetodima: Yesuma: tapaeyeke haliwekima: pieke ekimanu opiekeme. Mandane wanda:halima: alota: Bapitaisi peao hayeke hali Dionita: homa kone paa tiao pia:ka:ta:me laa koto pa:la: ekima: do wele pita:la: ekimanu pitolo pia:ka:ta:me lemekeme.

¹⁵Koto lemekepate mandane wanda:halima: alota: Ipikita: Elaidia ya:ka:ta:me lemekepate mandane wanda:halima: alota: Ipikita: potopede hali ma:nda: ya:ka:ta:me laa amba: kone hayeke hali tupu: ya:ka:ta:me lemekeme.

¹⁶Hetodima: koto pimanu opua alota: Ipikita: Dionie. Ima: you tunkulua: hali tiao pia:ka:ta:me leekeme. ¹⁷Amba:ta: Hetodima: Dioni yola: mea epena:yeke haliweki tapaota: Dionita: tonkao dipula mea lopaeyekeme. Hetodiasima: honke leeke handaa piekeme. Hetodiasita: Hetodina: hameke Pilipina: wanda: hayekepate Hetodima: petolo

miekeme. ¹⁸Dionima: Hetodi pa:ta: pi amba: leekeeki dupa. Naka: kamena: wanda: petolo mele ekita: ana: na pa:la:me leekeme.

¹⁹Koto leeke handaata: Hetodiasima: Dioni pa:ta: mineke pankolo hata: luekema: holinda:lu hayekepate lia:peke na yekeme. ²⁰Hetodima:ta: Dionina: tiki tiki hau pu hayekeeki make yako piki hali make handeeki handaata: ipiki pa:ta: paala:ma: homolo hata: panka mea hao hayekeme. Dionima: wala:tiki pieke pimanu Hetodima: opua weiya:tiki piekepate ta:na:ma: homa opua:tiki piekeme.

²¹Hetodima: ipika: mendieke nate epeeke handaata: ne pambuluekema: ipika: kapomani tumiki haliweki make ipika: a:nda: tumiki haliweki make Ka:lili nane haemeke hali tieke tieke make wi la: mepi pieke a:pa mombelemekeme. Koto dina:ta: Hetodiasima: Yaka natee hone wiekeme. ²²Hetodiasina: wanekema: a:paata: keliapo pambolo hata: Hetodi make epemeke haliweki make ta:na:ma: homaeyeke handaa kini halima: mo wandiki pa:ta: alota: Naka: hone pa:la: ale I pa:ta: honke leka:na:ta: ota: kulueke leekeme. ²³Mo wandiki pa:ta: la: witolo hata: alota: Naka: hone pa:la: ale I pa:ta: honke leka:na:ta: ota: kulueke. Ya kilu tombuao hala:eki kone putupa ota: kulueke leekeme.

²⁴Koto leeke handaa mo wandikima: puaata: ipika: ama: pa:ta: lota: pea alota: Aleke honke lonope leekeme. Mo wanda:ma: alota: Bapitaisi peao haya: hali Dionia ipika: you honke lae leekeme.

²⁵Kutupa mo wandikima: koto kone kini hali pa:ta: ai a:pa honke alo hata: alota: Yaka hone pa:la: aleta: mo bapitaisi peao haya: hali Dionina: youta: metekina: wia ame do kone kuelena:e leekeme.

²⁶Mo kini halima: ipika: pukima: tanda wotu homekepate mo la: wieke pimanu leeke handaa make mo epemeke haliweki haemeke handaa make ipika: pi tunkula:peke na yeeke handaata: ²⁷kota: koto kone ipikana:ma: ipika: a:ndeli miniki hali homekema: Dionina: you tunkulu mea epena:yeke tapaeyekeme. Kutupa mo halima: puaata: dipula da pa:ta: Dionina: you tunkula ²⁸metekina: wia mea a:paata: mo wandiki pa:ta: haleekeme. Mo wandikima: meata: ipika: inkiki pa:ta: haleekeme. ²⁹Dionina: disaipolo haliweki manuma: opuaata: ipika: toko mulu puaata: toopi ka:ka:na: pa:ta: pua tu wimikime.

Pi mea pemekeme haliwekita: paa epemekeeki (Luku 9:10)

³⁰Hande tapaeyeke haliwekima: Yesu pa:ta: paa a:paata: ika: pi walemeke ekimanu make ika: pimiki ekimanu paeyao make Yesu pa:ta: lemekeme.

³¹Wanda:hali wopu pa a:pa:tiki pua:tiki pimiki handaa Yesu ipika: disaipolo haliweki amele ne napeke nate dia: yeekeme. Koto ekina: Yesuma: iki pa:ta: alota: Iki homeke pomana: ipupe. Mo Keneme nane hoto siki pitulu pomana:e leekeme. ³²Kutupa amba: hande kawasona: pita keneme nane pemekeme.

³³Keneme nane pemekepate wanda:hali wopuma: ika: pemekapeki handolo hata: dota: handa: haliweki ya:ka:ta:me hone wimikime.

Ikana:ma: daoni paeyao mina:pa:lao anke hao paka:lao puaata: Yesu ameda ai na opolo yapemeke haena: iki amba:la opolo yapemekeme.

³⁴Yesuma: mo kawaso mina:pa:lao kenke nane opolo pulu hata: wanda:hali wopu handaata: ikita: mo handeteke hala: hali dia: ya:la: sipisipi ma:na:manu tupa: handaata: ipika: pukima: e alo hata: iki pa:ta: a:ta:ma: homeekeme. Kutupa pimanu wopu waleekeme.

Yesuma: 5 daoseni haliweki pa:ta: ne haleekeeki

(*Ma:tiu 14:13-21, Luku 9:10-17, Dioni 6:1-14*)

³⁵Kutupa nate paeta:leke handaa ipika: disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: a:pa alota: Do aneta: keneme nanee. Ameta: nate paeta:la:me laa

³⁶topu da aneke da pa:ta:manu make wanda:halima: ne hamba:tiki pena: tapa tapa pie lemekeme.

³⁷Koto lemekepate Yesuma: iki pa:ta: alota: Ikana:ma: nemanu mandaneeki mea hala:pa:peke leekeme. Ikana:ma: ipiki pa:ta: alota: Nikana:ma: 200 kina mea pua palaowa hambaata: iki nena:yeke halomono alepe lemekeme.

³⁸Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Mo palaowa kitiki siki ekipu halemepe handolo pupe leekeme. Kutupa ikana:ma: handaa paa a:pa alota: Yunki hata: ula:me kutupa ta:pelita: yaapo ula:me lemekeme.

³⁹Koto lemeketa: Yesuma: iki pa:ta: pi alo hata: alota: Mo noma: seliaponia: momba:la pituma: pituma: pea pita:pe leekeme. ⁴⁰Koto ekina: mo hande momba:la pituma: pituma: pemekapeki wanda:halita: mandaneeki 100 tupa: mandaneeki 50 tupa: pituma: pituma: pea pitimikime. ⁴¹Kutupa Yesuma: hande palaowa kitiki siki yunki hata: make hande ta:peli yaapo make minaata: ya nane handa:liao Koda: pa:ta: keiyae laata: palaowa kitiki sunu pindi pindi pea ipika: disaipolo haliwekima: mea wanda:hali mina:yeke hale hale piekeme. Ipkana:ma: ta:peli yaapo make pindi pindi pea disaipolo haliwekima: hale hale pina: haleekeme. ⁴²Paeyaoma: naaka:na:ta: Weleke tala:me lemekeme. ⁴³Mo wanda:hali pa:ta: pa wieke palaowa ta:peli putu piliki pa wieke ekimanu meata: nu 12 tumbaemekeme. ⁴⁴Kutupa hande palaowa kitiki sunu nemeke haliwekita: 5 daoseni haliwekie.

Yesuta: ikali manda peekeeki

(*Ma:tiu 14:22-33, Dioni 6:15-21*)

⁴⁵Koto kone Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Kawasona: pita mone tea:na: hala: da Betesaida da pa:ta: iki amba:la opolo pua:pa:peke laata: mo hande wanda:hali wopu tapa tapa piekeme.

⁴⁶Kutupa Yesuma: mo disaipolo haliweki mina:pa:laota: pote pa:ta:

yeni pulu peekeme. ⁴⁷Timba:leke hauta: kawaso ikali tukikina: pulu haena: ipika: honu makesiki kenkena: hayekeme. ⁴⁸Yesuma: handaata: ipika: disaipolo haliwekima: deli awolo hata: po tieke wenoko nane epeeke handaa weleke we pimikieki handeekeme. Koto ekina: da ka:la:puluekema: okona: mo haliweki haemeke alena: poluekema: ikali manda ankena: peekeme. Lombei pu pa poluekema: hone wiekepate ⁴⁹mo haliwekima: ipiki ikali manda ankena: peekeeki handaata: temokopate ipula:me hone witolo hata: e wi lemekeme. ⁵⁰Paeyaoma: ipiki handolo hata: paala:ma: wotu homemekeme.

Kutu pimikipate koto kone Yesuma: iki pa:ta: pi alo hata: alota: Honkopu hape. Dota: Ie. Paala:ma: na homa:pepee leekeme. ⁵¹Kutupa Yesuta: mo kawasona: iki ame^{le} pitulu peeke haena:ta: po tieke tunkuliekeme. Kutu pieketa: mo haliwekima: penkilipa:tia pomimikime. ⁵²Pa ekipeke ikana:ma:ta: mo hande 5 daoseni wanda:hali pa:ta: palaowa kitiki sunu telipieke ekina: teketa: hone lenkipa na wimiki ekiyalo hone na wimikime.

**Kenesatete pa:ta: pemekeme
(Ma:tiu 14:34-36)**

⁵³Mo kawasona: ikali tunkula puaata: Kenesatete nane opolo puaata: mo kawaso a:ndimikime. ⁵⁴Kawaso mina:pa:laemeketa: kutaa kone wanda:halima: ipika: leke popeleke handolo hata: hone wimikime. ⁵⁵Koto ekina: koto da nina: aiya pua mo yeni hapa wieke wanda:hali tilina: mu wiaata: Yesu hayeke pa:ta: mea pemekeme. ⁵⁶Yesu peeke alena: paeyao pa:ta: da nane make daonimanu make topu topu da nina: make opolo peeke dina: da nane yeni hapa wimiki wanda:hali mea tia pua makedi yalao tu uma: uma: pimikime. Kutupa mo wanda:halima: Yesuna: dau honiki wataaluekema: honke lemekeme. Wataemeke wanda:halina: yeni tandelemekeme.

**Apa:meina: mana: pimanu
(Ma:tiu 15:1-9)**

7 ¹Pa:tisi haliweki make mandane wape pea wala:tiki pu haemeke haliweki make Diutuseleme da mina:pa:lao a:paata: Yesu pa:ta: mombelemekeme. ²Kutupa Yesuna: disaipolo haliwekima: na tandememeke kikima: ne nemekeeki handemekeme. Mo Pa:tisi haliwekima: dupiki tandemepa:peke laa lemeke tupa: kiki na tandememeke.

³Hande Pa:tisi haliwekima: make Diu haliweki paeyaoma: make apa:meina: haumanu pu haemekeeki hone witolo hata: ne noluekema: kiki amba:la tandemepa:peke laa lemeke tupa: kiki na tandememeke. ⁴Kutupa makedina: hao a:paata: ikali ai na peki hata:ta: ne ai na netiki pu halememe. Ika: apa:meina: titina:

haumanu make wopu opua pu halememe. Koto ekina: kapomanu make sosepenimanu make kopama: wepiki metekimanu make bedi make tandepo halememe.

⁵Kutupa mo Pa:tisi haliwekima: make mo wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: make Yesu pa:ta: lota: pitolo hata: alota: Naka: disaipolo haliwekima: ika: ateke meiyekena: haumanu na opiki ekipeke kiki hoke ekima: ne no halemepe lemekeme.

⁶Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ikitia: yayapiki hau pu haleme haliwekie laata: Aisayama: iki pa:ta: pi walolo hata: wape piekeeki dupa.

Do wanda:halima: ika: hambilikima: yaka biki mea

a:meiyaasemepate ika: puki pa:ta: hone ta:ta: witelememe.

⁷I pa:ta: pa hameke panda: puniao yeni pu halememe. Pa ekipeke ikana:ma: Dota: Koda:na: pi wieke ekimanue alo hata: pa ika: ateke meiyekena: wimikieki kone walo halememe laa
wape piekeme laata:

⁸Yesuma: ombu alota: Koda:na: pi ula: ekimanu na waleke ika: ateke meiyekena:eki kone walo halememe leekeme.

⁹Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Koda:na: pi ula: ekimanu mina:pa:laota: ika: ateke meiyekena: hau pimiki ekimanu pu haleme ekita: epeke hau pitolo pimipe laata: ¹⁰Mosesima: alota: Naka: ama: apa: yaapo oto pa:ta: hapeke la:la:me. Kutupa ipika: apa: ama: pa:ta: hoke pi ala: halita: ota: homena: lia:pa:peke la:la:me leekeme. ¹¹Koto leekepate ikana:ma: alota: Hali ma:nda:ma: ipika: apa: ama: pa:ta: alota: Ipliki pa:ta: kulu polo ala:ta: ameta: Kobana ula:me lea:ka:na:ta: kobana la:la: ekita: Koda:na: ekie ¹²kota: ikana:ma:ta: mo halima: ipika: apa: ama: pa:ta: koto ala:ta: hala:peke na ya:la:me lo halememe. ¹³Do tupa: ika: ateke meiyekema: pimiki ekimanu opitolo hata: Koda:ma: la:la: pita: alupaasememe. Kutupa ika: hoki nane telieleme haliweki make walo halememe laata: Koto tupa: kone mandane haumanu make pu halememe leekeme.

Wanda:halina: puki hai peaasa: ekimanu (Ma:tiu 15:10-20)

¹⁴Kutupa Yesuma: wanda:halin ipiki pa:ta: epena:yeke paa wi lemipi piekeme. Kutupa iki pa:ta: alota: Iki paeyao ya pi opua hone wia:pa:peke.

¹⁵Wanda:halita: hama: nane ula: alemanu mea naloma:eki manuma: na hoeyaalo pa:la:pate tukiki nane wia ipula: ale manuma: kone wanda:halin hoeyaapeke ya:la:me.

¹⁷Ipikana:ma: wanda:halin mina:pa:lao da tukiki pa:ta: honda: pambeeketa: ipika: disaipolo haliwekima: onkoluma: leeke ekina: ipiki pa:ta: lota: pimikime. ¹⁸Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Kotota: iki make pi teke hone na witelemepe leekeme. Yonkeleke hama: nane ula:

alemanu mea naloma:eki manuma: tukiki nane pea:ka:na:ta: hoeyaapeke na ya:la:me. Koto ekita: hone na witelemepe. ¹⁹Ekipeke. Neta: ipika: puki pa:ta: na peke ipika: weleke pa:ta: puaata: hoke ale yapilieke leekeme. Koto pi leeke handaata: Yesuma: nemanu paeyaota: pa napeke ana: pa:la:me leekeme.

²⁰Kutupa ipikana:ma: alota: Wanda:hali tukiki pa:ta: wia ipula: ale manuma: wanda:hali hoeyao halememe leekeme. ²¹Wanda:halina: puki tukiki pa:ta: wia hone pa:ta: ipu hala: hau manuta: dupae. Hoke honemanu make loke apa:taasa: hau make pake nala: hau make hali homena: lita:la:eki make ²²tooli ka:taasa: hau make we pamba:la: hau make hoke hoke hau make yayapiki hau make pamba: na piki hau make ne tunkula:la: hau make pi lala pu handaena: hau make hone na wiki hau make ²³do haumanu paeyaota: puki pa:ta: pita ipulu hata: wanda:hali hoeyao halememe leekeme.

Wanda: ma:nda:ma: hone tulaeyekeeki
(*Ma:tiu 15:21-28*)

²⁴Yesuma: koto alena: mina:pa:lao Taiya nane peekeme. Mo da homeke ma:nda: honda: pambaata: wanda:halima: ipiki handaama:na: a:mbao panka pituluekema: peekepate a:mbaapeke na yeeke. ²⁵Koto kone wanda: ma:nda:ma: Yesuna: pieke haumanu opuaata: Yesu pa:ta: a:pa ipika: anke pa:ta: panda: puniaeylekeme. Koto wanda:na: wandikita: weleke pa:ta: hoke temoko pitieke handaata: piekeme. ²⁶Ipikita: Sitia nane hala: da Pinisia wanda: kone hayekepate Kitiki pi lo hayekeme. Ipika: wandikina: weleke tukiki pa:ta: pitieke hoke temoko Yesuma: tolu lina:yeke honke leekeme. ²⁷Honke leekepate Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Weki wandiki sunuma: ne amba:la nena:e leekeme. Wekiwandiki sununa: neta: kika sunu pa:ta: mea lopaeya:ka:na:ta: ana: na pilieke leekeme.

²⁸Koto leekepate koto wanda:ma: alota: Tekehario. Ota: alepate weki wandiki sunuma: pindipu lopa: lopa: piteleme ekimanu tokele pa:ta: kika sunuma: no halememe leekeme.

²⁹Kutupa Yesuma: mo wanda: pa:ta: alota: Koto pi leeke handaata: a:pa:la:me. Pue. Hoke temokoma: naka: wandiki mina:pa:lao opolu bao pea:me leekeme.

³⁰Kutupa ipika: da puaata: ipika: wandiki da panda: pa:ta: peli hake wiekeeki handeekepate mo hoke temoko amba: peekeme.

Yesuma: katake pokoi na lo pieke hali epeaeyekeeki

³¹Yesuma: Taiya nane la:ka:la: minaata: mo Saidoni nane make Daoni kiki yaapo haemeke kenke nane make lombei pupa Ka:lili ikali leke pa:ta: opolo peekeme. ³²Koto pa:ta: wanda:halima: mo pi na opu na lo pieke hali homeke Yesu pa:ta: hatuku epemekeme. Yesuma: ipika: kikima: mo

halina: loke wataena:yeke honke lemekeme. ³³Kutupa Yesuma: ipiki hosiki mopateleke wanda:hali na hayeke pa:ta: hatuku mea pua ipika: kiki maleke mo halina: katake ka:ka:na: pa:ta: pankaata: kutupa dopi taata: ipika: kiki maleke yola: mea mo halina: kekekena: makeke mea kitaeyekeme. ³⁴Kutupa oli ya nane handa:liaaso hata: pomoma: homata: Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Epa:da:e leekeme. Koto pita: Lomba:e laa leekeme.

³⁵Koto kone ipika: katake yaapo lumbupa wiaata: ipika: kekeke tindipao hayeketa: kutupa pi epeke tupa: leekeme. ³⁶Yesuma: wanda:hali paeyao pa:ta: mana: honkopu hao alota: Ma:nda: pa:ta: do pitoloeki na lapa:peke leekepate kone wanda:halima: pa honkopu hao la:tia tia pea hande leeke pita: kende tupa: wina: lemekeme. ³⁷Koto pita:la:eki opimiki wanda:hali paeyao ma: ota: wopu penkilipa:tia pomua:tiki pitolo hata: alota: Ipkana:ma: hau paeyao pieke ekina: epeke tupa: pu hala:me laata: pi opua:peke na ya:la: halima: opina: pi lapeke na ya:la: halima: pi lena: lo hala:me laa lemekeme.

Yesuma: wanda:hali 4 daoseni pa:ta: ne haleekeeki
(*Ma:tiu 15:32-39*)

8 ¹Koto pita:ta: wanda:hali wopu tayaemeketa: kutupa napeke ne dia:yeke. Yesuma: ipika: disaipolo haliweki ipiki pa:ta: epena: wi la: lemipi pea iki pa:ta: alota: ²Do wanda:hali pa:ta: ya pukima: e ala:me leekeme. Hoto tepo I amele haememe. Kutupa ameta: napeke ne dia:me. ³Ima:ta: ika: da tea:ma: homa: paleke tapa tapa pua:ka:na:ta: kota: pota: hopikina: tea:ma: homilimikie. Mandane wanda:halita: papatena: hao a:pa pelememe leekeme.

⁴Ipika: disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Do hapu hayeke alena: hata:ta: koto wanda:hali pa:ta: neta: handopate mea halomana:pe lemekeme. ⁵Yesuma: iki pa:ta: dupa lota: pitolo alota: Palaowa siki ekipu wia halemepe laa lota: piekeme. Mo haliwekima: alota: Watake hata:e lemekeme.

⁶Yesuma: mo wanda:hali wopu pa:ta: alota: Kenkena: pita:pe leekeme. Kutupa mo palaowa siki watake hata: meaata: Koda: pa:ta: keiyae pi laa pindi pindi peaata: ipika: disaipolo haliwekima: wanda:hali pa:ta: hale hale pina: haleekeme. Kutupa mo disaipolo haliwekima: mo wanda:hali pa:ta: mea hale hale pimikime. ⁷Ta:peli tepo a:nda: make wia haemeke handaa Yesuma: Koda: pa:ta: keiyae pi laata: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Do ta:pelimanu make mea hale hale pipe leekeme. ⁸⁻⁹Kutupa paeyao ma: ota: naa weleke haemekeme. Mo wanda:halima: naa putu piliki wieke ekita: meaata: ala:ta tieke watake hata: tumbaemekeme. Wanda:halita: 4 daoseni tupa: wanda:hali haemekeme. ¹⁰Yesuma: iki paeyao tapa tapa peaata: koto kone ipika: disaipolo haliweki amele kawaso pa:ta: pita Da:la:ma:nuta da nane pemekeme.

Wele pita:la:eki ma:nda: handomono pie lemekeeki
(Ma:tiu 16:1-4)

¹¹ Pa:tisi haliwekima: Yesu pa:ta: a:pa mineke pi laa ipika: anke yololo alota: Hepeni nane wele pita:la:eki ma:nda: handomono pie lemekeme.

¹² Yesuma: ipika: pukima: pomo tieke wotu homolo hata: alota: Ame do haleme wanda:halima: ekipeke wele pita:la:eki ma:nda: weitelemepe leekeme. Iki pa:ta: ota: pi alome. Ame do haleme wanda:halima: wele pita:la:eki ma:nda: na handilimikie leekeme. ¹³ Kutupa mo haliweki mina:pa:laota: kawasona: pua pita mone tea:na: peekeme.

¹⁴ Yesuna: disaipolo haliwekima: palaowa hone yonka:lao na mea pemekeme. Koto ekina: kawasona: palaowa homekesiki wiekeme.

¹⁵ Yesuma: mana: alo hata: iki pa:ta: alota: Wotu hapa:peke. Pa:tisi haliwekina: palaowa pombei yaasa:eki make Hetodina: palaowa pombei yaasa:eki make wotu handa:pa:peke leekeme.

¹⁶ Ika: ika: kone hone wia pipi lemekeme dupa. Nikita: palaowa dia:ya:ka:ta:me lemekeme. ¹⁷ Kutupa Yesuma: ika: hone wimikieki handaa iki pa:ta: alota: Ne dia: ya:leketa: pa ekipeke pipi alemepe. Ika: hone na wiki ai na handelemepe. Ika: honemanu taka:laalemepe leekeme. ¹⁸ Ika: leke hala:pate na hando halemepe. Ika: katake hala:pate na opu halemepe. Na niminaasemepe. ¹⁹ Mo hande palaowa siki yunki hata: 5 daoseni haliwekina: pindi pindi peaowa: pita:ma:ta: putu pilikima:ta: ala:ta tieke ekipu tumba mimipe leekeme. Ikana:ma: ipiki pa:ta: alota: 12 lemekeme.

²⁰ Kutupa Yesuma: alota: Mo hande palaowa siki watake hata: mo 4 daoseni wanda:halina: pindi pindi peaowa: pita:ma:ta: putu pilikima:ta: ala:ta tieke ekipu tumba mimipe leekeme. Ikana:ma: ipiki pa:ta: alota: Watake hata:e lemekeme. ²¹ Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Ai na handelemepe leekeme.

Yesuma: leke holupiki hali ma:nda:na: leke epeaeyekeeki

²² Ikana:ma: Betesaida da opolo pemekeme. Mandane wanda:halima: leke holupiki hali ma:nda: Yesu pa:ta: hatuku a:paata: koto hali wataena:yeke Yesu pa:ta: honke lemekeme. ²³ Yesuma: mo hande leke holupiki halina: kiki minaata: da mina:pa:lao mo pate leke hatuku peekeme. Hatuku pua ipika: leke pa:ta: dopi taata: ipika: kiki yaapoma: mo halina: lokena: kiki tapopao lota: pitolo hata: alota: Ala:ta: ma:nda: handelepe leekeme.

²⁴ Mo halima: handa:liao alota: Haliweki handolopate pa ti leke ale pominelememe leekeme. ²⁵ Kutupa Yesuma: ipika: kiki yaapoma: mo halina: leke yaapo paa wataeyeke mo halima: wotu handaata: ipika: leke telipina: pa epeekeme. Kutupa ala:ta: ala:ta: paeyao epeke tupu:

handeekeme. ²⁶Yesuma: mo hali ipika: da tapaaso hata: alota: Da teke nane ai na pua:peke leekeme.

Pidama: Yesuta: Ketisoe leekeeki
(*Ma:tiu 16:13-20, Luku 9:18-21*)

²⁷Kutupa Yesuma: ipika: disaipolo haliweki amele mo Sesatia Pilipai nane damanu pa:ta: pemekeme. Pota:na: pulu hata: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: lota: piekeme dupa. Ita: epiya:ka:ta:pe. Wanda:halima: eki lo halemepe laa leekeme. ²⁸Kutupa ikana:ma: ipiki pa:ta: alota: Bapitaisi peao hayeke hali Dionie. Mandane wanda:halima:ta: Neketa: Elaidiae. Mandane wanda:halima:ta: Neketa: potopede hali ma:nda:e lo halememe lemekeme. ²⁹Kutupa iki pa:ta: paa lota: piekeme dupa. Koto lo halemepate ikana:ma:ta: Ita: epi lo halemepe leekeme. Pidama: ipika: pi hombo peaaso alota: Neketa: Ketisoe leekeme. ³⁰Yesuma: iki pa:ta: hando alo hata: alota: I pa:ta: koto aleme pita: wanda:hali ma:nda: pa:ta: na lapa:peke leekeme.

Yesuma: alota: Tanda meata: homolueke leekeeki
(*Ma:tiu 16:21-28, Luku 9:22-27*)

³¹Yesuma: panake pi ma:nda: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: walolo hata: alota: Wanda:halina: Eiyeketa: tanda tanda tieke wotu milieke leekeme. Mo tondiki haliwekima: make yeni peao haleme you haliwekima: make wape pea wala:tiki pu haleme haliwekima: make ipiki kiao limika:na:ta: homilieke leekeme. Kutu pimika:na:ta: hoto tepo wia paa tiaalieke leekeme. ³²Koto leeke ekita: ota: peneme waleekeme. Kutupa Pidama: Yesu hosiki mopate leke hatuku mea pua ipiki pa:ta: alota: Kutupiki pi na lapeke leekepate ³³Yesuma: la:ka:la ipika: disaipolo haliweki handaata: Pida hando alo hata: alota: Sadani neke pue. I teke pa:ta: na hapeke leekeme. Neketa: Koda:ma: ula: hone tupu: na wiki pa wanda:halima: witeleme hone leke wilimee leekeme.

³⁴Yesuma: pota:na: titi yola pemeke wanda:hali make ipika: disaipolo haliweki make ipiki pa:ta: epenayeke wi lempip peaata: iki pa:ta: alota: Ya hoki nane toluekema: hone pa:la: halima: ipiki pa:ta: kone hone ula: ekimanu tunkulaata: ipika: akatei wapepiki ti mea tia ya hoki nane telina:e leekeme. ³⁵Kutu pa:la: ekima: hali epima: ipika: hao hala:eki miniki hao haluekema: hone wia:ka:na:ta: kota: ipika: hao hala:eki kone alupilieke leekeme. Kutu piliepate I pa:ta: make do handa: Pi Seliapo pa:ta: make hone witolo hata: ipika: hao hala:eki alupaasa: halima: ota: da:taa halieke leekeme. ³⁶Hali epima: do kenke ala:ta: ala:ta: paeyao ipika:eki wina: laa alo hata: ipika: hao hala:eki alupia:ka:na:ta: kota: epeke ekita: ekipa miliepe leekeme. ³⁷Koto somema: ipika: hao hala:eki paa muluekema: alekema: topo peaalia:pe. ³⁸Do hande Koda: pa:ta: hone na wiki ti teke yoko haleme wanda:hali amele hala: hali

ma:nda: epima: I pa:ta: tonka:na: yaka pi alemanu pa:ta: tonka:na: hunkupuma: homea:ka:na:ta: kota: koto hali pa:ta: mo Wanda:halina: Eiyekema: hunkupuma: homilieke. Ipika: Atekena: paa pa:la:eki tukiki pa:ta: hao hande yakopiki enisolo tonu ame:le ipilia: dina:ta: kota: koto hali handa:peketa: hunkupuma: homilieke.

9 ¹Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Iki pa:ta: ota: pi alome. Do haleme wanda:hali mandaneeki manuta: ai na homeke pa hata: kone Koda: ipika: welema: ipika: Kilu Tombua Hala:eki epolo pa:la: ekita: handilimikie leekeme.

Yesu wonu piekeeki
(*Ma:tiu 17:1-13, Luku 9:28-36*)

²Kutupa hoto yunki mindiki hata: hao Yesuma: Pida Dia:mesi Dioni tepo handa: meaata: pote tumiki pa:ta: pua ika:siki haemekeme. Kutupa ika: leke popeleke nane hata: Yesuna: loke wonu piliekeme.

³Kutupa ipika: daumanu make paa peaata: hake wopu piekeme. Kenke hali ma:nda:ma: koto tupa: dau hake peaapeke na ya:la:me. ⁴Kutupa Elaidia Mosesi yaapo opolo a:paata: Yesu ame:le pi pi lo haemekeme. Kutu pitolo haena: koto disaipolo hali tepoma: handemekeme. ⁵Pidama: Yesu pa:ta: alota: Tekehalio. Do pa:ta: do haloma: ekita: a:pa:la:me. Sale da tepo a:eyamono lae laata: Homeke naka:eki ma:nda: Mosesina:eki ma:nda: Elaidiana:eki pea a:eyamono lae leekeme. ⁶Pututuma: homemeke handaa Pidama: pi loluekeme: hayekepate hone na wiekeme.

⁷Kutupa koama: iki tu peaso haena: mo koa tukiki pa:ta: pi hol:a:makema: la:niaeyekeme dupa. Kotota: yaka puki piki wekie. Ipika: pi opua:pa:peke la:niaeyekeme. ⁸Kutupa koto kone koto hali tepoma: lekema: lekema: pimikipate hali ma:nda: na handeke Yesu homeke handemekeme.

⁹Potena: hola:pa:niaaso hata: Yesuma: iki hando alo hata: alota: Oli handemeeki ma:nda: pa:ta: na lapa:peke. Wanda:halina: Eiyeketa: ota: homa paa tiao haya:ka:na: alota: Ana: pilieke leekeme. ¹⁰Koto ekina: ika: kone pi wia miniki hata: ota: homa paa tiaalike laa lea: ekita: lota: lota: pimikime. ¹¹Yesu pa:ta: lota: pimikime dupa. Pa ekipeke mo wape pea wala:tiki pu haleme haliwekima: titina: amba:la Elaidia ipilieke lo halemepe lemekeme. ¹²Kutupa Yesuma: iki pa:ta: alota: Titina: amba:la Elaidia ota: ipilieke. Ala:ta: ala:ta: tikitiki yao wina:yeke ipilieke laata: Mo hande Wanda:halina: Eiyeketa: ota: tanda tieke mu yaala:ma: homao kiaalo peleme ekita: eki eki pa la:la:pe leekeme. ¹³Kutu piliepate Ima: iki pa:ta: alome. Elaidia amba:la epea:pate pa mo Baibolo bukanan: wape pa:la: tupa: ika: hone pa:la: ekimanu ipiki pa:ta: pimikime leekeme.

Hoke temokoma: hoeyaeyeke weki Yesuma: epeaeyekeeki
(*Ma:tiu 17:14-21, Luku 9:37-43*)

¹⁴Kutupa ikana:ma: mo mandane disaipolo haliweki haemeke alena: opolo puaata: koto haliwekita: wanda:hali wopu hao popei yao yopua

haemeke ekina: handemekeme. Pa ekipeke mandane wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekita: hande disaipolo haliweki ame_{le} kake neli pitolo hata: haemekeme. ¹⁵Kota: koto kone mo wanda:hali paeyaoma: Yesu handaata: penkilipa ipiki pa:ta: anke hao puaata: pi pi lemekeme. ¹⁶Kutupa Yesuma: iki pa:ta: lota: pitolo alota: Mo haliweki ame_{le} alekena: pi pi alemepe leekeme.

¹⁷Wanda:hali tukiki pa:ta: hayeke hali ma:nda:ma: ipika: pi hombo peaaso alota: Tekehalio. Yaka weki neke pa:ta: hatuku epoa:me. Hoke temoko pila: ekima: pi na lo hala:me leekeme. ¹⁸Kutupa mo hoke temokoma: da:ka:pe miniki pita:ka:na: mea lopao hala:me leekeme. Koto ekima: ya wekina: kake pa:ta: dako hankoloma: lia ipika: kake lenkena: lao hala:me leekeme. Kutupa ipika: loketa: tindipulu bao d_aola hao hala:me la ombu alota: Naka: disaipolo haliwekima: tolu lina:yeke honke loa:pate mo haliwekima: ana: na pia:me leekeme.

¹⁹Yesuma: iki pa:ta: alota: Ikita: hone na tulaaseme wanda:halie. Nate ekipuna: iki ame_{le} ombu hao hanope. Nate ekipuna: ika: ka:nda: kiteleme ekimanu meonope laata: I pa:ta: hatuku ipupe leekeme. ²⁰Koto leeke mo wekita: ipika pa:ta: hatuku mea pemekeme. Pate mo hoke temokoma: Yesu handaata: mo weki lu keayekeme. Kutu pieke mo wekita: ipika: kake pa:ta: dako hankoloma: liaaso haena: kenkena: lopaaniao petepete pomiekeme.

²¹Yesuma: ipika: atekema: alota: Panake wekisiki ya:pate kone pea pia:me laata: ²²Hoke temokoma: hoto eleke eleke ti uleke pa:ta: make ikali pa:ta: make ipiki hoeyaaluekema: mea lopaatiki pu haya:me leekeme. Kutu pia:pate nakana:ma: ana: pia:ka:na:ta: kota: niki pa:ta: a:ta:ma: homa pa:a:la:peke leekeme. ²³Koto leeke Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Aowe. Naka: hone tulaasa: ekita: ana: pia:ka:na: kota: Ima: epeaalueke. Wanda:hali epi amedama: hone tulaeka:na:ta: hau paeyao pea:peke ya:la:me leekeme. ²⁴Kutupa koto kone mo wekina: atekema: wi alo hata: alota: Hone tulaasome. Ya hone na tulaasoeki nakana:ma: pa:ta:la:peke leekeme.

²⁵Yesuma: wanda:hali wopu aiya epemekeeki handaata: mo hoke temoko hando alo hata: alota: Pi na lao pi na opuaasa: temoko neke pa:ta: dupiki pi alome. Koto weki mina:pa:lao opolu bao yopuata: paa na honda: pamba:peke leekeme. ²⁶Koto pi opuaata: hoke temokoma: hoke e wi alo hata: mo weki wopu mea lu keaota: mina:pa:lao opolu bao yapeekeme. Kutu pieketa: mo weki ota: homeeke hali toko leke wiekeme. Koto ekina: wanda:hali eleke elekema: alota: Ipikita: ota: homea:ka:ta:me lemekepate ²⁷Yesuma: ipika: kiki yola: mea miniliaeyeke mo weki tiaeyekeme.

²⁸Yesuta: da tukiki pa:ta: honda: pambaa ipiki honu make haena: mo disaipolo haliwekima: lota: pitolo hata: alota: Nikana:ma: mo hoke temoko

tolu lia:peke na yeke ekita: ekipape lemekeme. ²⁹Koto lemeke Yesuma: iki pa:ta: alota: Kutupiki hoke temokota: Koda: pa:ta: yeni pita:la:me ekima: homeke tolu lia:peke ya:la:me leekeme.

Yesuma: ipiki homa paa tiaalo pulu pa:la:eki paa la haleekeeki
(Ma:tiu 17:22-23, Luku 9:43-45)

³⁰⁻³¹Koto alena: mina:pa:lao puaata: mo Ka:lili nane lombei pu pa puaata: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: pi la haluekema:ta: wanda:halima: ipiki handaapena: hone wiekeme. Ipika: disaipolo haliweki pa:ta: dupa waleekeme. Wanda:halina: Eiyeketa: haliweki oto pa:ta: haena: loluekema: mea halieke. Kutu pia:ka:na:ta: mo haliwekima: ipiki limikie. Kota: ota: homiliepate hoto tepo wia paa da:taalieke leekeme. ³²Koto leekepate mo haliwekima:ta: hone na wimikime. Kutupa paala:ma: homolo hata: lota: na pimikime.

Tumiki hali epipe
(Ma:tiu 18:1-5, Luku 9:46-48)

³³Kapeneami da pa:ta: puaata: da tukiki pa:ta: honda: pamba hata: Yesuma: ipika: disaipolo haliweki lota: pitolo hata: alota: Ikana:ma: pota:na: ipulu hata: aleke ata:ta: pimipe laa leekepate ³⁴ikana:ma: pi na leke pa pitimikime. Ekipeke mo pota:na: ipulu hata: epi tieke hala:pe laa ata:ta: pimiki handaa pi na leke pa pitimikime. ³⁵Kutupa Yesuta: pitiniao pita: mo 12 haliweki wi laa iki pa:ta: alota: Hali epima: titina: I halueke hone wia:ka:na:ta: kota: koto halita: wetepena: hali hano laata: wanda:hali paeyaona: e pokaasa: hali hano lena:e leekeme. ³⁶Koto laata: wekisiki ma:nda: mea iki tukiki pa:ta: haena: laata: mo wekisiki hopula: mea iki pa:ta: alota: Hali epima: dupiki wekisiki I pa:ta: hone witolo hata: handa: mia:ka:na:ta: ³⁷kota: I kone handa: mina:la:me. Kutupa hali epima: I handa: mia:ka:na:ta: I homeke dia:me. Hande I tapaeya: hali make handa: mina:la:me laa leekeme.

Epima: niki ame_{le} a:nda: na lia:ka:na:ta: nika:ekie
(Luku 9:49-50)

³⁸Koto leeke handaa Dionima: ipiki pa:ta: alota: Disao. Hali ma:nda:ma: naka: biki alo hata: hoke temokomanu tolu lia:tiki pia:eki handoma:me. Koto someta: niki ame_{le} mandakena: na pomieke handaa sa:sas: puma:me leekeme. ³⁹Koto leekepate Yesuma: alota: Pa sa:sas: na pea:pa:peke. Hali epima: yaka biki alo hata: wele pita:la:eki pia:ka:na:ta: wetepena: koto halima:ta: yaka biki na hoeyaalieke leekeme. ⁴⁰Hali ma:nda: epima: niki pa:ta: a:nda: na lia:ka:na:ta: ipikita: nika: halie leekeme. ⁴¹Iki pa:ta: ota: pi alome. Ikana:ma:ta: ya biki melemeke handaata: hali epima: ikali naaka:na: ipi kanakena: hola: pamba iki kia:ka:na:ta: ipika: yenki ota: milieke leekeme.

Hoke hau puluekema: hone tiaasa:eki
(Ma:tiu 18:6-9, Luku 17:1-2)

⁴² Hali epima: do I pa:ta: hone tulaaseme weki wandiki sunu homeke ma:nda:ma: hoke hau pina: pu tiaena: lea:ka:na:ta: kota: koto halina: make pa:ta: toopi hombeleke mea tonkao oni dawala pa:ta: mo hali mea lopaeya:ka:na: yoluta: epolo pia:me leekeme. ⁴³ Naka: kikima: hoke hau puelena: lea:ka:na:ta: koto kiki tankulu baapeke leekeme. Kiki homeke hata: hao hala:eki mika:na:ta: epolo pa:la:pate kiki yaapo hata: ti to hala: alena: peka:na:ta: hoelieke leekeme. ⁴⁴ (besi namba 48 handa:peke) ⁴⁵ Naka: ankema: hoke hau puelena: lea:ka:na:ta: naka: anke tankulu baapeke leekeme. Anke homeke hata: hao hala:eki mika:na:ta: epelieke leekeme. Anke yaapo hata: ti to hala: alena: peka:na:ta: hoelieke. ⁴⁶ (besi namba 48 handa:peke) ⁴⁷ Naka: lekema: hoke hau puelena: lea:ka:na:ta: naka: leke yoka: mea baapeke leekeme. Leke homeke hata: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta: peka:na:ta: epelieke. Leke yaapo haeka:na:ta: mo ti to hala: alena: neke mea lopaeya:ka:na:ta: hoelieke leekeme. ⁴⁸ Koto alena:ta: iki no haleme kimimanu na homo halememe. Kutupa mo ti to hala:eki na hundinekepato hala:me leekeme.

⁴⁹ Ma:na: hotekena: damena pu ala: tupu: wanda:hali paeyaona: ti tala:eki pu lelieke leekeme. ⁵⁰ Epita: a:pa:la:pate ipika: tende pa:la:eki a:nda: alu pia:ka:na:ta: kota: ikana:ma: mo epita: ekipa paa tende peaalipikipe leekeme. Ika: kone epi wia hapa:peke leekeme. Kutupa ika: ika: kone a:nda: pelia homu pu alu alu pea:pa:peke leekeme.

Tooli ka:ta:alu pita:la: ekina: mana: pi
(Ma:tiu 19:1-12, Luku 16:18)

10 ¹ Koto alena: mina:pa:lao Yesu Diudia nane pua mo Diodani ikali yuma mone tea: nane make peekeme. Wanda:hali wopu ipiki pa:ta: pa a:pa mombelemekeme. Kutupa amba: walo hayeke tupu: paa waleekeme.

² Mandane Pa:tisi haliwekima: Yesuna: anke yololo hata: a:pa lota: pimikime dupa. Hali ma:nda:ma: ipika: wanda: yokea:ka:na:ta: o kiaeaya:ka:na:ta: ana: pa:la:pe o ana: na pa:la:pe lemekeme. ³ Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Mosesima: eki pi ula:eki leekepe leekeme. ⁴ Ikana:ma: alota: Mosesima:ta: ipika: wanda: yoka:la:eki o kiaasa:eki tameiya:na: wape pina: laa kutupa yokena: o kiaena: lo hayekeme lemekeme.

⁵ Yesuma: iki pa:ta: alota: Ika: puki takalaaso hamina: koto hau pea:pa:peke laa wape piekepate ⁶ ala:ta: ala:ta: wepia haena: la:la: dina:ta: Koda:ma: hali make haena: wanda: make haena: leekeme laa ⁷ Koto ekita: hali ma:nda:ma: ipika: ateke inkiki yaapo mina:pa:lao ipika: ma:la: wanda:

yaapo pa:ta: apa:tao ta:ma:ni pea halipipikie. ⁸Kutupa ipilikita: homeke kone halipipikie leekeme. Koto ekina: ipilikita: yaapo dia:me. Homeke kone halepeme leekeme. ⁹Koto ekina: Koda:ma: apa:taasa: ekita: halima: ka:ta:alu na peaena:leekeme.

¹⁰Da pa:ta: honda: pambaa hata: Yesuma: hande leeke pi pa:ta: ipika: disaipolo haliwekima: ipika paa lota: pimikime. ¹¹Yesuma: iki pa:ta: alota: Hali epima: ipika: wanda: yokaata: o kiaota: wanda: ma:nda: mia:ka:na:ta: mo mupeke wanda: pa:ta: pi ula:eki yamba:la hoke hau pita:la:me leekeme. ¹²Kutupa wanda:ma: ipika: haliki ota: mina:pa:lao hali ma:nda: pea:ka:na:ta: kota: koto wanda:ma: pi ula:eki yamba:la hoke hau pita:la:me leekeme.

Yesuma: weki wandiki sunu wamo puma: puma: piekeeki
(Ma:tiu 19:13-15, Luku 18:15-17)

¹³⁻¹⁴Wanda:halima: weki wandiki sunu Yesu pa:ta: hatuku pemekeme. Ipihana:ma: wataena:yeke pimikime. Mo disaipolo haliwekima: wanda:hali sa:sas: pimikipate Yesuma: handaata: mineke pankolo hata: iki pa:ta: alota: Koto weki wandiki sunu I pa:ta: epena: lape. Sa:sas: na pia:pa:peke leekeme. Dupiki weki wandiki sunuma: Koda:na: Kili Tombua Hala: ekita: handilimikie leekeme. ¹⁵Iki pa:ta: ota: pi alome. Wanda:hali epima: mo wekiwandiki sunuma: Koda:na: Kili Tombua Hala:eki minolo piteleme tupa: na mimika:na:ta: kota: ikita: koto pa:ta: ana:na: na hondo pambilimikie leekeme. ¹⁶Kutupa Yesuma: mo wekiwandiki sunu ipika: kiki yaapoma: miniki hata: hopulu mea wamo puma: puma: piekeme.

Hamoko halima: Yesu pa:ta: deto hala: ekina: lota: piekeeki
(Ma:tiu 19:16-30, Luku 18:18-30)

¹⁷Yesuma: pota:na: poluekema: haena: hali homekema: aiya puaata: Yesuna: puki pa:ta: tumiki yotuao pita: lota: piekeme dupa. Epeke Wala:la: Halio. Deto hala:eki muluekema: eki ponope leekeme. ¹⁸Kutupa Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Ekipeke I pa:ta: Epeke halio alepe laata: Ma:nda: hali a:nda: na a:pa:la:pate Koda: homeketa: a:pa:la:me leekeme. ¹⁹Neketa: mo pi ula: ekimanu opueleme. Hali ma:nda: ota: homena: na lia:peke. Hali ma:nda:na: wanda:na: hakopu na tunkula:peke. Pake na napeke. Yayapiki pi na lapeke. Na makeaapeke. Naka: ama: apa: yaapona: pi opua:peke leekeme. ²⁰Kutupa ipikana:ma: Yesu pa:ta: alota: Wala:la: Halio. Koto pimanu paeyao weki hata: kone opu haowa:me leekeme.

²¹Yesuma: ipiki pa:ta: handolo hata: a:ta:ma: homolo hata: alota: Nakana:ma:ta: homeke hau homeke na pa:la:me. Neke pua naka: wia hale alemanu paeyao ma:nda:ma: hambaata: mo natehali wanda:halii pa:ta: hale hale pikana:ta: neketa: oli hepeni nane yenki tieke wialieke

leekeme. Kutupa a:pa ya hoki nane telia:peke leekeme. ²²Yesuma: koto leeke handaa mo halima: wenoko homa:niao ka:nda:ma: homolo hata: peekeme. Hamoko hali hayeke handaa piekeme.

²³Yesuma: la:ka:la: moneao ipika: disaipolo haliweki handaata: iki pa:ta: alota: Hamoko wanda:halima: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta: haena: weleke we wotu pilimikie leekeme. ²⁴Ipika: disaipolo haliwekima: koto pi opua penkilipa:tia pomimikigate Yesuma: iki pa:ta: paa alota: Ya weki titio. Hamoko wanda:halima: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta: pua:peke ekita: ka:nda: pa:la:me. ²⁵Kemolo ma:na:ta: noi ka:ka:na: pa:ta: pea:ka:na:ta: yapa: pa:la:pate hamoko halima: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta: poluekema: ka:nda: pilieke leekeme.

²⁶Kutupa ikana:ma: penkilipa:tia wotu pomua ipiki pa:ta: alota: Kota: epima: da:ta:la:eki mea:peke ya:la:pe lemekeme. ²⁷Yesuma: iki handa alota: Wanda:halima: ika: kone pea:peke na ya:la:pate Koda:ma: homeke ana: pa:la:me. Koda:ma: hau paeyao pea:peke ya:la:me.

²⁸Pidama: Yesu pa:ta: pi loluekema: alota: Opie. Nikana:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao mina:pa:lao naka: hoki nane telioloma:me leekeme.

²⁹⁻³⁰Koto leeke Yesuma: alota: Iki pa:ta: ota: pi alome. Hali epima: ipika: da ipika: hameke titi ipika: ana: titi ipika: apa: ama: make ipika: wekiwandiki sunu make ipika: kenkemanu make mina:pa:laeya:ka:na:ta: I pa:ta: make koto Pi Seliapo pa:ta: make hone witolo hata: koto ekimanu mina:pa:laeya:ka:na:ta: kota: do kenkena: hata: kone damanu 100 tupa: hameke titi make ana: titi make apa: ama: titi make wekiwandiki sunu make kenkemanu make 100 tupa: miliepate tanda mina:la: ekimanu make milieke leekeme. Kutupa mo hao epolo pa:la: dina: make deto hala:eki milieke leekeme. ³¹Kutu pa:la:pate ame do titina: halo pa:la: wanda:hali woputa: wetepena:ta: wetepa nane halimikie. Kutupa wetepena: ipula: wanda:hali woputa: titina: halo pelimikie leekeme.

**Homa paa tiaapeke ekina: tana: tepo la haleekeeki
(Matiu 20:17-19, Luku 18:31-34)**

³²Yesu ipika: disaipolo haliweki amele Diutuseleme da nane pula: pota:na: opa:liaaso haena: Yesu amba: titina: peekema: ipika: disaipolo haliwekima: penkilipa:tia pomimikime. Kutupa wetepena: ipulu hata: wanda:halima: paala:ma: homa: paleke teli mea epemeke. Yesuma: hande 12 haliweki hosiki mopate leke pa hatuku pua ipiki minulu pimiki haliwekima: ipiki pa:ta: pulu pa:la: ekimanu koto haliweki pa:ta: kini pu mea la hale hale pitolo alota: ³³Opua:pe. Nikita: ameta: Diutuseleme nane opa:liaasoma:me. Mo yeni peao haleme you haliwekima: make mo wape pea wala:tiki pu haleme haliwekima: make Wanda:halina: Eiyeke mea dupa lelimikie. Neketa: homoelena: lumeke lelimikie laata: ikana:ma:ta: ipikita: mo Diendaili haliweki pa:ta: mea halimikie laata: ³⁴kutupa

mo haliwekima: ipiki kitao ipika: lokena: dopi taa yumbua bao limikie leekeme. Kutupa nate tepo wia paeya:ka:na:ta: paa tiaalieke leekeme.

Dia:mesi Dioni yaapoma: tieke haluekema: lepekeeki
(Ma:tiu 20:20-28)

³⁵ Sepedina: ekiye Dia:mesi Dioni yaapoma: Yesu teke pa:ta: pua alota: Wala:la: Halio. Dika: hone pa:la: ale ma:nda: honke lolupekema: kuelena:e lepekeme. ³⁶ Kutupa Yesuma: ipiliki pa:ta: alota: Eki peaanope leekeme.

³⁷ Ipilikana:ma: alota: Naka: biki tieke mea pitika:na: dikita: homeke naka: popeke nane pa:ta:liki nanema: mea pitao ma:nda: naka: hoeya: nane pa:ta:liki nanema: mea pitaalena:e lepekeme.

³⁸ Koto lepekepate Yesuma: ipiliki pa:ta: alota: I pilika: honke alepe ekita: hone wotu na wiki hata: alepeme leekeme. Ima: kapona: nolue ekita: ipilikana:ma: make napa:peke ya:la:pe. I bipitaisi peaalia: tupa: ipiliki make bipitaisi peaapeke ya:la:pe leekeme. ³⁹ Kutupa ipilikana:ma: ipika: pi hombo peaaso alota: Diki ana: pa:la:me lepekeme.

Yesuma: ipiliki pa:ta: alota: Ima: kapona: nolue ekita: ota: nelipipikie. I bipitaisi peaalu: tupa: ipiliki ota: bipitaisi peaalieke leekeme. ⁴⁰ Kutu piliepate ya popeke nane kiki hoeya: nane kiki yaapo pa:ta: epima: pitilipipikipe laata: Ima: lapeke na ya:la:me. Koda:ma: ipika: mulu pa:la: hali pa:ta: mo pitulu pa:la: ale wamo peao ula:me. Koto ekina: Koda:ma: ipika: mulu pa:la: hali pa:ta: halieke.

⁴¹ Mo hande kiki yaapo haliwekima: Dia:mesi Dioni yaapoma: Yesu pa:ta: honke lepekeeki opuaata: ipiliki pa:ta: mineke pankemekeme.

⁴² Kutupa Yesuma: mo haliweki ipiki pa:ta: epena: laa iki pa:ta: alota: Ikana:ma: handelememe. Diendaili wanda:halina: kapomani tumiki haliwekima: wanda:hali tombuao halememe. Kutupa ika: hali tieke tieke manuma: wanda:hali Dupa:pe laa pi wotu hapolo halememe leekeme.

⁴³ Koto tupa: lo halemepate ikana:ma:ta: koto hau na pea:pa:peke. Iki pa:ta: hali epima: I tieke halueke hone wia:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: ika: hau peawalieke. ⁴⁴ Kutupa iki amele hali epima: I titina: hali haluekee hone wia:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: iki paeyaona: hau peawalieke.

⁴⁵ Pa ekipeke mo Wanda:halina: Ekiye kone mo wanda:halima: ipika: e pokaena: loluekema: yeke na epeeke yekepate ipikana:ma: pa ika: e pokaaluekema: make ipika: da:ta:la: ekima:ta: iki wopuna: hoke hauna: yenki haluekema: epea:me leekeme.

Yesuma: leke holupiki halina: leke kilaeyekeeki
(Ma:tiu 20:29-34, Luku 18:35-43)

⁴⁶ Ikana:ma: Dietiko da pa:ta: opolo pemekeme. Kutupa Yesuma: ipika: disai polo haliweki make wanda:hali wopu make Dietiko da nane mina:pa:laaso haena: Timeiya:sina: eiyeketa: Batimeiya:si leke holupiki

hali hata: mani honke loluekema: yeke pota: nepokona: pitiekeme.

⁴⁷Wanda:halima: Na:sa:tete hali Yesuta: yopula:me lemeke pi opuaata: ipikana:ma: wi alo hata: alota: Oe. Yesuo. Deipidina: tapake halio.

Nakana:ma: I pa:ta: a:ta:ma: homa:e leekeme.

⁴⁸Ipika: leekeeki opuaata: wanda:halim wopuma: Pi na lapema laa sa:sa: pimikipate ipikana:ma: wi anekehapan alota: Deipidina: tapake halio. Nakana:ma: I pa:ta: a:ta:ma: homa:e leekeme. ⁴⁹Kutupa Yesuma: pua pota: hopikina: hando hata: alota: Epena: wi lape leekeme. Wanda:halima: mo leke holupiki hali wi laa ipiki pa:ta: alota: Puki hana: noka:pa tiae. Neke wi ala:me lemekeme. ⁵⁰Koto lemeke ipika: make aka: holo baota: anekema: tiaa lupao Yesu pa:ta: peekeme. ⁵¹Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Eki peaano hone pa:la:pe leekeme. Mo leke holupiki halima: ipiki pa:ta: alota: Tekehalio. Ya leke yaapo ki laae leekeme. ⁵²Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Neke pue. Naka: hone tulaasa: ekima: epeaasa:me leekeme. Kutupa koto kone ipika: leke yaapo epeaketa: Yesuna: hoki nane teli mea peekeme.

Yesuta: Kini Hali tupu: Diutuseleme lepolona: epeekeeki

(*Ma:tiu 21:1-11, Luku 19:28-40, Dioni 12:12-19*)

11

¹Diutuseleme da teke pa:ta: pulu hata: Betepeisi Bedani da yaapo pa:ta: opolo pemekeme. Mo da yaapota: mo Olipi ti polu haemeke peiyenena: hayekeme. Kutupa Yesuma: ipika: disaipolo hali yaapo tapaaso hata: alota: ²Mo koto nane hala: da pa:ta: puaata: da opolo pulu hata: kuta kone donki ma:na:na: panake donkisiki homeke wakapena: endia haena: handilipipikie leekeme. Koto donki ma:na:siki ma:nda:ma: ipika: hokina: amba: na pita handeke donkie laa Wakapa: hola: mea a:pa:pa:peke leekeme. ³Ma:nda:ma: ipiliki pa:ta: Ekiyeke pitelepepe lea:ka:na:ta: dupa lapa:peke. Tekehalima: muluekema: hone pa:la:me lapa:peke. Wetepena: kuta kone ma:nda:ma: paa mea epena: lelieke lapa:peke leekeme.

⁴Koto leeke puaata: mo donki ma:na: pota: kake pa:ta: endia lepolo pota:na: haena: handa: wiaata: kelepa: mipikime. ⁵Ka:la:paaso haena:ta: koto alena: haemeke haliwekima: hololo haena: ipiliki pa:ta: alota: Mo donkisiki kelepelepe ekita: eki puluekema: kelepelepepe lemekeme.

⁶Kota: Yesuma: leeke ekita: mo haliweki pa:ta: lepekeme. Leeke ekita: opuaata: mo haliwekima: pa:na:e lemekeme. ⁷Yesu pa:ta: mea pepeketa: ika: daumanu mea mo donki sikina: hokina: yamaemeketa: Yesu manda a:meiya pitiekeme. ⁸Wanda:halim wopuma: ika: daumanu lepolona: yamoma: yamoma: pimikime. Kutupa mandane wanda:halima: katake mendia wiki ti palekemanu tondopa: mea yamoma: yamoma: pimikime. ⁹Titina: pemek wanda:halima: make wetepena: pemek wanda:halima: tonka:na: wi la alu alu pitolo alota:

Hosa:na:e. Tana:e. Tekehalina: bikina: ipula: halita: Koda:ma: ipika: pi laena:e laa ¹⁰Nika: apa: Deipidi ipika: kilu tombuao hala:eki ipula: ekina:

ipika: pi lamana:e. Hepeni nane Hosa:na: pi lamana:e. Koda:na: biki a:meiyaomana:e lemekeme.

¹¹ Yesuma: Diutuseleme da opolo pua tembolo da tukiki pa:ta: honda: pambaata: ala:ta: ala:ta: paeyao handoma: handoma: peaata: nate amba: paeyeke handaata: timba: lapeke yeeke mo disaipolo haliweki ame_{le} Bedani da nane pemekeme.

Yesuma: mo nose ti pa:ta: kiliki na a:ilipikie leekeeki
(Ma:tiu 21:18-19)

¹² Kutupa da ka:la:peeke haena:ta: mo Bedani da mina:pa:lao paa la:ka:la ipulu hata: Yesuma: tea:ma: homeekeme. ¹³ Pota:na: puaata: nose ti homeke katake mendia wieke ekina: mopate leke hata: handaata: kiliki a:ela:patema: handolo peekepate teke pa:ta: opolo puaata: pa katakemanu homeke handeekeme. Mo nose kiliki a:eya:peke nate ai dia:yeke piekeme. ¹⁴ Kutupa Yesuma: mo nose pa:ta: alota: Naka: kilikimanu ma:nda:ma: na talo nelieke leekeme. Ipika: disaipolo haliwekima: koto leeke pita: opimikime.

Yesuma: tembolo da pa:ta: peekeeki
(Ma:tiu 21:12-17, Luku 19:45-48, Dioni 2:13-22)

¹⁵ Diutuseleme da pa:ta: opolo puaata: Yesuma: mo tembolo da honda: pambaata: koto da pa:ta: sipisipi ma:na:manu hambo haemeke haliweki hama: nane tolu liaata: mo mani topo pu haemeke haliwekina: teipolomanu make melipu bamanu hambo haemeke haliwekina: pitieke alemanu hoila:mina: lopaeyekeme. ¹⁶ Kutupa ipikana:ma: ma:nda:ma: ala:ta: ala:ta: mo tembolo da puku tok:a:la: mea tia yopua:tiki peaama:na: sa:s:a: pitolo leekeme. ¹⁷ Kutupieke ipikana:ma: pi wala iki pa:ta: alota: Mo Baibolona: wape pea ula: pita: Koda:ma: alota: Yaka data: kenke paeyao wanda:hali paeyao: yeni pu halo pa:la: da hala:me laa wape pa ula:pate ikana:ma:ta: do data: pake no pamboloendi piteleme da haena: alememe leekeme.

¹⁸ Wanda:hali wopuma: Yesuna: waleeke pimanu opuaata: penkili pimiki handaata: mo yeni peao haemeke you haliwekima: make mo wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: make Yesu pa:ta: paala:ma: homolo hata: ipiki lu alu palo pimiki pota: weimikime. ¹⁹ Kutupa nate pambolo haena: Yesu ipika: disaipolo haliweki ame_{le} teke da mina:pa:lao pemekeme.

Nose ti homeeke ekina: Yesuma: leeke ekina: hone tulaemekeeki
(Ma:tiu 21:20-22)

²⁰ Da ka:la:peketa: pota:na: yopulu hata: hande nose ti handemekepate katake teke tonka:na: paeyao hapua hayekeeki handemekeme. ²¹ Pidama:

hone wia ipiki pa:ta: alota: Tekehario. Handa:e. Nakana:ma: pima: kone hoeyaeye nose ti koto hapua hala: handa:e leeketa: ²² Yesuma: iki pa:ta: alota: Koda: pa:ta: hone tulao hapa:peke. ²³ Iki pa:ta: ota: pi alome. Hali epima: oli pote pa:ta: alota: Naka: kone tiao mo dawala pa:ta: pua lopa:peke lea:ka:na:ta: ipika: puki pa:ta: hone ti na yokeke pa ipika: dupilieke leeke pi manuta: ota: pilieke laa homeke hone witolo hata: lea:ka:na:ta: mo hali pa:ta: ota: pina: lelieke leekeme. ²⁴ Koto ekina: iki pa:ta: alome. Ala:ta: ma:nda:na: yeni pitolo hata: honke lemeka:na:ta: kota: Amba: mea wia halome hone wia hata: milimikie leekeme. ²⁵ Kutupa make Koda: pa:ta: tiao hata: yeni pimika:na:ta: ma:nda:ma: iki pa:ta: hoke hau pa:la:eki pa:ta: hone pa upaleke hata: pimika:na:ta: kota: ipika: hoke hau tombuao pa paeyaapa:peke leekeme. Ika: hepeni nane hala: Apa:ma: ika: hoke hau paeyaena:yeke ma:nda:ma: iki pa:ta: hoke hau pa:la:eki paeyaapa:peke leekeme. ²⁶ [Ikana:ma: ma:nda:ma: pa:la:eki na paeyaemeka:na:ta: ika: hepeni nane hala: Apa:ma: ika:eki make na paeyaalieke leekeme.]

Epima: neke biki halo pia:pe lemekeeki
(Ma:tiu 21:23-27, Luku 20:1-8)

²⁷ Yesu ipika: disaipolo haliweki ame^{lē} Diutuseleme da nane paa puaata: tembolo da tukiki pa:ta: pulu haena: mo yeni peao haemeke you haliwekima: make mo wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: make tondiki haliwekima: make paeyaoma: ipiki pa:ta: pua alota: ²⁸ Hande pu haleeki manuta: ekipa pipe o epima: neke wele peaoya:pe lemekeme.

²⁹ Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ima: iki pa:ta: lota: pitolo pi ma:nda: opua la kimika:na:ta: kota: Ima: pu halo hau manuta: I wele peao hala: halina: biki la kulueke. ³⁰ Dionima: bapitaisi peao haya: hauta: hepeni nane ekipe o kenke wanda:halina: ekipe leekeme.

³¹ Koto pi opuaata: mo haliwekima: ika: ika: kone pi lemekeme dupa. Hepeni nane ekie loma:ka:na:ta: niki pa:ta: Kota: Dionima: lo haya: pi manuta: ekipeke na miniki haemepe lelieke laa ³² Kenke wanda:halina: ekie loluma:pe lemekepate wanda:hali paeyaoma: Dionita: Koda: ipika: pi la: mea halo haya: halie lo halemeke handaa mo wanda:hali pa:ta: paala:ma: homemekeme. ³³ Koto ekina: mo haliwekima: Yesu pa:ta: alota: Niki na handoloma:me lemekeme. Kutupa Yesuma: iki pa:ta: alota: Ima: make yaka pu halo haumanu I wele peao hala: halina: bikita: iki na la kulueke leekeme.

Hoke haliwekima: e handeteke haemekeeki
(Ma:tiu 21:33-46, Luku 20:9-19)

12 ¹ Koto laa Yesuma: onkoluma: laa iki pa:ta: alota: Hali ma:nda:ma: waini e pokaata: pape pea mo waini kilikimanu dikili pulu

pieke alena: kenke awaata: ti hokulu mea a:meiyao noka:pa oli manda
hata: e handeteke haena: da a:eyekeme. Dupa pea ipika: e pokaaseme
haliweki mea haena: laata: kenke ma:nda: nane peekeme. ²Bapina: mo
e teke halima: ipika: e pokaasa: hali ma:nda: hande e pokao haemeke
haliweki pa:ta: kilikimanu mandaneeki meaena:yeke tapaeyekeme.
³Koto haliwekima: mo e pokaasa: hali meaata: yombua bao kiki
hameke tapaemekeme. ⁴Kutupa e teke halima: e pokaasa: hali ma:nda:
tapaeyekepate mo haliwekima: koto somena: amboke yombua baota:
hoke tupa: yaala: tieke homaemekeme. ⁵E teke halima: paa ma:nda:
tapaeyekepate ota: limikime. Koto haliwekima: mandaneeki wopu
pa:ta: make kutu pimikime. Mandane ekimanu yombua baota: mandane
ekimanu ota: limikime.

⁶Mo e teke hali yaapota: homeketa: pa hayekeme. Ipika: puki piki
weki homeke pa hayekeme. Paeyaaso hata: mo haliweki pa:ta: ipika:
eiyeke tapaaso hata: alota: Yaka wekina: pi opua homu pea halimikie
leekeme. ⁷Koto leekepate mo e pokao haemeke haliwekima: ika: ika: kone
alota: Dota: e teke halina: anke teke mulu pa:la: halina: alema: Lumana:
bape lemekeme. Kutupa ipika: mulu pa:la: ekita: nikana:ma: mumana:e
lemekeme. ⁸Kutupa mo hande halina: eiyeke mea ota: liaata: ipika: loke
mo e tikene nane mea baemekeme leekeme.

⁹Yesuma: alota: Mo e teke halima: eki pilia:pe laa Ipirana:ma: a:paata:
mo e pokao haemeke haliweki ota: lia paeyaota: mandane haliwekima:ta:
ipika: e pokao haena: lelieke laata: ¹⁰Kota: mo Baibolo bukana: wape pea
ula: pi do ekita: na yata:pelemepe.

Mo da a:eyo haemeke haliwekima: baemeke toopita: da keneme nane
ota: teke toopi ula:me.

¹¹Kutu pia: ekita: Tekehalima: pia:me. Kutupa nikana:ma: handaata:
penkili poloma:me
laa wape pa:la:me leekeme.

¹²Mo hande yen peao haemeke teke haliwekima: make mo wape
pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: make toniki haliwekima: make
paeyaoma: do onkoluma: pita: niki pa:ta: lea:me hone witolo hata: Yesu
minina: loluekema: taapemekepate wanda:hali pa:ta: paala:ma: homemeke
handaata: Yesu mina:pa:lao pemekeme.

Sisana: dakisi mani

(Ma:tiu 22:15-22, Luku 20:20-26)

¹³Pate ikana:ma: mandane Pa:tisi haliweki make Hetodina: hoki
nane telimiki haliweki make Yesuna: pi ta molo pena: Yesu pa:ta:
tapaemekeme. ¹⁴Ikana:ma: ipiki pa:ta: a:pa alota: Wala:la: Halio.
Nakana:ma: ota: pimanu lo hale halie. Nikana:ma: opoloma:me lemekeme.
Nakana:ma: wanda:hali pa:ta: hone ma:nda: ma:nda: na u haleme.

Nakana:ma: wanda:hali paeyao pa:ta: mandake hau piki wanda:hali
laaka:na: Koda:na: ota: hau pita:la: pi homeke walo haleme la alota: Mo
Kapomani tieke Sisa pa:ta: dakisi mani hala:la: ekita: a:pa:la:pe o hoela:pe.
Mani halomonope o na halomonope laa lemekeme.

¹⁵ Koto lemeketa: Yesuma: ika: kekeke haemekeeki handolo hata: alota:
Ikana:ma: ya anke ekiipeke yola:lemepe leekeme. Toopi poeke homeke
handono mea ipupe leekeme. ¹⁶ Homeke mea a:pa haena: Yesuma: iki
pa:ta: alota: Koto sua sua ula: ekita: epina: leke popelekepe leekeme.
Ikana:ma: ipika: pi hombo peaaso alota: Sisana: ekie lemekeme. ¹⁷ Yesuma:
iki pa:ta: alota: Sisana: ale manuta: Sisa pa:ta: pa mea hala:pa:peke.
Kutupa Koda:na: ale manuta: kota: Koda: pa:ta: pa hala:pa:peke leekeme.
Mo haliwekima: koto pi opuaata: penkili pimikime.

Homaa paa tiaalo pa:la: pi
(*Ma:tiu 22:23-33, Luku 20:27-40*)

¹⁸ Mandane Sa:dusi haliweki Yesu pa:ta: epemekeme. Koto tapakema:
ota: homemeke wanda:hali paa na tiaalieke lo haemeke haliwekie.
Ikana:ma: Yesu pa:ta: a:pa lota: pitolo alota: ¹⁹ Wala:la: Halio. Mosesima:
niki pa:ta: dupa wape piekeme. Hali ma:nda:ma: ipika: mupeke hameketa:
wanda: pa haena: weki wandiki na mendiki homea:ka:na:ta: kota: koto
wetepe nane halima: wanda: kosa:piki meaata: ipika: homeke hamekena:
weki wandikimanu mendiao haena: lena: lapa:peke wape piekeme
leekeme. ²⁰ Kutupata: hameketiti watake hata: haemekeme. Mupeke
wekima: wanda: meaata: weki wandiki na mendiki homeekeme. ²¹ Kutupa
hoki nane wekima: mo wanda: meaata: weki wandiki na mendiki
homeekeme. Kutupa koto hoki nane weki ma:nda:ma: kutu piekeme.
²² Watake hata: hamala: hamala: paeyaoma: koto tupu: miekepate mo
wanda: pa haena: weki wandiki na mendiki pa haena: homeke homeke
lo homemeke. Kutupa homo paeyaeyeke naneta: mo hande wanda:
make homeekeme. ²³ Kutupa wanda:hali paa tialimi natena:ta: ota: epina:
wanda: haliupe. Pa ekiipeke mo watake hata: haliwekima:ta: mo wanda:
homeke kone mimikime lemekeme.

²⁴ Yesuma: iki pa:ta: alota: Ikana:ma: pi lo hoeyaasememe. Pa ekiipeke
mo Baibolo bukana: wape pea ula: ekimanu na handelememe. Kutupa
Koda:na: wele pu hala: ekimanu make na handelememe. ²⁵ Amba:
homemeke wanda:halima: paa tiaemeka:na:ta: wanda: na miki hali na
peke oli hepeni nane enisolo tapake haleme tupu: pa hao halimikie
leekeme.

²⁶ Kutupa Yesuma: pi ma:nda: alota: Mo hande homemeke wanda:hali
paa tiaalo pelemeeki pa:ta: alome dupa. Mosesima: wape pieke bukana:
mo hande pa hayeke ti sikina: kone ti to hayekeeki na yata:pemepe. Do
mana:ta: Koda:ma: Mosesi pa:ta: leekeme dupa. Ita: Eipoloha:ma:na: Koda:

make Aisa:kena: Koda: make Dieikopena: Koda: make halome leekeme.
 27Kutupa Yesuma: alota: Do lea: ekina: kota: Koda:ta: homolo peleme
 wanda:halina: Koda: dia:me. Deto halo peleme wanda:halina: Koda:e laa
 la:la:pate ikana:ma: hone u hoeyaasememe leekeme.

Titina: pi ula:eki

(*Ma:tiu 22:34-40, Luku 10:25-28*)

28Kutupa mo wape pea wala:tiki pu hayeke hali homekema: a:paata:
 ika: pi pi lemekeeki opitolo hata: Yesuma: ika: pi epeke tupu: hombo
 peaaso leekeeki opuaata: Yesu pa:ta: lota: pitolo alota: Mo hande pi
 ula:eki manuta: titina: ekita: handoekipe leekeme.

29Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Titina:eki doe. Isulai
 wanda:halio. Opua:pe la:la:me. Tekehali Koda:ta: nika: Tekehali homeke
 hala:me. 30Kutupa mo Tekehali naka: Koda: pa:ta: naka: puki paeyaoma:
 make naka: temoko paeyaoma: make naka: hone witeleeki paeyaoma:
 make naka: honkopu haseeki paeyaoma: make pukima: homo hapa:pekee
 la:la:me. 31Wetepena:eki doe. Neke pa:ta: naka: kone a:ta:ma: homele
 tupu: da wanda:halo pa:ta: make a:ta:ma: homo hapa:pekee la:la:me laa
 koto hande pi ula:eki yaapota: ota: titina:ekie. Mandaneeki manuta:
 wetepena:e leekeme.

32Kutupa mo wape pea wala:tiki pu hayeke halima: Yesu pa:ta: alota:
 Wala:la: Halio. Ota: aleme. Koda: homeke hala: ekita: ota: leme. Ma:nda:
 dia:me ipiki homekee. 33Kutupa Koda: pa:ta: puki paeyaoma: make
 hone wita:la:eki paeyaoma: make honkopu hasa:eki paeyaoma: make
 a:ta:ma: homa:pa:peke. Kutupa nikana:ma: niki pa:ta: niki kone a:ta:ma:
 homoloma: tupu: da wanda:halo pa:ta: kone a:ta:ma: homa:la: ekita: ota:
 titina:ekie leekeme. Koda: pa:ta: yanka hala:la: ekimanu paeyao make liaa
 hala:la: ekimanu make koto ekita: wetepena:ekie leekeme.

34Kutupa Yesuma: mo halina: hone wopu wia epeke tupu: leekeeki
 opuaata: ipiki pa:ta: alota: Nakana:ma: Koda:na: Kilu Tombuao Hala:eki
 teke pa:ta: haleme leekeme. Koto lea:eki hoki naneta: wanda:halima:
 paala: pieke handaa ma:nda:ma: lota: paa na piekeme.

Ketisona: tapake apa:ta: epipe

(*Ma:tiu 22:41-46, Luku 20:41-44*)

35Yesuma: mo tembolo da tukiki pa:ta: hata: pi walolo hata: alota:
 Wape pea wala:tiki pu haleme haliwekima: Ketisota: Deipidina: tapake
 wekie la:la: ekita: ekipa la:la:pe laa 36Deipidima: ipika: kone alota: Holi
 Sipitidima: la halolo haena: alota:

Mo Tekehali: yaka Tekehali pa:ta: leekeeki dupa.

Naka: a:nda: tunkuliki haliweki naka: anke oto pa:ta: mea

pitaanoyeke yaka popeke nane kikina: pita:peke la:la:me.

³⁷Kota: Deipidima: ipika: kone Ketiso pa:ta: Yaka Tekehalie la:la:me. Koto ekina: ipika: tapake wekita: ekipa haliepe leekeme. Mo wanda:hali wopuna: Yesuna: pi ta:na:ma: homa opimikime.

Yesuma: mo tapake manuna: haumanu lo kelaeyekeeki
(*Ma:tiu 23:1-36, Luku 20:45-47*)

³⁸Ipkana:ma: iki pa:ta: pi walolo hata: alota: Mo wape pea wala:tiki pu haleme haliwekina: hau wotu handeteke hapa:peke leekeme. Hokulupiki daumanu pambao pomu hata:ta: makedina: hatiki pita:la: wanda:halima: iki pa:ta: pi la halena: hone u halememe. ³⁹Kutupa pi hotu haemeke damanu tukiki pa:ta: pituluekema: wanda:halima: iki handena: hone wia epeke sea manuna: pitu halememe. Ne pambaasa: ekina: make epeke haupiki seana: pituluekema: hone u halememe leekeme. ⁴⁰Kutupa kosa:piki wanda:wekina: ala:ta: ala:ta: pa meaata: kutu pitolo kone handaena: hau puluekema: yeni pu hokulu peao halememe leekeme. Mo haliwekima: ika: hoke yenkit: ota: tieke milimikie leekeme.

Kosa:piki wanda:ma: Koda: pa:ta: mani haleekeeki
(*Luku 21:1-4*)

⁴¹Yesuma:ta: mani pambo haemeke bokosi teke pa:ta: ti lao pita: wanda:halima: koto pa:ta: a:pa mani lopaemekeeki handeekeme. Hamoko wanda:hali wopuma: mani wopu mea a:pa lopaemekeme. ⁴²Wetepena: natehali kosa:piki wanda: sikima: a:paata: manisiki yaapo 2 toeama: handekeeki mea a:pa lopaeyekeme. ⁴³Kutupa Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: epena: wi la: mepi pea iki pa:ta: alota: Iki pa:ta: ota: pi alome. Do natehali kosa:piki wanda: sikima: mea a:pa lopaeya: eki sikita: tiekee. Mo mea a:pa lopaaseme wanda:hali paeyaona: ekita: hosiki alesikie. ⁴⁴Wanda:hali paeyaoma: ika: mani tieke putupu mea putupiliki wimiki ekimanu mea lopaememe. Kutu pimkipate do wanda:ma: ipika: natehali hata: ipika: wia: hayekeeki paeyao mea lopaeya:me leekeme. Ipika: ne hamba:pekeeki kone mea lopaeya:me leekeme.

Yesuma: mo pulu pa:la: ekimanu la haleekeeki
(*Ma:tiu 24:1-14, Luku 21:5-19*)

13 ¹Yesuma: mo tembolo da mina:pa:lao hama: nane opolu baaso haena: ipika: disaipolo hali homekema: ipiki pa:ta: alota: Wala:la: Halio. Handa:e. Do toopimanu tieke tiekee leekeme. Do da tiekemanu make seliapo seliapoe leekeme. ²Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Do da tiekemanu handelepe. Toopi manda ma:nda: na tapa: pelia hata: paeyao ota: lopilieke leekeme.

³Yesuta: oli Olipi ti polu peiyene pa:ta: mo tembolo da handa:moneao pitina: Pida Dia:mesi Dioni A:ndutu make ika: honumake sikima: Yesu

pa:ta: lota: pea alota: ⁴La kie lemekeme. Hande le ekita: handima: ipiliepe laa lota: pimikime. Kutupa ipuluekema: haena: eki hau pulu pa:la:eki handuluma:pe laa lota: pimikime.

⁵ Yesuma: iki pa:ta: la halolo hata: alota: Wotu handeteke hapa:peke. Hali ma:nda:ma: iki hatuku pu hoeyaama:na: handeteke hapa:peke. ⁶Haliweki wopuma: yaka biki alo hata: alota: Ita: Ketisoe lelimikie. Kutupa wanda:hali wopu hatuku pu hoeyaalimikie leekeme. ⁷Teke pa:ta: make papate make a:nda: pitelememe pi opimika:na:ta: paala:ma: na homa:pa:peke. Kutu pulu pelemepate paelo pa:la: nateta: ai dia:me leekeme. ⁸Koto ekina: kenke homeke wanda:halima: tiaota: kenke ma:nda: wanda:hali pa:ta: a:nda: pilimikie. Na:sinolo Kapomani homekena: wanda:halima: tiaota: Na:sinolo Kapomani ma:nda: pa:ta: a:nda: pilimikie leekeme. Yu kenke ta:ta: ta:ta: pa:ta:manu yu momeni wotu pilimikie. Kutupa da ma:nda: nane da ma:nda: nane halo peleme wanda:hali pa:ta: tea: ki ipilieke leekeme. Kutupulu pelemeeki manuta: tandama: homolo peleme ekita: kini pu milimikie leekeme.

⁹ Koto ekina:ta: ika: kone wotu handeteke hapa:peke. Pa eki peke wanda:halima: iki mo pi yokaalu pulu pa:la: haliweki pa:ta: mea hatuku pelimikie. Pi hotu hala: damanu tukiki pa:ta: iki yombu mea baalimikie. Kutupa yaka bikina: kapomani you halimanu pata: make Kini haliweki pa:ta: make hata: ika: pu halemekeeki la halimikie leekeme.

¹⁰ Kutu puluekema: haena: titina: amba:la mandane wanda:halima: mo hande Pi Seliapo kenke ma:nda: kenke ma:nda: wanda:hali paeyao pa:ta: walimikie leekeme. ¹¹ Kutupa pi yokaalu puluekema: iki mea hatuku pemeka:na:ta: kota: ika: lolo peleme pi amba:la hone bao hapa:peke. Koto pita:ta: Koda:ma: la kia:ka:na:ta: kotoeki lapa:peke leekeme. Ika: kone pi na lelimikie. Holi Sipitidima: lawaalieke. ¹² Kutupa hameke ma:nda:ma: ipika: kamesiki ota: homena: lelieke. Atekema: make ipika: weki kone ota: homena: laata: weki wandiki tonuma: make tiaota: ika: ateke inkiki yaapo ota: homena: lelimikie leekeme. ¹³ Yaka biki menelemeke handaa wanda:hali paeyao ma: iki ota: kiaalimikie. Kutu pilimipate hali epima: kima: na homeke paelo pa:la: tombona: opolo puaata: deto hala:eki milieke leekeme.

Hoeyaapeke ya:la: ale ipilieke (Ma:tiu 24:15-28, Luku 21:20-24)

¹⁴ Hoeyaapeke ya:la: aleta: mo hoke ale wia:peke na ya:la: alena: mea wia haena: handemeka:na:ta: Do pi yata:pa:la: halima: hone wina:e mo Diudia nane halo peleme wanda:halita: mo potemanu pa:ta: pindipa pena:e leekeme. ¹⁵ Da holuna: halia: halima: hola:pa:niao ala:ta: ala:ta: mea poluekema: da tukiki pa:ta: na honda: pambena:e. ¹⁶ Ena: halia: halima: ipika: dau mea poluekema: hoki na lekelena:e leekeme.

¹⁷Weki pitiki wanda:weki make andu halimi wanda:weki make koto nate manuna:ta: a:ta:e laata: ¹⁸koto dina:ta: mo kosa: kina:ta: na epena:yeke yeni pea:pa:peke leekeme. Koto nate manuna:ta: ka:nda:ma: homa:la:eki hone matekeeki ipilieke leekeme. ¹⁹Ka:nda:ma: homa:la:eki koto tupa: amba: na epeekeme. Koda:ma: ala:ta: ala:ta: wepia haena: la:la: dina: kini pa pua ame do make dia:me. Wetepena: make ka:nda:ma: homa:la:eki koto tupa: na ipilieke leekeme. ²⁰Koto natena: wanda:hali paeyao homolo pelempate Koda:ma: koto natemanu tunkulina: la:la:me. Pa ekipekepe. Ipika: talopu ma:la: wanda:hali pa:ta: hone wiaata: koto natemanu tunkulina: la:la:me.

²¹Koto natena:ta: ma:nda:ma: iki pa:ta: alota: Handa:pe. Ketiso do ane hala:me o Handa:pe. Ketiso mo nane hala:me lea:ka:na:ta: na opua:pa:peke. ²²Yayapiki Ketiso haliweki make yayapiki potopede haliweki make a:paata: iki penkilipulu peleme alemanu make wele pita:la: ekimanu make walaata: mo hande Koda:na: talopu ma:la: wanda:hali kone kutu pea:peke ya:ka:na:ta: hatuku pu hoeyaaluekema: walimikie. ²³Kutu pilimipate wotu handeteke hapo:peke. Epolo pa:la: haumanu paeyao amba: titina: iki pa:ta: la kua:me leekeme.

Wetepena: Wanda:halina: Eiyake ipilieke
(Ma:tiu 24:29-31, Luku 21:25-28)

²⁴Koto nate manuna: mo hande ka:nda:ma: homolo pelemeeki hone matekeeki paeya:ka:na:ta: wetepena: oli nate make timba: lo pambaata: oli sumba: make ipika: paa na pilieke. ²⁵Oli hombulanka:manu make ya nane hao honda: pa pa pu lopa:tiki pilieke. Kutupa oli ya nane wele peaasa: ekimanu la:ma:la:ma: pupa wilimikie. ²⁶Koto natena:ta: Wanda:halina: Eiyeketa: koa tukiki pa:ta: hata: wele wotu pitolo hata: make paa tieke pitolo hata: make epolo pa:la:eki handilimikie leekeme. ²⁷Ipihana:ma: mo enisolomanu tapa tapa peaata: Koda:ma: talopu ma:la: wanda:halita: nate opa:la: nane make nate pamba:la: nane make oni nane make oli nane make paeyao pa:ta: mea mombelaalieke leekeme.

Handeteke hapo:peke laa onkoluma: leekeeki
(Ma:tiu 24:32-35, Luku 21:29-33)

²⁸Nose tima: pu hala:eki hone wia:pa:peke. Ipika: paleke ada: pea katake tindiki lia kelepea:ka:na:ta: bapi ipuluekema: pita:la:me hone u halememe leekeme. ²⁹Kutupa make hande loa: alemanu ipula:eki handemeka:na:ta: kota: tekape:ta: ya:la:me laa pota: kake pa:ta: hande nate kone a:pa hala:me hone wia:pa:peke leekeme. ³⁰Iki pa:ta: ota: pi alome. Do haleme wanda:halita: paeyao na homeke halimi pita: Ima: loa: alemanu paeyao amba: ipilieke leekeme. ³¹Oli ya do kenke yaapota: paelo pa:la:pate yaka pi lo haloeki manuta: na paelieke leekeme.

Epolo pa:la: nateta: ma:nda:ma: na handa:la:me laa leekeeki
(Ma:tiu 24:36-44)

32 Kutu piliepate hande loa: nate epolo pa:la: eki: ma:nda:ma: na handa:la:me. Nate handopa:ta: haena: epolo pa:la:eki make ma:nda:ma: na handa:la:me. Oli hepeni nane haleme enisolo tapakema: make Eiyekema: make na handelema:pate Atekema: homeke handa:la:me leekeme. 33 Ikita: u na peliki yu wia hapa:peke. Mo epolo pa:la: dita: iki mateleme. 34 Do tupa:e leekeme. Hali ma:nda:ma: kimisu pea:ka:na:ta: da mina:pa:lao ipika: e pokaaseme haliwekima: handeteke haena: laa ika: kaukata walaa tapa tapa pea kutupa pota: kake handeteke hala: halima: wopu handeteke haena: lelieke leekeme. 35 Koto ekina: handeteke hapa:peke. Hande da teke halina: epolo pa:la: dita: iki mata:la:me. Timba: timba: alo haena:pe o buta: hokina:pe o koka:la: e alo haena:pe o da ka:la:paaso nanepe. 36 Ikita: u peliolo hamina: ipikita: kutaa kone a:paama:na: loa:me. 37 Kutupa Ima: iki pa:ta: alo eki: wanda:halii paeyao pa:ta: alome. Handeteke hapa:peke leekeme.

Yesu luekema: pota: weimikieki
(Ma:tiu 26:1-5, Luku 22:1-2, Dioni 11:45-53)

14 ¹ Diu wanda:halima: Lombei Pupa Yapeeke nate make Na Pompei Yaake Palaowa Nala: di make hone uluekema: ne pambaaluekema: nate yaapo titina: amba:la: wiekeme. Kutupa mo yeni peao haemeke you haliwekima: make wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: make Yesu a:mbao mina lu pimiki pota: weimikime. ² Ikana:ma: alota: Ne pambaaso haena:ta: dia:me. Wanda:halima: niki pa:ta: mineke pankaapa:na: lemekeme. Kutupa pota: ma:nda: weimikime.

Wanda: homekema: Yesuna: youna: senisi ikali holaeylekeeki
(Ma:tiu 26:6-13, Dioni 12:1-8)

³ Yesuta: Bedani da puaata: kindi yeni hayeke hali Saimonona: da pa:ta: ne nalo pitina: wanda: ma:nda:ma: a:la:ba:seta: toopi kanake homeke mea epeekeme. Mo kanake pa:ta: senisi totopo pikieki seliapo pambeekeme. Koto senisina: bikita: Nadae. Yenki tieke ale. Kutupa mo wanda:ma: kanake yamba:la: liaata: hande senisita: Yesuna: youna: holaeylekeme.

⁴ Kutu piekepate mandane wanda:halima: ika: ika: kone mineke pankolo hata: alota: Koto senisita: ekipeke pa hameke hoeyaasa:pe. ⁵ Do senisi ma:nda:ma: hambea:ka:na: yoluta: 300 kina mea:peke yolo pia:me. Kutupa mo manita: natehali wanda:halii pa:ta: hala:peke yolo pia:me lemekeme. Kutupa mo wanda: pa:ta: hoke hone witolo hata: tandapiki pi lemekeme.

⁶ Koto lemekepate Yesuma: alota: Koto wanda: pa:ta: pi na leke mina:pa:lape. Pa ekipeke ipiki ka:nda:ma: homaasemepe. Ipkana:ma: I

pa:ta: epeke hau pia:me. ⁷Natehali wanda:halita: nate paeyao iki ame_{le} hao halimikie. Kutupa ika: hone pa:la: natena: epeke haumanu iki pa:ta: pea:peke ya:la:pate Ita: iki ame_{le} hoto paeyao na hao halueke. ⁸Do wanda:ma: ipika: pia:peke ya:la:eki pia:me. Yaka loke ai na hoitelemepate ipikana:ma: senisi amba:la: holaeya:me leekeme. ⁹Kutupa iki pa:ta: ota: pi alome. Kenke paeyao pa:ta: Pi Seliapo wala:tiki pimika:na:ta: do wanda:ma: I pa:ta: pia: ekita: ipiki pa:ta: hone wina:yeke wala:tiki pilimikie leekeme.

Diudasima: Yesu lina:yeke a:nda: lomba wiekeeki

(Ma:tiu 26:14-16, Luku 22:3-6)

¹⁰Kutupa Isekatioti hali Diudasima: mo hande 12 haliweki hayeke halima: kone Yesu lina:yeke a:nda: lombuluekema: mo yeni peao haemeke you haliweki pa:ta: peekeme. ¹¹Kutupa mo haliwekima: ipika: pi opuaata: ta:na:ma: homemekeme. Ipiki pa:ta: mani haluekema: pi la: wimikime. Kutupa yeni peao haemeke teke haliwekima: Yesu minina:yeke Diudasima: pota: weiyekeme.

Yesu ame_{le} mandake pa:ta: ne nemekeeki

(Ma:tiu 26:17-25, Luku 22:7-14,21-23, Dioni 13:21-30)

¹²Na Pompei Yaake Palaowa Ne pambaeya: pita: titina: natena: Lombei Pupa Yapeeke natena: sipisipi ikiki lu haemeke pita: kone Yesuna: disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Lombei Pupa Yapeeke nate hone uelenayeve ne pambaaluma:eki noelena:yeke hando pa:ta: pua da wamo peamonope lemekeme. ¹³Kutupa Yesuma: ipika: disaipolo hali yaapo tapaaso hata: ipiliki pa:ta: alota: Mo daoni nane puaata: hali ma:nda:ma: ikali kanake homeke tia ipulu hata: ipiliki manda:hande pilieke. Kutupa mo hali teli mea pua:pa:peke. ¹⁴Ipikana:ma: da ma:nda: pa:ta: honda: pamba pea:ka:na:ta: ipilikana:ma: koto da teke hali pa:ta: dupa lapa:peke. Wala:la: Halima: alota: Yaka disaipolo haliweki I ame_{le} Lombei Pupa Yapeeke natena: ne nolo poloma: da panda: hando pa:ta:pe lapa:peke leekeme. ¹⁵Kutupa ipikana:ma: manda nane wamo pea ula: da panda: tieke walieke leekeme.

¹⁶Mo disaipolo hali yaapoma: daoni nane puaata: Yesuna: leeke pita: ota: yaeyekeme. Kutupa mo hande Lombei Pupa Yapeeke natena: ne hone uluekema: ika: ne wamo pipikime.

¹⁷Timba: alo haena: Yesu mandane 12 haliweki ame_{le} koto pa:ta: opolo pemekeme. ¹⁸Kutupa ne nalo pitina: Yesuma: alota: Iki pa:ta: ota: pi alome. I minina:yeke I ame_{le} do ne nala: hali homekema: kone a:nda: lomba:lieke leekeme. ¹⁹Koto leeke handaa ikana:ma: ka:nda:ma: homolo hata: ma:nda: ma:nda:ma: ipiki pa:ta: Ima:pe la:tiki pimikime. ²⁰Yesuma: iki pa:ta: alota: Iki 12 haliweki tukiki pa:ta: homeke halima: pilieke.

Ima:ta: palaowa tenke laaso metekina: kone ipikana:ma: make palaowa tenke laasa:me leekeme. ²¹Wanda:halina: Eiyeke pa:ta: mo Baibolo bukana: wape pa:la: tupu: homena: a:ndu halimipate pa Wanda:halina: Eiyeke minina:yeke a:nda: lomba:la: hali pa:ta:ta: A:ta:e. Na mendia:ka:na: yoluta: epolo pia:me leekeme.

Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: ne ikali haleekeeki
(Ma:tiu 26:26-30, Luku 22:14-20, 1 Kotindi 11:23-25)

²² Ne nalo pitina: Yesuma: palaowa mea Koda: pa:ta: keiyae laa pindi pindi pea iki pa:ta: hala alota: Mipe. Dota: ya loke mindikie leekeme. ²³Kutupa kapo mea keiyae laaka:na: iki pa:ta: hale hale piekeme. Iki paeyaoma: mo kapona: nemekeme. ²⁴Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Pi la: uluekema: yaka we doe. Wanda:hali paeyao epeaaluekema: yaka we lopilieke laa ²⁵Iki pa:ta: ota: pi alome. Do naloma: waini ikali Ita: paata: na neke hao wetepena: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta: hata: panakeeki nolueke leekeme.

²⁶ Ikana:ma: emeli ma:nda: laata: mo Olipi Pote pa:ta: pemekeme.

Pida pa:ta: Yaka biki hoeyaalipikie la haleekeeki
(Ma:tiu 26:31-35, Luku 22:31-34, Dioni 13:36-38)

²⁷Kutupa Yesuma: iki pa:ta: alota: Iki paeyaoma: I mina:pa:lalimikie. Mo Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupae. Sipisipi handeteke hao hala: hali lueke. Kutupa mo sipisipi titi mandane mandane pindipa pomu keaalimikie wape pa:la:me leekeme. ²⁸Kutu pilimipate I paa mea tiaeaya:ka:na:ta: I amba:la Ka:lili nane polueke. Ikitu: wetepena: a:pa:peke leekeme. ²⁹Koto leeke Pidama: ipiki pa:ta: alota: Wanda:hali paeyaoma: neke mina:pa:laemeka:na:ta: Ima:ta: neke na mina:pa:lalueke leekeme. ³⁰Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Neke pa:ta: ota: pi alome. Ame timba kone koka:la:ma: hoto yaapo peao e ai na leke haena: nakana:ma: hoto topo yaka biki amba:la hoeyaalipikie leekeme. ³¹Koto leekepate Pidama: pi taka:lakema: alota: Diki mandakena: homopono lea:ka:na: kone naka: biki na hoeyaalueke leekeme. Kutupa mo haliweki paeyaoma: make koto tupu: lemekeme.

Yesuma: Kesema:ni e pa:ta: Koda: pa:ta: yeri piekeeki
(Ma:tiu 26:36-46, Luku 22:39-46)

³² Yesu make mo haliweki amele Kesema:ni e nane pemekeme. Kutupa ipikana:ma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Ima: Koda: pa:ta: yeri pulu pono ikita: do pa:ta: pita:pe leekeme. ³³Kutupa Yesuma: Pida Dia:mesi Dioni ameda hatuku puaata: koto kone ipika: pukima: ka:nda: wopu miekeme. ³⁴Ipirana:ma: iki pa:ta: alota: Ita: yaka pukima: ka:nda:ma: wopu homolome. Homeke nono pea halome. Ikitu: do pa:ta:

yu wia hata: handeteke hapa:peke leekeme. ³⁵Kutupa hosiki mopate leke puaata: kenkena: peliniao yeni piekeme. Ipika: yeni pieke ekita: dupa piekeme. Ana: pia:ka:na:ta: do ka:nda: pa:la:eki ipula:eki mone yaae laa yeni piekeme. ³⁶Izikana:ma: alota: Ya apa:o. Hau paeyao nakana:ma: pea:peke ya:la:me. Do I pa:ta: ipula: kapo I pa:ta: na epena: lapeke. Kutu pea:peke ya:la:pate yaka hone pa:la:eki dia:me. Naka: hone pa:la:eki homekee leekeme.

³⁷Kutupa Yesuma: paa la:ka:la a:paata: mo haliweki u peliekeeki handaata: ipikana:ma: Pida pa:ta: alota: Saimonoo. Polu pili leekeme. Hosiki handeteke hapeke na ya:la:pe. ³⁸Handeteke hata: yeni pu hapa:peke. La handa:la:eki a:paama:na: loa:me. Pukima: hone pa:la:pate lokema: soka:la:ma: homa adaada: pea wita:la:me leekeme.

³⁹Kutupa paa pua yeni pitolo hata: mo hande pimanu kone paa leekeme. ⁴⁰Paa a:pa handekepate ikita: pelimikieki handeekeme. Ika: leke pa:ta: u pamba wimiki handaa pimikime. Kutupa ikana:ma: Yesu pa:ta: hombo peaaluekema: pi ma:nda: hone na wimikime.

⁴¹Yesuma: hoto topo peao a:pa iki pa:ta: alota: Ikita: pa peliake u pita: hoto pita: pimi. Ana:e. Mo handa:e. A:nda: lomba:la: halima: Wanda:halina: Eiyeke Ita: hoke hau pu haleme haliwekima: minina: a:nda: lomba:la:me. ⁴²Pomana: tiaape. I minina: a:nda: lomba:la: hali koto ipula: handa:e leekeme.

Haliwekima: Yesu minimikieki

(Ma:tiu 26:47-56, Luku 22:47-53, Dioni 18:3-12)

⁴³Koto pi alo haena: kone Diudasita: mo hande 12 haliweki ame^{le} hayeke hali kone epeekeme. Kutupa Diudasai ame^{le} haliweki wopuma: kepete tieke make dolo make miniki epemekeme. Mo yeni peao haemeke you haliwekima: make mo wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: make mo tondiki haliwekima: make tapaeyeke handaa epemekeme.

⁴⁴Yesu minina: a:nda: lombeeke halima: mo haliweki pa:ta: patehau amba: waleekeeki dupa. Ima: nunu pulua: halita: ipikie. Koto hali da:ka:pa: miniki hao hatuku mea pupe leekeme.

⁴⁵Kutupa Diudasima: a:paata: kutaa kone Yesu pa:ta: pua ipiki pa:ta: alota: Tekehali laa ipikana:ma: Yesu nunu piekeme. ⁴⁶Mo haliwekima: nunu piekeeki handaata: Yesu meaata: da:ka:pa: miniki haemekeme.

⁴⁷Kutu pimikipate koto pa:ta: hayeke hali homekema: ipika: kepete poneke hokulu yola: mea mo yeni peao haemeke haliwekina: you halina: e pa pokao hayeke hali pokeekepate katake tunkulu poka lopaeyekeme.

⁴⁸Yesuma: iki pa:ta: alota: Ika: honema:ta: Ita: pake hali patema: kepete tieke dolo make miniki a:pa pimipe. ⁴⁹Nate wopu Ima:ta: mo tembolo da tukiki pa:ta: iki ame^{le} pi walo haowa:pate ikana:ma: I na da:ka:pa: minimime. Kutu pimipate mo Baibolo bukama: la:la:eki yaalieke leekeme.

⁵⁰Kutupa disaipolo haliweki paeyaoma: Yesu mina:pa:lao pindipa pemekeme.

⁵¹Wekihali homekema:ta: Yesu teli mea peekeme. Koto wekita: pa dau homeke yameekeme. Kutupa haliwekima: ipiki da:ka:pa: miniki haemekepate ⁵²hande dau leisi minolo haena: loke homeke pindipa peekeme.

Yesuta: mo yeni peao hayeke teke hali pa:ta: hatuku pemekeeki
(*Ma:tiu 26:57-68, Luku 22:54-56,63-71, Dioni 18:13-14,19-24*)

⁵³Kutupa Yesu mo yeni peao haemeke you haliwekina: you hali pa:ta: hatuku pemekeme. Mo yeni peao haemeke haliweki make mo wape pea wala:tiki pu haemeke haliweki make mo tondiki haliweki make paeyao momba:la pitimikime. ⁵⁴Pidama: Yesu mo pate leke teli mea peekeme. Kutupa mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halina: da mandane mandane hao yapena: tukikina: pua pitiekeme. Ipika: loke titipu pina:yeke mo do handeteke haemeke haliweki ameļe tina: pitimikime.

⁵⁵Yeni peao haemeke you haliweki make kalesete haliweki paeyaoma: make Yesu lu homaaluekema: pota: weimikipate ota: na handa: wimikime. ⁵⁶Mo la halemeke haliwekima: yayapiki pi la halemeke handaata: pi homeke na lemeke handaa na handa: wimikime. ⁵⁷Kutupa mandane haliwekima: tiao la halolo hata: yayapiki pi alota: ⁵⁸Do halima:ta: mo koto haliwekima: a:emeke tembolo data: Ima: hoeyaalueke lea:eki opuma:me laa Nate tepo paeya:ka:na:ta: haliwekima: na a:elo pa:la:eki Ima: a:elueke lea:eki opuma:me lemekeme. ⁵⁹Koto lemekepate mo la halemeke haliwekima:ta: pimanu alo hata: homeke pi kone na lemekeme.

⁶⁰Kutupa yeni peao haemeke you haliwekina: you halima: tiao mo haliweki tukiki pa:ta: hata: Yesu pa:ta: lota: pea alota: Pi ma:nda: na lelipikipe. Koto haliwekima: neke laaseme ekita: eki hauna:pe leekeme.

⁶¹Koto leekepate Yesuma: pi na honda: mea leke pa hayekeme.

Kutupa yeni peao haemeke you haliwekina: you halima: ipiki pa:ta: paa lota: pea alota: Neketa: Ketiso ya:ka:ta:pe leekeme. ⁶²Yesuma: alota: Ie. Kutupa iki paeyaoma: mo hande Wanda:halina: Eiyeketa: mo Wele Pita:la: Teke Halina: popeke nane kikina: pitilieeki handilimikie leekeme. Kutupa ya nane koa tukiki pa:ta: hola:paniao ipilieeki handilimikie leekeme. ⁶³Do pi opuaata: mo hande yeni peao haemeke you haliwekina: you halima: ipika: daumanu sinki pea alota: Eki peke la kita:la: haliweki ma:nda: pa muluma:pe. ⁶⁴Do Koda: laasa: pimanu opuma:me. Eki hau puluekema: hone witelemepe leekeme. Mo haliweki paeyaoma: alota: Lu homamana: pipe lemekeme.

⁶⁵Kutupa mandane haliwekima: ipika: lokena: dopi taata: ipika: leke popeleke a:mbao ipiki litolo hata: alota: Neke lia: halina: biki la kie

lemekeme. Kutupa mo da handeteke haemeke haliwekima: yombua baemekeme.

Pidama: Yesuta: I na handolome leekeeki
(Ma:tiu 26:69-75, Luku 22:56-62, Dioni 18:15-18,25-27)

⁶⁶Pidata: oni da mandane mandane hao tukikina: pitina: mo yeni peao haemeke you haliwekima: you halina: e pokao hayeke wandiki ma:nda:ma: a:paata: ⁶⁷Pidama: ipika: loke titipu pina: pitiekeeki handaa pa wopu handolo alota: Neke make mo Na:s:a:tete hali Yesu amele haepeme leekeme. ⁶⁸Koto leekepate Pidama: alota: I dia:me. I mata:la:me laata: Nakana:ma: le pita: eki epina: lepe. I na handolome leekeme. Kutupa hama nane pua hayekeme. Koto kone koka:la:ma: tiaaso hata: e leekeme.

⁶⁹Hande e pokao hayeke wandikima: Pida handaata: mo pambo haemeke haliweki pa:ta: paa alota: Koto halita: ipika: tapakee leekeme. ⁷⁰Koto leekepate Pidama: paa alota: I dia:me leekeme.

Hosiki hao wetepena: mo hande pambo haemeke haliwekima: Pida pa:ta: paa alota: Neketa: ipika: tapake halie. Neketa: Ka:lili hali yeke handaa loma:me lemekeme. ⁷¹Koto lemekepate Pidama: alota: Koda:ma: I hoeyaena: Koda:ma: opitolo haena: alome laata: Ikana:ma: aleme halita: I na handolome leekeme. ⁷²Kutupa koto kone mo koka:la:ma: hoto yaapo peao tiaaso hata: e leekeme. Kutupa Pidama: Yesuma: amba: ipiki pa:ta: leekeeki hone wiekeme. Mo koka:la:ma: hoto yaapo peao ai na leke haena: kone hoto tepo ya biki a:mbao lo hoeyaalipikie leekeeki hone wiekeme. Kutupa Pidama: koto leekeeki hone witolo hata: e wopu leekeme.

Yesuta: Pailedi pa:ta: hatuku pemekeme
(Ma:tiu 27:1-2,11-14, Luku 23:1-5, Dioni 18:28-38)

15 ¹Da ka:la:paaso siki yeni peao haemeke you haliwekima: make tondiki haliwekima: make wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: make kalesete haliweki paeyaoma: make pi hotimikime. Kutupa mo haliwekima: Yesu tonkao mea Pailedi pa:ta: hatuku pemekeme. ²Pailedim: Yesu pa:ta: lota: pitolo alota: Neketa: Diu wanda:halina: kini hali halepe leekeme. Yesuma: Pailedina: pi hombo peaaso alota: Koto aleme leekeeki. ³Kutupa mo yeni peao haemeke you haliwekima: kiki maleke litolo Yesuna: pieke ekimanu pa la: mea tiaemekeme. ⁴Pailedim: Yesu paa lota: pitolo alota: Pi ma:nda: na lelipikipe. Naka: hau pu hala: ekimanu wopu pa:ta: neke do la: mea tiaaseme handa:e leekeme. ⁵Koto leekepate Yesuma: pi ma:nda: na leekeme. Koto ekina: Pailedim: penkili piekeme.

Pailedima: Yesu lina: leekeeki*(Ma:tiu 27:15-26, Luku 23:13-25, Dioni 18:39–19:16)*

⁶Lombei Pupa Yapeeke natena: ne pambao haemeke pita: wanda:halina: honke la:tiki pu haemeke tupu: dipula pitieke hali homeke honke lemeketa: da pena: Pailedimas tapatiki pu hayekeme. ⁷Koto dina:ta: haliweki mandane ekimanu dipula da pa:ta: pitimikime. Koto haliwekima: kapomani pa:ta: a:nda: limiki pita: wanda:hali limikime. Kutupa iki ame^{le} hali homeke ipika: bikita: Batabasi pitiekeme.

⁸Wanda:hali paeyao wopuma: momba:la hata: Pailedi pa:ta: a:pa honke alo hata: alota: Niki pa:ta: peao hale tupu: peae lemekeme. ⁹Pailedimas iki pa:ta: alota: Ika: honema:ta: mo hande Diu wanda:halina: Kini hali tapawanope leekeme. ¹⁰Ipika: honema:ta: yeni peao haemeke you haliwekima: Yesu pa:ta: honditi pitolo hata: ipiki pa:ta: mea hatuku epena: lemeke ekita: Pailedimas hone wieke handaa leekeme.

¹¹Koto leekepate mo yeni peao haemeke you haliwekima:ta: wanda:halima: Yesu na tapake Batabasi tapawaena: honke lape laa ti lemekeme. ¹²Kutupa Pailedimas iki pa:ta: alota: Diu wanda:halina: Kini halie aleme halita: eki peaanope leekeme. ¹³Haliweki paeyaoma: pa pi tanda pu alualu pitolo alota: A:ka:tei wape piki tina: homena:e lemekeme. ¹⁴Pailedimas iki pa:ta: alota: Eki peakepe. Eki hau pa:la:pe leekepate pi pa daeyao tanda pitolo hata: alota: A:ka:tei wape piki tina: homena:e lemekeme. ¹⁵Koto ekina: Pailedimas mo wanda:hali paeyaona: hone pa:la:ekia puluekema: Batabasi da tapawaeyekeme. Kutupa Yesuta: yombua baena: laata: haliwekima: a:ka:tei wapepiki tina: tamendiao homaena:yeke haliweki pa:ta: Yesu mea haleekeme.

Yesu ki ki taemekeeki*(Ma:tiu 27:27-31, Dioni 19:2-3)*

¹⁶Dolo a:ndeli miniki haemeke haliwekima:ta: mo Kapomani tiekena: da hama tukiki pa:ta: Yesu hatuku pemekeme. Koto da bikita: Pa:totiomodae. Kutupa mandane dolo a:ndeli miniki haemeke haliweki paeyao epena: wi lemekeme. ¹⁷Haliwekima: wepiki nono piki dau ma:nda: meaata: Yesuna: lokena: pambaemekeme. Kutupa tekeke hake alemanu meaata: hopa: hopa: liao ipika: youna: pambaemekeme. ¹⁸Kutupa kikima: salusi pitolo hata: alota: Diu wanda:halina: Kini halio. Hao hapekee lemekeme. ¹⁹Kutupa doloma: ipika: you yumba:tiki pea ipiki pa:ta: dopi taatiki peaata: tumiki yotu hatiki pea ipiki pa:ta: yayapiki hau pitolo hata: panda: puniatiki pimikime. ²⁰Yesu makeao moneaota: mo hande dau wepikieki hola: meata: ipika: ota: daumanu yamaemekeme. Kutupa aka:tei wapepiki tina: tamendiao homaaluekema: Yesu hama hatuku pemekeme.

Yesuta: a:ka:tei wapepiki tina: tamendiao limikieki
(Matiu 27:32-44, Luku 23:26-43, Dion 19:17-27)

²¹Pota:na: puaata: hali ma:nda: manda:hande pimikime. Mo halita: Saitini da hali Saimonoe. Ipitika: A:lekesa:nda Lupasi yaapo ipilika: atek hayekeme. Dolo a:ndeli miniki haemeke haliwekima: mo hali meaata: Yesuna: a:ka:tei wape piki ti mea tiawaena: lemekeme.

²²Kutupa ikana:ma: Yesuta: mo Kolokoda alena: hatuku pemekeme. Hali you holikima: handeke alena:e. Koto ekina: Kolokoda lemekeme.

²³Koto alena: waini ikalita: mo mulamula ale ma:nda: taapuna: apa:tao Yesu pa:ta: halemekepate ipikana:ma: kiao na neekeme. ²⁴Kutupa ikana:ma: mo a:ka:tei wapepiki tina: Yesu tamendiaota: ipika: daumanu telipuluekema: haliwekima: kase tupu: peaata: tombo wataeyeke halima: ipika: hone pa:la: dau mia:tiki pimikime.

²⁵Nate wenokona: haena: Yesu mo a:ka:tei wapepiki tina: tamendiaemekeme. ²⁶Kutupa mo a:ka:tei wapepiki tina: pi dupa wape piekeme. Diu wanda:halina: Kini halie wape piekeme. ²⁷Pake nepeke hali yaapo make Yesu ame^{le} a:ka:tei wapepiki tina: tamendiaemekeme. Ma:nda:ta: Yesuna: popeke nane kikina: ma:nda:ta: ipika: hoe nane kikina: tamendiaemekeme. ²⁸[Kutu pimiki ekita: mo Baibolo buka pa:ta: wape pa:la: pita: ota: yaeyekeme dupae. Mo pi wieke ekimanu yambelemeke haliweki ame^{le} hala: halie hone wimikime wape pa:la:me.]

²⁹Pota:na: lombei pupa pa pu yapemeke wanda:halima: Yesu ki ta ta pu amboke wankeatiki pitolo alota: Aha. Neketa: mo hande tembolo da Ima: hoeyao hoto tepona: paa a:elueke le hande halipe. ³⁰Naka: kone da:ta mo a:ka:tei wapepiki tina: hola:pa:niao epoe lemekeme. ³¹Kutupa mo yen peao haemeke you haliwekima: make mo wape pea wala:tiki pu haemeke haliweki ame^{le} ika: ika: kone Yesu kitaaso hata: hande lemeke tupu: alota: Mandane wanda:hali da:tatiki piekepate ipikana:ma: ipika: kone da:taapeke na ya:la:me laata: ipiki pa:ta: alota: ³²Neketa: Isulai wanda:halina: Kini hali hande Ketiso haekena:ta: ota: koto a:ka:tei wapepiki tina: neke holepeleeki nikana:ma: handoma:ka:na:ta: naka: pi ota: opulumeke lemekeme.

Yesu homeekeeki
(Matiu 27:45-56, Luku 23:44-49, Dion 19:28-30)

³³Nate you tikekena: haena: mo kenke paeyao timba: la: pamba puaata: nate 3 okoloko (lekelo yopula: dina:ta:) paa paa piekeme. ³⁴Nate 3 okoloko (lekelo yopula: haena:) Yesuma: anekehapu wi la alota: Eloi. Eloi. Lama sa:ba:kadani la alota: doeki leekeme. Ya Koda:o. Ya Koda:o. I ekipeke yonka:laalepe leekeme.

³⁵Ipiki teke pa:ta: haemeke wanda:hali mandaneeeki manuma: opua alota: Opua:pe. Elaidia wi ala:me lemekeme. ³⁶Kutupa hali ma:nda:ma:

anke hao pua wa:la:mbima: handeke ale ma:nda: meaata: kake liki neke waini ikali tenke lao tumba pitina: laa tumapuna: hapulao Yesuma: dodopo lena: hala:liaaso alota: Hando hape. Elaidiama: ipiki a:pa honda: miliepe. Handomana:e leekeme. ³⁷Kutupa Yesuma: anekehapu wi laa ota: homeekeme.

³⁸Yesu homeeke ekima:ta: mo tembolo da tukiki pa:ta: hande tupele pieke dauta: oli holu nanema: sinki peaalupuniaota: ta:ta: ualu piekeme. ³⁹Kutupata: a:ndeli miniki haemeke haliwekina: opisa halima: Yesuna: leke popeleke nane hayekeme. Kutupa Yesuna: homeekeeki handolo alota: Woo. Do halita: ota: Koda:na: Eiyeke ya:ka:ta:me leekeme.

⁴⁰Mandane wanda:wekima: hosiki yola:ta: pao hata: handeteke haemekeme. Koto wanda:weki amele Ma:kadala da wanda: Meti hayeketa: kutupa mo wetepe weki Dia:mesi Diosepe hamala:na: inkiki Meti make Salome make haemekeme. ⁴¹Yesuta: Ka:lili nane hayeke pita: koto wanda:wekima: ipika: hoki nane teli mea pomu hata: ipika: ne yankatiki pu haemekeme. Mandane wanda:weki wopu make ipiki amele Diutuseleme da a:paata: koto alena: haemekeme.

Yesu toko mea hoimikieki

(Ma:tiu 27:57-61, Luku 23:50-56, Dioni 19:38-42)

⁴²Kutupa nate honda: pambuluekema: semoko da wape pitolo haena: Diu wanda:halina: Hoto Pila: Natena: pituluekema: tiki tiki yao wamo pita:la: dina: yeeke handaa ⁴³A:ta:matia da hali Diosepe epeekeme. Ipiita: epeke kaledese hali hayeketa: ipikana:ma: make Koda:na: Kilu Tombuao Hala:eki epena:yeke handeteke hayekeme. Ipikanama: honkopu hao puaata: Pailedi pa:ta: Yesuna: toko honda: meonoe laa honke leekeme. ⁴⁴Kutupa Pailedimai: Yesu amba: homea:ka:ta:me pi opuaata: penkilipa:tia pomua mo hande a:ndeli dolo miniki haemeke haliwekina: opisa hali epena: wi la: mea lota: pitolo alota: Yesu amba: homa:la:pe leekeme. ⁴⁵Homea:me leekeeki opuaata: Diosepema: Yesuna: toko mina: leekeme. ⁴⁶Diosepema: epeke hakepiki dau seliapo hambaata: Yesuna: toko honda: mea hande dau teliao tonka mea tiaa puaata: toopi ka:ka:na: pa:ta: lapa: piekeme. Toopi homeke ma:nda: mea petepete peatiki pua mo toopi ka:ka:na: a:mbeekeme. ⁴⁷Ma:kadala da wanda: Metima: make Diosepema: inkiki Metima: make Yesu ipika: lapa: piekeeki handepekeme.

Yesu paa tiaeeyekeki

(Ma:tiu 28:1-8, Luku 24:1-12, Dioni 20:1-10)

16 ¹Kutupa Diu wanda:halina: Hoto Pila: Nate welealo nane paeyeketa: Ma:kadala wanda: Metima: make Dia:mesina: inkiki Metima: Salomema: make Yesuna: tonka:na: yankaalo poluekema: senisi alemanu hambemekeme. ²Sande da ka:la:paaso siki nate opa:la: haena:

Yesuna: toko wieke ale pa:ta: pemekeme. ³Pulu hata: ika: ika: kone alota: Mo hande toopi ka:ka:na: a:mba ula: toopita: epima: mea a:meiyao petepete yawalia:pe lemekeme. ⁴Koto lemekepate pa handa:liaaso hata: mo hande toopi petepete yawao lumbupa wieke ekita: handemekeme. Kutupa make mo toopita: ota: tieke yeeke. ⁵Mo toopi lumba wieke alena: honda: pambaata: weki hali homeke handemekeme. Mo wekikalita: hakepiki dau hokulu pikieki pambaota: ika: popeke nane kiki nane pitiekeme. Kutupa mo wanda: manuma:ta: penkili pimikime.

⁶Mo hande wekikalima: iki pa:ta: alota: Na penkili pea:pa:peke. Ikana:ma: Na:s:a:tete hali Yesu mo a:ka:tei wapepiki tina: tamendiaemeke hali weitelememe. Ipitika: do pa:ta: na ula:me. Amba: tia:me. Ipika: toko wimiki alena: koto handa:pe leekeme. ⁷Kotoeki handaa Pupe laa Pida make Yesu ipika: mandane disaipolo haliweki make Yesuta: mo Ka:lili nane titina: amba:la pea:me lolo pupe. Ipkana:ma: iki pa:ta: amba: hande lea: tupa: koto pa:ta: handilimikie lolo pupe leekeme.

⁸Mo wanda:manu hama nane opolu bao mo toko wieke alena: mina:pa:laota: pututu litolo hata: make penkili pitolo hata: pindi pa puaata: paala:ma: homemeke handaa ma:nda: pa:ta: pi na lemekeme.

Yesuma: Ma:kadala wanda: Meti pa:ta: ipiki waleekeeki
(*Ma:tiu 28:9-10, Dioni 20:11-18*)

⁹[Yesuma:ta: Sande da panake ka:la:polo haena: tiaota: titina: amba:la mo Ma:kadala wanda: Metima: handena:yeke peneme yaeyekeme. Mo wanda:ta: Yesuma: amba: kone ipika: hoke temoko watake hata: tolu lieke wanda:e. ¹⁰Mo wanda:ma: Yesu ame_{le} amba: pomu haemeke wanda:halima: e alo haena: Yesuma: leeke pi lolo peekeme. ¹¹Kutu piekepate mo wanda:halima: Yesu paa tiao hala:me leekeeki opuata: Ima: handoa:me leekeeki opu kone ota: na opimikime.

Yesuma: disaipolo hali yaapo pa:ta: ipiki waleekeeki
(*Luku 24:13-35*)

¹²Wetepena: hali yaapo pota:na: pepekepate Yesuma: mo hali yaapoma: handena:yeke ta:ta: piki hali leke peekeme. ¹³Kutupa mo hali yaapoma: paa la:ka:la puaata: mandane hoki nane tolu haemeke wanda:hali lolo pepekepate ipilika: pi make na opimikime.

Yesuma: mo 11 disaipolo haliweki pa:ta: ipiki waleekeeki
(*Ma:tiu 28:16-20, Luku 24:36-49, Dioni 20:19-23, Aposolo 1:6-8*)

¹⁴Kutupa wetepena: mo hande kiki yaapona: ankena: homeke pu haliweki kone ne nalo pitina: iki pa:ta: ipika: kone waleekeme. Yesuma: mo haliwekima: ipika: tiao hayekeeki handemeke wanda:halina: pi na opimiki handaata: Yesuma: mo haliwekina: pi na opimiki ekina: make

ika: puki taka:laeyeke ekina: make pi leekeme. ¹⁵ Yesuma: iki pa:ta: alota: Kenke paeyao pa:ta: puaata: wanda:hali paeyao pa:ta: do pi seliapo wala:pa:peke laa ¹⁶ Hali epima: pi mea bipitaisi peawayaya:ka:na:ta: koto halita: da:ta halieke. Kutu piliepate hali epima: pi na mia:ka:na:ta: ipika: yenki milieke. Koda:ma: pi yokaalu pia:ka:na:ta: kota: alu pilieke. ¹⁷ Kutupa pi mulu peleme wanda:halima: do wele pita:la: ekimanu handilimikie leekeme. Ya bikina: hoke temokomanu tolu limikie. Panake pimanu lelimikie. ¹⁸ Hoke ketomanu kikima: minilimikie. Hali homaasa: ikali nemeka:na:ta: na homilimikie. Yeni haaseme wanda:halina: ika: kiki wimika:na:ta: koto wanda:hali tiaalimikie leekeme.

Yesu oli ya nane hatuku miekeeki
(Luku 24:50-53, Aposolo 1:9-11)

¹⁹ Koto ekina: Tekehali Yesuma: mo wanda:hali pi la halo paeyaota: Koda:ma: Yesu mea oli ya nane hatuku miekeme. Kutupa Yesuta: Koda:na: popeke nane kiki nane pitiniaeyekeme. ²⁰ Yesuta: oli hepeni nane pua hata: disaipolo wanda:halima: kenke paeyaona: do pi seliapo wala:tiki pu hayekeme. Kutupa Tekehali: mandakena: e pokolo hata: wanda:halima: ika: pi ota: pie lena:yeke wele pieke ekimanu pimikime. Kutu pimikime.]

Lukuma: wape pieke Pi Seliapoe

Lukuma: Diopilusi pa:ta: tameiya: tapaeyekeeki

1 ¹Diopilusio. Mo niki tukiki pa:ta: pa:la:eki manuta: mandane wanda:hali wotuma: ika: ika: kone honkopu wotu hao wape lao wilimime. ²Mo amba: hande pieke ekimanu paeyaota: ota: kini pea handaa walemeke haliwekima: niki pa:ta: la kimi tupu: kone ikana:ma: make ika: wapemanu pa:ta: laemekeme. ³Koto ekina: epeke some Diopilusio. Ima: do hau manuna: kini pa:la: tupu: sembepela hone na u pita: handa: wiaata: naka:eki make tikitiki yao wape lao wiaasota: epolo pia:me laa loa:me. ⁴Ima: dupiki hauta: nakana:ma: naka: waleke pimanu paeyaona: teke handoelena: yeke loa:me.

Dioni mondulu pieke ekina: pi la haleekeeki

⁵Mo Diudia nane hande kini hali Hetodi hayeke pita: yeni peao hayeke hali homeke Sekataiya make hayekeme. Ipikita: mo yeni peao haemeke Abaisia tapake halie. Ipika: wanda: Elisa:bedi make mo hande yeni peao haemeke Etoni tapake wanda:e. ⁶Mo wanda: hali yaapota: Koda:na: leke popelekena: tikitiki yao hata: ipika: pi ula: ekimanu paeyao opu haepekeme. ⁷Kutu pu haepekepate weki ma:nda: na hatuku haepekeme. Pa ekipeke mo Elisa:bedita: kenohali hayekeme. Kutupa ipilikita: koke tooli haepekeme.

⁸Sekataiyata: ipika: tapake haliwekina: Koda: pa:ta: hata: hande yeni peao haemeke nate epeeke handaata: ⁹mo yeni peao haemeke haliwekima: pu haemeke tupu: Sekataiyama: mo hande totopo piki ale mo olodana: yankaena:yeke mimikime. ¹⁰Koto ekina: mo hande totopo piki ale yankeeke pita: mo wanda:hali paeyaoma: hama: nane hata: yeni pitolo haena: Sekataiyata: mo Tekehalina: tembolo da pa:ta: honda: pamba peekepate ¹¹mo hande totopo piki ale oloda yanko hayeke popeke nanema: kiki nane Tekehalina: enisolo homeke a:pa hayekeeki handeekeme. ¹²Kutupa Sekataiyama: mo enisolo hando haota: paala:ma: homolo hata: make

ka:nda:ma: homeekeme. ¹³Kutu piekepate mo enisoloma: ipiki pa:ta: alota: Sekataiyao. Paala:ma: na homa:peke laata: Koda:ma: naka: yeni pieki opu haota: naka: wanda: Elisa:bedima: naka: weki mendoza: lelieke. Kutupa nakana:ma: mo wekina: bikita: Dioni lapeke laata: ¹⁴Nakana:ma: make ta:na:ma: homolo pelepateta: mo weki mendoza:ka:na:ta: mandane wanda:hali wopuma: make ta:na:ma: wotu homilimikie. Kutupa ¹⁵mo weki daeya hata:ta: Koda:na: leke popelekena: hata: hali tieke halieke laata: Ipkana:ma:ta: mo waini ikali make mo hoke ikali make na nelieke. Kutupa ipikita: inkikina: weleke pa:ta: pitina: kone mo Holi Sipitidi tumbaalieke. ¹⁶Kutupa ipikana:ma: Isulai wanda:hali wopu pa hatuku ika: Tekehali Koda: pa:ta: pelimikie. ¹⁷Ipikita: Tekehali: tapaalia: hali pua hata:ta: hande Elaidia tupa: honkopu hao wele pitolo hata: kutupa wekiwandiki ateke ameda titi make paa mea apa:taota: mo hande pi na opueleme wanda:halima: tikitiki piki hone wina:yeke mea la:ka:laota: mo hande Tekehali: epolo pa:la: dina:yeke ipika: wanda:hali mea tikitiki yao haena: lelieke leekeme.

¹⁸Sekataiyama: mo enisolo pa:ta: alota: Do pita: ota:ekie laa ekipa hone wionope laata: Ya wanda: diki telipina: koke ya halopa:me leekeme.

¹⁹Mo hande enisoloma: ipika: pi hombo peaaso alota: Ita: Keipitee laata: Koda:na: leke popelekena: hao halome. Kutupa Koda:ma:ta: do pi seliapo neke pa:ta: lonoyeke I tapaeya:me. ²⁰Do Ima: mea epolo pita: ipika: nate epea:ka:na: ota: yaalo pa:la:pate nakana:ma: na opueleme laata: Kota: do alo pi na opiki handaa neketa: pi na leke kake a:amba halipikie. Kutupa Ima: neke pa:ta: do la: witolo pi ota: yaeya:ka:na:ta: naka: kake paa lombaa pi lelipikie leekeme.

²¹Koto pi alo haepekepate mo wanda:halima: hama: nane hata: Sekataiya epena: handeteke haemekepate ai na epeeke handaata: ikana:ma: hone ta:ta: ta:ta: wimikime. ²²Kutupa Sekataiya opolu bao hama: nane epeekepate mo wanda:hali pa:ta: pi ma:nda: lapeke na yeeke. Koto ekina: wanda:halima: hone witolota: ipikana:ma: mo tembolo da tukiki pa:ta: hata: aleta: ma:nda: handolo pia:me la hone wimikime. Kutupa Sekataiyama: pi lapeke na yaalo hata: wanda:hali pa:ta: ipika: kiki homeke wankeaaso hata: kikima: kone waleekeme.

²³Sekataiyama: mo hande tembolo da pa:ta: ipika: e pokohayekie natemanu paeyeketa: ipika: da paa la:ka:la peekeme. ²⁴Kutupa koto hoki naneta: ipika: wanda: Elisa:bedima: weki loke lombeeketa: sumba: yunki hata: ipika: da na mina:pa:lake pa pitiekeme. ²⁵Elisa:bedima: alota: Tekehali: ame do tupa: tamba: ma:la:me laata: Wanda:hali pa:ta: yaala:ma: homoa: ekita: ipikana:ma: yoka: mea baala:me leekeme.

Yesu mondulu pieke ekina: pi la haleekeeki

²⁶Kutupa Elisa:bedima: weki loke lomba haena: sumba: yunki mindiki a:pa opeeke dina:ta: Koda:ma: hande enisolo Keipitele mo Ka:lili nane

hayeke da Na:s:a:tete da pa:ta: tapaeyekeme. ²⁷Mo hande amba: hayeke kini hali Deipidina: tapake hali Diosepene: da polo pieke wandiki pa:ta: pi la: ulu pena: tapaeyekeme. Mo wandikina: bikita: Metie. ²⁸Mo hande enisoloma: ipiki pa:ta: pua alota: Keiyae. Neketa: Tekehalima: ota: amba: epeaala: wandikie. Neke yaapo hala:me leekeme.

²⁹Metima: koto pi opiekepate Eki hau pulu polo ekina: ala:pe laa ipika: honema: mo pi teke wotu weiyekeme.

³⁰Mo hande enisoloma: ipiki pa:ta: alota: Metio. Koda:ma: neke pa:ta: hone wotu wita:la:ma: paala:ma: na homa:peke laata: ³¹Neketa: weki loke lombaata: wetepena: hali weki mendilipikima: ipika: bikita: Yesu lapeke. ³²Kutupa ipiki daeyaata: hali tieke halieke. Kutupa ipikita: Ota: Manda Hala: Koda:na: Eiyeke lelimikie leekeme. Kutupa mo hande Tekehalia Koda:ma: ipika: amba: titina: kini hali Deipidina: kilu tombuao hayekeeki ipikana:ma: mina: lelieke. ³³Kutupa ipikita: Dieikope tapake wanda:halina: kini hali hao hata: ipika: kilu tombuao halo pa:la: ekita: na paelieke leekeme.

³⁴Koto leeketa: Metima: mo enisolo pa:ta: alota: Kotoeki pulu pa:la: ekita: ekipape. Ita: halina: da ai na polome leekeme.

³⁵Mo hande enisoloma: ipika: pi hombo peaaso alota: Mo Holi Sipitidi neke pa:ta: ipilieke. Kutupa make Ota: Manda Hala: Koda: ipika: wele pita:la:eki neke pa:ta: a:pa pitilieke. Kutu pita:la: ekima:ta: mo hande nakana:ma: mondulu pele yako piki weki ipikita: Koda:na: Eiyekee lelimikie. ³⁶Naka: tapake wanda: Elisa:bedi pa:ta: hone wia:peke. Ipiki pa:ta: Weki kenohali wanda:e lo halemepateta: ame ipikita: koke wanda:sikima: kone ipika: weki loke lombeeke sumba: yunki mindiki hata: amba: opa:la:me laata: ³⁷Hau paeyao kone Koda:ma: pea:peke ya:la:me leekeme.

³⁸Koto leeke handaa Metima: alota: Ita: Tekehalina: e pokao halo wandikie. Nakana:ma: la: witele tupu: pina:e leekeme. Kutupa mo enisolota: mo wandiki mina:pa:lao peekeme.

Metima: Elisa:bedina: da kimisu peekeki

³⁹Koto pita: kone Metita: tiao Diuda nane peiyene wieke pa:ta: hayeke da ma:nda: pa:ta: aiya peekeme. ⁴⁰Puaata: Sekataiyana: da pa:ta: honda: pamba pua Elisa:bedi pa:ta: keiyae pi pua leekeme. ⁴¹Metima: leeke pi Elisa:bedima: opitolo haena: kone mo ipika: weleke pa:ta: pitieke weki la:ma: la:ma: piekeme. Kutupa Elisa:bedima: mo Holi Sipitidima: tumba pitina: pi ⁴²anekema: alota: Wanda:weki poluna: kone Koda:ma: neke mea epeaala:me laata: Nakana:ma: mondulu pele weki make Koda:ma: amba: epeaala:me. ⁴³Yaka Tekehalina: ama:ma: I handolo epele ekita: do hau tiekena: pa ekipeke epelepe leekeme. ⁴⁴Naka: keiyae pi leeki opitolo hano kone ya weleke pa:ta: pilu: wekima: ta:na:ma: homolo hata: tia liaeya:me.

45 Nakana:ma:ta: mo hande Tekehalima: neke pa:ta: pi la: ula: ekita: opua ota: pilieke hone tula ale ekima:ta: ta:na:ma: homilipikie leekeme.

Metima: ta:na: homolo la:la: emeli

46 Koto leeketa: Metima: alota:

Yaka pukima: Tekehalina: pi laasome.

47-48 I Mea Da:taasa: Hali Koda:ma:ta: Ita: ipika: e pokaaso wanda:siki pa:ta: kone hone ula: ekina: yaka temokoma:ta: ta:na:ma: homa:la:me.

49 Hande Wele Pita:la: Koda:ma:ta: I pa:ta: hau tiekemanu peala: ekina:ta: ame make wetepe make wanda:hali paeyaoma: I pa:ta:ta: Koda:ma: epeaala: wanda:e lelimikie.

Mo Koda:na: bikita: yakopiki bikie.

50 Ipiki pa:ta: paala:ma: homeleme wanda:hali pa:ta: make koto wanda:halina: weki wandiki pa:ta: make ipikana:ma: a:ta:ma: homo hala:me.

51 Ipikana:ma: ipika: wele pita:la: kiki tindipaota: mo hakoko liteleme wanda:hali ika: dupumana:e laa amu piteleme alemanu tonka:na: ta:ta: ta:ta: pea wina:yeke la:la:me.

52 Wele piteleme kini haliwekimanu make manda pitimikipate ipikana:ma: iki mea lopa:niao mo hande pa haleme haliweki mea a:meiyala:me.

53 Tea:ma: homemeke wanda:hali pa:ta: epeke napeke alemanu mea tumbaeyekepate pa mo hamoko wanda:halita: kiki hameke tapaeylekeme.

54 Nika: amba: titina: apa:mei pa:ta: la: wieke pi manuta: ipikana:ma: ota: yao piekeme.

Ipika: e pokaeyeke hali Isulai pa:ta: ipikana:ma: tamba: mulu epeeekeme.

55 Kutupa Eipoloha:ma: pa:ta: make ipika: hoki nane wanda:hali paeyao pa:ta: make hoto paeyao ipikana:ma: a:ta:ma: homo halueke hone wiekeme laa leekeme.

56 Koto laa Metita: Elisa:bedi amele sumba: tepo haota: paa la:ka:la ipika: da peekeme.

Bapitaisi peao halo pieke hali Dioni mendiekeeki

57 Kutupa Elisa:bedima: ipika: weki mondulu pieke nate epeeke handaaata: haliweki mendiekeme. 58 Kutu pieke handaa ipika: tapake wanda:halima: make ipiki amele haemeke wanda:halima: make Tekehalima: ipiki ota: epeaeyekeeki handaaata: pea: paeyaoma: make Elisa:bedima: make ta:na:ma: homemekeme.

59 Pula homeke paeyeketa: mo weki sekemesaisi hau pealuekema:
 momba:la hata: ipika: atekena: biki kone Sekataiya loluekema: pimikipate
 60 ipika: inkikima: alota: Dia:me. Ipika: bikita: Dionie leekeme. 61 Kutupa
 mo wanda:halima: ipiki pa:ta: alota: Koto biki lolo poloma:pateta: naka:
 tapake hali homeke a:nda: koto biki leke hali ma:nda: na haya:me
 lemekeme. 62 Koto laa mo wanda:halima: kiki wankeaaso hata: mo
 wekina: ateka pa:ta: alota: Ta wekita: eki biki lomana:pe lemekeme.
 63 Koto ekina: Sekataiyama: wape puluekema: tameiya: honke laa dupa
 wape piekeme. Do wekina: bikita: Dioni alome laa wape piekeme. Kutu
 pieke handaa mo wanda:halia paeyaoma: penkilipa:tia pomimikime.
 64 Kutu pieketa: kutaa kone Sekataiyana: kake lumbieketa: pi lapeke
 yalo hata: ipikana:ma: Koda:na: pi laeyekeme. 65 Koto ekina:ta: koto
 pa:ta: haemeke wanda:halima: paala:ma: homemekeme. Kutupa mo
 pieke ekimanu mo Diudia nane peiyene pa:ta: hayeke da sunu paeyao
 pa:ta:manu la:tia pomimikime. 66 Mo pi opimiki wanda:halia paeyaoma:
 opua hone witolo alota: Do wekita: ekipiki hali halia:pe laa lota: lota:
 pimikime. Tekehalina: wele pita:la:eki mo weki pa:ta: peneme yao
 pitiekeeki handolo hata: lemekeme.

Sekataiyana: la: wieke ekimanu

67 Mo wekina: ateka Sekataiyama: mo Holi Sipitidi tumba pitina: hata:
 pi la: witolo alota:

- 68 Tekehalima: ipika: wanda:halia tamba: mulu a:paata: iki tonkaala:
 alemanu ka:la:pa wala: ekina: Isulai wanda:halina: Koda: ipika: pi
 laamana:e.
- 69 Ipika: e pokaeeyeke hali Deipidina: tapake hali kone niki Mea Da:taalo
 Pa:la: wele pita:la: Hali ipikana:ma: amba: mea a:meiyawala:me.
- 70 Ame do yaaso hata: pita:la: ekita: amba: titina: kone ipika: pi la:mea
 halo haemeke yako piki haliwekima: ipika: pi la: wiaena:yeke
 leekeme.
- 71 Niki amele a:nda: liteleme haliwekima: make leke tankema:
 handeleme haliwekina: wele pita:la:eki manuma: make niki
 bepolaapa:na: niki mea tamba: muluekema:yeke ipikana:ma: pi
 amba: la: wiekeme.
- 72 Kutupa nika: amba: titina: haemeke haliweki pa:ta:ta: Iki pa:ta:
 a:ta:ma: homolueke laa Yaka yako piki pi la: ulueki make hone
 uluekee leekeme laata:
- 73-74 Nika: amba: titina: hayeke hali Eipoloha:ma: pa:ta: ipikana:ma: pi
 tieke la: witolo hata: leeketa: niki pa:ta: make ipikana:ma: pi dupa
 la: ula:me. Ikana:ma: paala:ma: na homeke
- 75 yaka e pokao hata: yako piki wanda:halia make tikitiki yao haleme
 wanda:halia make I pa:ta: bapi paeyao koto tupa: hamena:yeke ika:

a:nda: tunkuliki haliwekima: iki bepolaapa:na: Ima: iki tamba:
mulueke laa pi la: wiekeme leekeme.

- ⁷⁶ Koto ekina: ya wekio. Neketa: Ota: Manda Hala: Koda: ipika: pi
la:mea halo hala: hali haleme laa lelimikie.
Kutupa Tekehali wetepena: epena: nakana:ma: ipika: pota: tikitiki
yawaluekema: amba:la pelipikie.
- ⁷⁷ Nakana:ma: ipika: wanda:hali pa:ta: dupa lelipikie.
Koda:ma: ika: hoke hau peleme ekimanu paeyaaso hata:ta: iki mea
da:taalieke laa lelipikie.
- ⁷⁸ Pa ekipeke. Nika: Koda:ta: yopu hao hata: niki pa:ta: a:ta:ma: homo
hala:me. Da panake ka:la:polo hata: paa peaasa: tupata: Koda:ma:
niki pa:ta: da:ta:la:eki kilieke.
- ⁷⁹ Kutupata: mo homa:la: ekina: paala:ma: homolo hata: timba: la:pa
pa:la: ekina: tu pa:ta: haleme wanda:hali pa:ta: make Koda:ma:
oli ya nane hata: paa peanialieke. Nikita: mo puki lopa:niao pulu:
pota:na: pomonoyeke ipikana:ma: nika: pota: walolo hata: do
haumanu pilieke laa leekeme.
- ⁸⁰ Kutupa mo wekita: epeke tupa: daeyaata: ipika: temoko make
daeyatia pulu hata: mo Isulai wanda:halina: leke popelekena: haluekema:
handeteke hata: mo hapu hayeke alena: hao hayekeme.

Yesu mendiekeeki
(*Ma:tiu 1:18-25*)

2 ¹Mo Sisa Okasitasima: ipika: kilu tombuao hayeke da wanda:hali
paeyaona: bikimanu wape pina:yeke momba:lapa:peke laa leekeme.
²Koto titina: biki mimiki pita:ta: mo Sitia nane handeteke hayeke
kapomani tieke halita: Kuliniasi hayekeme. ³Koto leeke handaa wanda:hali
paeyao biki mina:yeke ika: da teke pa:ta:manu pemekeme. ⁴Hali ma:nda:
Diosepeta: mo Ka:lili nane hayeke da Na:sa:tete da mina:pa:laota: mo
Diudia nane hayeke da Beteleha:ma: da pa:ta: peekeme. Koto data:
hande kini hali Deipidi mendieke dae. Diosepeta: Deipidina: tapake hali
hayekeeki yaalo koto da pa:ta: peekeme. ⁵Kutupa ipika: wanda: Meti yaapo
biki mina:yeke pepekeme. ⁶Metita: weki loke lomba pitina: pepekepate
mo Beteleha:ma: da pa:ta: pua hata: Meti weki hoki neekeme. ⁷Kutupa
ipika: mupeke weki mendiata: hokulupeke dau manuma: ambulata: kimisu
wanda:halima: hambo haemeke da pa:ta: pelia:peke da dia:yeke handa kao
ma:na:na: ne halo haemeke ulu pa:ta: mea pua wiekeme.

Enisolotonu pita: sipisipi handeteke haemeke haliweki yaapo

⁸ Kutupa mandane sipisipi handeteke haemeke haliwekima:ta: koto
data: pa ambu hapeke nane ika: sipisipi ma:na: titi timba handeteke

haemekepate ⁹Tekehalina: enisolo homeke iki pa:ta: opolo epeekeme. Kutupa mo Tekehali ipika: paa pa:la: ekima: iki dupaeyekeme. Koto ekina: mo haliwekima: paala:ma: wopu homemekepate ¹⁰mo enisoloma: iki pa:ta: alota: Paala:ma: na homa:pepee. Iki pa:ta: epeke pi seliapo loluekema: epolome. Koto ekima:ta: wanda:hali paeyao ta:na:ma: homaalieke. ¹¹Ame do timbata: oni hande Deipidina: da teke pa:ta:ta: ika: da:taalo pa:la: Tekehalu amba: mendia:la:me. Ipikita: Tekehalu Ketisoe. ¹²Iki pa:ta: Ima: alo ekita: ota: pi aloma: handolo pupe. Mo wekitu: dauma: ambula bao mo kao ma:na: manuma: ne no haleme uluna: ula:ma: handolo pupe laa leekeme.

¹³Koto kone oli hepeni nane haemeke enisolo titi wopuma: mo hande enisolo homeke ame~~e~~le apa:tao a:pa pambo hata: Koda:na: pi laaso hata: alota:

¹⁴Oli ya manda hala: Koda:na: pi lapa:peke.

Ipikana:ma: ta:na:ma: homolo hata: kenkena: haleme haliwekina: puki lopaala:me laa lemekeme.

Sipisipi handeteke haemeke haliwekima: Yesu handolo pemekeme

¹⁵Mo hande enisolo tapake pa la:ka:la ya nane pemekeme hoki nane mo ma:na: handeteke haemeke haliwekima: pi hotiolo hata: alota: Mo Tekehalima: niki pa:ta: la kia: ekita: oni Beteleha:ma: da nane pa:la:eki handomana: bape lemekeme. ¹⁶Kotoeki laa ajiya puata: Meti Diosepe yaapo handa: wiata: ulu pa:ta: hande weki wiekeeki handemekeme. ¹⁷Mo ma:na: handeteke haemeke haliwekima: mo weki handolo hata: hande enisoloma: mo wekima: pulu piekeeki iki pa:ta: la kiekeeki manuta: mo wanda: hali yaapo pa:ta: la halemekeme. ¹⁸Kota: koto haliwekima: la halemeke ekimanu opimiki wanda:hali paeyao:ta: penkilipa:tiia pomimikime. ¹⁹Kutupa Metima:ta: hande pi paeyao pa:ta: hone witolo hone wopu u pitiekeme. ²⁰Kutupata: mo hande ma:na: handeteke haemeke haliwekima: pa la:ka:la pulu hata:ta: mo enisoloma: leeke tupa: kone hande hau paeyao handaata: Koda:na: biki mina:liaaso hata: pi laatia pemekeme.

Yesuna: biki halemekeeki

²¹Kutupa pula homeke paeyeketa: mo weki pa:ta: sekemesaisi hau peaoata: ipika: biki Yesu lemekeme. Mo weki ai na pitiki haena: hande enisoloma: lahaleeke biki kone lemekeme.

Yesu tembolo da pa:ta: hatuku pepekeeki

²²Hande Mosesina: pi ula:eki manuna: wape pa:la: tupa: mo ankula: epeaalo pieke nate epeeke handa mo wekitu: Tekehalu pa:ta: haluekema: Diosepe Meti yaapoma: ipiki hatuku Diutuseleme da pemekeme.

²³ Tekehalina: pi ula: ekimanu pa:ta: dupa wape pea ula:me. Mupeke nanema: mendilimi weki paeyao Tekehali pa:ta: mea haena: lapa:peke laa wape pa:la:me. ²⁴ Ma:nda: make dupa wape pa:la:me. Homupiki ba yaapo o melipu panake ba yaapo lia hala:peke laa wape pa:la: tupu: ipilikana:ma: mo ba yaapo Koda: pa:ta: lia haluekema: pepekeme.

Simionima: piekeeki

²⁵ Kutupa mo Diutuseleme da pa:ta:ta: koke hali ma:nda: Simioni hayekeme. Koto halima:ta: Koda: pa:ta: paala:ma: homa hata: epeke hau pitolo hata: make mo Isulai wanda:halina: da:taalo pieke nate epena: handeteke hao hayekeme. Ipirita: Holi Sipitidi yaapo hayekeeki yolo hata: ²⁶ mo Holi Sipitidima: ipiki pa:ta: pi la: witolo alota: Neketa: ai na homeke pa halena: kone mo Tekehalima: pi la: ula: hali ipilieke. Mo Ketiso kone handilipikie laa pi la: wiekeme. ²⁷ Kutupata: mo Holi Sipitidima: Simioni hatuku mo tembolo da pa:ta: peekeme. Kutupa mo hande pi wiekeeki puluekema: Diosepe Meti yaapoma: mo tembolo da pa:ta: mo hande weki Yesu hatuku pepekepate ²⁸ Simionima: mo weki meata: Koda: pa:ta: keiyae pi alo hata: alota:

²⁹ Tekehalio. Ameta: naka: hande pi la: wili ekita: ota: yaaleme. Koto ekina: naka: e pokaaso halina: puki lopao pono lae.

³⁰ Do ekina: yeke loa:me. Naka: hande wanda:hali da:taalo pa:la: hali ame yaka lekema: handolome.

³¹ Do hauta: wanda:hali paeyao: handolo haena: piteleme.

³² Kutu pitolo hata: ipikana:ma: mo Diendaili wanda:hali pa:ta: paa pa:la:eki haluekema: make Isulai wanda:halina: biki tieke wina: loluekema: make pilieke laa leekeme.

³³ Koto pita:ta: mo Simionima: mo weki pa:ta: leeke pi opuaata: mo atek inkiki yaapoma: penkilipa:tia pomipikime. ³⁴ Simionima: iki epeaota: mo wekina: inkiki Meti pa:ta: alota:

Isulai wanda:hali wopu mea da:taaluekema: make hoeyaaluekema: make Koda:ma: do weki mea haena: laa pa:la:me.

Ipirita: Koda:ma: tombo leke haya:ka:na:ta: wanda:hali wopuma: ipiki pa:ta: pi la la pitolo hata: make

³⁵ ika: hone a:mbao wita:la: ekimanu peneme yao lelimikie. Kutupa ka:nda: pikieki ma:nda: make kepete ne haake ekima: leke naka: puki awilieke laa leekeme.

A:na:ma: piekeeki

³⁶ Mo A:sea tapake hali Pa:nuele ipika: waneke A:na:ma:ta: Koda:na: pi la:mea halo hayeke wanda: hayekeme. Ipirita: haliki yaapota: bapi watake hata: hao haliki homeekeme. ³⁷ Ipirita: koke wanda: hata: ipika: bapita: ⁸⁴ yeekeme. Kutupa ipikana:ma: mo tembolo da na mina:pa:lake timba

make natena: make Koda: pa:ta: panda:puniao hata: ne pi wia:tiki pea
yeni pu hatiki pu hayekeme.³⁸ Mo wanda:ta: koto pita: kone ipikana:ma:
koto pa:ta: opolo puata: mo weki handaata: Koda: pa:ta: keiyae pi laata:
Koda:ma: mo Diutuseleme wanda:hali da:taena:yeke handeteke haemeke
wanda:hali paeyaoma: opina: mo wekina: pi wotu leekeme.

³⁹ Mo Tekehalina: pi ula: ekima: pea:pa:peke la:la: hau paeyao pu
paeyaepeketa: mo Ka:lili nane ota: ipilika: haepeke da Na:sa:tete nane paa
pepekeme. ⁴⁰ Kutupa mo wekita: daeya hata: honkopu hao hata: make
hone wopu u hayeketa: Koda:ma: epeatiki piekeme.

Yesuta: weki hata: tembolo da pa:ta: piekeeki

⁴¹ Bapi paeyaota: Yesuna: apa: ama: yaapota: Diutuseleme nane mo
Lombei Pupa Yapeeke nate mia:tiki pieke handaa pua:tiki pipikime.

⁴² Yesuta: bapi kiki yaapo paeya ankena: yaapo mieke natena:ta: mo ne
pamba:la: nane ika: pu haemeke tupu: kone pemekeme. ⁴³ Mo hande
ne pamba paeyeketa: ika: da poluekema: yeke pemekepate Yesuta:

Diutuseleme da pa hapelia hayekeme. Ipika: apa: ama: yaapoma:ta: do
ekita: hone na wipikime. ⁴⁴ Ipilika: honema:ta: Yesuta: mo hande ika:
mandakena: pemekeme wanda:hali ame^{le} amba: pa:la:me hone wipikime.

Kutupa nate homekena: pota: ipu hao welealo nane ipilika: tapake make
ipilika: yankekemanu pitimiki alena: opolo a:pa Yesu weimea pominolo
hata: lota: putia pomipikime. ⁴⁵ Kutu pipikipate Yesuta: ota: na handa:
u haota: Diutuseleme nane paa la:ka:la pulu hata: weiya:tiki pepekeme.

⁴⁶ Nate tepo peaota: oli yeni pu haemeke da pa:ta: Yesu pitiekeeki handa:
wipikime. Yesuta: mo Diu wanda:halina: pi walo hayeke halieweki ame^{le}
pita: ika: pi opitolo hata: make lota: pita:la: ekimanu pitolo pitimikime

⁴⁷ Yesuma:ta: tandapiki hombo peatiki pieke ekina: mo ipika: pi opimiki
wanda:hali paeyaota: penkilipa:tia pomimikime. ⁴⁸ Ipika: apa: ama:
yaapoma:ta: Yesu hando haota: penkilipa:tia pomipikime. Kutupa Yesuna:
ama:ma: alota: Ya wekio. Ekiipeke nakana:ma: diki pa:ta: dupiki hau
pea pelepe. Neke weitolo hata: naka: apa: dikana:ma: pomoma: wotu
homopa:me leekeme. ⁴⁹ Yesuma: inkikina: pi hombo peaaso alota: Ekiipeke
ipilikana:ma: I weiya: mea pomua pelepepe. Ita: yaka Apa:na: da pa:ta:
pitoloeki ipilikana:ma:ta: hone na wipipa: laa loa:me leekeme. ⁵⁰ Koto
leekepate ipilikana:ma:ta: koto ipikana:ma: hombo peayeke pina: teketa:
hone na wipikime.

⁵¹ Kutupata: Yesuta: ipika: apa: ama: yaapona: pi opua Na:sa:tete
nane mandakena: pemekeme. Kutupa ipika: apa: ama: yaapona: pi nate
paeyao opua homu pea hayekeme. Kutu piekepate ipika: ama:ma:ta:
mo hande lemeke pimanu paeyaota: hone na yonka:lake hone pa wia
hayekeme. ⁵² Kutupa Yesuta: epeke honema: tumba:tia daetolo hata: kenke
wanda:halina: make Koda:na: hone pa:la: ekina: make daeyekeme.

Mo bapitaisi peao hayeke hali Dionima: pi waleekeeki
(Ma:tiu 3:1-12, Maka 1:1-8, Dioni 1:19-28)

3 ¹Mo Loma: Kapomani titina: You hali Sisa Taibitiasi ipika: bapi 15
 peao handeteke hayeke da yu paeyaota: pa handeteke hayekeme.
 Koto pita:ma:ta: ipikana:ma: mea haena: leeke Kapomani you haliweki
 manuma: ika: handeteke hatia epena: leeke kenke manuta: dupa
 handeteke haemekeme. Pontiasi Pailerita: Diudia kenke handeteke
 hayekeme. Hetodita: Ka:lili kenke handeteke hayekeme. Kutupa Hetodina:
 hameke Pilipita: Idulia make Data:kenaidisi koto kenke yaapo handeteke
 hayekeme. Laisaniasita: Abilini kenke handeteke hayekeme. ²Koto
 pita:ma: kone A:nasi Kaiya:pasi yaapota: Koda:na: yeni peao haepeke you
 hali haena:ta: mo hapu hayeke alena: hayeke hali Sekataiyana: eiyeye
 Dioni pa:ta:ta: Koda:na: pi epeekeme. ³Kutu pieke handaata: Dionima: mo
 Diodani ikali tea:na: wieke yu paeyao pa:ta: Koda:na: pi latiki pomuolo
 hata: alota: Wanda:halio. Iki paeyaoma: ika: amba: pimi haumanu make
 ika: honemanu make la:ka:la: minaata: bapitaisi peano lapa:peke. Koto
 haumanu ota: pimika:na:ta: kota: Koda:ma: ika: pimi haumanu paeyaosiki
 paeyaaoso hata: paa na niminaalieke leekeme.

⁴Koto Dionima: pieke ekita: amba: titina: Koda:na: pi la halo hayeke
 hali ma:nda: bikita: Aisaya ipikana:ma: bukana: wape pea ula: ekita: dupa
 la:la:me.

Hali ma:nda:ma: hapupapeke alena: hata: wi laa dupiki pi ala:me.
 Tekehalina: pota: tikitiki yao wia:pa:peke.

Ipiki epeke tupa: epena: mo ipika: pota: wamo peao mea tikitiki yao
 epeapa:peke.

⁵ Kutupata: mo hawete manuta: mea tumbapa:peke.

Mo yu elimanu make mo potemanu make paeyao ao tumbaota:
 mandake pina: lapa:peke.

Kutu pitolo hata: mo pota: hoihoi pa:la: ekimanu make ota: epeke
 tupa: tikitikina: mea epeaaso hata:
 mo hana:manu pota:na: wekila:la: ekimanu make ota: epeke tupa:
 tikitiki yao epeapa:peke.

⁶ Kutu pimikina:ta: kota: wanda:hali paeyaoma: Koda:na: kita:la:
 da:ta:la:eki handilimikie laa la:la:me leekeme.

⁷Koto dina:ta: wanda:hali wotuma: Dionima: iki bapitaisi peaena:yeke
 paeyao epemekeme. Kutu pimiki handaa Dionima: koto wanda:hali
 pa:ta: alota: Ikita: ketomanue. Ikita: Koda:ma: teke pa:ta: epena: lolol
 pa:la: mineke panka:la: ekita: wonduluekema: hamena: laa ma:nda: epita:
 pindipa pelimiki pita: epima: kinki pa:la:pe. ⁸Ika: pimi hoke haumanu
 paeyao amba: hoki waleme ekina: wanda:halima: handena: mo epeke
 kiliki a:ela: tima: pa:la:eki pina: epeke haumanu pea:pa:peke. Koto

ekina:ta: ikana:ma: Nika: meita: Eipoloha:ma:e laa kutupiki pimanu na lapa:peke laata: Dionima: iki pa:ta: alota: Opua:pe. Koda:ma: do toopimanu meaata: Eipoloha:ma:na: mondu semba:lala: wanda:halina: ana:na: wepia haena: lapeke ya:la:me alome. ⁹Hande hapula: ti manuna: teke pa:ta: pokuluekema: manda: meaowa:me leekeme. Epeke kiliki na a:eya:la: timanu paeyao siki poko lopaota: ti talo hala: pa:ta: paeyao siki mu yankilieke leekeme.

¹⁰Do pimanu opua mo wanda:halima: Dioni pa:ta: lota: pitolo hata: alota: Kota: nikana:ma:ta: eki hau peomonope lemekeme. ¹¹Dionima: ika: pi hombo peaaso hata: alota: Hali ma:nda:ma: ipika: dau yaapo wia:ka:na:ta: kota: ma:nda:ta: mo dau dia:ya:la: natehali ma:nda: pa:ta: hala:peke. Kutupa make ne napekeeki wia:ka:na:ta: kota: ne dia:ya:la: wanda:halimanu pa:ta: telipea hala:pa:pekee leekeme. ¹²Koto natena:ta: mo mandane dakisi mani mu haemeke haliwekima: Dionima: iki bapitaisi peaena: ipiki a:pa lota: pitolo alota: Wala:la: halio. Nikana:ma:ta: eki hau piomonope laa lota: pimikime. ¹³Koto lemeke Dionima: hombo peaaso alota: Ikana:ma: mo wanda:halina: dakisi mani mimika:na:ta: kota: haka:ta:pao na miki mo Kapomanina: Lo pima: tombo ula: tupa: mia:pa:peke leekeme. ¹⁴Mandane ami haliwekima: make a:pa lota: pitolo hata: alota: Nikana:ma: make ekipiki haumanu peomonope lemekeme. Koto lemeke Dionima: iki pa:ta: alota: Ma:nda:na: mani pake muluekema: paala: tiao o yayapiki ekina: pa hameke la: tiaasa:eki ota: na pea:pa:peke. Kutupa ika: e pokaasemeke kita:la: yenkita: ana:na: kita:la:me hone wia:pa:peke leekeme.

¹⁵Mo wanda:halima: koto haumanu paeyao handaata: ika: puki pa:ta: hayeke ale tialu baeyeke ekima:ta: ikana:ma: hone eleke eleke witolo hata:ta: do Dionita: hande Ketiso pateya:la:me laa hone wimikime. ¹⁶Koto ekina: Dionima: iki pa:ta: alota: Ima: ikita: ikalima: bapitaisi peao halopate hali ma:nda: wetepena: ipilia: halita: ota: honkopu wotu hala:me. Ita: ipiki yaapo ana: pea:peke na ya:la:me. Ipika: anke dake holaapeke make Ita: ana: na pa:la:me leekeme. Ipihana:ma: ikita: Holi Sipitidi pita: ti uleke yaapoma: bapitaisi pealieke leekeme. ¹⁷Ipihana:ma: mo hande widi kilikina: ambuku napeke yaapo putupa alu puluekema: pana:pulu pa:la: sa:sata: ipika: kikina: miniki hala:me. Ipika: widi kiliki epekeeki paeyaota: ipika: widi napeke u hala: da pa:ta: momba:la wilieke. Pate mo ambuku paeyaota: tina: pana:pu yankilieke. Koto titaa: na paeyeke pa to halieke leekeme.

¹⁸Mo wanda:halima ika: hoke haumanu hoki wala puki hone lekelena:yeke Dionima: Koda:na: Pi Seliapomanu ota: epeke tupa: la hala:tiki pominolo hata: wanda:halini sutiatia pua:tiki pomiekeme.

¹⁹Koto pa:la:pate Dionima: mo kapomani hali tieke Hetodi pa:ta: la halolo hata: alota: Neketa: hoke haumanu peleme laa la haleekeme.

Ekipeke. Hetodi ipika: hamekena: weteke Hetodiasi pa ipika: handa:mea make ipikana:ma: ti teke wotu yoka:tiki pomieke handa leekeme. ²⁰Koto leeve ekina: Hetodi ipikana:ma: Dioni dipula mea lopaeyeke ekima:ta: mo ipika: amba: pieke hoke haumanu paeyaota: koto ekima: lu ankula yeeke.

Dionima: Yesu bapitaisi peayekeeki
(Ma:tiu 3:13-17, Maka 1:9-11)

²¹Kutupa Dionima: wanda:hali paeyao siki bapitaisi hau peaota: wetepe nane Yesu make bapitaisi hau peayekeme. Kutupa Yesuma: yeni pitolo haena:ta: oli hepeni lumba ²²mo Holi Sipitidita: ba melipuma: handekeeki hola:pa:niao Yesuna: lokena: a:pa holopeekeme. Kutaa oli ya nanema: pi holə:make homekema: pi alo alota: Neketa: ota: yaka puki piki wekie. Yaka pukima: neke pa:ta: ta:na:ma: wotu homolome leekeme.

Yesuna: apa:meina: bikimanu
(Ma:tiu 1:1-17)

²³Yesu ipika: bapta: hali tieke homeke paeyao kiki yaapo bapimanu tupa: yeketa: ipika: e kinipea pokeekeme. Mo wanda:halima: hone witolota: ipikita: Diosepena: eiyekene hone wimikime.

Diosepe ipikita: Helina: eiyekene hayekeme.

²⁴Helita: Madadina: eiyekene hayekeme.

Madadita: Lipaena: eiyekene hayekeme.

Lipaeta: Mela:kina: eiyekene hayekeme.

Mela:kita: Dia:naina: eiyekene hayekeme.

Dia:naita: Diosepena: eiyekene hayekeme.

²⁵Diosepeta: Mataatiasina: eiyekene hayekeme.

Mataatiasita: Amosina: eiyekene hayekeme.

Amosita: Nahumina: eiyekene hayekeme.

Nahumita: Eselina: eiyekene hayekeme.

Eselita: Nakaina: eiyekene hayekeme.

²⁶Nakaita: Maadina: eiyekene hayekeme.

Maadita: Mataatiasina: eiyekene hayekeme.

Mataatiasita: Semenina: eiyekene hayekeme.

Semenita: Diosekina: eiyekene hayekeme.

Diosekita: Diodana: eiyekene hayekeme.

²⁷Diodata: Dioananina: eiyekene hayekeme.

Dioananita: Etesana: eiyekene hayekeme.

Etesata: Setubabelena: eiyekene hayekeme.

Setubabeleta: Sieletielina: eiyekene hayekeme.

Sieletielita: Netina: eiyekene hayekeme.

- ²⁸ Netita: Melekina: ekiye hayekeme.
 Melekita: A:dina: ekiye hayekeme.
 Adita: Kosamina: ekiye hayekeme.
 Kosamita: Elemadamina: ekiye hayekeme.
 Elemadamita: A:eta:na: ekiye hayekeme.
- ²⁹ A:eta:ta: Diosuana: ekiye hayekeme.
 Diosuata: A:liesana: ekiye hayekeme.
 A:liesata: Diotamana: ekiye hayekeme.
 Diotamata: Madadina: ekiye hayekeme.
 Madadita: Lipaena: ekiye hayekeme.
- ³⁰ Lipaeta: Simionina: ekiye hayekeme.
 Simionita: Diudana: ekiye hayekeme.
 Diudata: Diosepina: ekiye hayekeme.
 Diosepeta: Dionamena: ekiye hayekeme.
 Dionameta: Elaia:kimina: ekiye hayekeme.
- ³¹ Elaia:kimita: Meleana: ekiye hayekeme.
 Meleata: Menana: ekiye hayekeme.
 Menata: Madadana: ekiye hayekeme.
 Madadata: Neidanina: ekiye hayekeme.
 Neidanita: Deipidina: ekiye hayekeme.
 Deipidita: Diesina: ekiye hayekeme.
- ³² Diesita: Obedina: ekiye hayekeme.
 Obedita: Boa:sina: ekiye hayekeme.
 Boa:sita: Sa:limonina: ekiye hayekeme.
 Sa:limonita: Na:sionina: ekiye hayekeme.
- ³³ Na:sionita: Amina:da:bena: ekiye hayekeme.
 Amina:da:beta: A:da:minina: ekiye hayekeme.
 A:da:minita: Anina: ekiye hayekeme.
 Anita: Hesotonona: ekiye hayekeme.
 Hesotonota: Petesena: ekiye hayekeme.
 Peteseta: Diudana: ekiye hayekeme.
- ³⁴ Diudata: Dieikopena: ekiye hayekeme.
 Dieikopeta: Aisa:kena: ekiye hayekeme.
 Aisa:keta: Eipoloha:ma:na: ekiye hayekeme.
 Eipoloha:ma:ta: Titana: ekiye hayekeme.
 Titata: Neihona: ekiye hayekeme.
- ³⁵ Neihota: Setakona: ekiye hayekeme.
 Setakota: Eteyuna: ekiye hayekeme.
 Eteyuta: Pelekena: ekiye hayekeme.
 Peleketa: Ebana: ekiye hayekeme.

Ebeta: Silana: ekiye hayekeme.

³⁶ Silata: Keinanina: ekiye hayekeme.

Keinanita: Apa:ka:sadina: ekiye hayekeme.

Apa:ka:sadita: Siemena: ekiye hayekeme.

Siemeta: Noana: ekiye hayekeme.

Noata: Lamekena: ekiye hayekeme.

³⁷ Lameketa: Madiuselana: ekiye hayekeme.

Madiuselata: Inokana: ekiye hayekeme.

Inokata: Dia:tedina: ekiye hayekeme.

Dia:tedita: Mahalalielina: ekiye hayekeme.

Mahalalielita: Kenanina: ekiye hayekeme.

³⁸ Kenanita: Inosina: ekiye hayekeme.

Inosita: Sedena: ekiye hayekeme.

Sedeta: A:da:ma:na: ekiye hayekeme.

A:da:ma:ta: Koda:na: ekiye hayekeme.

Sadanima: Yesu la handeke ekimanu

(*Ma:tiu 4:1-11, Maka 1:12-13*)

4 ¹Yesuta: mo Diodani ikali mina:pa:lao paa epeeke pita:ma:ta: mo Holi Sipitidima: ipiki pa:ta: ota: tumbiekeme. Koto dina:ta: mo hande Holi Sipitidima: Yesuta: hapupapeke alena: hatuku peekeme. ²Koto pa:ta:ta: nate hali tieke yaapo pa:ta: Sadanima: Yesu a:pa la handa:tiki piekeme. Koto hali tieke yaapo nate manuna:ta: Yesuma: ala:ta: ma:nda: siki make ota: na neeke ekima: tea:ma: homeekeme.

³Kutupa Sadanima: Yesu pa:ta: alota: Neketa: ota: Koda:na: Ekiye ya:ka:na:ta: kota: do toopi kone palaowa au lapeke leekeme. ⁴Yesuma: mo Sadanina: pi litolo hata: alota: Mo Baiboloma: alota: Halima: palaowa homeke naa na hapeke ya:la:me laa la:la:me leekeme.

⁵Kutupa mo Sadanima: Yesu oli manda hatuku pua mo kenkena: kilu tombuao hala: ekimanu paeyao siki ti tekele pea ipiki pa:ta: waleekeme. ⁶Kutu pitolo hata: mo Sadanima: Yesu pa:ta: alota: Mo alemanu paeyota: I pa:ta: ka:la:pate yaka honema:ta: hali ma:nda: pa:ta: halo:a:ka:na:ta: ota: ana: pilieke. Koto ekina:ta: mo kilu tombuao hala: ekimanu paeyao pita: ika: hamoko alemanu paeyao telipina: nakana:ma: handeteke halena: neke kuluekema: ⁷neketa: ya biki laaluekema: panda: puniaeka:na:ta: do alemanu paeyota: naka:eki yelieke leekeme. ⁸Koto leeke Yesuma: alota: Mo Baiboloma: dupa la:la:me. Tekehali naka: Koda: ipiki pa:ta: homeke yeni pu hata: e pokohapeke laa la:la:me leekeme. ⁹Pa mo Sadanima: Yesu mo Diutuseleme nane yeni pu haemeke da tiekena: holu manda hatuku pua haena: leekeme. Kutupa Sadanima: Yesu pa:ta: alota: Neketa: ota: Koda:na: Ekiye ya:ka:na:ta: do alena: hao oni kenkena: naka: kone

lopa:niae. ¹⁰Kutu pikina:ta: mo Baiboloma: la:la: tupu: Koda:ma: ipika: enisolo tonuma: neke epeke tupu: handeteke haena: laa pi lelieke la:la:me. ¹¹Kutupa mo Baiboloma: paa la:la: tupu: Koto enisolo tonuma: toopi ponekema: naka: anke awaama:na:yeke ika: kiki manuma: neke miniliao handeteke halimikie laa la:la:me leekeme. ¹²Koto leekepate Yesuma: ipika: pi litolo hata: alota: Baibolo pima:ta: do la:la:me. Tekehali naka: Koda:ta: na la handa:peke laa la:la:me leekeme. ¹³Mo Sadanima: Yesu pa:ta: hoke la handa:la: ekimanu ane mone eki paeyao siki peaata: pa hosiki mina:pa:lao peekeme.

Yesuma: ipika: emanu kini piekeeki
(Ma:tiu 4:12-17, Maka 1:14-15)

¹⁴Mo Holi Sipitidina: honkopuma: Yesu handeteke haena: laa Yesu mo Ka:lili nane paa peekeme. Kutupa koto da yu paeyao pa:ta: haemeke wanda:halima: Yesuna: biki kende tupu: wina: lemekeme. ¹⁵Ipihana:ma: Koda:na: pi hotu haemeke damanu pa:ta: pua:tiki pea wanda:hali pa:ta: pi wala:tiki pomieke handaata: mo wanda:hali paeyao: ipika: biki mea miniliatiki pimikime.

Na:sa:tete da wanda:halima: Yesu kiaemekeeki
(Ma:tiu 13:53-58, Maka 6:1-6)

¹⁶Kutupa Yesu ipika: daeyeke da Na:sa:tete da pa:ta: pua ipika: pu hayeke tupu: Diu wanda:halina: hoto pitu haemeke natena: Koda:na: pi hotu haemeke da pa:ta: peekeme. Kutupa ipikana:ma: mo Baibolo buka yata:puluekema: yeke tiao hayekeme. ¹⁷Hali ma:nda:ma: mo Koda:na: potopede hali Aisayama: wape pu wieke buka Yesu pa:ta: haleekeme. Kota: Yesuma: mo buka lombaata: handa:tiki pua pi ma:nda: dupa laeyekeeki handa: witolo hata: yata:peekeme.

¹⁸Ima: natehali wanda:hali pa:ta:manu mo Pi Seliapomanu laanoyeke mo I mea haena: la:la: Tekehali: ipika: Sipitidi I yaapo hala:me. Ipihana:ma: I tapaala: ekita: mo dipula pila: wanda:hali ikita: ka:la:pa: tapao halememe lono make mo leke holupiki wanda:hali ikita: ika: leke manuma: paa handilimikie laa lonoyeke tapaala:me. Kutupa make mo ika: ka:nda: manuma: kone tekepa:ta: hoeyaapeke ya:la: wanda:hali ka:la:pa: tapawano make ¹⁹wanda:hali wotu pa:ta:ta: Tekehali: ipika: wanda:hali tamba: mulu pa:la: nate a:pa hala:me laa lono yeke I tapaala:me laa leekeeki yata:peekeme.

²⁰Yesuma: mo buka yata:paata: amba: bukamanu handeteke hayeke hali pa:ta: paa hala: moneao pitiniaeyekeme. Kota: mo Koda:na: pi hotu haemeke da pa:ta: pitimiki wanda:hali paeyao sikima: Yesu handolo hata: yola: pambemekeme. ²¹Kota: Yesuma: iki pa:ta: pi alo hata: alota: Do yata:pa kua: hande Baibolo pita: ikana:ma: opitolo hamena: kone ota:

ame do kone yaya:me leekeme. ²²Ipika: leeke pi manuma: tende pieke handaa iki paeyao siki leke opa penkiliputia pominolo hata: make haleke lomba mo ikana:ma: ipikina: do pi lemekeme. Ipkita: Diosepena: eiyekie dia:yekeaa laa ika: ika: kone lota: pu alu alu pimikime.

²³Koto lemeke handaa Yesuma: mo wanda:halii pa:ta: alota: Ota: loa:me laa Ikana:ma: I pa:ta: make mo wanda:halima: amba: loma: loma: pa:la:me pi siki ma:nda: dupa lelimikie. Dokeda halio. Naka: yenita: naka: kone mea epeapeke lelimikie. Kutupa pi ma:nda: make I pa:ta: dupa lelimikie. Hau ma:nda: ma:nda: mo Kapeneami teke da nane hata: pi hande hau manuta: nikana:ma: amba: opuma:me. Kota: do naka: ota: teke da pa:ta: make kutupiki homeke haumanu kone pie laa lelimikie laata: ²⁴Yesuma: iki pa:ta: alota: Ima: iki pa:ta: alome. Koda:na: pi wala:la: potopede hali ipika: teke wanda:halima: ipiki hone wotu na wilimikie. ²⁵Opua:pe. Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Mo Elaidia hayeke dina:ta: kineke wanda: sunuta: wotu aneke hapu mo Isulai da yu pa:ta: haemekeme. Koto natena: bapi tepona: sumba: yunki mindiki hata: lako ota: na a:paata: da yu paeyao pa:ta: tea:ma: homa:la:eki wotu aneke hapu epeeekeme. ²⁶Kutu piekate Koda:ma: Elaidiata: Isulai da yu pa:ta: hayeke wanda:halii ma:nda: pa:ta: na tapaeyekepate ipikita: mo Saidoni da yu tukiki pa:ta: hayeke teke da Sa:tepa:di hayeke kineke wanda: homeke pa:ta: tapaeyekekeme. ²⁷Kutupa make Koda:na: pi la: mea halo hayeke hali Elaisa hayeke dina:ta: kindi yeni homo haemeke wanda:halii wotu anekema: mo Isulai da yu pa:ta: haemekepate Koda:ma: koto wanda:halita: ota: ma:nda: hondo na mea epeaeyekepate pa Sitia da yu pa:ta: hayeke hali Neimana: homeke mea epeaeyekekeme leekeme.

²⁸Mo Koda:na: pi hotu haemeke da pa:ta: pitimiki wanda:halima: koto pi leekeeki opua ikana:ma: mineke tieke wotu pankemekeme. ²⁹Kutupa ikana:ma: tiao Yesu minaa ika: teke da mina:pa:lao hama nane yolaa pemekeme. Mo ika: teke data: pote elina: hayekeeki yaalo Yesu mo pote elina: hatuku pua oni paeleke alena: poneke wato lopaaluekema: hatuku pemekeme. ³⁰Kutu pimikipate Yesuta: mo wanda:halii anka:lopuna: pa:ta: kone pa pa:nka:pa peekeme.

Yesuma: hoke temoko baena: leekeeki
(Maka 1:21-28)

³¹Kutupa Yesuta: mo Ka:lili da yu pasta: hayeke teke da Kapeneami nane peekeme. Puaata: mo hoto pitu haemeke natena: wanda:halii pa:ta: pi waleekeme. ³²Mo wanda:halima:ta: Yesuma: waleekeeki opuaata: leke opo handake wimikime. Pa ekipeke. Ipkana:ma: biki ula: halima: wala:la: tupu: waleeke handaa pimikime. ³³Mo pi hotu haemeke da pa:ta:ta: hoke temoko pitieke hali ma:nda: hayekeme. Koto halima: Yesu handaata: ipiki pa:ta: wi aneke hapu la alota: ³⁴Ae. Yesu Na:satete da

halio. Nakana:ma:ta: niki ame^{le} eki puluekema: a:pa pipa: laata: Neke epele ekita: niki paeyao mea hoeyaaluekema: a:pa pipe. Neketa: Ima: hone witolome. Neketa: Koda:ma: tapaeya: yako piki hali ya:ka:ta:me leekeme. ³⁵Koto ekina: Yesuma: mo hoke temoko pa:ta: tandapiki pi alo hata: alota: Neketa: koto hali ota: mina:pa:lao naka: pi na leke ai hosiki ya:la:na: kone yopue leekeme. Koto pi leekeeki opua mo hoke temokoma: mo wanda:halina: leke taapuna: mo hali mea wato lopao yopusiki hama nane opolu baeyekepate mo halina: loke ma:nda: na mea hoeyaeylekeme. ³⁶Koto eki handaata: wanda:hali paeyao sikima: penkilipa:tia pomua ika: ika: kone pi la alu alu pitolo hata: alota: Dota: ekipiki pimanu ala:pe laata: Do halita: you hali ma:nda:ma: leke nono pita:la: tupa: mo hoke temokomanu pa:ta: dupi dupi aleke handaa hama ipulimime lemekeme. ³⁷Koto ekina:ta: wanda:hali manuma: Yesuma: pieke ekimanu handaata: da yu ma:nda: ma:nda: pa:ta:manu kendetia pomimikime.

Wanda:hali wopu Yesuma: epeaeyekeeki
(Ma:tiu 8:14-17, Maka 1:29-34)

³⁸Yesu mo Koda:na: pi hotu haemeke da mina:pa:laota: Saimonona: da pa:ta: peekeme. Saimonona: meiyike wanda:ta: titipu yeni tiekema: homa:pa wieke handaa ikana:ma: Yesu pa:ta: mo wanda:na: yeni hayeke tupa: la halemekeme. ³⁹Kota: ipiki pua mo wanda: homa:pa wieke alena: pa:ta:liki nane pua tiao hata: mo hande titipu yeni hayeke ekima: mo wanda: mina:pa:laena: tanda piki pi leekeme. Kutupiki pi leeke handaata: mo yenima: mo wanda: mina:pa:lao tandela:pa yapeeke handaata: koto kone mo wanda:ma: tiao hata: mo tapakena: ne wamo peayekeme.

⁴⁰Nate amba: pambeeke hoki naneta: wanda:halima: ika: yankee sunu ane mone yeni manuma: homa:pa wia:tiki pimiki yeke handaa Yesu teke pa:ta: mea epemeke handaa ipikana:ma: ipika: kiki iki manda wia:tiki pieke handaa paeyao mea epeatiki piekeme. ⁴¹Kutupata: mo hoke temoko manuma: wanda:hali aneke tukiki pa:ta: pita e la:tiki yopulu hata: alota: Neketa: Koda:na: eiyekie lemekeme. Yesuma: mo hoke temoko manuma: pi ma:nda: laama:na: pi tako:lake leekeme. Pa ekipeke. Ika: hone wimikipate ipikita: hande Mesaya yeke handaa pimikime.

Hotu haemeke damanu pa:ta: pi waleekeeki
(Maka 1:35-39)

⁴²Da panake kelepolo haena: Yesu ipikita: koto teke da mina:pa:lao wanda:hali na hala: da yu ma:nda: pa:ta: ipika: honumake siki peekeme. Kota: mo wanda:halima: Yesu ipiki pu moneaekeeki weitia pomu hao ipiki hayeke pa:ta: pua handa: witolota: ika: ta:na: piki ekita: Yesuma: iki na kiao pena: hone wia sa:s: puluekema: taapemekeme. ⁴³Koto hau pimikipate Yesuma: iki pa:ta: alota: Koda:ma: I tapaala: ekita: ipika: Kilu Tombuao Hala: ekina: Pi Seliaapo

mandane teke da ma:nda: ma:nda: pa:ta: haleme wanda:halimanu pa:ta: make walono yeke I tapaeya:me leekeme. ⁴⁴Koto ekina:ta: mo da yu paeyao pa:ta: ika: pi hotu haemeke da pa:ta:manu pomu lopatia pominolo hata: Koda:na: pimanu walao hayekeme.

Yesuma: ipika: disaipolo haliweki miekeeki
(Ma:tiu 4:18-22, Maka 1:16-20)

5 ¹Nate ma:nda:na: Yesuta: mo Kenesatete ikali leke wieke ikali tea: nane haena:ta: wanda:hali aneke wopuma: Koda:na: pi opuluekema: yeke ika: ika: kone pendilatia pulu hata: titi ata:ta: pimikime. ²Yesuma: mo ikali tea:na: kawaso yaapo wiekeeki handeekeme. Mo kawaso teke haliwekita: ika: kawaso yaapo mina:pa:laota: ika: tenkinumanu tandepolo pitimikime. ³Kutupa Yesuta: Saimono ipika: kawasona: opa:liao ipikana:ma: Saimono pa:ta: alota: Naka: kawaso mo ikali houna: hosiki siki mo pate leke mea pue laa mo kawasona: pita: wanda:hali pa:ta: Koda:na: pimanu waleekeme.

⁴Koto hande pi walo paeyao wetepe naneta: Yesuma: Saimono pa:ta: alota: Nakana:ma: naka: kawaso mo ikali noka: ula: alena: leke pendila moneae laata: Neke make naka: ta:ma:ni tonu amele ika: tenkinu paeyao do ikali pa:ta: ta:peli muemena: lopape leekeme. ⁵Koto leeke handaa Saimonoma: ipika: pi litolo hata: alota: Tekehalio. Do timba andusa:na: niki paeyo:ma: e tieke pokoma:pate ta:peli ota: homeke siki a:nda: make na muma:pate nakana:ma: aleke handaata: mo tenkinu paeyao paa ikali pa:ta: lopanoe leekeme. ⁶Kotoeki pimiki dina:ta: ikana:ma: ta:peli ota: wotu aneke hapu mimiki yeke handaata: mo hande tenkinu paeyo:ta: tumbulu baasota: tunkuluekema: taapeekeme. ⁷Kutu pieke handaa mo kawaso ma:nda:na: pitimiki haliwekima: ika: ta:ma:ni tonuma: iki tambo: mulu epena: yeke kiki wanke pitolo hata: ipupa: laa lemekeme. Iki a:pa:ata: mo ta:pelimanu paeyao siki mo kawaso yaapona: mea wimiki ekima: mo hande kawaso yaapota: ikali pa:ta: honki loluekema: taapepekeme. ⁸Kutu piekeeki handaata: Saimono Pidama: Yesu teke pa:ta: tumiki yotuao alota: Tekehalio. Ita: hoke hau polo somema: I kiao pue leekeme. ⁹Saimono ipiki amele haemeke haliweki ika: tenkinu paeyao siki pa:ta: ta:peli wotu anekema: mu wimiki: handaata: penkilipa:ta: pomimikime. ¹⁰Saimono ipika: ta:ma:ni pieke hama: Sepedina: eiyeka yaapo Dia:mesi Dioni yaapoma: make penkilipa:ta: pomipikime. Yesuma: Saimono pa:ta: alota: Nakana:ma: paala:ma: na homa:peke laata: Ekiyeke ame do kini peaata: nakana:ma: pa haliweki mealipikie leekeme. ¹¹Koto ekina:ta: mo kawaso yola: mea mo ikali tea:na: mea wiata: ika: ala:ta: ala:ta: paeyao mina:pa:lao Yesuna: hoki nane telu mea pemekeme.

Yesuma: hali ma:nda: mea epeaeyekeeki
(Ma:tiu 8:1-4, Maka 1:40-45)

¹²Nate ma:nda:na: Yesuta: mo kindi yenima: loke paeyao tumbieke hali ma:nda: hayeke daoni ma:nda: pa:ta: hayekeme. Koto halima: Yesu

handaata: ipiki teke pa:ta: a:pa oni kenkena: lopolo hata: alota: Tekehalio. Nakana:ma: hone pia:ka:na:ta: I mea epeapeke ya:la:me leekeme. ¹³Koto leeke pi opua Yesuma: ipika: kiki tindipao mo halina: lokena: wataaso hata: alota: Ima: ya hone pa:la:me. Naka: loke epena:e. Koto leeke handaata: koto kone mo kindi yeni hayekeeki tandela:pa peekeme.

¹⁴Yesuma: pi honkopu hao ipiki pa:ta: alota: Do pitolo ekita: ma:nda: pa:ta: ai na leketa: pa mo yeni peao hala: halima: titina: amba:la naka: yeni ota: paela:pe laa handena: ai ipiki pa:ta: pua:peke. Kutaata: wanda:halima: naka: yenita: ota: paela:me hone wina: mo hande Mosesima: la: wieke tupu: Koda: pa:ta: lia halala: ale lia hala:peke leekeme. ¹⁵Koto pi leeke pateta: wanda:halali paeyaooma: Yesuma: pieke ekimanu da yu paeyao pa:ta: la:tiki pomimikime. Koto ekina:ta: wanda:halali aneke hapuma: Yesu ipika: leeke pimanu opua make ipikana:ma: ika: yenimanu mea epeaena: yeke epemekeme. ¹⁶Kutu pimikipate Yesuma: mo wanda:halali na hayeke alena: pua Koda: pa:ta: yeni puluekema: pua:tiki piekeme.

Kiki anke lupa wiki hali ma:nda: epeaeyekeeki
(*Matiu 9:1-8, Maka 2:1-12*)

¹⁷Nate ma:nda:na: Yesuma: wanda:halali pa:ta: Koda:na: pi walolo haena:ta: mandane Pa:tisi haliweki make mo Lo Pimanu wala:la: haliweki make pitimikime. Koto haliwekita: Ka:lili kenke pa:ta: hala: daonimanu make Diudia kenke pa:ta: hala: daonimanu make mo Diutuseleme teke da pa:ta: make a:pa pitimikime. Koto natena:ta: mo yeni homemeke wanda:halali paeyao Yesuma: mea epeaena: mo Tekehalio Koda:na: weleta: ipiki pa:ta: aneke hapu hayekeme.

¹⁸Mandane haliwekima:ta: mo kiki anke lupa wiki some ma:nda: tilina: mea tia a:paata: ipiki mo da tukiki pa:ta: tia pua Yesuna: leke tonkona: pua tu uluekema: taapemekeme. ¹⁹Kutu pimikipate polo pimiki pota:ta: wanda:halali wotu aneke hapuma: tumbieke handaata: ikana:ma: mo hali da tukiki pa:ta: tia pua:peke pota: ma:nda: na wiekeme. Koto ekina:ta: mo haliwekima: hande da holuna: mea opa:liao ka:ka:na: mea wiao ipika: loketa: tilina: wia mo wanda:halali anka:lopuna: Yesu hayeke alena: uniaemekeme. ²⁰Kutupa Yesuma: mo haliwekina: hone tulaemekeeki handaata: ipikana:ma: mo kiki anke lupa wiki hali pa:ta: alota: Kame. Naka: hande pi hoke hau manuta: pa paeyasa:me leekeme. ²¹Koto leekeeki opuaata: mo Lo Pimanu wala:la: haliweki make mo Pa:tisi haliweki paeyaooma: ika: ika: kone pi pi alo alota: Mo Koda:na: biki hoeyaaso pimanu ala: halita: epi ya:ka:ta:pe. Ma:nda:na: hoke hau manuta: Koda:ma: homeke ana:na: paeyaaapeke ya:la:taa lemekeme. ²²Kutupa mo haliwekima: hone wimiki ekita: Yesuma: amba: hone wia iki pa:ta: alota: Ekiipeke ikana:ma: ika: hone pa:ta: do honemanu witelemepe laa lota: pitolo alota: ²³Do pi yaapona: yapa: pa:la: ekita: handoeki ka:ta:pe. Naka:

hokeeki pa:la:eki manuta: pa paeyaasa:me laa la:la:eki yap: pa:la:pe o Tiao pue aloeki yap: pa:la:pe laa ²⁴Ima: iki pa:ta:ta: Wanda:halina: Eiyekema: do kenkena: hata: hoke haumanu paeyaapeke wele wia halo ekita: ame peneme yanoma: handa:pa:peke leekeme. Koto ekina:ta: Yesuma: mo hande kiki anke lupa wiki hali pa:ta: alota: Ima: neke pa:ta: alome. Ame tiao. Naka: tilita: da pa mea tia pue leekeme. ²⁵Koto tomona: kone mo wanda:halina: leke tonka:na: mo hande hali tiao mo ipiki pelieke tili mea tia ipika: da nane pulu hata:ta: Koda:na: biki mea miniliatia peekeme. ²⁶Kutupa koto piekeeki handaata: mo hande wanda:hali manuta: penkilipa:tia pomua ikita: pututuma: homolo hata: Koda:na: biki mea miniliaaso alota: Ameta: nikana:ma: na handeke epeke haumanu wotu handoma:me lemekeme.

Yesuma: Lipae miekeeki
(Matiu 9:9-13, Maka 2:13-17)

²⁷Wetepena: Yesu hama opolu bao pulu hata: dakisi mani mu hayeke hali ma:nda: ipika: biki Lipae handeekeme. Koto halita: mo dakisi mani mu hayeke opisi pa:ta: pitiekeme. Yesuma: Lipae pa:ta: alota: I telia: mea epoe leekeme. ²⁸Koto ekina: Lipae tiao ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao siki kiao Yesu telia: mea peekeme.

²⁹Kutupa Lipaema:ta: ipika: da pa:ta: Yesuna: aneke ne ma:nda: pambaeyekeme. Lipaema: wi leeke epemeke haliweki amele mo dakisi mani mu haemeke haliweki aneke hapu make pa mandane haliweki make ipika: da pa:ta: pitimikime. ³⁰Kutupa mandane Pa:tisi haliweki manuma: make iki amele apa:taemeke mandane Lo Pi wala:la: haliwekima: make Yesuna: disaipolo haliweki pa:ta: ka:nda: piki pimanu lota: pitolo hata: alota: Mo dakisi mani mu haleme haliweki make mo hoke hauma: hai pieke handaa mina:pa:laemeke wanda:hali amele mandake pa:ta: pita: ne ikalimanu ekipeke nalemepe laa lota: pimikime. ³¹Koto ekina:ta: Yesuma: ika: pi hombo peaaso hata: alota: Mo wanda:hali ma:nda: epima: yeni na homemeka:na:ta: kota: dokeda haliweki pa:ta: na pu halemepate ota: yeni homo haleme wanda:hali homeke dokeda hali pa:ta: pu halememe. ³²Ima:ta: epeke hau pu haleme wanda:hali hone ma:nda: la:ka:la wina:yeke wi loluekema: na epoa:pate pa hoke hau pu haleme wanda:hali wi loluekema: epoa:me leekeme.

Nee pi wia:peke ekina: lota: pimikieki
(Matiu 9:14-17, Maka 2:18-22)

³³Kota: mandane wanda:halima: Yesu pa:ta: dupa lemekeme. Dionina: disaipolo haliweki make mo Pa:tisi haliwekina: disaipolo haliweki make nate paeyao nee pi u moneaaso hata: Koda: pa:ta: yeni pea:tiki pu halemepate pa naka: disaipolo haliwekima:ta: ikali ne manuta: pa

no halememe lemekeme. ³⁴Koto ekina: Yesuma: ika: pi hombo peaaso hata: alota: Ika: honema:ta: hali ma:nda:ma: wanda: panake mea pita: ne pambolo hata: mo wi leeke epemeke wanda:halima: ipiki ame^{le} pa mandake pitu haya:ka:na:ta: koto wanda:halita: ne na neke pi wipe lea:ka:na:ta: opilimikipe. Ota: dia:me. ³⁵Koto pa:la:pate mo wanda: panake mina:la: halita: ma:nda:ma: hatuku pua:peke nate opolo epea:ka:na:ta: kota: koto natena:ta: ikana:ma: nee pi wia:tiki pu halimikie leekeme.

³⁶Yesuma: iki pa:ta: onkoluma: pi ma:nda: dupa leekeme. Hali ma:nda:ma: ipika: sinkipiki amba: sedi ma:nda: epeaaluekema:ta: ipika: panake sedi tunkulu mea mo amba: ekina: na tombilieke. Koto hau pia:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: ipika: panake sedi tunkulieke make mo panake aka:ta: tunkulu mieke mo ambisanake sedi mandakena: apa:tao tombilia:ka:na:ta: mandake na pilieke. ³⁷Koto tupu: kone hali ma:nda:ma: ambisanake ma:na: yonkelekema: wa:pa:la: ipi kanake pa:ta: panake waini ikali na holo pambilieke. Koto hau pia:ka:na:ta: mo panake waini ikalima: mo ma:na: yonkelekema: wa:pa:la: amba: ipi kanaketa: sinkipa hoelo baalieke leekeme. Kutupa mo ma:na: yonkeleke make hoeyaalieke leekeme. ³⁸Dia:me. Mo panake waini ikalita: mo panake ma:na: yonkelekema: wa:pa:la: ipi kanakena: holo pambilieke. ³⁹Kutupa mo amba: waini ikali amba:la: nala: halima:ta: mo panake waini ikali napeketa: kialieke. Ekipeke. Ipkana:ma: amba: waini ikalita: ota: a:pa:la:me lelieke leekeme.

Hoto pila: natena: pi ula:eki
(Ma:tiu 12:1-8, Maka 2:23-28)

6 ¹Yesuta: ipika: hoki nane telimiki haliweki ame^{le} Diu wanda:halina: hoto pila: nate homekena: mo konima: handeke ale widi emanu pa:ta: pemekeme. Kutupa ipika: disaipolo haliwekima: mo widi kilikimanu honda: mea ika: kikima: da:ka:pa: mina: bepia kilikimanu homeke nemekeme. ²Kutupa mo mandane Pa:tisi haliwekima: alota: Pa ekipeke ikana:ma: mo nika: Lo Pi manuma: la:la: tupu: mo Hoto Pila: Natena: na pea:pa:peke la:la: ekita: ekipeke pitolo pimipe lemekeme.

³Koto lemeke Yesuma: iki pa:ta: alota: Deipidi ipiki ame^{le} haemeke haliweki hoto ma:nda:na: tea:ma: homolo hata: Deipidima: pieke ekita: na yata:pemepe. ⁴Ipkana:ma: mo Koda:na: da tukiki pa:ta: honda: pamba puaata: mo wanda:halima: Koda: pa:ta: halemeke palaowa pua mea neekeme. Kutupa ipiki ame^{le} haemeke haliweki make mea haleekeme. Kutu piekepate mo wape pea ula: Lo Pi manuma: alota: Do palaowata: wanda:hali ma:nda:ma: na napa:peke ya:la:pate ota: mo yeni peao haemeke da handeteke haemeke haliwekima: homeke napa:peke ya:la:me la:la:me laata: ⁵Yesuma: ipika: pi lo paeyaaso hata: alota: Hoto pila: natata: Wanda:halina: Eiyekema: handeteke hala:me leekeme.

Yesuma: kiki hoke hali epeaeyekeeki
(Ma:tiu 12:9-14, Maka 3:1-6)

⁶Mo hoto pila: nate ma:nda:na: Yesuta: mo Diu haliwekina: pi hotu haemeke da ma:nda: pa:ta: honda: pamba Koda:na: pi waleekeme. Kutupa koto pa:ta: mo popeke nane kiki hapueke endiki hali ma:nda: hayekeme. ⁷Mo wape pea ula: Lo Pi walo haemeke haliweki make Pa:tisi haliwekima: make Do nika: Hoto Pila: Natena: Yesuma: ma:nda: mea epeaalia:pe laa handa:hake wimikime. Yesuma: pi yamba:lea:me lolutekema: yeke pimikime. ⁸Kutu pimkipate Yesuma:ta: mo haliwekina: hone wimikieki amba: handa: wiaata: mo kiki hapueke endiki hali pa:ta: alota: Tiao. Do wanda:halina: leke popeleke nane epoe leekeme. Mo halita: tiao mo wanda:halina: leke popeleke nane tiao halo yapeekeme. ⁹Kutu pieketa: Yesuma: mo wanda:hali pa:ta: alota: Ima: iki pa:ta: lota: pitolome. Mo Hoto Pila: Natena: nika: Lo Pi ula: ekima:ta: eki pea:pa:peke la la:la:pe. Pa tamba: muluekema: o hoeyaaluekema: la:la:pe. Mo wanda:halina: hala:eki tamba: muluekema:pe o hoeyaaluekema:pe laa lota: piekeme. ¹⁰Kotoeki laata: Yesuma: leke taka:lakema: mo haliweki handa: mone mone pitolo hata: mo some pa:ta: alota: Naka: kiki tindipae leekeme. Koto leeke mo halima: ipika: kiki tindipaeyeketa: paa epeekeme. ¹¹Kutu pieke handaa mo Lo Pi walo haemeke haliwekima: mo Pa:tisi haliwekima: tonka:na: mineke pankolo hata: titipu tieke a:meiyeket handaa Yesu pa:ta:ta: eki pumana:pe laa a:nda: lombemekeme.

Yesuma: ipika: 12 Aposolo haliweki miekeeki
(Ma:tiu 10:1-4, Maka 3:13-19)

¹²Koto dina:ta: Yesuta: Koda: pa:ta: yeni puluekema:yeke pote ma:nda: a:meiya peekeme. Koto timba andusa:na: Yesuma: yeni paa pitolo ombu pitina:ta: da paa kelepeekeme. ¹³Kutupa nate teeketa: Yesu ipika: hoki nane tolu haemeke haliweki paeyao wi leekeme. Koto haliweki tukiki pa:ta: kone 12 haliweki maleke litolo hata: alota: Ikita: yaka Aposolo haliweki hapa:peke leekeme. ¹⁴Mo haliwekina: biki manuta: Saimono Yesuma: leeke biki ma:nda:ta: Pida ipika: hameke A:ndutu make Dia:mesi Dioni Pilipi Badolomiu make ¹⁵Ma:tiu make Tomasi make A:lopia:sina: eiyeke Dia:mesi make Saimono ipika: biki ma:nda:ta: Seloti make ¹⁶Dia:mesina: eiyeke Diudasi make Isekatiotina: eiyeke Diudasi ipikita: hande Yesu ba:sa: pulu yapolo pieke some hayekeme.

Yesuma: wanda:hali wamo piekeeki pita: pi wala:la:eki yaapo
(Ma:tiu 4:23-25)

¹⁷Kutupa Yesuma: mo Aposolo haliweki amele mo hande potena: hao hola:pa:niao ikita: epeke hawete epeekena: Yesu ipika: hoki nane tolu

haemeke haliweki paeyao ame^{le} hata: tiao hayekeme.¹⁸ Koto dina:ta: Diudia da yu paeyaona: haemeke wanda:hali make Diutuseleme daoni wanda:hali make epemekeme. Kutupa mo dawala ikali tea: pa:ta: hayeke teke da yaapo Taiya pita: Saidoni da yu pa:ta: haemeke wanda:hali make epemekeme. Ikita: Yesuma: waleeke pi opuluekema: make ika: yeni ta:ta: ta:ta: hayekeeki mea epeaena:yeke make a:pa mombelemekeme. Koto dina:ta: mo hoke temokoma: ka:nda: mea peatiki pimiki wanda:hali make ipiki pa:ta: epemeke handaa Yesuma: mea epeaeyekeme.¹⁹ Mo wanda:halina: yenimanu mea epeapeke honkopu tieke Yesu pa:ta: hao yapeeke handaa mo wanda:hali paeyaoma: ipiki wataluekema: taapemekeme.

**Ta:na:ma: homa:pekee ki make e lapekee ki yaapo
(Ma:tiu 5:1-12)**

²⁰ Yesuma: ipika: hoki nane tolu haemeke haliweki handolo hata: alota: Natehali wanda:halita: ta:na:ma: homo halememe. Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekita: ika: ekie.²¹ Ame tea:ma: homeleme wanda:hali iki ta:na:ma: homo halememe. Ikita: weleke tieke telieke. Ame e aleme wanda:hali ikita: ta:na:ma: homo halememe. Ikita: kitelimikie.²² Ikita: mo Wanda:halina: Eiyeke tolu halemek handaa mandane wanda:halima: iki pa:ta: yaala:ma: homao make tanda ku make ika: biki hoeyaluekema: hoke ba:sa: pitolo yayapiki pimanu sa:mba:lao pitolo haena: kone²³ pa pina:ma: ikana:ma:ta: pa epeke puki haaso hata: ta:na:ma: homolo make pita ponka: lapa:peke. Pa ekipeke ika: mulu peleme yenki tieketa: oli hepeni nane wiawala:me. Amba: hande haemeke potopede haliweki pa:ta: make ika: apa:meima: pimieki kone pitolo pitelememe.²⁴ Koto pa:la:pate aiyo ame do hamoko haaseme wanda:halio. Iki pa:ta:ta: ka:nda: tieke ipula:me. Ika: epeke tupu: hao pa:limi ekita: ame homeke minelememe.²⁵ A:pei. Ame do weleke tumbao hala: wanda:halio. Ka:nda: tieke ipula:me. Ikita: tea:ma: homilimikie. A:pei. Ame kitaleme wanda:halio. Ka:nda: tieke ipula:me. Ikita: ika: pukima: e tieke alo hata: e pankeke lopena: lelimikie.

²⁶ A:pei. Wanda:hali paeyaoma: ika: hauna: pi laemeka:na:ta: ka:nda: tieke ipula:me. Ekipeke amba: kiake koto wanda:halina: apa:meima: mo makeaaso potopede haliweki tonu pa:ta: lo haemeke tupu: kone alo alememe leekeme.

**A:nda: tunkuliki wanda:hali pa:ta: pukima: homa:la:eki
(Ma:tiu 5:38-48, 7:12)**

²⁷ Pate ame ya pi opiteleme wanda:hali iki pa:ta:ta: Ima: dupa alome. Ika: a:nda: tunkuliki wanda:hali pa:ta:ta: pukima: homo hapa:peke. Kutupa iki pa:ta: honditi pu haleme wanda:hali pa:ta: tonka:na: epeke hau

homeke pu hapa:peke. ²⁸Iki pa:ta: keke pi aleme tapake pa:ta:ta: pukipiki pi homeke lapa:peke. Kutaa make iki hoeyaaseme tapake pa:ta:ta: yeni peawapa:peke. ²⁹Hali ma:nda:ma: naka: pakena: lia:ka:na:ta: mandane pakena: make lina: lapeke. Hali ma:nda:ma: naka: kosa: aka: mia:ka:na:ta: naka: sedi make mina: lapeke. ³⁰Hali ma:nda:ma: neke pa:ta: ale ma:nda: kie laa honke lea:ka:na:ta: hala:peke. Hali ma:nda:ma: naka: ala:ta: ma:nda: mia:ka:na:ta: ipiki pa:ta: Yaka ale paa kie laa paa na mia:peke. ³¹Mandane wanda:halima: iki pa:ta: pina:e hone u haleme tupa: ikana:ma: ana:na: iki pa:ta: make mandake hau pu hapa:peke.

³²Iki pukima: homeleme wanda:hali pa:ta: homeke ikana:ma: pukima: homemeka:na:ta: pa ekipeke ikita: Koda:na: epeaasa: ekita: milimipe. Hoke hau pu haleme wanda:halima: kone iki pa:ta: pukima: homeleme wanda:hali pa:ta:ta: pukima: homo halememe. ³³Kutupa ikana:ma: iki pa:ta: epeke haumanu piteleme wanda:hali pa:ta: homeke paa epeke haumanu pimika:na:ta: kota: Koda:na: epeaasa: ekita: ekipeke kilieke ya:ka:ta:pe. Mo hoke hau pu haleme wanda:hali make koto hau koto tupa: kone pu halememe. ³⁴Kutupa make ikana:ma: ala:ta: ma:nda: I pa:ta: paa kilimikie hone witolo hata: tondiki halemeka:na:ta: kota: Koda:na: epeaasa: ekita: ekipa milimikipe. Mo hoke hau pu haleme wanda:halima:ta: ika: haleme tupa: paa muluekema: ika: ala:ta: ala:ta: mo hoke hau pu haleme yankee tonu pa:ta: kone halo halememe. ³⁵Dia:me. Ika: a:nda: tunkuliki wanda:hali pa:ta: pukima: homa iki pa:ta: epeke hau homeke pu hapa:peke. Ikana:ma: wanda:hali ma:nda: pa:ta: ala:ta: ma:nda: tondiki halemeka:na:ta: paa muluekema: hone na u hapa:peke. Kutu pu haemeka:na:ta: ika: yenki aneke hapu meata: oli Koda: Manda Hala: Tiekena: ekiyeke titi halimikie. Ekipeke Koda:ma:ta: mo ipika: epeke haumanu pita:la: ekina: ta:na:e pi na lo haleme wanda:hali make mo hoke haumanu wotu pu haleme wanda:hali pa:ta: make epeke hau pu hala:me. ³⁶Koto ekina:ta: ika: Apa:ma: iki pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: tamba: mu hala: tupa: kone ikana:ma: make mandane wanda:hali pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: tamba: mu hapa:peke leekeme.

Pi yokaluu pita:la:eki (Ma:tiu 7:1-5)

³⁷Koda:ma: iki pa:ta: pi yokaluu kiaapa:na: ikana:ma: make ma:nda: pa:ta: pi yokaluu na hala:pa:peke. Kutupa ma:nda: na teli pimika:na:ta: kota: Koda:ma: make iki na teli pilieke. Mandane wanda:halima: iki pa:ta: hoke hau pelemeeki ikana:ma: pa paeyaeureka:na:ta: kota: Koda:ma: make ika: hoke hauta: pa paeyaalieke. ³⁸Ma:nda: pa:ta: ala:ta: ma:nda: pa hameke kone halemeka:na:ta: kota: Koda:ma: iki pa:ta: ipiki epetolo hata: ota: anekehapu tumbao iki pa:ta: wendiao kilieke. Ekipeke ikana:ma: ma:nda: pa:ta: manda: meao haleleme tupa: kone Koda:ma: iki pa:ta: make koto tupa: manda: meao kone kilieke leekeme.

³⁹ Kutupa Yesuma: iki pa:ta: onkoluma: pi ma:nda: dupa leekeme. Leke holupiki hali ma:nda:ma: leke holupiki hali ma:nda: hatuku pua:peke na ya:la:pate pa pea:ka:na:ta: ipiliki telipina: ikali hanka:na: pa:ta: pua lopilipikie. ⁴⁰ Sukulu pita:la: weki o wandikita: ipika: wala:la: disa some lombei peao na hala:me. Pate mo wekiwandikima: ika: sukulu pitelemeeki paeyaeemeka:na:ta: kota: ikita: mo disama: handilimikie leekeme.

⁴¹ Ekiyeke naka: kamena: leke pa:ta: ula: dokolo siki hone wopu witolo hata:ta: mo naka: lekena: ula: ti taka:la:pake tieketa: hone na u halepe.

⁴² Mo ti taka:la:pake tieke naka: leke pa:ta: pa wina: alo hata:ta: ekipa naka: kame pa:ta:ta: Naka: leke ula: dokolo siki meanoe lelipikipe. Aa. Makeaasa: hau pu hala: someo. Titina: mo naka: leke pa:ta: ula: ti taka:la:pake kiake amba:la: mea baeka:na:ta: kota: mo naka: kamena: leke pa:ta: ula: dokolo siki meawaluekema:ta: epeke handilipikie leekeme.

Tina: hau pita: ipika: kilikina: hau yaapo
(Ma:tiu 7:16-20, 12:33-35)

⁴³ Ipi saosao liki ti ma:nda:ma:ta: hoke kiliki na a:i lieke. Kutupa make haka:teke ti ma:nda:ma:ta: epeke kiliki na a:i lieke. ⁴⁴ Ti paeyota: dupiki ti ya:ka:ta:me laata: ipika: kiliki a:eta:la: ekima: peneme yao la kilieke. Ikana:ma: nose kiliki taluekema:ta: sutekena: na talimikie. Kutupa mo waini kiliki taluekema:ta: mo taola: puna: na talipikie leekeme. ⁴⁵ Epeke halima:ta: ipika: puki pa:ta: a:mbao ula: epeke hau manuta: hama nane koto epeke haumanu homeke peneme yao walieke. Hoke halima:ta: ipika: puki pa:ta: a:mbao ula: hoke hau manuta: hama nane koto hoke haumanu homeke peneme yao walieke. Ipika: kake pa:ta: ala: pi manuna: teke tieketa: ipika: puki pa:ta: ula:me leekeme.

Hali yaapoma: da yaapo a:eyalu pipikieki
(Ma:tiu 7:24-27)

⁴⁶ Pa ekipeke ikana:ma: I pa:ta: Tekehalio. Tekehalio alo hata: pu halemepe. ⁴⁷ Ma:nda: epima: I teke pa:ta: a:pa yaka pi opua pimika:na:ta: Ima:ta: ikita: dupiki halie laa manda: meanoe. ⁴⁸ Ipikita: hali ma:nda: ipika: da a:eluekema:ta: yu amba:la aowa:ta: pua toopi handa: witolota: pinkimanu koto toopi manda nokopo hala: hali tupae: Ikali tieke ta ipulu hata: hande da a:pa wataa hande hande piekepate hande data: na lombeekeme. Pa ekipeke mo data: ota: epeke tupae: a:eyeke handaa piekeme. ⁴⁹ Koto pa:la:pate wanda:hali ma:nda: epima: yaka pi opuaata: na pimika:na:ta: ipikita: mo kenke toopi na handa: wiki hata: kone pa hameke pinki nokopo hala: hali tupae: Mo hande ikali tieke ta a:pa mo hande da wataa hande hande pieke pa:ta: kone lombeekeme. Hande da lombolo hata:ta: ota: hoke tupae: anekema: lombeekeme leekeme.

Ami you halina: e pokaasa: some epeaeyekeeki
(Ma:tiu 8:5-13)

7 ¹Kutupa Yesuma: mo wanda:hali pa:ta: koto pimanu lo paeyaota: mo Kapeneami daoni nane peekeme. ²Koto pa:ta: mo Loma: ami haliwekina: you hali ma:nda: hayekeme. Koto halima: ipika: pukima: ta:na: tieke homeeke e pokao hayeke hali teke pa:ta: homuluekema: taapeekeme. ³Kutu pieke handaa mo ami you halima: Yesuma: pieke ekimanu opuaata: ipikana:ma: mo mandane Diuna: tondiki haliweki pa:ta: Yesuma: mo ipika: e pokao hayeke some a:pa epeawaena: yeke handaa mulu pupe laa tapaeyekeme. ⁴Koto tondiki haliwekima: Yesu pa:ta: a:pa ota: meme piki honke alo hata: alota: Do halita: nakana:ma: epeke tamba: mia:peke ya:la: halie. Pa ekipeke. ⁵Ipirakana:ma: nika: wanda:hali teke pa:ta: pukima: wotu homo hala: make ipikana:ma: ipika: siki kone nika: pi hotu haloma: da ma:nda: a:eyaea:me leekeme.

⁶Kotoeki opuaata: Yesuta: mo haliweki ame~~e~~ mandakena: pua mo da teke pa:ta: polueke alo pulu haena: mo ami you halima: ipika: yankee tonuma: Yesu pa:ta: dupiki pimanu lena:yeke tapaeyekeme. Tekehalio. Pina: pae. ⁷Neke ya da pa:ta: epoelena: loluekema:ta: Ita: epeke hali dia:ya:la: ekina: na ipilipkie laa Neke hale alena: a:pa:peke make ota: ana: na pa:la:me. Nakana:ma:ta: ipika: yeni pa paena:e pi homeke leka:na:ta: kota: ya e pokaasa: someta: tialieke. ⁸Pa ekipeke. Ita: mandane ami you hali oto pa:ta: halome. Kutaa I oto pa:ta: make mandane ami haliweki halememe. Kutupa Ima: ma:nda: pa:ta: Pue loa:ka:na:ta: pelieke. Ma:nda: pa:ta: make Epoe loa:ka:na:ta: ipilieke. Kutupa yaka pa hameke e pokaasa: some pa:ta: Do e pokae loa:ka:na:ta: kota: ota: pealieke leekeme.

⁹Koto leekeeki Yesuma: opuolota: penkilipa:tia pomino hata: mo hande ipiki telimiki wanda:hali pa:ta: la:ka:la: moneao handolo hata: alota: Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Dupiki hone tulaake some homeke ma:nda: a:nda: I na handolome. Mo Isulai tapake tukiki pa:ta: kone ota: ma:nda: a:nda: na handa: ulume. ¹⁰Kutupa mo tapaeya: haliweki paa la:ka:la mo ami you halina: da pa:ta: pua mo hande e pokao hayeke halita: pa epeke tupa: tiao pitiekeeki handemekeme.

Yesuma: wanda: kinekena: weki mea tiaeeyekeeki

¹¹Hosiki siki haota: wetepe nane Yesu ipika: hoki nane telimiki haliweki make wanda:hali wotu anekehahu ame~~e~~ Neini daoni pa:ta: pemekeme. ¹²Ipiki pua mo teke da anekeha: wieke daoni pota: kake pa:ta: opolo polueke alo pulu haena: mandane haliwekima: mo homeeke hali toko mea hoilu poluekema: yeke tia ipulu pitimikime. Mo homeeke halita: kineke wanda: siki ma:nda:na: ota: homeke weki siki yeekeme. Mo teke da aneke pa:ta: haemeke wanda:hali woputa: mo kineke wanda: siki ame~~e~~

ipulu pitimikime. ¹³Tekehalima: mo hande kineke wanda: handaata: ipika: pukima: a:ta: tiekema: homolo hata: ipikana:ma: mo wanda: pa:ta: alota: E na lapee leekeme. ¹⁴Kutupa ipikana:ma: mo toko tia epeemeke bokosi teke pa:ta: pua wataeyekeme. Kutu pieketa: mo hande hali toko timiki haliwekima:ta: pa tupaleke handeteke haemekeme. Yesuma: alota: Wekio. Ima: neke pa:ta: loma: tiae leekeme. ¹⁵Mo hande homeeke wekita: paa tiao pita:ta: pimanu lombo leekeme. Kutu pieke Yesuma: mo hande wekita: inkiki pa:ta: hala: moneayekeme.

¹⁶Koto ekina:ta: wanda:hali paeyaoma: dupiki hau hando hao pututuma: homolo hata: Koda:na: biki mea miniliaaso hata: alota: Ota: aneke potopede ma:nda: niki tukiki pa:ta: a:pa:la:me. Koda:ma: ipika: wanda:hali tamba: muluekema: yeke a:pa:la:me lemekeme. ¹⁷Do hande Yesuma: pieke ekina: pi manuta: koto kenke paeyao pa:ta: make mo kenke honiki honiki paeyao pa:ta:manu latia pomimikime.

Dionima: Yesu pa:ta: tapaeyeke hali yaapo
(*Ma:tiu 11:2-19*)

¹⁸Koto dina:ta: Dionina: hoki nane tolu haemeke haliwekima: Yesuma: pieke ekimanu paeyao ipiki pa:ta: la halemekeme. Koto leeke Dionima: ipika: disaipolo hali yaapo wi la:mea ¹⁹alota: Tekehalimpa:ta: pua dupa lota: pea:pa:peke. Neketa: hande Dionima: Iplieke leeke niki paeyao:ma: yu wia haloma: hande hali ya:ka:ta:pe o hali ma:nda: epena: yu wia hamonope laa Yesu pa:ta: lota: pea:pa:peke leekeme. ²⁰Mo hande hali yaapota: Yesu pa:ta: opolo a:pa alota: Mo bapitaisi peao hala: hali Dionima: neke pa:ta: diki tapaeyeke handaa epopa:me. Neketa: Dionima: hande ipilieke leeke yu wia haloma: hali ya:ka:ta:pe o paa hali ma:nda: epena: yu wia hamonope laa lota: pitolopa:me lepekeme.

²¹Koto tomona: kone Yesuma: yeni ta:ta: ta:ta: hake wanda:hali make hoke temoko pitieke wanda:hali wopu make leke holu piki wanda:hali make paeyao mea epeatiki piekeme. ²²Kutupa Yesuma: mo Dionima: tapaeyeke hali yaapona: pi hombo peaaso hata: alota: Ipliliki paa la:ka:la puaata: do handepe ekimanu make do opipieki paeyao:ta: Dioni pa:ta: pua la hala:pa:peke. Dupa lapa:peke. Mo leke holu piki wanda:halita: ameta: paa handelememe. Mo anke dola:pake piki wanda:hali make ameta: pota: pulimime. Kutupa mo kindi yeni hala: wanda:hali make ameta: epeke tupa: halememe. Mo katake poka:la: wanda:hali make ameta: pi ana:na: opitelememe. Ota: homemeke wanda:hali make ameta: paa mea tiao epeke tupa: halememe. Kutupa maketa: mo hande Pi Seliapota: mo natehali wanda:hali sunu pa:ta: wala:la:me laata: ²³I pa:ta: hone yaapo yaapo lo na wimika:na:ta: kota: koto wanda:halita: ta:na:ma: homo halememe laa lapa:peke leekeme.

²⁴Mo hande hali yaapo Yesu mina:pa:lao pepeketa: Yesuma: koto pa:ta: haemeke wanda:hali pa:ta: Dionina: pi dupa laeyekeme. Ikana:ma:

mo hapupapeke alena: Dioni handuluekema: pemeke hauta: ota:
 aleke handuluekema: pemepe. Poma: mo ambu mea anemone pea
 mekeaasa:eki handuluekema: pemepe. ²⁵Ikana:ma: koto alena: ota:
 aleke handuluekema: pemepe. Ikana:ma: hali ma:nda:ma: epeke hamoko
 aka:manu pambao halia:eki handuluekema: pemepe. Kutupiki aka:manu
 yama haleme wanda:halita: hamoko hali leke hata: kini haliwekina:
 aneke da epeke pa:ta: homeke halimikie. ²⁶Ikana:ma: I la kipa:e. Aleke
 handuluekema: pemepe. Potopede hali handuluekema: pemepe. Aowe.
 Ota:e. Kutu pimipate ipikita: mo potopede haliweki paeyao ota: ankulake
 hali handememe. ²⁷Koto ekita: mo hande Baibolo bukama: Dionina:
 piekeeki dupa lao ula:me. Koda:ma: alota: Neketa: ai na epeke halena:ta:
 amba: titina: Ima: ya pimanu mea epena:yeke hali ma:nda: tapalueke.
 Titina:ta: ipikana:ma: naka: pota: pilawalieke laa la:la:me laata: ²⁸Yesuma:
 iki pa:ta: alota: Opua:pe. Dioni ipikita: amba: haemeke haliweki paeyao
 lu ankulala:pate Koda:na: Kilu Tombuao Hala: alena: oto pa:ta: hala: hali
 ipikita: Dioni lu ankulao hala:me leekeme.

²⁹Wanda:halima: koto pi opuaata: iki make mo dakisi mani mu
 haemeke haliweki amele paeyaota: Dionima: amba: iki bapitaisi peaena:
 laata: ame dota: Yesuna: pi opitolo hata:ta: Koda:na: hau manuta: ota:
 tikitiki ya:la:me lemekeme. ³⁰Pate mo Pa:tisi haliweki pita: Lo Pi walo
 haemeke haliwekima:ta: Koda:ma: iki pa:ta: hone pa:la:eki manuta:
 kiaasota: Dionima: iki bapitaisi peaapa:na:yeke kiaemekeme.

³¹Koto ekina: Yesuma: alota: Ameta: do kenkena: haleme wanda:halita:
 aleke tupu: manda: meanope o ikita: alekema: handelemepe. ³²Koto
 wanda:hali ikita: mo makedi hama pa pitu haleme wekiwandikima:
 handelememe. Mo tapake ma:nda:ma: pa mo tapake ma:nda: pa:ta: wi
 la:moneaso hata: alota: Nikana:ma: iki sama: puemena:yeke tapeke luma:pate
 ikana:ma: sama: na piki kiaememe. Koto ekina: nikana:ma: pa homa:
 emelimanu laoma:pate ikana:ma: e na leke kiaememe laa lemekeme. ³³Mo
 hande bapitaisi peao hayeke hali Dionima: hoto paeyaota: hoto ma:nda:na:
 nee pi wia:tiki piekeeki make waini ikali na na:tiki pieke ekina: ikana:ma:
 alota: Ipikita: hoke temoko pila: halie lememe. ³⁴Koto lemepate mo
 Wanda:halina: Eiyeke ipiki a:paata: ne make ikali a:pa na:tiki pieke handaata:
 ikana:ma: alota: Do hali handa:pa: ikali ne wopu no hake some ya:ka:ta:me.
 Kutupa ipikita: mo dakisi mani mu haleme haliweki make mo wanda:halima:
 ta:na:ma: na homeleme tapekena: yankee hala:me laa lememe ³⁵laata:
 Koda:na: epeke hone wita:la:eki tolu haleme wanda:hali ika: hauma: kone mo
 hande hone wita:la: ekita: ota: epekeekie laa peneme yao halimikie leekeme.

Yesuma: Pa:tisi hali ma:nda: Saimonona: da peekeeki

³⁶Kutupa nate ma:nda:na: mo Pa:tisi hali ma:nda:ma: ipika: da pa:ta:
 Yesu ne nolo epena: yeke wi leeke handaa Yesuta: ne nolueke alo pua

pitiekeme. ³⁷Kutupa koto da teke pa:ta:ta: hali yolo hayeke wanda: ma:nda: hayekeme. Koto wanda:ma: Yesuta: mo Pa:tisi halina: da pa:ta: a:pa ne no pila:me lemeeki opuaata: ipikana:ma:ta: a:la:ba:seta: toopima: wepiki kanakena: mo totopo wotu piki oeta pambekeeki mea mina: mo da pa:ta: epeekeme. ³⁸Kutupa mo wanda:ma: Yesuna: hoki nane a:pa ipika: anke teke pa:ta: tiao hata: ipika: e tonda:pa:ta: Yesuna: ankena: lopena: leekeme. Kutupa ipika: itikima: Yesuna: ankena: mo hande e tonda:pa: honia nunu peata: mo totopo wotu piki oetata: Yesuna: ankena: holayekeme.

³⁹Mo hande Pa:tisi halima: kotoeki handaata: ipika: honema: kone alota: Do halita: Koda:na: potopede hali ya:ka:na: yoluta: ipikana:ma: ipikita: do wanda:ma: wataasa:me laa peneme handolo pia:me. Ipihana:ma: koto wanda:na: pa:la: hoke hauta: hone ulu pia:me laa hone wiekeme.

⁴⁰Koto ekina: Yesuma: alota: Saimonoo. Neke pa:ta: Ima: pi siki ma:nda: lonoe leekeme. Mo halima: Yesuna: pi litolo hata: alota: Aowe disao. La kie leekeme. ⁴¹Koto leeke Yesuma: dupa leekeme. Nate ma:nda:na: toopi tondiki halo hayeke hali ma:nda: pa:ta:ta: hali yaapoma: toopi tondiki mipikime. Hali ma:nda:na: pa wieke tondikita: 100 kina. Kutupa hali ma:nda:na: ekita: 10 kina pa wiekeme. ⁴²Mo hande tondiki mipiki hali yaapoma: ana:na: ambula:peke na yeke handaa mo tondiki halo hayeke halima:ta: ipilika: tondikita: pina: pa paeyaeyekeme laata: Yesuma: Saimono pa:ta: alota: Koto hali yaapo epima: hondo mo tondiki halo hayeke hali pa:ta: puki anekehapan halia:pe leekeme.

⁴³Koto leeke Saimonoma: alota: Pa mata:la:me. Ya honema:ta: mo ipika: tondiki tieke kone pa paeyaeyeke hali yelieke leekeme. Koto leeke handaa Yesuma: alota: Nakana:ma: ota: aleme leekeme.

⁴⁴Kutaata: Yesuma: pa mo wanda: handolo hata: Saimono pa:ta: alota: Nakana:ma:ta: do wanda:ta: handelepe. Ita: naka: da pa:ta: a:pa honda: pamboa:pate nakana:ma: ya anke tanda:pa:peke ikali ma:nda: na kipate do wanda:ma:ta: ipika: e tonda:pa:ma: kone ya anke tanda:pao ipika: itikima: pa mea honiaeaya:me leekeme. ⁴⁵Kutupa I do da pa:ta: honda: pamboa: dina:ta: I nunu na pipate do wanda:ma:ta: ya anke nunu pia: ekita: hande I epoa: dina: kini peaata: ame do make paa pitolo pila:me leekeme. ⁴⁶Nakana:ma:ta: mo olipi oetata: ya youna: na kitaepate do wanda:ma:ta: ota: epeke totopo piki oeta yaka ankena: kitawayaya:me. ⁴⁷Ima: neke pa:ta: alone. Ipika: pukima: homa:la:eki tieke I pa:ta: peneme yaala: ekima:ta: ipika: wopu pa:la: hoke hauta: do paeta:la: handa:e laa wala:la:me. Koto pa:la:pate ma:nda:ma: ipika: hoke hau hosikale siki kone Koda:ma: paeyaowaya:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: Koda: pa:ta:ta: puki hosikale siki halieke leekeme.

⁴⁸Koto laa Yesuma: mo wanda: pa:ta: alota: Naka: pele hoke hau paeyaota: paela:me leekeme. ⁴⁹Pate mo teipolona: tilao pitimiki

wanda:halima: ika: ika: kone pi la alualu pitolo hata: alota: Do hoke hau
kone tanda:paasa: halita: epi ya:ka:ta:pe lemekeme. ⁵⁰Koto leekepate
Yesuma: mo wanda: pa:ta: alota: Naka: hone tulale ekima:ta: neke
pa:ta:la:la:me. Puki lopao pue leekeme.

Yesu ameļe pomimiki wanda:weki

8 ¹Hosiki siki hao wetepe naneta: Yesuta: mo daoni paeyao pa:ta:
make mo hosiki da sunu pa:ta: make pominolo hata: Koda:na: Kilu
Tombua Hala: ekina: Pi Seliapo wanda:hali paeyao pa:ta: la hala:tiki
pomiekeme. Kutupa make ipika: 12 disaipolo haliweki make ipiki ameļe
pemekeme. ²Kutupa amba: titina: mo hande hoke temokomanu tolu
lia make yenimanu pea mea epeaeyeke wanda:weki make Yesu telia:
mea pomimikime. Metita: mo ipika: puki pa:ta:ta: temoko watake hata:
pitiekeeki tolu lieke wanda:e. Ipika: biki ma:nda:ta: Ma:kadalawanda:e.
³Kutupa mo Hetodina: da handeteke hayeke ami you hali Tiusana:
weteke bikita: Dioa:na make Susa:na make mandane wanda:wekima:
make yeekeme. Mo wanda:wekima: ika: mani manuta: Yesu make ipika:
disaipolo haliweki tonka:na: tamba: mutia pomu hatiki pimikime.

Wae ale manuna: onkoluma: pi

(Ma:tiu 13:1-9, Maka 4:1-9)

⁴Wanda:hali aneke hapuma: daoni ma:nda: ma:nda: pa:ta: pa ipulu
ipulu ombu hata: wanda:hali tieke mombelemeke handaa Yesuma:
onkoluma: pi ma:nda: dupa la haleekeme. ⁵Hali ma:nda:ma: ipika: e pa:ta:
wae alemanu a:pa tandeleekeme. Tandela:tia pulu haena: mandane wae
ale manuta: pota:na: lopa: lopa: piekeme. Kutu pieke mo wanda:halina:
ankema: tumba tumba piki hau make ba titima: make a:pa yata:po
nemekeme. ⁶Mandane wae ale manuta: toopimanu manda taleeke kenke
sikina: loopeekeme. Koto wae aleta: opeekepate koto toopi manda wieke
kenketa: tenke tenke na leekeeki yaalo opuluekema: piki nono peata: pa
hapikekeme. ⁷Mandane wae ale manuta: tekeke hake alemanu pa:ta:manu
loopeekeme. Kutupa mo tekeke hake alemanu opa:liaaso hata: hande wae
alemanu opolo pieke ekita: tombuaeyekeme. ⁸Kutu piekepate mandane
wae ale manuta: epeke kenkena: lopaata: opa:liao napeketa: 100manu
wiekeme. Kutupa Yesuma: ipika: pi lo a:mbolo hata: alota: Katake
lomba:la: halima:ta: wotu opina:e leekeme.

Onkoluma: pina: teke

(Ma:tiu 13:10-17, Maka 4:10-12)

⁹Yesuna: disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: lota: pitolo alota: Do
onkoluma:na: teke pi la kie lemekeme. ¹⁰Ipirana:ma: ika: pi hombo
peaaso hata: alota: Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekina: a:mbaala:eki

manuta: iki pa:ta: amba: wala:la:me. Pate mo mandane wanda:hali pa:ta:ta: onkoluma: pi homekema: la halolome. Pa ekipeke. Ikana:ma: handolo pelemepate na handena: opulu pelemepate hone na wina:e leekeme.

Wae alena: onkoluma: pi teke waleekeeki
(Ma:tiu 13:18-23, Maka 4:13-20)

¹¹ Kutupa Yesuma: alota: Do onkoluma: alo ekina: teketa: dupae. Mo hande wae aleta: Koda:na: pie. ¹² Mo pota:na: lopea: wae ale manuta: pi opiteleme wanda:hali ana:na: halememe. Mo hoke Sadanima: hande pi ika: puki pa:ta: yoka: mea ikana:ma: koto pi pa:ta: hone na tulao tamba: mina:la:eki na mina:yeke do hau pu hala:me. ¹³ Mo toopi panka: panka: pa:la: kenkena: lopa:la: wae ale manuta: wanda:hali ma:nda:ma: Koda:na: pi opua ta:na:ma: homolo hata: mina:lempate ota: wopu na mendiki hosiki haota: mo la handa:la: ekimanu ipula: dina:ta: paa lopo halememe. ¹⁴ Kutupa mo hande tekeke hake ale polu pa:ta: lopeeke wae ale manuta: pi opu haleme wanda:hali tupu: ya:la:pate do kenkena: haumanu pa:ta: hone eleke eleke wopu wita:la:meeki make hamoko hau make do kenke lokena: hone pa:la: ekimanu make paeyaoma: ika: honemanu tumbatiki pita:leke handaa da:ka:polo hata: ika: kiliki na pota:lieke. ¹⁵ Kutupa mo epeke kenkena: lopa:la: wae ale manuta: pi opua homu pu haleme wanda:hali ikana:ma: honkopu hao epeke tupu: minaata: ika: kiliki aneke a:eluekema: pa putia pelimikie leekeme.

Paa a:mbaasa: pi
(Maka 4:21-25)

¹⁶ Yesuma: alota: Hali ma:nda:ma: lamepa ka:waata: sini tiekema: na mea dopuaniao o bedi tokele pa:ta: na u hala:me. Koto hau na pikita: wanda:hali a:pa honda: pambetiki pitolo handena: yeketa: mo lamepa u hala: alena: u hala:me. ¹⁷ Ala:ta: ma:nda: a:mbao panka: ula: aleta: hama nane peneme yao mea a:pa wilieke. Kutupa make ala:ta: ma:nda: tote pealimi ekita: pa:a:na: peneme yao mea ipilimikie leekeme.

¹⁸ Koto ekina:ta: ikana:ma: pi opu haleme ekita: wotu handeteke hao hapa:peke. Ekipeke ma:nda:ma: ala:ta: ma:nda: wia:ka:na:ta: kota: ipikita: haka:ta:pao ota: wotu milieke. Pate hali ma:nda:ma: ala:ta: ma:nda: na wia:ka:na:ta: kota: mo hosikieki make ipika: honema: Ulume laa wia:eki kone yoka: mealieke leekeme.

Yesuna: inkiki hameketonu
(Ma:tiu 12:46-50, Maka 3:31-35)

¹⁹ Yesuna: ama: make hameke tonuma: ipiki handolo epemekepate Yesu teke pa:ta: pua:peke na yeeke. Ekipeke wanda:hali anekehapuma:

Yesu mea hopa:liao haemekeme. ²⁰Ma:nda:ma: Yesu pa:ta: a:pa alota: Naka: ama: kame tonuta: neke handuluekema: da hama do a:pa halememe leekeme. ²¹Koto leeke Yesuma: mo wanda:hali paeyao pa:ta: alota: Koda:na: pi opua pu haleme wanda:halita: yaka ama: kametonu halememe leekeme.

Yesuna: pima: po tilipu tunkulaeyekeeki

(*Ma:tiu 8:23-27, Maka 4:35-41*)

²²Nate ma:nda:na: Yesu ipika: disaipolo haliweki amele pua kawaso ma:nda:na: pitulu pemekeme. Yesuma: iki pa:ta: alota: Nikita: do ikali tunkula mone tea:na: bape leekeme. Kutupata: iki kini pea puluta: ²³mo kawaso pulu haena:ta: Yesuta: u peliekeme. Kutupa koto kone po tilipu tieke epeeketa: mo ikalita: kawaso tukiki pa:ta: tumbieke ekima:ta: homa:la: ekita: teke pa:ta: yeeke. Koto ekina: mo haliwekita: paala: tiekema: homemekeme. ²⁴Kutupa ikana:ma: Yesu a:pa tiao alota: Aneke halio. Aneke halio. Nikita: teke pa:ta: do homoloma: handa:e lemekeme. Koto lemeke Yesu tiaota: mo hande honkopu wopu hake po tilipu pa:ta: make mo la:ma: la:ma: piki honkopu hake ikali yaapo pa:ta:ta: Paae leeke handaa ipilika: honkopu paeyao upa lopaata: la:ma: na piki e pondo na lepekeme. ²⁵Kutupa Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Ika: hone tulaleme ekita: hando ka:ta:pe laa lota: piekeme. Koto leekepate iki paeyoma: penkilipa:tia pominolo make paala:ma: wotu homolo hata: ika: ika: kone alota: Do halita: epi ya:ka:ta:pe. Mo ikali pita: po tilipu yaapoma: ipika: pi ota: opitelepeme lemekeme.

Kedasa halina: hoke temokomanu tolu liekeeki

(*Ma:tiu 8:28-34, Maka 5:1-20*)

²⁶Koto hau pea paeyeketa: Yesu ipika: disaipolo haliweki amele mo Kedasa kenke pa:ta: kawasona: pua opa:liaemekeme. Koto Kedasa kenketa: mo Ka:lili kenke nanema: hao mo ikali leke tunkula pua mone tea:na: ula:me. ²⁷Yesuma: mo kawaso mina:pa:lao mo ikali tea:na: pulu haena:ta: mo hoke temokomanu pitiki hali ma:nda: mo daoni ma:nda: pa:ta: hao ipiki manda:hande pipikime. Ota: amba: hande hatiki a:paata: ame make mo someta: aka: na yameke make da pa:ta: na hao polu make ipikita: mo homo hayeke haliweki u haemeke tikene da pa:ta:manu hao hayekeme. ²⁸Ipkana:ma: Yesu handaata: wi tieke alo hata: Yesuna: anke pa:ta: handa:niao kenkena: tu lopaata: wi anekema: pa alo alota: Yesuo. Neketa: Koda: Manda Hala: Tiekena: Eiyekkee. Nakana:ma: I yaapo eki hau puluekema: pitelepe. Nakana:ma: I pa:ta: tanda na kia:pee laa honke leekeme.

²⁹Koto leeke ekita: Yesuma: mo hoke temoko pa:ta: Pue leeke ekina: leekeme. Nate paeyao mo hoke temokoma: mo hali wotu lu keatiki pomu

hayekeme. Nate ma:nda: nina:ta: mo halita: dipula pitao senipu manuma: ipika: kiki anke mea tonkao u hatiki pimikipate kone ipikana:ma: mo senipumanu tunkula: lubepi pia:tiki peaata: mo hoke temokoma: koto halita: hapu hayeke alena: lu mea pua:tiki piekeme.

³⁰ Yesuma: mo hali pa:ta: alota: Naka: bikita: epi ya:ka:ta:pe laa lota: pieke handaa ipikana:ma: alota: Yaka bikita: Eleke elekee leekeme. Koto leeke ekita: temoko eleke eleke wotu ipiki pa:ta: pitieke ekina: leekeme. ³¹ Mo hoke temoko tonuma:ta: Yesu pa:ta: honke honke wotu alo hata: alota: Niki mo tanda mu halo poloma: naku ka:ka:na: tieke pa:ta: dipula pitulu pomono na tapaapeke lemekeme.

³² Koto alena: ma:na: titi monema: hayeke peiyene tea:na: ne nalo haena: mo hoke temoko tonuma: Yesu pa:ta: honke alota: Mo ma:na: titina: weleke pa:ta: pitulu pomono lae lemeke handaa Yesuma: ika: honke lemeke tupa: pa pina: la kiaeyekeme. ³³ Koto ekina: ikana:ma: mo hali mina:pa:lao ma:na: titina: weleke pa:ta: pitulu pemekeme. Kutu pimikita: mo ma:na: paeyaota: mo peiyene paeleeke alena: aiya pua hola:pa:niao ikali pa:ta: puaata: ikali naa honki lemekeme.

³⁴ Mo ma:na: titi handeteke haemeke haliwekima: mo pieke ekimanu handaata: pindipa puata: daoni nane haemeke wanda:hali make koto daoni tekepa:ta: haemeke wanda:hali make la:tiki pomimikime. ³⁵ Koto ekina: mo wanda:halima: hande pieke ekimanu handuluekema: pua Yesu pa:ta: a:paata: amba: hande weleke pa:ta: hoke temokomanu pitieke halita: Yesuna: anke teke pa:ta: dau yama epeke hone wia pitiekeeki handolo hata:ta: iki paeyaoma: paala:ma: homemekeme. ³⁶ Mo hali mea epeaaso piekeeki handemeke wanda:halima: mo piekeeki manuta: mo epemeke wanda:hali pa:ta: la halemekeme. ³⁷ Kutupa mo Kedasa kenke wanda:hali paeyaoma: paala:ma: homolo hata: Yesu pa:ta: alota: Nakana:ma: niki mina:pa:lao pue lemekeme. Koto lemeke Yesuma: mo kawasona: pitulu pua peekeme. ³⁸ Kutu pitolo haena: mo hoke temokomanu tolu lieke halima: Yesu pa:ta: honke alo alota: Ita: neke yaapo pana:e leekeme. Koto leeke Yesuma: mo hali paa tapaaso hata: alota: ³⁹ Neke naka: da nane paa la:ka:la pua Koda:ma: neke pa:ta: pia: hande ekimanu paeyao wanda:hali paeyao pa:ta: pua la hala:tiki pu hapeke leekeme. Koto ekina:ta: mo halima: ipika: teke da nane puaata: Yesuma: ipiki tamba: miekeeki paeyaosiki wanda:hali pa:ta: pua la hale hale piekeme.

Diaitusina: wandiki pita: yeni hao hayeke wanda: yaapo
(*Matiu 9:18-26, Maka 5:21-43*)

⁴⁰ Yesu mo kawasona: pita ikali leke mone tea:na: paa la:ka:la peeke pita:ma:ta: wanda:halima: ipika: opolo polo pieke ekina: yu wia handeteke haemeke ekina: ta:na:ma: wopu homemekeme. ⁴¹ Koto tomona:ta: hali ma:nda: ipikita: mo pi hotu haemeke dana: you hali bikita: Diaitusima:

a:pa Yesuna: anke teke pa:ta: panda: puniao ipika: da pa:ta: epena: honke leekeme. ⁴² Pa ekipeke ipika: ota: homeke hayeke bapita: 12 yeeke wandikita: tekesiki pa:ta: homuluekema: taapolo pitieke handaa leekeme. Koto leeke Yesu pulu haena: mo wanda:hali anekehahu mandane mandane yama: a:pa momba:laaso hata: Yesu mea daka:pa daka:pa puluekema: taapemekeme. ⁴³ Kutupa mo wanda:hali anka:lopuna: mo bapi 12 andusa:na: we yopu hayeke wanda: ma:nda: hayekeme. Ipika: yeni tamba: mina:yeke dokeda haliweki pa:ta: ipika: mani paeyao hala:tiki piekepate ipika: yenita: ota: na epeaeyekeme. ⁴⁴ Kutupa mo wanda:ma: mo wanda:hali anka:lopuna: puata: Yesuna: hoki nanema: a:pa ipika: dopieke dau honiki wataeyekeme. Koto tomona: kone hande we yapeeke ekita: paeyekeme. ⁴⁵ Yesuma: mo wanda:hali pa:ta: lota: pitolo alota: Ita: epima: wataeya:pe leekeme. Mo wanda:halima: alota: Niki ma:nda:ma: na wataoma:me lemeketa: Pidama: Yesuna: pi hombo peaaso alota: Tekehalio. Do wanda:halima: neke mea hopa:liao daka:paasa: handa:e leekeme. ⁴⁶ Koto leekepate Yesuma: alota: Ekipeke I tukiki pa:ta: ula: honkoputa: ma:nda: teke pa:ta: puleke handaa ma:nda:ma: I ota: wataeya:me laa loa:me leekeme. ⁴⁷ Mo wanda:ma: Yesuma: Ima: pua: ekita: handa: ya:ka:ta:me laa pututuma: homa:taia a:pa Yesuna: anke teke pa:ta: a:pa panda: puniaeylekeme. Wanda:hali paeyaona: leke tonka:na: hata: mo wanda:ma: Yesu pa:ta: ipika: dau honiki wataeyekeme ekina: teke make mo ipika: yeni koto kone paeyekeeki make laa haleekeme.

⁴⁸ Koto ekina:ta: Yesuma: mo wanda: pa:ta: alota: Ya wandikio. Naka: hone tulale ekima: naka: yeni ame do kone mea epeaasa:me. Puki lopao pue leekeme.

⁴⁹ Yesuma: do pi alo haena:ta: hali ma:nda:ma: mo you halina: da nane hao a:pa Diaitusi pa:ta: alota: Naka: wandikita: ota: homea:me. Mo Disa pa:ta: pina: pa paena: lae leekeme. ⁵⁰ Koto leekeeki opua Yesuma: Diaitusi pa:ta: alota: Paala:ma: na homa:pee. Hone tulaase hau homeke pikana:ta: naka: wandiki sikita: ota: paa tialieke leekeme. ⁵¹ Yesu mo da pa:ta: opolo pulu haena: mo da tukiki pa:ta:ta: ma:nda: ota: na pena: leekepate pa Pida Dioni Dia:mesi make mo wandikina: ateke inkiki yaapo pea Yesu amele da pa:ta: honda: pambemekeme. ⁵² Koto da pa:ta: pitimiki wanda:hali paeyaoma:ta: mo wandikina: e alo hata: homa: wia pitimikime. Yesuma: mo wanda:hali pa:ta: alota: E na lapepe. Do wandiki sikita: ota: na homa:la:pate pa u peliolo hata: pa:la:me leekeme. ⁵³ Koto leekeeki opuaata: mo wanda:halima:ta: mo wandiki siki ota: homea:eki handemeke ekina: Yesu pa:ta: kitaemekeme. ⁵⁴ Koto lemekepate Yesuma: mo wandiki sikina: kiki mea wi alo hata: alota: Wandiki sikio. Tiae leekeme. ⁵⁵ Koto alema: kone mo wandiki pa:ta: deto hala:eki paa a:pa ipiki paa tiaeyekeme. Kutupa Yesuma: mo ateke inkiki pa:ta: Mo wandiki ne ma:nda: hala:pe leekeme. ⁵⁶ Kotoeki handaata: mo wandikina: ateke

inkiki yaapoma:ta: dota: ota: pita:la:pe honema: lapeke pi pea: mamata:pa pekepeate Yesuma: mo tooli pa:ta: pi tanda pikima: alota: Wanda:hali ma:nda: pa:ta: do pitoloeki na la hala:pa:peke leekeme.

Yesuma: mo 12 disaipolo haliweki tapaeyekeeki
(*Ma:tiu 10:5-15, Maka 6:7-13*)

9 ¹Yesuma: mo 12 disaipolo haliweki pa:ta: Ipupa:e laa homeke pa:ta: mea momba:laota: ikana:ma: yenimanu mea epeaena: make hoke temokomanu paeyaosiki tolu lina:yeke Yesuma: iki pa:ta: wele pita:la: biki pita: honkopu yaapo hale hale piekeme. ²Kutupa mo haliwekima: Koda:na: Kilu Tombuao Hala: ekina: pi walolo hata: yeri haleme wanda:hali mea epeawaena: Yesuma: iki tapaeyekeme. ³Tapaaso hata:ta: dupa leekeme. Iki paeyao pota: poluekema:ta: ala:ta: ma:nda: na mea mina:pa:peke. Koto alo ale manuta: tumapu o nu o ne o mani o topo pea:peke sedi homeke kone na mea mina:pa:peke. ⁴Kutupa ma:nda: epima: ta:na:ma: homolo hata: ipika: da pa:ta: iki hatuku pea:ka:na:ta: mo daoni mina:pa:laalueke hone wimika:na:ta: kota: koto pua hale da pa:ta: homeke hao pua:pa:peke. ⁵Daoni ma:nda: pa:ta: mandali epima: iki na handa: mimika:na:ta: kota: koto daoni mina:pa:laaso hata: mo wanda:hali kinki pitolota: ika: ankena: tala:la: dokolo tande lapa:peke leekeme. ⁶Koto ekimanu lo paeyaeyeketa: hande 12 disaipolo haliwekita: Yesu mina:pa:lao da hala: hala: pomu lopolo hata: hande Pi Seliapo wala:tiki pominolo hata: iki pomimiki ale pa:ta:manu wanda:hali mea epeatia pomimikime.

Hetodima: pomoma: homeekeeki
(*Ma:tiu 14:1-12, Maka 6:14-29*)

⁷Mo Ka:lili da kenke pa:ta: you hali Hetodima: koto pieke ekina: pi paeyao opieke ekima: pomoma: homeekeme. Pa ekipeke mandane haliwekima: dupiki pi la alualu pimikime. Mo bapitaisi peao hayeke hali Dionita: paa tiao a:pa hala:me lemekeme. ⁸Kutupa mandane wanda:halima:ta: Elaidia peneme yao opolo a:pa:la:me lemekeme. Mandane wanda:halima: alota: Amba: hande hayeke potopede hali ma:nda: paa tiaeaya:ka:ta:me lemekeme. ⁹Koto ekina:ta: Hetodima: alota: Ima:ta: Dionina: make mea tunkulua:pate pa do pi ma:nda: ma:nda: opitolo halita: ota: epi ya:ka:ta:pe. Koto ekina: ipikana:ma: Yesu ota: handuluekema: taapa:tiki pu hayekeme.

Yesuma: 5 daoseni wanda:hali ne haleekeeki
(*Ma:tiu 14:13-21, Maka 6:30-44, Dioni 6:1-14*)

¹⁰Mo aposolo haliwekima: paa a:pa ika: pimiki ekimanu paeyaosiki Yesu pa:ta: la halemekeme. Koto ekina:ta: Yesuma: mo haliweki amele ika: siki mo

Betesaida teke da pa:ta: pemekeme.¹¹ Kutu pimikieki opitolo hata: wanda:hali wopuma: momba:latia pulu hata: Yesu teli mea pemekeme. Yesuma: mo epemeke wanda:hali handaata: ta:na:ma: homolo hata: Koda:na: Kili Tombua Hala: ekina: pi walolota: yeni homemeke wanda:halita: mea epeaeyekeme.

¹² Welealo nane nate pambolo haena:ta: mo 12 disaipolo haliwekima: Yesu pa:ta: a:pa alota: Do niki haloma: alena:ta: wanda:hali na hake alena:ma: do wanda:halita: mo da sunu make mo napeke ne make pelia:peke damanu weina:ma: pena: tapae lemekeme.¹³ Koto lemekepate Yesuma: alota: Ikana:ma: kone mo wanda:hali ne hala:pa:peke leekeme. Koto leeke ikana:ma: alota: Niki pa:ta:ta: palaowa wala: kiki homekena: ta:peli yaapo pea homeke wia haloma:me. Naka: honema:ta: nikana:ma: do wanda:hali paeyaona: ne paeyao hambalo pomonope laa lota: pimikime.¹⁴ Ekipeke 5 daoseni haliweki koto pa:ta: haemekeme. Yesuma: mo disaipolo haliweki pa:ta: alota: Mo wanda:halita: hali tieke yaapona: kiki yaapomanu tupa: momba:lao kenkena: mea pitama: pitama: pipee leekeme.

¹⁵ Mo disaipolo haliwekima: koto hau pimikita: ¹⁶ Yesuma: mo hande kiki homeke palaowa wala: sunu make mo ta:peli yaapo pea meata: oli ya nane handa:liao hata: Koda: pa:ta: keiye pi leekeme. Koto laata: mo ne pindi pindi peaata: ipika: disaipolo haliweki pa:ta:ta: mo wanda:hali paeyao pa:ta: telipape laa haleekeme.¹⁷ Mo wanda:hali paeyaoma: ne ana:na: no tumba tumba peaata: mo disaipolo haliwekima: mo putupiliki wiekeeki manuta: kiki yaapo paeya ankena: yaapo wieke nuna: mondu tumba tumba pea wimikime.

Pidama: Yesuta: Ketisoe leekeeki
(Ma:tiu 16:13-19, Maka 8:27-29)

¹⁸ Nate ma:nda:na: Yesuma: ipika: honumake hata: yeni pitolo haena:ta: ipika: disaipolo haliweki opolo epemekeme. Yesuma: mo haliweki pa:ta: lota: pitolo alota: Wanda:halima: Ita: Epina: biki lo halemepe leekeme.¹⁹ Ipika: disaipolo haliwekima: ipika: pi hombo peaaso alota: Mandane wanda:halima:ta: neketa: mo bapitaisi peao haya: hali Dioni lo halememe. Mandane wanda:halima:ta: Elaidia lo halememe. Mandane wanda:halima:ta: potopede hali ma:nda: amba: hande homea:pate ame dosiki paa tiao hala: halie lo halememe lemekeme.²⁰ Koto lemeke Yesuma: mo haliweki pa:ta: alota: Pa ikana:ma: Ita: epi lo halemepe leeke handaa Pidama: alota: Neketa: Koda:na: Ketisoe leekeme.²¹ Koto leeke Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Ima: ota: loa:ma: do pita: wanda:hali ma:nda: pa:ta: na lapa:peke leekeme.

Tanda meaata: homolueke leekeeki
(Ma:tiu 16:20-28, Maka 8:30-9:1)

²² Yesuma: paa pi ma:nda: alo alota: Wanda:halina: Eiyeketa: tanda tieke ota: wotu meaata: mo Diu tondiki haliwekima: make yeni peao haleme

you haliwekima: make wape pea ula: Lo Pimanu wala:tiki pu haleme haliwekima: make ipiki kialimikie. Ipirita: homena: lulu pelemepate hoto tepo wiaata: paa tialieke leekeme.

²³Koto laata: Yesuma: iki paeyao pa:ta: alota: Hali ma:nda: epima: I telia: mea ipulueke hone wia:ka:na:ta: ipika: kone hone yonka:lao nate paeyao ipika: a:ka:tei wapepiki ti mea tia pominolo hata: I telia: mea pomu haena:e. ²⁴Pa ekipeke. Hali ma:nda: epima: ipika: deto hala:eki alupaama:na: yeke hone wotu wia:ka:na:ta: kota: ipika: deto hala: ekita: alupalieke. Kutu pulu pa:la:pate I pa:ta: hone witolo hata: ipika: deto hala:eki alu pina: lea:ka:na:ta: kota: koto halita: ipika: deto hala: ekita: paa miniki halieke. ²⁵Hali ma:nda:ma: honkopu hao do kenkena: anemone ale paeyao mina:la:pate ipika: halo pa:la:eki kone alu pao o tondiki halea:ka:na:ta: kota: koto ale manuma:ta: ipikita: ekipa tamba: milia:pe. ²⁶Hali ma:nda: epima: I pa:ta: make yaka waloa: pimanu pa:ta: make yaala:ma: homea:ka:na:ta: kota: mo Wanda:halina: Eiyike make Ateke make yako piki enisolo tonu make iki paeyaona: paa pa:la:eki ame^{le} a:paata: mo Wanda:halina: Eiyekema: mo hande hali pa:ta: make yaala:ma: homaalieke. ²⁷Ima: iki pa:ta: ota: pi alone. Do haleme mandane wanda:halita: ambi na homeke hamena: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki ota: handilimikie leekeme.

Yesuna: wonu piliekeeki
(Ma:tiu 17:1-8, Maka 9:2-8)

²⁸Yesuma: dupiki pi laa pula homekemanu paeyeketa: yeni puluekema: pote ma:nda: pa:ta: peekeme. Ipirana:ma:ta: Pida Dioni Dia:mesi hatuku opa:liaemekeme. ²⁹Yesuma: yeni pitolo pitina:ta: ipika: leke popeleketa: ta:ta: ma:nda: pikieki hao make ipika: pambaeyeke aka:ta: ota: hake wotu pea baeyeke ekima: leke yale yale piki nono piekeme. ³⁰Kutupa koto kone hali yaapota: Yesu ame^{le} hata: pi lemekeme. Mo hali yaapota: Mosesi pita: Elaidia yaapo yeeke. ³¹Ipirikita: Koda:na: paaana: a:pa hata: Yesu ame^{le} ipiki teke pa:ta: Koda:ma: pina:e hone ula: tupa: Diutuseleme da pa:ta: homolo pieke ekina: pi hotiolo haemekeme. ³²Pida pita: mo hali yaapo peata: u yoka:lupa pemekepate tiaota: Yesuna: paa pikieki make mo Yesu ame^{le} haepeke hali yaapo handemekeme. ³³Koto ekina:ta: hali yaapota: Yesu mina:pa:lao poluekema: pulu haena: laata: Pidama: Yesu pa:ta: alota: Tekehalio. Niki do pa:ta: haloma: ekita: ota: epeke epomekeme. Topu da tepo a:eyamono lae. Ma:nda: naka:eki. Ma:nda: Mosesina:eki. Ma:nda: Elaidiana:eki pea a:eyamono lae leekeme. Pidama: leeke pi manuta: hone wotu na wiki hata: leekeme.

³⁴Pidama: dupiki pi alo haena:ta: koa a:pa ipika: suama:ta: iki mea tumbaeyeke. Tumbaeyeke handaata: mo disaipolo haliweki tepoma: paala:ma: homemekeme. ³⁵Mo koa tukiki pa:ta: pi hol^a:makema: la:niaaso

hata: alota: Do ya wekita: Ima: kiki maleke lulu wekima: pa:la:me. Ipika: pi opua:pe laa la:niaeylekeme. ³⁶Koto pi holə:make laa paeyeke naneta: Yesu homeke hapelia hayekee ki handemekeme. Mo hali tepoma: mo handemeke ekimanu wanda:hali ma:nda: pa:ta: na la haleke ika: homeke hone wimikime.

Hoke temokoma: hoeyaeyeke weki epeaeyekee ki
(Ma:tiu 17:14-18, Maka 9:14-27)

³⁷Da ma:nda: kelepeeketa: Yesuta: mo hali tepo amēle mo pote mina:pa:lao hola:pa:niaeemekepate wanda:hali aneke hapuma: Yesu a:pa manda:hande pimikime. ³⁸Mo wanda:hali anka:lopuna: a:pa hayeke hali ma:nda:ma: Yesu pa:ta: wi anekema: alo alota: Disao. Ima: neke pa:ta: honke aloma: yaka weki a:pa handae: Ipikita: yaka ota: homeke wekie. ³⁹Kutupa ipikita: mo hoke temokoma: mina:tiki pita:la: natena:ta: e wi tieke la:tiki pu hala:me. Kutupa mo hoke temokoma: mo weki mea lu keao kake pa:ta: dako hankoloma: lu hala:me. Kutupa mo hoke temokoma: yombu moneatiki pu hata: ai na mina:pa:lalieke. ⁴⁰Koto ekina:ta: Ima: naka: disaipolo haliwekima: tolu lina:yeke honke loa:pate mo haliwekima: ana: na pia:me leekeme. ⁴¹Koto ekina:ta: Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Ikita: hone wopu na tulaake at:a:ka: peao haleme wanda:hali. Nate ekipuna: iki amēle ombu hao hanope. Nate ekipuna: ika: ka:nda: kiteleme ekimanu meanope laata: mo hali pa:ta: alota: Naka: weki I pa:ta: hatuku epoe leekeme. ⁴²Mo weki ipulu haena:ta: mo hande hoke temokoma: mo weki kenkena: mea lopao lu keayekeme. Yesuma: mo hoke temoko hando laata: mo weki mea epeao ipika: ateke pa:ta: paa hala: moneayekeme. ⁴³Koto hau handemeke wanda:hali paeyao:ma: Koda:na: honkopu wotu hala:eki handolo hata: penkilipa:tia pomimikime.

Ipika: homa tiaalo piekeeki paa la haleekee ki
(Ma:tiu 17:22-23, Maka 9:30-32)

Wanda:hali paeyao:ma: Yesuma: putia pomiekeeki handaata: pututu pieke pi pa alo alo haena: Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: ⁴⁴Ikana:ma: Ima: la kulu polo pi opua hone na yonka:lapa:peke. Wanda:halina: Eiyeketa: mo mandane haliwekina: kiki pa:ta: hala: monealieke leekeme. ⁴⁵Koto leeke ekina: teketa: mo disaipolo haliwekima: hone na wimikime. Mo pi teketa: iki a:mbaeyeke handaa ika: honema: hone wia:peke na yeeke ki. Koto ekina:ta: ikana:ma: mo pi teketa: lota: pia:peke ekita: paala:ma: homolo hata: na lota: pimikime.

Tumiki halita: epipe
(Ma:tiu 18:1-5, Maka 9:33-37)

⁴⁶Kutupa mo disaipolo haliwekima: ika: ika: kone tumiki halita: epipe laa pi la alualu pimikime. ⁴⁷Yesuma: ika: hone pa:ta: wimiki ekimanu

handaata: hosiki weki siki ma:nda: hatuku a:pa tiao hata: ⁴⁸ iki pa:ta: alota: Ma:nda: epima: yaka bikina: dupiki weki siki handa: mia:ka:na:ta: kota: I kone handa: mina:la:me. Kutupa hali epima: I handa: mia:ka:na:ta: kota: I tapaeya: hali make handa: mina:la:me leekeme. Iki tukiki pa:ta:ta: biki na wiki hali ma:nda: haya:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: iki paeyao siki lu ankulala:me leekeme.

Ma:nda: epima: iki ame   a:nda: na lia:ka:na:ta: ipikita: ika:ekie
(Maka 9:38-40)

⁴⁹Dionima: alota: Tekehalio. Hali ma:nda:ma: naka: bikina: hoke temokomanu tolu baeya:pate mo halita: niki ame   na tunaleke handaa nikana:ma: koto hau na pia:pe laa sa:sa: puma:me leekeme. ⁵⁰Koto leeke Yesuma: Dioni pa:ta: make ipika: disaipolo haliweki paeyao pa:ta: make alota: Ikana:ma: ipiki sa:sa: puluekema: na taapa:peke. Ekipeke iki ame   a:nda: na lita:la: halita: kota: ika: ta:ma:nie leekeme.

Sametia da ma:nda:ma: Yesu meapeke kiaemekeeki

⁵¹Yesu oli hepeni nane mea polo pieke nate teke pa:ta: yolo epeeketa: ipikita: mo Diutuseleme teke da nane ota: polueke hone u paleke peekeme. ⁵²Ipikana:ma: mo Sametia da ma:nda: nane ipika: da ne ala:ta: ala:ta: wamo peaena: yeke kinki haliweki tapaeyekeme. ⁵³Kutu pimikipate koto pa:ta: haemeke wanda:halima: hone witolota: Yesuta: mo Diutuseleme da nane yopula:me laata: ipiki na handa: mimikime. ⁵⁴Kutu pimikieki mo disaipolo hali Dia:mesi pita: Dioni yaapoma: dupiki hau handaata: Yesu pa:ta: alota: Tekehalio. Naka: honema:ta: dikana:ma: oli ya nanema: ti uleke a:pa do wanda:hali mea hoeyaena: wi loponope lepekeme. ⁵⁵Yesuma: ipiliki pa:ta: la:ka:la: moneaaso hata: alota: Kutupiki pi na lapepee leekeme. ⁵⁶Kutupa Yesu ipika: disaipolo haliweki ame   da siki ma:nda: pa:ta: pemekeme.

Yesu ame   ponope laa taapa:la: haliweki
(Ma:tiu 8:19-22)

⁵⁷Ikita: mo pota:na: pulu haena: hali ma:nda:ma: Yesu pa:ta: alota: I: neke pomilipi ale pa:ta:manu ta:lia: mea ipulueke leekeme. ⁵⁸Yesuma: mo hali pa:ta: alota: Tikene kika manuma:ta: ika: kenke ka:ka:na: wiaata: ba manuma: make ika: dakemanu hala:pate pa mo Wanda:halina: Eiyeketa: ipika: hoto minolo pelia:peke da ota: ma:nda: siki make dia:me leekeme. ⁵⁹Kutupa Yesuma: hali ma:nda: pa:ta: alota: I telia: mea epoe leekepate mo halima: alota: Tekehalio. Titina: amba:la yaka apa: mea hoilu pono lae leekeme. ⁶⁰Yesuma: alota: Homeeke wanda:halima: kone ika: homa:la: wanda:hali toko mea hoina:ma: neketa: Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekina: pi pua wala:tiki pu hae leekeme.

⁶¹ Hali ma:nda:ma: alota: Tekehalio. Ita: neke telia: mea ipuluekema: titina: amba:la yaka tapake pa:ta: A:taloe lolo ponoe leekeme. ⁶² Yesuma: alota: Hali epima: ipika: kenke aowa: mea lopaasa: ale miniki hata: kenke aowa:tia puluta: hoki nane handa:tiki pu haya:ka:nata: kota: koto halita: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki tukiki pa:ta:ta: e pokaapeke ana: na pa:la:me leekeme.

Yesuma: 72 haliweki tapaeyekeeki

10 ¹Do hande haumanu peaata: Tekehalima: 72 haliweki mea yaapo yaapo pu mo ipiki polo pieke da pa:ta:manu tapa tapa piekeme. ²Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Ne napeke wotu mo ena:ta: pota:la:pate mo ne momba:laapeke wanda:halita: aneke hapu dia:me. Koto ekina:ta: mo e teke halima: ipika: ena: ne mea momba:laalo peleme wanda:hali ana:na: tapaena: ikana:ma: yeni pu hapa:peke. ³Pupa:e Ima: ikita: sipisipi ma:na:na: ikikisunu mandane tikene kikamanu haleme ale pa:ta:manu taa tapaaso handa:e. ⁴Ikana:ma: mani paua o nu sunu o anke dake ma:nda: na mea pua:pa:peke. Ma:nda: ame:le pota:na: manda:hande pitolo hata: pi na lapa:peke. ⁵Ikana:ma: da ma:nda: pa:ta: honda: pambemeka:na:ta: titina: amba:la koto da pa:ta:ta: A:nda: peliaasa:eki epenae:lapa:peke. ⁶Kutupa koto da pa:ta: a:nda: peliaasa: ekina: hone wopu u hala: hali ma:nda: haya:ka:nata: kota: a:nda: peliaasa: pi le ekita: ipiki pa:ta: pa wina: lapa:peke. Dia:ya:ka:na:ta: kota: naka: hande a:nda: peliaaso pita: pao mia:peke.

⁷E pokao hala: hali ipika: yenkita: ota: mea:peke ya:la: ekina: da lumbu na likita: homeke da pa:ta: pa hao hata: ne ikali alekemanu kimika:na:ta: pa napa:peke. ⁸Kutupa ikita: da yu ma:nda: pa:ta: pemeka:na:ta: koto pa:ta: haleme wanda:halima: iki pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: hatuku mea nemanu kimika:na:ta: kota: pa napa:peke. ⁹Koto da yu pa:ta: yeni haleme wanda:hali wopu mea epeapa:peke. Kutupa koto pa:ta: haleme wanda:hali pa:ta:ta: Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekita: iki teke pa:ta: amba: opolo a:pa:la:me lapa:peke. ¹⁰Koto pa:la:pate da yu ma:nda: pa:ta: pemeka:na:ta: mo wanda:halima: iki ika: da pa:ta: na hatuku pemeka:na:ta: kota: ikana:ma: mo pota: nina: pua hata: alota: ¹¹Ika: daoni tukiki pa:ta: ula: dokolota: nika: ankena: ta:la:la: ekita: iki pa:ta: kone koto tandela:neasoma:pate doeki homeke hone wipee laata: Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekita: iki teke siki pa:ta: koto epea:me hone wotu wia:pa:peke lapa:peke. ¹²Ima: iki pa:ta: ota: alome. Hande pi yokaalu pulu pa:la: nate opolo epea:ka:na:ta: kota: Koda:ma: mo Sodomo halo pa:la: a:ta:ma: homa:la: ekita: mo hande daoni pa:ta: halo pa:la: ekita: ota: haka:ta:pao ankulao halieke alome leekeme.

Hone na tulaemeke daonimanu
(*Ma:tiu 11:20-24*)

¹³ A:ta: tieke Kotaasini daonio. A:ta: tieke Betesaida daonio. Ima: mo ipiliki pa:ta: na handeke haumanu paeyao a:nda: mo hande daoni yaapo

Taiya Saidoni pa:ta: pua:ka:na: yoluta: kota: koto da yaapo pa:ta: haleme wanda:hali ika: puki lekelemeka:ta:me laa Koda:ma: handena:ta: busa: pitikimanu wepia yamaata: lanka: apolo kitulu pimime. Ima: ipiliki pa:ta:ta: ota: pi alome. Mo pi yokaalu pulu pa:la: nate opolo epea:ka:na:ta: kota: ¹⁴Koda:ma: mo Taiya Saidoni yaapo pa:ta: halo pa:la: a:ta:ma: homa:la: ekita: mo ipiliki Kotaasini Betesaida yaapo pa:ta: kulu pa:la:eki ota: haka:ta:pao ankulao halieke. ¹⁵Kutupa Kapeneamio. Neketa: naka: homeke oli ya nane mea a:meiyalueke hone wipe. Neketa: oni ti to hala: pa:ta: mea lopaalieke leekeme.

¹⁶ Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Ma:nda: epima: ika: pi opia:ka:na:ta: kota: yaka pi kone opita:la:me. Ma:nda: epima: iki kiaeya:ka:na:ta: ota: I kone kiaasa:me. Kutupa make hali epima: I kiaeya:ka:na:ta: mo I tapaeya: hali kone kiaasa:me leekeme.

Mo 72 haliweki paa la:ka:la epemekeeki

¹⁷Mo hande 72 haliwekita: ta:na: tiekema: homolo hata: paa opolo epemekeme. Tekehario. Nikana:ma: naka: biki laaso hata: teliolo hamono kone mo hoke temoko manuma: nika: pi ota: opimime lemekeme.

¹⁸Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ima: Sadani oli ya nane yama: ti tekele manda:na: do kenkena: lopea: ekita: handoa:me. ¹⁹Opua:pe. Ikana:ma: mo ketomanu make tei halimanu make da:ka:pa: tombuamen: make mo a:nda: tunkuliki hoke temokona: honkopu paeyao lu tombuao bepolamina:ta: ya bikina: welema: iki handeteke halieke. Koto ekina:ta: ikita: ala:ta: ma:nda:ma: na hoeyaalieke. ²⁰Koto pa:la:ma: mo hoke temoko manuma: ika: pi opua pilia:eki pa:ta: ta:na:ma: na homa:pa:peke. Pate ika: bikita: amba: hepeni nane wape pea ula:ma: ta:na:ma: homa:pa:peke leekeme.

Koda: pa:ta: keiyae leekeeki (Ma:tiu 11:25-27, 13:16-17)

²¹Koto natena:ta: mo Holi Sipitidima: Yesu pa:ta: epeke ta:na: pita:la: ekima: tumbieketa: Yesuma: alota: Apa:o. Oli ya do kenke yaapona: Tekehario. Ima: neke pa:ta: Ta:na:e alome. Ekiyeke nakana:ma: mo hande hone wotu u tekele peleme wanda:hali make mo sukulu wotu peleme wanda:hali ameda pa:ta: a:mbao wina: le hau manuta: pa mo panake wekiwandiki sunu pa:ta: wala:leke handa alome. Aowe Apa:o. Koto ekita: naka: hone pieke yekeeki yaena:yeke pina: aleme leekeme.

²²Yaka Apa:ma:ta: ala:ta: ala:ta: paeyao sikita: I pa:ta: ka:la:me. Mo Eiyeketa: ma:nda:ma: hone na ula:pate ipika: Atekema: homeke hone ula:me. Kutupa Ateketa: ma:nda:ma: hone na ula:pate ipika: Eiyekema: homeke hone ula:me. Kutupa make mo Eiyekema: ipika: hone pilia: wanda:hali pa:ta:ta: ipika: Ateke walea:ka:na:ta: kota: ikana:ma: homeke

Ateke hone wilimikie leekeme. ²³Kutupa Yesuma: ika: honumake siki hata: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: la:ka:la: moneaaso alota: Ikita: ta:na:ma: homa:pa:peke. Ikana:ma: handeleme ale handolo peleme ekina: loa:me. ²⁴Ima: iki pa:ta: loa:ma: mo amba: potopede haliweki wopu make kini haliweki make ikana:ma: handeleme alemanu handuluekema: taapemekape handa:peke na yaalo make ikana:ma: opitelemeeki opuluekema: pimikipate opua:peke ana: na piekeme leekeme.

Epeke Sametia halina: onkoluma: leekeeki

²⁵Mo Lo Pi walo hayeke hali homekema: Yesu tamuluekema: la handolo alota: Disao. Deto hala:eki muluekema: eki pionope laa lota: piekeme. ²⁶Koto leeke Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Mo hande Baibolo pi manuma:ta: eki ala:pe. Nakana:ma:ta: ekipa hone wilipe leekeme. ²⁷Kutupa mo halima: Yesuna: pi hombo peaaso alota: Baiboloma: dupa la:la:me. Naka: Tekehali Koda: pa:ta: pukima: homolo hata: naka: puki paeyaoma: make naka: temoko paeyaoma: make naka: honkopu paeyaoma: make naka: hone paeyaoma: make ipiki pa:ta: pukima: homo hapeke la:la:me laa make Nakana:ma: naka: kone pukima: homele tupa: ma:nda: pa:ta: make koto tupa: kone pukima: homo hapeke la:la:me leekeme. ²⁸Koto leeke Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Naka: ale pita: epeke aleme. Koto ale ekita: ota: pika:na:ta: deto hala:eki milipikie laa leekeme. ²⁹Koto leekepate hande Lo Pi walo hayeke halima: ipika: biki kone epeaaluekema: Yesu paa lota: pitolo alota: Koto hali ma:nda:e la:la: ekita: epipe laa lota: piekeme. ³⁰Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Hali ma:nda:ta: Diutuseleme da mina:pa:lao oni Dietiko da nane pulu haena: mo pota:na: mandane pake naleme haliwekima: mina ipika: dau titipila: mina: bepie yombua bao homuluekema: taapolo pitina: pemekeme. ³¹Kutupa koto natena: kone mo yeni peao hayeke hali homeke ma:nda: koto pota:na: peekepate hande yombua bao wina: lemeke some handeekape pa wina: kone paka:lao pota: tea: nane peekeme. ³²Koto hoki naneta: Lipae tapake hali ma:nda: make koto tupa: peekepate mo hande yombua bao wina: lemeke hali pua handa kone pao paka:lao pota: tea:na: peekeme. ³³Pate Sametia hali ma:nda: koto pota:na: a:paata: mo hali hando haota: ipika: pukima: a:ta:ma: homeekeme. ³⁴Kutupa mo hali wieke alena: puaata: mo limiki ale nina: ipikana:ma: honku make waini ikali make holaota: banisima: tonkawayekeme. Kutupa mo halima: hande someta: ipika: donki ma:na:na: hoki manda mea wiaata: hatuku pua hande kimisu haliwekima: hamba polu haemeke da ma:nda: pa:ta: opolo puaata: koto da pa:ta: mo hali handeteke hayekeme. ³⁵Kutupa da kelepeeketa: mo Sametia halima: hande da teke hali pa:ta: 2 kina halaa alota: Do hali wotu handeteke hapeke. I doane la:ka:la ipulua: dina:ta: mo hali handeteke halena: kitolo 2 kina ana: na pia:ka:na:ta: kota: yenkita:

haka:ta:pao a:pa kulueke leekeme. ³⁶Koto laa Yesuma: mo hali pa:ta: pi paeyaaso hata: alota: Do tepo hali aloma:pate mo pake nala: haliwekima: limiki some teke pa:ta:ta: epima: puki halea:pe laa lota: piekeme. ³⁷Hande Lo Pi walo hayeke halima: Yesuna: pi hombo peaaso alota: Hande a:ta:ma: homeeke halie laa leekeme. Koto leeke Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Kota: nakana:ma: make kutu piki hau pu hapeke laa leekeme.

Yesuma: Mada Meti yaapo handolo peekeeki

³⁸Yesuta: ipika: disaipolo haliweki ame^{le} pota:na: pulu hata: da yu siki ma:nda: pa:ta: opolo pemekeme. Koto da yu pa:ta:ta: wanda: ma:nda: hayekeme. Ipika: bikita: Mada. Koto wanda:ma: Yesu ipika: da pa:ta: epena:ta: ta:na:ma: homeekeme. ³⁹Mada ipika: hakepiki homeke Meti hayekeme. Metima:ta: mo Tekehalina: anke lopao pitieke alena: a:pa pita: ipika: pi waleekeeki opu pitiekeme. ⁴⁰Kutu piekepate Madata: ne aneke hapu wamo pieke ekima: ipika: hone ka:nda: wotu pieke a:pa alota: Tekehalio. Yaka asima: Ima: mo emanu paeyao yaka honumake piono ala: ekita: nakana:ma:ta: hone na witelepe. Ipirana:ma: Itamba: mulu epena: lae leekeme. ⁴¹Koto leeke Tekehalima: Madana: pi hombo peaaso alota: Madao. Madao. Nakana:ma: ala:ta: ala:ta: wotu pa:ta: hone u taapo make hone ka:nda:ma: homelepatē ⁴²pa ota: pea:peke hau homeke homeke na peleme. Metima:ta: hone wia ota: hau ma:la: ekita: ma:nda:ma: pendilao mea:peke na ya:lieke leekeme.

Yesuma: yeni pita:la: hauna: waleekeeki (Ma:tiu 6:9-13, 7:7-11)

11 ¹Nate ma:nda:na: Yesuta: ala:ta: ma:nda: pa:ta: pua yeni pu pitiekeme. Yeni pu paeyaeyleketa: ipika: disaipolo hali ma:nda:ma: ipiki pa:ta: alota: Tekehalio amba: hande Dionima: ipika: disaipolo haliweki yeni pina:yeke waleeke tupa: niki pa:ta: make koto tupa: wala:e leekeme. ²Koto leeke Yesuma: iki pa:ta: walolo hata: alota: Ikana:ma: yeni pimika:na:ta: dupa pia:pa:peke.

Apao: Naka: yako piki bikita: ota: manda wia haena:e.

Naka: Kili Tombua Haleeki do ane opolo epena:e.

³ Nika: ame nolo poloma: neta: ana:na: kia:peke.

⁴ Mandane wanda:halima: niki pa:ta: hoke hau pimieki nikana:ma: pa paeyaaasoma: ekina:

nika: hoke hau puma:eki make nakana:ma: koto tupa: pa paeyawapeke.

Ka:nda: piki la handa:la:eki pa:ta: niki na hatuku a:pa:peke laa lapa:peke leekeme.

⁵Kutupa Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Iki pa:ta: hala: hali homeke ma:nda:ma: buta: hokina: naka: yankekena: da pa:ta: pua

alota: Kameo. Palaowa punka tepo ta:ka:li kie. ⁶Ya yankeke ma:nda: pota: pomulu yapuluekema: ame do timba ya da pa:ta: opolo a:pa pila:pate Ima: hala:peke ne dia:ya:leke handa loa:ma: ma:nda: kie laa leka:na:ta: ⁷kota: naka: yankekema: ipika: da tukiki pa:ta: hata: naka: pi hombo peaaso alota: I ka:nda:ma: na homake. Yaka pota:ta: amba: loka: hao yaka weki wandiki amele amba: u pa:eloma:me. Naka: honke ale ala:ta: ekipa tiao mea kionope laa lea:ka:na:ta: ⁸kota: eki pilipikipe. Iki pa:ta: Ima: do pi alome. Mo da teke halima: neketa: ipika: yankele halena: kone mo hande palaowa kuluekema: na tialo pa:la:pateta: nakana:ma: yaala:ma: na homeke honke wotu leka:na:ta: kota: ota: opua tiao naka: mea:peke ya:la: ekimanu ana:na: mea kilieke alome. ⁹Koto ekina: iki pa:ta: do pi alome. Honke leka:na:ta: ota: kilieke. Weika:na:ta: handa: wilipikie. Kilikili laeka:na:ta: pota: lombawalieke. ¹⁰Do ekina: yeke loa:me. Honke la:tiki pu haya:ka:na:ta: kota: koto somema: milieke. Kutaa make ma:nda: epima: weiya:tiki pu haya:ka:na:ta: ipikana:ma: handa: wilieke. Epima: pota: lia:tiki pu haya:ka:na:ta: kota: mo pota:ta: koto some pa:ta: lombawalieke. ¹¹Do pita: weki wandiki hala: haliweki pa:ta: alome. Ika: wekima: iki pa:ta: ta:peli teekeeki honke lea:ka:na:ta: hoke keto mea halimikipe. ¹²O ba hapeke honke lea:ka:na:ta: tei hali mea halimikipe. ¹³Ikita: hoke haliweki halemepate kone ika: weki wandiki pa:ta:ta: epeke epeke alemanu halo halememe. Koto hau ota: lombei peaaso hata:ta: oli ya nane hala: Apa:ma:ta: mo Holi Sipitidi honke aleme wanda:hali pa:ta:ta: ota: halieke laa leekeme.

Yesu pita: Bielisibulu yaapo
(Ma:tiu 12:22-30, Maka 3:20-27)

¹⁴Hali ma:nda:ta: pi na leke hoke temoko pitiki hali hayeke Yesuma: mo hoke temoko tolu lieke handa mo halima: pi lombo leekeme. Kutu pieke handa wanda:hali paeyaoama: tola:tia pomimikipate ¹⁵mandane wanda:halima: alota: Ipikana:ma: mo hande hoke temoko manuna: you hali Bielisibuluna: wele pita:la:eki mea hoke temokomanu tolu lita:la:me lemekeme. ¹⁶Mandane wanda:halima: Yesu tamuluekema: alota: Nakana:ma: hepeni nanema: ipula: patehau ma:nda: nikana:ma: handomono pie lemekeme. ¹⁷Koto lemekepate Yesuma: mo wanda:halina: hone teke amba: handa: wiata: dupa leekeme. Kapomani homekena: handeteke hala: wanda:halima: ika: ika: kone tekilipa: alu alu pea a:nda: pimika:na:ta: ika: hande tapake au leleme ekita: koto kone paelieke. Kutupa tapakesiki ma:nda:ma: ika: ika: kone tekilipa: alu alu pimika:na:ta: kota: koto tapake sikina: hao pelia:peke ekita: hoelieke. ¹⁸Koto ekina:ta: Sadanina: kilu tombuao hala:eki pa:ta: haleme tapakema: ta:ta: ta:ta: lo tekilipa: alu alu pea ika: ika: kone a:nda: pimika:na:ta: ekipa hao pelia:tiki pu halimikipe. Ikana:ma: I pa:ta:ta: Bielisibuluma: I honkopu kita:leke

handa hoke temokomanu tolu lita:la:me laa alemeeki ¹⁹ota: ya:ka:na:ta: kota: ika: disaipolo haliwekima:ta: ekipa hoke temoko tolu lu halemepe. Koto haliwekina: piteleme hauma: kone ika: hau telipilimikie. ²⁰Dia:me. Koda:na: honkopu homekema: mo hoke temoko tolu lu halome. Kutu pu halo ekima:ta: Koda:na: Kilu Tombuao Hala: ekita: iki teke pa:ta: amba: a:pa:la: ekita: peneme yao wala:la:me.

²¹Honkopu hake hali ma:nda:ma: ipika: a:nda: pita:la: alemanu tiki tiki yao wia hata: mo ipika: da handeteke haya:ka:na:ta: ipika: da tukiki pa:ta: ula: alemanu paeyao: epeke tupu: pa wilieke. ²²Koto pa:la:pate ota: honkopu wopu hake hali ma:nda:ma: koto da teke hali yaapo a:nda: pea mo da teke hali lu bepoloata: ipika: a:nda: alemanu paeyao mea pelieke. Kutupa mo pake mia: ale manuta: telipilieke.

²³Ma:nda: epita: yaka yankeke na haeka:na:ta: kota: I yaapo a:nda: lita:la:me. Kutupa make hali ma:nda: epima: yaka sipisipi momba:laaso hano I na tamba: mia:ka:na:ta: kota: ipikana:ma:ta: panane tolu lita:la:me leekeme.

Hoke temoko paa la:ka:la a:pa:la:eki (Ma:tiu 12:43-45)

²⁴Yesuma: alota: Hali ma:nda:na: weleke pa:ta: pila: hoke temoko ma:nda: hama opolu bao yapea:ka:na:ta: mo hapula: alena: pomu lopolu hata: hoto pita:peke da panda: ma:nda: weita:la:me. Hoto pita:peke ale ma:nda: na handa: wia:ka:na:ta: kota: mo hoke temokoma: ipika: kone alota: Yaka hande mina:pa:lao epoa: da nane paa la:ka:la polueke laa ²⁵ipikana:ma: la:ka:la pua mo da a:pa handilia:pate ma:nda: na hake wamo pea bao epeke tupu: halia:eki handilieke. ²⁶Koto pa:leketa: mo hoke temoko pua pa mandane watake hata: hoke temokomanu paeyao hatuku milieke. Koto hoke temoko manuna: hoke hau pita:la: ekita: mo ipiki make lu ankulalimikie. Iki paeyao mandake pa:ta: a:pa halimikie. Kutu pimika:na:ta: mo halita: amba:ta: hoke tupu: hao pelia:pate ameta: ota: hoke tupu: hao pelieke laa leekeme.

Ota: epeke ta:na:ma: homa:la:eki

²⁷Yesuma: koto pi lo paeyeketa: mo wanda:hali anka:lopuna: pitieke wanda: ma:nda:ma: anekema: alota: Neke ma:nda:la: make andu ka:la: wanda:ta: ta:na:ma: homolo pa:la:me leekeme. ²⁸Koto leeke Yesuma: alota: Dia:me. Koda:na: pi opua pu haleme wanda:hali ikana:ma:ta: ta:na:ma: wotu homa:peke ya:la:me leekeme.

Wele pita:la:eki handuluekema: honke lemekeeki (Ma:tiu 12:38-42)

²⁹Wanda:hali wopuma: Yesu a:pa momba:la hop:a:liao haena: Yesuma: alota: Ame do natena: haleme wanda:halita: hoke wanda:hali halememe.

Ikana:ma:ta: mo na handeke patehau ma:nda: handuluekema: I pa:ta: honke aleme pateta: Ima:ta: iki pa:ta: ota: ma:nda:siki make na walo polopate mo hande Dionama: patehau piekeeki homeke handilimikie. ³⁰ Mo hande potopede hali Dionama: Ninipa wanda:hali pa:ta: patehau pieke tupu: kone mo Wanda:halina: Eiyekema: make ame wanda:hali pa:ta: patehau pilieke. ³¹ Mo hande pi yokaalu pulu pa:la: nate opolo epea:ka:na:ta: mo hande Siba da yu handeteke hala: kuini wanda:ma: tiao hata: ame do natena: haleme wanda:halina: hoke hau manuna: maleke lillieke. Ekiyeke mo wanda:ma:ta: mo kini hali Solomonona: epeke hone wotu u tekelepea wala:la: pimanu opuluekema: yeke mo kenke honiki ma:nda: nane hao epeekeme. Kutu piekepate Ima: iki pa:ta: alome. Ameta: Solomononu ankulala: ale ma:nda: a:pa:la:me. ³² Mo hande pi yokaalu pulu pa:la: nate opolo epea:ka:na:ta: Ninipa wanda:halima: tiao hata: ika: hoke hauna: maleke liliukie. Ekiyeke. Dionama: pi waleeke dina:ta: koto wanda:halima: ika: hoke hoke haumanu hoki walemekeme. Koto pa:la: ekina: Ima: iki pa:ta: alome. Ameta: Diona ankulala: ale ma:nda: a:pa:la:me leekeme.

Lokena: paa pa:la:eki
(*Ma:tiu 5:15, 6:22-23*)

³³ Ma:nda:ma: ipika: ola:pake ka:waata: na a:mbao u hala: o mo disi kawaso tieke oto pa:ta: na wilieke. Koto hau na pikita: mo da pa:ta: wanda:hali a:pa honda: pamba:tiki pitolo handena: mo lamepa u hala: alena: u hala:me. ³⁴ Naka: leketa: naka: lokena: ola:pakee. Naka: leke a:nda: ota: epea:ka:na:ta: kota: naka: loke paeyao: paa:ma: tumbilieke. Koto pa:la:pate naka: leke a:nda: hoeya:ka:na:ta: naka: loke paeyao: timba:la: pambilieke. ³⁵ Koto ekina:ta: mo naka: lokena: paa:pa:la: ekita: timba: na la:na: leketa: ota: wopu handeteke hapeke ³⁶ Kutupa naka: loke paeyao a:nda: paa:ma: tumba hata: pa timba: timba: homeke a:nda: na lea:ka:na:ta: kota: ola:pake paa:pita:la: ma:nda:na: naka: loke paeyao paa: pu kimalieke leekeme.

Yesuma: tapake yaapona: haumanu lo kelaeyekeeki
(*Ma:tiu 23:1-36, Maka 12:38-40*)

³⁷ Yesuma: pimanu lo paeyeketa: Pa:tisi hali ma:nda:ma: ne nolo pana:e leeke handa ipika: da pa:ta: honda: pamba pua ne nolueke alo pitiekeme. ³⁸ Mo hande Pa:tisi halima:ta: Yesuma: ne noluekema: ipika: kiki amba:la na tandepeekeeki hando haota: pututuma: homa tola:ta pomiekeme. ³⁹ Kutu piekeeki handaata: mo Teke Halima: ipiki pa:ta: alota: Ameta: kota: iki Pa:tisi haliwekima:ta: ika: kapo make kawaso manuta: manda homeke tandepo halemepate tukiki pa:ta:ta: pasa:tei pita:la: hau make hoke hoke hau paeyao: iki tumba halememe. ⁴⁰ Ikita: hone na wiki

haliwekio. Koda:ma: hama nane wa:pa:la: tupu: tukiki nane make na wa:pa:la:pe. ⁴¹Koto ekina: ika: kapo make kawasomanu pa:ta: ula: ale manuta: mo nate hali wanda:hali pa:ta: pa hala:pa:peke. Kutu piki hau a:nda: pimika:na:ta: kota: ika:eki paeyao ota: hake wotu pilieke leekeme.

⁴²Pa:tisi haliwekio. Ika: hoke yenki tiekena: I paala:e. Ikana:ma:ta: ika: hande ena: hala: ale tekia: o totopo piki tanima: handeke ale sunuta: kiki yaapo telipata: putupa homeke sikita: Koda: pa:ta: halo halemepate mo Koda: teke pa:ta:ta: puki hala:pekeeki make epeke tikitiki piki hau manuta: hone yonka:lalememe. Dupiki hau manuta: ota: pea:tiki pitolo hata: mo mandaneeki make na mina:pa:lapeke.

⁴³Pa:tisi haliwekio ika: hoke yenki tiekena: I paala:e. Ikana:ma:ta: oni yeni pu hala: da pa:ta: mo you haliwekina: wiala: sea manuna: pituluekema: hone wotu u haleme make oni makedi hama haleme wanda:halima: ika: biki miniliaaso Epeke daka:la:paaso:e la:tiki pina: hone wopu u halememe.

⁴⁴Ika: hoke yenki tiekena: I paala:e. Ikita: wanda:halima: mo patehau na pa:la: hali lapa:ma: handeke nono pelemeke handa tumbao pomu haleme haliwekima: lapa:ma: handelememe leekeme.

⁴⁵Koto leeke mo Lo Pi walo haemeke hali ma:nda:ma: Yesu pa:ta: alota: Disao. Nakana:ma: kutupiki pi ale ekima:ta: niki manda: meake nono piteleme leekeme. ⁴⁶Yesuma: alota: Lo Pi walo haleme haliwekio iki make ika: hoke yenki tiekena: I paala:e. Ikana:ma: wanda:halina: hoki mandata: ma:nda:ma: tia:peke na yeke ka:nda: piki alemanu mea tiao halemepate ikana:ma:ta: ika: kiki maleke kone tindipao na tamba: mea tialimikie.

⁴⁷Ika: hoke yenki tiekena: I paala:e. Ikana:ma:ta: mo hande potopede haliwekina: toko ula: apa:nda:ta: epeke tupu: wamo pea wiao halememe. Pate koto potopede haliwekita: hande ika: apa:mei tonuma: kone lia:tiki pimiki haliwekie. ⁴⁸Ikana:ma: ika: apa:meima: pimiki ekina: ta:na:ma: homo haloma:me alememe. Pa ekipeke ika: apa:meima:ta: mo potopede haliweki pa lu pitaemeke handa ikana:ma:ta: ika: apa:nda: manuta: wamo pea o halememe.

⁴⁹Doeki tekena:ta: Koda:na: epeke hone wotu wita:la: ekima:ta: do la:la:me. Ima:ta: yaka potopede haliweki make pi mea pomua haleme haliweki tapaalo polopate mandaneta: lu baalimiki make mandaneta: tanda tanda wopu halimikie laa la:la:me. ⁵⁰Koto ekina:ta: mo hande do ya yu kini pea a:pa ame do limiki potopede haliweki paeyao limiki ekina: hoke yenkita: ame do haleme wanda:halima: milimikie. ⁵¹Mo hande Eipolo limikieki kini pea a:pa mo hande oloda pita: yako piki da yaapo tukiki pa:ta: a:mbolo hata: limiki hali Sekataiya alome. Aowe. Ima: iki pa:ta: ota: loa:ma: ame do wanda:halita: koto limikieki paeyaoa: hoke yenki milimikie. ⁵²Mo Lo Pi walo haleme haliweki ika: hoke yenki tiekena: I paala:e. Ikana:ma:ta: mo hande hone wotu mia:peke da pota:na:

kita: ika: wia halemepate koneta: ika: kone na honda: pambeketa: mo honda: pambuluekema: taapeleme wanda:halita: sa:sə: pu halememe leekeme.

⁵³ Yesuma: koto da mina:pa:lao peeke naneta: mo Lo Pi walo haemeke haliwekima: make Pa:tisi haliwekima: make Yesuta: ota: hoke tetopiki tupa: kitaaso hata: ane mone alena: ipiki pa:ta: lota: pita:la:eki wotu halemekeme. ⁵⁴ Kutu pimiki hauta: Yesu hona:məqə tamuluekema: make ipikana:ma: ata:ka: piki pi ma:nda: lea:ka:na: minulua: patema: lemekeme.

Makeaaso hauna: kinki pita:la:eki
(Ma:tiu 10:26-27)

12 ¹ Wanda:hali pisetekema: ika: ika: kone lu tumbapeke nono pea mombololo haena: Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: amba:la alota: Ikana:ma: mo Pa:tisi haliwekina: palaowa pombeiyaasa: ale yisiti wotu handeteke hapa:peke. Doeki alo ekita: ika: yayapiki makeaaso hauna: loa:me. ² Panka: wilimi ekimanu paeyaota: wetepena:ta: pa peneme yaalieke. Kutupa mo a:mbao aleme pimanu paeyaota: wetepena: peneme yaalieke. ³ Koto ekina: ikana:ma: mo timba a:mbao leleme pi manuta: paa natena: opina: lelimikie. Kutupa pota: poka:la: da panda: pa:ta: pita: ma:nda:na: haleke pa:ta: tome pambele pita: paeyaoma: opina: yeke da holu manda nina: tiao hata: pi anekema: lelimikie.

Epi paala:ma: homa:peke ya:la:pe
(Ma:tiu 10:28-31)

⁴ Ya yankee tonuo. Ima: iki pa:ta: aloma: Mo ika: manda loke lu homaemeka:na:ta: wetepe nane hau ma:nda: pea:peke na ya:la: wanda:hali pa:ta:ta: paala:ma: na homa:pa:peke. ⁵ Ikana:ma: mo hali homeke ma:nda: liaata: ipika: temokota: oni ti to hala: ale pa:ta: baapeke ya:la: wele pa:la: Koda: pa:ta: paala:ma: homa:pa:peke. Iki pa:ta: ota: loa:ma: Ipiki pa:ta: homeke paala:ma: homa:pa:peke aleo.

⁶ Mo hande wesoma: handeke basunu yunki hata: 20 toeama: hambo halemeke yekea. Koto pa:la:pate Koda:ma:ta: koto wesoma: handeke ba sikita: homeke kone hone na yonka:lala:me. ⁷ Koto tupa: kone ika: you itiki paeyao make amba: yata:pa: ta:pao ana: lao ula:me. Koto ekina:ta: ikana:ma: paala:ma: na homo hapa:peke. Pa ekipeke. Ika: tombota: koto hosiki ba sunu wopuna: yenki ota: lombei pa:la:me.

Ketisona: biki peneme yaasa:eki make hoki wala:la:eki yaapo
(Ma:tiu 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

⁸ Yesuma: alota: Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Ma:nda: epima: wanda:halina: leke popelekena: peneme yaaso hata: Ita: Ketisona: halie lea:ka:na:ta: kota: mo Wanda:halina: Eiyekema: make mo Koda:na:

enisolo manuna: leke popelekena: make homeke hau kone pilieke. ⁹Pate ma:nda: hali epima: wanda:halina: leke pototona: hata: yaka biki na leke kiaeya:ka:na:ta: kota: mo Wanda:halina: Eiyekema:ta: Koda:na: enisolo manuna: leke pototona: hata: ipika: biki make na leke kiaalieke.

¹⁰Ma:nda: epima: Wanda:halina: Eiyeyeke pa:ta: hoke pimanu lea:ka:na:ta: kota: koto ekita: pa paeyaapeke ya:la:pate pa ma:nda: epima: Holi Sipitidi kitake hoke pimanu lea:ka:na:ta: kota: koto ekita: ota: na paeyawalieke.

¹¹Ma:nda: epima: iki pi yokaalu puluekema: ika: pi hotu haleme da pa:ta:manu make o mo kapomani haliweki pa:ta: make o handeteke haleme haliweki pa:ta: hatuku pemeka:na:ta: kota: ikana:ma:ta: eki pi lolua:pe o ekipa ya kone tamba: miki pi lolua:pe laa ka:nd:ma: na homa taapa:peke ¹²Pa ekipeke. Mo Holi Sipitidima:ta: koto nate leke sikina: kone ika: lolo peleme pi manuta: walekena: walieke.

Hone na wiki hamoko halina: onkoluma: la:la:eki

¹³Wanda:hali momba:la haemeke tukiki pa:ta: hayeke hali homekema: Yesu pa:ta: alota: Disao. Yaka kamema: dika: apa:na: anke teketa: yakaeki telipa kina: lawae leekeme. ¹⁴Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Someo. Ipilika: alemanu telipaano make ipilika: pi tikitiki yawaanota: Ita: epima: mea haena: la:la:pe leekeme. ¹⁵Koto laa Yesuma: paeyao pa:ta: alota: Handeteke hapa:peke. Hande pasa:tei hau ta:ta: ta:ta: pikieki a:paapa:na: ika: kone wopu handeteke hata: leke leke lo hapa:peke. Wanda:hali paeyao: hamoko tieke ekipa haena: kone ika: da:ta:la: ekina: teketa: ika: wia haleme alemanu pa:ta: na ula:me leekeme.

¹⁶Koto laa Yesuma: iki pa:ta: onkoluma: pi dupa leekeme. Amba: a:nda:ta: mo hamoko hali ma:nda:na: e pa:ta: ne napekemanu wotu wiekeme. ¹⁷Kutupa mo halima: ipika: honema: kone alota: Mo hande ne napekemanu poka: mepi pea wia:peke alena: ana: na pa:la:ma: eki puluepe laa hone wiekeme. ¹⁸Kutupa ipika: honema: kone alota: Dupulueke. Yaka ne napekemanu u hala: damanu londa:la kutupa da tieke tiekemanu a:eyaata: mo ne napekemanu make yaka mandane alemanu paeyao make koto da pa:ta:manu mu ulueke laata: ¹⁹kota: ya kone dupa lolueke. Naka:ta: yolee. Naka: wia hale ale manuta: bapi wotu kone ana:na: wilieke laa Ameta: pa pitu hata: ne ikali nalo hata: ta:na:ma: homo hapeke lolueke leekepate ²⁰Koda:ma: ipiki pa:ta: alota: Neketa: hone na wiki halio. Ame do timba kone naka: da:ta:la:eki pao yokulueke. Kutu pua:ka:na:ta: kota: nakana:ma: naka:eki laa wia hale ale manuta: epima: milia:pe laa leekeme. ²¹Kutupa Yesuma: pi paeyaaaso alota: Hali epima: Dota: yakaeki homekee laa alemanu wopu mu momba:la:tiki pita:la: dina:ta: Koda:na: leke popelekena:ta: pa natehali hala:me. Kota: dupiki some a:nda:ta: mo hande titina: loa: haumanu pa:ta: opolo ipilieke leekeme.

Koda: pa:ta: hone ti lao haasa:eki
(Ma:tiu 6:25-34)

22 Koto hoki naneta: Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Ima: do alo ekita: ikana:ma: iki pa hapeke ekina: nemanu make lokena: yama:peke alemanu koto alemanu pa:ta:ta: ka:nda:ma: na homo hapa:peke. 23 Pa ekipeke. Da:ta:la: ekima:ta: ne ota: lombei pa:la: make mo lokema:ta: dau make ota: lombei pu pa:la:me. 24 Ba manuna: hau handa:pa:peke. Ikana:ma:ta: e wae alemanu na nokopata: na mondu no halememe. Ika: sidowa o ne amu pu u haleme da ma:nda: na hala:me. Koda:ma: taa halo hala: handa:e. Koto ekina:ta: ikana:ma: mo ba manuta: taa lu ankulalemetaa. 25 Iki ma:nda: epima: ipika: hone wopu wita:la: ekima: ipika: do kenkena: halo pa:la: nate leke manuta: mu moneao ulu pua:peke ya:la:pe. 26 Kota: koto hosiki ale siki kone na pea:peke ya:ka:na:ta: pa ekipeke mo mandane ale pa:ta: manuta: ka:nda:ma: homo halemepe.

27 Mo hapeke pa:ta:manu pa opa:la: moma sununa: opa:la: ekita: handa:pa:peke. Ikana:ma:ta: e na pokon make aka:manu na tombulu yamo halememe. Koto pa:la:pate Ima: iki pa:ta: alome. Kini Solomonoma:ta: hamoko alemanu wotu wiekepate kone do moma manuna: loke hake dau epeke epeke ekimanu ma:nda: ota: na wia hayekeme. 28 Mo ame homeke opa haena: laa beliata: tunkula hapuao tina: yanka:peke yeke ambu manuna: au kone Koda:ma: lawao haya:ka:na:ta: a:pei kota: ika: hone tulaaseme ekita: ota: hodiki ale siki ya:ka:ta:me. Koto alemanu pa:ta: kone Koda:ma: kutu pu haya:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: iki make dau ota: ana:na: kone yamatiki pilieke. 29 Kutu piliekema: ikana:ma:ta: Ya nolo polo ne ikali hanema: epe:a:ka:na: mulua:pe laa ka:nda:ma: na homo hapa:peke. 30 Mo Koda:na: biki na opeleme wanda:halima:ta: hoto paeyao koto alemanu hone wopu u halememe. Pate ika: Apa:ma:ta: koto alemanu nate paeyao ikana:ma: mu halo peleme ekita: hone ula:me. 31 Koto pa:la: ekina:ta: ikana:ma:ta: Koda:na: Kilu Tombuao Hala:eki amba:la weiyu haemeka:na:ta: kota: ipikana:ma: mo koto ale manuta: haka:ta:pao ku halieke.

Hepeni nane hamoko hapekeeki
(Ma:tiu 6:19-21)

32 Yaka sipisipi ma:na: tapake sikio. Paala:ma: na homa:pa:peke. Pa ekipeke ika: Apa:ma:ta: oli hande Kilu Tombuao Hala:ekita: iki pa:ta: kuluakema:ta: ta:na:ma: homo hala:me. 33 Ika: ala:ta: ala:ta:ta: tapao mani meaata: mo natehali wanda:hali pa:ta: hala:pa:peke. Kutupa na kukutu pulu pa:la: mani paua meaata: ika: hamoko ale manuta: oli ya name na paeya:niake pa wia halo pelemeeki homeke amu pu hapa:peke. Ekipeke

koto naneta: mo pake no haleme haliwekima: make bisapu inkikima: make na hoeyaalimikie. ³⁴Ika: hone manuta: mo ika: epeke epeke alemanu u haleme ale pa:ta: mandakena: u pelia halimikie.

Lekema: lekema: pea e poka:la:eki

³⁵⁻³⁶Ikana:ma:ta: mo e pokaasa: haliweki tupu: hata:ta: ika: you halita: hali ma:nda:ma: wanda: panake mea ne pamba:la: ekina: pa:leke handaa paa epena: yu wia haleme tupu: ikana:ma:ta: ika: aka:manu wotu soto la:ti:haena: yama ika: ola:pakemanu ka:watia hata:ta: anemone ipilia: ekimanu lekema: lekema: pitolo hata: hao hapa:peke. Koto ekina:ta: mo you halima: a:pa pota: lia:ka:na:ta: kota: koto kone lombilimikie. ³⁷Kutupa mo you hali paa la:ka:la a:pa mo ipika: e pokaaseme hali wekita: y na polu pitiki a:nda: pa ipiki yu wia pilimieki a:pa handea:ka:na:ta: kota: ikita: ta:na:ma: homo halimikie. Ima: iki pa:ta: ota: pi aloma: Mo haliwekima: koto hau pimiki yeke handaa ika: you halima:ta: ipika: manda aka: hola wiaata: iki pa:ta: Ne no hala: alena: a:pa pita:pe laa ne pana: pu kilieke. ³⁸Kutupa make mo you halita: buta: hokina: o hoki nane kone epea:ka:na: ikana:ma: tiki tiki yao ipiki yu wia pilimieki handea:ka:na:ta: kota: ikita: ta:na:ma: homo halimikie. ³⁹Kutupa make doeki hone wotu wia:pa:peke. Mo da teke hali ma:nda:ma: mo pake nala: hali ma:nda: epolo pa:la:eki amba: handa: wia:ka:na:ta: kota: koto someta: oni ipika: da yamba:la na yapena: lelieke. ⁴⁰Iki make ota: tikitiki yao hapa:peke. Pa ekipeke. Mo hande Wanda:halina: Eiyeketa: ipilieke hone na witolo halimi di nina: ipilieke laa loa:me leekeme.

Mo epeke e pokaasa: hali pita: hoke e pokaasa: hali yaapo (Ma:tiu 24:45-51)

⁴¹Pidama: alota: Tekehalio. Nakana:ma: do ale onkoluma: pita: niki pa:ta: homeke alepe o mo wanda:halii paeyao pa:ta: alepe laa lota: piekeme. ⁴²Koto leeke mo Tekehalima: Pidana: pi hombo peaaso alota: Kima: na homeke make ota: epeke hone wotu u lenkene pu wia e poko halia: halita: epi ya:ka:ta:pe. Koto halita: mo da teke halima:ta: ipika: da handeteke haena:yeke make mo ipika: mandane e pokao haleme wandahali pa:ta: ika: ne no haleme di mia:ka:na:ta: ika: ne nena: teli teli peao halieke leekeme. ⁴³Ipika: you hali paa la:ka:la a:pa ipika: e pokao hala: halima: mo hande emanu ota: epeke tupu: pitolo pitilia:eki a:pa handa: ya:ka:na:ta: kota: koto e pokao hala: halita: ta:na:ma: homo halieke. ⁴⁴Ota: alome. Mo you halima:ta: koto someta: ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao handeteke haena: la:lieke. ⁴⁵Kutu pulu pa:la:pate mo e pokaasa: halima:ta: ipika: kone alota: Yaka you someta: di hokulu hokulu pitolo hata: ai na ipula:me laa mo mandane e pokaasa: wanda: pita: hali yaapo kini pea hali lu yombitolo hata: ikali ne nalo keaaso hata: ⁴⁶ipika: you

halita: Do natena: ipilieke hone na witolo halia: natena:ta: koto kone opolo ipilieke. A:paata: mo e pokaasa: halita: homena: liaata: pa pi na opiki wanda:hali ame_{le} haena: la:lieke leekeme.

⁴⁷Mo e pokaasa: hali ma:nda: epima: ipika: you halima: pea:peke la:la: haumanu hone wia ipikana:ma: ipika: kone ana: lao na piki ipika: you halima: pea:peke la:la: haumanu na pia:ka:na:ta: kota: koto halita: mo you halima: dopitama: podela: mia:ka:na:ta: tanda tieke neliike. ⁴⁸Pate e pokaasa: hali ma:nda:ma:ta: ipika: you halima: hone pa:la:eki hone na witolo kone tanda napekeeki pia:ka:na:ta: kota: ipikita: aeyapiki dopitama: hosiki podela: milieke. Hali ma:nda:ta: mandane alemanu handeteke haena: yeke anekema: halea:ka:na:ta: kota: mo hali pa:ta: yama:ta: anekema: muluekema: hone wilieke. Koto tupa: kone hali ma:nda: pa:ta: ala:ta: ma:nda: wopu handeteke haena: yeke halea:ka:na:ta: kota: mo hali pa:ta: yama:ta: ota: ankulao anekema: muluekema: hone wilieke leekeme.

Yesuta: tapake tekili pa:la: ekina: teke
(Ma:tiu 10:34-36)

⁴⁹Yesuma: alota: I epolo ekita: ti ulekema: do kenkena: mo yaaluekema: epoa:pate ya honema:ta: amba: kone talo hapeke ale. ⁵⁰Ita: bipitaisi pea:peke hau homeke mulueke hone ulupate pa ai na pu paeyaaso ekina: kota: yaka weleke pukima: ka:nda: tieke minolome. ⁵¹Ika: honema:ta: Ima:ta: ika: a:nda: piteleme ekimanu homu pealo epoa:me hone wi witelemepe. Ota: dia:me. Ita: wanda:hali tapake tekili pawaluekema: epoa:me. ⁵²Ame do hao kini peaata: wetepena: make tapakesiki yunki hata:ma: ika: kone tekilipa tepoma:ta: yaapo pa:ta: a:nda: litolo hata: yaapo sikima:ta: pa tepo pa:ta: a:nda: lia:tiki pu halimikie leekeme. ⁵³Ateke tonuma:ta: pa eiyekamele a:nda: lualu peaata: eiyeketona:ta: ateke tonu ame_{le} a:nda: lualu pilimikie. Inkiki tonuma:ta: waneke tonu ame_{le} a:nda: lualu peaata: waneke tonuma:ta: inkiki tonu ame_{le} a:nda: lualu pilimikie. Halikina: inkiki tonuma:ta: ika: aeya: tonu ame_{le} a:nda: lualu peaata: mo ayeke tonuma:ta: ika: halikina: inkiki tonu ame_{le} a:nda: lualu pilimikie leekeme.

Wetepena: epolo pa:la: ekina: handa:la:eki
(Ma:tiu 16:2-3)

⁵⁴Yesuma: mo wanda:hali pa:ta: alota: Ikana:ma: oni nate pamba:la: nane yama: ipula: koa handolota: kota: koto kone ikana:ma: alota: Lako ipilieke lo halemeketa: kota: ota: ipu hala:me. ⁵⁵Kutupa oni ka:wa:na: yu nanema: tilao po ipula:eki handolota: kota: ikana:ma: koto kone alota: Nate tieke talo hata: titipu tieke pilieke lo halemeketa: ota: titipu tieke pu hala:me. ⁵⁶Makeaasa: hau pu haleme haliwekio. Ikana:ma:ta: do ya yu nane pita:la: ekimanu handolo hata: dupilieke aleme ekita: ota: yao

hala:pate pa ekipeke ame do natena: ipula: hau manuna: teketa: na handa: witolo pimipe leekeme.

Pi yokaalu peaama:na: ai tiki tiki yaasa:eki
(*Ma:tiu 5:25-26*)

⁵⁷Ekiyeke handaa ika: kone mo epeke hau pia:peke ekita: na telo pitolo pimipe. ⁵⁸Hali ma:nda:ma: neketa: pi yokaaluna: hatuku poluekema: pia:ka:na:ta: kota: ai na peke hata: kone nakana:ma: tiki tiki yaaluekema: taapa:peke. Nakana:ma: koto hau na pika:na:ta: kota: ipikana:ma: neketa: oli pi yokaalu pu hala: hali teke pa:ta: yola: mea puaata: pa koto halima:ta: mo polisi haliwekina: kikina: mea halaata: neketa: dipula da pa:ta: mea pitalieke. ⁵⁹Kutupa neke pa:ta: Mo opisi hamba:e lelia: tupu: ai na hambo paeyaeka:na:ta: kota: neketa: koto pa:ta: pa pita: pelia halipikie leekeme.

Iki homilimina: ika: hoke hau hoki wala kiaape

13 ¹Koto natena:ta: koto pa:ta: haemeke mandane haliwekima: Yesu pa:ta: a:pa mo Pailedimu: Ka:lili mandane haliwekitia: ika: hotekemanu lia Koda: pa:ta: halolo haena: kone lieke ekina: pi la halemekeme. ²Koto ekina: Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Mo Ka:lili haliweki paeyaota: hoke hau pu halemepate ika: honema:ta: mo hande limiki haliwekima: hoke hau ota: haka:ta:pao pimiki yeke handa liekeme hone witelemepe. ³Ota: dia:me. Ima: iki pa:ta: ota: loa:me. Iki make ika: piteleme hoke haumanu na kiaemeka:na:ta: kota: iki make mo hande Ka:lili haliweki homemeke tupu: kone homilimikie. ⁴Kutupa make mo hande Sailoa:me da pa:ta: haliao a:emeke da hokulu tieke lombolo hata: lu sesape pieke 18 wandashali pa:ta:ta: eki hone witelemepe. Mo hande dama: lieke ekina:ta: ika: hoke hauta: mo Diutuseleme haleme wanda:hali paeyaona: pimiki hoke hau ota: lombei peake tupu: pimikieki peneme yaasa:pe. ⁵Ota: dia:me. Ima: iki pa:ta: ota: loa:me. Iki make ika: piteleme hoke haumanu na kiaemeka:na:ta: kota: koto tapake homemeke tupu: kone homilimikie leekeme.

Nose tima: kiliki na a:eyeke ekina: onkoluma: pi

⁶Kutupa Yesuma: iki pa:ta: onkoluma: pi ma:nda: dupa leekeme. Amba: hali ma:nda:ma: ipika: e tukikina:ta: nose ti ma:nda: nokopeekeeki hayekeme. Mo halima:ta: mo nose kiliki a:ela: patema: handolo endi pu hayekepate homeke a:nda: na a:eyeke. ⁷Koto ekina:ta: mo halima: ipika: e pokao hayeke hali pa:ta: alota: Handae:e. Bapi tepo tukiki pa:ta:ta: do nose tina: kiliki a:ela:pe laa handolo endi pu halopate homeke a:nda: ota: na a:ela:me. Koto pa:la: ekina:ta: do hoke tima: mo epeke kenke pa hameke naata: paama:na: pokobae leekeme. ⁸Koto leekepate mo e

pokaeyeke halima: alota: Yaka tiekeo. Bapi homekena: pa haena: lae. Ima: do ti teke hopa:liao yu lia kao imanu lekeluekema: loa:me. ⁹Yaka honema:ta: mone mo bapina: kiliki a:eya:ka:na:ta: ota: epolo pa:la:pate na a:eya:ka:na:ta: kota: pao poko baena: lolena:e laa leekeme.

Hoto Pila: Natena: kone wanda: ma:nda: epeaeyekeeki

¹⁰Mo hoto pila: nate ma:nda:na: Yesuta: mo pi hotu haemeke da ma:nda: pa:ta: pi walo hayekeme. ¹¹Koto pa:ta:ta: hoke temoko pitieke wanda: ma:nda: pitiekeme. Kutu pieke ekima: kone mo wanda:ta: 18 bapina: yeni mea hao hayeke ekima: mo wanda:na: hoki hoi peaota: tindipapeke na yeekeme. ¹²Yesuma: mo wanda: hando hao wi la:moneaso alota: Wanda:o. Neketa: naka: yeni ta paetolo hata: neketa: walekena: ta hale handa:e. ¹³Koto laa Yesuma: ipika: kiki mo wanda:na: loke manda wieke dina: koto kone ipikana:ma: ipika: hoki tindi paeyekeme. Koto ekina:ta: Koda:na: biki mea miniliaeyekeme. ¹⁴Kutu pieke handaa mo pi hotu haemeke da handeteke hayeke halima:ta: Yesuma: mo wanda:ta: mo Hoto Pila: Natena: kone epeaeyeke handa Yesu yaapo mineke pankeekeme. Koto ekina: ipikana:ma: mo wanda:hali pa:ta: alota: E poka:peke nate manuta: yunki mindiki hata: taama: ika: yenimanu epeaena: hone wimika:na:ta: kota: koto nate nina: a:pa:peke ya:la:pate pa do Hoto Pila: Natena:ta: ota: dia:me leekeme. ¹⁵Mo Tekehalima: ipika: pi hombo peaaso alota: Makeaasa: hau pu haleme haliwekio. Iki ma:nda: hondoma: mo Hoto Pila: Natena: ika: kao o donki ma:na: make mo holinda: pa:ta: mea hama lomba: ta:pao ikali na:nayeke mea pelimikie. ¹⁶Koto tupu: kone do Eipoloha:ma:na: tapake wanda:ta: hoke temokoma: 18 bapina: tonkao ula: puta: mo Hoto Pila: Natena:ta: na ka:la:pa: tapaena:pe laa lota: piekeme. ¹⁷Koto hombo peayeke ekima:ta: Yesu ipika: a:nda: tunkuliki haliwekima: yaala:ma: homolo haena:ta: mo wanda:halima:ta: mo epeke haumanu piekeeki handolo hata: ta:na:ma: wotu homemekeme.

Masidadi waena: onkoluma: pi (Ma:tiu 13:31-32, Maka 4:30-32)

¹⁸Yesuma: alota: Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekita: alekema: handa:la:pe laa manda: meanope. ¹⁹Mo Kilu Tombua Hala: ekita: mo (kimilema: handeke) masidadi wae ale sikita: hali ma:nda:ma: mea ipika: ena: tandem leekeeki opaata: ota: aneke ti hombeleke hao paleke palekena: ba titima: dake hapeke ya:la:me leekeme.

Palaowa pombei yaasa: yisitina: onkoluma: pi (Ma:tiu 13:33)

²⁰Kutupa Yesuma: paa make lota: pitolo alota: Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekita: alekema: manda: mealua:pe. ²¹Dupa manda: meanope. Wanda:

ma:nda:ma: mo palaowa pombei yaasa: yisitisiki mea palaowa nu homeke mea apa:tao kawasona: dakole dakole pealieke. Kutu pilia: hoki naneta: koto palaowa paeyao pombei ya halieke leekeme.

Dekepeke pota:siki
(Ma:tiu 7:13-14,21-23)

²² Yesuma: mo Diutuseleme da nane opolo poluekema: yeke handaa hosiki da sunu make daoni pa:ta:manu amba:la pominolo hata: pi wala:tiki pomiekeme. ²³ Kutupieke ma:nda:ma: Yesu pa:ta: lota: pitolo hata: alota: Tekehalio. Koda:ma:ta: pa tepo tepo wanda:hali homeke detena: yeke petelia:pe laa leekeme. Yesuma: mo pi hombo peaaso alota: ²⁴ Ikana:ma: mo dekepeke pota: kake pa:ta: honda: pambuluekema: honkopu hapa:peke. Pa ekipeke. Wanda:hali wotuma: honda: pambuluekema: taapolo pelemepate honda: pambolo pua:pa:peke na ya:lieke. ²⁵ Mo da teke halima:ta: tiao pota: pokilieke. Kutu pia:ka:na:ta: iki hama hata:ta: pota: kake kilikili laaso alota: Tiekeo. Niki epomono pota: lomba:e lelimipate ipikana:ma: hombo peaaso alota: Ikita: I na handoloma: Ikita: hanema: epelemepe laa lelieke. ²⁶ Koto leliepate ikana:ma: ipika: pi hombo peaaso dupa lelimikie. Nikita: neke ame^{le} mandakena: pita: ne ikali noma: hande make nakana:ma:ta: mo nika: da sunu pa:ta: pimanu wala:tiki pomime laa lelimikie. ²⁷ Koto lemekena: ipikana:ma: pa do tupu: lelieke. Ikita: hane wanda:halipa: I mina:pa:lao pupa:e. Ikita: hoke hau pu haleme wanda:halie lelieke. ²⁸ Kutupa ikana:ma:ta: mo Eipoloha:ma: Aisa:ke Dieikope make mo potopede haliweki paeyao make mo Koda:na: Kilu Tombuao Hala: eki pa:ta: halimieki handolo hata: ikita: hama tolu lia:ka:na:ta: kota: ikita: e tieke alo hata: kake lenkene lo halimikie. ²⁹ Wanda:halita: mo nate pamba:la: nane make nate opa:la: nane make mo nepoko yaapo nane make opolo endi peaata: Koda:na: Kilu Tombuao Hala: alena: ne pamba:la: ekina: a:pa pitilimikie. ³⁰ Koto ekina:ta: ame do wetepena: haleme wanda:halita: mandaneta: titina: halimikie. Kutupa titina: haleme wanda:halita: wetepena: halimikie leekeme.

Yesuma: mo Diutuseleme dana: a:ta:ma: homeekeeki
(Ma:tiu 23:37-39)

³¹ Koto dina: kone mandane Pa:tisi haliwekima: Yesu pa:ta: a:pa alota: Kini Hetodima: neke luekema: taapa:la:me. Neketa: do da yu mina:pa:lao ota: ame do kone pua:peke lemekeme.

³² Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Iki puata: koto hande tikene kika pa:ta: dupa lapa:peke. Ima:ta: ameta: mo hoke temokomanu tolu lia make yenimanu epeaasoma: laata: belia make kutupata: tuneketa: ya e paeyaalueke laa lapa:peke. ³³ Koto pa:la:pate ame belia tuneketa: ya

pota:na: pa yopu pitulueke. Pa ekipeke. Mo Koda:na: potopede halita: da ma:nda: pa:ta:manu lita:la:ta: ana: na pa:la:pate pa Diutuseleme da tukiki pa:ta: homeke ana: pa:la:me leekeme.

³⁴ Diutuseleme Diutuselemeo. A:ta: tiekee. Nakana:ma:ta: mo potopede haliwekita: liki hau ombu peaata: toopima: lu homao haleme. Ima:ta: ikita: mo hande wanda: koka:la:ma: ipika: ikiki sunu ipika: popake itiki oto pa:ta: mea momba:lao hala: tupa: Ima: make koto tupa: kone naka: wekiwandiki ya kikima: hapisa: pu halopate nakana:ma: kiao haleme.

³⁵ Koto ekina:ta: naka: yeni pu haleme data: mina:pa:laemeka:na:ta: pa taake halieke. Ima: neke pa:ta: ota: pi do la kitolo handa:e. Ame do ane kini pea pua nakana:ma: I pa:ta:ta: Tekehalina: biki mea ipula: hali pa:ta: Ta:na:e pi loluekema: tiki tiki yao ai na haeka:na:ta: kota: I ai na handilimikie alome leekeme.

Yesuma: yeni homeke hali ma:nda: mea epeaeyekeeki

14 ¹Mo hande hoto pila: nate ma:nda:na: Yesuta: Pa:tisi haliwekina: you hali ma:nda:na: da pa:ta: ne noluekema: peekeme. Kutupa koto pa:ta: haemeke wanda:halima:ta: Yesuta: wopu handaake wimikime. ²Pa koto pa:ta:ta: kiki anke pambeke hali ma:nda:ta: Yesu pa:ta: epeekeme.

³Kutu pieke Yesuma: mo hande Lo Pi walo haemeke haliweki make mo mandane Pa:tisi haliweki pa:ta: make lota: pitolo hata: alota: Nika: hande Lo Pi ula:eki manuma:ta: hoto pila: nate nina: wanda:hali mea epeamonota: waleke ku hala:pe o dia: ya:la:pe leekeme. ⁴Koto leekepate mo haliwekima:ta: pi siki ma:nda: make ota: na hondomu lemekeme. Kota: Yesuma:ta: mo hande yeni hayeke hali mea epeao tapaeyekeme. ⁵Kutupa Yesuma: iki pa:ta: alota: Iki ma:nda: hondo ika: weki o ma:na: ma:nda: oni naku pa:ta: mo hoto pila: natena: kone lopa wia:ka:na:ta: kota: ikana:ma:ta: Mo hoto pila: natena:e laa ai na kiki yola: milimikipe leekeme. ⁶Koto leekepate mo haliwekima:ta: Yesuna: pi hombo peapeketa: ana: na piekeme.

Ika: kone homu pea hasa:eki

⁷Mo hande wi leeke epemeke haliwekima: a:pa:la: da panda: handaa mu tia pomimikieki hando hao Yesuma: dupiki onkoluma: pi la haleekeme. ⁸Ma:nda: epima: wanda: panake mea ne pambolo hata: neke pa:ta: epoe pi a:nda: lea:ka:na:ta: kota: pua mo hande hamoko haliweki pitu hala: epeke alena: amba:la na pua pita:peke. Ma:nda:ta: neke lu ankulao hala: hamoko hali ma:nda: make Epoe alo pa:la:me laa loa:me. ⁹Kutupa mo hande iki ipupa: lea: halima: mo hali tieke epea:ka:na:ta: Do hali pitina: koto da panda: mina:pa:lao pue laa neke pa:ta: a:pa: lelieke. Koto lea:ka:na:ta: neketa: yaala: tieke minolo hata: hoki nane pitulu

pelipiki yeke loa:me. ¹⁰Koto hau na pikita: ma:nda:ma: neke pa:ta: Ne nolo epoe pi a:nda: lea:ka:na:ta: kota: hoki nanema: a:pa pita:peke. Kutu pikita: mo hande neke wi lea: somema: neke pa:ta: a:pa alota: Yaka yankekeo. Do epeke alena: a:pa pitie lelieke. Kutu piki hau pilia: ekima:ta: wanda:hali paeyaona: leke popelekena:ta: neketa: mina:lialeke leekeme. ¹¹Ekipeke. Ma:nda: epima: ipikita: aneke hali au lea:ka:na:ta: kota: Koda:ma: ipikita: mininialieke. Kutupa ma:nda: epima: ipika: kone panda: puniaya:ka:na:ta: kota: koto someta: Koda:ma: tieke au lalieke leekeme.

¹²Kutupa Yesuma: ipiki wi lea: hali pa:ta: alota: Nakana:ma: natena: o timba ne nolo epena: yeke wi leka:na:ta: naka: yankeke sunu o naka: kame tonu o naka: tapake make naka: hamoko yankeke tonu wi na lapeke. Ekipeke. Wetepe nina: make koto tupa: kone neke wi lelimi ekima:ta: naka: yenkiti: paa koto ana:na: kone milipikie. ¹³Kutu pulu peleitate nakana:ma: ne ma:nda: pambeka:na:ta: natehalu wanda:hali sunu pa:ta: make dola:pake piki kiki anke hoela: wanda:hali make leke holu piki wanda:hali sunu paeyao pa:ta: ipupe lapeke. ¹⁴Kutu pika:na:ta: Koda:ma: kone neke yenki kilieke. Ekipeke. Kutupiki wanda:halima:ta: naka: yenki kia:peke na ya:la: ekina: Koda:ma:ta: mo ipika: pi opua pea:tiki pimi wanda:hali homa tialimi natena:ta: naka: yenki kilieke leekeme.

**Ne tieke pambeeke ekina: onkoluma: laa leekeeki
(Ma:tiu 22:1-10)**

¹⁵Mo ne no pitimiki haliweki amele pitieke hali homekema:ta: koto pi opua Yesu pa:ta: alota: Koda:na: Kili Tombuao Hala: ekina: ne pambilia: pa:ta: pua pitulu pa:la: halima:ta: ta:na:ma: homilieke laa leekepate

¹⁶Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Hali ma:nda:ma: ne tieke pambolo hata: wanda:hali wopu epena: wi la: mepi piekeme. ¹⁷Kutupa mo ne nolo pimiki nate teke pa:ta: yeeke handaata: mo hande wi la: mepi pieke wanda:hali pa:ta: e pokaeyeke hali homekema: lolo pena: tapaaso hata: alota: Ala:ta: ala:ta: paeyao amba: ana: lao uluma:ma: ipupe laa lolo pue leekeme. ¹⁸Mo halima: lolo peekepate haliweki paeyao: homeke homeke lo kiaemeke ekina: tekemanu weitolo hata:ta: dupa lemekeme. Titina: halima: hande e pokaeyeke hali pa:ta: alota: Ita: yaka hambolo kenke handolo polueke. Koto ekina: pilisi Ita: a:pa:peke na ya:la:me laa lawaapeke leekeme. ¹⁹Hali ma:nda:ma: hande e pokaeyeke hali pa:ta: alota: Ita: e poka:la: kao kiki yaapo hambolo ekima: ika: hau handuluekema: yeke puluekema: pilisi Ita: a:pa:peke na ya:la:me laa lawaapeke leekeme. ²⁰Kutupa hali ma:nda:ma: make alota: Ita: ame do siki wanda: panake molo ekima: a:pa:peke na ya:la:me laa lawaapeke leekeme.

²¹Koto ekina: mo hande e pokaeyeke halima: paa la:ka:la pua hande haliwekima: lemeke pi paeyao ipika: teke hali pa:ta: la haleekeme. Koto leeke

opuaata: mo teke halima: mineke tieke pankolo hata: ipika: e pokaeyeke hali pa:ta: alota: Aiya puaata: mo daomina: pota: tieke pa:ta:manu make hosiki pota: pa:ta:manu make mo natehali wanda:hali make kiki anke hoeke dola:pake wanda:hali make leke holu piki wanda:hali make ankema: pomua:peke na yeke wanda:hali make koto wanda:hali paeyao siki hatuku mea a:pa:peke leekeme.

²² Kutupa mo e pokao hayeke halima: kotoeki pea a:pa alota: Tekehalio. Naka: hande le ekita: pua:pate naka: da tukiki pa:ta:ta: waleke pa ula:me leekeme.

²³ Koto ekina: mo teke halima: hande e pokao hayeke hali pa:ta: alota: Papate pa:la: pota: pa:ta:manu puaata: yaka da tumbina: yeke loa:ma: wanda:hali paeyao handa: mea a:pawapeke. ²⁴ Pa ekipeke. Amba: hande titina: wi loa: haliweki homeke a:nda:ma: yaka ne a:pa napena: yeke handa loa:me leekeme laa leekeme.

**Yesuna: disaipolo hali haluekema: pita:la: ekita: yopu hau dia:me
(Ma:tiu 10:37-38)**

²⁵ Nate ma:nda:na: wanda:hali wopuma: Yesu ame^{le} pulu haena: Yesuma: la:ka:la: moneaso hata: iki pa:ta: dupa leekeme. ²⁶ I telia: mea ipuluekema: ipilimi wanda:hali ma:nda: hondoma: I ame^{le} pominolota: ana: na pa:la:me. Pate ipikana:ma: I pa:ta: puki kuluekema:ta: ipika: apa: ama: make ipika: wanda: make wekiwandiki make ipika: kame ana: tonu make ipiki tonka:na: kiaota: I pa:ta: puki tiekema: homea:ka:na:ta: kota: kutu pilia: someta: ana: pa:la:me leekeme. ²⁷ Ma:nda: epima: ipika: a:ka:tei wape piki ti ipika: kone na mea tia yaka hoki nane na telia: mea ipu haya:ka:na:ta: kota: ipikita: yaka disaipolo hali hapeke na ya:la:me.

²⁸ Ma:nda: epima: oli ya nane a:eyo a:meiyake hokulu pa:la: da tieke a:eyo paeyaaaluekema: ipikana:ma:ta: titina: honema: amba:lata: tumao toopi dupa baalueke o toopi ana: na pa:la:pe laa yata:pilieke. ²⁹ Ipkana:ma: kotoeki na piki pa amba:la a:eya:ka:na:ta: kota: mo data: ai na paeyaaake pa ka:ta:manu homeke nokopa: wia pa kapalalieke. Kutu pia:ka:na:ta: wanda:halima: moeki handolota: mo some kitaaso hata: alota: ³⁰ Do halita: ipika: da a:eya:pate paeyaaapeke ana: na pea pia:ka:ta:me lelimikie.

³¹ Kini hali ma:nda:ma: ipika: 10 daoseni haliweki a:nda: mea kini hali ma:nda: ame^{le} a:nda: puluekema: polo pa:la:pate pa mo kini hali ma:nda:na: haliwekiti: 20 daoseni haliweki ya:ka:na:ta: kota: mo titina: kinima:ta: titina: amba:la pita: ipika: honema: tumaaso hata:ta: Mo kini yaapota: a:nda: puluekema:ta: Ita: ana: polopema: hone wilieke. ³² Ipika: honema: ipikita: ana: na polome hone wia:ka:na:ta: kota: mo hande kini halita: papate haena: kone ipika: kinki haliweki tapaaso hata: alota: A:nda: pao polupana: pi minalu pupana:e laa pi tapaalieke.

³³ Yesuma: a:mbolo hata: alota: Koto tupa: kone iki ma:nda: epima: yaka hoki nane telia: mea ipulueke hone wia:ka:na:ta: kota: ipika: hone pa:la: ale paeyao mina:pa:lao I telia: mea ipilieke leekeme.

Hoela: epi
(Ma:tiu 5:13, Maka 9:50)

³⁴Epita: epeke tendepiki ale ya:la:pate ipika: tende pa:la:eki a:nda: alu pi:a:ka:na:ta: kota: ikana:ma: mo epina: tende paa mea peapeke pota:ta: ma:nda: na wylieke. ³⁵Kutupa koto hoela: epima:ta: mo e nina: o mini ambuku bao haleme alena: make na epealieke. Koto ekina:ta: pa bao bao pu halememe. Katake lomba:la: somema:ta: do pimanu opina:e leekeme.

Alu pieke sipisipi ma:na:na: onkoluma: pi
(Ma:tiu 18:12-14)

15 ¹Nate ma:nda:na: mo hande dakisi mani mu haemeke haliweki make mo hoke haliweki make paeyao: Yesuma: leeke pimanu opuluekema: ipiki pa:ta: a:pa mombelemekepate ²hande Pa:tisi haliwekima: make mo hande Lo Pi walo haemeke haliwekima: make kotoeki handaata: pi la la pitolo hata: ika: kone alota: Do halima:ta: mo hoke haliweki handa: mea:tiki pea ne kone homeke pa:ta: netiki pitelememe laa lemeke handa ³Yesuma: ika: pi hombo peaaso onkoluma: dupa leekeme. ⁴Iki pa:ta: hala: hali homekema: ipika: sipisipi ma:na: titi 100 halia:pate homeke alu pi:a:ka:na:ta: pa eki pilia:pe. Mo pa hala: 99 sipisipi ma:na: manuta: ambu nalo haena: mo hande alupia: ekita: ota: handa: uluekema: weilu pelieke leekeme. ⁵Kutupa handa: wiata: ta:na:ma: homolo hata: hande sipisipi ma:na: hopula: mea ⁶peiyokona: tia da pelieke. Kutupa ipika: yankeeke titi make ipika: da wanda:hali make paeyao ipupe laa wi alota: Hande alupia: ma:na: homeketa: handa: ua:ma: niki paeyao: ta:na:ma: homomana:e laa lelieke. ⁷Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Koto tupa: kone oli hepeni naneta: pa mandane 99 hone ma:nda: na la:ka:lapeke epeke tupa: haleme wanda:hali pa:ta: ta:na:ma: make homelemepate pa mo hoke hali homekema: hone la:ka:lea:ka:na:ta: kota: oli hepeni naneta: ota: ta:na: tiekema: homilimikie laa leekeme.

Alu pieke mani toopi kiliki homeke

⁸Kutupa make wanda: homeke ma:nda:ma: ipika: silipa mani kiki yaapo wia halia:pate homeke ma:nda: alu paeyao:ka:nata: eki pilieke laa leekeme. Ipicana:ma:ta: handa: ulueke alo ola:pake ka:wata: sisimei mea da panda: kila bao weilieke. ⁹Kutupa hande mani siki handa: wiata: ipika: yankeeke make ipika: da wanda:hali make paeyao ipupe laa wi alota: Hande alupia: mani homeketa: handa: ua:ma: niki paeyao: ta:na:ma: homomana: pipe laa lelieke. Koto ekina: ¹⁰Ima: iki pa:ta: ota: pi dupa alome. ¹⁰Koto tupa: kone hoke hali homekema: Koda: pa:ta: hone ma:nda: la:ka:lea:ka:na:ta: kota: oli Koda:na: enisolo manuma: koto ekina:ta: ta:na: tiekema: homilimikie laa leekeme.

Alu pieke weki

¹¹Kutupa Yesuma: pi ma:nda: alo hata: alota: Hali homeke ma:nda: ipika: eiyek yaapo ame^{le} haemekepate ¹²mo wetepe wekima: ateke pa:ta: alota: Apa:o Ima: wetepena: naka: anke teke mulu polo ala:ta: ala:ta: ame do kone telipa kuelena:e laa honke leekeme. Koto ekina: hande atekema: ipika: ala:ta: ala:ta: mo weki yaapo pa:ta: teli paeyekeme. ¹³Kutupa mo wetepe wekima:ta: nate tepomanu haota: ipika: mieke ekita: ma:nda:ma: hambena: laata: koto mani mea da mina:pa:lao da yu ma:nda: papate hayeke da nane peekeme. Koto nane puata: na tiaake haumanu pitolo hata: ¹⁴ipika: mani paeyao batiki pu hayekeme. Kotoeki pu paeyao haena:ta: koto kenke pa:ta: tea: ki tieke epeeketa: mo wekita: ala:ta: ma:nda: na miniki pa hayekeme. ¹⁵Koto ekina: mo da nane hayeke hamoko hali ma:nda: pa:ta: ti lao haluekema: peekepate mo hali tiekema: ipika: e pokohayeke yu nane ipika: ma:na:manu handeteke halo pena: tapaeyekeme. ¹⁶Kutupa mo wekita: mo ma:na: manuma: nemeke pato ambuku manuta: ipika: weleke haena:yeke noluekema: taapeekepate hali ma:nda:ma: ipiki pa:ta: ne ma:nda: a:nda: na haleekeme.

¹⁷Kotoeki puoopu hao wetepena: ipika: hone lumba witolo hata: ipika: honema: alota: Ya apa:na: e pokaaseme haliwekima: ne ana:na: nalo hata: mandaneeki pa wina: lo halemepate Ita: do pa:ta: hata:ta: tea:ma: homoluekema: taapolome hone wiekeme. ¹⁸I tiao puaata: yaka apa: pa:ta: pua dupa lolueke. Apa:o. Koda: pa:ta: make neke pa:ta: make hoke hau polome. ¹⁹Koto polo ekima: Ita: naka: weki au lapeke na ya:la:me. Koto ekina: naka: e pokalo polo hali hano lolena:e laa lolueke hone wiekeme. ²⁰Koto ekina:ta: mo wekita: koto da yu mina:pa:lao atekena: da poluekema: peekeme. Da ai na opolo peeke pota:na: pulu haena: kone atekema: eiyek epeekeeki handaata: ipika: pukima: a:ta:ma: homolo hata: aiya puaata: ipika: weki hopula: mea nunu piekeme. ²¹Hande eiyekema: ateke pa:ta: alota: Apa:o. Neke pa:ta: make Koda: pa:ta: make hoke hau polome. Koto polo ekima: Ita: naka: weki au lapeke na ya:la:me leekepate ²²pa atekema: ipika: e pokao haemeke haliweki pa:ta: wi la alota: Ai pua hande ota: epeke dau mea a:pa yamaota: ipika: kikina: lini pitao ankedake make pambawapa:peke. ²³Kutupa hande imeke wotu piki kao ikiki mulu pua liata: ta:na:ma: homolo hata: ne pambomana: loa:me laata: ²⁴Pa ekipeke. Do yaka wekita: amba: homea:pate kone ameta: paa tiala:me. Alu pia:pate kone ameta: handa: ula:me leekeme. Kutupa koto kone ikana:ma: ta:na:ma: homolo hata: mo ne pamba:la:eki kini pimikime.

²⁵Koto hau paeyao pitolo haena:ta: hande mupeke wekita: e ma:nda: pa:ta: pua paa da la:kala teke pa:ta: ipulu haena: hande ta:na:ma: homolo hata: dupale emelimanu lemekeeki opiekeme. ²⁶Kutupa mo e pokao hayeke hali homeke wi la: mea alota: Mota: eki pitolo hata: alemepe laa

lota: piekeme. ²⁷Mo e pokao hayeke halima: ipiki pa:ta: alota: Ameta: naka: hande kame da la:ka:la epeeke handa naka: apa:ma: ipika: weki epeke tupu: la:ka:la da a:pa:la:me laata: mo hande imeke wopu piki kao ikiki lia ne pambolo ala:me leekeme. ²⁸Hande mupeke wekima: koto leekeeki opuata: mineke wopu pankolo hata: da pua:peketa: kiaeylekeme. Koto ekina: ipika: atekema: hama opolu bao pua mo hande mupeke weki da tukiki nane epena: yeke honke leekeme. ²⁹Kutu piekepate mo hande wekima: ipika: atekena: pi hombo peaaso alota: Opima. Bapi paeyao Ima:ta: naka: e pokao hala: hali leke hata: e poka:tiki pu hata: naka: pi hoto homeke a:nda: na tunkulua:pate pa nanikosi homeke a:nda: kone yaka yankeeke titi amele nomono yeke ma:nda: na lia kime. ³⁰Pate koto hande naka: wekima: naka: mani mea puata: mo hambo haleme wandiki titi pa:ta: ba tapao pua paa da a:pa:leke kone nakana:ma: hande imeke wotu piki kao ikiki liaaleme leekeme.

³¹⁻³²Koto leeke handa atekema: ipika: pi hombo peaaso hata: alota: Yaka wekio. Neketa: do pa:ta: diki mandake hata: Ima: wia halo alemanu paeyao: naka: ekie. Koto pa:la:pate naka: kameta: amba: homea:pate kone ameta: paa tiaala:me. Alupia:pate kone ameta: paa handa: ulume. Koto ekina:ta: ne pambolo hata: ta:na:ma: homoloma: ekita: ota: pea:peke ekina: puma:me laa leekeme leekeme.

Ana: lao hone wotu wiki hali

16 ¹Yesuma: ipika: hoki nane telimiki haliweki pa:ta: dupa leekeme. Amba: a:nda: hamoko hali ma:nda: ipika: ala:ta: ala:ta: handeteke haena:ta: hali ma:nda: mea haena: leekeme. Kutupa koto mieke halima: mo ipika: teke halina: mani mea bepolaasa:me laa hali ma:nda:ma: mo teke hali pa:ta: la haleekeme. ²Koto leeke mo teke halima: mo ipika: e pokao hayeke hali wi la:mea alota: Do nakana:ma: pitelema: aleme ekita: ota: alemepe laata: Nakana:ma: naka: handeteke hawale alemanu paeyao sikita: wapena: mu wia yaka kikina: u neae. Pa ekipeke. Ameta: nakana:ma: yaka ala:ta: ala:ta: handeteke hawapeke na ya:leke loa:me leekeme.

³Koto leeke ekina: mo halima: hone witolota: Yaka tiekema:ta: Ita: do paeyaaaluekema: pita:la:ma: Ita: eki pulua:pe laata: Ita: mo hombomanu awapeke make honkopu na halome. Kutupa make honke lapeketa: yaala: pa:la:me. ⁴Koto ekina:ta: ameta: Ima: pulu polo ekita: hone witolome. Kutu pulu pua:ka:na:ta: kota: yaka e paelia: dina:ta: ika: da pa:ta:manu ipupe lena:yeke yaka yankeeke tonu halueke leekeme. ⁵Koto ekina:ta: ipikana:ma: mo ipika: teke hali teke pa:ta: tondiki wimiki wanda:hali paeyao: wi la: mepi piekeme. Kutupa mo titina: hali pa:ta: alota: Nakana:ma: yaka teke hali pa:ta:ta: tondiki ekipu melepe laa lota: piekeme. ⁶Ima: tondiki molo tupa:ta: honku kanake 100 molome laa leekeme. Koto leeketa: mo

e handeteke hayeke halima: alota: Naka: tondiki meleke wape pea ula: tameiya:ta: doma: pao honia pa 50 homeke wape lao wie leekeme. ⁷Kutupa hali ma:nda: pa:ta: alota: Naka: tondikita: ekipu melepe leeke handa mo halima: alota: Palaowa nu 100 molome laa leekeme. Koto leeke handa mo hande e handeteke hayeke halima: alota: Naka: tondiki meleke wape pea ula: tameiya:ta: doma: pao honia pa 80 homeke wape lao wie leekeme.

⁸Kutu pieke handa wetepena: mo hande you hali tiekema: mo hande e handeteke hayeke halima:ta: hone wotu wiki halina: hau tupu: pieke ekina:ta: ipika: biki anekema: mina:liaeyekeme. Pa ekipeke. Do kenkena: hau pu haleme wanda:halita: ika: e pokuluekema:ta: hone wotu wia pokolo hata:ta: mo paa piki hau pu haleme wanda:halita: lu ankulao halememe leekeme.

⁹Kutupa Yesuma: la:tia pulu hata: alota: Ima: iki pa:ta: alome. Do kenkena: hamoko ale manuma:ta: mandane wanda:hali naka: yankeke halena: lena: lapeke. Kutu pika:na:ta: mo hande hamoko alemanu paelia: dina:ta: neketa: pa hao hala: da nane handa: milieke.

¹⁰Kutupa hali epima: hosiki e sunu epeke tupu: tikitikina: handeteke haya:ka:na:ta: kota: aneke emanu make epeke tupu: tikitikina: handeteke halieke. Kutupa make hali epima: hosiki e sunu a:mba a:mba pea poko pu hoeyaaya:ka:na:ta: kota: aneke e make a:mba a:mba pea poko pu hoeyaalieke. ¹¹Koto ekina:ta: nakana:ma: do kenkena: ula: hamoko alemanu a:nda: tikitikina: na handeteke haeka:na:ta: kota: epima: Neketa: mo deto hala: ekina: hamoko alemanu epeke tupu: handeteke hapeke laa hone tulao kilia:pe. ¹²Kutupa nakana:ma: ma:nda:na: alemanu a:nda: epeke tupu: tikitikina: na handeteke hawaeka:na:ta: kota: Naka: ekie la:la: ale manuta: epima: kilia:pe.

¹³E pokaasa: halima:ta: you hali yaapona: e pokaasa: hali hapeke na ya:la:me. Puluekema: taapo haya:ka:na:ta: hali ma:nda:ta: puki halolo hata:ta: hali ma:nda:ta: honditi pilieke o hali ma:nda: pa:ta: homu wopu pitolo hata:ta: hali ma:nda:ta: kiaalieke. Kutupa make ikana:ma: Koda: pita: mani yaapo ika: you hali yaapo haena: laa ipilika: e yaapota: homeke dina: pokaapeke ana: na pelememe leekeme.

Yesuna: mandane pimanu leekeeki
(Ma:tiu 11:12-13, 5:31-32, Maka 10:11-12)

¹⁴Mo hande Pa:tisi haliwekima: Yesuma: leekeeki opuaata: ipiki kitaemekeme. Pa ekipeke ikita: mani pa:ta:ta: puki wotu wimikima: pimikime. ¹⁵Koto ekina: Yesuma: iki pa:ta: alo hata: alota: Ikita: kenke wanda:halina: leke popelekema: ota: epeke tupu: haleme tapakema: handolo pelemepate Koda:mata: ika: puki hone paeyaota: hone ula:me. Do kenke wanda:halima: Ota: hau tieke ale manue laa hone witeleme ale manuta: Koda:na: leke popelekema:ta: pa pa alee hone ula:me leekeme.

¹⁶ Mo Lo Pi wieke ekimanu make mo hande potopede haliwekima: wape pimiki ekimanu make la:tia a:pa hande bapitaisi peao hayeke hali Dionima: walo paeyaekekeme. Koto natena: kini pu mea a:pa ame do natena: kone Koda:na: Kilu Tombuao Hala: ekina: Pi Seliapota: wala:tia pu haleketa: kota: mo wanda:hali aneke hapuma: koto pa:ta: ipuluekema: honkopu wotu halememe leekeme.

¹⁷ Kutupa oli ya do kenke yaapo alupea:peke ekita: tanda tieke ya:la:pate pa mo Lo Pi ula: ekina: wape pa:la: tombo hosiki siki kone alupea:peke ekita: ota: tanda tieke pa:la:me.

¹⁸ Hali ma:nda: epima: ipika: wanda: kiao wanda: ma:nda: mia:ka:na:ta: kota: koto halima:ta: tooli ka:taasa: hau pita:la:me. Kutupa mo kiala: wanda: mina:la: halima: make hali ma:nda:na: wanda:na: hakopu tunku la:la:me leekeme.

Hamoko hali pita: La:satesi yaapo

¹⁹ Amba: hamoko hali ma:nda:ma: yenki tiekema: hambeeke dau seliapo pikieki pambatiki peata: nate paeyao epeke epeke nemanu na:tiki pu hayekeme. ²⁰ Kutupa mo hamoko halina: pota: kake pa:ta: mandane haliwekima:ta: mo natehalu hayeke hali homeke La:satesi mea pua wia:tiki pu haemekeme. Mo halita: tete tete pambeekeme. ²¹ Ipihita: hande hamoko halina: ne u hayeke teipolo tokele pa:ta: lopa:tiki pia:ka:na: batiki pilimi ne popusunu nolute hone u hayekeme. Kutu piekepate ipika: tete manuta: kika titima: a:pa pende pende na:tiki pu haemekeme.

²² Kutu pea:tiki pu hao mo hande natehalita: homeekeme. Kutupa mo hande enisolo manuma: ipikita: Eipoloha:ma: yaapo lopulao pitina: mea pemekeme. Kutupa mo hande hamoko hali make homeeketa: ipika: toko mea hoimikime. ²³ Hande hamoko halita: oni ti to hala: ale pa:ta: puaata: tanda tieke minolo hata: handa:liaeyekepate Eipoloha:ma: La:satesi yaapo lopula alu pea pitipikieki papate haepekeeki handeekeme. ²⁴ Koto ekina: ipikana:ma: anekema: wi alo hata: alota: Apa: Eipoloha:ma:o. I pa:ta: a:ta:ma: homa:e. Do ti to hala: ekima: I tanda tieke peaasa: ekina: La:satesima: ipika: kiki malekema: ikali pa:ta: tenke lao yaka kekeke kosa: pina:yeke wataena: tapae laa leekeme.

²⁵ Koto leekepate Eipoloha:ma:ma: alota: Ya wekio. Hone niminae. Neketa: hande kenkena: hae natena:ta: kota: epeke alemanu wotu wia haepate La:satesita: ota: hoke alemanu homeke mia:me. Kutu piekepate ameta: ipikita: ta:na:ma: homo haena:ta: neketa: tanda naleme. ²⁶ Kotoeki manuta: koto ya:la:pate ma:nda:ta: nika: haloma:eki tukiki pa:ta: hombo tieke ula: ekima: do diki halopa: nane haloma: wanda:hali ma:nda:ta: ta neke hale nane ipuluekema: taapelemepate a:pa:peke na ya:lieke. Kutupa neke hale nane haleme wanda:hali ma:nda:ta: doane ipuluekema: taapea:ka:na:ta: a:pa:peke na ya:lieke leekeme. ²⁷ Koto leeke mo hamoko halima: alota: Apa:o. Kota:

Ima: neke honke aloma: yaka apa:na: da nane La:satesi pena: tapae. ²⁸Koto pa:tata: yaka kame tonu yunki hata: halemema: iki make do tanda pu hala: alena: a:paama:na:yeke La:satesima: kinki pulu pena:yeke loa:me leekeme.

²⁹Koto leeke handa Eipoloha:ma:ma: alota: Naka: kame tonuna: kinki pita:la: pi manuta: Mosesima: make potopede haliwekima: amba: lao ula:me. Naka: kame tonuma: mo haliwekina: pi opina:e laa leekeme. ³⁰Hande hamoko halima: ipika: pi hombo peaaso alota: A:pa Eipoloha:ma:o. Kotota: ana: dia:me. Pate amba: homeeke hali ma:nda:ma: paa tiao lolo pea:ka:na:ta: kota: mo haliwekima: ika: hoke hau peleme ekimanu hoki walimikie laa leekeme. ³¹Koto leekepate Eipoloha:ma:ma: alota: Hande Mosesima: make potopede haliwekima: amba: lao ula: ekimanu na opimika:na:ta: kota: mo homa:la: hali ma:nda: paa tiao epea:ka:na: make hone ma:nda: la:ka:la na wilimikie leekeme.

Hoke hau pina: pu tiaasa: hau
(*Ma:tiu 18:6-7,21-22, Maka 9:42*)

17 ¹Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Wanda:hali hoke hau pa:ta: pena: yeke pu tiaasa: haumanu opolo epolo pa:la:pate kutu piki haumanu pina: pu tiaasa: someta: paala:e. Hoke yenki milieke. ²Kutu pita:la: someta: ipika: make pa:ta: toopi tieke aneke mea endiao oni dawala ikali pa:ta: lopaaso yoluta: epolo pia:me. Ekipeke. Ipiki pa hata:ta: do hosiki wekiwandiki sunu ma:nda: hondo hoke hau pina: pu tialieke. ³Koto ekina:ta: ika: piteleme haumanu wotu handeteke hapa:peke leekeme.

Naka: kamema: neke pa:ta: hoke hau pia:ka:na:ta: kota: nakana:ma:ta: honkopu hake mana: pimanu la hala:peke. Kutupa ipikana:ma: paa hande ipika: pia: hoke hau manuna: hone la:ka:la mina:pa:laeya:ka:na:ta: kota: nakana:ma: hone ma:nda: na wiki paa paeyaapeke. ⁴Ipirana:ma: neke pa:ta: nate homekena: kone hoto watake hata: hoke hau pea paa hoto watake hata: kone neke pa:ta: a:ta:e lolo epea:ka:na:ta: kota: nakana:ma:ta: hone ma:nda: na wiki ipika: hoke hau paa paeyaapeke leekeme.

Hone tulaasa:eki

⁵Aposolo haliwekima: mo Tekehali pa:ta: alota: Nika: hone tulaalomaa: ekita: nakana:ma: mea daeyawae lemekeme. ⁶Tekehali: ika: pi hombo peaaso alota: Ika: hone tulaalemeeki a:nda: mo (kimilema: handeke ale) masidadi kiliki sikima: handena: yeke ikana:ma: daena: lemeka:na:ta: kota: do kiliki nala: ti hombeleke biki molobeti pa:ta: alota: Naka: kone naka: piki yokaaata: oni dawalana: pua noka:pee lemeka:na:ta: ika: pi ota: opua pilieke leekeme.

E pokaasa: halina: pea:pekeeki

⁷Iki ma:nda: hondoma: naka: e pokaasa: halima: naka: ena: kenke lu wiaena: o naka: sipisipi ma:na: handeteke haena: leka:na:ta: kota: koto

some paa la:ka:la naka: da a:pa:tiki pia:ka:na:ta: ai ne a:pa nae pita: lo halepe. ⁸Dia:me. Kotoeki na leketa: nakana:ma:ta: dupa lo haleme. Yaka ne ambi wamo peaota: ne pana: puluekema: yamo hala: aka: mea pambaota: yaka ne ikali nono yu wia pitaata: wetepena:ta: naka: ne nelipikie lo haleme leekeme. ⁹Mo e pokaasa: halima: ipika: aneke halima: pea:peke la:la:eki opua paeyao pia:ka:na:ta: kota: ipika: aneke halima: ta:na:ma: homolo keiyae lena: yu wia hapeke ya:la:pe. Dia:me. ¹⁰Koto ekina:ta: iki make koto tupa: konee. Iki pa:ta: pea:pa:peke lelimi ekimanu a:nda: pu paeyaemeka:na:ta: kota: ikana:ma: do tupa: lapa:peke. Nikita: epeke e pokaasoma: wanda:hali dia:me. Nikita: nika: pea:pa:peke la:la: haumanu homeke pu paeyaloma:me lapeke ya:la:me leekeme.

Yesuma: kiki yaapo halina: kindi yeni mea epeaeyekeeki

¹¹ Yesuta: Diutuseleme da nane poluekema: yeke Kalili make Sametia kenke yaapo tombona: peekeme. ¹²Ipikita: da ma:nda: pa:ta: polueke alo pulu haena: kiki yaapo haliwekita: ika: lokena: kindi yeni hayeke haliwekima: Yesu a:pa manda:hande pimikime. Ikita: hosiki siki papate hata: ¹³Yesu wi la do lemekeme. Yesu Aneke Halio. Nakana:ma: niki a:ta:ma: homa:e lemekeme.

¹⁴ Yesuma: iki handa alota: mo yeni peao hala: haliwekima: iki handena: pupe leekeme. Kutupa mo haliwekita: mo pota:na: pulu haena: kone mea epeaeyekeeme. ¹⁵Koto haliweki tukiki pa:ta: hali homeke ma:nda:ma:ta: ipiki mea epeaeyekeeki hando haota: paa la:ka:la ipulu hata: Koda:na: bikita: anekema: mea a:meiyatia ¹⁶a:pa Yesuna: leke popelekena: puki yama peliolo hata: ta:na:e pi leekeme. Kutu pieke halita: Sametia hali yeekeeme.

¹⁷Kotoeki handaata: Yesuma: dupa leekeme. Ima: mea epeaowa: haliwekita: kiki yaapo mea epeaowa:me. Mo mandane kiki paeya mandane kikina: tonkopu haliwekita: ekipeke na la:ka:la a:pa pelemepe. ¹⁸Pa ekipeke do da yu ma:nda: hali ipiki homeke la:ka:la a:pa Koda: pa:ta: ta:na:e lolo epeekepe ¹⁹laata: Yesuma: mo hali pa:ta: alota: Naka: hone tulale ekima: neke mea epeaala:me. Tiao pue leekeme.

Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki epolo pa:la:eki (Ma:tiu 24:23-28,37-41)

²⁰ Mandane Pa:tisi haliwekima: Yesu pa:ta: lota: pitolo alota: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki epolo pa:la: ekita: handima:pe lemekeme. Yesuma: alota: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki epolo pa:la: ekita: wanda:halima: handolo pa:la: tupa: na ipilieke leekeme. ²¹Ma:nda:ma: alota: Do pa:ta: do handa:e o Mokoto pa:ta: mokoto handa:e pi na lelieke. Pa ekipeke. Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekita: iki ame~~le~~ haleke loa:me leekeme.

²² Kutupa Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Ikana:ma: mo Wanda:halina: Eiyekena: nate homeke a:nda: handuluekema: hone wopu

ulu pelemepate ota: na handilimikie. ²³Mandane tapakema: iki pa:ta: dupa lelimikie. Mo nane handa:pe o Doane handa:pe laa lolo pelemepate na weiya: mea pua:pa:peke. Pa ekipeke. ²⁴Wanda:halina: Eiyekena: epolo pa:la: ekita: mo ti tekele pitolo hata: mo ya honiki honiki paeyaona: paa peao hala: tupu: kone pilieke. ²⁵Kutu pulu pa:la:pate titina:ta: ipikana:ma: tanda aneke hapu milieke. Kutupa ame do haleme wanda:halima: make ipiki kialimikie.

²⁶Hande Noa hayeke natena: pu haemeke tupu: mo Wanda:halina: Eiyekena ipika: nate manuna: make mandake haumanu pilimikie. ²⁷Wanda:halima: ika: ne ikali na:tiki wanda: mea:tiki halina: da pua:tiki putia a:pa Noa kawaso pa:ta: honda: pambeeke nate opolo epeekeme. Kutu piki haumanu pu haemekepate koto tomona: kone ikali talo hata: iki paeyao lu homaeyekeme. ²⁸Koto mandake tupu: kone hande Loda ipika: hayeke natena: pieke tupu: kone pilimikie. Koto dina:ta: wanda:hali paeyaoma:ta: ne ikali nalo anemone ale hambolo tapaaso pitolo wae alemanu pokolo hata: damanu a:eya:tiki pu haemekeme. ²⁹Kutu pimikipate Lodama: mo Sodomo da mina:pa:layeke natena:ta: ti uleke make talo talo hake lanka: ma:nda: biki solopa oli ya pa:ta: yama: lopa:niaeyeke ekima: wanda:hali paeyaosiki lu homaeyekeme. ³⁰Mo Wanda:halina: Eiyekena peneme yao walia: natena:ta: homeke tupu: kone ipilieke.

³¹Koto natena:ta: da holuna: pitilia: halima:ta: ipika: da pa:ta: ula: ala:ta: ala:ta: muluekema: pua:peke na yelieke. Mandake tupu: kone hali ma:nda: epi ena: haya:ka:na:ta: ipiki pa la:ka:la da pua:peke na yelieke. ³²Lodana: weteke niminaapa:peke. ³³Hali ma:nda: epima: ipika: da:ta:la:eki miniki hao haluekema: hone wia:ka:na:ta: kota: ipika: da:ta:la:eki kone alu palieke. Kutu pilia:pate ma:nda: epima: ipika: da:ta:la:eki alu paena: lea:ka:na:ta: ipika: deto hala: ekita: paa wia halieke.

³⁴Ima: iki pa:ta: la kitolome. Koto timbaata: hali yaapo pelipipate homeke hali minolota: ma:nda:ta: pa peli pelia halieke. ³⁵⁻³⁶Wanda: yaapota: palaowa yumbuolo pitina: homeke wanda: hondo minolota: ma:nda:ta: mina:pa:la:lelke leeke. ³⁷Mo disaipolo haliwekima: Yesu lota: pitolo hata: alota: Tekehalio. Koto ale ekita: hando pa:ta: pilia:pe lemekeme. Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ma:nda: hando pa:ta: ma:na: hoteke lupa ula: ale nina:ta: kota: wapukini mombolo hala:me leeke.

Kosa:piki wanda:ma: honke la:tiki piekeeki

18 ¹Kutupa Yesuma:ta: ipika: disaipolo haliwekima: kima: na homeke hoto paeyao yeni pea:tiki pina:yeke onkoluma: laa dupa leeke. ²Da ma:nda: pa:ta:ta: pi yokaaalu pita:la: ekina: handeteke hala: hali ma:nda: hayekeme. Ipitika: Koda: pa:ta: paala:ma: na homeke make wanda:hali pa:ta:

make hone wotu na wiekeme. ³Kutupa koto da pa:ta: hayeke kineke wanda: homekema: mo hande hali pa:ta: pua:tiki pitolo hata: alota: Ma:nda:ma: I ka:nda:ma: homaasa:ma: I tamba: mie la:tiki piekeme. ⁴Koto ekina: mo pi yokaalu peao hayeke halima: titina: amba:la mo wanda:na: pota: epeaapeketa: kiatiki piekepate pa hosiki hao hao pea ipika: honema: kone alota: Koda: pa:ta: make paala:ma: na homolopate wanda:halii pa:ta: make hone na witolopate ⁵pa do hande kineke wanda:ma: I ka:nda:ma: homaasa: ekina: ipika: pota: epeaalueke. Kotoeki na puaka:na:ta: ipikita: hoto paeyao a:paki pitolo hata: I soka:la:ma: homaapa:na: hone wiekeme leekeme.

⁶Kutupa Tekehalima: paa pi alo alota: Hande hoke pi yokaalu peayeke halima: leeke ekita: hone wia:pa:peke. ⁷Kota: Koda:na: wanda:halima: iki tamba: mina: alo timba natena: wi alo honke la:tiki pu haleme wanda:halina: pota:ta: Koda:ma: tikitiki na yaalia:pe. Tamba: muluekema: kese kese pilia:pe. Dia:me. ⁸Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Ipkana:ma: koto kone ika: pota: epeaalieke. Kutu pilia:pate Wanda:halina: Eiyeketa: paa la:ka:la ipilia: dina:ta: do kenke wanda:halii paeyao pa:ta:ta: paa hone tulaleme tapaketa: handilia:pe o na handilia:pe laa leekeme.

Koda: pa:ta: yeni pipiki hali yaapona: onkoluma: pi

⁹Ita: epeke hali seliapo ya:la:pate iki paeyao: hoke wanda:halie hone u haleme tapake pata:ta: Yesuma: onkoluma: pi ma:nda: dupa leekeme. ¹⁰Amba: a:nda: hali yaapo oli tembolo da pa:ta: yeni pulupeke alo pepekeme. Mo hali ma:nda:ta: Pa:tisi halie. Ma:nda:ta: dakisi mu hayeke hali yeeke. ¹¹Mo Pa:tisi halita: wanda:halii na hayeke pa:ta: leke yola: moneao hata: yeni dupa piekeme. Koda: neke pa:ta: Ima: keiye alome. Ita: mandane wanda:halima: piteleme tupa: pasa:tei na pu o yayapiki pi na lo o suseke na hao halome. Ita: mo koto dakisi mu hala: hali tupa: dia:me. ¹²Ita: pula homeke homeke tukiki pa:ta: hoto yaapoma: nee pi wiaata: kutupa Ima: yaka mu halo ala:ta:manu paeyao putupa kiki yaapona: homeketa: neke ku halome.

¹³Koto leekepate mo dakisi mu hayeke halima:ta: ipika: siki mo pate leke hata:ta: oli ya nane kone na handa:liake panda: puniao hata: ipika: hakokona: litolo hata: alota: Koda:o. Ita: hoke hau polo somema: I a:ta:ma: homa:e leekeme. ¹⁴Yesuma: alota: Ima: iki pa:ta: dupa la kitolome. Mo hande Pa:tisi halita: da la:ka:la peeketa: Koda: yaapo halepe ekita: tikitiki na pa:la:pate pa mo dakisi mu hala: halita: tikitiki pa:la:me. Pa ekipeke. Ma:nda: epima: ipikita: aneke hali au lea:ka:na:ta: kota: Koda:ma: ipikita: mina:nialieke. Kutupa ma:nda: epima: ipika: kone panda: puniaya:ka:na:ta: kota: koto someta: Koda:ma: tieke au lalieke leekeme.

Wekiwandiki sunu wamo puma: puma: piekeeki (Ma:tiu 19:13-15, Maka 10:13-16)

¹⁵Mandane wanda:halima: ika: hosiki wekiwandiki sunu Yesuna: kikima: wataena: yeke hatuku epemekeme. Kutu pimikieki handolo hata:

ipika: disaipolo haliwekima: mo wanda:hali hando lemekeme. ¹⁶Koto lemekepate Yesuma: mo wekiwandiki wi la: mea alota: Mo wekiwandiki sunuma: I pa:ta: epena:ma: sa:sə: na pea:pa:peke. Pa ekipeke. Do wekiwandikima: handeke wanda:halita: mo Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekita: ika: ekie. ¹⁷Doeki hone wopu u hapa:peke. Wekiwandiki sunuma: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki minolo piteleme tupa: na mimika:na:ta: kota: ikita: koto pa:ta: ana:na: na hondo pambilimikie leekeme.

Hamoko hali

(*Ma:tiu 19:16-30, Maka 10:17-31*)

¹⁸Mo Diu wanda:halina: you hali homekema: Yesu pa:ta: lota: pitolo hata: alota: Epeke Disao. Ima: deto hala:eki muluekema:ta: eki hau peonope laa lota: piekeme. ¹⁹Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Ita: epeke halie pita: ekipeke alo alepe. Ma:nda: hali a:nda: epeke tupa: na hala:pate Koda: homeke epeke tupa: hala:me. ²⁰Hande Lo Pi Ula:eki paeyao hone wilime. Hali ma:nda: ota: homena: na lia:peke. Hali ma:nda:na: wanda:na: hakopu na tunkula:peke. Pake na napeke. Yayapiki pi na lapeke. Makeaaso kone ma:nda: maleke na lia:peke. Naka: ama: apa: yaapona: pi opua:peke la:la:eki hone wilime leekeme.

²¹Mo halima: Yesuna: pi hombo peaaso alota: I hosiki weki siki hatia a:paata: koto ale pi ula:eki paeyaoata: homeke a:nda: na tunkuliki opua telia pu halome leekeme. ²²Yesuma: do pi opuaata: mo hali pa:ta: alota: Nakana:ma: pulu pele hau ma:nda: pa ula:me. Naka: wia hale ala:ta: ala:ta: paeyao mandane wanda:halima: hambena: laa mo milipi manita: mandane natehali wanda:hali pa:ta: hale hale pea:peke. Kutu pikina:ta: nakana:ma: oli hepeni da tukiki pa:ta:ta: mo epeke epeke ale wopu mu halipikie. Koto ekina:ta: yaka hoki nane telia:peke leekeme. ²³Hande halima: koto leekeeki opitolota: ipika: pukima: ka:nda:ma: homeekeme. Pa ekipeke ipikita: hamoko tieke hayeke ekima: piekeme.

²⁴Yesuma: mo halina: puki ka:nda:ma: homeekeeki handa alota: Mo hamoko wanda:halima: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta: honda: pamba:peketa: tanda wopu pa:la:me. ²⁵Mo kemolo ma:na:ma: mo noi ka:ka:na: pa:ta: ana:na: honda: pamba yopua:peke ekina: ka:nda:ta: pa mo hamoko halima: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki tukiki pa:ta: pua:peke ekina: mia:peke ka:nda: tupa: na milieke alome leekeme. ²⁶Mo wanda:halima: Yesuma: do leekeeki opuaata: ipiki pa:ta: lota: pitolo alota: Koto pa:la: ekina:ta: kota: epima: ota: Koda:na: pa:ta:la:la:eki handa:peke ya:la:pe lemekeme. ²⁷Yesuma: hombo peaaso alota: Wanda:halima: pea:peke na ya:la: ekita: Koda:ma: ana: pa:la:me leekeme.

²⁸Kutupa Pidama:ta: dupa leekeme. Handa:e. Nikana:ma:ta: nika: damanu make kiao neke telia: mea epoma:me leekeme. ²⁹Yesuma: iki pa:ta: alota: Ota:e. Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Ma:nda: epima: Koda:na:

Kilu Tombua Hala: ekina: hone witolo ipika: wanda: o da o hameke titi
o apa: ama: o wekiwandiki ma:nda: hondo mina:pa:lao epea:ka:na:ta:
30 kota: ame do kenkena: haena: kone ala:ta: ala:ta: paeyao haka:ta:pao
meaata: wetepena: ipilia: natena:ta: deto hala: ekita: milieke leekeme.

Yesuma: ipika: homa paa tiaapeke ekina: tana: tepo la haleekeeki
(*Ma:tiu 20:17-19, Maka 10:32-34*)

³¹ Yesuma: ipika: disaipolo haliweki talo pu mea mo pateleke pulu hata:
alota: Opua:pe. Nikita: Diutuseleme da teke pa:ta: puluma:me. Koto pa:ta:ta:
hande potopede haliwekima: Wanda:halina: Eiyeke pa:ta: pulu pa:la: ekimanu
lao wilimi ekita: peneme yaalimikie. ³² Ipikita: Diendaili haliweki pa:ta:
mea halimikie. Koto haliwekima:ta: ipiki kitao laa manda: manda: meaota:
ipika: lokena: dopi taalimikie. ³³ Ipiki yombua baota: homena: lilimikie. Kutu
pilimipate ipikita: wiaata: nate tepona: paa tiao da:ta halieke leekeme.

³⁴ Koto leekepate mo disaipolo haliwekima:ta: mo pina: teketa: ota:
homeke siki make na handa: wimikime. Ekipeke koto leeke pi manuna:
teke paeyao: a:mbao wiekeeki yaalo ota: na handa: wimikime.

Leke holu pea honke lo hayeke hali
(*Ma:tiu 20:29-34, Maka 10:46-52*)

³⁵ Yesuta: mo Dietiko da pa:ta: poluekema: yeke pulu haena:ta: pota:na:
pitieke leke holu piki halima: ala:ta: ala:ta: honke alo pitiekeme. ³⁶ Ipikita:
pitu hata: mo wanda:hali tieke yopulu leekeeki opuaata: lota: pitolo alota:
Dota: aleke ya:ka:ta:pe leekeme. ³⁷ Mo wanda:halima: alota: Na:sas:tete
hali Yesu yopu ala:me lemekeme. ³⁸ Koto lemeke mo halima: anekema:
e wi alo hata: alota: Yesuo. Deipidina: Eiyekeo. I pa:ta: a:ta:ma: homa:e
leekeeki. ³⁹ Mo titina: yapemeke wanda:halima:ta: Pi na lapema laa sa:sas:
pimikipate mo halima: ota: wi aneke hapu paa alo alota: Deipidina:
Eiyekeo. I pa:ta: a:ta:ma: homa:e leekeme.

⁴⁰ Koto leeke Yesuma: pua yola: mea hata: mo hali ipiki teke pa:ta: hatuku
mea ipupree leekeme. Mo hande hali teke pa:ta: epeeke handa Yesuma: lota:
pitolo alota: ⁴¹ Ima: neke pa:ta: eki peaano hone pa:la:pe leeke handaa mo
halima: alota: Tekehalio. Yaka hone pa:la: ekita: ota: paa handuluekema:
loa:me leekeme. ⁴² Yesuma: mo hali pa:ta: alota: A:pa:la:me. Handae. Naka:
hone tulale ekima: neke epeaala:me. ⁴³ Koto kone mo halima: ana:na:
handapeke yeekeeme. Koto ekina:ta: ipikana:ma: Yesu telia: mea pulu hata:
Koda: pa:ta: keiyae la:tia peekeme. Mo hande wanda:halima: doeki hando
haota: paeyao:ma: Koda:na: biki tieke laemekeme.

Yesu pita: Sa:kiasi yaapo

19 ¹ Yesuta: mo Dietiko daoni monema: tilao polueke alo oni daoni
pa:ta: honda: pambeekeme. ² Koto pa:ta:ta: dakisi mu hayeke

hamoko hali ma:nda: Sa:kiasi hayekeme. ³Ipikita: mo Yesu lo haemeke hali handulueke alo epeekepate doka:tiki yeke ekima: wanda:hali tieke momba:la haemekeeki yaalo hata: Yesu handa:peke ana: na piekeme. ⁴Koto ekina: ipiki amba:la pototo laa pua nose ti ma:nda: a:meiya pita: Yesu kotoeki mea wendiao yapia: alena: handulueke hone wiekeme. ⁵Yesu koto alena: opolo a:pa oli ti nane handa:liaaso Sa:kiasi pa:ta: alota: Neke ota: ai hola:pa:e. Pa ekipeke. Ita: ameta: naka: da pa:ta: a:pa:peke ya:leke loa:me.

⁶Sa:kiasi koto kone hola:pa:niaota: Yesu pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: handa: miekeme. ⁷Wanda:hali paeyaoma: Kutu piekeeki hando haota: hambilikima: hambilikima: pitolo alota: Do halita: mo hande hoke hau pa:la: halina: da pa:ta: kimisu pula:me lemekeme. ⁸Kutu pimikipate Sa:kiasi tiao hata: Tekehali pa:ta: alota: Tekehario. Opie. Ima: yaka ala:ta: ala:ta: tukikina: telipa mandane ekita: mo natehali wanda:hali pa:ta: halueke. Kutupa Ima: wanda:hali a:nda: makeao pake a:nda: noa:ka:na:ta: kota: Ima: hoto tonkopuna: paka:lao paa hala:tiki pulueke leekeme.

⁹Yesuma: mo hali pa:ta: alota: Da:ta:la: ekita: ame do da pa:ta: a:pa:la:me. Pa ekipeke do halita: Eipoloha:ma:na: mondus tanka:la: peala: tapake hali yeke loa:me. ¹⁰Wanda:halina: Eiyeketa: mo alu pa:la: wanda:hali handa: wia peteluekema: yeke a:pa:la:me leekeme.

Manima: e pokolo hata: haka:ta:pao mina:la:eki
(Ma:tiu 25:14-30)

¹¹Wanda:halima: pi opitolo haena: Yesuma: iki pa:ta: onkoluma: pi ma:nda: la haleekeme. Koto wanda:halima: Yesuta: Diutuseleme nane teke pa:ta: polukuma: peeke handaa ikana:ma: ekima: Koda:na: Kilu Tombuao Hala: ekita: koto kone ipula:me hone wimikime. ¹²Koto ekina: Yesuma: alota: Hali tieke ma:nda:ta: kenke ma:nda: nane pua ipikita: ika: kini hali pituluekema: peekepate kone paa la:ka:la ipuluekema: peekeme. ¹³Poluekema: hata: ipikana:ma: ipika: e pokao haemeke kiki yaapo haliweki wi la: meaata: iki paeyao pa:ta: 20 kina hale hale pea iki pa:ta: alota: I polua: hoki nane do kitolo manima: bisinisi pea ikana:ma: ekipa haka:ta:pao milimio laa e poka:pa:peke leekeme.

¹⁴Koto laa peekepate mo hande halina: da haliwekima: ipiki honditi pitolo hata: ipika: peeke hoki nane mandane haliwekima: pua lena: tapaaso alota: Do halita: nika: kini hali pitaapeketa: nikita: ki pa:la:me laa lolo pena: tapaemekeme.

¹⁵Kutu pimikipate hande halita: kini hali ana:na: pitata: paa ipika: da nane la:ka:la epeekeme. Koto kone ipika: e pokao haena: mani halaa peeke haliweki wi la: mili peata: ika: haka:ta:pao mimiki ekita: ekipupe laa handuluekema: piekeme.

¹⁶Titina: halima: a:pa alota: Tekehario. Hande 20 kina ki manima:ta: pa mandane 200 kinamanu make haka:ta:pao mealome laa leekeme.

¹⁷Hande kinima: alota: Epeke tupu: peleme. Neketa: e epeke tupu: pokale halie. Nakana:ma: hosiki e kone epeke tupu: handeteke haeke handa loa:ma: ameta: teke damanu kiki yaapo handeteke halena:yeke kitolome leekeme.

¹⁸Kutupa ipika: hoki nane epeeke halima: a:pa alota: Tekehalio. Hande 20 kina ki manima: pa mandane 100 kinamanu make haka:ta:pao mealome laa leekeme. ¹⁹Hande kinima: koto some pa:ta: alota: Nakana:ma: teke damanu kiki homeke handeteke halena:yeke kitolome leekeme.

²⁰Kutupa koto hoki nane e pokao hayeke hali ma:nda: a:pa alota: Tekehalio. Hande naka: 20 kina doe. Ima:ta: dau siki pa:ta: panka: ua:me. ²¹Neketa: taka:lake hali hale ekina: Ima: paala:ma: homoa:me. Pa ekipeke. Nakana:ma: na nokopekeeki kone mondu no hale make na tandelekeeki kone tulu no haleme leekeme.

²²Hande kinima: mo halina: pi hombo peaaso alota: Neketa: hoke e pokao hale halie. Naka: ale pima: kone naka: hoke hau peleeki peneme yaalueke. Naka: honema:ta: Ita: taka:lake hali haloma: hone ta wika:ta:me. Ima: na nokopekeeki no halo make na tandelekeeki tulu no halome hone witele yekea. ²³Kota: a:pa:la:me. Yaka manita: ba:nska: pa:ta: wia wetepena: haka:ta:pao muluekema: ekipeke na wiaepe. Kutu pika:na: yoluta: wetepena: I ipulua: dina:ta: Ima:ta: handeeki make haka:ta:pao wilieeki apa:tao mulu pua:me leekeme. ²⁴Kotoeki laa ipikana:ma: koto pa:ta: haemeke haliweki pa:ta: alota: Do halina: 20 kina meaata: hande 200 kina wia hala: e pokaasa: hali pa:ta: hala:pe laa leekeme.

²⁵Mo haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Tekehalio. Pa ekipeke. Mo halita: 200 kina amba: wia hala:me lemekeme. ²⁶Mo kini halima: ika: pi hombo peaaso alota: Iki pa:ta: ota: pi alome. Amba: wia hala: halima:ta: mandaneeki make haka:ta:pao milieke. Koto pa:la:pate na wia hala: halima:ta: ipika: wia hala:eki siki kone yoka: milieke. ²⁷Kutupa ameta: hande Ita: ika: kini hamena: kiaemeke a:nda: tunkuliki haliweki ikita: hatuku a:pa yaka leke popelekena: hata: lia:pa:peke laa leekeme leekeme.

**Kini hali tupu: Diutuseleme daoni pa:ta: opolo peekeeki
(Ma:tiu 21:1-11, Maka 11:1-11, Dioni 12:12-19)**

²⁸Yesuma: koto pimanu laata: ipiki amba:la titina: mo wanda:hali mea wetepe yao mo Diutuseleme da teke pa:ta: peekeme. ²⁹⁻³⁰Kutupa ipikita: oli Olipi peiyene tea:na: hayeke Betepeisi make Bedani da yaapo pa:ta: opolo a:paata: ipika: disai polo hali yaapo amba:la tapaaluekema: hata:ta: dupa leekeme. Oni hala: da nane opolo pua:pa:peke. Koto pa:ta: opolo pepeka:na:ta: donki ikiki hali ma:na: endi bala:eki handilipipikie. Mo donkita: ota: homeke a:nda: na pita pomu halemeekie. Hola: tapao mea a:pa:peke. ³¹Kutu pipikina: ma:nda:ma: ipiliki lota: pia:ka:na:ta: kota:

ipilikana:ma: alota: Tekehalima: muluekema: hone pa:la:me lapa:peke leekeme.

³²Kutupa mo hande hali yaapo pua Yesuma: leeke tupas: kone ota: pua handepepekeme. ³³Mo hande donki ikiki hali ma:na:siki hololo haena:ta: mo teke haliwekima: alota: Ekipeke hola: mina:lepepe lemeke handaa mo hali yaapoma: hombo peaaso alota: ³⁴Tekehalima: muluekema: hone pa:la:me lepekeme. ³⁵Kutupa mo hande hali yaapoma: mo donki ikiki hali ma:na:ta: Yesu pa:ta: mea pepekeme. Kutupa mo disaipolo haliwekima: ika: daumanu mo donkina: hoki manda wiata: Yesu pitulu a:meina: tamba: mimikime.

³⁶Yesuma: mo ma:na: hokina: pita ipulu haena:ta: wanda:halima: ika: daumanu lepolona: peolao yamoma: yamoma: pimikime. ³⁷Kutupa ipiki mo Diutuseleme teke pa:ta: opolo poluekema: yeke mo Olipi pote tea: nane u niayeke pota:na: hola:pa pulu haena: mo ipika: hoki nane telimea pemekeme wanda:hali aneke hapuma: kini pea Koda: pa:ta: Keiyae laata: ipika: biki anekema: mea mina:liaemekeme. Pa ekipeke Yesuma: hau tieke tieke ma:nda: ma:nda: pieke ekimanu ota: aneke hapu handemekeme.

³⁸Mo wanda:halima: la:tia pulu alota: Mo Tekehalina: bikina: ipula: kini halita: Koda:ma: epeaena:e. Hepeni nane haleme tapakema: a:nda: peliaaso hata: Koda:na: biki tieke miniliaena:e la:tia pemekeme. ³⁹Koto lemeke handaa koto wanda:hali anka:lopuna: haemeke Pastisi haliwekima: Yesu pa:ta: alota: Disao. Naka: disaipolo haliweki pa:ta: Kutupiki pi na lapepe laa lae lemekeme. ⁴⁰Yesuma: ika: pi hombo peaaso hata: alota: Ima: iki pa:ta: Pi na lapa:pee loa:ka:na:ta: kota: do toopimanu ika: kone e alo hata: poya: tieke lelimikie leekeme.

Yesuma: Diutuseleme daonina: e leekeeki

⁴¹Yesu mo Diutuseleme da teke pa:ta: opolo a:pa mo da handolo hata:ta: e alo alota: ⁴²Nakana:ma: ame a:nda: peliaasa:eki muluekema: pea:pekeeki hone witolo yoluta: epolo pia:me. Koto pa:la:pate ameta: nakana:ma: ana:na: handa:peke na ya:la:me. ⁴³Nate ma:nda: a:nda:na:ta: naka: a:nda: tunkuliki haliweki a:pa a:nda: pape tieke tieke hopa:liao pokaata: naka: pota: poka:niao pitilimikie. A:nda: puluekema:ta: mandane mandane a:pa dupalimikie. ⁴⁴Ikana:ma: neke make naka: pape tukiki pa:ta: haleme wanda:hali paeyaota: ota: lia paeyaalimikie. Kutupa naka: toopi ma:nda: ipika: ula: alena: ota: na wina: lelimikie. Pa ekipeketa: nakana:ma: Koda:ma: neke peteluekema: peneme yao epena: lea: nate leketa: na handa: wima:e leekeme.

Yesu tembolo da peekeeki

(*Ma:tiu 21:12-17, Maka 11:15-19, Dioni 2:13-22*)

⁴⁵Kutupa Yesuma: mo tembolo da pa:ta: honda: pamba pua ne anemone alemanu tapaaso pitimiki haliweki tolu litolo alota: ⁴⁶Mo Baibolona:

wape pea ula: pita: Koda:ma: alota: Yaka data: wanda:halima: yeni pea:tiki pulu pa:la: dae lolo pa:la:pate ikana:ma:ta: mo pake no hala: haliwekina: a:mbalo peleme da haena: alememe leekeme.

⁴⁷Kutupa hoto paeyao Yesuma: mo tembolo da pa:ta: pi wala:tiki pu hayekeme. Pate mo hande yeni peao haemeke haliwekina: you haliwekima: make pi ula:eki walo haemeke haliwekima: make mo wanda:halina: you haliwekima: make Yesu luekema: hone wimikime.

⁴⁸Kutu pimikipate ikana:ma: pota: ma:nda: na handa: wimikime. Pa ekipeke. Wanda:hali paeyaoma: ipika: pi pa oputia pulu hata: ipika: pi ma:nda: hosiki siki make mina:pa:laluekema: na taapemekeme.

Yesu pa:ta: lota: pimikieki
(*Ma:tiu 21:23-27, Maka 11:27-33*)

20 ¹Nate ma:nda:na: Yesuta: tembolo da pa:ta: pita: wanda:hali Koda:na: mana: pi alo make mo Pi Seliapo walo hayekeme. Kutupa mo yeni peao haemeke haliwekina: you haliweki make mo Lo Pi walo haemeke haliwekima: make mandane da handeteke haemeke you haliweki paeyao a:pa ²Yesu pa:ta: alota: Do pu haleeki manuta: epina: welema: pie ala:eki pu halepe. Kutupa make neketa: epima: honkopu ku haleke pipe laa niki opuomonu ai la kie lemekeme.

³Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ima: iki ma:nda: lota: pionoe. ⁴Dionima: wanda:hali bipitaisi peayeke ekina: honkoputa: wanda:halima: haleekepe o Koda:ma: haleekepe laa leekeme. ⁵Koto pi opuata: mo haliwekima: ika: ika: kone alo alota: Nikana:ma:ta: ekipa hombo peamana:pe. Hepeni nane ekie loma:ka:na:ta: kota: niki pa:ta:ta: Dionima: lo hayeke pi manuta: ekipeke na miniki haemepe laa lelieke. ⁶Pate nikana:ma: kenke wanda:halina: ekie loma:ka:na:ta: do wanda:hali wopuma: niki toopima: lilimikie. Pa ekipeke iki paeyaoma: Dionita: Koda:na: pi la: mea halo hayeke halie lo halememe. ⁷Koto ekina: ikana:ma: Yesu pa:ta: alota: Niki na handoloma:me lemekeme. ⁸Koto lemeke Yesuma: hombo peaaso alota: Ima: make yaka pu halo hau manuna: wele peao hala: halina: bikita: iki pa:ta: na la kulueke leekeme.

Hoke haliwekima: e handeteke haemekeeki
(*Ma:tiu 21:33-46, Maka 12:1-12*)

⁹Kutupa Yesuma: mo wanda:hali pa:ta: onkoluma: pi ma:nda: la halolo alota: Hali homeke ma:nda: ipikita: waini pu e pokaata: mo eta: mandane haliwekima: handeteke haena:ta: yenki mulu pimiki ekita: hosikima: putupa ipiki pa:ta: hala:tiki pina:yeke halaata: nate hokuluna: papate peekeme. ¹⁰Wetepena: mo waini kiliki talemeke nate opolo epeeketa: mo hande haliwekima: ipika: putu piliki wiaemekeeki meaena:yeke ipika: e pokaeyeke hali ma:nda: tapaeyekeme. Kutu piekepate hande

halita: mo haliwekima: yombua bao ala:ta: ma:nda: siki make na haleke pa tapaemekeme. ¹¹Kutu pimiki handaata: paa ipika: e pokaeyeke hali ma:nda: tapaeyekeme. Kutu piekepate mo haliwekima:ta: mo halita: yaala: meao yombua bao ombu ala:ta: ma:nda: make na haleke pa tapaemekeme. ¹²Kutu pimiki ombu paa tepo peao ipika: e pokaeyeke hali ma:nda: tapaeyekepate mo hande haliwekima:ta: koto some make lia yombua bao tete tete mea pitao mo e pa:ta: yama: mea baemekeme. ¹³Kotoeki ombu pimiki mo hande waini ena: teke somema: alota: **Ima:** eki pulua:pe hone wiaata: Yaka pukima: na kepeleke weki kone tapalueke hone wiekeme. Ipika: honema: alota: Yaka wekina: pita: ota: opua pilimikie laa leekeme. ¹⁴Kutu piekepate mo hande e handeteke haemeke haliwekima:ta: mo weki epeekeeki handaata: kota: ika: honema: lombolo alota: Hande e teke halina: anke teke mulu pa:la: wekita: koto ipula: handa:e. Ota: lumana:e la alota: Luma:ka:na:ta: kota: mo eta: ota: nika: eki wilieke lemekeme. ¹⁵Koto laata: ikana:ma: mo someta: e tikene nane yola: mea puaata: lia homaemekeme leekeme.

Koto pimanu la paeyeketa: Yesuma: mo wanda:hali lota: pitolo alota: Do ena: tekehali opolo epea:ka:na:ta: kota: mo e handeteke haleme haliweki pa:ta:ta: eki haumanu pilia:pe. ¹⁶Ipikana:ma: a:pa mo haliweki liaata: ipika: eta: mo mandane e handeteke halo pa:la: haliweki pa:ta: hala: monealieke leekeme.

Mo wanda:halima: doeki opu hao alota: Ota: kutupa dia:me lemekepate ¹⁷Yesuma: iki handake witolo hata: lota: pitolo alota: Dia:me alemepate mo Baibolo bukana: wape pea ula: pima:ta: Mo da a:eyo haemeke haliwekima: Hoela:me laa kiaeke toopi kone ameta: keneme pa:ta: dana: teke toopi ula:me la:la: ekina: teketa: alekepe la loa:me. ¹⁸Mo koto toopi manda lopilia: hali ma:nda: a:nda:ta: ota: pindi pindi pilieke. Kutupa make mo toopima: hali ma:nda: a:nda: manda lopea:ka:na:ta: kota: mo someta: yombua bao dokolo au lalieke leekeme.

Sisana: dakisi mani

(*Ma:tiu 22:15-22, Maka 12:13-17*)

¹⁹Koto lelke ekina: mo yeni peao haemeke haliwekina: you haliweki make hande pi ula:eki walo haemeke haliwekima: make Yesu koto kone minuluekema: yeke taapemekeme. Eki peke ika: hone witolota: Ipikana:ma: lea: onkoluma: pita: iki pa:ta: kone lea:me hone witolo hata: pimikime. Kutu puluekema: pimikipate mo wanda:halima: paala: pieke handa paemekeme.

²⁰Koto ekina: yeketa: ikana:ma: pota: ma:nda: weitolo hata: mandane haliwekima: lota: pita:la:eki manuma: Yesu tamena:yeke ma:na: yapa: pimikime. Mo haliweki pa:ta: alota: Makeaaso hata: kone ikana:ma: homu piki pimanu alememe hone wina: lota: pulu pupe lemekeme. Ika:

hone tukiki pa:ta:ta: Koto lota: pilimi ekima: pa makeaaso hata: Yesuna: kiki tondoliki honda: lia mo Loma:na: Kapomani You halina: kiki nane hala: monealumeke laa honema: pimikime. ²¹Koto hambemeke ma:na: ikiki haliwekima: pua lota: pitolo alota: Wala:la: Halio. Nikana:ma:ta: nakana:ma: lo hale pi make walo hale pi make ota: pi lo haleme hone witoloma:me. Kutupa nakana:ma: mo biki ula: wanda:hali pa:ta: hone ma:nda: na u hake iki paeyao pa:ta: mandake hau piki wanda:halie laata: Koda:na: ota: hau pita:la: pi homeke walo haleme laa alota: ²²Niki la kie. Mo Kapomani tieke Sisa pa:ta: dakisi mani hala:la: ekita: a:pa:la:pe o hoela:pe. Halomonope o na halomonope lemekeme.

²³Koto lemekepate Yesuma: ika: makeaaso pimikieki amba: handaata: mo haliweki pa:ta: alota: ²⁴Mo toopi kiliki homeke ma:nda: i pa:ta: wala:pe. Do aqao pita: biki yaapota: epina:eki ya:ka:ta:pe laa lota: piekeme. Ikana:ma: alota: Mo Sisana: ekie lemekeme. ²⁵Koto lemek Yesuma: alota: Sisana: alemanu meatiki pitolota: kota: Sisa pa:ta: kone mea hala:tiki pu hapa:peke. Kutupa Koda:na: alemanu ya:ka:na:ta: kota: Koda: pa:ta: kone pa hala:tiki pu hapa:peke leekeme. ²⁶Mo wanda:halina: leke popelekena: Yesu mea lopapeke tupa: mateeke handaa mo hande haliwekima: pi ma:nda: na leke ipika: hombo peayeke ekina: pututuma: homa pitatia yapemekeme.

Homa paa tiaasa: ekina: lota: piekeeki
(Ma:tiu 22:23-33, Maka 12:18-27)

²⁷Kutupa mandane Sa:dusi haliwekita: homemeke wanda:hali paa na tialieke lo haemeke haliwekima: Yesu ombu lota: pulu a:pa alota: ²⁸Wala:la: halio. Mosesima: nika: Lo Pi dupa lao wiala:me. Hali ma:nda:ta: wekiwandiki ma:nda: na mondu wiki wetike homeke mina:pa:la: homea:ka:na:ta: kota: mo kosa: piki wanda:ta: ipika: hamekema: meaata: mo mendilipi wekiwandikita: mo homea: somena:eki mendiaena: laa la:la:me leekeme. ²⁹Kota: amba: a:nda: hamala: hamala: watake hata: haemekeme. Kutupa mupeke halita: wanda: mea hao kone wekiwandiki ma:nda: na mondu wiki pa homeekeme. ³⁰Kutu pieke handaa mo hoki pa:ta: halima: mo kosa:piki wanda: miekepate homeke tupa: kone homeekeme. ³¹Kutu pieketa: kota: tepo peao halima: mea ipikana:ma: make homeke hau piekeme. Kutupa mo hamala: hamala: paeyao pa:ta: homeke hau ombu piekeme. ³²Kutu pua:tiki pua paelo pulu hata:ta: mo hande wanda: make homeekeme. ³³Kutu pimikipate mo wanda:hali paa tialimi natena:ta: mo hande wanda:ta: ota: epina: wanda: haliepe. Pa ekipeke mo hande watake hata: hali paeyao: mo homeke wanda: kone mimiki ekina: loma:me lemekeme.

³⁴Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ame do kenkena: hatia ipula: wanda:halita: mu alualu pea tooli hao halemepate ³⁵pa mo homa paa tiao

mo wetepe nane ipilia: natena:ta: paa hao haena: ana:pa:la: wanda:hali ikita: tooli au na lelimikie. ³⁶Ikita: enisoloma: handaa paa na homeke hao halimikie. Ikita: Koda:na: wekiwandiki halimikie. Pa ekipeke ikita: homa paa tialememe. ³⁷Kutupa Mosesima:ta: homeleme wanda:halina: paa tiaasa: ekita: ana:na: peneme yao wala:la:me. Mo Baibolo bukana: tunkula ula:eki ma:nda: pa:ta:ta: Mosesima: mo ti talo hala: pa:ta: pua Tekehali pa:ta: alota: Koda: neketa: Eipoloha:ma:na: Koda: make Aisa:kena: Koda: make Dieikopena: Koda: haleme laa leekeme. ³⁸Kota: koto Koda:ta: paa hao hala: wanda:halina: Koda: hala:me. Homeleme wanda:halina:eki dia:me. Ekipeke. Ipiki pa:ta:ta: wanda:hali paeyao paa hao halememe leekeme.

³⁹Mandane Lo Pi walo haemeke haliwekima: alota: Wala:la: Halio. Nakana:ma:ta: epeke tupu: la:ka:la la:neaseme lemekeme. ⁴⁰Koto lemekemekita: ikana:ma: lota: pita:la:eki ma:nda: lapeke ana: na poloma:me hone witolo hata: lemekeme.

Ketisona: tapake apa:ta: epipe
(*Ma:tiu 22:41-46, Maka 12:35-37*)

⁴¹Yesuma: iki pa:ta: alota: Ekipa wanda:halima: Ketisota: hande Deipidina: tapake weki yelieke lapeke ya:la:pe. ⁴²Pa ekipeke Deipidima: ipika: kone mo Emeli manuna: buka pa:ta: alota:

Mo Tekehali pa:ta: dupa leekeme.

⁴³Naka: a:nda: tunkilikiki haliwekita: naka: anke oto pa:ta: mea pitaluekema: neketa: yaka popeke nane kikina: pita:pekee la:la:me leekeme.

⁴⁴Koto ekina:ta: Deipidima: ipika: kone Ketiso pa:ta:ta: Yaka Tekehaliie la:la: ekina: kota: Ketisota: ekipa ipika: tapake weki halia:pe laa leekeme.

Yesuma: mo Lo Pi walo haemeke haliweki pa:ta: kinki piekeeki
(*Ma:tiu 23:1-36, Maka 12:38-40*)

⁴⁵Mo wanda:hali paeyao: Yesuma: alo pitieke pi opitolo haena: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: ⁴⁶Mo Lo Pi walo haemeke haliwekina: hau wotu handeteke hapa:peke. Ikana:ma:ta: hokulupiki daumanu pambao pomu hata:ta: makedina: hatiki pita:la: wanda:halima: iki pa:ta: homu pitolo pi la halena: hone wotu u halememe. Mo yeni damanu tukiki pa:ta: pituluekema:ta: wanda:halima: iki handena: hone wia mo you haliweki pitina: wepia wiala: epeke seamanu yata:pa pitu halememe. Ne pambaasa: ekina: make epeke haupiki seana: pituluekema: hone u halememe.

⁴⁷Kutupa kosa:piki wanda:wekina: damanu makea makea pea minolota: handaena: hau pea yeni pu hokulu peao halememe. Koto ekina:ta: mo haliwekima: ika: mulu peleme hoke yenkit: ota: haka:ta:pao tieke milimikie leekeme.

Kosa:piki wanda:na: haleekeeki
(Maka 12:41-44)

21 ¹ Yesuma: handa: moneayekepate mo tembolo da pa:ta: mani pambo haemeke bokosina: hamoko haliwekima: ika: pa hameke halemeke manimanu pamboloendi pimikieki handeekeme. ² Kutupa make natehali kosa:piki wanda: sikima: ipika: manisiki toea yaapoma: handekeeki a:pa lopaeyekeeki handeekeme. ³ Kotoeki handolo Yesuma: alota: Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Do natehali kosa:piki wanda: sikima: lopaasa:eki sikita: ota: tieke alo hata: mo mandane wanda:halina: wieke ekita: lu ankulala:me. ⁴ Pa ekipeke ikana:ma: ika: mani tieke putupu mea putupiliki wimiki ekimanu kone mea lopaemepate do wanda:ta: natehali hata: ipika: wia hayekeeki paeyao mea lopaeya:me. Ipika: ne hamba:pekeeki kone mea lopaeya:me leekeme.

Yesuma: mo tembolo dana: pulu pieke ekimanu la haleekeeki
(Ma:tiu 24:1-2, Maka 13:1-2)

⁵ Mandane disaipolo haliwekima:ta: mo tembolo data: Epekee laa ipika: epeke toopimanu pita: make Koda: pa:ta: pa hameke halemeke alemanu tonka:na: Handa:e laa pi alo pitimikime. Koto ekina: Yesuma: alota: ⁶ Do handeleme alemanu paeyota: ika: nate opolo epea:ka:na:ta: toopi manda ma:nda: na tapa: pelia hata: paeyao mea lopaalieke leekeme.

Ka:nda:manu epolo pa:la:eki
(Ma:tiu 24:3-14, Maka 13:3-13)

⁷ Koto leekeeki ikana:ma: opua alota: Disao. Do aleeki manuta: handima: ipiliepe. Kutupa ipuluekema: haena:ta: eki hau pulu pa:la:eki handuluma:pe laa lota: pimikime. ⁸ Yesuma: alota: Ma:nda:ma: iki makeaama:na: wotu handeteke hapa:peke. Hali wopuma: ya biki la:paleke ipulu alota: Ita: ipikie alo hata: hande nate a:pa:la:mee lololo pelemepate ikana:ma: iki na ta:lia:pa:peke. ⁹ Ikana:ma: Tapake ma:nda:ma: tapake ma:nda: yaapo a:nda: pita:la:me o Homeke tapakema: kone a:nda: pu alu alu pita:la:me pi opimika:na:ta: kota: ikana:ma: paala:ma: na homu hapa:peke. Dupiki haumanu amba:la a:pa:peke ya:la:pate pa mo hande paetolo nateta: teke pa:ta: laa na pita:la:me.

¹⁰ Yesuma: pi ma:nda: ombu alo hata: alota: Kenke homekena: amitonu tiao pua kenke ma:nda:na: ami tapu a:nda: pilimikie. Kini hali homekena: amitonu tiao kini hali ma:nda:na: ami tapu a:nda: pilimikie. ¹¹ Kutu pilia: tomona:ta: kenke yu paeyao pa:ta: paala: piki yu momeni tiekemanu pea make tea: ki pambo pea make yeni ki tieke make ipilieke. Kutupata: oli ya nane na handeke haumanu make peaata: ta:ta: ta:ta: pea paala: wopupiki aneke haumanu wotu handilimikie.

¹²Dupiki haumanu puluekema: haena:ta: niki amba:la mina: yombuata: oni pi hotu haleme da pa:ta: niki pi yokaalu puemena: hala: moneaota: dipula mea pitalimikie. Kutupa ikita: yaka bikina: kone mo kini haliwekimana make handeteke pilimi haliwekina: leke popelekena: hatuku ipilimikie. ¹³Koto nateta: ikana:ma: mo hande Pi Seliapo la halo peleme ekina: waleke wita:la:me. ¹⁴Mo nate ai na miki haena: kone titina: amba:la ika: lolo polome pina: hone ti na yokulueke laa ai telipea:peke. ¹⁵Pa ekipeke Ima: iki pa:ta: kutupiki pimanu make epeke hone make kua:ka:na:ta: ika: a:nda: tunkuliki haliweki homeke a:nda:ma: make na tumbalimikie. Kutupa ika: pi na yoko baalimikie. ¹⁶Ika: apa: ama:ma: make ika: kame tonuma: make ika: tapake tonuma: make ika: yankee tonuma: make iki hala: moneaya:ka:na:ta: mandaneta: ota: homomena: limikie. ¹⁷Yaka biki melemeke handaa wanda:hali paeyaoma: iki ota: kiaalimikie. ¹⁸Kutu pulu pelemepate ika: amboke itiki homeke kone na alupilieke. ¹⁹Honkopu hao hapa:peke. Pa ekipeke dupiteleme hau manuma:ta: ika: kone petelimikie leekeme.

Mo Diutuseleme hoeyaaso pulu piekeeki
(Ma:tiu 24:15-21, Maka 13:14-19)

²⁰Ikana:ma: mo Diutuseleme da a:nda: ami titima: dupasa:eki handemeka:na:ta: kota: ikana:ma:ta: teke pa:ta: ipiki hoeyaalieke hone wilipikie. ²¹Koto dina:ta: mo Diudia nane halo peleme wanda:halita: mo potemanu pa:ta: pindipa pena:e. Ma:nda: epi mo daonimanu pa:ta: haya:ka:na:ta: mina:pa:laena:e. Kutupa ma:nda: epi mo da kenke tea:na: haya:ka:na:ta: pa mo daoni pa:ta: ota: na pena:e. ²²Pa ekipeke do hau paeyaota: hande Baiboloma: la:la: tupa: Mo tanda mia:peke natemanu la:la: nate peneme yaaluekema: pilieke. ²³Koto nate nina:ta: mo weki weleke haleme wanda:weki o weki panake hopulu wia haleme wanda:weki ika: mulu peleme tandana: paala:e. Ota: hoke paala: piki haumanu make do kenkena: ipilieke. Kutupa Koda:na: tanda peaasa: ekita: do wanda:hali pa:ta: ipilieke. ²⁴Mandane wanda:halita: kepete dolo manuma: lu homao mandaneta: mandane kenke yu ma:nda: nane dipula leke mea pua kutupa mo Diendaili wanda:halima:ta: Diutuseleme tumbuatia pua ika: nate mulu epea:ka:na: mina:pa:lalimikie.

Wanda:halina: Eiyeke epolo pa:la:eki
(Ma:tiu 24:29-31, Maka 13:24-27)

²⁵Oli ya naneta: oli natena: kaisepona: hombulanka: paeyaona: pate haumanu pilieke. Do kenke naneta: mandane da kenke paeyaoma:ta: Eki pumana:pe laa hone mataaso hata: mo dawalana: ho tiekema: e lelieke make dawala telia: ekina: make paala:ma: homo halimikie. ²⁶Wanda:hali paala:ma: homolo hata: mo kenke paeyao pa:ta: eki hau opolo ipula:pe laa

la:ma: lulu pitolo hata: homilimikie. Mo ya nane hala: ale manuta: ika: hao haleme tupa: na hake pa nane wato baalieke. ²⁷Koto tomona: kone Wanda:halina: Eiyeketa: oli koa pa:ta: honkopu tieke make paa_q peaasa:eki ame_{le} opolo ipilieke. ²⁸Kutupiki haumanu a:nda: kini pea pia:ka:na:ta: kota: ikana:ma: tiao hata: ika: ambokemanu mina:liapa:peke. Pa ekipeke ika: deto hao hamena: pa:ta:la:la: ekita: teke pa:ta: ya:leke loa:me leekeme.

Nose manda: mu onkoluma: pi ala:eki
(Ma:tiu 24:32-35, Maka 13:28-31)

²⁹Kutupa Yesuma: dupiki onkoluma: pi ma:nda: leekeme. Mo hande nose ti pita: mandane timanu make hone wotu wia:pa:peke. ³⁰Mo hande ika: katakemanu kini pea tindiki lia:ka:na:ta: kota: hatuhama ti tala: nate ipuluekema: pita:la:me hone u halememe. ³¹Kota: koto tupa: kone hande loa: alemanu ipula:eki kini pea handemeka:na:ta: teke pa:ta: Koda:na: Kili Tombua Hala: Ekita: ipuluekema: hala:me hone wilimikie.

³²Iki pa:ta: ota: pi alome. Do haleme tapake paeyao ai na homeke halimi pita:ta: Ima: loa: alemanu paeyao amba: ipilieke. ³³Oli ya do kenke yaapota: paelo pa:la:pate yaka pi lo haloeki manuta: na paelieke leekeme.

Wopu handeteke hapa:peke leekeeki

³⁴Ika: kone wopu handeteke hapa:peke. Ne tieke pamba make honkopu hake hoke ikali wopu na make do kenkena: hone pa:la: ekina: we pamba:la: ekima: iki ota: na tumbaena: lapa:peke. Pa ekipeke mo Tekehalina: Natema: ikiti: wisakema: pita:la: tupa: koto kone ³⁵tamilieke la loa:me. Koto Nateta: do kenke honiki paeyao pa:ta: haleme wanda:hal pa:ta: ipilieke. ³⁶Koto ekina: leke leke lo hata: hoto paeyao yeni pu hapa:peke. Pa ekipeke ikana:ma: dupiki haumanu tukiki pa:ta: kone honkopu hau epeke tupa: opolo pua mo Wanda:halina: Eiyekena: leke popelekena: hamena:yeke loa:me leekeme.

³⁷Yesuma: koto nate manuta: mo tembolo da pa:ta: pi walaata: welealo nane nina:ta: mo Olipi Potena: pua pitu timba: latiki pu hayekeme.

³⁸Kutupa wanda:hal paeyota: ipika: pi opulueke alo timba tiao da ka:la:paaso mo tembolo da pa:ta: pua:tiki pimikime.

Yesu luluekema: hone amba: pambao wimikieki
(Ma:tiu 26:1-5, Maka 14:1-2, Dion 11:45-53)

22 ¹Mo hande Na Pombeiyaake Palaowa Nala: Di ipika: bikita: Lombei Pupa Yapeeke Nateta: teke pa:ta: yolo epeekeme.
²Mo yeni peao haemeke teke haliwekima: make mo Lo Pi wala:tiki pu haemeke haliwekima: make Yesu a:mbao luekema: yeke mandane pota:manu wopu weimikime. Pa ekipeke. Ikita: mo wanda:hal paala:ma: homolo hata: pimikime.

Diudasima: Yesu lina: yeke a:nda: lomba wiekeeki
(Matiu 26:14-16, Maka 14:10-11)

³Isekatioti hali Diudasima: mo hande 12 disaipolo hali ma:nda: hayekepate kone Sadani honda: pambeekeme. ⁴Koto ekina: Diudasima: mo yeni peao haemeke teke haliweki make mo tembolo da handeteke haemeke you haliweki ame^{le} ipikana:ma: Yesuta: ekipa iki pa:ta: mea hala: monealua:pe laa hotulu peekeme. ⁵Mo haliwekita: ta:na: tiekema: homolo hata: ipiki pa:ta: mani haluekema: pi la: wimikime. ⁶Koto ekina: Diudasima: mo ekina: a:pa:la:me laa ikana:ma: mo wanda:halima: na handolo pa:la: tupu: Yesu lina: yeke ipikana:ma: epeke pota:manu kini pea weiyekeme.

Yesuma: mo Lombei Pupa Yapeeke ne noluekema: tikitiki yaeyekeeki
(Matiu 26:17-25, Maka 14:12-21, Dioni 13:21-30)

⁷Mo hande Na Pombeiyaake Palaowa Nala: natena: mo Lombei Pupa Yapeeke yawena: sipisipi ma:na: ikiki sunu lulu pimiki nate opolo epeekeme. ⁸Yesuma: Pida pita: Dioni yaapo pa:ta: dupiki pi mea pena: lo tapaaso alota: Pua nika: Lombei Pupa Yapeeke Natena: ne nolo polome alena: tikitiki yaalo pupa:e leekeme. ⁹Ipilikana:ma: Yesu pa:ta: lota: pitolo hata: alota: Hando pa:ta: pua wamo peoponope lepekeme. ¹⁰Yesuma: alota: Opua:pe. Ipiliki mo daoni nane pulu hapena:ta: hali ma:nda:ma: ikali kanake homeke tia ipuluta: ipiliki manda:hande pilieke. Kutupa mo hali teli mea pua ipiki honda: pambilia: da pa:ta: pua:pa:peke. ¹¹Kutupa mo da teke hali pa:ta: dupa lapa:peke. Mo Disama: neke pa:ta: alota: Yaka disaipolo haliweki I ame^{le} Lombei Pupa Yapeeke Natena: ne nolo poloma: da panda: hando pa:ta:pe laa lapa:peke. ¹²Kutupa ipikana:ma: manda nane ula: ala:ta: ala:ta: ana:lao wiki da panda: tieke walieke. Koto pa:ta: ipilikana:ma: ala:ta: ala:ta: tikitiki yaalipipikie leekeme. ¹³Mo hali yaapo puaata: hande Yesuma: leeke pita: ota: yaeyekeme. Kutupa mo hande Lombei Pupa Yapeeke Natena: ne wamo pipikime.

Teke Halina: ne ikali telipeayekeeki
(Matiu 26:26-30, Maka 14:22-26, 1 Kotindi 11:23-25)

¹⁴Mo hande nate opolo epeeketa: Yesu ipika: pita:peke da panda: mea mo ipika: disaipolo haliweki ame^{le} teipolona: pitimikime. ¹⁵Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: alota: I yaka hone tiekema:ta: I tanda noluekema: hata:ta: do Lombei Pupa Yapeeke Natena: neta: iki ame^{le} noluekema: hone wotu pa:la:me leekeme. ¹⁶Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Ame doeki pea hoki naneta: mo Koda:na: Kilu Tombuao hala:eki pa:ta: homeke do hauna: teke peneme yaena: yeke paa na nolueke laa leekeme.

¹⁷Kutupa Yesuma: mo kapo mea Koda: pa:ta: keiyae alo hata: iki pa:ta: alota: Ika: ika: kone telipa nepe laata: ¹⁸Ima: do waini ikalita: ame do

kini pea pua na neke hao mo Koda:na: Kilu Tombuao hala:eki ipilia: dina: paa nolueke leekeme. ¹⁹Kutupa ipikana:ma: mo betedi mea Koda: pa:ta: keiyae laa pindi pindi pea iki pa:ta: halolo hata: alota: Dota: yaka lokee laata: iki pa:ta: ka:la: ekie. Dupiki hauta: I hone niminaaso hata: pea:tiki pu hapa:peke leekeme. ²⁰Koto tupu: make ne naa paeyeketa: hande kapo mea mina hata: alota: Do kapota: Koda:ma: ipika: panake pi la: uluekema: yaka wema: wiaasa:me laata: Ikina: holao pa:la:me leekeme.

²¹Koto pa:la:pate handa:e. Mo hande I minina:yeke a:nda: lombolo pa:la: halina: kikita: yakaeki ame^{le} mandakena: do teipolona: wia piluma: handa:e. ²²Wanda:halina: Eiyeketa: mo hande Koda:ma: la: ula: tupu: kone homena:yeke pa:la:pate pa mo a:nda: lomba:la: halita: ota: paala:le leekeme. ²³Koto leekeeki opitolo hata: ika: ika: kone lota: pu alualu pitolo alota: Niki ma:nda: hondo epima: dupiki hau pulu polome ekina: ala:pe lemekeme.

Tieke haasa: ekina: ape ape lemekeeki

²⁴Yesuna: disaipolo haliwekima: iki ma:nda: epita: ota: tiekee hone wina:ta: epi ka:ta:pe laa ape lemekeme. ²⁵Yesuma: iki pa:ta: alota: Mo Diendaili wanda:halina: kini manuma: ika: wanda:halita: ika: honkopu oto pa:ta: haena: lo halememe. Kutupa mo you haliwekima:ta: ika: kone wanda:halina: ta:ma:nie lo halememe. ²⁶Koto pa:la:pate iki ameleta: koto tupu: dia:me. Koto ekina: iki tukiki pa:ta:ta: tumiki hali ma:nda: haya:ka:na:ta: kota: koto someta: pao wetepena: weki au lena: lapa:peke. Kutupa mo you halita: pao e pokaasa: hali au lena: lapa:peke. ²⁷Epita: tiekepe. Mo ne noluekema: a:pa pila: halipe o mo ne pana: peaasa: halipe. Ota: mo pila: hali lataa. Koto pa:la:pate Ita: iki ameleta: ne pana: peaaso somema: handolome.

²⁸Ikita: yaka ka:nda: pikieki tapu ame^{le} mandakena: hatia epememe. ²⁹Kutupa yaka Apa:ma: I pa:ta: Ima: handeteke hano maleke lila: tupu: kone Ima: make iki ame^{le} homeke hau kone pulueke. ³⁰Ikita: yaka Kilu Tombuao Hala: alena: yaka teipolona: pita: ne ikali nolumeke. Kutupa make ikita: oli you halina: sea manuna: pita: mo Isulaina: 12 tapake teli pilimikie leekeme.

Pidama: Yesu na handolome lolo piekeeki (Ma:tiu 26:31-35, Maka 14:27-31, Dion 13:36-38)

³¹Saimono Saimonoo. Opie. Sadanima: iki la handena: yeke waleke hala:la:me. Kutupa mo hande e pokohala: halima: widi napeke yata:pa ambuku wina: ala: tupu: ika: pilimi hau manuma: kone hokeeki o epekeeki make teli pealieke. ³²Koto pa:la:pate Ima: Saimono neke pa:ta: yeni pealo ekita: naka: hone tulale ekita: na lopena:yeke polome. Kutupa nakana:ma: I pa:ta: paa la:ka:la epeka:na:ta: kota: naka: kametonu wele putiaapeke leekeme.

³³Pidama: Yesuna: pi hombo peaaso alota: Tekehalio. Ita: neke yaapo mandakena: dipula pulueke make homeka:na: homuluekema: make tikitiki yao halome leekeme. ³⁴Yesuma: alota: Pidao. Ima: neke pa:ta: ota: pi alome. Ame timba kone koka:la: e ai na leke haena: nakana:ma: hoto tepo yaka biki amba:la hoeyaaso hata: I na handolome lelipikie leekeme.

Pausa nu kepete dolo mina:la:eki

³⁵Kutupa Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Hande Ima: iki tapawa: dina:ta: paua o nu o anke dake na kiki pa tapawa:ma: ikita: ala:ta: ma:nda: weimipe laa lota: piekeme. Ikana:ma: hombo peaaso alota: Ota: ala:ta: homekesiki ma:nda: kone dia:me lemekeme. ³⁶Kota: Yesuma: alota: Kutu pimipate ameta: ma:nda: epima: paua o nu wia haemeka:na:ta: ota: mea pua:pa:peke. Kutupa ma:nda: epi a:nda: kepete dolo dia: ya:ka:na:ta: kota: ika: sedi tapao mani mea kepete dolo ma:nda: ai hamba:pa:peke. ³⁷Pa ekipeke. Ima: iki pa:ta: ota: alome. Mo hande Baiboloma: lao witolota: Ikana:ma: ipikita: mo pi ula:eki yambeleme haliweki amele mandakena: apa:tao yata:pilimikie la:la: ekita: Ina: ota: peneme yaena:e. Pa ekipeke. Mo hande Ina: lao wiekeeki paeyota: ameta: ota: peneme yao ipula:me leekeme. ³⁸Mo disaipolo haliwekima: alota: Tekehalio. Handa:e. Kepete dolo yaapo do handa:e lemekeme. Yesuma: alota: Kotota: ana:e leekeme.

Yesuma: Olipi Potena: pita: yeni piekeeki

(*Ma:tiu 26:36-46, Maka 14:32-42*)

³⁹Yesuta: ipika: pea:tiki pu hayeke tupu: mo da teke mina:pa:lao mo Olipi Potena: ipika: disaipolo haliweki amele peekeme. ⁴⁰Koto alena: opolo a:pa ipikana:ma: mo disaipolo haliweki pa:ta: alota: La handa:la: ekima: iki mea lopaama:na: yeni wopu pia:pa:peke. ⁴¹Koto laa Yesuta: iki mina:pa:lao mo toopi baasa: tupu: leke mopate pua tumiki yotuao pita: yeni piekeme. ⁴²Ipikana:ma: alota: Apa:o. Ana: pia:ka:na:ta: do I pa:ta: ipula: kapo I pa:ta: na epena: lapeke. Kutu pea:peke ya:la:pate yaka hone pa:la:eki dia:me. Naka: hone pa:la: ekina: homeke pina:e leekeme.

⁴³Oli ya nanema: hayeke enisolo homeke opolo a:pa Yesu honkopu haleekeme.

⁴⁴Kutupa pukima: ka:nda: tieke pieketa: Yesuma: ota: anekema: yeni piekeme. Kutu pieke ekima: aka:li tieketa: wema: handekeeki oni kenkena: loopekeme.

⁴⁵Oni yemi pu pitieke alena: tialiaota: mo ipika: disaipolo haliweki puki tandama: kone soka:la: pitolo hata: u pa:liake wimikieki pua handa: wiekeme. ⁴⁶Kutupa mo haliweki pa:ta: alota: Ekipeke u pa:liake wilimipe. Tiao. La handa:la: ekima: iki mea lopaama:na: yeni wopu pu hapa:peke leekeme.

Yesu minimikieki

(*Ma:tiu 26:47-56, Maka 14:43-50, Dioni 18:3-11*)

⁴⁷Koto kone Yesuma: koto pi alo haena: hande disaipolo hali ma:nda: Diudasima: mo haliweki wopu hatuku Yesu hayeke alena: opolo

epemekeme. Diudasima:ta: Yesu nunu puluekema: teke pa:ta: leke peekeme. ⁴⁸Kutu piekepate Yesuma: alota: Diudasio. Mo Wanda:halina: Ekiye lina: hala: monealuekema:ta: nunu pitele ekima: walelepe leekeme.

⁴⁹Yesu ame_{le} haemeke disaipolo haliwekima: mo pulu piekeeki hando hao alota: Tekehario. Nika: kepete doloma: liomonope lemekeme. ⁵⁰Koto kone mo hande disaipolo hali ma:nda:ma: mo kepete doloma: mo yeni peao hayeke teke halina: e pokao hayeke halina: popeke nane katake tunkulu poka lopaeyekeme. ⁵¹Kutu piekepate Yesuma: alota: Do hauta: ana:ma laata: mo halina: katake watao paa epeaeyekeme.

⁵²Kutupa Yesuma: mo yeni peao hayeke teke haliweki make mo tembolo handeteke haemeke you haliweki make tondiki haliweki ipiki minuluekema: epemeke haliweki pa:ta: alota: Ika: honema:ta: Ita: a:nda: kini pitolo hali patema: a:nda: pita:la: kepete make bai make miniki a:pa pimipe. ⁵³Ita: nate wopu oni tembolo da tukiki pa:ta: iki ame_{le} haowa:pate ikana:ma: I da:ka:pa: minuluekema: na taapememe. Koto pa:la:pate do timbata: naka: natee. Mo hande timba: leke ekina: honkopuma: handeteke halo pa:la: natee leekeme.

Pidama: Yesuta: I na handolome leekeeki

(Ma:tiu 26:57-58,69-75, Maka 14:53-54,66-72, Dioni 18:12-18,25-27)

⁵⁴Mo haliwekima: Yesu mina mo yeni peao hayeke teke halina: da nane hatuku mea pemekeme. Kutupa Pidata: mopate leke hata: telia: mea peekeme. ⁵⁵Mo da hama tukikina:ta: ti yankemekeme. Kutupa Pidata: mo tina: pitu dupaemeke wanda:hali ame_{le} apa:taeyekeme. ⁵⁶Koto pitina:ta: mo e pokao hayeke wandiki ma:nda:ma: Pida mo tina: pitiekeeki handaata: Pida handake witolo hata: alota: Do hali make Yesu yaapo haya:me leekeme.

⁵⁷Koto leekepate Pidama: Dia:me laa honi mea baaso alota: Wanda:o. Ipi kita: I na handolome leekeme. ⁵⁸Pa hosiki siki hao hao pea hali ma:nda:ma: Pida handa: u haota:. Neke make ipika: tapake lataa leekeme. Koto leekepate Pidama: hombo peaaso alota: Someo I dia:me leekeme. ⁵⁹Kutupa nate leke homeke a:nda: paeyeketa: hali ma:nda:ma: ombu honkopu hao maleke litolo alota: Ala:ta: ma:nda:ma: na a:mbala:me. Do halita: Yesu ame_{le} haya:me. Pa ekiupeke ipiki make Ka:lili hali yekeme. ⁶⁰Koto leeke handaa Pidama: hombo peaaso alota: Someo. Nakana:ma: koto ale ekita: I mata:la:me leekeme. Kutupa koto tomona: kone pi pa alo haena: mo koka:la:ma: tiao e leekeme. ⁶¹Koto kone mo Tekehali ma:la:ka:la: moneao Pida handake wiekeme. Kutu pieke Pidama:ta: hande Tekehali: pimanu dupa lea:me laa niminaeyekeme. Mo koka:la:ma: e ai na leke haena:ta: nakana:ma: titina: amba:la hoto tepo ya biki a:mbar lo hoeyaasota: I na handolome laa lelipikie leekeeki hone wiekeme. ⁶²Koto ekina: Pida hama opolu bao ota: puki tetu tiekema: homolo hata: ka:pa:puki yoka e tieke leekeme.

Yesuta: kitata pea yombua baemekeeki
(Ma:tiu 26:67-68, Maka 14:65)

⁶³ Mo hande Yesu handeteke haemeke haliwekima:ta: Yesu kitata pea yombua baemekeme. ⁶⁴ Kutupa make mo haliwekima: Yesuna: leke popeleke a:mbao lota: pitolo alota: Neke lia: halina: biki lakie lemekeme. ⁶⁵ Kutupa make Yesu yaala:meake pimanu wotu lemekeme.

Yesuta: mo Kalesete pa:ta: hatuku pemekeeki
(Ma:tiu 26:59-66, Maka 14:55-64, Dioni 18:19-24)

⁶⁶ Da kelepeeketa: mo Diu haliwekina: kaleseete mombuluekema: mo tondiki haliweki make yeni peao haemeke teke haliweki make Lo Pi walo haemeke haliweki paeyao mombololo hata: Yesu hatuku epemekeme. ⁶⁷ Ikana:ma: alota: Niki lakie. Neketa: hande Ketiso ya:ka:ta:pe lemekeme. Kutupa Yesuma: hombo peaaso alota: Ima: iki pa:ta: la kua:ka:na:ta: ikana:ma: I hone na tulalimikie. ⁶⁸ Kutupa Ima: iki lota: pita:la:eki ma:nda: pua:ka:na:ta: ikana:ma: na yoka la kilimikie. ⁶⁹ Koto pa:la:pate ame do kini pea puaata: hande Wanda:halina: Eiyeketa: oli wele wotu piki Koda:na: popeke nane kikina: pua pitu halieke leekeme.

⁷⁰ Mo hali paeyaoma: alota: Kota: neketa: Koda:na: Eiyeke ya:ka:ta:pe laa lota: pimikime. Yesuma: hombo peaaso alota: Ika: kone Ie laata: koto alemetaa leekeme.

⁷¹ Kutupa ikana:ma: alota: Wekitisimana weiya:peke na ya:la:me. Nika: kone ipika: pi koto opuma:taa lemekeme.

Yesuta: Pailedi pa:ta: hatuku pemekeeki
(Ma:tiu 27:1-2,11-14, Maka 15:1-5, Dioni 18:28-38)

23 ¹Mo hande tapake paeyao tiao Yesuta: mo Pailedi pa:ta: hatuku puaata:
² ipiki maleke litolo alota: Nikana:ma:ta: do halita: nika: wanda:hali
 hatuku pu hoeyaaso hata: mo wanda:hali pa:ta: mo Sisana: dakisi mani na
 hala:pa:pe laata: ipikita: ipika: kone Ketiso laa Kini hali halome la ala:me
 lemekeme. ³ Mo Pailedimma: Yesu pa:ta: alota: Neketa: Diu wanda:halina: kini hali
 halepe leekeme. Yesuma: Pailedina: pi hombo peaaso alota: Koto aletaa leekeme.

⁴ Kutupa Pailedimma: mo yeni peao haemeke teke haliweki pa:ta: make mo
 mombelemeke wanda:hali pa:ta: make alota: Imata: do hali hoeyaapeke pota:
 ma:nda: na handa: witolome leekeme. ⁵ Koto leekepate mo wanda:halimata: ota:
 honkopu hao hata: alota: Ta hali ipika: walala: pima:ta: mo Diudia da yu paeyao
 pa:ta: hala: wanda:hali hoke hone mea wiatia pomina:la:me. Ipikana:ma:ta: mo
 Ka:lili nane kini pea a:paata: ameta: do opolo a:pa:la: handa:e lemekeme.

Yesuta: Hetodi pa:ta: tapaeyekeeki

⁶ Pailedimma: koto lemekeeki opua mo wanda:hali pa:ta: lota: pitolo
 alota: Do halita: Ka:lili hali ya:ka:ta:pe leekeme. ⁷ Koto laata: Pailedimma:

Yesuta: Hetodima: handeteke hayeke da yu nane yama: a:pa pia:ka:ta:me laa handa: wiaata: Yesuta: Hetodi pa:ta: tapaeyekeme. Ekipeke koto natena:ta: Hetodita: Diutuseleme da nane a:pa hayeke handa piekeme.
⁸ Hetodima:ta: Yesu hando haota: ta:na: tiekema: homeekeme. Pa ekipeke. Hetodima:ta: mo Yesuma: pieke ekimanu opu haota: Yesu handulueke laa nate hokuluna: yu wia hatia peekeme. Ipicana:ma:ta: Yesuma: na handeke hau ma:nda: pina:e hone wia hayekeme.

⁹ Koto ekina: Hetodima: Yesu pa:ta: anemone lota: pita:la: ekimanu wotu lota: piekepate Yesuma: hombo peaasa:eki ma:nda: ota: na piekeme.
¹⁰ Kutupa mo yeni peao haemeke you haliweki make mo Lo Pi walo haemeke haliweki paeyao teke pa:ta: leke a:pa honkopu tieke haaso hata: Yesu pa:ta: maleke limikime. ¹¹ Kutupa Hetodi make ipika: a:ndeli minimiki haliweki ame_{lē} Yesu eto eto lao pa ale au laemekeme. Kutupa ota: epeke au leke dau hokulu mea yamao paa Pailedi pa:ta: tapaa moneayekeme. ¹² Amba:ta: Hetodi pita: Pailedi yaapota: a:nda: tunkula alu pea haepekepate koto natena:ta: ta:ma:ni pipikime.

Pailedima: Yesu lina: leekeeki

(Ma:tiu 27:15-26, Maka 15:6-15, Dion 18:39-19:16)

¹³ Pailedima: mo yeni peao haemeke you haliwekima: make tondiki haliwekima: make mo wanda:hali ¹⁴paeyao pa:ta: alota: Ikana:ma: I pa:ta: do hali hatuku ipuluta: ipicana:ma: wanda:hali hatuku pu hoeyaasa:me lemepate ameta: Ima: ipikita: ika: leke popelekena: teke weitolopate ipicana:ma: mo mandane pimanu yamba:la:me laa maleke limipate homeke a:nda: yamba:la:la:eki na handolome. ¹⁵ Kutupa Hetodima: make do halima: pu hoeyaala: hau homeke a:nda: na handolo hata: niki teke pa:ta: pa do tapaala: handa:e. Ipiki lia homamonota: hoke hau ma:nda: na pa:la:me. ¹⁶ Koto ekina:ta: Ima: ipikita: dopitama: yombina: laa pao pena: lolueke leekeme. ¹⁷[]

¹⁸ Mo mombelemeke wanda:halima: e wi tieke alo hata: alota: Yesuta: homena: liae. Mo Batabasita: pena: tapawae lemekeme. ¹⁹ Koto Batabasita: dipula pitieke ekita: ipicana:ma: mo daoni pa:ta: kapomani ame_{lē} a:nda: lia make mandane wanda:hali lieke ekina: piekeme. ²⁰ Pailedina: honema:ta: Yesu tapaaluekema: yeke mo wanda:hali pa:ta: paa opolo peekeme. ²¹ Kuti piekepate mo wanda:halima: paa pi tanda pu alualu pitolo alota: A:ka:tei wape piki tina: homena:e. A:ka:tei wape piki tina: homena:e lemekeme.

²² Pailedima: paa hoto tepo peao alo alota: Koto pa:la:pate ipicana:ma: ekipiki pi ata:ka: peala:pe. Ima:ta: ipicana:ma: homa:peke hau ma:nda: na pa:la: ekina: ipikita: pa dopitama: yombina: laa paa tapalueke leekeme.
²³ Koto leekepate mo wanda:halima:ta: poya: tieke wotu alo hata: Yesuta: ota: a:ka:tei wape piki tina: endina: laa lemeke e wi ota: yaeyekeme.
²⁴ Koto ekina: Pailedima: Yesu homena:e lemekeeki telia piekeme.

²⁵Ipikana:ma: mo wanda:halima: pena:e lemeke halita: pena: tapaeyekeme. Mo hande kapomani pa:ta: a:nda: lia make mandane wanda:hali lieke some kone pena: tapaeyekeme. Kutupa Yesuta: mo wanda:halima: ika: hone pa:la:eki pina:yeke hala: moneayekeme.

Yesuta: a:ka:tei wape piki tina: ta mea endiao limikieki
(Ma:tiu 27:32-44, Maka 15:21-32, Dioni 19:17-27)

²⁶Mo hande dolo miniki haemeke haliwekima:ta: Yesu hatuku pulu haena:ta: Saitini da hali ma:nda: Saimono manda:hande pimikime. Ipiita: mo kenke honiki nane hao oni daoni tieke aneke pa:ta: opolo ipulu haena: pimikime. Mo dolo miniki haemeke haliwekima:ta: Saimono yola: meata: mo Yesuna: a:ka:tei wape piki ti mea tiawao Yesuna: hoki nane telia: mea epena: lemekeme.

²⁷Wanda:hali tiekema: Yesu telia: mea pemekeme. Koto wanda:halameleta: mandane wanda: sunuta: puki yoka hata: Yesuna: e wopu lemekeme. ²⁸Koto ekina: Yesuma: la:ka:la: moneaaso hata: alota: Diutuseleme da wanda:sunuo. Ina: e na leketa: ika: kone make ika: wekiwandikina: e lapa:peke. ²⁹Pa ekipeke mo wetepena: ipula: nate ma:nda: nina:ta: ikana:ma: dupiki pi lelimikie. Mo kenohali wanda:weki make hololuku hake piki wanda:weki make andu liki na sinkipa:la: wanda:weki pa:ta:ta: ta:na:ma: homelememe lelimikie. ³⁰Koto natena:ta: wanda:halima: oli potemanu pa:ta:ta: Niki manda lopa:e laata: mo yu elimanu pa:ta:ta: Niki mea a:mbae lelimikie. ³¹Pa ekipeke dupiki haumanu a:nda: pilia:ta: mo hande ti a:nda: taniso kiki pina: pia:ka:na:ta: kota: hapina:ta: eki pilia:pe leekeme.

³²Hali yaapo ma:nda: ipilikita: hoke hau pipiki some yaapo make Yesu amele mandakena: lu endialuekema: yeke hatuku pemekeme. ³³Kutupa mo hande haliwekita: mo yueli ma:nda: wiekeeki ipika: bikita: Hali You Holiki lemeke alena: a:pa ikana:ma: Yesu a:ka:tei wape piki tina: lu endiaemekeme. Kutupa mo hande hoke hau pipiki some yaapo make homeke tupa: lu endiaemekeme. Ma:nda:ta: Yesuna: popeke nane kikina: endiao ma:nda:ta: hoe nane kikina: endiaemekeme. ³⁴Yesuma: alota: Apa:o. Do wanda:halima: piteleme hauta: iki hone na witolo pitelemema: nakana:ma: pa paeyawapeke leekeme.

Kutupa mo dolo miniki haliwekima:ta: Yesuna: daumanu telipaaluekema: kase tupa: telepo laemekeme. ³⁵Mo wanda:halima: handolo haena: mo Diu wanda:halina: you haliwekima: Yesu kitaaso hata: dupa lemekeme. Mandane wanda:halita: pa:ta:la:tiki piekepate ipikita: hande Koda:ma: maleke lila: Ketiso haya:ka:na:ta: kota: ipika: kone petelena:e lemekeme. ³⁶Mo a:ndeli dolo miniki haemeke haliwekima: make Yesu makeaaso hata: ipiki pa:ta: a:pa hoke waini ikali halolo hata: ³⁷alota: Neketa: hande Diu wanda:halina: Kini hali ya:ka:na:ta: kota:

naka: kone pa:ta:la:e lemekeme. ³⁸Kutupa Yesuna: amboke madata: dupa laemekeme. Dota: Diu Wanda:halina: Kinie Halie laa wape pea endiaemekeme.

³⁹Mo hande pi yambeleeke some ma:nda:ma: tetopiki pimanu la: moneaso alota: Neketa: hande Ketiso dia:ya:ka:ta:pe. Neke make diki make pa:ta:la:taa leekeme. ⁴⁰Koto leekepate mo hande pi yambeleeke some ma:nda:ma: mo some kake nalo hata: alota: Kutupiki pi na lapee laata: Neketa: Koda: paala: na pa:la:pe. Neke make ipikana:ma: mina:la: tanda kone mineleme. ⁴¹Dikita: dika: pupa: ekina: yenki ana:na: minolopa:pate ipiki homeke hau ma:nda: na pa:la:me laa ⁴²mo halima: Yesu pa:ta: alota: Yesuo. Neke Kini hali ipilipi dina:ta: I hone wia:peke leekeme. ⁴³Kutupa Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Ima: neke pa:ta: ota: pi la: witolome. Ame do natena: kone I yaapo oli Pa:ta:daisi nane mandakena: halupeke leekeme.

Yesu ota: homeekeeki

(*Ma:tiu 27:45-56, Maka 15:33-41, Dioni 19:28-30*)

⁴⁴Nate you tikeke nate nina:ta: hande nate tala:eki a:mbaota: timba: tiekema: da yu honiki paeyao tumbaota: nate leke tepo nina:ta: mo paa paa piekeme. ⁴⁵Kutupa mo hande tembolo da pa:ta: endiaeemeke dauta: tekilipualu pea yaapo wiekeme.

⁴⁶Yesuma: anekema: e wi alo alota: Apa:o. Yaka temokota: naka: kikina: koto witolo handa:e laata: ota: homeekeme. ⁴⁷Mo hande ami haliwekina: you halima: mo piekeeki hando haota: Koda:na: biki mea miniliaaso hata: alota: Ipikita: ota: epeke hali yekeme leekeme.

⁴⁸Kutupa mo hande hau handuluekema: mombelemeke wanda:halii paeyao:ma:ta: mo piekeeki hando haota: a:ta:ma: homolo hata: ika: hakoko lutia pulu hata: pao da la:ka:la pemekeme.

⁴⁹Yesu ota: handaa hone wimiki wanda:halii make ipiki Ka:lili nane kini pea telia: mea epemeke wanda: sunuma: make mo pate leke hata: do hau paeyao handemekeme.

Yesu toko mea hoimikieki

(*Ma:tiu 27:57-61, Maka 15:42-47, Dioni 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹Mo Diudia nane wieke daoni ma:nda: A:ta:matia da hali Diosepe hayekeme. Ipikita: ota: epeke tiki tiki hau pu hake hali hao hata: Koda:na: Kilu Tombuaao Hala:eki ipula:eki yu wia hao hayekeme. Ipikita: mo Kalesete haliweki ma:nda: hondo hayekepate kone ipikana:ma: mo haliweki ame:le apa:tao pimanu make hau ma:nda: make na piekeme.

⁵²Ipikana:ma: mo Pailedina: leke popelekena: pua Yesuna: toko honke leekeme. ⁵³Kutupa ipikana:ma: Yesuna: toko hondaata: hakepiki dauma: tonkao mea tia puaata: toopi anekema: peiyekieki awa wimiki tikene

dama: handeke ale pa:ta: lapa: piekeme. Mo koto lapa: pa:ta:ta: ota: ma:nda: make na hoimikieki yekeme. ⁵⁴Mo nateta: Palaide yaalo mo hande Hoto Pila: Nate amba: kini puluekema: pitiekeme.

⁵⁵Kutupa mo hande Ka:lili kini pea Yesu telia: mea epemeke wanda: sunuma:ta: Diosepe amele pua mo Yesu lapa: piekeeki handemekeme. ⁵⁶Kutupa paa la:ka:la da puaata: mo Yesuna: lokena: holo pimiki totopo piki honkumanu amu pimikime. Kutupata: mo Lo Pima: leeve tupa: hande hoto pila: natena: yaalo hoto pitimikime.

Yesu paa tiaeeyekeeki

(*Ma:tiu 28:1-10, Maka 16:1-8, Dioni 20:1-10*)

24 ¹Sande da panake ka:la: polo nate epolo haena:ta: mo wanda: sunuma: Yesuna: lapa: nane mo hande tiki tiki yaemeke totopo wopu piki honkumanu miniki pemekeme. ²Mo alena: opolo pemekepate mo hande pota: pokeeke toopi tieketa: pete pete yao wiekeeki handaata: ³honda: pambemekepate mo Tekehali Yesuna: loketa: na wiekeme. ⁴Mo wanda: sunuta: koto pa:ta: hata: hone ti yokolo haena: koto kone hake pupapeke leke yala: yala: piki aka: yama: mea hali yaapo a:pa haepekeme. ⁵Koto ekina: ota: paala: tiekema: homolo hata: mo wanda: sunuta: kenke nane you mina:niao haena: mo hali yaapoma: alota: Ekipeke mo amba: da:ta hala: halita: mo hali toko u hala: alena: weitelemepe. ⁶Ipikita: do pa:ta: na ula:me. Ipikita: amba: tiao pa:la:me. Mo hande ipiki Ka:lili hata: lea:eki manuta: niminaasemepe. ⁷Dupa lea:me. Mo Wanda:halina: Eiyeketa: mo hoke hau pu haleme haliwekina: kikina: hala: moneaota: a:ka:tei wape piki tina: tame mea endiao liaata: kutupa hoto tepo peao natena:ta: paa tialieke laa lea:me lepekeme.

⁸Kutupa mo wanda:wekima: Yesuna: pi leekeeki niminaota: ⁹mo lapa: mina:pa:lao puaata: hande handemekeeki paeyao mo ¹¹disaipolo haliweki make mandane disaipolo wanda:hali paeyao pa:ta: lemekeme. ¹⁰Koto wanda: sunuta: Meti Ma:kadala make Dioa:na make Dia:mesina: inkiki Meti make iki amele haemeke mandane wanda: sunuma: mo pieke haumanu mo aposolo haliweki pa:ta: la halemekeme. ¹¹Kutu lemekepate mo aposolo haliwekima:ta: mo wanda: sunuma: lemeke pita: apa:ta apa:ta piki pi alememe laa hone na wimikime. ¹²Kutu piekepate Pidama:ta: mo lapa: handulueke alo pototo laa mo toopi ka:ka:na: pa:ta: pua panda: puniao ala:ta: ma:nda: na handeekepate mo tonkaeyeke aka: hake piki homeke handeekeme. Kutupa moeki handolo hata: penkilipa:tia pominolo hata: paa la:ka:la da peekeme.

Yesuta: mo Emeiase pota:na: handepekeeki

(*Maka 16:12-13*)

¹³Koto homeke natena: kone Yesu telia: mea pomu haepeke hali yaapo ma:nda:ta: oni Emeiase leeke da siki ma:nda: pa:ta: polueke alo pepekeme.

Mo da sikita: mo Diutuseleme daoni mina:pa:lao 3 aowa tupu: opolo pula: da yekeme. ¹⁴Kutupa mo hali yaapoma:ta: hande piekeeki manuna: ipilika: ipilika: kone pi hotipipikime. ¹⁵Ipilikana:ma: pi laa hotitia pulu haena:ta: Yesuta: ipiliki teke pa:ta: leke pua mandakena: pemekeme.

¹⁶Ipilikana:ma: ipikita: handepepekepate Yesue laa na handa: wipikime.

¹⁷Yesuma: mo hali yaapo pa:ta: alota: Koto pulu hata:ta: ipilikana:ma:ta: aleke pi hotia:lepepe leekeme. Mo hali yaapota: a:ta: piki leke popeleke hata: poneke ale haepekeme. ¹⁸Ma:nda: hondo Keliopasi leeke halima: ipiki pa:ta: lota: pitolo alota: Mo Diutuseleme daoni pa:ta: a:pa haleme kimisu wanda:hali ameleta: hande ambaneke numaneke pia: hau manuta: neke homeke na opelepe leekeme. ¹⁹Yesuma: alota: Eki hau manupe leekeme.

Kutupa mo hali yaapoma: alota: Mo hande Na:s:a:tete hali Yesu pa:ta: pia: hau manuna: lopa:me. Do halita: potopede yaalo hata: Koda:ma: make wanda:hali paeyaoma: make ipika: pia: hau manuma: make leeke pimanu make honkopu wele pa:la: halie lememe. ²⁰Kutupa nika: yen peao haleme you haliwekima: make handeteke haleme haliwekima: make ipikita: a:ka:tei wape piki tina: tame mea endiao lu homaena: yeke hala: moneaemekeme. ²¹Kutupa nika: honema:ta: ipikana:ma:ta: mo Isulai wanda:hali lombo tapaalo pa:la: halie hone uma:me. Koto haumanu pa:la: ekita: ameta: tepo peao natee. ²²Kutupata: mandane nika: tapake wanda: sunuma: niki penkilipaememe. Ikita: da ka:la:paaso siki mo lapa:na: pemekepate ²³ipika: loke na handa: wimikime. Mo wanda:weki paa la:ka:la a:pa alota: U leme leme leke enisolo manuma: Yesuta: tiao da:ta hala:me laa lemekeeki niki a:pa la kimime. ²⁴Koto lemeke nika: mandane tapake pua mo lapa: pemekepate pa mo hande wanda:wekima: lemeke tupu: kone pua handa alota: Yesuta: na handoma:me lememe lepekeme.

²⁵Kutupa Yesuma: mo hali yaapo pa:ta: alota: Meimei liake some yaapoo. Mo hande potopede halima: leeke pimanu homeke a:nda: hone ai na tulao pipika:ta:me. ²⁶Mo Ketisoma:ta: titina: amba:la tanda meaata: wetepena: oli ipika: paa peaasa:eki pa:ta: honda: pambolota: ana: na pa:la:pe laa leekeme. ²⁷Kutupa Yesuma: iki pa:ta: mo Baibolo paeyaona: ipika: pi lao ula:eki paeyao la haleekeme. Ipikana:ma: mo Mosesina: buka manuna: kini pea a:pa mo potopede manuma: lao wieke ekimanu lo paeyaekekeme.

²⁸Kutupata: iki paeyao mo polo pimiki da siki teke pa:ta: yeketa: Yesuta: mo pateleke peke nono piekeme. ²⁹Pate mo hali yaapoma: sa:s:a: pitolo hata: alota: Timba: amba: ala:me. Diki ame^{le} hae lepekeme. Koto lepeke Yesuta: mo hali yaapo ame^{le} haluekema: da peekeme. ³⁰Kutupa mo hali yaapo ame^{le} ne nolueke alo pitiniaota: Yesuma: mo betedi mea keiyae laata: pindipa mo hali yaapo haleekeme. ³¹Kutu pitolo pitina: mo hali yaapoma: ipilika: hone lombolo Yesu ya:ka:ta:me laa handa: wipiki

dina: kone Yesuta: koto pa:ta: pitiki nono pea alu paeyekeme. ³² Mo hali yaapoma: ipilika: kone alota: Mo hande pota:na: hande Baibolona: la:la: ekimanu laa kieketa: dika: tukiki naneta: ti uleke leke na teekea lepekeme.

³³ Kutupa koto kone mo hali yaapota: tiao paa Diutuseleme nane pua mo 11 disaipolo haliweki make mandane disaipolo haliweki amele momba:la pita: ³⁴ hande Tekehalita: ota: da:ta hata: Saimono pa:ta: ipiki peneme yaala:me laa hotiolo pitimiki ale pa:ta: opolo pepekeme. ³⁵ Kutupa ipilikana:ma: mo hande pota:na: pieke ekimanu make Yesuma: betedi pindipina: handa:peke ekimanu make mo wanda:hali pa:ta: la halepekeme.

Disaipolo haliweki paeyaoma: Yesu handemekeeki

(Ma:tiu 28:16-20, Maka 16:14-18, Dioni 20:19-23, Aposolo 1:6-8)

³⁶ Mo hande hali yaapoma: moeki alo haena:ta: koto kone mo Tekehali ipika: kone iki amele mandakena: peneme yao hata: alota: Puki lopaasa:eki iki pa:ta: wina:e leekeme. ³⁷ Mo wanda:hali paeyao pututu tiekema: homolo hata: ika: honema:ta: temoko handoloma:me hone wimikime. ³⁸ Pate Yesuma: iki pa:ta: alota: Ekipeke paala:ma: homelemepe. Ika: hone pa:ta:ta: hone yaapo yaapo ekipeke witelemepe. ³⁹ Yaka kiki anke handolota: ota: I ya:ka:ta:me lapa:peke. I wataemeka:na:ta: ota: I hone wilimikie. Watae. Ita: temoko yoluta: loke make holiki make na halo pua:pate ikana:ma:ta: Ita: holiki hao loke haloeki handa:pe laa leekeme. ⁴⁰ Yesuma: doeki laata: ipika: kiki anke waleekeme. ⁴¹ Kutu piekape ikana:ma: ta:na: tiekema: tumbitolo hata: hone ti yokolo hata: hone na tulaemeke handaa Yesuma: iki pa:ta: alota: Napeke ale ma:nda: wia pilimipe leekeme. ⁴² Koto leeke ikana:ma: ta:peli teekeeki siki halemeke handaa ⁴³ mea ika: leke popelekena: neekeme.

⁴⁴ Kutupa Yesuma: iki pa:ta: alota: Do hau manuta: hande I amele haeme dina: la kua: ekimanue. Mo hande Mosesina: Lo Pi wape pea ula: ekina: make hande potopede haliwekima: wape pea ula: ekina: make hande Emeli bukanan: wape pea ula: ekina: make Ina: lao ula:eki manuta: ota: yaapeke ya:la:me leekeme. ⁴⁵ Kutupa Yesuma: mo wanda:halina: honemanu lumbao mo Baiboloma: leeke ekimanu opina: laa ⁴⁶ iki pa:ta: alota: Dupa wape pea ula:me. Hande Ketisota: tanda amba:la ota: mea homaata: hoto tepo peaasota: ota: paa tialieke laa wape pa:la:me. Kutupa make ⁴⁷ ipika: bikina: mo hoke hauna: hone la:ka:la:eki make pa paeyaasa:eki make mo Diutuseleme da pa:ta: kini pea pua mo kenke honiki paeyao pa:ta: haleme wanda:hali pa:ta: ota: walotia pua:pa:peke ya:la:me. ⁴⁸ Ikita: do hau manuna: wekitisie. ⁴⁹ Kutupa Ima:ta: yaka Apa:ma: amba: kone la: ula: ale iki pa:ta: tapalueke. Pate ikana:ma:ta: do daoni tieke pa:ta: mo hande wele pa:la:eki tieke oli ya nane iki pa:ta: epena: yu wia pita:pa:peke ya:la:me leekeme.

Yesu oli ya nane mea peekeeki
(Maka 16:19-20, Aposolo 1:9-11)

⁵⁰Kutupa Yesuma: mo wanda:hali hatuku mo daoni tieke mina:pa:lao
mo Bedani puaata: ipika: kiki mina:liao mo wanda:hali epeaeyekeme.

⁵¹Kutu pitolo haena:ta: Yesuta: iki mina:pa:lao oli hepeni nane hatuku
peekeme. ⁵²Mo wanda:halima: Yesuna: biki miniliaaso hata: ta:na:

tiekema: tumbitolo hata: mo Diutuseleme da nane la:ka:la paa pemekeme.

⁵³Kutupa ikana:ma: mo tembolo da pa:ta: Koda: pa:ta: keiyae alo hata: ika:
nate lekemanu paeyaemekeme.

Dionima: wape pieke Pi Seliapoe

Deto hala: Pi

1 ¹Amba: titina: do kenke ya yaapo ai na wepia wina: leeke pita:ta: mo hande Pita: hao hayekeme. Ipkita: Koda: yaapo hao hayekepate Koda: hayeke tupa: kone ipiki make hayekeme. ²Ipkita: mo kini pieke pa:ta: kone Koda: yaapo mandakena: hao hayekeme. ³Koda:ma: leeke handaata: mo hande Pima:ta: ala:ta: ala:ta: paeyao wepia wina: leekepate aleta: ma:nda:siki kone Koda:ma: ipika: honumake hata: na wepia wina: leekeme. ⁴Mo hande Pi pa:ta:ta: da:ta:la:eki pitiekeme. Kutupa mo da:ta:la: ekita: kenke wanda:halina: paa peaasa:eki pitiekeme. ⁵Mo hande paa peaasa: ekima:ta: mo timba: la:pa pula: pa:ta: paa peaasa:pate kone mo hande timba: la:la: ekima:ta: paa pa:la:eki na honiao hala:me.

⁶Koda:ma: ipika: pi mea epena: tapaeyeke halita: Dioni tapaeyeke. ⁷Kutupa Dionima:ta: mo hande paa pa:la: ekita: wanda:hali waluekema: epeekeme. Kutupa wanda:hali paeyaoma: ipikana:ma: mea epeeke pi opua pi mina:yeke handa loluekema: epeekeme. ⁸Dionima:ta: mo hande paa na peaeyekepate ipikana:ma:ta: mo hande paa pa:la: ekita: wanda:hali pa:ta: waluekema: epeekeme. ⁹Mo hande paa pa:la: ekita: ota:eki yaalo hata: kenke paeyao pa:ta: a:paata: wanda:hali paeyaona: paa peao hala:me.

¹⁰Kutupa mo hande Pita: kenkena: a:pa hayekeme. Koda:ma: leeke handa ala:ta: ala:ta: paeyao ipikana:ma: wepia wina: leekepate kenke wanda:halima:ta: ipiki hone na wimikime. ¹¹Ipkita: ipika: kenke teke nane epeekepate kone ipika: wanda:halima: ipiki na handa: mimikime. ¹²Kutu pimikipate mandane wanda:halima:ta: ipiki handa: meata: ipiki pa:ta: hone tulao hatiki pimikime. Kutu pimiki handaata: koto wanda:halita: Koda:na: weki wandiki haena: leekeme. ¹³Koto ekina: Koda:ma: mo wanda:halita: ipika: weki wandiki haena: leekepate kenke halima: mendaasa: tupa: na mendiaeyekeme. Koda: kone ika: apa: hayekeme.

¹⁴Mo hande Pita: hali au la a:pa niki amele haya:me. Ipika: paa pu hala:eki pa a:ta:ma: homa:la:eki make ota: hau pita:la:eki make tumba

pitia:eki nikana:ma: handoma:me. Koto hande paa pu hala: ekita: ipikita: Atekena: Eiyeke homeke kone hata: miekeme.

¹⁵ Dionima: Yesu hala:eki niki pa:ta: la kuluekema: wi la alota: Ima: amba: hande lo haowa: ekita: dupae. Ya hoki nane ipilie halita: I na mendiki haena: kone ipiki amba:la hao hayeke ekima: I ankulala:me. Kutupa hande lo haowa: ekita: ameta: do hali pa:ta: loa:me.

¹⁶ Ipika: pa a:ta:ma: homa:la:eki tumba hala:eki mea niki kia:tiki kia:tiki peaata: niki paeyao amba: epeala:me. ¹⁷ Koda:ma:ta: mo hande Lo Pimanu niki pa:ta: la kina:yeke Mosesi pa:ta: la haleekeme. Kutu piekepate pa a:ta:ma: homa:la:eki make ota: hau pita:la:eki make Yesu Ketisoma: mea a:paeyekeme. ¹⁸ Hali homeke ma:nda:ma: Koda: ota: na handeekeme. Kutu piekepate Eiyeke homekema: homeke Koda: tupu: hata: Atekena: popeke nane kikina: pila: halima: kone ipikana:ma: niki la ka:la:me.

Bapitaisi peao hayeke hali Dionina: pi
(Ma:tiu 3:1-12, Maka 1:1-18, Luku 3:1-18)

¹⁹ Dionima: koto leeke ekina: mo Diutuseleme nane haemeke Diu haliwekima:ta: yeni peao haemeke haliwekima: make Lipae tapake haliwekima: make Dioni pa:ta: Neketa: epika:ta:pe laa lota: pulu pena: tapaemekeme. ²⁰ Dionima:ta: Ika: pi Ima: na hombo peaalueke pi na leke ipikana:ma: ota: ka:la:pa: bao alota: Ita: Ketiso dia:me la leekeme. ²¹ Koto leeke mo haliwekima: ipiki lota: pitolo alota: Kota: neketa: epi ya:ka:ta:pe. Neketa: Elaidiape lemekeme. Dionima: ika: pi hombo peaaso alota: Ita: koto hali dia:me leekeme. Mo haliwekima: paa lota: pitolo alota: Neketa: mo hande Potopede halipe lemekeme. Dionima: ika: pi hombo peaaso alota: Dia:me. Ita: koto hali dia:me leekeme. ²² Mo haliwekima: alota: Neke haleeki niki pa:ta: la kie laata: Nikana:ma: opua niki tapaeme haliweki pa:ta: lolo pomonoyeke neke haleeki kone nakana:ma: eki pi lelipikipe lemekeme. ²³ Dionima: ika: pi hombo peaaso alota: I halo ekita: dupae. Hali homekema: mo hapu hala: alena: hata: wi ala: ekita: dupae. Tekehali epena:yeke pota: tikitikina: pilaapa:peke. Koto leeke pita: mo potopede hali Aisayama: wape pieke pi kone leekeme.

²⁴ Mo lota: pulu pena: tapaemeke haliwekita: mo Pastisi haliwekima: tapaemekeme. ²⁵ Mo haliwekima: Dioni lota: pitolo alota: Neketa: Ketiso make Elaidia make mo hande Potopede hali make na hata: kone ekipeke wanda:hali bapitaisi peao halepe lemekeme. ²⁶ Dionima: ika: pi hombo peaaso alota: Ima:ta: wanda:hali ikalima: bapitaisi peaaso halopate iki tukiki pa:ta: hala: hali ma:nda: ikana:ma: na handelememe. ²⁷ Koto halita: ya hoki nane ipula:pate ipika: anke dake limbiti pa:la: pu Ima: ka:la:papeke ana: na pa:la:me leekeme.

²⁸ Koto hau pimiki ekita: mo Bedani da pa:ta: mo Diodani ikali mone tea:na: Dionima: bapitaisi peaeyeke alena: hata: pimikime.

Koda:na: Sipisipi Ma:na:na: Ikiki

29 Da kelepeeketa: Dionima: ipiki pa:ta: Yesu epeekeeki handolo hata: alota: Koda: ipika: Sipisipi Ma:na:siki koto ipula:ma: handa:pe laa ipikana:ma: kenke wanda:hali paeyaona: hoke hau peleme ekimanu mea pula:me.

30 Hande loa: ale hali ma:nda: yaka hoki nane ipiliepate I na mendiki haena: kone ipikita: amba: hao hayeke ekima: I ankulala:me loa:me laata: 31 Hande halita: epipe laa hone na ua:pate Ima: Isulai wanda:hali paeyao pa:ta: waluekema: ikalima: wanda:hali bipitaisi peaalo epoa:me leekeme.

32 Dionima:ta: pi la halolo hata: dupiki pi leekeme. Hande melipuma: handeke ba aya hola:pa:niaasa: tupu: mo Sipitidita: hepeni nane hao hola:pa:niao a:pa ipiki pa:ta: pitia:eki Ima: handoa:me laa 33 Koto pita: kone Ima: mo hali epipe hone na ua:pate hande ikalima: wanda:hali bipitaisi peaalo pono I tapaeya: Koda:ma: I pa:ta: alota: Mo hande Holi Sipitidita: hola:pa:niao a:pa hali ma:nda: pa:ta: pilae:ki handilipikie laa koto halima:ta: Holi Sipitidima: wanda:hali bipitaisi peao hala:me lea:me laa leekeme. 34 Dionima: alota: Koto ekita: Ima: handoa:me. Koto ekina: ipikita: Koda:na: Eiyeke hala:eki iki pa:ta: la kitolome leekeme.

Amba: titina: Yesuna: hoki nane telimiki haliweki

35 Da kelepeeketa: Dioni make ipika: disaipolo hali yaapo make koto pa:ta: paa a:pa hata:ta: 36 Yesu yapeekeeki handaata: ipikana:ma: alota: Dota: Koda: ipika: Sipisipi Ma:na:sikie leekeme. 37 Mo hande disaipolo hali yaapoma: koto lelke pi opuaata: Yesu ame^{le} mandakena: pemekeme. 38 Yesuma: la:ka:la: mina ipiki telia: mea epepekeeki handaa ipiliki lota: pitolo alota: Aleke weitelepepe leekeme. Ipilikanama: ipika: pi hombo peaaso alota: La:baio. Neketa: hando pa:ta: hao halepe lepekeme. Do La:bai ala: ekita: Disa la kone ala:ekie. 39 Yesuma: ipilika: pi hombo peaaso alota: A:pa handa:pe la lelke handaa ipika: hayeke alena: handolo puaata: koto pita: ipilikita: ipiki ame^{le} hao haemekeme. Koto hau pimiki hauta: welealo nane 4 okoloko pimikime.

40 Mo hande hali yaapota: Dionima: lelke pi opua Yesu ame^{le} halo pepeke hali yaapo ma:nda:ta: A:ndutue. Saimono Pida ipika: hamekee. 41 Koto kone A:ndutuma: ipika: hameke Saimono handa: wia ipiki pa:ta: alota: Hande Mesayata: dikana:ma: handa: ulupa:me leekeme. Do Mesaya ala: ekita: Ketisoe laa ala:ekie. 42 Koto pi laata: ipikana:ma: Yesu pa:ta: Saimono hatuku peekeme. Yesuma: Saimono handolo alota: Neketa: Dionina: eiyeke Saimonoe. Wetepena:ta: naka: biki Sipasi lelimikie. Koto bikita: Pida kone homeke niki Toopi la kone leekeme.

Yesuma: Pilipi Nada:niele yaapo wi leekeeki

43 Da kelepeeketa: Yesuta: Ka:lili nane polueke hone wiekeme. Ipikana:ma: Pilipi handa: wia ipiki pa:ta: alota: Dika: pana: epoe leekeme.

⁴⁴Pilipita: Betesaida halie. Hande A:ndutu Pida yaapo haepeke da konee.

⁴⁵Koto ekina: Pilipima: Nada:niele handa: wia ipiki pa:ta: alota: Hande Mosesima: Lo Pimanu wape pitolo hata: wape pa:la: halita: mo Koda:na: potopede haliwekima: wape pa:la: hali kone handa: uluma:me. Ipikita: Na:sa:tete hali Diosepema: eiyekene Yesue laa leekeme. ⁴⁶Na:sa:tete nanema: epekeeki ma:nda: ipula:eki handa:peke ya:la:pe laa lota: pitolo haena:ta: Pilipima: ipiki pa:ta: alota: A:pa handa:taa leekeme.

⁴⁷Nada:niele Yesu pa:ta: ipulu haena: kone Yesuma: handa Nada:nielena: pita:la: ekita: dupae laa ma:nda: pa:ta: la halolo alota: Do halita: ota: Isulai halie laa ipiki pa:ta: yayapiki hau ma:nda: na ula:me leekeme.

⁴⁸Nada:nielema: Yesu pa:ta: opolo a:pa lota: pitolo alota: Nakana:ma: Ita: ekipa handa alepe leekeme. Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Pilipima: neke wi ai na leeke dina: kone neketa: mo hande nose ti teke pa:ta: pitieki Ima: amba: handoa:me leekeme. ⁴⁹Nada:nielema: ipika: pi hombo peaaso alota: Disao. Neketa: Koda:na: Eiyekene. Neketa: Isulai wanda:halina: Kini halie leekeme. ⁵⁰Yesuma: alota: Ima: neketa: nose ti teke pa:ta: pitieki handoa:me loa: ekina: hone tulaaso alepe laa kutupiki hausunu ankulalo peleme hau tieke tiekemanu pulu pa:la:eki handilipikie leekeme. ⁵¹Yesuma: iki pa:ta: alota: Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Ikita: hepeni nane lomba:pa ula: alena: Koda: ipika: enisolo haliweki mo Wanda:halina: Eiyekene pa:ta: a:pa hata: hola:pa:niatiki a:meiyatiki pilimieki handilimikie leekeme.

Keina da pa:ta: wanda: miekeeki

2 ¹Nate yaapo paeyeketa: mo Ka:lili nane hayeke da Keina da pa:ta:ta: hali homekema: wanda: miekeme. Kutupa Yesuna: inkiki make koto pa:ta: hayekeme. ²Yesu ipika: disaipolo haliweki amele tonka:na: mo wanda: hapieke alena: ipupe laa wi leekeme. ³Mo hande waini ikali no paeyao ma:nda: na pitieketa: Yesuna: inkikima: ipika: weki Yesu pa:ta: alota: Hande waini ikali no paeyao ma:nda: na pila:me leekeme. ⁴Kutupa Yesuma: ipika: ama: pa:ta: alota: Wanda:o. Ya pulu poloeki nakana:ma: dupi dupi laa I pa:ta: na lelipikie laata: Ya nateta: ai na ipula:me leekeme. ⁵Pate ipika: ama:ma:ta: mo e pokaemeke haliweki pa:ta: alota: Ipihana:ma: la:lie pi opua pea:pa:peke leekeme.

⁶Mo Diu wanda:halima: ika: hande ikalima: tandepa:la: hau pu haemeke ekina: toopima: wepia ikali kanake yunki mindiki hata: mo pa:ta: wiekeme. Kanake homeke pa:ta: ikalita: 80 lida o 90 lida tupa: pitaapeke yeekeme. ⁷Yesuma: mo e pokaemeke haliweki pa:ta: alota: Mo toopi ikali kanake manuna: ikalima: tumba tumba pipe leekeme. Koto leeke mo haliwekima: mo ipi kanakemanu tumba tumba pimikime. ⁸Kutu pu paeyeke Yesuma: alota: Mandane ekita: kanake mandane ekina: yupu tia mo ne handeteke hala: hali pa:ta: mea pua hala:pe leekeme. Koto

leke mo ikali mandaneeki yupu mea pua halemekeme. ⁹Kutupa mo halima: mea naa handeekepate ota: waini ikalima: kone handeekeme. Mo halima:ta: koto waini ikali yupimikieki pa:ta: hone na wiekepate hande ikali yupimiki e pokaemeke haliwekima: hone wimikime. Koto ekina: ipikana:ma: mo wanda: tekehali wi la: mea ¹⁰ipiki pa:ta: alota: Haliweki paeyaoma: waini ikali ota: epekeeki amba:la hale hale pea kutupa mo ne nolo epo laa epemeke wanda:halima: waini ikali wopu nemeke hoki naneta: mo hosiki metoko piki waini ikali hale hale pilieke. Pate nakana:ma: mo ota: epeke waini ikalita: hosiki sa:s: pea wia hao ame kone hale hale pina: aleme leekeme.

¹¹ Yesuma:ta: mo Ka:lili nane hayeke da Keina da pa:ta: hata: ipika: wele piekeeki koto pa:ta: amba:la piekeme. Koto pa:ta: hata: ipikana:ma: ipika: kapu tieke hala:eki peneme yao waleeke handaa ipika: disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: hone tulaemekeme.

¹² Kutu pieke hoki naneta: Yesu make ipika: inkiki make ipika: hameketiti make ipika: disaipolo haliweki tonka:na: paeyao Kapeneami da pa:ta: pua hoto mandane ekimanu koto pa:ta: haemekeme.

Yesu mo tembolo da nane peekeeki

(*Ma:tiu 21:12-13, Maka 11:15-17, Luku 19:45-46*)

¹³ Mo Diu wanda:halima: ika: Lombei Pupa Yapeeke natena: ne pambuluekema: haemeke handaata: Yesuta: mo Diutuseleme da nane peekeme. ¹⁴ Yesuma: mo tembolo da tukiki pa:ta: pua handeekepate mandane haliwekima: kao make sipisipi ma:na:manu make melipuma: handeke bamanu make mandane haliwekima: hambena:yeke wia pitimikieki make mandane haliwekima: ika: teipolo pa:ta: pita: mani topo pimikieki make handeekeme. ¹⁵ Ipikana:ma: pu tunkulikimanu meaata: ponka: pilimepi pea depita wepiaata: paeyao hama pena: mo kao sipisipi ma:na:manu tonka:na: tolu liekeme. Mo mani topo pu pitimiki haliwekina: teipolomanu londolo ba ba pea ika: manimanu tonka:na: hoelo ba ba piekeme. ¹⁶ Kutupa mo melipuma: handeke bamanu wia pitimiki haliweki pa:ta: alota: Do alemanu mu tia hama pupe. Yaka Apa:na: data: makedi da au na lapa:peke leekeme. ¹⁷ Ipika: disaipolo haliwekima: mo Baibolo bukana: wape pa:la:eki hone wimikime dupae. Koda:o. Naka: da epeaalo polo hone witolo ekita: Ita: titipu wopu polome wape pa:la:me.

¹⁸ Mo Diu haliwekima: ipika: pi hombo peaaluekema: lota: pitolo alota: Do pitele hauta: naka: biki ula:eki niki pa:ta:ta: valuekema: eki wele piteleeki pilipiki lemekeme. ¹⁹ Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Do hande Koda:na: da leisimika:na:ta: Ima: hoto tepona: pa mea a:meiyao haena: lolueke leekeme. ²⁰ Mo haliwekima: alota: Do hande tembolo da a:etolo haena: 46 bapimanu amba: paeya:pate nakana:ma:ta: hoto tepona:

kone paa mea a:meiyao haena: loluekema: alepe lemekeme. ²¹Koto lemekepate Yesuma: mo hande tembolo da leeke ekita: ipika: loke pa:ta: kone leekeme. ²²Koto ekina: Yesu homeeke Koda:ma: pa mea tiaeyeke natena: ipika: disaipolo haliwekima: do leeke pi hone wimikime. Kutupa mo Baibolo bukana: wape pa:la:eki make Yesuma: leeke pimanu make hone tulaemekeme.

Yesuma: haliweki paeyaona: honeta: handeekeeki

²³Mo hande Lombei Pupa Yapeeke ne pambemeke dina:ta: Yesuma: mo Diutuseleme da pa:ta: hata: ipikana:ma: wele wotu pieke ekimanu wanda:hali wopuma: handaata: ipiki pa:ta: hone tulaemekepate

²⁴Yesuma:ta: wanda:hali paeyao ika: piteleme ekimanu wotu handa: wiaata: mo wanda:hali pa:ta: hone na tulaaso hata: na taleekeme.

²⁵Wanda:halina: puki pa:ta: ula: ekimanu Yesuma: wotu handeeke ekina: hali ma:nda:ma: ipiki pa:ta: la hala:peke na yekeme.

Yesu Nikodimasi yaapo

3 ¹Handa Pa:tisi tapake hali homeke Nikodimasita: ipikita: mo Diu wanda:halina: Kalesete hali hata:ta: ²nate ma:nda:na: timba Yesu pa:ta: pua alota: Disao. Neketa: Koda:ma: tapaaleke walele hali hale ekita: handoloma:me. Kutupa nakana:ma: wele pitele tupu: Koda: yaapo na hake halima: wele pea:peke na ya:la:me la leekeme. ³Koto pi leeke handa Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Ima: neke pa:ta: ota: pi alome. Hali epima: pa panake weki leke na mendia:ka:na:ta: kota: Koda: ipika: Kilu Tombuao Hala:eki na handilieke leekeme. ⁴Nikodimasima: alota: Keileke halima:ta: ekipa panake weki leke paa mendiliekepe laa Ipika: inkikima: hoto yaapo peao paa mendina: alepe leekeme. ⁵Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Ima: neke pa:ta: ota: pi alome. Hali homeke a:nda: ikalima: make Sipitidima: make ipikita: panake weki leke paa na mendia:ka:na:ta: Koda: ipika: Kilu Tombuao Hala:eki pa:ta: na honda: pamba pelieke laa ⁶weki mondu hala: ale manuma:ta: ipika: loke hala:eki kone mondu hala:pate mo Sipitidima:ta: ipikima: handekeeki kone pitaalieke laa leekeme. ⁷Ima: iki paeyao pa panake weki wandiki leke mendia hamina: alo ekina:ta: hone ta:ta: na wia:peke. ⁸Po ipula: ekita: ipika: honema: kone ipula:me. Ipika: u la ipula: ekita: nakana:ma: opitelepate hao ipula:eki make mandane pula:eki make nakana:ma: na handilipikie. Kutupa mo poma: pita:la: tupu: mo Sipitidima: wanda:hali make panake weki leke mendilieke leekeme.

⁹Kotoeki opua Nikodimasima: lota: pitolo alota: Nakana:ma: koto ale ekita: ekipa peaaliepe leekeme. ¹⁰Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Neketa: do Isulai wanda:halina: walala: hali tieke ma:nda: halepate do aloeki manuta: hone na wiaalepe. ¹¹Ima: neke pa:ta: ota: pi alome laa

Nikana:ma: honema: handoloma: ekimanu make lekema: handoloma: ekimanu make la kitoloma:pate iki pa:ta: hala: hali homeke a:nda:ma: make do pi opuluekema: hone na wita:la:me. ¹²Do kenkena:eki Ima: walolo ekimanu na opimika:na:ta: kota: oli hepeni nane pita:la: ekimanu waloa:ka:na: make ekipa opilimikipe. ¹³Kutupa hali homeke a:nda: oli hepeni nane na pa:la:pate hande Wanda:halina: Eiyeka hepeni nane hao a:pa:la: hali homekee laa leekeme.

¹⁴Hande Mosesima: mo hapu hayeke alena: hata: mo keto mea a:meiyaeyeke tupu:ta: kota: koto tupu: kone hande Wanda:halina: Eiyeketa: ¹⁵ipiki pa:ta: hone tulao haleme wanda:halima: deto hala:eki mina:yeke haliwekima: ipiki mea a:meiyalieke. ¹⁶Do ekina:yeke loa:me. Koda:ma: kenke wanda:hali pa:ta: pukima: wotu homolo hata: ipika: Weki homeke kone kiekeme. Kutupa hali epima: ipika: Weki pa:ta: hone tulao haya:ka:na:ta: kota: koto hali na homeke deto hala:eki mina:yeke kiekeme. ¹⁷Koda:ma:ta: ipika: Weki kenke wanda:halina: pi yokaalu peaalo pa:la: hali haena:yeke na tapake ika: mea da:taalo pa:la: hali haena:yeke tapaeyekeme.

¹⁸Kutupa hali epima: mo hande Weki pa:ta: hone tulao haya:ka:na:ta: pi yokaalu pilieeki pa:ta: na pelieke. Pate hali epima: hone na tulao haya:ka:na:ta: hande pi yokaalu pilie natena: Koda:na: Weki homeke pa:ta: hone na tulao hayeke ekina: ipikana:ma: wini pea:peke na ya:la:me. ¹⁹Mo pi yokaalu pulu pa:la: ekita: dupae. Do kenkena: paa pa:la:eki amba: epa:la:pate haliwekima:ta: ika: hoke haumanu pu haleme ekina: hande paa pa:la: ekita: kiao mo timba:la: pamba:la:eki pa:ta: haluekema: hone witelememe. ²⁰Hoke hau pu haleme haliwekima:ta: mo paa pa:la: ekina: ika: hoke haumanu peneme yao walaapa:na: ota: kiaaso hata: mo paa pa:la:eki pa:ta: na ipilimikie. ²¹Kutu pa:la:pate hali epima: ota: hau pu hala: halima: mo paa pa:la:eki pa:ta: ipilieke. Kutupa mo paa pa:la: ekima: ipika: piekeeki manuta: Koda: yaapo hata: pieke ekimanu peneme yao walena:yeke ipilieke.

Yesu Dioni yaapo

²²Koto hoki naneta: Yesu ipika: disaipolo haliweki ame^{le} mo Diudia nane pua koto pa:ta: hata: wanda:hali bapitaisi peatiki pimikime.

²³Dionima: make mo Seilimi da teke pa:ta: Inoni da hata:ta: ikali wotu pitieke handaa ipiki pa:ta: a:pa:tiki pimiki wanda:halita: ipikana:ma: bapitaisi peatiki piekeme. ²⁴Koto pita:ta: Hetodima: Dioni dipula ai na pitaake haena: piekeme.

²⁵Kutupa Dionina: disaipolo mandane haliwekima: mo Diu hali homeke ame^{le} mo pi ula: ekina: ikalima: peiya:tiki pia:peke ekina: pi yokaalu pimikime. ²⁶Koto ekina: Dioni pa:ta: pua alota: Disao. Mo Diodani ikali mone tena: neke yaapo mandakena: haya: halita: hande nakana:ma:

niki pa:ta: walea: halima:ta: kota: ameta: ipikana:ma: bapitaisi peaaseke handaa wanda:hali wopu ipiki pa:ta: pua:tiki pitelememe lemekeme.

²⁷Koto ekina: Dionima: ika: pi hombo peaaso alota: Koda:ma: niki pa:ta: aleta: ma:nda: na kia:ka:na:ta: kota: mea:peke na ya:la:me laa ²⁸Ita: Ketiso dia:me. Koda:ma: titina: I amba:la tapaala:me laa iki pa:ta: la kua: ekita: amba: opimime leekeme. Hande wanda: mina:la: ekita: mo wanda:ta: halikina:eki halieke laa ²⁹mo wanda: teke halima: hameketa: mandakena: hata: kone wanda: teke halima: lelie pi opitolo hata:ta: ta:na:ma: homilieke. Koto ekina: yaka ta:na:ma: homa:la: ekita: tumba ula:me laa ³⁰Ipikita: tieke daeyatiki pitolo haena:ta: Ita: hosiki uniatiki pea:peke ya:la:me.

Oli manda hao a:pa:la: hali

³¹Oli manda hao a:pa:la: halita: paeyao pa:ta: manda halieke. Kenkena: hao a:pa:la: halima:ta: kenkena: hali hata: kenke pimanu lelieke. Oli manda hepeni nane hao a:pa:la: halima:ta: paeyao manda hata:ta: ³²ipikana:ma: handa:la:eki make opita:la:eki make la kita:la:pate wanda:halima: ipika: pi opua na miniki halememe. ³³Hali epima: ipika: pi opua miniki haya:ka:na:ta: Koda:ma: ota:eki ala:me laa lelieke. ³⁴Koda:ma: tapaala: halima:ta: Koda:na: pimanu lalieke. Koda:ma: ipiki pa:ta: Holi Sipitidi hala:la: ekita: tombo wia na hala:la: ekina: loa:me. ³⁵Atekema: ipika: Eiyeke pa:ta: pukima: homolo hata: ala:ta: ala:ta: paeyao Eiyekena: kiki pa:ta: wina: la:la:me. ³⁶Hali epima: hande Eiyeke pa:ta: hone tulao haya:ka:na:ta: kota: koto halima: da:ta: hao halo pa:la:pate hali epima: hande Eiyekena: kakena: na homea:ka:na:ta: deto hala:eki na miki haena: Koda: ipika: mineke panka:la:eki koto hali pa:ta: ula:me.

Yesu mo hande Sametia wanda: yaapo

4 ¹Koto natena:ta: mo hande Pa:tisi haliweki pa:ta: pi dupa la:niaeyekeme. Yesuma: disaipolo wanda:hali wopu meaata: bapitaisi peao pita:la: ekima: Dionima: pita:la: ekita: wetepa yaasa:me laa la:niaeyekeme. ²Koto la:niaeyekepate Yesu ipikana:ma: bapitaisi na peaake ipika: disaipolo haliwekima: homeke bapitaisi peatiki pimikime. ³Koto la:niaeyeke pita: Yesuma: make opuaata: mo hande Diudia nane mina:pa:lao mo Ka:lili name peekeme.

⁴Koto nane pulu hata: Sametia nanema: lopa:la: peekeme. ⁵Kutupa Sametia lopa:la: puaata: daoni homeke pa:ta: opolo peekeme. Koto daoni bikita: Saika lemekeme. Mo da teketa: hande Dieikopema: ipika: ekiye Diosepe pa:ta: haleeke kenke teke pa:ta: hayeke dae. ⁶Koto kenke pa:ta: Dieikopema: aweeke naku pa:ta: ikali pitiekeme. Kutupa Yesuta: pota:na: ipu hao anke litu pieke mo naku ikali teke pa:ta: pitiekeme. Nate you tikekena: haena: pitiekeme.

⁷Kutupa pitina: Sametia wanda: homekema: ikali nolo epeekeme. Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Ikali ma:nda: nono kie leekeme. ⁸Ipika: disaipolo haliwekima: mo daoni pa:ta: ne hambolo pena: pita: leekeme. ⁹Mo Sametia wanda:ma: Yesuna: pi hombo peaaso alota: Ita: Sametia wanda: halopate neketa: Diu hali hata: kone ekipeke I pa:ta: Ikali ma:nda: nono kie laa honke alepe leekeme. Koto Sametia wanda:halima: ika: ne ikali no haemeke kawaso manuta: mo Diu wanda:halima: yola: alu pea napeke na yeeke handa loa:me. ¹⁰Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Nakana:ma:ta: Koda:ma: kita:la: ale make neke pa:ta: Ikali ma:nda: nono kie laa honke ala: halina: biki make hone wika:na: yoluta: kota: naka: honke aleeki ipikana:ma: opua da:ta:la: ikali kulu pia:me leekeme.

¹¹Mo wanda:ma: ipiki pa:ta: alota: Aneke halio. Do nakuta: ota: oni pa:ta: leke awa:niaala:me. Koto pa:la: ekina: neketa: ipi kanake na wia halepate da:ta:la: ikali ekipa naa kuluekema: alepe laata: ¹²Nika: apa:mei Dieikopema:ta: do naku ikali niki pa:ta: ka:la:me. Do ikalita: ipikana:ma: make ipika: eiyeketitima: make ipika: ma:na: manuma: make na:tiki pu haemekeme. Neketa: Dieikope ankulaluekema: alepe leekeme. ¹³Yesuma: mo wanda: pa:ta: alota: Hali epima: do naku ikali naa haota: wetepena: make ikali nena: pa pea:tiki pilieke. ¹⁴Kutu piliepate hali epima: Ima: halolo ikali naa haya:ka:na:ta: koto halita: ikali nena: paa na pilieke. Ima: do alo ekita: do ekina: yeke loa:me. Ima: halolo ikalita: mo hali tukiki pa:ta: pita: opa:la: ikali kone pitilieke. Kutupa hande ikalima:ta: opolo hata: mo halita: da:tao haena: lelieke leekeme.

¹⁵Mo wanda:ma: ipiki pa:ta: alota: Aneke halio. Nakana:ma: koto ale ikalita: I ma:nda: kie leekeme. Kutupa wetepena: ikali nena: paa na pitolo hata: do naku ikali nolo paa na ipulueke leekeme. ¹⁶Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Naka: haliki amba:la wi lololo puaata: do pa:ta: paa a:pa:peke leekeme. ¹⁷Mo wanda:ma: alota: Ita: hali dia:me leekeme.

Koto leeke handaa Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Nakana:ma: Ita: hali dia:me ale ekita: ota: pi aleme. ¹⁸Neketa: yunki hata: haliwekina: da amba: pekepate ame do halepe hali make ota: naka: haliki dia:me laata: Nakana:ma: ale ekita: ota:ekie leekeme. ¹⁹Mo wanda:ma: ipiki pa:ta: alota: Aneke halio. Ameta: neke handolome laa Koda:na: pi la: mea halo hale hali ya:ka:ta:me leekeme. ²⁰Nika: apa:mei amedama: niki Sametia wanda:hali pa:ta: Do pote pa:ta: pua mombela Koda: pa:ta: yeni pea:pa:peke laa lemekepate Diu haliweki ikana:ma: alota: Diutuseleme da pa:ta: pua mombela Koda: pa:ta: yeni pea:pa:peke alememe leekeme.

²¹Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Wanda:o. Ima: do aloeki opua:peke. Nate ma:nda: ipilieke laa koto nate epea:ka:na:ta: kota: do pote pa:ta: hata: make oli Diutuseleme da pa:ta: hata: make wanda:halima:ta: hande Apa: pa:ta: yeni na pilimikie laata: ²²Iki Sametia wanda:hali ikana:ma: yeni piteleme ekita: epi pa:ta: pitelemepe. Ikana:ma: wopu na handelememe.

Kutu pitelemepate niki Diu wanda:hali nikana:ma: yeni pitoloma: ekita: epi pa:ta: pitoloma:pe kota: ota: handoloma:me. Pa ekipeke mo wanda:hali da:taasa: ekita: Diu wanda:hali pa:ta: kini pea ipula:eke handa loa:me leekeme.

²³ Koto pa:la:pate wetepe hande epolo pa:la: nateta: ame amba: a:pa:la:me. Kutu pa:la: ekina: ota: yeni piteleme wanda:halima:ta: Apa: pa:ta: yeni pimika:na:ta: ika: temokoma: make ota: hau pitolo hata: make yeni pilimikie leekeme. Koto tupa: ipiki pa:ta: yeni piteleme wanda:halita: Apa:ma: hone pa:la:me. ²⁴ Koda:ta: temoko tekee. Koto pa:la: ekina: ipiki pa:ta: yeni piteleme wanda:halima:ta: ika: temokoma: make ota: hau pitolo hata: make ipiki pa:ta: yeni pea:peke ya:la:me leekeme.

²⁵ Mo wanda:ma: ipiki pa:ta: alota: Mo hande Mesaya ipika: biki ma:nda:ta: Ketiso epolo pa:la:eki hone witolome. Ipiki a:paata: hau paeyao pita:la:eki la kilieke leekeme. ²⁶ Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Nakana:ma: koto ale halita: I konee laata: Neke yaapo do pi alopa: halie leekeme.

²⁷ Koto pi alo haena:ta: ipika: disaipolo haliweki paa opolo epemekepate Yesu mo wanda: yaapo pi alo haepeekeki handaata: hone ta:ta: ta:ta: wimikipate hali homeke ma:nda:ma: Aleke muluekema: alepe o Ipiki yaapo ekipeke pi alepe laa pa na lota: piekeme.

²⁸ Kutupa mo wanda:ma: ipi kanake mina:pa:lao mo daoni nane puaata: koto pa:ta: haemeke wanda:hali pa:ta: alota: ²⁹ Hali ma:nda: handoemena: ipupe laata: Ima: amba: pua: ekimanu paeyaota: ipikana:ma: la kia:me laata: Ipikita: hande Ketisope leekeme. ³⁰ Koto leeke ekina: mo wanda:halita: daoni mina:pa:lao Yesu handolo pemekeme.

³¹ Koto hau pitolo haena:ta: hande disaipolo haliwekima: Yesu honke alo alota: Disao. Ne ma:nda: nae lemekepate ³² Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ya neta: ma:nda: ula:pate ikana:ma: na handeleme leekeme.

³³ Koto leekeeki opuaata: mo disaipolo haliwekima: ika: kone ane la: mone la: pitolo alota: Ma:nda:ma: ipika: ne mea a:pao halea:pe lemekeme.

³⁴ Yesuma: iki pa:ta: alota: Yaka neta: dupae. I tapaala: halina: hone pa:la:eki puluekema: make ipikana:ma: I pa:ta: walea: e make pokao paeyawaaluekema: loa:me leekeme. ³⁵ Kota: ika: aleme pita: dupae.

Sumba: tonkopu yapea:ka:na:ta: ne napeke naa pilie natena: poka: mepi pilimikie lo halemepate Ima: iki pa:ta: alota: Emanu lekema: lekema: pea:pa:peke. Ame kone ne napeketa: naa pa:leke handaa poka: mepi pia:pa:peke ya:la:me leekeme. ³⁶ Ne napeke poka: mepi pita:la: halima:ta: ipika: yenki minolo hata: mo hande ne napekemanu mea pua momba:la wia:ka:na:ta: da:ta hao hala:eki kone yelieke. Kutu pia:ka:na:ta: ne wae noka:pa:la: hali make napeke poka: mepi pita:la: hali make ipiliki telipina:ma: ta:na:ma: homilipipkie leekeme. ³⁷ Kutu pita:la: ekima: mo hande lo haloma: pi ma:nda: dupa yaasa:me. Hali ma:nda:ma:ta: ne wae noka:pa:la:pate pa hali ma:nda:ma:ta: mo ne napeke poka: mepi pita:la:me

aloma:me laata: ³⁸Ikana:ma: na pokeme e pa:ta: kone ne napekemanu poka: mepi puemena:yeke iki tapaalome. Kutupa mandane haliwekima: pokeme e pa:ta: kone ikana:ma: ne napeke poka: mepi pulu pelemepateta: mo amba: haliwekima: honkopu hao pu wilimi hauna: pitelememe leekeme.

³⁹Mo hande wanda:ma: Ima: pua: ekimanu paeyao ipikana:ma: la kia:me leeke ekina: mo daoni pa:ta: haemeke Sametia wanda:hali wopuma: Yesu pa:ta: hone tulaemekeme. ⁴⁰Koto ekina: mo hande Sametia wanda:halima:ta: Yesu pa:ta: puaata: Niki ame^{le} hosiki hao polena:e laa honke lemekeme. Koto lemeke handa hoto yaapo Yesu koto pa:ta: haemekeme.

⁴¹Kutupa mandane wanda:hali wopuma: ipikana:ma: waleeke pi opitolo hata: ipiki pa:ta: hone tulaaso hata: mo wanda: pa:ta: alota: ⁴²Ameta: ipiki pa:ta: hone tulaasoma: ekita: nakana:ma: lele ekina: hone na tulaake nikana:ma: kone ipika: pi opuaata: ipikita: kenke wanda:hali hande mea Da:taasa: Hali ota: hala:me hone witoloma:me lemekeme.

Yesuma: mo kapomani halina: eiyeye mea tiaeyekeeki

⁴³Yesuta: hoto yaapo koto pa:ta: hao pa Ka:lili nane peekeme.

⁴⁴Yesuma: ipika: kone leekeme dupae. Potopede halita: ipika: ota: da teke pa:ta: haya:ka:na:ta: ipika: biki na wilieke leekeme. ⁴⁵Ipirana:ma: mo Ka:lili nane opolo peeke dina:ta: wanda:hali paeyao:ma: ipiki handa: mimikime. Do ekina: yeke loa:me. Mo wanda:hali ika: kone Diutuseleme nane puaata: hande Lombei Pupa Yapeeke pita:ta: ne nalo hata: Yesuma: pieke haumanu paeyao amba: handemekeme.

⁴⁶Kutupa Yesuta: mo Ka:lili nane hayeke da Keina pa:ta: opolo peekeme. Amba:ta: koto da pa:ta: hata: Yesuma: ota: ikali kone waini ikali pitina: leekeme. Koto da pa:ta:ta: kapomani hali homeke hayekepate ipika: wekita: Kapeneami da pa:ta: yeni hayekeme. ⁴⁷Koto halima:ta: Yesuta: Diudia nane mina:pa:lao Ka:lili nane a:pa hala:me leekeeki opuaata: Yesu pa:ta: peekeme. Yesuma: mo Kapeneami nane pua ipika: homoluekema: taapo pitieke weki mea tiaena:yeke honke leekeme. ⁴⁸Yesuma: mo hali pa:ta: alota: Ikana:ma: hau tieke ipula:eki handolo homeke pa hone tulaasememe leekeme.

⁴⁹Mo hande kapomani halima: alota: Aneke halio. Yaka weki homaapa:na: dika: mandakena: pana:e laa leekeme. ⁵⁰Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Naka: weki tiaaliekeema: pue leekeme. Hande halima: Yesuma: leeke pi opua hone tulao hao peekeme. ⁵¹Mo ipika: da nane paa poluekema: pulu haena: ipika: e pokaemeke haliwekima: pota:na: manda:hande pea alota: Naka: weki tiao pila:me lemekeme.

⁵²Ipirana:ma: mo haliweki pa:ta: lota: pitolo alota: Ya weki hosiki tiaeyeke hauta: nate hando pa:ta: haena: piekepe laa lota: pieke

handaa mo haliwekima: ipika: pi hombo peaaso alota: Ambaneke nate lekelo yopulu haena:ta: ipika: hoputiti yenita: tandelea:me lemekeme.

⁵³ Atekema: hone witolota: Ambaneke koto natena: kone Yesuma: I pa:ta: alota: Naka: weki tiaalieke laa lea:me hone wiekeme. Koto ekina: mo halima: make ipika: weki wanda:ma: make hone tulaemekeme.

⁵⁴ Yesuta: Diidia nane mina:pa:lao Ka:lili nane pua hayeke pita:ta: do wele wopu pieke ekita: hoto yaapo peaoeki piekeme.

Yesuma: Bedeseda ikali pa:ta: hali mea tiaeypeekeki

5 ¹Koto hau piekeeki hoki naneta: mo Diu wanda:halima: yeni puluekema: ne mieke nate ma:nda: epeeke dina:ta: Yesu make Diutuseleme nane peekeme. ²Mo Diutuseleme da pa:ta:ta: hande Sipisipi Pota: Kake nepoko pa:ta: tunkula:pa pila: ikali kendo ula:me. Hibulu pi laa mo ikali bikita: Bedeseda lo halememe. Koto ikali nepoko pa:ta:ta: tu peaasa: da yunki hata: hala:me. ³Koto dasunu pa:ta:ta: yeni haemeke wanda:hali wopu haemekeme. Leke holupiki wanda:hali make anke hoke wanda:hali make kiki anke tindipa tindipa pea:peke na yeke wanda:hali make koto pa:ta: haemekeme. Koto wanda:hali paeyaoma:ta: mo hande ikalita: la:ma: la:ma: pina:yeke handeteke hatiki pimikime. ⁴Do ekina:yeke pimikime. Hoto ma:nda:ta: Tekehalina: enisolo halima: hola:pa:niao a:pa mo hande ikali tapa:tiaeypeekeki. Koto hoki naneta: mo ikali pa:ta: titina: amba:la honda: pambilia: halina: yenita: tandelelieke. ⁵Koto pa:ta: hayeke hali ma:nda:ta: ipika: yeni hayeke bapita: 38 bapimanu amba: yapeekeme. ⁶Yesuma: koto pa:ta: mo hali pelia hake wiekeeki handaata: ipika: yeni hapa wina: bapi wopu yapeekeeki make hone wiekeme. Koto ekina: ipikana:ma: mo hali pa:ta: alota: Naka: honema:ta: naka: yeni tandelena: hone witelepe leekeme.

⁷Mo yeni hapa wieke halima: Yesuna: pi hombo peaaso alota: Aneke halio. Mo ikali tapa:tiatia pita:la: natena: I mea miniliao ikali pa:ta: hatuku pua:peke hali dia:me. Koto ekina: ya kone pu pitua:ka:na:ta: ma:nda:ma: I wetepao yapileke leekeme.

⁸ Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Tiao naka: yapa:ta: mea mina anke lopao pue leekeme. ⁹Kota: koto kone mo hande halita: epeke loke haota: ipika: yapa:ta: mea mina anke lopao peekeme.

Koto hau pieke ekita: Hoto Pila: Natena: pieke handaa ¹⁰mo Diu haliwekima: koto yeri tandelaeyeke hali pa:ta: alota: Do Hoto Pila: Natena: naka: yapa:ta: mea mina puli ekita: pi ula:eki yambololo piteleme lemekeme. ¹¹Kota: mo halima: ika: pi hombo peaaso alota: Ya yeri tandelaeya: halima: I pa:ta: alota: Naka: yapa:ta: mea mina anke lopao pua:peke lea:me leekeme. ¹²Mo haliwekima: ipiki pa:ta: lota: pitolo alota: Neke pa:ta: naka: yapa:ta: mea mina pua:peke lea: halita: epipe lemekepate ¹³mo yeri tandelaeyeke halima: make Yesu na handeekeme.

Pa ekipeke wanda:hali wopu koto pa:ta: mombelemeke handa Yesu amba: peekeme.

¹⁴ Wetepena: mo tembolo da tukiki pa:ta: Yesuma: hande hali handa: wia alota: Handa:e. Ame neketa: epeke loke haleme. Hoke hau paa na pea:peke. Neke pa:ta: ka:nda:ma: homa:la: hau tieke a:paama:na: loa:me leekeme. ¹⁵ Koto leekeeki opua hande hali mina:pa:lao pua mo Diu haliweki pa:ta: alota: Ya yeni tandelaeya: halita: Yesue leekeme.

¹⁶ Kota: Yesuma: Hoto Pila: Natena: mo halina: yeni tandelaeyeke ekina: mo Diu haliwekima: Yesu tanda haluekema: kini pu mimikime. ¹⁷ Koto ekina: Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Yaka Apa:ma: hoto paeyao e poko hala:me. Kutupu hala: ekina: Ima: make e pokolome leekeme.

¹⁸ Koto leekeeki opuaata: mo Diu haliwekima: Yesu luekema: mineke pankemekeeki daeyaemekeme. Do ekina:yeke pimikime. Yesuma: hande Hoto Pila: Natena: pi ula:eki yamba:laata: ipikana:ma: Koda:ta: ota: ipika: Apa: hala:me leeke ekima: make Koda: ana:na: kone halome laa leekeme.

Koda:na: Eiyekena: biki ula:eki

¹⁹ Koto ekina: Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Iki pa:ta: ota: pi alome. Hande Eiyekema: ipika: kone hone wia hau ma:nda: pea:peke na ya:la:me. Ipika: Apa:ma: pita:la:eki handa: pu hala:me. Hande Apa:ma: pu hala:eki kone hande Eiyekema: make pu hala:me. ²⁰ Hande Apa:ma: ipika: Eiyeke pa:ta: pukima: homolo hata: ipikana:ma: pu hala: ekimanu paeyao hande Eiyeke pa:ta: walo hala:me. Iki penkilipa:tia pomuemena:yeke ipikana:ma: wetepena:ta: ota: hau tiekemanu dupikieki wetepao ipikana:ma: Eiyeke pa:ta: walieke. ²¹ Hande Apa:ma: homemeke wanda:hali mea da:taasa: tupu: koto tupu: kone hande Eiyekema: ipika: hone wia wanda:hali mea da:taasa:me. ²² Kutupa make Apa:ma: ma:nda: pa:ta: pi yokaalu na piki ipika: Eiyekema: homeke pi yokaalu peaena: la:la:me. ²³ Koto ekina:yeke wanda:hali paeyao: Apa:na: pi laaseme tupu: Eiyekena: pi make koto tupu: kone laena:yeke la:la:me. Hali epima: Eiyekena: pi na laeya:ka:na:ta: kota: ipiki tapaala: Apa:na: pi kone na laasa:me leekeme.

²⁴ Iki pa:ta: ota: pi alome. Hali epima: Ima: alo pimanu opuaata: I tapaala: hali pa:ta: make hone tulaeya:ka:na:ta: kota: koto halita: deto hala:eki miniki hala:me. Kutu pita:la: halita: homa:la:eki mina:pa:lao da:ta:la:eki amba: miniki hala:eki yolo hata: pi yokaalu pulu pa:la: pa:ta: na pelieke. ²⁵ Iki pa:ta: ota: pi alome. Amba: homemeke wanda:halima:ta: Koda: ipika: Eiyekena: pi hol:a:make mia:peke ya:la: nate epolo pa:la:pate amba: a:pa hala:me. Kutupa ipika: pi hol:a:make opiteleme wanda:halita: da:tilimikie. ²⁶ Hande Apa:ma: ipiki kone da:ta:la: teke hali hala: tupu: ipika: Eiyeke make ipiki kone da:ta:la: teke hali haena: la:la:me. ²⁷ Kutupa ipikita: Wanda:halina: Eiyeke haleke handaata: Eiyekema:

pi yokaaalu peaalo pa:la: hali ipika: Atekema: haena: la:la:me. ²⁸ Do ekina:ta: ikana:ma: hone eleke eleke na wia:pa:peke. Amba: homa lapa: peleme wanda:hali paeyaoma:ta: ipika: pi holə:make opulu peleme nate epolo pa:la: ekina: loa:me. ²⁹ Kutupa mo wanda:halima: opuaata: ika: lapa: mina:pa:lao hama: nane ipilimikie. Epeke hau pu hao homemeke wanda:halita: tiao da:ta halimikie. Kutupa hoke hau pu hao homemeke wanda:halita: tiao pi yokaaalu pulu pa:la: nane pelimikie.

Yesu pa:ta: wekitisi haemekeeki

³⁰ Ima: ya kone hone wia hau ma:nda: pea:peke na ya:la:me. Koda:ma: I pa:ta: la kita:la:eki Ima: opuaata: pi yokaaalu pitolome. Yaka hone pa:la:eki puluekema: hone na wiki I tapaala: halina: hone pa:la:eki puluekema: hone witolo ekina: Ima: pi yokaaalu pitolo ekita: tikitikina: pea:peke ya:la:me.

³¹ Ya pitolo ekina: Ima: kone wekitisi hao loa:ka:na:ta: kota: Ima: alo ekita: teke na wilieke. ³² Kutu pulu pa:la:pate Ima: pitolo ekina: hali ma:nda: wekitisi hao lapseke ya:la:me. Kutupa mo halima: I pa:ta: lolo pa:la: pita: ota:eki ala:me hone witolome. ³³ Ikana:ma: Dioni pa:ta: mandane haliweki tapaemekepate ipikana:ma: iki pa:ta: mo ota: hau piteleme ekina:ta: la haleekeme. ³⁴ Ima: pitolo ekimanu wekitisi hali muluekema: hone na pa:la:pate ikana:ma: da:ta:la:eki muemena:yeke do pi alo loa:me. ³⁵ Dionita: hande ola:pake tupa: ka:wa endialeke handaa paa wopu pu haya:me. Koto ekina: ipika: paa pa:la:eki pa:ta: hosiki haluekema: ikana:ma: hone pia:me. ³⁶ Kutu pia:pate yaka wekitisi hali ma:nda:ta: Dionima: I pa:ta: wekitisi hata: la kia: ekimanu wetepaalo pa:la:eki kone hala:me. Yaka Apa:ma: Ima: pionoyeke walea: e manuta: pokolo hata: pitoloeki manuma: kone yaka Apa:ma: I tapaala:eki wanda:hali pa:ta: peneme yao wala:la:me. ³⁷ Kutupa I tapaala: hali yaka Apa:ma: make yaka pi lawaasa:me. Ipika: pi holə:maketa: hoto homeke a:nda: na opiki ipika: leke popeleke make hoto homeke a:nda: na handelememe. ³⁸ Koto ekina: ipikana:ma: tapaala: hali pa:ta: ikana:ma: hone na tulaaseme ekina: ipika: pi manuta: iki tukiki pa:ta: na ula:me. ³⁹ Deto hala:eki handa: uluekema: ikana:ma: mo hande Baibolo buka pimanu pa:ta: teke weitelemepateta: mo hande Baibolo buka pi manuma: kone yaka pi lawaasa:me. ⁴⁰ Kutu pa:la:pate ikana:ma: deto hala:eki muluekema: I pa:ta: a:pa:peke kiaasememe.

⁴¹ Wanda:halima: yaka pi laena:yeke na weitolopate ⁴² ikita: Ima: amba: handoa:me. Koda: pa:ta: pukima: homeleme ekita: ika: puki pa:ta: na ula:me. ⁴³ Ita: yaka Apa:na: bikina: epolopate ikana:ma: I na handa: minelememe. Hali ma:nda: ipika: kone epea:ka:na:ta: ikana:ma: kutupiki hali handa: milimikie. ⁴⁴ Ikana:ma: ika: ika: kone ika: pi lao alaluu piteleme ekita: hone pa:la:pate hande homeke hala: Koda:ma: ika: pi laasa:

ekita: hone na witelememe. Kutu piteleme ekina: ika: honeta: I pa:ta: ekipa tulaalimikipe. ⁴⁵Ima: iki yaka Apa: pa:ta: samani pulueke hone na wia:pa:peke. Hande ika: hone tulaaleme hali Mosesita: ipikana:ma: kone iki samani pilieke. ⁴⁶Mosesima: leeke pimanu ota:ekie laa hone tulaemekena: yoluta: kota: yaka pimanu make opulu pimime. Mosesima: wape pieke ekita: I pa:ta: kone pieke ekina: loa:me. ⁴⁷Kutu pulu pimipate ipikana:ma: wape pieke ekimanu ikana:ma: hone na tulaaleme ekina: Ima: alo pi manuta: ekipa hone tulaalimikipe.

Yesuma: 5 daoseni wanda:hali ne haleekeeki
(Ma:tiu 14:13-21, Maka 6:30-44, Luku 9:10-17)

6 ¹Koto pimanu laata: mo hande tunkula:pa pitieke Ka:lili ikali mone tea:na: pa la:ka:la peekeme. Koto ikali biki ma:nda:ta: Taibitiasi lo hala:me. ²Wanda:hali paeyaoma:ta: Yesuma: mo yeni haemeke wanda:halina: yeni tandeleaaso hata: wele wopu pieke ekimanu handemeke ekina: Yesu telia: mea pemekeme. ³Yesuta: eli ma:nda: a:meiya pua ipika: disaipolo haliweki ame:le pitimikime. ⁴Hande Diu wanda:halina: Lombei Pupa Yapeeke nate ipuluekema: haena: peekeme. ⁵Yesuma: lekema: lekema: pea handaata: mo wanda:hali paeyao epemekeeki handata: Pilipi pa:ta: alota: Do wanda:hali paeyao: ne ana:na: halomana:yeke neta: hando pa:ta: hambomana:pe leekeme. ⁶Pilipima: pulu pa:la:eki handuluekema: leekeme. Yesuma: ipika: pulu piekeeki amba: hone wiekeme.

⁷Pilipima: ipika: pi hombo peaaso alota: Do wanda:hali paeyaoma: ne hosikisiki kone nena:yeke palaowa hambaasota: 200 kina kone ana: na pilieke. ⁸Ipika: disaipolo hali ma:nda:ta: Saimono Pidana: hameke A:ndutuma: alota: ⁹Do hala: weki ma:nda:ma: bali palaowa punka yunki hata: make ta:peli yaapo make wia hala:pate do wanda:hali paeyao yolo hata: ana:na: napake na yelieke. ¹⁰Yesuma: iki pa:ta: alota: Wanda:hali pitiniao pitinina: lape leekeme. Noma: wopu opa:la: alena: pitimikime. Koto ekina: wanda:hali paeyao pitimikipate haliweki paeyao diminiekepate 5 daoseni tupu: pitimikime. ¹¹Yesuma: hande palaowa meata: Koda: pa:ta: keiyae pi laata: mo pitimiki wanda:hali pa:ta: teli teli peaeyekeme. Mo hande ta:peli yaapo make koto tupu: teli teli peaeyekeme. Kutupa mo wanda:hali paeyao ika: hone pieke tupu: kone mea nemekeme. ¹²Wanda:hali paeyao ne naa weleke hao pitina: Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Mo hande ne putupilikimanu minolota: popusunu kone na wina: lapa:peke leekeme. ¹³Koto leeke handa mo haliwekima:ta: hande bali palaowa yunki hata: nemeke wanda:hali paeyao: naa wina: lemeke putupilikimanu paeyao mea basekede nuna: mendimikipate 12 basekede numanu tumbaemekeme.

¹⁴Mo wanda:halima:ta: Yesuma: koto pa:ta: wele wopu piekeeki hando hao alota: Do halita: hande kenkena: epolo pa:la: ota: Potopede hali

ya:ka:ta:me lemekeme. ¹⁵Mo wanda:halima:ta: koto pa:ta: kone Yesu ta:nka:pa: mina ika: kini hali haena: loluekema: hone wimikieki Yesuma: handaata: ipika:siki paa la:ka:la mo yu eli pa:ta:manu peekeme.

Yesuma: ikali manda peekeeki
(*Ma:tiu 14:22-33, Maka 6:45-52*)

¹⁶Welealo naneta: Yesu ipika: disaipolo haliwekita: oni tunkula:pa pitieke ikali kendo pa:ta: hola:pa:niaota: ¹⁷kawaso pa:ta: pua pita Kapeneami nane poluekema: mo ikali tunkula pemekeme. Kutupa timba: leekepate Yesuta: mo haliweki pa:ta: ai na opolo peekeme. ¹⁸Kutupa pulu haena:ta: po tilipu tieke ipulu hata: ikali ho a:meiyekeme. ¹⁹Mo disaipolo haliwekima: deli awa tia 5 kilomida o 6 kilomida tupa: pemekepate Yesuta: kawaso pa:ta: ipuluekema: ikali manda anke hao epeekeeki handaata: paala:ma: wopu homemekeme. ²⁰Yesuma: iki pa:ta: alota: Paala:ma: na homa:pa:peke dota: Ie leekeme. ²¹Mo haliwekima: Yesuta: mo kawaso tukiki pa:ta: pitulu epena:e hone wimikime. Kutupa mo hande kawasota: ika: opolo polo pimiki alena: kuta kone opolo pemekeme.

Wanda:halima: Yesu weimikieki

²²Kutupa da kelepeeketa: hande tunkula:pa pitieke ikali mone tea:na: mina:pa:lao pemeke wanda:halima:ta: mo kawaso homeke wiekeeki amba: hone wimikime. Mo disaipolo haliwekita: Yesu iki amele mandakena: na pitiki pa ika: kone pemekeeki make hone wimikime. ²³Mandane kawaso manuta: Taabitiasi nane hao a:paata: hande Tekehalima: keiyae pi laa mo wanda:hali paeyao pa:ta: palaowa teli teli peaeyeke ikali tea:na: kone opolo epemekeme. ²⁴Wanda:halo paeyaoma: Yesu na hayekeeki make ipika: disaipolo haliweki na haemekeeki make handaata: kawaso manuna: pita Kapeneami da nane Yesu weilu pemekeme.

Yesuta: da:ta:la: palaowa konee

²⁵Mo wanda:halima:ta: Yesuta: mo hande tunkula:pa pitieke ikali mone tea:na: hayekeeki handaata: ipiki pa:ta: alota: Disao. Do pa:ta: handima: a:pa pipe lemekeme. ²⁶Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Iki pa:ta: ota: pi alome. Hande wele pita:la:eki pua:eki handeme ekina: I weiya mea na epeke hande palaowa naa weleke haemeke ekina: hone witolo hata: I weiya mea ipulimime. ²⁷Paeya:peke ne muluekema: hone anepu na wiki pa u hapekeeki muluekema: hone wotu wia:peke. Koto ekita: da:ta:la:eki kone hoto paeyao pa u halieke. Apa: Koda:ma: Wanda:halina: Eiyeke mea haena: la:la: ekina: Eiyekema: koto neta: iki pa:ta: mea kilieke.

²⁸Koto leeke handa mo wanda:halima: Yesu pa:ta: lota: pitolo alota: Koda:na: pita:la: ekimanu puluekema:ta: nikana:ma: eki puluma:pe. ²⁹Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Koda:ma:ta: ikana:ma: dupa

puemena:yeke hone pa:la:me la Koda: ipikana:ma: tapaala: hali pa:ta:
 hone tulaamina: hone pa:la:me leekeme.³⁰ Mo wanda:halima: ipika: pi
 hombo peaaso alota: Nikana:ma: neke pa:ta: hone tulamonoyeke eki wele
 pita:la:eki ma:nda: nikana:ma: handomono pilipikipe lemekeme.³¹ Nika:
 apa:mei amedama: mo hande hapu hayeke alena: hata:ta: hande ma:na
 netiki pu haemekeme. Hande Baibolo bukana: wape pa:la: tupu: Palaowa
 nena:yeke hepeni nane hata: hala:niaeyekeme.³² Yesuma: mo wanda:hal
 pa:ta: alota: Iki pa:ta: ota: pi alome. Mosesima:ta: hepeni nane palaowa iki
 na kitolo pia:me. Yaka Apa:ma: hepeni nane ota: palaowata: iki kia:peke
 ya:la:me.³³ Do hande Koda:ma: kita:la: palaowata: ipikana:ma: hepeni
 mina:pa:la:holo hola:pa:niao a:paata: kenke wanda:hal pa:ta: da:ta:la:eki
 hala:la:me leekeme.³⁴ Mo wanda:halima: ipiki pa:ta: alota: Aneke halio
 kutupiki palaowata: niki pa:ta: hoto paeyao ku hapeke.³⁵ Yesuma: mo
 wanda:hal pa:ta: alota: Da:ta:la: palaowata: I konee laata: Hali epima: I
 pa:ta: epeaka:na:ta: tea:ma: paa na homilieke. Kutupa hali epima: I pa:ta:
 hone tulaeya:ka:na:ta: ikali na:na: paa na pilieke leekeme.

³⁶ Ima: iki pa:ta: loa:pate ikana:ma: Ita: handaa kone hone na
 tulaasememe.³⁷ Yaka Apa:ma: I pa:ta: kita:la: wanda:hal paeyao I pa:ta:
 ipilieke. Koto ekina: hali epima: I pa:ta: epeaka:na:ta: Ima: ota: na tolu
 lueke.³⁸ Ima:ta: oli hepeni nane hao hola:pa:niao a:pa yaka hone pa:la:eki
 puluekema: na epeke I tapaala: halina: hone pa:la:eki puluekema: epolo
 ekina: loa:me.³⁹ I tapaala: halina: hone pa:la: ekita: do hau pionoyeke
 tapaala:me dupae. Ipkana:ma: I pa:ta: ka:la: wanda:halita: homeke a:nda:
 Ima: na alupaake hande paelie dina:ta: paeyao Ima: pa mea tiawaanoyeke
 tapaala:me.⁴⁰ Yaka Apa:na: hone pa:la:eki dupae. Eiyeke handaa ipiki
 pa:ta: hone tulaaseme wanda:hal paeyao: deto hala:eki mina:yeke hone
 pa:la:me. Kutupa mo hande paelie dina: make Ima: mo wanda:hal pa mea
 tiawaalueke leekeme.

⁴¹ Yesuma: mo hepeni nane hao hola:pa:niao epoa: da:ta:la: palaowata:
 I konee leeke ekina: mo wanda:halima: ipiki pa:ta: tulu tulu leekeme.
⁴² Koto ekina: mo wanda:halima: alota: Do halita: Yesue la Diosepema:
 eiyeke na hala:pe laata: inkiki atekte yaapo amba: handoloma:me.

Ekiipeke Ita: oli hepeni nane hao hola:pa:niao epoa:me ala:pe lemekeme.
⁴³ Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ikana:ma: I pa:ta: tulu tulu aleme
 pi paapa:peke leekeme.⁴⁴ Hali ma:nda:ta: I pa:ta: ipuluekema:ta: pa
 hameke a:pa:peke na ya:la:me. I tapaala: hali yaka Apa:ma: hali ma:nda:
 I pa:ta: epena: yola: mea epeaka:na:ta: I pa:ta: ipilieke. Kutupa koto
 halita: mo hande paelie dina: Ima: pa mea tiawaalueke.⁴⁵ Mo hande
 potopede haliwekima: wape pa:la:eki dupae. Koda:ma: wanda:hal
 paeyao wala: tiaalieke wape pa:la:me. Hali epima: hande Apa:na: pi opua
 pia:ka:na:ta: I pa:ta: ipilieke leekeme.⁴⁶ Ima: do alo ekina: aloma: hali
 homeke ma:nda:ma: hande Apa: ota: na handa:la:me. Koda: yaapo hao do

a:pa hala: halima: homeke handa:la:me. ⁴⁷Iki pa:ta: ota: pi alome laata: I pa:ta: hone tulaasa: halita: da:ta hao hala:me. ⁴⁸Da:ta:la: palaowata: I laata: ⁴⁹Ika: apa:mei amedama:ta: mo hande hapu hayeke alena: hata: ma:na palaowa nemekepate homemekeme. ⁵⁰Kutu pimikipate oli hepeni nane hao hola:pa:niao epeeke palaowata: hali epima: koto palaowa nea:ka:na:ta: na homilieke. ⁵¹Oli hepeni nane hao hola:pa:niao a:pa:la: da:ta:la: palaowata: Ie leekeme. Hali epima: do palaowa nea:ka:na:ta: da:ta hao halieke. Kutupa mo hali pa:ta: Ima: halo polo palaowata: yaka loke mindiki kone halueke. Kenke wanda:hali paeyaoma: da:ta:la:eki mina:yeke yaka loke mindiki halueke leekeme.

⁵²Koto leekeeki opuata: mo Diu haliwekima: ika: ika: kone ape la alu alu pitolo alota: Do halima:ta: ipika: loke mindiki nikana:ma: nomonoyeke ekipa kiliepe laa lota: pimikime. ⁵³Yesuma: iki pa:ta: alota: Iki pa:ta: ota: pi alome. Wanda:halina: Eiyeyeke ipika: loke mindiki make ipika: we make na nemeka:na:ta: ika: kone da:ta:la:eki na milimikie. ⁵⁴Hali epima: yaka loke mindiki make yaka we make nea:ka:na:ta: da:ta hao hala:me. Kutupa mo hande paelie dina: koto halita: Ima: pa mea tiawaalueke. ⁵⁵Ima: do alo ekita: do ekina:yeke loa:me. Yaka loke mindikita: ota: nee kutupa yaka we make ota: ikalie leekeme. ⁵⁶Hali epima: yaka loke mindiki make yaka we make nea:ka:na:ta: ipikita: I pa:ta: halieke. Kutu pia:ka:na:ta: I make ipiki pa:ta: halueke. ⁵⁷Da:ta hala: Apa:ma: I tapaeya:me. Kutupa ipiki hala: ekima: I make halome. Koto pa:la: ekina: hali epima: I nea:ka:na:ta: kota: koto halita: I haloa: ekima: da:ta halieke. ⁵⁸Koto ekina: do ekita: hande hepeni nane hao hola:pa:niao a:pa:la: palaowae laata: hande ika: apa:mei amedama: naa homemeke palaowa tupa: dia:me. Hali epima: do palaowa nea:ka:na:ta: da:ta hao halieke leekeme. ⁵⁹Do la:la: pi manuta: Yesuma: mo Kapeneami nane hayeke pi hotu haemeke da pa:ta: hata: waleeke pimanue.

Mo da:tao hala: pi

⁶⁰Ipika: disaipolo haliweki wopuma: koto leekeeki opua alota: Do pita: ka:nda: wopu piki pie. Epi amedama: opua:peke ya:la:pe lemekeme. ⁶¹Koto haliwekima: ipika: leeke ekina: tulu tulu lemekeeki Yesuma: hone wia kone mo haliweki pa:ta: alota: Do alo pina: ki hone witelemepe. ⁶²Wanda:halina: Eiyeketa: amba: hao epea: nane paa la:ka:la polo pa:la:eki handemeka:na:ta: eki piliepe. ⁶³Loke mindikima:ta: niki tamba: mea:peke na yelieke. Mo hande Sipitidima: kone da:taapeke ya:la:me. Ima: iki pa:ta: loa: pi manuta: Sipitidina:eki make da:taapekeeki make loa:me. ⁶⁴Koto pa:la:pate iki ame^le haleme mandane haliwekima: I pa:ta: hone na tulaasememe leekeme. Ipiki pa:ta: hone na tulaalo peleme haliwekita: Yesuma: amba: kone hone wiekeme. Ipiki lina: a:nda: lombolo polo pieke hali make amba: kone hone wiekeme. ⁶⁵Ipikana:ma: alota:

Hande iki pa:ta: amba: loa: ekita: do ekina:yeke loa:me. Hali ma:nda:ta: hande Apa:ma: na peaea:ka:na:ta: koto hali I pa:ta: a:pa:peke na ya:la:me leekeme.

⁶⁶Koto leeke handaa Yesu ipika: hoki nane telimiki haliweki wopuma: Yesu kiao mina:pa:lao ipiki amele paa na pomu haemekeme. ⁶⁷Koto ekina: Yesuma: hande 12 disaipolo haliweki pa:ta: alota: Ikana:ma: make I kiao pelimikipe. ⁶⁸Saimono Pidama: ipika: pi hombo peaaso alota: Tekehalio. Epi pa:ta: pomonope. Naka: pi manuta: da:tao hala: pimanue. ⁶⁹Neketa: Koda: ipika: Yakopiki Hali hale ekita: nikana:ma: hone tulao hao amba: handoloma:me leekeme. ⁷⁰Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Iki 12 haliwekita: Ima: na talopo mea hamina: loeke yeke. Kutu pua:pate iki amele hala: hali homeketa: hoke temoko hala:me leekeme. ⁷¹Koto leeke ekita: ipikana:ma: mo Isekatioti hali Saimonona: eiyeke Diudasi pa:ta: leekeme. Ipikita: hande 12 haliweki amele haemeke hali kone wetepeta: Yesu lina:yeke a:nda: lombeekeme.

Yesu make ipika: hameke titi amele haemekeeki

7 ¹Kutu pieke hoki naneta: Diu haliwekima: ipiki lu pimiki hone wimiki handaa Yesuta: Diudia nane pomuluekema: hone na wiki mo Ka:lili nane pomiekeme. ²Hande Sale damanu pa:ta: haemeke ekina: ne pambolo pimiki di tekepa:ta: yeekeme. ³Koto ekina: Yesuna: hameke titima: ipiki pa:ta: alota: Naka: disaipolo haliwekima: naka: pitele ekimanu handena:yeke do pa:ta: mina:pa:lao Diudia nane pua:peke. ⁴Hali ma:nda:ma: ipika: honema: wanda:hali paeyaoma: yaka pitoloeki handena:e hone wia:ka:na:ta: kota: a:mbao hata: pea:peke na ya:la:me. Do haumanu pitele ekita: wanda:hali paeyaona: leke popelekena: hata: pea:peke lemekeme. ⁵Kota: ipika: hameke titima: kone Yesu pa:ta: hone na tulaemekeme. ⁶Yesuma: mo haliweki pa:ta: alota: Yaka nate ai na a:pa:la:me laata: ika: ekita: amba: a:pa:la:me. ⁷Kenke wanda:hali paeyaoma: iki pa:ta: ota: ki hone wia:peke na ya:la:pate Ima: ika: piteleme haumanu hoke ekie laa lo halo ekina: I pa:ta: ki hone witelememe. ⁸Ikita: hande ne pambolo pa:la: ekina: pua:pa:peke. Ita: yaka nate ai na a:pa:la: ekina: na polueke leekeme. ⁹Koto pi laata: Yesuta: Ka:lili nane pa hayekeme.

Yesuta: hande Sale da manuna: ne pambaemeke pa:ta: hayekeeki

¹⁰Ipika: hameke titi hande ne pambolo pimikieki pa:ta: pemeke hoki naneta: Yesu make peneme yao na peke a:mbao peekeme. ¹¹Mo Diu haliwekima:ta: hande ne pambeeke alena: hata: Yesu weitolo hata: lota: pitolo alota: Yesuta: hando pa:ta: hala:pe lemekeme. ¹²Mo wanda:hali paeyaoma: Yesu pa:ta: pi alo hata: hambiliki hambilikima: pimikime. Mandane wanda:halima:ta: Ipikita: epeke halie lemekepate mandane

wanda:halima:ta: Dia:me laa Wanda:hali pa:ta: ya pi lo hala: halie lemekeme. ¹³Koto lemekepate wanda:hali paeyaoma: Diu haliweki pa:ta: paala:ma: homolo hata: pa hali homeke ma:nda:ma: Yesu pa:ta: pi loluekema: peneme yao na leekeme.

¹⁴Hande ne pambemekeeki tukiki pa:ta: Yesuma: mo tembolo da pa:ta: pua hata: pi waleekeme. ¹⁵Mo Diu haliwekima: penkilipitolo hata: alota: Do halita: sukulu na piki halima: kone wopu handa ula: ekita: ekipa pa:la:pe lemekeme. ¹⁶Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Do walolo ekita: Ima: hone wia yakaeki na walolome. I tapaala: hali Koda: ipika:eki kone walolome. ¹⁷Hali epima: Koda:na: hone pa:la: hau puluekema: hone pia:ka:na:ta: kutu pita:la: halima:ta: Ima: do waloloeki Koda:na:eki kone walaasoeki make o yaka hone wia waloloeki make handa: wilieke. ¹⁸Hali epima: ipika: hone wia pi lea:ka:na:ta: kota: ipika: biki kone a:meiyaasa:me. Koto pa:la:pate hali epima: ipika: biki kone na a:meiyaake ipiki tapaala: halina: biki a:meiyaluekema: pia:ka:na:ta: kota: koto halita: yayapiki hau pita:la: hali dia:me. Ota: hau pita:la: halie. ¹⁹Hande Lo Pi manuta: Mosesima: iki pa:ta: na ka:la:pe. Koto pa:la:pate iki pa:ta: hali homeke a:nda:ma: hande Lo Pimanu na opitolo pita:la:me. I lia homaaluekema: ekipeke pitelemepe.

²⁰Mo wanda:hali paeyaoma: ipika: pi hombo peaaso alota: Neke tukiki pa:ta: hoke temoko pila:me. Neketa: epima: luekema: taapa:la:pe lemekeme. ²¹Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ima:ta: wele pita:la: hau homeke pua: ekina: iki paeyaoma: penkilipimime. ²²Mosesima: ika: wekisunu pa:ta: sekemesaisi hau pea:pa:peke laa leeke ekina: mo Hoto Pila: Natena: make weki ma:nda: pa:ta: sekemesaisi hau pilimikie. Mosesima: leeke ekina: loa:pate pa Mosesima: do hau na kini pu miekeme. Ika: amba: atekemeima: kini pu mimikime. ²³Mosesima: waleeke Lo Pimanu yamba:laama:na: Hoto Pila: Natena: kone weki ma:nda: pa:ta: sekemesaisi hau pimika:na:ta: kota: Ima: make Hoto Pila: Natena: hali homeke epeaowa: ekina: ekipeke I pa:ta: mineke pankelemepe. ²⁴Pa lekema: handolo hata: hone na wiki tiki tiki hau pa:la: ekina: hone wia:pa:peke aleo.

Ipikita: ota: hande Ketisope

²⁵Mandane Diutuseleme wanda:halima: alota: Hande luekema: taapeleme halita: do hali ya:ka:ta:pe. ²⁶Handa:pe. Ipikana:ma: wanda:halina: leke popelekena: hata: pi ala:pate ipiki pa:ta: hali ma:nda:ma: pi na ala:me. Nika: you haliwekima:ta: do halita: ota: Ketiso hone witelemepe. ²⁷Pate do hali hao epa:la: alena: nikana:ma: handoloma:pate hande Ketiso epea:ka:na:ta: ipika: hao epa:la: alena: hali ma:nda:ma: handa:peke na yelieke laa lemekeme.

²⁸Yesuma: mo tembolo da tukiki pa:ta: hata: pi walolo wi la alota: Ita: ota: handelemepe. I hao epolo alena: make handelemepe. Yaka kone

hone wia na epoa:me. Koto pa:la:pate I tapaeya: halima:ta: ota: pi lo hala:me. ²⁹Koto halita: ikana:ma: na handelemepate ipiki yaapo hao epoa: ekina: make ipikana:ma: I tapaeya: ekina: make Ima: ota: handolome leekeme. ³⁰Koto leeketa: ipiki da:ka:pa: minuluekema: pimikipate ipika: nate ai dia:yeke handaa hali ma:nda:ma: ipiki na miniekeme. Wanda:hali wopuma: ipiki pa:ta: hone tulaaso hata: alota: ³¹Hande Ketiso epe:ka:nata: do halina: wele pita:la: ekimanu ankulaliepe lemekeme.

Haliwekima: Yesu da:ka:pa: minulu pa:nata: tapaeyekeeki

³²Mo wanda:halima: Yesu pa:ta: koto pi lemeke ekimanu mo Pa:tisi haliwekima: opuata: mo yeni peao haemeke you haliweki amele apa:tao Yesu da:ka:pa: minulu pena: mo tembolo da handeteke haemeke haliweki tapaemekeme. ³³Yesuma: alota: Iki amele hosiki haota: wetepena:ta: I tapaeya: hali pa:ta: polueke. ³⁴I weilu pelemepate I halo polo alena: iki epa:peke na ya:la: ekina: I na handa: wilimiki leekeme. ³⁵Mo Diu haliwekima: ika: ika: kone pi la: alu alu pitolo hata: alota: Ipikita: mo nikana:ma: na handolo poloma: tupu: hane poluekema: ala:pe. Ipikita: mo nika: wanda:hali haleme Kitiki daoni pa:ta:manu mo Kitiki wanda:hali walo peliekepe. ³⁶Ipikana:ma: alota: I handa: uluekema: weilu pelemepate I na handa: wilimikie laa kutupa I halo polo alena: ikita: a:pa:peke na ya:la:me la lea:me lemekeme. Eki epina: lea:pe lemekeme.

Deto hala: ikalina: pi

³⁷Mo hande ne pambemekeeki paeyeke natena: nate tieke yekeme. Koto natena: Yesuma: tia liao hata: pi anekema: alota: Hali epima: ikali nena: pia:ka:nata: I pa:ta: a:pa nea:ka:nata: epelieke. ³⁸Mo Baibolo bukama: la:la: ekita: dupae. Hali epima: I pa:ta: hone tulaeya:ka:nata: ipika: puki pa:ta: da:ta:la: ikali opa wotu yapilieke la:la:me leekeme. ³⁹Yesuma: koto leeke ekita: Holi Sipitidi pa:ta: kone leekeme. Ipiki pa:ta: hone tulao haemeke wanda:halima: mo Holi Sipitidi muluekema: haena: leekeme. Koto natena:ta: Yesuma: ipika: halo pieke kapu tieke ai dia:yeke handaa mo Holi Sipitidi ai na epena: leekeme.

Wanda:hali putupa alu alu pea ta:ta: haemekeeki

⁴⁰Mo momba:la haemeke wanda:hali pa:ta: mandane wanda:halima: koto leekeeki opua alota: Do halita: hande Koda:na: Potopede hali ota: ya:ka:ta:me lemekeme. ⁴¹Mandane wanda:halima: alota: Ipikita: hande Ketisoe lemekepate mandane wanda:halima: alota: Ketiso epe:ka:nata: mo Ka:lili nane hao na ipilieke lemekeme. ⁴²Pa ekipeke mo Baibolo bukana: la:la: ekita: Ketisota: Deipidi tapake hali hata:ta: hande Deipiti hao hayeke daoni pa:ta: Beteleha:ma: daoni pa:ta: mendilieke la la:la:me lemekeme. ⁴³Koto leeke ekina: wanda:halima: Yesu pa:ta: hone ta:ta:

ta:ta: witolo hata: putupa alualu pea ta:ta: haemekeme. ⁴⁴ Mandane haliwekima:ta: Yesu da:ka:pa: minuluekema: hone wimikipate hali ma:nda:ma: ipiki na miniekeme.

You haliwekima: Yesu pa:ta: hone na tulaemekeeki

⁴⁵ Kutu pieketa: mo tembolo da handeteke haemeke haliwekita: mo yeni peao haemeke you haliweki make mo Pa:tisi haliweki ame^{le} haemeke alena: paa la:ka:la pemekepate mo haliwekima: hande tembolo da handeteke haemeke haliweki pa:ta: alota: Mo hande halita: ekipeke da:ka:pa: mina na hatuku ipulimipe lemekeme.

⁴⁶ Mo tembolo da handeteke haemeke haliwekima: ika: pi hombo peaaso alota: Amba: hata: make do halima: ala: tupu: ma:nda:ma: dupiki pi na leekeme. ⁴⁷ Mo Pa:tisi haliwekima: ika: pi hombo peaaso alota: Iki pa:ta: make makeao pia. ⁴⁸ Nika: you hali ma:nda:ma: make Pa:tisi hali ma:nda:ma: make ipiki pa:ta: hone tulao pia. Dia:me. ⁴⁹ Do da wanda:halita: Koda:na: Lo Pimanu na handeleme ekina: Koda:ma: hoeyaaluekema: hone amba: wiekeme.

⁵⁰ Hande amba: kone Yesu handolo peeke hali Nikodimasima:ta: mo haliweki ame^{le} hata:ta: iki pa:ta: alota: ⁵¹ Nika: Lo Pi manuma:ta: hali ma:nda: pa hameke pi yokaaalu pea:peke na ya:la:me. Ipika: pi opuata: ipika: pieke hau handa: wia pitolota: ana: pa:la:me leekeme. ⁵² Mo haliwekima: ipiki lu pambaaso alota: Neke make mo hande Ka:lili hali yekeea. Mo Baibolo buka yata:pata: mo Koda:na: potopede hali ma:nda:ta: oli Ka:lili nane hao epolo pa:la:eki na handilipikie lemekeme. ⁵³ [Kutupa wanda:hali paeyao da pemekeme.]

Tooli ka:taalu pitolo pitina: handeke wanda: hatuku epeekeeki

8 ¹ Wanda:hali paeyao: da pemekepate Yesuta: mo Olipi pote pa:ta: peekeme. ² Da ka:la:paaso siki ipikita: paa la:ka:la mo tembolo da pa:ta: peekeme. Kutupa wanda:hali wopu ipiki pa:ta: mombelemeke handaa ipikana:ma: pitiniao pita: mo wanda:hali pa:ta: pi waleekeme. ³ Mo hande Lo Pimanu walo haemeke haliwekima: mandane Pa:tisi haliweki ame^{le} apa:tao wanda: homeke hatuku mea a:pa haliweki anka:lopuna: haena: lemekeme. Mo wanda:ma: tooli ka:taalu pitolo haena: handeke ekina: hatuku epemekeme. ⁴ Mo haliwekima: Yesu pa:ta: alota: Disao. Do wanda:ma: tooli ka:taalu pita:la: hau pitolo haena: kone handemekeme. ⁵ Mosesima: mo hande Lo Pimanu walolo alota: Dupiki wanda:ta: toopima: lia homaapa:peke la:la:pate nakana:ma: eki pi lelipikipe lemekeme. ⁶ Yesu pa:ta: pi loluekema: weitolo hata: ipikana:ma: ala:eki opuluekema: yokaemekeme. Koto lemekepate Yesuma: panda:puniao pita: kiki malekema: kenkena: wape wape piekeme. ⁷ Mo haliwekima: lota: lota: pitolo haena:ta: Yesuma: tialiao

hata: mo haliweki pa:ta: alota: Iki pa:ta: hala: hali ma:nda: hoke hau na pa:la: hali haya:ka:na:ta: ipikana:ma: amba:la toopima: do wanda: lina:e leekeme. ⁸Koto laa paa panda:puniao pita: kenkena: wape piekeme. ⁹Mo haliwekima: koto pi opuata: homeke la la pu taka:laake haliweki amba:la homeke la la pu paeyao pemekeme. Yesu homeke pa pitina: mo wanda:ta: pa tiao hayekeme. ¹⁰Ipirana:ma: tialao hata: mo wanda: pa:ta: alota: Wanda:o. Mo hande haliwekita: handopa:ta: halemepe. Hali homekema: neke pa:ta: pi yokaalu na pitala:pe leekeme. ¹¹Mo wanda:ma: Yesuna: pi hombo peaaso alota: Tekehario. Hali ma:nda: dia:me leekeme. Yesuma: alota: Kota: Ima: make neke yaapo pi yokaalu na pulueke. Puaata: wetepena: hoke hau ma:nda: na pea:peke leekeme.

Yesuta: do kenkena: paa

¹²Yesuma: iki pa:ta: paa alota: Ita: do kenkena: paae. Hali epima: ya hoki nane telia: mea epea:ka:na:ta: timba: lo pamba:la:eki pa:ta: na pomiki paa pa:la:eki pa:ta: hata: da:ta halieke. Mo da:ta:la: ekina: paa pa:la:eki pa:ta: halieke. ¹³Mo Pa:tisi haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Naka: piteleeki naka: kone la kitele ekita: ota: pi na aleme lemekeme. ¹⁴Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Dia:me. Ima: pitoloeki Ima: kone la kua:ka:na:ta: ota: pi alone. Do ekina:yeke loa:me. I hao epoa:eki make wetepena: polo polo alena: make Ima:ta: handolopate I hao epoa:eki make wetepena: polo polo alena: make iki na handelememe. ¹⁵Ikana:ma: pi yokaalu piteleme ekita: kenke haliwekima: yaalo alememe. Ima:ta: hali ma:nda: pa:ta: pi yokaalu na pitolopate ¹⁶pi yokaalu pulueke laa pua:ka:na:ta: ota:eki pitolo hata: pulueke. Ekiipeke na loa:me. Ya siki na hake I tapaeya: hali yaka Apa: yaapo halopa: ekima: loa:me. ¹⁷Ika: Lo Pimanu pa:ta: wape peleme ekita: dupae. La hala:la: hali yaapoma: homeke pi lepeka:na:ta: ipilika: pita: ota:eki alepeme. ¹⁸Ima: pitoloeki ya kone la kitolome. Kutupa I tapaeya: hali yaka Apa:ma: make yaka pi lawaasa:me.

¹⁹Mo haliwekima: Yesu lota: pitolo alota: Naka: apa:ta: hando pa:ta: hala:pe lemekeme. Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: I make yaka Apa: make iki na handelememe. Ikana:ma: I handemeka:na: yoluta: yaka Apa: make handolo pimime leekeme.

²⁰Koto leeke pi manuta: Yesuma:ta: pi walolo mo mani wimiki tembolo da panda: pa:ta: hata: leekeme. Kutupa ipika: nate ai dia:yeke handaa hali ma:nda:ma: ipiki na da:ka:pa: miniekeme.

I pulu alena:ta: ikita: a:pa:peke na ya:la:me leekeeki

²¹Yesuma: iki pa:ta: pa alota: Ita: polueke. Kutupa ikana:ma: I weilu pelemepate ika: hoke hau taapuna: hao homilimikie. I pulu alena: ikita: a:pa:peke na ya:la:me leekeme. ²²Koto leeke handaa mo Diu haliwekima: alota: Ipirana:ma: alota: I pulu alena: ikita: a:pa:peke na ya:la:me lea:

ekita: ipikana:ma: ipiki kone luekema: lea:pe lemekeme. ²³ Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ikita: do oto pa:ta: haleme haliweki halemepate Ita: manda hao epoa:me. Ikita: do kenkena: hao haleme haliweki halemepate Ita: koto tupa: dia:me. ²⁴ Koto peleme ekina: iki pa:ta: ika: hoke hau taapuna: hao homilimikie laa loa:me. I do halima: alo pi na opimika:na:ta: ikita: hoke hau taapuna: hao homilimikie leekeme. ²⁵ Mo haliwekima: Yesu pa:ta: lota: pitolo alota: Neketa: epipe lemekeme. Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Hande titi panake pa:ta: hata: loa:eki kone alo loa:me. ²⁶ Ika: pu haleme hauna: Ima: pi wopu lapeke ya:la:me. Kutupa iki pa:ta: pi yokaaalu pea:peke ya:la:me. Kutu pa:la:pate I tapaeya: halina: hauta: ota:ekie. Kutupa ipika: kake pa:ta: opua:eki kone kenke wanda:hali pa:ta: la halolome leekeme.

²⁷ Mo haliwekima:ta: Yesuma: mo Ateke leeke ekita: hone na wimikime. ²⁸ Koto ekina: Yesuma: iki pa:ta: alota: Ikana:ma: wetepena: Wanda:halina: Eiyeke mea a:meiyaemeka:na:ta: I do halima: la:tiki pua: ekita: ota: ya:ka:ta:me laa koto natena: hone wilimikie. Kutupa make Ima: ya kone hau ma:nda: na piki hande Apa:ma: walea:eki homeke pu haowa: ekita: hone wilimikie. ²⁹ Kutupa I tapaeya: halita: dika: mandakena: halopa:me. Ima: ipiki ta:na:ma: homaaso hau hoto paeyao pu halo ekina: I honumake hano I na mina:pa:lala:me leekeme. ³⁰ Ipirana:ma: do leeke pi opuaata: wanda:hali wopuma: ipiki pa:ta: hone tulaemekeme.

Mo hande ota: pimanu opiteleme ekima: iki ka:la:pa: hamina: leliekeeki

³¹ Koto ekina: mo Diu haliwekima: ipiki pa:ta: hone tulaemeke haliweki pa:ta: Yesuma: alota: Ikana:ma: Ima: waloloeki opua pea:tiki pimika:na:ta: kota: ota: ya disaipolo haliweki hata:ta: ³² ota: hau pita:la:eki handilimikie. Kutupa mo ota: hau pita:la: ekima: iki ka:la:pa: tapao hamina: lelieke. ³³ Mo haliwekima: ipika: pi hombo peaaso alota: Nikita: Eipoloha:ma:na: tapake haliweki haloma:pate hoto homeke a:nda: nikana:ma: hali ma:nda: pa:ta: tala:liao hata: ipika: e pa hameke na pokao haoma:me laa Nakana:ma: alota: Ikita: ka:la:pa: tapao halimikie ale ekita: eki epina: alepe lemekeme. ³⁴ Yesuma: iki pa:ta: alota: Iki pa:ta: ota: pi alome. Hali epima: hoke hau pu haya:ka:na:ta: koto halima:ta: hoke hau pu hala: ekina: e pa hameke pokaasa: hali leke hala:me leekeme. ³⁵ Kutu piki halita: ipika: teke halina: tapake amele hoto paeyao na hao hatiki piliepate teke halina: eiyeketa: hoto paeyao hao halieke. ³⁶ Hande Eiyekema: iki ka:la:pa: tapaeya:ka:na:ta: kota: ota: ka:la:pa: tapao halimikie. ³⁷ Ikita: Eipoloha:ma: tapake haleme ekita: Ima: handolopate Ima: walolo pimanu na mendieleme ekina: I luekema: pitelememe. ³⁸ Yaka Apa:ma: I pa:ta: walea:eki kone Ima: walolopate ikana:ma: ika: apa:ma: walea:eki pitelememe leekeme.

³⁹ Mo haliwekima: ipika: pi hombo peaaso alota: Nika: apa:ta: Eipoloha:ma:e lemekeme. Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ikita:

Eipoloha:ma:na: wekitonu haemekena: yoluta: Eipoloha:ma:na: pieke ekimanu kone pulu pimime. ⁴⁰Ima:ta: Koda: pa:ta: opua:eki homeke ota: hau pita:la:eki iki pa:ta: waloa:pate ikana:ma: I luekema: pitelememe. Eipoloha:ma:ma: kutupiki hau na piekeme. ⁴¹Ika: apa:ma: piekeeki kone pitelememe. Mo haliwekima: hombo peaaso alota: Nikita: pake wekitonu dia:me. Nika: Apa: homeke Koda: hala:me lemekeme. ⁴²Yesuma: iki pa:ta: alota: Koda:ta: ika: Apa: haya:ka:na: yoluta: I pa:ta: pukima: homolo pimime. Ita: Koda: pa:ta: hao a:pa ame do halo ekina: loa:me. Ya hone wia na epeke ipikana:ma: I tapaeyeke a:pa halo ekina: loa:me. ⁴³Ikana:ma: Ima: alo pita: eki peke hone na witelemepe. Ima: aloeki na opulumeke hone witeleme ekina: loa:me. ⁴⁴Ikita: ika: apa: Sadanina: ekiyeke titi halememe. Koto peleme ekina: ika: apa:na: hone pa:la: ekimanu puluekema: pitelememe. Titi panake pa:ta: kone ipikita: hali lita:la: hali hayekeme. Ipiki pa:ta: ota: hau pita:la:eki ma:nda: na ula: ekina: ipikana:ma: ota: hau pea:peke na ya:la:me. Yayapiki pi lea:ka:na:ta: ipika: pita:la:eki kone ala:me. Ipikanama: yayapiki pi lo hala: ekina: make ipikita: yayapiki pi ala: teke hali hala: ekina: make loa:me. ⁴⁵Ima: ota: pi alo ekita: ikana:ma: na opitelememe. ⁴⁶Iki pa:ta: hala: hali epima: Ima: hoke hau pua:eki ma:nda: peneme yaaliepe. Ima: ota: pi loa:ka:na:ta: pa eki peke na opitelemepe. ⁴⁷Koda:na: wekiwandiki tonuma: Koda:na: pimanu opu halemepate ikita: Koda:na:eki na haleme ekina:ta: na opitelememe.

Yesu Eipoloha:ma: yaapo

⁴⁸Mo Diu haliwekima: Yesuna: pi hombo peaaso alota: Nikana:ma: neketa: Sametia hali neke pa:ta: hoke temoko pita: pa:la:me loma: ekita: paeki loma: eke. ⁴⁹Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: I pa:ta:ta: hoke temoko dia:me. Yaka Apa:na: pi laasopate ikana:ma: yaka pi tombaaluekema: pitelememe. ^{50Ima:ta: yaka pi kone na laasopate hali ma:nda:ma: yaka pi laluekema: pita:la:pate ipikita: pi yokaalu pulu pa:la: halie. ⁵¹Iki pa:ta: ota: pi alome. Hali epima: yaka waloloeki opua pia:ka:na:ta: koto halita: hoto ma:nda: a:nda: homa:la:eki na handilieke. ⁵²Mo Diu haliwekima: Yesu pa:ta: alota: Ameta: ota: hone witoloma:me. Neke pa:ta: hoke temoko pilam:me. Eipoloha:ma: make mo potopede haliweki make amba: homemekepate nakana:ma: alota: Hali epima: yaka waloloeki opua pita:la: halita: hoto ma:nda: a:nda:ta: homa:la:eki na handilieke lepate ⁵³nika: apa: Eipoloha:ma:ta: amba: homeekeme laa nakana:ma: ipiki ankulaluekema: alepe. Kutupa mo hande potopede haliweki make amba: homemekeme laa neketa: ekipiki hali haluekema: hone witolo alepe lemekeme.}

⁵⁴Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ima: kone yaka pi laa laowa:ka:na: yoluta: Ita: pa hali kone halo pua:me. Yaka pi laasa: halita:

yaka Apa:ma: kone laasa:me. Ipirita: ikana:ma: nika: Koda: hala:me leme halie. ⁵⁵ Ipirita: ikana:ma: na handelemepate Ima: ipiki hala:eki handolome. Ipirita: Ima: na handolome loa:ka:na: yoluta: kota: iki tupu: yayapiki hali halo pua:me. Kutu pulu pua:pate Ima: ipiki handaata: ipika: pi make opu halome. ⁵⁶ Ika: apa: Eipoloha:ma:ma: yaka di handuluekema: ta:na:ma: homa hata: handaata: ta:na:ma: homeekeme. ⁵⁷ Mo Diu haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Naka: bapi manuta: pa 50manu ai na paela:pate Eipoloha:ma: nakana:ma: amba: handekeea. ⁵⁸ Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Iki pa:ta: ota: pi alome. Eipoloha:ma: ai na mendieke natena: kone Ita: pa halome leekeme. ⁵⁹ Mo haliwekima: Yesu luekema: toopimanu mimikipate Yesuta: mo tembolo da mina:pa:lao a:mbao hama: nane peekeme.

**Inkikima: mendieke pa:ta: kone handa:peke
na yeke halina: leke ki laeyekeeki**

9 ¹ Yesuma: pota:na: pulu hata: handeekepate inkikima: mendieke pa:ta: kone leke holupiki hali handeekeme. ² Kutupa ipika: disaipolo haliwekima: Yesu lota: pitolo alota: Disao. Do mendieke pa:ta: kone do halina: leke holupiki hauta: epima: pa:la: hoke hauna: pa:la:pe laa ateke inkikina: ekina: pa:la:pe o ipika: ekima: kone pa:la:pe laa lota: pimikime. ³ Kutupa Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Do halima: make ateke inkikima: make ika: hoke hau peleme ekina: na pa:la:me. Pa Koda:na: wele pita:la: ekima: do hali epeasa:eki handena:yeke leke holupiki hali mendia pa:la:me leekeme. ⁴ Hande I tapaala: halina: eta: nate a:pa talo haena: pokatiki pumana:e. Timba: lolo yapea:ka:na:ta: ipika: e pokaapeke na yelieke. ⁵ I kenkena: a:pa halo dina:ta: kenkena: paa peaasoeki halome leekeme. ⁶ Kotoeki laata: Yesuma: dopi kenkena: taata: kenke taapu dakole peao handeeki meaata: mo halina: leke pa:ta: kitaaso hata: ⁷ ipiki pa:ta: alota: Mo hande tunkula: pa ula: Sailoa:me ikali pa:ta: pua naka: leke popeleke tanda:pa:peke laa leekeme. Koto ikali bikita: Tapaala:me laa lo haemekeme. Koto ekina: mo hali puata: ipika: leke popeleke tanda:pa ala:ta: handolo hata: la:ka:la paa epeekeme.

⁸ Kutupa ipika: da wanda:halima: make mo pitu hata: honke lea:tiki piekeeki opimiki wanda:halima: make alota: Do halita: hande pitu hata: honke lo pita:tiki pia: hali dia:ya:ka:ta:pe laa lemekeme. ⁹ Mandane wanda:halima: alota: Aowe. Koto hali lataa lemekepate mandane wanda:halima: alota: Dia:me. Do halima: handeke hali kone ma:nda: hata: pa:la:me lemekeme. Koto lemekepate mo halima: ipika: kone alota: I lataa leekeme. ¹⁰ Wanda:halima: ipiki pa:ta: lota: pitolo alota: Ekipa naka: leke epeao pa:la:pe la lemekepate ¹¹ ika: pi hombo peaaso ipikana:ma: alota: Mo hande Yesu biki leleme halima: kenke dakole peao yaka lekena: kitao I pa:ta: alota: Mo Sailoa:me ikali pa:ta: pua naka: leke

popeleke tanda:pa:peke lea:me laa koto leeke handaa I pua tandepoa:pate ala:ta: ala:ta: koto kone handoa:me leekeme. ¹²Koto leeke handaa mo wanda:halima: lota: pitolo alota: Koto halita: hando pa:ta: hala:pe la lemekepate ipikana:ma: alota: I na handolome leekeme.

Mo Pa:tisi haliwekima: hande epeaeyekeeki handemekeeki

¹³Kutupa mo haliwekima: hande amba: leke holupiki hali hatuku mo Pa:tisi haliweki pa:ta: waluekema: mea pemekeme. ¹⁴Yesuma: kenke dakole peao mo halina: leke kilaake hauta: Hoto Pila: Natena: piekeme. ¹⁵Kutupa mo Pa:tisi haliwekima: mo hali paa lota: pitolo alota: Naka: leketa: ekipa epeao pa:la:pe la lota: pimiki handaa mo halima: alota: Ipikana:ma: kenke dakole piki ekima: yaka lekena: kitaeyeketa: ikali pa:ta: pua tandepoa: ekita: ameta: handolome leekeme. ¹⁶Mandane Pa:tisi haliwekima: alota: Do hau pa:la: halita: mo Hoto Pila: Natena: pi ula:eki yamba:la:la: ekina: ipikita: Koda:ma: na tapaala:me lemekepate mandane haliwekima: alota: Dupiki wele pita:la: ekita: hoke hau pa:la: halima: ekipa piliepe la lemekeme. Koto ekina: ika: kone putupaalu pea pi ta:ta: ta:ta: lemekeme.

¹⁷Kutupa mo Pa:tisi haliwekima: hande hali pa:ta: hoto ma:nda: paa lota: pitolo alota: Nakana:ma: alota: Yaka leke kilaeya:me alepateta: ipiki pa:ta: eki hone witelepe lemekeme. Mo halima: hombo peaaso alota: Ipikita: Koda:na: potopede halie la leekepate ¹⁸mo Diu haliwekima: ipika: leke holu pea hayekeeki make mo leke epeaeyekeeki make koto pi opua:peke kiaaso hata: mo halina: ateke inkiki yaapo wi la: mea ¹⁹ipiliki pa:ta: lota: pitolo alota: Do halita: ipilika: wekipe. Kutupa ipikita: panake mendi pa:ta: kone leke holupiki weki mendipe laata: Kutu pia:ka:na: yoluta: kota: ameta: ekipa handolo pia:pe laa lota: pimikime. ²⁰Mo halina: ateke inkiki yaapoma: ika: pi hombo peaaso alota: Koto halita: dika: weki ya:la:pate mendia: pa:ta: kone leke holupiki weki mendia: ekita: hone ulupa:pateta: ²¹ame ipika: leke kila handa:la:eki make ipika: leke kilaake hauta: epima: pa:la:pe. Kota: dikita: mata:la:me laa lepekeme. Ipiki pa:ta: pua opua:pa:peke. Ipika: bapi manuta: ana:na: hala: ekima: ipika: kone la kilieke laa lepekeme. ²²Ateke inkiki yaapoma: mo Diu haliweki pa:ta: paala:ma: homolo hata: dupa lepekeme. Mo Diu haliwekima:ta: hali epima: Yesuta: hande Ketiso hala:me lelimi wanda:halita: mo pi hotu haemeke da pa:ta: na epena:yeke pa yokomana: la pi la: wieke ekina: paala:ma: homepekeme. ²³Koto ekina: mo toolima: alota: Ipika: bapimanu ana:na: hala: ekima: ipiki pa:ta: pua opua:pe laa lepekeme.

²⁴Kutupa hoto yaapo peao hande mendieke pa:ta: kone leke holupiki halita: mo haliwekima: wi la ipiki pa:ta: alota: Koda: pa:ta: pi la: witolo hata: ota:eki lapeke laa nikana:ma: hone uluma:me. Koto hande halita: hoke hau pita:la: halie la lemekeme. ²⁵Kutupa mo halima: ika: pi hombo

peaaso alota: Ipikit: hoke hau pa:la: halipe. ¹ mata:la:me. Pa hau homeketa: handolome. Amba:ta: yaka leke holu pea haowa:pate ameta: yaka leke kila handolome leekeme. ²⁶ Mo haliwekima: ipiki pa:ta: lota: pitolo alota: Neke pa:ta: eki hau pia:pe. Naka: leketa: ekipa kilaaya:pe laa lota: pimiki handaa ²⁷mo halima: alota: Amba: la kua:pate na opuelememe. Ekiyeke pa opuluekema: alemepe laa iki make mo hande halina: disaipolo haliweki haluekema: hone witelemepe la leekeme. ²⁸ Koto leeke handaa mo haliwekima: ipiki kitaaso hata: alota: Neketa: mo hande halina: disaipolo hali halepate nikita: Mosesina: disaipolo haliweki haloma:me. ²⁹ Koda:ma: Mosesi pa:ta: la:la: ekita: nikana:ma: hone uluma:pate koto hande halita: hando pa:ta: hao a:pa pa:la:pe. Niki na handoloma:me laa lemekeme.

³⁰ Koto ekina: mo halima: ika: pi hombo peaaso alota: Ikana:ma: koto halita: hando pa:ta: hao a:pa pa:la:pe alempateta: yaka leke ipikana:ma: kilaaya:me. ³¹ Nikana:ma: Koda:ma: hoke wanda:halina: pi na opita:la: ekita: handoloma:pate pa Koda:ma:ta: ipiki pa:ta: homu pea hata: ipika: hone pa:la: hau peaaseme wanda:halina: pita: opu hala:me. ³² Koto: panake pa:ta: ala:ta: ala:ta: wepieke pa:ta: kone mo mendieke dina: kone leke holupiki halina: leke kilaasa: ekita: ma:nda:ma: dupaeya:me pita: na opoloma:me. ³³ Koto hande halima:ta: Koda: amele hao na epea:ka:na: yoluta: hau homeke a:nda: pea:peke na yolo pia:me leekeme.

³⁴ Koto ekina: mo haliwekima: ipika: pi hombo peaaso alota: Naka: ama:ma: hokeeki tukiki pa:ta: hata: ma:nda:leke daele halima: kone niki waluekema: alepe lemekeme. Koto laa mo halita: mo pi hotu haemeke da pa:ta: na epena:yeke pao yoka ta:ta: haena: lemekeme.

Hoke ekima: leke holu peaasa:eki

³⁵ Yesuma: mo hali yoka ta:ta: haena: lelememe lemekeeki opuaata: mo hali weiya handa: wia ipiki pa:ta: alota: Wanda:halina: Eiyeke pa:ta: hone tulao halepe laa leeke handaa ³⁶mo halima: Yesuna: pi hombo peaaso alota: Tekehario. Wanda:halina: Eiyeke pa:ta: hone tulao haluekema: loa:me. Ipika: biki la kie leekepate ³⁷Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Ipikit: amba: handeme. Neke yaapo do pi pi alepe halie laa leekeme. ³⁸Mo halima: Yesu pa:ta: alota: Tekehario. Hone tulaasome laata: Yesu pa:ta: tumiki yotuao pitiekeme.

³⁹ Kutupa Yesuma: alota: Do kenkena: wanda:halina: pi yokaalu puluekema: epoa:me la leke holupiki wanda:halima: handena: make handeleme wanda:hali make leke holu pea haena:yeke epoa:me la leekeme. ⁴⁰ Mandane Pa:tisi haliwekima: koto leekeeki opua Yesu pa:ta: lota: pitolo alota: Nikita: leke holupiki haliweki halemema: alepe lemekepate ⁴¹Yesuma: iki pa:ta: alota: Leke holupiki haliweki haemekena: yoluta: iki pa:ta: hokeeki ma:nda: na ulu pia:me laa kutupulu pia:pate

ikana:ma: alota: Nikita: handoloma:me aleme ekina: iki pa:ta: hokeeki pa ula:me leekeme.

Mo Sipisipi ma:na:na: holinda:na: onkoluma: pi

10

¹ Yesuma: alota: Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Hali epima: mo sipisipi ma:na:manu holinda: pa:la: pota: kake pa:ta: na peke pa pa:ta: ponda:pa pea:ka:na:ta: koto halita: ta:ta:na: alemanu muluekema: pake nala: halie. ² Pate mo pota: kake pa:ta: pula: halita: mo hande sipisipi ma:na:manu handeteke hala: halie leekeme. ³ Mo pota: kake handeteke hala: halima:ta: koto hali pena:ta: pota: lombalieke. Kutupa mo halima: ipika: ma:na: manuna: biki laa wi la: mepi peaata: mo ma:na: manuma: ipika: pi holā:make opimika:na:ta: hama: nane hatuku pelieke. ⁴ Hama: nane hatuku puaata: ipiki amba:la titina: pelieke. Kutupa mo sipisipi ma:na: manuma: ipika: pi holā:make opitolo hata: ipiki telia: mea pelimikie. ⁵ Pa hali ma:nda: telia: meata: na pelimikie. Dia:me. Ipika: pi holā:make na opitolo hata: mo ma:na:manu pindipa pelimikie.

⁶ Yesuma: onkoluma: laa do pi leekepate mo haliwekima: do pi teketa: hone na wimikime.

Yesuta: epeke tupa: ma:na: handeteke hala: hali

⁷ Koto ekina: Yesuma: paa dupa leekeme. Ima: iki pa:ta: ota: pi alome. Ita: sipisipi ma:na: manuna: pota: kake halome. ⁸ I na epeke hano titina: epemeke haliweki paeyaota: pake nolo pimiki haliweki epemeke handaa hande sipisipi ma:na: manuma:ta: ika: pi na opimikime. ⁹ Ita: pota: kake halome. Hali epima: I pa:ta: honda: pamba epea:ka:na:ta: koto halima: da:ta:la:eki milieke. Kutupa mo halita: tukiki nane pua:tiki hama: nane a:pa:tiki pitolo hata: epeke nemanu netiki pilieke. ¹⁰ Pake nala: halima:ta: mo sipisipi ma:na:manu pake meata: lia hoeyaaluekema: ipilimipateta: I epolo ekita: ikana:ma: da:ta:la:eki muemena:yeke epolome. Tumba ula: da:ta:la:eki kone muemena:yeke epolome.

¹¹ Ita: handa: ma:na: epeke tupa: handeteke halo halie. Mo sipisipi ma:na:manu tamba: muluekema: yaka da:ta:la:eki hone na ulueke. ¹² Mo yenki e poka:la: somema: pa ma:nda:na: sipisipi ma:na:manu handeteke hawaaso hata: mo tikene kika epea:ka:na:ta: ipikita: teke some dia:yalo hata: mo ma:na:manu mina:pa:lao pindipa pelieke. Koto ekina: mo tikene kikama: hande ma:na:manu lu nea:ka:na:ta: ta:ta: ta:ta: pea pindipa pelimikie. ¹³ Hande yenki muluekema: e pokeke halo halima:ta: mo ma:na:manu pa:ta: hone wopu na witolo hata: ipikita: pa e pokaasa: hali yaalo hata:ta: pindipa pelieke. ¹⁴⁻¹⁵ Ita: hande ma:na: epeke tupa: handeteke halo halie. Yaka Apa:ma: I handa:la:eki make Ima: make yaka Apa: handolo tupa: Ima: make yaka sipisipi ma:na:manu handolome. Kutupa yaka sipisipi ma:na: manuma: make I handilimikie. Kutupa

hande sipisipi ma:na:manu pa:ta: hone witolo hata:ta: yaka da:ta:la:eki alupaowa:ka:na:ta: ana: pilieke. ¹⁶ Yaka mandane ma:na:manu make halemememe. Do haleme ekimanu homeke na loa:me. Iki make yaka pi holə:make opitolo haena: Ima: mina:neaalueke. Kutupa mo ma:na:manu tapake homeke halo pelemepateta: handeteke hala: hali make homeke kone halieke.

¹⁷ Yaka da:ta:la:eki kone pa muluekema: alupaalo poloeki yaka Apa:ma: kotoeki handolo hata: I pa:ta: pukima: wotu homa:la:me. ¹⁸ Hali ma:nda:ma: yaka da:ta:la:eki hoeyaapeke na ya:la:pate yaka hone wia kone yaka hone pa:la: ekina: loa:me. Ima: homeke ana:na: kia pa Ima: homeke ana:na: paa mea:peke ya:la:me. Do ekita: yaka Apa:ma: pea:pekee la:la: ekina: loa:me.

¹⁹ Kutupa Yesuma: do pimanu leeke ekina: mo Diu haliwekima: putupa ta:ta: ta:ta: haemekeme. ²⁰ Mandane haliweki wopuma: alota: Ipiki pa:ta: hoke temoko pita: pa:la:me laa ipikita: keaaso pita:la:me. Ipika: pita: ekipeke opitelemepe laa lea:tiki pimikipate ²¹ mandane haliwekima: alota: Hoke temoko pila: halima: dupiki pi lapeke na ya:la:me laa hoke temokoma:ta: leke holupiki haliwekina: leke ekipa kilaaliepe laa lea:tiki pimikime.

Wanda:halima: Yesu kiaekeeki

²² Koto pita: Diutuseleme nane haena: ta:ta: piki nate epeekeme. Koto nateta: di wia hao amba: kone mo hande tembolo da pota: pa lombemekeeki hone witolo hata: pimikime. Kosa: kina: hata: pimikime. ²³ Koto dina:ta: Yesuta: mo tembolo da pa:ta: hata: mo Solomonona: da mineke pa:ta: pomiekeme. ²⁴ Kutu pitolo haena: mo Diu haliwekima: ipiki dupao hata: ipiki pa:ta: lota: pitolo alota: Nikita: hoto ekipuna: hone eleke eleke wia hamono lelipiki laata: Neketa: hande Ketisope. Niki pa:ta: ota: pi la kia:peke lemekeme. ²⁵ Yesuma: iki pi hombo peaaso alota: Ima: iki pa:ta: amba: la kua:pateta: ikana:ma: I pa:ta: hone na tulaalememe. Yaka Apa:na: bikina: pitolo haumanu paeyao:ma:ta: yaka biki mea a:meiyaasemepateta: ²⁶ ikita: yaka sipisipi ma:na:manu na haleme ekina: I pa:ta: hone na tulaasemememe. ²⁷ Yaka sipisipi ma:na: manuma: yaka pi holə:make minelememe. Ima: make iki handolome. Kutupa yaka hoki nane telia: mea ipulimime. ²⁸ Iki pa:ta: da:ta hao hala:eki halono ikita: ota: na homilimikie. Kutupa ikita: ya kiki pa:ta: haena: hali ma:nda:ma: pa:ta:la: mea:peke na ya:la:me. ²⁹ Yaka Apa:ma: iki I pa:ta: kia:me. Kutupa yaka Apa: make manda hata: paeyao ankulala:me. Yaka Apa:ma: miniki hala: ekimanu hali ma:nda:ma: pa:ta:la: mea:peke na ya:la:me. ³⁰ Yaka Apa: dikita: homeke kone halopa:me leekeme.

³¹ Koto leeke ekina: Mo Diu haliwekima: Yesu luekema: toopimanu paa mimikime. ³² Yesuma: mo haliweki pa:ta: alota: Yaka Apa:ma:

peaala: epeke pita:la: ekimanu wotu Ima: iki pa:ta: waloa:pate eki pua: ekina: toopima: I luekema: pitelemepe. ³³Mo Diu haliwekima: ipika: pi hombo peaaso alota: Nakana:ma: epeke peleeki ma:nda:na: hone witolo hata: toopima: neke luekema: na pitoloma:pate pa Koda: laasa: ekina: pitoloma:me. Neketa: pa hali ya:la:pate nakana:ma: Koda: tupu: hata: kone alome le ekina: pitoloma:me. ³⁴Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ika: Lo Pimanu pa:ta: dupa wape pea ula:me. Ima: alota: Ikita: koda:sunue loa:me laa wape pa:la:me. ³⁵Kota: Koda:ma: ipika: pi la:niaemeke haliweki pa:ta: ika: bikita: koda:manue laa leekeme. Kutupa Baibolo bukana: pita: ota:eki kone pa u halieke. ³⁶Kutu pa:la:pate Ita: hande yaka Apa:ma: I meata: do kenke pa:ta: epono I tapaeya:me. Koto ekina: Ima:ta: Koda:na: Eiyeka halome loa: ekita: Koda: laasopatema: ekipeke alemepe. ³⁷Yaka Apa:na: pita:la: ekimanu na pua:ka:na:ta: kota: I pa:ta: hone na tulaapa:pe. ³⁸Kutu pua:peke ya:la:pate yaka Apa:na: pita:la: ekimanu pua:ka:na:ta: I pa:ta: hone na tulaake hata: kone yaka pitolo ekimanu pa:ta: kone hone tulaapeke aleo. Kutu pimika:na:ta: hande Apa:ta: I tukiki pa:ta: hala:eki make Ita: ipiki tukiki pa:ta: haloeki make handa: hone wilimikie leekeme. ³⁹Yesu pa:da:ka:pa: minuluekema: pimikipate ipikita: opa: pa lopa peekeme.

⁴⁰Yesuta: pa la:ka:la pua mo Diodani ikali tunkula mone tea:na: Dionima: amba: bipitaisi peaatiki pu hayeke alena: opolo puata: koto pa:ta: hayekeme. ⁴¹Wanda:hali wopuma: ipiki pa:ta: pua mombolo hata: alota: Dionima: wele wotu pita:la:eki wopu na piekepate ipikana:ma: do hali pa:ta: leeke pi paeyao amba: yaala:me lemekeme. ⁴²Kutupa wanda:hali wopu koto pa:ta: hata: Yesu pa:ta: hone tulaemekeme.

La:satesi homeekeeki

11 ¹Bedani da pa:ta: hayeke hali La:satesi yeni hayekeme. Mo Bedani data: Mada hakepiki Meti yaapona: dae. ²Mo Metima:ta: hande Tekehalina: ankena: totopo wotupiki senisi holaota: ipika: itikima: kone honiaekekeme. Koto wanda:na: beliki La:satesi yeni hayekeme. ³Koto ekina: mo hakila:ma: Yesu pa:ta: pi tapaaso alota: Tekehalio. Naka: yankeketa: yeni hao ula:me laa tapaepekeme. ⁴Yesuma: koto pi opua alota: Koto yenima:ta: hali na homaalieke laa koto yeni a:pa hake hauta: Koda:na: biki make Koda:na: Eiyekena: biki make mea a:meiyaena:yeke a:pa hao pa:la:me leekeme.

⁵Yesuma: mo beliala: tepo pa:ta:ta: hone wotu wiekeme. ⁶Kutupa hande La:satesi yeni hao ula:me leekeeki opuata: pa hoto yaapo koto pa:ta: hao ⁷ipika: disaipolo haliweki pa:ta: alota: Diudia nane paa la:ka:la pomana:e leekepate ⁸ipika: disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Disao. Amba: numaneke a:nda: mo Diu haliwekima: toopima: neke luekema: taapemepate koto pa:ta: paa pomana: alepe lemekeme. ⁹Yesuma: alota:

Nate homekena: pa yata:pea:peke nate leke manuta: 12 awamanu dia:ya:ka:ta:pe. Hali ma:nda:ta: oli nate talo haena: pomia:ka:na:ta: do kenkena: paa pa:la:eki handa:la: ekima: ipikita: lopuluekema: taapa:tia na pelieke laa ¹⁰Kutu pulu pa:la:pateta: timba: alo haena: pomia:ka:na:ta: ipiki pa:ta: paa na peaasa: ekima: ipikita: lopuluekema: taapa:tia pelieke leekeme. ¹¹Yesuma: kotoeki laa pi ma:nda: alo alota: Nika: yankeke La:satesita: amba: u peila:pateta: ipiki mea tiaalo pulume leekeme. ¹²Koto leeke handaa mo disaipolo haliwekima: alota: Tekehalio. U pelia:ka:na:ta: kota: tiaalieke lemekeme. ¹³Yesuma:ta: mo La:satesi ota: homeeke ekina: leekepate mo haliwekima:ta: pa u peileke ala:me hone wimikime. ¹⁴Koto ekina: Yesuma: iki pa:ta: peneme yao alota: La:satesi ota: homeekeme. ¹⁵Koto pa:la:pate ikana:ma: hone tulao hamina:yeke iki pa:ta: hone witolo hata: ipiki yaapo na haowa: ekima: ta:na:ma: homolome laa ipiki pa:ta: pomana:e leekeme. ¹⁶Koto ekina: Tomasita: hande Manda:e halima: ipika: disaipolo yankeketti pa:ta: alota: Nika: Disa ame_{le} paeyao mandakena: bape laa ipiki ame_{le} homomana:e leekeme.

Yesuta: paa mea tiaasa:eki make da:taasa:eki make hala:me

¹⁷Yesu opolo puaata: La:satesi lapa: pea haena:ta: hoto tonkopu wiekeeki opiekeme. ¹⁸Mo Bedani data: Diutuseleme da teke pa:ta: kone hayekeme. ¹⁹Kutupa Diu wanda:hali wopuma: Mada Meti yaapo ipilika: ana: homeeke ekina: tamba: minolo hata: pi pi loluekema: pemekeme.

²⁰Madama: Yesu ipula:me lemekeeki opuaata: manda:hande peekepate Metita: da pa:ta: pitina: peekeme. ²¹Madama: Yesu manda:hande pea ipiki pa:ta: alota: Tekehalio. Neketa: do pa:ta: haeka:na: yoluta: ya ana: na homolo pia:me. ²²Kutu pulu pia:pate pa ame do kone nakana:ma: Koda: pa:ta: ala:ta: ma:nda: honke lelipi ale Koda:ma: ota: kilieke hone witolome leekeme. ²³Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Naka: ana:ta: paa tiaalieke leekeme. ²⁴Madama: hombo peaaso alota: Mo hande paelia: natena: Koda:ma: ipiki paa mea tiaalo pa:la: ekita: hone witolome leekeme. ²⁵Koto leekepate Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Ita: pa mea tiaasa:eki make da:taasa:eki make halome. Hali epima: I pa:ta: hone tulao haya:ka:na:ta: kota: koto hali homea:ka:na: kone da:ta halieke. ²⁶Kutupa hali epima: da:ta: hata: I pa:ta: hone tulao haya:ka:na:ta: koto halita: ota: na homilieke. Ima: do alo pina: homelepe laa leekeme. ²⁷Madama: ipika: pi hombo peaaso alota: Tekehalio. Aowe. Naka: kakema: homolo hata: neketa: hande Ketiso make Koda:na: Eiyeke do kenkena: ipilieke leeke halita: hone witolome leekeme.

Yesuma: e leekeeki

²⁸Madama: kotoeki laa pa pua hakepiki Meti pa:ta: yopu pua alota: Tekehalima: do a:pa hata: neke wi ala:me. ²⁹Meti koto pi opua tiao Yesu manda:hande puluekema: aiya peekeme. ³⁰Yesuta: mo hande da pa:ta:

ai na opolo peke Madata: ipiki manda:hande pieke alena: pa hayekeme.
 31 Mo mandane Diu wanda:halima:ta: Meti pa:ta: a:ta:ma: homolo hata:
 ipiki ame^{le} pita:ta: Meti ai tiao hama peekeeki handaata: ipiki telia:
 mea pemekeme. Ika: honema:ta: Metima: mo lapa: pieke ale pa:ta: e lolo
 pula:me hone wimikime. 32 Metima: Yesu hayeke alena: opolo pua Yesu
 handolo ipika: anke pa:ta: lopa:niao alota: Tekehalio. Neke do pa:ta:
 haeka:na: yoluta: ya ana: na homolo pia:me leekeme.

33 Metima: e leekeeki make mo ipiki ame^{le} pemekeme Diu wanda:halina:
 e lemekeeki make handaata: ipikana:ma: ka:nda:ma: homolo hata: ipika:
 puki tetoma: homeekeme. 34 Yesuma: alota: Ipikita: hando pa:ta: wilimipe
 leekte handaa ikana:ma: alota: Tekehalio. Handolo epoe lemekeme.
 35 Kutupa Yesuma: e leekeme. 36 Koto ekina: mo Diu wanda:halima: pi
 hotioli alota: Handa:pe. Do halima: La:satesi pa:ta: pukima: wotu homolo
 pita:la:me lemekepate 37 mandane wanda:halima: alota: Do halima:ta:
 hande leke holupiki halina: leketa: kilaeya: tupu: mo halina: homa:la:eki
 make sa:sas: pia:peke yolo pia:me hone witoloma:me lemekeme.

La:satesi paa mea tiaeyekeeki

38 Yesuma: pa puki tetoma: homolo hata: mo lapa: pimiki alena:
 peekeme. Mo lapa: pimiki ekita: tikene da pa:ta: toopima: a:mba
 wimikime. 39 Yesuma: alota: Mo toopi pa nane mea wipe leekepate hande
 hoieke halina: beliki Madama: alota: Tekehalio. Punku wotu pilieke. Mo
 lapa: pea hamonota: hoto tonkopu paeya:me leekeme. 40 Yesuma: ipiki
 pa:ta: alota: Nakana:ma: hone tulao haeka:na:ta: Koda:na: pa^qa pa:la:eki
 handilipkie pita: na loa:pe leekeme. 41 Kutupa hande toopi pa nane mea
 wimikime. Yesuma: handa:liao hata: alota: Apa:o. Nakana:ma: yaka pi
 opu hale ekina: neke pa:ta: keiyae pi alome. 42 Nakana:ma: Ima: aloeki
 opu hale ekita: handolopate pa do haleme wanda:halima: nakana:ma: I
 tapaaleeki handa: hone tulaena:yeke neke pa:ta: do pi alome leekeme.
 43 Yesuma: koto laa anekema: wi alo hata: alota: La:satesio. Hama epoe
 leekeme. 44 Hande homeeke halita: kiki anke leke popeleke ipika: dauma:
 ambula wimiki tupu: tiao hama epeekeme. Kutupa Yesuma: iki pa:ta:
 alota: Dau leisi mea bao epena: tapaape leekeme.

Yesu lulu pimiki ekina: pota: weimikieki *(Ma:tiu 26:1-5, Maka 14:1-2, Luku 22:1-2)*

45 Meti handolo pemekeme Diu wanda:halina wopuma:ta: Yesuma: piekeeki
 handaata: ipiki pa:ta: hone tulaemekeme. 46 Kutu pimikipate mandane
 haliwekima:ta: Yesuma: pieke ekita: mo Pa:tisi haliweki lolo pemekeme.
 47 Koto ekina: mo Pa:tisi haliweki make mo yeni peao haemeke you
 haliweki make mo Kalesete tapake ame^{le} momba:lalo hata: alota:
 Nikana:ma:ta: eki pumana:pe. Do hande halima: wele wotu pa:la:

ekimanu pita:la:me. ⁴⁸Pa pina: paoma:ka:na:ta: wanda:hali paeyaoma: ipiki pa:ta: hone tulaalimikie. Kutupa make mo Loma: haliwekima: a:paata: nika: tembolo da make nika: tapake make telipina: hoeyaalimikie lemekeme.

⁴⁹Iki pa:ta: hayeke hali Kaiya:pasita: koto bapina: yeni peao haemeke you haliwekina: you hali hata: kone ipikana:ma: alota: Ikita: ala:ta: ma:nda: na handelememe. ⁵⁰Wanda:hali paeyao pa:ta: hali homeke homea:ka:na:ta: iki pa:ta: epekeeki ipilieke. Kutupa nika: tapake paeyao hoeyaapeke na yelieke. Kutu pulu pa:la: ekita: hone na witelemepe leekeme. ⁵¹Do leeke ekita: Kaiya:pasima: kone pa na leke koto bapina: yeni peao haemeke you haliwekina: you hali hata: Yesuta: mo Diu wanda:hali pa:ta: homolo piekeeki la halolo hata: leekeme. ⁵²Kutupa make mo Diu wanda:hali pa:ta: homeke na homeke mo Koda:na: weki wandikita: pa hata: pepi pea haena: kone paeyao handa: mea homeke tapake kone apa:tao haena:yeke Yesu homolo pa:la:eki la halolo hata: leekeme. ⁵³Koto leeke ekina: mo Diu wanda:halina: you haliwekina: koto natena: kini pea Yesu lulu peleme pota: weimikime. ⁵⁴Koto ekina: Yesuta: koto pa:ta: pominolo hata: peneme yao na pomiekepate Diudia nane mina:pa:lao mo hapu hayeke alena: teke pa:ta: hayeke da Ipoteimi da pa:ta: puaata: ipika: disaipolo haliweki amele koto pa:ta: haemekeme.

⁵⁵Mo Diu wanda:halina: Lombei Pupa Yapeeke nate tankulieke handaa papate da ta:ta: ta:ta: wanda:halima: ne ai na pambeke haena: ika: loke wamo puluekema: oli Diutuseleme da nane pemekeme. ⁵⁶Mo wanda:halima: Yesu weitolo hata: mo tembolo da pa:ta: momba:la ika: ika: kone lota: lota: pu alualu pitolo alota: Eki hone witelemepe. Do hande ne pamba:la: ekita: na ipilieke hone witoloma:pate eki hone witelemepe la leekeme.

⁵⁷Kota: mo yeni peao haemeke you haliweki make mo Pa:tisi haliweki tonka:na: ikana:ma: pi alo alota: Hali epima: Yesu hala:eki handea:ka:na:ta: Yesu da:ka:pa: minomonoyeke niki a:pa la kia:pa:peke lemekeme.

Bedani da pa:ta: Yesuna: mo nada senisi holaeylekeeki
(Ma:tiu 26:6-13, Maka 14:3-9)

12 ¹Mo hande Lombei Pupa Yapeeke natena: ne pambuluekema: haena: nate yunki mindiki hata: pa wina: kone Yesuta: mo Bedani da pa:ta: peekeme. Hande Yesuma: paa mea tiaeyleke hali La:satesi ipika: dae. ²Koto pa:ta: Yesuna: ne pambaemekeme. La:satesita: teipolona: Yesu yaapo mandake pa:ta: pitina: Madama: hande ne pane pea hale hale piekeme. ³Kutupa Metima: mo nada senisi seliapota: yenki tieke ale kone mo ka:nda: makata: kilo pa hapo siki tupa: meata: Yesuna: anke pa:ta: holaota: ipika: itikima: honiaeylekeme. Kutu pieke ekima:

mo senisi totopoma:ta: mo da paeyao pa:ta: totopo yuyu wia wiekeme.
 4 Mo disaipolo hali homeke Isekatioti hali Diudasita: hande Yesu a:nda:
 lombolo pieke hali ipikana:ma: alota: 5 Do senisita: ma:nda:ma: hambena:
 laata: 60 kina meaata: nate hali wanda:hali pa:ta: na teli teli peaemeke
 ekita: ekipeke pimipe leekeme. 6 Do leeke pita: nate hali wanda:hali
 pa:ta: a:ta:ma: homolo na leke pake hali hata: leekeme. Mani pausata:
 ipikana:ma: miniki hata: mea pomiekepate ipika: hone wia yoka: mea:tiki
 piekeme. 7 Koto leekepate Yesuma: alota: Koto wanda: pa:ta: pi na lapeke.
 Ipika: wia hala:eki pa miniki haena: I toko hoiyulu peleme natena: loa:me.
 8 Natahali wanda:halita: iki ame~~le~~ hao halo pelemepate Ita: iki ame~~le~~ na
 hao halumeke leekeme.

La:satesi lulu pimiki pota: weimikieki

9 Diu wanda:hali wopuma: Yesuta: Bedani da pa:ta: a:pa hala:me
 lemekeeki opuaata: koto pa:ta: pemekeme. Yesu homeke handuluekema:
 na pekepate hande Yesuma: lapa: pa:ta: pa mea tiaeeyeke hali La:satesi
 make handuluekema: pemekeme. 10 Koto ekina: mo yeni peao haemeke
 you haliwekima:ta: La:satesi make lulu pimiki pota: weimikime. 11 Diu
 haliweki wopuma: La:satesi pa:ta: hone witolo hata: ika: you haliweki
 mina:pa:lao Yesu pa:ta: hone tulaemeke ekina: pimikime.

Ta:na:ma: homolo hata: Diutuseleme nane pemekeeki

(Ma:tiu 21:1-11, Maka 11:1-11, Luku 19:28-40)

12 Da ka:la:peeketa: hande Lombei Pupa Yapeeke dina: ne
 pambuluekema: momba:la haemeke wanda:hali paeyao:ma:ta: Yesuta:
 Diutuseleme da nane ipula:me lemekeeki opimikime. 13 Koto ekina:
 dopema: handeke ti palekemanu tonda:pa: mepi pea mina Yesu
 manda:hande puluekema: wi la:tiki pulu hata: alota:

Koda:na: pi laapa:pe.

Tekehalina: bikina: ipula: halita: Koda:ma: epeaeya:ka:na:ta: epelieke.
 Ipikita: Isulai wanda:halina: Kini halie la lemekeme.

14 Yesuma: donki ma:na: handa: wiata: mo ma:na: hoki manda pitiekeme.
 Kutu pieke ekita: mo Baibolo buka pa:ta: wape pa:la: ekita: dupa

15 Saioni data: paala:ma: na homa:peke. Handa:e. Naka: kini hali koto
 ipula: handa:e. Donki ma:na: siki ipika: hoki manda pita: koto
 ipula: handa:e laa wape pa:la:me.

16 Yesuma: koto hau pieke pita:ta: ipika: disaipolo haliwekima: hone na
 wimikipate pa wetepena:ta: Yesu paa tiao oli ipika: paa piki kapu tieke
 mulu pieke haena: ikana:ma: mo Baibolo bukan: dupiki pi wape pa:la:
 ekita: ota: Yesu pa:ta: kone yaeyekeeki hone wimikime.

17 La:satesi lapa: pa:ta: wina: Yesuma: wi la paa mea tiaeeyeke pita:ma:
 Yesu ame~~le~~ haemeke wanda:halima: koto pieke ekita: hande wanda:hali

pa:ta: amba: la halemekeme. ¹⁸Koto wele wopu pieke ekina: wanda:hali paeyaoma: opuata: Yesu manda:hande pulu pemekeme. ¹⁹Koto ekina: mo Pa:tisi haliwekima: ika: kone ane la: mone la: pu alualu pitolo alota: Handelemepe. Nikana:ma: hau ma:nda: pea:peke na ya:la:me. Handa:pe. Wanda:hali paeya: tapao ipiki telia: mea pulimime lemekeme.

Mandane Kitiki wanda:halima: Yesu weimikieki

²⁰Mo hande ne pambemeke pita: Diutuseleme da pa:ta: yeni pulu pemekeme wanda:hali ameleta: mandane Kitiki wanda:hali make pemekeme. ²¹Mo wanda:halima: hande Ka:lili nane hayeke da Betesaida da hao epeeke hali Pilipi pa:ta: pua alota: Aneke halio. Nika: honema:ta: Yesu handulumeke hone witoloma:me lemekeme.

²²Pilipima: A:ndutu pa:ta: pua laata: Ipilikana:ma: Yesu lolo pepekeme. ²³Yesuma: ipilika: pi hombo peaaso alota: Wanda:halina: Eiyekema: mo paa piki kapu tieke mulu pa:la: di ame ipula:me. ²⁴Ipiliki pa:ta: ota: pi alome. Kuni wae alesiki homeketa: kenkena: na opa: pa lopa na homea:ka:na:ta: ipika: pa u pelia halieke. Kutu pulu pa:la:pate homea:ka:na:ta: opa kiliki wotu a:elieke. ²⁵Hali epima: ipika: da:ta:la:eki kone hone wotu wia:ka:na:ta: ipika: da:ta:la: ekita: aluplieke. Hali epima: do kenkena: hata: ipika: da:ta:la:eki kone hone wopu na wia:ka:na:ta: ipika: da:ta:la:eki mea miniki hata: da:ta hao halo pa:la:eki kone yelieke. ²⁶Hali epima: yaka e pokaaluekema: hone pia:ka:na:ta: ipikana:ma: ya hoki nane telia: mea epena:e. Yaka e pokaasa: halita: I halo alena: kone diki mandakena: halupekema: loa:me. Yaka e pokaasa: halita: yaka Apa:ma: koto halina: biki tieke wina: lelieke leekeme.

Yesuma: ipika: homolo pieke ekina: pi leekeeki

²⁷Ameta: ya puki tandama: homolome hata: eki pi lonope. Doeki lapeke ya:la:pe. Apa:o. Hande I pa:ta: epolo pa:la: di na epena: lapeke lonope. Dia:me. Koto tanda tandama: homolo polo di muluekema: epoa:me.

²⁸Apa:o. Naka: biki tieke wina: lapeke leekeme. Koto la haena: oli ya nanema: la:niaeyeke pi hol:a:makema: alota: Yaka bikita: amba: titina: tieke wina: lolopate paa ma:nda: alo peao tieke wina: lolueke leekeme.

²⁹Koto pa:ta: pambulu bao haemeke wanda:halima: hande pi hol:a:make opua alota: Tutu lia:me lemekeme. Mandane wanda:halima: alota: Enisolo halima: ipiki pa:ta: pi alopate lea:me lemekepate ³⁰Yesuma: iki pa:ta: alota: Oli la:niaeya: pita: I pa:ta: dia:me. Iki pa:ta: hone witolo hata: la:niaaso lea:me. ³¹Ameta: do kenke wanda:halina: pi yokaalu pulu pa:la: di ipula:me. Ameta: do kenkena: tumiki hala: halita: yoka mea lopaalieke. ³²Kutupa Ita: kenkena: hano I mea a:meiyaemeka:na:ta: wanda:hali paeyao I pa:ta: epena: yola: mulueke leekeme. ³³Koto leekte ekita: ipika: homolo piekeeki la halolo leekeme. ³⁴Koto leeketa: mo wanda:hali

paeyaoma: ipika: pi hombo peaaso alota: Mo Lo Pi manuma: ala: ekita: doeki opuma:me. Ketisota: hao halieke ala:me. Nakana:ma: alota: Wanda:halina: Eiyeketa mea a:meiyalieke ale ekita: ekipape. Mo hande Wanda:halina: Eiyeketa: epiya:ka:ta:pe lemekeme.

³⁵ Yesuma: iki pa:ta: alota: Mo hande paa pa:la: ekita: iki amele hosiki halimikie. Timba: la:la: ekima: iki mea tombuaama:na: paa pa:la: pita: kone pua:pa:peke. Timba: la:pa pa:la: pa:ta: pula: halima:ta: Dota: hando pa:ta: pulupe lelieke. ³⁶ Kutu pa:la: ekina: ikita: paa pa:la: dina: hata: paa pa:la: ekina: wekiwandiki leke hamina:yeke paa pa:la:eki pa:ta: kone hone tulaapa:peke leekeme.

Mo Diu wanda:halima: Yesu pa:ta: hone na tulaemekeeki

Yesuma: koto pi laata: mo wanda:hali mina:pa:lao puata: panka halo peekeme. ³⁷ Ipkana:ma:ta: wanda:halina: leke popelekena: hata: kone wele wotu pieke ekimanu mo wanda:halima: handaa kone ipiki pa:ta: hone na tulaemekeme. ³⁸ Mo hande potopede hali Aisayama: leeke ekimanu yaena:yeke piekeme. Dupa

Tekehario. Nikana:ma: la haloma: ekita: epima: opimipe.

Kutupa Tekehaliwa: ipika: wele pieke ekita: epi pa:ta: walea:pe laa leekeme.

³⁹ Koto ekina: mo wanda:halima: hone tulaapeke na yeeke ekina: Aisayama: leekeeki ma:nda: dupa

⁴⁰ Koda:ma: ika: leke holu peaota: ika: pukita: taka:la:pa pua hata:ta: toopi leke wina: leekeme.

Wanda:halima: ika: lekema: handaama:na: make ika: puki tooluma: hone wiaama:na: pua:me.

Ima: iki wamo peaanoyeke I pa:ta: na la:ka:la haena:yeke pua:me laa leekeme.

⁴¹ Koto leeke pita: Aisayama:ta: Yesuma: ipika: paa tieke mea hayekeeki handeeki ekina: Yesu pa:ta: mulu pa:la:eki hone witolo hata: leekeme.

⁴² Kutu pimikipate mo Diu you haliweki wopuma: Yesu pa:ta: hone tulaemekepate mo Pa:tisi haliweki pa:ta: pieke handaata: ika: pi hotu haemeke da pa:ta: ika: ula:eki yokaama:na: ika: hone tulaemekeeki peneme yao na lemekeme. ⁴³ Koda:ma: ika: pi laena: hone na wiki kenke haliwekima: laena: hone wopu wimikime.

Yesuna: leeke pi manuma: pi yokaalu pea:peke ya:la:eki

⁴⁴ Yesuma: pi anekema: alo alota: Hali epima: I pa:ta: hone tulaeya:ka:na:ta: I pa:ta: homeke hone na tulaake I tapaeya: hali pa:ta: make pita:la:me. ⁴⁵ Hali epima: I handea:ka:na:ta: kota: I tapaeya: hali make handa:la:me. ⁴⁶ Ita: do kenkena: paa pa:la:eki tupu: a:pa halome. I pa:ta: hone tulaaseme wanda:halita: timba: la: pamba:la: pa:ta: na

haena:yeke epoa:me. ⁴⁷Hali epima: Ima: alo pi opua na pia:ka:na:ta: koto hali yaapo Ima: pi yokaalu na pulueke. Kenke wanda:halita: iki pa:ta: pi yokaalu puluekema: na epeke iki mea da:taaluekema: epoa:me. ⁴⁸Hali epima: I kiaaso hata: Ima: alo pi na opia:ka:na:ta: kota: ma:nda:ma: ipiki yaapo pi yokaalu pilieke. Do Ima: aloeki manuma: kone paelie natena: ipiki yaapo pi yokaalu pilieke. ⁴⁹Ima: ya hone wia na loa:me. I tapaeya: hali yaka Apa:ma: Ima: lolo pua: ekimanu paeyao ipikana:ma: lapeke leeke handaa pua:me. ⁵⁰Kutupa yaka Apa:ma: du pea:peke la ala: pi manuta: da:ta hao hala:eki kone peaasa:ekie hone witolome. Koto ekina: Ima: alo pita: yaka Apa:ma: I pa:ta: lapeke lea: pi kone alome leekeme.

Yesuma: ipika: disaipolo haliwekina: anke tanda:paeyekeeki

13 ¹Mo hande Lombei Pupa Yapeeke natena: ne pambuluekema: hata:ta: Yesuma: do kenke mina:pa:lao Ateke pa:ta: polo pieke di amba: tunkula:la:me hone wiekeme. Iピカナ:ma: do kenkena: haemeke ipika: wanda:hali pa:ta: pukima: homo hao paeyaalo pulu hata: make iki pa:ta: pukima: homeekeme.

²Welealo nane Yesu ipika: disaipolo haliweki ame^{le} ne no pitimikime. Isekatioti hali Saimonona: ekiye Diudasima:ta: Yesu mina:yeke a:nda: lombolo pieke honeta: ipiki pa:ta: Sadanima: amba: mea wiaeyekeme.

³Yesuma:ta: hande ipika: Atekema: ala:ta: ala:ta: paeyao ipiki pa:ta: haleekeeki make ipikita: Koda: yaapo hao a:pa Koda: pa:ta: polo piekeeki make hone wiekeme. ⁴Koto ekina: Yesuma: mo teipolo mina:pa:lao tiaota: manda pambaeyeke dau hola: mea wiaata: dawelo mea tonkaeyekeme.

⁵Kutupata: ma:tiki pa:ta: ikali hola: pambaata: mo disaipolo haliweki ika: ankemanu homeke pa:ta: pua:tiki pea tanda:pa:tiki pea hande tonkaeyeke daweloma: honia:tiki piekeme. ⁶Kutupata: Saimono Pida pitieke pa:ta: peekepate ipikana:ma: Yesu pa:ta: alota: Tekehali nakana:ma: ya anke tanda:puluekema: pi leekeme. ⁷Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Ame do pitolo ekita: nakana:ma: hone na witelepate wetepena:ta: hone wilipikie leekeme. ⁸Pidama: ipiki pa:ta: alota: Yaka anke nakana:ma: hoto homeke a:nda: tanda:pa:peke na ya:la:me leekeme. Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Ima: naka: anke na tanda:poa:ka:na:ta: kota: neketa: yaka disaipolo hali hapeke na yeliike leekeme. ⁹Saimono Pidama: ipika: pi hombo peaaso alota: Tekehali. Kota: yaka anke homeke dia:me laata: Yaka kiki you tonka:na: tanda:pae leekeme. ¹⁰Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Hali epima: ipika: loke paeyao tenke lao ikali peiya hata:ta: ipika: loke paeyao wamo pea haluekema: ikali pa na peiyiki ipika: anke homeke pa tanda:pa:peke ya:la:me. Iki paeyao amba: wamo pea halemepate hali homeketa: dia:me leekeme. ¹¹Yesuma: ipika a:nda: lombolo pieke hali amba: hone witolo hata: koto pi leekeme. Koto ekina: Iki paeyao amba: wamo pea halemepate hali homeke dia:me leekeme.

¹² Yesuma: ika: anke tanda:pa paeyeketa: ipika: dau paa mea pambao ipika: amba: pitieke teipolo pa:ta: paa pua tepiao pitiekeme. Mo haliweki paeyao pa:ta: ipikana:ma: lota: pitolo ¹³ Ikana:ma: I biki yaapo alo hata: Disa make Tekehali make aleme ekita: ana:piki pi alememe. Ita: koto polome. ¹⁴ Koto ekina: Ima: ika: Tekehali make Disa make hata: ika: anke tandepoa: ekina: ikana:ma: make ika: ika: kone ika: ankemanu tanda:pa: alualu pea:pa:peke aleo. ¹⁵ Ima: iki pa:ta: peaowa: ekita: ikana:ma: make puemena:yeke wala: tiaaso pua:me. ¹⁶ Iki pa:ta: ota: pi alome. Pa hameke e pokaasa: halima:ta: ipika: e teke hali ankulaapeke na ya:la:me. Kutupa pi lolo pena: tapaasa: halima: make ipiki tapaasa: hali kone ankulaapeke na ya:la:me. ¹⁷ Do walo ekita: hone wimika:na:ta: kota: pitolo hata: kone ta:na:ma: homilimikie.

¹⁸ Ima: iki paeyao pa:ta: na alome. Ya talopu molo haliweki amba: handoa:me. Kutu pa:la:pate mo Baibolo bukanan: wape pa:la: ekita: yaapeke ya:la:me dupae. Dika: mandakena: pita: ne nopa: halima: kone I yaapo a:nda: tunkula hala:me. ¹⁹ Dupiki hau ai na piki haena: kone iki pa:ta: ame do kone la kitolome. Koto ekina: wetepena: koto hau pia:ka:na:ta: yaka halo ekita: ota: halome. I pa:ta: hone wilimikie. ²⁰ Iki pa:ta: ota: pi alome. Hali epima: Ima: tapaaso hali handa: mia:ka:na:ta: I make handa: minolo pita:la:me. Kutupata: I handa: mina:la: halima: I tapaeya: hali kone handa: mina:la:me leekeme.

Yesuma: ipiki pa:ta: a:nda: lombolo pulu piekeeki la: wiekeeki
(Ma:tiu 26:20-25, Maka 14:17-21, Luku 22:21-23)

²¹ Kotoeki laa Yesuma: ka:nda:ma: wopu homolo hata: mo haliweki pa:ta: la halolo alota: Iki pa:ta: ota: pi alome. Iki amele hala: hali homekema: I mina:yeke a:nda: lombelieke leekeme.

²² Mo disaipolo haliweki pa penkili pitolo hata: ika: kone ane handa: mone handa: pitolo epi pa:ta: ala:pe hone wimikime. ²³ Disaipolo hali homeketa: Yesuma: puki pieke halita: Yesu yaapo lopu la: alu pea pitiekeme. ²⁴ Saimono Pidama: mo hali pa:ta: so la: mea alota: Epi pa:ta: alepe. Lota: pie leekeme. ²⁵ Koto leeke handaa mo disaipolo halima: teke pa:ta: panda:pea pita: Yesu pa:ta: lota: pitolo alota: Tekehali. Epi pa:ta: alepe leekeme. ²⁶ Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Do palaowata: kawaso pa:ta: tenke lao halue halita: koto halie leekeme. Kotoeki la ipikana:ma: palaowa meata: tenke lao mo Isekatioti hali Saimono ipika: eiyekie Diudasi pa:ta: haleekeme. ²⁷ Diudasima: hande palaowa mieke pita: kone Sadanita: ipiki tukiki pa:ta: pitulu epeekeme. Yesuma: ipika pa:ta: alota: Naka: pulu peleeki ai pua pea:peke leekeme. ²⁸ Yesuma: Diudasi pa:ta: leeke ekita: mo teipolo pa:ta: pitimiki haliweki homeke a:nda:ma: hone na wimikime. ²⁹ Mandane disaipolo haliwekima: ika: honema:ta: Diudasima: mo mani paua handeteke hayeke ekina: ika: ne

pambuluekema: ala:ta: ma:nda: hambolo pena: tapaeya:pe o natehali wanda:hali pa:ta: ala:ta: ma:nda: halo pu la tapaeya:pe hone wimikime.
³⁰Diudasima: mo palaowa meata: kuta kone hama opolu bao peekeme. Koto dina:ta: timba: la: pambeekeme.

Mo panake pi ula:eki

³¹Diudasi peeke hoki nane Yesuma: alota: Ameta: Wanda:halina: Eiyekema:ta: ipika: paa pa:la:eki milieke. Kutupa Koda:na: paa pa:la: ekita: Wanda:halina: Eiyike pa:ta: handulumeke. ³²Kutupa Koda:na: paa pa:la:eki Wanda:halina: Eiyike pa:ta: peaeya:ka:na:ta: kota: Koda:ma: ipikana:ma: kone Wanda:halina: Eiyekena: paa pa:la:eki peaalieke. Kutupa kuta kone peaalieke. ³³Yaka weki wandikio. Iki amele halo poloma:pateta: hosiki halueke. Kutupa ikana:ma: I weilimikipate pa amba: mo Diu wanda:hali pa:ta: loa: ekita: ameta: iki pa:ta: make alome. I polue da naneta: iki a:pa:peke na ya:la:me la leekeme. ³⁴Ameta: Ima: iki pa:ta: panake pi ula:eki la: wiaasome dupa. Ika: kone pukima: homaaluu alu pea hapa:peke. Ima: iki pa:ta: pukima: homao tupu: ikana:ma: make pukima: homaaluu alu pea:pa:peke laa ³⁵ikana:ma: pukima: homaaluu alu pimika:na:ta: ikita: yaka disaipolo haliweki haleme ekita: paeyaoma: handilimikie la leekeme.

Pidama: Yesuna: biki hoeyaaso pulu pieke ekita: Yesuma: pi la: wiekeeki

(*Ma:tiu 26:31-35, Maka 14:27-31, Luku 22:31-34*)

³⁶Saimono Pidama: Yesu pa:ta: lota: pitolo alota: Tekehalio. Neketa: hane poluekema: alepe leeke handaa Yesuma: alota: I polue naneta: ame I telia: mea a:pa:peke na yolo pa:la:pate wetepena:ta: telia: mea ipilipikie leekeme. ³⁷Koto ekina: Pidama: paa lota: pitolo alota: Tekehalio. Ekipeke neke na telia: mea ipilipiki la alepe laata: Ima: neke tamba: muluekema: yaka da:ta:la:eki homaoa:ka:na: make ana: pilieke laa leekepate ³⁸Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Nakana:ma: I pa:ta: homoluekema: ota: pi alepe laa neke pa:ta: ota: pi do alome. Mo hali koka:la:ma: e ai na leke haena:ta: nakana:ma: hoto tepona: I Yesu na handolome laa lelipikie leekeme.

Yesuta: Apa: pa:ta: pula: pota:e

14 ¹Yesuma: iki pa:ta: alota: Ikana:ma: pomoma: na homeke hone eleke eleke na wiki hata: Koda: pa:ta: hone tulao hata: make I pa:ta: tonka:na: hone tulao hapa:peke. ²Yaka Apa:na: da pa:ta:ta: da panda: eleke eleke wotu ula:me. Kutupa I puata: ika: a:pa halo peleme alena: wamo peaalo pula:me. Do aloeki na wia:ka:na: yoluta: Ima: iki pa:ta: amba: la kulu pua:me laa leekeme. ³Kutupa I pua ika: halo peleme

alena: wamo peaota: I halo alena: mandake pa:ta: a:pa hamina:yeke I paa a:pa iki a:pa handa: mulueke. ⁴Kutupa I pulueeki make pota: make ikana:ma: handelememe laa leekeme. ⁵Tomasima: ipiki pa:ta: alota: Tekehalio. Neke polo pele ekita: nikana:ma: na handoloma:me. Koto ekina: pota:ta: ekipa handomonope laa leeke handaa ⁶Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Ita: hande pota:e. I ota:ekie laa Ita: da:ta:la:ekie. Hali epima: yaka Apa: pa:ta: polueke hone wia:ka:na:ta: pota: ma:nda: dia:me. I pa:ta: homeke epena:e leekeme. ⁷Ikana:ma: I handemeka:na:ta: yaka Apa: make handilimikie. Ameta: ipiki handolo pelemeeki ameta: kini pitelememe laa ipikita: amba: handelememe la leekeme.

⁸Pilipima: ipiki pa:ta: alota: Tekehalio. Naka: Apa:ta: niki pa:ta: wala:e. Kutu pika:na:ta: ana: pilieke leekeme. ⁹Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Pilipio. Iki paeyao ame^{le} nate wopu haowa:pate nakana:ma: Ita: hone na wia alepe. I handilia: halima:ta: yaka Apa: make handilieke laa ekipeke handa naka: Apa: wala:e alepe. ¹⁰Yaka Apa:ma: I yaapo hala:eki make Ima: make yaka Apa: yaapo haloeki make hone na witelepe leekeme. Koto laa Yesuma: mo disaipolo haliweki pa:ta: alota: Iki pa:ta: loa: pi manuta: ya hone wia na loa:me laa hande I yaapo hala: Apa:ma: ipikana:ma: kone ipika:eki pita:la:me. ¹¹Yaka Apa:ma: I yaapo hala: ekina: make Ima:ta: yaka Apa: yaapo halo ekina: make Ima: do alo pita: ikana:ma: ota: opua:pa:peke ya:la:pate pa do aloeki na opimika:na:ta: kota: Ima: hande pua: ekimanu hone witolo hata: I pa:ta: hone tulao hapa:peke laa leekeme. ¹²Ima:ta: iki pa:ta: ota: pi alome laa I pa:ta: hone tulao hala: halima:ta: Ima: pitoloeki manuta: ipikana:ma: make pilieke. Kutupa yaka Apa: pa:ta: I polue ekina:ta: Ima: pitolo ekimanu kone mo halima: ankulao hau tiekemanu pilieke leekeme. ¹³Kutupa ala:ta: ma:nda: yaka bikima: honke alo hata: lemeka:na:ta: hande Atekema: hande Eiyeke pa:ta: yama: paa peaena:yeke Ima: peaalueke leekeme. ¹⁴Ala:ta: ma:nda: yaka biki alo hata: I pa:ta: honke lemeka:na:ta: Ima: peaalueke leekeme.

Mo hande la: wieke Holi Sipitidi

¹⁵I pa:ta: pukima: homekena:ta: yaka pi ula: ekimanu opua pilimikie. ¹⁶⁻¹⁷Kutupa Ima: yaka Apa: pa:ta: honke loa:ka:na:ta: ipikana:ma: mo iki ame^{le} hao haena: lelia: mo Tamba: Mu Halo Pa:la: Hali kilieke. Ipikita: mo ota:eki pu hala: Epeke Temoko konee. Kenke wanda:halima:ta: ipiki na handolo hata: make hone na witolo hata: make ipiki handa: mea:peke na yolo pa:la:pate iki ame^{le} mandake hata: iki tukiki pa:ta: hala: ekina:ta: ipiki handelememe.

¹⁸Ima: ikita: pa honumake hamina: na lolueke. Iki pa:ta: paa la:ka:la ipulueke laa ¹⁹hosiki hao kenke wanda:halima: I pa na handolo pelemepe ikana:ma: wetepe I handilimikie. Koto ekina: I da:ta: halo ekima:ta: iki make da:ta: halimikie. ²⁰Kutupa koto dina:ta: Ita: yaka Apa:

tukiki pa:ta: haloeki make ikita: I tukiki pa:ta: halemeeki make iki tukiki pa:ta: I haloeki make handilimikie laa leekeme.

²¹Hali epima: yaka pi ulu ekimanu opua pia:ka:na:ta: koto: koto halima: I pa:ta: pukima: homa:la:me. Kutupa I pa:ta: pukima: homilie halita: yaka Apa:ma: ipiki pa:ta: pukima: homilieke. Kutupa make Ima: ipiki pa:ta: pukima: homolo hata: I halo ekita: peneme yaalueke laa leekeme. ²²Yesuma: koto leeke handaata: Diudasi hande Isekatioti hali Diudasi pa:ta: na loa:ma: ipikana:ma: Yesu pa:ta: alota: Tekehalio. Ekipa kenke wanda:halima: na handena: leke niki pa:ta: homeke peneme yao walipikipe leekeme. ²³Kutupa Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Hali epima: I pa:ta: pukima: homea:ka:na:ta: Ima: alo pi opua pilieke. Kutupa yaka Apa:ma: koto hali pa:ta: pukima: homilieke. Kutupa yaka Apa: dikita: mo hali pa:ta: a:pa ipiki ame^{le} hao halumeke. ²⁴Pate hali epima: I pa:ta: pukima: na homea:ka:na:ta: Ima: alo pi manuta: na opilieke. Ikana:ma: do opueleme pita: yakaeki dia:me pa I tapaala: hali yaka Apa: pa:ta: ipula:me leekeme.

²⁵Iki ame^{le} halo dina:ta: do pimanu la kitolome. ²⁶Kutu pitolopate hande iki Tamba: Mulu pa:la: Hali yaka Apa:ma: yaka bikina: tapaalo pa:la: halita: Holi Sipitidi kone ala:ta: paeyao ipikana:ma: walieke. Kutupa make Ima: hande iki pa:ta: walo ekimanu paeyaota: ikana:ma: hone uemenayeke ipikana:ma: ika: hone u tiaalieke.

²⁷Ima: iki mina:pa:lao pulupate puki lopa:niaasa: ekita: iki pa:ta: pa wina: laa pulume. Yaka puki lopa:niaasa:eki kone iki pa:ta: kitolome. Kutupa mo kenke wanda:halima: iki pa:ta: kita:la: tupu: pa na kitolome. Koto ekina: hone eleke eleke na wiki paala:ma: na homa:pa:peke laa leekeme. ²⁸Ima: iki mina:pa:lao polueke laa loa:pateta: paa la:ka:la ipulueke laa loa: pita: amba: opimime. Ikana:ma: I pa:ta: pukima: homemeka:na: yoluta: mo yaka Apa: pa:ta: I pulume loa: ekina: ta:na:ma: homolo pimime. Pa ekipeke yaka Apa:ta: I ankulao hala: ekina: loa:me leekeme. ²⁹Do alo ekimanu ai na epeke haena: kone iki pa:ta: la kitolome. Pa ekipeke ota: yaeya:ka:na:ta: ikana:ma: hone tulaalimikie leekeme. ³⁰Do kenkena: you hali epolo pa:la: ekina: Ima:ta: iki pa:ta: pi wotu na lolueke. Ipikana:ma:ta: I pa:ta: hau ma:nda: pea:peke na ya:la:pate ³¹Pa Ima: yaka Apa: pa:ta: pukima: homolo ekita: do kenke wanda:halima: handena: loluekema:yeke ipikana:ma: I pa:ta: doeki pea:peke lea: haumanu paeyao pu halome laata: Tiao do pa:ta: mina:pa:lao pomana:e laa leekeme.

Yesuta: ota: waini pu tekee

15 ¹Yesuma: alota: Ita: ota: waini pu tekee. Kutupa yaka Apa:ta: mo waini pu ena: teke halie. ²Yaka paleke mandane ekima: kiliki na a:eya:ka:na:ta: koto: koto paleketa: yaka Apa:ma: poka mea baalieke. Kutupa mo mandane kiliki a:eta:la: paleke manuta: wamo peaaso hata:

kiliki wopu a:ena:yeke yaka Apa:ma: poka: mepi pilieke. ³Ima: iki pa:ta: amba: loa: ekima:ta: ikit: amba: wamo pa:la:me. ⁴Ikit: I pa:ta: hapa:peke. Kutupa Ima:ta: iki pa:ta: halueke. Mo hande paleke ma:nda: teke pa:ta: na tunaeya:ka:na:ta: kota: ipika: kone kiliki a:eya:peke na ya:la:me. Iki make I pa:ta: na haemeka:na:ta: ika: kone kiliki na a:elieke.

⁵Ita: waini pu tekee. Ikit: palekemanue. Hali epima: I pa:ta: haya:ka:na:ta: Ita: ipiki yaapo hata: kiliki wotu a:elieke. Pate ikana:ma: Iamele na hake hata:ta: ikana:ma: epeke hau homeke a:nda: na pilimikie. ⁶Hali epima: I pa:ta: na haya:ka:na:ta: ipikita: mo hande hapua:la: palekema: handilieke. Kutupa mo hapua:la: paleke manuta: amu pea ti uleke pa:ta: lopaeya:ka:na:ta: tima: telieke. ⁷Ikit: I pa:ta: hata:ta: yaka pi lolo ekimanu miniki hata:ta: ika: hone pa:la: tupu: honke lemeka:na:ta: ota: milimikie. ⁸Ikana:ma: kiliki wotu a:eteleme ekima:ta: yaka Apa:na: biki tieke wiaasememe. Kuntu piteleme ekima:ta: ikit: yaka disaipolo haliweki halimikie leekeme. ⁹Yaka Apa:ma: I pa:ta: pukima: homa:la: tupu:ta: Ima: make iki pa:ta: pukima: homolome. Koto ekina: yaka pukima: homoloeki pa:ta: hao hapa:peke. ¹⁰Ima:ta: yaka Apa:na: pi ula: ekimanu opua peata: ipika: pukima: homa:la:eki pa:ta: halo tupu: ikana:ma: make yaka pi ula: ekimanu opua pimika:na:ta: yaka pukima: homoloeki pa:ta: halimikie laa leekeme.

¹¹Do aloma: pi manuta: yaka ta:na:ma: homoloeki iki pa:ta: witolo hata: ika: ta:na:ma: homelemeeki tumba pitina:yeke iki pa:ta: alome. ¹²Yaka pi witolo ekita: dupae. Ima: iki pa:ta: pukima: homolo tupu: ikana:ma: make pukima: homaalualu pea:pa:peke. ¹³Hali ma:nda:ma: ipika: yankeke tamba: minolo hata: ipika: da:ta:la:eki kone alu paeya:ka:na:ta: kota: kutupiki pukima: homa:la: hauta: ma:nda:ma: ankulaapeke na ya:la:me. ¹⁴Kutupa Ima: dupa:pa: aloeki opua pimika:na:ta: ikit: yaka yankeke titi halimikie. ¹⁵Pa e pokaasa: halima:ta: ipika: teke halima: hone wita:la: ekita: handa:peke na ya:la: ekina: ameta: iki pa:ta: pa e pokaaseme haliwekio pi na lolueke. Pa ekipeke yaka Apa:ma: I pa:ta: la kita:la: pi paeyao iki pa:ta: la kitolo ekina: iki pa:ta: yaka yankeke titio alome laa leekeme. ¹⁶Ita: ikana:ma: na mea haena: lelemepate pa ikit: Ima: talopu meaata: ikit: pua hande u halo pa:la: napeke a:eyamina:yeke mea haena: lolome. Koto ekina: ikana:ma: yaka Apa: pa:ta: ala:ta: ma:nda: yaka biki alo hata: honke lemeka:na:ta: ipikana:ma: iki pa:ta: ota: klieke. ¹⁷Koto ekina: iki pa:ta: Ima: pi witoloeki dupae. Ika: kone pukima: homaalul alu pea hapa:peke laa leekeme.

Kenke wanda:halina: a:nda: lila:eki

¹⁸Kenke wanda:halima: iki pa:ta: a:nda: lia:ka:na:ta: I pa:ta: amba: a:nda: lilimieki hone wia:pa:peke. ¹⁹Ikit: do kenke hau pu haleme wanda:hali amele ta:ma:ni pea haemeka:na: yoluta: mo wanda:halima:

Nika: tapakee laa iki pa:ta: ta:na:ma: homolo pimime. Kutu pulu pimipate Ima: iki talopu mea hamina: lolo ekima:ta: ikita: mo kenkena: hau pu haleme wanda:halı ame_{le} na halememe. Koto peleme ekina: iki pa:ta: a:nda: litelememe. ²⁰Ima: alo pina: hone wia:pa:peke. E pokaasa: halima:ta: ipika: teke hali na ankulalieke laa loa:me. I pa:ta: a:nda: lilimi ekima:ta: iki pa:ta: make a:nda: lilimikie. Ima: walolo pi opueleme ekima:ta: ikana:ma: walo pelemeeki make opilimikie. ²¹Ikita: yakaeki halemeke handaa do haumanu paeyao iki pa:ta: pilimikie. Kutupa make I tapaala: hali na handolo hata: pilimikie. ²²Ima: mo wanda:halı pa:ta: na a:pa loa:ka:na: yoluta: ika: hoke hau peneme na yaalo pimime. Kutu pulu pia:pateta: ameta: ika: hoke hau peleme ekina: hombo pealuekema: pi ma:nda: lapeke na ya:la:me. ²³Hali epima: I pa:ta: a:nda: lia:ka:na:ta: kota: yaka Apa: pa:ta: make a:nda: lita:la:me. ²⁴Amba: titina: ma:nda:ma: na pieke ekimanu Ima: iki ame_{le} na pua:ka:na: yoluta: ika: hoke hauta: peneme na yaalo pia:me. Koto pa:la:pate Ima: pua:eki handaa kone yaka Apa: diki pa:ta: honditi pu halememe. ²⁵Kutu pitelemepate ika: Lo Pi manuna: wape pa:la:eki ota: yaaluekema: pita:la:me. Dupae. Pa hameke kone I pa:ta: honditi pimime.

²⁶Kutu pitelemepate mo Tamba: Mu Hala: Hali ipilieke. Ipi kita: Ateke yaapo hala: hali kone Ima: tapaalueke. Ipi kita: ota: hau pu hala: Temokoe. Ipi kita: Ateke pa:ta: hao ipilieke. Kutupa yaka pi la: mea halawaasa: wekitisi hali halieke. ²⁷Kutupa iki make amba: kone I ame_{le} haleme ekina: yaka pi lawaaseme wekitisi haliweki halimikie.

16 ¹Ika: hone tulao halemeeki wetepena: na mina:pa:lalo peleme tupa: do pimanu paeyao iki pa:ta: la kitolome. ²Mo hande pi hotu haleme da pa:ta:manu iki poemena:yeke iki yokilimikie. Kutupa wetepena: mandane haliwekima:ta: iki litolo hata:ta: Koda:na: e pokaasoma:me laa hone wilimikie. ³Yaka Apa: diki na handeleme ekina: koto haumanu pilimikie. ⁴Kutu pulu peleme pate koto haumanu pulu peleme nate epea:ka:na:ta: hande Ima: loa: ekimanu ikana:ma: hone uemena:yeke do pimanu iki pa:ta: la kitolome.

Mo Holi Sipitidina: e poka:la:eki

Ita: panake pa:ta: kone iki ame_{le} haowa: ekima:ta: do pimanu iki pa:ta: na la kua:pate ⁵Pa ameta: I tapaala: hali pa:ta: paa pulume laa alo ekita: hali homekema: Neketa: hane pulipe la make na lota: pita:la:me. ⁶Kutupa ameta: do hande pimanu la kua: ekina: ikita: puki tetoma: homelememe. ⁷Koto pa:la:pate Ima: iki pa:ta: do ota: pi alome. Ima: iki mina:pa:lao polue ekita: ota: epekeekie laa do ekina:yeke loa:me. I na poa:ka:na:ta: hande hali iki pa:ta: Ima: mea tapaalueke. ⁸Kutupa a:paata: ipikana:ma:ta: kenke wanda:halima: mo hoke hau pita:la:eki pa:ta: make tikitiki hau

pita:la:eki pa:ta: make pi yokaalu pulu pa:la:eki pa:ta: make ika: hone u hoeyaasekeeki peneme yao walieke. ⁹Mo hoke hau pita:la:eki pa:ta: hone u hoeyaasa: ekita: I pa:ta: hone na tulaaseme ekina: pitelememe. ¹⁰Mo tiki tiki hau pita:la:eki pa:ta: hone u hoeyaasa: ekita: Ita: yaka Apa: pa:ta: polo polopate I paa na handolo peleme ekina: loa:me. ¹¹Mo pi yokaalu pita:la:eki pa:ta: hone u hoeyaasa: ekita: do kenkena: hala: you halita: pi yokaalu peata: oto pa:ta: yaala: ekina: loa:me.

¹² Mandane pi eleke eleke iki pa:ta: lolo polopate pomoma: weleke taapa:na: ame do na la kulueke. ¹³Kutu polopate wetepe hande ota: pi la wala:la: Temoko epea:ka:na:ta: ota: pimanu paeyao opuemena: iki tikitiki yao hatuku pelieke. Ipika: hone wia na leke eki pi opia:ka:na:ta: ipikana:ma: koto pi kone la kylieke. Kutupa wetepena: pulu peleme ekimanu make la kylieke. ¹⁴Yaka pi kone opua iki pa:ta: la kia:ka:na:ta: ipikana:ma: yaka biki mea a:meiyalieke. ¹⁵Ala:ta: ala:ta: paeyao yaka Apa:ma: wia hala: ekita: ya ekie. Koto polo ekina: Ima: mo Temoko pa:ta: halolo ekita: ipikana:ma: meaata: iki pa:ta: la kylieke loa:me.

Ka:nda:ma: homa:la: ekita: paa ta:na:ma: homa:la:eki yelieke

¹⁶Hosiki hao ikana:ma: I paa na handaata: pa hosiki hao hao pea I paa handilimikie. ¹⁷Mandane disaipolo haliwekima: ika: kone pi la alualu pitolo alota: Do ala: pita: eki epina: ala:pe. Ipikana:ma: niki pa:ta: alota: Hosiki hao ikana:ma: I paa na handaata: kutupa pa hosiki hao hao pea I paa handilimikie lea:me. Kutupa make yaka Apa:na: da pa:ta: polo polo ekina: loa:me lea:me lemekeme. ¹⁸Kutupa ika: kone lota: lota: pu alu alu pitolo alota: Hande hosiki hao lea: ekita: eki epina: lea:pe laata: ipikana:ma: lea: pi teketa: niki hone na witoloma:me lemekeme. ¹⁹Yesuma: mo haliwekima: ipiki pa:ta: lota: pulu pimikieki hone wia iki pa:ta: alota: Hosiki hao ikana:ma: I paa na handaata: pa hosiki hao hao pea I paa handilimikie loa: ekina:ta: Ika: kone ane la: mone la: pitelemepe. ²⁰Iki pa:ta: ota: pi alome. Ikana:ma: puki tandama: homolo hata: e lolo pelemepate kenke wanda:halima:ta: ta:na:ma: homilimikie. Ikita: puki tandama: homolo pelemepate kutupulu pelemeeki mina:pa:lao ta:na:ma: homa halimikie. ²¹Wanda:wekima:ta: weki loke lomba hao hoki nea:ka:na:ta: kota: ipika: weki mulu pa:la: di ipula: ekina: tandama: homiliepate pa mo hande weki mia:ka:na:ta: mo wekita: do kenkena: mendia: ekina: ta:na:ma: homolo hata: ipika: tanda mia: ekita: hone yonka:laalieke. ²²Iki make koto tupae:e. Ikita: ame ka:nda:ma: homelemepate Ima: iki paa handalueke. Kutu pua:ka:na:ta: ika: pukima: ta:na:ma: homilimikie. Kutupa koto ika: ta:na:ma: homolo peleme ekita: hali ma:nda:ma: yokuluekema: na bepolalalieke.

²³Koto di epea:ka:na:ta: ikana:ma: I pa:ta: ala:ta: ma:nda: a:nda: honke na lelimikie. Ima:ta: iki pa:ta: ota: pi alome. Hande yaka Apa:ma:ta: yaka

bikina: honke lolo peleme ekita: iki pa:ta: kilieke. ²⁴Amba: make ame do make yaka bikina: ala:ta: ma:nda: a:nda: honke na lememe. Honke lemeka:na:ta: milimikie. Kutupa make ika: ta:na:ma: homolo peleme ekita: tumbulu bao halieke.

Yesuma:ta: kenkena: pita:la: haumanu amba: bepolala:eki

²⁵Do pita: onkoluma: laa iki pa:ta: loa:pate wetepena:ta: onkoluma: pi ma:nda: na leke pa yaka Apa: pa:ta: pi alo hata: peneme yao iki pa:ta: lolueke. ²⁶Koto di epea:ka:na:ta: yaka biki laa ipiki pa:ta: honke lelimikie. Ima: iki pa:ta: dupa na lolueke. Ima: ipiki pa:ta: ika:eki honke lalueke pi na lolueke. ²⁷Pa eki peke yaka Apa:ma: kone iki pa:ta: pukima: homa:la: ekina: loa:me. Ikana:ma: I pa:ta: pukima: homa Ita: Koda: yaapo hao epoloeki opimiki handaa pita:la:me. ²⁸Ita: hande yaka Apa: yaapo hao do kenkena: a:pa hao ameta: do kenke mina:pa:lao yaka Apa: pa:ta: polueke leekeme.

²⁹Koto leekeeki opuaata: ipika: disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Ameta: onkoluma: laa na leke peneme yao aleme ekina: ³⁰ameta: nikana:ma: handoloma:me laa hali ma:nda:ma: neke pa:ta: amba:la lota: pina:yeke na handeteke haleme. Nakana:ma: hau paeyao handeleme. Koto pa:la: ekina: neketa: Koda: yaapo hao epele ekita: opoloma:me. ³¹Yesuma: ika: pi hombo peaaso alota: Ameta: hone tulaasemepe. ³²Opua:pe. Nate ma:nda:ta: epolo pa:la:pate amba: a:pa:la:me. Koto pa:la: ekina: iki paeyao tankulu paalu pea ta:ta: ta:ta: lo ika: da nina: kone polo pelemepate I ya honumake siki pa halueke. Kutu pulu pelemepate Ita: honumake na hake yaka Apa: yaapo mandakena: halupeke. ³³Do la kitolo pita: ikana:ma: I yaapo ta:ma:ni pea hata: puki lopa:niao hamina:yeke la loa:me. Kenke wanda:halima: iki pa:ta: tanda kulu pelemepate honkopu hao hapa:peke. Do kenkena: pita:la: hau manuta: Ima: amba: bepolao ulume leekeme.

Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: yeni peaeyekeeki

17 ¹Yesuma: koto pimanu laata: oli ya nane handa:liao hata: alota: Apa:o. Hande di amba: epa:la:me. Naka: wekima: naka: bikita: mea a:meiyaena:yeke naka: wekina: biki nakana:ma: mea a:meiyapeke. ²Nakana:ma: ipikita: wanda:hali paeyaona: you haena: laata: Nakana:ma: ipiki pa:ta: halo pele wanda:hali paeyaota: ipikana:ma: da:tao hao haena:yeke lele ekina: loa:me. ³Deto hala: ekita: dupae. Neke homeke ota: Koda: haleeki make nakana:ma: tapaale hali Yesu Ketiso hala:eki make telipina: handa:la:ekie. ⁴Neke tieke haleeki do kenkena: hata: walaata: kutupa nakana:ma: wale e make pokoa paeyaowa:me. ⁵Apa:o. Amba: do kenke ai na wepiki hata: neke yaapo hata: mua: paa piki kapu tieketa: kotoeki kone ameta: naka: leke popelekena: hano kie.

⁶Nakana:ma: do kenke pa:ta: mea ki haliweki pa:ta: neke haleeki peneme yaowa:me. Koto haliwekita: naka: eki haena: I pa:ta: mea

kime. Kutupa naka: pi make opimime. ⁷Nakana:ma: I pa:ta: ki alemanu paeyaota: neke pa:ta: kone mua: ekita: ame handelememe. ⁸Nakana:ma: I pa:ta: la ki pimanu paeya: tapao iki pa:ta: waloa:me. Kutu pua:peke handaa ikana:ma: opua mimime. Ita: neke yaapo epoloeki make ota:ekie laa nakana:ma: I tapaeeki make opitelememe.

⁹Do haliweki pa:ta: hone witolo hata: yeni pitolome. Kenke wanda:halipata: hone witolo hata: yeni na piki nakana:ma: I pa:ta: ki haliwekita: naka:eki kone koto haliweki pa:ta: hone witolo hata: yeni pitolome. ¹⁰Yaka wia halo alemanu paeyaota: naka:ekie. Kutupa naka: wia hale alemanu paeyao make yaka ekie. Koto pa:la: ekina: koto haliwekima: yaka biki mea a:meiyalememe. ¹¹Ameta: Ita: do kenkena: pa na hake neke pa:ta: epolo polopate do haliwekita: do kenkena: pa ha pelia halimikie. Yako piki Apa:o. Nakana:ma: I pa:ta: ki bikita: koto bikina: welema: iki handeteke haena: lapeke. Dikita: homeke kone halopa: tupa: iki make homeke tupa: haena:yeke loa:me. ¹²Ita: do haliweki amele hata:ta: nakana:ma: I pa:ta: ki bikita: koto bikina: welema: kone iki wotu handeteke haowa:me. Ima: iki handeteke haowa: pita:ta: hali ma:nda: na alu pia:pate pa mo Baibolo buka pa:ta: wape pa:la:eki yaena:yeke hande alu pulu pa:la: hali homekee. ¹³Ameta: neke pa:ta: epolo polopate do kenkena: hata:ta: Ima: do haliwekima: yaka ta:na: pa:la:eki mea tumbao haena:yeke do pimanu alome. ¹⁴Naka: pita: Ima: iki pa:ta: amba: la halo:me. Koto polo ekina: do kenke wanda:halima:ta: iki pa:ta: honditi pu halememe. Ita: do kenkena:eki na halo tupa: koto haliweki make do kenkena:eki na haleme ekina: pitelememe. ¹⁵Ima: do honke alo ekita: do haliweki kenke pa:ta: na haena: yoka: muelena: laa na loa:pateta: hande Hoke Halima: iki hoeyaama:na: nakana:ma: handeteke halena:yeke honke alome. ¹⁶Ita: do kenkena:eki na halo tupa: iki make do kenkena:eki na halememe. ¹⁷Nakana:ma: naka: ota: pi lele ekima: do haliwekita: yakopiki haliweki haena: lapeke. Naka: pita: ota: ekie. ¹⁸Nakana:ma: I do kenkena: tapae tupata: Ima: do haliweki kenke ta:ta: ta:ta: pa:ta: tapaowa:me. ¹⁹Ima: do haliweki pa:ta: hone witolo hata: I ya kone neke pa:ta: kitolome. Kutupa do haliweki make ota: naka:eki haena:yeke pitolome.

²⁰Ima: do haliweki homeke pa:ta: hone witolo hata: yeni na piki ika: pua walo pelemeeki opua I pa:ta: hone tulao halo peleme wanda:halipata: make hone witolo hata: yeni pitolome. ²¹Paeyaota: homekeeki haena:yeke yeni pitolome. Apa:o. Neketa: I yaapo haleeki make I neke yaapo haloeki make iki make koto tupa: diki amele haemeka:na:ta: epelieke. Kenke wanda:halima: nakana:ma: I tapaaleeki hone wina:yeke ikita: homekeeki haemeka:na:ta: epelieke. ²²Nakana:ma: I pa:ta: hande ki biki tieketa: Ima: iki pa:ta: halo:me. Diki homeke kone halopa: tupa: iki make homekeeki haena:yeke pua:me. ²³Ita: iki pa:ta: haloeki make neketa: I pa:ta: haleeki make ikita: ota: homekeeki haena:yeke loa:me.

Kenke wanda:halima:ta: nakana:ma: I tapaaleeki make I pa:ta: pukima: homele tupa: do haliweki pa:ta: koto homeke pukima: homeleeki make hone wina:yeke loa:me.

²⁴ Apa:o. Do haliwekita: nakana:ma: I pa:ta: keleme. Koto pele ekina: I halo alena: iki make koto pa:ta: haena: yaka paa piki biki tieke moloeki handena:yeke Ima: hone pa:la:me. Koto biki tieketa: nakana:ma: keleekie. Do kenke ai na wepieke dina: kone I pa:ta: pukima: homele ekina: keleme.

²⁵ Tiki tiki piki Apa:o. Kenke wanda:halima: neke na handelempate Ima:ta: neke handolome. Kutupa do haliwekima:ta: nakana:ma: I tapaale ekita: handelemememe. ²⁶ Naka: hale ekita: Ima: iki pa:ta: waloa:pate pa wala:tiki pulueke. Nakana:ma: I pa:ta: pukima: homele ekita: iki pa:ta: make pitina:yeke kutupa I make iki pa:ta: hanoyeke pulueke.

Yesu da:ka:pa: minimikieki

(*Ma:tiu 26:47-56, Maka 14:43-50, Luku 22:47-53*)

18 ¹ Yesuma: koto pi lo paeyaota: ipika: disaipolo haliweki amele pua mo Kidotoni mukiki lombei pupa pemekeme. Koto pa:ta:ta: Yesu ipika: disaipolo haliweki amele e ma:nda: pa:ta: honda: pambolo pemekeme. ² Amba:ta: Yesuma: koto pa:ta: ipika: disaipolo haliweki manda:hande pu hayeke handaata: kutu pu hayeke ekita: hande Yesu a:nda: lombeeke hali Diudasima: koto alena: handeekeme. ³ Koto ekina: Diudasima:ta: mandane ami haliweki make mo yeni peao haemeke you haliweki mo Pa:tisi haliweki yaapoma: tapaemeke tembolo da handeteke haemeke haliweki make hande e pa:ta: hatuku peekeme. Mo haliwekima: ola:pake make a:ndelimanu make mutia pemekeme. ⁴ Yesuma:ta: ipiki pa:ta: epolo pieke hau paeyao hone wia mo haliweki pa:ta: pua lota: pitolo alota: Epi weitelemepe leekeme.

⁵ Koto leeke handa mo haliwekima: ipika: pi hombo peaaso alota: Mo hande Na:satete hali Yesu wei mea epoma:me lemekeme. Ipirana:ma: alota: Koto halita: I dota: leekeme. Hande Yesu a:nda: lombeeke hali Diudasita: mo haliweki amele apa:tao hayekeme. ⁶ Yesuma:ta: Koto halita: I dota: leeke pita:ta: mo haliwekita: yola: pamba kenkena: lopemekeme. ⁷ Yesuma: paa lota: pitolo alota: Epi weitelemepe leekeme. Mo haliwekima: alota: Mo hande Na:satete hali Yesu weitoloma:me lemekeme. ⁸ Yesuma: alota: I laa iki pa:ta: amba: la kua:me. I weitolo lemeka:na:ta: kota: do haliweki pao pena: lape leekeme. ⁹ Ipirana:ma: dupiki pi leeke ekita: amba: la: ula:eki yaena:yeke leekeme. Dupae. Apa:o. Nakana:ma: I pa:ta: ki haliweki paeyao pa:ta: hali homeke kone na alupia:me leekeme.

¹⁰ Saimono Pidama:ta: kepete hokulu panka:niao hayekeeki yolo tia mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halina: e pokaeyeke hali pokeekepate ipika: popeke name katake tunkula: pokeekeme. Mo pokaeyeke halina: bikita: Ma:likusie. ¹¹ Kutu pieketa: Yesuma: Pida pa:ta:

alota: Naka: kepete hokulu pao mea dake pa:ta: panka:niae. Yaka Apa:ma: I ka:la: kapo ikalita: na noluepe leekeme.

Yesuma: A:nasina: leke popelekena: hayekeeiki

¹² Mo ami haliweki ika: you hali tonka:na: mo Diu wanda:halina: tembolo da handeteke haemeke haliweki make ikana:ma: Yesu da:ka:pa: minaata: puma: tonkao ¹³ A:nasi pa:ta: amba:la: hatuku pemekeme. Ipi kita: koto bapina: yeni peao haemeke you haliwekina: you hali Kaiya:pasi ipika: meiyekeme hayekeme. ¹⁴ Kaiya:pasita: ipikana:ma: hande Diu wanda:hali pa:ta: dupa leeke halie. Wanda:hali paeyao homaama:na: hali homeke kone homea:ka:na: epelieke laa leekeme.

Pidama: Yesuna: biki hoeyaeyekeeiki

(*Ma:tiu 26:69-70, Maka 14:66-68, Luku 22:55-57*)

¹⁵ Saimono Pida make disaipolo hali ma:nda: make Yesu telia: mea pepekeme. Mo hande disaipolo hali ma:nda:ta: mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halima: hando hatiki pieke handaa ipikita: mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halina: da hama pa:ta: Yesu amele peekeme. ¹⁶ Pidata: mo pota: kake hama: nane pa hayekeme. Mo disaipolo hali ma:nda:ta: hande yeni peao haemeke you haliwekina: you halima: hando hatiki pieke halima: paa la:ka:la puaata: mo pota: kake pa:ta: hayeke wandiki pa:ta: pi laata: Pida tukiki pa:ta: hatuku epeekeme. ¹⁷ Mo pota: kake pa:ta: hayeke wandikima: Pida pa:ta: alota: Neketa: do hande halina: disaipolo hali ma:nda: pate ya:la:me laa leekepate Pidama: alota: Ita: dia:me leekeme.

¹⁸ Kosa: pieke handa mo e pokaemeke haliweki make mo tembolo da handeteke haemeke haliweki make paeyao: punu lankake momba:lao ta:na: laata: titipuna: pambo haemekeme. Pida make ipika: loke titipu pina: alo mo haliweki haemeke alena: pua hayekeme.

Mo yeni peao hayeke you halima: Yesu lota: piekeeiki

(*Ma:tiu 26:59-66, Maka 14:55-64, Luku 22:66-71*)

¹⁹ Mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halima:ta: Yesu ipika: disaipolo haliweki haemekeeki make ipika: wala:tiki piekeeiki make Yesu pa:ta: lota: piekeme. ²⁰ Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Wanda:halina: leke popelekena: hata: wanda:hali paeyao pa:ta: walo haowa:me. Kutupa Diu wanda:hali mombolo haleme alena: make mo pi hotu haleme da pa:ta:manu make mo tembolo da pa:ta: make Ima: koto pa:ta: hata: pi wala:tiki pua:me. Pi ma:nda: na a:mbao loa:me. ²¹ Kutu pua: ekina: I ekipeke lota: pitolo alepe laa Ima: waloe ki opimi wanda:hali pa:ta: lota: pie. Ima: iki pa:ta: loa:eki manuta: hone wia halememe. Koto ekina: Ima: waloe ki opuelena: iki pa:ta: lota: pie leekeme. ²² Yesuma: koto

pi leeke handaa mo tembolo da handeteke hayeke hali homekema: ipika: kadapoma: lia alota: Do yeni peao haleme you haliwekina: you halina: pi hombo peaaso hata: ekiipeke kutupiki pi alepe leekeme. ²³ Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Ima: pi lo hoeyaowa:eki opika:na:ta: kota: do haliweki paeyao opina: la hala:e laata: kutupulu pelepathe ota: pi loa: ekina: kone pika:na: kota: Ita: ekiipeke lipe leekeme.

²⁴ Koto ekina: A:nasima:ta: Yesuta: tonkao pelia haena: kone mo yeni peao haemeke you haliwekina: you hali Kaiya:pasi pa:ta: tapaeyekeme.

Pidama: Yesuna: biki paa hoeyaeyekeeki

(*Ma:tiu 26:71-75, Maka 14:69-72, Luku 22:58-62*)

²⁵ Pidama: ipika: loke titipu pina: alo koto pa:ta: pa ha pelia hayekeme. Kutupu haena: mo mandane haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Neketa: mo hande halina: disaipolo hali ma:nda: na halepe lemekepate Pidama: a:mbaaso alota: Ita: dia:me leekeme. ²⁶ Mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halina: e pokao hayeke hali ma:nda:ta: Pidama: katake tunkula: pokeke halina: tapake hayeke halima: pi alota: Neketa: mo hande hali ame~~le~~ mo e pa:ta: haemekeeki Ima: na handoa:pe laa lota: piekeme. ²⁷ Pidama: Dia:me pi paa alo haena: kone mo hali koka:la:ma: e leekeme.

Yesuta: Pailedina: leke popelekema: hayekeeki

(*Ma:tiu 27:1-2, Maka 15:1-5, Luku 23:1-5*)

²⁸ Kaiya:pasi hayeke alena: mina:pa:lao mo Kapomani You halina: da pa:ta: Yesu hatuku mea pemekeme. Da panake ka:la:polo haena: mea pemekeme. Diu haliwekima:ta: mo Lombei Pupa Yapeeke ekina: ne pambemekeeki noluekema: iki hoeyaama:na: ika: nindi pelemeeki hone witolo hata: mo da tukiki pa:ta: na peke hama: nane pa haemekeme.

²⁹ Koto ekina: Pailedima: hama: nane pua iki pa:ta: alota: Do halima: eki hau pa:la: ekina: samani pulu epemepe leekeme. ³⁰ Mo haliwekima: ipika: pi hombo peaaso alota: Do halima: ketete na pia:ka:na: yoluta: neke pa:ta: na hatuku epolo puma:me lemekeme. ³¹ Pailedima: iki pa:ta: alota: Ikana:ma: ika: kone hatuku pua ika: pi wilimi alena: hata: pi yokaalu pea:pa:peke leekeme. Mo Diu haliwekima: ipika: pi hombo peaaso alota: Nikana:ma: kone nika: hone wia hali ma:nda: lia homaapeke na ya:la:me lemekeme. ³² Koto lemeke ekima:ta: Yesu ipikana:ma: amba: pi la: witolo hata: ipika: homolo pa:la: tupu: kone yaaluekema: lemekeme. ³³ Pailedima: da tukiki pa:ta: la:ka:la pua hata: Yesu epena: wi laa ipiki pa:ta: lota: pitolo alota: Neketa: Diu wanda:halina: kini hali halepe leekeme. ³⁴ Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Nakana:ma: naka: hone wia I lota: pitolo alepe o mandane haliwekima: Ima: poloeki neke pa:ta: la kia:pe leekeme. ³⁵ Pailedima: ipika: pi hombo peaaso alota:

Naka: honema:ta: Ita: Diu hali patema: alepe. Naka: wanda:halima: make ika: yeni peao haleme you haliwekima: make I pa:ta: neke hatuku mea epememe. Nakana:ma: eki hau pelepe leekeme.³⁶ Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Yaka Kilu Tombuaao Halo ekita: do kenkena:eki dia:me. Yaka Kilu Tombuaao Halo ekita: do kenkena:eki yoluta: I telia: mea pomineleme haliwekima:ta: mo Diu haliwekima: I minaama:na: yaka a:nda: liaalo pimime. Dia:me. Yaka Kilu Tombuaao Halo ekita: do pa:ta:eki dia:me leekeme.³⁷ Koto leeke ekina: Pailedim: ipiki lota: pitolo alota: Kota: neketa: kini hali ya:ka:ta:pe leekeme. Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: I pa:ta: kini halie ale ekita: naka: ale. Ita: hau homeke puluekema: epoa:me. Mo ota: pi waluekema: loa:me. Kutupa mo ota: pi opuluekema: katake na a:mba haleme wanda:halima: Ima: pi alo ekita: opu halememe.

³⁸ Pailedim: alota: Ota: pi ala: ekita: handoekipe leekeme.

Yesuta: homena:yeke pi leekeeki

(Ma:tiu 27:15-31, Maka 15:6-20, Luku 23:13-25)

Koto pi laa Pailedim: hama: nane pua mo Diu haliweki pa:ta: alota: Do halima: ketete ma:nda: pa:la: ekita: Ima: na handa: ua:me laa³⁹ kutu pua:pate hande Lombei Pupa Yapeeke pita: pa:ta: pu haleme tupu: Ima: dipula hali homeke pa tapao halome. Koto ekina: do Diu wanda:halina: kini hali pa tapawanope leekeme.⁴⁰ Mo haliwekima: ipika: pi hombo peaaso wi la alualu pea alota: Dia:me. Ipikita: dia:me. Nika: hone pa:la: ekita: Batabasie lemekeme. Mokoto Batabasita: hali lu ta:ta:na: ala:ta: ala:ta: pa yola:tiki pomu hayeke halie.

19 ¹Kutupa Pailedim: Yesu meata: yumbina: leekeme. ²Mo ami haliwekima:ta: tekeke hake pumanu mea panka pea you aka: wepia ipika: youna: pambaemekeme. Kutupata: wepiki dau mea dopua ³ota: ipiki pa:ta: pua:tiki pea alota: Handa:e. Diu wanda:halina: kini halie laata: kadapoma: liatiki pimikime.

⁴Kutu pieketa: Pailedim: hama: nane paa la:ka:la pua mo wanda:halia pa:ta: alota: Handa:pe. Ima: ipiki pa:ta: ketete ma:nda: pa:la: ekita: na handa: ua:eki ikana:ma: handoemena: do iki pa:ta: hatuku ipulueke leekeme. ⁵Koto ekina: Yesuta: mo tekeke hake pu manuma: wepieke you aka: pambao mo wepiki dau dopua hama: nane peekeme. Pailedim: iki pa:ta: alota: Hande hali doma: handa:pe leekeme.

⁶Mo yeni peao haemeke you haliwekima: make mo tembolo da handeteke haemeke haliwekima: make Yesu handaata: anekema: wi la alualu pitolo alota: A:ka:tei wape piki tina: tamendiao homena: lie. A:ka:tei wapepiki tina: tamendiao homena: lie lemekeme. Pailedim: iki pa:ta: alota: Kota: ika: kone ipiki mea pua a:ka:tei wapepiki tina: tamendiao lipa laa Ima:ta: ipika: ketete ma:nda: pa:la: ekita: na handa:

ua:me leekeme. ⁷Mo Diu haliwekima: ipika: pi hombo peaaso alota: Nika: pi uluma:eki ma:nda: ula:me. Koto poloma: ekina: dupiki hali homaapeke ya:la:me. Ipirana:ma: Koda:na: Eiyike halome leeke handa loma:me lemekeme.

⁸Pailedima: koto lemeke pi opuaata: paala:ma: wotu homaata: ⁹mo da tieke pa:ta: paa honda: pamba pua Yesu pa:ta: alota: Neketa: hanema: a:pa pipe leekepate pa ipika: pi Yesuma: na yoka: mea haleekeme.

¹⁰Koto ekina: Pailedima: ipiki pa:ta: alota: I pa:ta: pi ma:nda: na lelipiki laa neke da paa tapaowa:ka:na: make a:ka:tei wapepiki tina: neke tamendiao lina: loa:ka:na: make Ima: ana:na: pea:peke ya:la:pate nakana:ma: koto ekita: hone na witele leekeme. ¹¹Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Nakana:ma: I pa:ta: pea:peke ekita: oli manda hala: Koda:ma: neke pa:ta: na kia:ka:na: yoluta: I pa:ta: hau ma:nda: pea:peke na yolo pime. Koto ekina: neke pa:ta: I hatuku mea epea: hali ipikita: ketete tieke pa:la:me. ¹²Pailedima: koto pi opuaata: Yesu paa tapaalo pieke pota: weiyu taapeekepate mo Diu wanda:halima: anekema: wi la alualu pea alota: Nakana:ma: do hali paa tapaeka:na:ta: neketa: Sisana: yankee na halipikie laata: Hali epima: ipika: kone kini hali haluekema: taapea:ka:na:ta: kota: koto halita: Sisana: a:nda: tunkiliki hali halieke lemekeme.

¹³Pailedima: koto lemekeeki opuaata: Yesu hatuku hama peekeme. Kutupa pi yokaalu puluekema: pitu hayeke seana: pitiekeme. Koto sea wieke alena: bikita: Toopi Yameekeekie. Koto bikita: mo Hibulu pima: Ka:ba:ta lemekeme.

¹⁴Kutu pimiki ekita: hande Lombei Pupa Yapeeke ekina: ne pambuluekema: nate you tikekena: haena: pimikime. Pailedima: mo Diu wanda:halii pa:ta: alota: Ika: kini hali kotoma: handa:pe leekeme.

¹⁵Mo wanda:halima: anekema: wi la alu alu pitolo alota: Li li laa a:ka:tei wapepiki tina: tamendiao lima lemekeme. Pailedima: iki pa:ta: alota: Ika: kini halita: a:ka:tei wapepiki tina: tamendiao Ima: lionope leekeme. Mo yeni peao haemeke you haliwekima: ipika: pi hombo peaaso alota: Nika: kini halita: ma:nda: dia:me. Sisa homekee lemekeme. ¹⁶Koto lemeke handaa Pailedima: a:ka:tei wape piki tina: Yesu tamendiao lina:yeke mo haliweki pa:ta: Yesu haleekeme.

Yesuta: a:ka:tei wapepiki tina: ta mea endiao homeekeeki
(*Matiu 27:32-44, Maka 15:21-32, Luku 23:26-43*)

Koto ekina: Yesu minimikime. ¹⁷Kutupa Yesuma: ipika: a:ka:tei wapepiki ti mea tia pua mo daoni hama: nane hayeke alena: opolo peekeme. Mo kenke bikita: Hali you holikima: handeke alena: lo haemekeme. Hibulu pi laata: Kolokoda lemekeme. ¹⁸Koto alena: mo a:ka:tei wapepiki tina: Yesu tamendiao lia a:meiyao nokepemekeme. Hali

yaapo make nepoko nane yaapona: ma:nda: mandane endiao ma:nda:
mandane endiao Yesu tukiki pa:ta: endiaota: limikime.

¹⁹ Pailedima: pi siki wape pea mo a:ka:tei wapepiki tina: talaena:
leekeme. Koto wape pieke ekita: dupae. Na:sa:tete Hali Yesuta: Diu
wanda:halina: Kini halie laa wape piekeme. ²⁰ Mo a:ka:tei wapepiki tina:
Yesu tamendiaeemeke alena: daoni teke pa:ta: yolo hata: Diu wanda:halin
wopuma: mo wape pieke ekita: handemekeme. Mo wape pieke pita:
Hibulu pi make Loma: pi make Kitiki pi make wape piekeme. ²¹ Mo yeni
peao haemeke Diu you haliwekima: Pailedi pa:ta: alota: Diu wanda:halina:
Kini halie wape na piki Do halima: alota: Ita: Diu wanda:halina: Kini halie
leekeme laa wape pea:peke aleo lemekeme. ²² Pailedima: ika: pi hombo
peaaso alota: Ima: wape polo ekita: amba: wape pua:me leekeme.

²³ Mo ami haliwekima: mo aka:tei wapepiki tina: Yesu lu endiaota: ipika: dau
manuta: mea iki tonkopu hali hata: telipea mimikime. Ipika: dau hokulupeke
lopaniaeeyekeeki make mimikipate koto dauta: na tunaakeeki kone homeke kone
tumbula lopaniaeyekeeki yeeke handaa ²⁴ mo haliwekima: ika: ika: kone alota:
Na sinkipiki pa mo mina:la: hali handomana: laki pumanae lemekeme. Hande
Baibolo bukana: wape pa:la:eki yaaluekema: pimikime. Wape pa:la: ekita: dupa

Yaka dau manuta: ika: telipa meaata: yaka hokulupeke dau
muluekema: laki pimikime laa wape pa:la:me.

Kota: mo a:ndeli miniki haliwekima: kutu pimikime.

²⁵ Mo Yesu ipika: aka:tei wapepiki ti teke pa:ta:ta: ipika: inkiki make inkikina:
hakepiki make Keliopasina: wanda: Meti kutupa mo Ma:kadala wanda: Meti make
paeyao koto pambo haemekeme. ²⁶ Yesuma:ta: ipika: inkiki make ipika: hande
pukima: homeke disaipolo hali make ipiki teke pa:ta: haepeekeeki handaata:
ipika: inkiki pa:ta: alota: Wanda:o. Naka: weki koto handae laata: ²⁷ mo disaipolo
hali pa:ta: make alota: Naka: ama: koto handae laa leekeme. Koto dina:ta: mo
disaipolo halima: Meti ipika: da pa:ta: hatuku pua handeteke hao hayekeme.

Yesu ota: homeekeeki

(*Ma:tiu 27:45-56, Maka 15:33-41, Luku 23:44-49*)

²⁸ Yesuma:ta: Ima: pea:peke ekita: amba: pu paeyaalome hone wiaata: mo
Baibolo bukana: wape pa:la:eki yaaluekema: ipikana:ma: alota: I ikali na:na:
pa:la:me leekeme. ²⁹ Koto pa:ta:ta: mo pinika ikali tumba pitieke ikali kanake
homeke wiekeme. Koto ekina: ikana:ma: wa:la:mbima: handeke ale ma:nda:
mea mo pinika ikali pa:ta: tenke lao ti hotina: hapu lao mea a:meiyao Yesuna:
hambiliki pa:ta: hapulaemekeme. ³⁰ Yesuma: mo pinika ikali naa alota: Ameta:
paela:me leekeme. Koto laa ipikita: you tokala:niao homeekeme.

Yesuna: pa:ta:likina: awo liekeeki

³¹ Koto pimiki ekita: hande Lombei Pupa Yapeeke nate teke pa:ta: yeeke
handaata: mo Diu haliwekima:ta: Beliata: hande Hoto Pila: Nate ota: tieke

konee hone witolo hata: mo hali tokomanu a:ka:tei wapepiki tina: na endi pelia haena: hone wimikime. Koto ekina: ikana:ma: Pailedi pa:t:a: pua mo hali tepona: ankemanu tonda:pa: lia ika: tokomanu honda: mina:yeke honke lemekeme. ³²Koto ekina: mo ami haliwekima: pua mo Yesu amele mandakena: limiki hali yaapona: ankemanu tonda:pa: limikime. ³³Kutupa Yesu pa:t:a: pemekepate ipikita: amba: homa toko wiekeeki handaata: ipika: anke yaapo na tonda:pa: limikime. ³⁴Kutu pimikipate mo ami hali homekema: ipika: doloma: Yesuna: pa:t:a:lik i pa:t:a: awa:liaeyekeme. Kutu pieke handaa kutaa kone we tonka:na: ikali tonka:na: a:pa: lopeekeme. ³⁵Kutu pia:eki handea: halima:ta: ikana:ma: pi opua miniki hamina:yeke kone koto amba: lea:me. Kutupa ipikana:ma: lea: pita: ota:eki alome laa ipika: kone hone wita:la:me. ³⁶Koto hau pieke ekima: mo Baibolo bukana: wape pa:la:eki yaeyekeme. Mo wape pa:la: ekita: dupae. Ipika: hoka:ta:ma: homeke ma:nda: na tonda:pa: limikie wape pa:la:me. ³⁷Kutupa mo Baibolo bukana: wape pa:la:eki ma:nda: dupae. Wanda:halima: mo awemeke hali handilimikie wape pa:la:me.

Yesu toko toopi ka:ka:na: pa:t:a: wiekeeki

(*Ma:tiu 27:57-61, Maka 15:42-47, Luku 23:50-56*)

³⁸Koto hau pimikieki hoki nane mo A:ta:matia da hao epeeke hali Diosepema:ta: Yesu toko mea poluekema: Pailedi pa:t:a: pua honke leekeme. Diosepema:ta: Yesuna: pi opu hayekepate mo Diu haliweki pa:t:a: paala: hata: puki tooluma: piekeme. Pailedima: a:pa:la:me leeke handaa Diosepema: pua mea peekeme. ³⁹Amba: titina: hande timba Yesu handolo peeke hali Nikodimasi make Diosepe yaapo puaata: totopo piki ale yaapo mua make a:lo make mea dakole dakole peaeeyekeeki ma:nda: mendia pepekeme. Mo senisi alena: ka:nda: pieke ekita: 34 kiloe. ⁴⁰Mo hali yaapoma: Yesu toko honda: meaata: hande totopo piki senisi alemanu mea yankaota: dauma: ambula:niaepeke ekita: mo Diu wanda:halima: hali hoiluekema: toko wamo pu haemeke tupa: pipikime. ⁴¹Mo Yesu a:ka:tei wapepiki tina: limiki alena: koto pa:t:a: e pokemekeme. Koto e tukiki pa:t:a:ta: hali hoiya:peke ale panake wepia wiekeeki wiekeme. Amba:ta: hali toko ma:nda: koto pa:t:a: na wimikime. ⁴²Koto pa:t:a: Yesu toko mea pua wipiki ekita: pa mo hali hoiya:peke lapa: teke pa:t:a: yeke make mo Hoto Pila: Nate belia epolo pa:la: ekina: pea:peke ekimanu wamo puluekema: nate yeke make pipikime.

Yesu paa tiaeeyekeeki

(*Ma:tiu 28:1-8, Maka 16:1-8, Luku 24:1-12*)

20 ¹Da kelepulsekema: yu paq pitolo haena: Sande kone Ma:kadala wanda: Metita: hande hali hoimiki pa:t:a: puaata: hande naku kake a:mbaniao wimiki toopita: paa londolo wiekeeki handeekeme.

² Kutupa handa anke hao pua Saimono Pida pa:ta: make hande Yesuma: pukima: homeeke disaipolo hali ma:nda: pa:ta: make ipiliki yaapo pa:ta: ipikana:ma: pua alota: Mo hande naku pa:ta: Tekehali toko yoka wilimieki make na handoloma:ma: hando pa:ta: wia pelemepe leekeme.

³ Koto ekina: Pidata: hande disaipolo hali yaapota: mina:pa:lao mo hali hoimiki pa:ta: pepekeme. ⁴ Anke homeke halupa pepekepate hande disaipolo halita: Pida wetepao ipiki amba:la mo hali hoimiki pa:ta: opolo peekeme. ⁵ Kutupa ipikita: pua panda:puniao hande hali tonkao hoimiki daumanu wiekeeki handeekepate na honda: pambolo peekeme. ⁶ Saimono Pidata: wetepena: opolo a:pa kutaa kone lombei pua mo naku pa:ta: honda: pamba peekeme. Ipicana:ma:ta: hande hali tonkao hoimiki daumanu make ⁷Yesuna: you tonkaemeke dau make handeekeme. Koto dauta: hande hali tonkao hoimiki daumanu apa:tao na wiki pa tonkaake tonka:na: pa ipika: ta:ta: ma:nda: pa:ta: wiekeme. ⁸ Pidama: kutu pitolo haena:ta: hande hali hoimiki pa:ta: titina: amba:la peeke disaipolo hali make wetepena: honda: pamba pua mo piekeeki handaata: ota: hone tulaeyekeme. ⁹ Koto pita:ta: mo hali yaopoma:ta: mo Baibolo buka pa:ta: Yesuta: homaa paa tiaalo pa:la:eki wape pieke ekita: hone ai na wipikime. ¹⁰ Kutupata: mo disaipolo hali yaapota: paa la:ka:la da nane pepekeme.

Yesuma: Meti Ma:kadala pa:ta: pua hayekeeki
(*Ma:tiu 28:9-10, Maka 16:9-11*)

¹¹ Metima:ta: hande hali hoimiki pa:ta: hama: nane e lo hayekeme. E alo alo hata: ipikana:ma: panda:puniao mo hali hoimiki pa:ta: wako puniaeyekepate ¹² koto pa:ta: enisolo yaapo handeekeme. Mo hali yaapota: hakepiki dau pamba alu pea Yesu toko amba: wimiki alena: ma:nda:ta: you nane pitu ma:nda:ta: anke nane pitu pea pitipikime. ¹³ Ipicana:ma: Meti pa:ta: alota: Wanda:o. Ekipeke e alepe lepekeme. Ipicana:ma: ipiliki pa:ta: alota: Ikana:ma: yaka Tekehali mea pua wilimi pa:ta: make I na handolome leekeme. ¹⁴ Kotoeki laa la:ka:la koto pa:ta: Yesu hayekeeki handeekepate kone Yesue hone na wiekeme. ¹⁵ Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Wanda:o. Ekipeke e alepe. Epi weitolo alepe leekeme. Mo wanda:na: hone wieke ekita: mo e handeteke hayeke hali patema: ipiki pa:ta: alota: Aneke halio. Nakana:ma: ipiki mea pua wika:na:ta: kota: koto wili alena: I pa:ta: la kie. Kutu pikana:ta: Ima: mulu polueke leekeme.

¹⁶ Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Metio leekeme. Mo wanda:ma: ipiki pa:ta: la:ka:la mina hata: Hibulu pi la alota: Labonaie leekeme. Koto leeke ekita: Wala:la: Halio laa leekeme. ¹⁷ Yesuma: ipiki pa:ta: alota: I na mina:pe. Yaka Apa: pa:ta: ai na la:ka:la a:meilo ekina: loa:me. Yaka kametiti pa:ta: yaka pi lawaaloo pua:peke. Yaka Apa: ika: Apa: make yaka Koda: ika: Koda: make ipiki pa:ta: paa la:ka:la a:meinolome lapeke leekeme. ¹⁸ Koto

ekina: Meti Ma:kadala wanda: mo disaipolo haliweki pa:ta: opolo pua Tekehalu handekeeeki make Tekehalima: ipiki pa:ta: leeke pimanu make la haleekeme.

**Yesuta: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: pua hayekeeeki
(Ma:tiu 28:16-20, Maka 16:14-18, Luku 24:36-49)**

¹⁹Koto Sande timbaata: mo hande disaipolo ame^{le} pomu haemeke haliwekima: mo Diu haliweki pa:ta: paala:ma: homolo hata: da pota:manu poka loka: hao da tukiki pa:ta: momba:la pitimikipate Yesuma: iki tukiki pa:ta: a:pa hata: alota: Ika: puki lopa:niaape leekeme. ²⁰Koto laata: ipika: kiki yaapo make ipika: pa:ta:lik iki pa:ta: waleekeme. Koto ekina: mo disaipolo haliwekima: Yesu handa:ta: ta:na: tieke homemekeme. ²¹Kutupa Yesuma: iki pa:ta: paa alota: Ika: puki lopa:niao hape laa Hande Apa:ma: I epono tapaala: tupa: iki make pomina: koto tupa: tapaasome leekeme. ²²Kotoeki laata: iki pa:ta: pomo puaaso alota: Mo hande Holi Sipitidi iki pa:ta: kitoloma: mipe leekeme. ²³Ikana:ma: mandane wanda:halina: hoke hau peleme ekimanu Koda:ma: pa paeyaala:me lemeka:na:ta: kota: ota: pa paeyaalieke. Kutupa make mandane wanda:halina: hoke hau peleme ekimanu Koda:ma: pa na paeyaala:me laa lemeka:na:ta: kota: na paeyaake paa wilieke la leekeme.

Yesu Tomasi yaapo

²⁴Mo Yesu epeeke natena: hande disaipolo hali homeke iki ame^{le} na pitiekeme. Ipiita: Tomasi kone ipika: biki ma:nda: Manda:e. ²⁵Koto ekina: mo hande disaipolo haliwekima: ipiki pa:ta: alota: Nikana:ma: mo Tekehalu handoma:me lemekepate ipikana:ma: alota: Ima: make ipika: kikina: ikokoma: aweekeeeki handaa yaka kiki maleke puaota: kutupa ipika: pa:ta:likina: aweekeeeki pa:ta: make yaka kiki puaota: ota:e lolo polopate Ima: na handeke hata:ta: ika: aleme pita: na opulueke leekeme.

²⁶Kutupa pula homeke paeyeketa: hande disaipolo haliweki Tomasi ame^{le} mo da tukiki pa:ta: pa momba:la haemekeme. Mo pota:manu loka: hao haemekepate Yesu a:paata: iki tukiki pa:ta: a:pa hata: alota: Ika: puki lopao pita:pe laata: ²⁷Mo Tomasi pa:ta: alota: Naka: kiki malekema: yaka kiki yaapo pa:ta: a:pa puae. Kutupa naka: kikima: ya pa:ta:lik i pa:ta: make a:pa puae. Koto ekina: naka: pi na opitele hau paa na piki ota: opua:peke leekeme. ²⁸Tomasima: alota: Neketa: yaka Tekehalu make yaka Koda: make haleme leekeme. ²⁹Yesuma: ipiki pa:ta: alota: I handele ekima: pi opitele laa I na handeke hata: kone pi mineleme wanda:halima: ta:na:ma: homa halimikie leekeme.

Do buka wape pa:la: ekina: pi teke

³⁰Yesuma: ipika: disaipolo haliweki ame^{le} hata: mandane wele pita:la: ekimanu wotu piekepate do bukana: wape na pa:la:me. ³¹Kutu pa:la:pate

ikana:ma: Yesuta: mo Ketiso make Koda: ipika: Eiyeke make hala:me laa
ipiki pa:ta: hone tulao hata: ipika: bikina: da:ta:la:eki muemena:yeke do
ekimanu do bukana: wape pea ula:me.

Yesuta: ipika: disaipolo hali watake hata: pa:ta: pua hayekeeki

21 ¹Wetepena:ta: Yesuma: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: ipiki
peneme yao paa waleekeme. Mo tunkula: pa pitieke ikali
Taibitiasi pa:ta: pua hata: dupa piekeme. ²Saimono Pida make hande
Manda:e lemeke hali Tomasi make hande Ka:lili nane Keina da hao
epeeke hali Nada:niele make Sepedi ipika: eiyekeme yaapo make Yesuna:
disaipolo hali yaapo ma:nda: make paeyao mandake pa:ta: momba:la
haemekeme. ³Saimono Pidama: mo hande mandane haliweki pa:ta:
alota: Ta:peli mulu pulume leeke handaa mo haliwekima: ipiki pa:ta:
alota: Niki make neke ame^{le} mandakena: pomana:e lemekeme. Koto la
pua kawasona: pita pemekepate koto timbaata: ta:peli homeke a:nda: na
mimikime.

⁴Nate panake opolo haena: Yesuta: mo ikali tea:na: a:pa hayekepate
mo disaipolo haliwekima:ta: Yesue hone na wimikime. ⁵Ipirana:ma: iki
pa:ta: alota: Weki tonuo. Ta:peli ma:nda: mimipe leekeme. Ikana:ma:
ipika: pi hombo peaaso alota: Dia:me lemekeme. ⁶Ipirana:ma: iki pa:ta:
alota: Kawasona: popeke nane tenkinu mea lopaemeka:na:ta: ta:pelimanu
milimikie leekeme. Koto leeke handaa mo haliwekima: tenkinu mea
lopaemekate ta:pelimanu wotu mendieke handaa mo tenkinu paa yola:
mia:peke na yeekeme.

⁷Hande Yesuma: pukima: homeke disaipolo hali homekema: Pida
pa:ta: alota: Dota: Tekehalie leekeme. Saimono Pidama: Dota: Tekehalie
leekeeki opuata: amba: ipika: dau hola wieke handaa ipika: manda
tonkaeyekeeki paa mea tonkao ikali pa:ta: ponkaeyekeeki. ⁸Mo hande
mandane disaipolo haliwekima:ta: kawasona: ipulu hata: mo tenkinu
ta:peli manuma: tumba wina: yolo tia ikali tea: nane opolo epemekeme.
Mo haliwekita: ikali tea: nane opolo ipuluekema: makata: 100 midamanu
kone epemekeme. ⁹Kenkena: opolo a:pata: ti to hayeke alena: ta:peli
palaowa yaapo to hayekeeki handemekeme. ¹⁰Yesuma: iki pa:ta: alota:
Ika: ame do mimi ta:peli mandaneeki mea ipupe leekeme.

¹¹Saimono Pidama: kawasona: pua mo tenkinu kenkena: yola: mea
epeeke. Mo nu mendia tumbulu baeyeke ta:peli manuta: paeyao
153 mendiekeme. Ta:peli wopu mendiekate kone mo tenkinuta: na
titipila:niaeyeke. ¹²Yesuma: iki pa:ta: alota: Ne nolo ipupe leekepate
mo disaipolo haliweki paeyao: ipikita: Tekehalie hone wimiki handaa
hali ma:nda:ma: Neketa: epika:ta:pe laa lota: na piekeme. ¹³Koto ekina:
Yesuma: palaowa mulu pua iki pa:ta: hale hale pea ta:peli make koto
tupa: kone haleekeme.

¹⁴Do hau pieke ekita: Yesuma: homa paa tiao hata: ipika: disaipolo haliweki pa:ta: hoto tepo peao ipiki peneme yao waleekeekie.

Yesu Pida yaapo

¹⁵Ne no paeyeketa: Yesuma: Saimono Pida pa:ta: alota: Dionina: ekiyeke Saimonoo. I pa:ta: pukima: homolo hata: do haliweki ankulalipikipe leekeme. Pidama: ipika: pi hombo peaaso alota: Aowe Tekehario. Ima: neke hone pa:la: ekita: handeleme leekeme. Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Kota: ya sipisipi ma:na: ikikisunu nakana:ma: punao hapeke leekeme.

¹⁶Hoto yaapo peao Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Dionina: ekiyeke Saimonoo. I pa:ta: pukima: homelepe leeke handaa Pidama: ipika: pi hombo peaaso alota: Aowe Tekehario. Ima: neke pa:ta: hone pa:la: ekita: nakana:ma: handeleme leekeme. Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Kota: ya sipisipi ma:na:manu nakana:ma: punao hapeke leekeme. ¹⁷Hoto tepo peao Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Dionina: ekiyeke Saimonoo. Nakana:ma: I pa:ta: hone pa:la:pe leekeme.

Pidama:ta: Yesuma: Nakana:ma: I pa:ta: hone pa:la:pe pi ipiki pa:ta: hoto tepo peao lota: pieke ekina:ta: ka:nda:ma: homolo hata: ipiki pa:ta: alota: Tekehario. Ala:ta: ala:ta: paeyao nakana:ma: handeleme. Ima: neke pa:ta: hone pa:la: ekita: nakana:ma: handeleme leekeme. Yesuma: ipiki pa:ta: alota: Ya sipisipi ma:na: manuta: nakana:ma: punao hapeke. ¹⁸Ima: neke pa:ta: ota: pi alome. Neke wekihali hae dina:ta: nakana:ma: ba:ta:ido hako yama naka: hone pia: nane pomu hayekeme. Kutupu hayekate wetepena:ta: neke koke yolo pa:la: dina: naka: kiki yaapo tindipa moneaalo pelepathe hali ma:nda:ma: naka: kiki mea tonkao naka: hone na pa:la: nane kone neke hatuku pelieke leekeme. ¹⁹Yesuma: do leeke ekima: Pidama: Koda:na: biki mea a:meiyaluekema: ipika: homolo pieke ekina: la hololo leekeme. Yesuma: kotoeki laa Pida pa:ta: alota: I telia: mea epoe leekeme.

Yesu make mo hande disaipolo hali ma:nda: make

²⁰Pidama: la:ka:la:moneao Yesuma: pukima: homeeke halita: ipika: hoki nane epeekeeki handeekeme. Mo halita: hande ne nalo pita: Yesu teke pa:ta: panda:puniao lota: pitolo alota: Tekehario. Neke a:nda: lombolo pa:la: hali epipe leeke halie. ²¹Pidama: koto hali handaa Yesu pa:ta: alota: Tekehario. Do hali pa:ta:ta: eki hau ipiliepe leekeme. ²²Yesuma: ipika: pi hombo peaaso alota: Do halita: pa hatiki puoopu hao I paa eponoyeke ya hone wia lo:ka:na:ta: kota: naka:eki dia:me. Neketa: I telia: mea epoe leekeme. ²³Koto leeke ekina: Yesuna: hoki nane telimiki haliwekima: dupiki pi lo haemekeme. Mo hande disaipolo halita: na homilieke laa lo haemekepate Yesuma: mo hande hali na homilieke pi na leke ipikana:ma: alota: Do halita: pa hatiki puoopu hao I paa eponoyeke ya hone wia lo:ka:na:ta: kota: naka:eki dia:me leekeme.

²⁴Mo hande disaipolo hali doe. Kutupa koto pieke ekimanu pa:ta:
laa kutupa make wape pia:me. Ipihana:ma: lea: alemanu paeyaota:
nikana:ma: ota: ekie hone witoloma:me.

Paeyaasoeki

²⁵Yesuma: hau mandane ekimanu wopu piekeme. Hali ma:nda:ma:
hande Yesuma: pieke ekimanu paeyao homeke homeke lo wape
pia:ka:na:ta: kota: yaka honema:ta: mo wape pia:peke buka manuma:ta: do
kenke tumbulu baaso ana: na pilieke hone witolome.

Aposolo haliwekima: pimiki ekimanue

1 ¹Diopilusio. Ima:ta: titina: buka wape pua: ekina: Yesuma: ipika: e kini pea mea pokeke natena: kini pea pua kutupa pa ipiki oli hepeni nane peeke natena: ipikana:ma: piekeeki make wala:tiki piekeeki make paeyao wape pua:me. ²Kutupa Holi Sipitidima: walolo haena: Yesuma: ipika: talopu mea haena: leeke aposolo haliweki pa:ta: pi lo paeyaota: oli ya nane a:meiyeketa: wape pu naowa:me. ³Yesuma: ipiki homa hoki nane mo aposolo haliwekima: ipiki ota: wotu handena:yeke peneme yao hali tieke yaapo natena: hata: ipika: kone tiaeyekeeki walaata: Koda:na: Kili Tombuao Hala:eki iki pa:ta: walo hayekeme. ⁴Mo haliweki amele pa hayeke dina: Yesuma: iki pa:ta: alota: Diutuseleme na mina:pa:laake pa hapa:peke. Ya Apa:ma: kulueke laa la: ula: ale handeteke hapa:peke. Hande Ima: iki pa:ta: loa: alena: loa:me. ⁵Kutupa Dionima:ta: pa ikalima: bapitaisi peao haya:pate hosikisiki hao hao peaata: Holi Sipitidima: bapitaisi peaalieke loa: pita: amba: opimime leekeme.

Yesu oli ya nane mea pa:la:eki

⁶Yesu make mo haliweki amele mandake pa:ta: momba:la haemeke dina: ikana:ma: Yesu pa:ta: alota: Tekehalio. Ame do natena:ta: nakana:ma: Isulai paa kilu tombuao haluekema: alepe lemekeme. ⁷Yesuma: mo haliweki pa:ta: alota: Ikana:ma:ta: Do natena: doeki piliekee o Do ekina: dupiliekee laa opuemena: ika:eki dia:me. Mo Apa: Koda:ma: ipika: honumake pulu pa:la:ekie leekeme. ⁸Koto pa:la:pate ikita: wele pita:la:eki milimikie leekeme. Mo Holi Sipitidi epea:ka:nata: ikita: yaka wekitisi haliweki Diutuseleme pa:ta: make Sametia pa:ta: make Diudia paeyao pa:ta: make hama hama pea kenke honiki honiki paeyao pa:ta:manu make la halimikie leekeme. ⁹Kotoeki lo paeyaota: mo haliwekima: handa: poto poto la haena: kone opa:liao peekeme. Kutupa ya hapi homekema: a:pa ipiki a:mbaeyekeme. ¹⁰Yesu peeke handa mo haliwekima: oli pula:me laa wopu handa:hake witolo haena:ta: koto kone hali yaapo hake pupa peke dau yama: mea a:pa halu pitolo alota: ¹¹Ka:lili haliwekio. Do pa:ta: hata:

ya pa:ta: ombu ekipeke handa:liao halemepe lepekeme. Do iki mina:pa:lao ya nane pula: Yesuta: paa ipulu make do ya nane puleke handa handeleme tupa: kone paa ipilia:eki make koto tupa: kone ipiliekee lepekeme.

Diudasina: anke teke mieke hali

¹² Kutupa Diutuseleme nepoko pa:ta: kilomida homeke tupa: pote ma:nda: biki Olipeti pa:ta: hao Diutuseleme nane la:ka:la pemekeme.
¹³ Mo teke da tieke pa:ta: puaata: ika: pelia hao haemeke manda da panda: pa:ta: opa:liaemekeme. Pida Dioni yaapo Dia:mesi A:ndutu yaapo Pilipi Tomasi yaapo Badolomiu Ma:tiu yaapo A:lopi:sina: eiyekem Diudasi makee. ¹⁴ Koto haliweki paeyao mo wanda:weki tonka:na: Yesuna: ama: Meti make ipika: hameketiti make mandake pa:ta: momba:la pita: yeni pu pitimikime.

¹⁵ Yeni pu pitaata: pa hosiki hao hao peaata: mo Ketisona: pi mina:la: wanda:halima: pi hotuluekema: mombelemekeme. Iki paeyaota: 120 wanda:hali tupa: momba:la pitina: Pidama: pi loluekema: tiaeyekeme.

¹⁶ Kutupa ipikana:ma: alota: Yaka ana: kame titio. Hande Baibolo bukanan: wape pa:la: pita: ota: yaapeke ya:la:me. Hande Holi Sipitidima: Deipidina: hone u tiaaso haena:ta: Yesu da:ka:pa: minina: haliweki hatuku polo pia: hali Diudasima: pulu piekeeki dupilieke laa Deipidima: wape piekeme.

¹⁷ Yesuma: Diudasi make niki ame:le mandakena: e pokomonoyeke talopu mea haena: leeke handaata: niki ame:le pomu haya:me leekeme.

¹⁸ Hande Diudasima:ta: hokeeki pulukema: ma:na: yapa: pea mieke manima:ta: kenkesiki ma:nda: hamba: miekeme. Koto kenke pa:ta:ta: ipika: kone lopa:niaota: ota: homeekeme. Ipika: weleke tekelipe lia weleke yoka: petepete pea wiekeme. ¹⁹ Kutupa mo Diutuseleme da pa:ta: haemeke wanda:hali paeyaoma: koto piekeeki opuaata: koto kenke sikina: biki ika: da pi la alota: Akeledama lo haemekeme. Koto la:la: ekita: We Kenkee laa lo haemekeme.

²⁰ Pidama: alota: Mo Emeli buka pa:ta: wape pa:la: ekita: dupa

Ipika: data: hankoko pa haya:ka:na:ta: epelieke. Hali ma:nda: na pua haena:e laa wape pa:la:me.

Kutupa wape pa:la:eki ma:nda: make dupa

Ipika: pokeeke eta: hali ma:nda:ma: mea:peke ya:la:me laa wape pa:la:me.

²¹⁻²² Koto ekina:ta: hali ma:nda:ta: niki ame:le ta:ma:ni pea haluekema: mo Tekehali Yesu paa mea tiaeya:eki handea: hali kone ana: pa:la:me. Koto halita: niki ame:le hata: hoto paeyao Tekehali Yesu ame:le mandakena: pomu haoma: halie. Hande Dionima: baptaisi hau walea: dina: kini pu mea a:pa Yesu niki ame:le mandakena: hamono kone ipiki hatuku mea hepeni nane a:meiyeke handoma: pita: pomu haoma: hali koto hali homeke ma:nda:ta: ana: pa:la:me leekeme.

²³ Koto leeke handaa mo Ketiso wanda:halima: hali yaapona: biki lemekeme. Hali homeketa: Diosepee. Ipika: biki ma:nda:ta: Basabasie. Koto hali kone pa tepo peao leeke bikita: Diasedasi. Hali ma:nda:ta: Madaiyasie. ²⁴⁻²⁵ Kotoeki peaata: yeni dupa pimikime. Tekehalio. Wanda:halia paeyaona: puki pa:ta: ula: haumanu paeyao nakana:ma: handeleme. Kutu pele ekina: Tekehalio. Do hali yaapo pa:ta:ta: Diudasima:ta: aposolo hali hata: pokea: e mina:pa:lao ipika: halo pia: alena: peeke handaata: koto eta: hali epima: mina:pe. Niki pa:ta: nakana:ma: walae. ²⁶ Koto yeni peaata: mo hali yaapona: biki toopisiki yaapona: wape peaata: titina: wape pea lopaeyeke halina: biki Madaiyasi yeketa: koto hali mimikime. Kutupa mo halita: hande kiki yaapona: ankena: homeke pu aposolo haliweki ame_{le} ta:ma:ni pea haemekeme.

Hande Holi Sipitidi epeekeeki

2 ¹ Mo hande Pendikosi nate epeeke dinata: mo pi mimiki wanda:halia paeyao homeke alena: momba:la haemekeme. ² Kuta kone oli ya nanema: po tilipu tieke ipula: tupa: u tieke laa a:paata: mo wanda:halia momba:la pitimiki da pa:ta: pua ota: tumbaeyekeme. ³ Mo wanda:halima:ta: mo ti ulekema: handeke ekimanu handemekeme. Kutupa mo ti ulekema: handekeeki manumata: telipeaaso hata: iki paeyao pa:ta: wataeyekeme. ⁴ Kutupa mo Holi Sipitidima: iki paeyao tumba pitina: mo wanda:halia paeyao: pi ta:ta: ta:ta: lena: leekeme.

⁵ Yeni puluekema: hone wimiki Diu haliwekita: mo kenke paeyao nane hao pua mo Diutuseleme da pa:ta: pua haemekeme. ⁶ Mo hande u tieke leekeeki opuaata: wanda:halia wopu pua handemekeme. Hande kenke paeyao nane hao epemeke Diu haliwekima: do pi mimiki haliwekima: ika: da pi ta:ta: ta:ta: kone laa lemekeeki opitolo hata:ta: ikana:ma: ⁷wotu penkilipa:tia pominolo hata:ta: ika: kone alota: Do pi aleme haliweki paeyao: Ka:lili haliwekie. ⁸ Ikana:ma:ta: nika: da pimanu aleme ekita: ekipa pa:la:pe laa alo hata: alota: ⁹Nikita: Padia nane make Midia nane make Ilame nane make Mesopoteimia nane make Diudia nane make Ka:padosia nane make Pondasi nane make Eisia nane make ¹⁰Pitikia nane make Pa:mbilia nane make Idiepi nane make mo Saitini teke pa:ta: Libia nane make mandane haliweki Loma: da hao epoloma:me laata: nikita: Diu haliweki make mo Diu haliwekina: hau puluekema: la:ka:la haloma: Diendaili haliwekima: make mandane ekita: ¹¹mo Kotiti A:teibia yaapo nane hao epoloma: haliweki haloma:pateta: Koda:ma: hau tieke pa:la: ekimanu mo haliwekima: aleme ekita: niki paeyao: nika: da pi ta:ta: ta:ta: piki pimanu kone opitoloma:me lemekeme. ¹²Ikana:ma: hone elekeeleke witolo hata: penkilipa:tia pomua ika: ika: kone lota: pea:tiki pitolo alota: Do hau tieketa: ekipa pa:la:pe laa lemekepate ¹³mandane haliwekima: mo pi mimiki haliweki pa:ta: kitaaso hata: alota: Do haliwekima:ta: hoke ikali naa keaaso pitelememe laa lemekeme.

Pidama: pi waleekeeki

¹⁴Kutupa Pidama: mo hande 11 haliweki amēle tiao hata: wanda:hali pa:ta: pi anekema: alota: Mo ya tapake Diu haliweki make do Diutuseleme teke da pa:ta: hao haleme wanda:hali pa:ta: make iki paeyao Ima: lolua: pita: wotu opua:pa:pekee laata: ¹⁵Mandane haliweki ika: honema:ta: do haliwekitā: hoke ikali naa keaaso pitelememe alemepate dia:me. Ameta: pa 9 okoloko nate minolo haena: kone haloma:me. ¹⁶Dia:me. Do hauta: amba: mo potopede hali Diolema: leekeeki dupa

¹⁷Koda:ma: alota: Natemanu paeluekema: haena:ta: dupulueke laa Wanda:hali paeyao pa:ta: yaka Holi Sipitidi hale hale pulueke. Kutupa ika: weki manuma: make wandiki manuma: make yaka pi la: mea hala:tiki pilimikie.

Ika: weki haliwekima: mandane hau pita:la: ekimanu handena: lolueke.

Kutupa ika: koke haliwekima: make upamanu pilimikie.

¹⁸Aowe. Koto nate manuna: Ima: yaka Holi Sipitidi hale hale pua:ka:na:ta: yaka e pokao haleme wanda:halima: kone yaka pi la: mea hala:tiki pilimikie.

¹⁹Oli ya nane make oni kenke nane make mo na hando haleme wele pita:la: ekimanu pulueke.

Kutupa we make ti uleke make lumu tieke make handilimikie.

²⁰Oli nateta: na teke timba: lelieke. Oli sumba: make we pupa pelieke. Kutupa koto hoki naneta: mo hande Tekehalinga: paa pita:la: Nate Tieke ipilieke.

²¹Koto di ipula: naneta: hali epima: Tekehalinga: biki alo hata: wi lea:ka:na:ta:

kota: koto someta: Tekehalinga: da:taena: loluekema: petelelieke laa leekeme.

²²Isulai haliwekio. Ima: do alo pi opua:pa:peke. Hande Na:s:a:tete hali Yesuta: iki amēle a:pa hata:ta: Koda:ma: wele peaaso haena: Yesuma: na hande haloma: ekimanu make wele pita:la: ekimanu make ipikana:ma: pitolo haena: Koda:ma: ipikita: Ima: tapaalo halie laa peneme yatiki pia:me. Kutupa do haumanu paeyao ika: hone wilimime leekeme.

²³Amber: kone Koda:ma: hone wiaata: Yesuta: ikana:ma: milimikie laa pi la: wiekeme. Kutupa ikana:ma:ta: mo hoke hau pu haleme haliwekima: Yesuta: hande a:ka:tei watepiki tina: ikokoma: tamendiaena: lemeke ekima: ikana:ma: kone Yesu limikime. ²⁴Kutu pimipate Koda:ma: mo hande toopi ka:ka:na: pa:ta: Yesu paa mea tiaeyekeme. Mo hande lapa: pimiki toopima:ta: Yesu miniki pita:peke ana: na pitolo hata: mo hande homaasa: ekima: Yesu tonkaeyeke ekita: Koda:ma: ka:la:pa: tapawaeyeckeme. ²⁵Deipidima: ipiki pa:ta: doeki la:leke handa loa:me.

- Tekehali hoto paeyao I yaapo hala:eki handolome. Ma:nda:ma: I la:ma: la:ma: peaapa:na:yeke yaka popeke kiki nane hala:me.
- ²⁶ Koto ekina: yaka pukima: ta:na:ma: homolo hata: ya kakema: make ta:na:piki pimanu lo halome.
- Kutupa make Ita: pa kenke hali halopate kone mo epekeeki muluekema: handeteke halueke.
- ²⁷ Pa ekipeke nakana:ma: yaka temokota: mo homemeke wanda:hali haleme alena: na haena: lelipikie.
- Kutupa naka: yakopiki halita: oni kenke pa:ta: na tandepena: lelipikiyike loa:me.
- ²⁸ Mo hande da:ta: lolo pa:la: pota:ta: I pa:ta: amba: waleme. Kutupa nakana:ma: I yaapo hale ekina:ta: ta:na:ma: homa:la: ekima: I pa:ta: tumbaala:me laa la:la:me leekeme.
- ²⁹ Kametitio. Iki pa:ta: mo nika: apa: Deipidina: do ota: pimanu alome. Ipi kita: amba: kone homeeke handa mea hoimikipate pa ame make hande hoimiki alena: hando haloma:me. ³⁰ Deipidima:ta: potopede hali hata:ta: hande Koda:ma: ipiki pa:ta: pi la: wiekeeki piekeme. Koda:ma: ipiki pa:ta: pi la: witolo alota: Naka: hoki nane halo pa:la: hali homeketa: neke kini hali hale tupu: mea haena: loluteke laa la:la:me. ³¹ Kutupa Deipidima: Koda:ma: pulu piekeeki hone witolo hata: hande Ketiso paa tiaalo piekeeki pa:ta: dupa leekeme.
- Nakana:ma: mo homemeke wanda:hali haleme alena: yaka temoko na haena: lelipikie.
- Kutupa naka: yakopiki halita: oni kenke pa:ta: na tandepo lo pa:la: ekina: loa:me la:la:me leekeme.
- ³² Do hande Yesuta: Koda:ma: paa mea tiaala: ekita: niki paeyao: handoma:eki iki pa:ta: la kitoloma:me. ³³ Ipika: Apa: Koda:ma: la: wieke tupu: Yesuta: mea tiao ipika: popeke kiki nane mea pitaota: ipiki pa:ta: Holi Sipitidi haleekeme. Kutupa nikana:ma: ame do handoloma: ekimanu make do opitoloma: ekimanu tonka:na: ipiki pa:ta: ipula:me.
- ³⁴ Deipidima:ta: oli ya nane na a:meiyekapate pa ipikana:ma: alota: Mo Tekehali ma: yaka Tekehali pa:ta: alota:
- ³⁵ Ima: mo naka: a:nda: tunkuliki wanda:halita: naka: anke tapa:pao pituelena: loluteke: nakana:ma: ame do yaka popeke nane kikina: pitie laa la:la:me leekeme.
- ³⁶ Koto ekina: Isulai wanda:hali paeyao do hande ikana:ma: a:ka:tei wapepiki tina: tamendiao limiki hali Yesuta: Koda:ma: ipikita: Tekehali make Ketiso make mea haena: la:la: ekita: ikana:ma: hone ota: wopu wia:pa:peke laa leekeme.
- ³⁷ Mo wanda:halima: koto pi opuaata: ika: puki pa:ta: a weeke handaa Pida pa:ta: make mandane aposolo haliweki pa:ta: make alota: Kametitio. Nikana:ma: eki peomonope laa lemekeme. ³⁸ Koto lemeke handaa Pidama:

iki pa:ta: alota: Koda:ma: ika: hoke hau peleme ekimanu pa paeyaena:yeke hone ma:nda: la:ka:la: mina wiaata: Yesu Ketisona: bikina: bipitaisi hau pea:pa:peke. Kutu pimika:na:ta: Koda:ma: kilie aleta: mo Holi Sipitidi kilieke. ³⁹ Pa ekiipeke mo hande Koda:ma: pi la: wieke ekita: iki pa:ta: make ika: weki wandiki pa:ta: make mo papate haleme wanda:hali pa:ta: make pa mo Tekehalima: ipiki pa:ta: kone epena: wi ala: wanda:hali paeyao pa:ta:ta: make ipikana:ma: pi la: wiekeme laa leekeme.

⁴⁰ Pidama: koto tupa: pi walaata: pa mandane pimanu make mea a:meiyao alota: Do hoke wanda:hali hoeyaaluekema: ipilie panisima: iki tonka:na: hoeyaapa:na: ota: paapa:peke. ⁴¹ Koto leeke handa wanda:hali wopuma: Pidama: waleeke pi opuaata: bipitaisi hau pimikime. Paeyota: 3 daoseni wanda:hali tupa: koto natena: mo hande pi minolo hata: mo Ketiso wanda:hali ame_{le} apa:tao hao haemekeme. ⁴² Mo wanda:halima:ta: hande aposolo haliwekima: waleme pimanu opua:tiki peaata: Ketiso wanda:hali ame_{le} momba:la:tiki peaata: yeni pea ne na:tiki pimikime.

Ketiso wanda:halina: haemeke hau

⁴³ Kutupa Koda:ma: wele peaaso haena: mo aposolo haliwekima: na hando haemeke ekimanu wotu pimiki handaa wanda:hali paeyao: paala:ma: homemekeme. ⁴⁴ Mo hande pi mimiki wanda:hali paeyao: wotu ta:ma:ni pea hata: ika: wia haemeke alemanu paeyao telipea pimikime. ⁴⁵ Ika: kenkemanu o damanu make ika: ala:ta: ala:ta: make ma:nda:ma: hambena: laata: mani meata: mo iki ame_{le} mani dia:yeke wanda:halimanu pa:ta: telipaemekeme. ⁴⁶ Nate paeyao mo tembolo da tukiki pa:ta: homeke alena: momba:la:tiki peaata: ika: da pa:ta:manu make mandake pa:ta: pita: ne na:tiki pimikime. Homu pea hata: ⁴⁷ Koda:na: pi laaso hata: kutu pimikime. Kutupa wanda:hali paeyao: make iki pa:ta: ta:na:ma: homa:tiki pimikime. Koto ekina: nate paeyao Tekehalima: mo da:taena:yeke pi mimiki wanda:hali iki ame_{le} haena:yeke mea ta:ma:ni peao haena: la:tiki piekeme.

Mo hande anke hoke hali mea epeaeyekeeki

3 ¹Kutupa Pida Dioni yaapota: ipilika: yeni pu haepeke nate lekena: ² 3 okoloko nate oni pambolo pulu haena: oli tembolo da pa:ta: yeni puluekema: pepekeme. ² Kutupa hali homeke mendieke pa:ta: kone pota: ota: pomua:peke na yeke hali nate paeyao mea tia pua:tiki pea mo tembolo da pota: kake bikita: Seliapopiki Pota: Kake koto pa:ta: mo tembolo da tukiki pa:ta: yopua:tiki pimiki wanda:hali pa:ta: mani ma:nda: kipee laa honke la:tiki pina: yeke pua tu wia:tiki pimikime.

³ Mo hande pota: pua:peke na yeke halima:ta: Pida Dioni yaapo mo tembolo da pa:ta: honda: pambuluekema: haena: alota: Mani ma:nda: kipee laa honke leekeme. ⁴ Koto leeke Pida Dioni yaapoma: mo hande

hali handa:moneaaso hata: Pidama: alota: Diki handa:e leekeme. ⁵ Mo
hande pota: pomua:peke na yeke halima: hone witolota: do hali yaapoma:
ala:ta: ma:nda: ota: kilieke hone witolo hata: mo hali yaapo ota: wopu
handahake wiekepate ⁶ Pidama: alota: Ita: kolo o silipamanu make
ma:nda: dia:ya:la:pate Ima: wia halo aleta: kionoe. Mo Na:satete hali Yesu
Ketisona: bikina: loa:ma: pota: pue leekeme. ⁷ Kutupa Pidama: popeke
nane kiki mina mea a:meiyaeyekeme. Kutupa koto kone mo halina: anke
malekemanu honkopu honkopu hao hayekeme. ⁸ Kutupa mo hande hali
tialu bao anke hao peekeme.

Kutupa mo hali yaapo amele mo tembolo da pa:ta: puaata: mo hande
pota: pua:peke na yeke halita: pua:tiki ponka:da:da: pua:tiki pitolo hata:
Koda:na: biki make mea a:meiyatiki peekeme. ⁹ Kutupa da pa:ta: pitimiki
wanda:halima: mo hande hali yopulu hata: Koda:na: biki mea a:meiyatiki
yapeekeeki handemekeme. ¹⁰ Kutupa mo wanda:halima: hone wimikime.
Do halita: mo hande tembolona: Seliapopiki Pota: Kake pa:ta: pita: mani
honke lo hala: halie hone wimikime. Kutupa puki keapa anemone pitolo
haena: alota: Do halita: ekipa pa:la:pe lemekeme.

Pidama: tembolo da pa:ta: pi waleekeeki

¹¹ Mo hande halima: Pida Dioni yaapona: kiki pa wia haena: iki tepota:
mo tembolona: kalale ma:nda: biki Solomonona: Kaputa: haemekeme.
Kutupa mo wanda:hali paeyao leke opo handahake witolo hata: koto
pa:ta: anke hao pua mombelemekeme. ¹² Pidama: doeki handa mo
haliweki pa:ta: alota: Isulai haliwekio. Do ekina: eki peke leke opo
handahake wia yopilimipe o diki make eki peke handahake witemepe.
Dikana:ma: dika: wele pita:la: ekina: o nika: yakopiki hauma: do hali
mea pota: pena: lolopa:pe leekeme. ¹³ Eipoloha:ma: Aisa:ke Dieikope
ika: Koda:ta: nika: apa: titina: Koda:ma: kone mo wele pita:la:eki ipika:
e pokaeeyeke hali Yesuna: biki mea a:meiyaaso hata: haleekeme. Kutu
pa:la:pate ikana:ma: Pailedi pa:ta: luekema: hatuku pua Pailedimata:
paa pena: loluekema: taapolo haena: kone ikana:ma: luekema: taapeme
hali ipikina: loa:me. ¹⁴ Kutu pa:la:pate ikana:ma: Epeke Yakopiki Hali
kiao pa Pailedi pa:ta: lota: pitolo alota: Ika: hone pa:la: ekita: mo hande
hali lita:la: hali kone pa pena: lae lememe leekeme. ¹⁵ Ikana:ma: mo
da:taasa: hali limipate Koda:ma: mea tiaeyekeme. Kutupa nikana:ma:
wekitisi do halualu pitoloma: handahake leekeme. ¹⁶ Mo hande ipika: bikina:
wele pita:la: ekima: mo pota: pomua:peke na yeke hali honkopu haena:
lopa:me. Ame do handeleme ekita: mo hande ipika: hone tulaasa: ekima:
pita:la:me. Ame do handeleme ekita: Yesu pa:ta: hone tulaasa: ekima: ipiki
epeaala:me leekeme.

¹⁷ Ya kametitio. Ikana:ma: make ika: you haliwekima: tonka:na: Yesu
pa:ta: pimiki ekita: teke na handa: wiki hata: pimi ekita: Ima: hone

witolome. ¹⁸ Amba: kiaake Koda:ma:ta: ipika: Ketisona: tanda mulu pa:la:eki mo potopede haliweki paeyaoma: la hale hale pina: leekeme. Kutupa hande Koda:ma: la: wiekeeki kone ota: yao ikana:ma: do pimime. ¹⁹ Koto pa:la: ekina: ika: hoke hau peleme ekimanu Koda:ma: honi mea baena:yeke ikana:ma: hone ma:nda: la:ka:la: mina wiaata: Koda: pa:ta: la:ka:la: mina pua:pa:peke. ²⁰ Dupimika:na:ta: ika: temoko manuna: honkopu ha tiaasa:eki Koda:ma: kiaata: kutupa Yesuta: Koda:ma: amba: mea ika: Ketiso hali haena: leeke hali iki pa:ta: tapaalieke. ²¹ Yesuta: hepeni nane pua hao hala:pate Koda:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao panake ekimanu wopulu pa:la: nate handeteke hala:me. Amba: kiaake Koda:ma: ipika: yakopiki potopede haliwekima: la hale hale pieke tupa: loa:me. ²² Mosesima: dupa leekeme. Ika: Koda: hande Tekehalima: I tapaaeya: tupa: iki pa:ta: make potopede hali ma:nda: tapaalieke. Koto halita: ika: tapake hali kone tapaalieke. Ipkana:ma: eki pimanu iki pa:ta: lea:ka:na:ta: ota: opua:pa:peke. ²³ Hali epima: mo hande potopede halima: lelie pi na opia:ka:na:ta: koto halita: Koda:na: wanda:hali ame_{le} ta:ma:ni pea na hake Koda:ma: hoeyaalieke leekeme.

²⁴ Kutupa make mo potopede haliwekima:ta: Samuele make ipika: hoki nane haemeke potopede haliweki make pi la: mea hala:pa:peke yeeke haliweki paeyaoma:ta: ame do pitoloma: haumanu kone amba: la hale hale pimikime. ²⁵ Mo potopede haliwekima: Koda:ma: la: wieke pimanu la hale hale pimiki ekita: ika:eki kone ula:me. Kutupa make Koda:ma: ika: apa:mei ameda ame_{le} pi la: wieke ekita: iki pa:ta: make la: ula:me. Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: leeke tupa: dupae. Naka: hoki nane monduma: monduma: pilimi wanda:halima: kenke wanda:hali paeyao Ima: epeaalueke laa leekeme. ²⁶ Koto ekina: Koda:ma: ipika: e pokaasa: hali mea haena: laata: iki pa:ta: amba:la tapaeyekeme. Koto tapake hauta: iki epeaaluekema: piekeme. Ikana:ma: ika: hoke haumanu mina:pa:lao ika: puki ipikana:ma: la:ka:laasa: ekima: iki epeaaluekema: piekeme laa leekeme.

Pida Dioni yaapo k_alesete haliwekina: leke popelekena: haepekee

- 4** ¹ Pida Dioni yaapoma: mo wanda:hali pa:ta: pi alo haena: yeni peao haemeke haliweki make mo tembolo da handeteke hayeke you hali make Sa:dusi haliweki make mo hali tepo pa:ta: epemekeme. ² Pida Dioni yaapoma: Yesuna: bikina: hande homa paa tiaalo poloma:eki wanda:hali pa:ta: walepeke handa mo haliwekima: mineke pankolo hata: ³ iki tepo ta:nka:pa: mina timba: amba: leeke handa da ka:la:paaso pi yokaaalu puluekema: dipula pitaemekeme. ⁴ Kutu piekepate mo pi opimiki wanda:halita: pi mimikime. Kutupa mo haliwekita: 5000manu yekeme. ⁵ Da ma:nda: kelepeeke ika: you haliwekita: kutupa tondiki haliweki make wape pea wala:tiki pu haemeke haliweki make Diutuseleme pa:ta:

manda:hande manda:hande pu alu alu pimikime. ⁶Wanda:halina: yeni peao haemeke you haliwekina: you hali A:nasi kutupa Kaiya:pasi Dioni make A:lekesa:nda kutupa yeni peao haemeke you haliwekina: you halina: tapake haliweki make mombelemekeme. ⁷Mo haliwekima: mo aposolo haliweki pa:ta: alota: Eki wele pita:la: ekima: o eki bikina: doeki pitelepepe lemekeme.

⁸Kutupa Pidata: Holi Sipitidima: tumba hake halima: alota: Wanda:halina: you haliweki pita: tondiki haliweki yaapoo. ⁹Do dikana:ma: koto anke hoke hali mea epeaalopa:eki pa:ta: loa:me. Ikana:ma: diki pa:ta: lota: pitolo alota: Do halita: ekipa mea epeao pipipe alemepe. ¹⁰Iki paeyao mo Isulai wanda:hali make doeki opua:pe. Na:satete hali Yesu Ketisota: ikana:ma: limipate Koda:ma: paa mea tiaeyeke hali ipika: bikina: do hali epeke tupu: tiao honkopu hao do hala: handa:e leekeme. ¹¹Pa ekipeke Yesu pa:ta:ta: mo Baiboloma: alota:

Koto toopita: iki mo da a:eteleme haliwekima: kipa:la:me lemepate pa ameta: koto toopi kone mo keneme toopi pa ula:me laa la:la:me.

¹²Kutupa niki mea detemono pa:ta:la:la: hali ma:nda: na hala:me. Oli ya oto pa:ta:ta: mo wanda:hali mea da:taasa: halina: biki ma:nda: dia:ya:leke loa:me leekeme.

¹³Mo haliwekima: Pida Dioni yaapoma: paala: na homepekeeki handolo hata: koto hali yaapoma: sukuluna: make na pepeke ota: pa da haepeke hali yaapoe laata: kota: ikana:ma: leke opa: alu alu pea kutupa hone witolota: Yesu ame^{le} pomu hata: pa:la:ma: hone wimikime. ¹⁴Kutupa mo hande mea tiao hayeke halita: koto hali yaapo ame^{le} hayeke eki handolo hata: pi ma:nda: laapeke na yeekeme. ¹⁵Koto ekina: mo hali tepo pa:ta: alota: Do kalesete da mina:pa:lao pupe laata: mo haliwekima: ika: ika: kone alota: ¹⁶Do hali yaapo pa:ta:ta: eki pumana:pe lemekeme. Oni Diutuseleme pa:ta: haleme wanda:halima: mo ota: na hando haloma:eki ma:nda: tieke pipikieki amba: opua wilimime. Nikana:ma: yapi alo alepeme pi lapeke na ya:la:pate ¹⁷pa do hau pita:la: ekita: mo wanda:hali pa:ta: sa:mba:la:pa wiaapa:na: do hali yaapo pa:ta: Mo hande bikina: wanda:hali pa:ta: ota: paa na wala:pa:peke laa pi taka:lakema: lomana:e lemekeme.

¹⁸Koto ekina: Pida Dioni yaapo wi la alota: Do wanda:hali pa:ta: Yesuna: biki laa ala:ta: ma:nda: o pi ma:nda: na wala:pa:pekee lemekeme.

¹⁹Koto leeke Pidama: alota: Koda:na: leke popelekena: hata: ikana:ma: aleme pi opua pita:la: ekita: a:pa:la:pe o Koda:na: pi opua pita:la: ekita: a:pa:la:pe. Ika: hone wia pi hotia:pa:peke lepekeme. ²⁰Dikana:ma: handopa:eki make opupa:eki make pa wala:peke ya:la:me leekeme.

²¹Kutupa wanda:hali paeyao:ma: kutu piekeeki hando hao Koda:na: pi laemeke handa hali yaapo panisi peaapeke na yeke pi taka:lakema: paa laata: da pena: tapaemekeme. ²²Mo hande mea tiaeyeke halita: ipika: anke hoeya u pitina: yapeeke bapta: 40 tupu: ambu: paeyekeme.

**Ketiso wanda:halima: Koda:ma: ika: puki
hana: nokepena:yeke yeni pimikieki**

²³ Pida Dioni yaapota: lomba: tapaeyeke pita:ta: kuta kone ipilikana:ma: ipilika: wanda:hali pa:ta: la:ka:la puaka:na: mo hande yeni peao haemeke teke haliwekima: make mo tondiki haliwekima: make lemekeeki mo wanda:hali pa:ta: la halepekeme. ²⁴ Koto lepeke pi opuaata: mo wanda:halima: homeke hone wia Koda: pa:ta: yeni pitolo alota: Tekehario. Neketa: ya kenke dawala tepo make kutupa koto pa:ta: ula: alemanu paeyao make nakana:ma: wepia wina: lele halie laata: ²⁵ Nika: apa:mei hali Deipidita: naka: e pokaeyeke hali haena:ma: nakana:ma: Holi Sipitidima: pu tiaaso haena: kone ipikana:ma: alota:

Diendaili wanda:halima: ekipeke mineke soka:la:ma: homemekepe.

Wanda:halima: ekipeke pa hameke kone a:nda: lombemekepe.

²⁶ Do kenkena: kini haliwekima: tikitiki yao hata: mo you haliweki ame^{le} momba:laata:
mo Tekehali pa:ta: make ipika: Ketiso pa:ta: make mea lopaaluekema:
tiao haemekeme leekeme.

²⁷ Ota: leekeme laata: Do daoni tieke pa:ta: Hetodi pita: Pontiasi Pailedi yaapoma: make mo Diendaili haliweki pita: Isulai wanda:hali ame^{le} make paeyaoma: momba:laata: naka: yakopiki E Pokaeya: Halita: hande Ketiso haena: lele hali Yesu mea lopaaluekema: tiao haememe.

²⁸ Ikana:ma: momba:la hata: kotoeki puluekema: pimikipate nakana:ma: naka: hone wia naka: wele pa:la: ekima: amba: kone dupilimikie laa pina: leleme. ²⁹ Kutupa Tekehario. Ameta: niki paala:ma: homomono alemeeki nakana:ma: opuaata: niki naka: e pokaasoma: haliwekima: naka: pita: puki taka:lao hata: lamono lapseke laata: ³⁰ Wanda:halina: yenimanu tande laluekema: naka: kiki tindipao hata:ka:na: wele pita:la: ekimanu make na hando haloma: ekimanu make naka: yakopiki E Pokaasa: Hali Yesu ipika: bikina: pina: lapseke laa lemekeme.

³¹ Yeni pu paeyeketa: ika: mo hande mombelemeke da kone la:ma:
la:ma: piekeme. Koto pa:ta: pitimiki wanda:hali paeyaota: Holi Sipitidi tumba pituma: pituma: piekeme. Kutupa Koda:na: pita: ikana:ma: puki taka:lao hata: lemekeme.

Ala:ta: ala:ta: paeyao mandakena:eki

³² Kutupa mo hande pi mimiki wanda:hali paeyaoma: hone homeke hau homeke wia haemekeme. Kutupa hali ma:nda:ma: ipika: wieke ala:ta:
ala:ta: ota: yakaeki homekee lapseke na yekeme. Homekema: wieke ala:ta:
pea:na:eki yekeme. ³³ Kutupa wele pita:la:eki tiekema:ta: mo aposolo
haliwekima: Yesu Ketisona: tiaeya: ekina: wekitisi halu alu pea kutupa
Koda:na: a:ta:ma: homa:la: ekita: mo wanda:hali paeyao pa:ta: pitiekeme.

34-35 Kutu piekepate iki paeyaota: ala:ta: ala:ta: paeyao ana:na: wimikime. Mo hande tapake wanda:hali paeyao:ma:ta: ika: da make ika: kenke make hali ma:nda:ma: hambena: laata: koto mani ki la: meaata: mo aposolo haliwekina: anke teke pa:ta: a:pa wia:tiki pimikime. Kutupa mo manita: aposolo haliwekima: meaata: Ketiso wanda:hali pa:ta: ana:na: telipatiki pimikime.

36 Kutupu haemekepate hali ma:nda:ta: Diosepe hayekeme. Koto halita: Lipae tapake hali hayekepate ipiki mendiki hauta: Saipotasi nane mendieke halie. Aposolo haliwekima: mo halina: biki ma:nda: Banabasi lemekeme. Mo biki lemeke ekina: pi napeketa: dupae. Honkopu haena: Sutiaasa: Halie la kone lemekeme. 37 Koto hali ipikana:ma:ta: ipika: kenkesiki ma:nda: hali ma:nda:ma: hambena: laata: koto mieke mani mea a:paata: aposolo haliweki pa:ta: haleekeme.

A:na:naisi Sapaita yaapo

5 1Kutu piekepate A:na:naisi ipika: wanda: Sapaita yaapo ipilika: kenketa: ma:nda:ma: hambena: lepekeme. 2Kutupa mo hande mipiki manita: mandaneeki ipilika: hone wia mea panka: wiaata: mandaneeki ipikana:ma: mo hande aposolo haliweki pa:ta: mea epeekeme. 3Kutu piekepate Pidama: alota: A:na:naisio. Ekiyeke Holi Sipitidi pa:ta: yayapiki pi alepe leekeme. Sadani naka: you pa:ta: a:pa pita:ka:na: mo naka: kenkena: mele manita: pa ekiyeke mandaneeki panka: wina: laa pipe leekeme. 4Amba: nakana:ma: wia hae dina:ta: naka:eki na yekepe leekeme. Kutupa mo hambena: le dina: make mo manita: naka: honkopuna: kone na pelepe leekeme. Nakana:ma: hali pa:ta: yayapiki hau na peleate Koda: pa:ta: kone peleme. Do hauta: ekipa handa: wia pelepe leekeme. 5Do leeke ekimanu opuaata: A:na:naisi kenkena: honda:pa lopa homeekeme. Kutupa koto hao yapeeke haliwekima: doeki opimiki haliwekima: make paala:ma: homolo hata: leke opo handa:hake wimikime. 6Kutupa pa:pa:na: wekitonu a:pa ipika: toko mea dauma: tonkao hoilu pemekeme.

7Hosiki pitu pitu pea mo awa tepomanu paeyeke ipika: wanda: mo hande pieke ekimanu hone make na wiki honda: pambolo epeekeme.

8Pidama: mo wanda: pa:ta: alota: Mo ipilika: kenke hambena: lepe mani manuta: ota: dupiki wopu mipipe leeke mo wanda:ma: alota: Aowe. Koto tupa: mupa:me leekeme. 9Pidama: mo wanda: pa:ta: alota: Ipiiliki yaapoma: ipilika: honema: mo Tekehalina: Holi Sipitidi pa:ta: hoke hone mea wialuekema: ekiyeke pipipe leekeme. Handa:e. Naka: haliki mea hoilu pa:la: haliwekita: neke mea hoilu puluekema: amba: do pota: kake pa:ta: do a:pa haleme handa:e leekeme. 10Kutupa koto kone mo wanda: Pidana: anke teke pa:ta: honda:pa lopa:niao homeekeme. Kutupa mo hande wekihali tonu a:pa handemekepate homeeke handa ipika: toko

mea tia pua haliki hoiyekе ale pa:ta: pua hoimikime. ¹¹Kutupa koto siosi wanda:hali paeyaota: pa mo opimiki wanda:hali make paala:ma: homolo hata: kone leke opa: mina: bepi pu alu alu pimikime.

Na hando haemeke haumanu

¹²Mo aposolo haliwekima: wanda:hali pa:ta: na hando haemeke ekimanu wotu pimikime. Kutupa paeyaoma: mo tembolona: kalale ma:nda: biki Solomonona: Kapu pa:ta: mombela:tiki pimikime. ¹³Kutupa ikina: mo pa haemeke wanda:halima: pi laemekepate paala:ma: homolo hata: iki ame^{le} haluekema: hone na wimikime. ¹⁴Kutu pimikipate amba: na pu haemeke tupu: ma:nda: ma:nda: lo wanda:weki make haliweki make Yesu pa:ta: ta:ma:ni puluendi pimikime. ¹⁵Mo aposolo haliwekima: koto haumanu pu haemeke ekina: da wanda:halima: yeni hapa papu wimiki wanda:halita: tu mea pua pota:na: yapa:ta: yamaoma: yamaoma: peaata: mandaneeki bedina: uma: uma: pea paeyao pota:na: wimikime. Koto hau pimiki ekita: Pida pota:na: yopulu hata: ipika: suasuama: kone mo wimiki mandane wanda:hali ankulatiki yapena: pimikime. ¹⁶Mo Diutuseleme da teke pa:ta: haemeke daonimanu pa:ta: haemeke wanda:hali paeya tapaoma: ika: yeni haemeke wanda:hali make hoke temoko pitieke wanda:hali make hatuku mea epemekeme. Kutu pieketa: paeyao ika: yeni tandeleekeme.

Aposolo haliwekima: tanda pa:la:eki mimikieki

¹⁷Kutu pieke handaata: mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halima: ipiki ame^{le} mandakena: haemeke haliweki tonka:na: mo Sa:dusi tapake mandane haliweki kone ikana:ma:ta: mo aposolo haliweki pa:ta: hoke hone witolo hata: soka:la:ma: homemekeme. Hau ma:nda: pulumeke hone wimikime. ¹⁸Kutupa mo aposolo haliweki da:ka:pa: minina: laata: dipula mea lopaemekeme. ¹⁹Kutu pimikipate koto timbata: Tekehali ipika: enisolo ma:nda:ma: mo dipula da pota: lomba: mea hande aposolo haliweki hama: nane hatuku pua iki pa:ta: alota: ²⁰Mo tembolo da tukiki pa:ta: honda: pamba pua hata: do panake da:ta:la: pi wanda:halima: opina: wala:pa:peke leekeme. ²¹Mo hande aposolo haliwekima: koto leeke pi opuaata: da panake ka:la:polo haena: mo tembolo da tukiki pa:ta: honda: pamba pua pi walemekeme.

Mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halima: ipiki ame^{le} mandakena: haemeke haliweki tonka:na: ikana:ma: Diu kalese^{te} haliweki paeyaoma: pi tieke hotuluekema: mombelena: lemekeme. Kutupa mo dipula da nane make pi tapaaso alota: Koto hande haliwekita: niki pa:ta: hatuku mea ipupe laa lemekeme. ²²Mo tembolo da handeteke haemeke haliwekima: dipula da pa:ta: opolo pua handemekepate pa mo aposolo haliweki na pitimikieki handaata: paa la:ka:la pua mo kalese^{te} haliweki

pa:ta: la halolo alota: ²³Nikita: mo dipula da pa:ta: opolo poma: pita:ta: pota: setepe pu pamba pota: kake pa:ta: handeteke haena: leeke haliweki haema:eki handoma:me. Kutu puma:pate pota: lomba tukiki nane handolo poma:pate hali ma:nda: na pitia:eki handoma:me laa lemekeme. ²⁴Mo tembolo da handeteke hayeke you halima: make mo yeni peao haemeke you haliwekima: make koto lemeke pi opuaata: koto hau pa:la: ekita: ekipa pa:la:pe laa hone elekeeleke wimikime. ²⁵Kutu pimikipate hali ma:nda: honda: pamba a:pa iki pa:ta: alota: Opua:pe. Hande ikana:ma: dipula mea lopaeeme haliwekima:ta: mo tembolo da tukiki pa:ta: hata: wanda:hali pa:ta: pi walolo pitelememe laa leekeme. ²⁶Koto ekina: mo hande tembolo da handeteke hayeke you halima: ipika: haliweki ame:le puaata: mo aposolo haliweki hatuku mulu pua epemekeme. Wanda:halima: toopima: iki liaama:na:yeke mo haliweki yopu hatuku mea epemekeme.

²⁷Mo aposolo haliweki hatuku mea a:pa mo kaleset haliwekina: leke minekena: haena: leekeme. Kutupa mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halima: iki lota: pitolo alota: ²⁸Mo hande halina: bikina: wanda:hali pa:ta: pi ma:nda: na wala:pa:peke laa iki pa:ta: na lapa:peke laa ta:e leke pi loma:pate ikana:ma: pimieki hone wia:pa:peke. Do Diutuseleme da paeyao pa:ta: ika: pi yama: tumbulu bao ula:me. Kutupa make mo hande hali homea: ekita: ikana:ma: niki tulaasememe laa leekeme.

²⁹Pidama: mo aposolo haliweki ame:le hata: ipika: pi hombo peaaso alota: Nikana:ma:ta: haliwekina: pi amba:la na opiki Koda:na: pi opua:pa:peke ya:la:me. ³⁰Ikana:ma: Yesu a:ka:tei wapepiki tina: ikoko lia homaemepate nika: apa: amedana: Koda:ma: Yesu lapa: pa:ta: kone paa mea tiaeyekeme. ³¹Koda:ma: Yesu paa mea tiaota: ipikita: Titina: Pula: Hali make Da:taasa: Hali make ipika: popeke kiki nane haena: laata: Isulai wanda:halima: hone ma:nda: la:ka:la mina wiaata: ika: hoke hau peleme ekimanu pa tumbaena:yeke piekeme. ³²Nikana:ma: do hande piteleme haumanu handaata: la haloloma: haliweki haloma:me. Nikana:ma: homeke dia:me. Holi Sipitidima: make nikana:ma: make la haloloma:me. Koda:ma: ipika: pi opu hala: wanda:hali pa:ta: Holi Sipitidi halo hala:me.

³³Koto lemekeeki kaleset haliwekima: opuaata: mineke wotu pankolo hata: mo aposolo haliweki lia homaalumeke hone wimikipate ³⁴kaleset hali homeke ma:nda:ta: Pa:tisi hali ipika: bikita: Kamaliele pitiekeme. Ipihana:ma: mo hande Lo Pimanu wala:la: hali hata: wanda:hali paeyaooma: Ipihita: epeke halie laa ipika: pi lao haemekeme. Koto hali ipikana:ma:ta: mo kaleset haliweki momba:la pitina: ipiki tiao hata: alota: Mo aposolo haliweki hama: nane hatuku pupe laa ³⁵mo kaleset haliweki pa:ta: dupa leekeme. Isulai haliwekio. Koto haliweki pa:ta: hau

ma:nda: puluekema:ta: titina: amba:la hone wopu wia:pa:peke. ³⁶Amba:ta: Teudasi tiaota: ipika: honema: Ita: hali tiekee hone wiekeme. Koto ekina: 400 haliweki ipiki ame^{le} talemekeme. Kutupa haemekepate mo hande hali lieke handaata: ipiki ame^{le} tałā haemeke haliwekita: ta:ta: ta:ta: pea tankulupu alu alu pea pulu hata: ika: tumiki haemekeeki alu piekeme. ³⁷Kotoeki pieke hoki naneta: mo Ka:lili nane hao epeeke hali Diudasita: kapomanima: wanda:halina: biki minolo haena: Diudasita ipiki tiaeyekeme. Ipkana:ma: make haliweki wopu yola: mea hatuku peekepate pa koto hali make lieke handa ipiki ame^{le} talemeke haliweki make ta:ta: ta:ta: pea tankulupu alu alu pimikime. ³⁸Koto ekina: ame make do pita:la: ekima: Ima: iki pa:ta: do alome. Do haliweki pa:ta: ikana:ma: hau ma:nda: na pea:pa:peke. Pa haena: paape. Do ekina:yeke loa:me. Do haliweki ika: piteleme hau manuta: kenke halima: hone wia ika: e walea:ka:na:ta: kota: pa alema: handilieke. ³⁹Kutu pulu pia:pate Koda:ma: pina: lea:ka:na:ta: kota: ikana:ma: mo haliweki bepolaapeke na ya:la:me. Kutu pimika:na:ta: Koda: ame^{le} a:nda: lita:la:eki handilimikie leekeme.

Kamalielema: mana: leeke pita: mo kalesete haliwekima: opimikime. ⁴⁰Mo aposolo haliweki epena: wi la: mepi peaata: yombua bao alota: Pa hoto ma:nda: a:nda: Yesuna: bikina: pi ma:nda: na lapa:peke laa ta:e ta:e lo laata: pao da tapaemekeme. ⁴¹Mo aposolo haliwekita: kalesete haliweki mina:pa:lao pulu hata: Koda:ma: ikita: Yesuna: bikina: tanda pa:la:eki ana:na: mea:pa:peke ya:la:me laa iki pa:ta: hone wieke ekina: ta:na:ma: wopu homolo hata: pemekeme. ⁴²Kutupa tembolo da pa:ta: make wanda:halina: da pa:ta:manu make mo haliwekima: hande Yesuta: ota: Ketiso hala:me laa mo Pi Seliapo nate paeyao wala:tiki pu haemekeme.

Mo tamba: mina:la: wataake hata: haliweki

6 ¹Koto natena:ta: mo Yesuna: disaipolo haliweki daeyaeyekeme. Mo Kitiki pi lo haemeke Diu wanda:halima: mo teke da pa:ta: haemeke Diu wanda:halima: ika: kosa:piki wanda:sunu ne ana:na: na telipitolo hata: honditi pitelememe laa pi lemekeme. ²Mo 12 haliwekima: mo Ketiso haliweki paeyao wi la alota: Nikana:ma: Koda:na: pi waloloma:eki mina:pa:lao ne telipaoma:ka:na:ta: ana: na pa:la:me lemekeme. ³Koto ekina: kame titio. Hali paeyao watake hata: hali Holi Sipitidima: tumbula: hali hone wopu u hala: hali kutupa koto hali manuma: do ne telipatiki pina: mimika:na:ta: nikana:ma: mea haena: lolumeke lemekeme. ⁴Kutupa nikana:ma:ta: Koda:na: pi paa walolo ombu halumeke lemekeme.

⁵Koto lemeke ekina: mo Ketiso hali paeyao ta:na:ma: wopu homa mimiki haliwekita: Sidipeni Koda:na: pi wopu miniki hata: make Holi Sipitidima: tumba hayeke halie. Kutupa Pilipi Polokotasi Nikano Timono Pamenesi Nikolasi make A:ndioko hali kone Diu haliwekina: hau mieke halie. ⁶Do haliwekita: hatuku pua mo aposolo haliwekina:

leke popelekena: a:pa yeni pitolo hata: ika: kiki mo haliwekina: youna: wimikime.

⁷Koto ekina: mo Koda:na: pi paa mea a:meiyao kutupa Diutuseleme da nane mo disaipolo wanda:hali make aneke hapu daeyao kutupa mandane yeni peao haemeke haliweki wopu make mo Koda:na: pi opua Ketiso pa:ta: hone tulao haemekeme.

Sidipeni da:ka:pa: minimikieki

⁸Koda:ma: ipika: a:ta:ma: homa:la: ekima: make wele pa:la: ekima: make Sidipenita: tumbiekeme. Kutupa ipikana:ma: mo wanda:hali pa:ta: wele pa:la: ekimanu make na hando haemeke ekimanu make pu tia pomiekeme. ⁹Kutu piekepate mo ka:nda: pikieki mina:pa:lao pi hotu haemeke da pa:ta: haemeke haliweki mandaneeki make kutupa Saitini haliweki make A:leksa:ndia haliweki make kutupa mandane Silisia haliweki make Eisia haliweki make mandake pa:ta: momba:la hata: Sidipeni ame:le pi yoka: alu pimikime. ¹⁰Kutu pimikipate Holi Sipitidima: wele peaaso haena: ipika: hone epekeeki wia hata: pi la:tiki pieke ekita: ma:nda:ma: bepolaapeke na yekeme. ¹¹Kutupa mo haliwekima: ika: kone lomba mandane haliweki mea Ikana:ma:ta: dupa lapa:peke. Do halima:ta: Mosesi pa:ta: make Koda: pa:ta: make hoke pi lea: halie laa a:pa lapa:peke lemekeme. ¹²Kutupa mo haliwekima: wanda:hali make tondiki haliweki make wape pea wala:tiki pu haemeke haliweki make sutiaemeke handaata: Sidipeni pua minata: kalese:te haliweki pa:ta: yola: mea pemekeme. ¹³Kutupa hande la: wimiki tupu: mo yayapiki wekitisi haliwekima: tiao alota: Do halita: do yakopiki tembolo da pa:ta: make hande Lo Pimanu pa:ta: make hoke pi lo hala: halie lemekeme. ¹⁴Ipkana:ma: dupa leeke opuma:me. Mo Na:satete hali Yesuma: do da teke hoeyao Mosesima: waleeke ekimanu make topo pea panakeeki walieke lea: ekita: pea:ma: opuma:me lemekeme. ¹⁵Kutupa mo kalese:te haliweki paeyaoma: ipiki handa hake wimikipate ipika: leke popeleketa: enisolona: ekima: handemekeme.

Sidipenima: pi leekeeki

7 ¹Mo yeni peao haemeke you haliwekina: you halima: Sidipeni pa:ta: lota: pitolo alota: Koto aleme pita: ota: pi alemepe laa leekeme.

²Sidipenima: ipika: pi hombo peaaso alota: Ya kame apa:manuo. Ima: alo pi opua:pe. Nika: tapake kini pa:la: hali Eipoloha:ma:ta: Hatani nane ai na halo peeke pita: mo Mesopoteimia nane pa haena:ta: mo hande manda hata: paa peao hala: Koda:ta: ipiki pa:ta: peneme yao a:pa hayekeme. ³Kutupa Koda:ma: ipiki pa:ta: alota: Naka: tapake naka: wanda:hali make naka: kenke make mina:pa:laota: Ima: walo polo kenke pa:ta: pua:peke leekeme. ⁴Koto leeke pi opuaata: Eipoloha:ma: mo Koledia

wanda:halina: kenke mina:pa:laota: hande Hatani nane halo peekeme. Eipoloha:ma: ipika: ateke homao haena:ta: Koda:ma: ipiki pa:ta: ame do iki haleme kenke pa:ta: da yoka epena: leekeme.

⁵Koto pita:ta: Koda:ma: Eipoloha:ma: ota: ipika: kenke wina:yeke kenke hosiki alesiki kone ma:nda: na haleekepate Koda:ma: pi la: witolo Eipoloha:ma: pa:ta: make ipika: hoki nane hatiki polo peleme wanda:halia pa:ta: make ota: kalueke laa leekeme. Koda:ma: do pi la: wieke natena:ta: Eipoloha:ma:ma:ta: weki ma:nda: make na mendiki hayeke dina: leekeme. ⁶Koda:ma: ipiki pa:ta: pi dupa leekeme. Naka: hoki nane halo peleme wanda:halita: kenke ma:nda: nane halo pelimikie. Koto kenke nane pua hata:ta: pa hameke e pokaaso tanda mua:tiki pulu hata:ta: bapi 400 bapimanu hao halimikie.

⁷Kutu pulu pelemepateta: mo e pa hameke pokaape lolo peleme wanda:halia pa:ta: Ima: panisi peaalueke laa kutupa wetepena: naka: tapake wanda:halima:ta: koto kenke nane mina:pa:lao do hale pa:ta: a:pa I pa:ta: panda:puniao yeni pilimikie laa leekeme. ⁸Koto hoki naneta: Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: pi la: wiekeeki tombo witolo hata: ipiki pa:ta: sekemesaisi hau waleekeme. Kutupa haena:ta: Eipoloha:ma:ma:ta: Aisa:ke mendia haena: pula: homeke paeyeketa: Aisa:ke pa:ta: sekemesaisi hau peayekeme. Kutupa Aisa:kema:ta: Dieikope pa:ta: sekemesaisi hau piekeme. Kutupa Dieikopema:ta: mo hande tapake tapake kini pieke 12 haliweki pa:ta: sekemesaisi hau peayekeme.

⁹Mo hande tapake tapake kini pieke haliwekima:ta: Diosepe pa:ta: honditi pitolo hata: ipikita: Idiepi nane hata: pa hameke e pokaasa: hali halo pena:yeke mani muluekema: ma:nda:ma: hambena: lemekeme. Kutu pimikipate Koda: ipiki yaapo hata:ta: ¹⁰ipika: ka:nda: pa:la: ekimanu paeyao minolo haena: kone Koda:ma: ana:na: handeteke hayekeme. Diosepeta: mo Idiepi you hali Petou pa:ta: pua hayeke dina:ta: Koda:ma: ipikita: kipa baake hone wiki hali make hone lenkena: pea wiki hali make haena: leekeme. Kutu pieke ekima: Petouma: Diosepeta: Idiepi nane kapomani you hali pitina: laata: ipika: da kenkemanu paeyao make handeteke haena: leekeme. ¹¹Koto hoki naneta: mo Idiepi Keinani kenke yaapo paeyao pa:ta: tea: ki tieke epeeke handaata: wanda:halia wopuma: ka:nda:ma: homa yapemekeme. Nika: apa:mei amedama:ta: nemanu ma:nda: na handa: wimikime. ¹²Koto ekina: Dieikopema:ta: Idiepi nane nemanu ula:me lemekike opuaata: ipika: eiyeketiti hande nika: apa:mei ameda kone titi panake pa:ta: koto pa:ta: tapaeyekeme.

¹³Pa hoto yaapo peao paa tapaeyeke pita:ta: Diosepema:ta: ipika: hameketiti pa:ta: ipiki peneme yao la haleekeme. Kutu pieketa: Petouma: Diosepe ipika: tapake wanda:halie lemeke ekita: opua hone wiekeme. ¹⁴Koto ekina: Diosepema:ta: ipika: ateke Dieikope pa:ta: pi la: moneaaso alota: Neke make neke amele tapake wanda:halia paeyao make Idiepi nane

ipupe laa leekeme. Mo wanda:hali paeyaota: 75 wanda:hali haemekeme.

¹⁵ Kutupa Dieikope Idiepi nane pua haota: ipiki make nika: apa:mei ameda make koto pa:ta: hao homemekeme. ¹⁶ Ika: toko manuta: Sekeme kenke pa:ta: mea pua hoimikime. Koto hali lapa: pu haemeke kenketa: amba: Eipoloha:ma:ma: Heimona: tapake pa:ta: manima: hambeeke kenkee.

¹⁷ Hande Eipoloha:ma: pa:ta: Koda:ma: pi la: wiekeeki ota: yao peaalo pieke nate mo Idiepi nane nika: tapake wanda:halita: tapake tieke kone haemekeme. ¹⁸ Koto pita:ma:ta: you hali ma:nda: tiao Idiepi wanda:hali handeteke hayekepate Diosepe hayekeeki ipikana:ma: na handeekeme.

¹⁹ Nika: tapake wanda:hali pa:ta: ipikana:ma: makeatiki pea puki tandama: homaatiki piekeme. Panake hamba: mea mendimiki wekisunu da pa:ta: na mondu wia pitina: leke pa hama: nane homena:yeke mondu batiki pina: leekeme. ²⁰ Koto pita:ta: Mosesita: epeke weki seliaposikita: inkikima: mendiekepate pa da tukiki nane mea mondu wia pitina: sumba: tepo yapeekeme. ²¹ Kutupa wetepena: hama: nane mea pua nuna: pala:mba: hao wieke alena: Petouna: wanekema: mea puna daeyaota: ipika: weki kone haena: leekeme. ²² Mosesima:ta: mo Idiepi haliwekima: epeke honemanu wia pu haemekeeki paeyao sukulu peata: pi pi lo haemeke ekimanu make pea:peke ekimanu make ipikana:ma: handa: wia pitolo hata: hali tieke hayekeme.

²³ Mosesita: ipika: bapi 40 paeyeketa: ipika: Isulai tapake wanda:hali handolo peekeme. ²⁴ Idiepi hali homekema: Isulai hali ma:nda: liekeeki Mosesima: handaata: mo hali tamba: minolo hata: mo Idiepi hali ota: liekeme. ²⁵ Mosesi ipika: honema:ta: Koda:ma: I ma:la: ekita: iki mea tapaano pa:la:me laata: wanda:halima: koto hone witelememe hone wiekepate mo Isulai wanda:halima: koto hone na wimikime. ²⁶ Da ma:nda: kelepeeketa: Isulai hali yaapo a:nda: pitolo haepeekeeki Mosesima: handaata: pua sa:sa: pitolo alota: Hali yaapo opua:pe laa Ipilikita: ham^{al}a:e. Ekiipeke ipilika: kone a:nda: pitelepepe laa leekeme. ²⁷ Koto leekepate mo hali ma:nda: yumbieke halima: Mosesi pendulu baaso alota: Neketa: nika: you hali hata: pi yokaaalu peaalo pa:la: halita: epima: neke mea haena: lea:pe. ²⁸ Hande nakana:ma: ambaneke mo Idiepi hali litolo pi tupa: I make luekema: alepe laa leekeme. ²⁹ Mosesima: koto leeke pi opuaata: Idiepi nane mina:pa:lao pindipa pua mo Midiani nane halo peekeme. Koto pa:ta: hata:ta: weki yaapo mondu wiekeme.

³⁰ Bapi 40 yapeeketa: Mosesita: mo Sainai pote teke pa:ta: hapu hayeke alena: haena:ta: ti to hayeke alena: mo ti uleke pa:ta: hata: enisolo ma:nda:ta: Mosesi pa:ta: peneme yao waleekeme. ³¹ Mosesima: leke opo handake witolo hata: mo ti teke pa:ta: wotu handuluekema: peekepate Tekehhalima: leeke pi make opiekeme dupa. ³² Ita: naka: apa:mei amedana: Koda: halome laata: Eipoloha:ma: Aisa:ke Dieikope amedana: Koda: halome la leekeme. Mosesima: pututuma: homolo hata:

na handa:liaeyekeme. ³³Mo hande Tekehalima: ipiki pa:ta: alota: Neke hale kenketa: yakopiki kenkee. Naka: anke dake holo wie. ³⁴Ya Idiepi nane haleme wanda:halita: tanda tieke mu haleme ekita: Ima: handolome. Ika: e alo hata: kememe kememe pu halemeeki manuta: Ima: opuaata: iki tamba: muluekema: hola:pa:niaalo a:pa pua:me. Neke do pa:ta: leke epoe la alota: Neketa: mo Idiepi nane tapaalueke laa leekeme.

³⁵Hande Isulai wanda:halima:ta: Mosesi kiaemekeme. Neketa: nika: you hali hata: pi yokaalu peaalo pa:la: hali halena: neketa: epima: mea haena: lea:pe laa lota: pimikime. Koto hali koneta: you hali hata: tamba: mina:la: hali haena: Koda:ma: mea tapaeyekeme. Mo enisoloma: handeteke haena: Koda:ma: tapaeyekeme. Hande ti to hayeke ale pa:ta: hata: Mosesi pa:ta: peneme yao waleeke ekima: tapaaso piekeme. ³⁶Mosesima: mo wanda:hali Idiepi nane mina:pa:lao hatuku puaata: mo Idiepi nane make mo Wepiki Dawala Ikali pa:ta: make mo hapu hayeke ale pa:ta:manu make ipikana:ma: bapi 40manu mo wanda:hali hatuku pominolo hata: na hando haemeke hau tieke tieke pia:tiki piekeme. ³⁷Ipikana:ma: mo Isulai wanda:hali pa:ta: hali ma:nda:na: dupa leekeme. Koda:ma: I tapaeya: tupa: iki pa:ta: potopede hali ma:nda: make tapaalieke. Koto someta: ika: tapake hali kone tapaalieke laa leekeme. ³⁸Ipiki make mo Isulai wanda:hali amele mo hapu hayeke alena: momba:la haemekeme. Ipikita: nika: apa:mei ameda amele koto pa:ta: hayeke halie. Mo Sainai Pote pa:ta: hande ipiki pa:ta: pi leeke enisolo yaapo hayeke halie. Koda:ma: ipika: da:ta:la: pi niki pa:ta: la kina:yeke Koda:ma: ipiki pa:ta: la haleekeme.

³⁹Kutu piekepate nika: apa:mei amedama: Mosesima: leeke pi opua:peke ekita: kiaemekeme. Idiepi nane paa la:ka:la polumeke hone witolo hata: Mosesi pa nane pendilaemekeme. ⁴⁰Ikana:ma: Etoni pa:ta: alota: Nakana:ma: niki hatuku polo peleme koda:manu wepiae. Mo hande Idiepi nane hamono niki hatuku epea: hali Mosesita: hane pa:la:pe niki na handoloma:me lemekeme. ⁴¹Koto lemeke pita:ta: mo wanda:halima: kao sikima: handeke ale wepia wiaata: koto ale pa:ta: ma:na: lia halaata: ikana:ma: kone ika: kikima: wepieke ale ta:na:ma: homolo hata: ne pambaemekeme. ⁴²Kutu pimikipate Koda:ma:ta: iki hoki la:ka:laata: oli ya nane hala: hombulanka:manu pa:ta: mo wanda:halima: panda:puniao pa yeni pina: leekeme. Hande buka pa:ta: potopede haliwekima: wape pa:la:eki dupa

Isulai wanda:halio. Ikana:ma:ta: mo hapu hala: alena: bapi 40manu hata:ta: kaomanu make sipisipi make lia halo haemeeki manuta: I pa:ta: na kimime.

⁴³Kutupa ika: palai data: mo Moleke koda: ipika: palai da kone mea tia puaata: ika: wepia wina: la:la: hombulanka:ma: handeke ale manuta: mo Lepani koda: ipika:eki kone mea tia pememe. Koto ale manuta: ikana:ma: kone ika: panda:puniao yeni puluekema: wepia wina: lemeke alemanue.

Koto peleme ekina: Ima: ikita: mo Ba:biloni nane ankulao poemena:
mea tapaalueke laa leekeme.

⁴⁴ Nikia: apa:mei amedama:ta: mo hapu hayeke alena: haemeke pita:ta:
mo hande tukiki pa:ta: Koda: hayeke palai data: iki pa:ta: hayekeme.
Koto data: Koda:ma: Mosesi pa:ta: pi la halolo hata: pikisa make waleeke
tupa: Mosesima: a:eyaena: leekeme. ⁴⁵ Kutupa hao hao pea wetepena:ta:
nika: apa:mei amedama:ta: mo hande palai data: ika: apa: ameda pa:ta:
meata: ika: kone mea tia pua:tiki pimikime. Diosua make mandakena:
puaata: hande Koda:ma: tolu lieke tapake wanda:halimanu ika: kenke
pa:ta:la minolo hata: mea tia pemekeme. Kutupa koto kenke pa:ta:
mo palai da a:eya pa ha pelia haena: kone Deipidi make opolo a:pa
hayekeme. ⁴⁶ Koda:ma: mo Deipidina: hayeke haumanu handaata: ipiki
pa:ta: ta:na:ma: homeekeme. Koto ekina: Deipidima: ipika: apa:mei hali
Dieikopena: tapake ika: Koda:na: da a:eyaluekema: Koda: pa:ta: Ima:
a:eyaano lae laa honke leekeme. ⁴⁷ Koto leekepate Solomonoma: Koda:na:
da a:eyaeyekeme.

⁴⁸ Kutu piekepate ota: oli manda hala: Koda:ta: haliwekima: kikima:
a:eyaaseme da pa:ta:manu na hao hala:me. Koto mo hande potopede
halima: la:la: tupa:

⁴⁹ Ita: hepeni nane hata: kilu tombuao hao halome laata:
kenketa: yaka anke tapa:pao hao halo aleelaa Tekehalima: alo hata:
alota:

Yaka data: ekipiki da a:eyaluekema: alemepe.

I hoto pitulu polo data: hando pa:ta: ya:ka:ta:pe.

⁵⁰ Koto alemanu paeyaota: Ima: ya kone na wopua wina: lolope laa
leekeme.

⁵¹ Iki make hoi pea hao haleme haliwekio. Ika: puki manuta: pi
na opita:la: wanda:halina: pukima: handelememe. Koda:na: pi ale
opua:peke ekita: katake pokeeke hali leke hao halememe. Hande ika:
apa:mei amedama: mo Holi Sipitidi kiayeke tupa: ikana:ma: make kiatiki
pitelememe. ⁵² Ika: apa:mei amedama:ta: potopede hali homeke pa:ta:
kone tanda na halemekepe. Hande Koda: ipika: tikitiki yao hala: e
pokaasa: Hali epolo piekeeki la haleke haliwekita: Koda:ma: tapaeyeke
haliweki kone ika: apa:mei amedama: limikime. Ame make ikana:ma:
koto Hali a:nda: lomba limime. ⁵³ Koda:na: Lo Pi manuta: enisolo
manuma: lopa:niao kiekepate ikita: kieke meleme haliweki halemepate
ikana:ma: koto pi manuta: na opiki pa halememe laa leekeme.

Sidipeni toopima: limikieki

⁵⁴ Koto leekeeki opua mo haliwekima: ipiki pa:ta: soka:la:ma: wotu
homolo hata: kake nokapa:haemekepate ⁵⁵ Sidipeni Holi Sipitidima:
tumba hake halima: oli ya pa:ta: handa:liao Koda:na: paa pita:la:eki

make Yesuta: Koda:na: popeke nane kikina: tiao haya:eki make handolo hata: alota: ⁵⁶Handa:pe. Ima:ta: oli ya akolopa: lumba:lu bao kutupa Wanda:halina: Eiyekoda:na: popeke nane kikina: oli hala:eki handolome leekeme. ⁵⁷Koto leekepate mo haliwekima: ta:e ta:e lo laa ika: katake a:mba kutupa mandake dina: aiya pua mo hali yola: mea pua ⁵⁸da mina:pa:lao pua toopima: limikime. Kutupa mo wekitisi haliwekina: dau manuta: wekihali ma:nda: bikita: Solo koto halina: anke teke pa:ta: holo pambaata: ⁵⁹kutupa toopima: litolo haena: Sidipenima: yeni pitolo alota: Tekehali Yesuo. Yaka temoko nakana:ma: handa: mie leekeme. ⁶⁰Kutupa pa tumiki yotuao pita: anekema: e alo hata: alota: Tekehali. Do haliwekima: hoke hau piteleme ekita: pa na wina: leke nakana:ma: paeyaapeke leekeme. Kotoeki lo paeyaota: homeekeme.

Soloma: siosi wanda:hali tanda haleekeeki

8 ¹Sidipeni limiki ekita: Soloma: lina:e hone wiekeme. Koto limiki pita: kone mo Diutuseleme nane haemeke siosi wanda:halita: tanda wotu mulu pimikieki kini pea mimikime. Kutu pieke handa Ketiso wanda:hali paeyaota: mo Diudia Sametia koto potopinisi yaapo pa:ta:manu haloendi pimikipate mo aposolo haliwekita: Diutuseleme nane pa ha pelia haemekeme. ²Koda: pa:ta: panda:puniao yeni pu haemeke mandane haliwekima: Sidipeni toko mea pua hoitolo hata: e tieke lemekeme.

³Kutu pimikipate Soloma: siosi wanda:hali hoeyaaluekema: taapeekeme. Ipkana:ma:ta: da ma:nda: ma:nda: pa:ta: pominolo hata: siosi wanda:hali kiki yola: mea hama: nane mea batiki pea dipula mea lopatiki piekeme.

Mo hande Pi Seliapo Sametia nane waleekeeki

⁴Koto ekina: mo hande pindipa ta:ta: ta:ta: pea pemeke wanda:halima: mo hande Koda:na: Pi Seliapo latia tia pomimikime. ⁵Pilipima: mo Sametia daoni nane pua Ketisona: pi mo wanda:hali pa:ta: waleekeme. ⁶Kutupa mo wanda:halima: ipikana:ma: leeke pi opuaata: ipika: wele pieke ekimanu hando pitolo hata:ta: pea:ma: homeke hone witolo hata: Pilipima: leeke pi opimikime. ⁷Wanda:hali wopuna: weleke pa:ta: pitimiki hoke temokomanu e wi la: paleke paleke pea opolu bepi pea yapemekeeki make kiki anke homa pa wieke wanda:hali wopu make ankena: pua:peke na yeke wanda:hali wopu make tiaemekeeki handolota: ipika: pi opimikime. ⁸Kutupa koto daoni pa:ta: ta:na: tieke homo haemekeme.

⁹Kutu piekepate hali ma:nda:na: bikita: Salmonota: oni da amba: yopua hata: tio haumanu moka:la: hande hande pitolo hata: mo Sametia wanda:halina: leke mea opaaso hata:ta: ipika: kutu pita:la: ekima: Tieke halueke hone wiekeme. ¹⁰Mo wanda:hali tieke tiekema: make

hosiki wanda:halima: make mo leeke ekimanu opitolo hata: alota: Do halina: bikita: Koda:na: wele pita:la:eki kone ya:ka:ta:me lemekeme.
 11 Mo haliwekima:ta: mo *tio* halima: nate paeyao pia:tiki pieke ekima: ika: leke opo handake wia:tiki pitolo hata: make ipika: pi opua:tiki pimikime. 12 Kutu piekepate wanda:halima: Pilipima: mo Koda:na: epeke Kilu Tombuao Hala: ekina: pi seliapo Yesu Ketisona: biki tonka:na: pua waleekeeki pa:ta: hone tulaemeke handaata: kota: haliweki make wanda:weki make paeyao bapitaisi pimikime. 13 Kutupa Saimono make Koda:na: pi minolo haena: ipiki bapitaisi peaeylekeme. Kutupa Saimonota: Pilipi yaapo hata: mo wele pita:la: ekimanu make na hando haemeke ekimanu make hando haota: leke opa: mina: bepi piekeme.

14 Kutupa mo Diutuseleme da haemeke aposolo haliwekima: Sametia wanda:halima: Koda:na: pi mineleme pi opu haota: Pida Dioni yaapo pupa: laa tapaemekeme. 15 Kutupa mo hande Pida Dioni yaapo Sametia da opolo puata: mo wanda:halima: Holi Sipitidi mina:yeke yeni pua pipikime. 16 Pa ekipeke mo Holi Sipitidita: mo wanda:halina: weleke pa:ta: *ai* na a:pa pitiekeme. Mo ika: bapitaisi pimiki hau make Tekehali Yesuna: bikina: homeke bapitaisi pimikime. 17 Pida Dioni yaapoma: ipilika: kiki mo wanda:halina: youna: wia hata: yeni pipiki handa Holi Sipitidita: mo wanda:halina: weleke pa:ta: a:pa pitiekeme.

18 Kutupa Saimonoma: mo aposolo hali yaapoma: kiki wieke ekina: hande Holi Sipitidi epeekeeki handolo hata: kota: ipikana:ma: manimanu mutia a:pa wia hata: alota: 19 *Ima:* make yaka kiki hali ma:nda:na: youna: ua:ka:na: Holi Sipitidi mina: loa:me do wele pita:la:eki ma:nda: kipe leekeme.

20 Koto leekepate Pidama: alota: Koda:ma: pa kita:la: ale naka: honema: hambuluekema: hone witele ekina: neke tonka:na: naka: mani tonka:na: ma:nda:ma: hoeyaena:e. 21 Du pitele ekina: neketa: niki ame~~e~~ na hake. Pa ekipeke naka: pukita: Koda:na: leke popelekena: tikitiki na pa:la:me. 22 Do hoke hau pi ekina: hone ma:nda: la:ka:la wiaata: yeni pea:peke. Tekehali: naka: hoke hone witele ekimanu paa mea tombualiepe mata:la:me leekeme. 23 *Ima:ta:* neketa: teto pita:la: alema: handeleke handolome. Kutupa naka: hoke hau pitele ekima: neke tonkao ula:me leekeme. 24 Saimonoma: alota: Nakana:ma: koto ale pimanu I pa:ta: a:paapa:na: Tekehali pa:ta: yeni pea:leekeme.

25 Kutupa Pida Dioni yaapoma: mo Tekehali: pi walolo hata: la hala:tiki peaata: mo Diutuseleme da nane paa la:ka:la pulu hata: mandane Sametia da pa:ta:manu mo Pi Seliapo wala:tia tia pepekeme.

Pilipi mo Idiopia kapomani hali yaapo

26 Tekehali: enisoloma: Pilipi pa:ta: alota: Tiao. Oni Diutuseleme kini pea Kasa nane pula: pota: teli mea pue leekeme. Koto pota:ta:

ota: hapu hayeke ale tukiki pa:ta: peeke pota:e. ²⁷Kutupa Pilipi tiaota: peekeme. Pulu haena:ta: mo pota:na: Idiopia yuniki hali ma:nda: ipikita: mo Idiopia Kuini wanda:na: mani paeyao handeteke hae lelke hali tieke manda:hande piekeme. ²⁸Mo halita: Diutuseleme da nane Koda: pa:ta: yeni pulu yopua ipika: da la:ka:la yopulu piekeme. Ipikita: mo hosima: yola:la: bokisi pita pota:na: pulu hata: potopede hali Aisayama: wape piekeeki yata:po pitiekeme. ²⁹Kutupa mo Holi Sipitidima: Pilipi pa:ta: alota: Mo hosima: yola yopula: ale teke pa:ta: leke pua pita:peke leekeme. ³⁰Koto ekina: Pilipi aiya pua mo hali pa:ta: peekepate mo halima: mo Aisayama: wape pa:la: buka yata:polo pitiekeeki opua alota: Naka: koto yata:pele ekita: hone witelepe leekeme.

³¹Mo halima: alota: Ma:nda:ma: na waleke haena: ekipa hone wiono alepe leekeme. Kutupa mo halima: Pilipi pa:ta: alota: Do I pilu pa:ta: lopulao pitupana: epoe leekeme. ³²Mo hande halima: mo Baibolo bukana: yata:polo pitieke ekita: doeki yeekeme.

Ipikita: sipisipi pita:la: tupu: kia kia pi na leekeme.

Kutupa mo sipisipima: mo itiki tunkulu hala: halina: leke popeleke nane a:pa haena: kake a:mbaaso hata: pi na la:lie tupu: kota: ipikana:ma: ipika: kake na aa leekeme.

³³Ipika: hande tieke hayekeeki mea lopao pita:ta: pi yokalau epeke tupu: na pimikime.

Kutupa ipika: kini pu mieke tapake epima: lapeke ya:la:pe.

Ipika: da:ta:la: ekita: ma:nda:ma: hoeyaasa:me

la:la:eki yata:polo pitiekeme.

³⁴Kutupa mo hande kapomani halima: Pilipi pa:ta: alota: Do potopede halima:ta: pilisi epi pa:ta: ala:pe leekeme. Ipika: kone ala:pe o ma:nda: pa:ta: ala:pe leekeme. ³⁵Koto leke Pilipima: pi alo hata:ta: mo Baibolo buka ai koto kone yata:pea: ekimanu pa:ta: kini pea mo some pa:ta: Yesu Ketisona: epeke Pi Seliapo la haleekeme. ³⁶Ameta: mo pota: hokuluna: pu hao ikali pa:ta: opolo pua kutupa mo yuniki halima: alota: Handa:e. Ikali doe leekeme. Epima: ya bipitaisi pulu poloeki sa:sa: piliepe leekeme. ³⁷[Kutupa Pilipima: alota: Nakana:ma: naka: puki paeyoma: hone wikina:ta: kota: naka:e leekeme. Kutupa mo halima: alota: Ima:ta: Yesu Ketisota: Koda:na: Ekiye hala:me hone witolome leekeme.]

³⁸Kutupa mo hande hosima: yola yopula: ale dataiwa hali pa:ta: alota: Koto pate hae laa Pilipi mo hali yaapo telipina: ikali pa:ta: pua kutupa Pilipima: hande hali bipitaisi peaeylekeme. ³⁹Kutu piekepate ipilikanama: mo ikali mina:pa:lao yopulu haena: Tekehalina: Sipitidima: Pilipita: pa:a:pa ai tamba: mea peekeme. Kutupa mo bipitaisi pieke halima: Pilipi ota: paa na handeekepate ipikana:ma: ta:na:ma: homa:paleke ipika: da peekeme ⁴⁰Kutu piekepate Pilipita: A:sidoti da pa:ta: hao pulu hata: mandane damanu pa:ta: mo Pi Seliapo waloma: waloma: putialo hata: Sesatia nane peekeme.

Solona: hone la:ka:la miniekeeki

9 ¹Soloma: wese wese alo hata: mo Tekehalina: disaipolo wanda:hali tolu lutia pomiekeme. ²Kutu putia mo yeni peao haemeke you haliwekina: you hali pa:ta: pua alota: Mo Damasikasi nane pi hotu haleme damanu pa:ta: do hande panake hau piteleme wanda:hali dipula mea Diutuseleme nane mea ipuluekema: loa:ma: pase kie laa pua honke leekeme. ³Solota: Damasikasi nane polueke laa pota:na: pulu haena: oli ya nanema: paa tieke a:pa mo some dupao a:pa to hopa:liaeyekeme. ⁴Kutupa mo some kenkena: honda:pa topopi lopolo hata: hol:a:make opiekepate alota: Soloo. Soloo. Ekipeke I yaapo a:nda: litelepe leekeme. ⁵Kutupa Soloma: alota: Tekehalio. Neketa: epiya:ka:ta:pe leekeme. Mo hande pi hol:a:makema: alota: Ita: Yesue. Nakana:ma: I yaapo a:nda: liteleke handa loa:me leekeme. ⁶Tiao oni da nane naka: pulu peleeki loluekema: pue leekeme.

⁷Kutupa mo Solo amele epemeke haliweki ota: nunu nunu pisiki make ota: na leke hata: mo leeke pi homeke opiekepate ma:nda: a:nda: na handemekeme. ⁸Solo oni kenke mina:pa:lao tiao ipika: leketa: ki leekepate ota: ala:ta: ma:nda: na handeke handa hali mandane hatiki mandane hatiki pea hatuku oni Damasikasi da pa:ta: pemekeme. ⁹Kutupa Solota: ikali ne make na neke ala:ta: ala:ta: make na handeke hoto tepo oni Damasikasi da pa:ta: wiekeme.

¹⁰Kutupa oni Damasikasi Ketiso hali ma:nda: bikita: A:na:naisi hayekeme. Tekehalima: upama: alota: A:na:naisio. Kutupa A:na:naisima: alota: Tekehalio. Ita: do pilume leekeme. ¹¹Kutupa Tekehalima: alota: Tiao. Oni pota: bikita: Tikitikipiki pota: yola: mea pua Diudasina: da pa:ta: pua Tasa:si hali Solota: hando pa:ta: pila:pe laa lota: pia:pekee. Ipkita: yeni koto pitolo pila: handa:e leekeme. ¹²Kutupa ipikana:ma: hali ma:nda: biki A:na:naisi a:pa ipika: kiki yaka youna: a:pa wia:ka:na: ya leke ki leliekee laa amba: handea:me leekeme. ¹³A:na:naisima: alota: Tekehalio. Do halita: naka: Diutuseleme wanda:hali pa:ta: tanda tanda hala:la:eki ma:nda: ma:nda:ma: a:pa la:tiki pu haleke opu halome leekeme. ¹⁴Kutupa ipikana:ma: mo yeni peao haleme teke haliweki pa:ta: pase mea wia hata: do naka: bikina: pi milie Damasikasi wanda:hali pa:ta: tanda tanda halolo pita:la:me leekeme.

¹⁵Koto leekepate Tekehalima: alota: Pue. Do halita: yaka amba: molo halima: pa:la:me leekeme. Yaka bikita: Diendaili wanda:halima: make kini haliwekima: make Isulai wanda:halima: make opina: pua:ma: pue leekeme. ¹⁶Ima: yaka hauna: tanda pa:la:eki mina: la walukekema: pue leekeme.

¹⁷Koto ekina: A:na:naisi pua da pa:ta: opolo peekeme. Kutupa ipika: kiki Solona: youna: pua witolo hata: alota: Solo ya kameo. Tekehali Yesu

mo pota:na: ipulu halena: epeeke hande Yesuma: naka: leke paa kilao Holi Sipitidima: tumba halena: yeke I tapaeya:me leekeme. ¹⁸Kutupa koto kone mo ta:peli oma: handeke ale manuma: leke tombua hao londa:la:pa lopeke nono piekeme. Kutupa ipika: leke paa ki leekeme. Kutupa koto kone tiao pua bapitaisi piekeme. ¹⁹Kutupa ne tamba: mea nolo yapeeke dina:ta: ipika: honkopu paa hao epeekeme.

Soloma: Damasikasi hata: pi waleekeeki

Solota: Damasikasi da hao hala: Ketiso haliweki ame^{le} hosiki hayekeme. ²⁰Ipkana:ma: koto kone Yesu Ketisona: pi mo pi hotu haemeke da pa:ta: walolo hata: alota: Yesuta: Koda:na: Eiyekee leekeme. ²¹Mo opimiki haliwekita: leke wopu opa: alu alu pimikime. Kutupa alota: Do hali dia:ya:ka:ta:pe. Mo hande Diutuseleme da pa:ta: hande some Yesuna: biki laa yeni pimi wanda:hali tanda tanda halea: hali dia:ya:ka:ta:pe. Aowe. Ipikita: do epa:la: ekita: mo kutupiki wanda:hali mea tonkao hatuku mo yeni peao haleme teke haliweki pa:ta: mea poluekema: a:pa pa:la:me lemekeme. ²²Kutu piekepate Soloma:ta: pi waluekema: wele wopu piekeme. Ipkana:ma: Yesuta: ota: Koda:na: Ketisoe laa ota: ana:na: peneme yao waleeke mandane pi manuta: mo Damasikasi da haleme Diu haliwekima: pi homeke ma:nda:ma: hombo pealuekema: ana: na pimikime.

²³Hosiki hao hao pea wetepena: mo haliwekima: Solo luekema: tome tome pambemekepate mo hande lemeke ekita: Soloma: amba: opiekeme. ²⁴Mo haliwekima: mo pota: kake pa:ta: timba andusa: andusa: make pa:ana: make haemekeme. ²⁵Kutu pimikipate disaipolo haliwekima: mo peiyeekeki mea ankulao Solota: basekedena: pitina: laata: mea lopa:niaemekeme.

Solo Diutuseleme hayekeeki

²⁶Mo Diutuseleme da nane opolo a:pa mo disaipolo wanda:hali ame^{le} apa:tao haluekema: piekepate mo Ketiso haliwekima:ta: Ipikita: disaipolo hali dia:me hone witolo hata: paala:ma: homemekeme. ²⁷Kutupa Banabasima: Solota: mo aposolo haliweki pa:ta: hatuku pua mo Tekehalima: pota:na: Solo pa:ta: peneme yaeya:eki make pi leekeeki make la haleekeme. Kutupa oli Damasikasi da hata: Soloma: Yesuna: biki a:mbao na leke pi waleekeeki make mo haliweki pa:ta: la haleekeme. ²⁸Koto ekina: mo haliweki ame^{le} hata: da pa:ta: honda: pamba:tiki opolu batiki piekeme. ²⁹Solota: mo wanda:hali paala:ma: na homeke mo Tekehalina: biki laa pi wala:tiki piekeme. Kutupa pi pi la:tiki pitolo hata: mo Kitiki pi lo haemeke Diu wanda:hali ame^{le} make pi la alu alu pua:tiki pomiekepate mo wanda:halima:ta: Solo lu pie hone wimikime. ³⁰Mo hameke titima: kotoeki opu haota: Solota: Sesatia nane hatuku pua Tasa:si nane pena: tapaemekeme.

³¹ Kutu pieketa: mo Diudia nane make Ka:lili nane make Sametia nane make koto kenke paeyao pa:ta: haemeke siosi wanda:halita: a:nda: pelia haemekeme. Koto siosi wanda:halita: Holi Sipitidima: tamba: minolo haena: honkopu hao hata: daeyatiki pimikime. Tekehali pa:ta: panda:puniao hata: pimikime.

Pidata: Lida Diopa da yaapo pa:ta: hayekeeki

³² Pidata: kenke paeyao pa:ta: pomu lopaata: hoto ma:nda:ta: mo Lida da nane haemeke Koda:na: wanda:halo handolo peekeme. ³³ Koto da pa:ta:ta: hali homeke Iniasi handeekeme. Koto halita: kiki anke homa pa wieke hali pita: bapi ketepo hata: ipika: da panda: pa:ta: u pita:tiki pu hayekeme. ³⁴ Pidama: ipiki pa:ta: alota: Iniasio. Yesu Ketisoma: neke epeaasa:me. Naka: yapa:ta: oko pea mina tiae laa leekeme. Koto leeke pita: kone Iniasita: tiaeyekeme. ³⁵ Mo Lida Sietoni da yaapo pa:ta: haemeke wanda:halo paeyao:mo hali handaata: Tekehali pa:ta: la:ka:la hone tulaemekeme.

³⁶ Mo Diopa da pa:ta:ta: disaipolo wanda: homeke Ta:bida hayekeme. Koto bikita: pa mo Kitiki pi laata: Dokasi laa la:la:me. Koto wanda:ma:ta: hoto paeyao epeke hau pu hata: mo ala:ta: ma:nda: dia:yeke mesiolo hali wanda:halo tamba: mu hayekeme. ³⁷ Kutu pu hayekepate nate ma:nda:na: koto wanda:ta: yeni tondope mea ota: homeekeme. Ipika: toko tanda:paata: oli manda da panda: pa:ta: wina: lemekeme. ³⁸ Koto Diopa data: mo Lida da teke pa:ta: hayeke handaa mo Diopa da haemeke disaipolo wanda:halima:ta: Pidata: Lida da pa:ta: a:pa hala:me pi opuaata: hali yaapo pa:ta: pi tapaaso alota: Niki pa:ta: pilisi ai epo lapa:peke lena: tapaemekeme.

³⁹ Koto ekina: Pida tiaota: mo hali yaapo ame~~e~~le mandakena: pemekeme. Da opolo peeketa: oli manda da panda: pa:ta: ipiki hatuku a:meimikime. Koto pa:ta:ta: mo kosa:piki wanda:sunu paeyao:ma:ta: mombololo hata: e a:pa lemekeme. Hande Dokasima: na homeke pa hayeke pita:na: tumbulieke sedisunu make kosa: aka:manu make Pida pa:ta: walemekeme. ⁴⁰ Pidama: mo wanda:sunu paeyao hama: nane pupe laata: tumiki yotuao yeni peaata: mo wanda: toko handa:moneaaso alota: Ta:bida. Tiae laa leekeme. Mo wanda:ma: leke kila Pida handaata: tiao pitiekeme. ⁴¹ Pidama: panda:puniao ipika: kiki yola: mea tiaeyekeme. Kutu pieketa: Pidama: mo Ketiso wanda:halo make mo kosa:piki wanda:sunu make ipupe laata: hande wanda:ta: do tiao hala: handa:pe laa leekeme. ⁴² Koto hande pieke ekita: mo Diopa da paeyao pa:ta: la:tia tia pimikime. Kutupa wanda:halo wopuma: Tekehali pa:ta: hone tulaemekeme. ⁴³ Pidata: Diopa da pa:ta: hoto elekeekele hatiki peaata: mo ma:na: yonkelekema: ala:ta: ala:ta: wepu hayeke hali Saimonona: da pa:ta: pelia haepekeme.

Pida Koniliesi yaapo

10 ¹ Mo Sesatia da nane ami opisa hali homeke hayekeme. Ipika: bikita: Koniliesie. Ipihana:ma:ta: mo ami haliweki 100 handeteke

hayekeme. Koto somema: handeteke hayeke ami tapakena: bikita: Ideli tapakee. ²Hande halita: Koda: pa:ta: hone wotu u hao ipika: wetike weki wandikima: Koda: pa:ta: paala:ma: wotu homa:tiki pu haemekeme. Kutupa ipika: kiki tindipao mani dia:yeke wanda:hali pa:ta: halo haota: Koda: pa:ta: yeni pia:tiki pu hayekeme. ³Nate ma:nda:na: nate toke nane haena: Koda:na: enisolo homeke epeekeeki upama: ota: peneme yao handeke nono piekeme. Mo enisoloma: ipiki pa:ta: alota: Koniliesio leekeme. ⁴Koniliesima: mo enisolo pa:ta: paala: tieke homa handake witolo hata: alota: Tekehalio. Aleke ka:ta:pe leekeme. Kutupa ipiki pa:ta: alota: Naka: yeni pu haleeki make naka: mani halo haleeki make oli hepeni da nane pua Koda: pa:ta: naka: pi laasa:me leekeme. ⁵Kutupa ame do mo Diopa da pa:ta: hala: hali ma:nda: ipika: biki Saimono biki ma:nda: Pida epena: handa: mulu pena: hali ma:nda: tapae leekeme. ⁶Koto someta: hali ma:nda:na: da pa:ta: ta:ka:li pua pil:a:me. Mo da teke hali Saimonota: ma:na: yonkeleke hako ala:ta: ala:ta: wepu hala: halie. Kutupa ipika: data: dawala ikali tea:na: hala:me leekeme. ⁷Kutupa mo hande ipiki pa:ta: pi leke enisolo peeke nane ipika: e pokao hayeke hali yaapo make ipiki teke pa:ta: hayeke ami hali homeke make wi leekeme. Mo ipiki teke pa:ta: hayeke ami halita: Koda: pa:ta: paala:ma: homo hayekeme. ⁸Kutupa mo hande leeke pita: iki pa:ta: la halaaka:na: Diopa da nane tapaeyekeme.

⁹Kutupa da kelepeeketa: mo pota:na: pu opu hao pa Diopa da teke pa:ta: ipulu haena: kone Pidata: nate you tikekena: haena: mo da holuna: a:meiya yeni pua piekeme. ¹⁰Kotoeki pitolo haena: tea: tieke wopu pieke handa ya nee hone witolo haena: oni haliwekima: ne amu peaaso haena: Pidata: u yoka: lupa peekeme. ¹¹Peliolo hata: upama: handeekepate oli ya akolopa:olu bao dapolo tiekema: handeke ale honiki nane tonkopu mina: alu alu pea mea lopa:niaeyekeme. ¹²Koto ale pa:ta:ta: ma:na: yeti ala:ta: ala:ta: make basunu paeyao kenkena: ula: keto ala:ta: ala:ta: sunu make mu pamba a:pa mea lopa:niaeyekeme. ¹³Kutupa pi hola:makema: alota: Pidao. Tiao. Koto alemanu lia nae leekeme. ¹⁴Koto leekepate Pidama: alota: Tekehalio. Ota: dia:me leekeme. Ita: hoke ale manuta: na no halome leekeme. ¹⁵Hande pi hoto yaapo peao paa alota: Koda:ma: wamo pea ula: aleta: hoepeao ula: aleo pi na lapeke leekeme. ¹⁶Kotoeki hoto tepo peao peata: mo hande aleta: oli ya nane pa mea a:meiyekeme.

¹⁷Pidata: mo hande upata: eki pulu piena: pia:pe laa hone witolo haena: Koniliesima: tapaeyeke haliweki Saimonona: data: hando pa:ta:pe lolо pieke haliweki pota: kake pa:ta: a:pa hando haemekeme. ¹⁸Kutupa wi leekeme. Saimono Pidata: koto pa:ta: hala:pe la lota: piekeme. ¹⁹Koto ekina: Pidama: mo hande upa piekeeki hone witolo pitina: mo Holi Sipitidima: alota: Handa:e. Hali tepoma: neke oni a:pa lota: pita:la: handa:e leekeme. ²⁰Tiao. Oni haliweki amele hone ma:nda: na wiki pa pulu ombu hapekee leekeme. Koto haliwekita: Ima: tapao pua:me

leekeme. ²¹Kutupa Pida hola:pa:niao alota: Ita: ikana:ma: koto weiteleme halie leekeme. Ekipeke epemepe leekeme. ²²Mo haliwekima: alota: Koniliesita: ami opisa epeke halima: tapaeya:me laa ipikana:ma: Koda: pa:ta: paala:ma: homa:la: halie laata: Diu wanda:hali paeyaoma: epeke pi lo hala: halie. Kutupa Koda:na: yako piki enisolo homekema: leeke handa naka: pimanu tonka:na: opuluekema: neke handa: mulu pupe leeke handa ipuluma:me lemekeme. ²³Kutupa Pidama: da pa:ta: epena: wi laa ne polu pieke da make waleekeme.

Kutupa da kelepeeketa: Pida make mo hali tepo make mandane Diopa Ketiso haliweki make mandakena: pemekeme. ²⁴Kutupa da ma:nda: kelepeeketa: Sesatia da nane opolo pemekeme. Mo haliweki Koniliesima: handeteke hata: ipika: tapake wanda:hali make ipika: yankeketiti make wi lempipieke handa paeyao momba:la haemekeme. ²⁵Pida da pa:ta: honda: pambeeketa: Koniliesima: a:pa manda:hande pea ipika: anke pa:ta: lopa:niao Pida pa:ta: panda:puniaeyekeme. ²⁶Kutu piekepate Pidama: mo hali mina:liao alota: Tiae. I make kenke halie leekeme. ²⁷Kutupa Pidama: mo hali yaapo pi alo hata: da tukiki nane puaata: mo hande mombelemeke wanda:hali handa alota: ²⁸Diu halima: kenke ma:nda: hali yaapo ta:ma:ni pea:peke na yeke ipika: da pa:ta: pua:peke na ya:la:me ekita: ika: kone handelempate Koda:ma: Hali ma:nda:ta: hoke hali o hoe peao hala: halie pi na lapeke laa I pa:ta: walea:me leekeme. ²⁹Koto ekina: mo haliwekima: I handa: mulu epeeke handa Ita: hone ma:nda: na wiki epoa:me. Kota: ekipeke I handa: mulu epena: la pipe leekeme.

³⁰Kutupa Koniliesima: alota: Hoto tonkopu amba: yopua nate dupitolo haena: Ima:ta: do da pa:ta: hata: welealo nane yeni pitolo hano hakepiki dau pambaake hali kuta kone a:pa I teke pa:ta: haya:me leekeme. ³¹Mo halima: alota: Koniliesio. Naka: yeni pu haleeki make naka: mani halo haleeki make Koda:ma: hone wita:la:me. ³²Koto ekina: mo Diopa da pa:ta: mo hali Saimono biki ma:nda: Pida hali ma:nda:ma: handa: mulu pena: tapae la alota: Mo halita: ma:na: yonkelekema: hako wopu hala: hali Saimonona: da pa:ta: hala:me lea:me. Mo data: dawala ikali tea:na: hala:me laa lea:me. ³³Koto ekina: koto kone neke handa: mulu pimi haliweki tapaowa:me leekeme. Kutupa epeke epeme leekeme. Ameta: Tekehalima: neke pa:ta: dupa lapeke lea: pimanu paeyao opoluekema: do a:pa Koda: pa:ta: momba:la haloma:me leekeme.

Pidana: pi leekeeki

³⁴Kutupa Pidama: alota: Ameta: ota: handolome. Koda:ma: wanda:hali paeyao pa:ta: hone ta:ta: ta:ta: na wiki homeke hone wita:la:eki handolome leekeme. ³⁵Kenke paeyona: hala: hali epima: Koda: pa:ta: paala:ma: homolo hata: ipika: epeke hau pu haya:ka:na:ta: Koda:ma: koto hali milieke leekeme. ³⁶Ikana:ma: do ekita: amba: ta handeleme

handae: Koda:ma: mo Isulai wanda:hali pa:ta: pi tapaeyekeeki loa:me. Ipihana:ma: mo a:nda: peliaasa: Pi Seliapota: Yesu Ketiso pa:ta: yama: walena: leekeme. Yesuta: wanda:hali make ala:ta: ala:ta: make paeyaona: Tekehalie. ³⁷Kutupa mo hande Diudia nane paeyao pa:ta: ame do numaneke pimiki ekita: Ima: iki pa:ta: na lolueke. Ikana:ma: amba: opimika:ta:me. Dionima: bapitaisi hau peaeyeke nane wetepena: mo Ka:lili nane kini pu miekeme. ³⁸Hande Na:satete da halita: Yesue. Ipirita: Koda:ma: wele peaaso hata: mo Holi Sipitidima: make sutape wiaeyekeeki opimika:ta:me. Kutupa ipihana:ma: Koda: amele hata: epeke hau pea:tiki pu hao Sadanima: hoeyaeyeke wanda:hali mea tiatiki pu hao pomu hayekeme. ³⁹Kutupa mo Diu wanda:halina: kenke nane make mo Diutuseleme da pa:ta: make ipihana:ma: pia: ekimanu paeyaota: nikana:ma: wekitisi haloma:me. Kutupa koto hoki naneta: mo haliwekima: ipiki meata: tina: tamendiao homena: lememe. ⁴⁰Kutu pimipate hoto tepona: wina: laata: Koda:ma: paa mea tiaota: peneme yao walea:me. ⁴¹Wanda:hali paeyaoma: handena: na leke pa Koda:ma: amba:talopu mieke wanda:halima: homeke handena: lea:me. Nikita: ipika: la haloloma: haliweki haloma:me. Ipika: homa paa tiao a:paata: nikana:ma: ipiki amele ne nomame. ⁴²Kutupa ipihana:ma: niki pa:ta: mana: alo hata: alota: dupae. Wanda:hali pa:ta: pi walemeka:na:ta: Koda:ma: Ita: homa:la: wanda:hali make pa haleme wanda:hali make ika: pi yokalau peaalo polo hali mea hano lea:me lapa:peke lea:me. ⁴³Mo hande potopede haliweki paeyaoma: ipiki pa:ta: lemeke ekita: dupae. Hali epima: ipika: pi miniki haya:ka:na:ta: kota: ipika: bikina: mo hoke hau piekeeki pa tombuaasa:eki milieke lemekeme leekeme.

Diendaili wanda:halima: Holi Sipitidi mimikieki

⁴⁴Pidama: koto pimanu alo haena: kone mo Holi Sipitidima: koto opimiki wanda:hali paeyao pa:ta: hola:pa:niaeyekeme. ⁴⁵Hande Pida amele a:pa haemeke Ketiso haliwekima: Diu haliweki kone leke opa wotu handaake wimikime. Koda:ma: mo Diendaili wanda:hali pa:ta: kone mo Holi Sipitidi haleke handa pimikime. ⁴⁶Mo wanda:halima: da ma:nda: ma:nda:na: pi kone pa laaka:na: Koda:na: pi laemekeme. Kutupa Pidama: alota: ⁴⁷Hali epima: do wanda:hali pa:ta: ikalima: bapitaisi hau na pina: lapeke ya:la:pe. Nika: kone Holi Sipitidi muma: tup: ta mimi handa:pe leekeme. ⁴⁸Kutupa Pidama: koto wanda:hali Yesu Ketisona: bikina: bapitaisi peaapa:pekee leekeme. Kutupa ikana:ma: Pida pa:ta: nate mandaneeki do pa:ta: hamana:e laa honke lemekeme.

Pidama: Diutuseleme haemeke Ketiso wanda:hali la haleekeeki

11 ¹Mo Diudia nane haemeke aposolo haliweki paeyao pa:ta: make Ketiso wanda:hali make iki paeyaoma:ta: mo Diendaili

wanda:halima: make Koda:na: pi mimiki ekita: opimikime. ²Pidata: oli Diutuseleme da nane peeke pita:ta: hande Diendaili haliweki pa:ta: sekemesaisi hau peaaluekema: hone wimiki haliwekima: Pidama: pieke hauna: lota: pitolo dupa lemekeme. ³Nakana:ma:ta: mo sekemesaisi hau na piki Diendaili haliwekina: da pa:ta: pelia hao ne mandakena: nemekeme la lemekeme. ⁴Koto lemeke handaata: Pidama:ta: amba: pieke haumanu kini pu mea kutupa mo pieke haumanu paeyao mo haliweki pa:ta: la haleke ekita: dupae.

⁵Ita: mo Diopa daoni pa:ta: hata: yeni pitolo pitono upama: piki nono pea handoa: ekita: dupae. Dapolo dau tiekema: handeke ale lopa:niaeaya:eki handoa:me. Oli ya nane honiki tonkopu yola: mea wia hata: hande dau I haowa: ale teke pa:ta: lopa:niao wia:me. ⁶Kutu pia: ekita: Ima: mo dau tukiki nane weni weni naa wotu handoa:me. Da ma:na:sunu make sayale ma:na: yeti ala:ta: ala:ta:sunu make ti katakena: ula: keto ala:ta: ala:ta:manu make ya pa:ta: pomina:la: basunu make paeyao handoa:me. ⁷Kotoeki handaata: pi holā:makema: kone I pa:ta: dupa lea:eki opua:me. Pidao. Tiao. Koto alemanu lia nae lea:me. ⁸Koto lea:pate Ima: alota: Tekehalio. Ota: dia:me. Nindi peala: ale ya:leke hoeya: pea hata: kutupiki ne hoto homeke a:nda: na nolome laa loa:me. ⁹Hande pi holā:makema: kone oli ya nane hata: paa la:niaaso alota: Aleta: ma:nda: Koda:ma: ana:na: napeke ya:la:me lea:ka:na:ta: nakana:ma: napeke na ya:la: alee pi na lapeke lea:me. ¹⁰Koto pia: hauta: hoto tepo pia:me. Koto hande alemanu paeyao oli ya nane pa yola: mia:me. ¹¹Kotoeki peata: I pelia haowa: da pa:ta: hali tepo kuta kone opolo epememe. Koto hali tepota: mo Sesatia nane hayeke hali homekema: I pa:ta: tapaeyekeme. ¹²Hande Holi Sipitidima: I pa:ta: alota: Hone ma:nda: na wiki koto haliweki amele mandakena: pupe lea:me. Koto hande Diopa nane haleme kametiti yunki mindiki hata: haliweki I amele mandakena: Sesatia da nane opolo puaata: Koniliesina: da pa:ta: honda: pambolo poma:me. ¹³Kutupa ipikana:ma:ta: niki pa:ta: enisolo ma:nda:ma: ipika: da pa:ta: a:pa hata: ipiki pa:ta: leekeeki dupa lea:me laa niki pa:ta: la kia:me. Diopa da nane hali ma:nda: tapae laa hali ma:nda: ipika: ota: bikita: Saimono Pida koto hali wi lolo pena: tapae laa lea:me. ¹⁴Koto halima: neke pa:ta: lolo pa:la: pima:ta: neke make naka: da pa:ta: haleme wanda:halii paeyao tonka:na: da:taalieke laa lea:me. ¹⁵Koto laata: pi kini pu mea walolo hano hande Holi Sipitidita: amba: hande titi panake pa:ta: niki pa:ta: holopea: tupa: koto tupa: kone iki pa:ta: make holopea:me. ¹⁶Kutu pia:ta: hande Tekehalima: lea: alee hone ua:me dupae. Dionima:ta: ikalima: iki bapitaisi peao hayekepate Koda:ma: Holi Sipitidima: iki bapitaisi peaalieke laa lea:me. ¹⁷Nikana:ma:ta: hande Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: amba: hone tulaoome pita:ta: Koda:ma: niki kia: ekita: kotoeki kone mo Diendaili wanda:halii pa:ta: make halea:me. Koda:ma: pita:la: ekita: sa:sa:

pua:ka:na:ta: kota: Ita: epipe. Dia:me. Sa:sə: pea:peke na ya:la:me laa leekeme.

¹⁸ Mo haliwekima: Pidama: leekeeki opuaata: ika: lota: lota: pimiki pimanu tunkulata: Koda:na: pi laaso hata: alota: Koda:ma:ta: mo Diendaili wanda:halima: make hone ma:nda: la:ka:la: mina wia da:ta:la:eki mea:pa:peke pota: lombolo piekeme lemekeme.

Mo A:ndioko Siosi

¹⁹ Hande Sidipeni lia Ketiso wanda:hali luekema: pimiki pita: da mina:pa:lao pemekte wanda:halita: mo Pinisia nane make Saipotasi nane make A:ndioko nane make pulu hata: Diu wanda:hali pa:ta: homeke pi wala:tiki pimikime. ²⁰ Kutu pimikipate mandane haliwekima: Saipotasi Saitini yaapo nane haemeke haliwekima: A:ndioko da pa:ta: opolo a:paata: mo Tekehali Yesuna: pi Kitiki wanda:hali pa:ta: make wala:tiki pimikime. ²¹ Kutupa Koda:ma: mo haliweki tambo: minolo haena: wanda:hali wopuma: pi meaata: Tekehali pa:ta: la:ka:la pemekeme.

²² Mo Diutuseleme siosi tapakema: handeeki pi opuaata: kutupa oli A:ndioko da pa:ta: Banabasi tapaemekeme. ²³ Banabasita: oli da opolo puaata: Koda:ma: epeaeyekeeki handaata: ta:na:ma: wopu homeekeme. Kutupa paeyao pa:ta: Tekehalinga: pi dəola hata: wopu miniki hao hapa:peke laa pi waleekeme. ²⁴ Banabasita: ipikita: epeke hali hata: Koda:na: pi wopu miniki hayeketa: Holi Sipitidima: ipiki tumbaeyekeme. Kutupa wanda:hali wopu Tekehali pa:ta: apa:tao ta:ma:ni pea haemekeme. ²⁵ Koto ekina: Banabasima: mo Tasa:si da nane Solo weilu peekeme. ²⁶ Kutupa handa: wiata: mo A:ndioko da pa:ta: hatuku epeekeme. Bapi homeke koto pa:ta: hata: mo siosi tapake amēle pi hotu haota: wanda:hali wopu pi walo haepekeme. Koto da pa:ta: pi mimiki wanda:hali ikita: mo Ketiso wanda:halie laa mo koto bikita: koto da pa:ta: kini pu mimikime.

²⁷ Koto dina:ta: mandane potopede haliwekita: Diutuseleme da hao oni A:ndioko da opolo epemekeme. ²⁸ Kutupa homeke halita: Akipasima: mo Holi Sipitidima: la halolo haena: tiao alota: Tea: ki tieke kenke paeyao nane ipilieke laa waleekeme. Kutupa mo Kolodiusima: Sisa hayeke natena: kutu piekeme. ²⁹ Kutupa mo disai polo wanda:halima: hone wia alota: Nika: Diudia nane haleme kametiti tambo: mumana: paeyao ma: ana:na: halomana: lemekeme. ³⁰ Koto ekina: kotoeki peata: oli siosi tondiki haliweki pa:ta: Banabasi Solo yaapoma: mea puaena: laa tapaemekeme.

Tanda wopu minelemeeki

12 ¹Koto pita:ta: hande kini hali Hetodima: mandane siosi tapake haliweki da:ka:pa: miniekeme. ²Ipkana:ma: Dionina: hameke Dia:mesita: kepete hokuluma: liekeme. ³Kutupa Diu wanda:halima: ta:na:ma: homemeke handa Pida make da:ka:pa: miniekeme. Mo hande

Na Pombai Yaake Palaowa Nemeke pita: piekeme. ⁴Kutupa da:ka:pa: minata: dipula mea lopao ami haliweki mandane tonkopu mandane tonkopu mandane tonkopu mandane tonkopu haliwekitaka: kade hatiki pina: leekeme. Ipika: honema:ta: mo hande Lombei Pupa Yapeeke pita: paeya:ka:na:ta: wanda:hali pa:ta: mea a:pa walueke hone wiekeme.

⁵Koto ekina: Pidata: dipula da pa:ta: pa pitina: leekepate mo siosi tapake wanda:halima: Koda: pa:ta: Pida yeni wopu pea:tiki pimikime.

Pida dipula pao tapaeyekeeki

⁶Hetodima: Pida mea a:pa waluekema: haena: timba kone Pidata: mo ami hali yaapo amele seni pu yaapoma: endialu pea tukiki pa:ta: peliekeme. Kutupa pota: hama: nane hata: kade haliwekima: mo dipula da handeteke hatiki ombu pimikime. ⁷Kuta kone Tekehalina: enisolo homeke epeeketa: mo da panda: pa:ta: paa tieke piekeme. Kutupa ipikana:ma: Pida a:pa lu tiaaso alota: Aj tiae leekeme. Kutupa hande seni pumanu ipika: kiki pa:ta: kone tunkulupa lopa: lopa: piekeme. ⁸Kutupa mo enisoloma: ipiki pa:ta: alota: Naka: hako yama anke dake pambae leekeme. Kutu piekeme. Kutupa ipikana:ma: Pida pa:ta: alota: Naka: dau mea dopua I teli mea epoe leekeme. ⁹Kutupa teli mea hama peekeme. Pidama: mo enisoloma: pieke ekita: hone na wiki upama: piki nono piekeme. ¹⁰Kutupa titina: kade hayeke alena: lombei pupa pua koto hoki pa:ta:eki make lombei pupa puaata: mo hande daoni nane peeke ayenima: wepieke pota: kake tieke pa:ta: opolo pepekeme. Kutupa mo hande pota:ta: ipika: kone lombeekeme. Kutupa ipilikita: tunkulupa puaata: pota: homeke yola: mea pepekepate mo enisolota: koto kone Pida mina:pa:lao peekeme.

¹¹Koto pita:ta: Pidama: hone wiekeme. Ameta: ota: hone wia handolome leekeme. Tekehalima: ipika: enisolo tapao mo Hetodima: I mia: ekita: mo Diu wanda:halima: I pa:ta: pulu pelemeeki make I tamba: mia:me leekeme.

¹²Koto hone wiata: Dionita: ipika: biki ma:nda: Maka ipika: inkiki Metina: da pa:ta: peekeme. Koto da pa:ta: wanda:hali wopuma: momba:la pita: yeni pu pitimikime. ¹³Kutupa mo pota: kake pa:ta: pua hoto laa kilikili laeyekeme. Kutupa wandiki ma:nda: Loudama: lombolo peekepate ¹⁴Pidana: pi make meata: ta:na:ma: wopu homolo hata: pota: na lombeke da tukiki pa:ta: anke hao pua Pidata: pota: kake pa:ta: a:pa hala:me leekeme. ¹⁵Ikana:ma: ipika pa:ta: alota: Neketa: keaaso alee lemekepate ipikana:ma: alota: Ota: loa:me leekeme. Ikana:ma: alota: Ipika: enisolo hata: pa:la:me lemekepate ¹⁶Pidama: kilikili laaso haena: pua pota: lomba Pida handolo hata: penkilipa:tia pomua wotu handake wimikime.

¹⁷Kutu pimikipate Pidama: kikima: kone pi na lapee leekeme. Kutupa Tekehalima: mo dipula da pa:ta: hatuku epeeke pi la haleekeme. Kutupa Pidama: alota: Dia:mesi pa:ta: make Ketiso kametiti pa:ta: make do pi la hala:pa:peke leekeme. Kutupa mina:pa:lao pua da ma:nda: pa:ta: peekeme.

¹⁸ Da kelekeketa: mo hande ami haliwekima: Pida na pitieke handa hone ti yokemekeme. ¹⁹ Kutupa Hetodima: Pida weiyekepate na handa: wiekeme. Koto ekina: mo kade haemeke haliweki pa:ta: Ekipa pa:lape laa lota: lota: peata: mo haliweki homena: lina: leekeme. Doeki paeyeketa: Hetodi Diudia mina:pa:lao nate mandaneeki Sesatia nane hayekeme.

Hetodi homeekeeki

²⁰ Hetodima: Taiya Saidoni da yaapo pa:ta: haemeke wanda:hali pa:ta: mineke tieke wopu pankeekeme. Koto ekina: mo da yaapo pa:ta: haemeke mandane haliwekima: apa:tao Hetodi handolo pemekeme. Titina: amba:la mo kini halina: da handeteke hayeke hali Ba:lasitusita: ika: a:nda: liaena:yeke ipiki amele pi lolo pemekeme. Mo halima: ika: pi opiekeme. Kotoeki pea:ta: a:nda: polumana:e laa Hetodi pa:ta: honke lolo pemekeme. Ika: wanda:halina: neta: Hetodima: handeteke hayeke kenke pa:ta: mu haemeke ekina:yeke lemekeme.

²¹ Hetodima: la: wieke nate ma:nda:na: kini halima: ipika: yamo haya: aka:manu yamaata: ipika: yama pitu hayeke seana: pita: wanda:hali pa:ta: pi leekeme. ²² Wanda:halima: opuaata: anekema: wi la alu alu pitolo alota: Dota: ota: halima: na ala:me laa koda: ma:nda:ma: ala:pate ya:la:me lemekeme. ²³ Hetodima:ta: wanda:halima: Koda:na: pi na laena: leke pa ipika: pi kone laena: leeke handaata: kuta kone Tekehalina: enisoloma: Hetodi yeni tonda:pa: mina: leekeme. Kutupa pipi manuma: weleke tunkula: mepi naata: homeekeme.

²⁴ Kutu pitolo haena: kone Koda:na: pi mandane mandane wanda:hali paeyao pa:ta: daeyatia peekeme.

²⁵ Banabasi Solo yaapoma: mo Diutuseleme da pa:ta: pea:peke ekimanu pu paeyaota: pa la:kala Dioni Maka make hatuku mandakena: pemekeme.

Banabasi Solo yaapo meata: tapaemekeeki

13 ¹ Mo A:ndioko siosi tapake pa:ta: mandane potopede haliweki make pi walo haemeke haliweki make haemekeme. Koda:na: pi lao hayeke Banabasi make Simioni biki ma:nda: Naidia make Saitini hali Lusiasi make hande you hali Hetodina: yankeke hali homeke Maneini make Solo make haemekeme. ² Kutupa Tekehali pa:ta: ne na neke panda:puniaaso haena: mo Holi Sipitidima: alota: Banabasi Solo yaapo yaka walo polo e pokaena:yeke: pa nane haena: lape leekeme. ³ Kutupa pa ne na neke yeni peaata: mo hali yaapona: youna: kiki wiata: hande leeke e pokaena: pena: tapaemekeme.

Saiptosi haepekeeki

⁴ Koto ekina: hande hali yaapota: mo Holi Sipitidima: tapaaso haena: oni Selusia nane pepekeme. Koto pa:ta: opolo pua Saipotasi nane palai

kawaso tiekena: pita pepekeme. ⁵Kutupa Salamisa da nane opolo puaata: Diu haliwekina: pi hotu haemeke damanu pa:ta: Koda:na: pi ale waloendi pu haepekeme. Dioni Makama: make ipiliki petoloendi pu hayekeme.

⁶Mo hoki paeyao pa:ta: waloendi pu haota: mo Peiposi da nane puaata: tio hali homeke bikita: Ba Yesu handepekeme. Ipirita: Diu hali hata: pa yayapiki potopede hayekeme. ⁷Koto halita: mo hokina: kapomani you hali Sesiasi Polasi yaapo ame_{le} hao hayeke halie. Mo Sesiasi Polasi ipikita: hone wopu lenkena: pea u hayeke halie. Mo kapomani you halima: Koda:na: pi opuluekema: Banabasi Solo yaapo ipiki pa:ta: epena: wi leekeme. ⁸Hali yaapo pepekepate mo tio hali Elimasima: mo Kitiki pi laa koto tio halina: bikita: Elimasie ipikana:ma:ta: Banabasi Solo yaapo sa:sa: puluekema: taapeekeme. Mo kapomanina: you halima: Tekehalia pa:ta: hone tulaasa:eki pao la:ka:la mina haena: loluekema: taapeekeme. ⁹Kutu pieke handa Solo ipika: biki ma:nda: Polo ipikana:ma:ta: Holi Sipitidima: ipiki tumba pitina: mo tio hali handaake wia alota: ¹⁰Neketa: Sadanina: halie. Epeke alemanu paeyao pa:ta: a:nda: lu halemee. Mo hoke hoke yayapiki haumanu pita:la:eki neke pa:ta: tumba pilame laata: Tekehalina: ota: pimanu kone nakana:ma:ta: yayapiki pimanu laa la:ka:laluekema: taapo haleme. ¹¹Koto ekina: ameta: Tekehalima: neke liekee. Kutupa neketa: leke holupiki hali hao hata:ta: nate paa ai na handilipikie laa leekeme.

Poloma: koto alo haena: kone timba:la: pambeke koama: handeke alema: Elimasina: leke telipina: holu peaeyekeme. Ma:nda:ma: ipika: kiki yola: mea mina pena:yeke kikima: hali weiya:tiki pomiekeme. ¹²Mo kapomanina: you halima:ta: kutu piekeeki hando haota: hone tulaeyekeme. Tekehalina: pi waleekeeki opitolo hata: penkilipa:ta: pomiekeme.

Pisidia nane hayeke da A:ndioko da pa:ta: pepekeeki

¹³Polo ame_{le} mandakena: pemeka haliwekita: palai kawaso tiekena: pitata: mo Peiposi da mina:pa:lao mo Pa:mbilia nane hayeke da Peka pa:ta: opolo pemekeme. Koto pa:ta: opolo pemekape Dioni Makata: iki mina:pa:lao Diutuseleme nane pa la:ka:la peekeme. ¹⁴Peka da mina:pa:lao puaata: mo Pisidia da nane hayeke da A:ndioko da pa:ta: opolo puaata: mo Hoto Pila: Natena: mo haliwekita: mo Diu haliwekina: pi hotu haemeke da pa:ta: honda: pamba pua pitimikime. ¹⁵Hali ma:nda:ma: mo Mosesima: wape pea ula: Lo Pimanu make mo potopede haliwekima: wape pea ula: pimanu make yata:pa haena:ta: mo pi hotu haemeke da you haliwekima: Polo ameda pa:ta: pi la:moneaaso alota: Kame titio. Wanda:hali honkopu hao halo pa:la: pi lapa:peke yea:ka:na:ta: kota: loa:mina:e hone witoloma:me lemekeme. ¹⁶Koto lemeke Poloma: tiao hata: kiki mea a:meiyao pi dupa waleekeme.

Ya tapake Isulai wanda:hali iki make Koda: pa:ta: panda:puniao yeni pu haleme Diendaili wanda:hali paeyao iki make Ima: alo pi opua:pe laata: ¹⁷Koto Isulai tapake wanda:halina: Koda:ma: nika: apa:mei ameda mea haena: laata: mo Idiepi kenke nane da ma:nda: wanda:hali hata: kone tapake tieke wanda:hali hamina: leekeme. Koda:ma: ipika: wele wotu pita:la: ekima: koto wanda:hali Idiepi nane mina:pa:lao hatuku puaata: ¹⁸mo hapu hayeke alena: bapi 40 mo wanda:hali koto pa:ta: hata: ikita: ka:nda:ma: homo hatiki pimikipate Koda:ma: handeteke hatiki pu hayekeme. ¹⁹Mo Keinani kenke pa:ta: haemeke tapake watake hata: wanda:hali ipikana:ma: hoeyaota: ipika: wanda:halita: koto kenke teke wanda:hali haena: leekeme. ²⁰Kutu pu paeyaasa: ekina: bapi manuta: pa 450manu yapeekeme.

Kutupa wetepe naneta: ipikana:ma: iki pa:ta: pi yokaalu peao haemeke teke haliweki haena: loma: loma: pua:tiki a:pa mo potopede hali Samuele ipiki a:pa hayekeme. ²¹Mo wanda:halima: Nika: kini hali ma:nda: haena:e laa honke lemeke handa Koda:ma: iki pa:ta: Solo mea haena: leekeme. Ipikita: Benisamini tapake hali Kisina: eiyekete hata: ika: kini hali haena: yapeeke bapi manuta: 40e. ²²Kutu piekepate Koda:ma: Solo yoka pa nane haena: laa Deipidi meata: kini hali haena: leekeme. Koda:ma: Deipidi hayekee ki handaata: pi dupa leekeme. Ima: handolo alota: dupae. Diesina: eiyekete Deipidita: ipika: halal:eki handolo hata: Ima: hone pa:la:me laata: koto halima:ta: Ima: hone pa:la:eki paeyao ipikana:ma: pilieke la leekeme. ²³Hande Deipidina: tapake hali Yesuta: Koda:ma: la: wieke tupa: Isulai wanda:halina: Da:taala: Hali haena: la:la:me. ²⁴Yesuma: e ai na kini pu mea pokeeke haena:ta: Dionima: Isulai wanda:hali paeyao pa:ta: pi waleekeme. Ika: hoke hau pimiki ekimanu mina:pa:laota: bapitaisi pina:yeke pi waleekeme. ²⁵Kutupa Dionima: ipika: e pokon paeyaaluekema: hata: wanda:hali pa:ta: alota: Ika: honema: I halo ekita: epi hone witelemepe. Ikana:ma: yu wia haleme halita: I dia:ya:la:pate handa:pe. Yaka hoki nane ipula:me. Koto ipula: halina: anke daketa: Ima: holawaapeketa: ana: na pa:la:me laa leekeme.

²⁶Eipoloha:ma: tapake haliweki ya kametitio. Koda: pa:ta: panda:puniao yeni pu haleme Diendaili wanda:hali paeyao iki make Koda:ma: do hande niki da:taapeke ya:la: pi niki pa:ta: epena: la:la:me. ²⁷Mo Diutuseleme da pa:ta: haleme wanda:halima: make ika: you haliwekima: make Yesuta: wanda:hali Da:taasa: Hali hala: ekita: hone na wimikime. Mo Hoto Pila: Natemanu paeyona: mo hande potopede haliwekima: wape pea ula: ekimanu yata:po halemeeki make hone wopu na wilimime. Kutu pimikipate ikana:ma:ta: Yesuta: lia homaemeke ekima: mo hande potopede haliwekima: wape pea ula:eki kone yaemekeme. ²⁸Kutupa ikana:ma: Yesu lia homaaluekema:ta: pa:la:eki teke ma:nda: na handa: wiki kone Pailedi pa:ta: pua honke alo alota: Yesu homae laa honke lemekeme.

²⁹Kutupa hande Baibolo bukana: Yesu pa:ta: pulu piekeeki wape pea ula:eki kone ikana:ma: pu paeyaemekeme. Mandane haliwekima:ta: Yesu toko mo a:ka:tei wapepiki tina: endiaemekeme alena: pua honda: mea pua lapa: pimikime. ³⁰Kutu pimikipate Koda:ma: mo lapa: wieke alena: Yesu pa mea tiaekekeme. ³¹Kutupa ipikita: ipiki ame:le mandakena: Ka:lili nane hao Diutuseleme da pa:ta: pemeke wanda:hali pa:ta: ipiki handena: hoto elekeeleke peneme yao ipika: leke mineke wala:tiki piekeme. Ameta: koto wanda:halita: ika: Yesu handemeeki Isulai wanda:hali pa:ta: la halele wanda:hali halememe. ³²⁻³³Kutupa dikana:ma: make koto hande Pi Seliapo iki pa:ta: la kuluekema: a:pa halopa:me. Koda:ma: make nika: apa:mei ameda pa:ta: pi la: wiekeeki ameta: ika: wekiwandiki titi niki pa:ta: peaowala:me. Yesu da:taala: ekima:ta: nika:eki peaowala:me. Hande hoto yaapo peao wape pieke Emeli pa:ta: wape pa:la: tupu: dupae.

Neketa: yaka Wekie. Ame do natena: Ita: naka: Apa: halome laa wape pa:la:me. ³⁴Kutupa Koda:ma: Yesu lapa: wieke alena: mea tiao pa hoto ma:nda: a:nda: paa na homolo pieke ekina: Koda:ma: pi dupa leekeme.

Hande Deipidi pa:ta: Ima: pi la: ulueki kone Ima: epeke yakopiki hauma: neke ota: epeaalueke

laa wape pa:la:me. ³⁵Kutupa make mo Baibolo bukana: pa ma:nda:ma: Koda: pa:ta: pi alo hata: dupa wape pa:la:me.

Naka: Yakopiki Halina: loke na tandepena: lelipikie laa wape pa:la:me. ³⁶Deipidi ipika: hayeke pita:ta: Koda:na: hone pa:la: ekimanu pia:tiki pu hao wetepena: homeekeme. Ipika: apa:mei ameda lapa: pimiki alena: ipiki make koto pa:ta: lapa: pimikipate ipika: loke make tandepeekeme. ³⁷Kutu piekepate Koda:ma: lapa: wieke alena: paa mea tiaekekeme halita: ipika: loke na tandepeekeme. ³⁸⁻³⁹Ya kametitio. Iki paeyaoama: doeki ota: hone wia:pa:peke. Yesu ipikana:ma: pa:la: ekima: kone ika: hoke hau pimiki ekimanu pa hameke paeyaaapeke pi iki pa:ta: waloloma:me. Wanda:hali epi amedama: ipiki pa:ta: hone tulaeya:ka:na:ta: kota: ipika: hoke hau piekeeki manuta: Mosesima: wape pea ula: Lo Pi manuma: ka:la:pa: tapaapeke na ya:la:pate Yesuma: ka:la:pa: tapawalieke. ⁴⁰Koto pa:la: ekina: wotu handeteke hapa:peke. Mo hande potopede haliwekima: leeke ekimanu iki pa:ta: a:paama:na: loa:me. Dupa

⁴¹Koda:ma: la:la: pimanu pa:ta: pi la la pu haleme wanda:halio. Handa:pe.

Kutupa handolo hata: penkilipa:tia pomua ota: homa:pa:pekee.

Iki haleme dina:ta: Ima: pokolo polo eta: ikana:ma: hone na wilimikie. Ma:nda:ma: iki pa:ta: la kina: kone opua hone na tulaalimikie laa wape pa:la:me.

⁴²Solo Banabasi yaapota: hama: nane pulu haena: wanda:halima: ipiliki pa:ta: alota: Hande lepe pi mo Hoto Pila: Nate ma:nda:na: make pa

lopena:e laa honke lemekeme. ⁴³Kutupa mo pi hotu haemeke da pa:ta: pi hotia paeyeketa: Diu haliweki wopu make Koda: pa:ta: hone wopu u haemeke Diendaili haliweki wopu make Polo Banabasi yaapo teli mea pemekeme. Kutupa ipilikana:ma: mo haliweki pa:ta: pi laata: Koda:na: pa:a:ta:ma: homa:la:eki honkopu hao wotu miniki hao haena: pi walepekeme.

⁴⁴Kutupa mo hande Hoto Pila: Nate ma:nda:na: mo daoni nane wanda:hali paeyao Koda:na: pi opuluekema: mombelemekeme. ⁴⁵Kutu pimikipate mo Diu haliwekima: mo wanda:hali paeyao handaata: honditi pitolo hata: Poloma: leeke pita: Ya pi ala:me laa ipiki pa:ta: pi la la pimikime. ⁴⁶Kutupa Solo pita: Banabasi yaapoma: paala:ma: na homeke hata: pi alo alota: Iki pa:ta: amba:la Koda:na: pi ale wala:peke ya:la:pateo. Ikana:ma: kiaaso hata: Nikita: deto hala:eki mea:peke na ya:la:me alemeke handaata: kota: handa:pe. Mo Diendaili wanda:hali pa:ta: walo pulupa:me lepekeme. ⁴⁷Pa eki peke Koda:ma: dupape laa niki pa:ta: leeke ekita: dupae.

Ikita: mo Diendaili wanda:halina: paa pita:la:eki hamina: la:la:me leekeme.

Ikana:ma: mo kenke honiki nane pa:ta:manu da:taasa:eki mea pomina: la:la:me leekeme.

⁴⁸Kutupa mo Diendaili wanda:halima: koto pi opuaata: ta:na:ma: homolo hata: mo Koda:na: pi lamekeme. Kutupa deto hala:eki mulu pimiki wanda:halima: pi mimikime.

⁴⁹Kutupa Tekehalina: pi aleta: da paeyao pa:ta: kende tia wiekeme. ⁵⁰Kutu piekepate hande Diu haliwekima: mo Koda: pa:ta: hone wopu u haemeke wanda: tieke tieke mandaneeki manuma: make mo daonina: you haliwekima: make Polo Banabasi yaapo ame_{le} a:nda: lina:yeke sutiaemekeme. Kutupa koto da nane mina:pa:lao pena:yeke tolu limikime. ⁵¹Kutu pimikipate mo hali yaapoma: ipilika: ankena: taleeke dokolota: koto A:ndioko wanda:hali pa:ta: tandelaata: Aikoniomo da nane pepekeme. ⁵²Kutupa mo disaipolo wanda:halima: Holi Sipitidima: tumba pita: ta:na:ma: homa: tiaaso haena: haemekeme.

Aikoniomo da pa:ta: haepekeeki

14 ¹Kutupa mo Aikoniomo da pa:ta: mo Diu haliwekina: pi hotu haemeke da pa:ta: telipina: honda: pambepekeme. Kutupa pi epeke tupu: walepeke handa Diu wanda:hali wopu make Kitiki wanda:hali wopu make Koda:na: pi mimikime. ²Kutu pimiki handa pi na miki Diu haliwekima: mo Diendaili haliweki sutiaaso hata: ika: hone dunki peao Ketiso wanda:hali pa:ta: hoke hone wina:yeke lemekeme. ³Kutupa Polo Banabasi yaapoma: koto pa:ta: hao hata: paala:ma: na homeke Tekehalini Koda:na: pi wala:tiki pipikime. Kutupa Tekehalima: ipika: pa a:ta:ma: homa:la: pi wanda:hali pa:ta: peneme yaaluekema: mo hali yaapoma:

wele peaaso hata: na hando haemeke ekimanu pina: leekeme. ⁴Kutu piekepate mo daoni wanda:halita: mandane aposolo hali yaapo pa:ta: tala:tiki mandane wanda:halita: Diu wanda:hali ame_{le} tala:tiki pimikime. ⁵Kutupa mandane Diu haliweki pita: Diendaili haliweki yaapoma: ika: you haliwekima: A:pa:la:me alo haena: mo Solo Banabasi yaapo hoeyao toopima: luekema: tome tome pambemekepate ⁶mo hali yaapoma: opuaata: mo Laikonia nane haepeke Lisita Debi da yaapo pa:ta: make mo topu damanu pa:ta: make pindipa puaata: ⁷mo hande Pi Seliapo wala:tiki pipikime.

Lisita Debi da yaapo pa:ta: haepekeeki

⁸Kutupa mo Lisita da pa:ta: ankena: pua:peke na yeeke hali pitiekeme. Ipkita: hoto ma:nda: a:nda: ankena: na peekeme. Mendieke natena: kone ota: hoeya: paleke mendiekeme. ⁹Ipkana:ma: Poloma: pi alo haena: pi opiekeme. Kutupa Poloma: ipiki pa:ta: wotu handaata: Do halita: Koda:ma: epeaena:yeke hone tulaapeke ya:la:me hone witolo hata: ¹⁰pi anekema: alota: Tiao naka: anke tindipao hae leekeme. Kutupa mo hande halita: koto kone tindipulu bao tiao peekeme. ¹¹Wanda:hali wopuma: Poloma: piekeeki handaata: Laikonia da pi la wi alo hata: alota: Koda:manu ota: hali leke niki pa:ta: a:pa pia:ka:ta:me lemekeme. ¹²Banabasina: biki ma:nda: Siusi lemekeme. Kutupa Polo ipikita: titina: pi waleeke hali yeeke handaata: ipika: bikita: Hemesi lemekeme. ¹³Kutupa mo poloko nane temoko da ma:nda: hayekeme. Koto dana: koda: Siusi pa:ta: yeni peao hayeke halima: hali kaomanu make palapalama: au laemeke ekimanu make pota: kake tieke pa:ta: mea a:pa kutupa Polo Banabasi yaapo pa:ta: mo wanda:hali ame_{le} mo kaomanu yeni pitolo lia haluekema: hone wimikime.

¹⁴Kutu pimikipate Polo Banabasi yaapoma: opuaata: ipilika: dau sinkipa: minalu pea mo wanda:hali tukiki pa:ta: anke hao pua wi alo alota: ¹⁵Haliwekio. Eki peke koto hau pitelemepe lepekeme. Diki make ikima: handeke kenke hali yaapoe lepekeme. Do pitelemeeki manuta: paekie lepekeme. Ikana:ma: do hau mina:pa:lamina:yeke dikita: Pi Seliapo mea a:pa pupa:me lepekeme. Do hau pao do ya kenke dawala ikali make tukiki pa:ta: ula: alemanu paeyao make wepia haena: la:la: deto hala: Koda: pa:ta: la:ka:la epoemena:yeke a:pa pupa:me lepekeme. ¹⁶Amba: haemeke haliwekita: ika: hone pa:la: hau tukiki pa:ta: haena:yeke pina: leekepate ¹⁷pa ipika: hala:eki valuekema: peneme yaeyekeme dupa. Epeke hau pia:tiki pitolo hata: ipikana:ma: oli ya nanema: lako epena: alo hata: bapina: ika: e ala:ta: ala:ta: opaatiki pea kutupa nema: make ta:na:ma: homa:la: hauma: make iki ta:na:ma: homatiki pita:la:me lepekeme. ¹⁸Koto pi lepekate mo wanda:halima: hande kaomanu lia haluekema: taapemekepate pamekeme.

19 Kutupa A:ndioko Aikoniomo Diu haliweki a:paata: mo wanda:hali sutiaota: Polo toopima: liata: ota: homa:la:me laa lu yola daoni hama: nane pemekeme. 20 Kuta pimikipate mo pi mimiki haliweki ipiki wieke alena: momba:la haena: Polota: tiao mo daoni tukiki pa:ta: paa peekeme. Kutupa da kelepeaketa: Banabasi yaapo mo Debi da nane pepekeme.

Hande Sitia nane hayeke da A:ndioko nane paa pepekeekie

21 Kutupa Polo Banabasi yaapoma: koto da pa:ta: mo hande Pi Seliapo walaka:na: disaipolo wanda:hali wopu haena: laata: oli hande Lisita Aikoniomo A:ndioko damanu paeyao nane la:ka:la puaata: 22 Ketiso wanda:hali honkopu haena: alo hata: pi walolo alota: Pi wotu miniki hao hapa:pekealeo laata: Nikita: ka:nda:ma: homa:la:eki wotu meata: Koda: ipika: Kili Tombua Hala: ekina: honda: pambulumeke lepekeme. 23 Polo Banabasi yaapoma: mo siosi tapake handeteke haena: tondiki haliweki tumba: mipi peaata: kutupa ne na neke yeni pitolo hata: mo hande Koda: pa:ta: hone tulaasa: wanda:hali Koda:ma: handeteke haena: lepekeme.

24 Kutupa Pisidia nane pua lombei pupa Pa:mbilia nane opolo pepekeme. 25 Kutupa Peka da pa:ta: pi walaka:na: A:talia da nane puniaepekeme. 26 Kutupa koto hao palai kawasona: pita hande A:ndioko da pa:ta: pepekeme. Koto data: amba: kone mo Koda:na: a:ta:ma: homa:la:eki minolo hata: ipika: pi walena:yeke tapaemeke haliweki pa:ta:ta: pi wala paeyeke handa paa opolo epepekeme.

27 Kutupa opolo a:paata: siosi tapake wanda:hali mombelena: laata: Koda:ma: Diendaili wanda:halima: pi mina:yeke pota: lombeekeeki make walepekeme. 28 Kutupa mo Ketiso wanda:hali ame   hao hatiki pimikime.

Diutuseleme da pa:ta: pi hotimikieki

15 1Kutupa mandane Diudia nane haemeke haliwekima: koto pa:ta: hao hola:pa:nini pea a:pa Ketiso wanda:hali pa:ta: pi walolo alota: Mo hande Mosesima: waleke sekemesaisi hau na pimika:na:ta: ikita: deto hala: ekita: na milimikie laa lemekeme. 2 Koto lemeke ekina: Polo Banabasi yaapoma: mo haliweki ame   ka:nda:piki pi tieke lepeketa: hande A:ndioko Ketiso tapake haliwekima: Polo Banabasi yaapo make mandane haliwekima: mo Diutuseleme haemeke aposolo haliweki pa:ta: make mo handeteke haemeke tondiki haliweki pa:ta: make hande walemeke pi hotulu pena:yeke mimikime.

3 Koto ekina: mo siosi tapakema: tapaemeketa: pua mo Pinisia nane make Sametia nane make pomu lopa mo Diendaili wanda:halima: Koda: pa:ta: puki la:ka:laemekeeki walolo hata: koto pima: mo Ketiso wanda:hali paeyaota: ta:na:ma: homaemekeme. 4 Kutupa Diutuseleme da pa:ta: opolo pemeketa: mo aposolo haliweki make tondiki haliwekima: make mo siosi wanda:halima: make ta:na:ma: homolo hata: iki handa: mimikime. Kutupa

Koda:ma: ipiliki pa:ta: pieke ekimanu paeyao walepekepate ⁵ mandane Pa:tisi tapake Ketiso haliwekima: tiao alota: Mo wanda:halita: sekemesaisi hau pina: laata: Mosesima: waleeke Lo Pimanu make opina: laata: ana: pa:la:me lemekeme.

⁶ Mo hande aposolo haliweki make tondiki haliweki ame^{le} mo hande lota: pieke ekina: mombelemekeme. ⁷Pi wotu hotu haota: Pidama: tiao alota: Ya kametitio. Amba: kone iki ame^{le} hano Koda:ma: I mea haena: laata: Diendaili wanda:halii pa:ta: mo hande Pi Seliapo waloneyeke pa:la:me. Mo wanda:halima: pi opuaka:na: hone tulaena:yeke pa:la:me.

⁸ Kutupa wanda:halina: puki tukiki nane hando hala: Koda:ma:ta: Diendaili wanda:halima: hone tulaasemeeki a:pa:la:me la walolo hata: niki pa:ta: ka:la: tupa: iki pa:ta: make Holi Sipitidi haleekeme. ⁹Kutu pieke ekima: ipikana:ma:ta: niki Diu wanda:halii make iki Diendaili wanda:halii make ta:ta: ta:ta: pea na haloma:eki waleekeme. Ika: hone tulaemeke ekina: ipikana:ma: ika: hoke haumanu pa paeyaeyekeme. ¹⁰Koto ekina: Koda:ma: pa:la:eki handa kone ameta: pa ekiipeke Koda: la handuluekema: hone witelemepe. Nika: apa:meima: make nikana:ma: kone make mea:peke na yeke ka:nda: pa:la:eki kone pa ekiipeke mo hande hone tulaaseme wanda:halii pa:ta: ka:nda:ma: homena: alemepe. ¹¹Dia:me laata: Nikana:ma: hone tulaasoma: ekita: Koda:ma: Tekehali Yesu ipika: pa a:ta:ma: homa:la: ekima: niki da:taasa:me. Diendaili wanda:halii da:taaso pita:la: tupa: pita:la:me.

¹² Banabasi Polo yaapoma:ta: Koda:ma: ipiliki pa:ta: wele pita:la:eki halaata: mo na hando haemeke ekimanu make wele pieke ekimanu make mo Diendaili wanda:halii pa:ta: pieke ekimanu walolo haena:ta: mo mombelemeke haliwekima: opitolo hata: pi na leke yopu pitimikime. ¹³Pi lo paeyaepeketa: Dia:mesima: ipilika: pi hombo peaaso alota: Ya kametitio. Ima: alo pi opua:pe. ¹⁴Koda:ma: mo Diendaili wanda:halii pa:ta: mandane ekimanu ota: ipika: wanda:halii talopu mea haena: la:la: ekima: iki pa:ta: ipika: epeke hone wita:la:eki niki wala:la:me. Saimonoma: koto la ka:la:me. ¹⁵Mo hande potopede haliwekima: lemeke pi manuta: ota: mandake pimanu la:la:me. Hande Baibolo bukama: la:la: tupa:

¹⁶ Tekehali: alota: Doeki paeya:ka:na:ta: kota: I paa a:pata: Deipidina: howa ula: da Ima: paa mea a:pa a:meiyalueke.

Koto da taake pa:ta: kone Ima: paa epeao mea haena: lolueke.

¹⁷ Kutupa mo mandane mandane wanda:halii paeyao:ma:ta: Tekehali weilimikie.

Hande Ima: wi lolo Diendaili wanda:halita: ota: yakaeki haena: lolome leekeme.

¹⁸ Tekehali: amba: kone dupiki pi la halaata: koto ala: handa:leekeme.

¹⁹ Dia:mesima: pa alo alota: Yaka honema:ta: Koda: pa:ta: la:ka:la: mina haleme Diendaili wanda:halita: nikana:ma: ka:nda:ma: homa:la:eki

na halomana: pea:pa:peke ale. ²⁰Dia:me. Wape ma:nda: pea dupiki pi la halomana: pea:pa:peke ale. Mo toopi tima: wepia ula: koda:manu pa:ta: lia haleeke ma:na: mindiki napeke na yeke suseke hau na piki make wa:ka:ta:pa lita:la: ma:na: yeti na neke we make na napa:peke laa lomana: pea:pa:peke ale. ²¹Mosesima: Lo Pi manuta: mo pi hotu haleme da pa:ta:manu hata:ta: Hoto Pila: Nate paeyaona: kone yata:pa:tiki pu haemekeme. Kutupa make daoni paeyao pa:ta:manu ipika: pimanu wala:tiki pu halememe laa leekeme.

Mo Diendaili Ketiso wanda:hali pa:ta: wape tapaemekeeki

²²Koto pa:la: ekina: mo aposolo haliweki make mo tondiki haliweki make siosi wanda:hali paeyao ame_{le} ikana:ma: iki pa:ta: mandane haliweki talopu mea haena: laata: Polo Banabasi yaapo ame_{le} hata:ta: mo A:ndioko da pa:ta: tapaaluekema: hone wimikime. Diudasi biki ma:nda: Basabasi meata: Sailasi make talopu mea haena: lemekeme. Mo Ketiso wanda:halima: koto hali yaapo pa:ta: epeke hone u haemekeme. ²³Kutupa do wapeta: mo haliwekima: mea pena: lemekeme. Koto pase tukiki pa:ta: do pi wiekeme.

Nikita: aposolo haliwekima: mo siosina: handeteke haloma: tondiki haliwekima: tonka:na: ika: kametonu hata: do wapema: nika: oli A:ndioko Sitia Silisia nane haleme Diendaili kametiti pa:ta: keiyae aloma:me.

²⁴Nika: da nane haliweki mandaneeki manuma: pi walolo hata: iki ka:nda: peaemeke ekita: opuma:me. Nikana:ma: dupa lapa:peke pi na loma:pate pa ika: konema: iki ka:nda:ma: homaemekeme. ²⁵Koto ekina: nikana:ma: momba:la hata: Mandane haliweki mumana:e laa koto haliweki nika: epeke kame yaapo Banabasi Polo ame_{le} iki pa:ta: tapaoma:ka:na:ta: epelieke loma:me.

²⁶Hande hali yaapoma:ta: Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: hone wopu witolo hata: ipilika: lokena: hau hone wopu na wiki homeke nono pea haepekeme. ²⁷Koto ekina: Diudasi Sailasi yaapo iki pa:ta: tapaasoma:me. Kutupa ipilikana:ma: kakema: hande pi kone lelipipikie lemekeme.

²⁸Mo Holi Sipitidima: make nika: honema: make iki pa:ta: ka:nda:ma: na homaake pa do pimanu siki homeke a:pa:la:ma: opua:pe aloma:me.

²⁹Toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: lia halemeke hoteke ne ala:ta: ala:ta: na neke we make na neke mo da:ka:pe miniki hata: homaasa:eki na neke loke hoeyaasa: hau na piki kutupa koto haumanu na pimika:na:ta: epeke tupa: halimikie aloma:me. A:taloe laa wape pu paeya:me.

³⁰ Kutupa mo tapaemeke haliweki oni A:ndioko da nane puaata: Ketiso wanda:hali a:pa mombelena: laaka:na: hande pase halemekeme. ³¹ Kutupa yata:paka:na:ta: hande mana: lemekeeki opuaata: ta:na:ma: homemekeme. ³² Kutupa Diudasi Sailasi yaapo potopede hali yaapo hata: kone pi wopu walolo hata:ta: honkopu haena: lepekeme. ³³ Kutupa koto pa:ta: hosiki hao hatiki pipikita: mo Ketiso haliwekima: hande titina: amba: kone tapaemeke haliweki pa:ta: epeke tupu: hata: paa tapaemekeme. ³⁴ [Pate Sailsina: honema:ta: do pa:ta: pa halueke hone wiekeme.]

³⁵ Kutu pimikipate Polo Banabasi yaapo A:ndioko da nane hao haota: haliweki paeyao ame e hata: Tekehalina: pi latiki peata: wala:tiki pu haemekeme.

Polo Banabasi yaapo ka:ta:alu pea ta:ta: ta:ta: pipikieki

³⁶ Kutupa nate mandaneeki hao Poloma: Banabasi pa:ta: alota: Pana:e amba: hande Tekehalina: pi walopa: da nina: wanda:halita: eki pa:la:pe laa handopana: pana:e leekeme. ³⁷ Kutupa Banabasima: Dioni Maka hatuku poluekema: hone wiekepate ³⁸ Poloma:ta: hone na wiekeme. Hande Pa:mbilia da nane hata: pi walo poluekema: hone na wiki ipiliki mina:pa:laeyeke handa ana: na pa:la:me leekeme. ³⁹ Kutupa ipilikia: pi ta:ta: ta:ta: pea ka:nda:ma: homepeke handa pota: ma:nda:na: ma:nda: pea pota: ma:nda:na: ma:nda: pea pepekeme. Banabasima: Maka ame e pita palai kawasona: Saipotasi nane pepekepate ⁴⁰ Poloma: Sailasi meaata: Ketiso haliwekima: Koda:na: a:ta:ma: homa:la:ekia mina:yeke tapaemekeme. ⁴¹ Kutupa puata: Sitia Silisia yaapo nane siosi wanda:hali honkopu haena: alo hata: pomu haepakeme.

Timodita: Polo Sailasi ame e pemekeeki

16 ¹ Kutupa mo Debi Lisita da yaapo nane opolo epepekeme. Ketiso hali homeke Timodi koto pa:ta: hayekeme. Ipika: inkikita: Diu wanda:ma: kone pi miniki hayeke wanda:na: eiyekeme hayekepate ipika: ateketa: Kitiki hali hayekeme. ² Mo Lisita Aikoniomo da yaapona: Ketiso wanda:halima: Timodi ipika: pi lao haemekeme. ³ Poloma: ipika: honema:ta: Timodi yaapo poluekema: mo some meaata: sekemesaisi hau peaeyekeme. Mo da nina: haemeke Diu haliwekima: Timodina: ateketa: Kitiki halie laa handemeke handa peaeyekeme. ⁴ Mo daoni pa:ta:manu pomu lopolo hata: hande Diutuseleme aposolo haliwekima: make handeteke haemeke tondiki haliwekima: make lemeke pi manuta: mo Ketiso wanda:halima: hone wina:yeke la hala:tiki pimikime. ⁵ Koto ekina: mo hande siosi tapake manuma: hande pi mina:la: ekina: honkopu honkopu hao nate paeyao daeyaemekeme.

Poloma: upama: piki nono piekeeki

⁶ Kutupa mo Pitikia Ka:leisia nane yaapo lombei pupa pemekepate mo Holi Sipitidima: mo Eisia nane pi na walena: leekeme. ⁷ Kutupa

Maisia nane teke pa:ta: opolo epemekepate Bidinia nane poluekema: pu handemekepate Yesu ipika: Sipitidima: sa:s: piekeme. ⁸Kutupa Maisia da nane nepoko nanema: paka:lao puaata: lombei pupa puata: Dotoa:si da nane hola:pa:niaemekeme. ⁹Timba upama: piki nono pea Poloma: hali ma:nda: handeekeme. Ma:sedonia hali homekema: ipiki pa:ta: honke alo hata: alota: Ma:sedonia nane niki tamba: mulu a:pa:peke laa leeke some homeke handeekeme. ¹⁰Kutupa hande upama: piki nono pikieki handaata: Koda:ma: hande Pi Seliapo koto wanda:hali pa:ta: walomon lea:me hone witolo hata: mo Ma:sedonia nane poluekema: kuta kone pota: weimikime.

Pilipai wanda: Lidiamma: hone la:ka:la: mina wiekeeki

¹¹Dotoa:si da mina:pa:laota: palai kawasona: pita: mo Sa:moteisi da nane tikitikina: opolo puaata: nate ma:nda:na: Nia:polisi da nane opolo poma:me. ¹²Koto pa:ta: hao mina:pa:laota: mo Ma:sedonia nane teke da Pilipai da nane opolo poma:me. Koto da pa:ta: make Loma: haliweki wopu haemekeme. Koto daoni pa:ta: nate mandaneeki haota: ¹³kutupa Hoto Pila: Nate nina: mo daonina: pota: kake tieke pa:ta: tunkulupa pua ikali tea: nane poma:me. Nika: honema:ta: koto alena:ta: yeni pu hala: alena: hone wiaata: kutupa pitiniao koto pa:ta: a:pa mombelemeke wanda:weki pa:ta: pi pi loma:me. ¹⁴Wanda: homeketa: Lidiamma: mo Daetaeda daoni nane wanda: a:pa wepiki alemanu hambo hatiki pina: laata: Koda: pa:ta: panda:puniao yeni pu haota: nika: pi opia:me. Poloma: waleeke pi opina:yeke Tekehalima: mo wanda:na: puki la:ka:laeyekeme. ¹⁵Kutupa ipika: tapake ame:le bapitaisi pea hata: niki pa:ta: honke alo hata: alota: Ikana:ma:ta: Ita: pi na tunkuliki Tekehali pa:ta: epeke halome hone wimika:nata: kota: ya da pa:ta: a:pa hao hap:a:peke lea:me. Kutupa honke wopu leeke handa poma:me.

Pilipai da dipula pitipikieki

¹⁶Hoto ma:nda:na: hande yeni pu haeme alena: poma:pate pota:na: tio wandiki ma:nda: manda:hande puma:me. Mo wandikima:ta: wetepena: pulu pa:la: ekimanu la halolo haena: ipika: teke haliwekima: mani wopu mu haemekeme. ¹⁷Kutupa Polo nika: hoke nanema: teli mea ipulu hata: wi la:tiki pea alota: Do haliwekita: ota: oli manda hala: Koda: tieke ipika: e pokaaseme haliweki hata: mo hande deto hala: pota: iki walelememe lea:me. ¹⁸Kutupa nate paeyao kutu pia:tiki pu haya:pate Poloma: ipika: pukima: ka:nda:ma: homolo hata: la:ka:la mo temoko pa:ta: alota: Yesu Ketisona: bikina: neke pa:ta: aloma: mo wandiki mina:pa:lao opolu bao yopuma lea:me. Kutupa koto kone opolu baeya:me.

¹⁹Kutu pia:pate mo wandiki ipika: teke haliwekima:ta: Nika: hone pia: ekina: mani mia:tiki puma: ekita: ameta: paeya:me laa hone wiaata:

Polo Sailasi yaapo da:ka:pa: minaata: makedi pa:ta: yola: mea pua you haliweki pa:ta: pitaemekeme. ²⁰Kutupa mo pi yokaalu peao haemeke haliweki pa:ta: hatuku pua alota: Do Diu haliwekima:ta: nika: da teke hoeyaasepeme lemekeme. ²¹Nikita: Loma: haliwekita: ipilika: walelepe hau manuta: opua pea:peke na ya:la:me lemekeme. ²²Kutupa mo hande momba:la pitimiki wanda:halima: tonka:na: ipilika pa:ta: mineke pankemekeme. Kutupa mo pi yokaalu peao haemeke haliwekima: ika: dau leisi mea bao dopita manuma: yombua baena:yeke pi lemekeme. ²³Kutupa mo hali yaapota: wopu yombua baota: dipula da pa:ta: mea lopao mo dipula handeteke hayeke hali pa:ta: alota: Wopu handeteke hapeke laa pi la halemekeme. ²⁴Koto pi opuaata: mo hali ipikana:ma: oni dipula da ota: tukiki pa:ta: mea lopao ipilika: anke meata: tina: talao katolao pitaeyekeme.

²⁵Kutu piekepate buta:hokina: Polo Sailasi yaapoma: Koda: pa:ta: yeni pea:tiki pea emeli la:tiki pipikime. Kutupa mo dipula da pa:ta: pitimiki haliwekima: opitolo haena: ²⁶koto kone yu momeni tieke wotu piekeme. Koto ekina: mo dipula da pinkimanu la:ma: la:ma: pieketa: koto kone mo hande da pota:manu paeyao lomba wieketa: hali paeyona: seni pumanu pa kone ka:la:pe pa loopekeme. ²⁷Mo dipula handeteke hayeke halima: tiaota: mo dipula da pota:manu lomba pa pa pu wiekeeki handolota: dipula haliweki amba: pindipa yopua pimika:ta:ma: hone witolo hata: ipika: kepete hokulu yola: mea ipika: kone aoluekema: handaeyekepate ²⁸Poloma: anekehapu wi alo hata: alota: Naka: kone na lia:pe. Niki paeyaoa: do pambo piluma:taa leekeme.

²⁹Kutupa lamepa mea epo laa mo halima: dipula da tukiki pa:ta: ipikana:ma: anke hao honda: pambaata: pututuma: homolo hata: paala: pieke handaata: Polo Sailasi yaapo pa:ta: lopa:niao hali yaapo hama: nane hatuku pua alota: ³⁰Hali yaapoo. Deto hala:eki muluekema:ta: eki peonope leekeme. ³¹Ipilikana:ma: alota: Tekehali Yesu pa:ta: hone tulaapeke. Kutu pika:na:ta: deto hala:eki milipikie. Neke make naka: weki wanda:ma: make milimikie lepekeme. ³²Kutupa ipika pa:ta: make ipika: da pa:ta: pitimiki wanda:hali pa:ta: make mo hande Tekehalina: pi alemanu walepekeme. ³³Kutupa koto pita: kone ipikana:ma: ipilika: hatuku mea pua ipilika: yumbieke alena: ikalima: tandemeeke. Kutupa koto kone ipika: weki wanda: amele apa:tao baptaisi pimikime. ³⁴Kutupa ipika: da pa:ta: mo hali yaapo hatuku a:pa ipilika: ne haleekeme. Kutupa ipika: weki wanda: amele hata: Koda:na: pi mimiki ekina: ta:na:ma: wotu homemekeme.

³⁵Da kelepeeketa: mo hande pi yokaalu peao haemeke haliwekima: ika: polisi haliweki pa:ta: alota: Dipula handeteke hayeke hali pa:ta: do pi lolo pupe laata: Mo hali yaapota: pa pena: tapae laa lolo pupe lemekeme.

³⁶Koto leeke ekina: mo dipula handeteke hayeke halima: koto pita: Polo pa:ta: alota: Mo pi yokaalu peao haleme haliwekima: I pa:ta: pi dupa

la:neala:me. Koto hali yaapota: pa pena: tapae la:neala:me leekeme. Koto la:la: ekina: ipilikita: do dipula da pao yopu pupe laa leekeme. ³⁷Koto leekepate Poloma: mo polisi haliweki pa:ta: alota: Dikana:ma:ta: hau ma:nda: na pupa:pate wanda:hali handa: potopoto la haena: kone diki yumbua baememe. Dikita: Loma: Kapomanina: pamodi wia halopa: hali yaapo pa:ta: kone pimikime. Kotoeki peata: dikita: dipula da pa:ta: pa mea lopaelememe. Kutupa ameta: a:mbaaso hata: diki pa tapaaluekema: lemepe. Ota: dia:me. Mo hande pi yokaalu peao haleme haliweki ikana:ma: kone do pa:ta: a:paata: diki mea a:pa tapaena: loa:me leekeme.

³⁸Mo polisi haliwekima: Poloma: leeke pita: mo pi yokaalu peao haemeke haliweki pa:ta: lolo pemekeme. Kutupa mo haliwekima:ta: Polo Sailasi yaapoma: Loma: Kapomanina: pamodi wia halepe hali yaapo halepeme leekeeki opuaata: paala:ma: homemekeme. ³⁹Koto ekina: Polo Sailasi yaapo pa:ta: pua alota: Ipiliki pa:ta: puma:eki a:ta:e laa lemekeme. Koto laata: ikana:ma: mo hali yaapo dipula da mina:pa:lao hatuku mea pua ipiliki pa:ta: alota: Do daomi mina:pa:lao pupe laa honke lemekeme. ⁴⁰Polo Sailasi yaapoma: mo dipula da mina:pa:laota: Lidiana: da pa:ta: pepekeme. Ipilikana:ma:ta: Ketiso wanda:hali ame~~le~~ koto pa:ta: momba:la hata:ta: iki pa:ta: sa:tiaasa: pimanu laata: mo da mina:pa:lao pepekeme.

Desalonaika da pa:ta: haemekeeki

17 ¹Kutupa A:mbipolisi A:polonia da yaapo nane lombei pupa mo Diu haliwekina: pi hotu haemeke da homeke hayeke pa:ta: Desalonaika da nane opolo pemekeme. ²Kutupa Poloma: honda: pambaata: hande pu hayekeeki pitolo hata: kutupa Hoto Pila: Nate tepona: mo Baibolo buka pina: pi yokaalu alu pitolo hata: ³Ketiso tanda pita:la:eki amba:la meaata: wetepena: homa tiaalike laa wotu waleekeme. ⁴Kutupa ipikana:ma: alota: Do hande Ima: iki pa:ta: waloa: Yesuta: ota: Ketisoe leekeme. Kutupa mandaneeki manuma: hone la:ka:lao hata: Polo Sailasi yaapo ame~~le~~ ta:ma:ni pea haemekeme. Kutupa Koda: pa:ta: hone wopu u haemeke Kitiki wanda:halima: make mandane keileke wanda:wekima: make kutu pimikime.

⁵Kutu pimikipate mo Diu haliwekima: honditi pitolo hata: hoke wanda:hali pa:ta: ti teke yoko haemeke haliweki mandaneeki meaata: haliweki momba:len: laata: mo daoni wanda:hali paeyao la:tia tia peaata: Dieisonina: da bepolaluekema: pimikipate mo hali yaapota: wanda:hali pa:ta: hatuku poluekema: pimikime. ⁶Kutupa na handa: wieke handaata: Dieisoni make mandane Ketiso haliweki make yola pua mo daonina: kaleseete haliweki pa:ta: wala wi la alota: Hande kenke paeyao la:ka:la: mina:la: haliwekima: do pa:ta: make ipulimime. ⁷Kutupa do Dieisonima: iki handa: mia:me lemekeme. Kutupa ikana:ma: Sisama: pi ula: ekimanu yambolo hata: alota: Kini hali ma:nda: hala:me. Ipikita:

Yesue lo halemememe laa lemekeme. ⁸Koto pi opuaata: wanda:halima: make mo daonina: kalese te haliwekima: make pitiniao na pitiki Eki a:nda: hau a:paapa:na: wotu handeteke hamana:e laa haemekeme. ⁹Kutupa Dieisoni amedama: mo kapomanima: lo wieke tupu: mo kode hamboemena: laa mani aneke halemeke handa da tapaemekeme.

Betia da pa:ta: haemekeeki

¹⁰Koto kone mo Ketiso haliwekima: Polo Sailasi yaapo Betia da pa:ta: timba kone tapaemekeme. Kutupa mo da pa:ta: opolo puata: Diu haliwekina: pi hotu haemeke da pa:ta: pemekeme. ¹¹Mo da Diu haliwekima: Desalonaika Diu haliwekima: pimiki hau na piki pa epeke tupu: hata: homu pea mo hande pi opuaata: Ota:ekipe la handuluekema: mo Baibolo buka pa:ta: yata:pa nate paeyao weiya:tiki pimikime. ¹²Koto ekina: paeyao ma: pi mimikime. Kutupa mandane Kitiki wanda:weki tiekemanu make mandane Kitiki haliweki wopu make pi mimikime. ¹³Kutu pimikipate mo Desalonaika Diu haliwekima: Poloma: mo Betia da pa:ta: make Koda:na: pi ale wala:la:me pi opuata: koto pa:ta: make a:paata: pa wanda:halii sutiaaso hata: mineke panka: tiaemekeme. ¹⁴Kutupa mo Ketiso haliwekima: Polota: oni dawala ikali nane tapaemekepate Sailasi Timodi yaapota: koto pa:ta: haepekeme. ¹⁵Hande Polo hatuku pemeke haliwekita: mo A:ta:ni da nane ipiki hatuku puaata: Poloma: Sailasi Timodi yaapo do pa:ta: ai epena: lolo pupe leeke pi opuaata: pa la:ka:la pemekeme.

A:ta:ni da pa:ta: haemekeeki

¹⁶Kutupa Polota: A:ta:ni da pa:ta: mo hali yaapo epena: handeteke hata: mo daoni teke da toopi tima: wepia wimiki ale manuma: tumba:pa peekeeki handolo hata: ipika: pukima: ka:nda:ma: wotu homeekeme. ¹⁷Koto ekina: mo pi hotu haemeke da pa:ta: mo Diu haliweki Koda: pa:ta: hone wopu wimiki haliweki ame^{le} mo makedi pa:ta: haemeke haliweki ame^{le} make nate paeyao pi yokaalu pea:tiki pimikime. ¹⁸Kutupa mandane Epikutiani Sitoiki sukulu tapake yaapona: haliwekima: Polo manda:hande pea alota: Do hande pi wopu ala: halima: eki leliepe lemekeme. Mandaneeki manuma: alota: Da ma:nda: nane koda: manuna: hau wala:la: hali ya:ka:ta:me lemekeme. Poloma: Yesu pa:ta: make mo hande wanda:halii homa pa tiaalo piekeeki waleeke handa lemekeme. ¹⁹Kutupa Polo handa: mea mo hande A:tiopeikusi da pa:ta: hatuku pua alota: Nakana:ma: koto hande wale panake pi niki pa:ta: pa la kie lemekeme. ²⁰Nakana:ma: amb:na wale pimanu waleleme. Kutupa koto pi teke opuluekema: hone pa:la:me lemekeme. ²¹Mo A:ta:ni da haliwekima: make kimisu a:pa pitimiki haliwekima: make koto pa:ta: hata: nate paeyao aleta: ma:nda: hone na wiki panake waleeke pi ombu opuluekema: hotu haemekeme.

²²Koto ekina: Poloma: mo A:tiopeikusi da tukiki pa:ta: tiao hata: alota: A:ta:ni haliwekio. Ika: temoko pa:ta: hone wopu u haleme ekita: handolome leekeme. ²³Ika: panda:puniao hata: yeni pu haleme ale manuta: pulu hata: handoa:pate pa ika: oloda homekena: mo wape pa:la: pi ma:nda: dupa handa: ua:me. Na hando hala: Tekehalina: ekie handoa:me. Kutupa koto ikana:ma: panda:puniao hata: na hando haleme Tekehalina: pi kone ame iki pa:ta: walolome leekeme. ²⁴Do kenke ya yaapo tukikina: hala: ekimanu paeyao make wepia haena: la:la: Koda:ta: hepeni kenke yaapo Tekehali hata: haliwekima: a:eteleme damanu pa:ta: na hao hala:me leekeme. ²⁵Kutupa kenke haliwekima: ipika: e pokaena: na la:la:me. Ipika: kone ana:na: hala:me. Ipihana:ma: kone haliweki paeyao pa:ta: la:ma: peao pomu haena: ala:eki make pomo mina:la:eki make ala:ta: ala:ta: paeyao make ku hala:me leekeme. ²⁶Hali homeke pa:ta: kone ipikana:ma: wanda:hali paeyaona: tapakemanu kenke paeyaona: mea haena: la:la:me leekeme. Kutupa ika: natemanu wiaota: ika: kenke tombomanu wiaota: ²⁷Koda: pa:ta: hone witolo hata: ipiki weimika:na:ta: handa: wina:yeke piekeme leekeme. Kutu piekepate niki paeyaota: ipiki tekepa:ta: haloma:me leekeme. ²⁸Ika: mandane emeli lemeke haliwekima: lemeke tupu:

Ipika pa:ta: la:ma: pea pomu hata: hao haloma:me. Ipika: weki wandiki ota: hata: pitoloma:me lemekeme leekeme.

²⁹Kutupa nikita: ipika: weki wandiki hata: Koda:ta: haliwekima: hone niminao kolo silipa toopima: wepita:la: alema: handa:la:me hone na umana: pea:pa:pekealeo. ³⁰Hone wopu na wimiki pita:ta: Koda:ma: pa pina: leekepate ameta: kenke wanda:hali paeyao pa:ta:ta: Ika: hoke hau mina:pa:lao hone ma:nda: la:ka:la wina: lapa:peke ala:me. ³¹Pa ekiipe ipikana:ma: nate amba: wiaeyeke handa ala:me. Koto natena: ipika: haena: la:la: hali homekema: kenke wanda:hali paeyao pa:ta: pi yokaa lu tikitikina: pina: lelieke leekeme. Kutu pulu pa:la: ekita: wanda:hali paeyaoma: opua Ota:ekie hone wina:yeke mo hande halita: homa peneme yao paa mea tiaeyekeme laa leekeme.

³²Kutupa mo hande homa pa mea tiaeyekeeki opuaata: mandane haliwekima: ki taemekepate mandane haliwekima: alota: Do alo ekina:ta: hoto ma:nda: naka: pi opulumek ee laa lemekeme. ³³Koto ekina: Polo opulu bao peekepate ³⁴mandane haliwekima: ipiki pa:ta: talaata: pi mimikime. Mo A:tiopeikusi hali homeke Dionisiusi make wanda: ma:nda: Damatisi make mandane haliweki ame~~e~~ pi mimikime.

Kotindi da pa:ta: haemekeeki

18

¹Kutupa A:ta:ni da mina:pa:lao mo Kotindi da nane puaata:

²Diu hali homeke Akuila mo Pondasi da nane hali kone pua handeekeme. Koto halita: ipika: wetuke Pisila yaapo mo Ideli nane

mina:pa:lao panake a:pa haepekeme. Mo Sisa Kolodiusima: Diu wanda:hali paeyaota: Loma: da mina:pa:lao pupe leeke handa epepekeme. Poloma:ta: ipiliki handuluekema: ipilika: da pa:ta: peekepate ³mo tooli make Polo make homeke e poko haemeke handa Polota: ipiliki ame_{le} pelia hao hatiki peaata: palai damanu epeaaso tumbulu hamekeme. ⁴Kutupa Hoto Pila: Nate paeyaona: mo pi hotu haemeke da pa:ta: Diu haliweki make Kitiki haliweki make ika: hone la:ka:laluekema: pi yokaalu pia:tiki pu hayekeme.

⁵Kutupa Sailasi Timodi yaapo Ma:sedonia nane hao opolo epepeke pita:ta: Poloma: mo Diu haliweki pa:ta: Yesuta: Ketisoe la waluekema: hone wotu wia wala:tiki pu hayekeme. ⁶Kutu piekepate ipiki tolu luekema: pi la la pimiki pita: Poloma: ipika: dau tandela iki pa:ta: alota: I dia:me. Ika: youna: ika: we mendia:pa:peke leekeme. Ya ketete dia:me leekeme. Ameta: Diendaili wanda:hali pa:ta: pulume leekeme. ⁷Kutupa Diu haliweki mina:pa:lao Koda: pa:ta: panda:puniao yeni pu hayeke hali homeke Taitasi Diasedasina: da pa:ta: peekeme. Mo halina: data: mo hande pi hotu haemeke da nepoko nane kone hayekeme. ⁸Mo pi hotu haemeke da you hali Kitisisipusima: ipika: weki wanda: ame_{le} pi mimikime. Kutupa Kotindi wanda:hali wopuma: make Poloma: waleeke pi opua meaata: bipitaisi pimikime.

⁹Kutupa Tekehalima: timba upama: tupa: Polo pa:ta: leekeme. Dupa. Paala:ma: homolo hata: neke pa na pitiki ya pi wala:tiki pu hapeke leekeme. ¹⁰Pa ekipeke Ita: neke yaapo halome. Kutupa neke luekema: hali ma:nda: na tiaalieke leekeme. Do da pa:ta: ya wanda:hali wotu halememe laa leekeme. ¹¹Koto ekina: Poloma: ba pi homekena: sumba: yunki mindiki hata: haota: koto pa:ta: Koda:na: pi alemanu iki pa:ta: wala:tiki pu hayekeme.

¹²Kutu piekepate Ka:liota: mo Akaya nane kapomani tieke haena: leeke pita:ta: mo Diu haliwekima: Polo luekema: apa:tao pi yokaalu puluekema: mea pua alota: ¹³Do halima:ta: haliwekima: Lo Pimanu yambolo hata: Koda: pa:ta: panda:puniaena:yeke ika: hone la:ka:lao hala:me lemekeme.

¹⁴Koto lemekepate Poloma: pi loluekema: haena: Ka:lioma: mo Diu haliweki pa:ta: alota: Diu haliwekio. Hoke hau ketete tieke piekena: yoluta: Ima: ika: pi opulu pua:pate ¹⁵ika: Lo Pi manuna: lota: pita:la: ekita: kota: ika: kone epeaapa:peke. Koto pi manuna:ta: Ima: na lalueke. Ki pa:la:me leekeme. ¹⁶Kutupa hama tolu liekeme. ¹⁷Kutupa paeyaoma: mo hande pi hotu haemeke da handeteke hayeke hali Sosenisi da:ka:pe minaata: mo pi yokaalu pu haemeke da hama: nane hata: yombua baemekepate Ka:lioma: pi ma:nda: na leekeme.

A:ndioko da nane paa pemekkeki

¹⁸Polota: nate mandane ekimanu koto pa:ta: haota: mo Ketiso wanda:hali mina:pa:lao hande Pisila Akuila tooli ame_{le} palai kawasona:

pita Sitia nane pemekeme. Senkitia da nane hata: pi la: wiekeeki loluekema: ipika: itiki tunkuliekeme. ¹⁹Kutupa Epesese opolo a:paata: ipiliki koto pa:ta: haena: laata: ipika: kone mo pi hotu haemeke da pa:ta: honda: pamba pua Diu haliweki ame e pi yokaalu pimikime. ²⁰Mo haliwekima: Hosiki hapeke aleo lemekepate Poloma: Dia:me laaka:na: ²¹mo haliweki mina:pa:lao pulu hata: alota: Koda:ma: hone pia:ka:na:ta: iki pa:ta: pa ipulueke leekeme. Kutupa palai kawasona: pita Epesese da mina:pa:lao peekeme.

²²Sesatia da opolo a:paata: mo siosi tapake handuluekema: a:meiya puata: oni A:ndioko da nane hola:pa:niao peekeme. ²³Koto pa:ta: hosiki hao hao peaata: mina:pa:lao mo Ka:leisia Pitikia yaapo nane hone tulaasa: wanda:halima: honkopu haena: titipu peaaso hata: pomu lopo hayekeme.

Apolosita: Epesese Kotindi da yaapo pa:ta: hayekeeki

²⁴Diu hali ma:nda: Apolosita: A:leksa:ndia da hali mo Epesese da pa:ta: epeekeme. Ipirita: Baibolo buka pi hone wotu wia pi wotu yoka la:tiki pieke halie. ²⁵Hali ma:nda:ma: ipiki pa:ta: Tekehalina: hau amba: waleke handa ipikana:ma: wele pieke hali hata: Yesuma: pieke ekimanu tikitiki yao walo hayekepate Dionima: bapitaisi peaeylekeeki pa:ta: homeke hone wiekeme. ²⁶Mo pi hotu haemeke da pa:ta: ipikana:ma: taka:lao hata: pi honda: mea waleekepate Pisila Akuila toolima: ipika: pi opuaata: ipiki hatuku mea pua Koda:na: hau wopu walepekeme. ²⁷Ipirita: Akaya da nane poluekema: hone pieke pita: mo Ketiso haliwekima: A:pa:la:ma: polena:e laa oli da nane haemeke Ketiso haliweki pa:ta: pase wape pea alota: Do hali handa: mea:pa:peke lemekeme. Kutupa opolo puaata: Koda:ma: a:ta:ma: homa:la: ekina: pi mimiki wanda:halita: ipikana:ma: wotu petelo hayekeme. ²⁸Hande Baibolo buka pi walolo hata: Yesuta: ota: Ketisoe laa mo Diu haliwekita: penemena: hata: pima: bepolao hayeke handaa piekeme.

Polo Epesese da pa:ta: hayekeeki

19 ¹Apolosi mo Kotindi da pa:ta: haena: Polota: mo hande potopinisi tukikina: yopu yopu pea Epesese da opolo epeekeme. Koto da pa:ta: mandane disaipolo haliweki handeekeme. ²Ipirana:ma: iki pa:ta: alota: Amba:ta: pi minolo hata: Holi Sipitidi mimipe leekeme. Kutupa mo haliwekima: alota: Dia:me. Mo Holi Sipitidi ala: ekita: hoto homeke a:nda: na opuma:me lemekeme. ³Kutupa ipikana:ma: alota: Epina: bapitaisi hau pimipe leekeme. Ikana:ma: alota: Dionima: bapitaisi peaeyleke hauna: puma:me lemekeme. ⁴Kutupa Poloma: alota: Dionima: wanda:halima: hone ma:nda: la:ka:la mina witolo haena: bapitaisi peao hayekepate wanda:halita pa:ta: alota: Ya hoki nane ipilie halina: pi mea:pa:peke laa la:la:me leekeme. Koto ekita: Yesu pa:ta: la:la:me leekeme. ⁵Koto pi opuata: Tekehali Yesuna: bikina:

babaitaisi pimikime. ⁶Kutupa Poloma: ipika: kiki yaapo ika: youna: wieketa: mo Holi Sipitidi iki pa:ta: epeekeme. Kutupa pi ta:ta: ta:ta: kone laaka:na:ta: Koda:na: pimanu lemekeme. ⁷Mo haliweki paeyaota: 12manu haemekeme.

⁸Kutupa mo pi hotu haemeke da pa:ta: puata: sumba: tepona: hata: Koda:na: Kilu Tombua Hala: ekina: paala:ma: na homeke pi yokaalu pea:tiki pea honke alo hata: pi la:tiki piekeme. ⁹Kutu piekepate mandane haliwekima: pi na miki ki hone witolo hata: mo hande Hauna: wanda:hali pa pitina: hoke pi lemeke pita: Polota: mo Ketiso haliweki ame^{le} koto haliweki mina:pa:lao puata: Taita:nusina: mombolo haemeke da pa:ta: nate paeyao pi yokaalu pea:tiki piekeme. ¹⁰Koto hau pitolo haena: bapi yaapo yaapeekeme. Koto ekina: mo Eisia wanda:hali paeyaoma: Kitiki wanda:hali make Diu wanda:hali make Tekehalinga: pi alemanu opimikime.

Skipana: eiyeketiti

¹¹Koda:ma: Polo pa:ta: wele peaaso hata: na hando haemeke wele pita:la: ekimanu peaena: la:tiki piekeme. ¹²Koto ekina: wanda:halima: Polona: yonkeleke pa:ta: t^aleke dau munku tupa: tumbulieke ekimanu make hako leke howao yameeke daumanu make yeni haemeke wanda:hali pa:ta: mea pemekepate yeni tandelatiki pea hoke temokomanu opulu batiki pimikime. ¹³Kutupa mandane pomuolo hata: mo wanda:halina: weleke pa:ta: pitieke hoke temoko tolu haemeke Diu haliwekima:ta: Yesuna: bikima: koto hau puluekema: taapemekeme. Ikana:ma: mandane hoke temokomanu pa:ta: alota: Poloma: wala:la: hali Yesuna: bikini: neke aloma:ma: yopuma lemekeme. ¹⁴Koto hauta: mo yeni peao hayeke you haliwekina: you hali ma:nda: Siba ipika: eiyekete watake hata:ma: pimikipate ¹⁵pa mo hoke temokoma: iki pa:ta: alota: Yesu handolome. Kutupa Polo make handolopate ikita: epi ameda ka:ta:pe leekeme. ¹⁶Kutupa mo hoke temoko pitieke halima: mo haliweki pa:ta: pua ponkaalo hata: lu tumbua tumbua pea bepolayekeme. Koto ekina: mo haliwekita: ota: hoeyao pa loke hameke hata: mo da mina:pa:lao pindipa pemekeme. ¹⁷Koto piekeeki mo Epesese da Kitiki pita: Diu wanda:hali paeyaoma: opuaka:na: paala:ma: homemekeme. Kutupa Tekehali Yesuna: bikita: kende tia wiekeme. ¹⁸Kutupa pi mimiki wanda:hali wopuma: a:paata: ika: pu haemeke ekimanu na a:mbaake kelepemekeme. ¹⁹Kutupa make temoko pa:ta: yeni pu haemeke wanda:hali mandaneeki manuma: ika: bukamanu homeke alena: mea a:pa wanda:hali paeyaoma: handolo haena: tima: kitimikime. Kutupa mo buka paeyaona: mani make yata:pa handemekepate pa mo kinamanu 50 daoseni ana: piekeme. ²⁰Koto ekina: Tekehalinga: pi alemanu daeyao kende tia pomu haemekeme.

Epesese da pa:ta: pi tieke laa wi lemekeeki

²¹Kutupa hande pimiki ekimanu paeyeketa: Poloma: Diutuseleme da nane poluekema: Ma:sedonia Akaya yaapo nanema: lopa:la: poluekema:

hone wia alota: Kutupa pua Loma: da nane make handolo pua:peke ya:la:me leekeme. ²²Kutupa ipiki tamba: mu haepape hali yaapo Timodi Eta:situsi yaapo mo Ma:sedonia nane tapaota: ipikita: mo Eisia nane pa hayekeme.

²³Kutupa koto dina:ta: hande Ketiso hauna: a:nda: liekeeki tiaeyekeme.

²⁴Hali homeke Dimiditiasima:ta: silipa alemanu wepu hayeke halima: Atemisina: silipa wepia wieke alemanu wepitolo hata: kutu pu haemeke mandane haliwekima: make bisinisi wotu pu haena: leekeme. ²⁵Koto ekina: Dimiditiasima: mo hande haliweki make mo hande mandake e pokon haemeke mandane haliweki make momba:lao iki pa:ta: alota: Haliwekio. Do pitoloma: bisinisi e pa:ta: nika: mani ipula:eki mu haloma: ekita: handelememe leekeme. ²⁶Ikana:ma: do Poloma: pita:la:eki opua hando halememe leekeme. Do Epesese da homeke dia:la:pate mo Eisia nane paeyao pa:ta: make wanda:hali wopuna: puki la:ka:lao alota: Kikima: wepia ula: koda: sunuta: ota:eki dia:me lo halememe leekeme. ²⁷Kutupa nika: bisinisina: hoke biki wiaapa:na: homeke dia:ya:la:pate mo hande koda:wanda: Atemisina: toopima: a:eya:la: yeni hau pita:la: da make pa aleta: ma:nda:ma: handilieke laata: kutupa ipika: pu hala:eki make hoeyaaalieke. Mo hande Eisia wanda:hali make do kenke honiki honiki pa:ta: haleme wanda:halima: make do koda:wanda: pa:ta: yeni pu halemepate dia:me dupiki hau pilieke leekeme.

²⁸Koto pi opuata: mineke tieke pankolo hata: wi la alota: Epesese wanda:halina: Atemisita: tiekee laa wi la:tiki pimikime. ²⁹Koto ekina: mo daoni wanda:halima: hone ti yokolo hata: Polona: ta:ma:ni pea pomu haemeke Ma:sedonia yankeketa Kaiasi A:atisakusi yaapo yola: mea anke hao mo mombolo haemeke alena: pemekeme. ³⁰Poloma: ipika: honema:ta: mo wanda:hali pa:ta: polueke hone wiekepate mo disaipolo haliwekima: sa:sa: pimikime. ³¹Kutupa Polona: yankeketa mandaneeki manuma:ta: kalesete haliweki hata: kone ipiki pa:ta: pi tapao alota: Mo mombolo haleme alena: na pua:pe laa honke lemekeme. ³²Kutupa mo mombelemeke wanda:halima: hone ti yokolo hata: mandane haliwekima: wi ma:nda: la:tiki mandane haliwekima: wi ma:nda: la:tiki pimikime. Kutupa mandane wanda:hali woputa: hone wotu na wiki pa mombelemeke. ³³Mandane haliwekima:ta: mo Diu haliwekima: mea haena: lemeke hali A:lekesa:nda pa:ta: ha la lemeke handa ipikana:ma: mo wanda:hali pa:ta: pi loluekema: ipika: kiki tindipao wanke yaeyekepate ³⁴ipikita: Diu halie laa handolo hata: paeyao: aowa: yaapo tupae homeke pi ombu wi alo alota: Epesese wanda:halina: Atemisita: tiekee laa wi lo haemekeme.

³⁵Kutupa mo daoni kusikusi halima: mo wanda:hali paeyao homu peaoka:na: alota: Epesese haliwekio. Hande ya nanema: lopa:niaeyeke toopi ta:ta: mo hande Atemisi tiekena: yeni hau pita:la: da Epesese

daoni pa:ta: hala: ekita: hali epima: na opa:la:pe leekeme. ³⁶Koto ekimanu tunkula paapeke na ya:leke handaata: ikita: pa hau na piki yopu hapa:peke aleo leekeme. ³⁷Do hatuku epeme haliwekima:ta: nika: koda:wanda:na: hau na hoeyaake ipiki pa:ta: hoke pi na lememe leekeme. ³⁸Koto ekina: Dimiditiasi ipika: e mandake pokeleme haliwekita: ma:nda: pa:ta: ketete ula:me hone wimika:na:ta: kota: pi yokaalu pu haleme damanu hala:me. Kutupa mo pi yokaalu pita:la:eki handetek haleme haliweki make hao halememe. Ma:nda: pa:ta: pua lena:e leekeme. ³⁹Kutupa pi ma:nda: make loluekema: hone wimika:na:ta: mo hande mombolo haloma: ekina: a:pa lapa:peke leekeme. ⁴⁰Nikana:ma: ame pa hameke hone mateke pi laa wi lomeke handaata: niki pa:ta: samani pea:peke ya:la:me leekeme. ⁴¹Kotoeki laaka:na: wanda:hali tapaa tapaa piekeme.

Mo Ma:sedonia Kitiki yaapo pa:ta: pemekeme

20 ¹Mo hande poiya: poiya: la: alualu pimikieki upa lopa haena:ta: sa:tiaasa: pimanu laata: a:taloe laa koto pa:ta: mina:pa:lao mo Ma:sedonia nane peekeme. ²Koto da pa:ta:manu pi waloendi pitolo hata: wanda:hali honkopu ha tiatiki piekeme. Kutupa hao Kitiki kenke nane opolo puata: ³sumba: tepo koto pa:ta: hayekeme. Sitia nane poluekema: tikitiki yaaso haena: Diu haliwekima: ipiki luekema: a:nda: lombo haemekeeki opuaata: paa la:ka:la mo Ma:sedonia nanema: lopa:la: yapulueke hone wiekeme. ⁴Mandane haliweki ipiki ame_{le} mandakena: pemekeme. Paitusina: eiyeke mo Betia da hali Sopade make A:visakusi Sekundusi yaapota: Desalonaika da hali yaapo make mo Debi da hali Kaiasi make mo Eisia potopinisi hali tepota: Timodi Tikikasi Totobimasi koto hali tepo make Polo ame_{le} mandakena: pemekeme. ⁵Iki amba:la titina: pua mo Todoa:si da pa:ta: niki pomono hando haemekeme. ⁶Nikana:ma:ta: mo hande Na Pompei Yaake Palaowa Ne pamba paeyeketa: Pilipai da pa:ta: hata: palai kawasona: pita pulu hamono nate yunki hata: paeyeketa: mo Todoa:si da pa:ta: opolo puata: mo haliweki ame_{le} mandake pa:ta: hamono pulu homeke yapea:me.

Poloma: paeyasa hata: Todoa:si da handolo peekeeki

⁷Mo Sande natena: nikita: palaowa pindi pindi puluekema: momba:la hamono Poloma: mo wanda:hali pa:ta: pi walea:me. Ipirana:ma: da ka:la:paaso polueke hone wiaata: timba buta:hokina: make pi ombu walea:me. ⁸Kutupa nikana:ma: momboloma: da mandata: lamepa wopu tea:me. ⁹Kutupa wekihali homeke Yuta:kusita: windo lombaeya: pa:ta: pitia:me. Kutupa Poloma: pi ombu alo pitina: mo wekihali u tonda:pao pita u pelia:me. Kutupa u ota: pelia:pate da yaapo ankulao oni kenkena:

lopeeke handa pua mea a:meiyaemepate ota: homea:me. ¹⁰Kutu pimipate Poloma: hola:pa:niao kenkena: hata: panda:puniao mo wekihali hopula: mea alota: Paala: na hake hone na wia:pe. Ipikita: pa do da:ta pila:me lea:me. ¹¹Kutupa Polota: paa a:meiya puata: palaowa pindi pindi pea naaka:na:ta: iki amele pi ombu alo alo pita da kelepeeke handa mina:pa:lao peekeme. ¹²Kutupa hande wekihali da:ta tiao hayeke handa hone wopu bao hatuku pemekeme.

Todoa:si da mina:pa:lao Mailitasi da pa:ta: pemekeeki

¹³Kutu pia:pate niki amba:la puata: mo palai kawaso tiekena: pitata: Todoa:si da mina:pa:lao Polota: Asosi da pa:ta: manda:hande puluekema: poma:me. Poloma: niki pa:ta:ta: Pota:na: pua mo Asosi da pa:ta: opolo a:pono pupe leeke handa poma:me. ¹⁴Mo Asosi da pa:ta: manda:hande pea Polo make kawasona: a:pa pitata: Mitilini da pa:ta: puata: ¹⁵da ma:nda: kelepeeketa: Seose hoki teke pa:ta: opolo poma:me. Da ma:nda: kelepeeketa: Sa:mosi pa:ta: puata: kutupa da ma:nda: kelepeeketa: Mailitasi opolo poma:me. ¹⁶Poloma: ipika: honema:ta: mo Eisia nane haena: nate paeyaama:na: Epesese da lombei pupa puata: mo hande Diutuseleme da pa:ta: opolo polo pa:la: nateta: Pendikosi nate ai na paeyeke haena: opolo puluekema: hone wia:me.

Tondiki haliweki mina:pa:lao poluekema: hata: leeke pimanu

¹⁷Kutupa Mailitasi da hao mo Epesese da nane pi tapaasota: mo siosi wanda:hali handeteke haemeke tondiki haliwekiti: ipiki pa:ta: epena:yeke pi tapaeya:me. ¹⁸Kutupa mo haliwekiti: ipiki pa:ta: opolo epeme pita:ta: ipikana:ma: iki pa:ta: alota: Ita: Eisia nane panake a:pa iki pa:ta: haowa: ekita: ikana:ma: handememe lea:me. ¹⁹Ima:ta: e alo hata: homu peaata: Tekehalina: hau peaaso hano hande Diu haliwekima: I luekema: taapolo hata: ka:nda:ma: homaeemeeki manuta: handememe lea:me. ²⁰Iki epeaalo pia:eki iki na a:mbaake walo haowa: ekita: handememe lea:me. Kutupa da ma:nda: pa:ta: make momba:la pitimi tukiki pa:ta: make walo haowa: ekita: handememe lea:me. ²¹Kutupa Diu wanda:hali pa:ta: make Kitiki wanda:hali pa:ta: make ika: Koda: pa:ta: hone ma:nda: la:ka:la: mina: wiaata: nika: Tekehalu Yesu Ketisona: pi miniki haena:yeke walo haowa: ekita: handememe lea:me. ²²Kutupa ameta: I do handa:pe lea:me. Holi Sipitidima: I hone yapa: peaaso haena: Diutuseleme da nane pulume. Kutupa koto alena: I pa:ta: pulu pa:la: hau I mata:la:pate ²³mo Holi Sipitidima: daoni paeyao pa:ta: mo dipula pita: tanda pulu pa:la:eki I la ku hala:me lea:me. ²⁴Kutu pa:la:pate ya lokena: hau hone na witolome laa tombona: opolo puaata: ya Tekehalu Yesuma: walea: hau amba:la paeyaalueke lea:me. Hande Koda:na: pa hameke a:ta:ma: homo hala: Pi Seliaapo la kitoloe ki loa:me lea:me.

²⁵Kutupa ameta: opua:pe. Iki paeyao pa:ta: pominolo hata: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki waloendi pu haowa:pate Ima: handolome. Ya leke mineke paa na handilimikie lea:me. ²⁶Koto ekina: iki pa:ta: pi do alo handa:pe lea:me. Ita: hau ma:nda: dia:me yako pilume. Iki paeyaona: we I pa:ta: dia:me lea:me. ²⁷Ima:ta: pi ma:nda: na a:mbaake Koda:na: hau paeyao iki pa:ta: waloa:me lea:me. ²⁸Holi Sipitidima: ikita: handeteke halo peleme haliweki mea hamina: leeke handa ika: kone handeteke hao mo ma:na:titi paeyao make handeteke hapa:peke lea:me. Tekehalima: ipika: Eiyekena: wema: kone mieke tapake wanda:halita: ikana:ma: handeteke hapa:peke lea:me. ²⁹Ima: mina:pa:lao polua: natena: ka:lata: pu hala: tikene kika titima: iki pa:ta: a:paata: do ma:na: titina: a:ta:ma: ota: na homilimikie lea:me. ³⁰Kutupa iki pa:ta: kone mandane haliwekima: tiaota: mo Ketiso wanda:hali yola: muluekema: hoke pi alemanu lelimikie hone ulume lea:me. ³¹Koto ekina: ikita: handeteke hao hapa:peke. Kutupa Ima:ta: bapi tepona: u pelia:la:eki yolao da ka:la:pa:la:eki yolao iki paeyao pa:ta: e alo hata: pi walo haowa: ekita: hone wia:pa:peke lea:me.

³²Kutupa ameta: Koda: pa:ta: make ipika: pa a:ta:ma: homa:la: pi ale pa:ta: make iki halolome. Ipihana:ma:ta: iki daeyaapeke yao ipika: talopu mea haena: la:la: wanda:hali amele ika: anke teke mulu pelemeeki ana:na: kia:peke ya:la:me lea:me. ³³Ima:ta: hali ma:nda:na: silipa kolo dau leke na polopaota: ³⁴ya do kiki yaapoma: e pokaa I amele haeme haliweki nika: mea:peke yeke ekimanu mu haowa: ekita: iki handememe lea:me. ³⁵Koto pua: ekima: nikana:ma: e wopu pokolo hata: honkopu na hake hali tamba: mumana:yeke waloa:me lea:me. Tekehalo Yesuma: la:la: pi hone wia:pa:peke dupae. Aleta: aleta: halolo hata: ota: ta:na:ma: homaasa:ekie. Minolo hata:ta: ota: wopu dia:me la:la:me lea:me.

³⁶Koto pi laaka:na: tumiki yotuao iki paeyao amele homeke pa:ta: pita: yeni pia:me. ³⁷Kutupa paeyao: e alo hata: Polo hopulu mea nunu pimime. ³⁸Ipihana:ma:ta: ya leke mineke paa na handilimikie leeke handaa a:ta:ma: wotu homememe. Kutupa mo palai kawaso pa:ta: ipiki hatuku pememe.

Polota: Diutuseleme da nane peekeeki

21 ¹Nikana:ma: koto wanda:hali pa:ta: a:taloe la iki mina:pa:lao poma:me. Palai kawasona: pitata: tikitikina: tunkula pua Kosi da pa:ta: poma:me. Kutupa da ma:nda: kelepeeketa: Lodesi da pa:ta: opolo puata: pa mo Padata da pa:ta: poma:me. ²Koto da pa:ta: hata: Pinisia nane polu pia: palai kawaso ma:nda: handa: wiaata: koto kawasona: pita poma:me. ³Koto pulu hata:ta: Saipotasi hoki handoma:pate koto hoki nepoko nane pua mo Sitia nane poma:me. Taiya da pa:ta: opolo puata: kenkena: hola:pa poma:me. Koto Taiya da pa:ta: mo kawasona: mea wia pememe alemanu londolo wimime. ⁴Koto pa:ta: pua mandane disaipolo

wanda:hali handa: wiaata: pula homeke iki ame~~le~~ pelia haoma:me. Holi Sipitidima: ika: hone u tiaaso haena: ikana:ma: Polo pa:ta: alota: Diutuseleme da nane na pua:peke aleo laa lememe. ⁵Koto lemepate nikita: koto da pa:ta: iki ame~~le~~ haoma: di paeyeketa: iki mina:pa:lao poma:me. Koto haliweki paeyaoma: ika: weki wanda: paeyao ame~~le~~ make daoni nane niki hatuku tapaalo epememe. Kutupa niki paeyaoma: koto dawala ikali tea:na: tumiki yotuao pita: yeni puma:me. ⁶Niki paeyaoma:ta: a:taloe la alu alu peaata: nikita: mo palai kawasona: pitulu pomono ikita: da la:ka:la pememe.

⁷Nikita: Taiya da mina:pa:lao kawasona: pita mo Tolemese da pa:ta: opolo poma:me. Koto pa:ta: haeme Ketiso wanda:hali kiki mina: alu alu pea hoto homeke iki ame~~le~~ poluma:me. ⁸Da ka:la:paota: mina:pa:lao mo Sesatia da nane opolo puata: kutupa hande pi walo haya: hali Pilipina: da pa:ta: honda: pamboma:me. Mo Diutuseleme da nane amba: hande maleke limi ⁷dikoni haliweki kone homeketa: ipikie. ⁹Kutupa ipika: wandiki tonkoputa: Koda:na: pi la: u haemeke potopede wandikitonu haemekeme. ¹⁰Nate mandaneeki koto pa:ta: hamono potopede hali homeke Akipasi Diudia nane hao epea:me. ¹¹Kutupa niki pa:ta: a:pata: Polona: ba:ta:ido hako meaata: anke kiki ipika: kone tonkao alota: Holi Sipitidima: do ala:me lea:me. Mo Diutuseleme da nane Diu haliwekima: do ba:ta:ido hako teke hali mea tonkao mo Diendaili haliweki pa:ta: ipiki mea hatuku pelimikie ala:me lea:me.

¹²Kotoeki opuaata: koto pa:ta: haeme wanda:hali ame~~le~~ nikana:ma: Polo pa:ta: Diutuseleme da nane na polena:e laa honke loma:me. ¹³Kutupa Poloma: alota: Ikita: do e e aleme ekima: ya puki hoeyaaluekema: alemepe lea:me. Ima:ta: Tekehali Yesuna: bikina: mo Diutuseleme da nane dipula pitaluekema: homeke na loa:me. Ota: homuluekema: kone tikitiki yao halome lea:me. ¹⁴Kutupa ipika: hone la:ka:laapeke na yeke handa nikana:ma: kiao alota: Tekehalina: hone pa:la:eki pina:e loma:me.

¹⁵Kutupata: nika: ala:ta: ala:ta: hombo pea wia oli Diutuseleme da nane poma:me. ¹⁶Kutupa mandane Sesatia Ketiso wanda:halima: niki ame~~le~~ puata: mo Saipotasi hali Menasonita: titina: pi mieke hali ipika: da pa:ta: hamonoyeke niki hatuku pememe.

Poloma: Dia:mesi handolo peekeeki

¹⁷Diutuseleme da nane poma: dina:ta: Ketiso wanda:halima: ta:na:ma: homolo hata: niki handa: mimime. ¹⁸Kutupa da ka:la:paota: mo handeteke haemeke tondiki haliweki paeyao pitina: Polo ame~~le~~ nikita: Dia:mesi handolo poma:me. ¹⁹Kutupa Poloma: keiyae pi laa ipikana:ma: amba: pi wala: tia pomieke pita: Koda:ma: mo Diendaili wanda:hali pa:ta: pieke ekimanu homeke homeke lo la hala:tiki pia:me. ²⁰Kutupa mo haliwekima: kotoeki opuaata: Koda:na: pi laememe. Kutupa ipiki pa:ta: alota: Kameo.

Hande Diu haliweki paeyaoma: pi mimiki ekita: handeleme. Paeyaoma: hande Lo Pimanu opuluekema: hone wotu witelemepate ²¹ mandane haliwekima: iki pa:ta: lemekeeki dupa. Hande hali Poloma: mo Diendaili wanda:hali ame^{le} haleme Diu haliweki pa:ta:ta: Mosesima: waleekeeki mina:pa:lao ika: wekisunu sekemesaisi hau na piki Diu haliwekima: pita:la:ekia na pea:pa:peke laa walo hala:mee alememe lememe. ²²Koto ekina: eki pumana:pe. Mo haliwekima: neke epeleeki ota: opilimikie lememe. ²³Koto ekina: nikana:ma: neke pa:ta: lolo poloma:ekia pea:peke lememe. ²⁴Tonkopu haliwekima: nindi pea do halememe. Do haliweki ame^{le} hata:ta: naka: loke epeao kutupa ika: you itiki makole mina:yeke ika: yenki halawapeke lememe. Koto ekina: paeyaoma: naka: hande Lo Pimanu opiteleeki handolo hata: neke pa:ta: leme pimanu na opilimikie lememe. ²⁵Kutu pa:la:pate hande pi mimiki Diendaili wanda:hali pa:ta: wape tapaaso dupiki pi loma:me. Ikana:ma: toopi tima: wepia ula: alemanu pa:ta: lia hala:ekia na neke we make na neke da:ka:pa: mina homaasa:ekia make na neke kutupa loke hoeyaasa:ekia make na pina:e loma:me lememe. ²⁶Kutupa Poloma: mo hande haliweki hatuku puata: da ka:la:paota: iki ame^{le} ipika: loke epeao mo tembolo da tukiki pa:ta: honda: pambaata: pua hande loke epeaasa: ekina: natemanu la ulu ekima: make mo haliweki paeyaona: yenki halawaaluekema: pemekeme.

Tembolo da pa:ta: Polo da:ka:pa: minimikieki

²⁷Hande nate watake hata: paeluekema: haena: mo Eisia nane hao epemeke Diu haliwekima: Polo mo hande tembolo da tukiki pa:ta: hayekeeki handaata: wanda:hali paeyao sutiao Polo da:ka:pa: mina hata: alota: ²⁸Isulai haliwekio. A:pa niki pa:ta:la:pe lemekeme. Nikia: wanda:hali pa:ta: make mo hande Lo Pimanu pa:ta: make do da pa:ta: make wanda:hali paeyaoma: hoke hone wina:yeke la:tia pomina:la: hali doe lemekeme. Kutupa make do tembolo da tukiki pa:ta: Kitiki haliweki hatuku a:paata: do pi ula: da amba: hoeyaeya:ka:ta:me laa lemekeme. ²⁹Amba:ta: Polo mo hande Epesese da hali Totobimasi yaapo daoni nane pomipikieki hando hao ika: honema:ta: Poloma: koto hali tembolo da tukiki pa:ta: hatuku mea pulu pia:me hone wimikime.

³⁰Kutupa mo daoni wanda:hali paeyao tiao anke hao pua homeke pa:ta: momba:la hata: Polo da:ka:pa: mina mo tembolo da hama: nane yola: mea pua kutupa kuta kone mo pota:manu hambemekeme. ³¹Kutupa Polo ota: lia homaaluekema: taapoloh aena: hali ma:nda:ma: mo hande Loma: ami haliwekina: tumiki hali pa:ta: pua alota: Diutuseleme da wanda:hali paeyaoma: momba:la hata: wi laa pa pi taka:lake la alu alu pitelememe pua leekeme. ³²Koto pi opuata: mo tumiki halima: ai koto kone ipika: ami mandane haliweki ika: opisa haliweki tonka:na: oni wanda:hali pa:ta: anke hao hatuku peekeme. Kutupa wanda:halima: mo ami tumiki hali ipika:

ami haliweki ame~~le~~ epemekeeki handaata: Polo litolo haemeke ekita:
 mina:pa:laemekeme. ³³Kutupa mo hande a:nda: tumiki halima: a:pa Polo
 minata: seni pu yaapoma: hotape leekeme. Kutupa Polota: hane halipe
 eki hau pia:pe laa lota: piekeme. ³⁴Mo mombelemeke haliweki mandane
 ekima: pi ma:nda: wi la:tiki pa mandaneeki manuma: pi ta:ta: wi la:tiki
 kutupa wi la:tiki pimiki ekima: a:nda: tumiki halima: opua:peke na yeke
 handaata: Polota: mo ami haliwekina: hala: da pa:ta: hatuku pupe leekeme.
³⁵Kutupa mo wata:pe lieke alena: opolo peekepate pa mo mombela mineke
 pambemeke haliwekima: pasa:tei pua:tiki pememeke handaata: mo ami
 haliwekima: Polo kikima: mina:liao opa:liamekeme. ³⁶Pate mo haliwekima:
 telia: mea pulu hata: wi alo alota: Homena: lie laa la:tiki pimikime.

Poloma: ipikana:ma: kone ipika: pi leekeeki

³⁷Poloma:ta: mo ami haliwekima: ika: hala: da tukiki pa:ta: ipiki hatuku
 opolo puluekema: haena: mo a:nda: tumiki hali pa:ta: alota: Neke pa:ta: pi
 siki lonope leekeme. ³⁸Kutupa mo somema: alota: Kitiki pita: neketa: opelepe
 leekeme. Neketa: mo hande Idiepi hali dia:ya:ka:ta:pe laata: Neketa: kapomani
 mea lopaaluekema: mo 4 daoseni pi uleke yambolo haemeke haliweki sutiao
 mo hapu hayeke alena: hatuku peeke hali dia:ya:ka:ta:pe leekeme. ³⁹Poloma:
 alota: Ita: Diu halie. Mo Silisia nane Tasa:si teke da tiekena: da hali hao
 epoa:me leekeme. Wanda:hali pa:ta: pi loluekema: neke pa:ta: honke alome
 leekeme. ⁴⁰Kutupa mo halima: A:pa:la:me lolena:e leeke handa Poloma:ta:
 mo wata:pe manda hata: ipika: kikima: wanda:hali pa:ta: pi paape laaka:na:
 ikana:ma: pi pi na leke haena: Poloma: mo Hibulu pi laa iki pa:ta: alota:

22 ¹Kame apa:titio. Iki pa:ta: Ima: ame do alo pi opua:pe leekeme.
²Kutupa iki pa:ta: ipikana:ma: Hibulu pi laa leekeeki opuaka:na:
 pi pi na leke pa haemekeme. Kutupa ipikana:ma: iki pa:ta: alota:

³Ita: Diu hali mo hande Silisia nane hala: da Tasa:si da pa:ta: I mendiekepate
 do daoni tukiki pa:ta: daeya polome. Kutupa Kamalielena: sukulu da pita
 nika: apa: amedana: Lo haumanu sukulu wotu peaka:na: ikana:ma: Koda:
 pa:ta: ame hone wotu witeleme tupu: Ima: make hone u halome. ⁴Kutupa do
 hande Hau pita:la: ekita: amba:ta: Ima: a:nda: wotu litolo hata: wanda:hali
 da:ka:pa: minata: dipula da pa:ta: mea lopao haowa:me leekeme. ⁵Mo yeni
 peao haleme you haliwekina: you halima: make mo kalesete haliwekima:
 make handememe leekeme. Mo haliweki pa:ta: ika: Damasikasi hameke
 titina: pasemanu meaka:na: oli da nane Ketiso wanda:hali muluekema: poa:me
 leekeme. Mo wanda:hali mea tonkao Diutuseleme da nane hatuku a:pa panisi
 peaaluekema: pua:me leekeme.

Poloma: ipika: hone la:ka:la: miniekeeki

⁶Pota:na: puaka:na: mo Damasikasi da nane opolo poluekema: pulu
 hano nate you tikekena: haena: oli ya nanema: epea: paa tiekema: I

hapisa: pea to hopa:liaeya:me leekeme. ⁷Ita: kenkena: honda:pa lopa wiono pi hola:makema: I pa:ta: dupa la:niaeya:me. Solo. Solo. Eki peke I pa:ta: a:nda: litelepe laa la:niaeya:me. ⁸Kutupa Ima: alota: Tekehalio. Neketa: epika:ta:pe laa la:liaowa:pate ipikana:ma: alota: Ita: Na:s:tete hali Yesue. Nakana:ma: I pa:ta: a:nda: liteleke pua:me laa la:niaeya:me. ⁹Kutupa I amele haeme haliwekima: hande paa pia:eki handemepate oli ya nane pi la:niaeya: halina: pi hola:maketa: na opimime leekeme. ¹⁰Kutupa Ima: alota: Tekehalio. Eki peonope loa:me. Kutupa ipikana:ma: I pa:ta: alota: Tiao. Mo Damasikasi da pa:ta: pua pitika:na: ma:nda:ma: a:pa naka: pulu peleeki la kili ke laa la:niaeya:me. ¹¹Mo hande paa wotu pieke handa Ima:ta: handa:peke na yeke hano mo I amele haeme haliwekima: yaka kiki mina mo Damasikasi da pa:ta: I hatuku pememe. ¹²Kutupa hali ma:nda: A:na:naisita: hande Lo Pimanu wotu opu hayeke hali make koto pa:ta: haemeke Diu haliweki paeyao:ma: ipika: pi lao hatiki pimiki hali I pa:ta: epoa:me. ¹³Kutupa teke pa:ta: hata: I pa:ta: alota: Ya kame Soloo. Ameta: naka: leke ki laa handa:peke laa lea:me. Kutupa koto kone yaka leke ki leeke handa ipiki handoa:me. ¹⁴Kutupa ipikana:ma: alota: Nikai: apa:meina: Koda:ma:ta: neketa: ipika: hone pa:la:eki handoelena: make ipika: Tikitikina: hala: hali handolo hata: ipika: kakema: la:niaeya: pi hola:make opuelena:yeke neke maleke lila:me. ¹⁵Koto ekina: nakana:ma: mo naka: handeeki make opieki make wanda:hali paeyao pa:ta: la hala:tiki pilipikie. ¹⁶Kutupa ameta: eki peke hando halepe. Tiao pua bapitaisi hau pea ipika: bikina: wi alo hata: naka: hoke hau pi ekimanu tanda:pena: lapeke lea:me leekeme.

Poloma: Diendaili wanda:hali pa:ta: pi laena: wi leekeeki

¹⁷Kutupa Ima: Diutuseleme da nane paa a:pa hata: mo tembolo da tukiki pa:ta: yeni pitolo hata: upama: leke ¹⁸Tekehalo handoa:me. Ipikana:ma: I pa:ta: alota: Ya la halawaasa:eki do wanda:halima: na opilimikie. Koto ekina: ai tiao do Diutuseleme da mina:pa:lao pua:peke laa lea:me. ¹⁹Kutupa Ima: hombo peaaso alota: Tekehalio. Mo pi hotu haleme damanu paeyao pa:ta: Ima:ta: naka: pi mimi wanda:hali mea yombua:tiki pea dipula mea lopatiki pua:eki mo haliwekima: handememe. ²⁰Kutupa naka: la halawaeya: hali Sidipenina: we lopaeme pita: I make koto pa:ta: hata: Ima: make a:pa:la:me lipe laa ipiki limi haliwekina: daumanu miniki haowa:me loa:me. ²¹Koto loa:pate ipikana:ma: I pa:ta: alota: Pue. Ima:ta: papate kone pa mo Diendaili wanda:hali pa:ta: neke tapaalueke lea:me leekeme.

²²Hande wanda:halima: Polona: pi amba: opimikipate mo koto leekeeki opuaata: takalake pi la alu alu pea alota: Do hali lumana:e. Apa:e. Ipikita: ota: homaena: lapeke aleo leekeme. ²³Kutupa pi takalake pi la alu alu pitolo haena: ika: daumanu wankea wankea pitolo haena: dokolo apolo

lopaliaaso haena: ²⁴ mo a:nda: tumiki halima: Polota: mo baliki da pa:ta: hatuku mea epena: laaka:na: mo haliwekima: ipiki pa:ta: koto taka:lake pi la alu alu pimiki ekina: teke weiluekema: Polo yombina: leekeme. ²⁵ Kutu piekepate puma: Polo tonkaemeke pita: Poloma: ipiki teke pa:ta: hayeke ami opisa hali ma:nda: pa:ta: alota: Loma: da pamodi mea wia hala: halita: pi yokaalu na piki yumbolo hauta: ana: pa:la:pe laa leekeme.

²⁶ Koto pi opuaata: mo opisa halima: hande a:nda: tumiki hali pa:ta: pua alota: Eki puluekema: pitelee laa do halita: Loma: pamodi wia hala: halie leekeme. ²⁷ Koto ekina: mo a:nda: tumiki halima: Polo pa:ta: a:pa alota: I pa:ta: la kie. Neketa: Loma: pamodi wia hala:ma: lea: halipe leekeme. Kutupa Poloma: alota: Aowe leekeme. ²⁸ Mo a:nda: tumiki halima: alota: Yaka pamodi wia halo ekita: mani tiekema: hamboa:me laa leekepate Poloma: hombo peaaso alota: Kutu pa:la:pate I mendia: alena: kone pamodi mea pua:me leekeme.

²⁹ Hande Polona: pu hayeke ekina: teke weilu pimiki haliwekima: koto leekeeki opuaata: kuta kone yola: pamba tikitiki pua:tiki pua haemekeme. Kutupa mo a:nda: tumiki hali make Polota: hande Loma: pamodi wia hala: hali mea tonkao pua:ka:ta:me laa paala:ma: homeekeme.

Polota: kalesete haliwekina: leke popelekena: hayekeeki

³⁰ Kutupa da kelepeeketa: mo Diu haliwekima: Polo ba:s: pimiki ekina: ota: teke lota: pu handuluekema: mo a:nda: tumiki halima: Polona: tonkaemekeeki ka:la:paka:na:ta: mo Diuna: yeni peao haemeke you haliweki make ika: kalesete haliweki paeyao make mombelena: laata: Polota: mo haliweki pa:ta: hatuku mea a:pa haena: leekeme.

23 ¹ Kutupa Poloma: mo kalesete haliweki wotu handake witolo hata: alota: Kametitio. Hokeeki na piki Koda: pa:ta: epeke tupa: hatiki pea ame make hata: pua:me leekeme. ² Kutupa mo yeni peao haemeke you haliwekina: you hali A:na:naisima: Polo teke pa:ta: haemeke haliwekima: Polona: kake da:ka:pa: lina:e leekeme. ³ Kutupa Poloma: ipiki pa:ta: alota: Koda:ma: neke lieke. Neketa: yayapiki hau pu hala: halie leekeme. Mo hande Lo Pimanu mana: leeke ekina: pi yokaalu puluekema: koto handeteke pilipateto hande Lo Pimanu na opiki nakana:ma: I pa lina: leme leekeme.

⁴ Hande ipiki teke pa:ta: haemeke haliwekima: alota: Koda: ipika: yeni peao haleme you haliwekina: you hali pa:ta: hoke pi pa lelipikipe lemekeme. ⁵ Kutupa Poloma: alota: Kametitio. Ipkita: yeni peao haleme you haliwekina: you halie hone na ua:me leekeme. Hande wape pea ula:eki doe. Naka: wanda:halina: you hali pa:ta: hoke pi na lapeke la:la:me leekeme.

⁶ Kutu piekepate Poloma: mo hande kalesete haliweki handaata: mo Sa:dusi Pa:tisi yaapo tapake haliweki a:pa pita: pelememe hone wia iki

pa:ta: pi anekema: alota: Kametitio. Ita: Pa:tisi hali hata: Pa:tisi tapake weki mENDia:me laata: Do I pa:ta: pi yokaalu piteleme ekita: hande I polo tupa: wanda:hali mea tiaalo pa:la: ekina: pitelememe laa leekeme. ⁷Koto pita: Poloma: leeke handa mo Sa:dusi Pa:tisi yaapo tapake haliwekima: ape ape laa ka:ta: alu alu pea ta:ta: ta:ta: pea haemekeme. ⁸Mo hande Sa:dusi tapake haliwekima: lo haemeke ekimanu dupa Homemeke wanda:hali paa na mea tialieke laa mo enisolo tapaketa: na hao hata: pelememe laa make mo temokomanu make na pita: pelememe laa lo haemekepate mo Pa:tisi tapake haliwekima: koto pi paeyao opu haemekeme. ⁹Kutupa ape ape alo hata: mandane Pa:tisi tapake Wape pea wala:tiki pu haemeke haliwekima: tiao alota: Do halita: eki a:nda: ketete make na handa: witoloma:me. Enisoloma: o temokoma: ipiki pa:ta: la pia:pe niki mata:la:me lemekeme. ¹⁰Kutupa mo hande ape ape daeyao lemeke handa mo a:nda: tumiki halima: mo haliwekima: Polo mea pa lusinki paama:na: ipika: a:ndeli miniki haemeke haliwekima: Polo pendilao mea mo ami haliwekina: hala: da pa:ta: hatuku pena:yeke pi laa tapaeyekeme.

¹¹Kutupa nate ma:nda:na: timba Tekehalima: Polo teke pa:ta: a:pa hata: alota: Honkopu hapeke. Do Diutuseleme da pa:ta: yaka pi la halawaeye tupa: mo Loma: da pa:ta: make pi la halawaalena:e leekeme.

Polo luekema: a:nda: lombemekeeki

¹²Kutupa da kelepeeketa: Diu haliwekima: tome tome pamba nindi pea alota: Ne ikali ai na neke hata: Polo amba:la lumana:e lemekeme.

¹³Kutupa mo 45 tupa: haliwekima: nindi pea koto lemekeme. ¹⁴Kutupa mo yeni peao haemeke teke haliweki pa:ta: make mo tondiki haliweki pa:ta: make pua alota: Nika: kone ota: nindi tieke pea Ne ikali ai na neke hata: Polo amba:la lumana:e loma:me lemekeme. ¹⁵Koto ekina: ikana:ma: mo kalesete haliweki amele hata: mo a:nda: tumiki hali pa:ta: pi tapaapa:peke dupa. Hande Polota: ipika: pi yokaalu ota: tikitikina: pumana:yeke hatuku a:pa:peke laa tapaapa:peke lemekeme. Kutupa Polota: ai na opolo pa ipulu haena: kone amba: lulumeke lemekeme.

¹⁶Polo ipika: belikina: eyekema: hande haliwekima: yuwia pituluekema: lemekeeki opua puata: mo ami haliwekina: hala: da tukiki pa:ta: honda: pamba Polo pa:ta: pua la haleekeme. ¹⁷Kutupa Poloma: opisa hali homeke epena: wi la: mea alota: Do wekihalita: mo a:nda: tumiki hali pa:ta: la halena:yeke hatuku pua:peke leekeme. ¹⁸Koto ekina: hatuku mea pua mo a:nda: tumiki hali pa:ta: alota: Hande dipula pila: hali Poloma: I wi la alota: Do wekihalima: mo a:nda: tumiki hali pa:ta: pua la halena:yeke hatuku pua:peke lea:me leekeme. ¹⁹Mo a:nda: tumiki halima: hande wekihalina: kiki mina hosiki mo pate leke hatuku pua tome tome la lota: pea alota: Eki pi la kuluekema: lepe leekeme.

²⁰Kutupa ipikana:ma: alota: Mo Diu haliwekima: tome tome pamba mo Polona: pi yokaalu tikitikina: puluekema: belia neke pa:ta: laa mo kalesete haliweki pa:ta: hatuku epoelena: honke lelimikie lememe leekeme.

²¹Koto lelemepate nakana:ma: na opua:peke. Pa ekipeke mo 45 tupa: haleme haliwekima: nindi pea ne ikali ai na neke koto Polota: titina: amba:la lumeke laa pota:na: yuwia pita: tikitiki yao naka: lolo peleeki opuluekema: handeteke pita: pelememe laa leekeme. ²²Koto ekina: mo a:nda: tumiki halima: hande wekihali Pu la alota: Nakana:ma: ma:nda: pa:ta: pua Ima: la hala pua:me pi na lapeke leekeme.

Polota: mo kapomani teke hali Pilikisi pa:ta: tapaeyekeeki

²³Koto laaka:na: a:nda: tumiki halima: opisa hali yaapo epena: wi la: mea alota: Ame timba 9 okoloko tupa: mo ami haliweki 200 make hosi ma:na: hokina: pitu haleme ami haliweki 70 make dolo miniki haliweki 200 make Sesatia da nane pena:yeke ipilikana:ma: tikitiki yao haena: lapa:peke. ²⁴Kutupa Polo pitulu pa:la: ma:na:manu mea haena: laata: mo kapomani you hali Pilikisi pa:ta: yopu handeteke hatia hatuku pua:peke leekeme. ²⁵Koto laata: mo ami you halima: tameiya: homeke dupa wape piekeme.

²⁶Kolodiusi Laisiasima: nika: kapomani you hali Pilikisi neke pa:ta: keiye alome. ²⁷Do halita: Diu haliwekima: da:ka:pa: mina hata: ota: luekema: taapolo haena: yaka ami haliweki amele Ima: opolo pua petelo:a:me. Ipikita: Loma: pamodi mea wia hala: hali yeke handa pua:me.

²⁸Ika: ba:sa: pimi pi teke weiluekema: ika: kalesete haliweki pa:ta: hatuku poa:pate ²⁹mo ba:sa: pimi pita: pa ika: Lo Pi manuna: pimime. Koto ekina: ipikita: dipula mea pitapeke o homena: lapeke ekita: ana: na pa:la:me handa: ua:me. ³⁰Kutupa haliwekima: Polo luekema: tome tome pambemekeeki ma:nda:ma: I pa:ta: la kieke handaa neke pa:ta: koto kone tapaasome. Kutupa ipiki pa:ta: ba:sa: piteleme haliwekima: neke pa:ta: hata: ba:sa: pina: loa:me laa wape piekeme.

³¹Koto ekina: mo ami haliwekima: koto ika: you halina: mana: pi opuata: Polo meaata: timba kone mo A:ndipatisi da pa:ta: hatuku pemekeme. ³²Kutupa da kelepeeketa: mo hosi ma:na: hokina: pitu haemeke haliwekima: Polo hatuku mea tapaalo mo ami haliwekita: ika: hala: da pa:ta: paa la:ka:la epemekeme. ³³Kutupa Sesatia da nane opolo puata: mo kapomani you hali pa:ta: mo pase halaaka:na: Polo make hatuku pua haena: lemekeme. ³⁴Kutupa mo kapomani you halima: hande pase yata:paka:na: Polo pa:ta: lota: pea alota: Neketa: hando potopinisi halipe leekeme. Kutupa Polota: Silisia nane halie leekeeki opua ³⁵ipikana:ma: alota: Neke pa:ta: ba:sa: pimiki haliweki opolo

epemeka:na:ta: kota: naka: pi opulueke leekeme. Kutupa mo Hetodina: da tieke pa:ta: mea pita kade haliwekima: handeteke haena:yeke leekeme.

Diu haliwekima: Polo samani pimikieki

24 ¹Kutupa nate yunki hata: paeyeketa: mo yeni peao haemeke you haliwekina: you hali A:na:naisi make mandane handeteke haemeke tondiki haliweki make pi lalo pieke hali homeke Tetalus make opolo epemekeme. Kutupa ika: samani pimiki pi Polo pa:ta: mo kapomani you hali pa:ta: laaka:na: ²kutupa Polo a:pa haena: mo Tetalusima: ipiki pa:ta: ba:sa: pitolo alota:

Epeke you hali Pilikisio. Neketa: niki handeteke hata: hone wopu wiki hali hale ekina: nikita: amba: kone a:nda: pelia hao haloma:me. Kutupa haloma:pate nakana:ma: make nika: kenke pa:ta: haloma: wanda:hali epeaaluekema: tikitiki hau peaasa: ekimanu amba: peaaleme. ³Koto pele ekina: nikana:ma: do kenke paeyao pa:ta: hata: hoto paeyao neke pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: keiyae pi lo haloma:me. ⁴Koto pele ekina: naka: nate paeyaapa:na: Ima: neke pa:ta: pi hokulu na leke nika: lolo poloma: pi sikit: nakana:ma: niki pa:ta: epeke hone witolo hata: opuelena:yeke neke honke alo loa:me. ⁵Do hande halima:ta: wanda:hali hao hoeyaena: dupi dupi laa sutiao hala: hali hala: ekita: handoma:me. Ipirana:ma: do kenke paeyao pa:ta: Diu haliweki amele a:nda: semba:lalo pa:la: pi la:tiki pomu hala:me. Ipirita: mo Na:sa:tini tapake wanda:halina: you hali ma:nda: hala:me. ⁶Ipirana:ma: hande tembolo da hoeyaaluekema: taapeekepatet da:ka:pa: minuma:me.

[Nika: Lo Pi manuma: ala: tupu: nikana:ma: mo hali pa:ta: puluekema: puma:pate ⁷mo a:nda: tumiki hali Laisiasima: honda: pambolo a:paata: nika: kiki yola: mepi bao honkopu hao do hali pa:ta:la: mea hatuku pea:me. ⁸Koto hau pea Laisiasima:ta: do hali pa:ta: samani pimi haliwekita: neke pa:ta: a:pa haena: dupea:peke laa lea:me.]

Nakana:ma: do hali pa:ta: lota: pika:na:ta: nikana:ma: do hali pa:ta: samani puma: pita: ipika: kake pa:ta: lelie pi nakana:ma: kone opilipikie laa leekeme. ⁹Mo Diu haliwekima: make Polo samani pitolo hata: alota: Koto hande lea: ekimanu paeyaota: ota: lea:eki nikana:ma: make handoloma:me laa lemekeme.

Poloma: Pilikisi pa:ta: ipika: pi leekeeki

¹⁰Poloma: pi lena:yeke mo kapomani you halima: ipika: you mea a:meiyaayekeme. Kutu pieketa: Poloma: handata: pi alo alota: Nakana:ma: bapi elekeeleke do kenke pa:ta: haleme wanda:halina: pi yokaalu peao hala: ekita: Ima: hone ulume. Koto ekina: Ima: make ya pu halo ekimanu neke pa:ta: loluekema: ta:na:ma: homolome. ¹¹Amba:ta: da ka:la:pa:la:eki 12 tupu: koto natena: kone oli Diutuseleme da pa:ta: Ima: Koda: pa:ta:

panda:puniao yeni puluekema: poa: ekita: naka: kone weiya handa: wia:peke ya:la:me. ¹²Mo Diu haliwekima:ta: mo tembolo da tukiki pa:ta: Ima: hali ma:nda: ame^{le} ape alo hano ma:nda:ma: I na a:pa handea:me. Mo pi hotu haleme da pa:ta:manu make mo daoni tukiki pa:ta: make aleta: ma:nda: pa:ta: make Ima: wanda:hali sutia tia pitolo hano hali ma:nda:ma: I na a:pa handea:me. ¹³Koto pa:la:pate do I a:pa samani peleme pimanu make Ima: ota: polo ekimanu do haliwekima: neke pa:ta: la kia:pa:peke na ya:la:me. ¹⁴Koto pa:la:pate Ima: neke pa:ta: do lolo polo pita: ota: pi lolueke. Mo haliwekima: ika: honema:ta: yayapiki hau aleme Hau kone Ima: telia: mea pulume. Kutu puluekema: yaka apa:mei amedana: Koda: pa:ta: panda:puniao yeni pu halome. Kutupa make mo Mosesima: wape pea ula: Lo Pimanu paeyao make mo potopede haliwekima: wape pea ula: buka manuna: pi paeyao make Ima: opu halome. ¹⁵Koda:ma: pulu pa:la: ekina: Ima: ipiki pa:ta: hone tulao hata: handeteke hao halo tupa: do haliwekima: make Koda: pa:ta: koto tupa: halememe. Dupae. Koda:ma:ta: wanda:hali paeyaota: epeke wanda:hali make hoke wanda:hali make homa lapa: pa:ta: ula: wanda:hali paeyao ipikana:ma: mea tiaalieke. ¹⁶Kutu pulu pa:la: ekina: Ima:ta: nate paeyao Koda:na: leke minekena: hata: make wanda:halina: leke minekena: hata: make yaka pu halo hau pa:ta: hokeeki ma:nda: taapa:paapa:na: hone wotu wia hao halome.

¹⁷Diutuseleme da nane mandane bapi manuna: I na poa: ekina: numaneke a:nda: poa:pita:ta: yaka wanda:hali pa:ta: mani mea pua halaota: Koda: pa:ta: haluekema: ma:na: make lia halo:me. ¹⁸Mo tembolo da tukiki pa:ta: koto hau pitolo hata:ta: mo hali wamo pitolo pu hala: hau pu paeyao hano kone mo haliwekima: I a:pa handememe. Koto pa:ta:ta: haliweki wopu I amele mandake pa:ta: na a:pa haememe. Haliwekima: poiya: poiya: na a:pa lememe. ¹⁹Koto pa:la:pate mo Eisia potopinisi nane hao epeleme Diu haliweki mandane ekimanu koto pa:ta: haememe. Koto haliweki ikana:ma: kone I pa:ta: pi ma:nda: loluekema: hone wimika:na:ta: kota: neke pa:ta: a:pa ika: samani piteleme pi lemeka:na:ta: epelieke. ²⁰Do haleme haliwekima: make Ima:ta: ika: kalesete haliweki pa:ta: hata: yaka pi loa: pita:ta: Ima: pu hoeyao hau ma:nda: handa: wimi ekita: lemeka:na:ta: epelieke. ²¹Koto haliweki pa:ta: tiao hata:ta: pi homeke homeke wi laa dupa loa:me. Koda:ma:ta: lapa: pa:ta: ula: wanda:hali mea tiaalo pa:la: ekita: Ima: kutu pulu pa:la: ekina: hone tulao halo ekina:ta: ame ikana:ma: I pi yokaaluna: mea hasememe laa leekeme.

²²Koto leeketa: Pilikisima:ta: mo Hau pita:la:eki dupae laa ma:nda:ma: ipiki pa:ta: la haleke handaata: ipikana:ma: alota: Pi ana:ma. Paape laa leekeme. Mo haliweki pa:ta: alota: Mo a:nda: tumiki hali Laisiasi opolo epeaka:nata: Ima: ika: pi tikitiki yao lulueke leekeme. ²³Koto laata: mo Polo handeteke hayeke ami opisa pa:ta: alota: Polo handeteke hata:ta:

ota: dipula pila: hali tupu: na handeteke hake ipika: yankee titima: ota:
mea:peke alemanu mea epemeka:na:ta: sa:s:na: peapeke laa leekeme.

Poloma: Pilikisi Datusila yaapo pa:ta: pi leekeeki

²⁴Hoto mandane ekimanu haota: Pilikisi ipika: wanda: Datusila yaapo epekekeme. Datusilata: Diu tapake wanda:e. Pilikisima:ta: Polo a:pa ipiki pa:ta: pi lena:yeke epoe laa la:moneaeyekeme. Poloma:ta: Yesu Ketiso pa:ta: hone tulaasa: pi teke la halolo hata:ta: ²⁵tikitiki hau pita:la:eki hone tulaasa: pi teke la halolo kone ana:na: handeteke hala:eki pa:ta: make Koda:ma: wanda:hali paeyao pa:ta: pi yokaalu pulu pa:la:eki pa:ta: make kutupiki pi leekepate Pilikisima: paala:ma: homolo hata: alota: Ameta: pue laa Nate ma:nda:na: waleke wia:ka:na:ta: epoelena: paa wi loluekema: ameta: pue leekeme. ²⁶Pilikisima: hone ma:nda: make dupa wiekeme. Poloma: mani ma:nda: kina:e hone wiekeme. Koto pa:la: ekina: Polo epena: wi la:tiki pea Polo yaapo pi la:tiki pipikime.

²⁷Kutupa hao bapi yaapo yapeeketa: Pilikisima: kapomani you hali haya: eki: pa Posiasi Pesitasima: miekeme. Kutu pieketa: Pilikisima:ta: mo Diu haliweki ta:na:ma: homaaluekema: Polota: dipula pa pita: pelia haena: laa peekeme.

Poloma:ta: Sisama: ipika: pi yokaalu peaena: honke leekeeki

25 ¹Pesitasi mo potopinisi nane opolo a:paata: hoto tepo hao mo Sesatia da mina:pa:lao oli Diutuseleme da nane peekeme. ²Koto da pa:ta: haemeke yeni peao haemeke you haliwekima: make mo Diu you haliwekima: make ikana:ma: Polo samani pimiki pita: Pesitasi pa:ta: la halemekeme. Ikana:ma: Pesitasi pa:ta: honke alo alota: ³Nikana:ma: epeke hone wiomonu Polota: do Diutuseleme nane epena: lae lemekeme. Koto lemeke pita: Polota: pota:na: ipulu haena: luekema: a:nda: lomba: wia lemekeme. ⁴Pesitasima: ika: pi hombo peaaso alota: Polota: Sesatia nane dipula pa pila:me. Koto pa:la: ekina: Ita: hosiki hao koto da nane paa la:kala polueke. Mo halima: hau ma:nda: pu hoeyaala:eki wia:ka:na:ta: ⁵kota: ika: you haliwekima: I ame^{le} mandakena: Sesatia da pa:ta: pua mo hali pa:ta: samani piki pi loa:mina:e laa leekeme.

⁶Koto pi laata: Pesitasi ipikita: hoto ketepo hata: o noⁱ hata: iki ame^{le} pelia hao Sesatia da pa:ta: peekeme. Pua da kelepeeketa: mo pi yokaalu pu haemeke da tukiki pa:ta: pua pitata: Polo hatuku ipupe laa leekeme. ⁷Kutupa Polo opolo a:pa haena:ta: mo Diutuseleme da hao epemeke Diu haliwekima: Polo dupao hata: mo haliwekima: alota: Do halima:ta: hoke hoke ane mone haumanu wopu pu hala: halima: pa:la:me lemekepate mo ota: pa:la:eki tekemanu na la: yokemekeme. ⁸Koto lemekepate Poloma: ipika: kone alota: Ima:ta: Diu wanda:halina: Lo Pimanu pa:ta: make mo tembolo da pa:ta: pi wilimi ekimanu pa:ta: make mo Loma: kapomani hali Sisa pa:ta: make hau ma:nda: na polome laa leekeme.

⁹Pesitasima: mo Diu haliweki ta:na:ma: homa: tiaaluekema: Polo pa:ta: lota: pitolo hata: alota: Do hande samani piteleme pita: Ima: naka: pi yokaaluta: oli Diutuseleme da nane peaano poluekema: hone witelepe laa lota: piekeme. ¹⁰Koto leeke Poloma: alota: Sisama: pi yokaalu peao hala: da pa:ta:ta: do halota: laata: do da pa:ta: kone pea:peke ya:la:me. Do Diu haliweki pa:ta: Ima: hau ma:nda: na poloeki make naka: kone handeleme. ¹¹Ima: pi ula:eki ota: yamba:la: mea:peke yenkit: homolo poloeki mea:peke yea:ka:na:ta: kota: I na pindipa polueke. Koto pa:la:pate pa yayapikieki laa I samani pitolo lemeka:na:ta: kota: hali ma:nda:ma: mo haliweki pa:ta: I mea hala:peke na ya:la:me. Sisama: kone yaka pi yokaalu peaena: honke alome laa leekeme.

¹²Koto leeketa: Pesitasima: ipika: pota: epeaaseme haliweki amele pi pi amba:la laa Poloma: pi hombo peaaso alota: Nakana:ma:ta: Sisama: naka: pi yokaalu peaena: honke le ekina: kota: Sisa pa:ta: pelipikie laa leekeme.

Akatipa pa:ta: Poloma: pa:la: ekimanu la haleekeeki

¹³Mandane pulamanu hao mo kini hali ma:nda: Akatipata: Benisi yaapo Pesitasi pa:ta: kiki haluekema: mo Sesatia da pa:ta: epepekeme.

¹⁴Koto pa:ta: hoto mandane ekimanu a:pa haena:ta: Pesitasima: Poloma: pa:la: ekimanu kini hali pa:ta: la halolo alota: Do pa:ta: hala: hali homeketa: Pilikisima: dipula mea pitao peekeme. ¹⁵Ita: Diutuseleme da nane poa: pita:ta: mo yeni peao haleme teke haliweki make tondiki haliweki make paeyao Diu haliwekima: ipiki pa:ta: samani peaata: I pa:ta: honke alo alota: Do halita: hoke hau pa:la: halie lae la honke lememe.

¹⁶Koto lemepate Ima: iki pa:ta: alota: Loma: haliweki nik: hauta: hali ma:nda: pa hameke kone ka:nda:ma: homaapeke na ya:la:me. Haliwekima: hali ma:nda: pa:ta: hokeeki pia:me laa samani pimika:na:ta: kota: mo halima:ta: mo ipiki samani pilimi haliwekina: leke minekena: hata: ipika: pa:la:eki alo hata: mo haliwekina:eki hombo peaapeke ya:la:me.

¹⁷Mo haliwekita: do pa:ta: epemeketa: kota: Ima: handa: pelia na hake da kelepea:eke kone mo pi yokaalu pu haloma: da tukiki pa:ta: pua pita: mo hali hatuku epena: loa:me. ¹⁸Mo ipiki samani pimi haliwekima: tiao hata: ipiki pa:ta: samani piteleme pimanu lemepate pa Ima: hone ua: tupu: ota: hoke hau pa:la:eki ma:nda: ipiki pa:ta: na lememe. ¹⁹Ikana:ma: ipiki samani pitolo leme ekita: ika: yeni pu haleme hauna: make pa amba: homeeke hali Yesu pa:ta: make samani pitolo lememe. Koto hali Yesuta: Poloma: alota: koto hali ame paa tiao hala:me lea:me. ²⁰Kutu piki haumanu handa: wia:peke pota: weiluekema: Ima: pomoma: homolo hata: Polo pa:ta: lota: pitolo alota: koto hande neke samani pitolo leme pina: pi yokaalu peaano mo Diutuseleme da pa:ta: poluekema: hone witelepe la lota: pua:pate ²¹Poloma: Sisama: ipika: pi yokaalu peaena: honke laata: ipikita: dipula da pa:ta: handeteke haena: Sisama: ipika: pi tikitiki yao

laowaena: honke lea:me. Koto leeke handa Ima:ta: dipula pa pitina: laa Sisa pa:ta: tapaalueke laa loa:me leekeme.

²² Akatipama: Pesitasi pa:ta: alota: Do halina: pi Ima: kone opuluekema: hone witolome leekeme. Pesitasima: alota: Belia opuelena:e leekeme.

²³ Koto laa da ka:la:paasota: Akitipa Benisi yaapo au au wotu laa a:pata: mo mombolo haeme da pa:ta:ta: mo ami a:nda: tumiki haliweki ame~~e~~ make mo daoni pa:ta: haeme you haliweki ame~~e~~ make paeyaota: honda: pamba epememe. Pesitasima: pi leeke handa Polo hatuku epena: lememe.

²⁴ Kutupa a:pa haena: Pesitasima: alota: Kini hali Akitipao. Do hao yapeleme wanda:hali iki paeyao make do hala: hali ika: handelememe. Do pa:ta: haleme wanda:halima: make Diutuseleme da pa:ta: haleme wanda:halima: make koto Diu wanda:hali paeyaoma: I pa:ta: koto hali samani pimime. Mo haliwekima: pi tanda pu alu alu pea alota: Do halita: homena:e alememe. ²⁵ Koto alemepate do halima:ta: ipika: homolo pa:la: hau ma:nda: pa:la: ekita: Ima: na handa: witolome. Ipkana:ma: kone Sisama: ipika: pi yokaalu peaena: honke lea: ekina: Sisa pa:ta: tapaalueke hone ua:me. ²⁶ Kutu pua:pate pa do halima: pa:la: ekina: Sisa pa:ta: Ima: teke pi ma:nda: wape pea tapaaluekema: I hone na witolome. Koto ekina: Kini hali Akitipao. Neke pa:ta: make do haliweki pa:ta: make iki paeyao pa:ta: do hali koto epena: alo handa:. Ipkana:ma: lelie pi opuata: wetepena: Ima: wape pulu polo pi hone ulueke. ²⁷Ima: dipula pila: hali ma:nda: tapaaso hata: ipiki pa:ta: samani pimi pi teke tonka:na: wape ana:na: pea na tapaowa:ka:na:ta: kota: ana: na pa:la:me hone witolome laa leekeme.

Poloma: Akitipana: leke popelekena: hata: pi leekeeki

26 ¹Akitipama: Polo pa:ta: alota: Naka: kone pi lapeke ya:la:me. Lae lea:me. Kutupa Poloma: ipika: kiki tindipao pi alo alota:

²Kini Akitipao. Ima:ta: neke pa:ta: hata: kone mo hande Diu haliwekima: I ba:sa: pimi ekimanu yaka pi alo ekina: a:pa:la:me. ³Nakana:ma: mo hande Diu haliwekina: peleme ekimanu make ika: pi yokaalu pu haleme hauna: ekimanu handolo hata: yaka pi yopu opu pita:peke lea:me.

⁴Yaka wanda:hali pa:ta: weki hata: pua:eki make Diutuseleme da pa:ta: haowa:eki make Diu wanda:hali paeyaoma: handememe lea:me. ⁵Ita: hande Pa:tisi tapake haowa: ekita: mo haliwekima: amba: kone handata: neke pa:ta: lapeke ya:la:me lea:me. ⁶Kutupa Koda:ma: nika: apa: ameda pa:ta: la: wiekeeki pa:ta: hone uluma: ekina: ame I ba:sa: pitelememe lea:me. ⁷Koto pi la: wiekeeki muluekema: nika: tapake 12 wanda:halima: Koda: pa:ta: panda:puniao yeni pu halememe lea:me. Kini halio. Koto pi la: wieke ekina: hone ulu ekina: mo Diu haliwekima: I ba:sa: pitelememe. ⁸Koda:ma: ota: homa:la: wanda:hali paa mea tiaapeke ya:la:me laa ikana:ma:ta: ekipeke koto hone na witelemepe lea:me.

⁹ Mo hande Na:satetē hali Yesuna: bikina: pita:la: ekimanu sa:sā: puluekema: Ima:ta: hau ma:nda: wotu puluekema: hone wopu wiaata:
¹⁰ Diutuseleme da pa:ta: kutu pua:me. Mo yeni peao haleme you
 haliwekima: pea:peke lemeke handaata: Ima: mo Koda:na: yakopiki
 wanda:hali woputa: dipula homeke na pitaake ota: litolo haena: make
Ima: make kiki mea a:meiyaowa:me lea:me. ¹¹ Kutupa mo wanda:halita: pi
 hotu haleme da paeyao pa:ta: panisi wotu peatiki peaata: Yesu pa:ta: hoke
 pi lena:yeke la handetiki pua:me. Kutupa mo wanda:hali pa:ta: mineke
 wotu pankolo hata: mandane damanu pa:ta: kone tolu lia:tiki pua:me.

Poloma: ipika: hone la:ka:la: miniekeeki la:la:eki

¹² Koto ekina: mo yeni peao haleme teke haliwekima: I tapaemeke
 handa Ita: Damasikasi da nane poa:pate ¹³ Ya tiekeo. Nate you tikekena:
 haena: pota:na: pulu hamono oli ya nanema: paa tieke nate tupu:
 dia:me mo I ame^{le} mandakena: poma: haliweki hande paa tiekema:
 niki dopuaeya:eki handoa:me lea:me. ¹⁴ Kutupa niki paeyao kenkena:
 honda:pa lopa wiomonu Ima:ta: Hibulu pima: kone pi holā:make I pa:ta:
 lea:eki opua:me dupae. Solo. Solo. Ekipeke I pa:ta: a:nda: litelepe lea:me.
 Kanake etima: awa:la:eki kiaase ekina: tanda koto minele handa:e lea:me.
¹⁵ Kutupa Ima: alota: Tekehalio. Neketa: epika:ta:pe loa:me. Kutupa
 Tekehalima: alota: Ita: Yesue. Nakana:ma: I pa:ta: a:nda: liteleme. ¹⁶ Kutu
 pitelepate neke tiao hapeke laata: Nakana:ma: ya e pokaalena: Ima: ya
 kone neke pa:ta: peneme yaowa:me lea:me. Ima: pua: hau nakana:ma:
 handa la haloelena: make Ima: neke pa:ta: peneme yaalo polo ekina: la
 haloelena: make neke halena: alome lea:me lea:me. ¹⁷ Kutupa mo Diu
 Diendaili yaapo tapake haliwekima: neke na mina: laata: mo Diendaili
 wanda:hali pa:ta: neke tapaasome lea:me lea:me. ¹⁸ Ika: leke kilaowalena:
 yeke neke tapaasome lea:me. Ikana:ma: timba: lo pamba:la:eki la:ka:la
 mina:pa:lao pāana: epoemena:yeke pua:me. Hande Sadanina: wele
 pa:la:eki la:ka:la mina:pa:lao Koda:na:eki hamina:yeke pua:me. Koto
 ekina: ika: hoke hau pita:la: ekimanu Koda:ma: pa tombuao hala:eki
 muemena:yeke pua:me. Kutupa ikana:ma: yaka pi mina:leke handa talopu
 mea haena: lolo wanda:hali ame^{le} tukiki pa:ta: a:pa hamina:yeke pua:me
 lea:me.

Poloma: ipika: e pokeekeeki la:la:eki

¹⁹ Koto ekina: Kini Akatipao. Ima: oli ya nanema: peneme yao
 la:niaeya:eki opuata: pi na tunkuliki ota: pua:me. ²⁰ Mo Damasikasi da
 wanda:hali pa:ta: amba:la wala kutupa Diutuseleme da pa:ta: make mo
 Diudia nane paeyao make kutupa Diendaili wanda:hali pa:ta: make iki
 paeyao: Koda: pa:ta: la:ka:lolo hata: hone ma:nda: la:ka:la witolo epeke
 haumanu pina:yeke pi waloendi pu haowa:me. ²¹ Koto ekina:ta: mo Diu

haliwekima: mo tembolo da pa:ta: I da:ka:pa: mina luekema: taapemepate
 22 Koda:ma: I pa tamba: mina:la:eki mu hata: ame make do pa:ta: hata:
 hali tieke pa:ta:manu make hosiki halisunu pa:ta: make la hala:tiki
 pitolome. Hande Mosesima: make mo potopede haliwekima: make pulu
 pa:la: ekimanu lemeke tupu: Ima: make do la halo halome. 23 Dupa.
 Ketisota: titina: amba:la tanda pa:la:eki meaata: kutupa titina: homa
 paa tiaalo pa:la: hali hata: mo Diu wanda:hali pa:ta: make mo Diendaili
 wanda:hali pa:ta: make paa pita:la:eki wala:tiki pilieke leleme pi kone
Ima: make alome leekeme.

24 Kutupa Poloma: koto pi alo haena: Pesitasima: pi anekema: alota: Polo
 neketa: keaase lea:me. Nakana:ma: hau paeyao pitele ekima: neke koto
 mea keaasa: handa:e lea:pate 25 Poloma: alota: Hali keilekeo. Ita: siaka:hali
 dia:me. Ima:ta: ota: pi alome. 26 Kini hali Akatipama: do haumanu
 handeleke handa ipiki pa:ta: pa pi alo hata: yaka honema:ta: koto hau
 paeyao handa:la:me. Pa ekipeke mo hau manuta: a:mbao na piki peneme
 yao pia: ekina: loa:me. 27 Kini hali Akatipao. Hande potopede haliwekima:
 wape pelemeeki manuta: opitele laa naka: opua pitele hauta: handolome
 laa leekeme. 28 Kutupa Akatipama: Polo pa:ta: alota: Naka: honema:ta:
Ita: paa koto kone Ketiso hali hanoyeke alepe laa leekeme. 29 Koto leeke
 Poloma: alota: Ame dope o wetepena:pe o Koda: pa:ta: ya hone pa:la:
 ekita: neke make do pita yapa:la: wanda:hali paeyao make do Ima: walolo
 pi opuata: I tupu: hamina:yeke loa:pate pa do seni pu manuma: I tonkao
 halo tupu: na loa:me lea:me.

30 Kutupa mo hande kini hali tiaota: mo kapomani you hali make
 Benisi make mo iki ame^{le} pitimiki wanda:hali make tiao mina:pa:lao
 puaata: 31 ika: kone pi la alu alu pitolo alota: Do halita: dipula pitina:
 homaapeketa: ana: na pa:la:me. Eki a:nda: na pia:me laa lemekeme.
 32 Kutupa Akatipama: Pesitasi pa:ta: alota: Do halima:ta: Sisa pa:ta: wi na
 lea:ka:na: yoluta: da nane pa pua:peke yolo pia:me laa leekeme.

Polota: palai kawasona: pita Loma: nane peekeeki

27 1 Kutupa Ideli nane palai kawaso tiekena: pomana:e laa hone
 wimiki pita: Polo mandane dipula haliweki ame^{le} ami opisa hali
 homeke Diuliusi pa:ta: halaaka:na: ipikana:ma:ta: Okasitani tapake hali
 hata: handeteke haena:yeke pimime. 2 Kutupa A:datamitiomo da nane
 hao epeeke palai kawaso Eisia damanu pa:ta: poluekema: haena: mo
 hande Ma:sedonia nane Desalonaika hali A:atisakusi ame^{le} mo kawasona:
 pua pita poma:me. 3 Da kelepeeke handa mo Saidoni da opolo poma:me.
 Kutupa Diuliusima: Polo pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: ipika: yankee
 titima: handeteke haena:yeke handolo pena: lea:me. 4 Kutupa koto pa:ta:
 mina:pa:lao dawala tukiki pa:ta: pua po tilipumanu wenoko nanema:
 epeeke handa mo Saipotasi nanema: oto pa:ta: yapoma:me. 5 Kutupa mo

Silisia Pa:mbilia kenke yaapo nane dawalana: tunkula puata: mo Laisia nanema: hala: da Maita da pa:ta: opolo poma:me. ⁶Koto da pa:ta: mo opisa halima: palai kawaso homeke A:lekesa:ndia da nane hao Ideli nane poluekema: haena: handa: wiaata: niki koto palai kawasona: pitaeya:me.

⁷Nate mandaneeki manuna:ta: yopusiki pua:tiki pea ka:nda: taapuna: mo Sinaidasi da pa:ta: opolo poma:me. Kutupa mo po tilipu nika: wenoko nanema: ipulu hata: sa:sə: pieke handa mo Kotiti hoki oto pa:ta: mo Sa:lomono da teke pa:ta: poma:me. ⁸Kutupa mo dawala tea: nane ka:nda: taapuna: pulu hata: mo hande Lasea teke pa:ta: hala: da Pe Heipeni da pa:ta: opolo poma:me.

⁹Natelekemanu amba: paeyeke handa mo hande Diu wanda:halima: nemanu na neke pa hao haemeke nate make paeyeke handa niki ekia:nda: peaama:na: laa da pua:peke na yea:me. Poloma: pi alo alota: ¹⁰Haliwekio. Ya hone witolo ekita: doe lea:me. Ame do dina: poma:ka:na:ta: hoeyapeke ya:la:me lea:me. Do palai kawaso ala:ta: ala:ta: homeke na loa:me. Haliweki make aluape:peke ya:la:me lea:me. ¹¹Koto leekepate mo opisa halima: Poloma: lea: pi na opiki mo palai kawaso teke halina: pi pita: mo teke handeteke hayeke hali yaapona: pi homeke opia:me. ¹²Kutupa koto pa:ta: kosa: ki epea:ka:na: hapeke na ya:la:me laa haliweki paeyao:ma: alota: Dawala tukiki pa:ta: pua mo Kotiti nane sisima u hayeke alena: Pinikisi da pa:ta: opolo poluma:pe mata:la:me laa lememe. Koto pa:ta: hamono kosa: ki epea:ka:na:ta: ana: pilieke laa lememe.

Mo dawalana: po tilipu epeekeeki

¹³Kutupa po hosiki ipulu haena: Ameta: pua:peke ya:la:me hone wia mo a:nsa yola: mea a:meiyao mo Kotiti nepoko nanema: poma:me.

¹⁴Poma:pate po tieke kenke nanema: epeeketa: ¹⁵ota: ambulaeyeke handa mo hande kawasota: wenoko nanema: pua:peke na yalo hata: la:ka:la niki tu mea baeya:me. ¹⁶Kutupa puoopu hao mo Kouda hosiki nepoko nanema: puata: ka:nda:ma: homolo hata: kone mo kawasosiki mea kawaso tieke manda ¹⁷mea a:meiyao mo palai kawaso tieke setepe pea mea tonkaluekema: pimime. Kutupa mo Setisi kenke nane puaama:na: palaimanu leisi mea wiaata: pa poma: tina: lememe. ¹⁸Kutupa mo kawaso tieketa: lekeleke wotu leeke handa da kelepeeketa: kako ala:ta: ala:ta: ikali pa:ta: mu ba ba pimime. ¹⁹Da ma:nda: kelepeeketa: ika: kikima: kone mo hande palaimanu make mo palai endu haya: pumanu make mea baememe. ²⁰Kutupa mo hande nate hombulanka:manu hoto elekeeleke na teeke handa po tieke paa ipulu haena: nikana:ma:ta: nikita: da:ta:peke na ya:la:me laa hone uma:me.

²¹Kutupa nate paeyao ne na nemeke handa Poloma:ta: tiao iki pa:ta: pua alota: Haliwekio. Ima: hande loa: pi opua:pa:peke aleo. Kotiti nane na mina:pa:laemeka:na: yoluta: do ala:ta: ala:ta: la:tieke na hao weleke

we puma: ekita: na pulu puma:me lea:me. ²²Ima:ta: iki pa:ta: do alome. Honkopu hape lea:me. Hali ma:nda: ota: homeke hauta: na pilieke. Do kawaso homeke hoelieke lea:me. ²³Ame do timba kone ya panda:puniao hata: ta:ma:ni pea halo Koda:na: enisolo homeke I teke pa:ta: a:pa hata: alota: ²⁴Poloo ota: paala:ma: na homa:peke. Neketa: Sisa teke pa:ta: pua halipikie lea:me lea:me. Kutupa opie. Koda:ma: neke amele pulimi haliweki paeyao pa kilieke lea:me. ²⁵Koto ekina: haliwekio. Honkopu hape. Ima:ta: Koda:na: pi miniki hata: hande I pa:ta: lea: haumanu ota: pilieke hone ulume lea:me. ²⁶Kutu piliepate nikita: hoki ma:nda: nane pua talumeke lea:me.

²⁷Natemanu 14 paeyeketa: mo po tilipu ipulu haena: timbata: mo Meditoteiniani dawala ikali tukiki pa:ta: pulu hamono buta:hokina: mo palai kawaso handeteke haeme haliwekima: Ameta: kenke teke pa:ta: puluma:me hone wimikime. ²⁸Koto ekina: pu mea lopa:niao 20 pa:domi yata:pa handaata: hosiki mo pateleke pua paa mea lopa:niao 15 pa:domi yata:pa handemekeme. ²⁹Kutupa mo toopi pa:ta: puaama:na: mo palai kawaso hoki nane a:nska tonkopu mea lopaota: da kelepena:yeke yeni pimikime. ³⁰Mo palai kawaso handeteke haeme haliwekita: mo palai kawaso mina:pa:lao pindipa poluekema: mo hande kawasosiki mea ikali manda lopanialuekema: pimime. Mo palai kawaso mineke nane pa:ta: a:nska mandane ekimanu mea lopaaluekema: makeaaso hata: pimipate ³¹Poloma: mo opisa hali ipika: ami haliweki tonka:na: iki pa:ta: alota: Do palai kawaso handeteke haleme haliweki do pa:ta: na pitimika:na:ta: da:ta:peke na ya:la:me lea:me. ³²Koto lea: ekina: mo ami haliwekima: hande konau pumanu tunkula hande kawasosiki paa lopena: lememe.

³³Da ka:la:puluekema: haena: Poloma: paeyaoma: nesiki nena:yeke honke wotu alo alota: Ikana:ma: nesiki na neke hone elekeeleke witolo hamina: nate 14 paeya:me lea:me. ³⁴Koto ekina: Ima: do honke alo pita: Ne nape pi ta alo handa:pe lea:me. Honkopu hamena: nape lea:me. Hali ma:nda:ta: ipika: itiki homeke kone na alupilieke lea:me. ³⁵Koto laaka:na: Poloma: palaowa mea haliweki paeyao ame^{le} hata: Koda: pa:ta: keiye pi laata: mo palaowa pindipa nea:me. ³⁶Kutupa paeyaoma: ta:na:ma: homa ika: kone ne nememe. ³⁷Mo hande kawaso tiekena: 276 haliweki pituma:me. ³⁸Kutupa ne ana:na: naaka:na: mo kawaso yapa: pu liaena:yeke mo widi palaowana: kiliki pusemanu dawala tukiki pa:ta: mea lopaeememe.

Mo hande palai kawaso yamba:la: alu alu piekeeki

³⁹Kutupa da kelepea: pita:ta: kenke handaata: Hando pa:ta:pe lemepate ankolo pu wiekeeki homeke handaata: Do kawasota: koto pa:ta: talamana:e lememe. ⁴⁰Koto ekina: mo hande a:nska pumanu ka:la:pa lopa:niao oni dawala tukiki pa:ta: ulu pena: laata: mo kawaso la:ka:lao

haya: alemanu tonkaeya: pumanu make ka:la:paata: mo kawaso mineke nane palai homeke mea endiao poma: titolo haena: mo kenke pa:ta: ai pena:yeke pimime. ⁴¹Kutu pimipate mo kawasota: ikali hou pa:ta: tala haena: mo kawaso mineke nane ota: panka: pelia hata: taka:la:pa pulu haena: hande mendeke naneta: mo dawala ikali homa: a:pa mea lonke lonke laaso hata: hande kawaso mendeke nane yamba:latiki pia:me. ⁴²Kutupa mo ami haliwekima: mo dipula haliweki paeyao ikali pa:ta: kiki moka:la pindipa puama:na: lumana:e hone wimikipate ⁴³pa ika: opisa halima: Polo tamba: muluekema: mo haliweki hone wimieki tunkula sa:sa: pia:me. Ipkana:ma: pi la alota: Kiki moka:lapeke ya:la: haliweki amba:la dawala pa:ta: ponkaniao kenke nane pua:pa:peke lea:me. ⁴⁴Kutupa mandane haliwekita: tisunu make kawaso yamba:la:la:eki sasakesunu make mea mina pua:pa:peke lea:me. Koto ekina: niki paeyaota: mo kenke nane pua ana:na: opolo poma:me.

Molota pa:ta: hayekeeki

28 ¹Kutupa kenke nane epeke opolo pua hata: koto hokina: bikita: Molota lemeeki opuma:me. ²Koto pa:ta: haeme haliwekima: niki petololo hata: ti kita kiki kimime. Lako ipulu hata: kosa: pieke handa pimime. ³Poloma: tisunu mu tonko pea tina: wia:pate titipu pieke handa hoke ketoma: a:pa ipika: kikina: hapulia:me. ⁴Mo da haliwekima: hande keto ipika: kikina: hapulia:eki handaata: ika: kone ane mone pitolo hata: alota: Do halima:ta: ketete pea hali ma:nda: litolo pa:la:me lememe. Dawala pa:ta: na homea:pate pa ipika: ketetena: homilieke lememe. ⁵Koto lemepate Poloma: ipika: kiki tande tande laa mo keto ti pa:ta: lopaea:me. Kutupa ipika: lokena: ekia:nda: na pia:me. ⁶Mo haliwekima: Polo pombei yao tako pea lopena: patema: handoma: handoma: pimipate ekia:nda: na pieke handa ika: hone la:ka:la alota: Do halita: koda: ma:nda: ya:ka:ta:me lememe.

⁷Koto alena: tekepa:ta: mo hokina: haeme wanda:halina: hamoko tumiki hali Pubiliusita: ipika: emanu pokea:me. Ipkana:ma: niki handa: mea nate tepona: ipika: da pa:ta: niki handeteke haya:me. ⁸Ipika: ateketa: ki yeni tiputu hatu yamaasa: yeni make hao homa:pa wia:me. Kutupa Poloma: ipika: da panda: pa:ta: pua Koda: pa:ta: yeni pea ipika: kiki yaapo mo halina: lokena: wia yeni tandelaeya:me. ⁹Kutu pieke handa mo hokina: yeni haeme wanda:hali paeyao epemepate ika: yeni make tandelena: lea:me. ¹⁰Niki pa:ta: ala:ta: ala:ta: wopu kiaata: kutupa palai kawaso ma:nda:na: paa poluekema: hamono nika: mea pua:peke yea: alemanu kimime.

Mo Molota hao Loma: nane pemekkeki

¹¹Sumba: tepo yapeeke handa mo A:lekesa:ndia da hao epea: palai kawaso homekena: poma:me. Mo kawaso bikita: Temoko Manda:e. Mo

kosa: dina:ta: hande hoki pa:ta: hando haya:me. ¹²Kutupa pua mo Sitakusi daoni pa:ta: opolo pua nate tepo koto pa:ta: haowa:me. ¹³Koto pa:ta: mina:pa:lao puoopu hao mo Lidiumi daoni pa:ta: opolo poma:me. Da kelepea: pita:ta: mo dawala nane po ipulu haena:yeke nate yaapo puata: mo Puteoli daoni pa:ta: opolo poma:me. ¹⁴Koto pa:ta: mandane Ketiso tapake wanda:hali handa: uma:pate pula homekena: niki amele hamana: laa honke lememe. Koto ekina: puata: Loma: da pa:ta: opolo poma:me. ¹⁵Kutupa mo Loma: Ketiso kame titima: niki ipulumama:me pi opuata: mo Apiusina: makedi pa:ta: make mo Kimisu Hali Polu Hala: Da Tepo pa:ta: make niki manda:hande pulu epememe. Kutupa Poloma: iki handaata: Koda: pa:ta: keiyae pi laata: honkopu haya:me.

Loma: pa:ta: hayekeeki

¹⁶Kutupa mo Loma: daoni pa:ta: opolo poma:pate pa Polota: ipika: kone honumake haena: mo ami hali homekema: ipiki handeteke haena: lememe. ¹⁷Kutupa nate tepo paeyeketa: Poloma: koto pa:ta: haeme tondiki Diu haliweki wi la: mepi peaata: kutupa momba:la haena: ipikana:ma: alota: Kametitio. Ima:ta: nika: wanda:hali pa:ta: make nika: apa:mei manuna: peleme ekimanu pa:ta: make ekia:nda: na pua:pate mo Diutuseleme haliwekima: I meaata: Loma: haliweki pa:ta: halememe. ¹⁸Kutupa ya hau weiya lota: pimipate I homaaloo pia: hau ma:nda: na handa: u haota: Ita: da tapaaluekema: hone wimime. ¹⁹Kutu pimipate mo Diu haliwekima: Na tapaapeke lemeke handa yaka wanda:hali pa:ta: samani puluekema: hone na ua:pate Sisa pa:ta: kone wi loluekema: pua:me. ²⁰Koto ekina: Ima: iki wi la handolo pi loluekema: loa:me. Isulai wanda:halima: hone wilimi ekina: do seni puma: I tonkaeya:me lea:me. ²¹Kutupa ikana:ma: ipiki pa:ta: alota: Diudia nanema: neke pa:ta: wape pea ipula: pasemanu na mumu:me. Kutupa do ane epea: kame homekema: pi ma:nda: hoke pi make neke pa:ta: na la:la:me lememe. ²²Kutu pa:la:pate mo kenke paeyao nane do hande tapake pa:ta: la la pu halemeeki opoloma:me. Koto ekina: naka: hone witele ekimanu opuluekema: hone pa:la:me lememe.

²³Kutupa nate wiata: ipika: haya: da pa:ta: haliweki wopu pua mombelememe. Kutupa Poloma: mo haliweki pa:ta: mo hande Koda:na: Kilu Tombua Hala: pimanu walo haya:eki da ka:la:paaso la pua timba: laeya:me. Yesuna: pi opua mina:yeke ipikana:ma: hande Mosesina: wape pa:la: Lo Pimanu make mo potopede haliwekina: wape pelemeeki pa:ta: make laa walea:me. ²⁴Mandane haliwekima: ipikana:ma: lea: pi opimipate mandaneeki manuma: na opimime. ²⁵Koto ekina: ika: kone hone ta:ta: ta:ta: wia pi ta:ta: ta:ta: alo hata: poluekema: haena: Poloma: pi homeke ma:nda: dupa lea:me. Mo Holi Sipitidima: hande potopede hali Aisaya pa:ta: la halolo hata: ika: atekemanu pa:ta: do leeke pita: ota: alo pia:me. ²⁶Ipikana:ma: leeke ekita: dupa

Ikana:ma: opitolo opitolo halo pelemepate ika: hone pa:ta: na
wili mikie.

Kutaa make handolo handolo halo pelemepate ika: honema:ta: na
handili mikie.

²⁷ Pa eki peke. Do wanda:halina: hone manuta: timba: lo make ika:
katakemanu poko make ika: lekemanu handupu pa:la:me.

Koda:ma: alota:

Kutu piki haumanu na pia:ka:na: yoluta: ika: lekema: epeke hando
make ika: katakema: epeke opu make ika: honema: epeke hone
wia hata: ikana:ma: I pa:ta: la:ka:la epolo pimika:na: yoluta: kota:
Ima: iki wamo pulu pua:me laa la:la:me leekeme lea:me.

²⁸ Kutupa Poloma: lo paeyaaso hata: alota: Hone wia:pa:peke. Koda:ma:
ipika: da:taasa: pita: mo Diendaili wanda:hali pa:ta: tapaasa:ma:
opili mikie laa lea:me. ²⁹ [Koto pi lea: ekita: mo Diu haliwe kima:
mina:pa:lao pulu hata: pi la alu alu pulu pimime.]

³⁰ Kutupa koto pa:ta: bapi yaapo Poloma: ipika: hambo haya: da pa:ta:ta:
hao hata: ipiki handolo epemeke wanda:hali paeyao handa: meaata:
³¹ ma:nda:ma: sa:sa: na pitolo haena: ipikana:ma: honkopu haaso hata:
Koda:na: Kilu Tombuao Hala: ekina: make mo Tekehali Yesu Ketisona:eki
make pi wala:tiki pu hayekeme.

Poloma: Loma: Ketiso tapake pa:ta: tapaeyeke wapee

1 ¹Do wapeta: I Poloma: pua:me. Yesu Ketiso ipika: e pokaaso hali halome. Koda: ipika: Pi Seliapo walonoyeke ipikana:ma: I wi la: meaata: aposolo hali hano la:la:me.

²Do hande Pi Seliapota: Koda:ma: amba: kiake pi la: witolo hata: ipika: pi la: mea halo haemeke potopede haliweki pa:ta: la halaata: yakopiki Baibolo bukana: make wape pina: leekeme. ³Do Pi Seliapota: ipika: Eiyeke hande nika: Tekehali Yesu Ketisoma: pulu pieke ekina: eki loa:me. Ipikita: kenke hali leke hayeke ekita: Deipidina: tapake hali hayekeme. ⁴Kutu piekepate ipikita: Koda: yaapo hao a:pa yakopiki hali hayeke ekita: kota: Koda:ma: wele wotu pitolo hata: ipikita: Koda:na: Eiyekee laa peneme valuekema: homeeke pa:ta: kone paa mea tiaeyekeme. ⁵Koda:ma: Yesu Ketiso pa:ta: hone witolo hata: I aposolo hali halo pua:eki kia:me. Kutupa Ketisona: bikina: kenke ta:ta: ta:ta: pa:ta:manu haeme wanda:hali paeyao hatuku pua ipika: pi hone tulao opua pina:yeke kia:me. ⁶Loma: wanda:halio. Do alo ekita: iki pa:ta: make alome. Iki make Yesu Ketiso pa:ta: hamina:yeke Koda:ma: wi la:la:me.

⁷Koto pa:la: ekina: Koda:ma: pukima: homaata: ota: ipika: wanda:hali hamina: wi la:la: Loma: wanda:halio. Iki paeyao pa:ta: wape do pitolome.

Nika: Apa: Koda:ma: make pa Tekehali Yesu Ketisoma: make iki pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: ika: puki lopao hamina: lepeka:na:ta: epelieke.

Poloma: Koda: pa:ta: keiyae pi ala:eki

⁸Do pi kini pitolo hata: doeki alome. Ika: Yesu Ketiso pa:ta: hone tulaasemeeki kenke wanda:hali paeyaoama: opiteleme ekina: Ima: iki paeyao pa:ta: hone wia Yesu Ketisona: bikina: yaka Koda: pa:ta: keiyae pi alome. ⁹Do alo ekita: ota: pi aloeki Koda:ma: handa:la:me. Do Koda:ta: ipika: Eiyekena: Pi Seliapo walolo hata: yaka tieke pukima: ipika: e pokao halome. Hoto paeyao iki pa:ta: hone witolo hata: ¹⁰Ima: yeni pu

haloeki Koda:ma: handa:la:me. Koda:ma: hone pia:ka:na:ta: Ita: ame iki pa:ta: a:pa hosiki haluekema: Koda:ma: peaena:yeke honke alome.¹¹ Iki handuluekema: Ima: hone wotu pa:la:me. Mo hande Holi Sipitidina: epeaasa:eki ma:nda: iki pa:ta: teli teli pealuekema: ika: puki taka:lao hamina:yeke loa:me.¹² Do alo ekita: dupae. Yaka hone tulaalo ekima: iki tamba: mina: make ika: hone tulaaleme ekima: I tamba: mina: make niki paeyaoma: tamba: mu alualu pumana:yeke loa:me.

¹³ Yaka kame titio doeki hone wia:pa:peke. Ita: iki ame~~e~~ hosiki halo ipuluekema: hoto elekeeleke pua:pate ale ma:nda:ma: yaka pota: sa:s: pu hala:me. Iki ame~~e~~ haleme mandane wanda:halima: pi mina: puki la:ka:laaluekema: mo mandane Diendaili wanda:halim pa:ta: pua: tupu: puluekema: Ima: hone pa:la:me.¹⁴ Kapomanina: pita:la: hau handeleme wanda:halim pa:ta: make na handeleme wanda:halim pa:ta: make wape handeleme wanda:halim pa:ta: make wape na handeleme wanda:halim pa:ta: make paeyao pa:ta: Ima: pi wala:peke ya:la:me.¹⁵ Koto ekina: Loma: wanda:halim iki pa:ta: make mo Pi Seliapo valuekema: tiki tiki hao halome.

Mo Pi Seliapona: wele pa:la:eki

¹⁶ Mo hande Pi Seliapoma: Koda:ma:ta: ipiki pa:ta: hone tulaaseme wanda:halita: Diu wanda:halim amba:la Diendaili wanda:halim wetepena: paeyao ipikana:ma: wele pitolo hata: da:taapeke ya:la:me. Koto ekina: mo Pi Seliapo pa:ta: Ita: ota: ti lao halome.¹⁷ Mo hande Pi Seliapoma: doeki wala:leke handa loa:me. Koda:ma: wanda:halim ipiki pa:ta: tiki tiki haena: ala:eki wala:la:me. Mo Koda:ma: do pita:la: ekita: wanda:halima: hone tulao hatiki puo pu hao paeyaaalo pulu make pilieke. Mo Baibolo bukan: wape pea ula: tupu: Hali epima: Koda: pa:ta: hone tulao haya:ka:na:ta: Koda:ma: ipiki pa:ta: mo hali tiki tiki haena: lelieke. Kutupa mo halita: da:ta: halieke.

Wanda:halim paeyao pa:ta: hoke haumanu ula:eki

¹⁸ Kutupa Koda:ma:ta: wanda:halim paeyaoama: ipikita: hoki nane yao ika: hoke hau paeyao pimiki ekina: ipikana:ma: mineke pankolo hata: iki ame~~e~~ pi yokaalu pulu pelemeeki make wala:la:me. Kutu piki wanda:halima: ika: hoke hau piteleme ekina: mandane wanda:halima: Koda:na: ota: hala:eki handaama:na: sa:s: pu halememe.¹⁹ Kutupiki wanda:halita: Koda:ma: panisi peaalieke. Do ekina:yeke loa:me. Koda: hala: ekita: wanda:halim paeyao pa:ta: na a:ambala:me. Ikana:ma: handa:pa:peke ya:la:me. Pa ekipeke Koda:ma: kone iki pa:ta: peneme yaala:me.²⁰ Koda:ma: kenke ala:ta: ala:ta: paeyao wepia wina: la:la: dina: kini pu mea a:pa ame haloma: pa:ta: kone wanda:halim paeyao:ta: Koda: ota: hala:eki make ipika: wele pu hao halo pa:la:eki make hone epeke

tupa: wia:pa:peke ya:la:me. Koto Koda:na: hau yaapota: lekema: peneme handa:pa:peke na ya:la:pate pa hone wia:pa:peke ya:la:me. Wanda:hali paeyaoma:ta: Koda:ma: wepia wina: la:la: ekimanu lekema: handolo hata: hone wia:pa:peke ya:la:me. Koto ekina: wanda:hali paeyaoma: pi ma:nda: lapa:peke na ya:la:me. ²¹Iki paeyaoma:ta: Koda: hala:eki hone witelemepate ipiki pa:ta: Neketa: ota: Koda: haleme pi na leke ipika: pi laaluekema: make kiao halememe. Kutupa ipiki pa:ta: keiyae pi make na lo halememe. Kutu pu haleme ekina: iki hone wopu na wiki hata: ika: hone teke pa:ta: timba: lo pamba:la:eki tumbulu baena: halememe. ²²Ikana:ma: alota: Nikita: hone wopu uluma: wanda:hali haloma:me laa lo halemepate ikita: hone na wiki wanda:hali hata:ta: ²³hande na homeke pa hao hala: Koda: pa:ta: panda:puniao yeni na piki pa mo wanda:halima: wa:pa:la: alemanu pa:ta: kone panda:puniao yeni pu halememe. Koto ale manuta: mo homa:la:eki pila: halima: make ba titima: make kenkena: pomineleme ale manuma: make kutupiki ekima: handeke ekimanu pa:ta: panda:puniao yeni pu halememe.

Hoke hau ta:ta: ta:ta: pita:la:eki

²⁴Hone na wiki kutupiki haliweki haleme ekina: Koda:ma: kiao ika: hone pa:la: suseke haasa: haumanu pa putia pena: ala:me. Kutupa ikana:ma: yaala: piki haumanu pu alualu pu halememe. ²⁵Kutu piki haliwekima:ta: Koda: ota: hala: ekita: na miki pa topo pea yayapikieki melememe. Kutupa Koda:ma: pa wepia wina: la:la: alemanu pa:ta: panda:puniao yeni pu hata: ika: hau peao halemepateta: hande ala:ta: ala:ta: paeyao wepia wina: la:la: Koda: pa:ta:ta: na pitelememe. Koto Koda:ta: wanda:halima: ipika: pi laatiki pu hapa:peke ya:la:me. Ota: loa:me.

²⁶Kutupu haemeke ekina: Koda:ma:ta: ika: yaala: piki haumanu pa putia pena: la:la:me. Wanda:wekima: kone haliweki pa:ta: hone na wiki pa ika: wanda: yankeke pa:ta: ana: na piki haumanu pu halememe. ²⁷Koto tupu: kone mo haliwekima: make wanda:weki pa:ta: hone na wiki ika: hali yankeke pa:ta: kone ana: na piki haumanu pu alualu puluekema: puki pa:ta: ti leke talo hata: pu halememe. Mo haliwekima:ta: ika: kone yaala:piki haumanu pu alualu pu haleme ekina: Koda:ma: ika: ana: na piki hauna: yenkiti: hokeeki kone halo hala:me.

²⁸Mo haliwekima:ta: Koda: ota: hala:eki hone ma:nda: uluekema: kiaasemeke ekina:ta: Koda:ma: ika: kone hone u hoeyao pa haena: la:la:me. Koto pa:la: ekina: mo haliwekima: ana: na piki haumanu pu halememe. ²⁹Koto wanda:halita: hoke hau manuma: make pasa:tei hau manuma: make ma:nda: pa:ta: hokeeki puluekema: hone witelemeeki manuma: make ta:ta: ta:ta: pikieki manuma: tumbulu bao halememe. Soka:la: pita:la: ekima: make hali luekema: pita:la: ekima: make a:nda:

lita:la: ekima: make yayapiki hau pita:la: ekima: make ma:nda: pa:ta: hoke hone wita:la: ekima: make tumbulu bao hata: pa pimanu la:tiki pu halo hata: ³⁰ika: ika: kone pi la la pu alualu pia:tiki pu halememe. Koda: hoki wala leke pa:ta: sa:take pu hambiliki hoepitolo make tanda pea hatiki pu halememe. Hakoko litolo hata: Koda:na: pi kone la:tiki pitolo hata: hoke ekimanu puluekema: panake pota:manu weiya:tiki pu halememe. Kutupa ateke inkiki yaapona: pi tunkula:tiki pu halememe. ³¹Ikana:ma: ya:la:ma: na homolo hata: ika: la: wimiki pimanu pa tunkula:tiki pu pitolo hata: make ma:nda: pa:ta: epeke hone na wiki pa a:ta:ma: na homa:tiki pu halememe. ³²Koda:na: pi ula: ekima: alota: Mo kutu piki haumanu pu haleme wanda:halita: homa:la:eki mea:pa:peke ya:la:me laa la:la:me. Koto la:la: pi mo wanda:halima: opitelemepate ika: hande hoke ekimanu paa pia:tiki pu hao kutupa make mandane wanda:halima: koto hande hoke ekimanu pimika:na:ta: a:pa:la:ma: pa pipe laa lo halememe.

Koda:ma: wanda:halo paeyao pa:ta: pi yokaalu pulu pa:la:eki

2 ¹Nakana:ma: hali ma:nda: pa:ta: kiki maleke lika:na:ta: kota: neke pa:ta: ketete wylieke. Do ekina:yeke loa:me. Ma:nda:ma: pa:la: ekina: nakana:ma: pu hata: kone mo some pa:ta: kiki maleke lika:na:ta: kota: neke kone kiki maleke liteleme. ²Koda:ma:ta: kutupiki haumanu pu haleme wanda:halo pa:ta: pi yokaalu pia:ka:na:ta: tikitikina: pilieke hone witoloma:pate ³pa nakana:ma:ta: hali ma:nda:ma: pa:la: ekina: kiki maleke lika:na:ta: neke make pu hata: kone laaseme. Kota: Koda:ma: neke pa:ta: pi yokaalu pulu pa:la: ekita: paka:lao ulueke hone witele. ⁴Koda:ma: neke pa:ta: a:ta:ma: wopu homaata: naka: hoke hauna: yenki ai na kiki yu wia hao hala: ekita: neketa: hone na witele. Koda:ma: a:ta:ma: homa:la: ekita: nakana:ma: ipiki pa:ta: hone ma:nda: la:ka:la: mina haelena:yeke pita:la:me. Koto ekita: iki paeyao: hone witolo pelememe. ⁵Koto pelemepate ikita: pi na opiki puki tak:a:lao halememe. Koto ekina: Koda:ma:ta: hande Natena: hoke hau peleme wanda:halo pa:ta: mineke pankolo hata: pi yokaalu tikitikina: pia:ka:na:ta: kota: mo iki panisi tieke peaalia: ekita: ika: kone ame pa haka:ta:paasememe. ⁶Pa ekipeke wanda:halo paeyao homeke homekema: piteleme ekimanu Koda:ma: handaata: yenki ana:na: kilieke. ⁷Mandane wanda:halima:ta: epeke haumanu pu hatiki peaata: ika: biki epeke wina: lolo pa:la:eki make Koda:ma: ika: pi lawalo pa:la:eki make homa:peke na yeke da:ta hao halo pa:la:eki make weiyu halememe. Kutu piki wanda:halo pa:ta: Koda:ma: da:ta hao halo pa:la:eki halieke. ⁸Kutu piliepate mandane wanda:halima:ta: ika: hone pa:la: ekimanu pu hao pa epeke hau pea:pa:pekeeki kiao hokeeki kone pu halememe. Kutu piki wanda:halo pa:ta: Koda:ma: mineke pankolo hata: hoke yenki halieke. ⁹Hoke hau pu haleme wanda:halo pa:ta: Koda:ma: ka:nda:ma: homao tanda

pita:la:eki halieke. Diu wanda:hali pa:ta: halaata: Diendaili wanda:hali pa:ta: make halieke. ¹⁰Koda:ma: kutu pulu pa:la:pate epeke hau pu haleme wanda:halita: biki ula: kapu halaata: ika: pi laota: ika: puki lopa:niaalieke. Diu wanda:hali pa:ta: amba:la pea Diendaili wanda:hali pa:ta: make kutu pilieke. ¹¹Koda:ma: pi yokaalu pitolo hata: ma:nda: pa:ta: honditi pea make pa ma:nda: pa:ta: a:ta:ma: homa make Koda:ma: kutupiki hau na piki paeyao pa:ta: homeke hone wia pi yokaalu pilieke.

¹²Diendaili wanda:halima:ta: Mosesima: wape peaala: Lo Pimanu na handeke hoke hau pa pu hata: alupu halememe. Mo hande Lo Pimanu iki pa:ta: na ula:me. Diu wanda:halima:ta: Mosesima: wape peaala: Lo Pimanu opuaata: hoke hau pu haleme ekina: Koda:ma: mo hande Lo Pimanu hone witolo hata: pi yokaalu pilieke. ¹³Koda:ma:ta: wanda:hali ipiki yaapo tikitiki yao haena: ala: ekita: mo wanda:halima: hande Lo Pimanu pa katakema: homeke opiteleme ekina: na pikita: hande Lo Pimanu opua piteleme ekina: haena: lelieke. ¹⁴Lo Pi manuta: Diendaili wanda:halima: na handeke hata: kone ika: hone wia mo hande Lo Pimanu pimika:na:ta: kota: mo pea:peke ekimanu make na pea:peke ekimanu make ika: kone pitelememe. Mo hande Lo Pimanu na handeke hata: kone pitelememe. ¹⁵Mo hande Lo Pimanu ika: puki pa:ta: mendieleme ekita: ika: pu haleme ekima: peneme yaasa:me. Kutupa make mo hande Lo Pimanu ota:ekie laa ika: hone pa:ta: kone leekeme. Hoto ma:nda:ma:ta: ika: honema: alota: Hokeeki pimime alemepate hoto ma:nda:ma:ta: ika: honema: alota: Epekeeki pimime la alememe. ¹⁶Koto ekina: Koda:ma:ta: hande Natena: pi yokaalu pia:ka:na:ta: Ima: hande Pi Seliapo loa: tup: pilieke. Ipihana:ma:ta: Yesu Ketisoma: wanda:halima: a:mbao u haeme hone manuna: pi yokaalu pina: lelieke.

Diu wanda:halima: mo hande Lo Pimanu opua pea:pa:pekeeki

¹⁷Koto pa:la:pate neketa: eki pelepe. Nakana:ma: alota: Ita: Diu halie aleme. Nakana:ma:ta: hande Lo Pimanu pa:ta: ti lao hata: naka: kone naka: hakoko litolo alota: Ita: Koda:na: tapake hali halome aleme.

¹⁸Nakana:ma:ta: Koda:na: hone pa:la:eki handaata: mo hande Lo Pi manuna: sukulu pea hata: tikitiki hau handa: uluekema: handaata: ¹⁹naka: hone dupa ula:me. Leke holupiki wanda:hali pa:ta: Ima: pota: wala:peke ya:la:me laa Ita: timba: leke pa:ta: haleme wanda:hali ika: paa peaasoeki halome alo hata: ²⁰Ita: hone wopu na witeleme wanda:hali ika: hone wiaaso hali make weki wandikima: handeleme wanda:hali ika: wala:la: hali make halome hone witeleme. Naka: honema:ta: hande Lo Pimanu opua wia hala: ekina: pita:la: ekimanu paeyao Ima: handaata: Ima: lolo polo pimanu make ota:ekie lolueke hone witeleme. ²¹Nakana:ma: mandane wanda:hali walelepate neke naka: kone ekipeke na walelepe. Nakana:ma: pi walolo alota: Pake na napeke alepate nakana:ma: naka:

kone pake no halepe. ²²Nakana:ma: alota: Tooli ka:taasa: hau na pea:peke alepate nakana:ma: naka: kone tooli ka:taasa: hau na pu halepe. Toopi ti wepia ula: ale pa:ta: yeni pu haleme wanda:halii pa:ta: nakana:ma: pi wopu alepate koto alemanu ula: tembolo da pa:ta: ala:ta: ala:ta: pake no halepe. ²³Nakana:ma:ta: hakoko litolo alota: Hande Lo Pimanu Koda:ma: niki pa:ta: kiekeme alepate nakana:ma: hande Lo Pimanu yambelele ekina: wanda:halima: Koda:na: biki hoeyaena: alepe. ²⁴Hande Baibolo bukana: wape pa:la: tupa: Ika: Diu wanda:halima: pu haleme ekina: mo Diendaili wanda:halima:ta: Koda:na: biki hoeyao halememe.

²⁵Nakana:ma:ta: hande Lo Pimanu opua miniki hata: pu haeka:na:ta: kota: naka: sekemesaisi hau peaala: ekita: a:pa:la:pate pa nakana:ma: hande Lo Pimanu opua na pu haeka:na:ta: kota: naka: sekemesaisi hau peaala: ekita: pa ekie. ²⁶Diendaili hali ma:nda:ma: sekemesaisi hau na piki pa hata: kone hande Lo Pimanu opua miniki hata: pu haya:ka:na:ta: kota: kutupiki halita: sekemesaisi hau peaala: hali leke hala: ekita: Koda:ma: hone na wiliepe. ²⁷Koto ekina: Diendaili haliwekima:ta: sekemesaisi hau na piki hata: kone hande Lo Pimanu opua miniki hata: pu haleme ekina: Diu wanda:halii kiki maleke liliike. Pa ekipeke ikana:ma:ta: hande wape peaala: Lo Pimanu miniki hata: make sekemesaisi hau peaala:eki pea hata: make pa yambolo haleme ekina: kiki maleke liliimikie. ²⁸Ota: Diu halita: epipe. Ota: sekemesaisi hau peaala: halita: epipe. Diu hali ma:nda:ta: pa manda hata: pia:ka:na:ta: kota: kutupiki halita: ota: Diu hali na halieke. Kutupa make sekemesaisi hau pita:la: ekita: pa manda lokena: pita:la:eki dia:me. ²⁹Ota: Diu hali hala: ekita: puki pa:ta: mea mendia hala:eki ota:ekie. Kutu piki halina: puki pa:ta: Koda:ma: make amba: hao hala:me. Kutu piki hauta: Koda:na: Sipitidima: peaala:me. Hande wape peaala: Lo Pimanu na peaala:me. Kutu piki halita: wanda:halima: ipika: pi na laasemepate Koda:ma: kone ipika: pi laasa:me.

3 ¹Kota: Diu wanda:halima:ta: Diendaili wanda:halii ankulao halemepe. Sekemesaisi hau peaala: ekima:ta: epekeeki ma:nda: handa: wilimikipe. ²A:pa:e. Iki pa:ta: epekeeki wotu ula:me. Titina: dupa Koda:ma:ta: mo Diu wanda:halima: ipika: pimanu miniki hata: handeteke haena:yeke iki pa:ta: haleekeme. ³Koto hau pina: kone mandane wanda:halima: pi na opiki kiao haemekepate mo wanda:halima: pimiki ekina: ika: honema:ta: Koda:ma: make ipika: pi tunkula halieke hone witelemepe. ⁴Ota: dia:me. Wanda:halii paeyaoama: yayapiki pi alo hamina: kone Koda:ma:ta: ota: pi homeke lo halieke. Hande Baibolo bukana: wape pa:la: tupa:

Nakana:ma: ale pita: paeyaoama: opuaata: ota: tikitiki piki pi aleme laa hone wilimikie.

Neke pa:ta: pi yokaalu pitiki pimika:na:ta: hoto paeyao wini pea:tiki pilipikie wape pa:la:me.

⁵Koto pa:la:pate mandane haliwekima: alota: Hoke hau puma:ka:na:ta: wanda:halima: Koda:ma: tikitiki hau pita:la:eki wotu handilimikie alempate koto aleme pi hombo peaasota: eki lomana:pe. Mo kenke haliwekima: lo haleme tupu: Koda:ma: niki panisi kia:ka:na:ta: hokeeki pitolo pita:la:me laa lomana:pe. ⁶A:pa:e. Ota: dia:me. Koda:ma:ta: tikitiki hau na pu haya:ka:na:ta: kota: wanda:hal i pa:ta: ekipa pi yokaalu piliepe.

⁷Koto pa:la:pate hali ma:nda:ma: alota: Yaka hoke hau pu halo ekima: Koda:ma: tikitiki hau pu hala:eki wopu walolo hata: Koda:na: biki make mea a:ameiyaasa:ma: ekina: kota: Koda:ma: I pa:ta: alota: Neketa: hoke hau pu hale ekina: hoke yenki kulueke pita: ekipeke leliepe ala:me. ⁸Koto ekina: mandane wanda:halima: alota: Epekeeki epena:ma: kota: hokeeki pumana:laa alememe. Mandane wanda:halima: I la la pitolo hata: kone alota: Poloma: kutupiki pi ombu la:tiki pu hala:me laa lelememe. Koto pi leleme wanda:halita: Koda:ma: hoke yenki halea:ka:na:ta: tikitiki hau pitolo hata: kone pilieke.

Hali homeke a:nda: Koda: pa:ta: tikitikina: na hala:eki

⁹Kota: niki Diu wanda:halima: mo Diendaili wanda:hal i ankulao haloma:pe. Dia:me. Ima:ta: iki pa:ta: amba: ta waloa: handa:e. Diu wanda:hal i make Diendaili wanda:hal i make hoke hau manuma: wele pita:la: ekima: mandake tupu: niki paeyao tombua o ula:me. ¹⁰Mo Baibolo bukana: wape pa:la: tupu:

Ma:nda: hali a:nda: Koda: pa:ta: tikitikina: na hala:me.

¹¹Ma:nda: hali a:nda:ma: tikitiki pikieki na handa:la:me.

Ma:nda: hali a:nda:ma: Koda: homeke na weiyu hala:me.

¹²Haliweki paeyaoma:ta: Koda: hoki nane yao halememe.

Paeya ta:pao hao hoeyaalememe.

Ma:nda: hali a:nda: homekema: kone epeke hau na pu hala:me.

¹³Kutupa ika: kake ka:ka:na: manuta: hali hoila: naku ka:ka:na: lumba:pa wiki nono pelememe.

Ika: kekekemanu pa:ta: hoke hoke yayapiki pimanu ipu hala:me.

Ika: hambiliki manuma:ta: hali lita:la: keto kakema: handeke pimanu lo halememe.

¹⁴Ika: kake manuta: hali tetoma: homaasa:ma: pi manuma: tumba halememe.

¹⁵Wanda:hal i tanda tanda peao luekema: ai ai pu halememe.

¹⁶Mandane mandane puaata: ala:ta: ala:ta: hoeyaota: wanda:hal i make ka:nda:ma: homao halememe.

¹⁷A:nda: peli alualu pea haluekema: koto hauta: hone na u halememe.

¹⁸Koda: pa:ta: make pututuma: homolo hata: ika: kone lu mina:niao homu pea halememe laa wape pa:la:me.

¹⁹Mo hande Lo Pimanu opua oto pa:ta: haleme wanda:halita: mo Lo Pimanu iki pa:ta: ula: ekita: handoloma:me. Koto Lo Pi manuma:

hambiliki honiolo aleme pimanu sa:sa: peaata: Koda:ma: kenke
 wanda:hali paeyao pi yokaalu pulu pa:la: ekita: wala:la:me.²⁰ Do ekina:
 yeke loa:me. Ma:nda: hali a:nda:ma: hande Lo Pimanu opua pa:la: ekina:
 Koda: pa:ta: tikitiki yao hapeke na ya:la:me. Mo hande Lo Pi manuma:
 pita:la: ekita: wanda:halima: ika: hoke hau pelemeeki hone wina:
 pita:la:me.

Koda:ma: wanda:hali ipiki pa:ta: tikitiki yao haena: la:la:eki

²¹Kutu pita:la:pate Koda:ma:ta: wanda:hali ipiki pa:ta: tikitiki yao
 haena: la:la: ekita: peneme yao ula:me. Hande Lo Pi manuma: peaasa:eki
 dia: ya:la:pate hande Lo Pi manuma: make mo hande potopede
 haliwekima: make amba: la ka:la:me. ²²Wanda:halima: Yesu Ketiso pa:ta:
 hone tulaaseme ekima: Koda:ma: ikita: ipiki pa:ta: tikitiki yao hamina:
 lo hala:me. Ketiso pa:ta: hone tulaaseme wanda:hali paeya ta:pao pa:ta:
 Koda:ma: koto hau pu hala:me. Diu wanda:hali make Diendaili wanda:hali
 make ta:ta: pea na haleme ekina: loa:me. ²³Wanda:hali paeya ta:paoma:
 hoke hau pea hata:ta: hande da:tao hala: Koda: teke pa:ta: na haloma:pate
²⁴ipikana:ma: ipika: pa a:ta:ma: homolo hata: kieke ekima: nikita: ipiki
 yaapo tikitiki yao hamono la:la:me. Koda:ma: koto pa:la: ekita: Yesu
 Ketisoma: niki ka:la:pa: tapaala: ekima: pina: la:la:me. ²⁵Koda:ma:ta: Yesu
 Ketiso mea haena: laata: ipiki homolo hata: ipika: we lopololo piekeme.
 Lopeeke ekima: ipiki pa:ta: hone tulaalo peleme wanda:halina: hoke hau
 pelemeeki manuta: pa paeyaena: leekeme. Koda:ma: koto pa:la: ekita:
 ipika: tikitiki hau pita:la:eki peneme yao walukekema: piekeme. Amba:ta:
 Koda:ma: wanda:halina: hoke hau peleme ekimanu leke honikima: hando
 ankulao handeteke hao hayekepate ²⁶ameta: ipika: tikitiki hau pita:la:eki
 peneme yao walukekema: wanda:halina: hoke hau pelemeeki manuna:
 hau ma:nda: pu hala:me. Koda:ma: kutu pita:la: ekima: ipikana:ma: kone
 tikitiki hau pu hala:eki Yesu Ketiso pa:ta: hone tulaaseme wanda:hali
 ipiki yaapo tikitiki yao hamena: la:la:eki make wala:la:me.

²⁷Koto hali ma:nda: epima: eki hau pita:la: ekina: ipika: hakoko lia:peke
 ya:la:pe. Dia:me. Hakoko lia:peke na ya:la:me. Ekipekepe. Ipihana:ma: mo
 hande Lo Pimanu opua pita:la: ekina: Koda:ma: ipiki yaapo tikitiki yao
 na haena: leliepe. Dia:me. Ota: hakoko lia:peke na ya:la:me. Ipihana:ma:
 hande Lo Pimanu opua pita:la: ekina: Koda:ma: ipiki yaapo tikitiki yao na
 haena: leliepate mo halima: hone tulaasa: ekina: haena: lelieke. ²⁸Nika:
 handa: witoloma: pita: dupa. Hali ma:nda:ma: ipika: hone tulaasa: ekima:
 homeketa: Koda:ma: ipiki yaapo tikitiki yao haena: lelieke. Koto halima:
 hande Lo Pimanu opua pita:la: ekima: na haena: lelieke. ²⁹Pate Koda:ta:
 Diu wanda:halina: Koda: homeke hala:pe. O Diendaili wanda:halina:
 Koda: make hala:pe. Aowe ika: Koda: make hala:me. ³⁰Koda:ta: homeke
 hata:ta: mo Diu wanda:halima: ika: hone tulaaseme ekina: make mo

Diendaili wanda:halima: ika: hone tulaaseme ekina: make ipiki yaapo tikitiki yao haena: lelieke.³¹ Koto pa:la: ekina: mo hande hone tulaasa: ekima: hande Lo Pimanu paeyaasoma:pe. Ota: dia:me. Hande Lo Pimanu nikana:ma: mea a:meiyyaasoma:me.

Eipoloha:ma:ma: Koda: pa:ta: hone tulao hayekeeki

4 ¹Eipoloha:ma:ta: Diu wanda:halina: titina: halie. Koto pa:la: ekina: nikana:ma: eki pi lomana:pe. ²Koda:ma:ta: Eipoloha:ma:ma: piekeeki manuma: Koda: pa:ta: tikitiki yao haena: lea:ka:na: yoluta: kota: Eipoloha:ma:ma: ipika: hakoko lia:peke yolo pia:me. Kutu pulu pia:pate ipikana:ma: Koda: pa:ta: hata: hakoko lia:peke na ya:la:me. ³Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa Eipoloha:ma:ma: Koda: pa:ta: hone tulao hayekeme. Koto ekina: Koda:ma:ta: Eipoloha:ma: ipika: hone tulao hayeke ekina: ipikita: tikitiki yao haena: leekeme wape pa:la:me. ⁴Hali homeke a:nda:ma: e pokaeya:ka:na:ta: ipika: yenki mulu pa:la:pate koto milia: yenkita: pa hameke na hala:la: ekie. Dia:me pa ipika: e pokaeyeke ekina: halolo pita:la:me. ⁵Koto pa:la:pate hali homeke a:nda:ma: ipika: pieke ekimanu hone na wiki pa Koda: pa:ta: hone tulao haya:ka:na:ta: kota: Koda:ma: koto halima: ipiki pa:ta: hone tulaala:eki handaata: pa hoke hau pa:la: hali kone ameta: eki a:nda: na piki hali hala:me laa lelieke. Kutu pita:la: ekima: Koda:ma: koto halita: I pa:ta: tikitiki yao haena: lolueke la:la:me. ⁶Kutu pita:la:eki make Deipidima: la:la:me. Hali homeke a:nda: ipika: pieke ekimanu hone na witolo hata: Koda:ma: pa mo someta: tikitiki yao haena: lea:ka:na:ta: kota: koto halima: ta:na:ma: homa paleke hala: ekina: Deipidima: leeke ekita: dupa wape pa:la:me.

⁷Hali ma:nda:ta: Koda:na: pi ula: ekimanu yamba:la:la: ekimanu Koda:ma: pa paeyawaala: ekina:ta: koto halima:ta: ta:na:ma: homa hao hapeke ya:la:me.

⁸Hali ma:nda:ta: ipika: hoke hau pa:la: ekimanu Koda:ma: na yata:pe:ka:na:ta: kota: koto halima: ta:na:ma: homa hapeke ya:la:me laa wape pa:la:me.

⁹Do hande Deipidima: la:la: ta:na:ma: homa hapeke ekita: pa mo sekemesaisi hau pea haleme haliweki pa:ta: homeke la:la:pe. Dia:me. Mo sekemesaisi hau na piki haleme haliweki pa:ta: make la:la:me. Hande Baibolo bukana: wape pa:la:eki loa: tupa: Eipoloha:ma: Koda: pa:ta: hone tulao hayekeme. Koda:ma:ta: Eipoloha:ma: ipika: hone tulao hayeke ekina: ipikita: tikitiki yao haena: leekeme wape pa:la:me. ¹⁰Koto hauta: Eipoloha:ma: pa:ta: hando dina: piekepe. Eipoloha:ma: sekemesaisi hau pea haena: piekepe o na piki haena: piekepe. Na piki haena: kone piekeme. ¹¹Mo sekemesaisi piki hauta: wetepa nane piekeme. Kutupata: ipika: sekemesaisi hau pieke ekita: ti witolo tombo dupa piekeme. Ipikita:

sekemesaisi hau na piki hata: kone Koda: pa:ta: hone tulao hayeke ekina: Koda:ma: ipiki pa:ta: tikitiki yao haena: leeke ekita: ti witolo tombo wiekeme. Kutu pa:la: ekina: haliweki paeyaoma: sekemesaisi hau na piki hata: kone Koda: pa:ta: hone tulao haleme ekina: Koda:ma: ipiki pa:ta: tikitiki yao haena: la:la: haliwekina: apa:ta: Eipoloha:ma: ika: apa: hala:me. ¹²Kutu pa:la:pate Eipoloha:ma: ipikita: mo sekemesaisi hau pea haleme haliwekina: apa: make hala:me. Iki sekemesaisi hau pea haleme ekina: dia:ya:la:pate hande nika: apa: Eipoloha:ma:ma:ta: sekemesaisi hau na piki hata: kone hone tulaeyeke tupu: ikana:ma: make hone tulaaseme ekina: loa:me.

**Koda:na: pi la: ula: ekita: mo hone tulaasa:eki
pa:ta: yama: mea:peke ya:la:eki**

¹³Koda:ma:ta: Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Do kenke paeyaota: neke pa:ta: make naka: hoki nane halo peleme wanda:hali pa:ta: make kulueke laa la: witolo leekeme. Koda:ma: do pi la: wieke ekita: Eipoloha:ma:ma: hande Lo Pimanu opua pu hayeke ekina: na leekeme. Eipoloha:ma:ta: hone tulao hata: Koda: pa:ta: tikitiki yao hayeke ekina: leekeme. ¹⁴Hande Lo Pimanu opua pu haleme wanda:halima: homeke Koda:na: la: ula:eki mimika:na:ta: kota: Koda: pa:ta: hone tulaasa: wanda:halita: pa hameke kone hone tulaasememe. Kutupa Koda:na: pi la: ula:eki make yaapeke na ya:la:me. ¹⁵Hande Lo Pimanu opua oto pa:ta: haleme wanda:hali pa:ta: wetepena:ta: Koda:ma: mineke pankolo hata: iki ame:le pi yokaaalu pilieke. Kutu pulu pa:la:pate hali ma:nda:ma: wanda:hali pa:ta: pi wita:la:eki ma:nda: na la halea:ka:na:ta: kota: wetepena: iki pa:ta: pi ula:eki yambelelememe pi lapeke na ya:la:me.

¹⁶Eipoloha:ma: Koda: pa:ta: hone tulaeyeke ekina: Koda:ma: hande pi la: wiekeme. Koda:ma:ta: Eipoloha:ma: ipika: hoki nane halo pimiki wanda:hali paeyao pa:ta: hande la: wieke pita: iki pa:ta: pa hameke halena:yeke loa:me. Hande Lo Pimanu oto pa:ta: haleme wanda:hali pa:ta: homeke dia:ya:la:pate hande Eipoloha:ma:ma: pieke tupu: Koda: pa:ta: hone tulao haleme wanda:hali pa:ta: make hala:la:me. Eipoloha:ma:ta: niki paeyaona: apa: hala:me. ¹⁷Hande Baibolo bukana: wape pa:la: tupu: Neketa: tutu ta:ta: ta:ta: wanda:hali paeyao: apa: halena: lolome laa leeke ekina: opua Eipoloha:ma: Koda: pa:ta: hone tulao hayekeme. Koto ekina: Koda:ma: kone koto pi la: wieke ekita: ota: yaeyekeme. Do hauta: mo amba: homemeke wanda:hali mea da:taapekeeki make mo amba: na haemeke alemanu ipikana:ma: pima: alo hata: kone mea haena: leekeeki make koto Koda:ma:ta: do hau make pu hala:me. ¹⁸Eipoloha:ma:ma: mo hande la: wieke pina: yaapeke pota: ma:nda: na handeekepate kone ipikana:ma: hone tulao hayeke ekina:ta: mo tutu ta:ta: ta:ta: wanda:halina: apa: hayekeme. Hande Baibolo bukana: wape pa:la: tupu: Naka: hoki nane

halo peleme wanda:hali wopu halimikie wape pa:la:me. ¹⁹Ipikana:ma:ta: ipika: bapimanu 100 tupu: hata:ta: Setama: weki mendia:peke na yeekeeki make ipika: loke ankolopa: pamba: pamba: piekeeki make hone witolo hata: kone ipika: hone tulaeyeke ekita: na kiti yokaeyekeme. ²⁰Koda:ma: la: wieke pita: ipikana:ma: hone ti na yokeke hone tulatiki pu hao hayekeme. Kutu pia:tiki pu hayeke ekima: daqola hata: Koda:na: pi laatiki pu hayekeme. ²¹Eipoloha:ma: ipikana:ma: hone lenkene pa witolota: Koda:ma: la: ula: pita: ota: yaapeke ya:la:me hone wiekeme. ²²Kutu pieke handaa Koda:ma: Eipoloha:ma:ma: hone tulaeyekeeki hando haota: ipiki yaapo tikitiki yao haena: leekeme. ²³Mo hande Ipiki yaapo tikitiki yao haena: leekeme pita: Eipoloha:ma: pa:ta: homeke wape na pa:la:me. ²⁴Niki pa:ta: tonka:na: wape pa:la:me. Nikana:ma:ta: hande nika: Tekehali Yesu homeekepate kone mea da:taeyeke Koda: pa:ta: hone tulao haloma: ekina: nikita: ipiki yaapo tikitiki yao homono la:la:me. ²⁵Nika: hoke hauna: Koda:ma: Yesu homolo epena: tapaeyekeme. Kutupa nikita: ipiki yaapo tikitiki yao hamonoyeke Yesu paa mea da:taeyekeme.

Koda:ma: nikita: ipiki yaapo tikitiki yao hamono la:la:eki

5 ¹Nika: hone tulaaloma: ekima: Koda:ma: nikita: ipiki yaapo tikitiki hamono la:la:me. Kutu pa:leke handa Koda:ma: nika: puki lopao ipiki ame^{le} hamono la:la:me. Nika: Tekehali Yesu Ketisoma: pa:la: ekina: pa:la:me. ²Nikana:ma: Yesu Ketiso pa:ta: hone tulaaloma: ekina: ipikana:ma: Koda:ma: niki pa:ta: pa hameke a:ta:ma: homa:la:eki handomono la:la:me. Kutupa ameta: koto tupu: haloma:me. Koto ekina: Koda:ma: ipika: paa pa:la:eki niki pa:ta: teli teli peaalo pa:la:eki hone ti lao hata: ta:na:ma: homa haloma:me. ³Koto ekina: homeke dia:ya:la:pate niki pa:ta: ka:nda:ma: homa:la:eki ipula: ekina: make ta:na:ma: homa hapeke ya:la:me. Niki pa:ta: ka:nda:ma: homa:la: ekimanu epea:ka:na:ta: kota: nikita: na:pa na wiki daqola halo poloma:eki ipulu pita:la:me. ⁴Kutupa nikita: la handa:la:eki epena: kone daqola haoma:ka:na:ta: Koda:ma: ota: halie laa lelieke. Kotoeki lolu pa:la: ekina: nikana:ma: hone ti lao halumeke. ⁵Nikana:ma: koto tupu: hone ti lao haoma:ka:na:ta: nikita: hoto ma:nda: a:nda: olopuniao na halumeke. Koda:ma: niki pa:ta: pukima: wotu homa:leke handa loa:me. Ipirana:ma: kita:la: Holi Sipitidima: kone nika: puki pa:ta: pita: peaasa:me.

⁶Nikita: honkopu na hake hamono Koda:ma: la: wieke natena: kone niki hoke hau pu haloma: wanda:hali nika:eki peaaso hata: Ketiso ipiki homeekeme. ⁷Hali ma:nda:ma: mo tikitiki hau piki halina:eki peaaso hata: homa:peke ya:la: ekita: ka:nda: pilieke. Pate hali ma:nda:ma: mo epeke hau piki halina:eki peaaso hata: homa:peke ya:lia:pe mata:la:me. ⁸Kutu pulu pa:la:pate Koda:ma: niki pa:ta: ipika: pukima: wopu homa:la: ekita: peneme yao yaala: ekita: dupa. Nikita: hoke hau pu haloma:

wanda:hali hamono kone Ketisota: nika:eki peaaso hata: homeekeme.
 9 Ipika: homeeke ekima: Koda:ma: nikita: ipiki yaapo tikitiki yao hamono la:la:me. Koto pa:la: ekina: ipikana:ma: niki wopu tamba: mulu pa:la: ekina: Koda:ma: mineke pankolo pa:la: ekita: hoke yenki halo pa:la: ekita: na handulumeke. 10 Amba: nikita: Koda: ipika: a:nda: tunkuliki wanda:hali haoma:pate ipika: Eiyekena: homeeke ekima: nikita: ipika: yankeesunu hamono la:la:me. Ame nikita: Koda: ipika: yankeesunu haloma: ekina: Ketiso ipika: da:ta hala: ekima: Koda:ma: niki wotu tamba: milieke.
 11 Koto hau homeke dia:me. Nika: Tekehali Yesu Ketisoma: nikita: Koda: ipika: yankeesunu hamono la:la: ekina: Koda: pa:ta: ta:na:ma: homo haloma:me.

A:da:ma: pita: Ketiso yaapo

12 Hali homekema: pa:la: ekima: kone niki kenke wanda:hali paeyaoma: hoke hau pu haloma:me. Ipika: hoke hau pieke ekina: homeekeme. Kutupa kenke wanda:hali paeyaoma: make hoke hau pu haloma: ekina: homolo poloma:eki moloma:me. 13 Mosesima: mo hande Lo Pimanu ai na opieke dina:ta: kenke wanda:halima: hoke hau pu haemekepate pi ula: ekimanu dia: yolo hata: kota: wanda:halima: hoke hau pu haleme ekimanu wotu handa yata:pa: tapaaapeke na yeeke. 14 Koto pa:la:pate A:da:ma: hao Mosesi halo ipu pea koto tukiki pa:ta: haemeke wanda:halita: paeyao homo paemekeme. Hande Koda:ma: A:da:ma: pa:ta: leeke pi A:da:ma:ma: na opieke tupa: A:da:ma:ma: piekeeki na pimiki wanda:hali kone paeyao homemekeme. A:da:ma:ta: hali ma:nda: wetepena: epolo pieke hali tupa: hayekeme.

15 Koto tupa: hayekepate Koda:ma: pa hameke kita:la:eki pita: A:da:ma:ma: hoke hau piekeeki yaapota: ta:ta: pu alu pa:la: ekina: mo hande hali yaapota: mandake tupa: na halo pelepeme. Mo hande hali homekema: hoke hau pieke ekina: wanda:hali paeyaota: homemeke ekita: nikana:ma: hone uluma:me. Koto pa:la:pate Koda:ma: pa a:ta:ma: homo hala:eki wala:la: hauta: ota: tiekee. Mo hande hali homeke Yesu Ketisoma: pa a:ta:ma: homeeke ekima: Koda:ma:ta: wanda:hali paeyao pa:ta: ipika: pa hameke kita:la:eki walo hala:me. 16 Kutupa make Koda:ma: wanda:hali pa:ta: ku hala:eki pita: mo hande hali homekema: hoke hau piekeeki yaapota: ota: ta:ta: pu alu pelepeme. A:da:ma:ma: hoke hau pieke handaata: Koda:ma: ipiki pa:ta: alota: Neketa: ketete peleme la leekeme. Koto leekepate wanda:hali paeyaoma: hoke hau pelemepate Koda:ma: niki pa:ta: pa hameke a:ta:ma: homolo hata: Ikita: ketete na peleme wanda:hali halememe la ala:me. 17 Mo hande hali homekema: hoke hau pieke handa homa:la: ekita: honkopu hao wanda:hali paeyao lu tombuao ula: ekita: nikana:ma: handoloma:me. Koto pa:la:pate mo hande hali homeke Yesu Ketisoma: pieke ekita: ota: hone mateke some tieke pa:la:me. Koda:ma: pa

hameke a:ta:ma: wopu homa:la:eki make ipiki yaapo tikitiki yao hamono la kita:la:eki make kotoeki yaapo moloma: wanda:halima:ta: Ketisoma: peaala: ekina: da:ta hata: honkopu hao halumeke.

¹⁸ Koto ekina: mo hande hali homekema: hoke hau pieke ekina: wanda:hali niki paeyao:ma: hoke yenki mea:peke ya:la:me. Koto tupa: kone mo hande hali homeke ma:nda:ma: tikitiki hau pieke ekina: Koda:ma: wanda:hali niki paeyao ka:la:pa: tapao da:ta hao hamono lo hala:me. ¹⁹ Kutupa make mo hande hali homekema: Koda:na: pi na opieke ekina: wanda:hali woputa: hoke hau poloma: wanda:hali haloma:me. Koto tupa: kone mo hande hali homeke ma:nda:ma: Koda:na: pi opua pieke ekina: Koda:ma: wanda:hali wopu ipiki yaapo tikitiki yao hamono lo hala:me.

²⁰ Hande Lo Pi manuta: wanda:halima: hao hoeyaaseme ekimanu daeyaena:yeke Koda:ma: wetepena: Mosesi pa:ta: la haleekeme. Kutu piekepate hoke haumanu daeya:tia peekepate Koda:ma: pa hameke a:ta:ma: homa:la:eki tiekema: daeya:tia pulu hata: lu ankulala:me. ²¹ Koto ekina: wanda:hali paeyao homolo puma: ekina: hoke hau pita:la:eki titipu wotu piekeme. Koto tupa: kone Koda:ma: niki pa:ta: pa hameke a:ta:ma: homolo hata: nikita: ipiki yaapo tikitiki yao hamono laata: da:ta hao hamono la:la:me. Koto pa:la: ekima: Koda: ipika: pa hameke a:ta:ma: homa:la:eki titipu wopu pa:la:eki peneme yao wala:la:me. Kutupa koto pa:la: ekita: Koda:ma: nika: Tekehali Yesu Ketisoma: peaena: leekeme.

Nikita: Ketiso yaapo ta:ma:ni pea da:ta haloma:eki

6 ¹ Koto poloma: ekina: nikana:ma: eki pi loluma:pe. Koda:ma: pa hameke a:ta:ma: homa:la:eki daeya:tia pena:yeke nikana:ma: hoke haumanu pa pu tia pomana:pe. ² A:pa:e. Dia:me. Hoke hau pita:la:eki pa:ta: nikita: amba: homoma:me. Ekipeke paa putia pua:tiki pumana:pe. ³ Do pa:la: ekita: hone na witelemepe. Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata: bipitaisi puma: pitata: ipika: homeke ekina: make ta:ma:ni pea hata: puma:me. ⁴ Koto bipitaisi puma: ekita: ipiki yaapo mandakena: homa pa lapa: pa:ta: make mandake uma:me. Panake hau pu hata: haluekema: bipitaisi puma:me. Hande nika: Apa:ma: ipika: honkopu hala:eki epekema: Ketiso paa mea da:taeyeke tupa: pitoloma:me.

⁵ Nikita: ipika: homeke ekina: ipiki ame_{le} mandakena: homomeke handaata: koto tupa: kone Koda:ma: ipiki mea da:taeyeke ekima: niki make ipiki ame_{le} mandakena: hamonyeke mea da:taalieke. ⁶ Doeki make hone witoloma:me. Amba: niki hao hoeyaoma: ekita: hande a:ka:tei wape piki tina: Yesu ame_{le} mandakena: lia homeekeme. Nikana:ma: hoke hau puluekema: hone wotu pa:la: ekimanu Koda:ma: hoeyaaluekema: pa:la:me. Kutupa hoke hau pita:la: ekima: niki paa a:nda: na lu tombuaena:yeke pa:la:me. ⁷ Hali ma:nda: a:nda: homeka:na:ta: kota: mo hoke hauma: koto

halita: paa lu tumbaapeke na ya:la:me. ⁸Nikita: Ketiso homeeke ekita: ipiki ame:le mandakena: homomeke handa nika: hone tulaasoma: ekita: dupa uluma:me. Ipiki ame:le hao halumeke hone witoloma:me. ⁹Ketisota: homeekepate Koda:ma: ipiki paa mea da:taeyeketa: paa na homa:peke yekeeki nikana:ma: hone witoloma:me. Homaasa: ekima: honkopu hao Ketiso ipiki pa:ta: pa eki a:nda: paa pea:peke na ya:la:me. ¹⁰Ketiso ipika: homeeke ekita: dupa. Hoto homeke pita: kone ipiki homeekepate hoke hau pita:la: ekina: wele pita:la: ekima: paeyaeyekeme. Kutupa ame ipiki hake hauta: Koda: yaapo mandakena: halepeme. ¹¹Koto pa:la: tupu: ikana:ma:ta: ika: kone hone dupa wipe. Niki make homoloma:me laa hone wipe. Hoke hau pita:la: ekina: wele pita:la: ekima: iki pa:ta: eki a:nda: pea:peke na ya:la: ekina: loa:me. Koto tupu: halemepate Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea haleme ekina: Koda: yaapo mandakena: da:ta halememe.

¹²Ika: loke tieke paeyaona: hoke hone u tiaasa: ekimanu pa putia pulu hamono hoke hau pita:la: ekima: ika: homa:peke ya:la: loke tieke paeyao lu tombuaasa:me. Kutu pa:la:pate koto hau manuma: iki paa na lu tombuaena: lapa:pekema. ¹³Ika: lokena: haleme alemanu ma:nda:ta: hoke hau pina: na lapa:peke. Dia:me. Homa paa da:ta a:pa hala: wanda:hali leke hata: ika: ika: kone Koda: pa:ta: hala:pa:peke. Tikitiki haumanu pina:yeke ika: loke tieke paeyao Koda: pa:ta: hala:pa:peke. ¹⁴Hande Lo Pi manuna: dupa:pe laa wala:la:eki ika: wenoko tikitikina: na mea wikitika: hande Koda:na: pa a:ta:ma: homa:la:eki homeke ika: wenoko tikitikina: mea wina: aleme ekina: kota: hoke hau pita:la: ekima: iki paa a:nda: na lu tombuaena: lapa:pekema.

Nikana:ma: e pokaaso hata: tikitiki hau ota: pea:pekeeki

¹⁵Koto ekina: eki pumana:pe. Hande Lo Pi manuma: dupa:pe laa wala:la:eki nika: wenokona: na wiki hande Koda:na: pa a:ta:ma: homa:la:eki homeke nika: wenokona: wina: aloma: ekina: hoke hau pumana:pe. A:pa:e. Dia:me. ¹⁶Do ekita: ikana:ma: hone na witelemepe. Koto a:nda: ikana:ma: ika: kone hali ma:nda: pa:ta: tala: liao hata: ipika: e pa hameke pokaaseme wanda:hali hamena: lemeka:na:ta: kota: ikita: mo hande teke halina: pi opitolo hata: ipika: pa hameke e pokaaseme wanda:hali halimikie. Hoke hau pita:la:eki ikana:ma: opu haemeka:na:ta: kota: homa:la:eki milimikie. Koda:na: pi opu haemeka:na:ta: kota: ikita: ipiki yaapo tikitiki yao hamina: lelieke. ¹⁷Koda: pa:ta: keiyae pi lomana:e. Do ekina:yeke loa:me. Ikita: amba: hone pa:la:eki pitolo hata: hoke hau pu haemeke ekina: pa hameke e pokaaseme haliweki leke haemekepate ikana:ma: hande waleekeeki opua handa: wimiki ota: pimanu wotu pimikime. ¹⁸Hoke hauna: wele pita:la: ekina: iki mea tonkao wieke ekita: Koda:ma: iki ka:la:pa: tapaowala:me. Kutupa iki ameta: tikitiki haumanu puluekema: Koda: ipika: pa hameke e pokaaseme wanda:hali halememe.

¹⁹Ika: hone ai na tikitiki yao wimi ekina: Ima: da wanda:halima: lo haleme tupu: alome. Amba: ikita: hoke hoke haumanu paeyao puluekema: pa hameke e pokaaseme wanda:hal i leke hata: suseke haasa: haumanu make hoke haumanu make ika: hone wia wenoko tikitikina: mea wia hata: pu haemekeme. Koto tupu: kone ame ikita: yakopiki haumanu puluekema: yeke koto hauna: e pa hameke pokaaseme wanda:hal i leke hata: tikitiki haumanu ika: hone wia wenoko tikitikina: mea wia hata: pu hapa:peke ya:la:me.

²⁰Ikita: e pa hameke pokaaseme wanda:hal i leke hata: hoke haumanu pu haemeke dina:ta: Koda:na: tikitiki haumanu puemena:yeke ma:nda:ma: iki na su tiaeyekeme. ²¹Kutupu haeme hau manuma: ameta: iki yaala:ma: homelemepate iki epeaaso na pia:me. Kutu piki hau manuma:ta: wanda:hal i homao halememe. ²²Kutupa halemepate hoke hauna: wele pita:la: ekima: iki mea tonkao wieke ekita: Koda:ma: iki ka:la:pa: tapaowala:me. Kutupa ikita: ipika: pa hameke e pokaaseme wanda:hal i leke halememe. Koto peleme ekina: ikana:ma: ika: loke tieke paeyao ipiki pa:ta: halaata: deto hala:eki make milimikie. ²³Hoke hau piteleme ekina: mea:peke yenkiti: homa:la:ekie. Kutu pa:la:pate Koda:ma: pa hameke kita:la: ekita: da:ta hao hala:ekie. Nika: Tekehali Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hamono kita:la:me.

Wanda: mina:la: hau

7 ¹Kame tonuo. Ikana:ma: mo hande Lo Pimanu opueleme ekina: Ima: ame do lolo polo pita: hone wilimikie. Hali ma:nda:ma:ta: pa hata:ta: mo hande Lo Pimanu dupie ala: ekita: opua:peke ya:la:me. ²Do tupu: make hali pa:la: wanda:ma:ta: haliki pa haya:ka:na:ta: kota: mo hande Lo Pi manuma: alota: Naka: haliki pa:ta: hao hapeke la:la:me. Koto la:la:pate mo haliki homea:ka:na:ta: mo hande Lo Pi manuma: alota: Naka: honumake halipikie la:la:me. ³Koto ekina: haliki pa haena: kone hali ma:nda: peaka:na:ta: kota: siaka: hali wanda:e lelimikie. Koto lolo pelempate ipika: haliki homea:ka:na:ta: kota: mo hande Lo Pi manuma: la:la: tupu: ipika: honumake halieke la:la:me. Koto tupu: hata: hali ma:nda: peaka:na:ta: kota: siaka: na haasa:me. ⁴Ya kame tonuo. Koto tupu: iki pa:ta: make ula:me. Ikita: Ketiso ipika: loke kone haleme ekina: hande Lo Pimanu pa:ta: ikita: homolo hata: pa ameta: mo Koda:ma: paa mea tiaeyeke halina:eki halememe. Koto ekita: nikana:ma: Koda:na: epeke haumanu pu hamonyeke pa:la:me. ⁵Amba: nikita: nika: hone pa:la: ekimanu homeke pu haoma: dina: hande Lo Pi manuma:ta: nikana:ma: hoke hau peomonoyeke nika: lokena: hone pa:la: ekimanu pu tiaaso haena: niki homaapeke yekeme. ⁶Kutu piekepate nikita: mo Lo Pi manuma: amba: mea tonkao wiekeeki pa:ta: homomeke handaata: ameta: Koda:ma: niki ka:la:pa: ta:pao pa hamono la:la:me. Ame do pokoloma:

eta: hande amba: wape pea wieke Lo Pi manuma: waleeke tupa: na pokoloma:pate hande Sipitidima: panakeeki wala:la: tupa: pokoloma:me.

Hande Lo Pi manuma: wanda:halima: hoke hau pina: lo hala:eki

⁷Koto pa:la: ekina: nikana:ma: eki pi loluma:pe. Hande Lo Pi manuta: hokeekie loluma:pe. A:pa:e. Dia:me. Koto pa:la:pate hande Lo Pi manuma:ta: Ima: hoke hau pitoloeki handonoyeke pa:la:me. Hande Lo Pi manuma: alota: Ta:ta:na: ale muluekema: we na pamba:peke la:la:pate pa kutupiki pi na lea:ka:na: yoluta: mo ta:ta:na: ale muluekema: we pamba:la: ekita: Ima: hone wopu na ulu pua:me. ⁸Hoke hauma: I pa:ta: hoke hone pa:la: ekimanu u tiaalo pieke pota: handa: wiekeme. Mo hande pi ula:eki homeke handeteke hata: pia:me. Lo Pimanu dia:ka:na:ta: hoke hauta: wele na pilieke. ⁹Hande Lo Pimanu na opiki hata: Ita: da:ta haowa:pate pa mo pi ula:eki opua: dina:ta: hoke hau tiaeyeke ekima: ¹⁰Ita: homono lea:me. Kutupata: mo I mea da:taapeke ya:la: pi ula: ekima: kone I homono lea:me. ¹¹Hoke hauma: hande pi ula:eki handeteke hata: I makealo pieke pota: handa: wiekeme. Hoke hauma: hande pi ula: ekima: makeao I lu homaea:me.

¹²Koto ekina: mo hande Lo Pi manuta: yakopiki hau pa:la: pimanue. Kutupa hande pi ula:eki ta:ta: ta:ta: piki ekita: kotoeki make yako pikieki make tikitiki pikieki make epekeeki make ula:me. ¹³Koto pa:la: ekina: hande epeke ekima:ta: I lu homaea:pe. A:pa:e. Dia:me. Hoke hauma: homeke pia:me. Hoke hauma:ta: epekeeki mea kone ipika: hoke hau teke wanda:halima: peneme yao handena:yeke I lu homaea:me. Koto ekina: hande pi ula: ekima: kone hoke hau pita:la: ekita: ota: hokeeki kone wala: tiaasa:me.

Loke tukiki pa:ta: kone a:nda: pu alu pita:la:eki

¹⁴Mo hande Lo Pi manuta: Koda: pa:ta: kone epeekepate Ita: homa:peke ya:la: halie. Ima:ta: pa hameke e pokaatiki pomina:la: hali leke hata: hoke hau pu halome. ¹⁵Ima:ta: ya pu haloeki hone wopu na ulume. Hone pa:la:eki na pu halopateta: hone na pa:la: ekimanu kone pu halome. ¹⁶Yaka hone na pa:la: ekimanu pu halo ekima:ta: hande Lo Pimanu epekeekie hone witolo ekita: peneme yao wala:la:me. ¹⁷Koto ekina: do Ima: hande pu halo hauta: yaka kone na pitolopate I tukiki pa:ta: ula: hoke hauma: kone pita:la:me. ¹⁸I tukiki pa:ta: epekeeki ma:nda: na pilae:ki Ima: hone witolome. I tukiki pa:ta: loa: ekita: Ita: kenke hali hata: loa:me. Ima:ta: epeke ekimanu puluekema: hone pa:la:pate Ima: pea:peke na ya:la:me. ¹⁹Epekeeki puluekema: Ima: hone pa:la:pate na pu halome. Hokeeki puluekema: Ima: hone na pa:la:pate paa pu halome. ²⁰Ima: hone na pa:la:eki kone pu halo ekina: Ima: ya kone na pitolopate I tukiki pa:ta: ula: hoke hauma: kone pita:la:me.

²¹ Koto ekina: I pa:ta: ula: hau handa: witolo ekita: dupae. Ima:ta: epekeeki puluekema: hone pa:la:pate kone hoke hau pionoyeke yaka honema: putiao hala:me. ²² Koda:na: Lo Pimanu pa:ta: yaka pukima: ta:na:ma: homolopate ²³ hau ma:nda:ta: I pa:ta: ula:eki handolome. Koto ekima:ta: yaka honema: Koda:na: Lo Pimanu epekeekie laa hone witoloeki yaapo a:nda: lu alu pu halepeme. Do hande I pa:ta: ula: hauma: koto ekima:ta: Ima: hoke hau piono pu tiaasa: hauta: do hande I pa:ta: ula: hauma: kone I dipula hali leke mea lopao halome. ²⁴ A:ta:e. I pa:ta: ta:na:ma: homa:la:eki na pila:me. Do hande I homaasa: loke taapuna: halo ekita: epima: I tamba: miliepe.

²⁵ Koda: pa:ta: Ima: keiyae pi alome. I pikana:ma: nika: Tekehali Yesu Ketisoma: I tamba: mina: lolo pa:la: ekina: loa:me. Kota: yaka haloeki dupa. Ima: yaka kone Koda:na: Lo Pimanu yaka hone wia halopate yaka lokena: hone pa:la:eki manuma: Ima: hoke hau piono pu tiaasa: hauna:eki peao halome.

Holi Sipitidi ame^{le} mandakena: pominoloma:eki

8 ¹Koto ekina: Yesu Ketiso ame^{le} ta:ma:ni pea haloma: wanda:hali pa:ta:ta: ma:nda:ma: hoke yenki kia:peke na ya:la:me. ²Do ekina:yeke loa:me. Nikita: Yesu Ketiso ame^{le} ta:ma:ni pea ota: hamono la:la: Sipitidita: ipikana:ma: kone I handeteke hata: walo hala: ekima:ta: mo hoke hau pita: homa:la:eki yaapo pu tiaasa: hauma: tonka pelia hala:eki ka:la:pa: tapaala:me. ³Hande Lo Pi manuma:ta: kenke wanda:hali ika: honkopu ana: na pa:leke handaata: pea:peke na ya:la: ekita: Koda:ma: peaala:me. Kenke wanda:hali paeyaona: loke tukiki pa:ta: ula: hoke hau teke hoeyaaluekema: Koda:ma: ipika: Eiyekeme kone tapaeyekeme. Hande ipika: Eiyekeme:ta: hoke hau pu haleme wanda:halina: loke manda:na: hao kenkena: a:paata: hoke hau paeyaaluekema: epeekeme. ⁴Koda:ma: do hau piki hauta: mo hande Lo Pi manuma: tikitiki hau pikieki wala:la: ekimanu peomonoyeke pa:la:me. Nikana:ma:ta: hande lokema: wala:la:eki na opiki mo hande Sipitidima: wala:la:eki opitolo hata: pitoloma:me. ⁵Wanda:hali epi amedama: ika: lokena: hone pa:la: ekimanu pea:tiki pimika:na:ta: kota: ika: hone witeleme ekita: mo ekima: kone handeteke hatiki pilieke. Wanda:hali epi amedama: hande Sipitidima: walo hala:eki pea:tiki pimika:na:ta: kota: ika: hone witeleme ekita: ipikana:ma: handeteke hatiki pilieke. ⁶Ika: hone witeleme ekita: ika: lokena: hone pa:la:eki manuma: handeteke hatiki pia:ka:na:ta: kota: homa:la:eki milimikie. Kutu pulu pelemepate ika: hone witeleme ekita: hande Sipitidima: handeteke hatiki pia:ka:na:ta: kota: Koda:ma: ika: puki lopa:niawao iki da:taalieke. ⁷Koto ekina: hali epita: ipika: lokena: hone pa:la:eki manuma: ipika: hone wita:la:eki handeteke hatiki pia:ka:na:ta: kota: ipikita: Koda:na: a:nda: tunkuliki hali halieke. I pikana:ma:ta: Koda:na: Lo Pimanu na opu hala:

ekima: pita:la:pate ipikana:ma: ota: opua:peke na ya:la:me. ⁸ Wanda:hali epi amedama: ika: lokena: hone pa:la: ekimanu pea:tiki pu hata: Koda:na: hone pa:la: haumanu pea:pa:peke na yelieke.

⁹ Kutupu halemepate ika: lokena: hone pa:la:eki manuma: iki na handeteke hatiki pita:la:pateta: Koda: ipika: Sipitidita: iki tukiki pa:ta: ota: pitia:ka:na:ta: kota: hande Sipitidima: walo hala:eki pea:tiki pu halememe. Hali ma:nda: pa:ta: Ketiso ipika: Sipitidi na pitia:ka:na:ta: kota: ipikita: Ketisona:eki dia:me. ¹⁰ Koto pa:la:pate Ketiso iki tukiki pa:ta: pitia:ka:na:ta: kota: hande Sipitidima: iki mea da:taalieke. Hoke hauma:ta: ika: loke lia homaalo pa:la:pate hande Sipitidima: iki mea da:taalieke. Ketisoma: iki pa:ta: koto hau peaeya:ka:na:ta: ikita: Koda: yaapo tikitiki yao hamina: la:la: ekina: peaalieke. ¹¹ Hande Yesu homeekepate kone paa mea tiaeyeke Koda: ipika: Sipitidi iki tukiki pa:ta: pitia:ka:na:ta: kota: hande Ketiso homeekepate kone paa mea tiaeyeke Koda:ma:ta: iki tukiki pa:ta: pitaala: ipika: Sipitidima: kone ika: homolo peleme lokemanu mea da:taalieke.

¹² Ya kame tonuo. Koto ekina: nikana:ma: yano ale hala:pa:peke ya:la:me. Nika: hande lokena: hone pa:la: ekimanu pea:tiki pulu poloma: ekina: na loa:me. ¹³ Ikana:ma: ika: lokena: hone pa:la: ekimanu pea:tiki pu haemeka:na:ta: ota: homilimikie. Kutu pulu pelemepate Sipitidi ipika: wele pita:la: ekina: ikana:ma: ika: lokema: hoke hau piteleme ekimanu lu homaemeka:na:ta: kota: iki da:ta halimikie. ¹⁴ Koda:na: Sipitidima: hatuku pula: wanda:halita: Koda:na: weki wandiki halememe. ¹⁵ Koda:ma: iki ka:la: Sipitidima:ta: iki paala: tiao pa hameke e pokaasa: hali leke na hamina: la:la:me. Dia:me. Koto hau na pita:la:me. Hande Sipitidima: ikita: Koda: ipika: wekiwandiki hamina: la:la:me. Koto pa:la: ekina: Sipitidi ipika: wele pita:la: ekina: nikana:ma: Koda: pa:ta: wi alo alota: Apa:. Yaka Apa:o lo haloma:me. ¹⁶ Koda: ipika: Sipitidima: nika: temoko yaapo ta:ma:ni pea hata: nikita: Koda: ipika: wekiwandiki haloma:eki peneme yao waluekema: pa:la:me. ¹⁷ Nikana:ma:ta: ipika: weki wandiki hata: Koda:ma: ipika: wanda:hali epealuekema: wina: la:la: ekimanu mulumeke. Kutupa Koda:ma: Ketiso pa:ta: haluekema: wina: la:la: ekimanu make Ketiso ame_{le} mulumeke. Nikana:ma: Ketiso ame_{le} tanda pa:la: ekimanu mumaka:na:ta: kota: ipika: paa pa:la:eki make ipiki ame_{le} mandakena: halumeke.

Paa pita:la:eki handolo poloma:eki

¹⁸ Ima: handolo ekita: dupae. Wetepe mo hande kapu tieke handolo poloma: ekima:ta: ame do nikana:ma: tanda tanda minoloma: ekita: ota: ankulalieke. ¹⁹ Koda:ma: wepia wina: la:la: alemanu paeyao:ma:ta: Koda:ma: ipika: eiyeketiti halemeeki peneme yao walena:yeke ta:na:ma: homa hata: leke wia handeteke hao halememe. ²⁰ Do wa:pa:la: ale manuta: pa ekimanu

wina: leekepate ipika: kone na leke Koda:ma: kone paeki wina:e laa pa:la:me. Kutu piekepate Koda:ma: honema: tumao hata: ²¹ hande wa:pa:la: ekimanu paeyao wetepe tandemepena: tonkaake nono pea ula:pate ipikana:ma: ka:la:pa: tapaaluekema: hone wiekeme. Koda:ma: ipika: weki wandiki honkopu hao ota: epeke tupu: ka:la:pa: tapaalo pa:la: ekita: mo hande wa:pa:la: ekimanu make kotoeki kone minae hone wiekeme. ²² Amba: titina: putiki a:pa pa ame make mo hande wa:pa:la: ekimanu paeya: tapaoma:ta: tanda minolo hata:ta: hande weki hoki nala: wanda: leke kimi yanda: yanda: pitolo hata: e wi lo halememe. ²³ Koto wa:pa:la:eki manuma: homeke na alempate niki make hande Koda:ma: titina: amb:a:la ka:la: Sipitidi mea hata:ta: nikana:ma: make niki tukiki pa:ta: keme lo haloma:me. Koda:ma: niki ipika: wekitonu hamono laata: nika: loke tieke paeyao ka:la:pa: tapaowaena:yeke handeteke hao hata: lo haloma:me. ²⁴ Nikana:ma: honema: tumao hamono Koda:ma: niki da:taala:me. Koto pa:la:pate nikana:ma: nika: honema: tumaaasoma:eki ta paeyaaasoma:me. Hali homekema: ipika: kone ipika: handa:la:eki honema: tumaaapeke na ya:la:me. ²⁵ Koto pa:la:pate nikana:ma: na handoloma:eki kone honema: tumao haoma:ka:na:ta: kota: ota: yaalo pa:la:eki puluekema: eiei na leke yopu handeteke hao halumeke.

²⁶ Koto tupu: kone nikita: damakopiki wanda:hali haloma: ekina: mo hande Sipitidima: niki tamba: mulu ipu hala:me. Nikana:ma:ta: yeni pea:peke ekimanu na handoloma: ekina: mo hande Sipitidima:ta: peneme yao pi lapeke na yalo hata: kemema: kemema: pitolo kone Koda: pa:ta: nika: yeni peao hala:me.

²⁷ Kutupa mo hande Sipitidima: Koda:na: hone pa:la: ekimanu handeteke haena: laata: ipika: wanda:halina: yeni manuta: Koda: pa:ta: peao hala:me. Koto ekina: Koda:ma: wanda:halina: puki pa:ta:manu handolo hata: mo hande Sipitidima: hone wita:la:eki hando hala:me.

²⁸ Koda:ma:ta: ipiki pa:ta: pukima: homoloma: wanda:hali niki amele hata: wetepe pulu pa:la: ekimanu epekeeki wina:yeke pu hala:me. Koto wanda:hali nikita: Koda:ma: ipika: hone wita:la:eki peaaluekema: niki wi la:la:me. Koto pa:la: ekita: nikana:ma: handoloma:me. ²⁹ Koda:ma: amba: talopo mea haena: la:la: wanda:halita: ipika: Eiyeketa: ipika: kamemanu paeyao amele hata:ta: ipikita: titina: hali haena:yeke pa:la:me. ³⁰ Koto pa:la: ekina: Koda:ma: amba: handa: mea ta:ta: haena: la:la: wanda:halita: ipikana:ma: wi la:la: wanda:halie. Kutupa ipikana:ma:ta: amba: wi la:la: wanda:halita: ipiki yaapo tikitiki yao haena: la:la:me. Kutupa ipikana:ma:ta: ipiki yaapo tikitiki yao haena: la:la: wanda:halita: ipika: pa:paa:la:eki koto wanda:hali pa:ta: tel i teli peaala:me.

Koda:ma: Yesu Ketiso pa:ta: yama: niki pukima: homa:la:eki

³¹ Koto pa:la: ekina: nikana:ma: eki pi loluma:pe. Do tupu: lapeke ya:la:me. Koda:ma: nika:eki peaeya:ka:na:ta: hali epima: niki pa:ta:

a:nda: lia:peke ya:la:pe. Ma:nda:ma: koto hau pea:peke na ya:la:me.
 32 Koda:ma: ota: ipika: Eiyeke sa:s:a: na piki kone niki paeyaona:eki
 peaaso homena: kiekeme. Ipika: Eiyeke niki ka:la: ekina: koto tup: ala:ta:
 ala:ta: paeyao make ipikana:ma: kiki tindipao na kiliepe. Dia:me. Ota:
 kilieke. 33 Koda:ma: talopu mea haena: la:la: wanda:halita: hali epima:
 samani piliepe. Dia:me. Koda:ma: kone iki pa:ta: alota: Eki a:nda: na
 piki wanda:halie la ala:me. 34 Hali epima: iki pa:ta: alota: Hoke yenki
 milimikie laa lapeke ya:la:pe. Dia:me. Ma:nda:ma: koto pi lapeke na
 ya:la:me. Yesu Ketisota: homeekepate Koda:ma: ipiki paa mea tiao
 ipika: popeke kikina: pitina: leekeme. Yesu Ketisoma:ta: Koda: pa:ta:
 nika: pi la: mea halao hala:me. 35 Ketisoma: niki pa:ta: pukima: homa:la:
 ekita: hali epima: ka:taalu peaapeke ya:la:pe. Kota: mo ka:nda: pa:la:eki
 minolo hamono kone o tanda tanda minolo hamono kone o mandane
 wanda:halima: a:nda: litolo haena: kone o tea:ma: homolo hamono
 kone o yamolo poloma: daumanu dia:yolo hamono kone o mandane
 wanda:halima: niki paala: tiaaso haena: kone o niki litolo haena: kone
 kutupa koto hau paeyao homeke a:nda:ma: Ketiso ipika: pukima: homa:la:
 ekita: niki pa:ta: na pina: leliepe. Dia:ma: 36 mo hande Baibolo bukana:
 wape pa:la: tup:

Nikana:ma: naka:eki peaasoma: ekina: wanda:halima: nate paeyao
 niki luekema: taapo halememe.

Sipisipi ma:na:manu luekema: piteleme tup: wanda:halima:ta: niki
 pa:ta: make hoke hau puluekema: taapo halememe laa wape
 pa:la:me.

37 Kutu pulu pelemepate dia:me. Mandane mandane hau paeyao niki
 pa:ta: ipulu haena: kone hande niki pa:ta: pukima: homeek halima:ta:
 ota: aela: baala: wanda:hali hamono la:la:me. 38 Ipkana:ma: niki pa:ta:
 pukima: homa:la: ekita: hau ma:nda:ma: ka:taalu peaapeke na ya:la: ekita:
Ima: ota: handa ulume. Homoma:ka:na: make pa hamono make oli hepeni
 nane haleme enisolo tonuma: make mo you haliwekima: make mo wele
 pita:la:eki manuma: make ame do pita:la:eki manuma: make wetupe
 pulu pa:la:eki manuma: make koto ekimanu paeyao: ipikana:ma: niki
 pa:ta: pukima: homa:la: ekita: ota: ka:taalu peaapeke na ya:la:me. 39 Do
 kenke manda hala: eki ma:nda:ma: make o do kenke oto pa:ta: pila:eki
 ma:nda:ma: make do wepia ula: alemanu paeyao pa:ta: kone ala:ta:
 ma:nda:siki homeke a:nda:ma: mo nika: Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: yama:
 Koda: ipika: pukima: homa:la:eki niki pa:ta: pa:la: ekita: ka:taalu peaapeke
 na ya:la:me.

Koda: make ipika: maleke lila: wanda:hali make

9 ¹Ima: alo ekita: ota: pi alome. Ita: Ketisona:eki ota: hata: yayapiki
 pi na alome. Holi Sipitidima: yaka hone pa:ta: handeteke haena:

Ima:ta: yayapiki pi aleme laa ya hone pa:ta: kone na ala:me. ²Ima:ta: yaka wanda:hali ota: yaka Diu tapake wanda:hali pa:ta: hone witolo hata: a:ta: tieke pu hala: ekima: ya puki pa:ta: tanda pia:tiki pu hala:me. ³Ima: iki tamba: mulueke alo hata: pa Koda:ma: I hoeyaena: laata: Ketiso yaapo ta:ma:ni pea haloeki ka:taalu pea ta:ta: halo polo pua:ka:na: yoluta: koto ana: polu pia:me. ⁴Ikita: Koda:ma: talopu mea haena: la:la: wanda:halie. Iピカナ:ma: ikita: ipika: wekiwandiki haena: laata: iki pa:ta: ipika: paa pa:la:eki waleekeme. Iピカナ:ma: iki pa:ta: mandane pimanu la: wia:tiki pea hande Lo Pimanu la kia:tiki pea ipiki pa:ta: panda:puniao ota: yeni pea:pekeeki walaata: iki pa:ta: kulu pieke ekimanu la: wia:tiki piekeme. ⁵Ikita: amba: haemeke apa:mei tieke tieke pa:ta: kini pu mea a:pa halememe. Ketiso make kenke hali au la a:pa hata:ta: iki tapake kone hayekeme. Koda:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao kilu tombuao hata: tumiki hala: ekina:ta: ipika: pi laatiki pu haoma:ka:na:ta: epelieke. Kutu pina:e.

⁶Ima:ta: Koda:ma: la: wieke pita: na yaala:me laa pi na alome. Koda:ma: ipika: la: wieke pita: ota: yaala:me. Do ekina: yeke loa:me. Iピカナ:ma: talopu mea haena: la:la: wanda:halita: Isulai tapake wanda:hali homeke na mea haena: leeke mo mandane wanda:hali make mea apa:tao haena: la:la: ekina: loa:me. ⁷Kutupa mo Eipoloha:ma:na: tapake wanda:hali paeyaota: Koda: ipika: weki wandikimanu na halememe. Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: alota: Aisa:kema: monduma: monduma: pu tia epeleme wanda:hali homeketa: naka:eki halimikie leekeme. ⁸Koto leeke ekima:ta: doeki wala:la:me. Pa Eipoloha:ma:ma: monduma: monduma: pieke wanda:hali paeyaota: Koda:na: wekiwandikimanu paeyao na haemekeme. Dia:me. Koda:ma: la: wieke ekina: monduma: monduma: pieke wanda:halita: ota: Koda:na: wanda:hali haemekeme. ⁹Koda:ma: pi la: witolota: dupa la: wiekeme. Ima: ya hone pilie natena:ta: paa la:ka:la ipulua: dina:ta: Setama: haliweki mendilieke leekeme.

¹⁰Kutu pulu pa:la:eki homeke dia:me. Lepekama: weki yaapo mendiekape mo weki yaapo ipilika: ateketa: Aisa:kee. Iピkiti: nika: apa:mei hayekeme. ¹¹⁻¹²Koda:ma:ta: mo weki yaapota: ma:nda: hondo muluekema: ipika: hone wia kone inkiki pa:ta: alota: Mupeke wekima:ta: wetepa nane wekina: e pokaalieke laa leekeme. Koto leeke pita: mo weki yaapo ai na mendiki haena: make epeke hau o hoke hau ma:nda: ai na piki haena: kone Koda:ma: leekeme. Koto ekina: Koda:ma: talopu mea haena: la:la: ekita: mo weki yaapoma: pipiki ekina: dia: yekepate pa ipika: hone wia kone wi leekeme. ¹³Mo hande Baibolo bukana: wape pa:la: tupu: Ima:ta: Dieikope pa:ta: pukina: homoa:pate pa Iso pa:ta:ta: leke tankema: handoa:me la:la:me.

¹⁴Koto pa:la: ekina: nikana:ma:ta: Koda:ma: tikitiki piki hau na pa:la:me laa loluma:pe. Ota: dia:me. ¹⁵Koda:ma: Mosesi pa:ta: alota:

Ima: hali ma:nda: epealueke hone ua:ka:na:ta: kota: yaka hone wia pulueke.

Kutupa make Ima: hali ma:nda: pa:ta: a:ta:ma: homolueke hone ua:ka:na:ta: kota: yaka hone wia pulueke laa leekeme.

¹⁶ Koto pa:la: ekina: Koda:ma: a:ta:ma: homolo hata: epekeeki puluekema:ta: hali ma:nda:na: hone pa:la:eki make pita:la:eki make Koda:ma: hone na wiki ipika: hone wia kone pilieke. ¹⁷ Mo Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: Koda:ma: Petou pa:ta: alota: Nakana:ma: dupiki hau yaapo puelena:yeke Ima: neketa: you hali mea halena: laa pua:me. Nakana:ma: yaka wele pitoloeki walaalena:yeke make kenke honiki paeyao pa:ta: hao yapeleme wanda:hali paeyaoma: yaka biki opuaalena:yeke make pua:me laa leekeme. ¹⁸ Koto pa:la: ekina: Koda:ma: ipika: hone pa:la: hali pa:ta: a:ta:ma: homolueke hone wia:ka:na:ta: kota: a:ta:ma: homilieke. Kutupa ipika: hone pa:la: hali ma:nda: make honke pea haena: lolueke hone wia:ka:na:ta: kota: honke pea haena: lelieke.

Koda:ma: mineke panka:la:eki make pa a:ta:ma: homa:la:eki make

¹⁹ Hali ma:nda:ma: I pa:ta: dupa lelieke. Koda:ma: koto hau yaapo pia:ka:na:ta: kota: Koda:ma:ta: hali ma:nda:ma: pieke ekina: ketete pia:me laa ekipa handa: wia:peke ya:la:pe. Hali epima: Koda:na: hone pa:la:eki kiaapeke ya:la:pe laa lelieke. ²⁰ Kutupiki pi lelipi halita: neketa: epi ya:ka:ta:pe. Koda:na: leke pa:ta: lia halipikii. Kenkema: wa:pa:la: kanake holiki ma:nda:ma: mo wa:pa:la: hali pa:ta: pi dupa na lelieke. Ita: dupiki kanakena: ekipa wepia hano la pipe laa na lelieke. ²¹ Kanake wepu hala: halima:ta: mo kenke meata: ipika: hone pa:la: tupu: wepilieke. Ipikana:ma: homeke kenke penkema: kone kanake homeketa: hoto homeke homekema: mea pa:tiki pea:pekeeki wepiata: kanake ma:nda:ta: nate paeyao mea pa:tiki pu hapekeeki wepia:ka:na:ta: ana: pilieke.

²² Koto: Koda:ma: koto tupu: pea la:la:me. Ipika: mineke panka:la:eki waluekema: make ipika: wele pita:la:eki wanda:halima: handena: loluekema: make hone piekeme. Koto ekina: Koda:ma: mineke pankolo hata: pi yokaaalu pea:peke yeeke wanda:halita: hande hoeyaapeke wanda:halita: pota: haena: ipikana:ma: koto wanda:halita: yuwia hao hatiki piekeme. ²³ Kutupa make ipika: paa pa:la:eki tieke pu hala:eki waluekema: hone piekeme. Koto ekita: ipikana:ma: a:ta:ma: homa:la: wanda:hali niki pa:ta: teli teli peaala:me. Koto hande teli teli peaala: paa pa:la:eki tieke pu hala: ekita: miomonoyeke niki amba:la tikitiki yao hamono la:la:me. ²⁴ Nikita: Koda:ma: wi la:la: wanda:hali hata:ta: mo mandane Diu tapake wanda:hali homeke dia:ya:la:pate pa mo mandane Diendaili tapake wanda:hali make apa:tao haloma:me. ²⁵ Hosiam: wape pa:la: ekina: Koda:ma: dupa leekeme.

Amba: mo yaka tapake na haemeke wanda:halita: Ima: iki pa:ta: Yaka wanda:halio lolueke.

Amba: pukima: na homoa: wanda:halita: Ima: iki pa:ta: alota: Yaka pukima: homolo wanda:halio lolueke laa leekeme.

²⁶Kutupa make

Koda:ma: Ikita: yaka wanda:hali na halememe laa leeke alena: koto
alena: kone
Ikita: hande da:ta hala: Koda:na: weki titi halememe laa lelieke
leekeme.

²⁷Aisayama: make Isulai wanda:hali pa:ta: alota: dupa leekeme.

Ame mo Isulai wanda:halita: hande dawala ikali tea:na: ula: hou kili
kilipiki pa:la: tupu: wopu piseteke halemepate
ika: tapakesiki homeke homekema: da:ta:la:eki milimikie.

²⁸Pa ekipeke mo Tekehalima:ta: kenke wanda:hali paeyao pa:ta: pi
yokaalu pitolota: hoto homeke kone pua: tapaalo pa:la: ekina:
loa:me leekeme.

²⁹Kutupa Aisayama: amba: leeke tupu:ta: dupa

Hande wele wotu pa:la: Tekehalima: nika: tapake mandane
wanda:hali na mea hamina: lea:ka:na: yoluta:
kota: nikita: mo hande Sodomo Komoto da yaapoma: handa:la:
wanda:hali halo puma:me leekeme.

Poloma: Isulai wanda:halina: Koda: pa:ta: yeni piekeeki

³⁰Koto ekina: do aloma: pita: eki epina: aloma:pe dupae. Diendaili
wanda:halima:ta: Koda: yaapo tikitiki yao haluekema: pota: na
weimikipate ikana:ma: Koda: pa:ta: hone tulaaleme ekima: Koda:ma: ikita:
ipiki yaapo tikitiki hamina: la:la:me. ³¹Kutu pa:la:pate hande talopu mea
haena: la:la: wanda:halima:ta: ikita: Koda: yaapo tikitiki yao hamina:
lolo peleme pi ula: ekimanu weimikipate na handa: wimikime. ³²Hali
ma:nda:ma: alota: dupa lelieke. Ekipoke na handa: wimikipe laa lelieke.
Kota: mo hande pi ula: ekimanu na handa: wimiki ekina: teke dupae.
Koda: pa:ta: hone na tulaake ika: kone hone wia pu haemeke ekina: hone
tulao haemeke ekina: pimikime. Hande wanda:hali hala:mba:liao lopao
hala: toopima: mo talopu mea haena: la:la: wanda:hali hala:mba:liao
lopaeyekeme. ³³Kota: mo Baibolo bukana: wape pa:la:eki ma:nda: dupa
Opua:pe Ima:ta: Saioni pa:ta: wanda:hali hala:mba:liao lopaalo pa:la:
toopi mea witolo ekita: wanda:hali mea lopaalo pa:la: hana: mea
witolome.

Ima: mea ulu polopate hali epima: ipiki pa:ta: hone tulaeya:ka:na:ta:
hone ka:nd:ma: homa na halieke laa wape pa:la:me.

10 ¹Yaka kame titio. Yaka puki pa:ta: witolo hone tieketa: yaka
tapake hande Diu wanda:halima: da:ta:la:eki muemena:yeke
hone witolo ekina: loa:me. Ima: iki pa:ta: hone witolo hata: Koda: pa:ta:
yeni pu halome. ²Ikana:ma: Koda:na: hau puluekema: hone wotu peleme
ekita: Ima: handa alome. Kutu pitelemepateta: ikana:ma: Koda:na:
hau puluekema: hone peleme ekita: ota:eki hando hoeyaaso hata:

pitelememe. ³ Wanda:hali Koda:ma: ipiki yaapo tikitiki yao haena: la:la: pota: ikana:ma: na handa: wiki ikana:ma: ika: kone Koda: yaapo tikitiki haluekema: pimikime. Kutu pimiki ekina: Koda:ma: wanda:hali ipiki yaapo tikitiki yao haena: la:la: pota:ta: kiao haemekeme. ⁴ Mo hande Lo Pimanu wieke dita: Ketisoma: paeyaala: ekina: ameta: hone tulaaseme wanda:halita: Koda:ma: ipiki yaapo tikitiki yao haena: ala:me.

Wanda:hali paeyaoma: da:ta:la:eki mea:pa:peke ya:la:eki

⁵ Mo hande wieke Lo Pimanu opieke halita: Koda: yaapo tikitiki yao haluekema: pita:la:eki pa:ta: Mosesima: dupa wape pa:la:me. Hali epima: mo hande Lo Pimanu opua pu haya:ka:na:ta: kota: da:ta:la:eki milieke. ⁶ Koto la:la:pate hande Koda: pa:ta: hone tulao hata: ipiki yaapo tikitiki yao haluekema: pita:la:eki pa:ta: mo Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupae. Nakana:ma: naka: kone dupa lota: na pea:peke. Oli hepeni naneta: epi a:meiliepe laa lea:ka:na:ta: kota: mo Ketiso niki pa:ta: hola:pa:niao epena:yeke honke lolo a:meilu pele ekina: loa:me. ⁷Dupa make na lota: pea:peke. Oni homemeke wanda:hali pambo hao haleme alena: epi hola:pa:niao peliepe. Kotota: mo Ketisota: niki pa:ta: paa la:ka:la opa:liaena:yeke honke lolo hola:pa:niao lolo pele ekina: loa:me. ⁸ Mo Baibolo bukana: wape pa:la: ekima:ta: doeki ala:me. Koda:ma: la:la: pita: papate na ulu pa:la:me. Ika: puki pa:ta: make mendiata: ika: kakema: make lapa:peke ya:la:me laa wape pa:la:me. Hande pita: nikana:ma: walo haloma: pi kone wanda:halima: hone tulaena: la:la: ekita: dupa. ⁹Nakana:ma: naka: kakema: Yesuta: Tekehali hala:me laa peneme yao alo make naka: puki pa:ta: Koda:ma: Yesu homa lapa: pa:ta: wieke alena: paa mea tiaeyekeme laa hone tulaeka:na:ta: kota: da:ta halipikie. ¹⁰Do ekina:yeke loa:me. Nika: puki pa:ta: hone tulaasoma: ekina: Koda:ma: nikita: ipiki yaapo tikitiki yao hamono ala:me. Nika: kakema: peneme yao aloma: ekina: nikita: da:ta haloma:me. ¹¹Kota: mo hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa

Hali epima: ipiki pa:ta: hone tulaeya:ka:na:ta: kota: hone ka:nda:ma: homa na halieke laa wape pa:la:me.

¹² Koto wape pa:la: ekita: wanda:hali paeyao pa:ta: la:la:me. Diu wanda:hali make Diendaili wanda:hali make paeyaota: homeke tupa: da:ta hapa:peke ekina: loa:me. Wanda:hali paeya tapaona: Tekehali homeke kone hala:me. Kutupa make epi ameda paeyaoma: ipika: biki laa honke lemeka:na:ta: kota: ipikana:ma: iki wotu epeaalieke. ¹³Mo hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa

Epi ameda paeyaoma: Tekehali biki laa honke lemeka:na:ta: kota: da:ta halimikie laa wape pa:la:me.

¹⁴ Kutu pulu pelempate ikana:ma:ta: hone na tulaake hata:ta: ekipa ipika: biki alo hata: honke lelimikipe. Kutupa make hande la:la: pita: na

opiki hata:ta: ekipa hone tulaalimikipe. Kutupa hali ma:nda:ma: hande pi na walea:ka:na:ta: kota: ekipa opilimikipe. ¹⁵Kutupa hande pi mea pua walaaseme wanda:hali na tapaemeka:na:ta: kota: ekipa pi walaalimikipe. Mo hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa.

Mo ota: epeke pi seliaapo mea a:paaseme wanda:halina: anke manuta: ota: yole pea ula:me laa la:la:me.

¹⁶Kutu pa:la:pate hande Pi Seliapota: pea: paeyaoama: opua puki pa:ta: na mea mendielememe. Aisayama: ipikana:ma: kone alota:

Tekehalio. Do nikana:ma: waloma: pita: epima: opua hone tulaala:pe laa leekeme.

¹⁷Koto ekina: pi opita:la: ekima: wanda:halima: hone tulaasememe. Kutupa hali ma:nda:ma: Ketisoma: pa:la:eki wala:la: ekima: wanda:halima: pi opitelememe.

¹⁸Kutu pitelempate Ima: lota: pitoloeiki dupae. Hande pita: wanda:halima: na opelememe ala: ekita: ota: alemepe. Dia:me amba: opimime. Hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa

Mo pi mea puaaseme haliwekina: kakema: lemeke pi manuta: kenke paeyao pa:ta: amba: pa:la:me.

Ikana:ma: lemeke pi manuta: kenke honiki pa:ta: haleme wanda:halima: amba: opelememe laa wape pa:la:me.

¹⁹Ima: paa lota: pitolo ekita: dupa. Isulai wanda:halima:ta: hande pita: hone na wimikipe. Dia:me. Ikana:ma: opua kone halememe. Mosesima:ta: Koda:na: pi lawaaso hata: ipikana:ma: amba:la pi alo alota:

Ima:ta: pa ika: ta:ta: pea hao haleme wanda:hali ota: tapake tieke na haleme wanda:hali kone mea haena: loa:ka:na:ta: ikana:ma: hoke hone witolo hata: Ima: pitolo ekina: sokulama: homilimikie.

Kutupa mo hone wopu na witeleme wanda:hali Ima: mea haena: loa:ka:na:ta: ikana:ma: kutu pitolo ekina: mineke pankelimitie laa wape pa:la:me.

²⁰Kutupa Aisayama: Koda:na:eki lawaaso hata: doolema: na homeke dupa leekeme.

I na weimi wanda:halima: kone I handa: wimime laata: I haloeki lota: na pimi wanda:hali pa:ta: kone yaka kone peneme yao walao:me laa leekeme.

²¹Koto leekepate paa ipikana:ma: mo Isulai wanda:hali pa:ta: Koda:na:eki lawaaso hata: alota:

Yaka pi na opiki I kiaaseme wanda:hali pa:ta: kone Ima:ta: epoe la alo hano nate opa pa pambolo yapea:me laa leekeme.

Koda:ma: Isulai wanda:hali pa:ta: a:ta:ma: homo hayekeki

11

¹Koto pa:la: ekina: Ima: lota: pitolo ekita: dupa. Koda:ma:ta: ota: ipika: wanda:hali kiaekeyekepe. Ota: dia:me. I kone Isulai hali

hata: Eipoloha:ma:ta: yaka apa:mei hayekepate Ita: Benisamini tapake hali halome. ²Koda:ma:ta: panake pa:ta: talopu mea haena: la:la: ipika: wanda:halita: na kiaekekeme. Hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: Ilaidiama: Isulai wanda:hali pa:ta: pi alo hata: Koda: pa:ta: ota: honke leeke ekita: ikana:ma: opimime. ³Ipkana:ma: alota:

Tekehario. Naka: potopede haliweki liaata: naka: olodamanu londolo baota: Ita: yasaki halopate I make luekema: taapelememe laa leekeme.

⁴Koda:ma: ipika: pi hombo peaasota: eki pi leekepe. Ipkana:ma: leeke ekita: dupa.

Hande yayapiki koda: Beiele pa:ta:na: panda:puniao yeni na pimiki haliweki ⁷daoseni haliweki kone Ima: mea yakaeki haena: lolome laa leekeme.

⁵Koto pieke ekita: ame make pitelememe. Koda:ma: a:ta: pieke handaata: mandane wanda:hali hosiki ipkana:ma: talopu mea haena: la:la:me.

⁶Koda:ma: a:ta: wotu pa:leke handaata: talopu mea haena: la:tiki pita:la:me. Koto ekina: wanda:halima: ika: piteleme hauna: na mea haena: ala:me. Koda:ma:ta: wanda:halima: ika: piteleme hauna: mea haena: lea:ka:na: yoluta: kota: ipika: a:ta: pa:la: ekita: ota:eki dia:yolo pia:me.

⁷Koto pa:la: ekina: nikana:ma: eki pi loluma:pe. Isulai wanda:halima: ika: weimiki ekita: na handa: wimikime. Koda:ma: hande talopu mea haena: leeke wanda:hali tepo tepo homeke handa: wimikipate mo mandane wanda:halima:ta: Koda:ma: wi leeke ekita: na opimikime.

⁸Hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa

Koda:ma: ikita: hone na wiki wanda:hali haena: leekeme.

Kutupa haena: leeke ekima: mo wanda:hali hatiki a:pa ame do make hata:ta: ika: lekema: na handeke ika: katakema: make na opiki pa pambo halememe laa wape pa:la:me.

⁹Deipidima: make wape pa:la:eki dupa

Mo wanda:halita: ika: ne pambolo peleme ekimanu pa:ta: pua hata: ma:nda:ma: maala: hona:na: tea wimika:na:ta: epifieke.

Lopa hata: panisi mimika:na:ta: epifieke.

¹⁰Ika: leke handupa handa:peke na yolo hata: ka:nda:ma: homa houwolo puniao hatiki pimika:na:ta: epifieke laa wape pa:la:me.

¹¹Koto pa:la: ekina: Ima: lota: pitoloeiki dupae. Mo Diu wanda:halita: hala:mba:liao lopaata: paa na tiaake u pelia halimikipe. Ota: dia:me. Mo Diu wanda:halima: hoke hau pimiki handaata: Diendaili wanda:halima:ta: da:ta:la:eki minelememe. Kutu pitelemeke handaata: Diu wanda:halima: iki pa:ta: honditi pitelememe. ¹²Mo Diu wanda:halima: hoke hau pimiki handaata: mandane kenke wanda:halima:ta: wamo wamo pea pita:la: ekimanu minelememe. Koda:na: hau pu hoeyaemeke handaata: Diendaili wanda:halima:ta: wamo wamo pea pita:la: ekimanu minelememe. Mo Diu

da:ta:la:eki meleme wanda:hali amele apa:tao Diu wanda:hali paeyaoma:
make mimika:na:ta: kota: mo hande wamo wamo pea pita:la: ekimanu
daeyalieke.

Koda:ma: mo Diendaili wanda:hali da:taala:eki

¹³ Ima: Diendaili wanda:hali iki pa:ta: do alo pita: doe ki loluekema:
loa:me. Ita: Diendaili wanda:hali ika: aposolo hali halo ekina: Koda:ma:
I pa:ta: walea: e pokaaluekema: ta:na:ma: homa honkopu hao hata:
pokaalueke. ¹⁴ Pa mata:la:me. Mandane ya tapake wanda:hali Ima: honditi
peaaso hata: da:ta:la:eki mina: lolua:pe mata:la:me. ¹⁵ Koda:ma: Diu
wanda:hali kiaeyeke pita: ipikana:ma: mo mandane kenke wanda:halita:
ipika: yankeketa*ti* haena: leekeme. Kutu pieke handaata: Koda:ma: Diu
wanda:hali paa handa: mia:ka:na:ta: kota: kutu pulu pa:la: ekita: mo homa
toko ula: wanda:hali paa mea da:taalo pa:la: ekina: pa:la:me.

¹⁶ Hali ma:nda:ma: palaowa kake naneeki tunkula: mea Koda: pa:ta:
halea:ka:na:ta: kota: mo honiki ulu pulueki make Koda:na:eki kone
wilieke. Koto tupa: make ti pikimanu Koda: pa:ta: halea:ka:na:ta: kota:
oli palekemanu make ipika:eki kone halieke. ¹⁷ Ambu s lopao wata:lao
hala: olipi tina: palekemanu mandaneeki tonda:pa: mepi pea mea pa opa
pa hala: olipi ti ma:nda:na: paleke tonda:pa: mea mo hande wata:laala:
ekina: palekena: mea tunaala:me. Diendaili wanda:hali ikita: mo hande
pa opa hala: olipi tima: handelempate mo Diu wanda:hali pa:ta: a:pa:la:
epeke epeke haumanu ikana:ma: minelememe. ¹⁸ Koto ekina: mo hande
palekemanu tonda:pa: mepi pieke tupa: Koda:ma: kiaeyeke wanda:halita:
ikana:ma: koto wanda:hali ankulalo peleme honemanu na wia:pa:peke.
Eki epina: ikana:ma: handaena: hau pilimikipe. Ikita: pa paleke homeke
halememe. Paleke manuma:ta: piki pa:ta: pankeke na pitaasa:me. Pikima:
kone paleke pa:ta: pankeke pitaasa:me.

¹⁹ Koto pa:la:pate ikana:ma: alota: dupa lelimikie. Ota: ya:la:pate mo
hande palekemanu tonda:pa: mepi pieke ekita: mo palekemanu haemeke
alena:ta: pa niki mea tunao hamono loluekema: piekeme laa lelimikie.
²⁰ Koto make ota:eki ya:la:pate Diu wanda:hali ikana:ma: hone na
tulaemeke handaa ipikana:ma: tonda:pa: mepi pea pa:la:me. Diendaili
wandahali ikana:ma: hone tulaaseme ekina: tunao halememe. Kutupa
halemepate ikana:ma: I handaena: haumanu hone na wiki ika: loke
tonkao paala:ma: homa yopu hapa:peke. ²¹ Mo hande Diu wanda:halita:
ota: ti palekemanu haemekepate Koda:ma: pa haena: pi na leeke ekina:
iki make pa hapa:peke laa lelieke hone witelemepe. ²² Kutu pieke ekina:
ikana:ma:ta: Koda: ipika: a:ta:ma: homa:la: hau make ipika: takalake hau
pita:la:eki make hone wotu wia:pa:peke. Koda:ma:ta: lopeleme wanda:hali
pa:ta: takalake hau peata: ikita: ipika: a:ta:ma: homa:la:eki taapuna:
hao hamina: ipika: a:ta:ma: homa:la: hau iki pa:ta: ka:la:me. Koto a:nda:

iki make ipika: a:ta:ma: homa:la:eki taapuna: na hao haemeka:na:ta:
 ipikana:ma: iki make tonda:pa: mepi pilieke. ²³Diu wanda:halima: make
 ika: hone na tulao haemekeeki mina:pa:laemeka:na:ta: Koda:ma: ika: amba:
 haemeke alena: paa mea tunao haena: lerieke. Pa ekipeke. Koda:ma: iki
 paa mea tunao hapeke ya:la:me. ²⁴Diendaili wanda:hali ikita: pa opa hala:
 olipi ti tonda:pa: mepi pieke palekema: handelememe. Kutupa ikita: ambu
 sa lopao wata:lao hala: olipi ti pa:ta: kone mea tunao hamina: la:la:me.
 Diu wanda:halita: mo hande ambu sa lopao wata:lao hala: olipi ti paleke
 manuma: handelememe. Koda:ma: koto tonda:pa: mepi pieke palekemanu
 ika: ota: tina: paa mea tunao haena: lea:ka:na:ta: yapa: pilieke.

Koda:ma: wanda:hali paeyao pa:ta: a:ta:ma: homa:la:eki

²⁵ Ya kame titio. Pi homeke a:nda:ta: a:mbao ula:me. Ikana:ma:
 handoemena:yeke Ita: hone pa:la:me. Kotoeki handemeka:na:ta:
 kota: ikana:ma: ame do kone alota: Nikita: pita:la: ekimanu paeyao
 handoloma:me pi paa na lelimikie. Koto a:mbao ula: ekita: dupa. Mo
 mandane Isulai wanda:halima: pi na opiteleme ekita: hoto paeyao na opu
 haluekema: na pitelememe. Pua:tiki pua Koda:ma: Diendaili wanda:hali
 mina:la: tombo ana:na: mia:ka:na:ta: pilimikie. ²⁶Kutupa Koda:ma: Isulai
 wanda:hali paeyao koto tupa: da:taaliek. Hande Baibolo bukana: wape
 pa:la: ekita: dupa

Hande Da:taala: Halita: Saioni nane hao a:pa mo Dieikope tapake
 wanda:halina: hoke hau pimiki ekimanu yok: milieke.

²⁷ Iピkana:ma: alota: Ima: ika: hoke haumanu pa paeyowa:ka:na:ta:
Ima: iki ame^{le} pi la: ulueke laa wape pa:la:me.

²⁸ Diu wanda:hali ikana:ma: hande Pi Seliapo kiao haleme ekina: ikita:
 Koda:na: a:nda: tunkuliki wanda:hali halememe. Kutu peleme ekima:
 Diendaili wanda:hali ikana:ma: tamba: mina:la: hau minelememe. Kutu
 pitelemepate Koda:ma: amba: ika: apa:mei ameda pa:ta: pi la: witolo
 alota: Ikana:ma: mendilimi wekiwandiki manuta: yaka yankeketonu
 halimikie laa leeke handaata: Diu wanda:hali ikita: Koda:na: yankeketonu
 halememe. ²⁹Wanda:hali epi amedata: Koda:ma: mea haena: ala:eki
 make epeaasa:eki pia:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: hone ma:nda: topo pea
 na wilieke. ³⁰Amba:ta: Diendaili wanda:hali ikana:ma:ta: Koda:na: pi na
 opu haemekepate ameta: Diu wanda:halima: Koda:na: pi na opueleme
 ekina: Koda:na: a:ta:ma: homa:la:eki ikana:ma: melememe. ³¹Koto peleme
 tupa: ikana:ma:ta: hande a:ta:ma: homa:la:eki melemeke handaata:
 ameta: Diu wanda:halima: Koda:na: pi na opu halememe. Koto peleme
 ekina:ta: Koda:na: a:ta:ma: homa:la:eki mulu peleme ekina: pitelememe.
³²Koda:ma:ta: ipika: pi na opiteleme wanda:hali paeyao ipikana:ma:
 dipula pil: wanda:hali leke hao haena: laata: paeyao pa:ta: a:ta:ma:
 homoluekema: kone pa:la:me.

Nikana:ma: Koda:na: pi laamana:te

³³Koda:na: ipika: hamoko hala: ekita: ota: hone mateke some kiakée.
Ipika: epeke hone wita:la:eki make ipika: handa:la:eki make kinuku
dia:me. IpiKana:ma: dupa:pe laa ala:eki manuna: teke manuta: hali epima:
handa: wia la kiliepe. IpiKana:ma: pita:la: haumanu hali epima: handa:
tapaapeke ya:la:pe. ³⁴Hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa

Tekehali ipika: hone wita:la:eki hali epima: handa:la:pe.

Hali epima: ipiki pa:ta: dupie laa mana: leekepe.

³⁵Hali epima: Koda: pa:ta: ipika: tondiki wina: loluekema: pa ipiki
pa:ta: ala:ta: ma:nda: pa hameke halekepe laa wape pa:la:me.

³⁶Koda:ma:ta: ala:ta: ala:ta: paeyao ipikana:ma: wepia wina: la:la:me.
Kutupa ala:ta: ala:ta: paeyao ipikana:ma: kone pa putia pulu pulu haena:
ala:me. Kutu pa:la: ekita: ala:ta: ala:ta: paeyao ipika:eki kone wina:
loluekema: pa:la:me. Nikana:ma:ta: Koda:na: pita: hoto paeyao laatiki pu
hamana:e. Kutu pina:e.

Koda:na: e pokalo hata: haloma:eki

12 ¹Koto pa:la: ekina: yaka kame titio. Koda:ma: niki pa:ta:
a:ta:ma: wotu homo haleke handaata: Ima: iki pa:ta: honke
aloeki ma:nda:ta: dupa. Hande hotekemanu lia Koda: pa:ta: halemeke
tupa: ame ikana:ma:ta: ika: loke manuta: pa da:ta hata: kone Koda:
pa:ta: hala:pa:peke. Ikana:ma: kutu pimika:na:ta: kota: ikita: ipika:eki
hata:ta: ipika: e pokaaluekema: make ipiki ta:na:ma: homaaluekema:
make pilimikie. Kutu pita:la: hauta: Koda: pa:ta: panda:puniao ika:
temokoma: ota: yeri pita:la:eki pea:pa:peke aleo. ²Ikana:ma:ta: pa kenke
wanda:halima: pu haleme ekimanu tonka:na: apa:tao puluekema: hone na
wia:pa:peke. Koto pa:la:pate Koda:ma: ika: hone topo pea wiaaso ika: puki
make la:ka:laena: lapa:peke. IpiKana:ma: kutu pia:ka:na:ta: kota: ikana:ma:
Koda:na: hone pa:la: ekita: handilimikie. Kutu pita:la: ekita: epekeeki
make Koda: ta:na:ma: homaasa:eki make eki a:nda: na piki ota: seliapo
pea ula:eki make pita:la:me.

³Koda:ma: ipika: pa hameke a:ta:ma: homa:la:eki I pa:ta: kieke
handaata: kota: Ima: iki paeyao pa:ta: pi dupa alome. Naka: kone neke
pa:ta: hone witolota: Ita: ya handoloeki ya haloeki make wanda:halina:eki
ankulao halome laa koto hone na wia:peke. Iki homeke homekema:ta:
ika: ika: kone hosiki yao hone wia hata: Koda:ma: ka:la: hone tulaasa:eki
ana:na: handaata: hone u hapa:peke. ⁴Niki paeyona: loke pa:ta:ta: tuna
tuna pea hala: alemanu hao hala:pate ika: piteleme haumanu ta:ta: ta:ta:
lo pu halememe. ⁵Koto tupa: niki make wanda:hali wopu haloma:pate
Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata: homeke loke tupa: haloma:me. Kutupa
hata:ta: koto lokena: tuna tuna pa:la: ekimanu ya:leke handaata: niki

make tuna alualu pea haloma:me. ⁶Koto pa:la: ekina: mo Koda:ma: pa hameke a:ta:ma: homolo hata: niki homeke homeke pa:ta: ka:la: ekimanu handaa mea mo Ketiso tapake ame^{le} hata: pi:ti ki pumana:e. Koda:ma:ta: mo ipika: pi lawaasa: ekita: niki pa:ta: kia:ka:na:ta: kota: ekipiki hone tulaasa:eki niki pa:ta: pitia:ka:na:ta: koto ekima: lawamana:e. ⁷Koda:ma:ta: mo Ketiso wanda:hali tamba: mea:peke ekita: niki kia:ka:na:ta: kota: nikana:ma: tamba: mea:peke ya:la:me. Koda:ma:ta: mo pi wala:la: ekita: niki pa:ta: kia:ka:na:ta: kota: nikana:ma: ipika: pi wala:peke ya:la:me. ⁸Koda:ma:ta: mo wanda:hali sutiaasa: ekita: niki pa:ta: kia:ka:na:ta: kota: sutiatiki pumana:e. Hali ma:nda:ma: ipika: wia hala: alemanu kone wanda:hali pa:ta: teli teli peaeyaa:ka:na:ta: kota: epeke moke pitolo hata: pea:peke ya:la:me. Hali ma:nda: ipikita: biki ula: hali haya:ka:na:ta: kota: honkopu hao e poka:peke ya:la:me. Hali ma:nda:ma: wanda:hali pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: pa:ta:lea:ka:na:ta: kota: ta:na:ma: homolo hata: pa:ta:la:peke ya:la:me.

⁹Wanda:hali pa:ta: pukima: homemeka:na:ta: kota: ota: pukima: homa:pa:peke. Ikana:ma: hokeeki handaata: linka: la:pa lopa hapa:peke. Epeke ekita: mea mina hapa:peke. ¹⁰Ikana:ma: ika: Ketiso kametiti ame^{le} ika: kone pukima: homa alualu pea hapa:peke. Kutupa ika: ika: kone lu mina:nia alualu puluekema: taapo hapa:peke. ¹¹E pokolo hata:ta: soka:la: homa hata: na pokeke honkopu hao hata: poka:pa:peke. Tekehalina: e pokaaso hata:ta: puki loke paeyao ipiki pa:ta: halolo hata: pokaapa:peke. ¹²Tekehalima: pulu pa:la: ekina: handeteke hata: ta:na:ma: homa hapa:peke. Ka:nda:piki haumanu iki pa:ta: epea:ka:na:ta: kota: honkopu hao hata: handeteke hapa:peke. Hoto paeyao yeni pea:ti ki pu hapa:peke. ¹³Mandane Ketiso yankeeke manuma: ota: mea:peke yelia: alemanu mea:peke na ya:ka:na:ta: kota: ikana:ma: ika: wia haleme ekimanu kone telipa ma:nda: hala:pa:peke. Da ma:nda: nane haleme Ketiso wanda:hali kimisu a:pa pitimika:na:ta: kota: ika: da pa:ta: handa: mea peliaapa:peke.

¹⁴Iki pa:ta: a:nda: liteleme wanda:halita: Koda:ma: koto wanda:hali epeaena: ikana:ma: yeni pea:pa:peke. Koda:ma: hoeyaena: laa yeni na piki epeaena: laa yeni pea:pa:peke. ¹⁵Wanda:hali epi amedama: ta:na:ma: homemeka:na:ta: kota: ikana:ma: make iki ame^{le} mandakena: ta:na:ma: homa:pa:peke. E aleme wanda:hali make ikana:ma: make iki ame^{le} mandakena: e lapa:peke. ¹⁶Ikana:ma: ika: homeke homekema: ika: ika: kone hone witolo piteleme tupa: ma:nda: ma:nda: pa:ta: make mandake tupa: kone pa hone wia:pa:peke. Ikana:ma: I handaena: hau na piki hosiki wanda:halima: piteleme ekimanu make handa: mea pea:pa:peke. Ikana:ma:ta: I homeke hone wotu ulu halie laa hone na wia:pa:peke.

¹⁷Hali ma:nda:ma: iki pa:ta: hoke hau pia:ka:na:ta: kota: ikana:ma: ipiki make hombo peaaso hata: hoke hau na pea:pa:peke. Wanda:hali paeyao:ma:ta: Do hauta: epeke ekie laa hone witelemeeki kone

pea:pa:peke. ¹⁸ Wanda:hali paeyao ame:le a:nda: pelia hao haluekema: mo koto hauna: pota:manu handa: uluekema: honkopu hao weiya:pa:peke.

¹⁹ Ya yankeeke titio. Ma:nda:ma: iki pa:ta: hokeeki pia:ka:na:ta: kota: yenki mulu peleme hone na wia:pa:peke. Ika: yenki meaake hauta: Koda:ma: mineke panka:la: ekima: peaowaena: lapa:peke. Hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa

Tekehalima: alota: Yenki meaake hauta: Ima: pulueke laa wape pa:la:me.

²⁰ Hande Baibolo bukana: paa ma:nda: wape pa:la: ekita: dupa Naka: a:nda: tunkuliki halita: tea:ma: homea:ka:na:ta: kota: ne hala:peke.

Ikali na:na:ma: make homea:ka:na:ta: kota: ikali naa hala:peke.

Kutupiki hau pika:na:ta: kota: mo hali ipika: you mandata: ti lankake mea momba:lalipikie laa wape pa:la:me.

²¹ Hoke hauma: iki mea lopaena: handa: pelia na hake epeke hau piteleme ekima:ta: hoke hau bepolaena: lapa:peke.

Kapomanina: biki ula: haliwekina: pi opua:peke ya:la:eki

13 ¹ Iki paeyao:ma: mo kapomanina: biki ula: haliwekina: pi opua:peke ya:la:me. Do ekina:yeke loa:me. Koda:ma: you hali ma:nda:ma:ta: wanda:hali handeteke haena: mea haena: lea:ka:na:ta: kota: handeteke hapeke ya:la:me. Kutupa ame do handeteke haleme you haliwekita: Koda:ma: pina:e laa mea haleke handa halememe. ² Hali epima: ame do haleme you haliwekina: pi yoka: mea baeya:ka:na:ta: kota: Koda:ma: pina:e laa la:la: pi kone yoka: mea baaso pita:la:me. Kutupiki hau pita:la: halita: ipiki pa:ta: kone panisi pea:pekeeki milieke. ³ Epeke hau pu haleme wanda:halima:ta: handeteke haleme you haliweki pa:ta: paala:ma: na homolo pelemepate hoke hau pu haleme wanda:halima:ta: paala:ma: homilimikie. Nakana:ma: mo handeteke hala: you hali pa:ta: paala:ma: na homolueke hone wika:na:ta: kota: epeke hau pu halipikie ipikana:ma: handaata: naka: pi laalieke. ⁴ Pa ekipeke ipikita: Koda:na: e pokaasa: hali hata: neke epeaaso pita:la:me. Kota: a:nda: nakana:ma: hoke hau pika:na:ta: kota: mo halita: ota: panisi peaalo pa:la: hali hala: ekina: neketa: ipiki pa:ta: paala:ma: homa halipikie. Mo hali ipikana:ma: Koda:na: e pokaasa: hali hata:ta: hoke hau pu haleme wanda:halima:ta: Koda:ma: ipika: mineke panka:la:eki kone ipikana:ma: peaasa:me. ⁵ Kutu pita:la: ekina: mo handeteke haleme you haliwekina: pi ikana:ma: ota: opua:peke ya:la:me. Koda:na: mineke panka:la: ekina: homeke dia:me. Ika: puki tukiki pa:ta: koto hau pulu peleme ekita: ota:eki iki wala:leke handa loa:me.

⁶ Mo hande handeteke haleme you haliwekima:ta: wanda:hali pa:ta: eki haumanu pimika:na:ta: kota: Koda:na: e kone pokaaso pitelememe. Kutu

piteleme ekina: ikana:ma: dakisi mani halo halememe. ⁷Koto ekina: mo haliweki pa:ta: halo peleme ekita: ota: hala:pa:peke. Dakisi mani ta:ta: ta:ta: piki ekimanu ma:nda: ma:nda: lo hala:pa:peke. Kutupa mo haliweki pa:ta: homu pea hata: ika: pi make opua:pa:peke.

Ika: ame_{le} hata: pu alualu pea:peke haumanu

⁸Ikana:ma: tondiki ma:nda: ota: na wina: leke pa mo tondiki homeke homeke ula: ekita: dupa. Ika: ika: kone pukima: homa: alualu pea hapa:peke. Hali epima: ma:nda: pa:ta: pukima: homea:ka:na:ta: kota: mo hande Lo Pimanu opua:la:me. ⁹Hande pi ula:eki manuta: Hali ma:nda:na: wanda:na: hakopu na tunkuliki o ma:nda: ota: homena: honema: kone na liki o pake na neke o ma:nda:na: alemanu muluekema: leke na pola:paapa:peke laa la: ula: pimanu make mandane ekimanu tonka:na: koto pimanu paeyaona: titina: pi homeketa: dupa ula:me. Nakana:ma:ta: neke pa:ta: kone pukima: homele tupa: koto tupa: ma:nda: pa:ta: make pukima: homa:peke laa wape pa:la:me. ¹⁰Hali epima: ma:nda: pa:ta: pukima: homea:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: eki a:nda: na pilieke. Kutu pita:la: ekina: pukima: homa:la: halima:ta: mo hande Lo Pimanu paeyao kone opua:la:me.

¹¹Do hau pulu peleme ekita: do ekina: yeke loa:me. Ame do haloma: nateta: ikana:ma: hone wilimime. Ame ikita: u na peliki tiao hapeke nate amba: epa:la:me. Amba: nikita: Ketiso pa:ta: hone tulao haoma: ekita: hokulu pia:me. Kutu puma:pate ameta: niki mea tiaalo pa:la: nateta: hosiki teke pa:ta: ya:la:me. ¹²Da kelepuluekema: yeke timba: la:la: ekita: paelieke. Timba hata: pu haloma: ekimanu mina:pa:laota: paana: hata: a:nda: pea:peke ya:la: alemanu mea miniki hamana:e. ¹³Nikita: natena: pominoloma: wanda:hali leke hata:ta: popeke pa:la: haumanu pumana:e. Hoke ikali naa keaaso hata: yaala:ma: na homeke haumanu make suseke haasa: hau pamba na piki haumanu make a:nda: pita:la:eki honditi pita:la:eki make kutupiki haumanu ikana:ma: pea:peke na ya:la:me.

¹⁴Ikana:ma:ta: ika: lokena: hoke hau tekema: iki hoke hau puemena:yeke sutiaasa: ekimanu na opiki Tekehali Yesu Ketiso ipika: a:nda: pea:peke alemanu mea miniki hapa:peke.

Damako piki Ketiso yankekemanu

14 ¹Hali ma:nda:ta: ipika: hone tulao hala:eki damako pu pa wia:ka:na:ta: kota: iki ame_{le} apa:tao haena: ikana:ma: handa: mea:pa:peke. Kutu pulu peleme pate ipikana:ma: ipika: hone wia pita:la:eki manuna: ikana:ma: ipiki ame_{le} ape na lapa:peke. ²Hali ma:nda:ma:ta: hone tulao hata: nemanu paeyao napeke ya:la:pate hande damako piki hone tulaasa: halima:ta: ena: nok:a:pa:la: nemanu homeke mea nelieke. ³Mo hande nemanu paeyao napeke ya:la: halima:ta: hande

ena: noka:pa:la: nemanu homeke nala: hali pa:ta: laaso hata: ninamu no hala: halie lapeke na ya:la:me. Kutupa make mo hande ena: noka:pa:la: nemanu homeke nala: halima:ta: hande ne paeyao nala: hali pata: hone u hoeyaaso hata: neketa: hoke halie laa lapeke na ya:la:me. Do alo ekita: do ekina: yeke loa:me. Hande ne paeyao nala: halita: Koda:ma: ipiki amba: handa: ma:la:me. ⁴Hali ma:nda:na: e pokaasa: hali pa:ta: hone u hoeyaasa: hali neketa: epi ya:ka:ta:pe. Pu hoeyaaleme laa make epeke peleme laa make ipika: Tekehalima: homeke lelieke. Ipika: Tekehalima: epeke tupu: pina: lapeke ya:la: ekima: mo halima: epeke tupu: pilieke.

⁵Hali ma:nda: ipika: honema:ta: nate ma:nda:ta: tiekee pa mandane nate manuta: paekie hone wita:la:pate paa hali ma:nda: ipika: honema:ta: natemanu paeyao homekeeki kone hone wita:la:me. Hali paeyao homeke homekema:ta: Do pa:la: ekita: ota: pea:peke ya:la:ekie laa hone wia lea:ka:na:ta: epelieke. ⁶Hali epima: ipika: hone wia nate ma:nda:ta: tiekee laa hone wia:ka:na:ta: kota: Tekehalina: pi laaso hata: hone wita:la:me. Hali epima: nemanu paeyao no haya:ka:na:ta: kota: Tekehalina: pi laaso hata: no hala:me. Mo nemanu meata: Koda: pa:ta: keiyae pi laa nala: ekina: loa:me. Hali epima: mandane nemanu napeke kiaeaya:ka:na:ta: kota: Koda: pa:ta: keiyae pi laa Tekehalina: pi laaso hata: pita:la:me. ⁷Niki do haloma: haliweki ma:nda:ma: hone witolota: ya halo ekita: yakaeki homekee pi na leke make I homolo poloeki make ya homekee pi lapeke na ya:la:me. ⁸Nikana:ma: niki da:ta hata:ta: Tekehalina: pi lao haluekema: haloma:me. Niki homolo poloma:eki make Tekehalina: pi laaluekema: homolumeke. Koto ekina: nikita: pa haoma:ka:na: make homoma:ka:na: make nikita: Tekehalina: ekie. ⁹Ketiso homa paa tiao hala: ekita: ame do pa haloma: wanda:hali make amba: homemeke wanda:hali make niki paeyaoona: Tekehali haluekema: pa:la:me. ¹⁰Koto pa:la:pate pa nakana:ma: naka: Ketiso yankee hala:eki handaata: ekipeke hone u hoeyaasepe. Kutupa nakana:ma: make naka: Ketiso yankee pa:ta: ekipeke la la pitelepe. Koda:ma: niki ame^{le} pi yokaluu pina:yeke ipika: leke popelekena: niki paeyao pua halumeke. ¹¹Hande Baibolo bukana: wape pa:la:eki dupa Tekehalima: alota: Ita: da:ta halo ekina: wanda:hali paeyao:ma:ta: tumiki yotuao I pa:ta: panda: punialimikie.

Kutupa wanda:hali paeyao:ma: I pa:ta: alota: Neke ota: Koda: haleme laa lelimikie laa wape pa:la:me.

¹²Koto pa:la: ekina: niki paeyao niki homeke homekema: nika: poloma: ekimanu Koda: pa:ta: ka:la:pa la halumeke.

Ketiso yankekema: hokeeki pina: lapeke ekimanu na pumana:

¹³Koto ekina: nika: nika: kone nika: haloma:eki handaata: hone na u hoeyaama:na: pea:pa:peke aleo. Dia:me. Hone dupa wia:pa:peke aleo. Ika: Ketiso yankee hoke hauma: hala:mba:liao mea lopaama:na: hau

ma:nda: na pea:pa:peke. ¹⁴Ita: Tekehali Yesu yaapo ta:ma:ni poloeki yalo hata: hone ota: dupa witolome. Aleta: ma:nda: homeke a:nda:ta: ipika: kone hone wia pa na hoeta:la:me. Hali ma:nda: ipika: honema:ta: aleta: ma:nda:ma: I hoeyaalieke hone wia hata: kone pa meisa meisa pea pia:ka:na:ta: kota: mo hali ipika: kone hoeyaalieke. ¹⁵Nakana:ma: ne ma:nda: nale ekima:ta: naka: Ketiso yankeeke ma:nda: hala:mba:liao mea lopaeka:na:ta: kota: nakana:ma: ipiki pa:ta: pukima: homa:la:eki pitolo na piteleme. Ketisota: mo hali pa:ta: homeekepate kone nakana:ma: ne ma:nda: nale ekima: mo hali na hoeyaena: lapeke. ¹⁶Ikana:ma: do ekita: epekeekie laa aleme ekita: mandane wanda:halima: dia:me. Do ekita: hokeekie laa pi na lena: lapa:peke. ¹⁷Mo hande Koda: ipika: Kilu Tombuao Hala: ekita: kota: ne ikali nala: ekima: na pa:la:me. Mo hande Holi Sipitidima: kita:la:eki manuta: tikitiki yao hala:eki puki lopa:niaasa:eki ta:na:ma: homa:la:eki koto ekimanu kita:la: ekima: pa:la:me. ¹⁸Kutupa hali epima: Ketisona: hau dupa peaeya:ka:na:ta: kota: Koda:ma: ipiki pa:ta: ta:na:ma: homilieke. Kutupa wanda:halima: make ipiki pa:ta: epeke pita:la:me laa ipika: pi laalimikie.

¹⁹Koto pa:la: ekina: nikana:ma:ta: a:nda: pelia pata: pea halo poloma:eki make nika: nika: kone honkopu hatia alualu pea halo poloma:eki koto hau manuta: ota: pumana:e. ²⁰Nakana:ma: nemanu paeyao noluekema: hone witele ekima: Koda:ma: pa:la:eki na hoeyaena: lapeke. Nemanu paeyao pa napeke ya:la:pate nakana:ma: ne ma:nda: nale ekima: hali ma:nda:ma: hala:mba:liao lopa hoke hau pia:ka:na:ta: kota: nakana:ma: pu hoeyaaseme. ²¹Epeke hau pulu pa:la: ekita: dupae. Ne ikali nala:eki make hau ma:nda: pea:pekeeki make naka: Ketiso yankeeke mea lopaapeke nono pia:ka:na:ta: kota: koto hauta: paapa:peke. ²²Kutupiki haumanu pita:la: ekina: nakana:ma: hone witele ekita: Koda: yaapo ipilika: homeke wia:pa:peke. Hali ma:nda:ma: Do hauta: epekeeki laa pitolo hata: kone pu hoeyaasome pi na lea:ka:na:ta: kota: koto hali ipikita: ota: ta:na:ma: homa halieke. ²³Kutu pa:la:pate mo halima: nalo nalo hata: kone hone ti yokea:ka:na:ta: kota: hone tulao hata: na nala: ekina: Koda:ma: mo hali pa:ta: alota: Nakana:ma: do hauta: pu hoeyaaseme laa lelieke. Hau paeyao puluekema:ta: hone tulao hata: na puma:ka:na:ta: kota: hoke hau pulumeke.

Ika: kone ta:na:ma: na homaake

15 ¹Nikana:ma:ta: nika: hone tulao haloma:eki honkopu hao hata:ta: mo damako piki wanda:hal ika: ka:nda: pa:la: ekimanu meatia pena:yeke tamba: mumana:e. Nikana:ma: niki kone ta:na:ma: na homaamana:e. ²Dia:me. Nika: Ketiso yankeeke ipika: hone tulaasa:eki sutialuekema: kota: niki paeyao homeke homekema: ipiki epeaaso ta:na:ma: homa:tiamana:e. ³Ketisoma:ta: ipika: hone pa:la:eki na pu

hayeke ekina:yeke loa:me. Dia:me. Hande Baibolo bukana: wape pa:la:ekita: dupae. Wanda:halima: neke pa:ta: pi la la pimikieki manuta: I pa:ta: kone pi la la pitolo pimikime laa wape pa:la:me. ⁴Mo hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekimanu paeyaota: niki waluekema: wape pea pelememe. Mo hande Baibolo bukana: wape pa:la:eki manuma:ta: niki sutia tia pitolo haena: niki tiao hata: mo hande la: ula: ekimanu yaena:yeke handeteke hao hamono ula:me. ⁵Kutupa hande niki sutia tia pea handeteke hamono ala: Koda:ma:ta: ikana:ma: Yesu Ketisoma: pu hayekeeki telia: mea pulu hata: ika: ika: kone hone homeke u hamina: lea:ka:na:ta: epelieke. ⁶Iki paeyaoma:ta: apa:tao hata: kake mandakena: wia hata: Tekehalu Yesu Ketiso ipika: Apa: Koda:na: pi laamina:yeke loa:me.

Diendaili wanda:halima: make hande Pi Seliapo opitelemeeki

⁷Ketisoma: iki handa: minolo pia: tupu: ikana:ma: make iki ika: kone handa: mu alu alu pea:pa:peke. Wanda:halima: Koda:na: pi laena:yeke pea:pa:peke. ⁸Ima: iki pa:ta: la kitolo ekita: dupae. Ketisoma:ta: Diu wanda:halina: e pokalo a:pa:la: ekita: Koda:ma: ipika: la: wieke pimanu ota: yao hala:me laa la kuluekema: pokalo epeekeme. Ketisoma:ta: Koda:ma: mo hande Diu wanda:halina: apa:mei pa:ta: la: wieke pimanu yalo a:patu: ⁹mo Diendaili wanda:halima:ta: Koda: ipika: a:ta:ma: homa:la:eki minolo hata: Koda:na: pi laena:yeke epeekeme. Hande Baibolo bukana: wape pa:la:eki dupa

Koto ekina: Ima:ta: mo Diendaili wanda:hali amele hata:ta: naka: biki yeiya: lalueke.

Ima: emelimanu alo hata:ta: neke yeiya: lalueke laa wape pa:la:me.

¹⁰Kutupa doeki make wape pa:la:me.

Diendaili wanda:halio. Koda:ma: talopu mea haena: la:la: wanda:hali amele hata:ta: ta:na:ma: homa:pa:peke laa wape pa:la:me.

¹¹Kutupa make

Diendaili wanda:hali paeyao. Ikana:ma: Tekehalina: pi laapa:peke. Kenke ta:ta: ta:ta: pa:ta: haleme wanda:hali paeyao ikana:ma: ipika: pi wotu laapa:peke laa wape pa:la:me.

¹²Kutupa Aisayama: wape pa:la:eki make dupa

Diesina: tapake hali homeke ipilieke.

Koda:ma:ta: ipikita: Diendaili wanda:halina: you hali mea haena: lelieke.

Kutupa mo Diendaili wanda:halima: ipikina: ti lao hata: ipikana:ma: pita:la:eki homeke hando halimikie laa wape pa:la:me.

¹³Mo hande ti lao haasa: ekina: teke hali Koda:ma:ta: ikana:ma: ipiki pa:ta: hone tulaaseme ekina: ta:na: tiekema: homelemeeki make puki lopa:niao halemeeki make iki pa:ta: tumbao pitaeya:ka:na:ta: epelieke.

Kutupa ikana:ma: ipikina: ti lao hata: hando haleme ekita: mo Holi Sipitidina: welema: mea daeyatiki pina: lea:ka:na:ta: kota: kotota: epelieke.

Do wape pieke ekina: teke

¹⁴Yaka kame titio. Ikana:ma: epeke haumanu putia pulu hata: mo piteleme ekimanu make wotu handelememe. Kutupa ika: ika: kone mana: la alualu pea:pa:peke ekita: Ima: ota: handa: ulume. ¹⁵Koto pa:la:pate Ima: do wape poloeki pa:ta: ika: hone u tiaaso hata: taka:lake pi mandane ekimanu laa wape polome. Koda:ma: e tieke I pa:ta: ka:leke handaata: Ima: na kita: yokake hata: wape pea polome. ¹⁶Hande I pa:ta: ka:la: eta: dupae. Yesu Ketiso ipika: e pokaaso hali hata: mo Diendaili wanda:halina: e pokaanoyeke ka:la:me. Ima: mo hande Koda:na: Pi Seliapo walaaso hata:ta: yeni peaasa: hali leke hata: pitolome. Mo hande Diendaili wanda:halita: Koda:ma: ta:na:ma: homolo hata: mina:yeke pa hala:la: ale leke haluekema: pitolome. Mo Holi Sipitidima: make mo hala:la: aleta: yako pina: ala:me. ¹⁷Koto ekina: Ima:ta: Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata:ta: Koda:na: e pokao halo ekina: epeke pua:me laa ta:na:ma: homa:peke ya:la:me. ¹⁸Ima: na kita: yokake hata: dupa lolo polopate Ketisoma: I pa:ta: peaala:eki homeke lolueke. Diendaili wanda:halima: Koda:na: pi opua pina:yeke pua:me. Do pimiki ekina: teketa: dupae. Ima: loa: pimanu make pua: haumanu make ¹⁹wele wotu pa:la: ekimanu make na hando haeme ekimanu make ipika: Sipitidima: wele wotu pia:eki make koto ekimanu paeyao handaata: pimikime. Koto ekina: Ima:ta: mo Diutuseleme da pa:ta: kini pu mea wala:tiki pua mo Ilitikumi nane kone mo hande Ketiso pa:ta: ipula: Pi Seliapo paeyao pa:ta: wala:niaowa:me. ²⁰Yaka hone witoloe ki homeke dupae. Ketisona: biki na opiki pa hao haleme wanda:halia pa:ta: I pua mo hande Pi Seliapo walukekema: hone u halome. Ma:nda:ma: pa:la:eki manda taapopao peaama:na: loa:me. ²¹Hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa

Hande ipiki pa:ta: ipula: pi na opiki wanda:halima: handilimikie.

Kutupa pi na opimiki wanda:halima: hone wilimikie laa wape pa:la:me.

Poloma: Loma: da ipuluekema: hone wiekeeki

²²Koto pa:la: ekina: Ita: iki pa:ta: ipuluekema: pitolopate hoto eleke eleke pota: sa:sa: pia:tiki pia:me. ²³Kutu pua:pate ameta: hande hone ua: kenke paeyao manu pa:ta: Ima: e poko paeyaaalome. Kutupa bapi wopu Ima: iki handolo ipuluekema: hone wia:tiki pua: ekina: ²⁴ame ipulueke laa hone pa:la:me. Ita: Sipeini kenke nane yapuluekema: yopuluta: titina: amba:la iki handuluekema: hone pa:la:me. Iki ame^{le} hosiki a:pa haota: pa mo Sipeini kenke nane poa:ka:na:ta: kota: ikana:ma: I tamba: mimika:na:ta: epelieke hone witolome. ²⁵Kutu pulu polopateto ame

dota: mo Diutuseleme da nane haleme Koda:na: wanda:hali tamba: mulu pulume. ²⁶Do I polueke alo ekita: mo hande Ma:sedonia Kitiki kenke yaapo nane haleme siosi wanda:halima:ta: mo hande Diutuseleme da nane haleme Koda:na: wanda:hali pa mandane natehali wanda:hali pa:ta: mani haluekema: hone wilimi ekina: pulu loa:me. ²⁷Mo mani haleke hauta: ikana:ma: ika: hone wia kone halo pelemepate koto hauta: ikana:ma: ota: pea:pa:peke ale kone pitelememe. Mo hande Diu wanda:halima:ta: Koda:ma: ika: temokomanu epeala:eki manuta: Diendaili wanda:hali pa:ta: teli teli peaalememe. Koto peleme ekina: mo hande Diendaili wanda:halima:ta: ika: wia haleme alemanu Diu wanda:hali pa:ta: teli teli peao halemekana:ta: epelieke. ²⁸Ikana:ma: amu pea wialeme mani paeyao mea pua haloaka:na:ta: kota: koto eta: pok paeyaaalueke. Kotoeki pu paeyao: Ita: koto pa:ta: mina:pa:lao mo Sipeini kenke nane yopulu hata: iki amba:la a:pa handalueke. ²⁹I epoa:ka:na:ta: kota: Ketisoma: iki ota: wotu epeaena:yeke ipuluekema: loa:me.

³⁰Ya kame titio. Nikana:ma: Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: hone tulao haloma: ekina: make mo Holi Sipitidima: hande pukima: homa:la:eki niki pa:ta: ka:la: ekina: make ikana:ma: make Ima: make honkopu hao mandake dina: Koda: pa:ta: ya yeni peaama:na:yeke Ima: iki sutiaaso loa:me. ³¹Doeki yaapona: yeni peaapa:peke. Ma:nda:ta: Diudia nane haleme pi na miki haliwekima: I hoeyaama:na: loa:me. Ma:nda: make dupa. Mo Diutuseleme da nane haleme Koda:na: wanda:halima: Ima: iki tamba: mulu poloeki mina:yeke loa:me. ³²Kutu pimika:na:ta: Koda:na: hone pa:la: ekina: Ima: ta:na:ma: homa: paleke iki pa:ta: ipulueke. Kutupate nika: mandakena: halo poloma: ekima: I ta:na:ma: homaalieke. ³³Mo hande puki lopa:niaasa:eki pu tiaasa: teke hali Koda:ma: iki paeyao amele mandakena: haya:ka:na:ta: kota: epelieke. Kutu pina:e.

Poloma: a:talo pimanu wape piekeeki

16 ¹Mo hande Senkitia siosi wanda:halina: e pokao hala: wanda: nika: ana: Pibita: Ima: iki pa:ta: ipika: pi laaso loa:me. ²Koda:na: wanda:halima:ta: ika: ika: kone handa: mu alualu pulu peleme tupa: ikana:ma: Tekehalinga: bikina: ipiki handa: meata: kutupa ipikana:ma: eki hau puluekema: hone wia:ka:na:ta: ikana:ma: ipiki tamba: mea:pa:peke. Ipikita: wanda:hali wopu pa:ta: make I pa:ta: make homu pea hata: nika: yankeke haya: ekina: loa:me.

³Nika: mandakena: hata: Yesu Ketiso ipika: e pokao haloma: tooli Pisila Akuila yaapo pa:ta: a:taloe pi make la:niaasome. ⁴Ipilikita: yakaeki peaaso homolo pipieki kone paala:ma: na homepeme. Ima: homeke na loa:me. Diendaili siosi wanda:hali paeyao:ma: make nikana:ma: ipiliki pa:ta: keiyae pi aloma:me. ⁵Ipilika: da pa:ta: mombolo haleme siosi wanda:hali pa:ta: make a:taloe pi la:niaasome. Ota: yaka yankeke

Epenitasi pa:ta: make a:taloe pi la:niaasome. Ipitita: mo Eisia nane wanda:hali paeyao ame^{le} hata: titina: Ketiso biki ipikana:ma: amba:la mia:me. ⁶Mo hande ika: e honkopu hao pokaeya: wanda: Meti pa:ta: make a:taloe pi la:niaasome. ⁷Hande nika: mandakena: dipula pituma: Diu hali yaapo A:ndotonaikusi pita: Diuniasi yaapo pa:ta: make a:taloe pi la:niaasome. Mo hande aposolo haliwekima:ta: koto hali yaapo wotu handa wilimime. Ita: pi ai na miki hano kone ipilikana:ma: amba:la Ketiso haliweki haepkekeme.

⁸Mo hande Tekehalia yaapo ta:ma:ni pea hala: hali A:mbiliatusi make ota: yaka yankeeke pa:ta: a:taloe pi la:niaasome. ⁹Nika: mandakena: hata: Ketisona: e pokao haloma: hali Ebanusi ipiki pa:ta: make ota: yaka yankeeke Sitakusi ipiki pa:ta: make a:taloe pi la:niaasome. ¹⁰Hande ipika: Ketiso pa:ta: ti lao hala:eki peneme yala: hali A:pelisi pa:ta: make a:taloe pi la:niaasome. Hande Atisitobulusi tapake wanda:hali pa:ta: make a:taloe pi la:niaasome. ¹¹Ya tapake Diu hali Hetodioni pa:ta: make mo hande Nasisasi tapake Ketiso wanda:hali pa:ta: make a:taloe pi la:niaasome.

¹²Tekehalina: e pokao halepe hali yaapo Totaipina pita: Totaiposa yaapo pa:ta: make Tekehalina: e wotu pokaala: hali Pesisi pa:ta: make a:taloe pi la:niaasome. ¹³Hande ponka: ponka: pilo hata: Tekehalina: e pokao hala: hali Lupasi pa:ta: make hande ipika: ekiyeke handeteke hala: tupa: kone I make handeteke hao hala: wanda: Lupasina: inkiki pa:ta: make a:taloe pi la:niaasome. ¹⁴Asinkitidasi Pilekon Hemesi Pa:todobasi Hema:si kutupa iki ame^{le} hao haleme Ketiso wanda:hali paeyao pa:ta: a:taloe pi la:niaasome. ¹⁵Pilolokusi Diulia yaapo pa:ta: make Netiasi ipika: ana: yaapo ipiliki pa:ta: make Olimbasi pa:ta: make kutupa iki ame^{le} hao haleme Koda:na: wanda:hali paeyao pa:ta: make a:taloe pi la:niaasememe.

Kinki pita:la: pimanu

¹⁷Yaka Ketiso kame titio. Ima: iki sutiaaso hata: dupiki pi alome. Mo wanda:halina: hone tulaasemeeki hoeyaasa:eki make wanda:hali ka:ta: alualu peaasa:eki make kutupiki hau piteleme wanda:halima: iki hoeyaama:na:ma: wotu handeteke hapa:peke. Amba: titina: iki pa:ta: walemeke handa ikana:ma: opimiki pi manuta: ame mo wanda:halima: tombualuekema: taapelememe. Koto wanda:halita: iki ame^{le} mandake pa:ta: na momba:la:pa:peke. ¹⁸Kutupiki haumanu pu haleme wanda:halima:ta: Tekehalia Yesu Ketisona: e na pokaake ika: loke manuna: na:na: pa:la: ekimanu homeke hone u halememe. Ikana:ma: mo tendepiki nonopiki pa imeke piki pimanu aleme ekima: mo hokeeki wopu na handeleme wanda:hali makeao halememe. ¹⁹Pate iki Loma: wanda:hali

ikana:ma: mo hande Pi Seliapo opu haleme ekita: mo wanda:hali paeyaoma: amba: opua wilimime. Kutu pa:la: ekina: Ima: make iki pa:ta: ta:na:ma: homolome. Yaka hone pa:la: ekita: dupae. Ikana:ma:ta: hokeeki puluekema: hone na wiki wanda:hali hata: epekeeki puluekema: hone wopu wilimi wanda:hali hapo:peke hone witolome. ²⁰Kutu pimika:na:ta: hande puki lopa:niaasa: ekina: teke hali Koda:ma: mo Sadanita: ika: anke teke pa:ta: lu tombualo pa:la: ekita: teke pa:ta: ya:la:me. Tekehali Yesu ipika: pa hameke a:ta:ma: homa:la:eki iki amele pitina: lena:e alome.

²¹Dika: mandakena: e pokao halopa: hali Timodima: make iki pa:ta: a:taloe pi la:niaasa:me. Lusiasima: make Dieisonima: make Sosipeidema: make mo mandane Diu tapake haliweki ikana:ma: make iki pa:ta: a:taloe pi la:niaasememe.

²²Do wape peawaaso hali Tetiasi Ima: make Ketiso hali hata: iki pa:ta: a:taloe pi la:niaasome.

²³Hande siosi wanda:hali mombolo haleme do da pa:ta: I handeteke hala: da teke hali Kaiasima: make iki pa:ta: a:taloe pi la:niaasa:me. Do daonina: kapomanina: mani handeteke hala: hali Eta:situsima: make nika: Ketiso kame Kuodasima: make ipilikana:ma: iki pa:ta: a:taloe pi la:niaasepeme.

²⁴[Nika: Tekehali Yesu Ketiso ipika: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki iki paeyao pa:ta: wina:e.]

Poloma: wape pu paeyaaso hata: Koda:na: pi laasa:eki

²⁵Nikana:ma: Koda:na: pi laamana:e. Koda:ma: mo amba: kiake kone a:mbao wieke pa ame Ima: walolo hande Yesu Ketisona: Pi Seliapo pa:ta: yama: Koda:ma: ika: hone tulao haleme ekita: ana:na: takalao hamina: lelieke. Koto walolo pita: mo amba: kiaake kone a:mbao wieke ota: pie. ²⁶Koto pa:la:pate hande a:mbao wieke ota: pi manuta: ameta: mo hande potopede haliwekina: wape pelemeeki manuma: peneme yaala:me. Kutupa hande na homeke pa hao hala: Koda:ma: dupa:pe laa leeke handaata: wanda:hali paeyaoma: opua pina:yeke koto hande pita: kenke honiki honiki paeyao pa:ta: mo tutu paeyao pa:ta: wala:tiapominoloma:me.

²⁷Nikana:ma: Yesu Ketiso pa:ta: yama: mo hande hau paeyao wotu handa ula: Koda: homeke homekena: pi hoto paeyao laatiki pu hamana:e. Kutu pumana:e.

Poloma: Kotindi Siosi pa:ta: titina: tapaeyeke wapee

1 ¹Koda:ma: ipika: hone pa:la:eki pitolo hata: Ita: Yesu Ketisona: aposolo hali hano la:la:me. I Poloma: make nika: kame Sosenisima: make dikana:ma: tapaasopa: wape doe.

²Iki Kotindi daoni pa:ta: haleme Koda:na: siosi wanda:hali pa:ta: wape polo pi doe. Koda:ma: ikita: ipika: yakopiki wanda:hali hamina: wi la:la:me. Iki mo Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata: Koda:na:eki haleme wanda:hali pa:ta: loa:me. Kutupa mo kenke paeyao pa:ta: hata: nika: Tekehali make ika: Tekehali Yesu Ketisona: biki wi aleme wanda:hali make iki paeyao pa:ta: wape polo pi doe.

³Nika: Apa: Koda:ma: pita: Tekehali Yesu Ketiso yaapoma: iki pa:ta: pa hameke a:ta:ma: homolo hata: ika: puki lopa:niawaena:e laa alopa:me.

Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hamono Koda:ma: niki epeala: ekimanu

⁴Koda:ma: iki pa:ta: mo Yesu Ketiso pa:ta: yama: pa a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki handolo hata: Ima: ipiki pa:ta: keiyae pi lo halome.

⁵Ikana:ma: Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata: ala:ta: ala:ta: paeyao: hamoko halememe. Pi alemeeki paeyao make hone witelemeeki paeyao make apa:taaso hata: paeyaona: hamoko halememe. ⁶⁻⁷Hande Ketisona: pita: ikana:ma: wopu də̄ola miniki halememe. Kutupa ikana:ma: mo nika: Tekehali Yesu Ketiso peneme yaena:yeke handeteke hata: mo Koda:na: epeasa:eki ma:nda: na mina:pa:lalememe. ⁸Kutupa ame kini pua pea pa mo paelo pa:la: Natena: epena: kone Koda:ma: iki wopu də̄ola haatiki puemena: la:tiki pu halieke. Koto mo nika: Tekehali Yesu Ketisona: Natena: iki pa:ta: eki hau ma:nda: na handa: wilieke loa:me. ⁹Mo Yesu Ketiso nika: Tekehali yaapo ta:ma:ni puemena: yeke wi la:la: Koda:ma:ta: ipika: la: ula: pimanu na tunkuliki ota: pilieke. Ipiki pa:ta: hone tulaapa:peke ya:la:me.

Siosi wanda:hali ka:taalualu pea haemekeeki

¹⁰Kametonuo. Nika: Tekehali Yesu Ketisona: bikina: ikana:ma: do haumanu puemena: do honke alome. Ka:ta: alualu pea na hake pi

homekena: kake mandakena: wia hapa:peke. Kutupa make homeke hone wiata: homeke hau puluekema: iki paeyao ota: tunao hapa:peke. ¹¹Kametitio. Iki pa:ta: Kolauna: tapakema: la kimieki loa:me. Paeyaoma: ape ape lo halememe leme ekina: loa:me. ¹²Ima:ta: do ekina: alome. Iki paeyao homeke homekema: la la pu alota: Ita: Polona: halie o Ita: Apolosina: halie o Ita: Pidana: halie o Ita: Ketisona: halie laa la alualu pitelememe. ¹³Ketisota: tunkula: alualu pea halemeke. Mo hande a:ka:tei wape piki tina: iki pa:ta: Polo mea pua endiaeemekepe. Polona: bikina: batapaisi pimipe.

¹⁴Iki paeyao batapaisi na puake pa Kitisipusi pita: Kaiasi yaapo homeke peaowa: ekina: Koda: pa:ta: keiyae pi alome. ¹⁵Kutu pua: ekita: ma:nda:ma: Polona: bikina: I batapaisi peaeya:me laama:na:yeke loa:me. ¹⁶Kutupa make mo hande Sitepanisi ipika: weki wanda: amele iki batapaisi peaowa:pate pa mandane wanda:hali batapaisi peaowa: ekita: Ima: hone na witolome. ¹⁷Ketisoma: Ima: wanda:hali batapaisi pealuekema: na tapaeya:pate hande Pi Seliapo walonoyeke tapaeya:me. Kutupa mo hande a:ka:tei wape piki tina: Ketiso endiaeemeke ekina: pi manu ula: wele pita:la: ekita: pa tunkulaama:na: Ima:ta: hande Pi Seliapota: mo kenke haliwekima: hone witeleme tupu: walonoyeke I na tapaeya:me.

Ketisota: Koda:na: wele pita:la:eki pita: hone wotu wita:la:eki yaapo

¹⁸Hoke hauna: alupulu pa:la: wanda:halima:ta: hande a:ka:tei wape piki tina: endiaeemeke pi pa:ta:ta: Pa ekie alemepate pa Koda:ma: mea da:taasa: wanda:halima:ta: do pi pa:ta:ta: Koda:na: wele pita:la: ekie aloma:me. ¹⁹Pa ekipeke mo Baibolo buka pa:ta: do wape pa:la:eki ula:me.

Mo hone wotu witeme haliwekina: hone wotu witeme ekita: hoeyaaalueke.

Kutupa mo wape pa:la:eki wotu handeleme haliwekina: handeleme ekimanu make tea: nane mea wina: loluteke laa wape pa:la:me.

²⁰Koto ekina: mo hande hone wotu witeme haliwekita: ekipape o mo hande wape pa:la:eki wopu handeleme haliwekita: ekipape o do kenkena: mo pi hotia:la:meeki wotu handeleme haliwekita: ekipape. Koda:ma: walolota: Do kenkena: hone wotu wita:la: ekita: Pa alee laa wala:leke handa loa:me.

²¹Koda:ma: ipika: hone wotu wita:la: ekima:ta: do kenkena: hone wotu witeme wanda:halima: ipiki handaapa:na: yeke sa:sa: piekeme. Kutupa mo wanda:halima: do nikana:ma: walo haloma: pi pa:ta: Pa ekie alemepate pa mo opiteleme wanda:halita: Koda:ma: mea da:taasa:me.

²²Mo Diu wanda:halima: Na hando haloma:eki handoma:ka:na:ta: kota: opulumeke laa alememe. Kutupa hande Kitiki wanda:halima:ta: hone wotu witemeeki weitelememe. ²³Kutu pelemepateta: nikana:ma: hande

aska:tei wape piki tina: Ketiso endiaemekeme laa pi walo haloma:me. Do waloma: pina:ta: mo Diu wanda:halima:ta: ya handa:olu bepi pu halememe. Kutupa mo Kitiki wanda:halima:ta: Pa ekie lo halememe. ²⁴Koto lo halemepate pa mo hande Koda:ma: wi la ma:la: Diu wanda:halim make Diendaili wanda:halim make koto wanda:halima: do pina: Ketisota: Koda:na: wele pita:la:eki pita: hone wotu wita:la:eki yaapo hala:me lo haloma:me. ²⁵Koto ekina: kenke haliwekima:ta: Koda:na: hone wotu wita:la:eki manuta: Pa ekie alemepate pa Koda:ma: ipika: hone wita:la:ekima:ta: mo kenke haliwekina:eki lu ankulala:me. Kutupa make mo kenke haliwekima:ta: Koda:na: wele pita:la: ekita: damako pupa ula: ekie alemepate pa mo Koda:na: wele pita:la: ekima:ta: mo kenke haliwekina:eki lu ankulala:me.

²⁶Kametitio. Koda:ma: iki wi lea: dina:ta: ika: haeme ekita: hone wia:pa:peke. Mo kenke haliwekima: handeleme ekina:ta: ikita: pa peao paeyao hone wopu wiki haliweki na haememe. ²⁷Koda:ma: mo hone wotu wiki haliweki yaala: mea peaaluekema: ika: pa pi aleme ekimanu ipikana:ma: ka:na: hone wia miekeme. Kutupa make mo hamoko haliweki yaala: mea peaaluekema: mo ikana:ma: damakopiki ekie alemeeki kone ipikana:ma: ka:na: hone wia miekeme. ²⁸Koda:ma:ta: mo kenke wanda:halina: tumiki haumanu hoeyaaluekema: ikana:ma: handa:niaasemeeki make pa alemanue laa hone witelemeeki make ipikana:ma: ka:na: hone wia miekeme. ²⁹Koto mo hali homeke a:nda:ma: Koda:na: leke popelekena: hata: ipika: hakoko na lina:yeke Koda:ma: kutu piekeme. ³⁰Koda:ma: iki mea Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni peala:me. Kutupa ipikana:ma: Ketisota: nika: hone wopu wita:la:eki haena: la:la:me. Kutupa make Ketisoma: nikita: Koda: yaapo tikitiki yao hamono laata: nikita: yakopiki wanda:halim hamono la:la:me. Kutupa ipikana:ma: make niki pa ka:la:pa: tapaala:me. ³¹Kutu pieke handaa mo Baibolo bukana: wape pa:la: pea:pekeeki ma:nda: dupa Hali epima: hakoko luekema: hone wia:ka:na:ta: Tekehalima: peaala: ekimanu hone witolo hata: ipika: hakoko lia:peke yelieke wape pa:la:me.

Ketisota: a:ka:tei wape piki tina: tamendiao hayeke pi

2 ¹Ya kametitio. Iki pa:ta: mo Koda:na: a:mbao ula: ota: pi waluekema: epoa: dina:ta: mo yaka waloa: pi make yaka hone witoloeki make mo wanda:halima: pa ana:na: opua:peke ya:la: pi kone waloa:me. ²Kutupa iki ame^{le} hata: hone dupa ua:me. Mo ala:ta: ala:ta: paeyao hone yonka:laaso hata: pa mo Yesu Ketiso pita: mo hande ipiki a:ka:tei wape piki tina: endiaeemekeeki yaapo homeke waluekema: hone witolo hata: haowa:me. ³Kutupa make iki pa:ta: epoa: dina:ta: damako pupa wia paala:ma: homolo hata: puki la:ma: la:ma: tonka:na: pia:me. ⁴Kutupa Ima:ta: pi walolo hata: mo hone wopu witeme kenke haliwekima: aleme

tupa: pi hokulu hokulu na loa:pate pa mo Koda:na: Sipitidima: mo ipika: wele wopupiki honkopu peneme yaena:yeke waloa:me. ⁵Koto ekina: ika: hone tulaaleme ekita: pa mo kenke halina: hone wotu witemeeki opitolo hata: na tulaalemepate pa mo Koda:na: wele pita:la: ekina: kone hone tulaalemememe.

Koda:na: hone wotu wita:la:eki

⁶Koto pa:la:pate pa mo Koda:na: pina: keileke haleme wanda:hali pa:ta: Ima:ta: hone wotu witolo hata: pi walo halopate pa do kenkena: hone wotu wita:la: ekimanu na lo halome. Do kenkena: kilu tombuaao haleme haliwekina:eki pa:ta: make loa:me. Koto haliwekina: kilu tombuaasa: ekina: natemanu paelieke. ⁷Kutu pilia:pate Ima: hande hone wotu witolo hata: lo halo ekita: mo Koda:na: hone wotu wita:la:eki kone alopate pa do kenkena: wanda:hali pa:ta:pa panka: ala: ekie. Amba: do kenke ala:ta: ala:ta: paeyao ⁸ai na wepiki hata: kone Koda:ma: mo ipika: paa pa:la: ekita: niki handa: mea poluekema: do hande hone wotu wita:la: ekita: ipikana:ma: amba: hone wiekeme. ⁸Do kenke kilu tombuaao haleme haliwekima:ta: do hone wotu wita:la: ekita: na handemekeme. Handemeka:na: yoluta: hande ⁹paa piki Tekehalita: mo a:ka:tei wape piki tina: na endiaalo pimime. ⁹Koto pa:la:pate hande Baibolo bukana: wape pa:la: tupa:ta:

Wanda:hali homeke a:nda:ma: na handeeki make na opiekeeki make honema: na niminaeyekeeki make kotoeki kone Koda:ma: mo ipiki pa:ta: pukima: homa:la: wanda:hali pa:ta: peaeylekeme laa wape pa:la:me.

¹⁰Koto ekina: koto ekimanu kone Koda:ma:ta: niki pa:ta: ipika: Sipitidima: peneme yaena: la:la:me. Mo Sipitidima: ala:ta: ala:ta: paeyao akolopa mu tia pominolo hata: Koda:na: ka:na: honema: a:mbao ula: ekimanu kone handa: wita:la:me. ¹¹Hali homekema: hali ma:nda:na: wita:la: hone na handa:la:pate pa mo somena: hone teke pa:ta: wita:la: hone manuta: ipika: temoko homekema: kone hando hala:me. Koto tupa: kone Koda:na: Sipitidima:ta: mo Koda:na: pita:la:eki paeyao handa:me. ¹²Koda:ma:ta: do kenkena: hau pita:la:eki handomono na la:la:pate ipikana:ma: amba: ka:la: alemanu paeyao handomonoyeke ipika: Sipitidi kone amba: ka:la:me. ¹³Koto ekina: hande Sipitidi meleme wanda:hali pa:ta: Koda:na: ota: pimanu walolo hata: nikana:ma: do kenkena: hone wotu wiki haliwekima: wala:la:eki na waloma:pate pa mo Sipitidima: wala:la:eki wala:tiki pu haloma:me.

¹⁴Koto poloma:pate hande Sipitidi na ma:la: some epita: mo hande Koda:na: Sipitidima: pa kita:la: alemanu na mia:peke ya:la:me. Kutupiki someta: hande Koda:na: Sipitidima: pa kita:la: alemanu na minolo hata: yalo Pa ekie laa hone na u hala:me. ¹⁵Mo Koda:na: Sipitidi ma:la: someta:

mo piteme hau paeyao hando ka:pa:la:peke ya:la:pate pa ma:nda:ma:
ipika: pita:la: ekita: hando ka:pa:la:peke na ya:la:me. ¹⁶Hande Baibolo
bukana: wape pa:la: ekita: dupa:

Tekehalina: hone wita:la:eki hali epima: handa:la:pe. Hali epima:
ipiki pa:ta: Doeki pie laa lapeke ya:la:pe laa wape pa:la:me.

Koto pa:la:pate nikana:ma: witoloma: honeta: Ketisoma: wita:la: tupu:
kone witoloma:me.

Koda:na: e pokaasa: haliweki

3 ¹Koto pa:la:pate ya kametitio. Ima: ikita: mo Holi Sipitidi meleme
wanda:hali pa:ta: lo haloma: tupu: ana: na pa:leke handaa pa mo
kenke wanda:hali haememe o mo Ketisona: panake weki wandikisunu
haememe laa hone witolo hata: Ima: iki pa:ta: pi waloa:me. ²Koto ekina:
ikana:ma: taka:lake nemanu napeke na ya:la: ekina: andu kone kua:me.
Kutupa ame do make ikita: pa kenke wanda:hali leke haleme ekina:
taka:lake ne manuta: pa napeke na ya:la:me. ³Ikana:ma: ne tunkula:la:
haumanu make ape ala: ekimanu make kutupiki haumanu piteleme
ekita: mo kenke wanda:halima: pu haleme tupu: kone pitelememe.
⁴Hali homeke ma:nda:ma: alota: Ita: Polona: hali halome la ala:pate
hali ma:nda:ma: Ita: Apolosina: hali halome la lea:ka:na:ta: kota: koto lo
haleme ekima:ta: ikana:ma: kenke hau na pitelemepe.

⁵Kota: Apolosita: epi ya:ka:ta:pe. I Polo make epi ya:ka:ta:pe. Diki
telipina: Koda:na: e pokaasopa: hali yaapo hata: mo pitolopa: ekina:ta:
ikana:ma: Koda: pa:ta: hone tulaalememe. Tekehalima: diki pa:ta: ta:ta:
ta:ta:piki e telipaleke handaa pokaasopa:me. ⁶Ita: wae noka:polo hali
haowa:me. Kutupa Apolosima:ta: mo ikali naa hala:la: hali haya:me.
Dikita: kutu pupa:pate opaake hauta: Koda:ma: piekeme. ⁷Wae noka:pa:la:
hali make ikali naa hala:la: hali make ipilikita: biki dia:ya:la:pate hande
wae ale opaake hauta: Koda:ma: peaasa: ekina: ipika: biki tieke ula:me.
⁸Kutupa wae noka:pa:la: hali make ikali naa hala:la: hali make ta:ta: na
pa:la:pate ipilikana:ma: Koda:na: e pokaasepe ekita: yenki make ana:na:
kone milipipikie. ⁹Dikita: mandake pa:ta: hata: Koda:na: e pokaasoma:
haliweki halopa:me. Kutupa ikita: Koda:na: e kone halemememe.

Kutupa ikita: Koda:na: da make halemememe. ¹⁰Koda:na: pa a:ta:ma:
homa kita:la:eki meata: Ima:ta: mo da a:eta:la: ekina: hone wotu wiki
kapenda you hali hata: pinki amba: nokopolome. Kutupa hali ma:nda:ma:
da a:eluekema: mo pinkimanu manda a:eta:la:me. Koto pa:la:pate mo
da a:eta:la: hali ma:nda: epima:ta: wotu handeteke hata: a:eya:ka:na:ta:
kota: pa ana: pilieke. ¹¹Do alo pita: do ekina:yeke loa:me. Mo hande
da pinkimanu nokopa:la: ekita: Koda:ma: Yesu Ketiso homeke amba:
mea haena: la:la:me. Kutupa mandane pinki manuta: noka:pea:peke na
ya:la:me. ¹²Kutupa mo hande pinkimanu manda da a:eluekema: mandane

haliwekima:ta: koloma: make silipama: make yenki tieke toopima: make a:elimikie. Kutupa mandane haliwekima:ta: tima: make yenki katakema: make liki manuma: make da a:elimikie. ¹³Kutu pilimipate pa mo hande pi yokaaalu pulu pa:la: Nate epea:ka:na:ta: kota: mo da a:eleme haliweki paeyaona: a:eleme hau manuta: peneme yaalieke. Koto Natena:ta: mo ti tala: ekima: kone ipilieke. Kutupa haliweki paeyaoma: a:elemeeki manuta: mo hande ti tolo pa:la: ekima: kone ta handilieke. ¹⁴Hali ma:nda:ma: mo hande pinki manda a:ela:eki na teke paa hao haya:ka:na:ta: kota: koto da a:eta:la: someta: epeke yenki milieke. ¹⁵Kutu piliepate pa mo hali ma:nda:na: a:ela: ekita: to paeya:ka:na:ta: kota: ipika: a:ela:eki paeyao alupalieke. Hande a:eyeke someta: na alupiki da:taa haliepate pa ti tala:eki pa:ta: kone pindi pita:la: hali leke da:taa halieke.

¹⁶Ikita: Koda:na: yakopiki da hamina:ta: kutupa Koda:na: Sipitidi iki tutiki pa:ta: amba: pitaala:eki make ikana:ma: hone na witelemepe.

¹⁷Hali ma:nda: a:nda:ma: Koda:na: yakopiki da hoeyaeya:ka:na:ta: kota: Koda:ma: koto hali hoeyaalieke. Koda:na: data: yakopiki da ya:leke handa loa:me. Kutupa iki kone ipika: yakopiki da halememe.

¹⁸Ikana:ma: iki kone na makeaapa:peke. Iki ame^{le} hali homeke a:nda:ma: tiaota: kenke haliwekima: hone witeleme tupu: alota: Ita: hone wotu ulu hali halome laa lea:ka:na:ta: kota: koto halima:ta: mo ota: hone wotu wita:la:eki handa: uluekema: Ita: hone na wiki hali halome laa amba:la lapeke aleo. ¹⁹Ima: do alo pita: do ekina:yeke loa:me. Kenke haliwekina: hone wopu witelemeeki manuta: Koda:ma: handaata: hone na wiki pa ekie laa lelieke. Mo Baibolona: wape pa:la:eki dupa.

Koda:ma: mo kenkena: hone wotu witeleme haliwekita: ika: hone wotu witelemeeki manuma:ta: iki kone hona: meao tamina: lelieke laa la:la:me.

²⁰Kutupa mo Baibolona: wape pa:la:eki ma:nda: dupa.

Kenke haliwekina: hone wopu witelemeeki manuta: Tekehaliema: handa alota: Pa alemanu witelememe laa la:la:me wape pa:la:me.

²¹Koto ekina: ma:nda:ma: mo kenke haliwekima: hone wia piteleme ekimanu handolo hata: ika: pi laapeke na ya:la:me. Pa ekipeke mo ala:ta: ala:ta: paeyaota: mo Ketiso tapake ika:eki ya:leke handa loa:me. ²²Polo make Apolosi make Pida make do kenke paeyao make mo da:ta:la:eki pita: homa:la:eki yaapo make ame do pita:la:eki make wetepe pulu pa:la:eki make do ekimanu paeyao ika:eki ya:la:pate ²³ikita: Ketisona:ekie. Kutupa Ketisota: Koda:na:eki hala:me.

Ketisona: aposolo haliweki

4 ¹Ikana:ma: niki pa:ta: hone witolo hata: hone dupa wia:pa:peke. Ikita: Ketisona: e pokaasoma: haliweki hata:ta: mo hande Koda:na: a:mbao ula: haumanu handeteke haleme haliwekie laa hone wia:pa:peke.

² Mo e poka:la: haliweki paeyao pa:ta:ta: hau pitelemeeki homeke homeke weiyu haleme ekita: dupa. Ika: teke halina: pita: na tunkuliki ipikana:ma: ala:eki paeyao opua piteleme ekina: weiyu halememe. ³Kutu pita:la: ekina: ikana:ma: make mandane haliwekima: make Ima: polo ekina: pi yokaalu pimika:na:ta: kota: Ima: hone witolo koto ekita: aleta: ma:nda: dia:me hone witolome. Pa I pa:ta: make yaka ekina: make Ima: ya kone pi yokaalu puluekema: hone na witolome. ⁴I pa:ta: eki a:nda: na handolopate pa koto ekima:ta: Ima:ta: Epeke halie pi lapeke ana: na pa:la:me. Pa ekipeke yaka hauna: pi yokaalu pea:peke halita: mo Tekehali homekee.

⁵ Koto ekina: mo Tekehali: pi yokaalu pulu pa:la: Nate epena:yeke handeteke hata:ta: ikana:ma: ma:nda:na:eki amba:la pi yokaalu na peke pa handeteke hapa:peke. Tekehali: epena: yu wia hapa:peke. Ipikana:ma: mo timba: lekeeki pa:ta: a:mbao ula:eki paeyao:ta: paana: mea wilieke. Kutupa wanda:halima: puki nane panka: ula: honemanu ipikana:ma: peneme yaalieke. Koto dina:ta: Koda:ma: wanda:hali paeyao:ma: pimi ekina: yenkita: ana:na: mea:peke ekimanu handolo hata: ikina: pi la wilieke.

⁶ Kametitio. Do wape pitolo pi paeyao:ta: mo Apolosi diki pa:ta: hone witolo hata: pua:me. Dikana:ma: pitolopa: hau manuna: wape polo ekita: ikana:ma: hone witolo hata: mo Baibolo bukana: wala:la: tupa: lombei peaama:na:yeke pua:me. Koto ekina: ikana:ma: ma:nda:na: biki mea a:meiyaaso hata: ma:nda:na: biki lu mininiaasemeeki na pea:pa:peke. ⁷Neketa: wanda:hali ankulao tieke halena: epima: mea haena: la:la:pe. Naka: wia haleki paeyao:ta: Koda:ma: na kia:pe. Koto pa:la:eki ya:ka:na:ta: kota: nakana:ma:ta: ya kone poloma: ala: halima: laata: naka: biki kone ekipeke mea a:meiyaasepe.

⁸ Ikana:ma: mea:peke ya:la: ale manuta: amba: melememe. Ikita: hamoko haliweki amba: halememe. Ikita: mo kini haliweki leke hata: ika: kilu tombua: hala:eki pa:ta: halemepate pa nikita: yonka:lao pelememe. A:ta:e. Yaka hone pa:la: ekita: iki ota: kini haliweki hamina: alone. Kutu pu haemeka:na:ta: kota: niki make iki amele kini haliweki halumeke. ⁹Pate ya honema:ta: Koda:ma: ipika: aposolo haliweki nikita: ota: hoki nane hamono la:la:me. Nikita: mo homaapeke ya:la: haliwekima: handele tupa: mo kenke wanda:hali paeyao:na: leke popeleke nane make mo enisolo tapakena: leke popelekena: make ota: mo telepo la:tiaasa: hama tukikina: homaapeke ya:la: haliweki tupa: haloma:eki handelememe. ¹⁰Ketisona: biki daeyaena: loluekema: nikita: hone na wiki haliweki haloma:pate ikita: Ketisona: hauna: hone wotu wilimi haliweki halememe. Nikita: honkopu na haloma:pate ikita: honkopu wotu halememe. Ika: biki laasemepate pa niki pa:ta: biki na ula: haliwekie la alememe. ¹¹Amba: make ame make nikita: ne ikali tea:ma: homa:ti ki pu hata: mo dau make wotu dia:ya:la: haliweki haloma:me. Haliwekima:

niki pa litolo ombu haena: make kutupa ota: nika: da pa:ta: na hake pa pominolo hata:ta: ¹² nika: kikima: kone mo ka:nda:piki e wotu poka:tiki pu haloma:me. Kutupa niki kitaaseme wanda:hali pa:ta: epeke wamopiki pima: kone epeaasoma:me. Tanda pita:la: haumanu ku halemeeki make pa meatiao pu haloma:me. ¹³ Niki laaseme wanda:hali pa:ta: make epeke pimanu lo hombo peaasoma:me. Nikita: do kenkena: ne sambe baasa: ale manuma: handoloma:me. Kutupa amba: make ame make nikita: do kenke wanda:halina: hai tala:la: ekima: handoloma:me.

¹⁴ Iki pa:ta: Ima: do wape polo ekita: iki yaala:ma: homaaluekema: na pua:me. Pate ikita: yaka weki wandiki leke haleme ekina: ika: hone tikitiki yaluekema: pua:me. ¹⁵ Ika: Ketiso haleme ekina: pi walala: haliwekita: mo 10 daosenimanu mea haena: lemeka:na:ta: epolo pa:la:pate pa ika: apa:ta: homekee. Ika: Yesu Ketiso pa:ta: haleme ekina: Ita: ika: apa: halome. Koto mo Pi Seliapo iki pa:ta: mea epolo ekina: loa:me.

¹⁶ Koto ekina: iki pa:ta: dupa:pe laa Ima: honke tieke alome. Ima: pitoloeki moka:la hata: kone pipe la alome. ¹⁷ Koto ekina:yeke hande Timodita: iki pa:ta: tapaasome. Ipikita: yaka pukima: homolo weki hata:ta: ipika: Ketiso hala:eki make ota:eki hala:me. Ima: Ketiso hata: hau pu haloeki make mo siosi paeyaona: wanda:hali paeyao pa:ta: walo haloeki make Timodima: ika: hone paa u tiaalieke.

¹⁸ Iki amele mandane haliwekima:ta: Polota: paa na ipilieke laa hone witolo hata: Nika: kone ana: pa:la:me laa hone wia halememe. ¹⁹ Pate Tekehali: hone pia:ka:na:ta: Ima: iki pa:ta: koto kone paa ipulueke. Paa epoa:ka:na:ta: mo hande Niki kone ana: pa:la:me aleme haliwekina: pa alemeeki manuta: hone na wiki ika: ota: ana:na: pea:pekeeki manuta: pa a:pa handa weilueke. ²⁰ Do ekina:yeke loa:me. Koda:na: Kili Tombuao Hala: ekita: pa pima: ala:eki dia:pate ota: wele pita:la:eki homekee. ²¹ Do hone pa:la:eki yaapota: handoeki hone pelemepe. Iki tikitiki yaluekema: tolo mea mina eponope o yopu hata:ta: pukima: homolo hata: eponope.

Loke hoeyaeyeke hauta: Siosi wanda:hali pa:ta: wiekeeki

5 ¹Hali ma:nda:na: wanda: hoeyaasa: hau iki amele ula: ekita: amba: opolome. Kutupa mo kutu piki hauta: mo pi na miki wanda:halima: make na pu haleme hau kone pa:la:me. Hande hauta: dupa. Hali ma:nda:ma: ipika: atekena: wanda: kone ma:la: ekina: loa:me. ²Kutu pa:la:pate ikana:ma: alota: Niki kone ana: pa:la:me la aleme ekita: ekipa alemepe. Epeke ekita: ikana:ma: kutupiki hauna: yaala:ma: homolo hata: e lapa:peke aleo. Kutupa mo hande hau pieke halita: ika: mombelemeeki mina:pa:lao yoka:pa:peke aleo.

³Ita: yaka loke haota: da ma:nda: nane papate halopate yaka temokoma:ta: iki amele hala:me. Koto ekina: iki amele mandake hata: lolo pua: tupa: Ima:ta: Tekehali Yesu ipika: bikina: mo hande pamba:

na piki hau pieke hali pa:ta: pi amba: loa:me. ⁴Iki mombela hamina: I make ya temoko kone iki amele hamina: laata: mo Tekehali Yesuna: wele pita:la:eki niki paeyao pa:ta: talolo haena:ta: nikana:ma: ⁵hande Tekehalina: epolo pa:la: Natena: mo halina: temoko da:taena:yeke ameta: ipika: loke hoeyaena:yeke Sadani pa:ta: halomana: alome.

⁶Ikana:ma: Niki kone ana: pa:la:me la aleme ekita: popeke na piki pi alememe. Hande opeleme lo halemeeki ma:nda: dupa. Mo pombei yaasa: yisitita: hosiki alesikima: kone palaowa paeyao pombei yao hala:me laa lo halememe. ⁷Koto ekina: ikana:ma: iki kone ota: wamo pea haluekema: do amba: wieke hoke hauna: pombei yaasa: yisitita: ota: yoka: mea baapa:peke. Kutu pimika:na:ta: ikita: pombei na yaake panake palaowama: handilimikie. Kutu pikieki ame do pelememe. Pa ekipeke Ketisota: nika: Lombei Pupa Yapeekeeki ma:na:siki leke amba: lia haleeke ekina: nika: Lombei Pupa Yapeeke ekina: ne pambaalo poloma:eki ame do ana:na: ula:me. ⁸Koto ekina: nikana:ma: hande nika: Lombei Pupa Yapeeke ekina: ne pambuluekema: hande amba: pombei yaala: hoke hau pita:la: ekimanu pita: hoeyaapeke ekimanu yaapona: yisiti ula: palaowa na mumana: pea:pa:peke. Pate mo hande na pombei yaake palaowa mumana: pea:pa:peke aleo. Koto palaowata: ota:eki yalo hokeeki taapuna: dia:me.

⁹Amba: iki pa:ta: tapaowa: wape pa:ta:ta: mo tooli ka:taaseme wanda:hali amele na hapa:peke laa loa:me. ¹⁰Koto loa: ekita: hande pi na miki hata: tooli ka:taaseme wanda:hali make o mo pi ula: ekimanu yambeleme wanda:hali make o toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: panda: puniaaseme wanda:hali make hande pita: koto wanda:hali pa:ta: na loa:me. Koto wanda:hali amele na haluekema: yeke ikana:ma: do kenke ai mina:pa:lapeke ya:la:me. ¹¹Ima: loa: ekita: do ekina: yeke loa:me. Hali ma:nda:ma: iki pa:ta: alota: Ita: ika: Ketiso kamee la ala:pate ipikana:ma: tooli ka:taasa: hau o honumake hau o toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: panda: puniaasa: hau o pi la la pita:la: hau o hoke ikali naa keaasa: hau o pi ula: ekimanu yamba:la:la: hau pa pulu ombu haya:ka:na:ta: kota: kutupiki hali amele na hapa:peke loa:me. Kutu piki hali amele mandake pa:ta: pua pita: kone ne na napa:peke.

¹²Pate pi na miki hama: name haleme wanda:halima: pi yokaalu pea:peke ekita: yaka e dia:me. Koda: homekema: koto wanda:halina: pi yokaalu peaalieke. Kutu pulu pa:la:pate pa ikana:ma: ota: pea:peke ekita: mo siosi wanda:halina: pi yokaalu peaapeke ya:la:me. ¹³Hande Baibolo bukanan: wape pa:la: pi ma:nda:ta: dupa. Hande hoke halita: ika: mombeleme pa:ta: na pitina: leke pa yokaa ta:ta: haena: lapa:peke laa wape pa:la:me.

Ketiso kame titima: ika: kone pi yokaaluna: hatuku pemekeeki

6 ¹Iki amele hali homeke ma:nda:ma:ta: ipika: Ketiso yankeeke pa:ta: eki a:nda: pa:la:eki handaata: kota: Koda:na: wanda:hali

amele hata: na epeaake pa mo pi na miki pi yokaalu handeteke haleme haliweki pa:ta: pua lea:ka:na:ta: kota: yaala:ma: na homiliepe. ²Koda:na: wanda:hali nikana:ma:ta: mo kenke wanda:hali paeyaona: pi yokaalu pulu poloma: ekita: hone na witelemepe. Mo kenke wanda:hali paeyaona:eki pea:pa:peke yea:ka:na:ta: kota: mo iki amele opolo pa hosikieki manuta: ikana:ma: pi yokaalu pea:peke na ya:la:pe. ³Nikana:ma:ta: mo enisolo titina: pi yokaalu pulu poloma:eki make hone na witelemepe. Kutu pulu poloma: ekina: nikana:ma: do kenkena: haloma:eki manuna: kone ana:na: pi yokaalu pea:peke ya:la:me laa loa:me. ⁴Koto ekina: mo hande haumanu iki tukikina: opolo epea:ka:na:ta: kota: ikana:ma: mo pi na miki wanda:hali pa:ta: mea pelimikipe. ⁵Do alo pita: iki yaala:ma: homaaluekema: loa:me. Iki pa:ta:ta: epeke hone wita:la: hali homeke ma:nda: na hala:pe. Kutu piki halima:ta: mo Ketiso hameke yaapona: pi yokaalu pitelepeeki epeaapeke na ya:la:pe. ⁶Koto hau na piki pa Ketiso hali ma:nda:ma: ipika: Ketiso yankeeke kone pi yokaaluna: mea puata: pa mo pi na miki haliwekima: kone ipilika: pi yokaalu peaena: la:la:me.

⁷Ikana:ma: pa iki kone pi yokaalu puluekema: mea pulimieki manuta: kota: iki ota: lopa halememe laa peneme yaasa:me. Mo iki hoeya: pa:la:eki manuta: pa wina: paapa:peke ale. Kutupa mo pake nala: ekimanu make pa wina: paapa:peke ale. ⁸Kutu pea:peke ya:la:pate pa ikana:ma: na piki ika: kone hoeya alualu pea pake naa alualu pea ika: yankeketti pa:ta: kone pitelememe. ⁹Hande hoke hau pu haleme wanda:halima: Koda:na: Kilu Tombuao Hala: ekina: pua:peke na ya:la: ekita: hone na witelemepe. Ika: kone na makeaapa:peke. Mo wanda:halina: loke hoeyao haleme wanda:hali make toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: panda: puniao haleme wanda:hali make tooli kastao haleme wanda:hali make mo wanda: pa:ta: pita:la:eki hali ma:nda: pa:ta: kone pu haleme haliweki make kutupu haleme wanda:weki make ¹⁰mo pake no haleme wanda:hali make pasa:tei hau pu haleme wanda:hali make kutupa hoke ikali naa keao haleme wanda:hali make pi la la pu haleme wanda:hali make dupiki hau pu haleme wanda:hali homeke a:nda: ota: Koda:na: Kilu Tombuao Hala:eki pa:ta: na pelieke. ¹¹Iki pa:ta: mandane wanda:halita: kutupiki wanda:hali haemepate pa Koda:ma: ika: hoke haumanu tanda: pea haena: yeke handa ameta: wamo pea halememe. Ameta: Koda:ma: iki talopu mea hamina: la:la:me. Kutupa ame ikita: Koda: pa:ta: tikitiki yao hamina: la:la:me. Kutupiki hauta: mo Tekehali Yesu Ketiso pita: nika: Koda:na: Sipitidi yaapoma: peaala:me.

Ika: loke manuma:ta: Koda:na: biki mea a:meiyaapekeeki

¹²Hali homeke a:nda:ma: alota: Ima:ta: ya hone pa:la: hau paeyao pea:peke ya:la:me laa leliepate pa mo hau paeyao pitoloma:eki manuma:ta: niki epeaapeke na ya:la:me. Ima:ta: hau paeyao pea:peke

ya:la:me laa lapeke ya:la:pate pa mo hau homeke a:nda: pitolo ekima: Ita:
pa hameke e pokaasa: hali leke hano lena: ota: na lolueke laa loa:me.

¹³Hali ma:nda:ma: alota: Ne nala: ekita: welekena: ekie laata: Pa mo
weleke make ne muluekema: hala:me laa lelie ekita: ota: ya:la:pate koto
ale yaapo telipina: homeke dina: Koda:ma: paeyaalieke. Kutu pulu pa:la:
ekina: yeke homekema: ipika: lokema:ta: ta:ta:na: loke hoeyaaluekema:
na hake pa mo Tekehalina: e pokaaluekema: pa:la:me. Kutupa make
mo Tekehalima:ta: nika: lokemanu handeteke haluekema: hala:me.

¹⁴Koda:ma: mo Tekehalita: ota: homa:la:eki pa:ta: kone mea tiaeyeke
ekina: kota: niki make ipika: wele pita:la: ekima: koto tupu: kone mea
tiaalieke.

¹⁵Ika: loke manuta: Ketiso pa:ta: tunao hata: ipika:eki kone halemeeki
hone na witelemepe. Kota: Ima: mo Ketisona: loke pa:ta: tunao hala:
hali hata: yaka loke yoka: meata: mo mani muluekema: hone wita:la:
wandiki ma:nda:na: loke yaapo apa:taena: loa:ka:na:ta: ana: piliepe. Ota:
dia:me. ¹⁶Hali epima:ta: mo mani muluekema: hone wita:la: wandiki
yaapo apa:tao hala: ekita: kota: ipilikita: homeke loke kone hala: ekita:
hone na witelemepe. Koto mo Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa.
Hande yaapota: homeke loke kone halipipikie laa wape pa:la:me. ¹⁷Kutu
pita:la:pate hali epima: Tekehalu pa:ta: ta:ma:ni pea haya:ka:na:ta: kota:
ipilika: temokota: homeke kone halipipikie.

¹⁸Ta:ta:na: loke hoeyaasa: hau manuta: ota: na wataake nindi pea
hapa:peke. Mandane hoke hau pita:la: ekimanu paeyaota: loke hama: nane
pita:la:pate hali epima: ta:ta:na: loke hoeyaasa: haumanu pia:ka:na:ta:
kota: ipika: loke pa:ta: kone hoke hau peaasa:me ¹⁹Ika: lokemanu tukiki
pa:ta:ta: mo Holi Sipitidi pitina: ipika: yakopiki da haleme ekita: hone na
witelemepe. Kutupa mo Holi Sipitidi pila: ekita: Koda:ma: iki pa:ta: kita:la:
ekita: hone na witelemepe. Ikiti: ika:eki dia:me. Koda:na:eki halememe.
²⁰Ipika:eki kone hamina:yeke ipikana:ma: ikita: yenki tiekema: amba:
hamba:la:me. Koto pa:la: ekina: ika: loke manuma: Koda:na: biki mea
a:meiyaena: alo hata: handeteke hapa:peke.

Wanda: mina:la: ekina: lota: pita:la:eki

7 ¹Ikana:ma: hande tapaeme wapena: lota: pimi ekina: hombo peaaso
pita: dupa. Hali ma:nda:ma: wanda: na miki pa haya:ka:na:ta: epeke
pita:la:pate ²hande wanda:halina: loke hoeyaasa: haumanu wotu ya:leke
handaaata: halima: ipika: wanda: mina:la:eki make wanda:ma: halina:
da pula:eki make kutu pita:la: hauta: epelieke. ³Halima: ipika: weteka
pa:ta: hala:peke ya:la: ekita: hala:peke ya:la:me. Kutupa wanda:ma: make
haliki pa:ta: hala:peke ya:la: ekita: hala:peke ya:la:me. ⁴Koto pa:la: ekima:
wanda:ma:ta: ipika: loke ipika: kone na handeteke hala:pate halikima:
handeteke hala:me. Halima: make ipika: loke ipika: kone na handeteke

hala:pate ipika: wetekema: handeteke hala:me. ⁵Kutupa tooli ta:ma:ni pea hata:ta: homekema: ma:nda: pa:ta: ki pa:la:me lapeke na ya:la:me. Hoto ma:nda:ta: ipilikana:ma: pi la: wia Koda: pa:ta: yeni puluekema: pao hosiki hapa:na:e laa lepeka:na:ta: kota: a:pa:la:pate pa ipilika: loke handeteke halepeeki ana: na pitolo hapina: Sadanima: ipiliki pa:ta: hoke hone mea wiaapa:na: paa ta:ma:ni pea hapa:peke ya:la:me. ⁶Do alo pita: la witolo hata: dupa:pe laa na alopate pa iki puemena:yeke ika: hone pa tikitiki yaowaasome. ⁷Pate iki paeyao I halo tupu: hamina:yeke hone pa:la:pate pa Koda:ma: ipika: telipaasa:eki manuta: ta:ta: ta:ta: pikieki telipao hala:me.

⁸Mo wanda: na miki o hali na peke pa haleme wanda:hali pa:ta: make kineke wanda:weki pa:ta: make do pi alome. I halo tupu: haemeka:na:ta: epelieke. ⁹Kutu piliepate pa ika: hone pa:la: ekita: homu peaapeke na ya:ka:na:ta: kota: wanda: mea:pekeeki make halina: da pua:pekeeki make ana: pa:la:me. Hone pa:la:eki puluekema: ti tala: ekima: handolo haena: hata:ta: hoelieke. Koto ekina: mo wanda: mea hali pua pita:la: ekita: epelieke.

¹⁰Kutupa mo tooli tooli peleme wanda:halita: iki pa:ta: yakaeki na laake mo Tekehalima: dupa:pe ala:eki kone la kitolome. Halina: da pa:la: wanda:ma:ta: hali mina:pa:lao pua:peke na ya:la:me. ¹¹Pate kutu pia:ka:na:ta: kota: pa pua hao hao o hali pa:ta: la:ka:la paa pea:ka:na: make epelieke. Halima: make ipika: wanda: yoka:peke na ya:la:me.

¹²Mandane wanda:hali pa:ta: mo Tekehalina: pi dia:ya:la:pate pa Ima: kone dupa alome. Ketiso hali homekema: ipika: wanda: pi na miki wanda: haya:ka:na:ta: kutupa mo wanda:ta: haliki yaapo haluekema: hone wia haya:ka:na:ta: kota: mo halima: koto wanda:ta: yoka:peke na ya:la:me. ¹³Kutupa make mo Ketiso wanda: homekema: pi na miki hali yaapo haya:ka:na:ta: kutupa mo halima: ipika: wanda: yaapo haluekema: hone wia haya:ka:na:ta: kota: mo wanda:ma:ta: ipika: haliki mina:pa:lao pua:peke na ya:la:me. ¹⁴Do alo pita: do ekina:yeke lo:me. Hande pi na miki halita: ipika: wanda: yaapo ta:ma:ni pea hala: ekina: Koda:ma: ana:e ala:me. Kutupa hande pi na miki wanda:ta: ipika: Ketiso hali yaapo ta:ma:ni pea hala: ekina: make kota: Koda:ma: ana:e ala:me. Do aloeki na pia:ka:na: yoluta: ika: wekiwandiki titita: pa mo Koda: mataake weki wandiki halo pimime. Kutu pulu pelemepate ameta: ika: weki wandikimanu haleme ekita: Koda:ma: ana:e ala:me. ¹⁵Kutu pu hapeke ya:la:pate hande pi na miki halima: ipika: Ketiso wanda: mina:pa:lao pena: yeke hone pia:ka:na:ta: kota: kutu pina:e. Mandake tupu: kone mo pi na miki wanda:ma: ipika: Ketiso hali pa mina:pa:laeya:ka:na:ta: kota: kutu pina:e. Koto hau tukiki pa:ta:ta: hande Ketiso hali pa:ta: make Ketiso wanda: pa:ta: make pota: a:mbaapekeeki dia:me. Koda:ma: wi ala: ekita: iki a:nda: peliaaso hata: hamina:yeke wi ala:me. ¹⁶Ketiso wanda:a:

Naka: haliki tamba: minolo halena: ipikita: Ketiso hali haliepe o na haliepe nakana:ma: na handeleme. Kutupa Ketiso hali neke make naka: wanda: tamba: minolo halena: ipikita: Ketiso wanda: haliepe o na haliepe nakana:ma: na handeleme.

Iki wi leeke natena: haemeke tupa: kone pa hao hapa:pekeeki

¹⁷Koda:ma: telipea pa kita:la: alemanu mea wia hata: make ipikana:ma: iki wi leeke a:pa haeme tupa: kone pa hao hapa:peke. Do hande pi ula: ekita: mo siosi wanda:hali paeyao pa:ta: wala:tiki pu halome. ¹⁸Hali homeke ma:nda:ta: Koda:ma: wi leeke natena: ipikita: sekemesaisi hau pea hata: opuata: kota: ipikana:ma: hande sekemesaisi hau pa:la: ekita: honialuekema: taapa:peke na ya:la:me. Kutupa hali homeke ma:nda:ta: Koda:ma: wi leeke natena: ipikita: sekemesaisi hau na piki hata: opuata: kota: ipikana:ma: sekemesaisi hau puluekema: taapa:peke na ya:la:me. ¹⁹Mo hande sekemesaisi hau pita:la:eki make na pita:la:eki make telipina: aleta: ma:nda: dia:ya:la:pate pa mo Koda:na: pi ula: ekimanu opua pita:la: ekita: kotota: hau tiekee. ²⁰Iki paeyaoma: Koda:ma: wi leeke natena: haemeke tupa: kone paa hapa:peke ya:la:me. ²¹Neketa: pa hameke e pokaase hali hata: Koda:na: wi leekeeki opipe. Kota: nakana:ma: kotoeki past: ka:nda:ma: na homa:peke. Pate naka: hande pa hameke e pokaaseeki mina:pa:laalena: pota: lombea:ka:na:ta: kota: pua:peke ya:la:me. ²²Do ekina:yeke loa:me. Mo pa hameke e pokaasa: halima:ta: Tekehalima: ipiki wi ala:eki opuata: kota: ipikita: mo Tekehalima: ka:la:pa: tapao haena: la:la: halie. Koto tupa: kone mo pa hala: halima:ta: Tekehalima: ipiki wi ala:eki opuata: kota: ipikita: mo Ketisona: e pa hameke pokaasa: halie. ²³Koda:ma: yenki tiekema: iki hamba:la:me. Koto ekina: mo haliwekina: pa hameke e pokaaseme haliweki na hapa:peke. ²⁴Kametitio. Iki paeyaota: Koda:ma: iki wi leeke natena: haeme tupa: kone pa ame make Koda: ame_{le} hao hapa:peke.

**Wanda: na miki o hali na peke kutupa kineke
wanda:halina: ekina: lota: pita:la: ekimanu**

²⁵Hande wanda: na miki o hali na peke weki wandiki pa:ta: honke leme ekita: mo Tekehalima: dupa:pe ala: pi dia:ya:la:pate pa mo Ima: hone witoloeki kone alome. Kutupa Koda:ma: I pa:ta: a:ta:ma: homa:la: ekina: yeke ikana:ma: Ima: alo ekina: hone tulaapeke ya:la:me loa:me. ²⁶Ima: dupa alome. Do hande ka:nda: pa:la: nate hala: ekina: yaka honema:ta: mo epeke ekita: dupa. Homekema: ipika: ame do haleme tupa: paa haena: lapeke ya:la:me laa hone witolome. ²⁷Neketa: wanda: melepe. Kota: wanda: yokuluekema: hone na wia:peke. Neketa: wanda: na miki haeka:na:ta: kota: wanda: muluekema: hone na wia:peke. ²⁸Koto alopate pa wanda: mik:a:na:ta: hoke hau na piteleme. Kutupa wandiki

make halina: da pea:ka:na:ta: hoke hau na pita:la:me. Koto hau pea:peke ya:la: ekita: mo wanda:halina: tooli tooli haasa: ekina: epolo pa:la: ka:nda: manuta: iki pa:ta: make a:paapa:na:yeke loa:me.

²⁹Kametitio. Koto aloeki manuta: do ekina:yeke loa:me. Nate wopu dia:yalo haena:ta: ameta: wanda: miki haliwekita: wanda: na miki haleme haliweki tupa: hapa:peke. ³⁰Kutupa e aleme wanda:halima: e na leke haleme wanda:hali tupa: hapa:peke. Kutupa ki taleme wanda:halima: ki na teke haleme wanda:hali tupa: hapa:peke. Kutaa make mo hamba:tiki pu haleme wanda:halima:ta: ala:ta: ala:ta: na hambeke wanda:hali leke hapa:peke. ³¹Kutupa kenkena: ale manuma: e pokeleme wanda:halima:ta: mo kenkena: alemanu pa:ta: hone wopu na wiki wanda:hali leke hapa:peke. Do ekina:yeke loa:me. Do hande kenketa: ame ula: tupa: pa na u halieke.

³²Ikana:ma: hone eleke eleke u halemeeki manuta: Ita: hone na pa:la:me. Wanda: na miki halima:ta: mo Tekehalina: hone pa:la: ekimanu epeke tupa: puluekema: hone witolo hata: Tekehalina: e pokaasa: ekina: hone u hala:me. ³³Kutu pu hala:pate mo wanda: miki halima:ta: ipika: wanda: ta:na:ma: homaaluekema:yeke do kenkena: ula: alemanu pa:ta: hone u hala:me. ³⁴Koto ekina: ipika: hone ula: ekita: putupa yaapo ualu pa:la:me. Kutupa mo halina: da na peke wanda:ma: make moputali wandikima: make Tekehalina: e pokaasa: ekina: hone u hala:me. Ipika: hone pa:la: ekita: ipika: loke temoko make Tekehali pa:ta: hata: yako peaena:yeke hone wilieke. Kutu piliepate pa mo halina: da pa:la: wanda:ma:ta: ipika: haliki ta:na:ma: homaaluekema:yeke do kenkena: ula: alemanu pa:ta: hone u hala:me. ³⁵Ima: do alo pi manuta: iki tamba: muluekema:yeke alome. Ima: ika: pota:manu sa:sə: puluekema: na alopate ikana:ma: tikitiki yao hata: hone eleke eleke na wiki Tekehalina: e ota: epeke tupa: pokaama:na:yeke loa:me.

³⁶Koto ekina:ta: hali homeke a:nda:ma: ipika: mulu pa:la: wandiki hapulu pa:la: wale alemanu wia hata: kone paa na mulueke laa kutupa wetepena: mo halina: honema: o ipika: pita:la: haumanu mo wandiki pa:ta: epeke tupa: na pia:ka:na: make o ipika: hone pa:la:eki manuta: ota: honkopu wotu haaso hata: hapuluekee hone wia:ka:na:ta: kota: mina: lapeke ya:la:me. Ipika: hone pa:la:eki pia:ka:na:ta: kota: kutu pita:la: ekima:ta: hoke hau ma:nda: na pita:la:me. ³⁷Pate hali ma:nda:ma: aleta: ma:nda: dia:ya:la: ekina: pa ipika: honema: kone honkopu haaso hata: ipika: lokena: hone pa:la:eki manuta: ana:na: handeteke hapeke ya:leke handaata: mo ipika: mulu pa:la: wandikita: na mulueke alo hata: dikita: na mualu piki pa hao hapana:e laa hone ota: na la:ka:lea:ka:na:ta: kota: koto pita:la: ekima: make epeke hau kone pita:la:me. ³⁸Kutupa mo hali ma:nda: epima: ipika: yenki ula: wandiki hapi:ka:na:ta: kota: epekeeki pita:la:pate pa mo ipika: yenki wilie wandiki na hapilie hali ipikita: mo lombeipiki epeke hau tieke pita:la:me.

³⁹ Kutupa mo halina: da pa:la: wanda:ma:ta: ipika: haliki paa haya:ka:na:ta: kota: ipika: haliki pa:ta: hapeke ya:la:me. Koto pa:la:pate ipika: haliki homea:ka:na:ta: kota: ipika: hone pa:la: halina: da pa:ta: pua:peke ya:la:pate pa ota: Ketiso halina: da pea:ka:na:ta: ana: pilieke. ⁴⁰ Koto hau pea:peke ya:la:pate Ima: hone witolo ekita: dupa. Hande kosa:piki wanda:ta: pa kosa: piki haeka:na: make ota: epelieke hone witolome. Ima:ta: koto tupu: hone witolopate pa ya honema:ta: mo Koda:na: Sipitidita: I pa:ta: make pila:me hone witolo hata: do pi alome.

Toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: ne hala:la:eki

8 ¹Kutupa hande toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: ne hala:la: hauna: wape pea lota: pimi ekita: dupa alome. Niki paeyaoma:ta: mo handa:la: hauta: hone uluma:me. Pate mo handa:la: hauma:ta: mo hakoko lita:la: hau pu tiaasa:pate pa mo pukima: homa:la: hauma:ta: wanda:halina: hone tulaasa: ekita: daeya haena: ala:me. ²Hali ma:nda: epima: Ima: ota: handa ulume laa hone wia:ka:na:ta: kota: koto halina: handa:la: ekita: ana: na pa:la:me. ³Koto pa:la:pate hali epima: Koda: pa:ta: pukima: homea:ka:na:ta: kota: Koda:ma: koto hali ota: handa:la:me.

⁴Kutupa mo toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: halea: nemanu pa naleme ekita: nikana:ma: handoloma: ekita: dupa. Mo homeke Koda: homeke hala: ekina: hande toopi tima: wepia ula: aleta: ota:eki dia:me hone witoloma:me. ⁵Mo wanda:hali manuma: lo haleme koda:manu make teke halimanu make oli ya nane haya:ka:na: make do kenke nane haya:ka:na: make pa pina:ma: ⁶nikana:ma: nika: Koda: homeke kone nika: Apa: hata: ipikita: ala:ta: ala:ta: paeyao wepia wina: la:la: Koda: hala:me laata: Nikita: ipiki pa:ta: ti lao haloma:me. Kutupa make mo Tekehali homeke homeketa: Yesu Ketiso hala:me. Ipikana:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao wepia wina: laata: niki make amba: da:taala:me.

⁷Koto do nikana:ma: handoloma: ekita: mandane wanda:halima:ta: na handelememe. Mo wanda:halima:ta: toopi tima: wepia ula: alena: haumanu pia:tiki pu haemeke ekina: ame make kutupiki nemanu nalo hata:ta: mo hande toopi tima: wepia ula: alena: ekie hone witelememe. Kutu piki wanda:halina: hone na lumba witolo hata: kone mo hande ne naloma: ekima:ta: niki hoeyaasa:me laa hone witelememe. ⁸Koto tupu: hone witelempate pa mo ne naloma: ekima:ta: niki hatuku Koda: teke pa:ta: pu hamono lapseke na ya:la:me. Kutupa mo ne na neke haoma:ka:na:ta: kota: koto ekima: nika: hau ma:nda: yonka:lamono alu na pealieke. Kutupa ne nolo poloma: ekima: make mandane haumanu apa:tao na mulumeke.

⁹Koto pa:la:pate ikana:ma: mo ika: ana:na: handaa pitelemeeki manuma:ta: pa mo hone wopu na tulaaleme wanda:hali hoke hau pea lopaapa:na:yeke wotu handeteke hapa:peke. ¹⁰Do ekina:yeke loa:me.

Neketa: handele hali hata: pa toopi tima: wepia ula: alena: yeni hau pita:la: da pa:ta: pua pita: ne naleme ekita: mo dupiki hauna: hone na lumba ula: halima: neke handea:ka:na:ta: kota: naka: pitele ekima:ta: mo toopi ti wepia ula: ale pa:ta: yeni hau pita:la: nemanu nena: loluekema: na sutiaalipikipe. ¹¹Kutupa do naka: handele ekima:ta: mo hande honkopu na hake halita: hoeyaalipikie. Koto halita: Ketiso ipiki pa:ta: homa:la: hali naka: kame kone hoeyaalipikie. ¹²Kutu pitele hauma:ta: mo ika: hone wotu na lumba wilimi yankekemanu hoeyaeka:na:ta: kota: neketa: Ketiso pa:ta: make hoke hau pilipikie. ¹³Koto ekina: yaka kamena: ne nala: ekima:ta: ipiki hoke hau pina: mea lopaapeke yea:ka:na:ta: kota: Ima: mo mindiki ma:nda:siki hoto homeke a:nda: ota: na nolueke. Yaka kame lopaapa:na:yeke loa:me.

Mo Aposolo halina: pea:pekeeki pita: mea:pekeeki yaapo

9 ¹Ita: ka:la:pa: ta:pao halo hali na halope. Ita: aposolo hali na halope. Nika: Tekehali Yesu na handoa:pe. Ikita: mo Ima: Tekehalina: e pokaaso ekina: na halemepe. ²Mandane haliwekima:ta: Ita: aposolo hali na halome hone wimika:na:ta: kota: pa pina:ma: ikana:ma: kutupiki hone ota: wia:peke na ya:la:me. Iki Ketiso pa:ta: haleme ekima:ta: kota: pa Ita: Tekehalina: aposolo hali haloeki peneme yaasa:me.

³Mo I laaseme haliwekina: pimanu hombo peaasoeki dupa alome. ⁴Ita: yaka ena: yenkita: mo ne ikali napekeeki ana: na pa:la:pe. ⁵Mo mandane aposolo haliwekima: make mo Tekehalina: hameke titima: make Pidama: make koto haliwekima: piteleme tupa: I make Ketiso wanda: mea hatuku pomua:peke ana: na pa:la:pe. ⁶Dia:me mo Banabasi diki yaapo homekema: mo yenki mulu pa:la: e poka:peke ekima: kone dik: ne alemanu hamba:peke ya:la:pe. ⁷Hali epima: mo ami hali hata: ipika: manima: kone ipika: ne dau hamba:peke ya:la:pe. Dia:me. Kutupa mo e teke halima: ipika: noka:pa:la: ne kone napeke na ya:la:pe. Kutupa make mo sipisipi ma:na:manu handeteke hala: hali epima: ipika: ma:na: andu yupa napeke na ya:la:pe.

⁸Do alo ekita: mo kenke wanda:halina: hau pitelemeeki homeke dia:me pa mo Lo Pimanu make homeke pi kone ala:me. ⁹Mosesima: hande Lo Pimanu wape pa:la: ekina: do tupa: ala:me. Mo kao ma:na:ma: mo palaowa kilikimanu ambuku mea baaluekema: ankema: pitolo haena:ta: ipika: kake na tonkaapeke laa la:la:me. Koto la:la: ekina:ta: Koda:ma: mo ma:na:manu pa:ta: homeke hone wita:la:pe. ¹⁰Koto la:la: ekita: Koda:ma: niki pa:ta: make hone wita:la:pe. Aowe. Niki pa:ta: make hone wita:la:me. Kenke awa:la: halima: make kiliki tala:la: halima: make e pokolo hata: mo ena: ipilika: nemanu ana:na: muluekema: hone wia e poka:peke ya:la:me. ¹¹Kutupa nikana:ma:ta: iki pa:ta: mo Koda:na: Sipitidina: wae alemanu nokopoma:me. Kutupa ame mo kiliki mina:la: tupa: ikana:ma:

mandane alemanu niki pa:ta: kimika:na:ta: ana: na pa:la:pe. ¹² Mandane haliwekima:ta: iki pa:ta: ula: alemanu muluekema: hone wia:peke yaeya:ka:na:ta: kota: nikana:ma: iki lombei pitolo hata: ota: muluekema: ana: na pa:la:pe. Dia:me ota: mea:peke ya:la:pate pa na minoloma:me. Do ekina:yeke loa:me. Mo Ketisona: Pi Seliapo pula:eki sa:sə: peaapa:na:yeke hande ka:nda:manu paeyao niki honumake sikima: wotu mu haloma:me.

¹³ Mo Tembolo da pa:ta: e pokeleme haliwekima:ta: koto pa:ta: kone ika: nemanu mu haleme ekita: handelememe. Kutupa hande ma:na: lia olodana: wia halo haleme haliweki ikana:ma: make mo limi hotekemanu pa:ta: mandaneeki mu haleme ekita: handelememe. ¹⁴ Koto tupa: kone mo Tekehalina: pi ula:eki dupae. Koda: ipika: Pi Seliapo walaaseme haliwekima:ta: koto e pokolo hata: kone ika: ana:na: hapeke ekimanu mea:peke ya:la:me la:la:me.

¹⁵ Koto la:la:pate Ima:ta: koto tupa: aleta: ma:nda: na molome. Kutupa ame make aleta: ma:nda: muluekema: iki pa:ta: do wape ota: na tapaasome. Kie laapa:na: I amba:la homa:peke aleo. Ima: iki amele ota: pa hameke e pokolo ekina: pi laaso ekita: hali homeke a:nda:ma: Paeki ala:me laa pi laapa:na:yeke loa:me. ¹⁶ Ima: hande Pi Seliapo walaaso ekina:ta: yaka pi Ima: kone laapeke na ya:la:me. Pa ekipeke mo Tekehalima: dupie la:la: ekina: kone pitolome. Koto ekina: Ima: mo Pi Seliapo na walaoka:na:ta: a:pei Ita: ota: hoke tupa: hapeke ya:la:me. ¹⁷ Yaka e pokolo ekita: yaka honema: kone wia pokoa:ka:na: yoluta: kota: mo ena: yenki muluekema: hone ulu pua:pate pa yaka hone wia na piki pa mo Koda:ma: walea: e kone pokaaso ekina:ta: ¹⁸ kota: eki yenki mea:peke ya:la:pe. Yaka yenkita: dupae. Ima:ta: yenki ki pi na leke handaa mo mea:peke alemanu na minolo hata: hande Pi Seliapo walaasoeki kone kotota: yaka yenki ana: pa:la:me.

¹⁹ Ita: hali ma:nda:na: pa hameke e pokaaso hali na hake ya kone halome. Kutupu halopate mandane wanda:hali wopu muluekema: yaka hone wia kone wanda:hali paeyona: pa hameke e pokaaso hali halome. ²⁰ Mo Diu wanda:hali muluekema: Ita: Diu wanda:hali haleme tupa: kone halome. Ita: hande Lo Pi manuma: kilu tombuaasa: wanda:hali leke na halopate pa koto tupa: haleme wanda:hali muluekema: I make iki haleme tupa: kone haowa:me. ²¹ Koto tupa: kone mo Diendaili wanda:hali amele hata: koto wanda:hali muluekema: ikana:ma: mo Diu wanda:halina: Lo Pimanu pa:ta: na haleme tupa: I make koto tupa: halome. Do alo ekima:ta: Ita: Koda:na: pi ula:eki yamba:la: hali leke halome pi na leke Ita: Ketisona: pi ula:eki pa:ta: teliolo hali halo ekina: loa:me. ²² Mandane detepiki hone tulaaseme wanda:hali amele hata: Ima:ta: iki muluekema: pa detepiki hali leke halome. Koto ekina: wanda:hali paeyao pa:ta: hau paeyoma: iki muluekema: iki haleme tupa: kone I make hatiki pu halome. ²³ Do pitolo ekita: hande Pi Seliapo daeyaena:yeke pitolome. Kutupa koto ekima:ta:

mo Koda:ma: wanda:hali epeaasa:eki manuna: putupiliki ma:nda: Ima: muluekema:yeke pitolome.

²⁴ Hande anke telineli pita:la:eki nina:ta: haliweki wopuma: anke hao pelimipate titina: pelie hali homekema: epeke yenki pua milieke. Koto hauta: paeyaoma: amba: hone wilimime. Koto ekina: iki make titina: pua epeke yenki muluekema: honkopu haaso hata: anke hao pua:pa:peke.

²⁵ Anke talineli pulu pa:la: halima:ta: titina: amba:la moka:la hande hande pitolo hata: ipika: lokena: hone pa:la: ekimanu homao taka:lao haena:yeke pita:la:me. Kutu piki halima:ta: mo kukutu pea:peke yenki ale muluekema: do haumanu pita:la:pate nikana:ma:ta: ota: kukutu na pea:peke yenki ale muluekema: pitoloma:me. ²⁶ Koto pa:la: ekina: Ita: anke talineli pitolo hata:ta: lekema: lekema: pea na piki hande opolo polo polo pa:ta: handa: paleke pulume. Ita: hande epeke hone wiki kiki a:nda: pita:la: hali leke hata: yaka kikima: pa manda: meaaso na piki ota:eki kone pitolome. ²⁷ Yaka loketa: homu peaaluekema: yaka kone yumbitolo hata: pitolome. Do ekina:yeke loa:me. Ima:ta: wanda:hali wi la:la: pi walaaso hali halopate pa wetepena: I kone halu peaapa:na: pitolome.

Toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: kinki pita:la: pi

10 ¹Kametitio. Nika: apa:na: atekē amedama: Mosesi telia: mea pulu haena: iki pa:ta: piekeeki manuta: hone wia:pa:peke. Koto tapake paeyaota: hande ya hapi oto pa:ta: hao puaata: hande dawala Wepiki Ikali tukikina: tunkula pua epeke tupu: mone tea:na: opolo pemekeme.

²Kutupa mo wanda:halita: hande ya hapi pa:ta: make mo dawala ikali pa:ta: make Mosesina: anke telia: mea pominolo haena: iki paeyaota: bapitaisi hau pimikime. ³Kutupa paeyaoma: hande Koda:na: Sipitidima: haleeke ne naata: ⁴mo Sipitidima: haleeke ikali make nemekeme. Hande Koda:na: Sipitidima: waleeke toopi pa:ta: yama: epeeke ikali nemekeme. Kutupa mo wanda:hali ame_{le} pomieke toopita: Ketiso kone hayekeme.

⁵Kutu pimikipate koto wanda:hali wopuna: hauna:ta: Koda:ma: ta:na:ma: na homeekeme. Kutupa mo hapu hayeke alena: ika: tokomanu koto pa:ta: wia:tiki pimikime.

⁶Koto ekina: mo tapakema: pimikieki manuma:ta: niki manda: meaasa:me. Ikanā:ma: hoke haumanu puluekema: taapemeke tupu: nikana:ma: kutupiki haumanu peaapa:na: yeke kinki pita:la:me. ⁷Kutupa iki ame_{le} mandane wanda:halima: toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: yeri hau pimiki tupu: nikana:ma: peaapa:na: yeke wala:la:me. Mo Baiboloma: alota: Wanda:halima:ta: ne ikali naa kealuekema: pitimikipate pa hoki naneta: mo haliwekima: wanda:weki tonka:na: hoke telepo la alualu pimikime laa la:la:me. ⁸Mandane kutupiki haumanu pimiki wanda:halita: homeke natena: kone 23 daoseni homemekeme. Koto ekina: nikana:ma: kutu piki haumanu na piki pa yankee ma:nda:na: loke hoeyaasa:

haumanu na pumana: pea:pa:peke. ⁹Ikana:ma: ika: hoke hau manuma: Koda:ma: pia: handekee tupu: nikana:ma: mo Tekehali pa:ta: hoke hone u tiaaluekema: hone na umana: pea:pa:peke. Mo hande mandane kutupiki hau pimiki wanda:halita: mo hoke ketoma: aweeke ekima: homemekeme. ¹⁰Kutupa nikana:ma: Koda: pa:ta: pi la la na pumana: pea:pa:peke. Mo hande mandane wanda:halima: kutupiki hau pimiki handaata: mo lu homaasa: enisoloma: iki liekeme.

¹¹Mo hande wanda:hali pa:ta: pimiki ekimanu paeyao ma:ta: mo mandane wanda:hali paeyao manda: mealuekema: pa:la:me. Kutupa niki pa:ta: kinki pina:yeke amba: wape pea ula:me. Niki haloma: ekiti: paeyao pa:la: natena: teke pa:ta: ya:leke handa loa:me. ¹²Koto ekina: mo some epima: Ita: daola hata: epeke tiao halome laa hone wia:ka:na:ta: kota: koto someta: lopaapa:na: wotu hapeke aleo. ¹³Mo iki pa:ta: la handa:la:eki manuta: mo wanda:hali paeyao pa:ta: pa ipu hala:eki kone ipula:pate pa Koda:ma: ipika: pi la: wita:la: ekiti: ota: yao hala:me. Kutupa ipikana:ma:ta: mo iki mea ota: lombeipiki lopaapeke ya:la: la handa:la:eki ma:nda: na epena: lelieke. La handa:la: ekimanu ipulu haena: kone Koda:ma: ika: pota: pilao iki tamba: milieke. Mo tamba: mina:la: ekina: iki honkopu hao ana:na: hamina: lelieke.

¹⁴Ota: ya kametitio. Koto pa:la: ekina: mo toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: yeni hau peaasa: ekiti: la:ka:la: mina na peaapa:peke. ¹⁵Ikana:ma: hone wotu wilimi ekina: do pimanu iki pa:ta: alome. Koto ekina: Ima: aloeki opuaata: teke weiya handa:pa:peke. ¹⁶Hande Koda:ma: niki epeaala: kapona: noluekema: hata: Koda: pa:ta: keiye pi laa nalo hata:ta: Ketiso ipika: we pa:ta: na telipaasoma:pe. Kutupa hande pindipindi pea ula: palaowa make nalo hata:ta: Ketiso ipika: loke mindiki pa:ta: na telipaasoma:pe. ¹⁷Palaowa punka homeke ya:leke handaata: niki paeyao wotu kone homeke loke mindiki haloma:me. Hande homeke palaowa punka telipaasoma: ekina: loa:me.

¹⁸Mo Isulai wanda:halima: pimikieki make hone wia:pa:peke. Hande lia haleke hoteke ne alemanu nemeke haliwekita: mo oloda pa:ta: wiekeeki kone na telipaasemepe. ¹⁹Do alo ekina: teketa: eki epina: alope. Hande toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: hala:la: nemanu pita: toopi tima: wepia ula: ale yaapona:ta: ota:ekie alope. ²⁰Dia:me. Do ekina: alome. Mo pi na miki haliwekima: ma:na: lia haleme ekiti: koto Koda: pa:ta: na haleke pa mo hoke temokomanu pa:ta: kone halememe. Kutupa ikiti: mo hoke temokomanu ame^{le} ta:ma:ni pea hamina: Ita: hone na pa:la:me. ²¹Ikana:ma: Tekeholina: kapo pa:ta: make hoke temokona:eki apa:tao napeke na ya:la:me. Ikana:ma: Tekeholina: teipolona: make mo temokona:eki make apa:tao napeke na ya:la:me. ²²Pate mo Tekeholina: niki pa:ta: soka:la:ma: homena: loluekema: hone witoloma:pe. O nika: honkopuma:ta: ipika:eki lombei pa:la:me laa hone witoloma:pe.

²³ Mandane wanda:halima: alota: Nikana:ma: nika: hone pa:la: hau paeyao pa pea:peke ya:la:me la alempate pa ika: hau paeyao piteleme ekima:ta: iki epeasa:pe. Ikana:ma: alota: Nikana:ma: nika: hone pa:la: hau paeyao pa pea:peke ya:la:me la alempate hande hau paeyao pitelemeeki manuma:ta: niki honkopu haasa: Ketiso wanda:hali hamono na ala:me. ²⁴ Hali homekema: ya siki epeke tupu: haluekema: hone wopu na wiki pa iki paeyao ma:nda: ma:nda: pa:ta: kone epeke tupu: haena:yeke hone wia:pa:peke ya:la:me.

²⁵ Mo makedi pa:ta: ula: hoteke mindikimanu ikana:ma: pa hamba napeke ya:la:me. Kutu puluekema: yeke hone eleke eleke witolo hata: lota: lota: pea:peke na ya:la:me. ²⁶ Pa ekipeke mo Baiboloma: alota: Kenke make kenkena: ula: alemanu paeyao make Tekehalina: ekie laa wape pa:la:me.

²⁷ Pi na miki halima: Ne nomana:e laa neke wi lea:ka:na:ta: kutupa naka: honema: polueke hone wika:na:ta: kota: pua pita mo kita:la: napeke alemanu pa:ta:ta: hone elekeeleke witolo hata: lota: lota: na piki pa napeke. ²⁸ Kutu pea:peke ya:la:pate hali homeke ma:nda:ma: neke pa:ta: alota: Do neta: toopi tima: wepia ula: ale pa:ta: halea: ekie laa lea:ka:na:ta: kota: mo neke pa:ta: lea: hali pa:ta: make mo hone na lomba:la: ekina: make hone witolo hata: koto ne na napeke. ²⁹ Naka: hone lomba:la: ekina: na alopathe mo somena: hone na lomba:la: ekina: loa:me.

Kutupa ma:nda:ma: dupa lelieke. Kota: mo hali ma:nda:na: hone na lomba:la: ekima:ta: do Ita: hone lombao hata: pa hone wia pea:peke ekita: pa ekipeke handeteke haena: lapeke ya:la:pe laata: ³⁰ Kutupa make mo yaka ne ula: ekina: Koda: pa:ta: keiyae pi loa:ka:na:ta: kota: mo Ima: keiyae pi loa: ne nalo ekina:ta: ma:nda:ma: ekipeke I laasa:pe laa lelieke.

³¹ Pate ikana:ma: ika: hau paeyao piteleme ekima: make mo ne ikali naleme ekima: make mo Koda:na: biki daeyaena: loluekema: hau paeyao pea:pa:peke. ³² Kutupa mo Diu wanda:hali pa:ta: make Diendaili wanda:hali pa:ta: make mo Koda:na: siosi wanda:hali pa:ta: make homeke a:nda: mea lopaaluekema: hau ma:nda: a:nda: na pea:pa:peke. ³³ Ima: pu haloeki kone pea:pa:peke. Ima: yaka hau paeyao pitolo ekima:ta: mo wanda:hali paeyao ta:na:ma: homaaluekema: pitolome. I kone epeaaluekema: hone na piki pa wanda:hali paeyao Koda:ma: da:tao haena:yeke epeaaluekema: hone u halome.

11 ¹Koto ekina: Ima: Ketisona: hau moka:la hando halo tupu: ikana:ma: make Ima: pitoloeiki kone moka:la hando hapa:peke.

You a:mbao pita: yeni pita:la:eki

² Ikana:ma: hoto paeyao I pa:ta: hone wiata: Ima: iki pa:ta: walolo ekimanu pu haleme ekina:ta: Ima: iki pi laosome. ³ Koto pa:la:pate do alo pita: wotu opua:pa:peke. Haliweki paeyao pa:ta: Ketisota: you hala:me.

Kutupa ipika: wanda:na: youta: haliki hala:me. Kutupa Ketisona: youta: Koda: hala:me. ⁴Koto ekina: hali homeke a:nda:ma:ta: wanda:hali ame^{le} hata: ipika: you aka: pambao pi wala o yeni pia:ka:na:ta: kota: Ketiso pa:ta: yaala:ma: homaasa:me. ⁵Kutupa make wanda: homeke a:nda:ma: wanda:hali ame^{le} hata: ipika: you aka: na dopuaake pi wala o yeni pia:ka:na:ta: kota: ipika: haliki pa:ta: yaala:ma: homaasa:me. Kutu piki wanda:ta: mo you itiki makole mea bao hala: wanda:ma: handa:la:me. ⁶Dupiki wanda:ma:ta: ipika: you aka: na dopua:ka:na:ta: kota: ipika: itiki paeyao makole mea baapeke ale. Kutupa wanda:ma:ta: you itiki makole mea baasa: ekima: make itiki tunkula:la: ekima: make yaala:ma: homa:la: hau ya:leka:na:ta: kota: aka: dopua hapeke ale. ⁷Halima:ta: you aka: na pambao halieke. Pa ekipeke ipikita: Koda:na: biki ula: ekina: pita: wele pikieki yaapona: susua wala:la:me. Koto pa:la:pate wanda:ma:ta: ipika: halina: biki ula: ekina: pita: wele pikieki yaapona: susua wala:la:me. ⁸Do ekina:yeke loa:me. Koda:ma: hali wepitolota: wanda:na: loke pa:ta: mea na wepia haena: leekepate pa wanda:ta: halina: loke pa:ta: mea wepia haena: leekeme. ⁹Kutupa make Koda:ma:ta: wanda: hone witolo hata: halima: tamba: mina:yeke na wepia haena: leekepate pa mo hali hone witolo hata: wanda:ma: tamba: mina:yeke wepia haena: leekeme. ¹⁰Koto ekina:ta: mo enisolo tonuma: hala: ekina: wanda:ma:ta: ipika: haliki pa:ta: homu pea hala: ekina: tombo walolo ipika: you aka: dopua:peke ya:la:me. ¹¹Do pimanu alopate pa ameta: niki paeyao Tekehali ame^{le} ta:ma:ni pea hata:ta: wanda: hali yaapoma: tamba: mu alualu pitolo hata: hapeke ya:la:me. ¹²Pa ekipeke wanda:ta: halina: loke pa:ta: mea wepia haena: leekepate ameta: halita: wanda:na: loke pa:ta: kini pea ipula:me. Kutupa ala:ta: ala:ta: paeyaoa: hala: ekina: teketa: Koda: hala:me.

¹³Ikana:ma: kone hone wia:pa:peke. Wanda: homeke a:nda:ma: pa wanda:hali paeyao ame^{le} hata: you aka: na dopiki pa yeni pia:ka:na:ta: kota: koto hauta: ti pa:la:pe. ¹⁴Mo nika: kenkena: haloma: hauma: kone niki manda: meaasa:eki dupa. Haliwekima:ta: hokulupeke itiki haena: lea:ka:na:ta: kota: kotota: yaala:piki haue. ¹⁵Pate mo wanda:na: hokulupeke itikita: ipika: au la:la: ekie. Ipika: itiki hokulupeke ekima:ta: ipika: you a:mbaasa: ekina:yeke loa:me. ¹⁶Koto pa:la:pate pa hali ma:nda:ma: do aloeki manuna: ape loluekema: hone wia:ka:na:ta: kota: Ima:ta: dupiki pi homeke lolueke. Nikana:ma: make mo Koda:na: siosi tapake paeyao make hau ma:nda: na handeke pa Ima: do aloeki homeke pu haloma:me.

Mo hande Tekehalinga: ne nala:eki

¹⁷Mo mana: pimanu ame do lolo polo ekina:ta: ika: pu haleme ekina: ika: pi na laalueke. Ikana:ma: yeni puluekema: mo ika: momba:la:eki manuma:ta: iki na epeaasa:pate pa hokeeki kone ipula: ekina: loa:me.

¹⁸ Ima: mandane opitoloeki dupa. Ikana:ma: yeni puluekema: momba:la hata: kone tekilipa ta:ta: ta:ta: pea halememe laa alemeeki opitolo hata: mandaneeki ota: ekie hone witolome. ¹⁹ Kutupa make mo mandane tekilipa ta:ta: ta:ta: pea halememe manuta: ota: hau piteleme wanda:hali peneme yaluekema: pea:peke ya:la: haue laa loa:me. ²⁰ Kutu piteleme hauma:ta: ikana:ma: homeke pa:ta: momba:la hata: mo Tekehalina: ne nala: ekita: ota: na nalememe. ²¹ Do ekina:yeke loa:me. Iki homeke homeke loma: ika: ne kone ai nolueke laa pitolo hamina: kone mo some homeke ma:nda: tea:ma: homa haena: laata: ma:nda:ma:ta: hoke ikali naa keaasa:me. ²² Ika: da pa:ta:manu pita: kone ika: ne ikali napeke na ya:la:pe. Kutupa Koda:na: siosita: Pa ekie laata: mo natehali wanda:hali make yaala:ma: homaaluekema: pitelemepe. Iki pa:ta: eki pi lonope. Kutu piteleme ekina:ta: ika: pi laanope. Dia:me ika: pi laapeke na ya:la:me.

²³ Ima: hande waloa: ekita: mo Tekehalima: I pa:ta: la kia:me dupa. Tekehali Yesuma:ta: hande timba ipiki pa:ta: a:nda: lombeeke natena:ta: hande palaowa mea mina hata: ²⁴ Koda: pa:ta: keiyae pi laata: pindi pindi pea alota: Dota: Ima: iki pa:ta: kitolo ya loke mindikie laata: I pa:ta: hone witolo hata: do hau pea:tiki pu hapa:peke leekeme. ²⁵ Koto tupa: make ne naa paeyeketa: hande kapo mea mina hata: alota: Do kapota: Koda:ma: ipika: panake pi la: uluekema: yaka wema: wiaasa:me laata: Nemeka:na:ta: I pa:ta: hone witolo hata: pu hapa:peke laa leekeme. ²⁶ Do palaowa make do kapona: make nalo hata: Tekehali epena:yeke ipika: homeekeeki walo halimikie.

²⁷ Koto ekina: hali o wanda: epima: Tekehalina: palaowa make ipika: kapona: make hoke tupa: hata: nea:ka:na:ta: Tekehalina: we loke mindiki pa:ta: ketete pita:la:me. ²⁸ Koto ekina: wanda:hali paeyaoma: ika: piteleme hau amba:la wotu handaata: hande palaowa kapona: make napa:peke alee. ²⁹ Hali epima: hande palaowa kapona: make nalo hata: Tekehalina: loke mindiki pa:ta: hone na wiki nea:ka:na:ta: kota: koto nalo hata:ta: ipiki pa:ta: kone hoke hau wina: ala:me. ³⁰ Koto piteleme ekina: iki pa:ta: haleme wanda:hali woputa: yeni haa pitao loke damako pu pitao kutupa mandane wanda:halita: amba: homelememe. ³¹ Nika: pitoloma: haumanu amba:la talo pea bao handoma:ka:na: yoluta: Koda:ma: ka:nda: peaasa:eki niki pa:ta: na epena: lolol pia:me. ³² Koto pa:la:pate Koda:ma: nika: hao hoeyaasoma:eki handaata: ka:nda: miomono lea:ka:na:ta: kota: mo kenke wanda:hali ame_{le} apa:tao hoke yenki meaama:na:yeke pita:la:me.

³³ Kutupa ya kametitio. Iki momba:la pita: Tekehalina: ne noluekema: paeyao epena: laa yuwia pita:pa:peke. ³⁴ Kutupa ika: momba:la pita: pu hoeyaasemeeki Koda:ma: handaa iki pa:ta: eki a:nda: peaama:na: mo tea:ma: homa:la: halima:ta: ipika: da pa:ta: pita: kone ne napeke alee. Kutupa mo hande mandane pea:pekeeki manuta: I a:pa hata: tikitiki yalueke.

Hande Holi Sipitidima: kita:la: alemanu

12 ¹Ya kametitio. Ya hone pa:la: ekita: ikana:ma: mo hande Holi Sipitidima: ota: kita:la:eki manuna: hone eleke eleke na uemena: hone witolome. ²Ikita: pi na miki haemeke dina:ta: hande pi lapeke na yeke toopi tima: wepia ula: ale manuma: iki handeteke hata: hatuku ombu pu hoeyaemeke ekita: ikana:ma: hone amba: wilimime. Ikana:ma: hande pi lapeke na ya:la: ale manuna: biki yeiya: loluekema: pemekeeki loa:me. ³Koto ekina: ikana:ma: hone uemena:yeke do alome. Hali homeke ma:nda: a:nda:ma:ta: Koda:na: Holi Sipitidima: handeteke haena: alo hata: alota: Yesuta: hoeyaena:e laa pi lapeke na ya:la:me. Kutupa ma:nda:ma: make Yesuta: ota: Tekehalie laa loluekema: mo Holi Sipitidima: na handeteke haena: kone kutupiki pi lapeke na ya:la:me.

⁴Hande Sipitidina: kita:la: ale manuta: ta:ta: ta:ta: ya:la:pate pa mo kita:la: Sipitidita: homeke kone hala:me. ⁵Mo Tekehalina: e pokaasoma: ekimanu make ta:ta: ta:ta: ya:la:pate pa mo ena: Tekehalita: homeke kone hala:me. ⁶Kutupa ipika: e pokaena: loluekema:ta: mo e pokaapeke handa:la: haumanu ta:ta: ta:ta: pa:la:pate pa homeke Koda:ma: kone koto e pokaasa: haumanu paeyao: ipika: wanda:hali paeyao pa:ta: teli peaasa:me. ⁷Wanda:hali paeyao epeaaluekema: mo Sipitidima: niki paeyao homeke pa:ta: ipika: pitaasa:eki wala:la:me. ⁸Hande Sipitidima: hali homeke pa:ta: epeke hone wiki pi ala:eki halolo hata: mo homeke Sipitidima: kone hali ma:nda: pa:ta: make epeke handaasa:eki hala:la:me. ⁹Do homeke Sipitidima: hali ma:nda: pa:ta: ota: hone tulaasa:eki hala:la:pate pa mo homeke Sipitidima: kone hali ma:nda: pa:ta: mo yeni haaseme wanda:halina: yeni tandelaasa:eki hala:la:me.

¹⁰Mo Sipitidima: hali homeke pa:ta: mo na handeke hau manuna: pea:peke wele halaata: hali ma:nda: pa:ta: make mo Koda:na: pi walaasa:eki hala:la:me. Kutupa ma:nda: pa:ta:ta: mo kita:la:eki manuta: Sipitidima: hala:la:eki o hoke temokoma: hala:la:eki tekili pea pa handena:yeke peaasa:eki hala:la:me. Hali ma:nda: pa:ta: mo ta:ta: ta:ta:piki pimanu ala:eki halaata: ma:nda: pa:ta: kutupiki pimanu opua pa la:ka:la:la: ekina: wele hala:la:me. ¹¹Kutu pita:la: ekimanu paeyao: hande homeke Sipitidima: kone wanda:hali homeke pa:ta: ipikana:ma: ipiki hone pa:la: tupu: kone telipaaso hata: peaasa:me.

Loke homekema: kone ala:ta: ala:ta: paeyao haasa:eki

¹²Ketisota: loke homeke tupu: kiki ankemanu tuna tuna pea hala:me. Hande kiki anke lokena: tunuala: alemanu ta:ta: ta:ta: ya:la:pate loketa: homeke kone hala:me. ¹³Koto tupu: kone niki paeyao: Diu wanda:hali pita: Diendaili wanda:hali yaapo make ma:nda:na: e pa hameke pokaaseme wanda:hali pita: ka:la:pa: ta:pao haleme wanda:hali yaapo

make niki paeyao mo homeke Sipitidima: kone bipataisi pea homeke loke tunao haloma:me. Kutupa nikana:ma: ikali no haloma: tupa: mo homeke Sipitidi kone na:tiki pu haloma:me.

¹⁴Loketa: homeke ale dia:me. Mandane alemanu paeyao tuna tuna pea hala:me. ¹⁵Kutupa ankema: alota: Ita: kiki dia:ya:leke handaa lokena: ale dia:me laa lea:ka:na:ta: kota: pa pina:ma: ipikita: lokena: ota: tunao haasa: ale kone pa ula:me. ¹⁶Kutupa make mo katakema: alota: Ita: leke dia:ya:leke handaa mo lokena: ale dia:me laa lea:ka:na:ta: kota: pa pina:ma: ipikita: lokena: ota: pa tunao hala:me. ¹⁷Mo loke homeketa: pa leke homeke kone haya:ka:na:ta: kota: mo pimanu ekipa opiliepe. Kutupa mo loketa: katake homeke kone haya:ka:na:ta: kota: mo ala:ta: ala:ta:na: totopo pa:la: ekimanu ekipa milia:pe. ¹⁸Loketa: koto tupa: dia:me. Pa ekipeke Koda:ma: ipika: hone witolo tupa: kone mo ta:ta: ta:ta: piki ale manuta: mo loke pa:ta: ota: tuna tuna peayekeme. ¹⁹Loketa: pa homeke ale kone haya:ka:na:ta: kota: mo ka:la: alemanu dia:yeke handaata: ota: loke hapeke na ya:la:me. ²⁰Koto tupa: dia:pate pa mo tuna tuna peaala: alemanu paeyao kone apa:taota: kota: homeke loke kone hala:me.

²¹Koto ekina: lekema: mo kiki pa:ta:ta: Ita: neke yaapo haluekema: hone na wiki ya kone halo ekita: a:pa:la:me la:la: pita: ota: lapeke na ya:la:me. Koto tupa: kone youma: mo anke pa:ta:ta: Ita: neke yaapo haluekema: hone na wiki ya kone halo ekita: a:pa:la:me la:la: pita: ota: lapeke na ya:la:me. ²²Dia:me. Kutupiki hau pea:peke na ya:la:pate pa mo lokena: tunaala: honkopu na hake ale manuta: dia:ya:ka:na:ta: kota: nika: loke manuta: epeke tupa: na haloma:me. ²³Kutupa lokena: tunaala: mandane ale manuta: pa ale manue aloma:pate pa koto alemanu kone pa epeke tupa: handeteke haloma:me. Kutupa lokena: tunaala: mandane au na la:la: alemanu pa:ta:ta: hone wopu wia kesema: handeteke haloma:me. ²⁴Pate mandane au la:la: ale manuta: handeteke haluekema: hone wopu na u haloma:me. Koda:ma:ta: mo lokena: mandane alemanu tunaaso hata:ta: mo pa ale manuta: ipikana:ma: ota: ana:na: haena: laa pa:la:me. ²⁵Koto pa:la: ekina: mo hande loketa: pa yoka yoka pea na hake mo hande tunaala: alemanu paeyao:ta: ika: kone handeteke ha alualu puemena:yeke pa:la:me. ²⁶Koto ekina: mo lokena: tunaala: ale homekema: tanda mia:ka:nata: kota: mo tunaala: mandane alemanu paeyao:ma: make mandakena: tandama: homilimikie. Kutupa ma:nda:ma: mo lokena: tunaala: ale homeke a:nda:na: biki yeiya: lea:ka:na:ta: kota: mo lokena: tunaala: mandane alemanu paeyao:ma:ta: mandakena: ta:na:ma: homilimikie.

²⁷Koto ekina: iki paeyao:ta: Ketisona: loke kone hata: hande tunaala: alemanu homeke homeke lo halememe. ²⁸Kutupa Koda:ma:ta: mo siosina: mea haena: la:la: wanda:hali dupa. Titina: amba:lata: aposolo haliwekie. Koto hoki naneta: Koda:na: pi la: mea halo haleme tapakee.

Koto hoki naneta: mo Koda:na: pimanu epeke walo haleme tapake mea haena: la:la:me. Koto hoki naneta: mo na handeke haumanu puluekema: wele peaaseme haliweki make pa ika: hoki naneta: yeni tandelaaseme haliweki make mo tamba: mineleme haliweki make mandane mandane e pokaena: handeteke haleme haliweki make pi ta:ta: ta:ta: aleme haliweki make Koda:ma: paeyao mea haena: la:la:me. ²⁹Paeyaota: aposolo haliweki haloma:pe. O paeyaota: pi la: mea halo haloma: haliweki haloma:pe. Paeyaota: pi wala:la: haliweki haloma:pe. Paeyaoma:ta: na handeke wele peaasoma: haliweki haloma:pe. Koto tupu: dia:me. ³⁰Paeyaoma:ta: yeni tandelaasoma: haliweki haloma:pe. Paeyaoma:ta: mo ta:ta: ta:ta:piki pi aloma:pe. O paeyaoma:ta: mo pimanu la:ka:loloma: haliweki haloma:pe. ³¹Koto ekina:ta: ikana:ma: mo Koda:na: ota: tumiki pa kita:la: ekimanu muluekema: hone wotu u hapa:peke.

Kotoeki pea:pa:peke laa loa:pate pa hau ma:nda:ta: ota: titina: epekeeki kone iki pa:ta: walo pulu pa:la:me.

Pukima: homa:la:eki

13 ¹Da ta:ta: ta:ta: pimanu make mo enisolo titina: pi make alo hali hata:ta: pukima: homa:la: hau na pitolo hata: la:tiki pu haowa:ka:na:ta: kota: yaka pi aloeki manuta: mo beto pa lita:la: ekima: handekeeki o pa ti ka:ka:pa: ka:ka:pa: laasa: ekima: handekeeki kone alome. ²Ima:ta: mo Koda:na: pi la: mea hala:la: hauta: wotu handolo hata: pa mo Koda:ma: a:mbao ula: ekimanu make handa: witolo hata: mo hau paeyaona: pea:peke ekimanu make handaata: kutupa ya Koda: pa:ta: hone tulaaso ekima:ta: mo potemanu kone pendilaapeke ya:la: hali hata: kone pa pukima: homa:la: hau na piki haowa:ka:na:ta: kota: Ita: pa alema: handeke hali halueke. ³Yaka wia halo alemanu paeyao ma:nda: ma:nda: pa:ta: hale hale pea make kutupa ya loke kone mo ti ulekema: yankena: halo:ka:na:ta: kota: pukima: homa:la: hau na piki pua:ka:na:ta: kota: koto haumanu pitolo ekima: I na epeasa:me.

⁴Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: kima: na homeke pa wotu handeteke hata: make paeyao pa:ta: a:ta:ma: homolo hata: pa tamba: mu halieke. Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: wamili na piki ipika: hakoko na liki handaena: hau na pilieke. ⁵Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: mo wanda:hali ka:nda: peaasa: popeke na piki haumanu na pu make I homekee laa hone na wiki pa mo ka:la:ta: pita:la: hau make na pilieke. Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: mo wanda:hali manuma: ipiki pa:ta: hoke hau peleme ekimanu yata: puluekema: hone na u halieke. ⁶Ipikita: hoke haumanu pita:la: ekina: ta:na:ma: na homiliepate pa mo ota: haumanu pita:la: ekina: ta:na:ma: homilieke. ⁷Pukima: homa:la: hau pu hala: somema:ta: sokala:ma: na homilieke. Dia:me. Ipika: hone tulao hao haasa:eki make hone ti lao haasa:eki make kutupa ipika:

kima: na homeke Koda: pa:ta: yu wia haasa:eki make kutupiki haumanu pea:tiki pu haluekema:ta: ana:na: honkopu hao halieke.

⁸Pukima: homa:la: hauta: ota: na paelieke. Mo wanda:hali pata: Koda:na: pi la: mea hala:la: hauta: wetepena: paelieke. Kutupa da ta:ta: ta:ta: pi ala:eki make wetepena:ta: paelieke. Kutupa mo pita:la:eki manuna: handa:la: hau make wetepena: paelieke. ⁹Do ekina: yeke loa:me. Mo pita:la:eki manuna: handoloma:eki make Koda:na: pi la: mea haloloma:eki make ameta: hosikima: pitoloma:pate ¹⁰pa wetepe hande ana: pulu pa:la: ota: hau tieke epeaka:na:ta: kota: ame do hosikima: pitoloma: ekita: paelieke.

¹¹Ita: wekisiki haowa: dina:ta: yaka pi loa: ekimanu make puki yoka mea pomua: ekimanu make yaka hone ua: ekimanu make wekima: pita:la:eki kone pua:pate ameta: hali hata: hande wekima: pita:la: hau manuta: amba: mina:pa:laowa:me. ¹²Nikana:ma: ame do hata: handoloma:eki manuta: pa mo ankupiki suata:na: pa:ta: handeke nono pitoloma:me. Kutu pitoloma:pate wetepe nina:ta: ota: leke popeleke wopu handa: alualu pulumeke. Ameta: hosikima: handolopate wetepe nina:ta: Koda:ma: I wopu handa:la: tupu: kone Ima: make hau paeyao ota: handulueke. ¹³Kutu pulu pa:la: natemanu epena: yu wia hata: ame do hande hau tepota: pa pu hapeke ya:la:me. Dupa. Hone tulaasa:eki make ta:na:ma: homa Koda: pa:ta: handeteke hala:eki make pukima: homa:la:eki make do hau tepota: pa pu hapeke ya:la:pate ota: titina: tumiki hau homeketa: pukima: homa:la:ekie.

Mo Holi Sipitidima: kita:la: ale manuna: mandane pimanu

14

¹Koto ekina: pukima: homa:la: hau puluekema: honkopu hao hapa:peke. Kutupa mo Holi Sipitidima: kita:la: ekimanu muluekema: hone wotu wia:peke ya:la:pate hande pa mo kita:la:eki homeke ma:nda:ta: Koda:na: pi la: mea haloemena: muluekema: hone amba:la wia:pa:peke. ²Mo da ta:ta:na: pi ala: halima:ta: haliweki pa:ta: na ala:pate pa Koda: pa:ta: kone ala:me. Ma:nda:ma: ipika: pi na opita:la: ekina: yeke loa:me. Hande Sipitidina: welema: peaaso haena: ala:pate mo a:mbao ula: pimanu ala:me. ³Kutu pa:la:pate Koda:na: pi la: mea hala:la: halima:ta: haliweki pa:ta: la hala:la:me. Kutupa ipikana:ma: pi la: mea hale:ka:na:ta: kota: mo wanda:hali tamba: mina:la: pi make ika: puki epeaasa: pi make epekeeki pina: sutiaasa: pi make ala:me. ⁴Hande ta:ta: ta:ta: piki pi ala: halima:ta: ipiki kone tamba: mina:la:pate hande Koda:na: pi la: mea hala:la: halima:ta: siosi wanda:hali paeyao tamba: mina:la:me.

⁵Iki paeyaoama: ta:ta: ta:ta: piki pi ala:eki pimika:na:ta: ta:na:ma: homolo polopate iki paeyaoama: Koda:na: pi la: mea hala:la:eki pimika:na:ta: kota: ta:na:ma: wopu homulueke. Hali ma:nda:ma: iki ame^{le} mo da ta:ta: ta:ta: piki pi lea:ka:na:ta: kota: koto pima:ta: mo siosi

wanda:hali tamba: mina: lena: pa hali ma:nda:ma: mo somena: pi na la:ka:lea:ka:na:ta: kota: koto someta: mo siosi epeaasa: hali na haliepate pa mo Koda:na: pi la: mea hala:la: halima: pita:la: ekita: mo tamba: mina:la: hau tieke yelieke. ⁶Koto ekina: kametitio. Ita: iki pa:ta: a:pa mo da ta:ta: ta:ta: piki pimanu kone loa:ka:na:ta: ikita: ekipa tamba: muluepe. Dia:me. Iki na tamba: mulueke. Koda:ma: I pa:ta: la kita:la:eki ma:nda: make handoloeki mandane ekimanu make iki pa:ta: Koda:na: pi la: mea kulu poloeki ma:nda: make pi walo poloeki ma:nda: make kutupiki pimanu laa iki pa:ta: loa:ka:na:ta: ana: pilieke.

⁷Hande tuli kanake soke yaapota: pa ale yaapo ya:la:pate epeke tupu: na lia:ka:na:ta: € ala: ekita: wotu na opulumeke. ⁸Kutupa hande bukanake lita:la: halima: anekema: na lia:ka:na:ta: kota: mo haliweki a:nda: puluekema: epi amedama: tikitiki yao halimipe. ⁹Koto tupu: kone ikana:ma: make mo da ta:ta: ta:ta: pimanu alo hata: Koda:na: pi walemeka:na:ta: kota: ma:nda:ma: koto pi na opitolo hata: teketa: ekipa handa: wiliepe. Ika: aleme pita: pa alupilieke. ¹⁰Do kenke paeyao pa:ta: da ta:ta: ta:ta: piki pimanu alemepate koto pi paeyao homeke ma:nda:ta: pa hameke na alememe. Pi paeyota: teke ula:me. ¹¹Kutu pa:la:pate hande pi ala: halina: pita: Ima: na opua:ka:na:ta: kota: Ima: ipikita: da ma:nda: nane hao a:pa hala: halie hone ulueke. Kutupa ipikana:ma: make Ita: da ma:nda: nane hao a:pa halo halie hone wilieke. ¹²Koto ekina: ikana:ma: mo Sipitidima: kita:la: ekimanu muluekema: hone wopu peleme ekina:yeke kota: mo hande siosi wanda:hali daena: lapeke ekimanu ota: titina: epeke tupu: mea puluekema: honkopu hao hapa:peke.

¹³Koto ekina: mo da ta:ta: ta:ta: pi lapeke ya:la: somema:ta: mo Sipitidima: kita:la: pi la:ka:lapeke ya:la: hau make muluekema: yeni pea:peke ya:la:me. ¹⁴Do ekina:yeke loa:me. Ima: mo da ta:ta: piki pima: yeni pua:ka:na:ta: kota: yaka temokoma: kone yeni pitolopate yaka honema: na pitolome. ¹⁵Koto ekina: Ima:ta: eki haumanu pulua:pe. Yaka temokoma: yeni pulu polopate pa yaka honema: make yeni pulueke. Emelita: yaka temokoma: lolo polopate pa yaka honema: make lolueke. ¹⁶Neketa: pa naka: temoko homekema: da ta:ta: piki pima: Koda: pa:ta: keiyae pi laa yeni pika:na:ta: kota: mo iki ame[€]le pila: hali ma:nda:ma: hande da ta:ta: piki pi ale ekita: na opiki hata:ta: Koda: pa:ta: Aowe. Kutu pina:e laa ekipa opua lena:pe. ¹⁷Neketa: Koda: pa:ta: keiyae pi alepateta: mo halita: na tamba: mineleme.

¹⁸Do hande da ta:ta: ta:ta: pi ala: hauta: Ima: alo ekima:ta: iki paeyao ankulao halo ekina: Koda: pa:ta: keiyae pi alome. ¹⁹Pate hande siosi wanda:hali mombeleme ekina: hata: mo wanda:hali pa:ta: pi waluekema: mo iki opua:peke ya:la: pi doka:tiki yunki hata:manu homeke loluekema: waleke wiaka:na:ta: kota: mo da ta:ta: ta:ta: pima: ota: hokulupeke ¹⁰daoseni pimanu waluekema: hone na wiki kiaalueke.

²⁰Kametitio. Ikana:ma: wekisunuma: witeleme hone leke wia na hapa:peke. Hoke hau pita:la: ekina:ta: wekisunu leke hapeke ya:la:pate pa ika: hone witeleme ekina:ta: keileke wanda:hali hata: witeleme hone leke wia:pa:peke. ²¹Mo Baibolo bukana: wape pa:la:eki ma:nda:ta: dupa

Tekehalima: alota: Ima: mo mandane da ma:nda: pi leke haliwekima: aleme ekima: make mo da ma:nda: nane hao epeleme wanda:hali pa:ta: yama: do wanda:hali pa:ta: pi loluepate pa kutupiki hau kone pua:ka:na:ta: yaka pi pa na opilimikie

laa wape pa:la:me. ²²Koto ekina: mo Sipitidima: kita:la: da ta:ta: ta:ta: pi ala: ekita: mo pi mineleme wanda:halina:eki dia:me. Pate Koda:ma: mo pi na miki wanda:hali patehau pina: ka:la:me. Kutu pa:la:pate hande Koda:na: pi la: mea hala:la: ekita: kota: Koda:ma: tombo ula: ekita: pi na miki wanda:halima: opina:yeke na kiki pi mineleme wanda:halima: opina:yeke ka:la:me.

²³Koto ekina: mo siosi wanda:hali paeyaoma: mombela pita: paeyaoma: da ta:ta: ta:ta: pimanu lemeka:na:ta: kota: mandane pa a:pa haleme wanda:hali o pi na miki wanda:hali make honda: pamba mo pi manuta: opitolo hata: ikana:ma: Do wanda:halita: keaaso alememe laa lelimikie.

²⁴Koto lolo pelemepate mo siosi wanda:hali paeyaoma: Koda:na: pi la: mea halelemeeki pimika:na:ta: kota: pa a:pa pila: hali ma:nda:ma: o pi na miki hali ma:nda:ma: honda: pamba pita: kutupiki pi opitolo hata: ipika: hoke hau pa:la: ekina: hone wilieke. Kutupa mo la: mea hala:la: pi opitolo hata: ipika: hala: ekita: epekeeki make hokeeki make hone wilieke.

²⁵Koto ekina: ipika: a:mbao ula: honemanu peneme yaeyeke handaata: ipikana:ma: panda:puniao Koda: pa:ta: yeni pitolo hata: Ota: alememe. Koda:ta: iki amele do pa:ta: hala:me laa lelieke.

Siosi mombelemeeki pa:ta: tiki tiki yao pulu pea:pekeeki

²⁶Ya kametitio. Eki haumanu pea:peke ya:la:pe. Koda: pa:ta: yeni puluekema: mombelemeke:na:ta: kota: hali homekema: emeli lelieke. Kutupa hali ma:nda:ma: pi walelieke. Kutupa hali ma:nda:ma: Koda:ma: ipiki pa:ta: la hala:la:eki iki pa:ta: la kilieke. Kutupa hali ma:nda:ma: da ta:ta: ta:ta: pi laa leliepate hali ma:nda:ma: koto ala: pi lekelieke. Kutupa pea:peke ya:la:pate mo hau paeyaoma: mo siosi wanda:hali epeaaluekema: pimika:na:ta: epelieke. ²⁷Mandane haliwekima: da ta:ta: ta:ta: pi loluekema: hone pimika:na:ta: kota: hali yaapo tepoma: homeke lemeka:na:ta: ana: pilieke. Ikana:ma: mandake dina: na lelimikie. Kutupa ika: aleme pita: ma:nda:ma: la:ka:lena: ota: lapeke ya:la:me. ²⁸Kutu pea:peke ya:la:pate mo pi la:ka:la:la: hali na haya:ka:na:ta: kota: mo momba:la pila: pa:ta: ma:nda:ma: da ta:ta: ta:ta: piki pima: pi ma:nda: na lelieke. Ipihana:ma: ipika: honema: kone Koda: pa:ta: homeke pi lelieke. ²⁹Koda:ma: hala:la:eki mineleme hali yaapo tepoma:ta: ika: mineleme

pimanu iki pa:ta: la kia:peke ya:la:me. Kutupa opiteleme wanda:halima: ika: alemeeki opua honema: mo ota:eki weilimikie. ³⁰Kutupa mo momba:la pilas tukiki pa:ta: pilas hali homekema: Koda:ma: mo la hala:la: pi ma:nda: ipiki pa:ta: ai koto kone halea:ka:na:ta: kota: mo hande tiao pi wala:la: halima: lo naena: loa:me. ³¹Siosi wanda:halima: opua minolo hata: hone wopu wia honkopu hao haena:yeke iki paeyaoma: ta:ta: ta:ta: lo Koda:ma: la kita:la: pimanu wanda:hali pa:ta: wala:peke ya:la:me. ³²Koda:na: pi la: mea haleleme haliwekima:ta: koto iki pa:ta: ka:la: hauta: pa ika: temokomanu handeteke hamena:e laa hone wia:peke ya:la:me. ³³Do ekina:yeke loa:me. Nikita: meimeい liao na hake pa yopu sembepelao hamonoyeke Koda:ma: niki wi la:la:me.

Mo hande siosi wanda:hali mombolo hata: pu haleme tupa: ³⁴wanda:wekima:ta: pi pi na leke pa pita:peke ya:la:me. Hande Lo Pi manuma: wala:la: tupa: wanda:wekima:ta: pi wala:peke na ya:la: ekina: ikita: homu pea hao hapa:peke. ³⁵Wanda:wekima: pi wala:la: ekina: pa lota: puluekema: hone pia:ka:na:ta: kota: ika: da pa:ta: pita: kone ika: halikititi pa:ta: lota: pea:peke aleo. Siosi wanda:hali paeyao momba:la pitina: wanda:ma: pi wala:la: ekita: ti na pilieke.

³⁶Kutaata: Koda:na: pita: iki pa:ta: kini pea opolo epeekepe o iki pa:ta: homeke a:pa:la:pe. ³⁷Hali ma:nda:ma:ta: Ita: Koda:na: pi walolo hali hata: mo Holi Sipitidima: kita:la:eki ma:nda: make amba: molome hone wia:ka:na:ta: kota: koto somema:ta: do Ima: iki pa:ta: wape polo ekita: mo Tekehalima: dupa:pe laa la:la: ekie laa hone wina: loa:me. ³⁸Kutu pea:peke ya:la:pate koto some epima: do alo ekimanu na opia:ka:na:ta: kota: ikana:ma: make mo halina: pi na opua:pa:peke.

³⁹Koto ekina: ya kametitio. Ikana:ma: ota: Koda:na: pi waluelkema: honkopu hao hata: kone pa mo da ta:ta: ta:ta: pimanu ala: ekita: ikana:ma: sa:sa: na pea:pa:peke. ⁴⁰Kutupa ika: pitelemeeki paeyaota: tiki tiki yao hata: epeke tupa: pea:pa:peke.

Yesu paa tiaeylekeeki

15 ¹Ya kametitio. Ame Ima: iki pa:ta: waloa: Pi Seliapota: ika: hone u tiaaluekema: alome. Koto pima:ta: ikana:ma: meata: hone tulao honkopu hao hamina: iki mea da:taala:me. ²Hande Pi Seliapota: mo Ima: iki pa:ta: waloa: pi kone loa:me. Ikana:ma: honkopu hao wopu miniki haemeka:na:ta: kota: koto pima: iki homaapa:na: pa:ta:la: milieke. Kota: a:nda: dia:ya:ka:na:ta: pi pa hameke opimika:ta:me.

³Mo hande pi teke tieketa: Ima: mua: pi kone iki pa:ta: la kua: ekita: dupae. Ketisota: nika: hoke hauna: homeekeme. Koto mo Baibolo bukanan: wape pa:la: tupa: loa:me. ⁴Kutupa ipiki toko toopi ka:ka:na: pa:ta: lapa: pimikipate hoto tepona: Koda:ma: ipikita: paa mea tiaeylekeme. Kutu pieke ekimanu make mo Baibolo bukanan: wape pa:la: tupa: piekeme.

⁵Kutupa ipikana:ma: Pida pa:ta: pua ipika: loke peneme yao walaata: mo hande 12 aposolo haliweki pa:ta: make pua waleekeme. ⁶Kutupa wetepena: mo mandake pa:ta: momba:la haleme nika: kametiti 500manu pa:ta: ipiki pua waleekeme. Mo hande haliwekita: mandane ekita: homemekepate mandane haliweki woputa: pa hao halememe. ⁷Kutupa koto hoki naneta: ipikita: Dia:mesi pa:ta: pua walaata: mo aposolo haliweki paeyao pa:ta: make paa pua waleekeme.

⁸Ota: wetepe naneta: ipikita: I pa:ta: kone a:pa walea:me. Ita: hande mu hoeyaasa: weki leke hano kone a:pa walea:me. ⁹Mo aposolo haliweki amele hata: Ita: ota: hosiki halisiki halome. Koto biki muluekema: epeke hali na haowa:me. Ima:ta: Koda:na: siosi wanda:hali pa:ta: tanda tieke haloa: ekina: loa:me. ¹⁰Kutu pua:pate ame pa I do halo ekita: Koda:ma: ipika: pa hameke a:ta:ma: homa:la: ekima: peaala:me. Kutupa koto ipikana:ma: I pa:ta: pa hameke a:ta:ma: homa:la: ekima:ta: wele na piki paekie laa pi lapeke na ya:la:me. Dia:me. Ima:ta: honkopu hao ipika: e pokaaso hata: mo hande aposolo haliweki paeyao kone wetepeaowa:me. Kutu pua:pate Ima: ya kone na pua:me. Koda:na: pa a:ta:ma: homa:la: ekima: I pa:ta: pita: peaeya:me. ¹¹Koto ekina: Ima: pua:ekipe o mo aposolo haliwekima: pimiekipe pa mata:la:pate do walolo ekita: niki paeyao:ma: waloloma: ekita: homeke kone kutupa ikana:ma: opuata: hone tulaalememe.

Niki paa tiaalo poloma:eki

¹²Koto ekina: Ketisota: homeekepate Koda:ma: paa mea tiaeypeeeki walo haloma: ekina: iki pa:ta: haleme mandane haliwekima:ta: Mo amba: homemeke wanda:halita: paa mea tiaapeke na ya:la:me la aleme ekita: ekipeke alemepe. ¹³Koto aleme ekita: ota: pi lemeka:na: yoluta: Koda:ma: make Ketiso na mea tiaalo pia:me. ¹⁴Kutupa make Ketisota: na mea tiaeaya:ka:na: yoluta: nikana:ma: pi ma:nda: wala:peke na yolo pia:me. Kutupa ikana:ma: make ma:nda: pa:ta: hone tulaapeke na yolo pia:me. ¹⁵Kutupa niki make Koda:ma: Ketiso paa mea tiaeypeeeki walomeke handaata: yayapiki pi aloma: haliweki halo puma:me. Do ekina:yeke loa:me. Koda:ma: homemeke wanda:halita: paa na mea tiaeaya:ka:na:ta: kota: Ketiso make na mea tiaalo pia:me. ¹⁶Amba: homemeke wanda:halita: Koda:ma: paa na mea tiaeaya:ka:na:ta: kota: Ketiso make Koda:ma: paa na mea tiaalo pia:me. ¹⁷Kutupa Ketiso paa na mea tiaeaya:ka:na: yoluta: ika: hone tulaaleme ekita: pa aleme handolo pia:me. Kutupa ika: hoke haumanu make paa ulu pia:me. ¹⁸Kutupa Ketiso pa:ta: hone tulao hao homemeke wanda:halita make ota: alu pulu pimime. ¹⁹Nika: Ketiso pa:ta: hone tulao hata: handeteke haloma: ekita: do kenkena: haloma:eki homeke yoluta: kota: mo a:ta:ma: homeleme wanda:halima:ta: niki pa:ta: amba:la a:ta:ma: homa:peke aleo.

²⁰Kutu pulu pia:pate kotoeki dia:me. Ota:eki dupae. Ketisota: homeekepate Koda:ma: paa mea tiaeylekeme. Puki napeke ne tupae. Ketisota: amba: titina: mea tiaeyleke halie. ²¹Homa:la: ekita: hali homeke pa:ta: epeeke tupae: kota: homaa paa tiaalo poloma:eki make hali homeke pa:ta: epeekekeme. ²²Kota: mo A:da:ma:na: tapake wanda:hali paeyaota: homeleme tupae: pa mo Ketisona: tapake wanda:halita: Koda:ma: paa mea tiaalieke. ²³Kutu piliepate pa Koda:ma: lelie natena: kone paa tiaalieke. Dupae. Hande puki napeke ne tupae: Ketiso titina:e. Kutupa wetepena: mo Ketisona: ipilie natena:ta: ipika: wanda:hali mea tiaalieke. ²⁴Kutu pilie dina:ta: mo paeyaalo pa:la:eki pilieke. Ketisoma:ta: mo handeteke haleme haliweki paeyaoma: piteleme ekimanu make mo you haliweki paeyaoma: piteleme ekimanu make wele piteleme ekimanu paeyao make ipikana:ma: paeyao bepolaota: hande Kilu Tumbuao Hala: ekita: ipika: Ateke Koda: pa:ta: mea halieke. ²⁵Do ekina:yeke loa:me. Ipika: a:nda: tunkuliki haliweki paeyao kone ana:na: lu tombuao haluekema:ta: Ketisota: ota: you hali hapeke ya:la:me. ²⁶Kutupata: ipika: a:nda: tunkuliki alemanu lu paeyaaso hata:ta: mo ota: homa:la:eki kone ipikana:ma: bepolaaso hata: paeyaalieke. ²⁷Kota: mo Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa. Ala:ta: ala:ta: paeyao ipika: anke oto pa:ta: Koda:ma: mea wiaala:me laa wape pa:la:me. Do Koda:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao Ketisona: anke oto pa:ta: mea wiaala:me la:la: ekita: pa Koda: kone Ketisona: anke oto pa:ta: wiala: ekina: na la:la:me hone witoloma:me. ²⁸Dia:me. Ala:ta: ala:ta: paeyao Ketisoma: kilu tombuao hata:ta: ipikana:ma: kone Eiyeke hata: mo ipika: anke oto pa:ta: ala:ta: ala:ta: paeyao mea wiaeyeke Koda: pa:ta: ipiki kone oto pa:ta: halieke. Kutu pia:ka:na:ta: kota: Koda:ma:ta: ota: paeyao tapao manda hata: ota: kilu tombuao halieke.

²⁹Pate Paa na tiaalumekee lemeka:na:ta: kota: mandane wanda:halima:ta: mo amba: homemeke wanda:hali pa:ta: hone witolo hata: bapitaisi piteleme hauta: eki puluekema: koto hau pitelemepe. Amba: homemeke wanda:hali paa mea tiaapeke na ya:ka:na:ta: kota: mo wanda:halima:ta: amba: homemeke wanda:hali pa:ta: hone witolo hata: ekipeke bapitaisi hau pitelemepe. ³⁰Kutupa niki make pa ekipeke nika: loke ota: hoeyaalo pa:la: alemanu pa:ta: hao haloma:pe. ³¹Ya kametitio. Homa:la: ekita: nate paeyao I pa:ta: a:pa:peke ya:la:me. Dota: pa yapa:piki pi alope. Dia:me. Nika: Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: ta:ma:ni pea haloma: ekina: Ima: ika: pi laaso hata: pitolo tupae: do alo pi make ota:ekie alome. ³²Ima: do Epesese da pa:ta: hata: mandane sayalemanu pa:ta: a:nda: piki nono pua: ekima:ta: kota: koto pua: ekima:ta: I ekipa tamba: miliepe. Pate amba: homemeke wanda:hali paa mea tiaapeke na yea:ka:na:ta: kota: mo

Belia tuneke homolo poloma: ekina:ta: kota: ame ne ikali naa
keamana: pipe laa
lo haleme ekina: niki make lapeke ya:la:me.

³³ Makeaasa:eki na opua:pa:peke. Hoke wanda:hali amele pomuma:ka:na:ta: kota: nika: epeke hau pitoloma:eki hoeyaapeke ya:la:me. ³⁴Ika: hoke hau piteleme ekimanu mina:pa:lao ika: hone tiki tiki yao epeke tupu: paa hapa:peke. Iki pa:ta: haleme mandane wanda:hali manuma:ta: Koda:na: hau na handelememe. Do alo ekina:ta: yaala:ma: homaamina: alome.

Nika: paa tiaalo poloma: loke

³⁵ Hali ma:nda:ma: dupa lota: pilieke. Homa:la: wanda:halina: paa mea tiaake hauta: ekipape o pa ekipiki loke halimipe laa lota: pilieke. ³⁶Neketa: hone na wiki someo. Wae ale homeke kenkena: pa nokepea:ka:na:ta: kota: aeyeke homaata: paa opilieke. ³⁷Kutupa kenkena: noka:pele aleta: pa wae alesiki noka:pilipikie. Palaowa wae alesiki o wae alesiki ma:nda:pe mata:la:pate hande opolo pa:la: ekita: na noka:peleme. ³⁸Hande wae ale sikita: opolo pa:la: ekita: Koda:ma: ipika: hone pa:la: ekina: peaasa:me. Mo wae ale ta:ta: ta:ta: pikieki manuna: opolo pa:la:eki make ta:ta: ta:ta: peaasa:me.

³⁹ Kutupa do kenkena: da:ta hala:eki manuna: loke mindikita: homeke tupu: dia:me. Wanda:halina:eki ta:ta: pa:la:me. Kutupa ma:na: yeti ba ta:peli manuna:eki ta:ta: ta:ta: pa:la:me.

⁴⁰ Kutupa ya nane alemanu make kenke nane alemanu make halememe. Oli ya nane ale manuna: seliapo piki au la:la: ekimanu ta:ta: pa:la:me. Kutupa kenke nane ale manuna: seliapo piki au la:la: ekimanu make ta:ta: pa:la:me. ⁴¹Oli nateta: ipika: au la:la:eki ta:ta: pa:la:me. Kutupa oli sumba:na:eki make oli hombulanka: manuna:eki make ta:ta: pa:la:me. Kutupa make oli hombulanka: manuna: au lelemeeki make ta:ta: ta:ta: pa:la:me.

⁴² Kutupa mo hande homemeke wanda:hali paa mea tiaeya:ka:na:ta: kota: koto tupu: kone halumeke. Hali toko hoitolo haena: homa:la: ale ula:me. Paa mea tiaeya:ka:na:ta: homa:peke na ya:la:eki halieke. ⁴³Hoitolo haena:ta: pa hoke alema: handaata: honkopu na hao wita:la:pate kone paa mea tiaeya:ka:na:ta: epekeeki hata: honkopu hao halieke. ⁴⁴Hoitolo haena:ta: kenke loke homeke ya:la:pate paa mea tiaeya:ka:na:ta: pa epeke temokona:eki halieke. Do kenkena: loke mindiki hala: tupu: kota: pa mo epeke epeke temokona:eki make ota: halieke. ⁴⁵Mo Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: dupa. Amba: titina: hali A:da:ma:ta: wepia da:ta haena: leeke halie wape pa:la:pate pa mo wetepe nane A:da:ma:ta: mo deto haena: la:la: Temokoe. ⁴⁶Epeke temokona:eki ambal:haena: la:la: eki dia:me. Do kenke loke ambal:haena: laata: mo epeke temokona: ekita: wetepena:e. ⁴⁷Titina: A:da:ma:ta: kenke dokoloma: wepia haena: leeke halie. Namba 2 A:da:ma:ta: hepeni nane hao epeeke halie. ⁴⁸Do kenkena: wanda:halita: hande kenkena: wepia haena: leeke halima: handelememe. Kutupa mo

hepeni nane halo peleme wanda:halita: hande hepeni nane hao epeeke halima: handoloma:me. ⁴⁹ Ameta: nikana:ma: hande kenkema: wepia haena: leeke halima: handoloma: tupu: kota: wetepena: mo hepeni nane hao epeeke halima: handulumeke.

⁵⁰ Kametitio. Do ekina: alome. Loke mindiki wema: wa:pa:la: ekita: Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta: pua hapeke na ya:la:me. Kutupa homa:peke ya:la: ekita: deto hala:eki mea:peke na ya:la:me.

⁵¹ Do la kitoloma: a:mbaasa: pita: opua:pe. Niki paeyao ota: na homolo poloma:pate pa mo paeyaaso haena: la:la: ekina: bu kanake litolo haya:ka:nata: kota: ⁵² nikita: leke handu handu pita:la: tupu: kuta kone wonu pila halumeke. Hande bu kanake lia:ka:nata: kota: homemeke wanda:halita: mea tiao paa na homolo peleme wanda:hali halimikie. Kutupa niki paeyao wonu pila halumeke. ⁵³ Do alu pea:peke loketa: topo pitolo hata: pa mo hao hala: ekima: yamilieke. Kutupa do homo hala: ekita: topo pitolo hata: pa mo deto hala: ekima: yamilieke. ⁵⁴ Koto ekina: mo alu pea:peke ekita: pa mo hao hala: ekima: yamia:ka:na:ta: kutupa mo homo hala: ekita: pa mo deto hala: ekima: yamia:ka:na:ta: kota: hande Baibolo bukanan: wape pa:la: ekita: ota: yaalieke. Dupa.

Homo hala: ekita: ota: hoeya: la:pa pa:la:me. Koda:na: bepolaasa: ekita: ota: bepola:pa pa:la:me.

⁵⁵ Homa:la:ekio. Naka: wanda:hali pa homao bepolaalo pa:la: ekita: handope.

Homa:la:ekio. Naka: tanda peao homaaluekema: wele peaasa: ekita: handope

laa wape pa:la:me. ⁵⁶ Homa:la: ekima:ta: ipika: tanda peao homaaluekema: wele peaasa: ekita: hoke hau pita:la:eki pa:ta: yama: mu hala:me. Kutupa hoke hau pita:la: ekima:ta: ipika: wele peaasa: ekita: mo hande Lo Pimanu pa:ta: yama: mu hala:me. ⁵⁷ Kutan pita:la:pate nikana:ma: Koda: pa:ta: keiyae pi lomana:e. Ipkana:ma: mo Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: yama: mo tombua bepolaeyekeeki niki pa:ta: ku hala:me.

⁵⁸ Koto ekina: ota: ya kametonuo. Da:ola hata: takalao hapa:peke. Tekehalin: e pokaaseme ekita: nate wotu pokaatiki pu hapa:peke. Pa ekipeke mo Tekehalin: e pokaaseme ekita: ota: homekesiki kone na alupea:peke ya:leke handa loa:me.

Ketiso tapakemanu tamba: mina:la: mani

16 ¹Ikana:ma: mo mandane Diutuseleme haleme Koda:na: wanda:hali tamba: muluekema: mani amu pulu peleme ekita: Ima: mo Ka:leisia kenke nane haleme siosimanu pa:ta: Dupa:pe laa loa: tupu: ikana:ma: make pea:pa:peke. ²Sande paeyona: iki paeyona: homeke homeke lo amba: pulana: melemeeki dimina handaata: ana:na: putupa pa mandaneeki ika: da pa:ta: wia:tiki pu hapa:peke. Koto ekina:

wetepena: I epoa:ka:na:ta: ikana:ma: mani weiyaama:na: yeke loa:me. ³I opolo epoa:ka:na:ta: mo ikana:ma: tiki tiki yao wimi manita: mo talopu mea haena: leleme haliwekima:ta: Diutuseleme nane mea puaena:yeke Ima: pasemanu wape pea halaata: tapaalueke. ⁴I make polueke hone ua:ka:na:ta: kota: niki mandakena: polumeke.

Poloma: wetepena: pulu piekeeki

⁵Ima: Ma:sedonia nanema: laala: puata: iki haleme alena: opolo ipulueke. Ma:sedonia nane amba:la pua:peke ya:la:me loa:me. ⁶I amele hosiki hao haluekema: hone witolopate pa mata:la:me. Mo kosa: ki paeyaona: haluma:pe. Kutupa wetepena: da ma:nda: nane poa:ka:na:ta: ikana:ma: pota: I tapaamina:e hone witolome. ⁷I amele pa ta:ka:li hamana: hone na witolome. Tekehalima: hone pia:ka:na:ta: kota: iki amele nate wopu haluekema: loa:me. ⁸Kutu pulu polopateta: hande Pendikosi nate epena: do Epesese da pa:ta: handeteke halueke. ⁹Do ekina:yeke loa:me. Do pa:ta:ta: pota: lomba:pa ula:me. Kutupa epeke epeke tieke tieke pokaapeke ya:la:me. Kutu pulu polopate pa mo pota: sa:sa: pulu peleme haliweki wotu make halememe.

¹⁰Timodi iki pa:ta: a:pa haya:ka:na:ta: ikana:ma: ipiki epeke tupa: handa: mea epeke tupa: handeteke hapa:peke. Ipkana:ma: make Ima: pitolo tupa: mo Tekehalina: e pokaasa: ekina: loa:me. ¹¹Kutupa hali homeke a:nda:ma: ipiki pa:ta: honditi hone na wia:pa:peke. Ikana:ma: ipiki I pa:ta: epena: alo hata: ta:na:ma: homolo hata: tapaapa:peke. Ipkana:ma: mandane Ketiso yankeketti amele do ane epena:yeke handeteke halome.

¹²Ima: nika: kame Apolosita: mo mandane kametiti amele iki handolo pena:yeke hoto eleke eleke sutiaatiki pua:pate pa ipika: honema:ta: ame do kone ai handolo pua:peke na ya:la:me. Wetepena: nate ana: pia:ka:na:ta: iki handolo pelieke.

Paeyaaso pimanu

¹³Ikana:ma: kokele pea hata: hone tulaaso hata: make daola hao hapa:peke. Kutupa puki hana: nok:a:pa hata: honkopu hao hapa:peke.

¹⁴Koto ekina: ika: piteleme haumanu paeyaota: pukima: homolo hata: pu hapa:peke.

¹⁵Some ma:nda: Sitepanisita: ipika: weki wanda: tonka:na: ikana:ma: handelememe. Koto tapaketa: mo Akaya Potobinisi nane hata:ta: ota: amba: titina: pi mea hata: pa Koda:na: wanda:halina: e pokaatiki pitelememe. Koto ekina: ya kametiti iki pa:ta: honke alo hata: dupa alome. ¹⁶Ikana:ma: koto tapake make mo ika: mandake e pokaaseme wanda:hali make iki oto pa:ta: homu pea hao hapa:peke.

¹⁷Mo tepo halita: Sitepanisi Potunatasi Akaikusi ikana:ma: I pa:ta: epeleme ekina: Ima:ta: ta:na:ma: homolome. Iki paeyaota: a:pa:peke

na yea:pate do hali tepota: iki epolo pimi tupa: epelememe. ¹⁸Koto haliwekima: iki ta:na: peaala: tupa: I make ta:na: peaasememe. Kutu piki haliweki manuta: ika: pi laapa:peke.

¹⁹Mo Eisia Potobinisi nane haleme siosi manuma: iki pa:ta: mo keiyae pi la:niaasememe. Hande Akuila Pisila toolima: make ipilik: da pa:ta: mombolo haleme siosi ikana:ma: tonka:na: ika: keiyae pi make la:niaasememe. ²⁰Do pa:ta: haloma: kametitima: make iki pa:ta: mo keiyae pi la:niaasememe. Mombelemeka:na:ta: kota: iki paeyao: ika: ika: kone hopula alu alu pea:pa:peke.

²¹Yaka kikima: kone Ita: Poloma: iki pa:ta: keiyae pi la:niaasome laa do wape pea polome. ²²Tekehali pa:ta: pukima: na homeke pa kiaasa: hali epita: ota: hoeyaena:e. Nika: Tekehario. Epoe. ²³Mo Tekehali Yesuna: pa a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekita: iki pa:ta: haena:e. ²⁴Ima: Yesu Ketiso pa:ta: ta:ma:ni pea hata:ta: iki paeyao pa:ta: pukima: homolome.

Poloma: Kotindi Siosi pa:ta: yaapo peao tapaeyeke wapee

1 ¹Koda:na: hone pa:la: ekina: Ita: Yesu Ketisona: aposolo hali hano la:la: hali I Poloma: make nika: kame Timodima: make tapaasopa: wape doe. Mo Kotindi da pa:ta: Koda:na: siosi pa:ta: make mo Akaya kenke pa:ta: hala: Koda:na: wanda:hali pa:ta: alopa:me. ²Nika: Apa: Koda:ma: make Tekehali Yesu Ketisoma: make iki pa:ta: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki make puki lopaniaasa:eki make kina:e.

Poloma: Koda: pa:ta: keiyae leekeeki

³Niki paeyaoma: mo Koda: nika: Tekehali Yesu Ketisona: Apa: pa:ta: keiyae lomana:e. Ipirita: pa hameke a:ta:ma: homa:la: Apa: hata: mo tamba: mina:la: ekita: ipiki pa:ta: yama: ipu hala:me. ⁴Ipirana:ma: nika: ka:nda:manu minoloma: pa:ta: tamba: mu hala:me. Pa ekipeke ipikana:ma: niki tamba: mia:eki muma: ekita: mo mandane ka:nda:ma: homa:la: wanda:hali tamba: miomonu pa:la:me. ⁵Nikita: mo hande Ketisona: tandamanu putu poloma: tupu: kone Ketiso pa:ta: yama:ta: Koda:na: aneke tamba: mina:la:eki putu poloma:me. ⁶Tanda nomaka:na:ta: kota: kotota: ika: tamba: mina:la:eki make pa:ta:la:la:eki make minoloma:me. Nikita: tamba: mia:ka:na:ta: kota: iki make tamba: mina:la:me. Do hau manuma:ta: mo nikana:ma: minoloma: homeke haupiki tandamanu ikana:ma: make minelemeeki pa:ta:ta: mo homu pea hata: kima: na homa:la:eki anekema: daena: lelimikie. ⁷Koto ekina: iki pa:ta: nika: hone ti laaloma: ekita: ota: hone yaapo yaapo na uluma:me. Ikana:ma: nika: ka:nda:manu telipa mineleme ekina:ta: ikana:ma: make nika: tamba: mina:la:eki minoloma: ekita: putupu minelememe laa hone witoloma:me.

⁸Kame tonuo nikana:ma: mo hande Eisia kenke pa:ta: muma: ka:nda:manu iki pa:ta: pa hone u tiaaluekema: hone pa:la:me. Mo niki manda wia: ka:nda: manuta: tieke hombeleke make ka:nda: tieke pia: ekima: nikita: do kenkena: hanala: na pia:me hone uma:me. ⁹Niki

pa:ta: homena:e ala: pita: amba: la: wiki nono pia:me. Pate doeki pia: ekita: nikana:ma: nika: homeke na ti lake pa mo homa:la:eki mea tiao hala: Koda: pa:ta: homeke hone tulaamono pia:me. ¹⁰Dupiki ota: hoke paala:piki homa:la: ekimanu pa:ta: ipikana:ma: niki tamba: mia: ekina:ta: nikana:ma:ta: niki paa tamba: milieke laa nika: honeta: ipiki pa:ta: tulaaloma:me. ¹¹Kutupa make niki tamba: minolo yeni peaasome ekima:ta: ipikana:ma: niki pa tamba: mina: lelimikie. Koto ekina:ta: nikina: piteleme yeni paeyaota: hombo pealieke. Kutupa Koda:ma: niki epeaalieke. Koto ekina: wopuma: nikina: Koda: pa:ta: keiyae lelimikie.

Pulueke laa la: wieke ekita: paa topo piekeeki

¹²Nika: honema: ota: hau pelememe laa peneme yaasekena: ta:na:ma: homoloma: ekita: dupae. Nika: pitoloma: hau paeyao pa:tata: Koda:ma: kita:la: yakopiki hau make tikitiki piki hau make pitoloma:me. Dupiki hau manuta: do kenkena: hone u lenkena: peaasa:eki pa:ta: na a:pa:la:me. Pate mo Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekima: homeke puma:me Dupiki haumanu puma: ekita: mo wanda:hal i paeyao pa:ta: puma:pate pa iki pa:ta: homeke hone wopu witolo hata: puma:me. ¹³⁻¹⁴Nikana:ma:ta: ikana:ma: yata:polo hata: hone ulu pelemeeki homeke laa tapaasoma:me. Ikana:ma: nikita: hosiki siki hone uluma:pate yaka hone pa:la: ekima:ta: ikana:ma: nikita: hone wopu wilimikie. Pa ekipeke mo nika: Tekehali Yesuna: Natena:ta: nikana:ma: ikina: ta:na:ma: homolo poloma: tupa: ikana:ma: make nikina: homeke hau kone pilimikie.

¹⁵Ita: doeki manuna: hone lenkipa: witolota: iki yaapo peao epeaena: honema: iki handolo ipuluekema: hone pambao ua:me. ¹⁶I mo Diudia nane pua:peke ekina: tamba: mina:la: ekimanu ma:nda: iki pa:ta: muluekema: yaka hone pambao witolota: mo Ma:sedonia nane yopulu make pa la:ka:la ipulu make iki handa: tia ipulueke hone ua:me. ¹⁷Doeki hone pambao witolota: iki pa:ta:ta: Ita: hone topo topo pu halo some hone wimipe. Ima: yaka hone pambaasota: mo kenke hauna: I I alo hata: aoma aoma make dia:ma:dia:ma:pita: homeke dina: lo halope. ¹⁸Ota: Koda:ma:ta: ota: pi homeke lo hala: ekina:ta: Ima: iki pa:ta: la: ua: ekita: mo aowe make dia:me pi yaapo na la: ua:me. ¹⁹Pa ekipeke mo Yesu Ketiso Koda:na: Eiyeke hande Sailasima: make Timodima: make Ima: make iki pa:ta: hande waloma: hali ipikita: aowe make dia:me hali dia:me. Ota: dia:ya:la:pate ipikita: ota: Koda:na: Aowe homekee. ²⁰Pa ekipeke Koda:na: pi la: ula: ekimanu paeyaota: ipiki pa:ta: yama: Aowe la:la:me. Koto ekina:ta: Koda:na: biki tieke wina: loluekema:ta: nika: Kutu pina:e. Keiyae pita: Yesu Ketiso pa:ta: yama: aloma:me. ²¹Koda: ipikana:ma: homeke niki iki amele Ketiso pa:ta: tunaaloma: ekima:ta: nika: da:ta:la: ekita: ota: wia haloma:me laa hone lenkipa wiomono ala:me. ²²Koda:ma: kone niki maleke lila:me. Ipirana:ma: ombu nikita: ipika: ekie laata: ipika: tombo

niki pa:ta: ula:me. Koda:ma: mo niki pa:ta: ka:la: Holi Sipitidita: ipika: wetepena: kulu pa:la: ale paeyaona: titina: tombo ka:la:mee.

²³Koda:ta: yaka wekitisi hali lonoe. Ipkana:ma:ta: yaka honeta: hone ula:me. Ima:ta: iki ka:nda: kia:peke yeketa: Kotindi nane pao na poa:me. ²⁴Nikana:ma:ta: ika: hone tulaalemeeki manuta: dupi dupi alo dia:me. Ikana:ma: hone tulaaseme ekita: amba: koto honkopu hao wia haleme handa:e. Koto ekina: nikana:ma:ta: iki ta:na:ma: homelemeeki mea a:paaluekema: iki ame^{le} apa:tao e pokoloma:me.

2 ¹Koto ekina:ta: yaka hone witolota: ika: pukima: ka:nda: homaapa:na: pao na ipulueke hone ua:me. ²Pa ekiipeke Ima: ika: pukima: ka:nda: homa: tiawa:ka:na: yoluta: ma:nda: epima: Ita:na:ma: homa: tiaalo pia:pe. Ota: mo hande ika: pukima: ka:nda: homawa: tapake homeke yolo pia:me. ³Koto ekina:ta: Ima: koto tameiya: tapaowa:me. Pa ekiipeke Ima:ta: iki pa:ta: a:pa yaka ta:na:ma: homa: tiaapeke ya:la: tapakema: kone Ipuki ka:nda:ma: homo tiaaseme laa laapa:na: alo pua:me. Ima: hone witolota: Ita:na:ma: homolo dina:ta: iki paeyao make ta:na:ma: homelememe. ⁴Ik i pa:ta: tameiya: tapaowa:ta: yaka puki ka:nda: tieke pitolo hata: tanda tieke pia:me. Kutupa e wopu loa:me. Mo tameiya: tapaowa: ekina: teketa: ika: puki ka:nda:ma: homaaluekema: na pua:pate ikana:ma: Ima: iki pa:ta: pukima: homoloeki hone uemena:yeke pua:me.

Hoke hau pa:la: halina: hoke hau paeyaasa:eki

⁵Ma:nda: epima: ma:nda: pa:ta: puki ka:nda:ma: homa: tiaeya: ekita: ipikana:ma: Ipa:ta: na pia:pate iki paeyao pa:ta: ka:nda: putupa kia:me alome. Koto ka:nda: putupa kia:me pi alo ekita: Ima: mo some lombei piki tupa: hando lapeke yeke alome. ⁶Ik i wopuma: hande some dupiki tupa: panisi peaeeme ekita: ana:e. ⁷Ameta: epeke ekita: mo somema: ka:nda:ma: homolo hata: Ketiso mina:pa:laapa:na: iki paeyao:ma: ipika: hoke hau pa paeyao epeke hau pina: sutiaapa:peke ya:la:me. ⁸Koto ekina:ta: ikana:ma: ipiki pa:ta: ika: pukima: homelemeeki ota: peneme yaapa:peke laa honke alome. ⁹Ima: iki pa:ta: koto tameiya: tapaowa: ekita: Ima: mo hande la handa:la:eki kua: ekita: ikana:ma: ekipa bepolaalimipe la handuluekema: pua:me. Kutupa ikana:ma:ta: hoto paeyao yaka alo ekimanu koto kone opua pilimio la handuluekema: pua:me. ¹⁰Ikana:ma: hali ma:nda:ma: pa:la:eki pa paeyawaemeka:na:ta: kota: Ima: make pa paeyawalueke. Ma:nda:na: pa paeyaaapeke ekita: Ima: pa paeyaaapeke ya:la:me hone ua:ka:na:ta: kota: iki hoeyaapa:na:yeke Ima: Ketisona: leke popelekena: hata: pu halome. ¹¹Kutu pu halo ekina: teketa: mo Sadanima: niki bepolaama:na: loa:me. Pa ekiipeke nikana:ma:ta: ipika: hoke hone pambao ula:eki manuta: amba: hone uluma:me.

Poloma: Dotoa:si da pa:ta:ta: hone ka:nda:ma: homeekeeki

¹²I mo Dotoa:si da pa:ta: Ketisona: Pi Seliapo waluekema: opolo puaata: koto pa:ta: pokolo pua: eta: mo Tekehalima: amba: pota: wiayekeeki handa: ua:me.

¹³Pate Ita: pomo tieke pia:me. Pa ekipeke nika: kame Taitasita: na handa: u hao loa:me. Koto ekina:ta: Ima:ta: mo wanda:hali pa:ta: A:taloe laa mo Ma:sedonia nane poa:me.

Ketiso pa:ta: yama: bepolaapa:pekeeki

¹⁴Kutu pua:pate Koda: pa:ta: keiye lomana:e. Pa ekipeke Ketiso pa:ta: apa:tao haloma: ekima:ta: Koda:ma: nikita: Ketisona: bepolaala: ekima:ta: dipula wanda:hali leke sama: titina: hatuku pu hala:me. Mo Ketiso hone wita:la: ekita: Koda:ma: niki pa:ta: yama: e pokolo hata: mo hande totopopiki ale putu pa:la: tupu: kenke honiki paeyao pa:ta: putu pa:la:me.

¹⁵Nikita: mo hande Ketisoma: Koda: pa:ta: hala:la: totopopiki alema: handoloma:me. Koto aleta: mo da:taasa: wanda:hali make alu pa:la: wanda:hali anka:lopuna: putupu hala: alema: handoloma:me. ¹⁶Mo alu pa:la: wanda:hali pa:ta: wanda:hali lu homaasa: tandempeke punkupiki alema: handa:la:me. Pate mo detena:yeke pa:ta:la:la: wanda:hali pa:ta:ta: mo wanda:hali da:taapeke ya:la: totopopiki ale ipula: ekima: handa:la:me. Koto ekina:ta: dupiki ka:nda:piki e pokaaluekema:ta: epita: ana: pa:la:pe. ¹⁷Nikita: mo hande mandane wanda:halima: Koda:na: pita: mo bisinisi pea:peke alesiki leke pu haleme tupu: na pu haloma:pate Koda:ma: niki tapaala: ekina:ta: nikita: Ketisona: e pokaasa: haliweki hata: ipika: pita: Koda:na: leke popelekena: tikitiki yao poko haloma:me.

Panake pina: e poka:la: haliweki

3 ¹Do alo ekita: nikana:ma: nika: kone biki pa mina:liake nono pa:la:pe. O mandane wanda:halima: piteleme tupu: mo biki epeaasa: tameiya:manu iki pa:ta: kiomonope o iki pa:ta: yama: miomonope.

²Dia:me iki kone nika: wape pea ula: tameiya:e. Paeyao: yata:pa hone wina:yeke ikita: nika: pukina: wape pea ula:me. ³Ketiso ipika: kone do tameiya: lao niki pa:ta: tapaala: ekita: penemena: ula:me. Do tameiya:ta: halina: kikima: na laala:pate mo deto hala: Koda:na: Sipitidima: laala:me. Ipikana:ma:ta: mo toopi sasakena: na laala:pate wanda:halina: puki manuna: laala:me.

⁴Nikana:ma: doeki alome ekita: Yesu pa:ta: yama: Koda: pa:ta: amba: hone baalomame. ⁵Nikana:ma: ana:na: kone do eta: pokaalumeke pi lapeketa: ota: waleke ma:nda: na ula:me. Nikana:ma: pea:peke honkoputa: Koda: pa:ta: yama: ipula:me. ⁶Ipikana:ma:ta: nikana:ma: do panake la: ula: pi pa:ta: e pokomonu niki wele peaasa:me. Do panake la: ula: pita: mo wape pea ula: Lo Pi dia:ya:la:pate pa mo Sipitidima: peaasa:ekie. Mo wape pea ula: Lo pima:ta: homa:la:eki mea ipula:pate pa mo Sipitidima:ta: da:ta:la:eki kita:la:me.

⁷Mo Mosesina: Lo Pita: toopi sasakena: wape pea lao halea: dina:ta: Koda:na: paa opolo epeekeme. Kutupa koto Mosesina: leke popelekena:

zia: paata: paa alu putia pea:pate kone honkopu wopu pia: ekima: mo Isulai wanda:halima:ta: ipiki na handaake wimikime. Mo homa:la:eki mea ipula: Lo Pita: ipika: e poka:la: dina: dupiki paq pa:la:eki mea a:papeke ya:la:me hone uma:ka:na:ta: ⁸kota: mo Sipitidina: pita:la: haumanu pa:ta: ipula: paata: ekipiki paq tieke pa:la:pe hone umana:e. ⁹Mo hoke yenki mea ipula: Lo Pina: hauta: ota: yole pia:pate pa mo da:taapeke pa:ta:la:la:eki mea a:pa:la: ekita: ota: lombei pikieki yole pa:la:me.

¹⁰Nikana:ma: dupa lapeke ya:la:me. Ame do ota: lombei piki paq wopu pa:la: ekima:ta: mo amba: hande paq wopu pieke ekita: alu pa:la:me lapeke ya:la:me. ¹¹Kutupa mo amba: hande nate leke hosiki hokuluna: pa wieke ekina:ta: paq piekeme loma:ka:na:ta: kota: mo ame do honiki na wiki ota: hao hala: ekina: paata: ota: lombei peaake paq pa:la:me laa hone umana:e.

¹²Nikita: do hone tulao handeteke haloma:eki wia haloma: ekima:ta: nikita: honkopu wopu haloma:me. ¹³Nikita: mo hande Mosesi tupa: dia:me. Ipihana:ma:ta: mo Isulai wanda:halima: ipika: leke popelekena: paq tieke pia:eki alu paeya:eki handaama:na: yeke ipika: leke popeleketa: dau sinkipiki ma:nda:ma: a:mbeeke tupa: dia:me. ¹⁴Ika: hone manuta: ota: a:mbao pambeekeme. Kutupa a:pa ota: ame do natena: make mo hande amba: Lo pi lao wieke bukamanu yata:pelemeketa: ika: hone manuta: mo hande dau sinkipiki ma:nda:ma: a:mbaala:me. Ma:nda: epima: Ketiso pa:ta: tunaeya:ka:na: homeketa: kota: mo leke popeleke a:mbaala: dau sinkipiki ma:nda: mea baapeke ya:la:me. ¹⁵Ota: ame do make mo Mosesina: Lo Pi yata:pelemeketa: mo dau sinkipikima:ta: ika: hone manuta: paa a:mbao hala:me. ¹⁶Pate ana:na: mea baapeke ya:la:me. Pa ekipte mo Baiboloma: Mosesi hotiolo hata: alota: Ipika: leke popeleke a:mbaala: dau sinkipiki mea bake hauta: ipiki Tekehali pa:ta: la:ka:la pea: dina: pia:me la:la: tupa: loa:me. ¹⁷Koto Tekehali pa:ta:e la:la: ekita: mo Sipitidi pa:ta: konee la:la:me. Kutupa mo Tekehalina: Sipitidi hala: ale pa:ta:ta: kota: ka:la:pa: tapaasa: hau ula:me. ¹⁸Kota: niki paeyaota: mo Tekehalina: paata: na a:mbake nika: leke popelekema:ta: ipika: paana: sua sua waloma:me. Kutupa koto homeke paqma: kone Tekehali hande Sipitidi pa:ta: yama: ipula: ekima:ta: nikita: mo hoto paeyao pa daeya:tiki pu hala: paq tieke pa:ta: ipikima: handomono topo peao hala:me.

Kanake pa:ta: ti teke pambo ula:eki

4 ¹Koda:ma: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: hali hata: niki do e pokomonon ka:la:me. Koto ekina:ta: do e pa:ta:ta: ka:nd:manu ipula:pate niki ki hone na uluma:me. ²Nikana:ma:ta: mo a:mbaasa: haumanu make yaala:piki haumanu make hoe nane wina: loloma:me. Nikana:ma:ta: makeaasa: haumanu na pu haloma:me. Kutupa Koda:na: pi walolo hata:ta: ataka: peake tupa: na walo haloma:me. Nikana:ma:ta: Koda:na: leke popelekena: hata: mo ota: pita:

wanda:halima: opitolo hata:ta: epeke tupu: walelememe alo haena: peneme yao walo haloma:me. ³Nikana:ma: peneme yao waloloma: Pi Seliapota: ma:nda: pa:ta: a:mbao wia:ka:nata: kota: mo alupa:la: pota:na: polo peleme wanda:hali pa:ta: homeke a:mbao ula:me. ⁴Ikana:ma: hone na tulaasememe. Pa ekipeke do kenkena: hoke koda:ma:ta: ika: hone manuta: timba: la: pambaena: hala:me. Ipikana:ma:ta: mo ikina: paa peaapeke paata: handaama:na: yeke sa:s: pita:la:me. Mo Ketiso ota: Koda:ma: handeke halina: paana: mo Pi Seliapo pa:ta: yama: ipula:eki handaama:na: yeke pita:la:me. ⁵Nikana:ma:ta: nikina: na waloloma:pate pa Yesu Ketisota: Tekehalie laa nikita: waloloma:me. Kutupa Yesuna: hone pa:la: ekina: ika: pa hameke e pokaasoma: haliwekie laa waloloma:me. ⁶Mo amba: hande Koda:ma: alota: Mo timba: la: pamba:la: pa:ta:ta: mo paa pa:la: ekima: paa pina:e leeke homeke Koda:ma: kone mo paata: nikia: pukina: paa peaya:me. Kota: pa:la: ekita: Koda:ma: ipika: paata: Ketisona: leke popelekena: nikana:ma: hone wiomonoyeke paa peaala:me.

⁷Koto pa:la:pate kone do hande ota: epeke ti teke wita:la: ekita: pa nikita: mo hande pa baasa: kanake pa:ta: kone pamba ula:me. Kutu pieke hauna: teketa: mo honkopu tieketa: nikia:eki dia:ya:la:pate Koda:na: ekie laa valuekema: pia:me. ⁸Nikita: hoto ma:nda: nina:ta: ka:nda:ma: homo haloma:pate ota: lu tumbaaso dia:me. Hoto ma:nda: nina:ta: hone eleke eleke u haloma:pate nikia: hone pua doka:tiki yaala: dina:ta: pa pina:e hone na u haloma:me. ⁹A:nda: tunkuliki hali wopu halemepate nikita: yankeke amele ombu haloma:me. Kutupa nate ma:nda: nina:ta: oni kenkena: lu lopao halemepate nikita: ota: na hoyo haloma:me. ¹⁰Hoto paeyaota: nikia: kenke lokena:ta: mo Yesuna: homeekeki meatia pomu haloma:me. Pa ekipeke nikia: loke pa:ta:ta: ipiki da:ta: hala:eki handena:yeke loa:me. ¹¹Yesuna: ekina: nikia: hatia puluma: ale pa:ta: manuta: homa:la:eki teke pa:ta: hao haloma:me. Pa ekipeke ipika: deto hala: ekita: nikia: do kenke loke pa:ta: handena:yeke pitoloma:me. ¹²Koto ekina:ta: homa:la: ekita: niki pata: e pokala:pate pa da:ta:la: ekita: iki pa:ta: e poka:la:me.

¹³Mo Baiboloma: alota: Ima: pi loa: ekina: teketa: Ima: hone tulaowa: ekina: pua:me la:la:me. Nikana:ma: make homeke hone tulaasa: hauma: dupa aloma:me. Mo loma:eki manuna: teketa: nikia: hone tulaoma: ekina: puma:me. ¹⁴Mo hande Tekehalie Yesu mea da:taeya: Koda:ma:ta: niki make Yesu taapu mea da:taalike hone uluma:me. Kutupa iki amele mandakena: ipiki hala: alena: hatuku pelieke. ¹⁵Doeki paeyaota: ika: ekina: peaasa:me. Kutupa Koda: ipika: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekima: wanda:hali paeyao pa:ta: pulu hata:ta: ikana:ma: make Koda: pata: paa wopu mina: keiyae ala: yenimanu haka:ta:pao pu halimikie.

Hone tulaasa:eki pa:ta: hala:eki

¹⁶Koto ekina:ta: niki pa:ta: ka:nda:manu epena: kone ki hone na uluma:me. Nika: manda loketa: koke yomo yomo pita:la:pate nikia:

temokota: hoto paeyao wamo pea:tiki pu hala:me. ¹⁷Kutupa do hosiki pa ta:ka:li minoloma: ka:nda: manuma:ta: koto ka:nda: ota: lombeipiki pa u halopa:la: seliapo piki paa mea ipilieke. ¹⁸Nikana:ma:ta: nika: leke wia haloma:eki manuta: mo lekema: handa:peke ale manuna: dia:ya:la:pate pa mo lekema: na handa:peke ya:la: ale manuna: pu haloma:me. Mo lekema: handa:peke ale manuta: nate leke hosiki sikina: ulu pa:la:pate pa mo lekema: na handa:peke ya:la: ale manuta: hoto paeyao ota: pa u halieke.

5 ¹Koto ekina:ta: nikana:ma: dupa hone uluma:me. Do nika: haloma: palai data: nika: kenke loke yalo hata: leisiya:ka:na:ta: kota: Koda:ma: niki hao hapeke da oli hepeni wialieke. Mo data: ota: ipika: kone a:eyaata: hoto paeyao pa hao halieke. ²Kutupa ameta: nika: we pamba:la: ekita: oli hepeni nanema: ipula: data: niki manda wina:e laa hone wotu witoloma:me. ³Mo ekima: dau leke yamoma:ka:na:ta: nikita: loke dia:ya:la: wanda:hali na halumeke. ⁴Niki do kenkena: palai da pa:ta: hata:ta: ka:nda:ma: homolo hata: wese lo haloma:me. Do ekita: mo nika: kenke loke mea baaluekema: dia:ya:la:pate nika: hone pa:la: ekita: mo hepenina:eki nikina: pambaena:yeke loma:me. Pa ekiipeke mo homo hala: ekita: da:ta:la: ekima: da panda: meaka:na: bepolalieke. ⁵Dupiki topo pulu pa:la: ekina:ta: Koda:ma: niki tikitiki yaasa:me. Kutupa ipika: Sipitidita: mo wetepena: niki kulu pa:la: alena: peneme yaasa: tombo ula:eki ka:la:me.

⁶Koto ekina:ta: nikita: hoto paeyao hali au la hata: honkopu hao haloma:me. Nikita: do nika: lokena: da pa:ta: pa hata: kone mo Koda:na: da papate haloma:me laa hone uluma:me. ⁷Pa ekiipeke nika: da:ta:la: ekita: lekema: handa:la: ekima: dia:ya:la:pate hone tulaasa: ekima: homekee. ⁸Nikita: hali au la hata: honkopu hao haloma: ekima:ta: nika: honema: do nika: lokena: data: mina:pa:lao mo Tekehali amele oli da pua hao hawee hone uluma:me. ⁹Pate nika: hone pa:la: hau paeyaona: titina: hau homeketa: dupae. Ame do haloma: da pa:ta: make oli polo poloma: da pa:ta: make mo Tekehali ta:na:ma: homaapeke hau homeke puluekema: taapo haloma:me. ¹⁰Pa ekiipeke niki paeyaota: ipikana:ma: pi yokaluu pina: Ketisona: leke popelekena: pua hapeke ya:lieke. Homeke homekema: ipika: mea:peke ya:la: ekita: ota: milieke. Ipika: kenke lokema: epekeeki o hokeeki pa:la:eki paeyao sikina: ana:na: kone milieke.

Ketiso pa:ta: yama: Koda:na: yankeeke hasa:eki

¹¹Koda: paala:ma: homa:peke ya:la: ekita: nikana:ma: hone uluma:me. Koto ekina:ta: nikana:ma:ta: mandane wanda:hali hone la:ka:laluekema: taapo haloma:me. Koda:ma:ta: nika: hau paeyaosiki hone wopu ula:eki yalo yaka honema:ta: ikana:ma: make ika: temokoma: I make hone witolo pelememe. ¹²Nikana:ma:ta: ikana:ma: nika: biki paa mina:liamena: loluekema: na taapoloma:pate pa ikana:ma: wanda:halina:

leke popelekena: nikina: ta:na:ma: homolo hata: epeke pimanu la haloemena: yeke taapoloma:me. Dupiki hauta: mo halina: ota: hau mina:pa:lao pa manda lokena: epeke hau handolo biki mina:liaasa: wanda:hali pa:ta: ana:na: hombo pealo peleme ekina: loa:me. ¹³Nikita: kea tikitiki puma:ka:na:ta: kota: Koda:na:eki kone peaaso pitoloma:me. Make nika: honema: kesema: puma:ka:na:ta: kota: ika:eki kone peaaso pitoloma:me. ¹⁴Ketisona: pukima: homa:la: ekima:ta: niki handeteke hala:me. Pa ekipeke nikana:ma: hone witolota: hali homekema:ta: paeyaona: homaeyekeme. Koto hauma:ta: paeyaoma: ipika: homa:la:eki putu pelememe. ¹⁵Ipikita: paeyaona: homeeke ekita: pa mo da:ta haleme wanda:halita: ika: kone na halo pelempate pa ikina: mo homa paa tiao da:ta:la: hali pa:ta: haena:yeke pa:la:me.

¹⁶Koto ekina:ta: ameta: ma:nda:na: manda hauna: dupiki somee dupiki somee pi na aloma:me. Kenke hali tupa: mo nate ma:nda:na: Ketisota: dupiki somee o mukutu piki somee loma: ekita: ameta: kotoeki ota: pa na aloma:me. ¹⁷Ma:nda: epita: Ketiso pa:ta: tunaeya:ka:na:ta: kota: ipikita: panake some hala:me. Amba: ekita: pulu hata: panakeeki a:pa:la:me.

¹⁸Doeki paeyaota: Koda:ma: peala:me. Kotota: ipikana:ma: Ketiso pa:ta: yama: nikita: ipika: a:nda: tunkuliki wanda:hali topo pea yankekemanu hamono la:la:me. Kutupa nikana:ma: mandane wanda:hali ipika: yankee au laamono koto e tieke ka:la:me. ¹⁹Nikana:ma: waloloma: ekita: Koda:ma:ta: wanda:hali paeyaota: Ketiso pa:ta: yama: ipika: yankee au laala: ekina: aloma:me. Koda:ma:ta: iki pi yokaalu puluekema: ika: hoke hau na yata:pea:me. Kutupa ipikana:ma:ta: mo wanda:hali ipika: yankekemanu au lao hala: pita: niki pa:ta: la kia:me. ²⁰Koto ekina: ameta: niki do Ketisona: pi lawaaso handa:e. Koda: niki pa:ta: yama: ipika: homu toluma: wi la:la:eki kone peneme yaasa:me. Nikana:ma:ta: Ketisona: pi laaso hata: wi aloma: ekita: dupae. Koda:ma: iki a:nda: tunkuliki wanda:hali halemeeki topo peao ipika: yankee au laena: lapee lo haloma:me. ²¹Ketiso pa:ta: hoke hau ma:nda: na wia:pate kone nika: epeke hau peaaso hata: Koda:ma: ipikita: nika: hoke hau putupa: mina: leekeme. Pa ekipeke nikana:ma: ipiki ame_{le} tunaasota: mo Koda:na: tikitiki pa:la:eki putu pomono yeke pa:la:me.

6 ¹Koto ekina: nikana:ma: Koda: ame_{le} e pokaasoma: tapake hata: iki Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki meleme wanda:hali pa:ta:ta: do meleme hauta: na hoeyaapa:peke laa honke aloma:me. ²Do Koda:ma: ala:eki opie.

Mo iki pa:ta: ta:na: pa:la:eki walo pua: nate epeeketa: Ima: iki opua:me.

Mo iki petelolo pua: nate opolo epeeketa: Ima: iki tamba: mua:me laa la:la:me.

Opie. Do nate leketa: ota: Koda:na: ana: pa:la:eki mulu peleme nate lekee. Ame do nateta: iki petelo pa:la: natee.

³Nikana:ma:ta: ma:nda:ma: nika: pokoloma: ena: ata:ka: pa:la:eki ma:nda: na handa: wina:e hone uluma:me. Koto ekina: nikana:ma:ta: mandane wanda:halina: pota:na: ma:nda: halq:mba: liaena: ala:ta: ma:nda: uluekema: na taapo haloma:me. ⁴Kotoeki na pikita: nika: pitoloma: hau paeyao pa:ta:ta: nikita: Koda:na: e pokaasoma: haliwekie laa dupa peneme yao haloma:me. Mo walolo hata: ka:nda:ma: homa:la: ekimanu make tanda tieke pa:la: ekimanu make mamatala: ekimanu pa:ta: make ki hone na wiki homu pea yu wia hao haloma:me. ⁵Nikita: yombua baeme ekimanu make dipula mea lopaeeme ekimanu make nate ma:nda: nina: wanda:hal wopuma: mineke pankolo hata: niki hopiliaaso hata: hoke tetopiki pimanu wopu lememe. Kutupa make haka:ta:pao e pokoma: ekimanu make u na poluma: ekimanu make ne na noma:eki make wopu pua:me. ⁶Kutupa nika: tikitiki piki hau puma: ekima: make nika: hone manuma: make nika: homu pea yu wia haoma: ekima: make homu pitolo puki haloma: ekima: make paeyaoma:ta: nikita: Koda:na: e pokaasoma: haliwekie laa waloma:me. Kotota: nika: ota: pukima: homoma: ekima: make Holi Sipitidima: make ⁷mo ota: pi waloma: ekima: make Koda:na: honkopuma: make paeyaoma: puma:me. Nikana:ma:ta: nika: tikitiki piki hau pita:la: ekita: mo a:nda: pita:la: kolepe a:ndeli pita: hanka: yaapoma: handa:la:me. ⁸Nate ma:nda: nina:ta: niki pa:ta: yeiya: laasa: hau pu haleme make yaala: peaasa: hau make pu halememe. Kutupa make kitata pu haleme make nika: biki mea mina:liao halememe. Kutupa make nikita: yayapiki pi lo haleme haliwekie lo halemepate nikana:ma:ta: ota: pi homeke lo haloma:me. ⁹Nikita: hone na wiki nono pelemepate nikita: paeyaoma: hone wilimime. Nikita: homelememe lo halemepate pa haloma: ekita: ika: hone wilimime. Nikita: panisi peao halemepate kone niki homomono na lilimime. ¹⁰Nikita: puki hoeyao halemepate hoto paeyao ta:na:ma: homoloma:me. Nikita: nate hali hake nono poloma:pate nikana:ma:ta: mandane wanda:hal wopu hamoko haena: aloma:me. Nikita: ala:ta: ma:nda: na wia hake nono poloma:pate nikita: ala:ta: ala:ta: paeyao ana:na: kone wia haloma:me.

¹¹Kotindi haleme yankee tonuo. Nikana:ma: nikina: iki pa:ta: pa ka:la:pa: tapao ota: la kuma:me. Nikana:ma:ta: nika: puki manuta: iki pa:ta: anekema: ku haloma:me. ¹²Nikana:ma:ta: niki pukimanu iki pa:ta: na a:mbo haloma:pate kone pa ikana:ma:ta: ika: pukimanu niki pa:ta: a:mbo halememe. ¹³Ameta: Ima: ikita: yaka wekiwandiki tupa: leke iki pa:ta: pi alome. Nikana:ma: iki pa:ta: pukima: homoloma: tupa: ikana:ma: make ika: pukima: homelemeeki niki pa:ta: wala:pee. Ika: pukimanu anekema: lomba:pa:peke.

Pi na miki tapakena: hauna: kinki pita:la:eki

¹⁴Mo hone na tulaleme wanda:hal amele apa:tao e pokuluekema: na taapa:peke. Pa ekipeke iki ota: ta:ma:ni pea:peke na ya:la:me. Tikitiki

hau pita:la:eki pita: ata:ka: piki hau pita:la:eki yaapota: ekipa yankeke hapeke ya:la:pe. Paa pa:la:eki pita: timba: la:la:eki yaapota: ekipa apa:tao hapeke ya:la:pe. ¹⁵ Kutupa Ketiso pita: Sadani yaapoma:ta: ekipa homeke hone wia:peke ya:la:pe. Mo hone tulaala: some pita: mo hone na tulaala: some yaapo ipilika:ta: hando hau pitelepe ekita: homeke hau pelepepe. ¹⁶ Mo Koda:na: tembolota: mo pi na miki wanda:halina: toopi ti wepia ula: alemanu yaapota: ekipa hone homeke wia:peke ya:la:pe. Pa ekipeke. Nikita: mo da:ta hao hala: Koda:na: tembolo da haloma:me. Koda: ipikana:ma: leeke tupata: dupae.

Yaka data: yaka wanda:hali ame^{le} wepulueke. Kutupa iki ame^{le} hao halueke. Ita: ika: Koda: halueke. Kutupa ikita: yaka wanda:hali halimikie leekeme.

¹⁷ Koto ekina: mo Tekehalima: alota: Ikana:ma: mo wanda:hali mina:pa:lao iki ame^{le} putupa: alu pea hapa:peke. Mo haipiki haumanu pa:ta: nindi pea haluekema: taapa:peke. Kuntu pimika:na:ta: Ima: iki handa: mulueke.

¹⁸ Ita: ika: Apa: halueke. Kutupa ikita: yaka wekiwandiki halimikie. Dota: Aneke Tekehalima: alome la:la:me.

7 ¹ Yaka pukipiki yankeke tonuo do la: ula: pi manuta: niki pa:ta: la:la:me. Koto ekina:ta: mo nika: loke puki yaapo hai peaapeke ekimanu pa:ta:ta: yako pea hamana:e. Kutupa nika: Koda: pa:ta: paala:ma: homa:la: hauma: ota: niki yako pea hamana:e.

Polona: ta:na: pa:la:eki

² Ika: puki pa:ta:manu nika: da panda: wepiapkee. Nikana:ma:ta: ma:nda: pa:ta: hoke hau na poloma:me. Nikana:ma:ta: ma:nda: tekipuleke na laoma:me. Kutupa ma:nda: pa:ta: imeke peaake pimanu laa ipika: alemanu muluekema: na taopoma:me. ³ Ima: doeki alo ekita: ikana:ma: hoke hau pelememe laa maleke litolo na loa:me. Ima: amba: titina: loa: tupa: ikita: niki pa:ta: yole pelemeeki yalota: nika: temokota: hoto paeyao iki ame^{le} mandakena: haloma:me. Niki pa haloma: dina: make homoloma: dina: make loa:me. ⁴ Ima:ta: ikita: ana: pa:la:me hone ulume. Ima:ta: ika: piteleme hauna: ta:na:ma: homa:la:eki minolome. Nika: ka:nda:ma: homoloma: ekimanu pa:ta:ta: Ita: hali au la hata: honkopu haasa: ekima: tumbu hala:me. Ita: ta:na: pa:la: ekima: tumbaa ankou ala:me. ⁵ Mo Ma:sedonia opolo poma: dina: maketa: nikita: hoto ota: na pituma:me. Ka:nda: paeyao manuta: tumbulu baeyekeme. Ma:nda: ame^{le} ape ala:eki make nika: pukimanu pa:ta:ta: paala: pa:la: ekimanu make pitia:me. ⁶ Pate mo puki hoela: wanda:hali honkopu hawao hala: Koda:ma:ta: mo Taitasi epolo pia: ekima: niki honkopu haway:a:me. ⁷ Mo ipiki epolo pia: ekima: homeke niki ta:na:ma: na homa: tiaya:pate pa mo ikana:ma: ipiki honkopu hawaemeeki a:pa la kia: ekima: make niki ta:na:ma: homa:

tiaya:me. Ipihana:ma:ta: ikana:ma: I handawee laa we pambelememe laata: ikana:ma: ota: hokeeki puma:me laa kelepeleme ekina: make mo Ina: taluekema: tikitiki yao halemeeki make paeyao a:pa la kia:me. Koto ekina: ameta: Ita: ta:na: tieke ota: wopu pa:la:me.

⁸ Mo yaka tapaowa: tameiya:ma: iki ka:nda:ma: homaeya:ka:na:ta: Ima: laawa:me laa a:ta:e pi na alome. Mo tameiya:ma: iki nate ma:nda: nina: ka:nda:ma: homawa:eki handoa: dina:ta: Ima: a:ta:ma: homolo pua:me.

⁹ Pate ameta: Ita: ta:na:ma: homolome. Iki a:ta:ma: homa: tiawa: ekina: dia:ya:la:pate pa mo ika: homeme ka:nda:ma:ta: ika: haumanu topo peaya: ekina: loa:me. Koto ka:nda:ma: homa:la: ekit: Koda:ma: peaya:eki yalo nikana:ma: iki na hoeyaoma:me. ¹⁰ Pa ekipeke mo Koda:ma: homo tiaasa: ka:nda:ma:ta: puki topo peaasa:eki mea ipulu hata: da:ta:monoyeke pa:ta:la:la:eki pa:ta: hatuku pula:mee. Koto ekina:ta: ma:nda:ma: koto pa:ta:ta: I hoeyaasa: ekie pi ma:nda: lapeke na ya:la:me. Pate do kenkena: hau pa:ta: ipula: ka:nda:ma:ta: homa:la:eki handa: u hala:me. ¹¹ Koda:ma: do ika: ka:nda:ma: homemeeki pa:ta: yama: pa:la:eki handa:pe. Titina:ta: ika: bu alo hata: ai koto kone ika: peleme hoke haumanu tikitiki yamena: la:la:me. Kutaata: ika: pimi hoke hau manuta: ameta: ota: mina:pa:laloma:me laa walukekema: hone wopu witeleme ekina: make iki epeala:ma: handa:pe. A:pa:e. Ameta: topo wopu pea pimika:ta:me. Ikana:ma:ta: mo ata:ka: peaaseke mineke panka:la: hau make puki yoka: miniki hasa: hau make pea pimika:ta:me. Ota: aloma: epeke honemanu witolo hata: puki wopu wia pimika:ta:me. Kutupata: hoke hau ai koto kone panisi pealukekema: tikitiki yao hata: pimika:ta:me. Koto peleme ekit: mo amba: putia epoloma: hau paeyao pa:ta:ta: ikita: ata:ka: na piki wanda:halie laa wala:la:eki handolome.

¹² Koto ekina:ta: Ima: mo tameiya: laowa: ekit: mo hoke hau pia: somena: o hoke hau pa:la:ma: lea: somena: na laawa:me. Kotoeki na pikita: Koda:na: leke popelekena: mo ikana:ma: niki pa:ta: pukima: homelemeeki iki pa:ta: kone peneme yaalukekema: pua:me. ¹³ Koto ekina: yeketa: nikita: honkopu hawaememe. Kotoeki homeke dia:ya:la:pate pa ikana:ma: Taitasi ta:na:ma: homo tiaeemeke handaa ipikana:ma: iki pa:ta: ta:na: wopu homea:me. Nikana:ma: kutu pia:eki handolo hata: niki make ta:na: tieke wopu pia:me. ¹⁴ Ima:ta: ipiki pa:ta: ika: pi lawaowa:me. Kutupa ikana:ma:ta: Ita: na olopuniano lememe. Nikana:ma:ta: iki pa:ta:ta: ota: pi homeke homeke laa kuma:me. Koto tupa: koneta: nikana:ma: Taitasi pa:ta: ika: pi lawaoma: ekit: ota:ekie laa handa: ula:me. ¹⁵ Koto ekina:ta: ipikana:ma: iki pa:ta: pukima: homa:la: ekit: honkopu hao daeyatia pula:me. Mo ikana:ma: ipika: walea: ekimanu koto kone opua pimime. Kutupa make ikana:ma: ipiki paala:ma: make pututuma: make homolo hata: handa: mimi ekina: make loa:me. ¹⁶ Ita: ika:na: ti laapeke ya:ka:ta:me hone witolo hata: ta:na: tieke wopu pa:la:me.

Ketiso hau pea hala:la:eki

8 ¹Nika: kame tonuo nika: honema:ta: mo Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekita: mo Ma:sedonia siosimana pa:ta: hala:la:eki ikana:ma: hone uemena: hone pa:la:me. ²Mo wanda:halita: ika: mutia peme ka:nda: manuma:ta: ota: hoke tupu: la handea:pate ika: ta:na:ma: homeme ekita: ota: tieke aneke yaeyeke handaa ikita: natehali wanda:halu hata: kone ika: alemanu pa haleme ekita: ota: ankulake hau pimime. ³Ima: iki pa:ta: ota: pi alo ekita: ika: haleme ekita: ota: hala:peke ya:la: tupu: make ota: haka:ta:pake tupu: make halememe. Ika: hone lombei peake tupu:ta: ⁴mo Diudia da kenke pa:ta: haleme Koda:na: wanda:halu tamba: mina:la:eki pa:ta: ikana:ma: make tamba: mina:la:eki pa peomonope laa niki pa:ta: honke tieke lememe. ⁵Kutu pimi hauma:ta: nikana:ma: pina: lawee laa hone uma: ekita: ota: ankulao pimime. Titina:ta: iki kone Koda: pa:ta: halememe. Kutupata: Koda:na: hone pa:la:eki pa:ta: yama:ta: ikita: niki pa:ta: make kimime.

⁶Koto ekina: nikana:ma: do e kini pia: some Taitasi pa:ta: do ta:ta: ma:nda: piki pukima: homa:la: e ikana:ma: paeyamena:yeke tamba: mu hapeke laa honke loma:me. ⁷Ikita: ika: wia halemeeki paeyao pa:ta:ta: hamoko halememe. Ika: hone tulaasemeeki pa:ta: make pi aleme pa:ta: make hone witelemeeki pa:ta: make ika: ai koto kone tamba: muluekema: hone witeleme pa:ta: make kutupa niki pa:ta: pukima: homeleme ekima: make loa:me. Koto ekina:ta: nika: hone pa:la: ekita: ikana:ma: do pukima: homa:la: ekina: e poka:la: pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: haka:ta:pao mandaneeki pa haloemena:yeke loa:me

⁸Ima:ta: mana: pimanu ma:nda: na lo witolome. Pate mo mandane wanda:halima: ai tamba: muluekema: hone witelemeeki waloloeki pa:ta: yama: Ima: ika: pukima: homeleme ekita: ekipape la handuluekema: pitolome. ⁹Ikana:ma:ta: nika: Tekehali Yesu Ketisona: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekita: hone wilimime. Ipikita: hamoko tieke hayekepate iki tamba: muluekema: yeke ipikita: nate hali au leekeme. Kotota: ipika: natehali au leeke ekima: iki hamoko hawaluekema: pa:la:me.

¹⁰ Ya honema:ta: mo hande paeya: bapina: kini pimi ekita: ame do paeyaaasota: a:pa:la:me hone witolome. Tamba: muluekema: homeke dia:ya:la:pate pa puluekema: hone witelemeeki make ikita: titina: amba:la:e. ¹¹Koto ekina:ta: ame tiao ika: kini pimieki ai paeyaaapee. Mo ta:na:ma: homolo hata: dupa pulumeke laa la: wimi tupu: kone paeyaaaluekema: make ai paeyaaalumeke laa hone wippee. Kutupa make ame do wia halemeeki pita: pipee. ¹²Ikita: ta:na:ma: homolo ai haluekema: hone wimika:na:ta: kota: Koda:ma:ta: mo ika: pa haluekema: wia haleme aleta: milieke. Pate mo na wia haleme alena: dia:me.

¹³⁻¹⁴Mandane wanda:halu ika: ka:nda:manu yapa: peaaso hata: ikita: ka:nda:ma: homaaosome laa na loa:pate pa ameta: ikita: ala:ta: ala:ta: wopu

wia halemeke handaa mo dia:ya:la: wanda:hali tamba: mimika:na:ta:
 ota: ana: pa:la:me. Kutupa nate ma:nda: a:nda: iki dia:ya:ka:na:ta: mo
 wanda:halima:ta: ika: anekema: wia haemeka:na:ta: iki make tamba:
 milieke. Dupita:la: ekima:ta: telipuna:ta: ana: sikina: tamba: mina:la:me.
¹⁵ Koto ekina: mo Baiboloma: alota: Mo aneke hapu mombelea: someta:
 lombeipiki tupu: na wia haya:me. Kutupa mo hosiki siki mombelea:
 someta: ota: dia:ya:la: tupu: na wia haya:me la:la:me.

Taitasi pita: ipika: yankeeke tonu

¹⁶ Nikana:ma: iki tamba: muluekema: hone wopu uluma: tupu: Koda:ma:
 Taitasi mea hone wopu utiala: ekina: Koda: pa:ta: keiyea aloma:me.

¹⁷ Nikana:ma: ipiki pa:ta: nikana:ma: polena:e loma: ekita: opua ta:na:ma:
 homea:me. Koto loma: ekima: homeke dia:ya:la:pate ipika: honema:
 kone iki pa:ta: tamba: mulua: ipulueke hone wia: ekina: loma:me. ¹⁸ Ipiki
 yaapota: mo kame ma:nda: ipikita: siosi paeyao pa:ta: ipika: mo pi
 seliapo wala:la: ekina: ota: epeke halie lo haleme kame tapaasoma:me.
¹⁹ Kutupa make ipikita: nikana:ma: do pukima: homa:la: ekina: e pokotia
 pominoloma: ale pa:ta: mandakena: pomionomo yeke mo siosi manuma:
 maleke lila:me. Do e pokoloma: ekina: teketa: mo Tekehalina: paana:
 make mo nikita: tamba: muluekema: hone wopu witoloma:me laa
 waluekema: pitoloma:me.

²⁰ Nikita: do epeke pa kita:la:eki mea pominoloma: pa:ta: mandane
 wanda:halima: hambilikima: hambilikima: pea la la peaama:na:yeke leke
 wia hata: pitoloma:me. ²¹ Nika: hone homeke homeketa: ota: tikitiki hau
 homeke puluekema: hone witoloma:me. Ota: Koda:na: leke popelekena:
 homeke dia:ya:la:pate pa kenke wanda:halina: leke popelekena: make
 loa:me.

²² Koto ekina:ta: mo haliweki amele nika: kame taa tapaasoma:
 handae: Nikana:ma:ta: hoto paeyao ipiki la handoma:me. Pate ipikita:
 hoto paeyao tamba: muluekema: hone wopu ula:eki handa: uluma:me.
 Ipihana:ma: amba:ta: iki tamba: muluekema: hone wia:pate pa ameta: iki
 pa:ta: hone tulaala: ekima: ai tamba: muluekema: hone wopu wia hala:me.
²³ Taitasita: ipikita: yaka ta:ma:ni hata: iki tamba: muluekema: I yaapo
 e pokohala:me. Kutupa mo ipiki amele pula: mandane kame tonuta:
 do siosi manuna: bikina: ipula: hata:ta: Ketisona: biki daeyaena: la:la:
 tapakee. ²⁴ Ika: pukima: homa:la: ekita: mo tapake pa:ta: wala:pa:peke. Pa
 ekipeke mo siosi manuma: hone witolota: mo nikana:ma: ika: pi laoma:
 ekita: ota: ya:ka:ta:me laa hone wina: loa:me.

Ketiso yankeeke tonu tamba: mina:la:eki

9 ¹Mo Diudia da kenke pa:ta: haleme Koda:na: wanda:hali pa:ta:
 tapaala: tamba: mina:la: ekita: iki pa:ta: do laaso tameiya:

tapapeketa: ti na pa:la:me. ²Pa ekipeke ikana:ma: tamba: muluekema: hone wopu wilimi ekita: Ima: hone ulume. Kutupa ika: piteleme ekita: mo Ma:sedonia wanda:hali pa:ta: Ima: pi la waloa:me. Mo wanda:hali pa:ta: alota: Mo Akaya haleme kame tonuma:ta: mo paeya: bapina: kini pea tamba: muluekema: tikitiki yao halememe laa loa:me. Ika: puluekema: ai hone wilimi ekima:ta: wopuna: hone u tialememe. ³Koto ekina: ameta: Ima: do kamemanu tapaasome. Pa ekipeke mo nikana:ma: do hauna: ika: pi laoma: ekita: pa hameke pi loma:me hone wiaama:na: loa:me. Pate Ima: amba: loa: tupata: ikita: ika: tamba: mina:la:eki manuma: tikitiki yao halememe loa:me. ⁴Pate mo Ma:sedonia wanda:halita: I amele ipulu iki tikitiki yao na halemeeki handa: wimika:na:ta: kota: nikita: ota: pulu pimime laa ekipiki yaala:ma: homuluma:pe. Ika: yaala: pulu pa:la:eki make loa:me. ⁵Koto ekina:ta: yaka honema:ta: do kame tonuma: amba:la kinki pulu ipulu mo ikana:ma: amba: la: wimi pa hameke hala:la: ekina: tikitiki yamena: tapaowa:me. Kutupa I opolo epoa:ka:na:ta: tikitiki yao wiemena: loa:me. Kutu pimika:na:ta: ikana:ma: haleme ekita: mo ika: hone pa:la: ekima: kone halelememe laa walieke. Ma:nda:ma: pia:pa:peke la:la: ekina: dia:me loa:me.

⁶Hone wippee. Mo hande wae alemanu wopu na noka:pa:la: halima:ta: napeke hosiki siki mu hala:pate mo wae ale aneke hapu noka:pa:la: halima:ta: napeke tieke mu hala:me. ⁷Koto ekina: iki homeke homekema: dupiki halueke laa leme tupu: hala:peke ya:la:me. Haluekema: hosiki ka:nda:ma: homolo hata: o do e poka:la:eki mina:pa:lapeke na ya:la:me laa alo hata: dia:me Pa ekipeke Koda:ma:ta: mo ta:na:ma: homolo hata: hala:la: some pa:ta:ta: pukima: homa:la:me. ⁸Kutupa Koda:ma:ta: ika: dia:ya: tupu:ta: ota: haka:ta:pao wopu kuluekema: aneke hali hala:me. Pa ekipeke iki dia:ya:la: ale ana:na: wia hamena:yeke make mo mandane epeke haumanu pa:ta:la:la:eki ota: haka:ta:pao wia hamena:yeke make loa:me. ⁹Kotota: mo Baiboloma: alota:

Ipikana:ma: ipika: pa hameke hala:la: alemanu mo dia:ya:la: wanda:hali mina:yeke sasape pea:tiki pu hala:me.

Ipika: tikitiki pita:la: hauta: na paeyeke pa u halieke laa la:la:me.

¹⁰Kutupa mo noka:pa:la: halina: wae ale halo hala: Koda:ma:ta: mo napeke ne make halo hala:me. Koto Koda:ma:ta: hoto paeyao mo ika: dia:ya:la: wae ale haka:ta:pao ku hata: ika: ma:nda: pa:ta: pa haleme hauna: opena: laa napeke tieke a:ena: la:lieke.

¹¹Ipikana:ma:ta: ikana:ma: ta:na:ma: homolo hata: ika: ale mandaneeki pa halo hamena:yeke iki hamoko hawalieke. Kutu pimika:na:ta: mo ika: pa halelemeeki niki pa:ta: yama: minolo hata: wanda:hali wopuma: Koda: pa:ta: keiyae la:limikie. ¹²Do ikana:ma: pokeleme ema:ta: Koda:na: wanda:halina: dia:ya:la:eki homeke na epeaasa:pate pa Koda: pa:ta: keiyae tieke ala: pi wopu lena: la:la:me ¹³Kutupa do ika: pokeleme ema:ta: ika:

epeke hau peneme yaaso hata: paeyao:ma: ikana:ma: Ketisona: Pi Seliapo oto pa:ta: haleme ekina: Koda:na: biki yeiya: lalimikie. Mo ikana:ma: ika: ta:na:ma: homolo hata: ale mandaneeki pa halo halemeeki iki ame^{le} telipa make paeyao ame^{le} putupeleme ekina: loa:me. ¹⁴Koto ekina:ta: ikana:ma:ta: pukima: homa:la:eki tiekema: ikina: yeni pea alimikie. Pa ekipeke mo Koda:ma: iki pa:ta: ota: anekema: haka:ta:pake a:ta:ma: homa:la:eki ka:la: ekina: loa:me. ¹⁵Niki paeyao:ma: Koda: ipika: ota: au lapeke na yeke pa kita:la: ekina: ipiki pa:ta: keiyae lomana:e.

Poloma: ipika: ena: mape liekeeki

10

¹Ita: Poloma: ya kone iki pa:ta: honke alome. Ita: hande iki ame^{le} halo dina:ta: homu pea dete polopate iki mina:pa:lao papate halo dina:ta: tanda pola:me lo hala:ma: somema: loa:me. Ketisona: homu toloma: lita:la:eki pita: a:ta:ma: homolo hata: puki hala:la: ekima:ta: Ima: iki honke alota: ²I epoa:ka:na:ta: tanda piono na sutiaamena: yeke loa:me. Ima:ta: mo nikana:ma: kenkena: hone pa:la: hau pa:ta: yama: pitoloma:me laa aleme tapake pa:ta:ta: Ima: tanda pia:peke ya:la:me laa hone ulume. ³Nikita: do kenkena: ota: haloma:pate nikita: kenkena: hone pa:la: hau pa:ta: yama: a:nda: na pitoloma:me. ⁴Mo nikana:ma: a:nda: pitolo hata: wia haloma: kolepe a:ndeli manuta: do kenkena: ekima: dia:ya:la:me. Pate mo hande honkopu hake a:nda: pape hoeyao haloma: Koda:na: wele wopupiki kolepe a:ndelima: pu haloma:me. Nikana:ma:ta: makeaaso ape ala: ekimanu hoeyao haloma:me. ⁵Mo Koda: hone wiaapa:na: sa:sa: puluekema: mea tiao pu halemeeki paeyao nikana:ma: mea lopao haloma:me. Nikana:ma:ta: honemanu paeyao minaata: Ketisona: pi opua homu pina: lo haloma:me. ⁶Kutupa ikana:ma: pi opua oto pa:ta: halimieki handa: wia paeyaalimi dina:ta: kota: mo pi opua oto pa:ta: na hao halimieki panisi pealuekema: nikita: tikitiki yao halumeke.

⁷Ikana:ma:ta: mo ala:ta: ala:ta:na: hama: naneeki handelememe. Iki ame^{le} ma:nda:ma: ipikita: Ketiso pa:ta: tunaalomae ala: some hala:pe. Kota: ipikana:ma: ipika: hau pita:la:eki kone pa hone wina:e. Pa ekipeke ipikana:ma: pita:la: tupu: kone niki make Ketiso pa:ta: tunaalomae. ⁸Kota: mo Tekehaliema: niki ka:la: handeteke hala: ekina: pi tieke lawa:pate Ita: yaala: na pa:la:me. Iki na hoeyake mea daeyamono ka:la: handeteke hala: ekina: loa:me. ⁹Mo yaka tameiya: manuma:ta: iki paala: tiaasa:eki handoemena: hone na ulume. ¹⁰Ma:nda:ma:ta: Ina: do la:lieke. Polona: tameiya: manuta: tanda pea honkopu hala:pate pa mo ipika: loke piti niki ame^{le} hala: dina:ta: ipikita: dete pea ipika: pi manuta: teke na ula:me laa lelieke. ¹¹Koto ala: somema:ta: dupa hone wia:peke ya:la:me. Mo nikita: papate hata: tameiya:na: laasoma:eki pita: mo iki ame^{le} hata: pulu poloma:eki yaapo pa:ta:ta: eki ma:nda: ta:ta: na pa:la:me hone wia:peke ya:la:me.

¹²Ota: ya:la:pate nikana:ma:ta: mo niki dupoloma:me o nika: kone mo ikitia: manda haloma:me laa lo haleme tapake pa:ta: na yola: pamboloma:ta: pa iki ota: hoke ana: na piki haliwekie. Ikana:ma:ta: ika: halemeeki tombo muluekema: ika: hone pa:la: tombo mina:la: ale wepia maka mea handolo hata: dupiki somee laa lo halememe. Kutu pu halemepate ¹³nikana:ma: nika: hakoko litoloma: ekita: tombo ula:eki na ankulalumeke. Mo Koda:ma: nika: e tikitiki yaala: tombo taapu halieke. Do ekita: mo iki amele nikana:ma: pokoloma: e make apa:taasa:me. ¹⁴Kutupa ikitia: koto tombo taapu haleme ekina:ta: nikita: koto tombo mina:pa:lao mopate leke na poma:me. Mo iki pa:ta: hande Ketisona: Pi Seliapo mea epoma: dina: loa:me. ¹⁵Koto ekina:ta: nikana:ma:ta: mo Koda:ma: nika: tombo wia yekeeki ankulao mopate leke pokeme tapakena: ena: hakoko na litoloma:me. Kotoeki na pikita: nikana:ma: hone witoloma: ekita: ika: hone tulaaseme ekita: daetolo hata: iki amele e wopu pokuluekema: hone wopu witoloma:me. Koto ekita: mo Koda:ma: la: ula: tombo pa:ta: hoto paeyao hata: pokomon loa:me. ¹⁶Kutu paata: nikana:ma: mo Pi Seliapota: mo papate hala: tutu ma:nda: pa:ta: walolo hata: mo hali ma:nda:na: amba: pokea: ena: kenke pa:ta: hakoko na liomono yeke loa:me.

¹⁷Pate mo Baiboloma: alota: Ma:nda: epima: pi latia pomulueke hone wia:ka:na:ta: kota: ota: Koda:ma: pa:la: ekina: pi latia pomua:peke ya:la:me la:la:me. ¹⁸Ma:nda:ma: Ita: epeke halie hone wita:la: ekima:ta: kota: ipikita: epeke hali dia:ya:la:pate pa mo Koda:ma: ipiki pa:ta: epeke halie lea:ka:na:ta: kota: koto someta: ota: epeke hali hala:me.

Polo pita: makeaaso aposolo haliweki

11 ¹Ikana:ma: Ita: hosiki hone wopu na wiki hake nono pimanu lono ai na kiake waleke siki kipe laa honke alome. ²Koda:ma: iki pa:ta: hone wopu witolo leke wia hala: tupu: Ima: make iki pa:ta: homeke hone wopu witolo hata: leke wia halome. Ikita: mo hande ma:nda:ma: hakopu na tunkuliki pa hala: mopuputali wandikima: handelememe. Kutupa Ima: koto wandikita: ota: hali homeke Ketisoma: kone mina: laa amba: la: ua:me. ³Ika: hone manuta: hoeyaasa:eki manuma: mea bepolao ika: ota: Ketiso pa:ta: homeke ala:ta: ma:nda: na taleyek pukima: homelemeeki hoki walimikie laata: Ita: paala: pa:la:me. Mo hande ketona: hone wopu lenkene piki yayapiki pima: hande Ipa: makeaeyeke tupu: kone pilieke laa loa:me. ⁴Pa ekipeke ikana:ma:ta: iki pa:ta: ma:nda: epima: a:pa mo Yesu ma:nda:na: wala:la: pita: pa ta:na:ma: homaa opu halememe. Mo nikana:ma: waloma: Yesuna: dia:me. Ikana:ma: mimi siptidi pita: pi seliapo yaapota: ota: ta:ta: pa:la:me. Mo hande nikana:ma: mea epoma: Siptidi pita: Pi Seliapo yaapo ota: dia:me.

⁵Ima:ta: Ita: koto ika: mea a:meiyaaseme aposolo aleme haliweki ota: hosiki siki make oto pa:ta: halome hone na ulume. ⁶Ita: ma:nda:ta: yaka

pi alo pa:ta:ta: me₁ime₁ lialopate pa mo hone witoloeki pa:ta:ta: ota: dia:me hone witolome. Nikana:ma:ta: hau paeyao pa:ta:ta: koto ekita: peneme yatiki pu haloma:me.

⁷Ima:ta: iki pa:ta: mo hande Koda:na: Pi Seliaapo waloa: dina:ta: ikita: ota: ala:ta: ma:nda:siki make yenki kipe pi na loa:me. Iki ota: aneke wanda:hali au laluekema: yeke ₁Ima:ta: ya kone homu pea lu mina:niaowa:me. Kotota: ata:ka: piki hau pua:pe. ⁸Ima: iki tukiki pa:ta: e pokoa: dina:ta: mandane siosi manuma: ₁Ita: yenki kimime. ₁Ima:ta: iki tamba: muluekema:yeke mo wanda:halina: mani pake neke nono pua:me. ⁹Kutupa iki am₁e₁ haowa: natena:ta: ₁I mani dia:yeeketa: ₁I tamba: mipe laa iki pa:ta: ka:nda: peaapeke honke na loa:me. Pa ekipeke mo Ma:sedonia nanema: epeme kame tonuma: ₁I dia:ya:la: ale paeyao aneke mea a:paememe. Amba: pua: tupu: wetepe nina: make ₁Ita: iki ka:nda: homaaluekema: na taapulueke. ¹⁰Ketisona: ota: pi ₁I pa:ta: pilae:ki yalota: ₁Ima: do yaka hakoko litolo pita: ota: koto Akaya kenke paeyao pa:ta:ta: na palueke laa pi la: witolome. ¹¹Ima: do alo ekita: iki pukima: na homolome laa alope. Dia:me. ₁Ima: iki pa:ta: pukima: homolo ekita: ota: Koda:ma: hone ula:me.

¹²Ima:ta: ame do pitolo ekita: ota: pa pitolo ombu halueke. Pa ekipeke mo koto mandane aposoloe lo haleme haliwekima: hakoko litolo hata: alota: Nikana:ma:ta: ikana:ma: pokeme tupu: kone pokoloma:me alemeeki sa:sa: puluekema: loa:me. ¹³Koto haliwekita: ota: aposolo haliweki dia:me. Ikita: makeaaso aposolo haliweki hata: ika: pokeleme ena: yayapiki pi laata: ikita: Ketisona: ota: aposolo haliweki leke au lo halememe. ¹⁴Kota: a:pa:la:ma: hone wopu wia:peke na ya:la:me. Pa ekipeke Sadanima: kone ipikita: mo paapiki enisoloma: handeke nono pu hapeke ya:la:me. ¹⁵Koto ekina:ta: ipika: pa hameke e pokaasa: haliwekima: iki make ota: tikitiki piki hauna: e pokaasa: haliweki hata: au lemeka:na:ta: kota: kotoeki hau tieke dia:me. Paetolo nate nina:ta: ika: pimi hauma: wala:la: yenki kone milimikie.

Polota: aposolo hata: mieke tandamanu

¹⁶Ima: pa yaapo peao dupa alome. Ma:nda:ma: ₁Ita: hone na wiki halie hone wia:peke na ya:la:me. Pate ikana:ma: koto hone wimika:na:ta: kota: a:pa:la:me. ₁Ima:ta: hosiki siki hauna: hakoko liono ₁Ita: hone na wiki hali leke handa: mipee. ¹⁷Kota: ame ₁Ima: do alo ekita: Koda:ma: ₁Ima: lono lolo pi dia:me. Dupiki hakoko litolo ekita: ota:e mo hone na wiki somema: ala: tupu: alome. ¹⁸Kutu pa:la:pate kenke hauna: hakoko liteleme wanda:hali wopu halemeeki yalota: ₁Ima: make homeke hau pulueke. ¹⁹Ikita: lombei peao hone wopu wilimieki yalota: mo hone na wiki haliwekita: ta:na:ma: homa handa: mu halememe. ²⁰Ikana:ma:ta: mo iki dupi dupi lo haleme haliweki make o iki teke puleke lao haleme haliweki make o

iki hona:mao haleme o iki handa:niao haleme o iki kadapo ku haleme
haliweki paeyao pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: ika: pi opu halememe.
21 Nikana:ma:ta: kutupiki haumanu puluekema: doda:pikina: na puma:ta:
laa loluekema: Ima: yaala: pa:la:me.

Pate ma:nda: epima: ala:ta: ma:nda:na: honkopu hao hakoko lulueke
hone wia:ka:na:ta: kota: Ima: make hone na wiki some leke mandake
tupa: loluekema: ana:na: honkopu hao pea:peke ya:lieke. 22 Ikita: Hibulu
ya:ka:ta:pe kota: I make lataa. Ikita: Isulai ya:ka:ta:pe kota: I make lataa.
Ikita: Eipoloha:ma:na: tapake ya:ka:ta:pe kota: I make lataa. 23 Ikita:
Ketisona: e pokaaseme haliweki ya:ka:ta:pe kota: Ita: you hoke halima:
leke nono pitolopate Ita: e pokaaso hali hata: iki lombei peaalomme. Ima:ta:
lombei peaaso hata: oto honkopu hao e wopu pokolome. Ita: dipula da
pa:ta:manu ota: lombei piki hoto eleke eleke mea pitaalememe. Ita: ota:
lombei peake tupa: dopitama: yombelememe. Kutupa Ita: homa:la:eki
tombona: teke pa:ta: ota: lombei piki natemanu mea:tiki polome. 24 Mo
Diu tapakema: Ita: hoto yunki hata:na: minaata: puma: hoto 39 peao I
yombimime. 25 Kutupa hoto tepota: mo Loma: haliwekima: dopitama: I
yombimime. Kutupa hoto homeketa: toopima: I limime. Ita: hoto tepota:
mo sisima kawasota: toopina: tulaaso yambolo hoeya:tiki pua:me. Kutupa
hoto ma:nda:ta: ota: nate homekena: ma:nda:ma: I petelena: oni ikali
manda pomua:me. 26 Yaka wopu pomua:tiki pu haowa: pa:ta: manuta: I
lia homaaluekema: mo ikali tieke tea: ekima: teke pa:ta: epea: make mo
pake nala: haliwekima: make teke pa:ta: haememe. Mo Diu yankeeke tonu
pita: Diendaili tapake yaapoma:ta: I hoeyaaluekema: hone wimime. Mo
daonimanu pa:ta: make hapu hayeke alemanu pa:ta: make dawala tieke
manuna: make makeaaso yankeeke tonu pa:ta: make ota: I hoeyaapeke
alemanu teke pa:ta: hatiki pu haowa:me. 27 Kutupa nate mandaneeki
manuna:ta: honkopu paena: kone e wopu pokoa:me. Hoto eleke eleke
timba: naneta: e pokaaluekema: u na polua:me. Nate ma:nda: nina:ta:
Ita: tea:ma: make ikali na:na:ma: make homoa:me. Ita: nate ma:nda:
nina:ta: ne da dau wopu dia:yalo hata: pa haowa:me. 28 Kutupa mandane
haumanu wina: koneta: Ita: hoto paeyao: mo siosi paeyao pa:ta: hone
uluekema: I ota: tumbaala:me. 29 Ma:nda: a:nda: damako pia:ka:na:ta: I
make homeke tupa: damako pu halome. Ma:nda: a:nda: hoke hau pa:ta:
mea lopaeya:ka:na:ta: kota: Ita: ya puki pa:ta: ka:konda:ma: homolome.

30 Ima: hakoko lia:peke ya:ka:na:ta: kota: Ima: mo I damako pitoloeiki
wala:la: ale manuna: hakoko lionoe. 31 Koda: mo Tekehali Yesu Ketisona:
Atekema:ta: Ima:ta: yayapiki pi na alome laa hone wita:la:me. Ipika:
bikita: hoto paeyao mea a:meiyamana:e. 32 Ita: mo Damasikasi daoni
pa:ta: haowa: dina:ta: mo kini Aletasi oto pa:ta: haya: kapomani halima:ta:
I minina: alo hata: mo daoni pota: pa:ta:manu haliweki handeteke hao
yapena: lea:me. 33 Pate Ita: mo daoni tea:na: lombaemeke seto

ka:ka:na: windo pa:ta: yama: basekede nuna: pita:paleke lopaniao ipika:
kiki pa:ta: ka:la:pa:ta: pao pindipa poa:me.

Polona: upama: leke walea: ekimanu handekeeeki

12 ¹Ima:ta: do hauta: ota: teke ma:nda: na ula:pate kone ota: hakoko pa
lia:peke ya:la:me. Ima: mo Tekehalima: kia: pa upama: leke handa:la:
ekimanu pita: peneme yao walea: ekimanu yaapona: pimanu ame lolueke.

²Ima: hone uluta: amba: paeya: bapi 14 haowa: dina:ta: Ketiso hali ma:nda:ta:
oli ota: manda hala: hepeni nane pa:ta:la: mea pea:eki hone ulume. Do ekita:
ota: pia:pe o pa upama: leke handea:pe laa I hone na ulupate Koda:ma:
homeke hone ula:me. ³⁻⁴Ima: yaapo peao paa alome. Koto halita: oli
Pa:ta:daisi nane pa:ta:la: mea pea:me. Paa alome. Koto hauta: ota: pia:me laa
make pa upama: handeke nono pia:pe laa Koda:ma: homeke hone ula:me.
Kutupa koto pa:ta:ta: pima: lapeke na ya:la: ekimanu opia:me. Mo kenke
halina: kake hambilikima: na layeke ekimanu loa:me. ⁵Koto ekina:ta: Ima:ta:
mo halina: pi lawalueke. Pate pa yaka kone yaka pi na lalueke. Kutu pulu
pa:la:pate mo I damako piki hali haloeki wala:la:eki homeke pi lalueke.

⁶Ima: pi lalueke hone ua:ka:na:ta: kota: Ita: hone na wiki some na
halueke. Pa ekipeke. Koto pita: ota: pi homeke lolueke. Pate pi na lalueke.
Kutupa ma:nda:ma: yaka pokoa: emanu handolota: yaka waloa: pimanu
opitolo hata: Ita: dupiki somee laa lea:ka:na:ta: a:pa:la:pate pa ma:nda:ma:
I pa:ta: anemone hone wita:la: ekita: I kipa:la:me.

Polona: lokena: mieke tanda

⁷Koda:ma: I pa:ta: peneme yao ota: ta:ta: piki epeke haumanu walea:
ekita: wopu handoa:me. Koto handoa:eki manuma: I manda meaama:na:
mo ya loke pa:ta: ota: tanda tieke pa:la:eki ma:nda: kia:me. Mo ekima:ta:
Ima: hakoko liaama:na: yeke Sadanima: I yombina: epena: lea:me. ⁸Doeki
mea bae laa lota: pitolo hata: Ima:ta: hoto tepona: Tekehali pa:ta: yen
pua:pate ⁹ipika: hombo peaya: ekita: dupa lea:me. Yaka a:ta:ma: homa
tamba: mina:la: ekita: ana: pa:la:me. Pa ekipeke neke damako pele dina:ta:
kota: yaka welena: ota: lombei pea tieke ula:me lea:me. Koto ekina:ta: mo
yaka damako pa:la: ekimanu pa:ta: hakoko luluekema: Ita: ta:na: wopu
pa:la:me. Pa ekipeke mo Ketisona: handetek hala: welema: I handetek
hala:eki handuluekema: loa:me. ¹⁰Koto ekina: Ima:ta: Ketisona:eki peaaso
mo damako pa:la: ekima: make tetopiki pima: make ka:nda:piki ekima:
make a:nda: lita:la: ekima: make mamatala: ekima: make Ita: pa ta:na:
pa:la:me. Pa ekipeke Ita: damako polo dina:ta: honkopu hao halome.

Poloma: Kotindi tapake hone wotu wiekeeki

¹¹Ita: hone na wiki halima: pita:la:eki leke pitolopate ikana:ma: Ima:
kutu pono lelememe. Ikana:ma: ta:na:ma: homelemeeki I pa:ta: ota:

peneme yao wala:peke ya:la:me. Ita: biki na wiki hali yana: kone mo ika: leleme ta:ta:piki aposolo haliweki pa:ta:ta: ota: hau homekesiki kone oto pa:ta: na halome. ¹²Mo hande na handeke haumanu make ta:ta:piki haumanu make iki tukikina: peneme yaasota: Ita: ota: aposolo hali wala:la:me. Kutupiki haumanu pua: ekita: homuma: pua: ekina: loa:me. ¹³Mo mandane siosi pa:ta: tamba: mua: tupata: iki pa:ta: ekipiki homeke hau a:nda: na pua:pe. Hau homeketa: pa ika: manima: I tamba: muemena: laa ka:nda: na peaowa:me. A:ta:e. Do Ima: iki pa:ta: mandake hau na pua: ekita: ota: pa paeyawapee.

¹⁴Ameta: hoto tepo peao iki handolo ipuluekema: tikitiki yaasopate iki pa:ta: honke ala: ekimanu ma:nda: na pulueke. Ima:ta: ika: manimanu hone na pa:la:pate ota: iki homeke yaka yankeke hamena: hone pa:la:me. Pa ekipte weki wandikima: ika: apa: ama:na: dia:ya:la: alemanu na ana: laalo pa:la:pate apa: ama:ma:ta: ika: weki wandikina: dia:ya:la: ale ana: lawaapeke ya:la:me. ¹⁵Koto ekina: yaka ta:na: pa:la: ekita: iki tamba: muluekema: yeketa: yaka wia halo ale paeyao make I kone make pa baalueke laata: I hone wopu pa:la:me. Ima:ta: iki pukima: wopu homolo ekina: yeke ikana:ma:ta: Ita: hosikima: kone puki kilimikipe.

¹⁶Ima:ta: iki ka:nda: na peaowa:me laata: ikana:ma:ta: ota:e lelimikie. Pate ma:nda:ma:ta: Ita: makeaaso hata: ikita: yayapiki pi manuma: tamea:me laa lelieke. ¹⁷Pate ekipa yaka:ta: mo Ima: pi mea epena: tapaowa: haliweki pa:ta: yama: iki teke puleke lawa:pe. ¹⁸Ima:ta: Taitasi pue laa honke laata: ipiki ame^{le} mo hande Ketiso kame ma:nda: make tapaowa:me. Ikana:ma:ta: Taitasima: iki teke puleke laeya:me lelimipe. Dikana:ma:ta: homeke hau teke peaata: ota: homeke tupu: popeke pa:la: haumanu na pupa:pe.

¹⁹Mata:la:me. Hoto paeyaota: ika: leke popelekena: nikana:ma: nika: kone tamba: muluekema: pitoloma:me hone witolo pitelememe. Dia:me. Nikana:ma:ta: Koda:na: leke popelekena: hata: Ketisoma: niki pi lomono lolo pa:la: tupu: aloma:me. Kutupa nika: puki piki yankeke tonuo nikana:ma: pitoloma: hau paeyaota: iki tamba: muluekema: pitoloma:me. ²⁰I koto pa:ta: opolo epoa:ka:na:ta: ikita: dupiki wanda:hali a:pa handulueke hone wia ipulua:pate pa ikita: ta:ta:piki wanda:hali handulueke laa Ita: paala: pita:la:me. Kutupa make ikana:ma: Ita: dupiki some handulumeke hone wilimipate Ita: pa ta:ta: piki some handilimikie. I paala: pita:la: ekita: iki tukiki pa:ta:ta: ape ala: haumanu make ne tunkula:la: haumanu make mineke tieke panka:la: haumanu make pasa:tei pita:la: haumanu make yaala: peake haumanu make la la piki pimanu make manda: meaasa: haumanu make mamataasa: haumanu make paeyao handa: ulueke. ²¹I paala: pita:la: ekita: I pa ipulua: dina:ta: yaka Koda:ma:ta: ika: leke popelekena: Ita: wenoko mealieke. Kutupa Ima:ta: mo amba: hoke hau pimi wanda:halita: ika: kikana: haumanu pimiekii

make ika: hoke hone wimi ekimanu make ika: loke apa:taasa: hoke haumanu pimi ekimanu hoki na walemeke ekina: Ima: e lolueke hone witolome.

Paeyaaso kinki pita:la: pimanu

13 ¹Ita: hoto tepo peao iki handolo ipuluekema: taapolome. Mo Baiboloma: la:la: tupu:ta: Ma:nda:ma: ketete pa:la:me lemeka:na:ta: kota: koto mo hali yaapo tepoma: a:nda: Ota: Handoma:me pi alo wekitisi haemeka:na: homeke ana: pa:la:me la:la:me. ²Amba: hande hoto yaapo peao epoa: dina: la kua: ekita: ame papate halo dina:ta: paa lolueke. Iki ame^{le} amba: hoke hau pimi wanda:hali make pa iki paeyao pa:ta: make Ima: alo pi dupa. I paa ipulua: dina:ta: ma:nda: epi a:nda: ipika: panisi mea:peke ekita: ota: paka:lao pua:peke na yelieke alome. ³Mo Ketisoma: I pa:ta: yama: lo hala:me ekina: peneme yaasa: ekita: ikana:ma: ota: ana:na: wia halimikie. Ipikana:ma: iki pa:ta: hau ma:nda: pia:ka:na:ta: ipikita: damako na pa:la:me. Kotoeki na pikita: ipikana:ma: iki tukiki pa:ta:manu ipika: honkopu walo hala:me. ⁴Mo damako peaaso haena: kone ipikita: mo kotosina: lu homaeya:pate Koda:na: honkopuma:ta: ipikita: da:taa hao hala:me. Kutupa make ipiki ame^{le} tunaaso hata: niki make damako poloma:pate pa iki ame^{le} tukikina: hata: nikana:ma:ta: Koda:ma: Ketiso wele peaasa:eki ma:nda: putupa: meaata: ika: yankee^{le} halumeke.

⁵Ika: kone mo la handa:la:eki pa:ta: u moneaaso hata: ika: kone pi yokaalu pea:pa:peke. Do hauta: ika: ota: hone tulaasa:eki pa:ta: halemeo laa handa: uluekema: pea:pa:peke. Iki amba: a:i na lopemeketa: kota: Yesu Ketisota: iki pa:ta: hala:me hone u hapa:peke aleo. ⁶Ikana:ma: nikita: na lopo haloma:me laa hone uemena: yeke Ima: hone ti lao halome. ⁷Ikana:ma: ata:ka: pikieki ma:nda: na puemena: laa nikana:ma: Koda: pa:ta: yeni pu haloma:me. Kota: nikita: mo la handa:la:eki lombei puma:me laa waluekema: dia:ya:la:me. Pate nikita: lopo hake nono piomonu kone ikita: mo ota: tikitiki piki hau puemena: yeke loma:me. ⁸Nikana:ma:ta: mo ota:eki pa:ta: a:nda:piki hau ma:nda: homeke pea:peke na ya:la:pate pa ipika:eki homeke pumana: loa:me. ⁹Niki damako poloma: dina:ta: iki honkopu hao haleme ekima: nikita: ta:na: wopu pa:la:me. Koto ekina:ta: iki ota:eki a:nda: na piki wanda:hali hamena: nikana:ma: yeni pea:tiki pu haloma:me. ¹⁰Koto ekina: yeketa: Ima: papate hata: doeki laasome. Pa ekipeke I opolo epoa:ka:na:ta: mo Koda:ma: I ka:la: honkopu pita: hata: iki tandapiki tupu: na a:pa lolo polo tupu: loa:me. Do honkoputa: iki mea londa:laalo polo tupu: dia:ya:la:pate iki mea daeyaluekema: yeke loa:me.

Paeyaaso a:talo pimanu

¹¹Koto ekina: ameta: yaka kame tonuo iki pa:ta: a:taloe alome. Eki a:nda: ota: na piki wanda:hali hamena: iki ota: honkopu hao hapa:peke.

Yaka loa: honke pimanu opu hapa:peke. Ma:nda: ma:nda: ame~~e~~ homeke hone u alualu pea:pa:peke. Puki lopaniaasa:eki pa:ta: hapa:peke. Kutupa mo pukima: homa:la:eki make puki lopaniaasa: ekina: Koda:ta: iki ame~~e~~ halieke.

¹² Yankeke tonu pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: kiki mina: alualu pea:pa:peke. Do Koda:na: wanda:hali paeyaoma: iki pa:ta: ika: a:talо pimanu tapaasememe.

¹³ Tekehali Yesu Ketisona: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekima: make Koda:na: pukima: homa:la: ekima: make Holi Sipitidina: ta:ma:ni pita:la:eki paeyaoma:ta: iki ame~~e~~ wina:e.

Poloma: Ka:leisia Siosi pa:ta: tapaeyeke wapee

1 ¹I Polo Ima: aposolo hano wi la:la: ekita: halima: o hali pa:ta: yama:
wi na lea:pate mo Yesu Ketisoma: make mo naku pa:ta: ipiki mea
da:taeyeke Apa: Koda:ma: make ipiliki telipina:ma: I wi la:la:me. ²Do
mandake haloma: kame tonuma: I amele apa:tao mo iki Ka:leisia kenke
pa:ta: haleme siosimanu pa:ta: nika: a:ta:pa:la: pi la:neaaSoma:me.

³Apa: Koda: make Tekehali Yesu Ketiso ipilikana:ma: a:ta:ma: homolo
tamba: mina:la:eki make puki lopa:niaasa:eki make iki pa:ta: kina:e.

⁴Ketisoma: nika: Apa: Koda:na: hone pa:la: ekina: ipika: kakena: homolo
hata: nika: hoke hauna: yenkita: ipika: lokema: mina: homeekeme. Kutu
pieke ekita: do hoke natena: haloma:eki pa:ta: niki peteluekema: piekeme.

⁵Koto ekina:ta: Koda: ipika: biki tieke wina: yeiya: latiki latiki pu
hamana:e. Kutu pina:e.

Pi seliapota: homeke homeke ula:eki

⁶A:pei. Ikana:ma: pitelememe ala:eki opitolo Ima: tola:ta pominolome.
Ikita: nate aneke hapu a:nda: dia:ya:pate mo hande Ketisona: a:ta:ma:
homa:la:eki pa:ta: yama: iki wi lea: Koda:ta: koto kone mina:pa:laaso
hata: pi seliapo ma:nda: taa miniki haemeka:ta:me. ⁷Koto pimika:ta:
pateta: Ima:ta: pi seliapota: ma:nda: ota: dia:me hone witolome. Koto
alo ekita: mandane wanda:halima: mo Ketisona: ota: pi seliapo topo
topo puluekema: taapelememe. ⁸Kota: nikana:ma: kone make o mo
hepeni nane a:pa:la: enisoloma: make amba: mo nikana:ma: iki pa:ta:
waloma: pi seliapoma: na handeke ata:ka:piki pi seliapo ma:nda: iki
pa:ta: walea:ka:na:ta: kutu piki hau pita:la: someta: ota: hoke ti to hala:
pa:ta: mea lopaapeke alee. ⁹Amba: hande loma:pate ame Ima: paa alome.
Ma:nda: epima: mo ikana:ma: amba: miniki haeme pi seliapoma: na
handeke ta:ta: piki pi a:nda: iki pa:ta: walea:ka:na:ta: kota: kutupiki hau
pita:la: someta: ota: hoke ti to hala: pa:ta: mea lopaapeke alee.

¹⁰Do alo pima:ta: mo wanda:hali ta:na:ma: homa: tiaaluekema:
alope. Dia:me. Ota: dia:me. Ima:ta: Koda:ma: ta:na:ma: homolo pa:la:eki

weitolome. Ima:ta: wanda:halima: ya biki daeyaena: taapolope. Dia:me. Koto hau puluekema: taapoa:ka:na:ta: kota: Ita: Ketisona: e pokaaso hali na hapeke ya:la:me.

Polo aposolo hali hayeke ekina: pi

¹¹ Ya kametonuo. Ima: iki pa:ta: lakionoe. Kota: mo Ima: walo halo Pi Seliapota: kenke haliweki pa:ta: pa:la: pi dia:me. ¹² Kuta make hali ma:nda:ma: I pa:ta: na laku make na walo pia:me. Ota: Yesu Ketisoma: I pa:ta: peneme yao walea:me.

¹³ Ima: mo hande Diu tapakena: hau miniki haowa: tomona: pea:tiki pua: hau manuna: pita: amba: opu haememe. Kuta Ima: mo hande Koda:na: siosi wanda:halim pa:ta: a:ta:ma: na homeke tanda halolo hata: ota: hoeyaaluekema: taapo haowa:me. ¹⁴ Ima: mo hande Diu wanda:halina: haumanu muluekema:ta: ya mandake daeyoma: Diu wekitonu bepolao lombei pitolo hata: nika: atekena: atekena: mana: pimanu hone ota: wopu ua:me.

¹⁵⁻¹⁶ Kutu pua:pate Koda:ma: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: hali hata: Ima: ipika: e pokaano ya ama:na: weleke pa:ta: pitono kone I maleke liekeme. Kutupa wetepena: Ima: Yesuna: Pi Seliapota: mo Diu tapake na hake ta:ta:piki tapakemanu pa:ta: walalo ponoyeke Koda: ipika: eiyek I handono waluekema: hone pieke di opolo epeeketa: Ita: ma:nda: yaapo pi hotuluekema: na pu make ¹⁷mo Diutuseleme nane haemeke titina: aposolo haliweki handolo make na peke pa tikitiki mo A:teibia kenke pa:ta: pua wetepeta: mo Damasikasi da nane paa la:ka:la epoa:me.

¹⁸ Mo Koda:na: eiyek I pa:ta: peneme yaeya: hoki nane bapi tepo hao Diutuseleme da nane pua Pida yaapo pi pi loluekema: pula yaapona: ipika: da pa:ta: mandake haopa:me. ¹⁹ Koto hata:ta: Ima: aposolo hali ma:nda: na handoa:pate pa mo Tekeholina: hameke Dia:mesi homeke handoa:me. ²⁰ Do wape pitolo pita: ota: pi alome. Ota: diki honumakesiki Ima: yapi alo na loa:me. Ota: Koda:ma: handa:la:me.

²¹ Wetepena:ta: Sitia Silisia kenke yaapo pa:ta: hayeke damanu pa:ta: poa:me. ²² Koto pita:ma:ta: mo Diudia kenke pa:ta: haemeke siosi wanda:halima: ya leke popeleketa: na handemekepate ²³ pa mandane wanda:halima: mo hande niki pa:ta: tanda ku haya: somema:ta: ipika: hande hoeyaaluekema: taapea: hauna: pi kone ameta: pa wala:tiki pu hala:me lemeke pi opuata: ²⁴kota: koto ekina:ta: ikana:ma: Koda:na: biki yeiya: laemekeme.

Aposolo haliwekima: Polo amele homeke hone wimikieki

2 ¹Bapi 14 yapeeke hoki naneta: Banabasi yaapo mo Diutuseleme nane Taitasi hatuku paa popa:me. ²I ponoyeke Koda:ma: pue leeke handa poa:me. Kutupa mo siosi you haliweki niki honumake mombela

pita: Ima: mo Diendaili wanda:hali pa:ta: pi seliapo dupa walolome laa la haloa:me. Ya amba: pokoa: e make ame do pokolo e make pa pahameke pokaama:na: laa iki pa:ta: loa:me. ³Ya hatuku poa: some Taitasita: Kitiki hali hayekepate mandane tapakema: ipikita: sekemesaisi hau pina:e lemekepate kone paeyaoma: koto hau na peaemekeme. ⁴Koto Taitasi sekemesaisi hau pina:e lemeke tapaketa: yayapiki pi mimiki haliweki hata: nika: mombololoma:eki handoma: tiaaluekema: a:mbao epemekeme. Nikana:ma: Yesu Ketiso amele hata: mo Diu wanda:halina: nindi peaasa: pi wimiki ekimanu nindi na piki ka:la:pa: tapaleke haloma:eki handuluekema: kutu pimikime. Ikana:ma: niki mo koto pi ula: ekimanu paa nindi wopu peomono loluekema:yeke hone pimikime. ⁵Dikana:ma: iki Ketiso tapake pa:ta: hone witolo hata: koto tapakema: mo ota: pi seliapo pu hoeyaama:na: daola hata: iki pa:ta: waleke hosikisiki ma:nda: na halopa:me.

⁶Mandane haliwekita: biki wiki you hali hake nono pea haemekeme. Ika: biki ula: ekita: Ima:ta: pa alee hone witolome. Koda:ma:ta: manda yonkelekena: hau handa na telipu hala:me. Koto you haliwekima: I pa:ta: dupiki haumanu apa:tao pea:peke pi ma:nda: na lememe. ⁷Koto hau na pimipate Pidama: Diu wanda:hali pa:ta: mo pi seliapo walao haena: mea hayeke tupu: kone Koda:ma: I make Diu tapake na hake ta:ta: piki tapakemanu pa:ta: pi walano mea haena: lea: ekita: ikana:ma: handememe. ⁸Pida mo hande Diu wanda:halina: aposolo hali mea haena: lea: tupu: kone I make Koda: ipika: welema: mo hande Diu na hake ta:ta: piki wanda:halina: aposolo hali hano mea haya:me. ⁹Dia:mesi Pida make Dioni ikita: you haliweki hake nono piki haliweki hata: mo Koda:ma: do I pa:ta: ka:la: ta:ta:piki e handolota: niki paeyao homeke tapake haloma:me laa handena: walolo Banabasi yaapo kiki mina: alualu puma:me. Kutupa nikana:ma: homeke pi laata: Banabasi make I dikana:ma:ta: Diendaili tapake amele hapono ikita: Diu tapake amele hamena:e loma:me. ¹⁰Kuta ikana:ma: niki pa:ta: honke lemeke pi homeke ma:nda:ta: dupa. Mo niki amele haleme natehali wanda:hali hone na yonka:lapa:peke lemekeme. Koto honke lemeke hauta: Ima: honkopu hau pua:tiki pu halo hau homekena: kone lemekeme.

Poloma: Pida tunkiliekeeki

¹¹Pida A:ndioko da nane epea: pita:ma:ta: ipika: hauta: peneme hoi pieke handa Ima: ipika: leke popelekena: tikitiki pua sa:sa: pua:me. ¹²Dia:mesima: tapaeyeke haliweki na opolo epeke haena:ta: Pidama: mo Diendaili Ketiso kametonu amele mandakena: pita: ne nemekepate pa mo haliweki opolo a:pa haemeketa: Pidama: mo Ketiso tapake paeyao sekemesaisi hau pumana:e lo haleme tapake haliweki pa:ta: paala:ma: homeke ekina: ipikita: mo Diendaili Ketiso tapake amele apa:tao pita: ne na neke yola: tapao pitiekeme. ¹³Niki

mandakena: haloma: Diu Ketiso kametonu make mo Pidana: leke tieke hau honde mimikime. Do koto leke titala: hauma:ta: Banabasi make pa mea tiao peekeme. ¹⁴Koto haliweki ikita: mo panake pi seliapoma: wala:la: tupu: tikitiki na pemekkeki handa Ima: iki paeyaona: leke popelekena: Pida pa:ta: alota: Neketa: Diu hali halepate kone nakana:ma: Diu hali dia:ma: pa mo Diendaili tapake haleme tupu: kone haeme. Koto pele ekina:ta: eki epi tekena: nakana:ma: mo Diendaili tapake Diu tapake leke haena: tialo alepe.

**Epi amedama: Yesu pa:ta: hone tulaemeka:na:ta:
ata:ka: na piki homeke tupu: petelelieke**

¹⁵Mo hande Mosesina: pi ula:eki na miniki hake pa haleme Diendaili tapake halememe lo haleme tupu: dia:me. Nikita: ota: mo Diu tapakema: ma:nda:la: wanda:halu haloma:me. ¹⁶Koto poloma:pate koneta: ma:nda: hali epima: Koda: pa:ta: tikitiki yao haluekema:ta: kota: titina: pea:peke hauta: Yesu Ketiso pa:ta: hone tulaalimi ekima: homeke tikitiki yao halimikie. Pa mo Lo Pi ula: ekimanu miniki haleme ekima: ota: dia:me. Koto pa:la:eki handolo hata: niki make Yesu pa:ta: hone tulaalomame. Pa Koda: pa:ta: tikitiki yao haluekema:yeke kutupiki hau ota: poloma:me. Pate pa mo Mosesina: pi ula: ekimanu miniki haloma: ekima: dia:me. Koda: pa:ta: tikitiki yao haluekema:ta: hali homeke ma:nda:ma: mo Lo Pi ula: ekimanu opua pu hala: ekima: ota: pea:peke na ya:la:me. ¹⁷Nikita: nika: Yesu pa:ta: haloma: ekima: nika: Koda: pa:ta: tikitiki yao haluekema: taapolo hata: kone pa mo Diendaili wanda:halima: pu haleme hoke hau leke pulumeeki handa: wimika:na:ta: kota: kotoeki ma:nda:ma: handolo hata:ta: koto hauma:ta: Ketisoma: hoke haumanu wala tiaaso pia:ka:ta:me lena: lomana:pe. Dia:me. Ota: dia:me. ¹⁸Kota: anda: Ima: mo Mosesina: pi ula: ekimanu pu haleme hau na pulueke laa paeyaowa: ekimanu paa kini pea pua:ka:na:ta: kota: Ita: mo pi ula:eki yambolo halo hali peneme halueke. ¹⁹Mo hande pi ula:eki hotimika:na:ta: kota: mo koto pi ula:eki pa:ta: Iamba: homa halome. Koto pi ula: ekima: kone I homono lia:me. Kutu pieke ekita: Ima: Koda: yaapo da:ta hanoyeke pia:me. Ita: mo Ketiso homea: ti manda mandake homolopa:me. ²⁰Koto pa:la: ekina:ta: ame do ya da:ta: halo ekita: ya kone na da:ta halopate Ketiso I tukiki pa:ta: da:ta hala:me. Ima: do koto da:ta halo ekita: Koda:na: Eiyeke pa:ta: hone tulaalo ekima: halome. Ipkana:ma: I pa:ta: pukima: homolo hata: I da:ta hanoyeke ipika: da:ta:la: ekita: pa haleekeme. ²¹Koda:na: a:ta:ma: homa:la:eki pa:ta: Ima: kiaaso hata: mo tea: hata: pina:e pi na lolueke. Pate ma:nda:ma: hone witolo hata:ta: Koda: yaapo tikitiki yao haluekema: mo pi ula:eki manuma: homeke pulueke hone wia:ka:na:ta: kota: Ketisota: pa homeya:ka:ta:me.

Pi ula: ekima: o hone tulaaloma: ekima:

3 ¹Ka:leisia wanda:halio ikita: you hoeta:la: pate ya:la:me. Epima: hoeyao pa:la:pe. Mo hande Yesu Ketiso ti manda homeeketa:

ikana:ma: ika: lekema: handa honema: kone pikisa leke muemena:yeke ya pima: ota: tikitiki la kua:me. ²Ameta: ya lota: pitoloeki homeke doma: ikana:ma: hombo peape. Ikana:ma: Koda:na: Sipitidita: mo pi ula:eki manuma: pea:peke ala:eki opua pimi ekima: mimipe o mo pi seliapo opua koto pi pa:ta: hone tulaeme ekima: mimipe. ³Ekipa do pamba: na piki hau pea pelemepe. Ika: Ketiso pa:ta: da:ta haleme ekita: Koda:na: Sipitidina: welema: kini peaeyeke yekepate pa ameta: ikana:ma: ika: lokena: welema: pu paeyaalimikipe. ⁴Holi Sipitidina: welema: pua:tiki pu haeme hau manuta: pa ekie hone witemepe. Dia:me. Ota: hau teke wala:la:me hone witolome. ⁵Ikana:ma: mo pi ula:eki manuma: pea:pa:peke ala:eki opua puemena:yeke handa Koda:ma: ipika: Sipitidi iki pa:ta: kiaata: mo na handeke haumanu iki pa:ta: peao hala:pe o mo pi seliapo opua hone tulaamena:yeke handa kutu pu hala:pe.

⁶Mo hande Eipoloha:ma: pa:ta: pieke hau hone umana:e. Mo Baiboloma: alota:

Koda:na: pi pa:ta: hone tulaeyekeme. Koto ipika: hone tulaeyekeeki handaata: Koda:ma: ipikita: tikitiki piki halie laa handa: miekeme ala:me.

⁷Kotoeki hone wimika:na:ta: mo hone tulaleme wanda:hali iki paeyaota: ota: Eipoloha:ma:na: wekiwandiki hala:me hone wia:pa:peke. ⁸Baiboloma: dupa la: wiekeme Koda:ma: mo hande Diendaili wanda:hali ika: hone tulaleme ekina: Koda: ipiki ame_{le} epea halimikie laa la: wiekeme. Kota: mo Baiboloma: Eipoloha:ma: pa:ta: dupiki pi seliapo la halolo alota: Neke pa:ta: yama:ta: Koda:ma: wanda:hali paeyao wamo pilieke leekeme. Mo koto leeke ekita: ⁹Eipoloha:ma:ma: opua hone tulao hayeke handaata: Koda:na: wamo piekeeki miekeme. Koto ekina:ta: Koda: pa:ta: hone tulaleme wanda:hali paeyaota: Eipoloha:ma:ma: Koda:na: wamo pita:la:eki mieke tupu: iki make wamo pea halememe.

¹⁰Epi amedama: mo Lo Pi ula:eki pitolo ekima:ta: I ana:na: epealieke laa hone ti laeya:ka:na:ta: kota: ipikita: mo Koda:na: esihou pi oto pa:ta: hala:me. Kota: mo Baiboloma: alota: Epima: mo wape pea ula: pi ula:eki paeyao ota: tana: paeyaona: opua na pu haya:ka:na:ta: kota: koto some epita: Koda: ipika: esihou pi yu wia hala:eki oto pa:ta: hala:me ala:me.

¹¹Koto ekita: mo Baiboloma: dupa la:la:me. Hali epima: ipika: Koda: pa:ta: hone tulaleme ekina: Koda:ma: epeao ipiki yaapo haena: lea:ka:na:ta: koto ekima: homeke da:ta halieke la:la:eki opuata: do hone wita:la: ekita: niki pa:ta: ota: peneme ya:la:me. Ma:nda: epita: mo pi ula:eki pu haleme ekina: Koda:ma: epeao ipiki yaapo haena: na lea:ka:ta:me. ¹²Pi ula: ekima: pita:la: hau pita: Koda: pa:ta: hone tulaasa: hau yaapota: ota: mandake na pelepeme. Koto pa:la: ekima:ta: mo Baiboloma: alota: Hali epima: mo pi ula:eki paeyao homeke a:nda: na mina:pa:lake pu haya:ka:na:ta: koto someta: da:ta halieke ala:me.

¹³Hali epima: ti manda endiaeaya:ka:na:ta: kota: koto halita: Koda:na: esihou pi la:la:eki oto pa:ta: hala:me mo Baibolona: wape pea ula: tupa: Ketisoma: mo pi ula: ekina: esihou pi niki pa:ta: a:paama:na:yeke ipikana:ma: nika: anketeke mieke handaata: mo esihou pita: ipiki pa:ta: yapeekeme. ¹⁴Kutu pieke ekita: mo hande Eipoloha:ma: pa:ta: Neke tamba: mulueke laa la: wieke pima:ta: Yesu Ketiso pa:ta: yama: mo Diendaili wanda:hali make tamba: meaata: kota: niki make Koda: pa:ta: hone tulaaso hata: ipika: pi la: wia: Sipitidi miomono piekeme.

Pi ula: ekima: o pi la: ula: ekima:

¹⁵Kame tonuo. Ameta: Ima: mo hande nate paeyao pu haloma: hau ma:nda: minolome. Hali yaapoma: hau ma:nda: puluekema: dupupana:e laa pi la: witolo hata: toopi mini pika:na:ta: ipilika: ipilika: kone ma:nda:ma: koto pi la: witelepeeki tunkula make hau ma:nda: na apa:taapeke yelieke. ¹⁶Koda:ma: make koto tupa: kone Eipoloha:ma: pa:ta: make ipika: hoki nane epolo pieke hali pa:ta: make ipika: pi la: wita:la:eki manuma: la: wiekeme. Baiboloma: hoki nane epolo pieke haliweki ala: pina: teketa: haliweki eleke eleke laa na ala:pate pa hoki nane epolo pieke hali ala: pina: teketa: hali homeke homeke la ala:me. Mo koto hali bikita: Ketisoe. ¹⁷Ima: do alo pina: teketa: Koda:ma: Eipoloha:ma: yaapo homeke hone witolo hata: ota: handeteke halueke laa Eipoloha:ma: pa:ta: pi la: wiekeme. Koto ekina: mo hande 430 bapi wetepeta: Koda:ma: Mosesi pa:ta: haleeke pi ula:eki manuma: mo amba: Eipoloha:ma: pa:ta: la: wieke pita: ota: na yambolo na paeyao pea:peke yeeke. ¹⁸Mo hande Koda: ipika: kita:la: ale mea:peke teketa: mo hande Lo Pi ula: ekimanu pea mea:peke ya:ka:na:ta: kota: kotota: mo Koda:ma: la: witolo hata: kulueke laa la: wiekeeki tekena: na pitememe. Pate Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta:pi la: wiekeeki pa:ta: yama: haleekeme.

¹⁹Kutu pia:ka:na:ta: kota: mo hande Mosesina: pi ula: ekita: eki pina: la: haleekepe. Koto pi ula:eki manuta: mo amba: Koda:na: la: wiekeeki taapuna: apa:tao wiki hauta: mo hoke hoke haumanu peneme yao waluekema: wiekeme. Koto pi ula:eki manuta: pa u pelia pua mo hande Eipoloha:ma:na: hoki nane epolo pieke hali ipikita: Koda:ma: amba: pi la: wieke hali opolo ipuluta: paeyaena:e. Mo Lo Pi ula:eki manuta: homeke hali ka:pa pa:ta: yama: enisolo tonuma: hala:niaeyekeme. ²⁰Pate homekena: pi laluekema: ka:pa hali hata: e pokaapeke na ya:la:me. Kutupa Koda: ipikita: ota: homeke hala:me.

Pi ula: ekina: teketa:

²¹Koto alo ekina:ta: mo pi ula:eki manuma:ta: mo Koda:na: pi la: ula:eki hoeyaaluekema: wia pa:la:pe. Dia:me. Ota: dia:me. Mo pi ula:eki homekema: wanda:hali da:taapeke ya:ka:na: yoluta: kota: kotota:

paeyaoma: koto pi ula:eki opua miniki hata: Koda: yaapo tikitiki halo pimipate ²²pa mo Baiboloma: alota: kenke paeyaota: hoke hauna: wele oto pa:ta: ula:me ala:me. Koto ekina: Koda:ma: mo Yesu Ketiso pa:ta: hone tulalemeeki tekena:ta: Ima: kulueke laa la: ua: ekita: mo hone tulaaso haleme wanda:hali pa:ta: halo hala:me.

²³ Amba: mo hande hone tulaasa: ekina: nate ai na epea: toma:na:ta: mo Lo Pi ula:eki manuma: niki paeyao dipula mea mo koto epolo pa:la: hone tulaasa:eki peneme yaena: holinda: pu pamba haya:me. ²⁴Koto ekina: mo hone tulaasa: hau pa:ta: yama: Koda: yaapo tikitiki yao hamono mo Lo Pi ula: ekima: niki handeteke hatiki puaata: Ketiso ipulu kinaeyekeme. ²⁵Kota: ameta: mo hone tulaasa: ekina: nate opolo a:pa:leke handaata: mo Lo Pi ula:eki manuma: niki pa na handeteke hala:me.

²⁶ Iki paeyaota: hone tulaasa:eki pa:ta: yama: Yesu Ketiso amele apa:tao Koda:na: wekiwandiki halememe. ²⁷Ikana:ma: Ketiso amele ta:ma:ni pea hamena:yeke bapitaisi peaya:me. Koto ekina:ta: ameta: ikana:ma: Ketisona: da:taasa: ekita: aka: leke pambao halememe. ²⁸Koto pa:la: ekima:ta: kota: mo Diu tapake pita: Diendaili tapake yaapo make ata:ka: na pu mo e handeteke hala: haliweki pita: e pokaasa: haliweki yaapo make ata:ka: na pu mo wanda: pita: hali yaapo make ata:ka: na pu piki iki paeyaota: Yesu Ketiso amele apa:tao ota: homeke tapake halememe. ²⁹Ikita: Ketiso ipika:eki haemeka:na:ta: kota: ikita: mo Eipoloha:ma:na: hoki nane wanda:hali hata: Koda:na: kulueke laa pi la: wiekeeki milimikie.

4 ¹Mo koto pi honiki kone panake la: moneaaso pita: dupa. Mo atekena: anketekete mulu polo pa:la: weki homeketa: panake daetolo hala: dina: ipikita: mo pa hameke e pokaasa: hali leke mea hasa:me. ²Mo ipika: apa:na: mu hake alemanu paeyaota: ota: ipika:eki ya:la:pate kone ipika: atekema: la: ula: nate epena: molu hala: toma:na:ta: mo ipika: loke handeteke hala: halima: kone mo ipika: alemanu make handeteke hao hawalieke. ³Niki make koto tupa: wekiwandiki leke hata: do kenkena: teke na wiki mana: pimanu oto pa:ta: haoma:pate ⁴pa mo hande Koda:na: la: wieke nate ota: opolo epeeke pita:ma:ta: Koda:ma: ipika: weki kone tapaeyekeme. Koto wekita: mo do kenke wanda:na: weki tupa: a:paata: ⁵mo Lo Pi wiekeeki oto pa:ta: haemeke wanda:hali peteluekema: koto Diu tapakena: pi wiekeeki oto pa:ta: hayekeme. Niki Koda:na: wekiwandiki hamono kutu piekeme.

⁶Ikita: Koda:na: wekiwandiki haleme ekina:ta: Koda:ma: ipika: wekina: Sipitidita: nika: puki pa:ta: pitina: tapaeya:me. Mo Apa:o. Ya Apa:o lo hala: Sipitidita: niki pa:ta: tapaeya:me. ⁷Koto ekina:ta: ikita: pa hameke e pokaaseme wanda:hali na halemepate ipika: wekiwandiki halememe. Ikana:ma: ipika: wekiwandiki haleme ekina:ta: kota: Koda:ma: ipika: wekiwandikina: wi ala: alemanu iki kilieke.

Poloma: Ka:leisia siosi pa:ta: hone tieke wiekeeki

⁸ Amba: ikana:ma: Koda:na: haumanu na handemeke ekima:ta: ikita: pa mo hande ota: Koda: dia:yeke yayapiki ale manuna: e pokao haemekeme.

⁹ Kutu pimipate ameta: ikana:ma: Koda: handelememe o dia:me ameta: Koda:ma: iki handa:la:me lapeke ya:la:me. Koto pa:la:pate pa ekipa mo hoke honkopu na hake kenke tumbao haleme temokomanu pa:ta: paa la:ka:la pua ika: pa hameke e pokaaseme wanda:hali kone haluekema: taapo halemepe. ¹⁰ Ikana:ma: mo nate tiekemanu pa:ta: make o wala: panka:la: sumba:manu pa:ta: make o di mapemanu pa:ta: make o panake bapi ipula: ekimanu pa:ta: make koto nate manuna: di tunkula:la: ekita: hone wopu u halememe. ¹¹ Ika: piteme hauna: I paala:ma: amb:a: homolome. Pa ekipeke. Ima: iki tukiki pa:ta: pokoa: eta: pa pahameke pokonope hone witolo alome.

¹² Kametonuo. Ikita: I tupa: hamena:yeke Ima: iki honke alome. I make ikima: handeke some kone halome. Ikana:ma: I pa:ta: hoke hau ma:nda: na pelememe. ¹³ Ima: iki pa:ta: pi kini pea waloa: ekina: teketa: mo hande Ima: yeni mua: ekima: iki pa:ta: a:pa hata: pi waloa:me. Kutu pua: ekita: hone wilimime. ¹⁴ Koto hande ya lokena: hoke yeni haya: ekima: iki ka:nda: tieke peaeya:pate kone ikana:ma: I na kiao make na tolu limime. Koto hau na pikita: ikana:ma: Ita: mo hande Koda:na: enisolo leke handa: mimime o pa Yesu Ketiso kone leke I handa: mimime. ¹⁵ Koto pita:ma:ta: iki pa:ta: ta:na: tieke wopu wia:me. Pate pa ameta: ekipa pa:la:pe. Ima:ta: dupiki pi kone lapeke ya:la:me. Ikana:ma: I tamba: muluekema: ika: leke yoka: mea kia:peke ya:ka:na: yoluta: amba: yoka: mea kulu pimime. ¹⁶ Pate ameta: Ima: iki pa:ta: mo ota: pi la kitolo ekima:ta: ika: a:nda: tunkuliki hali halope.

¹⁷ Mo hande iki pa:ta: homu pea hake nono peleme haliwekima:ta: iki pa:ta: hone wopu u halemepate ika: wetepe pulueke hone u haleme ekita: ota: epekeeki dia:me. Ika: hone pa:la: ekita: I iki ame_{le} haloeki tekili peaaluekema: taapelememe. Kota: mo ikana:ma: I pa:ta: hone witemeeki pao iki pa:ta: homeke hone uemena:yeke pitememe. ¹⁸ Hali ma:nda:ma: iki pa:ta: hone witolo epeke haumanu puluekema: hone wopu wia:ka:na:ta: kota: kotota: a:pa:la:me. Nate ma:nda: a:nda: I haowa:ka:na: make na haowa:ka:na: make kutupiki haumanu pimika:na:ta: ota: a:pa:la:me. ¹⁹ Ya wekiwandiki sunuo. Ikana:ma: Ketisona: hau muemena:yeke ama:ma: weki taapololo pila: tupa: Ima: iki paa taapololo hata: tanda mua:tiki pulume. ²⁰ Hone ma:nda: uluekema: Ita: iki ame_{le} mandake hawee hone wotu ula:me. Koto ekima:ta: Ima: iki pa:ta: hone eleke eleke wopu witolome.

Seta Heika yaapona: hau manda: meaasa:eki

²¹ Iki ame_{le} mandane wanda:halima: mo Mosesina: pi ula:eki manuna: oto pa:ta: hao haluekema: hone pa:la: tapake iki pa:ta: dupiki pi lota: pionoe - mo

hande pi ula: ekima: ala: ekita: opitemepe. ²²Eipoloha:ma:ma: weki yaapo mendiekeme la:la:me. Weki ma:nda:ta: pa hameke e pokaeyeke wanda:ma: mendiekeme. Weki ma:nda:ta: ka:la:pa: tapao hata: halina: da peeke wanda:ma: mendiekeme. ²³Mo hande pa hameke e pokaeyeke wanda:ma: mendieke wekita: paeyaoma: mondu hala: tupu: mendiekeme. Pate mo hande ka:la:pa: tapao hata: hali peeke wanda:ma: mendieke wekita: koto wekita: mo hande Koda:ma: la: wiekeeki yaena: yeke handa mendiekeme. ²⁴Do hau yaapoma:ta: mo manda: meaasa:eki hone u tiaasa:me. Mo wanda: yaapota: mo la: u alu pieke pi yaapo tupu:e. Mo pi la: wiekeeki ma:nda:ta: Sainai pote pa:ta: kini pea haleekeme. Koto haleeke la: wita:la: pina: wekiwandikita: pa hameke e pokaasa: wekiwandiki haemekeme. ²⁵Mo hande pa hameke e pokaasa: wanda: Heika ipikita: mo hande Sainai pote tupu:e lapseke ya:la:me. Kutupa Sainaita: mo A:teibia kenke pa:ta: hala: poteta: mo hande pa ula: Diutuseleme daoni tupu:e lapseke ya:la:me. Koto Diutuselemeta: ipika: wanda:hali tonka:na: pa hameke e pokaasememe. ²⁶Koto pa:la:pate mo hepeni nane ula: Diutuseleme ma:nda:ta: ka:la:pa: tapao hala:me. Kota: ipikita: nikia: ama: hala:me. ²⁷Kotoeki mo Baiboloma: alota: Mo weki dia:ya:la: wanda:o. Nakana:ma: ta:na:ma: homa:peke. Kutupa mo weki taapolo tanda pita:la:eki hone na wiki wanda:o. Nakana:ma: ta:na:ma: homolo hata: e wi lapseke. Mo halima: kiaeyeke wanda:ma:ta: ipika: wekiwandiki wopu pa mo halikima: epeke tupu: handeteke hao haya: wanda: lombei peao mendilieke la:la:me.

²⁸Ya kametonuo. Ikita: mo hande la: wieke ekina: mendieke weki Aisa:ke tupu: kone iki make Koda:ma: la: wieke ekina: ipika: wekiwandiki halememe. ²⁹Koto hande pita:me mo hande wanda: paeyaoma: mondu hala: tupu: mendieke wekima:ta: mo hande Koda:na: Sipitidima: peayeke mendieke weki ka:nd:ma: homaeyeke tupu: ame make koto homeke hau pu hala:me. ³⁰Pate pa mo Baiboloma:ta: eki ala:pe. Dupa ala:me. Mo pahameke e pokaasa: wanda: make ipika: weki tonka:na: panane halo pa:na: tapaapeke. Pa ekipeke. Mo kutupiki wekima:ta: mo hande ka:la:pa: tapao hala: wanda:na: weki tupu: hata: mo hande apa:na: anketeket putupaalua:peke na yelieke la:la:me. ³¹Koto ekina:ta: kametonuo. Nikita: mo pahameke e pokaasa: wanda:na: wekiwandiki dia:ya:la:pate nikita: mo ka:la:pa: tapaala: wanda:na: wekiwandiki haloma:me.

Ka:la:pa: tapao hala: hauna: pi

5 ¹Ota: ka:la:pa: tapao hamono Ketisoma: niki ka:la:pa: tapaala:me. Koto pa:la: ekina:ta: ka:la:pa: tapaala: wanda:hali tupu: taka:lao hata: mo pa hameke e pokaaseme wanda:hali tupu: paa na hapa:peke.

²Opua:pa: Ita: Poloma: iki pa:ta: do pi alome. Ikita: ma:nd:ma: sekemesaisi hau pina: lemeka:na:ta: kota: ikana:ma: Ketisota: ota: pa

ale leke haena: lelimikie. ³Hoto yaapo peao paa kinki pitolo Ima: alota: Hali ma:nda: epima: ma:nda:ma: ipiki sekemesaisi hau pina: lea:ka:na:ta: kota: koto halita: mo hande Lo Pi ula:eki paeyao: oto pa:ta: homeke hao halieke. ⁴Mo iki ame^{le} haleme mandane hali wekima:ta: mo Lo Pi ula:eki paeyao pitolo ekima:ta: Koda: yaapo epea haluekema: taapo haemeka:na:ta: kutu piteme haliwekita: ika: Ketiso ame^{le} halo peleme ekita: ika: kone ti paleke leke la:ka:la: mea baasememe. Kutu pimi ekima:ta: ika: kone Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki tikene halememe. ⁵Nikana:ma:ta: Koda:ma: niki tikitiki yaena: yeke ipiki pa:ta: ti lao haloma:me. Do hauta: Koda: ipika: Holi Sipitidina: welema: nika: hone tulaasoma:eki pa:ta: yama: peaalieke hone wia hone bao haloma:me. ⁶Niki Yesu Ketiso pa:ta: tunao haoma:ka:na:ta: sekemesaisi hau pita:la:eki make sekemesaisi hau na pita:la:eki make koto hau telipina:ta: pa pa alema: handa:la:me. Pate hone tulaaso hata: pukima: homa: alualu pu haemeka:na:ta: kota: hauta: ota:ekie.

⁷Ikita: ota: epeke tupu: aiya pu haemepate pa ikana:ma: mo Koda:na: ota: pimanu opua peaama:na: epima: alekema: iki hal^ambe liaaso pia:pe. Ekipa ika: hone la:ka:laeya:pe. ⁸Kutu piki hauta: mo hande iki wi la:la: Koda:ma: na peaya:me. ⁹Mo hande palaowa pombei yaasa: yisiti sikima:ta: mo palaowa paeyao kone pombei yelieke alempate ¹⁰pa ya honema: handolo ekita: nikita: mo Tekehali pa:ta: tunao halomeke handa ikana:ma: hone ma:nda: na wiki pa Ima: witolo hone kone ana:na: wilimikie hone ulume. Kutupa mo ika: hone la:ka:laasa: halita: epipe. Pa ipikita: epi ya:ka:na: make mo ipika: kutu pita:la: ekina:ta: Koda:ma: ipika: hoke yenki ana:na: halieke.

¹¹ Ya kame tonuo. Mandane haliwekima: I pa:ta: aleme pita: Ima: mo sekemesaisi hau pumana: pipe laa pa walatia pu haowa:ka:na:ta: kota: pa ekipeke ikana:ma: I pa ka:nda: peao halemepe. Koto aleme pita: ota: pi ya:ka:na: yoluta: kota: mo ya Ketisona: a:ka:tei wape piki tina: pi walaaso ekima:ta: iki hoke hone na u tialo pia:me. ¹² Ya hone pa:la: ekita: mo ika: hone la:ka:la tiaaseme haliweki ikana:ma: ika: kone sekemesaisi pimika:na:ta: pa koto hau homeke na piki pa ika: tukiliki tonka:na: mina:e.

¹³ Ya kame tonuo. Ameta: ikina: do tupu: alome. Ikita: ka:la:pa: tapao haleme haliweki hamena: Koda:ma: wi la:la:me. Koto pa:la:pate ika: honema: nikita: ka:la:pa: tapao haloma:me hone witolo pa mo hande lokena: hone pa:la: amba: hau manuma: neke na handeteke haena: lapa:peke. Kotoeki na pikita: pa ika: kametonu ame^{le} pukima: homeleme ekima: ika: ika: kone tamba: mu alualu puemena: lena: lapa:peke. ¹⁴ Mo hande Lo Pi ula:eki paeyao apa:tao hone wiomonota: kota: pa pa uluma: pi homeke homeke ula:me. Dupa. Naka: kone pukima: homele tupu: kota: naka: yankeketonu pa:ta: make pukima: homa:pa:peke laa la ula:me.

¹⁵Koto la ula:pate ikana:ma: ika: ika: kone ape a:nda: leke yokaaalu alu pu haemeka:na:ta: ya some hombo koto pimika:na:ta: kota: ota: wopu handeteke hapa:peke. Ika: tapake ame^{le} kone epeke tupa: pata: pea na hake ota: tekili tekili pu hoeyaalmikie.

Holi Sipitidina: hau lokena: hau yaapo

¹⁶Ima:ta: dupiki pi alome. Mo Sipitidima: ika: pu haleme haumanu kilu tombuaao handeteke hata: tikitiki yawaena: lapa:peke. Kutu pimika:na:ta: kota: ikana:ma: mo ika: lokema: na:na: pa:la: hau manuta: na telia pilimikie. ¹⁷Pa eki peke alo mo lokena: hauma:ta: mo Holi Sipitidi bepolaluekema: taapo hala:me. Kutupa make mo Holi Sipitidima:ta: mo lokena: haumanu bepolaluekema: taapo pu hala:me. Koto hau yaapoma:ta: a:nda: lu alu pu halepeme. Koto pitepe ekima:ta: ikana:ma: mo puluekema: hone pa:la: hau pia:peke ekita: ota: pea:peke na ya:la:me. ¹⁸Koto pa:la:pate kota: mo Sipitidima: iki hatuku pu haya:ka:na:ta: kota: mo Lo Pi ula: ekima:ta: iki na tombuaao hala:me.

¹⁹Mo lokena: hone pa:la: hauna: hone pa:la: hauta: ikana:ma: handa hone wilimime. Koto hau manuta: doe. Tooli ka:taasa: hau o yola:la: hau o suseke suseke haasa: hau ²⁰o toopi ti wepia ula: ale pa:ta: yeni pita:la: hau o peteke peteke hau o a:nda: tunkula:la: hau o mineke panka:la: hau o ma:nda: tombualuekema: hoke hone wita:la:eki make o ma:nda:na: ale pa:ta: we pamba:la:eki make o ti teke yoka:la: hau o ape ape lo tapake tekili pita:la: hau ²¹o ma:nda:na: epeke hauna: mineke panka:la:eki make o ikali naa keaasa:eki make o kima: na homeke hoke ikali nala: haumanu make kutupiki mandane hau ma:nda:manu make hone wilimime. Amba: iki kinki pua: tupa: ame make paa kinki pitolome. Do alo haumanu pu haleme wanda:hali ikita: Koda:na: Kilu Tombuaao Hala:eki pa:ta: pua:peke na yelieke.

²²Koto pa:la:pate mo Holi Sipitidima:ta: epeke haumanu dupa peawaasa:me. Pukima: homa:la: hau make puki tukiki nane ota: ta:na:ma: homa:la: hau make puki lopaasa: hau make homu pea yu wia hala: hau make a:ta:ma: homolo epeke pita:la: ekima: ma:nda: tamba: mina:la: hau make hone tulao hata: e poka:la: hau make ²³kimelema: hala: hau make naka: kone naka: loke hone yaapo lu tombuaao hala: hau make ipikana:ma:ta: koto hau paeyao peawaasa:me. Dupiki haumanu sa:sa: puluekema: Lo Pi ma:nda: ota: na ula:me. ²⁴Mo Yesu Ketisona: wanda:halima:ta: ika: lokena: hau make koto loke ipika: namonamo hata: na:na: na:na: pitolo loke tiaasa:eki make koto hau paeyota: Ketiso yaapo apa:tao mo a:ka:tei wape piki tina: lia endialemememe.

²⁵Mo Holi Sipitidima:ta: nika: da:ta haloma: ekina: teke haleke handaata: kota: mo do haloma:eki make Holi Sipitidima: kone tombuaao haena: lomana: pea:peke alee. ²⁶Nikana:ma: hakoko lita:la: hau na pu

make ma:nda: soka:la: homena: loluekema: toy: toy: piki haumanu na pu make I mia:peke alee laa honema: honditi pu alualu pila: hau make paeyao na pumana:e.

Tamba: mu alualu pita:la: hau

6 ¹Ya kametonuo. Ma:nda:ma: hoke hau pitolo haena: handemeka:na:ta: kota: iki epita: mo Holi Sipitidima: tumbiki some hombo ikana:ma: mo some mea tiao haena: alota: ota: yopu siki pia:pa:peke. Kuta make mo hande ipiki mea lopaeaya: hauma: iki make yola: mea lopaama:na: wopu handeteke hata: pia:pa:peke. ²Ika: ka:nda: pa:la: ekimanu ika: ika: kone tamba: mu alualu pea:pa:peke. Kutu piki hau pilimi ekima:ta: Ketisona: pi la ula: ekima: la:la:eki telielememe. ³Iki tukiki pa:ta: ma:nda:ma: ipikita: biki na wilia: some haliepate kone Ita: biki ula:me hone wia:ka:na:ta: koto somema: ipika: kone makeaasa:me. ⁴Ika: piteleme hau manuta: ika: ika: kone ika: honema: telipa handa:pa:peke. Homeke halima: ipika: pita:la: ekita: ota: hau pia:ka:na:ta: kota: ipika: ota: hauna: ta:na:ma: homa:peke ya:la:me. Ipikana:ma: kutu pia:ka:na:ta: kota: ma:nda:ma: pita:la: hauna:ta: hoela:ma: a:pa:la:ma: laa na hando telipu hapeke yelieke. ⁵Hali homeke homekema: ipika: ka:nda: pa:la:eki ipika: kone mea tu hapeke yelieke.

⁶Koda:na: pi wala:la:eki opua mina:la: somema: ipika: mina:la: alemanu ipika: wala:la: hali yaapo putupa alu pia:pa:peke ya:la:me.

⁷Ika: ika: kone na makeaapa:peke. Koda: makeake hau pea:peke ya:la: some ma:nda: ota: na hala:me. Wae noka:pa:la: somema: ota: mo ipika: noka:pa:la: waena: kiliki kone tala:peke yelieke. ⁸Mo somema: ipika: lokena: namonamo pa:la: ekina: waemanu ti lao noka:pea:ka:na:ta: kota: koto namo namona: kilikita: homa:la:eki milieke. Pate ipika: waeta: mo Holi Sipitidima: kilu tombuao hala: pa:ta: wae noko pea:ka:na:ta: kota: mo ipika: tala:la: ekita: mo hande Holi Sipitidima: kita:la: deto hala:eki milieke. ⁹Kutu pea:peke ya:la: ekina:ta: mo epeke haumanu pu haluekema: kima: na homo hamana:e. Mo hau a:nda: na mina:pa:laoma:ka:na:ta: kota: koto hauna: kiliki tala:peke nateta: opolo ipilieke. ¹⁰Wanda:hali paeyao pa:ta: epeke hau pia:peke ekina: waleke a:nda: opolo epea:ka:na:ta: kota: iki pa:ta: epeke hau ota: pia:peke ya:la:me. Kutu pia:peke yolo pa:la:pate mo nika: Ketiso tapakena: haleme wanda:hali pa:ta:ta: hone ota: wopu witolo hata: tamba: mea:tiki pea:peke ya:la:me.

Poloma: Yesu homeeke kolosuna: hone wopu wiekeeki

¹¹Do ya kikima: kone laaso wape tieke handa:pe. ¹²Mo ikana:ma: sekemesaisi hau puemena: yeke ti aleme wanda:halima:ta: ika: biki mea a:meiyaaso hata: kone pa mo yonkeleke manda pita:la: hauna: hakoko

liki pimanu loluekema: yeke alememe. Kutu pita:la: ekita: ikana:ma: mo Yesu homeeke kolosuna: pi walaemeka:na:ta: mandane Diu tapakema: iki pa:ta: ka:nda: halaama:na: yeke pa yanaaso do manda yonkelekena: pita:la: hau pu halememe. ¹³Mo koto sekemesaisi hau pu haleme wanda:hali ikana:ma: kone pa mo Lo Pi ula: ekimanu paeyaota: na telia pu halememe. Mo haliwekima: ika: sekemesaisi hau puemena: yeke hone peleme ekina: ika: biki daeyaena: yeke pitememe. ¹⁴Kutu pu halemepate Ima:ta: mo nika: Tekehali Yesu Ketiso mo kolosuna: homeeke ekina: homeke hakoko liki pi lolueke. Yesu Ketisoma: kolosuna: homeeke handa ya hone pa:ta:ta: do kenke hau paeyaota: homeke alema: handa:la:me. Kutupa make Ita: do kenke hauna:ta: homa: pa ulume hone witolome. ¹⁵Sekemesaisi hau pita: sekemesaisi na pita:la: hau yaapota: pa manda hau yaapoe. Ota: hau tieketa: Koda:ma: niki panake wanda:hali mea haasa:eki homeke ota: tumikiekie. ¹⁶Do hau telieleme wanda:hali iki pa:ta: Koda:na: puki lopaasa:eki pita: ipika: a:ta:ma: homa:la:eki yaapota: iki ame_{le} hao haena:e. Iki ame_{le} make mo mandane Koda:na: wanda:hali paeyao ame_{le} make hao haena:e.

¹⁷Ya paeyaaso pita: dupae. Ma:nda:ma: I pa:ta: mandane ka:nda:manu na kina:e. Pa ekipeke. Mo ya lokena: hondo ula:eki manuma: walolota: Ita: Yesuna: pa hameke e pokaalo hali haloeki wala:la:me.

¹⁸Mo nika: Tekehali Yesu Ketisona: pa hameke a:ta:ma: homa:la: ekina: iki ya kametonu paeyao ame_{le} hao haena:e. Kutu pina:e.

Poloma: Epesese Siosi pa:ta: tapaeyeke wapee

1 ¹I Polota: Koda: ipika: hone pa:la: ekina: Yesu Ketiso ipika: aposolo hali halome. ¹Ima: do wape pitolo ekita: ikita: Koda: ipika: wanda:hali pa:ta: pitolome. Ikita: Yesu Ketiso pa:ta: hone tulao hata: Epesese da pa:ta: halememe. ²Koda: nika: Apa:ma: make Yesu Ketiso nika: Tekehali ma: make ipilikana:ma: iki pa:ta: pa hameke a:ta:ma: homolo hata: ika: puki lopa:niaepeka:na:ta: epelieke.

Koda:ma: Ketiso pa:ta: yama: niki epeaala:eki

³Tekehali Yesu Ketiso ipika: Apa: Koda:na: pi nikana:ma: laamana:e. Nikita: Ketiso yaapo hamonota: Koda:ma: niki ota: epeaala: ekina: loa:me. Hepeni nane hala: ekimanu paeyaota: nika: temoko tamba: mina:yeke amba: ka:la:me. ⁴Koda:ma: do kenke na wepia wina: leeke natena:ta: nikita: Ketiso yaapo hata: ipika:eki hamono niki amba: talopo ma:la:me. Nikita: ipika: leke popeleke nane hata:ta: yako pea hata: ekia:nda: na piki wanda:hali hamonoyeke ma:la:me. ⁵Koda:ma: pukima: homolo hata:ta: Yesu Ketisoma: nikita: Koda: ipika: eiyekemanu hamono ipiki pa:ta: hatuku epena:yeke hone amba: wiekeme. Koto ekita: Koda:ma: hone pieke ekina: hone wiekeme. ⁶Koda:ma: niki pa:ta: pa hameke a:ta:ma: wotu homa:la: ekina: make ipika: hone pieke Eiyeke niki kitolo pa hameke kita:la: ale tonka:na: ka:la: ekina: make Koda:na: pi laamana:e.

⁷Ketiso homeeke ekima: nikita: ka:la:pa: tapao hamono laata: nika: hoke hau poloma: ekimanu ipika: wema: pa paeyaala:me. Koda: ipika: pa hameke a:ta:ma: homa:la: ekita: ota: wopue. ⁸Ipikana:ma: niki pa:ta: aneke hapu wopu ka:la:me. Koda:ma:ta: pita:la: ekimanu handa ipikana:ma: hone wopu wiata: ⁹amba: ipikana:ma: do hau pulueke hone wiekeeki pa:la:me. Kutupata: hande amba: ipika: a:mbao wieke honeta: Ketisoma: yaena:yeke koto make ame niki pa:ta: peneme yaala:me. ¹⁰Koda:ma: ipika: hone u hala: ekita: dupae. Kenke ya yaapo nane ula: ale hala: ekimanu paeyaota: hande Koda:ma: wepia haena: la:la: ekimanu paeyao ipikana:ma: mea momba:laota: kutupa Ketisota: you haena: lelieke. Ipika: di tunkulia:ka:na:ta: Koda:ma: koto hau pu paeyaalieke.

¹¹ Hau paeyao pita:la: ekita: Koda: ipika: hone wia leeke ekina: kone pita:la:me. Amba: titi panake pa:ta: kone Koda:ma: hone wieke handata: ipika: hone wiekeeki pitolo hata: niki talopu meata: Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata: ota: ipika: wanda:hali hamono la:la:me. ¹² Koto pa:la: ekina: titina: Ketiso pa:ta: hone tulaaloma: wanda:hali nikana:ma: amba:la: hande paa pa:la: Koda: ipika: pi laamana:e.

¹³ Koto ekita: iki pa:ta: make pa:la:me. Ikana:ma:ta: hande iki mea da:taalo pieke Pi Seliaapo opuata: Ketiso pa:ta: hone tulaememe. Kutu pimiki handata: Koda:ma: ipika: la: wieke Holi Sipitidi iki kitolo hata:ta: ikita: ipika:ekie laa ti wia:me. ¹⁴ Holi Sipitidi ka:la: ekita: kota: Koda:ma: ipika: wanda:hali pa:ta: la: wiekeeki ota: yaalo pa:la: ekina: ti witolo pa:la:me. Dupa make Koda:ma: ipika: wanda:halita: ota: ka:la:pe tapao hao hamono la:la:eki wopu wala:la:me. Hande paa pa:la: Koda: ipika: pi laamana:e.

Poloma: Epesese wandahali pa:ta: yeni peayekeeki

¹⁵ Ikana:ma: Tekehali Yesu pa:ta: hone tulaalemeeki make Koda:na: wanda:hali paeyao pa:ta: pukima: homelemeeki make Ima: opu haota:

¹⁶ iki pa:ta: hone witolo hata: Koda: pa:ta: keiyae pi alo ekita: Ima: na mina:pa:laake latiki pu halome. Ima: iki pa:ta: hone witolo hata: yeni pu halo ekita: dupa pu halome. ¹⁷ Hande nika: Tekehali Yesu Ketiso ipika: Koda:ta: hande paa pa:la: Atekema: Sipitidi iki kina:yeke pu halome. Kutupa koto Sipitidima: epeke hone wita:la:eki iki kiaata: Koda: hala:eki wopu handoemena:yeke Sipitidima: la kina:yeke yeni pu halome.

¹⁸ Ima: yeni pu halo ekita: ika: hone lumbu wia ipika: paa pa:la:eki handoemena:yeke pu halome. Kotoeki handemeka:na:ta: Koda:ma: ipika: pi la: witolo hata: ipika: wanda:hali wotu epeaalo pa:la: ekimanu ota: seliaapo pikieki hone wilimikie. ¹⁹ Kutupa make niki hone tulao haloma: wanda:hali niki tukiki pa:ta: pita: ipika: wele pita:la:eki daeyaatiki pua:pekeeki hone wilimikie. Do hande niki tukiki pa:ta: pila: wele pita:la: ekita: ²⁰ hande Koda:ma: wele wotu pitolo hata: Ketisota: homa wieke lapa: pa:ta: kone mea tiaota: oli hepeni nane ipika: popeke kiki nane mea pitaeyekeeki kotoeki kone niki tukiki pa:ta: pila:me. ²¹ Ketisoma:ta: oli hepeni kilu tombuao hata: koto name haleme you haliweki make biki ula: haliweki make wele pita:la: ekimanu make teke haliweki make paeyao ipikana:ma: lu tombuao pila:me. Do kenke ya yaapo pa:ta: biki tieke ula: haliweki paeyao mandata: ame make wetepena: make Ketiso homeke pila:me. ²² Koda:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao Ketisona: anke oto pa:ta: mea wiaata: Ketisota: ala:ta: ala:ta: paeyao manda Tumiki Tekehali haena: laata: ipikita: siosi wanda:hali pa:ta: ka:la:me. ²³ Hande siosita: Ketiso ipika: loke haloma:me. Ketisoma:ta: ala:ta: ala:ta: paeyao tukiki pa:ta: pita: tumba ula:me. Kutupa siosi wanda:hali tukiki pa:ta: pita: tumba pila:me.

Homa:la:eki mina:pa:lao deto hala:eki mea:peke ya:la:eki

2 ¹Amba: ikita: pi na opiki hoke hau pimiki ekima: ika: temokomanu homa wimikime. ²Koto pita:ta: ikana:ma: do kenkena: hoke hau pita:la:eki telia: mea pu haota: ya nane haleme wele pita:la: temoko manuna: teke halina: pi opu haemekeme. Koto temokoma:ta: Koda:na: pi na opu haleme wanda:halita: ipikana:ma: handeteke hala:me. ³Amba:ta: niki make kutupiki wanda:hali hao hata:ta: nika: hone pieke ekimanu putia pulu hata: nika: lokema: hone pieke make nika: hone wia puma:eki make pu haoma:me. Koto hau pu haleme wanda:hali pa:ta: Koda:ma: hoke yenki hala:peke ya:la: tupu: niki pa:ta: make kia:peke yolo pia:me.

⁴⁻⁵Nikana:ma: pi na opu haoma: ekina: nika: temokomanu homa wimikipate kone Koda:ma: a:ta:ma: wopu homolo hata: niki pa:ta: pukima: wotu homeeke ekina: Ketiso ame^{le} niki mea da:taeyekeme. Koda: ipika: pa hameke a:ta:ma: homeeke ekima: iki mea da:taala:me. ⁶Nikita: Ketiso yaapo ta:ma:ni pea haloma: ekina: Koda:ma: nikita: Ketiso ame^{le} mea tiaota: oli hepeni nane Ketiso ame^{le} lu tombuao pitomono la:la:me. ⁷Koto hande Koda:ma: pieke hauta: ipikana:ma: pukima: homolo hata: Yesu Ketiso niki pa:ta: ka:la: ekima: wetepena: halo peleme wanda:halima: ipikana:ma: ota: pa hameke a:ta:ma: wopu homo hala:eki nate paeyao handa:tiki pina: piekeme. ⁸Ikana:ma: hone tulaaso hamina: Koda:ta: ipikana:ma: pa hameke a:ta:ma: homolo hata: iki mea da:taala:me. Ikana:ma: ika: piteleme ekina: dia:me. Koda:ma: iki pa:ta: pa kita:la: ekina: loa:me. ⁹Ikana:ma: ika: kone ika: pi laapeke na ya:la:me. Ikana:ma: mineleme ekita: ika: piteleme ekina: na minelemeke handa loa:me. ¹⁰Koda:ta: niki wepia hamono la:la: Halie. Iピkana:ma:ta: nikita: Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata: epeke haumanu pu hamonoyeke nikita: panake wanda:hali wepia hamono la:la:me. Nikana:ma: kutupiki hau peomonoyeke Koda:ma: amba: kone pota: pilao pa:la:me.

Ketisoma: tapake yaapota: homeke haena: la:la:eki

¹¹Ikana:ma: hone wilimime. Mo hande Diu haliwekima:ta: ikana:ma: ika: kone alota: nikita: sekemesaisi hau pea haloma: haliwekio la alempate ikita: Diendaili haliweki mondu wieke pa:ta: kone iki pa:ta: sekemesaisi hau na peleme haliwekio lo halememe. Hande sekemesaisi hau pita:la: ekita: haliwekina: lokena: pita:la: hau pa:ta: loa:me. Koto ekina: Diendaili wanda:halio ikana:ma: amba: hata: pimi ekita: hone wia:pa:peke. ¹²Koto pita:ta: ikita: Ketiso teke pa:ta: na hake ika: ta:ta: papate haemekeme. Ikita: Koda:ma: talopu mea haena: la:la: wanda:hali apa:tao na hake tapake ta:ta: wanda:hali haemekeme. Koda:ma: ipika: wanda:hali pa:ta: pimanu la: wiekeeki manuta: iki pa:ta: na leekeme. Ikita: amba: do kenkena: haemeke dina:ta: Koda: ame^{le} na hake ipiki

pa:ta: epekeeki muluekema: hone na wiki pa hao haemekeme. ¹³Koto tupa: pa haemekepate ameta: Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata:ta: ika:ta:ta: papate haemeke wanda:hali kone Ketiso ipika: we lopeeke ekina: iki mea a:pa Koda: teke pa:ta: hamina: la:la:me. ¹⁴Ketiso ipikana:ma: kone Diu wanda:hali make Diendaili wanda:hali make mea apa:tao homeke tapake wanda:hali hamono la:la: ekima: nika: a:nda: ipikana:ma: peliaowala:me. Mo hande a:nda: tunkula: alu alu pea ta:ta: ta:ta: pea haena: tupele hayeke ekita: Ketiso ipika: lokena: kone londa:la baeyekeme. ¹⁵Izikana:ma:ta: hande Diu wanda:halina: Lo Pimanu hande tombo tombo wimiki pimanu tonka:na: paeyaeyekeme. Dupieke ekita: mo tapake yaapo pa:ta: tapake homeke hata: panake wanda:hali ipiki yaapo ta:ma:ni pea hata:ta: ipikana:ma: wepia haena: loluekema: piekeme. Kutu pieke ekina: a:nda: peliaowaeyekeme. ¹⁶Ketisota: hande a:ka:tei wape piki tina: homeke ekima: a:nda: tunkula alu alu pitelemeeki leke tankema: handa:la:eki ipikana:ma: bepolao homaeyekeme. Kutu pieke ekima: make ipikana:ma: mo tapake yaapo pa:ta: tapake homeke apa:tao haena: laata: Koda: pa:ta: paa hatuku epeekeme. ¹⁷Koto ekina: Ketisoma: a:pata: hande a:nda: peliaasa: Pi Seliapo paeyao pa:ta: waleekeme. Diendaili wanda:halio Koda: teke pa:ta: na hake ta:ta: papate hamina: kone iki pa:ta: waleekeme. Diu wanda:halio Koda: teke pa:ta: hamina: kone iki pa:ta: make waleekeme. ¹⁸Ketisoma: peaala: ekima:ta: Diu wanda:hali make Diendaili wanda:hali make niki paeyaoma:ta: homeke Sipitidi meata: Koda: hala: pa:ta: pua:peke ya:la:me.

¹⁹Koto ekina: Diendaili wanda:hali ame ikita: kenke ma:nda: nanema: hao epeleme wanda:hali leke make da ma:nda: wanda:hali leke make na hake ikita: Koda:na: wanda:hali ame_l ota: ipika: da wanda:hali hata: ipika: tapake wanda:hali kone halememe. ²⁰Ikita: Koda:ma: a:eta:la: da tupa: halememe. Izikana:ma: koto da a:etolota: niki aposolo haliweki make potopede haliweki make mea apa:tao pinkimanu tupa: noka:pa:la:me. Kutu pa:la:pate Yesu Ketisota: ota: titina: noka:pa:la: pinki hala:me. ²¹Yesu Ketisoma:ta: koto hande da a:eta:la: ti manuta: ipikana:ma: miniki hata:ta: Tekehali ipika: yakopiki da haena:yeke a:eya: tia pula:me. ²²Ikita: Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hamina: make mo mandane Ketiso wanda:hali paeyao make mea apa:tao Koda:ma: ikita: ipika: da haena: loluekema: a:eta:la:me. Koto da tukiki pa:ta: Koda: ipika: Sipitidi hao halieke.

Poloma: Diendaili wanda:hali epeaaluekema: piekeeki

3 ¹Koto pa:la: ekina: I Poloma:ta: iki Diendaili wanda:hali ika: e pokaowa: ekina: Yesu Ketiso ipika: dipula hali hata:ta: Koda: pa:ta: yeni pu halome. ²Koda:ma: pa hameke a:ta:ma: homolo hata: Ima: iki epeaanoyeke koto e I walea:eki ikana:ma: amba: opitolo pelememe.

³Koda:ma: amba: ipika: a:mbao u hayeke hone peneme yao walolo hata: I pa:ta: la kia:me. Do alo ekita: Ima: amba: wape hosiki pua:me.

⁴Ikana:ma: koto wapesiki handa yata:pemeka:na:ta: Ketiso ipika: a:mbao u hala: hone Ima: handoloeki kone ikana:ma: make handilimikie. ⁵Amba: hata:ta: koto hande a:mbao u hayeke honeta: haliwekima: na opimikipate ame Koda:ma:ta: ipika: yakopiki aposolo haliweki pa:ta: make potopede haliweki pa:ta: make Sipitidima: peneme yao la kina: la:la:me. ⁶Koto hande a:mbao u hayeke honeta: dupae. Hande Pi Seliapo opueleme ekina: Diendaili wanda:hali ikana:ma:ta: Koda:ma: epeaasa: ekimanu Diu wanda:hali ame^{le} mandakena: apa:tao mea:peke ya:la:me. Ikana:ma:ta: apa:tao homeke loke talā hata:ta: hande Koda:ma: Yesu Ketisoma: peaena: pi la: wiekeeki ikana:ma: make minelememe.

⁷Ima:ta: hande Pi Seliapo walolo e pokaaso ekita: Koda:ma: wele pitolo hata: I pa:ta: kia:me. ⁸Koda:na: wanda:hali paeyao titina: haena: Ita: ota: wetepe nane halopate Koda:ma:ta: mo Diendaili wanda:hali pa:ta: hande Pi Seliapo Ima: walo ponoyeke I pa:ta: kia:me. Hande Pi Seliapo pa:ta:ta: Ketiso ipika: paelo pua:peke na ya:la: hamoko hala:eki pila:me. ⁹Kutupa wanda:hali paeyao:ma: Koda:ma: a:mbao u hayeke hone peneme yao yaalo pa:la:eki make handena:yeke Ima: walo ponoyeke I pa:ta: kia:me. Hande ala:ta: ala:ta: paeyao wepia wina: la:la: Koda:ma:ta: amba: kiaake hatiki epemeke pa:ta: kone ipika: u hayeke hone a:mbao wia hao hayekeme. ¹⁰Do ekina:yeke piekeme. Dupae. Oli hepeni nane haleme enisolo you haliwekima: make wele pita:la: haliwekima: make mo hande siosi wanda:hali handolo hata: Koda: ipika: ta:ta: ta:ta: piki epeke hone wita:la:eki ame do hande hone wina:yeke piekeme. ¹¹Koda:ma: kutu pieke ekita: ipika: paeya: paapeke na ya:la: hone u hala: ekita: nika: Tekehali Yesu Ketisoma: pina:yeke leekeme. ¹²Koto ekina: nikita: Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea ipiki pa:ta: hone tulao hata:ta: Koda: hala: pa:ta: kina:pao honda: pambolo pua:pa:peke ya:la:me. ¹³Ika: ekina: Ima: do tanda mea pilua: ekita: kota: iki ka:nda:ma: na homa:pa:peke laa Ima: iki honke alome. Iki epeaalo pa:la: ekina: loa:me.

Ketisoma: pukima: homa:la:eki

¹⁴Koto pa:la: ekina: Ima: Apa: pa:ta: tumiki yotuao panda:puniao pilume. ¹⁵Oli hepeni do kenke yaapo pa:ta: haloma: tapake wanda:hali paeyao:ta: nika: ota: bikimanu paeyao:ta: ipiki pa:ta: minoloma:me.

¹⁶Ima: Koda: pa:ta: honke alo ekita: dupae. Ipikita: manda hata: tieke hala: ekina: ipikana:ma: ikita: puki hana: noka:pa honkopu hao hamina:yeke Sipitidi wele tonka:na: kina:yeke honke alome. ¹⁷Kutupa make ikana:ma: hone tulao hamina: Ketisota: ika: puki pa:ta: hao haena:yeke honke alome. Ti pikimanu kenkena: lopa:niaaseme tupu: ikana:ma: make Koda:na: pukima: homa:la:eki pa:ta: ika: pikimanu

lopa:niao haota: ¹⁸Koda:na: wanda:hali paeyao ame^{le} ikana:ma: Ketiso ipika: pukima: homa:la:eki tombomanu wala:la: ekita: petipeke make hokulu make manda make oto nane make handoemena:yeke Ima: yeni pitolome. ¹⁹Ketiso ipika: pukima: homa:la: ekita: hando paeyaapeke na ya:la:eki kone ikana:ma: handemeka:na:ta: epelieke. Kutupa mo hande epeke epeke ale paeyao Koda: ipiki pa:ta: tumbulu bao hala:eki kone iki pa:ta: make tumbulu bao halieke.

²⁰Koda:ma: nika: puki pa:ta: pita:ta: wele pu tiaaso hata:ta: nikana:ma: honke lolo poloma:eki paeyao make nikana:ma: hone ulu poloma:eki paeyao make ota: paeyao ta:pao ipikana:ma: lu ankulao hata: peaapeke ya:la:me. ²¹Kutupiki Koda:ta: siosi wanda:hali paeyao: Yesu Ketiso yaapo ta:ma:ni pea hata:ta: ipika: biki nate paeyao mea a:meiyatiki pa pulu pulu hamana: pea:pa:peke aleo. Kutu pina:e.

Ketiso wanda:halita: Ketisoma: loke kone

4 ¹Ita: Poloma: Tekehalina: e pokaaso ekita: dipula pita: kone iki pa:ta: hone wotu witolo hata: doeki alome. Koda:ma: wi la:la: ekina: iki do tupu: tikitiki yao hapa:peke. ²Homu pea yopu hata:ta: hoto paeyao handeteke hatiki pea:pa:peke. Ika: kone tamba: mu alu alu pilimi ekima:ta: ika: pukima: homelemeeki peneme yao wala:pa:peke. ³Mo hande Sipitidima: homeke tupu: halemeeki wala:la: ekita: hoeyaapa:na: ika: kone a:nda: pelia hata: handeteke hapa:peke. ⁴Loke homeke kone halememe. Kutupa Sipitidi make homeke hala:me. Koda:ma: iki wi la:la: ekina: homeke kone handeteke halememe. ⁵Tekehali homeke make hone tulaasoma:eki homeke make bipitaisi pita:la:eki make homekee. ⁶Kutupa Koda: make homeke hata: niki paeyona: Apa: Tekehali hata: ala:ta: ala:ta: paeyao tukiki pa:ta: hata: hau paeyao pa:ta: ipikana:ma: peao hala:me.

⁷Ketisoma: ula: hone tupu: niki paeyao pa:ta: ta:ta: ta:ta: pikieki amba: ka:la:me. ⁸Mo Baibolo bukama: ala: tupu:

Ota: oli manda a:meiya pulu hata: ipiki ame^{le} dipula haliweki wopu hatuku puata: wanda:hali pa:ta: hala:la: ekimanu haleekeme la:la:me.

⁹Kutupa hande ipikita: manda a:meiya peeke ekita: eki puluekema: piekepe. Doeki pa:ta: ala:me. Titina: amba:la ipiki hola:pa:niao do kenke tukiki nane oto pa:ta: leke hola:pa:niaeylekeme. ¹⁰Kutupa hande hola:pa:niaeyleke hali kone ota: oli manda hepeni pa:ta: a:meiya puata: oli ya kenke yaapo ipika: hala: ekima: tumbaaluekema: peekeme.

¹¹Ipkana:ma: kone wanda:hali pa:ta: hala:la: alemanu dupa haleekeme. Mandaneeki aposolo haliweki haena: laata: mandaneeki hande Pi Selia po wala:la: haliweki haena: laata: mandaneeki Koda:na: pi la: mea hala:la: haliweki haena: laata: mandaneeki pasida haliweki make disa haliweki make haena: la:la:me. ¹²Kutupieke ekima: Koda:na: wanda:hali paeyao

ana:na: kone hata: ipika: e pokaena:yeke piekeme. Kutu pita:la: ekima: Ketiso tapake wanda:halita: daeya: tia pena:yeke pa:la:me. ¹³Kutu pa:la: ekima: niki paeyao homeke tupa: hata:ta: hone tulaasoma:eki make homeke kone Koda: ipika: Eiyeke handoloma:eki make homekeeki kone handulumeke. Kutu puma:ka:na:ta: nikita: keileke haliweki hata: Ketiso hala: tupa: kone halumeke. ¹⁴Koto tupa: haoma:ka:na:ta: nikita: weki wandikisunu leke na halumeke. Hande poma: dawala mea pominolo pita:la: tupa: mandane yayapiki pi aleme haliwekima: ika: ta:ta: piki pi make ika: hone wia makeaaseme ekimanu make wanda:hali walolo hata: hao hoeyaena: alememe. ¹⁵Koto ekita: ana: na pa:la:me. Nikana:ma:ta: pukima: homolo hata: ota: pimanu lomana:e. Kutu puma:ka:na:ta: ota: hau pitolo hata: Yesu ame^{le} mandakena: halumeke. Ipikita: nika: you hata: tieke hala:me. ¹⁶Kutupa nika: lokena: kiki anke paeyao ipiki pa:ta: tunaaloma:me. Mo lokena: hala: alemanu paeyao tuna tuna pea ika: kaukata pea:peke ekimanu pitolo hata: hande loke paeyao daeya tia pulu hata: ipika: kone pukima: homolo epeke tupa: daeta:la:me.

Ketiso pa:ta: panakeeki mina:la:eki

¹⁷Koto ekina: Tekehalina: bikina: Ima: iki pa:ta: do pi tieke wotu alome. Hande pi na miki wanda:hali haleme tupa: na hapa:peke. ¹⁸Mo wanda:halima:ta: ika: hone witeleme ekita: timba: la:pa pulu hata: epeke hone ma:nda: na witelememe. Ikita: hone na wiki kiaaso hata: na mineleme ekima: Koda:na: da:taasa: ekita: na handelememe. ¹⁹Kutu piteleme wanda:halima:ta: yaala:ma: na homeke hoke ekimanu puluekema: taapolo hata: pamba: na piki haumanu pitolo hata: paa putia pulimime.

²⁰Ikana:ma: Ketiso hau sukulu pitolo hamina:ta: koto hau manuta: ma:nda:ma: iki pa:ta: na waleekeme. ²¹Yaka honema:ta: do hande Yesuna: hau ota: ekimanu waleeke ekita: amba: opitolo pelememe. ²²Do ota:eki manuta: dupae. Ika: amba: hata: pimi hau teketa: ota: baapa:peke. Koto ekima:ta: iki hao hoeyaaso hata: mo hande amba: hau teketa: ipika: makeaasa: hone pa:la: haumanu pu tiaaso hata: ipiki kone hao hoeyaaso make iki make hao hoeyatiki piekeme. ²³Koto ekina: panake hone witolo hata: ²⁴hande panake hau teke mea:pa:peke. Koda:ma: do hande panake hau teke wepa:leke handa do panake hau teketa: Koda:na: hau kone ana: pa:la:me. Mo hande panake hau tekema: hali ma:nda: pa:ta: pita: mo halita: tikitiki yao hata: yakopiki hau piki hali haena: lelieke.

²⁵Koto ekina: yayapiki pi ala:eki paapa:peke. Nikita: Ketiso ipika: lokena: tunao homekeeki yolo hata: nika: kame pa:ta: ota: pi la:tiki pulumeke. ²⁶Kutupa make mineke pankemeka:na:ta: kota: pa hoke hau pilimina: yopu handeteke hapa:peke. Nate pambolo haena: mineke panka:la:eki na pitina: lapa:peke. ²⁷Sadanina: pota: ma:nda:

na pilaapa:peke. ²⁸Pake nala: halima: koto hau na piki pa e poka:peke ya:la:me. Ipika: kikima: e epeke tup: pokolo hata: ala:ta: ma:nda: dia:ya:la: wanda:hali pa:ta: mandaneeki haluekema: hone wina:yeke loa:me. ²⁹Hoke pi homeke a:nda: ika: kakema: na leke wanda:hali epeaalo peleme pimanu lapa:peke. Kutupa ika: pita: wanda:halima: opitolo hata: Koda: ipika: pa a:ta:ma: homa:la:eki mina:yeke loa:me. ³⁰Koda: ipika: Holi Sipitidi make ka:nd:a:ma: na homaapa:peke. Do ekina:yeke loa:me. Koda:ma: iki ota: ka:la:pa: tapaaluekema: ipikana:ma: mo Holi Sipitidi pitaala: ekima: tombo amba: wiaala:me. ³¹Ikana:ma: honema: yawa:la:eki make titipu pikieki kuta kone a:mina:la:eki make mineke panka:la:eki make tandapiki pi alemeeki make pi la la pitelemeeki make do hande hoke hone witeleme ekimanu paeyo baota: ³²iki paeyao homu pea hata: ika: kone pukima: homa: alu alu peata: Koda:ma:ta: Ketisoma: peaala: ekina: hone witolo hata: ika: hoke haumanu pa paeyaala: ekina: ikana:ma: make ika:eki kone pa pea alu alu pea:pa:peke.

Paa pu hala: alena: hala:eki

5 ¹Koto ekina: ikita: Koda: ipika: hone pa:la: weki wandiki kone hata: Koda:na: pita:la: hau kone pea:pa:peke. ²Hande Ketisoma: niki pa:ta: pukima: homa:la: tup: ikana:ma: make pukima: homa hapa:peke. Ipikana:ma: Koda: ta:na:ma: homaaso hata: ma:na: lia halo haemeke tup: totopo piki ale leke ipika: da:ta:la:eki kone nika:eki halawaeyekeme.

³Kutupa make iki Koda:na: wanda:hali hata: loke hoeyaasa: haumanu make na tiaake haumanu make pasa:tei pita:la: haumanu make kutu pikieki manuna: pi ma:nda: a:nda: na hotia:pa:peke. ⁴Keke pi make popeke na piki pi make hone na wiki pa pi alemeeki make ota: na leke Koda: pa:ta: keiyae pimanu la:tiki pea:pa:peke. ⁵Do wape pa:la: ekita: Ota:ekie hone wia:pa:peke. Hali epima: loke hoeyaasa:eki make na tiaake hau pita:la:eki make pasa:tei hau pita:la:eki make (mo pasa:tei hau pita:la: ekita: hande toopima: wepia ula: ale pa:ta: yeni hau pita:la: ekima: kone handa:la:me) kutupiki hau pita:la: halita: Koda: Ketiso yaapona: Kilu Tombua Hala: ekina: ota: pua:peke na ya:la:me.

⁶Ma:nda:ma: hone na wiki pimanu alo hata: iki makeaapa:na: wotu handeteke hapa:peke. Koda:na: pi na opitolo hata: hande hoke haumanu pu haleme wanda:hali pa:ta: Koda: ipika: mineke panka:la:eki mo wanda:hali pa:ta: yapilieke. ⁷Koto ekina: kutupiki wanda:hali amele ta:ma:ni pea na hapa:peke. ⁸Amba: titina: ikita: timba: la:pa peeke pa:ta: haemepate ameta: Tekehatalina: wanda:hali haleme ekina: paa pita:la:eki tukiki pa:ta: haleme wanda:hali ana:na: hapa:peke. ⁹Mo hande paa pita:la: ekima: peaasa: hau manuta: dupae. Epeke hau pita:la: ekimanu make tikitiki hau pita:la: ekimanu make ota: hau pita:la: ekimanu make peaasa:me. ¹⁰Tekehali ta:na:ma: homaalo pelemeeki puluekema: weiya

pea:pa:peke. ¹¹ Mo timba: lo pamba:la: pa:ta: hata: napeke na wita:la: alema: handeke haumanu pu haleme wanda:hali ame^{le} na ta:ma:ni pea na hake kutupiki haumanu mo hande paa peaasa: ekima: kone peneme yaena: lapa:peke. ¹² Ika: a:mbao pitelemeeki manuta: wanda:hali yaala:ma: homaapa:na: pi hotia:pa:peke na ya:la:me. ¹³ Hau paeyao pita:la: ekita: mo hande paa pita:la: ekima: peneme yao walea:ka:na:ta: pita:la:eki teke handa:peke ya:la:me. ¹⁴ Kutupa mo hande paa pita:la: ekima: peneme yaasa:eki manuta: paa pita:la:eki kone yelieke. Koto ekina: wape dupa pa:la:me.

U peile halio. Ai tiae. Homa:la:eki mina:pa:lao tiaeka:na:ta: Ketisoma: neke paa pealieke wape pa:la:me.

¹⁵ Koto ekina: epeke tupu: haluekema: wotu handeteke hata: hone na wiki haliweki leke na hake hone wotu witolo hata: hapa:peke. ¹⁶ Nate ma:nda: pa na mina:pa:laake nate paeyao wotu weiya handa:tiki pia:pa:peke. Ame do nate manuna:ta: hokeeki wotu pitelemeke handa loa:me. ¹⁷ Koto ekina: hone na wiki haliweki leke na hake hone wia Tekehalina: hone pa:la:eki handuluekema: pea:pa:peke. ¹⁸ Kutupa hoke ikali naa keaasa: ekima: iki hoeyaapa:na: kotoeki na piki Koda:na: Holi Sipitidima: iki tumbaatiki pita:la:eki muemena: ota: pea:pa:peke. ¹⁹ Kutupa ika: yankekетiti ame^{le} epeke pimanu alo hata: la:tiki pea:pa:peke. Kutupa make mo Baibolona: emeli buka ula: emelimanu make Tekehalina: pi laaso hata: ika: pukima: ta:na:ma: homolo hata: la:tiki pea:pa:peke. ²⁰ Tekehali Yesu Ketisona: bikina: ala:ta: ala:ta: paeyao kit:la: ekina: hoto paeyao nika: Apa: Koda: pa:ta: keiyae pi la:tiki pea:pa:peke.

Hali pa:la: wanda:weki pita: wanda: ma:la: haliweki yaapona:eki

²¹ Ikana:ma: Ketiso pa:ta: paala:ma: homa haleme ekina: ika: kone homu pu alu alu pea hapa:peke. ²² Wanda:wekio hande ika: Tekehali pa:ta: homu pea haleme tupu: ika: haliki titi pa:ta: make homu pea hapa:peke. ²³ Ketisota: hande siosi wanda:halina: you hali pa:la: tupu: halima: ipika: wetekе make koto tupu: handeteke hala:me. Kutupa Ketisoma: mo siosi wanda:halita: ipika: loke tupu: haena: laa niki mea Da:taasa: Hali hala:me. ²⁴ Koto ekina: hande siosi wanda:halima: Ketiso pa:ta: homu pea haleme tupu: wanda:wekima: make ika: haliki titi pa:ta: homu pea hapa:peke ya:la:me.

²⁵ Haliwekio Ketisoma: ipika: siosi wanda:halu pa:ta: pukima: homolo hata: ipika: da:ta:la:eki kone alupaeyeke tupu: ikana:ma: make ika: wanda:weki pa:ta: pukima: homolo hata: hapa:peke. ²⁶ Dupieke ekima: Ketisoma: hande ipika: siosi wanda:halu pima: make ikalima: make wamo peata: Koda:na:eki kone tombo waleekeme. ²⁷ Hande siosi wanda:halita: ipika:eki mea haena: loluekema:ta: wamo pea epeao hakepiki wanda:halu haena: laata: hokeeki na talaake eki a:nda: na piki wanda:halu kone

haena: loluekema: dupiekeme. ²⁸Haliwekima:ta: ika: loke pa:ta: kone hone u haleme tupu: ika: wanda:weki pa:ta: make hone u hapa:peke. Hali epima: ipika: wanda: pa:ta: hone wotu u haya:ka:na:ta: ipiki kone hone wotu wita:la:me. ²⁹⁻³⁰Hali ma:nda:ma: ipika: loke pa:ta: kone kiaaso hata: hone na wiki hau pea:peke na ya:la:me. Dia:me. Ipika: loke ipika: kone handeteke hata: punilieke. Koto tupu: kone Ketisoma: make nikita: ipika: loke tupu: hamonmono ipikana:ma: ipika: siosi wanda:hali puna:la:me. ³¹Mo Baibolo bukama: la:la: tupu: Koto ekina: hali ma:nda:ma: ateke inkiki mina:pa:lao ipika: wanda: yaapo apa:tao hata: ipiliki yaapota: homeke kone halipipikie la:la:me. ³²Do pi tieketa: Baibolo bukama: la kita:la:me. Kutupa yaka honema:ta: Ketiso make ipika: siosi wanda:hali ame:le hala: ekina: la:la:me hone witolopate pa ³³iki pa:ta: make la:la:me laa hone witolome. Koto ekina: haliwekio ikana:ma: ika: loke pa:ta: kone hone witeleme tupu: ika: wanda:weki pa:ta: make hone wia:pa:peke. Kutupa wanda:wekima: make ika: haliki titi pa:ta: homu pea hapa:peke.

Weki wandiki make ateke inkikina: pi la:la:eki

6 ¹Weki wandikio. Tekehaima: waleeke handa ika: apa: ama: yaapona: pi na tunkuliki opua:tiki pea:pa:peke. Kutu pimika:na:ta: titikitiki hau pu halimikie. ²Hande Naka: ama: apa: yaapo pa:ta: homu pea hapeke laa la: wieke pita: Koda:ma: titina: la: wiekeeki make apa:tao dupa leekeme. ³Kutu pika:na:ta: neketa: epeke tupu: koto kenkena: hao hata: naka: bapimanu wotu yopuao halipikie.

⁴Ateke titima: make ika: weki wandikima: mineke pankena: su na tiaake Ketiso hau pitolo hata: walala:eki make titikitiki yaasa:eki make pea:pa:peke.

E pa hameke pokaasa: haliweki make handeteke hala: haliweki make

⁵E pa hameke pokaaseme haliwekio ika: handeteke haleme haliwekina: pi paala:ma: homolo hata: opua:pa:peke. Makeaasa: hau na piki Ketisona: e pokaaseme tupu: opua pea:pa:peke. ⁶Handeteke hala: haliweki ta:na:ma: homaaluekema: mo haliwekina: leke popelekema: hata: homeke na piki Ketisona: e pokaaseme haliweki hata: Koda: ipika: hone pa:la: hau puluekema: honkopu hao pea:pa:peke. ⁷Koto ekina: ikana:ma:ta: kenke haliwekina: e pa hameke pokaasoma:me hone na wiki Tekehaima: e kone pokaasoma:me hone wia ta:na:ma: homolo hata: pokaapa:peke. ⁸Doeki make hone wia:pa:peke. Tekehaima: epeke tupu: e pokaaseme haliweki paeyao pa:ta: yenki epekeeki haliweki. Ma:nda:na: e pa hameke pokaaseme haliweki pa:ta: make ika: e kone pokeleme haliweki pa:ta: make epeke yenki milimikie.

⁹Handeteke haleme haliwekio ikana:ma: make ika: e pokaaseme haliweki pa:ta: paala: tiaake pi na leke epeke tupu: hapa:peke. Doeki

hone wia:pa:peke. Iki make ika: e pokaaseme haliweki make ika: Tekehali tieke homeke kone hepeni nane hala:me. Kutupa ipikana:ma: wanda:hali paeyao pa:ta: homeke hone u hala:me.

Koda:ma: kita:la: alemanu nika: lokena: pambaamana:e

¹⁰Pi paetolo hata: dupa alome. Ikana:ma: Tekehali ta:ma:ni pea hata: ipika: wele pita:la:eki meata: honkopu hao hapa:peke. ¹¹Sadanima: iki makeaasa: ekimanu ikana:ma: daola hata: bepolaluekema:ta: ika: loke a:mbaamena: mo Koda:ma: kita:la: alemanu paeyao mea pambaapa:peke. ¹²Do ekina:yeke loa:me. Nikana:ma: kenke haliweki pa:ta: a:nda: na litoloma:pate oli ya nanema: haleme hoke temokomanu amele make do timba: lo pamba:la: ekina: you hali amele make teke hali pa:ta:manu make mo wele pita:la:eki pa:ta:manu make a:nda: litoloma:me. ¹³Koto ekina: Koda:ma: ika: loke a:mbaamena: kita:la: alemanu ame kone mea pambao hapa:peke. Kutupa hande hoke natemanu ipilie dina:ta: ika: a:nda: tunkuliki haliwekima: iki hoeyaaluekema: limi ala:ta: ikana:ma: ana:na: a:mbao hata: tombona: opolo puata: ika: halimi alena: kone pa tiao hao halimikie.

¹⁴Koto ekina: tiao hata: tikitiki yao hapa:peke. Ika: hako yameleme ekita: ota: hau pita:la:eki yama:pa:peke. Ika: hakoko a:mbaasa: hanka:ta: tikitiki hau pita:la: ekima: a:mbaapa:peke. ¹⁵Kutupa ika: anke dake pambaaseme ekita: hande Koda:ma: ika: a:nda: peliaasa: Pi Seliapota: ai la haluekema: tikitiki yaasa:eki pambaapa:peke. ¹⁶Hanka:ta: hoto paeyao mina pominolo hata: hone tulaasa:eki mina pomua:pa:peke. Kotoeki mina: hata:ta: mo hoke Sadanima: ipika: ti tala: a:ndelimanu pil:a:la: ekita: ana:na: a:mbaalimikie. ¹⁷Kutupa ika: a:nda: you aka:ta: Koda:na: da:taasa:eki kone pambaapa:peke. Kutupa make mo Sipitidi kita:la: kepeteta: pa mo Koda:na: pimanu kone mea miniki hao hapa:peke. ¹⁸Do haumanu paeyaota: Koda:ma: tamba: mina:yeke pitolo hata: yeni pea:tiki pu hapa:peke. Koto mo Sipitidima: walolo haena: hoto paeyao yeni pea:pa:peke. Koto ekina: wotu handeteke hata: soka:la:ma: na homeke Koda:na: wanda:hali paeyao pa:ta: hone witolo hata: hoto paeyao yeni pea:tiki pu hapa:peke. ¹⁹Kutupa yaka biki make yeni pitolo hata: Koda: pa:ta: halatiki pea:pa:peke. Ima:ta: tikitiki yao hata: mo hande Pi Seliapo a:mbao ula: ekimanu handa: wia honkopu hao wala:tiki pionoyeke Koda:ma: kotoeki kina: yeni pea:tiki pea:pa:peke. ²⁰Ita: dipula pita: kone mo hande Koda:na: Pi Seliapo wala:tiki pitolo halie. Koto ekina: do Pi Seliapo honkopu hao walonoyeke yeni pea:tiki pea:pa:peke.

Paeyaaasota: mo pelia:pa:pekee la:la:eki

²¹Nika: kame hande Tekehalinia: e epeke tupu: pokaasa: hali Tikikasima:ta: I haloeki make Ima: pitoloeki iki pa:ta: la kilieke. ²²Ika:

puki hana: noka:paaluekema: nikana:ma: pitoloma: ekimanu paeyao
ipikana:ma: iki la kina:yeke Tikikasi iki pa:ta: ta tapaaso handa:pe.

²³Nika: Apa: Koda:ma: make Tekehali Yesu Ketisoma: make iki pa:ta:
puki lopa:niaasa:eki make pukima: homa:la:eki make hone tulaasa:eki
tonka:na: kia:ka:na:ta: epelieke. ²⁴Kutupa Tekehali Yesu Ketiso pa:ta:
hoto paeyao pukima: homo haleme wanda:hali pa:ta: Koda:ma: ipika: pa
a:ta:ma: homa:la:eki kia:ka:na:ta: epelieke.

Poloma: Pilipai Siosi pa:ta: tapaeyeke wapee

1 ¹I Polo make Timodi dikana:ma: Yesu Ketisona: e pokaaso hata: mo Pilipai nane haleme Koda:na: wanda:hali ika: siosi you haliweki pa:ta: make ika: dikoni haliweki pa:ta: make iki Yesu Ketiso pa:ta: haleme wanda:hali paeyao pa:ta: do wape pea tapaasopa:me. ²Nika: Apa: Koda: pita: nika: Tekehali Yesu Ketiso yaapoma: iki pa:ta: mo a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki make mo puki lopa:niaasa:eki make kina:e.

Poloma: yeni peayekeeki

³Iki hone u moneaaso pita:ma: paeyaota: Ima: Koda: pa:ta: ikina: keiyae pi la:tiki pu halome. ⁴Kutupa ikina: Koda: pa:ta: Ima: yeni peaaso pita:ma:ta: ta:na: pita: hata: peatiki pu halome. ⁵Pa ekipeke mo amba: hande titi panake pa:ta: kone kini pea a:pa ame do natena: Ima: mo Koda:na: Pi Seliapo walono ikana:ma: I tamba: mimi hau manuna: hone witolo hata: loa:me. ⁶Koto ekina: Koda:ma: iki pa:ta: kini pia: eta: Yesu Ketiso ipilie natena: poko paeyaaluekema: ota: pa pokolo ombu halieke hone ulume. Koto pa:la: ekina:ta: ya pukima: iki pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: iki hone u halome. ⁷Koto ta:na:ma: homolo ekita: ota: a:pa:la:me. Do Koda:ma: ka:leke pokolo e seliapota: iki ame^{le} mandakena: apa:tao pokoloma:me. Ame do I dipula pilu pita:ma: make amba: pa pomu haowa: pita:ma: make Ima: mo Koda:na: Pi Seliapota: honkopu haena: loluekema: ya pima: a:nda: litolo hombo peao halo ekita: iki ame^{le} apa:tao hata: pu haloma:me. ⁸Yesuma: wanda:hali pa:ta: pukima: homa:la: tupa: kone iki pa:ta: Ima: make mandake tupa: pukima: homolo hata: iki ame^{le} a:pa haowee hone u halome. Ima: do alo pita: ota: pi aloeki Koda:ma: handa:la:me.

⁹⁻¹⁰Ima: iki pa:ta: dupiki yeni peao halo ekita: Mo yeni peao halo ekita: ikana:ma: ota: epeke titina: hau maleke lia:peke ya:la: ika: pukima: homa:la:eki make ika: ota:eki homeke hone wita:la:eki make ika: honema: teli pita:la:eki make mandakena: daeyolo daeyolo ombu haena: Ima: do yeni peaosome. Koto haumanu iki tukiki pa:ta: daeya:ka:na:ta: mo Ketiso

ipilie natena: ikita: haumanu na pu hoeyao aleta: na piki wanda:hali halimikie. ¹¹Kutu pilie ekima:ta: ika: halemeeki tukiki pa:ta:ta: mo Yesu Ketiso homekema: puemena: lapeke ya:la: hau manuma: iki tukiki pa:ta: tumbaalieke. Iki tumbaeya:ka:na:ta: kota: koto haumata: Koda:na: pi lao yeiya: laalieke.

**Mo Polona: dipula pitieke ekima:ta: Koda:na:
Pi Seliapo kende tupu: wina: leekeeki**

¹² Ya Ketiso yankee tonuo Ima: ya hone pa:la: ekita: iki paeyaoma: mo hande I pa:ta: a:pa pia: ekimanu hone uemena:e. Koto hande hau manuma:ta: mo Koda:na: Pi Seliapo sa:sa: na pita:la:pate ota: kende tupu: wina: ala:me. ¹³Koto ekima:ta: mo hande Sisana: da handeteke haleme a:ndeli miniki haliweki paeyaoma: make pa do haleme wanda:halima: make Ima: Ketisona: e pokaaso hali halo ekina: dipula mea pitalemeke handelememe. ¹⁴Koto mo Ketiso yankee tonu anekema:ta: mo Tekehali hone wotu tulaena: ya dipula pilu ekima:ta: iki wele peaala:me. Koto ekima:ta: ikana:ma: hoto paeyao paala:ma: na homeke pipita: pa pua hata: pi wala:tiki pu halememe.

¹⁵Koto pa:la:pate mo mandane ape ape lo haleme haliwekima:ta: I pa:ta: honditi pitolo hata: Ketisona: pi walo halememe. Pateta: pa mo mandane haliweki ma:nda:ma:ta: epeke hone witolo hata: walo halememe. ¹⁶Ame do loa: haliwekima:ta: mo Pi Seliapota: honkopu haena: loluekema: mo pima: a:nda: litolo hombo peao hala: hauta: Koda:ma: I pa:ta: ka:la:me hone wilimime. Koto ekina: I pa:ta: pukima: homolo hata: mo pi walo halememe. ¹⁷Mo hande amba: titina: loa: haliwekima:ta: Ketisona: bikina: epeke hone na wiki pa ika: biki homeke daeyaluekema: yeke pi walo halememe. Ika: honema:ta: Ima: do dipula pita: ka:nda: mandaneeki mina:e laa pi walo halememe. ¹⁸Koto pa:la:pateta: Ketisona: pita: pia:peke ya:la: pota: ula: tupu: waleme ekina:ta: Ima: ta:na:ma: homolome. Epeke hone witolo pia:ka:na: make o epeke hone na witolo pia:ka:na: make a:pa:la:me. Pina:e. Kutupa Ima: ta:na:ma: homolo ombu halueke.

Pa ekia:nda: epea:ka:na:ta: Ketisona: e poka:peke ekina: waleke wilieke

¹⁹Pa ekipeke mo ikana:ma: yeri peao halemeke mo Yesu Ketisona: temokoma: I tamba: mina:la: ekina: make Ita: dipula da mina:pa:la: pomu halueke hone ulume. ²⁰Ya peawee laa hone tieke pa:la: ekita: mo Ima: pokono Koda:ma: kala: eta: ota: na mina:pa:laake nate paeyao make ota: ame do dipula pilu pita: make ota: pipita: pa pua hapeke yelieke la alome. Kutaata: I homoa:ka:na: make o pa hao haoa:ka:na: make ya halo hau paeyaoma: mo Ketiso yeiya: lao halueke. ²¹Pa hao haoa:ka:na:ta: Ketisona: e pokaapeke ekina: waleke wiliepate homono lemeka:na:ta: pa mo haka:ta:pao wiala:eki mulueke. ²²Koto pa:la:pate pa ya hao halue

ekima:ta: mo epeke e mandaneeki pia:peke ya:ka:na:ta: kota: Ima:ta:
 handoeki maleke lua:pe mone mata:la:me. ²³Ale yaapoma: yola: alu
 pita:la:me. Do kenkena: haloeki mina:pa:lao Ketiso yaapo pua hapeketa:
 hone wotu pa:la:me. Kutupa make do polueke alo ekita: I pa:ta:ta: ota:
 epekeeki ya:la:pate ²⁴Ima: iki tamba: muluekema: pa hao halo ekita: ota:
 tumiki haue. ²⁵Ima: ota: koto hone witolo hata: pa hao halueke hone
 witolome. Ika: Koda: pa:ta: ta:na:ma: homo hone tulaaleemeeki daeyao
 honkopu hao hamena: tamba: muluekema: Ita: iki ame_{le} paa halueke.
²⁶Koto ekina: I mo iki ame_{le} a:pa haluma: ekima:ta: ikana:ma: Ketisona:
 biki yeiya: laasemeeki daeyaena: lelieke.

A:nda: tunkuliki wanda:hali pa:ta: paala:ma: na homa:pa:pekeeki

²⁷Ketisona: Pi Seliapoma: puemena: wala:la: tupu: pu haleme hauta:
 ota: tumiki haue. Kutu pilimipate I epoa:ka:na: make o pa ika: pilimi
 hauna: pi lalimieki opua:ka:na: make kota: ikita: taka:lao haemeka:ta:me
 hone ulueke. Kutupa mo wanda:halima: Ketisona: Pi Seliapo pa:ta:
 hone tulaena: ikana:ma: ota: homeke hone wia hata: tamba: mualualu
 pu haemeka:ta:me hone ulueke. ²⁸Ikana:ma: ika: a:nda: tunkuliki
 wanda:halita: paala:ma: na homeke hoto paeyao aela: bao hapa:peke.
 Ika: aela: baalo peleme ekita: mo a:nda: tunkuliki wanda:hali pa:ta: pate
 hauma: wala:la:eki yelieke. Koto pate hau handolota: ikana:ma: mo iki
 Ketiso wanda:halima: iki ota: bepolaalimikie hone wilimikie. Koda:ma:
 ka:la: wele homekema: bepolao halimikie. ²⁹Ikana:ma: Ketisona: e
 pokawamena: yeke Koda:ma: iki pa:ta: epeke waleke ka:la:me. Do e
 pokawaluekema: pa ika: hone tulaaso ombu halo peleme ekima: dia:
 ya:la:pate pa Ketiso ipika: hauna: ka:nda: make meawaso ombu halimi
 ekima: tonka:na: ipika: e pokalimikie. ³⁰Ameta: ikana:ma: I ame_{le}
 mandakena: ta:ma:ni pea mo a:nda: lita:la: ekina: tunao hapa:peke
 ya:la:me. Mo amba: hande pueke handeme a:nda: kone alome. Kutupa
 ikana:ma: ame mo opiteleme a:nda:ta: koto mandake a:nda: kone pa pu
 halome.

Homu pu alualu pia:pekeeki

2 ¹Ika: Ketiso pa:ta: haleme ekita: iki honkopu hamena: la:la:pe o
 ipika: pukima: homa:la: ekima:ta: ika: hone bamena: la:la:pe o
 ikana:ma: mo Holi Sipitidi ame_{le} ta:ma:ni pea halemepe o ika: kone
 pukima: homolo epeke hau pu alualu pelemepe. ²Kutu pu haleme
 ekina:ta: kota: ika: hone mandake wilimieki tekena: make ika: mandake
 pukima: homa: alualu peleme ekina: make ika: mandake hone peleme
 ekina: make ika: homeke hone wilimi ekina: make kotoeki paeyao:ma:
I ta:na: wopu homa: tiaamena: iki sutiasome. ³Kutupa make naka:
 honumake homeke hone witolo o honumake hau o handaena: hau

ma:nda: na pea:pa:peke. Kotoeki na pikita: iki paeyao homu pu alualu pea hata: ma:nda: pa:ta: ika: hauma:ta: nika: hau lombei pa:la:me laa hone u hapa:peke. ⁴Koto ekina:ta: pa naka:eki homeke hone witolo ma:nda:na: ekita: naka: leke tankema: na handeke wopu hone wia handeteke ha alualu pea:pa:peke.

Ketisoma: homu pea hayeke ekima: Koda:ma: ipika: yeiya: laeyekeeki

⁵Ika: honema: pu haleme hau manuta: mo hande Yesu Ketiso ipika: honema: pu hayeke hau leke kone pia:pa:peke aleee.

⁶Yesuma:ta: ipika: ateke Koda:na: hau leke kone pu hayekepate pa ipikana:ma: Ya Apa: tupa: hapeke ekita: ya welema: pa:ta:la: mulueke hone na wiekeme.

⁷Koto hau na pikita: ipika: honema: hone pieke ekina: hata: hande Apa: tupa: hapeke ekita: pa wina: kone do kenkena: ma:nda:na: e pokaaso halina: hau leke miekeme. Kutupa ipikita: kenke hali leke a:paata: kenke hali tupa: hayekeme.

⁸Kutupa ipikana:ma: ipiki kone homu pea hata: mo homolo polo pieke ekina: na kiake mea homeekeme. Hande ipikana:ma: a:ka:tei wapepiki tina: homeeke ekina: loa:me.

⁹Koto haumanu piekeeki tekena:ta: Koda:ma: Yesuta: ota: paeyaona: titina: hali haena: mea a:meiyao ota: biki paeyao lombeipiki biki kone haleekeme.

¹⁰Koto ekina:ta: Yesu yeiya: laaluekema:ta: hepeni nane haleme ale manuma: make do kenke nane haleme ale manuma: make o kenke oto nane haleme ale manuma: make kotoeki paeyaoma:ta: ipiki pa:ta: tumiki yotu hao panda: pilimikie.

¹¹Kutupa mo Ateke hala: Koda:na: biki yeiya: laaluekema: iki paeyaoma: paeyao opina: peneme yaaso hata: Yesu Ketiso ipiki homeketa: ota: Tekehale laa lelimikie.

Do kenkena: paa peaasa: wanda:hali

¹²Ya yankee tonuo. Hande Ima: iki amele mandake haoma: pita:ma:ta: ya kakena: homo haeme ekita: epea:pate ameta: I iki amele na halo dina: ya kakena: pa homo halimi ekita: kota: koto ekita: ota: titina: haue. Ika: Ketiso haleme ekita: paala:ma: make pututuma: homolo hata: pu paeyaaluekema: hone wopu u hapa:peke. ¹³Kota: pa ekipeke Koda:ma:ta: ikana:ma: ipika: hone pa:la: hau pulu pa:la:eki peawaluekema: ika: hone pina:yeke ika: tukiki pa:ta: e pokolo ombu hala:me. ¹⁴⁻¹⁵Do kenkena: hoihoi piki hoke hau pu haleme wanda:hali tukiki pa:ta: hata: ikita: hoke haumanu na talo yako pea Koda:na: tikitiki piki wekiwandiki haluekema:ta: ika: hau paeyaona: la la pu ape ape na leke hao hapa:peke. Mo hande hoihoi piki wanda:hali pa:ta: mo hande deto hala: pi la halolo

hata:ta: ikit: oli hande hombulanka: to hala: tupa: hapa:peke ale.

¹⁶Koto hau a:nda: pimikina:ta: kota: Ima: ikina: Ketisona: paa epolo pa:la: natena: ya paleke na hake halo polo ekina: teke wilieke. Kota: pa eki peke ikana:ma: koto peleme ekima:ta: ya pokoa: eta: pa hameke e na pokea: ya:ka:ta:me lolo pelemeeki walieke.

¹⁷Koda: pa:ta: lia halo haemeke tupa: ikana:ma: make ika: Koda: pa:ta: hone tulaleme ekima:ta: koto tupa: kone pu halememe. Koto pu halemeeki mandaata: eki a:nda: pitolo ya we holaemeka:na:ta: kota: ta:na:ma: homolome. Pina:e. Koto ekina:ta: Ima: iki amele mandakena: ta:na:ma: homoloma:me. ¹⁸Ikana:ma: make koto tupa: ta:na:ma: homolo hata: I amele mandakena: ta:na:ma: homa:pa:peke.

Timodi tapaalo piekeeki

¹⁹Ika: pimanu a:pa moka:lalieeki opitolo hata: I sa:sa: peaena: mo Tekehali Yesu ipika: hone pa:lekeya:ka:na:ta: kota: hosiki hao Timodi iki pa:ta: tapaaluekema: hone witolome. ²⁰⁻²¹Mandane wanda:hali paeyaoma:ta: ika: honumake honumake hone homeke u halemepate pa mo Yesu Ketisoma: pulu pa:la: ekita: hone na u halememe. Kutu pu halemepate Timodima: homeke homeketa: Ima: witolo hone mandake witolo hata: iki pa:ta: a:ta:ma: homa hao hala:me. ²²Ikana:ma: make Timodita: handolota: ota: epeke halie la handelememe. Kutupa make a:tala: leke hata: Timodi dikana:ma: Koda:na: Pi Seliapo daeyaena: poko hapa: eta: hone wilimime. ²³Kutaata: pa titina: amba:la I pa:ta: epolo pa:la: hau manuta: eki haumanu ipiliepe la handata: kota: ipikita: iki pa:ta: ai epena: tapaaluekema: hone witolome. ²⁴Kutupa make Tekehalima: I pa:ta: waleke kia:ka:na:ta: iki handuluekema: I make hosiki hao ipulueke.

Epa:pototaitisi tapaali pieke pi

²⁵Ya honema:ta: nika: Ketiso yankee Epa:pototaitisi iki nane epena: ota: tapaapeke ya:la:me hone ulume. Ipi kita: I yaapo mandakena: Koda:na: e pokaaso hata: mo Pi Seliapo hoeyaama:na: sa:sa: pitolo hata: haopa:me. Kutupa ipikita: I tamba: muluekema: ika: pi lawaasa: hali make haya:me. ²⁶Ipi kana:ma: iki ai handuluekema: hone wotu u hala:me. Kutupa ipiki yeni haasa:me pi opelemeeki opitolo hata: ipikana:ma: puki tandama: homa:la:me. ²⁷Ota:e ipikita: yeni tieke mea ota: teke pa:ta: homea:pate Koda:ma: ipiki pa:ta: a:ta:ma: homea:me. Pa ipiki homeke dia:ya:pate Koda:ma: Ima: puki tanda ma:nda:ma: na homonoyeke I pa:ta: make a:ta:ma: homea:me. ²⁸Koto pia: ekina:ta: Ima: ipikita: iki pa:ta: tapaaluekema: hone tieke wotu pa:la:me. Kutaata: ikana:ma: ipiki paa ipilieki handolota: ta:na:ma: paa homilimikie kutupa ya ka:nda:ma: homoloeki make pa paeyaalieke. ²⁹Koto ekina: ikana:ma:

ipikita: nika: yankekeo laa ta:na:ma: wopu homa mo Tekehalina:
 bikina: handa mea:pa:peke. Koto ekina:ta: ipikana:ma: pia: hau tupu: pu
 haleme wanda:hali paeyao pa:ta: hone wopu u hapa:peke. ³⁰Ketisona:
 e pokaaluekema: hone witolo hata:ta: ipiki homaapa:na: hone na
 wieke ekima: ipikita: tekepa:ta: homeekepate piekeme. Kutupiki hauta:
 ikana:ma: I tamba: mea:pa:peke na ya:la: ekita: ipikana:ma: pealuekema:
 piekeme.

Ota: tikitiki hasa: hau

3 ¹Ya Ketiso yankeke tonuo. Ya pi lo paeyaaluekema:ta: dupa
 alone. Ikana:ma: mo Tekehali pa:ta: tunao hata:ta: ta:na:ma: homo
 hapa:peke. Amba: hande wape pu:eki paa wape puluekema: soka:la:
 na pa:la:pate iki lopaama:na: sa:sas: pina:e hone witolo ekina: paa wape
 pitolome.

²Koto ekina: mo kikama: leke hoke haumanu puluekema: taapolo hata:
 mo wanda:halina: loke yonkeleke kialuekema: hoto paeyao hone u haleme
 haliwekima:ta: iki hoeyaama:na: wopu handeteke hapa:peke. ³Mo hau
 pu haleme haliweki dia:ya:la: pateta: nikita: mo ota: sekemesaisi hauta:
 mea haloma:me. Pa ekipape. Nikita: Koda:na: yakopiki temokoma: tamba:
 minolo haena: Koda: pa:ta: yeni pu haloma:me. Kutupata: Yesu Ketiso
 pa:ta: tunao hata: paleke na hao haloma:me. Kutupa make mo nika:
 manda loke nina: peaaseme haumanu pa:ta: hone ota: homeke a:nda: ti
 lao na haloma:me. ⁴Ima:ta: koto haumanu pa:ta: ota: hone ti lao hapeke
 ya:la:me. Pa ekipeke alo. Ma:nda: epima: mo manda loke nina: peaasa:
 hau pa:ta: hone ti lao hapeke ya:la:me hone wia:ka:na:ta: Ima:ta: ipiki ota:
 ankulapeke ya:la:me hone witolome. ⁵Ya mendieke nate pula: homeke
 yapeeke dina: I sekemesaisi hau peaemekeme. Ita: ota: Isulai hali hano
 Isulai nane mendiekeme. Ita: Benisaminina: tapakee. Kutupa ya apa:na:
 atekena: ateketa: mo Hibulu haliweki homeke haemekeme. Hande Diu
 wanda:halina: pi ula: ekimanu miniki haasa: ekina: pi hotuma:ka:na:ta:
 kota: Ita: Pa:tisi hali haowa:me. ⁶Kutupa Koda:na: hau puluekema: hone
 wopu witolo hata: Ima: mo siosi wanda:hali pa:ta: tanda hala:tiki pu
 haowa:me. Homekema: mo hande pi ula:eki paeyao miniki haasa: hauma:
 tikitiki haasa: hali hapeke ya:ka:na:ta: kota: Ima:ta: hau ma:nda: na pu
 hoeyaowa:me. ⁷Koto pa:la:pate Ima: Ketiso pa:ta: hone tulaaluekema:
 yeke mo hande ya biki wia: alemanu paeyao: ameta: pa aleee hone
 ulume. ⁸Koto alemanu homeke dia:ya:la:pate pa ya pu haowa: hau
 paeyao tapaota: ota: pa aleee hone witolome. Pa ekipeke. Mo ota: titina:
 hauta: ya Tekehali Yesu Ketiso handuluekema: yeke alone. Ita: ipika: e
 pokaasa: hali homeke haluekema: yeke ya pu haowa: hau paeyao kiao
 baowa:me. Ketiso ya Tekehali haena: ta:ma:ni pea haluekema: yeke mo
 hande hau paeyao: pa mo pa tana baasa: punku piki alemanue hone

witolome. ⁹Koto ekina: mo tikitiki yao hala: ekita: ya kone na polome. Hande Mosesima: mieke Lo Pimanu opua pu hao mea:peke ya:la: ekima: na polome laa loa:me. Mo Koda:ma: Yesu Ketiso pa:ta: hone tulaasome wanda:hali pa:ta: ku hala tikitiki yao hala: ekita: ame molome. Do tikitiki yao haasa: ekina: teketa: hone tulaasa:ekie. ¹⁰Ya hone pa:la:eki homeketa: ota: Ketiso handuluekema: hone pa:la:me. Koto hone pa:la: ekita: Ketiso ipika: tiala: wele pa:la:eki muluekema: make ipikana:ma: tanda mieke tupu: muluekema: make kutupa Ketiso homeeke tupu: I make mandake tupu: homuluekema: hone pa:la:me. ¹¹Dupitolo hata:ta: ya homulue ekita: Koda:ma: bepolao I paa mea tialieke hone witolo ya hone ti lao halome.

Tombo muluekema: aiya pua:peke hau

¹²Ima: koto haumanu paeyao: ana:na: ana:lao amba: mea hata: Ita: ana: pa:la:me pi na alome. Ima: mo kita:la: epeke ale miono Yesu Ketisoma: I mea hala: ekina: Ima: koto ale muluekema: honkopu pa haaso ombu halome. ¹³Ya yankeeke tonuo. Ima:ta: ota: alome ya honema: mo hande hauta: ai na molome hone witolopate pa dupiki hau homeke pitolome ya putia epoa: haumanu paeyao hone yonka:lao mina:pa:laapa:laa pua:tiki mo mulu polo ale muluekema: honkopu hoke hao pulume. ¹⁴Koto ekina:ta: mo hotonelina: yenki muluekema: Ima: mo tombo hala: pa:ta: tikitiki aiya pulume. Do ekina: alome. Oli hepeni nane hao hapekeeki miono Koda:ma: Yesu Ketiso pa:ta: yama: I wi la:la: ekina: alome.

¹⁵Niki tukiki pa:ta: taka:lake temoko pila: wanda:hali nikana:ma:ta: kutupiki haumanu pa:ta: homeke hone u hamana: pea:peke aleo. Koto pa:la:pate do wape tapaaso wanda:hali iki ma:nda: epima: koto piki haumanu pa:ta: ta:ta: ta:tiki hone wimika:na:ta: kota: Koda:ma: ika: hone tikitiki yao u tialieke. ¹⁶Eki hau puma:ka:na:ta: mo amba: mea putia epoma: hau tupu: kone ame do ane make koto hau tupu: kone pua:tiki pomana:e.

¹⁷Ya yankeeke tonuo. Ikana:ma: Ima: pitolo hau hondo hapa:peke. Mo hande puemena: waloma: tikitiki haumanu pu haleme wanda:halina: epeke haumanu ikana:ma: handa honduluekema:ta: hone wopu u hapa:peke. ¹⁸Ame do lolo polo pita: Ima: amba: iki pa:ta: hoto eleke eleke wopu la ku haowa:pate ameta: Ima: e alo alo hata: paa ta la kitolo handa:e. Mandane wanda:hali ika: pu haleme hauma: kone mo a:ka:tei wapepiki ti manda Ketiso homa:la:eki pa:ta: ikita: a:nda: tunkulao haena: lo haleme. ¹⁹Koto wanda:halima:ta: ika: lokena: hone pa:la: ekimanu teliolo hata: panda: puniao haleme ekina: ikita: ti to hala: pa:ta: pua hao halimikie. Mo ika: yaaloma: homa:pa:peke ya:la: hau pu halemeeki pa:ta: hakoko lu halememe. Kutupa ikana:ma: pa do kenkena: hau pu haleme wanda:halina: hau leke pu halememe. ²⁰Koto pa:la:pateta: nikita: hepeni kenkena: teke

wanda:hali hata: nika: pa:ta:la:la: Tekehali Yesu Ketiso oli hepeni nanema: epena: yeke ta:na: lulu hata: yu wia haloma:me. ²¹ Ipirana:ma:ta: mo nika: dete piki tande polo pa:la: loke manuta: mo ipika: ota: ta:ta: piki pa:a pupapeke lokema: handekeeki topo peao hawalieke. Koto hauta: mo ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao lu tumbapeke ya:la: welema: peawalieke.

Pea:peke ya:la: haumanu

4 ¹ Ya yankee tonuo. Ikana:ma: Ima: hande loa: pimanu paeyao hone witolo hata: ika: mo Tekehali pa:ta: haleme ekita: ota: takalao hao hapa:peke. O ya yankee tonuo. Ikita: ya puki piki wanda:halie. Ima: iki ame:le mandakena: haluekema: hone wopu pa:la:me. Ikana:ma: I ta:na:ma: homa: tiao halememe. Ima: make iki pa:ta: paleke na hao halome.

² Yuodia neke make o Sindiki neke make Ima: alo pi opua:pe. Ipirikana:ma: Ketiso hakila: hata:ta: hone homeke u hapena: Ima: ipiliki hone u tiaasome. ³ Kutupa ya Ketiso ta:ma:ni epekeo. Neke pa:ta: make mo wanda: yaopoma: hone homeke wina: tamba: mia:peke alome. Pa ekipeke mo wanda: yaapo make Ka:lemiti make mo ya e mandake pokoloma: wanda:hali paeyao:tonka:na: mo Ketisona: Pi Seliapota: peo lao daeyaena:yeke Ima: iki ame:le weleke we wopu pea e tieke pokoma:me. Koto wanda:halina: biki paeyao: mo Koda:na: deto hala: tapakena: biki ula: bukana: wape pa ula:me.

⁴ Ika: Tekehali pa:ta: haleme ekina:ta: hoto paeyao ta:na:ma: homu hapa:peke. Paa make alome. Ta:na:ma: homu hapa:peke.

⁵ Wanda:hali paeyao pa:ta: ika: pilimi hau manuma:ta: ika: homu piki hau walo hapa:peke. Mo Tekehali: niki teke pa:ta: hala:me. ⁶ Ala:ta: ala:ta: paeyao pa:ta: hone witeleme ekina: ka:nda:ma: homolo na yoko hapa:peke. Kotoeki na pikita: hoto ma:nda: a:nda: Koda: pa:ta: yeni pimika:na:ta: ika: mia:peke ya:la: alemanu kina: keiyae alo hata: honke lo hapa:peke. ⁷ Koto ekina: ikana:ma: Yesu Ketiso ame:le tunao haseme ekina:ta: mo wanda:halina: hone wilimieki ota: lombeipiki Koda:na: puki lopaasa: ekima: ika: hone puki yaapo hoeyaama:na: epeke tup: handeteke hao halieke.

⁸ Ya yankee tonuo. Ya paeyaso pita: dupa alome. Ika: honema: mo epeke hau pita:la: haumanu make mo yeiya: lapeke ya:la: haumanu make kota: haumanu homeke hone u moneao hapa:peke. Dupiki hauna: loa:me. Ota: hau pita:la:eki leke tendepiki hau pita:la:eki tikitiki hau pita:la:eki aleta: ma:nda: na taleke hau pita:la:eki hau seliapo seliapo pita:la:eki yole hau pita:la: ekimanu make koto haumanu paeyao homeke hone u hamena: alome. ⁹ Mo hande Ima: la kueke opua mimi mana: pi manuta: ota: pu hapa:peke. Ya pima: loeke opimi tup: make ya hauma: pueke handeme tup: make ota: pu hapa:peke. Koto ekina: mo nika: puki lopao hamono lo hala: Koda:ta: iki ame:le hao halieke.

Ika: pa halemeke ale mea keiyae leeke pi

¹⁰O Ima: mo Tekehali pa:ta: halo ekina:ta: ta:na: tiekema: wopu homolome. Pa ekipeke. Mo nate eleke eleke wopu paeya: hoki naneta: ikana:ma: I pa:ta: ika: a:ta:ma: homelemeeki paa waluekema: pota: handa: wimika:ta:me. Ikana:ma: I hone yonka:laememe pi na alopate pa mo ika: a:ta:ma: homelemeeki wala:peke pota: na handa: witolo pia:ka:ta:me alome. ¹¹Kutupa Ima: honumake hali halome hone witolo hata: do pi na alome. Pa ekipeke. Mo ya halo ta:ta: ta:ta: piki tupa: paeyaona: ta:na:ma: homuluekema: hone ulume. ¹²Mo miniki hapeke ya:la: alemanu ota: dia:ya:la: hau pita: mo aneke hapu haka:ta:pao miniki hapeke ya:la: hau yaapota: I pa:ta: epeeke pea handa hone ulume. Ima: aneke hapu noluekema: make tea:ma: homuluekema: make aneke hapu haka:ta:pao wia haluekema: make hosikieki siki wia haluekema: make nate ma:nda: epina: Ima: hando pa:ta: hata: do hau paeyaota: handa halo ekina: ta:na:ma: homuluekema: hone witolome. ¹³Do hau paeyaota: Ketisoma: ka:la: welema: bepolatia a:pa polome.

¹⁴Koto polopateta: mo ikana:ma: ya ka:nda:ma: homoa: ekimanu tamba: mimi ekita: ota: epeke hau pimime. ¹⁵Iki Pilipai wanda:halima:ta: Ima: amba: hande Ketisona: Pi Seliapo waloa:ta: mo hande Ma:sedonia mina:pa:lao poa: dina: koto pita:ma: siosi tapake ma:nda:ma: dia:ya:pate ikana:ma: homeke I tamba: mumu:me laa ota: hone witolo pitememe. Siosi tapake ma:nda:ma: ika: manima: I ota: na tamba: mimipate ikana:ma: homeke koto hau pimime. ¹⁶I mo Desalonaika hata: hoto yaapo a:nda: I mani dia:ya: dina:ta: ikana:ma: I tamba: muluekema: tapaatiki pu haememe. ¹⁷Ika: pa hameke kiteleme alemanu muluekema: pa na weitolo pateta: pa mo oli hepeni nane ika: epeke haumanu pitelemeeki dimina:la:eki haka:ta:pawao wiaena:yeke hone pa:leke handa iki pa:ta: waleke kitolo alome. ¹⁸Do wapena: alo pita: mo hande ikana:ma: kimi alemanu molo ekina: iki pa:ta: keiyae pi alome Ima: haka:ta:pao molo ekita: ana:e alome. Ameta: mo hande Epa:pototaitisima: ika: pa kiteleme alemanu paeyao mea a:paeyeke handa ya wia halo polo ale manuta: ana:na: molome. Koto pa keleme ale manuta: Koda: pa:ta: totopo yolepiki hal:a:la: alema: handa:la:me. Kutupa Koda:ma: kutupiki alemanu minolota: ta:na:ma: homa:la:me. ¹⁹Ya Tekehali Koda:ma: ipika: ota: aneke hapu haka:ta:pao ula: ale manuma: ika: wia hapu:peke ya:la: alemanu paeyaota: Yesu Ketiso pa:ta: yama: ana:lao ku halieke. ²⁰Nate paeyao nika: Apa: Koda: yeiya: yeiya: lao hamana:e. Kutu pina:e.

²¹Ketiso pa:ta: haleme Koda:na: wanda:hal iki paeyao Ima: iki hone witolo hata: a:taloe la:neasome. Do I ame^{le} mandake haleme Ketiso yankeeke tonuma: make iki pa:ta: a:taloe la:neasememe. ²²Kutupa do haleme Koda:na: wanda:hal paeyao ma: make iki pa:ta: a:taloe

la:neaasemepate mo Sisana: da pa:ta: haleme Ketiso wanda:halima:ta:
a:taloe pi ota: wopu la:neaasememe. ²³Koto ekina: Tekehali Yesu
Ketisona: a:ta:ma: homo tamba: mina:la:eki iki homeke homeke amele
nate paeyao u haena:e alome.

Poloma: Kolosi Siosi pa:ta: tapaeyeke wapee

1 ¹Ita: Poloma: mo hande Koda:na: hone pa:la: ekina: Yesu Ketisona: aposolo hali hata: make nika: kame Timodi dikana:ma: do tameiya: a:paasopa:me. ²Mo Kolosi nane haleme Koda:na: wanda:hali Ketiso pa:ta: hata: ki hone na wiki pa putia pu haleme kametonu iki pa:ta: tapaasopa:me. Nika: Apa: Koda:ma: iki pa:ta: a:ta:ma: homolo tamba: mina:la:eki make puki lopa:niaasa:eki make kina:e.

Keiyae alo yeni pita:la:eki

³Nikana:ma: ikina: yeni peaasota: nika: Tekehali Yesu Ketisona: Ateke Koda: pa:ta: hoto paeyao keiyae lo haloma:me. ⁴Pa ekipeke. Ikana:ma: Yesu Ketiso pa:ta: hone tulaleemeeki make mo Koda:na: wanda:hali paeyao pa:ta: pukima: homo halemeeki opu hao loma:me. ⁵Mo hande ota: pita: hande Epeke Pi Seliapo iki pa:ta: titina: epea: dina: kone mo pima: kulu pa:la: hone ti laala: ekita: opimime. Koto ekina:ta: ika: hone tulaaleemeeki pita: pukima: homeleemeeki yaapona: teketa: mo ika: hone ti laaleemeeki pa:ta: ula:me. Kutupa do ika: hone ti laaleme ekita: oli hepeni nane amu pea wiawala:me.

⁶Mo Pi Seliapoma:ta: mo kenke honiki honiki paeyao pa:ta: putupolo hata: kiliki a:etolo ombu hala:me. Do homeke Pi Seliapota: ikana:ma: Koda:na: a:ta:ma: homolo tamba: mina:la:eki titina: opimi natena: pia: tupa: kone kini pea a:pa ame do teke handa: wilimi natena: make pa a:etolo ombu hala:me. ⁷Ikana:ma: Koda:na: a:ta:ma: homolo tamba: mina:la: ekina: pita: nika: mandake e pokaasa: hali Epa:petasi pa:ta: mimime. Ipirita: diki tamba: minolo hata: kima: na homeke Ketisona: e epeke tupa: pokaasa: halie. ⁸Ipirana:ma: mo Sipitidima: iki pa:ta: ka:la: pukima: homa:la: ekita: niki pa:ta: la ka:la:me.

⁹Do ekina: yeke ikina: ota: opua mupa: natena: kone kini pea a:pa ame make hoto paeyao yeni peao ombu halopa:me. Koda:na: hone pa:la: tupa: hone wita:la: ekita: ipika: Sipitidima: ku hala: hone lenkena: pea wita:la:eki pita: hone wopu wita:la:eki yaapona: hau paeyao pa:ta: yama:

iki pa:ta: tumbaena:yeke Koda: pa:ta: yeni peaatiki pu halopa:me. ¹⁰Kutu pia:ka:na:ta: ikita: mo Koda: ipika: hone pa:la: tupu: hata: hoto paeyao ipiki ta:na:ma: homa:tiaasa: hau homeke pu halimikie. Ika: halimi pa:ta:ta: epeke haumanu opolo ipulu hata: ikita: Koda: hone wopu witelemeeki pa:ta: daelimikie. ¹¹⁻¹²Kutupa ikita: ipika: ota: paa piki wele pa:ta: ipula: honkopu ana:na: kone haemeka:na:ta: mo hau paeyao pa:ta:ta: homu pea yu wia hata: da_ola hamena:e laa honke alopa:me. Kutupa ta:na: lulu hata: Apa: pa:ta: keiyae lapa:peke. Ipkana:ma: oli pa_ana: kilu tumbua hala:eki pa:ta: ipika: wanda:hali mina:yeke wiala: ekina: putupiliki ma:nda: muemena:yeke iki ana: pealeke loa:me. ¹³Ipkana:ma: niki timba: leke ekina: honkopu pa:ta: haoma:eki pa:ta: pa:ta:la: mea a:pa mo ipika: Eiyekena: kilu tumbua hala:eki pa:ta: hatuku epea:me. ¹⁴Ipkana:ma:ta: niki ka:la:pa: tapaala:me. Kotota: nika: hoke hau paeyawala:me laa loa:me.

Ketisona: e poka:la:eki pita: hala:eki yaapo

¹⁵Ketisota: mo na handa:peke Koda:ma: handeke nono pa:la: hali konee. Ipkita: mupeke weki hata: Koda:ma: wa:pa:la: ale paeyota: ipikana:ma: lu tumbaala:me. ¹⁶Kutupa oli ya do kenke yaapo pa:ta: handoloma: ale pita: na handoloma: alemanu paeyao make mo wele wopupiki temokomanu make kini haliweki make kapomani haliweki make handeteke hala: haliweki make paeyao tapaota: Koda:ma: Ketiso pa:ta: yama: wepiekeme. Koda:ma: do ale paeyao Ketiso ipika:eki wina:e laa ipiki pa:ta: yama: wepiekeme. ¹⁷Ketisota: ale paeyao ai na wepiki haena: kone pa hayekeme. Kutupa ipiki ame_{le} mo ale paeyao ika: da panda: mina: la:la:me.

¹⁸Ipikita: ipika: lokena: you halie. Mo siosina: loa:me. Ipikita: mo lokena: da:ta:la: ekina: tekee. Ipkita: mupeke weki hata: homekepate paa mea tiaeyeke ekita: ipiki homeke mo ale paeyaona: titina: hali haena:yeke piekeme. ¹⁹Koda: ipika: hone pieke ekina: kone mo Eiyeketa: ota: Koda: ipikima: kone handena: leekeme. ²⁰Eiyeketa: a:ka:tei wape piki ti manda homena: leeke ekima: oli ya do kenkena: oli ya nane ula: alemanu paeyao paa la:ka:la ipiki ame_{le} a:pa ta:ma:ni pina: hone wiekeme. Koda:ma: a:nda: peliayeke ekita: ipika: Eiyeketa: a:ka:tei wape piki ti manda homena: leeke ekima: oli ya do kenkena: oli ya nane ula: alemanu paeyao paa la:ka:la ipiki ame_{le} a:pa ta:ma:ni pina: leekeme.

²¹Ambo: a:nda:ta: ika: pimi hoke hau manuma: make wimi hoke hone manuma: make ikita: Koda: teke pa:ta: na hake ipika: a:nda: tunkuliki wanda:hali haememe. ²²Pate ameta: ipika: Eiyeketa: kenke hali tupu: homa:la: ekima:ta: Koda:ma: ikita: ipika: yankeke tonu hamena: la:la:me. Ikita: ipika: leke popelekema: eki a:nda: na piki wanda:hali leke hake peao yako pealuekema: pa:la:me. ²³Koto pa:la:pate ikana:ma:ta: mo da_ola pelia hala: ekina: hata: honkopu hao kima: na homeke pa putia pua:pa:peke. Kutupa ikita: ika: mo hande waloma: Pi Seliapo opimi natena: mimi

hone ti laasemeeki pa:ta:ta: aleta: ma:nda:ma: iki wato baena: waleke na hala:pa:peke. I Polota: do Pi Seliapona: pa hameke e pokaasa: hali haowa:me. Do Pi Seliapota: mo kenke honiki paeyao pa:ta: haleme wanda:hali pa:ta: wala:la: pina: loa:me.

Polota: Siosina: pa hameke e pokaasa: hali

²⁴Koto ekina: ameta: Ita: mo ikina: tanda minolo ekina: ta:na:ma: homolome. Yaka lokema: tanda minolo ekita: mo hande Ketisoma: ipika: loke mo siosina:eki peaaso mieke tanda putupiliki u pelia hala: ekita: Ima: paeyaaluekema: tamba: minolo loa:me. ²⁵Kutupa Koda:ma: Ita: siosina: pa hameke e pokaaso hali hano laa ipikana:ma: dupiki e ika: epeke hauna: peano la:la:me. Do eta: mo hande ipika: pi anekema: walawano ala:ekie. ²⁶Do pita: amba: hatia epemeke wanda:hali paeyao pa:ta:ta: a:mbao wiekepate ameta: ipika: wanda:hali pa:ta: peneme yaala:me. ²⁷Koda:na: pulueke hone ula: ekita: ipika: a:mbao ula: ekita: ipika: wanda:halima: hone wina:e hone wita:la:me. Do napeke wia seliapo piki a:mbao ula: ekita: paeyao:ma: hone wina: ula: ekina: loa:me. Do a:mbao ula: ekita: Ketisota: iki pa:ta: hala:me. Koto ekina:ta: ikita: Koda:na: paa pa:ta: pua halimikie la ala:me. ²⁸Doeki tekena:ta: nikana:ma:ta: paeyao pa:ta: Ketiso walo haloma:me. Nika: hone u lenkena: pea witoloma:eki manuma:ta: mo wanda:hali pa:ta: kinki pitolo hata: walo haloma:me. Dupuluekema: yeketa: nikana:ma:ta: iki paeyao siki homeke homeke lo ku hata: Ketiso yaapo ta:ma:ni pea Koda:na: leke popelekena: hatuku ipuluekema: pitoloma:me. ²⁹Doeki pu paeyaaluekema: a: yeketa: do I pa:ta: e poka:la: Ketisoma: kita:la: wele wopu piki honkopuma:ta: kima: na homeke a:ka:li apa:la: mea baatia pulu honkopu hao e poko halome.

2 ¹Ikina: make mo Laodisia wanda:halina: make mo I hone na wilimi mandane wanda:halina: make iki paeyona: Ima: honkopu tieke hao e pokaaloeki iki la kionoe. ²Ima: doeki pitolo ekita: mo wanda:halima: pukima: homa: alualu pitolo hata: puki hana: noka:pa:la: ekima: tumbina: lena: loluekema: pitolome. Do pitolo ekita: ikana:ma: ota: tikitiki piki hone wita:la:eki pa:ta: yama: a:pa:la: hone tulaaseme honkopu muemena: loa:me. Do hau pimika:na:ta: Koda:na: a:mbao ula:eki handilimikie. Do ekita: Ketiso ipiki konee. ³Ipkita: mo Koda: pa:ta: a:mbao ula: hone lenkena: pea wita:la: ekimanu pita: hone wopu wita:la: ekimanu paeyao hamekena: ke lao wala:la: halie.

⁴Koto ekina: Ima: iki la kitolo ekita: ma:nda:ma: yayapiki puki napeke pi manuma: iki na makeaena: lapa:peke. Koto pi manuta: ota: epeke nonopiki pina: kone loa:me. ⁵Ita: manda loketa: iki ame_{le} na halopate kone pa sипитиди nanema:ta: iki ame_{le} halome. Kutupa ika: Ketiso pa:ta: hone tulao da_gla hata: epeke tupu: kake nao pitelemeeki handolo hata: Ita: ta:na:ma: homolome.

Ketiso pa:ta: hala:eki

⁶ Yesu Ketisota: ika: Tekehalie laa handa: meleme ekina:ta: ipiki yaapo ta:ma:ni pea hapa:peke. ⁷Ika: piki manuta: ota: onina: toluma: ipiki pa:ta: pena: lapa:peke. Ika: haleme ekita: ipiki manda a:eya:pa:peke. Kutupa mo iki walea: tupa: ika: hone tulaaleme ekita: ota: honkopu wopu hapa:peke. Kutupa keiyea ala: ekima: iki pa:ta: tumbina: lapa:peke.

⁸ Wopu handa:pa:peke. Ma:nda:ma: do kenke halina: napeke na wiki makeaasa: hone lenkena: pea wita:la: hau manuma: iki na handeteke haena: lapa:peke. Do hau manuta: Ketiso pa:ta: yama: na a:pa:la:pate pa mo apa:meina: loma:loma: pa:la: pimanu make do kenkena: teke na wiki mana: pimanu pa:ta: yama: a:pa:la:me.

⁹ Pa ekipeke Ketiso pa:ta:ta: Koda: ipika: hala:eki paeyao tapao kenke loke tupa: hala:me. ¹⁰Kutupa ipiki pa:ta: ta:ma:ni peleme ekima:ta: ikita: da:ta:la:eki tumbao melememe. Ketisota: kenke ya paeyao pa:ta: ula: welemanu paeyao make handeteke hala: ekimanu paeyona: you hali hala:me. ¹¹Ketiso yaapo tunaaleme ekima:ta: ikita: sekemesaisi hau pelememe. Kenke halima: peaasa: sekemesaisi hauna: dia:ya:la:pate pa Ketisoma: peala: sekemesaisi haue. Koto hauta: mo niki tukiki pa:ta: ula: hoke hau teke yoko baasa: haue. ¹²Ikita: bipitaisi hau pimi natena:ta: Ketiso amele mandakena: lapa: pelememe. Kutupa make bipitaisi hau pimikita: ika: Koda:na: wele wopu piki honkopu pa:ta: hone tulaleme ekima:ta: ikita: Ketiso yaapo paa tialememe. Mo Koda:na: wele wopu piki honkopuma: Ketiso mea tiala: ekima: loa:me.

¹³ Ikita: amba: a:nda:ta: mo Lo pi dia:ya:la: Diendaili wanda:hali hata: ika: pimi hoke hauma: ika: temokota: homeeke wanda:hali haememe. Pate ameta: Koda:ma: ikita: Ketiso yaapo paa mea da:taala:me. Koda:ma:ta: nika: hokeeki paeyao paeyawala:me. ¹⁴Ipikana:ma:ta: mo niki li lu tumbaena:yeke wape pea ula: lo pimanu ika: tombo ula: pimanu tonka:na: ota: paeyala:me. Do hauta: ipikana:ma: mo a:ka:tei wape piki tina: tamendiao lu paeyala:me. ¹⁵Kutupa kenke ya paeyao pa:ta: ula: welemanu make handeteke hala: ekimanu make Ketisoma:ta: ipika: kone mo a:ka:tei wapepiki tina:ta: ika: honkopumanu ipila:mepi pa:la:me. Kutupa make ipikana:ma: ikita: bepolao wanda:halina: leke popelekena: yaala:ma: homena: dipula haliweki tupa: endu yola a:pa:la:me.

¹⁶ Koto ekina:ta: ika: naleme ne ikalina: make mo biki wiki nate tieke manuna: make mo panake kaisepona: ne pambeleme nate manuna: make o Sa:bede nate manuna: make ma:nda:ma: tombo na wina: lapa:peke. ¹⁷Do haumanu paeyao: mo wetepena: ekina: sua sua tupa: konee. Ota: ekita: Ketisoe. ¹⁸Ma:nda:ma: ipiki ta:ta: piki upamanu pa:la: ekima: ipikita: ota: handa ulu somee ala: ekima: iki bepolena: waleke na hala:pa:peke. Mo makeaaso homupiki hau pitolo hata: enisolomanu pa:ta: yeni pu

hana:peke lo hala: somena: loa:me. Dupiki someta: teke na wiki ekina: ipika: kenke hauna: hone ula: ekima: pa hameke pombei yaala:me.

¹⁹Ipikita: mo lokena: you hali Ketisota: pa na miniki hala:me. Pa eki peke Ketisona: handeteke hala:eki oto pa:ta:ta: mo loke ipika: ne ana:na: minolo hata: ipika: kilikadu pita: honkopu manuta: tuna tuna pa:leke loa:me. Kutupa Koda:ma: hone pa:la: tupu: daeyo hala:me.

Ketiso yaapo homaa paa tiao hala:eki

²⁰Ikita: Ketiso yaapo homaata: do kenkena: teke na wiki mana: pimanu pa:ta: ka:la:pa: tapao halememe. Koto ekina:ta: pa eki peke ikita: do kenkena: tapake hake nono pitelemepe. ²¹Ma:nda:ma: pi witolo hata: alota: Do ale na miniki hapema. Mo koto ale na naa handa:pema. Mo ale ma:nda: na wataapema laa pi ula:eki manuta: eki peke opua telielemepe. ²²Do tombo ula: pi manuta: mo alemanu ika: pea:peke ya:la: hau paeyaala: dina:ta: pa alema: hando hala: tupu: ula: pi manue. Ikita: pa kenke halima: wa:pa:la: pi ula: ekimanu make wala:la:eki manue.

²³Dupiki pi ula:eki manuta: mo hone u lenkena: pea wita:la: ti lake nono pitolo hata: nikana:ma: nika: hone pa:la: tupu: yeni peomono make yayapiki homu peomono make nika: loke ota: hoke tanda halamono make sutiao halememe. Pate dupiki tombo ula: pi manuma:ta: kenke lokena: na:na: pa:la: ekimanu lu tumbaapeketa: ana: na pa:la:me.

3 ¹Ikita: Ketiso yaapo paa mea tiaala: ekina:ta: oli hepeni ula: ale manuna: ika: hone wopu ti la: pelia haena: lapa:peke. Ketiso ipika: handeteke hala: seana: Koda:na: popeke nane kikina: pilu: alena: loa:me. ²Ika: hone manuta: koto pate ula: ale manuna: hone tulaa paleke hata: do kenkena: ula: ale manuna: hone na tulaapa:peke. ³Ikita: homelememe. Kutupa ika: da:ta:la: ekita: Ketiso yaapo Koda: pa:ta: a:mbao ula:me. ⁴Ika: ota: da:ta:la: ekita: Ketiso yaalo ipiki opolo epea:ka:na:ta: kota: iki make ipiki amele mandakena: opolo a:pa ipika: paa pa:la:eki telipilimikie.

Amba: hau pita: panake hau yaapo

⁵Koto ekina:ta: do kenkena: ekina: hone pa:la:eki manuta: yola:la: hau make haipiki hau pita:la:eki make we pamba:la:eki make hoke hauna: hone tulaa pelia hala:eki make pasa:tei pita:la: hauta: mo toopi ti wepia ula: ale pa:ta: honke honke ala: pasa:tei pita:la: hauma: handekeeki make doeki paeyaota: ota: homena: lapa:peke. ⁶Pa eki peke do haumanu piteleme ekina: yeke Koda:na: mineke panka:la: ekita: ipika: pi na opua pita:la: wanda:hali pa:ta: ipilieke. ⁷Amba: a:nda:ta: ika: haeme ekita: doeki manuma: handeteke haya:eki yaalo dupikieki manuna: hone pa:la: ekina: hao polu haememe.

⁸Kutu pu haemepate ameta: dupiki haumanu paeyao mea baapa:peke. Mineke panka:la:eki make titipu a:meinolo mineke panka:la:eki make

honema: yawa:la:eki make loa:me. Kutupa yala: peake pimanu make kake na miniki pimanu make ika: kake pa:ta: ota: na lapa:peke. ⁹Ma:nda: pa:ta: yayapiki pi na lapa:peke. Pa ekipeke ika: amba: hau pita: ipika: hande lu wiayeke pu haeme ekita: amba: holo baaso hata: ¹⁰mo panake hau mea yamelememe. Kutupa panake hau wa:pa:la: hali Koda:ma:ta: do panake ekita: ipikima: handeke nono pina:yeke hoto paeyao panakeeki au laatiki pita:la:me. Dupita:la: ekita: ikana:ma: ipiki hone wopu uemena:yeke pita:la:me.

¹¹Kotoeki tekena:ta: mo Diendaili pita: Diu yaapota: ameta: tukikina: tekili pea:peke na ya:la:me. Sekemesaisi na pa:la: wanda:hali make sekemesaisi pa:la: wanda:hali make mo Kitiki pi na opimiki wanda:hali make mo yeti sayalema: handeke wanda:hali make ka:la:pa: tapao haleme wanda:hali make pa hameke e pokaaseme wanda:hali make iki paeyao pa na tekili pea:peke ya:la:me. Pate Ketisota: do hauna: teke make ipikita: paeyao pa:ta: hala:me.

¹²Ikita: Koda:na: wanda:halie. Iki pa:ta: pukima: homolo hata: ipika:eki hamina: maleke lila:me. Koto ekina:ta: ikana:ma:ta: dupiki hau manuta: dau leke yama:pa:peke. Pukima: a:ta:ma: homa:la:eki make yankeeke pa:ta: a:ta:ma: homolo tamba: mina:la:eki make kimelema: homa:la:eki make homu pea hala:eki make homu pea yu wia hala:eki paeyao:ma: loa:me.

¹³Ma:nda: ma:nda: pa:ta: homu pu alualu peaata: iki tukiki pa:ta: pi yokaluu pita:la:eki wia:ka:na:ta: pa paeyaa alualu pia:pa:peke. Koda:ma: ika: hoke hau pa paeyawala: tupa: ikana:ma: make ika: ika: kone pa paeyaa alualu pia:pa:peke. ¹⁴Kutupa ota: do epeke haumanu paeyao pa:ta:ta: pukima: homa:la:eki apa:taapa:peke. Do pukima: homa:la: hauma:ta: mo hau pita:la:eki paeyao ota: epeke tupa: siki apa:taasa:me.

¹⁵Kutupa Ketisoma: kita:la: puki lopa:niaasa: ekima:ta: ika: wepilimi pimanu handeteke haena: pita:la:me. Do puki lopa:niaasa:eki muemena: yeke Koda:ma: iki homeke loke apa:taemena: wi la:la:me. Kutupa keiyae lo hapa:peke. ¹⁶Ketisona: pi ipika: ota: epeke ta:ta: ma:nda: piki pi paeyao:ta: ika: puki pa:ta: wina: lapa:peke. Ika: ika: kone hone lenkene pea wita:la:eki paeyao:ma: walolo make tikitiki yatiki pu alualu pu hapa:peke. Mo Baibolona: emelimanu make Tekehali yeiya: laasa: emelimanu make Sipitidima: wala:la: emelimanu make paeyao:ta: ika: puki nane Koda: pa:ta: keiyae alo lo hapa:peke. ¹⁷Ika: piteleme haumanu make aleme pimanu make paeyao:ta: mo Tekehali Yesuna: bikini: pitolo hata: ipiki pa:ta: yama: Apa: Koda: pa:ta: keiyae pi lo hapa:peke.

Ketiso pa:ta: hapeke mana: pimanu

¹⁸Wanda:wekio. Hande Ketiso wanda:weki hata: pea:peke ekita: ika: haliki tonu pa:ta: homu pea hapa:peke. ¹⁹Haliwekio. Ika: wanda:weki pukima: homolo hata: tetopiki pi na lapa:peke. ²⁰Weki wandikio. Ika:

Ketiso hau pia:peke ekita: ika: apa: ama: yaapona: pi na tunkuliki opua:tiki pea:pa:peke. Kutu pimika:na:ta: Koda: ta:na:ma: homo tialimikie. ²¹Ateke inkikima: make ika: weki wandiki puki teto na peapa:peke. Pa ekipeke mo weki wandiki ka:nda:ma: homaapa:na: loa:me.

²²Pa hameke e pokaaseme haliwekio. Ika: piteleme hau paeyao pa:ta:ta: ika: do kenkena: handeteke haleme haliwekina: pi opua pia:pa:peke. Mo haliwekina: leke popelekena: hata: iki ta:na:ma: homaaluekema: homeke na pikita: ota: hau pitolo hata: pia:pa:peke. Pa ekipeke mo ika: Tekehali pa:ta: paala:ma: homeleme ekina: loa:me. ²³Ika: piteleme haumanu paeyaota: hone wopu witolo hata: pea:pa:peke. Kenke halina: e na pokaasemepate Koda:na: e pokake nono pitelememe hone wia:pa:peke. ²⁴Hone wipe. Tekehalima:ta: ipika: wanda:halina: wiala: yenki iki pa:ta: kilieke. Pa ekipeke Ketisota: ika: hande yeni pu haleme ota: handeteke hala: halie. ²⁵Kutupa hoke hau pu haleme wanda:halita: ika: piteleme hoke ekina: yenki halieke. Pa ekipeke Koda:ma:ta: wanda:hali paeyao homeke tupu: kone pi yokaalu pi hala:me.

4 ¹Handeteke haleme haliwekio. Ika: pa hameke e pokaasa: haliweki ana:na: kone tikitiki yao handeteke hapa:peke. Hone wipe. Iki make ika: handeteke hala: halita: oli hepeni hala:me.

Pea:peke ya:la: haumanu

²Hoto paeyao yeni putia pulu ombu hapa:peke. Kutupa Koda: pa:ta: keiyae laa yeni pitolo hata: wopu handeteke hapa:peke. ³Kutu pitolo hata:ta: Koda:ma: mo hande Ketisona: a:mbaala: ekina: pimanu walamono epeke walekemanu kina: yeni pu hapa:peke. Kotoeki tekena: Ita: ameta: dipula pilume. ⁴Koto polopate kone Ima: ota: pea:peke ya:la: tupu: walono yeni pu hapa:peke. Wanda:halima: hone wopu ulu peleme tupu: walono loa:me.

⁵Mo hone na tulaaleme wanda:hali pa:ta:ta: ika: piteleme hau manuta: hone wopu u lenkena: pea pea:pa:peke. Iki pa:ta: waleke wita:la:eki paeyao epea:ka:na:ta: iki na pakalaena: leke epeke tupu: mina:pa:peke. ⁶Ika: aleme pi manuta: tende peao make ta:na:ma: homa:tiakē tupu: lapa:peke. Kutupa ikana:ma: paeyao pa:ta: epeke hombo peaasa:eki hala:la: ekita: hone wopu wia:peke ya:la:me.

A:talo pimanu

⁷Nika: kame Tikikasi ipikita: kima: na homeke e poko hala: hali make Tekehalina: ena: pa hameke e pokaasa: yankekema: Ima: pitoloeki paeyao la kilieke. ⁸Koto ekina: yeke ipikita: iki a:pa ta:na: homa: tiaena: tapaneasome. Nikana:ma: pitoloma: ekimanu iki pa:ta: la kina: yeke loa:me. ⁹Ipiki yaapota: Onisimasi hande kima: na homeke hone tulaala: kame ipula:me. Ipikita: ika: tapake halie. Ipilikana:ma:ta: do pate pita:la: hau paeyao la kilieke.

¹⁰ A:atisakusi I yaapo dipula pila: somema:ta: a:talo la:neaasa:me. Hande Banabasina: hayeke Makama: make loa:me. Ipiki ika: pota: nane yama: epeaka:na:ta: handa: mulumeke laa la:la: pita: amba: ta meleme handa:e. ¹¹ Diosua hande Diasedasi leleme somema: make a:talo la:neaasa:me. Do hone la:ka:la: meneleme Diu hali tepo homeketa: hande Koda:na: kilu tumbuao hala: ekina: I amele e pokoloma:me. Kutupa ikita: I wopu tamba: mu halememe.

¹² Ika: tapake some ma:nda: ombu Epa:petasi Yesu Ketisona: pa hameke e pokaasa: halima: a:talo la:neaasa:me. Ipikana:ma:ta: hoto paeyao ikina: pukima: e alo haena: yeni peaatiki pu hala:me. Ikita: Koda:na: hone pa:la:eki ota: epeke tupu: opitolo hata: dəqəla hamena: Koda: pa:ta: honke lao hala:me. Ipikana:ma: dupiki hauta: iki hone homeke wia keileke Ketiso wanda:hali hamena: yeke peaasa:me laa loa:me. ¹³ Ipikana:ma: ikina: make mo Laodisia pita: Haeta:polasi hala: wanda:halina: e tieke pokaala: ekita: yaka lekema: hando ekina: Ima: iki la kia:peke ya:la:me.

¹⁴ Nika: dokeda Lukuma: make Dimasi yaapoma: a:talo la:neaasepeme.

¹⁵ Nikana:ma: Koda:ma: iki tamba: mina:e laa a:talo pi aloma:eki manuta: mo Laodisia haleme Ketiso kame tonu make Nimipa make koto wanda:na: da pa:ta: mombolo haleme siosi wanda:hali pa:ta: make halawapa:peke. ¹⁶ Do wape yata:po paeyao: mo Laodisia siosi pa:ta: make yata:pena: lapa:peke. Koto tupu: kone mo Laodisia haleme Ketiso kame tonuma: tapaalimi wape make yata:pa:pa:peke. ¹⁷ Kutupa Akipasi pa:ta:ta: Hande Koda:na: e pa:ta: kia: eta: ota: pu paeyapekee lapa:peke.

¹⁸ Ota: ya kikima: doeki laasome. Poloma: a:talo alome. Ita: seni manuma: tonkao dipula pilueki hone na yonka:lapa:peke. Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki iki amele wina:e.

Poloma: Desalonaika Siosi pa:ta: tapaeyeke titina: wapee

1 ¹Polo Sailasi Timodi niki tepoma:ta: mo Desalonaika siosi wanda:halita: nika: Apa: Koda:na:eki make Tekehali Yesu Ketisona:eki make haleme ekina: iki pa:ta: tapaasoma:me. Koda:ma:ta: ipika: pa a:ta:ma: homa:la:eki make puki lopa:niaasa:eki make iki pa:ta: pitaeya:ka:na:ta: epelieke.

Desalonaika wanda:halina: hone tulaemekeeki

²Hoto paeyao nikana:ma:ta: iki pa:ta: hone witolo hata: Koda: pa:ta: keiyae pi la:tiki pea yeni peao haloma:me. ³Ikana:ma: hone tulao hata: epeke hau pimieki make ika: pukima: homa hata: e wotu pokemeeki make nika: Tekehali Yesu Ketiso handeteke hata: puki hana: noka:pa haemeeki make nikana:ma: hone u haloma: ekina: loa:me. ⁴Kametitio. Koda:ma: iki pa:ta: pukima: homo hao ikita: ipika:eki hamina:yeke amba: talopo mea hamina: la:la:eki nikana:ma: hone witoloma:me.

⁵Hande Pi Seliapota: nikana:ma: iki pa:ta: mea epoma:pate pa pahameke ala: pimanu na mea epeketa: ota: wele tonka:na: Holi Sipitidi tonka:na: do pita: ota:eki laa hone wotu wia mea epoma:me. Iki ame⁶le hata: pia:tiki puma: haumanu make ikana:ma: handememe. Iki epeaalo pieki pitolo puma:me. ⁶Nikana:ma: puma: hau make Tekehali: hau make ikana:ma: telia: mea ipulu hata: pimime. Kutupa tanda tieke minolo hata: kone hande Holi Sipitidima: iki ta:na:ma: homa tiaaso haena: ikana:ma: pi mimime. ⁷Kutu pimiki ekina: mo Ma:sedonia Akaya potopinisi yaapo nane pi mea haleme wanda:hali paeyaoma: handena: pu tiaeememe. ⁸Hande Tekehali: pita: iki pa:ta: kini pea mo Ma:sedonia Akaya yaapo nane homeke pena: na piekeme. Ikana:ma: Koda: pa:ta: hone tulaasememe la:la: ekita: da paeyao pa:ta:manu pa:la:me. Koto pa:la: ekina: nikana:ma: mo wanda:hali pa:ta: pi ma:nda: na lolumeke. ⁹Pa nikana:ma: iki Desalonaika wanda:hali handolo epoma: dina: ikana:ma:

niki handa: mimi ekita: koto wanda:hali paeyaoma:ta: lo halememe. Kutupa ikana:ma: hande yayapiki koda: wa:pele alemanu mina:pa:lao Koda: pa:ta: ipulu hata: hoki lekelemeeki make ikana:ma: lo halememe. Kutu pimi ekita: hande ota: da:ta:la: Koda:na: e pokaaluekema: make
¹⁰ ipika: Eiyeke hepeni nane hao epena:yeke handeteke haluekema: pimime. Koda:ma:ta: ipika: Eiyeke Yesuta: ipikana:ma: homa wieke lapa: pa:ta: mea tiaeyekeme. Kutupa Yesuma:ta: Koda: ipikana:ma: wetepe mineke panka:la:eki niki pa:ta: a:paapa:na: niki pa:ta:la: minolo pa:la:me.

Desalonaika da pa:ta: Poloma: e pokeekeeiki

2 ¹Kametitio. Nikana:ma: iki ame^{le} titina: a:pa haoma: pita:ta: nika: e pokoma: ekita: pa pe ekina: na pokoma:me. Koto ekita: ika: kone hone wilimime. ²Desalonaika nane ipuluekema: hamonota: mo Pilipai da nane hata: niki yaala:ma: homaaso hata: niki tanda kimieki make ikita: opimime. Kutu pimipate nika: Koda:ma: nika: puki hana: noka:paeyeke handaata: niki ame^{le} a:nda: litolo haena: kone iki pa:ta: Koda:na: Pi Seliapo a:pa waloma:me. ³Nikana:ma: a:pa aloma: pita: wanda:hali hoeyao pamba: na piki hau ma:nda: puluekema: kutu pitolo hata: wanda:hali makealuekema: na epoma:me. ⁴Dia:me. Koda:ma: niki amba:la: la handea:me. Kutupa ipikana:ma: ipika: hone piekena: kone nikana:ma: mo Pi Seliapo walomonu mea haena: la:la:me. Koto ekina: wanda:halima: nika: e pokoloma: ekina: ta:na:ma: homena: laa na pokoma:me. Dia:me. Nika: hone pa:la: ekita: pa Koda:ma: homeke nika: puki telipitolo ta:na:ma: homolo hata: ana: pa:la:me laa lena:e.
⁵Nikana:ma: iki pa:ta: imeke pulueke alo hata: iki pa:ta: imeke piki pi na leke kutupa make nikana:ma: pasa:tei hau puluekema: a:mba a:mba piki pi make na loma:me. Koda:ma: make handolo haena: ikana:ma: make handememe. ⁶Kota: ikana:ma: make mo mandane wanda:halima: make nika: biki a:meiyamena:yeke weiya na puma:pate ⁷nikana:ma: Ketiso ipika: aposolo haliweki hata: ikana:ma: niki tamba: muemena: honke lapeke yea:pate na puma:me. Dia:me. Inkikima: ipika: weki wandiki yopu handeteke hala: tupu: kone iki ame^{le} hata: yopu haoma:me. ⁸Nikana:ma: iki pa:ta: pukima: homoma: ekina: Koda:na: Pi Seliapo homeke homeke iki pa:ta: waluekema: hone na uma:pate pa nika: hau puma:eki make kuluekema: hone uma:me. Pa ekipeke iki pa:ta: nika: pukima: homoma:eki tiekeyeke puma:me. ⁹Kametitio. Nikana:ma: e tieke poka weleke we puma:eki ikana:ma: hone ta wili handa:e. Nikana:ma: iki pa:ta: Koda:na: Pi Seliapo walaaso hata:ta: nikana:ma: iki ka:nda:ma: homaapa:na:yeke timba make natena: make u na peliki nika: nemanu hambuluekema: e pokonhaoma:me.

¹⁰Nikita: iki hone tulaaseme wanda:hali ame^{le} haeme dina:ta: nikana:ma: iki pa:ta: puma: hau manuta: yakopiki hau make tonda:pa:piki

hau make hau ma:nda: na piki hau make puma: ekita: Koda:ma: handolo haena: ikana:ma: make handolo hamina: puma:me. ¹¹Atekema: ipika: weki wandiki pa:ta: pu hala: tupu: niki make iki ame^{le} hata: koto tupu: puma:eki ikana:ma: handememe. ¹²Nikana:ma: iki sa:sə: pea tiaaso make epeke hone u tiaaso make iki sutiaaso puma:me. Ikana:ma: epeke tupu: hata: Koda: ta:na:ma: homaamina: iki sutiatiki puma:me. Pa ekipeke Koda:ma:ta: ikana:ma: ipika: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta: hata: ipika: hau puemena: make muemena: make iki wi la:la:me.

¹³Ikana:ma: pimi hau ma:nda: make nikana:ma: Koda: pa:ta: keiyae pi la:tiki pu haloma:me. Kota: hande nikana:ma: iki pa:ta: Koda:na: pi mea epoma: pita:ta: ikana:ma: kenke halina: pi leke na opimikipate ota: Koda:na: pi kone opua mimime. Kotota: ota: koto lataa. Pa ekipeke Koda:ma: iki hone tulaaleme wanda:hali pa:ta: ipika: e wopu poka:la: ekina: loa:me. ¹⁴Kametitio. Hande Diudia nane haleme Koda:na: siosi tapake Yesu Ketisona: wanda:hali pa:ta: pieke tupu: kone iki pa:ta: make pelememe. Mo hande Diu haliwekima: koto tapake kone tanda halemeke tupu: ika: tapake haliwekima: make iki pa:ta: homeke hau kone pimime. ¹⁵Hande Diu haliwekima:ta: nika: Tekehali Yesu make mo hande potopede haliweki make limikime. Koto homeke tapakema: kone niki make a:nda: lu moneasememe. Ikana:ma: Koda:na: hone pa:la:eki kiaaso hata: wanda:hali paeyao pa:ta: make a:nda: lia halememe. ¹⁶Nikana:ma: mo Diendaili wanda:hali pa:ta: hande da:taapeke yeeke pi waluekema: puma: dina: mo haliwekima: sa:sə: puluekema: taapememe. Kutu pu haleme ekima: ika: hoke hau piteleme ekimanu daeyatia pua ota: tieke ya:la:me. Kutupa ameta: koto peleme ekima:ta: Koda:na: mineke pankolo pa:la:eki ika: kone netepo neleme ekina: iki pa:ta: kone a:pa ula:me.

Poloma: iki ame^{le} paa haluekema: hone wiekeeki

¹⁷Kametitio. Nikana:ma: iki ame^{le} hosiki ma:nda: a:nda: na haoma:pate iki pa:ta: nika: hone pu haya:me. Nikana:ma: iki ame^{le} haluekema: hone wopu witolo hata: a:pa:peke pota: wopu weima:me. ¹⁸Nika: honema:ta: iki pa:ta: paa la:ka:la ipuluekema: hone uma:me. Polo Ita: hoto mandaneeki manuna: paa la:ka:la ipuluekema: pua:pate Sadanima: pate a:mbea:me. ¹⁹Wetepena: nika: Tekehali Yesu paa la:ka:la epea:ka:na:ta: kota: ipika: leke popelekena: mombela hata:ta: nikana:ma: aleke muluma:pe. Nika: hone pualo poloma: ekita: alekepe. Eki yenki epeke muluekema: ta:na:ma: homuluma:pe. Koto yenkiti: iki homekee. Ikita: nika: ta:na:ma: homaasa:eki make nika: mulu poloma:eki make nika: hone pualo poloma:eki makee. ²⁰Aowe. Nikana:ma: iki pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: ika: pi lawao haloma:me.

3 ¹Koto ekina: handeteke hapeke yea:pate yuwia hapeke soka:la: pieke handaata: dikita: A:ta:ni da nane ²⁻³hata:ta: hande Ketisona: Pi

Seliapo walolo hali nika: mandakena: Koda:na: e pokaasoma: hali dika: kame Timodi tapaopa:me. Timodi tapaopa: ekita: mo iki pa:ta: a:nda: limiki ekina: hali ma:nda: paa la:ka:la peliekeyeke ipikana:ma: iki taka:lao hata: ika: hone tulaalemeeki daeyamena: petelo epeekeme. Kutupiki a:nda: lita:la:eki manuta: niki pa:ta: a:pa:tiki pilieke laa Koda:ma: la: wiekeeki ikana:ma: hone wilimime. ⁴Nikana:ma: iki ame_le haoma: pita: wetepe niki pa:ta: a:nda: lulu pa:la: ekimanu ipu halieke laa lo haoma: ekita: ota: yaasa:eki handelememe. ⁵Kutu pa:la: ekina: Ima: Timodi tapaowa:me. Yuwia hapeke soka:la: pieke handa ika: hone tulaaleme ekimanu handoma: tiaena: Timodi tapaowa:me. Sadanima: iki makeala: ekina: nika: e pokoloma: ekita: pa alepe laa opuluekema: loa:me.

⁶Kutu puma:pate ameta: Timodi iki mina:pa:lao paa la:ka:la a:pa ika: epeke pukima: homa hata: make ika: epeke hone tulaalemeeki make niki pa:ta: la kia:me. Ipirakana:ma: la kitolo alota: Hoto paeyao ikana:ma: niki pa:ta: hone wopu witolo hata: nikana:ma: iki handuluekema: hone pia: tupa: ikana:ma: make niki handuluekema: make homeke hone kone wilimime ala:me. ⁷Kametitio. Koto ekina:ta: nikana:ma: tanda tanda o ka:nda: tonka:na: mu haoma:pate nikana:ma: iki pa:ta: yenkimeke homo haoma: ekita: ameta: a:pa:la:me. Ika: hone tulaaleme ekima: niki sa:tiaala:me. ⁸Ikana:ma: a:nda: ika: Tekehali pa:ta: halemeeki taka:lao haemeka:na:ta: kota: niki make da:ta hata: epeke tupa: halumeke. ⁹Ameta: nikana:ma: iki pa:ta: hone witolo hata: Koda: pa:ta: keiyae pi lapeke ya:la:me. Ika: epeke haleme ekina: nika: Tekehali pa:ta: hata: ta:na:ma: homa haloma:me. Koto pa:la: ekina:ta: ipiki pa:ta: keiyae pi lo haloma:me. ¹⁰Timba natena: nikana:ma: nika: Tekehali pa:ta: nika: pukima: ota: yeri wopu pu haloma:me. Ika: leke popeleke paa handuluekema: make ika: hone tulaalemeeki taka:lawalo pa:la: ekina: make loa:me.

¹¹Nika: Apa: Koda: ipikana:ma: make nika: Tekehali Yesuma: make niki iki pa:ta: a:pomoно pota: ana:na: pilaepeka:na:ta: kota: epelieke.

¹²Koto ekina: ika: ika: kone pukima: homelemeeki make paeyao pa:ta: pukima: homelemeeki make mo Tekehali:ta: nikana:ma: iki pa:ta: pitoloma: tupa: kone ipikana:ma: ika:eki mea daeyawao pia:ka:na:ta: epelieke. ¹³Ipirakana:ma: kutu pilimi ekima: ika: puki taka:lawalieke. Kutu pia:ka:na:ta: nika: Tekehali Yesu ipika: wanda:hali ame_le epolo peleme natena:ta: ikita: nika: Apa: Koda: ipika: leke popelekena: mombela hata:ta: ala:ta: na pik epeke yakopiki wanda:hali halimikie.

Nika: haloma: ekima: Koda: ta:na:ma: homaasoma:eki

4 ¹Kametitio. Ameta: paeyaso hata: ikana:ma: Koda: ta:na:ma: homa: tiaaso hata: halo peleme tupa:ta: nikana:ma: amba: waloma:me. Koto waloma: tupa: kone hata: pelememe. Kutupa ameta: iki honke alo hata: ikana:ma: Tekehali Yesu ipika: bikina: ikana:ma: mo hande hau

mandaneeki wopu pu hamina: iki sutiaasoma:me. ²Hande Tekehali Yesu ipika: biki ula: ekina: nikana:ma: iki pa:ta: mana: loma: ekimanu hone wilimime. ³Koda:ma: iki pa:ta: hone pa:la: hauta: dupae. Ikana:ma: yakopiki wanda:hali hata:ta: suseke haasa: hau ma:nda: na piki hamina:yeke hone pa:la:me. ⁴Iki pa:ta: hali homeke homekema: wanda: minolo hata: ota: tupa: yako pea hata: mea:pa:peke aleo. ⁵Hande pi na miki hata: Koda:na: hau na handeke haliwekima: ika: hoke hone pa:la:eki tumbaaluekema: wanda: mineleme tupa: koto hau na pea:pa:peke aleo. ⁶Do ekina:ta: hali ma:nda:ma: ipika: Ketiso yankeeke tekipuleke lao hoke hau ma:nda: na pea:pa:peke aleo. Koto pita: iki pa:ta: kinki wopu pitolo hata: loma: ekita: dupa. Kutupiki hau pu haleme wanda:halita: Tekehalima: wape walieke laa loma:me. ⁷Nikita: suseke haasa: hau peomono Koda:ma: wi na lea:pate yakopiki hauna: hamono wi lea:me. ⁸Koto ekina:ta: hali epima: do walolo pi kiaeya:ka:na:ta: kota: koto somema: mo kenke hali na kiaasa:pate hande Holi Sipitidi ku hala: Koda: kone kiaaso pila:me.

⁹Ika: Ketiso yankeketti pa:ta: pukima: homolo peleme ekina: Ima: wape ma:nda: na pitolome. Pa ekipeke. Do hau pulu pimi ekita: Koda:ma: iki pa:ta: amba: walea:me. ¹⁰Koto pukima: homeleme ekita: ikana:ma: mo Ma:sedonia kenke pa:ta:manu haleme ika: Ketiso yankeketti pa:ta: amba: pelememe. Koto ekina: kametitio. Do hauta: ota: wopu pu hapa:peke laa iki honke alo loma:me. ¹¹Nikana:ma: iki pa:ta: amba: loma: tupa: ikana:ma: ika: titina: hone witeleme ekita: iki epeke tupa: sembepela haluekema: hone wopu u hapa:peke. Kutupa koto tupa: kone ma:nda:na:eki na handeketa: pa ika:eki homeke ika: kone puluekema: pota: weiya:pa:peke. Kutaa make ika: pitu pelia:pa:pekeeki ika: kikima: ika: kone puluekema: hone wopu u hapa:peke. ¹²Kutu pu haemeka:na:ta: mo pi na miki wanda:halima: handolo hata: iki pa:ta: epeke hone wilimikie. Kutupa make ma:nda:ma: peaena:e hone na wiki ika: honumake kone handeteke hapeke yelieke.

Tekehalina: epolo pa:la:eki

¹³Kametitio. Mo hande homemeke wanda:halima: piteme ekimanu ikana:ma: hone wopu uemenayeke niki hone pa:la:me. Hande paa tiaalo pa:la: ekina: hone na puaake homa: ke handeleeleme wanda:hali leke halimikiyeke loma:me. ¹⁴Nika: hone tulaasoma: ekita: dupa. Yesu ipikita: homa kone paa tiaeyekeme. Koto ekina:ta: hone dupa uluma:me. Yesu pa:ta: hone tulao hata: homemeke wanda:halita: Koda:ma: Yesu amele hatuku ipilieke.

¹⁵Dota: Tekehalima: wala:la:eki iki pa:ta: la kitoloma:me. Tekehali pa:la:ka:la epolo pa:la: natena:ta: niki pa haluma: wanda:halita: mo hande amba: titina: homemeke wanda:hali wetepeyao na polumeke. ¹⁶Kutu

pilie natena:ta: mana: pi aneke hapu alo haena: mo titina: enisolona: pi holə:make tonka:na: alo haena: Koda:na: bu kanake make litolo haena: kutupiki haumanu pitolo haena:ta: Tekehali ipiki oli hepeni nanema: hao hola:pa:nialo ipilieke. Hande Ketiso pa:ta: hone tulao hata: homemeke wanda:hali amba:la paa mea tialieke. ¹⁷Kutu pilie pita:ta: niki pa haluma: wanda:hali make mo hande wanda:hali amele Koda:ma: mea apa:tao hamono laa oli koa manda niki hatuku pua Tekehali manda:hande pea handulumeke. Kutupata: nikita: Tekehali ipiki amele hoto paeyao hao halumeke. ¹⁸Koto ekina:ta: do pima: ika: yankeketiti amele ta:na:ma: homa: alualu pea hao hapa:peke.

Tekehalina: epolo pa:la: ekina: tikitiki yao hamana:

5 ¹Kametitio. Mo hande haumanu pulu pa:la: hau manuna: di o natemanu iki hone wilimi ekina: Ima: iki pa:ta: wape pea la kia:peke na ya:la:me. ²Hande Tekehali ipika: epolo pa:la: Nateta: pake nala: hali timba ipu hala: tupa: opolo epolo pa:la: ekita: ika: kone opua hone wopu witelememe. ³Wanda:halima: alota: Ameta: ekia:nda: pea:pekeeki niki dia:yalo hata: homu pea haloma:me lemeka:na:ta: kota: mo hoeyaalo pa:la: alemanu iki pa:ta: ota: koto kone ipilieke. Weki hoki nala: wanda: pa:ta: ipula: tanda leke iki pa:ta: make epea:ka:na:ta: wendia pua:peke na yelieke. ⁴Kametitio. Kutu piliepate ikita: timba ala:eki pa:ta: na haleme ekina: mo hande Nate epolo pa:la: ekita: hande pake nala: halima: a:pa penkilipaasa: tupa: iki pa:ta: na ipilieke. ⁵Iki paeyao: nate paa pa:la: ekina: wanda:hali halememe. Nikita: timba: pa:ta: na haloma:me. ⁶Koto ekina:ta: u pelieleme wanda:hali leke na hake tialiao epeke hone wia hamana: pea:pa:peke aleo. ⁷Timbata: wanda:halina: u pelieleme die. Kutupa timba kone wanda:halima: hoke ikali naa keaaseme die. ⁸Kutu pu halemepate nikita: paa pita:la: ekina: wanda:hali haloma:me. Koto ekina:ta: epeke hone wia hamana: pea:pa:peke aleo. Nika: hone tulaasoma:eki pita: pukima: homoloma: ekita: hakoko a:mbaasa: hanka: leke pambaota: Koda:ma: niki mea da:taalo pa:la: ekina: hone puaasoma: ekita: nika: a:nda: pita:la: you aka: leke pambamana:e. ⁹Koda:ma: ipika: mineke panka:la:eki niki pa:ta: epena:yeke niki na talopu mea hamono lea:pate pa Tekehali Yesuma: niki mea da:taowaena: leekeme. ¹⁰Yesuma:ta: ipiki amele hao hamonyeke nika:eki peaaso homeekeme. Koto ekina: Yesu paa epea:ka:na:ta: amba: homeme wanda:hali pita: pa haloma: wanda:hali make ala:ta: ma:nda: dia:ma: pa ipiki amele da:taa halumeke. ¹¹Koto ekina:ta: ame do piteleme tupa: ika: ika: kone sa:tia alualu pea tamba: mu alualu pitolo hapa:peke.

Paeyaso mana: pi make pelia:pa:peke la:la:eki make

¹²Kametitio. Ika: pota:manu tondepeao iki waleleme haliwekita: Tekehalima: mea haena: leekeme. Iki amele hata: pokeleme ekina:

ikana:ma: iki pa:ta: panda:pea hamina:yeke honke aloma:me. ¹³Koto e poko haleme ekina: iki pa:ta: pukima: homa hata: hone wopu u hapa:peke. Ika: ika: kone homu pea puki homeke wia hapa:peke.

¹⁴Kametitio. Iki sutiaasoma:me dupa. Pa pitu haleme wanda:halita: mana: laka:na: mo pututuma: homeleme wanda:hali sa:tiaaso hata: mo damakopiki wanda:hali pa:ta:la: mea:tiki pea iki paeyao wotu handeteke hatiki pea:pa:peke. ¹⁵Mandane wanda:halima: iki pa:ta: hoke hau pimika:na:ta: ikana:ma: paa na hombo peaapa:peke. Hoto paeyaota: ika: ika: kone epea alualu pea hata: wanda:hali paeyao make epeaaluekema: hone wopu wia:pa:peke.

¹⁶Nate paeyao ta:na:ma: homo hapa:peke. ¹⁷Hoto paeyao make yeni pu hapa:peke. ¹⁸Kutupa eki a:nda: paeyaona: make Koda: pa:ta: keiyae pi lo hapa:peke. Do haumanu ikana:ma: Yesu Ketiso amele ta:ma:ni pea hata: puemena:yeke Koda:ma: hone pa:la:me.

¹⁹Hande Holi Sipitidina: ti uleke na honiapa:peke. ²⁰Koda:na: pi la: mea hala: halina: wala:la: pita: ikana:ma: hoki walo honditi na pea:pa:peke.

²¹Hau paeyao pea handaata: mo a:pa:la: haumanu miniki hata: ²²kutupa hokeeki paeyao handa paka:laapa:peke.

²³Nika: puki lopawao hala: Koda:ma: ikita: ika: haumanu paeyao pa:ta: yako pina: lawaena:e alome. Kota: nika: Tekehali Yesu Ketisona: epolo pa:la: nateta: ipula:me. Koto nate opolo epea:ka:na:ta: ikita: ata:ka: na piki wanda:hali hamina: Koda:ma: ika: temoko make aoao make loke make paeyaota: ana:na: handeteke hao haena:e alome. ²⁴Do ekina: loa:me. Iki wi la:la: halima: ipika: pulueke laa la: ula: ekita: ota: pealieke.

²⁵Kametitio. Niki pa:ta: tonka:na: yeni peao hapa:peke.

²⁶Hande Ketiso wanda:halima: pu haloma: tupa: ika: yankekетити paeyao amele hopula alualu pea:pa:peke.

²⁷Ima: mo Tekehali**na**: bikina: iki sutiaaso hata: dupa alome. Ika: yankekетити paeyao pa:ta: do wape yata:pa:peke.

²⁸Nika: Tekehali Yesu Ketiso ipika: pa hameke a:ta:ma: homa:la:eki iki amele haena:e.

Poloma: Desalonaika Siosi pa:ta: tapaeyeke wetepena: wapee

1 ¹Polo Sailasi Timodi niki tepoma: iki Desalonaika siosi pa:ta: dupiki tameiya: wape pea tapaasoma:me. Ikita: Koda: nika: Apa: make Yesu Ketiso nika: Tekehali tieke ameļe halememe. ²Apa: Koda: make Tekehali Yesu Ketiso ipilikana:ma: a:ta:ma: homolo tamba: mina:la:eki make a:nda: peliaasa:eki make iki pa:ta: kina:e.

Poloma: Koda: pa:ta: keiyae leekeeki

³Nika: kametonuo. Iki pa:ta: hone witolo hata: Koda: pa:ta: keiyae pi lo hamonoe. Ota: dupiki pi lo haloma: ekina: teketa: ika: hone tulaleme ekita: ota: anekema: daela:me. Kutupa mo ika: pukima: homa: alualu pelemeeki make daeya tieke ya:la:me. ⁴Koto peleme ekina: nikita: mo siosi paeyao pa:ta:manu ta:na:ma: puki na hake hata: ika: pi lawao haloma:me. Ika: pi lawaasome ekita: ika: a:nda: tunkuliki halima: iki tekipuleke laaseme ekimanu make mandane ka:nda: peaasa: haumanu tukiki pa:ta: tonka:na: ikana:ma: taka:lao hata: hone tu alo haleme ekina: lawaasoma:me.

Koda:ta: tikitiki piki hali hata: niki telipulu pa:la:eki

⁵Koto pu haleme hau manuta: Koda:ma: niki tikitiki yao telipealo pa:la:eki peneme yaasa:eki doe. Ikana:ma: mo Koda:na: Kilu Tombua Hala:eki mea tialuekema: do ka:nda: pa:la: ekimanu mea tu haleme ekina: yenkitia: kota: pa Koda:ma: iki ipika: Kilu Tombua Hala: alena: tukiki pa:ta: hamena: ipikana:ma: iki ana:na: ana: lalieke. ⁶Koda:ma: pulu pa:la: hauta: ota: tikitiki hau pilieke. Kutupa mo iki pa:ta: ka:nda:ma: homaasa: hau pimi wanda:hali pa:ta: ipikana:ma: iki make ka:nda:ma: homawalieke. ⁷Kutupa iki niki paeyaona: ka:nda: pa:la:eki ipikana:ma: yoka: mea baalieke. Koda:ma: kutu piki hauta: Tekehali Yesu ipika: honkopu tieke haasa: enisolomanu tonka:na: hepeni mina:pa:lao opolo epemeka:na:

kutu pilieke. ⁸Kota: ikana:ma:ta: Koda: hone na pa:la: wanda:hali make Tekehali Yesuna: Pi Seliapo na opiki wanda:hali make ika: hoke yenki haluekema: ti uleke talo talo haena: ipilimikie. ⁹Koto wanda:hali ika: tanda pa:la: yenkiti: dupa. Hoetolo hoetolo haena: hao halimikie. Koto ekina: Tekehali ame_{le} make ipika: honkopu seliapo haasa:eki taapuna: na hake tekilipa hao halimikie. ¹⁰Mo ponka:di pilu wieke nate opolo epea:ka:na:ta: Tekehalina: wanda:hali paeyaoma: ipiki biki yeiya: laena: make ipiki pa:ta: hone tulaaseme wanda:halima: ipiki pa:ta: ta:na:ma: homena:yeke Tekehali ipilieke. Nikana:ma: iki pa:ta: waloma: opua: hone tulao haeme ekina: iki make mo hande wanda:hali ame_{le} mandakena: mombilimikie.

**Koda:ma: Desalonaika wanda:hali honkopu
hawaena: Poloma: yeni peaeyekeeki**

¹¹Nikana:ma: koto ekina: hone witolo hata: Koda: pa:ta: ikina: yeni peawao haloma:me. Koda:ma: ipika: hau ikana:ma: puemena: wi lea: ekina: ikana:ma: koto tupu: ota: ana:na: hamena: lena: Koda: pa:ta: meme pea yeni peawao haloma:me. Koda:ma: ikana:ma: epeke haumanu puluekema: witeleme hone paeyao ipika: welema: puemena: lena: kutupa make ika: hone tulaaso pitelemeeki pu paeyawaena: yeni peawao haloma:me. ¹²Koda:ma: kutu pia:ka:na:ta: ikana:ma: nika: Tekehali Yesuna: biki yeiya: lalimikie. Kutupa ipikana:ma: iki make kutu pilieke. Kutupa nika: Koda: make Tekehali Yesu Ketiso ipilika: a:ta:ma: homolo tamba: minelepe ekima:ta: koto tupu: pilipipikie.

Wanda:hali ota: hoeyaalo pa:la: hoke halina: pi

2 ¹Nika: kametonuo. Mo hande nika: Tekehali Yesu Ketisoma: paa epolo pa:la: ekina: make ipiki pa:ta: niki momba:laasa: ekina: make hone witolo hata: iki honke alo dupiki pi aloma:me. ²Ma:nda:ma: Tekehalina: ponka: di pilu wia: nate a:pa:la:me lea:ka:na:ta: opua hone ti yoko pomoma: ai na homa:pa:peke. Ma:nda:ma: Koda:ma: aleke handa loa:me ala: pi o ma:nda:ma: pi walolo walea: pi o ma:nda:ma: alota: Polo amedama: do wapena: leleme pi tupu: leliepate ³ma:nda:ma: do aloeki manuma: iki na yola: mina: lapa:peke. Mo hande ponka: di pilu ula: nateta: pa hameke na opolo ipilieke. Mo nate epolo pa:la: di teke pa:ta: ya:ka:na:ta: Koda:na: pi na opiki a:nda: lita:la:eki amba:la opolo ipilieke. Kutupa make mo wanda:hali hoeyaalo pa:la: hoke halita: wetepe ti to hala: alena: pena: titina: amba:la peneme yaalo ipilieke. ⁴Epea:ka:na:ta: wanda:halina: yeni hau pu haleme alemanu paeyao make Koda:na: alemanu hone u haleme ekimanu sa:sa: puluekema: taapilieke. Ipikita: do alo alemanu paeyaota: oto nane yao manda halieke. Kutupa make Koda:na: tembolo da pa:ta: kone pua pita: Ita: Koda: halome lo halieke.

⁵Na niminaasemepe. Do alo pi paeyaota: I iki ame^{le} hande mandake hama: pita:ma: la kua:me.

⁶Ameta: do haumanu peaapa:na: ma:nda:ma: sa:sə: pita:la:me. Ikita: do sa:sə: pita:la: ekita: hone witelememe. Koda:ma: la: ula: nate opolo ipilie dina:ta: kota: do wanda:hali hoeyaalo pa:la: hoke halita: peneme yao ipilieke. ⁷Ti teke yokaasa: hauma: ameta: a:mbao hata: e poka:la:pate wetepe pulu pa:la: ekita: pa ai na pulu pa:la:pate amba:la mo hande sa:sə: pita:la: halita: hatuku mea pelieke. ⁸Kutu pilie dina:ta: mo hande wanda:hali hoeyaalo pa:la: hali opolo ipilieke. Kutupa Tekehali Yesu opolo a:pata: ipika: kake pa:ta: pomo tapaasa: ekima: make ipika: paa seliapo taapuna: opolo ipilie ekima: make mo hali homaalieke. ⁹Mo hande wanda:hali hoeyaalo pa:la: hoke halita: Sadanina: wele taapuna: ipilieke. Kutupa ipikana:ma: pea:peke na yeke haumanu make yayapiki pate haumanu make na handeke haumanu make a:pa pilieke. ¹⁰Kutupa ipikana:ma: mo alu pulu peleme wanda:hali pa:ta: hoke makeaasa: hau ta:ta: ta:ta: wopu pilieke. Mo hande alu pulu peleme wanda:hali ika: pa:ta:la:la:eki na miki alu pulu peleme ekina: teketa: ikana:ma: Koda:na: ota: hau handa: mea pukima: na homemekeme. ¹¹Koto ekina:ta: mo hande wanda:halima: makeaasa: hauta: ota:ekie hone wina: Koda:ma: ata:ka: peaasa: wele iki pa:ta: e pokena: tapaalieke. ¹²Kota: koto ekina: yenkiti: ikana:ma: mo ota: pina: hone na tulake hoke haumanu pa:ta: ta:na:ma: homa pu haleme ekina: iki paeyaota: Koda:ma: pi yokaalu pea hoke yenki halieke.

Koda:ma: iki pa:ta:la:la:eki muemena: mea hala:eki

¹³Tekehalima: pukima: homo hala: kametonuo. Hoto paeyao ikina: Koda: pa:ta: keiyae lo hamonoe. Koda:ma: iki peteluekema: titina: amba: maleke lia mea haya:me. Mo Holi Sipitidima: iki Koda:na:eki hamena: sə pa:la: ekima: make ika: mo ota: pi pa:ta: hone tulaleme ekima: make koto ekima:ta: Koda:ma: iki petelea:me. ¹⁴Koda:ma: koto tupa: hamena: mo Pi Seliapo waloma: ekima:ta: iki wi lea:me. Nika: Tekehali Yesu Ketisona: paa pita:la:eki putu piliki ikana:ma: muemena: wi lea:me. ¹⁵Kametonuo. Koto ekina:ta: mo ota: pimanu nikana:ma: wapena: loma:eki make kakema: waloma:eki make koto pi paeyao miniki hata: taka:lao hao hapa:peke. ¹⁶Koda: nika: Apa:ma: niki pukima: homolo hata: ipika: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekina:yeke mo na paelo pa:la: aela: baasa: hau make epeke hone tulaasa: hau make niki kia:me. ¹⁷Kutupa ipikana:ma: make nika: Tekehali Yesu Ketisoma: make ipilikana:ma: aela: baasa: hauma: ika: puki tumbaena: lapa:peke aloma:me. Kutupa ika: epeke hau paeyao pulu peleme ekina: make ika: epeke pi paeyao lolo peleme ekina: make ipilikana:ma: iki wele peawapa:peke aloma:me.

Nika:na: yeni peapa:peke laa leekeeki

3 ¹Kametonuo. Paeyaso pita: dupa. Tekehalina: pita: hande iki pa:ta: peo la:pa wia: tupa: mo mandane wanda:hali pa:ta: make ai peo lena:e.

Kutupa ikana:ma: do pita: seliapoe la kende tupa: wina: lena: nika:na: yeni peao hapa:peke. ² Kutupa make wanda:hali paeyaoma: mo hande pina: hone na tulaasemeke handa mo hoke haliwekima: niki pa:ta: hoke hau peaama:na: Koda:ma: niki petelena: yeni peao hapa:peke. ³ Mo Tekehalima: hone homeke u haleke handa ikita: wele pealieke. Kutupa make Sadanima: iki hoeyaapa:na: handeteke halieke. ⁴ Kutupa ikana:ma:ta: epeke tupa: pilimikie hone witoloma: ekita: Koda:ma: niki pa:ta: ku hala:me. Koto ekina: ota: nika: honema:ta: nikana:ma: iki pa:ta: la ku haloma:eki manuta: ame do piteleme tupa: pa pu halimikie hone witoloma:me. ⁵ Ikana:ma: Koda:na: pukima: homa:la:eki make Ketisoma: ka:nda: pa:la:eki na mina:pa:lake taka:lao hayekeeki make hone uemena: Tekehalima: ika: hone witeleme ekita: tikitiki yao hatuku pena:e.

Wanda:hali paeyaoma: e poka:pa:peke aleo

⁶ Kametonuo. Tekehalu Yesu Ketisona: bikina: dupa:pe aloma:me. Mo nikana:ma: loma: mana: pimanu opua na piki soka:la: pambeke kametiti pa:ta: apa:tao na hake ta:ta: hapa:peke. ⁷ Nikana:ma: puma: tupa: ikana:ma: make koto tupa: kone pea:pa:peke aleo. Koto ekita: ikana:ma: hone wotu wilimime. Nikana:ma: iki ame^{le} mandake hata:ta: soka:la: na hake haoma:me. ⁸ Ika: kimi neta: pa hameke na noma:pate hamboma:me. Nikana:ma: pa na pitu haoma:pate iki homeke homekena: mani paeyaama:na: yeke timba natena: e pokolo hata: e tieke pokoma:me. ⁹ Nikana:ma: ne kipa: lapeke na yeke dia:me. Kipa: lapeke yea:pate kone ikana:ma: nika: hau handa puemena: yeke kipa: pi na loma:me. ¹⁰ Nikana:ma: iki ame^{le} mandake hata:ta: dupa la kuma:me. Hali epima: e poka:la:eki kiaeya:ka:na:ta: kota: koto somema: ne napeke na ya:la:me.

¹¹ Nikana:ma: doeki aloma: ekina: teketa: taa iki tukiki pa:ta: mandakena: haleme wanda:halita: soka:la: pamba pa pitu hata: mandane wanda:halina: pita:la:eki manuna: wakopu tia pomu dupi dupi la:tiki pu haleme ekita: opu haloma:me. ¹² Tekehalu Yesu Ketisona: bikina: koto wanda:hali pa:ta: iki handeteke hapa:peke laa pi dupa witoloma:me. Ikana:ma: pa na pomu lopo hake tikitiki yao hata: ika: halo peleme ekina: e pokolo hata: haena:e.

¹³ Kametonuo. Koto pa:la:pate ikana:ma: epeke hau pitolo hata:ta: soka:la:ma: na homa:pa:peke. ¹⁴ Mata:la: do tameiya:na: wape poloma: pita: iki homeke ma:nda:ma: na opilieke. Kutu pia:ka:na:ta: koto ipika: hau handolo hata:ta: ipikana:ma: yaaloma: homaena: mandakena: na apa:tao hapa:peke. ¹⁵ Kutupa ikana:ma: ipikita: a:nda: tunkuliki hali leke na haena: lo pelemepate pa Kameo. Yopu handeteke hae lo hapa:peke.

Wape paeyaaso pi

¹⁶ Mo Tekehalu ipikana:ma: kone nika: a:nda: peliaasa: ekina: teke hata: ika: pota: paeyao pa:ta: hoto paeyao a:nda: peliaasa:eki ku haena:e. Tekehalu iki paeyao ame^{le} mandakena: haena:e.

¹⁷Ita: Polo ya kikima: kone wape pitolo hata: iki pa:ta: A:taloe alome.
Tameiya: paeyaona: dupiki wapema: ya biki wape pu halome.

¹⁸Nika: Tekehali Yesu Ketisona: a:ta:ma: homolo tamba: mina:la:eki iki
paeyao pa:ta: haena:e.

Poloma: Timodi pa:ta: tapaeyeke titina: wapee

1 ¹Polo Ita: mo Ketiso Yesuna: aposolo hali halome. Nika: da:taasa: Koda:ma: make mo epena: yu wia haloma: Ketiso Yesu yaapoma: do e pokono lelepeme.

²Do wape Timodi neke pa:ta: wape pitolome. Mo Koda: pa:ta: hone tulaaseme ekina:ta: neketa: ota: ya weki haleme. Mo Apa: Koda: pita: Ketiso Yesu nika: Tekehali ipilikana:ma: mo tamba: mina:la:eki make a:ta:ma: homa:la:eki make puki lopaasa:eki make neke pa:ta: kina:e.

Makeaasa: hau wala:la: ekina: kinki pita:la: pimanu

³Ima: mo hande Ma:sedonia nane pulu hata: loa: tupu: ame make neketa: mo Epesese nane pa hao hapeke alome. Koto pa:ta: haleme mandane haliwekima: iki makeaasa: haumanu walo halemeeki na walepepee loelena:yeke loa:me. ⁴Mo haliweki ika: napeke na pitiki pimanu make ika: apa:meina: atekena: atekena: bikimanu yata:po hata: alemeeki make paeyao mina:pa:laena: lapeke. Kutu piki pi lo haleme ekima: ikana:ma: Koda:na: epeaalo pa:la: ekimanu mina: na tamba: mikita: ape ape la: tiaalieke. Mo epeaalo pa:la:eki manuta: nika: hone tulaaloma: ekima: homeke mia:peke ya:la:me. ⁵Mo iki pa:ta: na lapepee lapeke alo ekina: teketa: kota: mo wanda:hali ika: hone teke yako pea make ika: puki lopao make ika: Yesu pa:ta: ota: hone tulao halimi ekima: make koto haumanu pilimi ekima: ika: ika: kone pukima: homa: alualu pea haena:yeke loa:me. ⁶Mandane wanda:halima: do haumanu mina:pa:lao mo hande popeke na piki pimanu hotu haleme ekima: epeke hau pea:peke ya:la: pota:manu handa:pa:peke na ya:la:me. ⁷Ikana:ma: Koda:na: pi ula:eki manuna: wala:la: hali haluekee hone wia hata: dupa:pa:peke dupa:pa:peke pimanu wopu alemepate pa mo ika: aleme pi kone hone wopu na u make koto pina: teke make hone wopu na witelememe. ⁸Mo Koda:na: Lo Pi manuma: la: ula: tupu: homeke pu haya:ka:na:ta: epelieke hone witoloma:pate ⁹pa dupiki hone make witoloma:me. Mo lo pi manuta: mo epeke wanda:hali tikitiki yaaluekema:

na ula:pate pa mo ika: you hali pa:ta: homu na piki pa pi yambolo haleme wanda:hali pa:ta: ula:me. Dupae. Koda: hoki walaa hoke hau pu haleme wanda:hali pa:ta: make Koda: hone ma:nda: na wiki kenke alemanu pa:ta: homeke hone u haleme wanda:hali pa:ta: make inkiki ateke kone lu make mandane wanda:hali lu homao haleme wanda:hali pa:ta: make kutupa mo ¹⁰yola:la: hau pu haleme wanda:hali pa:ta: make mo wanda: pa:ta: pita:la: hauta: pa hali yankeke pa:ta: kone pita:la: wanda:hali pa:ta: make mandane wanda:hali pake mina:la: wanda:hali pa:ta: make yayapiki pi lo haleme wanda:hali pa:ta: make ya pi alo kone Tekehalina: biki lo haleme wanda:hali pa:ta: make kutu piki hau piteleme wanda:hali pa:ta: make hone witolo hata: koto lo pimanu wia pa:la:me. Do lo pimanu ula: ekita: mo epeke tikitiki piki mana: pimanu a:mbaasa: hoke haumanu sa:s:a: puluekema: ula:me. ¹¹Koto wala:peke mana: pi epeketa: mo paa pita:la: ta:na: piki Koda:ma: Ima: la halonoyeke ka:la: Pi Seliapo pa:ta: ula:me.

Poloma: Koda:na: a:ta:ma: homeeke ekina: keiyae leekeeki

¹² Ya e pokono wele peaasa: Ketiso Yesu nika: Tekehali pa:ta: keiyae pi alome. Ipika: e Ima: ana:na: pokaalieke hone wia I maleke lieke ekina: keiyae alome. ¹³Amba:ta: Ima: ota: Ketisona: biki hoke pi pi alo hata: make ipika: wanda:hali ka:nda:ma: homa: tiao make iki tekipuleke laasa: hali haowa:me. Kutu pua: ekita: Ima: Ketiso pa:ta: hone na tulao make mo pua: ekina: teketa: hone wopu na wiki hata: pueke handaa Koda:ma: I pa:ta: a:ta:ma: homeekeme. ¹⁴Nika: Tekehalima: ipika: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki I pa:ta: wopu kua:niaeyekeme. Kutupa make mo nika: Ketiso Yesu amele molome hone tulaasa:eki pita: pukima: homa:la:eki yaapo I pa:ta: make kia:me.

¹⁵ Ota: opua hone tulaapeke ya:la: ota: pi ma:nda:ta: dupa. Ketiso Yesuma: hoke hau pu haloma: wanda:hali da:taaluekema: yeke do kenkena: epeekeme. Koto ekina: mo hoke hau wopu pita:la: halita: I ya:pate ¹⁶Koda:ma: I pa:ta: a:ta:ma: homeekeme. Ipihana:ma: koto I pa:ta: a:ta:ma: homeeke ekina: teketa: Ketiso Yesuma: mo wetepe hone tulao da:ta:la:eki mulu peleme wanda:halima: ipika: a:ta:ma: homa:la:eki I pa:ta: pieketa: iki pa:ta: make pina: I pa:ta: amba:la wala:la:me. ¹⁷Mo lekema: handa:peke na yo make homa:peke na yo piki da:ta hao hala: Kini hali ipiki homeke kone Koda: hala:me. Ipika: biki tieke ota: kende wina: mea a:meiyaena: la:na:e. Kutu pina:e.

¹⁸ Ya weki Timodio. Ima: amba: neke hone witolo hata: la: wia: pita: koto la: wia: tupa: kone ame nakana:ma: pea:peke alome. Koto la: wia: pi manuta: naka: a:nda: pita:la: ale leke miniki hata: a:nda: epeke tupa: pea:peke. ¹⁹Kutupa naka: hone tulaleeki wopu miniki hata: naka: hone tekemanu hai peaapa:na: wopu handetek hapeke. Mandane haliwekima:ta: ika: hone tekemanu pendulu baemeke handaata: ika:

hone tulaaseme ekita: mo hande sisima kawasota: toopina: tulaaso yambolo hoeta:la: tupa: ika: hone tulaasemeeki make koto tupa: kone ota: hoeyaasememe. ²⁰Mo haliweki amele haepeke hali yaapo ipilika: biki Haimeniasi pita: A:lekesa:nda yaapota: koto hau pipikime. Ipilika tanda mina: mo Sadanina: kiki pa:ta: pa:na: tapaowa:me. Kutu pu ekima:ta: ipilikana:ma: mo hande Koda:na: biki laasepeeki mina:pa:laena: tamba: milieke.

Siosi tapakena: mombela yeni pita:la:eki

2 ¹⁻² Ya sutiaaso titina: pita: dupa. Ikana:ma: Koda: pa:ta: yeni pimika:na:ta: wanda:hali paeyao make ika: kini haliweki make kapomani e poka:la: haliweki make Koda:ma: tamba: mina: honke lo hapa:peke. Kutaa make ikina: keiyae lo hapa:peke. Koto yeni pulu peleme ekina: teketa: do ekina: alome. Iki niki paeyao yopu hao polumana: make Koda:na: tikitiki piki hau mumana: alome. ³Kutu piki yeni pita:la:eki manuma:ta: mo niki pa:ta:la:la: Koda: ta:na:ma: homaasa:me. ⁴Ipika: hone pa:la: ekita: wanda:hali paeyao: ipika: da:ta:la:eki mea hata: mo ota: pina: teke handa: wina:e. ⁵Ipikita: ota: Koda: homeke hala:me. Kutupa Koda: pita: wanda:hali nika: ka:pa hali homeketa: Ketiso Yesu hala:me. ⁶Ipikana:ma: Koda:na: la: wieke nate opolo epeeketa: wanda:hali paeyao paa hambuluekema: ipiki kone haleekeme. Kutu pieke ekima: walolota: Koda:ma: wanda:hali paeyao da:ta:la:eki mina:e laa hone pa:la:eki peneme yaala:me. ⁷Koto pi walono yeke Koda:ma: I aposolo hano la:la:me. Ima: yaa pi na alome. Ota: pi alo loa:me. Ipikana:ma: Ita: mo Diendaili wanda:halina: moka:la: tiaasa: hali hata:ta: ipika: ota: pi make mo hone tulaasa:eki make walaano yeke hano la:la:me.

⁸Ima: Siosi paeyao pa:ta: halima: yeni pina: hone pa:la:me. Hali epima: ma:nda: pa:ta: mineke pankolo o kake neli pita:la: hau na piki ota: yako piki hone u paleke hala: hali manuma: mo siosina: mombili mi pa:ta: kiki a:meiyao yeni pina:e.

Wanda:wekima: pea:peke haumanu

⁹Wanda:weki pa:ta: make dupiki pi alome. Ika: dau manuta: epekeeki ika: ana: piki tupa: kone yama:pa:peke ya:la:me. Ikana:ma: kimelema: hata: ika: itiki loke yaapona: koloma: wepia ula: ale manuma: make o beleke manuma: make o yenki tieke yeke aka:manu au na lapa:peke. ¹⁰Koto hau na pikita: ikana:ma: Koda:na: wandiki haluekema: hone wimika:na:ta: kota: ikana:ma: ota: epeke haumanu pu hapa:peke. Kutu piteleme hauta: ota: ika: au seliapoe. ¹¹Wanda:wekima: ika: kone mina:niao yopu siki pita: mo pimanu opua:pa:peke ya:la:me. ¹²Ima:ta: wanda: homeke ma:nda:ma: mo haliweki pa:ta: pi wala:la: you wanda: haena:e hone na witolome. Dia:me. Ikita: pi na leke pita: opita:la:eki

homeke pia:pa:peke ya:la:me laa la: witolome. ¹³Do ekina: yeke loa:me. Koda:ma: A:da:ma: amba:la wepiaata: Ipa:ta: wetepe wepiekeme.

¹⁴Kutupa A:da:ma:ma: mo Sadanima: makeaeyeke pi na opiekepate ipika: wanda: Ipima: opuaata: Koda:na: pi yambelekeme. ¹⁵Kutu piekepate wanda:wekima: weki taapolo hata: a:nda: kimelema: hone tulao pukima: homaa tikitiki piki hone taapuna: hata: pu haemeka:na:ta: kota: mo ika: weki mendilimi ekima:ta: iki pa:ta: eki a:nda: epolo pa:la:eki sa:s: pilieke.

Siosi tapake handeteke hala: haliwekina: pea:pekeeki

3 ¹Ota: pi ala:eki ma:nda: doe. Hali ma:nda:ma: ipika: honema:ta: e hone koto wita:la: handa:e. ²Ketiso wanda:hali hatuku polueke hone wia:ka:na:ta: kota: epeke e na kapa:lake epeke tupu: pita:la: halie. Mo na handeke wanda:hali make ipika: da pa:ta: mea peliaasa: hali yelieke. Ipikita: pi epeke tupu: wala:la: halie. ³Hoke ikali naa lu keaasa: hali o tekipuleke laasa: hali dia:ya:la:pate ipikita: yopu hata: a:nda: ai puluekema: na taapa:la: halie. Kutupa ipikita: mani pa:ta: we na pambeke hala: halie. ⁴Ipihana:ma: ipika: wekiwanda: wopu handeteke hata: make ipika: wekiwandikima: ipiki pa:ta: epeke hone wia ipika: pi opina: lelieke. ⁵Mo halima: ipika: wekiwanda: kone handeteke hapeke na ya:ka:na:ta: kota: Koda:na: siosi wanda:halita: ekipa handeteke hapeke ya:la:pe. ⁶Handaena: hau pea lopaama:na: ipikita: Tekehalinga: pi panake mina:la: hali na halieke. Mo hande Sadani lopeeke tupu: lopaama:na: loa:me. ⁷Ipikita: mo Ketiso na haleme wanda:halima: kone ipika: pi laalimikie. Kutu pilie ekima:ta: ipika: biki na hoeyaaso haena: mo hande Sadanima: hona:maasa: ale pa:ta: na lopilieke.

Siosi tapake tamba: mina:la: haliweki

⁸Kutupa dikoni haliweki make kekeke yaapo na haasa: hali make epeke hau pu haleme haliweki hapeke ya:la:me. Kutaa make ikita: mo hande waini ikali wotu na no haleme haliweki make yenki haka:ta:pao muluekema: hone wopu peleme haliweki hapeke na yala:me. ⁹Kutupa hokeeki ika: hone teke pa:ta: na u pelia haena: alo hata:ta: mo wala: tiaeyeke ota: pimanu wotu miniki hao halimikie. ¹⁰Koto haliwekita: ika: pu haleme haumanu handoma: tiatiki peaata: ana: pia:ka:na:ta: kota: mo e pokaena: lapeke ya:la:me. ¹¹Koto haliwekina: wanda:wekima: make ika:ta: epeke hone manuma: tekele tekele pea hata: pi la la na piki wanda:weki halimikie. Epeke hone wia hoto paeyao ika: hau pita: pi yaapoma: ota: hau homeke pu hapeke yeke wanda:weki halimikie. ¹²Dikoni halita: wanda: homeke ma:la: hali hata: ipika: wekiwanda: wopu handeteke hapeke ya:la: halie. ¹³Mo e epeke tupu:

pokaaseme dikoni haliwekita: ika: epeke halimi ekima: ika:ta: epeke biki wilie haliweki halimikie. Kutaa make ika: Ketiso Yesu pa:ta: hone tulaleme ekina:ta: paala:ma: na homeke pi lapeke ya:la:me.

Koda:na: pita:la: hauna: teke pi

¹⁴ Neke pa:ta: Ima: do wape pitolo hata:ta: neke ai koto kone handolo ipulueke hone wia halopate ¹⁵ ale ma:nda:ma: I sa:s:a: pia:ka:nata: kota: nika: Koda:na: tapakema: hata: pulu poloma:eki manuta: do wapema: walieke. Koto tapaketa: mo da:taa hao hala: Koda:na: siosi tapake loa:me. Koto siosita: mo hande Koda:na: ota: pita: tia haena: la:la: pinki tieke leke hala:me. ¹⁶ Mo nika: Ketiso hauna: teketa: ota: hau tieke dia:me pita: ma:nda:ma: lapeke na ya:la:me. Do ekina: alome.

Ipikita: ota: halina: loke kone mea opolo epeeckeme.

Mo hande Sipitidima: ipika: yako pa:la: ekita: ota: ekie laa peneme waleekeme.

Kutupa ipikita: enisoloma: make handeekeme.

Ipika: bikita: mo tutu ma:nda: ma:nda: paeyao pa:ta:manu make walemekeme.

Kutu pieketa: mo kenke paeyao pa:ta: haemeke wanda:halima: ipiki pa:ta: hone tulaemekeme.

Kutaa ipikita: Koda:ma: oli ya nane hatuku mea peekeme.

Mandane makeaasa: pimanu wala:la: wanda:hali

4 ¹ Mo Sipitidima: peneme yao dupa ala:me. Wetepa nina:ta: mandane wanda:halima: mo hone tulaasa: hauta: mina:pala:lalimikie la:la:me. Ikana:ma: mo yayapiki pi aleme sипитиди manuna: kakena: homa hata: mo hoke temoko manuna: wala:la:eki telimikie. ² Koto wala:la:eki manuta: mo makeaaso yayapiki pi lo haleme wanda:halima: peo lalememe. Mo talo talo hake toopi wepikima: ala:ta: ma:nda: to tokula:la: tupu: koto wanda:halina: ika: hone teketa: to tokula:la:me. ³ Kutu pu haleme haliwekima: pi walolo hata: alota: Wanda: mina:la:eki make mandane nemanu hala:eki make hoke haue laa wahapa: peao halememe. Pate do ne manuta: nikana:ma: nomono yeke Koda:ma: wepiayekeme laa ipika: pi mina:la: wanda:halima: mo ota: hau homeke hone witolo hata: koto ne manuna: Koda: pa:ta: keiyae pi alo hata: napeke ya:la:me. ⁴ Koda:ma: wepieke alemanu paeyaota: epeke ale manue. Ala:ta: ma:nda: wahapa: pu kiaapeke na ya:la:pate paeyaota: pa Koda: pa:ta: keiyae pi alo hata: mea:peke ya:la:me. ⁵ Pa ekipeke. Koda:na: pi pita: ipiki pa:ta: keiyae laa yeni pita:la:eki yaapoma: mo ne pa:ta: ala:ta: na talena: lelieke.

Ketiso Yesuna: epeke e pokaasa: hali

⁶ Nakana:ma: do mana: pimanu a:nda: epeke tupu: mo Ketiso kametonu pa:ta: la halo haeka:na:ta: kota: neketa: Ketiso Yesuna: epeke e pokaasa:

hali halipikie. Kota: koto nakana:ma: teliele hone tulaasa: pi pita: mo walea: ota: pi yaapo a:nda: ota: wopu miniki hao haeka:na:ta: kota: kutu pilipi ekima:ta: neke wele pealieke. ⁷Kutu pea:peke ya:la:pate pa mo epe na piki Koda: mataake tindemanu moka:laa kitemeeki kiaapeke. Nakana:ma: Koda:na: hau puluekema: moka:la: hande hande pu hapeke. ⁸Lokena: moka:la: hande hande pita:la:eki manuma:ta: niki pa hosikima: epeaaliepate pa Koda:na: hau puluekema: moka:la: hande hande pita:la:eki manuma:ta: niki ota: epeaalieke. Pa ekipeke. Koto hauma:ta: ame do nika: kenkena: haloma:eki make wetepe da:taa halo poloma:eki make ana:lawalieke. ⁹Ota: opua hone tulaapeke ya:la: ota: pi ma:nda:ta: dupae. ¹⁰Koda:ta: wanda:hali paeyaona: pa:ta:la:la: hali hala:me. Koto pa:la:pate ipikita: ota: mo ipiki pa:ta: hone tulaasoma: wanda:halina: da:taasa: hali hala:me. Koto ekina:ta: nikana:ma: koto da:taa hao hala: Koda: pa:ta: hone ti laloma: ekina:ta: bepolaluekema: honkopu hao e wopu poko haloma:me.

¹¹Do mana:manu make do wala:la: ekimanu make ikana:ma: opua ota: pea:tiki pu haena: nakana:ma: iki pa:ta: wopu walo hapeke.

¹²Wanda:halima: neke wekihali hale ekina: handolo hata: ipikita: pa wekie laama:na: nakana:ma: ota: Ketiso hau moka:la: tiaapeke. Koto puluekema:ta: naka: pilipi hauma: make naka: lelipi pima: make naka: pukima: homilipi ekima: make naka: hone tulalipi ekima: make naka: tikitiki piki hauma: make koto hau paeyaota: mo pi mineleme wanda:halima: ota: handena: lapeke. ¹³I a:pono molu hata:ta: naka: natemanu wiaata: paeyaoma: opina: mo Baibolo pimanu yata:pa:la:eki make mo pi wala:la:eki make wala: tiaaso la hala:la:eki make koto hau manuta: ota: honkopu hao putia pua:peke. ¹⁴Mo siosi you haliwekima: pi la: witolo hata: naka: youna: ika: kiki wimi dina: Koda:ma: ipika: pa hameke kita:la: epeke ale homeke naka: puki pa:ta: wiaya: ekita: nakana:ma: ota: na mina:pa:lapeke. ¹⁵Paeyaoma: naka: Ketiso hau daeyaaso piteleeki handena: do Ima: la kitolo ekimanu nakana:ma: hone wopu wia moka:la: hande hande pu hapeke. ¹⁶Naka: walele ekimanu make naka: pu hale hau make wopu handeteke hapeke. Do haumanu paeyao epeke tupa: putia peka:na:ta: kota: koto pilipi ekima:ta: neke make mo nakana:ma: walele pi opua ipu haleme wanda:hali make detelimikie.

Siosi wanda:hali handeteke hata: pea:pekeeki

5 ¹Mo koke haliweki na tolu lu pelepateta: naka: apa: pa:ta: ale tupa: homu piki pimanu lapeke. Panake haliweki make naka: kame tupa: kone epeaapeke. ²Koke wanda:weki make naka: ama: tupa: kone handeteke hata:ta: panake wanda:weki make naka: ana: leke tikitiki piki hauma: homeke handeteke hapeke.

³Kosa:piki wanda: ma:nda: ota: ipika: honumake siki hala:eki handeka:na:ta: kota: ipiki tamba: muluekema: hone epeke u hapeke. ⁴Pate

ipika: wekiwandiki o ekiye wanekena: wekiwandiki haya:ka:na:ta: kota: ikana:ma: amba:la ika: koke wanda: handeteke hasa: hau pea:pa:peke ya:la:me. Kutu piki hau pimika:na:ta: kota: mo hande ateke inkiki make aeyeke meiyekema: iki pa:ta: pimi ekimanu hombo peaasememe. Koto hauma:ta: Koda: ta:na:ma: homaasa:me. ⁵Kosa:piki wanda: ma:nda:ta: ipiki tamba: mina:yeke ipika: tapake wanda:hali ma:nda: dia:yalo ipika: honumake siki haya:ka:na:ta: kota: Koda:ma: ipiki handeteke haena: ipiki pa:ta: hone ti lao hala:me. Kutu pitolo hata:ta: Koda:ma: ipiki tamba: mina:yeke ipikana:ma: timba: nate yaapona: honke pa alo alo hata: yeri pu hala:me. ⁶Pate kosa:piki wanda: ma:nda:ma: ipika: lokena: namonamo pita:la: ekimanu homekena: hone u haya:ka:na:ta: kota: koto wanda: ipikita: pa hala:pate kone ipika: temokota: homa ula:me. ⁷Wanda:halima: iki pa:ta: hoela:me laama:na: do mana: pimanu wanda:weki pa:ta:la hala:tiki pu hapa:peke. ⁸Kutu pilipipate ma:nda: hali epima: ipika: tapakemanu o ota: ipika: wekiwanda: epeke tupa: na handeteke haya:ka:na:ta: kota: koto someta: mo Ketiso hau kiaaso tooipi mea baasa:me. Kutu piki somena: hoke hauma:ta: mo pi na miki wanda:halina: hoke hau lombei pea ota: hoela:me.

⁹Mo kosa:piki wanda:wekina: biki ula: wapena:ta: dupiki wanda:na: biki homeke wia:peke. Wanda: ma:nda: ipika: bapi hali tieke tepo paeya:ka:na: make ipikita: hali homekena: da peeke wanda: make ¹⁰wanda:halima: epeke hau pia: wanda:e aleme wanda: make ipika: wekiwandiki epeke tupa: handeteke haya: wanda: make na handeke da ma:nda: wanda:halia epemeke handa:mea wamo pia:tiki pieke wanda: make Ketiso yankeketonu oto nane hata: tamba: mieke wanda: make ka:nda: mina:la: wanda:halia petelea: wanda: make epeke haumanu puluekema: hone wopu u hayeke wanda: make kosa:piki wanda: homekema: koto hau paeyao tonka:na: apa:tao pea:tiki pieki handemeka:na:ta: kota: ipika: biki wape pea:peke.

¹¹Kutu pulu pa:la:pate mandane mopupitali kosa:piki wanda:manu ika: bikimanu wape pea na apa:taapeke. Pa ekipeke. Ikana:ma: ika: lokena: hone pelemeeki hone witolo hata: hali ma:nda:na: da puluekema: Ketiso hoki walaa pelimikie. ¹²Kutu pimikina:ta: ika: Ketiso pa:ta: amba:la la: wimiki pimanu yambilimikie. ¹³Kutaa make kutupiki kosa:piki wanda:wekima: da yalayala pu pominolo hata: ika: e pokap:peke natemanu hoeyaalememe. Koto hau homeke dia:pate ikana:ma: kotoeki ota: lombeipiki hoke hau ma:nda:ta: dupa. Mandane wanda:halina: hau hotiata: la: mundula mundula pitolo hata: mo ota: lapeke na ya:la: ekimanu la: tiatia pu halememe. ¹⁴Mo a:nda: piteleme wanda:halima: niki pa:ta: hoke pi loluekema: waleke wiaama:na: mo Ketiso hala: mopupitali kosa:piki wanda:wekita: pa hali ma:nda:na: da pua wekiwandiki mendia ika: da handeteke haena:e hone witolome. ¹⁵Pate mandane kosa:piki

wanda: manuta: paa la:ka:la Sadani teli mea pelememe. ¹⁶Kutu pu halemepate Ketiso wanda: ma:nda: ipika: tapake kosa:piki wanda:manu ma:nda: haya:ka:na:ta: kota: mo Siosi tapake pa:ta: ka:nda: wiaama:na: ikita: ipikana:ma: handeteke hapeke ya:la:me. Kutu pia:ka:na:ta: mo siosi tapakema: ota: mo honumake siki haleme kosa:piki wanda:weki ota: epeke tupu: handeteke haena: waleke wilieke.

¹⁷Ika: you haliwekima: wanda:hali handeteke hata: e epeke tupu: pokemeka:na:ta: ika: biki a:meiyaaso yenki ana:na: haka:ta:pao mina:e hone wia:peke ya:la:me. Mo pi wala:pekeeki o mana: moka:la: tiaaso hata: ota: honkopu hao wopu pokemeka:na:ta: kota: kutu piki you haliweki pa:ta: amba:la hone wia pea:peke. ¹⁸Do alo ekina: mo Baiboloma: alota: Kaoma: palaowa kilikimanu ambuku mea baaluekema: ankema: e pokolo haena:ta: ipika: kake anka:ta:pu na pea:peke lo make mo e poka:la: halima:ta: ipika: e poka:la: yenki mia:peke ya:la:me laa wape pea ula:me. ¹⁹Wanda:hali homekema: alota: Mo you halima: ata:ka:piki hau pia:me lea:ka:na:ta: na opua:peke. Koto pilipitate hali yaapo tepoma: a:nda: a:pa lea:ka:na:ta: kota: opua:peke ya:la:me. ²⁰You halima: a:nda: hoke hau pia:ka:na:ta: kota: mandane you haliwekima: handolo hata: hone wina: ika: leke potopoto kone ipika: hoke hau pa:la:eki laa la halaata: sa:s: pea:peke.

²¹Mo Koda: make Ketiso Yesu make mo maleke lila: enisolomanu make iki paeyaona: leke potopoto hata: Ima: neke pa:ta: la: witolo pita: dupa alome. Nakana:ma: homeke pa:ta: homeke puki wita:la: hau na pu make mandane tapake homeke na petolo pikita: do ya pea:peke alo ekita: ota: paeyao pa:ta: hone witolo hata: pea:peke. ²²Hali ma:nda:ma: siosi pa:ta: Koda:na: e pokaena:ta: na hondoma: tiake hata: kiki wita:la: hau ai na pea:peke. Mandane wanda:halina: hoke hau neke pa:ta: na mundilina: leke naka: hauta: yako pea hapeke.

²³Neketa: yeni mea:tiki pu haeka:na:ta: naka: welekema: epeke e pokena: ikali homeke na neke waini siki make apa:tao napeke.

²⁴Mandane wanda:halina: hoke hauta: peneme peneme yao ula:me. Koto ekima:ta: pi yokaalu pia:peke nate opolo epea:ka:na:ta: ika: hoke hauma:ta: iki hatuku ipilieke. Pate mandane wanda:halina: hoke hauta: wetepe nane peneme yaeya:ka:na:ta: handa: wilimikie. ²⁵Mandane epeke haumanu make koto tupu: kone peneme peneme yao ula:me. Kutaata: mo ota: peneme na ula: epeke hau mandane ekimanu maketa: a:mbao wia:peke na ya:la:me.

Wanda:halina: e pokaasa: tapakena: mana: pi

6 ¹Mandane pa hameke e pokaaseme tapake ikana:ma: ika: you haliweki pa:ta: hone witolo hata: homu pea hapa:peke. Kutu pimika:na:ta: kota: mo pa haleme wanda:halima: Koda:na: biki pa:ta:

make nika: aloma: mana: pimanu pa:ta: make ikana:ma: hoke pimanu na lelimikie.

²Mandane pa hameke e pokaaseme tapakema: ika: you halita: Ketiso hali haya:ka:na:ta: ipikita: nika: Ketiso yankeeke hone witolo hata: paa pa alema: na handaapa:peke. Kotoeki na pikita: ikana:ma: dupiki hone witolo Ipikita: ya Ketiso kame haleka:na:ta: Ima: ipiki hone pa:la:me. Ima: ipika: e pokawa:ka:na:ta: ipikana:ma: do e pa:ta: yama: epeke ale mina:e hone wiaata: ikana:ma: amba: pokeme e tupu: na poketka: kotoeki lombei peao pokaapeke.

Makeaasa: hau wala:la: ekina: kinki pita:la: pimanu

Do alo pi manuta: nate paeyao wopu sa:tiaaso hata: wala:tiki pu hapeke.

³Ma:nda: epima: mo hande nika: Tekehali Yesu Ketisona: ota: pi make mo nika: hone tulao yeni pita:la: hauna: mana: pimanu make kota: waloma: pi yaapo mandake na piki pa:ta:ta: piki mana: pimanu a:pa walea:ka:na:ta:
⁴kota: koto someta: hone na wiki hakoko lita:la: hali hala:me. Ipiki pa:ta:ta: hoke hone teke pila:me. Koto ekina: ipikana:ma: mo mana: pi teke manuna:ta: ape ape lo make pi yokaalu alu puluekema: hone wopu u hala:me. Ipika: kutu pita:la: ekima:ta: mo hone wopu epeke tupu: na handeteke haleme wanda:hali tukiki pa:ta:ta: I I ala: hau make ape ape la alualu pitolo hata: yaala: peake pi la alualu pu make na handoma: tiake hoke hone u alualu pita:la:eki make
⁵kima: na homeke pi yokaalu alu pita:la: ekimanu make kota: hao paeyao mo wanda:hali tukiki pa:ta: wala: tiao hala:me. Kutu piki wanda:halima:ta: mo hande ota: pimanu mina:pa:laaso hata:ta: pa mo Koda:na: hau pita:la: ekita: hamoko hapeke potae hone u halememe.

⁶Ota: ala:me. Hali ma:nda: epita: Koda: pa:ta: hone tulao hata: ipika: miniki hala: kenke ala:ta: ala:ta: ana:e hone wia:ka:na:ta: kota: koto someta: hamoko some hala:me. ⁷Nikita: do kenkena: ipulu hata:ta: aleke miniki epoloma:pe. Ala:ta: ma:nda: na miniki epoloma:me. Pa do kenke mina:pa:laoma:ka:na:ta: aleke mea poluma:pe. Dia:me. Ala:ta: ma:nda: na mea polumeke. ⁸Koto ekina:ta: nika: ne aka:manu ana:na: wia haoma:ka:na:ta: kota: kotota: ana:e. ⁹Mo hamoko haluekema: hone pa:la: wanda:halita: ne wiaasa:eki muluekema: pea:ka:na:ta: ka:pei leke hondalieke. Ika: hone wopu na wiki hoeyaapeke ya:la: hoke hone manuma: iki yola: mea lopao ota: hoeyaalieke. ¹⁰Mo mani we pamba:la: ekima:ta: ta:ta: ta:ta: piki hoke haumanu pu tialo pa:la: ekina: teke ula:me. Mandane wanda:halima: mani muluekema: hone wopu witolo hata: ika: hone tulao halemeeki mina:pa:lao hoke ka:nda: manuma: ika: puki tandama: homo haememe.

Timodi pa:ta: leeke mana: pimanu

¹¹Nakana:ma: Koda:na: hali hata:ta: koto hau manuta: mone hata: pina: kiao papate leke hapeke. Kutu puluekema:ta: kota: nakana:ma: mo

tikitiki piki hau make Koda:na: hau leke pita:la: hau make hone tulaasa: hau make pukima: homa:la: hau make ki hone na wiki pita:la: hau make kimele piki hau pita:la: hau make koto hau paeyao ota: muluekee hone u paleke pu hapeke.¹² Wanda:halima: hoto neli kita:la: nate nina: mo hande tombo muluekema: honkopu hao aiya pu halememe. Koto tup: nakana:ma: make Koda: pa:ta: hone tulaaso hata: naka: deto hala: ekita: mo tombo wataasa: tup: muluekema: ota: honkopu hao aiya pu hapeke. Koto deto hala: ekita: nakana:ma: wanda:hali wopuna: leke popelekena: Koda: pa:ta: hone tulaasome alo hata: peneme yaeketa: kota: Koda:ma: muelena:yeke neke wi lea:me.¹³ Mo ala:ta: ala:ta: paeyao da:taa wina: la:la: Koda:na: leke popelekena: hata: make mo hande Pontiasi Pailedi pa:ta: ota: pi leeke Ketiso Yesu ipika: leke popelekena: hata: make Ima: neke pa:ta: dupa alome.¹⁴ Mo pea:pekee laa neke pa:ta: la: ula: pi manuna: kakena: homa mo Tekehali Yesu Ketiso paa epolo pa:la: nate epena: handeteke hata: ota: hoeya hoeya na piki yopu miniki hao hapeke.¹⁵ Mo Ketisona: paa laska:la epolo pa:la: nateta: Koda:ma: homeke handeteke hala: ekina: mo ponka: di pilu ula: nate opolo epea:ka:na:ta: kota: Koda:ma: Ketiso peneme yao mea halieke. Koda:ta: ta:na:ma: homa:la: ekina: teke hata: ipiki homeketa: wanda:hali paeyona: handeteke hala: hali hala:me. Ipikita: mo kini haliweki paeyona: Tumiki Kini hali make mo teke haliweki paeyona: Tekehali make hala:me.¹⁶ Ipiki homeketa: ipika: kone pa da:taa hao hala: Koda: hala:me. Wanda:halima: ipiki hala: teke pa:ta: pua:peke na yeke paa tieke pa:ta: hala:me. Ipikita: hali ma:nda:ma: ota: na handemeke yeke Koda: yeke handaata: ame make ota: ma:nda:ma: handa:peke na ya:la:me. Ipika: biki tieke ota: kende wina: make mo na paeyeke pa hao hala: Kilu Tombuao hala: ekina: wele make ipika:eki wina:e. Kutu pina:e.

Hamoko wanda:halina: mana: pi

¹⁷Mo kenke ala:ta: ala:ta:na: hamoko haseme wanda:halin pa:ta:ta: dupiki pi la wia:peke. Ika: hakoko na lu make mo ai paelo pa:la: kenke ale manuna: hone na ti lao hao hapa:peke. Kotoeki na pikita: niki ta:na:ma: homomono epeke alemanu ku hala: Koda: pa:ta: hone ti lao hapa:peke lapeke.¹⁸ Koto wanda:halin ikana:ma: mandane wandahali pa:ta: epeke hau pipe laata: mo ika: tamba: mina:la: hau piteme ekima: hamoko hapa:peke laa lapeke. Ikana:ma: epeke moke pita:la: wanda:halin hata: ika: hamoko ale manuta: mandane wanda:halin pa:ta: pa teli pealuekema: tikitiki yao hapa:peke lapeke.¹⁹ Koto hau a:nda: pu haemeka:na:ta: kota: ika: wetepa hapeke yolo pa:la: ekina: epeke teke u haena: lelimikie. Kutu pimika:na:ta: kota: mo ota: deto hala:eki miniki hao halimikie.

²⁰Timodio. Do Koda:ma: neke pa:ta: ka:la: eta: ota: wopu handeteke hapeke. Mo epe na piki Koda: mataake pimanu la kiteme pi manuta:

kiaapeke. Mandane wanda:halima: makeaaso hata: Do aloma: pi manuta: ota: tumiki pie lo halememe. ²¹Kutupa mandane wanda:halima: Koto aleme tumiki pita: nikana:ma: ota: hone uluma:me laa lemeke handaata: ikana:ma: mo hande ota: hone tulaasa: hauna: pota:ta: mina:pa:laememe.

Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: ekita: Timodi iki pa:ta: hao haena:e.

Poloma: Timodi pa:ta: yaapo peao wape pea tapaeyekeeki

1 ¹Polo Ita: mo Ketiso Yesuna: aposolo hali halome. Koda:ma: la: wieke deto hala:eki Ketiso Yesu pa:ta: yama: nikana:ma: moloma: ekina: pi walono yeke Koda:ma: I maleke lia tapaala:me.

²Do wapeta: ya pukipiki weki Timodi neke pa:ta: wape pitolome. Mo Apa: Koda: pita: Ketiso Yesu nika: Tekehali ipilikana:ma: mo tamba: mina:la:eki make a:ta:ma: homa:la:eki make puki lopaasa:eki make neke pa:ta: kina:e.

Keiyae pi pita: hone u tiaasa: pi yaapo

³Ya apa:na: atekena: atekema: Koda: pa:ta: hone tulao hao haemeke tupu: I make ya hone tekema: ala:ta: ma:nda: na talena: leke koto tupu: kone hone tulao halome. Ima: timba make natena: make neke hone na yonka:lake Koda: pa:ta: yeni pitolo keiyae pi lo halome. ⁴Mo naka: leke pa:ta: e pankeke lopo haya:eki handoa:eki niminaaso hata: neke handuluekema: Ima: ta:na: pa:la:me. Kutu pua:ka:na:ta: Ima: ta:na: tiekema: homulueke. ⁵Mo naka: ota: hone tulale ekita: Ima: niminao halome. Naka: aeya: Loisi pita: naka: ama: Yunisi yaapoma: make do mandake hone tulaepe ekita: ya honema:ta: neke pa:ta: make taa ula:me. ⁶Koto hone ua:eki tekena:ta: Ima: naka: youna: ya kiki ua: pa:ta: yama: Koda:ma: neke pa:ta: pa hameke ka:la: hauta: alupaama:na: halima: ti honiaama:na: po lo hala: tupu: kone do hauta: pa mea tiaaso tiaaso halena: hone u tiaasome. ⁷Pa ekipeke. Mo Koda:ma: ka:la: Sipitidima:ta: niki yala: yala: na peaasa:me. Kotoeki na pikita: ipika: Sipitidima: mo wele pita:la:eki make pukima: homa:la:eki make hone lu tumbaasa:eki make niki ana:na: ku hala:me.

⁸Mo nika: Tekehalinga: pi walawasa: ekina:ta: nakana:ma: yaala:ma: na homa:peke. Kutaa make I mo Ketisona: e pokawa: ekina: dipula mea pitaalemeke pilu ekina: neke yaala:ma: na homa:peke. Kotoeki na pikita:

mo Koda:ma: ka:la: wele tapu hata: mo Pi Seliapo wala:la: ekina: ka:nda:ta: I yaapo mandake mea tia hapana:e. ⁹Nikita: ipika: wanda:hali hamono yeke Koda:ma: pa:ta:la: mea wi la:la:me. Koto hau pieke ekina: teketa: nikana:ma: epeke hau puma: ekina: dia:pate pa ipikana:ma: a:ta:ma: homolo hata: ipika: hone pieke ekima: kone niki wi la:la:me. Koda:ma: do kenke ai na wepia wina: leeke pita:ma:ta: do a:ta:ma: homa:la: hauta: niki miomonoyeke Ketiso Yesu pa:ta: yama: wina: leekeme. ¹⁰Pate ameta: mo nika: da:taasa: hali Ketiso Yesu ipika: a:pa:la:eki pa:ta: yama: peneme yaala:me. Mo homa:la: ekina: wele ipikana:ma: paeyaaso hata: mo Koda:na: Pi Seliapo pa:ta: yama: deto hala:eki peneme yaala:me.

¹¹Koto Pi Seliapona: la hala:la: hali make aposolo hali hata: moka:la: tiaaso hali hano yeke Koda:ma: I maleke lia:me. ¹²Kota: Ima: koto haumanu pua: ekina: ame do ka:nda:manu minolopate pa Ima: yaala:ma: na homolome. Pa ekipeke. Mo Ima: ya hone ti lalo halita: ota: hone ulume. Ya honema:ta: mo ipikana:ma: I ka:la: haumanu ipikana:ma: mo hande ipika: Nate tieke epena:yeke ana:na: handeteke hao hapeke ya:la:me.

¹³Nakana:ma: pi epeke tupa: waluekema:ta: Ima: neke pa:ta: waloa: pi kone hone wia wala:tiki pu hapeke. Kutu pitolo hata:ta: mo Ketiso Yesu pa:ta: hone tulao pukima: homolo hata: pea:peke. ¹⁴Mo neke pa:ta: ka:la: epeke epeke hau manuta: ota: wopu handeteke ke haluekema: kota: nakana:ma: mo nika: puki pa:ta: pila: Holi Sipitidina: wele peaasa: ekina: welema: wopu handeteke hapeke.

¹⁵Mo Eisia potopinisi haleme wanda:hali paeyao make mo hande Paidia:lisi pita: Hemodionisi koto hali yaapo tonka:na: I mina:pa:la: peleme ekita: neke hone wotu witeleme. ¹⁶Mo hande hali Onesipotasma: hoto paeyao I ta:na:ma: homa: tiao hayeke handaa Ima: mo Tekehalima: ipika: wekiwanda: pa:ta: a:ta:ma: homena: honke alome. Pa ekipeke. I do dipula pilu ekina: ipikana:ma: yaala:ma: na homea:me. ¹⁷Kotoeki na pia:pate ipikana:ma: Loma: da opolo a:paata: koto kone I weitia pomu haota: handa: wia:me. ¹⁸Mo hande Nate tieke opolo epea:ka:na:ta: Koda: ipika: a:ta:ma: homa:la:eki koto some pa:ta: halena:e. Mo hande Epesese nane haoma: toma:na: Onesipotasma: tamba: mu hata: pia: hau paeyaota: nakana:ma: ota: handeleme.

Ketiso Yesuna: kakena: homa hala: a:ndeli miniki hali

2 ¹Ya weki neke pa:ta: dupa alome. Mo Koda:na: a:ta:ma: homa:la: ekita: mo nika: Ketiso Yesu amele ta:ma:ni pitolo hata: minoloma:me. Koto a:ta:ma: homa:la:eki nakana:ma: minele ekina:ta: honkopu hao hapeke. ²Ima: wanda:hali eleke elekena: leke popelekena: waloeke opi mana: pi manuta: kota: nakana:ma: meaata: mo hone epeke tupa: u paleke hata: mandane da wanda:hali ana:na: wala:peke ya:la: wanda:halita: nakana:ma: moka:la hale hale pea:peke.

³Ketiso Yesuna: epeke a:nda: peaasa: hali hata: mo ipika: wanda:halina: ka:nda:ma: homa:la: ekina: ka:nda: mandaneeki nakana:ma: mea:peke.

⁴Ami hali homekema: ami hali hata:ta: ipika: you halina: kakena: homu haluekema: pa mo da wanda:halina: pu haleme haumanu tonka:na: apa:tao na pilieke. ⁵Kutupa make mo telepo tiekemanu lo hala: halima:ta: mo telepona: pi ula: ekimanu na tolu haya:ka:na:ta: kota: tombo watao yenki mia:peke na ya:la:me. ⁶E handeteke hala: halima: ipika: e tieke wopu poko hala: ekina:ta: mo ena: ne tanu ekita: ipika: amba:la milieke. ⁷Ima: alo pita: hone wopu wia:peke. Koto pi hone uelena:ta: Tekehalima: neke tamba: milieke.

⁸Nakana:ma: mo hande homa paa tiaeyeke yeke Deipidina: tapake hali Yesu Ketiso hone u hapeke. Ima: mo Pi Seliapo waloa:ka:na:ta: kota: koto pi kone walo halome. ⁹Ima: do Pi Seliapo walo halo ekina: ka:nda: tieke mu halome. Kutaa make Ita: pi yamba:la:la: hoke hali leke seni puma: tonkao uleke halome. Ita: koto pa:leke halopate pa Koda:na: pita: kutupe seni puma: na tonkao ula:me. ¹⁰Ima: mo Koda:ma: maleke lila: wanda:halini tamba: muluekema: do ka:nda: paeyaota: na kiake mea tu halome. Mo wanda:halita: Ketiso Yesu pa:ta: yama: a:pa:la: na paelo pa:la: paa tiekema: wina: la:la: da:taasa:eki mina:yeke Ima: do ka:nda: tu moneao halome.

¹¹Dota: ota: pi alo pie.

Nikana:ma: ipiki ame~~e~~ mandake a:nda: homoma:ka:na:ta: kota: ipiki ame~~e~~ mandake kone da:taa halumeke.

¹²Kutupa nikana:ma: mo ka:nda:manu epena: kone aela: bao haoma:ka:na:ta: kota: ipiki ame~~e~~ mandake piki you wanda:halini kone halumeke.

Nikana:ma: ipiki a:nda: kiaoma:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: niki make kiaalieke.

¹³Nikana:ma: nika: hone ti lao halumeke laa kone pa hone na ti lao haoma:ka:na: kone kota: kutu pumonopate pa ipikana:ma: ipika: pulueke laa la:ula: pita: ota: na tunkulieke.

Pa ekipeke ipikana:ma: ipika: titina: la:ula: pi kialuekema: wetepo topo piki pi ma:nda: lapeke na ya:la:me.

¹⁴Do ekita: naka: wanda:halini hone u tiaaso hata: la halo hapeke. Kutu pika:na:ta: kota: Koda:na: leke popelekena: iki kinki pitolo hata:ta: dupa lapeke. Ikana:ma: mo pi teke manuna: tekena:ta: pi yokaaalu alu pu ape ape na lapa:peke lapeke. Kutu piki hauma:ta: ma:nda: na tamba: mulu pa:la:pate mo opilimi wanda:halini pa:ta:ta: paa hoeyaasa:eki homeke wilieke.

Ipika: ena: pi lawaaso haena: e poka:la: hali

¹⁵Nakana:ma: ota: epeke e poka:la: hali haluekema:ta: neke yala: peaaama:na: naka: titina: honeta: Koda:ma: I pa:ta: ta:na:ma: homena:e hone

witolo hata: e pokō hapeke. Koda:na: ota: pi tikitiki wala:la: hali hata:ta: koto hau pu hapeke. ¹⁶ Mo wanda:hali Koda: mina:pa:lao papate haena: la:la: epe na piki Koda: mataake pimanu la kiteme pi manuta: hoki wala kiao pua:peke. ¹⁷ Koto Koda: mataake pi la kita:la: pita: mo mindiki na:paasa: bolekema: handa:la:me. Kutu piki pita: yaapo hali Haimeniasi pita: Pailita:si yaapoma: walepeme. ¹⁸ Koto hali yaapoma:ta: mo ota: haumanu mina:pa:laepeme. Kutu polo hata: mo nika: homa paa tialo poloma: ekina: ipilikana:ma: alota: Nikita: amba: homa tiao haloma:me alepeme. Koto alepe ekima:ta: mo mandane pi mina:la: wanda:halina: hone tulaaseme ekita: hoeyaasepeme.

¹⁹ Koda:ma: nokopeeke takalake pinkita: daqola:pa pa:la:me. Koto pinkina: pi yaapo wape pea ula: ekita: dupa. Tekehalima: ipika: wanda:halita: ipika: amba: hando ulume laa wape pea ula:me. Kutupa pi ma:nda: make dupa. Ma:nda: hali epima: Ita: mo Tekehalina:eki halome lea:ka:na:ta: kota: mo hokeeki paeyao ota: mina:pa:lao hoki walaa pua:peke ya:la:me pi yaapo wape pa:la:me.

²⁰ Mo hamoko da tieke pa:ta:ta: paata: piki make noka: wiki kawaso ta:ta: ta:ta: pikieki wopu ula:me. Mo kawaso manuta: silipama: make koloma: make wa:peleme. Kutupa mandane ekita: tima: make kenkema: make wa:peleme. Do kawaso mandaneeki manuta: hau tieke pitolo mea:pekeeki wina: laata: mandane ekita: pa nate paeyao pa mu hapekeeki wina: la:la:me. ²¹ Hali ma:nda: epima: mo hoke hau paeyona: hai a:nda: ipiki pa:ta: na talena: lea:ka:na:ta: kota: ipikita: ipika: Tekehalima: ta:ta: piki hau tieke ma:nda: peaena: mea haena: lelieke. Pa ekipeke. Mo somema: ipika: Tekehalima: hala:la: epeke emanu pokaaluekema: tikitiki yao ula: ale manuma: handa hala:me.

²² Nakana:ma: mo wekihali hata: mo wekiwandikima: ika: lokena: hoke hone u alualu pita:la: haumanu wendia:peke. Nakana:ma: mo iki tamba: mina: ika: yako piki pukima: ika: Tekehali o laa wi lo haleme wanda:hali ame_{le} hata: mo tikitiki piki hau make hone tulaasa:eki make pukima: homa:la:eki make a:nda: peliaasa:eki make muluekema: hone ha paleke pua:peke. ²³ Mo teke na wiki o teke na handeke pi yokaalu alu pita:la:eki manuta: hoki wala pua:peke. Pa ekipeke. Koto hau manuma:ta: ape ape mea la:tialiekeyeke loa:me. ²⁴ Mo Tekehalina: e pokaasa: halima:ta:ta: ape ape na lelieke. Kotoeki na pikita: ipikana:ma: wanda:hali paeyao pa:ta: a:ta:ma: homolo epeke disa hali hata: ika: pu hoeyaaseme haumanu pa:ta: ka:nda:ma: ai na homake yu wia hapeke ya:la:me. ²⁵ Ipkana:ma: mo pi tunkuleleme wanda:hali tikitiki yaasota: kimelema: hauma:ta: yopu pu halieke. Koto hau a:nda: pu haya:ka:na:ta: kota: ikita: Koda:ma: iki pa:ta: waleke wiaya:ka:na:ta: ika: pukimanu topo pea mo ota: pina: hone ti laemeka:na:ta: ²⁶ kota: ika: honemanu paa epeke tupa: mea lopao wilimikie. Kutu pimikina:ta: kota: ikana:ma: Sadanina: hone pa:la:eki peaena: miniki hala: bisale pa:ta: pambelemeeki hola:pa yopua halimikie.

Nate paelia: toma:na: pea:peke yolo pa:la: ekimanu

3 ¹Mo nate paelia: toma:na:ta: ka:nda:ma: homaasa: haumanu wopu ipiliekema: hone wopu wia hapeke. ²Koto paelia: dina:ta: wanda:halima: do haumanu pu halimikie. Ikita: I I alo hata: make pasa:tei hau wopu pita:la:eki make hakoko liki pimanu lo make handaena: honemanu u make yala: peaaso hata: make kikama: handeke some ala: hoke pimanu make lo halimikie. Kutaa make ateke inkikina: kakena: na homo make keiyae loluekema: hone na u make yeni hau pita:la: haumanu hone na wiki wanda:halii make halimikie. ³Ikana:ma: a:ta:ma: homa tamba: na mu make pa paeyaaluekema: hone na u make hoki nane laasa: wanda:halii hata: make hone mata:pa pua hata: wanda:halii hoeyaasa: hau pu make kika ma:na:na: hau leke pita:la: hau make pu halimikie. Mo wanda:halima: epeke haumanu honditi pu halimikie. ⁴Kutaa make ikana:ma: yankeeke kone lina: ma:na: yapa: mu a:nda: lombo make homa:la: ale teke na hake haumanu pu make ika: honema: ikita: tieke haloma:me hone witolo hata: Koda: pukima: na homeketa: pa ika: loke ta:na: peaasa: alemanu pa:ta: pukima: homo halememe. ⁵Ikana:ma: mo Koda: pa:ta: yeni pita:la: hauta: pa pea:tiki pea:tiki pu halemepate mo yenina: wele pita:la: ekita: hoki walaa kiaaso halememe. Kutu piki wanda:halii amele apa:tao na hapeke.

⁶Kutu piki mandane haliwekima:ta: mandane hone wopu na wiki wanda:weki homu pealuekema: ika: da pa:ta: yopu siki honda: pamba pu halememe. Kutu piki wanda:weki ika: hoke hau manuma:ta: ika: honemanu ka:nda: peaota: ika: lokena: hoke hone pa:la:eki manuma: iki yola: mea aneya moneya pu hala:me. ⁷Do koto wanda:wekima:ta: mo pimanu opua hone uluekema: taapemekepate pa mo ota: pina: teketa: miniki hapa:peke na ya:la:me. ⁸Mo hande Dia:nisi pita: Dia:mbitisi yaapoma: Mosesi pa:ta: a:nda: lipikime. Koto some yaapoma: pipiki tupa: kone mo hande haliwekima:ta: mo hande ota: pi pa:ta: make a:nda: lu halememe. Ikana:ma: ika: hone tikitiki na yaaso hata: kone Koda: pa:ta: hone tulaapeke ekina:ta: iki ana: na paleke handaata: Koda:ma: iki kiao hala:me. ⁹Koto haliweki ika: hauta: wopu na daeyalieke. Mo amba: haemeke wanda:halima: mo hande Dia:nisi Dia:mbitisi yaapona: pamba: na piki hau pipikieki handolo pimiki tupa: ame make wanda:halima: koto haliwekina: pamba: na piki haumanu handilimikie.

Paeyaaso mana: pi

¹⁰Pate nakana:ma: I yaapo neke mandake pom ika:ma:ta: mo hande wanda:halii pa:ta: waloa: pi manuta: nakana:ma: amba: opua hone wilime. Kutaa ya hau pita: ya puake yaapota: nakana:ma: hone wilime. Kutaa Ima: ya hone tulaaloeki make wanda:halima: pi mina: soka:la:ma: homa

na kiake pa handeteke haloeki make ya a:ta:ma: homa pukima: homoloeki make ka:nda:manu epena: kone Ima: honkopu hao daq̄ola haloeki make nakana:ma: handeleme. ¹¹ Mandane haliwekima: I lu yombu moneao halemeke make tanda wopuna: moneao haloeki make handeme. Mo hande A:ndioko da pa:ta: make Aikoniomo da pa:ta: make kutaa Lisita da pa:ta: make do da tepo haliwekima: I ota: hoeya: hau lu yombu haena: kone pa taka:lao haowa: ekita: naka: hone wilime. Kutu pimipate kone mo Tekehaliema: do koto hau paeyaona: tukiki pa:ta: kone I wopu pa:ta:la: moneao haya:me. ¹² Aowe. Koto tupu: kone mandane wanda:hali epima: Ketiso Yesu pa:ta: ta:ma:ni pea hata: Koda:na: pi tolu haemeka:na:ta: kota: iki pa:ta:ta: mandane haliwekima: mo hoeya: hapu lu yombua:la: haumanu pilimikie. ¹³ Hoke hau pu hala: haliweki make yayapiki hau pita:la: haliweki make ika: ika: kone makea alu alu pitolo hata: ika: hoke hau manuta: ota: mea daeyalimikie.

¹⁴ Kutu pu halimipate neketa: hande waleeke opi ota: pimanu wopu miniki hale ekita: na mina:pa:lapeke. Hande neke walea: tapaketa: naka: hone wilime. ¹⁵ Kutaa make mo hande Yakopiki Baibolona: wape pea ula: pi manuta: neke wekisiki hata: kone kini pea opua:tiki a:pa ame make paa opuolo haleme. Nakana:ma: mo Ketiso Yesu pa:ta: hone tulaaseeki pa:ta: yama: mea:peke da:taasa:eki muelena: u tiaasa: honeta: do Baibolona: wape pea ula: pi manuma: ka:la:me. ¹⁶ Mo Baibolona: wape pea ula: pi paeyao wape pina:ta: haliwekina: hone pa:ta: Koda:ma: wala: tiaaso haena: wape pimikime. Koto wape pa:la: pima:ta: wanda:hali pa:ta: ota: pimanu waluekema: make hoke hau peaama:na: sa:sa: puluekema: make hoi piki haumanu tondepealuekema: make kutupa epeke hapeke ekina: mana:manu loluekema: wape pea ula:me. ¹⁷ Kutu peaapeke ya:la: ekima:ta: mo Koda:na: e pokaasa: somema: epeke hau paeyao ana:na: peaena: tikitiki yao haena: lelieke.

Koda:na: ota: pimanu homeke walo hapeke

4 ¹ Mo pa haleme wanda:hali pita: amba: homemeke wanda:hali pea telipulu pa:la: Ketiso Yesu pita: Koda: yaapona: leke popelekena: telepo pi na alopatet Ketisota: mo wanda:halina: handeteke hao halo pa:la: Kini hali ipiliekeyeke ya pukima: ka:nda:ma: homolo haena: Ima: neke pa:ta: dupa:pekee alome. ² Koda:na: pi walo hapeke. Kutu polo halena: wanda:halima: opuluekema: ta:na:ma: na homolo haena: make o ta:na:ma: homa opitolo haena: make na kiaake pa walolo walolo ombu hapeke. Nakana:ma: mo puki nala: pima: make mineke pima: make kutupa mo hone u tiaasa: pima: make koto pi manuma: ikana:ma: epeke honemanu wina: loluekema: ta:na:ma: homa: tiaaso handeteke hao hapeke. ³ Wanda:halima: mo epeke mana: pi wopu na opulu pa:la: nate make ipilieke. Kutaa make wanda:halima: ika: hone pa:la: ekimanu pitolo hata:

ika: opulueke hone peleme pimanu la hala:peke yolo pa:la: haliwekima: iki handeteke haena: handa: mea:tiki pilimikie. ⁴Ikana:ma: pa tindemanu homeke opuluekema: mo ota: pita: na opiki hoki walaa kiaalimikie. ⁵Kutu pina: kone neke pa:ta: ekipiki haumanu epena: kone kota: koto ekima: neke hoeyaama:na: naka: hone lu tombua tombua pitolo hata: hapeke. Ka:nda:manu epena: kone dəqola hata:ka:na: mo Pi Seliapo wala:la: hali hata: e pokō hapeke. Kutupa neketa: Koda:na: e pokaasa: hali hata: naka: ka:la: e pokō hapeke.

⁶I pa:ta: epolo pa:la: hauta: dupa. Mo hande hoteke lia hala:la: tupu: I lu peleme nateta: teke pa:ta: ya:la:me. I do kenkena: haloeki paeyaalo polo nate teke pa:ta: ya:la:me. ⁷Ita: mo hotoneli kita:la: ekina:ta: ya wele paeyaoma: epeke tupu: aiya pua mo tombo epeke tupu: watao halome. Kutupa make mo ya Koda: pa:ta: hone tulaalo ekita: na mina:pa:lalome. ⁸Koto ekina: mo tikitiki pea haeme wanda:halima: ika: lombei pimiki ekina: mea:peke yenki tieketa: Ima: putupiliki miono yeke pa ula:me. Do koto ya lombei polo ekina: yenkitia: mo Tekehali nika: tikitiki teli peaasa: halima: mo epolo pa:la: nate tiekena: I pa:ta: kilieke. Koto yenkitia: I pa:ta: homeke na kulu pa:la:pate pa mo mandane ipiki peneme yaena: yeke pukima: homolo handeteke hao haleme wanda:hali pa:ta: tonka:na: halieke.

Polona: ale manuna: pimanu

⁹Nakana:ma: koto kone I pa:ta: ai ipuluekema: taapo hapeke. ¹⁰Dimasita: do kenkena: hauna: hone wopu pieke ekima: I na leeke mina:pa:lao mo Desalonaika da nane pua hala:me. Ketesisinisa: Ka:leisia kenke nane pua hala:me. Taitasita: mo Da:lemeisia kenke nane pua hala:me. ¹¹Luku homeke homeke I yaapo halopa:me. Neke ipulu hata:ta: Maka handa: mua:tiki a:pa:peke. Ipikana:ma: I tamba: mina: yeke loa:me. ¹²Tikikasita: Epesese nane tapaowa:me.

¹³Ya kosa: dauta: mo Todoa:si da hala: hali Kapusima: wia hawaena: epoa:ma: neke ipulu hata:ta: mea:tiki a:pa:peke. Ya bukamanu tonka:na: mea a:paaso hata:ta: mo hande hoteke yonkelekema: wa:pa:la: buka manuta: ota: hone na yonka:lapeke.

¹⁴Mo kepete kawai wepu hala: hali A:lekesa:ndama: I pa:ta: hoke hau tieke piekeme. Koto ipika: pieke hauna: yenkitia: Tekehali: ana:na: halieke. ¹⁵Mo somema: nika: waloloma: pina: a:nda: wopu lia:me. Kutu pieke handaa neke make hoeyaama:na:ma: wopu handeteke hapeke.

¹⁶Mo pi yokaaalu puma: natena:ta: Ima: ya pua: haumanu waluekema: titina: hombo peaowa: dina:ta: mo I tamba: mina:la: hali paeyao homeke a:nda: na hake iki paeyaoma: I mina:pa:lao pememe. Koda:ma: ika: pimi hoke hauta: hone yonka:laena:e. ¹⁷Kutu pimipate mo Tekehali: I teke pa:ta: hata: I wele peaya:me. Kutu pia: ekima:ta: mo pi na miki wanda:hali

paeyaoma: opina: Ima: mo Pi Seliapo epeke tupa: waloa:me. Kutaa make mo laionima: I lu nena: taapolo pimikieki teke pa:ta: ya:na: mo Tekehalima: I petelea:me. ¹⁸Mo Tekehalima: mo hande hoke hau paeyao pa:ta: I yoka: mea ipika: hepeni nane Kilu Tombuao Hala: ekina: epeke tupa: opolo a:pono lelieke. Mo biki yeiya: laasa:eki paeyao ipiki pa:ta: na paeyeke pa u haena:e. Kutu pina:e.

Paeyaaso pimanu

¹⁹Mo Pisila Akuila yaapo pa:ta: make mo Onesipotasina: tapake pa:ta: tonka:na: ya a:talo pi tapaasome. ²⁰Etasitusi ipikita: Kotindi da nane haya:me. Totobimasi yeni hayeke handaa Mailitasi da pa:ta: haena: epoa:me. ²¹Mo kosa: ki a:i na epeke haena: kone I pa:ta: a:i ipuluekema: taapo hapeke. Yubulisi Pudenisi Linusi Kolodia make mo mandane Ketiso tapake paeyaoma: ika: a:talo pi neke pa:ta: tapaasememe.

²²Mo Tekehalita: naka: temoko yaapo hao haena:e. Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki make iki paeyao amele hao haena:e.

Poloma: Taitasi pa:ta: tapaeyeke wapee

1 ¹Ita: Poloma: Koda:na: e pokaasa: hali hata: make Yesu Ketisona: aposolo hali hata: make do wape wapitolome. Ita: mo Koda:ma: maleke lila: wanda:halina: hone tulalemeeki daeyaena: lono ipikana:ma: I mea tapaeya:me. Kuta make ika: pi miniki haasa: hauna: ota: pita: miniki haena: walonoyeke I tapaeya:me. ²Ika: mo koto hone tulalemeeki make mo ota: pi miniki halemeeki make do hau yaapota: mo deto hala: hauna: ti laasa:eki pa:ta: ti lalememe. Mo yayapiki pi na lo hala: Koda:ma: amba: mo ala:ta: ala:ta: paeyao na wepia wina: leke do deto hala: ekita: niki pa:ta: hone witolo hata: pi la: wiekeme. ³Koto hoki naneta: mo yapekeyeke nate opolo epeke pita:ma:ta: mo koto deto hala: ekita: ipika: pi walaasa: haliwekima: walemeke pima: peneme yaeyekeme. Koto ka:la: pita: Ima: walawano mo nika: da:taasa: Koda:ma: peae la:leke walaasome.

⁴Koto ekina: do wapeta: mo Taitasi pa:ta: wape tapaasome. Mo dika: hone tulaalope ekina: ipikita: ota: ya weki hala:me. Mo Apa: hala: Koda:ma: make mo nika: da:taasa: Ketiso Yesuma: make neke pa:ta: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki pita: puki lopao haasa:eki yaapo kina: la alome.

Siosi you haliwekina: mana: pi

⁵Nakana:ma: niki na puma: ekimanu tikitiki yao epeaota: mo siosi tapake handeteke halo peleme haliweki make mo daoni paeyao pa:ta: haena: lolena:yeke neke hae laa poma:me. Neke mo Kotiti ikali hoki tukikina: mina:pa:lao poa: ekita: do ekina: pua:me. Ima: hande dupa pia:peke loa: ekita: hone wia:peke. ⁶Mo handeteke halo pa:la: halita: moeki a:nda: na pa:la: hali make wanda: homeke ma:la: halima: hapeke yelieke. Kutupa make ipika: wekiwandikita: mo pi miniki hata: ikita: ti teke yoka:la: wekiwandikie o ateke inkikina: pi yoka:la: wekiwandikie laa ika: biki na wia:ka:na:ta: hapa:peke yelimikie. ⁷Ipikana:ma:ta: Koda:na: hau handeteke hapeke ekina: ipikita: ota:eki a:nda: na piki hali hapeke yelieke. Ipikita: wanda:hali lu pambaake pi lo o mineke ai koto kone

panka:la: o hoke ikali naa keao o wanda:hal i make ala:ta: ala:ta: hoeyao tekipuleke lao o I I laa pasa:tei pu o dupiki haumanu pu halia: halita: hapeke na yelieke. ⁸Ipika: da pa:ta:ta: kimisu wanda:hal i pambolo opolo pina: ala: hal i make epeke hau pita:la: ekita: ta:na:ma: homa hone wotu wita:la: hal i make ipika: hone pa:ta: kone ana:e ala: hal i make tikitikina: hala: hal i make yakopiki hal i make ipika: loke handeteke hala: hal i make hapeke yelieke. ⁹Kuta make ipikita: mo hande ti lao hapeke ya:la: ota: pi wala:la:eki daøla miniki hapeke yelieke. Kutu pilie ekima:ta: mandane wanda:hal i pa:ta: ota: tup a: walolo hata: tamba: mea:peke yelieke. Kutupa make mo hande ota: tup a: wala:la: pimanu pa tup a: alo hata: kiaaseme wanda:hal i tikitiki yaasa: hal i hapeke yelieke.

Makeaasa: haliweki haemekeeki

¹⁰Haliweki wopuma: ota: pi kiaaso hata: mo ika: pa hameke pi manuma: mandane wanda:hal i makeao halememe. Kutupiki pi lo haleme mandane haliwekita: mo pa sekemesaisi pu haleme Diu tapake haemeke tapakema: kone lo halememe. ¹¹Kutupiki yala: mea:peke haumanu piteleme hauta: pa yanaaso hata: wanda:halina: manimanu muluekema: pitelememe. Mo wala:peke na yeke pimanu walemeke ekima:ta: mandane haliwekina: hone make ika: wekiwanda:na: hone make u hoeyaena: lo halememe. Kutu paama:na: ika: lo haleme pimanu sa:s a: pea:peke. ¹²Ika: Kotiti tapake hali homeke ma:nda:ma: ipikita: hone wopu wiki some hata: mo ipika: Kotiti tapake pa:ta: ota: pimanu dupa leekeme. Kotiti haliweki ikita: hoto paeyao ya pi ombu lo halememe. Kutupa ikita: hoke sayalema: handa: hata: weleke pamba pita: ne tieke naa soka:la: pambeke some hombo hao halememe leekeme. ¹³Koto pita: ota: pi yeke handaata: mo Ketiso wanda:halina: hone tulalemeeki tak a:laena: nakana:ma: pima: hando lolena:e. ¹⁴Koto ekina:ta: ikana:ma: mo hande Diu wanda:halina: pa pimanu make o ota: pi na opiki haliwekina: pi ula: ekimanu make ipua teliaama:na: kutu puelena:e.

¹⁵Yako piki hau pu hala: somema: paeyota: pa yako pikieki homeke hone u hala:pate pa mo pi na miki haipiki hone u hala: somema: paeyota: yako pikieki dia:me hone u hala:me. Pa ekipeke ipika: hone wita:la: ekimanu make ipika: puki make hai pitolo pita:la:me. ¹⁶Ika: pima: Koda:ta: handoloma:me laa lo halemepate pa ika: piteleme hau manuma:ta: Koda: na handelemeeki peneme yao hala:me. Kota: wanda:halima:ta: honditi honditi wopu pu make pi na opu epeke haumanu pea:pa:peketa: iki ana: na pa:la:me.

Keileke wanda:halina: mana: pimanu

2 ¹Koto pa:la:pate nakana:ma: ota: mo mana: pi ula: tup a: tolu walo hapeke. ²Keileke haliweki pa:ta: Mo hoke ikali naa keaapeke na

ya:la:me laata: ikana:ma: epeke hau pa:ta: tikitiki piki hone witolo make mo ika: hone wopu handeteke hata: ika: hone tulalemeeki make pukima: homelemeeki make kutupa mo ika: puki taka:laasa: hau pitolo pitolo haleme hau make kota: hau paeyaona: ala:ta: na talena: leke epeke tupu: hapa:peke laa wala:peke.

³ Mo keileke wanda:weki pa:ta: make koto tupu: kone alota: Iki make yako piki wanda:weki hapeke ya:la: tupu: hapa:peke la alota: mo hande keileke wanda:weki pa:ta: ikana:ma: laasa: hau na pu make mo waini ikalima: ika: hone hoeyaama:na: wopu na neke hata: make ikana:ma: mo panake wanda:weki pa:ta: epeke hau pita:la: ekimanu wala: tiaapa:peke la wala:peke. ⁴ Kutu pimika:na:ta: ikana:ma: mo panake wanda:weki pa:ta: ika: haliki wekiwandiki pa:ta: pukima: homolo hata: make ⁵ ika: hone handeteke hata: make ika: halemeeki ala:ta: na talena: leke hata: make epeke da handeteke hala: wanda:weki hata: ika: haliki tonu oto pa:ta: hao hapa:peke laa walena: walo hapeke. Koto panake wanda:wekima: kutupiki haumanu pimika:na:ta: kota: mo pa wanda:halima: Koda:na: pimanu pa:ta: hoke pi lapeke waleke na wilieke.

⁶ Kota: tupu: kone mo panake haliweki ika: honemanu wopu handeteke haena:ma: nakana:ma: ika: hone u tiaapeke. ⁷Naka: kone naka: pilipi hau paeyaota: wanda:halima: handaa honda:mea pu haena: epeke hau seliapomanu pu hapeke. Naka: pi wala:la: hauna: hone wopu wia mo hapeke pitiki pimanu homeke walo hapeke. ⁸Naka: lolo pele pi manuta: mandane wanda:halima: la la pu hoeyaama:na:ma: ala:ta: na talene pi manuma: walo hapeke. Mo naka: a:nda: tunkuliki wanda:halima: koto hau handaata: ikana:ma: nikai: pitoloma: ekina: hokeeki ma:nda: na handemeka:na:ta: pi ma:nda: lapeke na ya:la:me hone witolo yaala:ma: homilimikie.

E pokaasa: halina: mana: pi

⁹Mo pa hameke e pokaasa: haliweki pa:ta:ta: dupiki pi lapeke. Ika: e pokemeeki paeyaoma: mo ika: handeteke hala: haliwekina: pi oto pa:ta: hata: ika: epeke e pokeme ekima: iki ta:na:ma: homaapa:peke. Kutu pimika:na:ta: mo iki handeteke hala: haliwekina: pi eto eto na lao make ¹⁰mo ika: ala:ta: ala:ta: make pake na napa:peke. Kotoeki na pikita: ki na hake epeke e poka:la: hali hala:me hone wina: ika: e pokeleme ekima: lena: lapa:peke. Dupiki haumanu pimika:na:ta: koto ika: hau paeyaoma:ta: nikai: Da:taasa: Koda:na: mana: pimanu yeiya: la walieke.

Ketisona: epolo pa:la: nate

¹¹Koda:na: a:ta:ma: homo tamba: mina:la: ekita: kenke wanda:hali paeyao mea da:taaluekema: peneme ya:la:eki handoloma:me. ¹²Koto a:ta:ma: homo tamba: mina:la: ekima: walota: pa nikana:ma: Koda: hoki

nane yao nika: hoke hone pa:la: haumanu pitoloma:eki make do kenkena: hoke hone pa:la: haumanu pitoloma:eki make kiaamono pa:la:me. Koto pa:la: ekina:ta: ame do kenkena: hata:ta: nika: hone handeteke hata: make tondepe pea hata: make Koda:na: hau hone witolo hata: make kutu pitolo hata: ¹³ mo hande ota: ipilie nate opolo epena:e laa hone tulaasa: hata: yu wia haloma:me. Koto epolo pa:la: nateta: mo nika: Koda: tieke make da:taala: hali Yesu Ketiso make ipilika: paa tieke peneme yaasa:eki opolo ipilieke. ¹⁴ Ketiso ipikita: nikina: homeekeme. Kutu pieke ekima:ta: nikita: mo hoke hau pa:ta: haomeke yoka: muluekema: make ipika: epeke hauna: puawee hone pa:la: yako piki wanda:hali homeke hamono yeke piekeme.

¹⁵ Do mana: pimanu walo hapeke. Kutu puluekema:ta: naka: pi opita:la: wanda:halina: hone u tia tia puluekema: make hoke haumanu peaama:na: sa:s: pulu pika:na: make naka: biki ula: ekina: hata: pea:peke.

Ketiso wanda:halima: pea:pa:peke haumanu

3 ¹Nakana:ma: mo naka: wanda:halina: hone u tiatiki pika:na:ta: ikana:ma: mo ika: kapomani haliweki oto nane make ikana:ma: telipaala: e handeteke haleme haliweki oto nane make hao hapa:peke lapeke. Mo haliwekina: kakema: homo hata: hau paeyao epeke tupa: puluekema: tikitiki yao hapa:peke lapeke. ²Ikana:ma: ma:nda: pa:ta: hoke pimanu na leketa: a:nda: pelia ta:ma:ni pea hata: hoto paeyaota: paeyao pa:ta: yopu a:ta:ma: homolo hata: hapa:peke lapeke.

³ Amba: niki make hone wopu na wiki pi tunkulu make pu ata:ka: peaoma:me. Nika: lokena: hone pa:la: hau manuma: make nika: lokena: ta:na:ma: homaasa: haumanu make koto hau paeyaoma: nika: hone handeteke haena: loma:me. Kutupa nate paeyao mineke panka: tiake pimanu lo make ma:nda:ma: epeke ale pa:ta: make leke polopao haoma:me. Mandane wanda:halima: niki honditi pimikita: iki make honditi pu haoma:me.

⁴Kutu puma:pate mo hande nika: da:taasa: Koda:na: a:ta:ma: homa:la:eki make pukima: homa:la:eki make peneme yaalo epeke pita:ma:ta: ⁵ipikana:ma: niki pa:ta:la tamba: miekeme. Pa nikana:ma: nika: epeke hau pumeke handa na pieke yekepate pa mo ipika: a:ta:ma: homeeke ekina: niki tamba: miekeme. Kutu piekeeki manuta: niki panake weki tupa: da:ta hamono Koda:ma: ipika: Holi Sipitidi pa:ta: yama: tanda pa:la:me. ⁶Koda:ma: nika: Da:taasa: Hali Yesu Ketiso pa:ta: yama: ipika: Holi Sipitidi niki pa:ta: anekema: wopu tapaeyekeme. ⁷Kutu pieke ekima:ta: mo Ketiso ipika: a:ta:ma: homeeke ekina: niki Koda:na: leke popelekena: tikitiki pea make nika: hone puaasoma: deto hala:eki make miomono piekeme. Do ala: pita: ota: pie.

⁸Koda: pa:ta: hone tulaaseme wanda:halima:ta: mo ika: epeke piteme hau manuma: mo mandane wanda:hali tamba: muluekema: hone witolo

hata: waleke hala:tiki pina:ma: nakana:ma: do wapena: alo pimanu iki pa:ta: ota: wopu la: moneao hapeke.

⁹Kutu pulu pa:la:pate mo epe na piki ape apemanu make mo atekena: ateke hatiki epeeke ekina: biki eleke eleke moka:lao haleme ekimanu make mo pi yokaalu alu pita:la: ekimanu make mo hande Diu wanda:halina: lo pimanu wiekeeki dupa ula:me laa ape ape lo halemeeki make kota: hau paeyao paka:lao pu hapeke. Kota: hau manuma:ta: niki epeaapeke ana: na pa:la:me.

¹⁰Mo Ketiso tapake tekili paaluekema: taapa:la: somema: hoto homeke o yaapo tekili peaapeke lea:ka:na:ta: hoto yaapo sa:s: pilipipate pi na opiki pa tepo peao paa pia:ka:na:ta: kota: koto someta: nika: tapake some dia:me laa hoki wala:peke. ¹¹Naka: handeleme. Kutu piki hau pita:la: someta: ipika: hoke hau manuma: kone mea hoeyao keaasa:me.

¹²Ima: Atemasi o Tikikasi yaapo homeke a:nda: neke pa:ta: epena: tapaowa:ka:na:ta: kota: neketa: mo I yopua halua: Nikopolisi da nane pota:manu weiya a:pa:peke. Ima: mo hande koa ki dina:ta: koto Nikopolisi da pa:ta: halueke loa: ekita: nakana:ma: hone wilime. ¹³Mo Kapomanina: pi ula:eki tikitiki yao hala: hali Senasi make mo hande Apolosi kota: hali yaapo ipilika: pi walo polo pelepeeki kini pina: nakana:ma: epeke tamba: muluekema: taapa:peke. Ipilika: mea polo pelepe ale manuta: ana:na: mea wilipipe laa handa: handa:peke.

¹⁴Nika: Ketiso tapakema: a:pa:la: haumanu puluekema: ikana:ma: mo ika: nate leke epeke tupa: handeteke hata: pina: moka:la: tiatiki pea:pa:peke alee. Kutupa make mo wanda:halina: ka:nda:ma: homa:la:eki handa: peteluekema: ikana:ma: mo napeke na pitiki epe na piki haumanu leke na pea:peke ya:la:me.

¹⁵Do I amele mandake haloma: tapakema: neke pa:ta: a:taloe pi la:neasememe. Kutupa mo neke amele haleme Ketiso yankeketonu pa:ta: tonka:na: a:taloe pi aloma:me laa la hala:peke. Koda:na: a:ta:ma: homo tamba: mina:la: ekita: iki taapuna: hao haena:e.

Pailimono pa:ta: Poloma: tapaeyeke wapee

¹Polo Ita: Yesu Ketiso hone witolo hata: dipula polo hali I make nika: kame Timodi dikana:ma: mo dika: e yankeeke some Pailimono neke pa:ta: wape pitopa:me. ²Kutupa mo naka: da pa:ta: mombolo haleme siosi wanda:hali make nika: ana: Apia make nika: ame^{le} Ketisona: a:nda: peawaasoma: hali Akipasi make iki pa:ta: do wape epena: alopa:me.

³Nika: Apa: Koda: pita: nika: Tekehali Yesu Ketiso yaapoma: iki pa:ta: mo a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki make mo puki lopa:niaasa:eki make kina:e.

Pailimonona: pukima: homa:la:eki

⁴Pailimono Ima: yeni pu moneaaso toma:na:ta: naka: biki alo hata:ta: Koda: pa:ta: keiyae pi lo halome. ⁵Kutu piki hauta: mo nakana:ma: Koda:na: wanda:hali paeyao pa:ta: pukima: homo make kutaa mo Tekehali Yesu pa:ta: hone tulao haleeki make opitolo hata: alome. ⁶Kame dikana:ma: neke ame^{le} mo Yesu Ketiso pa:ta: hone tulaasa: hau pa:ta:ta: ota: homeke hone wia ta:ma:ni pea haloma:me. Kota: mo ya yeni pitolo ekita: mo naka: hone tulaleeki pa:ta: yama: Ketisona: epeke putupa: ku hala:eki paeyao handoelena: Koda:ma: walena: Ima: ipiki pa:ta: yeni pitolome. ⁷A:ta:e. Ya kameo. Naka: pukima: homele ekima: ya puki pa:ta: ta:na: tieke peaya: ekima: hana: noka:paeya:me. Koto pele ekima:ta: nakana:ma: mo Koda:na: wanda:hali paeyona: puki mea tiawaaleme.

Poloma: Pailimono pa:ta: Onisimasi paa mie leekeeki

⁸Koto ekima:ta: Ima: naka: Ketiso yankeeke hata: pipita: pa pua hata: dupi dupi laa lapeke ya:la:pate ⁹paa neke pa:ta: pukima: homolo ekima: pa honke ala:eki homeke pitolome. Do honke alo ekita: I Polota: koke hali hata: kone pa Yesu Ketisona: e pokoeke handaa dipula mea pitaalemeke pita: kone alome. ¹⁰Ya Ketiso weki homeke Onisimasi pa:ta: nakana:ma: pulu pele ekina: neke pa:ta: honke alome. I do dipula pita: kone ipiki pa:ta: Ketisona: pi waloa: ekima:ta: Ita: ipika: apa: haowa:me. ¹¹Amba:

ipikita: naka: epeke e pokaasa: weki na haya:pate ameta: neke I diki
epeke tamba: mea:peke some hala:me.

¹²Koto peleke ameta: Ima: ipiki neke pa:ta: ya pukima: homoloeki tonka:na: epena: alome. ¹³Ima: Yesuna: Pi Seliapo wala:tiki pu haoweke handaa dipula do pilume. Do pilu pa:ta: nakana:ma: I tamba: mulu pele tupata: Onisimasima: naka: anke teke mina: ipikita: I yaapo pa haena:e laa hone pa:la:me. ¹⁴Kotota: ya hone pa:la:eki ya:la:pate nakana:ma: I tamba: muelena: yeke ti wopu na lolueke. Pa nakana:ma: naka: hone pa:la: tupu: puelena: yeke waleke kitolo yu wia halome. Pa naka: hone pa:la:eki na handeke hata: Ima: hau ma:nda: na pulueke.

¹⁵Onisimasima: neke mina:pa:lake hauta: pa nate hosikima: homeke pia:pate paa handa: mikana:ta: kota: hoto paeyaota: neke yaapo hao halieke. ¹⁶Pate ame ipikita: amba: hande pa hameke e pokea: some tupu: dia:me ameta: koto hau ota: topo pea dika: epeke Ketiso kame talo ipula:me. Ame ipikita: ota: ya tamba: mina:la: epeke hali hala:pate wetepa naka: pa hameke e pokalia: hali make naka: Tekehali Ketiso pa:ta: hala: kame makee hone witolo ipiki pa:ta: pukima: homo halipikie.

¹⁷Koto ekima:ta: nakana:ma: Ita: naka: ta:ma:nie hone wika:na:ta: kota: ipikita: I handa: mu halo pele tupu: kone pa handa: mia:peke. ¹⁸Mo wekima: neke pa:ta: hoke hau ma:nda: o tondiki ma:nda: mu pia:ka:na:ta: kota: Ima: epeaaluekema: I pa:ta: la kia:peke. ¹⁹Ya kikima: kone wape pitolo hata: alota: I Poloma: naka: yenkitia: ana:na: kulueke laa do wape pitolo handa:e. Paa naka: Ketiso pa:ta: haleeki I pa:ta: yama: mele ekina: na alopate. ²⁰Pilisi Ima: ta:na:ma: homonota: kota: nakana:ma: mo Tekehali pa:ta: hone witolo ya Ketiso kame hata: ya honke loa: ekita: ota: pia:peke.

²¹Ya honema:ta: do wapena: honke alo hauta: pilipikie hone ota: witolome. Kota: ya alo tupata: ota: lombei peao pilipikie hone witolome. ²²Pi ma:nda:ta: dupae. Ya honema:ta: iki paeyaoma: Koda: pa:ta: yeni pu haleme ekina: hombo peaaso Ita: neke pa:ta: a:pono lelieke. Koto ekina:ta: I hapeke da panda: ma:nda: tikitiki yao wia:peke.

A:talo pimanu

²³Ketisona: hauna: I amele mandake dipula pilupa: hali Epa:petasima: neke pa:ta: a:talo pi tapaala:me. ²⁴Kutaa make ya e mandake pokoloma: haliweki Maka A:atisakusi Dimasi make Luku ikana:ma: make a:taloe alemememe.

²⁵Koto ekina: Tekehali Yesu Ketisona: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki iki homeke homeke amele nate paeyao u haena:e alome.

Hibulu Ketiso tapake pa:ta: tapaeyeke wapee

Koda:na: pita: ipika: Eiyike pa:ta: yama: la ka:la:eki

1 ¹Mo hande ambi sanake sanake aneketa: Koda:ma: hoto eleke
elekema: make mandane hau manuma: make ipika: pita: mo
potopede haliweki pa:ta: yama: nika: apa:na: atekena: ateketonu pa:ta:
la hala:tiki pu hayekeme. ²Kutu pieke pateta: pa ame do wetepe naneta:
Koda:ma: ipika: Eiyike pa:ta: yama: ipika: pi niki pa:ta: la kina: la:la:me.
Kutaata: Koda:ma: koto Eiyekena: kikima:ta: do kenke ya yaapona: ula:
alemanu paeyao wepia wina: laa ipikana:ma: mo paelo pa:la: naneta:
ala:ta: ala:ta: paeyao kilu tombua o haena: Koda:ma: ipiki mea hayekeme.
³Ipikita: Koda:na: paa tieke nikina: paa peaasa: hali hata: make Koda:ma:
handeke kone make hata: ipika: wele wotu piki pima: do kenke ya paeyao
miniliao hala:me.

Koda:na: Eiyekena: hau tieke

⁴Koda:na: Eiyike ipika: bikita: mo enisolo tonuna: biki lombei piki biki
mieke tupu: ipiki make mo enisolo tonu lombei pao hayekeme. ⁵Amba:
Koda:ma: leeke pita: dupae

Neketa: ya wekie. I ameta: naka: Apa: halome leekeme.

Kutupa pa yaapo pao pima: make alota:

Ima: ipika: Apa: hano ipikita: ya weki halieke

leeke pita: mo enisolomanu ma:nda: pa:ta: leeke yeke yekea. Dia:me.

⁶Kotoeki na piekepate ipika: mupeke weki do kenkena: tapaalo pieke
ekina:ta: pi dupa leekeme.

Mo Koda:na: enisolo tonu paeyaoma:ta: mo Weki pa:ta: panda:
puniaaso ipika: biki yeiya: lalimikie

leeke pateta: ⁷mo enisolo tapake ikina:ta: pi dupa leekeme.

Koda:ma: ipika: enisolo tonuta: mo po tupu: wepiaata: ipika: e
pokaasa: tapake tonu ti uleke tupu: mea haena: la:la:me leekeme.

⁸Kutupa Koda:ma: ipika: Eiyekena:ta: dupa leekeme.

O Koda: naka: kilu tombua halo pele ekita: na paeke pa u halieke.
 Naka: tikitiki piki hauma:ta: naka: wanda:hali epeke tupu: handeteke
 hao haleme.

⁹ Nakana:ma:ta: epeke hau pa:ta:ta: puki wopu pelepathe hoke hau
 pa:ta:ta: honditi wopu peleme.

Koto ekima:ta: Koda: naka: Koda: hata: neke mea mo naka: yankeke
 tonu lombei piki some halena: tombo kitolo hata: ta:na: peaasa:
 honku naka: kitawayame leekeme.

¹⁰ Kutaa Koda:ma: paa pi ma:nda:ma: make alota:

Tekehalio. Mo hande panake kini pu mikilale pa:ta:ta: nakana:ma:
 mo hande yu paeyao wepitolo hata: naka: kikima: mo ya nane ula:
 alemanu paeyao make wepeme.

¹¹ Koto alemanu paeyota: pa alu pulu pa:la:pate neketa: pa hao
 halipikie.

Kutu pulu pelepathe mo ale manuta: dau sinkipa: pa pa pu pula: tupu:
 sinkipa: pa pa pu pelieke.

¹² Nakana:ma: ikitia: mo hande daumanu panka: pita:la: tupu: panka:
 pilipikie.

Kutupa nakana:ma: mo ale manuta: wanda:halima: ika: dau topo
 piteleme tupu: ma:nda:na: topo pilipikie.

Koto ale manuta: kutu pulu pa:la:pate neketa: topu ma:nda: na pu
 make naka: da:ta:la:eki na paeyo piki pa hao halipikie leekeme.

¹³ Koda:ma: leeke pi ma:nda:ta: dupa

Naka: a:nda: tunkilikatapaketa: naka: anke oto pa:ta: haena: laano
 neketa: ya popeke kiki nanema: hando pitie leekeme.

Koto pita: mo hande enisolomanu ma:nda: pa:ta: leeke yeke yekea.
 Dia:me.

¹⁴ Mo enisolo paeyota: Koda:na: deto hala:eki mulu peleme
 wanda:halina: pa:ta:la:la: temokomanu na halemeke yekea.

Koda:ma: niki pa:ta:la: mea deto hala:eki ka:la: ekita: ota: hau tieke

2 ¹Koto ekina:ta: niki ipilipa lopa mo opuma: ota: pimanu mina:pa:la:ao
 puaama:na:ma: koto pita: hone ota: wopu wia miniki hamana:
 pea:peke ale. ²Mo enisolo haliwekima: nika: apa:na: atekena: ateketonu
 pa:ta: la halemeke pi manuta: ota: pi yeeke. Kutupa ma:nda: epima:
 koto pi opua na hao o homu pea na hao pieke some hayeke handaata:
 kota: ipika: mieke yenkitia: ipika: pu hayeke hau ana: piki yenki mea:tiki
 pimikime. ³Kutu pimiki ekina:ta: pa niki make mo Koda:ma: niki pa:ta:
 lolo ka:la: da:ta:la:eki tiekena: hone wopu na uma:ka:na:ta: kota: ekipa mo
 niki pa:ta: kulu pa:la: hoke yenki wendulumape. Tekehalima: kone do
 ka:la: da:ta:la:eki peneme yaeyekeme. Koto ekita: mo amba: ipikana:ma:
 leeke pi opimiki wanda:halima: do pita: ota: la:la: pie laa niki pa:ta:

wopu la kimime. ⁴Kutaa make koto ikana:ma: la kimi pi manuta: ota: pie hone wiomono yeketa: Koda:ma: na handeke haumanu make ta:ta: piki haumanu make piekeme. Kutupa make ipika: hone pieke ekina: mo Holi Sipitidina: peaasa: haumanu pa hameke haka:ta:pao telipatiki pu hayekeme.

Nikana:ma: da:tala:eki miomono yeke nika: you hala: halita: hala:me

⁵ Do ipilieke lo haloma: kenke panakeeki handeteke haena:ta: Koda:ma: enisolomanu na mea haena: la:la:me. ⁶Koto hau na piekepateta: mo hande Baibolo tukiki pa:ta: wape pa:la: wape ma:nda:na: la:la: pita: dupae Koda:o. Nakana:ma: hone witolota: halita: aleke ya:ka:ta:pe.

Ipiki pa:ta: a:ta:ma: homa handeteke halena:ta: ipikita: eki pa:la:pe.

⁷ Nakana:ma: hali wepitolo hata: mo hande enisolo oto pa:ta: hosiki haena: wepia haena: leke yekepateta:

paa wetepena:ta: yeiya: laasa:eki tieke pita: paa peaasa:eki tieke yaapo ipiki pa:ta: dopuaeyekeme.

⁸ Kutupa ipikana:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao handeteke haena: leme la:la:me.

Koda:ma: halima:ta: paeyao handeteke haena: wepiekeme mo Baiboloma: la:la: ekiti: ota: ala:ta: ala:ta: paeyao tapao pa:ta: ala:me. Koto ekiti: ota: peneme ya:la:me. Koto ala:pate pa ameta: halima: mo ala:ta: ala:ta: paeyao handeteke hala:me ekiti: na handoloma:me. ⁹Pate pa Yesu handoloma:me. Ipkana:ma: Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki pa:ta: yama: wanda:halina: anketeket mea homaena: Koda:ma: ipiki enisolo manuna: oto nane hosiki haena: leekeme. Pate ameta: nika:na: tanda tieke mea homeke yekema: koto ekima:ta: Koda:ma: mo yeiya: laasa:eki tieke pita: paa peaasa:eki tieke yaapo ipiki pa:ta: dopuaeyeke ekiti: handoloma:me.

¹⁰ Mo ala:ta: ala:ta: paeyao wepia wina: laa epeke handeteke hala: Koda:ma: wekiwandiki eleke eleke ipika: hepeni kenke seliapo nane haena: yeke ika: deto hala:eki meaya: hali Yesu pa:ta: tanda tieke haleeke ekima: Koda:ma: ipikita: ota: ika: titina: hali haena: leeke ekiti: ota: epeke hau epeke piekeme. ¹¹Mo wanda:hali yako pea haena: epeaasa: hali make mo epeaaleke yako pea haleme wanda:hali iki paeyaona: Apa:ta: homeke hala:me. Yesuma: koto ekina:ta: koto wanda:hali pa:ta: kame tonue loluekema: yaala: na homeke lo hala:me. ¹²Ipkana:ma: Koda: pa:ta: alo alota:

Mo nakana:ma: pieki paeyaota: ya kame tonu pa:ta: la halueke.

Naka: bikita: ika: mombilimi alena:ta: Ima: yeiya: lawaalueke leekeme.

¹³Paa pi ma:nda: make alota:

Ita: Koda: pa:ta: ti lao halueke laa

paa make alota:

Ita: mo hande Koda:ma: kia: weki wandiki tonu ame^{le} do a:pa halo
handa:e leekeme.

Yesu ota: hali hayekeeki

¹⁴Ipikana:ma: Mo wekiwandikie lea: wanda:halita: kenke loke hake
wanda:hali haemeke yeke handaata: ipiki make ika: loke mea kenke
hali leke hayekeme. Koto loke mea ipika: homeeke ekima:ta: mo hande
homa:la: ekina: wele handeteke hala: hali Sadani bepolaluekema:
yeke piekeme. ¹⁵Koto pa:la: ekima:ta: mo homa:la:eki pa:ta: paala:ma:
homoloma: ekima: nate paeyao niki tonkao hala: hauta: Yesu ipika:
homa:la: ekima: ka:la:pa: tapaala:me. ¹⁶Kutu pieke ekita: enisolo tonu
tamba: muluekema: yeke na piekepate mo Baiboloma: alota:

Ipikana:ma: Eipoloha:ma:na: tapake wekiwandiki tamba: muluekema:
piekeme la:la:me.

¹⁷Koto hau puluekema:ta: ipikana:ma: mo ipika: hau paeyaoma:ta: ota:
ipika: hameke tonu leke hayekeme. Iki pa:ta: a:ta:ma: homolo hata:
pea:peke hau ma:nda: na mina:pa:lake Koda: pa:ta: ika: yeni peao
hala: hali haluekema: kutu piekeme. Wanda:hali ika: hoke haumanu
paeyawaena: Yesuma: hambaasota: kutu piekeme. ¹⁸Koto ekina: ipiki
make mo la handa:la:eki manuna: ka:nda:manu mu hayeke handaata: ame
make mo la handa:la:eki manuma: ma:nda: epi pa:ta: opolo epeaka:na:ta:
ipikana:ma: iki ai tamba: mea:peke ya:la:me.

Yesuta: Mosesi lombei piki hali hala:eki

3 ¹Koda:ma: wi la: mea haena: la:la: ya Ketiso kame tonuo nika:
hone tu lao haloma: ekina: yeni peao hala: You hali pita: Koda:ma:
tapaeyeke hali Yesu peneme yaaso hata:ta: ipiki pa:ta: hone wopu u
hana:peke. ²Hande Mosesima: Koda:na: wanda:hali tukiki pa:ta: e paeyao
ma:nda: na mina:pa:lake hata: pa ota: epeke e pokaeyeke tupa: Yesu
ipikana:ma: make ipika: maleke lila: Koda:na: e pokaaluekema: pea:peke
yeke ekita: ma:nda: ota: na mina:pa:lake paeyao ota: epeke tupa: kone
pokaeyekeme. ³Da seliapo homeke ma:nda: a:elias:eki handolo hata:
wanda:halima: da seliapoe laa hotu halo pelemepate pa mo da a:elias:
halina: biki homeke epeke da a:ela: halie laa ipika: biki homeke kende
wilieke. Mo da a:eta:la: halina: biki kende wilie tupa:ta: Yesuna: bikima:
Mosesina: biki ota: lombei piki biki tieke wina: la:la:me. ⁴Da paeyota:
halima: kone a:eta:la:pate pa mo ala:ta: ala:ta: paeyatapaona: wepia
wina: la:la: someta: Koda: homeke hala:me. ⁵Mosesima: e pokaasa: hali
hata: Koda:na: wanda:hali tukiki pa:ta: e epeke tupa: pokaeyekeme. Kutu
pitolo hata:ta: ipikana:ma: mo Koda:ma: wetape lapeke yeke pi manuta:
iki pa:ta: la haleekeme. ⁶Mosesita: pa e pokaasa: hali homeke hayekepate

Ketisota: Koda:na: eiyek yaalo hata: Koda:na: wanda:hal i ota: epeke tupa: handeteke hala:me. Koto handeteke hala: wanda:halita: nikie. Nikana:ma: a:nda: nika: Tekehalima: ota: pealieke hone wita:la:eki pita: aela: baasa: hau yaapo a:nda: ota: wopu miniki haoma:ka:na: alome.

Koda:ma:ta: wanda:halina: hoto pitulu pa:la: nate wina: la:la:eki

- ⁷Koto pa:la: ekina: mo Holi Sipitidima: kinki pitolo hata: alota:
Ame do natena: Koda:na: pi holq:make opimika:na:ta:
⁸ kota: mo hande ika: apa:na: atekena: atekena: puki taka:laaso hata:
Koda:na: pi na opiki nono pimiki tupa: ikana:ma: make pi na opiki
nono na pea:pa:peke.
Mo wanda:halima: hande hapu hayeke alena: haemeke dina:ta:
koto alo hau manuma: Koda:ma: pilia: hau handuluekema: makea
handemekeme.
⁹ Koda:ma: alota: Ima: bapi paeyao hali tieke yaapona: iki pa:ta: pua:
hau tieke tieketa: pa mo handolo hata: kone ikana:ma: I paa makea
handemekeme leekeme.
¹⁰ Kutu pimi ekina: mo wanda:hal pa:ta: Ima: mineke pankolo hata:
alota:
Do wanda:halima: hoto paeyao I kiaaso ya pi ulu ekimanu kiao na
opu halememe. ¹¹Koto pimi ekina: Ima: iki pa:ta: mineke tieke
pankolo ota: topo pia:peke na yeke pi tieke la: witolo alota:
Koto wanda:hal hoto pitina: halueke laa pi la: ulu kenke pa:ta:ta:
ota: na pelimikie laa pi la: uluma: loa:me leekeme.
¹² Aiy. Kame tonuo. Iki ma:nda: mo deto hala: Koda:
mina:pa:laluekema: hoke hone na tulaasa: hoke hone wiaama:na: ota:
wopu handeteke hapa:peke. ¹³Koto hau na pikita: mo hoke hauma: iki
makeao haama:na: laa ika: puki taka:lawaama:na: nate paeyao ika: ika:
kone epeke pi manuma: tikitiki ya alualu pu hapa:peke. Mo Baiboloma:
Ame do natee la:la: pita: niki pa:ta: waleke kitolo aleketa: kota: koto
ala: hau pu hamana:e. ¹⁴Mo hande nika: titina: hone ti laoma: ekita:
na mina:pa:lake homolo kia:naluekema: honkopu hao hata: miniki hao
hamana:e. Koto hau a:nda: puma:ka:na:ta: kota: nikita: ota: Ketiso amele
apa:tao tunaa haloma:me.
¹⁵ Hande kinki pitolo ala: pita: niki pa:ta: ipulu ipulu hata: alota: dupae
Ame Koda:na: pi holq:make opimika:na:ta: kota: mo hande ika:
apa:na: atekena: atekema: puki taka:laaso hata: Koda:na: pi na
opiki nono pimiki tupa: ikana:ma: make pi na opiki nono na
pea:pa:peke la:la:me.

¹⁶ Mo Koda:na: pi holq:make opitolo hata: kone kiaeke wanda:halita:
epi ameda yekea. Ikitia: mo hande Mosesima: Idiepi kenke mina:pa:lao
hatuku peeke wanda:hal paeyao dia:yeke yekea. ¹⁷Bapi hali tieke

yaapo tukiki pa:ta:ta: Koda:ma: epi ameda pa:ta: mineke panka:tiki pu hayekea. Mo hande hapu hayeke alena: hoke hau pea homo tandepemeke wanda:hali dia:yeke yekea.¹⁸ Koda:ma: pi tieke la: witolo alota: Koto wanda:hali hoto pitina: halueke laa pi la: ulu kenke pa:ta:ta: ota: na pelimikie laa pi la: ulume leeke ekita: epina: leeke yekea. Mo hande ipika: pi kiaemeke wanda:hali pa:ta: leekeme.¹⁹ Ika: hone na tulaemekeme. Ika: kutu pimiki ekima: kone mo hande hoto pitina: Koda:ma: halueke laa pi la: wieke kenke pa:ta: ota: pua:peke na yekeme. Koto ekita: do la kita:leke opitoloma:me.

4 ¹Mo hande Koda:ma: kulueke laa pi la: wieke hoto pita:peke ekita: ame make nikina: pa u pelia hala:me. Koto ekina: iki ma:nda:ma: koto pi la: wiekeeki wendiaama:na: kimelema: hao hapa:peke. ²Mo Pi Seliapota: ikana:ma: opimiki tupu: nikana:ma: make opu haoma:me. Ikana:ma: epeke opimikipate kone hone tulao na miniki haemeke ekima: mo pima:ta: iki tamba: mea:peke na yekeme.

³Kutu piekepate ame nikita: hone tulao haloma: wanda:halima: mo hande Koda:ma: la: wiekeeki talo hata: hoto pita:peke laa leeke ekina: mu haloma:me. Amba: hande Koda:na: pima: la: wieke tupu: kone alota:

Ima: iki pa:ta: mineke tieke pankolo ota: topo pia:peke na yeke pi tieke la: witolo alota:

Koto wanda:hali hoto pitina: halueke laa pi la: ulu kenke pa:ta:ta: ota: na pelimikie laa pi la: uluma: loa:me leekeme.

Koto leekepate Koda:ma: mo kenke wepia paeyao paeyeke hoki naneta: ipika: e ota: paeyekeme.⁴ Mo Baibolo tukiki ma:nda: pa:ta:ta: mo watake hata: natena: pita: dupa la:la:me.

Mo watake hata: nateta: Koda:ma: ipika: e pokonkula hoto pitiekeme la:la:me.

⁵Do hande hoto pitina:e laa wapena: la:la: pi kone paa yaapo peao dupa la:la:me.

Koto wanda:hali hoto pitina: halueke laa pi la: ulu kenke pa:ta:ta: ota: na pelimikie laa pi la: uluma: loa:me la:la:me.

⁶Mo Pi Seliapo titina: opimiki wanda:halima: ika: hone na tulaemeke ekima:ta: mo hande hoto pita:pekeeki na mimikime. Kutu pimikita: ameta: pa mandane wanda:halima: mo koto hoto pilae:ki mia:peke ya:la:me.⁷ Koto mia:pekeeki ota: peneme yaasa: ekita: Koda:ma: pa nate ma:nda: witolo alota: Ame koto natee leekeme. Do wapena: ambu: loa: Baibolo pita: bapi wopu paeyeke hoki nane Deipidima: la:na: ipiki pa:ta: yama: leeke ekita: dupae

Ame do natena: Koda:na: pi holā:make opimika:na:ta: puki takalaaso hata: ipika: pi na opiki nono na pea:peke leekeme.

⁸Diosuama: a:nda: ambu: kone iki pa:ta: Koda:ma: la: wieke hoto pilate halea:ka:na: yoluta: kota: Koda:ma: paa nate ma:nda: ulumee pi na

lolo pia:me. ⁹Koto pa:la: ekina:ta: Koda:ma: watake hata: natena: hoto pilieke tup: pa niki Koda:na: wanda:halina: hoto pita:peke nateta: pa wia:ka:ta:me hone witoloma:me. ¹⁰Epi amedama: Koda:ma: halueke laa la: wieke hoto pita:pekeeki a:nda: mia:ka:na:ta: kota: Koda:ma: ipika: e pokon tunkula hoto pitieke tup: koto halima: make ipika: e pokon tunkula hoto pitilieke. ¹¹Mo hande amba: haemeke wanda:halima: hone wopu na tulaemeke ekima: pu hoeyaeemeke tup: niki make kutu paama:na:ma: mo hoto pita:peke nate muluekema:ta: hone wopu wia pumana:e.

¹²Koda:na: pita: da:taa hata: e wopu pokon hala:me. Mo pima:ta: hande kake yaapo hake bainasi kone lombei pea ne ne wopu hala:me. Kutupa mo pima:ta: wanda:halin ponda:pa: awa ika: temoko pita: hone teke yaapo tukikina: opolo pua tekili peao make ika: lokena: holiki kilikalu yaapo pa:nka:pa: lia tekili pea alu make pea:peke ya:la:me. Wanda:halina: honena: hone pa:la: ekimanu tikitiki yawao hala:me. ¹³Koda:ma: na handena: yeke ala:ta: ma:nda: a:mbao panka: wia:peke na ya:la:me. Dia:me. Koda:ma: handa:leketa: ipika: leke popelekena:ta: mo wepia ula: ala:ta: ala:ta: paeyao ota: peneme yao lumbupa ula:me. Kutupa niki paeyao: nika: puma: hau manuta: ipiki pa:ta: ota: peneme yaalumeke.

Yesuta: nika: yeni peao hala: you hali tieke

¹⁴Koto pa:leke handaata: mo nika: Yeni peao hala: You hali tieketa: Koda:na: eiyek Yesuta: mo hepeni da tukiki pa:ta: ota: honda: pambeeke yeke handaata: kota: nikana:ma: make mo nika: hone tulaalom:eki wopu handeteke hao hamana:e. ¹⁵Nika: Yeni peao hala: You halima:ta: nika: honkopu na hake dete piki haumanu handaa a:ta:ma: na homolo pa:la: hali dia:me. Kotoeki na pikita: nika: Yeni peao hala: You halita: mo niki la handa:peke ya:la: ekimanu paeyao: ipiki make la handetiki piekape hoke hau homeke siki ma:nda: a:nda: ota: na piekeme. ¹⁶Nika: ka:nda:ma: homa:la: natemanu epea:ka:na: ipika: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki kia:ka:na: muluekema: aela: bao hata: mo pa hameke a:ta:ma: homo hala: Koda: teke pa:ta: pomana:e.

5 ¹Hali homeke mo wanda:halina: yeni peaasa: you hali haena: make Koda:na: e pokaasa: hali hao pina: ipika: tapake ma:nda: hondo maleke lu mia:tiki pu hala:me. Mo yeni peaasa: you halima:ta: wanda:halina: hoke hau a:mbawaluekema: ma:na: lia halal:la:eki make totopo yolepiki ale hala:la:eki make Koda: pa:ta: hala:tiki pu hala:me. ²Mo someta: ipika: hau manuma: make detepiki hali hata: kone mo pi ula:eki manuna: pi ula: ekimanu mataalo hata: pu hoeyao haleme wanda:halita: yopu kimelema: tamba: mu hapeke ya:la:me. ³Ipiki make detepiki hali hata: kone mo wanda:halina: hoke hauma: homeke dia: yekepate ipika: hoke hau make a:mbawaena: Koda: pa:ta: ma:na: lia halal:tiki pia:peke yekeme.

⁴Mo yeni peaasa: hali hasa: ekina: biki tieke mina:la: ekita: hali ma:nda:ma: ipika: kone ipiki maleke lia hapeke na yeliepate Koda:ma: wi lelie ekina: homeke ipika: yeni peaasa: hali hapeke yelieke. Pa mo hande Etoni wi leeke tupu: kone wi lelieke.

⁵Mandake tupu: Yesuma: mo yeni peao hala: halina: biki tieketa: ipika: kone na miekepate pa Koda:ma: ipiki pa:ta: alota:

Neketa: ya wekie. Ameta: Ita: naka: Apa: halome leekeme.

⁶Kutupa make Koda:ma: Baibolo ma:nda:na: alota:

Neketa: mo hande Melekisedeke hata: pieke tupu: bapi paeyaona: yeni peaasa: hali hao halipikie leekeme.

⁷Yesuma: do kenkena: hata:ta: mo hande homa:la: ekima: ipiki meaama:na: mo ipika: pa:ta:la:peke yeke Koda: pa:ta: ipika: yeni pieke ekima: make honke leeke ekima: make e wi tieke laa e pankeke lopoloh aena: yeni piekeme. Koto yenita: homu pikima: pieke handaa Koda:ma: ota: opiekeme. ⁸Kutupa ipikita: Koda:na: Eiyeke hayekepate ipika: homu pieke ekita: mo hande tandama: homa:la:eki mieke yeke ekima: hone wiekeme. ⁹Ipikita: koto hau paeyaona: ota: ana: pieketa: mo ipika: kakena: homaa pi opu haleme wanda:halina: da:ta:la: ekina: tekehali hayekeme.

¹⁰Kutu pieke handaata: Koda:ma: ipiki pa:ta: alota:

Neketa: mo hande Melekisedeke hata: pieke tupu: yeni peaasa: you hali hao halipikie laa peneme yao leekeme.

Andu nala: wekiwandiki tupu: na hao hamana: leekeeki

¹¹Do hauna:ta: nikana:ma: pi eleke eleke ota: wopu lapeke ya:la:pate ikita: hone ai na mia:peke ya:leke handaa mo pimanu wala:la: ekita: ka:nda: pa:leke paasoma:me. ¹²Ikana:ma: Koda:na: pi wala:la: wanda:hali hamena: yeke nate tieke ana:na: wia:pate kone pa mo hande wekiwandiki sunu pa:ta: wala:la: Koda:na: hosiki pi sunu ma:nda:ma: paa walena: lapeke ya:ka:ta:me. Epeke taka:lake nemanu no hapa:peke yolo pa:la:pate pa andu homeke no halememe. ¹³Wanda:hali epima: andu homeke napeke ya:la: some haya:ka:na:ta: kota: mo someta: mo hande hoke hau epeke hau yaapo telipea haluekema: hone na wiki pa pu haleme wekiwandiki leke halememe. ¹⁴Koto pa:la:pate mo hoke hau pita: epeke hau yaapo talo talo pea epeke tupu: telipea haleme keileke wanda:halima:ta: mo epeke taka:lake ne tupu: no halimikie.

6 ¹Mo hande titi panake pa:ta: opuma: Ketisona: pi manuna: homeke na ambula u hake pa wina: ipika: pi mandane ekimanu make handa:tia pomana:e. Da a:eyoma:ka:na:ta: oni hande amba: nokopoma: da ka:ta:ta: pa yoka noka:pa:tiki noka:pa:tiki pea:peke na ya:la:me. Koto tupu: kone nikana:ma: make mo Koda: pa:ta: hone tulaasa: titina: pimanu make mo teke na wiki hau pita:la: ekimanu mina:pa:lao hone la:ka:la:la: ekina: pimanu make ²bapitaisi pita:la: hau manuna: pi wala:la:eki make youna:

kiki wia yeni pita:la: haumanu make homa paa tiaasa: hau make Koda:na: pi yokaalu pea mo honiki na paeke homo hala: alena: tapaalo pa:la: ekina: wala:la: pimanu make koto amba: hande titina: waloma: pimanu na ambula u hake ³pa mandane ekimanu make handa:tia pomana:e. Kutu piomonu Koda:ma: niki pa:ta: waleke kia:ka:na:ta: kota: ota: putia polumeke.

⁴Mandane wanda:halima:ta: mo hande amba: ika: hone tulaemekeeki mina:pa:laemeka:na:ta: pa ekipa ika: puki la:ka:la hone ma:nda: tulaena: handa: mea epomana:pe. Ikita: Koda:na: paa pa:la:eki tukiki pa:ta: amba: haemeke handa make mo hepeni nanema: pa hameke hala:la: hau ikana:ma: amba: pea handemeke handa make mo Holi Sipitidima: telipea yekeeki make mimiki handaata: ⁵Koda:na: pi mea pea handa epekeeki yeke handaata: a:pa:la:me hone make wimiki handaata: Koda:na: wetepe epolo pa:la: natena: wele tiekena: wele wataa handemeke handaata: ⁶kota: koto hau paeyao pea hoki naneta: ika: hone tulaemekeeki mina:pa:lao lopea:ka:na:ta: kota: iki paa la:ka:la a:pa hone tulaena: ma:nda:ma: ota: paa hatuku a:pa:pa:peke na ya:la:me. Dia:me. Ika: koto peleme ekima:ta: mo Koda:na: Eiyeketa: mo wanda:halina: leke popelekena: yaala:ma: homena: mo a:ka:tei wape piki tina: ipiki paa liki nono pitellememe.

⁷Kenke ma:nda:ma: lako nalo hata: mo e handeteke hala: halina: ne anekema: opaeya:ka:na:ta: kota: koto kenketa: Koda:ma: wamo pita:la: kenkee. ⁸Pate mo ka:la:ta: o hoke ambu homeke opa:la: kenketa: ipika: hoeyaalo pa:la:eki make teke pa:ta: ulume. Koto hoke ambu opita:la: kenketa: tima: yankilieke.

⁹Nika: puki piki yankeke titio. Iki pa:ta: dupiki pi tieke aloma:pate pa mo da:ta:la: ekima: mea a:pa:la: wamo pita:la: haumanu pu haleme ekina: nikana:ma: koto piteme wanda:halii iki pa:ta: hone ma:nda: na witoloma:me.

¹⁰Koda:ta: homeke pa:ta: homeke hone ula: Koda: dia:me. Ipikana:ma: mo ika: epeke e poka:lemekeeki make ika: Ketiso kame tonu tamba: mimieki make ame do pa tamba: mu haleme ekima: make koto hau pa:ta: yama:ta: ika: Koda: pa:ta: pukima: homelemeeki peneme yaasa:me. Koto piteme ekita: Koda:ma: hone na yonka:lapeke ya:la:me. ¹¹Koda:ma: ota: pina:hone wilimieki iki pa:ta: ota: pina: kima: na homeke honkopu hao hata: mo hande epeke haumanu pa pea:tiki pu hamena: niki hone wopu pa:la:me.

¹²Ikana:ma: soka:la: homeleme wanda:halii hamena: niki hone na pa:la:me. Kotoeki na pikita: mo hande mandane wanda:halii ika: hone tulaemeke hauma: make ika: epeke tupa: yu wia haemeke hauma: make koto hau yaapo pa:ta: yama: mo hande Koda:ma: la: ula: ekimanu mu haemekeme. Koto wanda:halina: hauta: ikana:ma: handa: muemena: hone witoloma:me.

Koda:ma: ota: yaalo pieke pi la: wiekeeki

¹³Mo hande Eipoloha:ma: pa:ta: pi la: wieke dina: hali ma:nda:ta: ota: manda hala: hali ma:nda: ota: dia: yeke handaata: Koda:ma: ipika: biki

kone laa ota: pi alo loa:me laa pi la: wiekeme. ¹⁴Ipirana:ma: alota: Ima: neke epeaota: naka: hoki nane halo peleme tapaketa: ota: wopu haena: lolueke pita: Ima: ota: neke pa:ta: la: witolome leekeme. ¹⁵Eipoloha:ma: mo pi la: wieke ale muluekema: yu wia hayeke handaata: koto pi la: wieke ekita: ota: miekeme.

¹⁶Hali homeke ma:nda:ma: ota: pi loluekema:ta: kota: ota: mo paeyaona: bikimanu tombuao ota: manda hala: biki ula: halina: biki laa la: wita:la: pi lea:ka:na:ta: kota: koto pima:ta: mo pi yoka: alualu piki pi aleme ekimanu pa tunkulalieke. ¹⁷Koda: make mo hande pi la: wiekeeki mulu peleme wanda:hali pa:ta: ipika: puluekee laa la: wiekeeki ota: topo na pea:peke ya:la:eki peneme yaaluekema: ipirana:ma: hali keke wita:la: pima: apa:tao la: wiekeme. ¹⁸Koda:ma: koto topo pea:peke na yo yayapiki pi na lo pea:peke yekeeki yaapo wina: leekeme. Ipika: oto nane tinki pa haloma: wanda:hali nikita: nika: hone ti laloma:eki ota: miniki hamono yeke do koto pi yaapoma:ta: nika: puki tieke wopu mea tiala:me. ¹⁹Do hone ti laloma: ekina:ta: nika: temoko epeke tupu: halo pa:la: ekina: daola hasa: ekina: teke ula:me. Koto teketa: mo hepeni nane yeni pu hala: dana: tupele dau tieke hoki nane ula: yako piki da panda: tukiki nane yopua ula:me. ²⁰Niki tamba: muluekema:ta: koto yako piki da panda:na: pota: pilaluekema: Yesu amba:la amba: yapeekeme. Ipirana:ma: mo hande amba: hayeke some Melekisedeke hayeke tupu: ipika: anke teke mea mo Yeni Peaasa: You Hali na paeke hao hala:me.

Yeni peao hayeke hali Melekisedeke

7 ¹Do Melekisedeketa: Seileme dana: kini hali hayekeme. Kutaa make mo hande manda hala: Koda: pa:ta: wanda:halina: pi lawaasa: hali hayekeme. Mo hande Eipoloha:ma:ma: mo hande kini hali tonkopu amele a:nda: pea bepolao da la:ka:la pulu haena: do Melekisedekema: manda: hande peaata: ipika: epeaasa: pima: Eipoloha:ma: wamo piekeme. ²Kutu pieketa: Eipoloha:ma:ma: Melekisedeke pa:ta: mo hande da pambolo hata: mieke alemanu paeyaota: kiki yaapo yeketa: homeke hondota: Melekisedeke hala:tiki piekeme. Do Melekisedeke la:la: biki teke titina: ekita: Tikitiki piki hauna: kini halie laa la:la:me. Kutaa make mo ipika: biki Seileme dana: kini halie la:la: bikina: teketa: A:nda: peliaasa: ekina: kini halie laa la:la:me. ³Koto hali ipika: inkiki atekena: biki make o atekena: atekena: biki make o ipikita: do natena: mendiekeme laa make o ipikita: do natena: homeekeme laa make ota: na wape pea ula:me. Koto ekima:ta: ipikita: Koda:na: Eiyeke tupu: wanda:halina: pa u halo pa:la: yeni peaasa: hali hao hala:me.

⁴Nika: tapakena: kini peala: biki tieke ula: hali Eipoloha:ma:ma: mo hande a:nda:na: bepolao mieke alemanu paeyao kiki yaapo yeketa: homeke Melekisedeke hondo hala:tiki hala:tiki piekeme. Eipoloha:ma:ma:

koto pieke ekima:ta: Melekisedekena: lombei piki biki tieke wieke yekeeki taa peneme yao ula: handa:e. ⁵Mo hande amba: hayeke hali Lipae ipika: eiyekena: eiyake tonuta: yeni peaasa: haliweki ombu hatiki pulu pulu haemekeme. Koto yeni peaasa: hau pia:tiki pimiki ekita: mo Lo Pi la: wieke tupu: opitolo hata: Isulai wanda:halina: kiki yaapo alena: homeke hondo mea:tiki pimikime. Mo wanda:halita: Eipoloha:ma:na: eiyake tonu ikita: homeke hamalā: hamalā: yekepate kone mo Lipae tapakema: ika: kiki yaapo ale manuna: homeke hondo mea:tiki pimikime. ⁶Melekisedeketa: Lipaena: tapake hali na hayekepate mo hande Koda:na: la: wiekeeki mieke hali Eipoloha:ma:na: kiki yaapo ale manuna: homeke homeke lo hondo haleke ekimanu meata: ipikana:ma: Eipoloha:ma: wamo pita:la: pimanu leekeme. ⁷Wamo pita:la: pi ala: halita: manda hala:pate pa mo wamo pita:la: pi ala:eki opita:la: halita: oto nane hala:me. Koto hauta: niki paeyaoma: hone uluma:me. ⁸Hande Lipaena: tapaketa: homa:peke yeke haliweki hata: kone mo hande wanda:halina: kiki yaapo wiekeeki manuna: homeke hondo mia:tiki pimikipate pa mo Baiboloma: na homeke pa hao hala: halie la:la: Melekisedekema:ta: mo hande kiki yaapo alena: homeke homeke lo hondo taiti miekeme. ⁹Koto ekina:ta: nikana:ma: dupiki pi lapeke ya:la:me. Eipoloha:ma: Melekisedeke pa:ta: mo hande taiti haleke yeke ekita: Lipaema: make haleekeme. ¹⁰Ekipa pieke yekea. Hande Melekisedekema: Eipoloha:ma: manda: hande pieke pita:ma:ta: Lipaeta: *ai* na mendieke yekepate ipika: atekena: atekena: atekne Eipoloha:ma:na: loke tukiki pa:ta: pitiekeme.

¹¹Koda:ma: Isulai wanda:halin pa:ta: ipika: Lo Pimanu wieke ekina: teketa: mo Lipae tapakema: ika: yeni peaasa: tapake haena: yeke wiekeme. Do Yeni peaasa: tapakema: ika: yeni peaasa: e pokemeke ekimanu anda: ataka: na piki ota: tikitiki pimika:na: yoluta: kota: mo ta:ta: piki yeni peaasa: hali na opolo epolo piekeme. Do epolo pieke ta:ta: piki yeni peaasa: halita: Etonina: anketekete mieke some dia:yekepate mo hande Melekisedekena: anketekete mieke some epeekeme. ¹²Kota: mo yeni peaasa: tapake homeke yokaa tapake ma:nda: haena: lea:ka:na:ta: kota: mo Lo Pi ula: ekimanu make topo pea:peke ya:lieke. ¹³Do aloma: halita: mo Lipae tapake hali na hayekeme. Kutupa make ipika: tapake hali homeke anda: ma:nda: hondoma: oloda pa:ta: yeni pita:la: hau na piekeme. ¹⁴Koto ekita: koto hande nika: Tekehalita: Diuda tapake pa:ta: yama: epeeke ekita: niki paeyaoma: hone uluma:me. Mo hande yeni peaasa: ekina: Mosesima: pi pi leeke pita:mata: do Diuda tapakena: biki na leekeme.

Yesuma:ta: Melekisedekena: anketekete miekeeki

¹⁵Mo opolo epeeke ta:ta: piki yeni peaasa: some ipika: hauta: mo hande Melekisedekena: hau leke piki some yeekeeme. Koto pa:la: ekita: peneme do ya:la: handa:e. ¹⁶Koto ipiki yeni peaasa: hali haena: leeke ekita: pa

wekima: atekena: anketekē mina:la: tupā: o mana: pimanu wiekeeki mieke ekima: na miekeme. Dia:me mo da:ta hao hala: ekina: wele pita:la:eki homekema: ipiki yeni peaasa: hali mea haena: leekeme. ¹⁷Do ekina: mo Baiboloma: alota:

Nakana:ma: Melekisedekena: anketekē mea mo na paelo pa:la: yeni peaasa: hali hao halipikie la:la:me.

¹⁸Kota: mo hande amba: pi la: ula: ekita: honkopu na hake pa alema: handa:leke handaa pa nane wina: la:la:me. ¹⁹Koto pieke ekita: kota: mo Mosesina: Lo Pi wiekeeki manuma:ta: hau ma:nda: tikitiki na yaeyekeme. Kutu pieke yeketa: niki ipiki teke pa:ta: epomono Koda:ma: mo Lo Pi wiekeeki ota: lombei piki panake pota: ma:nda: wiawayekeme.

²⁰Koto pota: homeke dia:ya:pate mo hande Koda:na: hali keke ula: pi make ula:me. Mo hande amba: haemeke haliwекita: yeni peaasa: haliwекi haena: leeke pita:ma:ta: dupiki hali keke pi wieke ekima: handeteke haena: na leekeme. ²¹Pate Koda:ma: Yesu yeni peaasa: hali haena: loluekema:ta: ipiki pa:ta: hali keke pi dupa la: wiekeme.

Tekehalima: topo na pilieke laa la: wieke hali keke pima: alota: Neketa: bapi paeyaona: yeni peaasa: hali hao halipikie laa la: ulume leekeme.

²²Yesuta: mo niki epeaaluekema: la: wieke ula: pina: teke hali haena:yeke Koda:ma: ipiki pa:ta: koto hali keke pi la: wiekeme. Koto ekina: do panake la: ula:eki niki pa:ta:ta: mo amba: la: wiekeeki ota: lombei pa:la:me.

²³Ipkana:ma: ta:ta:piki hau ma:nda: make pa:la:me. Koto pa:la: hauta: dupa pa:la:me. Amba: hande yeni peao haemeke haliwекi ika: e mina:pa:lao homa:tiki pea:peke yeke handaa ikita: eleke eleke haena: leekepate ²⁴Yesuta: pa hao haleke handaa ipika: yeni peaasa: ekita: ma:nda: pa:ta: hala:peke na ya:la:me. ²⁵Koto pa:la: ekima:ta: wetepē make ame do make mo ipiki pa:ta: yama: Koda: pa:ta: ipilimi wanda:halita: ota: da:taapeke ya:la:me. Pa ekipeke ipikana:ma: ikina: Koda: pa:ta: honke latiki puluekema: hao hala:me.

²⁶Koto ekina: Yesuta: Yeni Peao Hala: You Hali hata: nika: ka:nda:manu ana:na: tamba: mea:peke ya:la:me. Ipkita: yako piki hali hala:me. Kutupata: ipiki pa:ta: eki a:nda: ma:nda: o hoke hau ma:nda: ota: na ula:me. Ipika: hauta: hoke hau pu haleme wanda:halina: hau leke na pieke handaa Koda:ma: Neketa: ota: ta:ta: pa:la: halie laa ota: oli hepeni manda nane mini liao haena: la:la:me. ²⁷Koto ekima: ipikita: mandane yeni peao haleme haliwекi tupā: na hala:me. Pa ekipeke koto yeni peaasa: haliwекi ikana:ma:ta: wanda:halina: hoke hau a:mbaena: ma:na: lialuekema:ta: nate ma:nda: ma:nda: lo titina: ika: hoke hau amba:la a:mbaena: ma:na: lia halatiki pu halemepate Yesuma:ta: koto tupā: na piekeme. Ipkana:ma: wanda:halina: hoke hau paeyaaluekema: ma:na: lia

hala:tiki pu halemepate Yesuma:ta: koto tupa: na pita:la:me. Ipikana:ma: wanda:halina: hoke hau paeyaaluekema: ma:na: lia halemeke tupa: ipiki kone Koda: pa:ta: haleekeme. Koto ekita: ota: paeyaaso hata: hoto homeke homeke peao paeyaeyekeme. ²⁸Hande Lo Pi manuma: mo yeni peaasa: you haliweki haena: loluekema:ta: pa epe na piki haliweki mea hao hala:pate Koda:ma: mo Lo Pi hoki nane hali keke witolo ipika: la: wieke pima:ta: ipika: Eiyeketa: Yeni Peao Hala: You Hali haena: la:la:me. Kutaata: kota: Koda:ma: ipika: Eiyeketa hoto paeyao ota: ala:ta: na taleke epea haena: yeke maleke lila:me.

Yesuta: nika: Yeni Peaasa: You Hali

8 ¹Ameta: kota: do nikana:ma: aloma: pina: teketa: dupae. Yeni Peaasa: You Halita: oli hepeni nane hala: Kini Hali Tiekena: pita:la: ale tieke popeke nanema: pila:me. ²Kutupa ipikita: Koda:na: yako piki dana: Yeni Peao Hala: You Hali hala:me. Koto yeni data: halima: a:ela: da dia: ya:la:pate pa ota: Koda:ma: haena: la:la: dae.

³Yeni Peao Hala: You Haliweki paeyaota: pa hala:la: alemanu make lia hala:la: ekimanu make Koda: pa:ta: halaena: mea haena: lo hala:me. Koto tupa: kone nika: Yeni Peao Hala: You Hali make Koda: pa:ta: pa hala:la: ale ma:nda: haluekema: miniki hapeke ya:la:me. ⁴Kota: a:nda: ipikana:ma: do kenkena: pa haya:ka:na: yoluta: kota: ipikita: yeni peaasa: hali na halo pia:me. Pa ekipeke. Do kenkena:ta: mo Diu wanda:halina: Lo Pima: mea haena: la:la: yeni peao hala: haliwekima: mo pa hala:la: alemanu halolo ombu halememe. ⁵Ikana:ma: oli hepeni nane hala: ota: yeni dana: manda: mea pitemepate pa do kenkena: alu pulu pa:la: yeni da pa:ta: e pokaasemememe. Koto yeni data: mo hepeni hala: ota: dana: sua suama: handa:la:eki homeke hala:me. Mo hande Mosesi haena: pieke tupa: kone pa pa:la:me. Mosesima: mo hande palai da a:eluekema: haena: Koda:ma: ipiki pa:ta: alota: Mo dana: pulu pa:la: hau paeyaota: mo hande pote pa:ta: waloa: tupa: kone ota: hone wopu wia pea:peke. ⁶Koto haumanu pimkipate ameta: Yesu pa:ta: haleke yeni peaasa: eta: mo amba: yeni peaasa: haliwekina:eki ota: lombei pikieki haleekeme. Pa ekipeke. Ipikita: Koda:ma: mo wanda:halamele ika: pi la: witeleme ekina: ka:pa hali hala:me. Do Koda:ma: ipika: wanda:halamele la: u alualu pa:la: pima:ta: mo hande amba: la: wimiki ekita: ota: lombei pa:la:me. Kota: koto pa:la: ekima:ta: do la ula:eki pea:peke ekina: la: ula: pima:ta: mo hande amba: pi la: wiekeeki ota: lombei pa:la:me.

Panake pi la: wiekeeki

⁷Mo amba: titina: la: wieke pima: eki a:nda: na pia:ka:na: yoluta: kota: Koda:ma: pa mo panake la: wita:la: pi make na la: ulu pia:me. ⁸Pate Koda:ma: ipika: wanda:halina: pu hoeyaeemeke ekimanu handolo hata: do pimanu leekeme.

Koda:ma: alota: Opua:pe. Mo Isulai tapake pita: Diuda tapake yaapo iki pa:ta: ya panake pi la: wia:peke nate epolo pa:la: nate manuta: ipula:me.

⁹ Do panake la: wia:peke pita: mo hande amba: ika: meiyeket tonu pa:ta: la wita:la: pi la: ua: tupa: dia:me. Koto ika: meiyeket tonu mo hande Idiepi kenketa: ya kikima: yoka: mea tapaaso hata: iki pa:ta: ya la witolo pi la: ua:pate koto hande la: ua: pi ikana:ma: wopu miniki na hake baemekeme. Kutu pimiki handaata: Ima: iki hoki walaa kiaowa:me laa Koda:ma: la:la:me.

¹⁰ Pate pa ame mo Tekehalima: alota:

Mo ipulua: nate nina:ta: mo Isulai wanda:hali amele la: ulu polo panake pita: dupa la: ulueke laata: Mo ya pi ulu pi manuta: ika: hone teke pa:ta:manu wina: laota: ika: puki manuna: make wape pealueke. Kutaa Ita: ika: Koda: halueke. Kutu pua:ka:na:ta: ikita: ya wanda:hali halimikie.

¹¹ Koto nate nina:ta: hali ma:nda:ma: ipika: da haliweki pa:ta: make o ipika: ateke hameke tonu pa:ta: make pi walolo hata: alo alota: Tekehalu hone wippee pi na lelieke.

Pa ekipeke. Ita: ota: mo natehalu wanda:halina: kini pea pua ota: hamoko tieke hala: wanda:hali paeyao sikima:ta: I ana:na: hone wilimikie.

¹² Kutaata: ika: pu hoeyaasa: haumanu paeyao: Ima: pa paeyalueke. Kutupa make ika: hoke hau paeyao Ima: hone ma:nda: na wiki hoto paeyao hone yonka:latiki pulueke laa leekeme.

¹³ Koda:ma: mo panake pi la: wita:la: pi la: wieke pita:ma:ta: mo hande titina: wieke pita: amba:eki ya:na: leekeme. Ala:ta: ma:nda: a:nda: pitiki yaalo kukutu pia:ka:na:ta: kota: hosiki wetepena:ta: ota: alupilieke.

Ala:ta: na taleke hotekena: we mea hala:tiki pimikieki

9 ¹Mo titina: pi la: wita:la:eki wieke pita:ma:ta: Koda:ma: ipika: wanda:halina: yenyi pitolo pea:peke hau paeyao: mana: pimanu make la haleekeme. Kutupa do kenkena: mo wanda:halima:ta: ika: yako piki yenyi da make haena: a:eyo haemekeme. ²Ikana:ma: palai da homeke a:eyaa haena: lemekeme. Mo data: tupele pu alu pimikime. Mineke da panda:na: bikita: Yako Piki Da Panda:e. Koto pa:ta:ta: ola:pake keo panka:la: ale make teipolo make kutupa mo teipolo mandata: mo Koda: pa:ta: hala:la: palaowa kitiki make wiekeme. ³Da panda: ma:nda:ta: aka: tiekema: tupele hao pambeekeme. Koto da panda:na: bikita: Ota: Yako Piki Da Panda:e. ⁴Mo Ota: Yako Piki Da Panda: pa:ta:ta: mo totopo piki ale yankaasa: oloda make mo hande pi la: u alu pa:la: pi la: wieke bokosi make wiekeme. Mo bokosi pita: oloda yaapota: tima: wepia manda naneta: kolo kitao a:mbaemekeme. Mo bokosi pa:ta: wieke ale manuta:

kolonanakena: ma:na pamba: paleke u make Etonina: tumaputa: pa ipika: kone katake haluekema: tindiki lu paleke u make mo hande pi ula:eki wape pieke toopi sopo yaapo make koto ale paeyao panka wiekeme.
⁵ Koto bokosi manda naneta: Koda:ma: niki ame:le hala:meeki walolo enisolo leke wepieke ale yaapota: wepia handa: alu pea haena: lemekeme. Ipilika: popakema:ta: mo hoke hau a:mbaluekema: we holo hayeke ale tikitiki peolaniao wipikime. Pa ameta: do hau paeyaona: tekemanu wopu wala:peke na ya:la:me.

⁶ Mo ale paeyaota: koto tupa: tikitiki yao wimiki alena: mo yeni peao hala: haliwekima: mo hande mineke da panda: pa:ta: ika: e pokuluekema: hoto paeyao pua:tiki a:pa:tiki pu haemeke. ⁷ Kutu pu haemekepate mo aka:ma: tupele tukiki naneta: ota: mo Yeni Peaasa: You Hali homeke peekeme. Ipkana:ma: kutu piki hauta: bapi homeke homekena: hoto homeke homeke pua:tiki piekeme. Koto pa:ta:ta: pa hameke pa na peekepate ota: we mina: paleke peekeme. Koto wema:ta: mo somema: ipika: hoke hau make mo wanda:halima: ika: na handolo hata: pimiki hoke haumanu make a:mbaena: Koda: pa:ta: haleekeme. ⁸ Koto hau manuna:ta: mo Holi Sipitidima: niki pa:ta: wala:la: ekita: dupae. Mo mineke da panda: pa:ta: pokemeke emanu a:nda: pa pokolo haemeke pita:ma:ta: mo hande Ota: Yako Piki Da Panda: tukiki nane polo puma: pota:ta: na lumbu pa wiki pa poka: pelia hayekeme. ⁹ Koto ekima:ta: do ame haloma: wanda:halina: pitoloma: hau peneme yawaluekema: la:la:me. Koto ekita: do ekina: la:la:me. Mo wanda:halima: ika: Koda: pa:ta: hala:la: alemanu make ma:na: hoteke lia haleleme ekimanu make koto ale manuma:ta: mo Koda: yeiya: lao haleme wanda:halina: pukimanu ota: ala:ta: na talena: yeke wamo peawapeke na ya:la:me. Ota: dia:me. ¹⁰ Koto ale manuta: pa ne ikali napeke ale o manda loke homeke tanda:pa:peke alemanue. Dota: pa manda lokena: mana: pimanue. Hau paeyaota: wetupe tikitiki yaaluekema: yeke Koda:ma: do mana: pi pa ta:ka:li la: wiekeme.

Ketisona: we

¹¹ Ketisota: amba: a:pa:la:me. Kutaa ipikita: mo hande Pi Seliapoma: mea epeeke epeke hau paeyaona: Yeni Peaasa: You Hali hala:me. Kutaa make ame do ipikana:ma: e pokala: yeni data: mo hande amba: hayeke yeni da ota: lombei piki ala:ta: ma:nda: na taleke yeni da hala:me. Mo data: halima: a:veya haena: la:la: da dia:ma: o do wepia ulu kenkena: da dia:me. ¹² Ketisoma: mo da tukiki pa:ta: pua mo Ota: Yako Piki Da Panda: pa:ta: honda: pamba puluta: hande kao o sipisipina: we Koda: pa:ta: haluekema: na mea peekepate ota: ipika: we kone mea peekeme. Koto wema: nika: deto halo poloma:eki meal:a:me. ¹³ Mo nanikosi o hali kaona: we make mo kao ikiki yankilie ekina: yomuneke make koto ale yaapoma: mo mana: pi wieke ekina: hoeya: hapu haleme wanda:halina: lokena: tandem la: kitawaasa: ekima: ika: manda

lokena: hoeya: hapu haleme hau paeyaapeke ya:ka:na:ta: ¹⁴kota: mo Ketisona: wema:ta: koto titina: hau ota: lombei peao hau tieke peaapeke ya:la:me laa hone wippee. Ipirana:ma:ta: mo na paelo pa:la: Sipitidi pa:ta: yama: ala:ta: ma:nda: na talekeeki ipiki kone Koda: pa:ta: haleekeme. Nikana:ma: mo da:ta hao hala: Koda:na: e ana:na: pokomonu ipika: wema: nika: hone teke pa:ta: ula: popeke na piki haumanu tandepo halieke.

Mo panake la: ula: pina: teketa: Ketisona: we

¹⁵Koto ekina:ta: Ketisoma: mo hande panake la: ula: pina: honkopu hawaasa: ka:pa hali hata:ta: wanda:halima: mo hande amba: pi wiekeeki oto pa:ta: hata: pimiki hoke haumanu bopolao ka:la:pa: tapaaluekema: yeke ikina: homeekeme. Kutu pieke ekita: ipirana:ma: mo hande Koda:ma: wi la:la: wanda:halima: Koda: ipika: pi la: wieke na paeta:la: epeaasa: ekimanu mina:yeke piekeme.

¹⁶Hali ma:nda:ma: ipika: homa:pekeeki teke pa:ta: ya:la:ma: hone witolo ipika: wekiwandikima: ipika: wina: laa homolo pa:la: ale manuta: ipika: hone pa:la: tupa: telipina:ta: ipika: pi la: wita:la: ekimanu tameiya:na: wape pea wilieke. Kutu pilia: hoki nane mo weki wandikima: ika: apa:na: anke teketa: mo tameiya:na: la:la: tupa: muluekema: hone wimika:na:ta: kota: mo handeteke hala: haliwekima: mo someta: ota: homea:pe laa titina: amba:la weilimikie. ¹⁷Kutu piliepate mo hande tameiya: wape pa:la: some pa haya:ka:na:ta: kota: mo wapena: la: ula: pita: ai na yaalieke. Pate mo some ota: homea:ka:na:ta: kota: mo ipika: wapena: laa la: ula: pita: ota: yaalieke. ¹⁸Koto hau tupa:ta: mo Koda:na: amba: hande titina: pi la: wiekeeki wanda:halia:pa:ta: ota: yaaluekema: mo hotekena: wema: wele peayekeme. ¹⁹Kutu piekepate titina: amba:lata: Mosesima: mo hande Koda:na: pi ula:eki paeyao homeke la la pu mo wanda:halia:pa:ta: la hale hale piekeme. Kutaata: ipirana:ma: hali kaona: we pita: nanikosi we yaapo mea ikali taapuna: apa:taota: mo hisopi tina: paleke katake hake pita: wepiki wulu tonka:na: apa:tao mo we pa:ta: peiyota: Koda:na: pi wieke buka pa:ta: tonka:na: tande laata: wanda:halina: lokena: make tande lo kitaeyekeme. ²⁰Kutu pitolo hata: Mosesima: mo wanda:halia:pa:ta: alota: Ikana:ma: mo Koda:na: pi ula:eki miniki hata: tolu hamena: yeke do wema:ta: Koda:ma: mo iki pa:ta: la: wita:la: pi tombo wala:la:me leekeme. ²¹Koto tupa: kone Mosesima: mo palai da manda make tukiki pa:ta: ula: Koda: pa:ta: yeni puluekema: mu hala: alemanu paeyao make mo hande we tande laa kita kita piekeme. ²²Ota: alome. Mo pi ula: bukama: la:la: tupa:ta: mo we homekema: ala:ta: ala:ta: paeyao yako peaasa:me. Kutaa make we na lombea:ka:na:ta: hoke hau paeyaapeke na yelieke.

Ketisona: we lombeke ekima: hoke hau yokawala:eki

²³Mo hande palai da make mo yensi puluekema: mu haleme alemanu paeyao make oli hepeni nane ula: alemanu manda:na: uleke handaa mo

hande hoteke lia we kitaasa: hauma:ta: yako peaasa:pate pa mo hepeni nane ula: ale manuta: mo lia hala:la: hau ota: lombei piki ekima: homeke peaapeke ya:la:me. ²⁴Kota: mo ota:eki manda: meaaso hata: haliwekima: a:emeke Yako Piki Da pa:ta: Ketiso na peekeme. Pate ipikita: ota: hepeni nane peekeme. Kutupa ameta: Koda:na: leke popelekena: nikina: hao hala:me.

²⁵Mo Diu wanda:halina: Yeni Peao Hala: You Halima:ta: mo hoteke wemanu mea mo Ota: Yako Piki Da Panda: pa:ta: bapi homekena: tana: homeke homeke pua:tiki pu hala:pate pa Ketisota: hepeni nane pua ipika: da:ta:la:eki kone Koda: pa:ta: tana: eleke eleke hala:tiki na piekeme. ²⁶Kota: a:nda: tana: eleke eleke pua:tiki pia:ka:na: yoluta: kota: Koda:ma: mo kenke kini pea wepia: dina: kone kini pea pua ame do make Ketisoma: tanda tieke wopu mia:tiki mia:tiki pu halo pia:me. Kutu na pikita: ame do paetolo naneta: Ketisoma: ipika: homeke ekima: kone mo hoke hau yokawaluekema: tana: homeke homeke opolo epeekeme. ²⁷Wanda:hali paeyao tana: homeke homaa hoki naneta: Koda:ma: pi yokaalu pina: handeteke halieke. ²⁸Koto tupa: kone Ketisoma: wanda:hali wopuna: hoke hau yokawaluekema: lia we hala:la: hoteke tupa: hoto homeke homekema: homeekeme. Ipihana:ma: hoto ma:nda: opolo epolo pa:la: ekita: wanda:halina: hoke hau yokawaluekema: dia: ya:la:pate pa mo ipiki epena: yuwia haleme wanda:hali peteluekema: homeke ipilieke.

Hoteke wema:ta: hoke hau na yokeekeeki

10 ¹Mo Diu wanda:halina: pi ula:eki manuta: mo wetepa epolo pa:la: ota: hau seliapo tupa: dia:me. Pa mo koto hauna: sua sua tupa: homeke ula:me. Wanda:halima: mo pi ula:eki miniki hata: bapi paeyao hotekena: we hala:tiki hala:tiki pimikime. Kutu pimikipate mo hande pi ula: ekima:ta: hotekena: wema: mo Koda: pa:ta: yeni pulu polo peleme wanda:hali epeaapeke na yeeke. ²Mo hande hoteke wema:ta: mo Koda: pa:ta: yeni pita:la: wanda:hali ota: yako pea ya:ka:na: yoluta: ika: hoke hauma: iki yaala: peatiki na pulu pia:me. Kutu pia:ka:na: yoluta: mo hoteke we hala:la: hau amba: kone paelo pia:me. ³⁻⁴Pate mo hali kao o nanikosi wema:ta: hoke hau ota: yokawapeke na yeke handaata: mo bapi paeyao we hala:tiki pimiki ekima:ta: ika: pimiki hoke haumanu paa niminaa tiatiki pu halememe.

⁵Kutu piki hau wieke ekina: Ketisoma: do kenkena: ipuluekema: hata: Koda: pa:ta: alota:

Nakana:ma: mo hoteke we hala:la: hau pita: pa hameke hala:la: hau yaapota: hone na ulu pelepate Ita: ota: loke hano tikitiki yawaleme.

⁶Mo hoteke tieke tonka:na: yanka hala:la:eki o hoke hau a:mbaena: we hala:la:eki make nakana:ma: ta:na:ma: na homeleme laa

⁷ Ima: alota: Koda:o. Mo naka: pi ula: bukana: wape pa:la: tup: naka:
ekihau hone pa:la:eki pealukekema: do halome alome leekeme.

⁸ Ipihana:ma: titina: amba:la leeke ekita: dupa Hoteke lia hala:la:eki o
pa hameke hala:la:eki o yanka hala:la:eki make o hoke hau a:mbaena: we
hala:la:eki kutu piki hau paeyao mo pi ula: bukama: pea:peke la:la:pate
kone nakana:ma: kota: haumanu pa:ta: ta:na:ma: na homo make hone
na pime leekeme. ⁹ Kutaa yaapo peao alota: Koda:o. Naka: ekihau
hone pa:la:eki pealukekema: do halome leekeme. Koto leeke ekima:ta:
ipikana:ma: mo amba: hau yoka pa mo wetepe epolo pieke panake
taka:lake hau mea tiaeyekeme. ¹⁰ Yesu Ketisoma: ipika: Atekena: pi teliolo
hata: Atekena: hone piekeeki paeyao pitolo ipika: loketa: paa pa hameke
hala:la: hoteke we leke pa hoto homeke homeke halaa paeyaekekeme.
Koto pa:la: ekima:ta: nika: hoke haumanu pa paeyao yokaa yako pea
hamono la:la:me.

Ketisona: homa:la: ekima:ta: hoke hau ota: paeyala:me

¹¹ Mo Diu yeni peao hala: haliwekima: ika: eta: nate paeyao pokolo
ombu hao halememe. Kutupa mo hoteke we make ikana:ma: hoto eleke
eleke hala:tiki hala:tiki pu halememe. Kutu pu halemepate koto hoteke
we hala:la: ekima:ta: hoke hau ota: paeyaaapeke na ya:la:me. ¹² Pate
Ketisoma: hoke hau paeyaalukekema:ta: hoto homeke homeke ipika:
da:ta:la:eki halaeyekeme. Koto homa:la: ekima: epe ala: ekita: topo na
piki pa u pelia halieke. Kutu pu paeyeketa: ipikana:ma: Koda:na: kiki
popeke nanema: pitiekeme. ¹³ Koto pa:ta:ta: Ketiso ipika: a:nda: tunkuliki
haliweki ipika: anke oto nane Koda:ma: mea haena: lena: yeke yu wia
handeteke hala:me. ¹⁴ Ipihana:ma: mo hoke haumanu paeyawaena: la
haleme wanda:halita: ipika: hoto homeke homeke ekima: ikita:
ota: wamo peayekeme. Koto ekita: ota: na paelieke.

¹⁵ Kotoeki kone mo Holi Sipitidima: peneme yao la kitolo alota:

¹⁶ Mo Tekehali: mandane natemanu ipilie dina:ta: ya pi la: witola: pi
ma:nda: iki pa:ta: la: ulueke laa mo pi la: witolo pita: dupae.
Yaka pi ula:eki paeyao ika: puki pa:ta: wiaota: ika: hone tekena:
wape pealuke la:la:me leekeme.

¹⁷ Pate pa pi ma:nda: apa:taaso alota:

Ima: ika: hoke haumanu o ota: pea:peke na yeke hoke hau pimiki
ekimanu pa ame aneta: hone ma:nda: na ulueke la:la:me leekeme.

¹⁸ Koda:ma: do koto hoke haumanu pa paeyala: hoki naneta: mo
hoteke lia hala:la: hau manuta: paa pea:peke na ya:la:me.

Koda: teke pa:ta: hamana:e

¹⁹ Kame tonuo. Koto pa:la: ekima:ta: Yesuna: wema: nika: pota: wiawaleke
handaa nikana:ma: mo Ota: Yako Piki Da Panda: tukiki pa:ta: ale ma:nda: hone

na wiki pa pua:peke ya:la:me. ²⁰Nikana:ma: mo Ota: Yako Piki Da Panda: pa:ta: honda: pambomonota: Ketisoma: mo deto hala: panake pota: homeketa: mo tupele dau ponda:pa: lia wiaeyekeme. Koto tupele dauta: ipika: lokee. ²¹Nika: yeni peao hala: hali tiekema: Koda:na: wanda:hali handeteke hala:me. ²²Koto pa:la: ekima:ta: nikana:ma: nika: puki pa:ta: ota: hau homeke miniki halomeke handa make Koda: pa:ta: ota: hone tulaomeke handa make Ketisona: wema: mo nika: hoke hone tekena: tande laaleke halomeke handa make mo kila wiki ikalima: nika: loke tanda:paleke handa make koto haloma: ekina:ta: ota: Koda: teke pa:ta: a:pa hamana:e. ²³Koda:ma: ipika: pi la: ula:eki manuta: ota: na tunkulieke hone witoloma: ekina:ta: kota: nika: hone tulaasome aloma: ekita: ota: wopu miniki hamana: pia:pa:peke. ²⁴Niki paeyaoma: nika: nika: kone pukima: homa: alualu pita:la:eki puluekema: make epeke tamba: mina:la: hau pu alualu puluekema: make ekipa sa:tia alualu pea hata: pea:peke ya:la:pe hone umana:e. ²⁵Mo nika: Ketiso kametonu ame:le mombolo haloma:eki manuta: mandane wanda:halima: mina:pa:lao haleme tupu: nikana:ma: na mina:pa:lamana:e. Kotoeki na pikita: mo Tekehalina: epolo pa:la: nate teke pa:ta: yoma: a:pa:la: ekina:ta: nikana:ma: nika: nika: kone hone utia alualu pumana:e.

Koda:na: Eiyeke hoki na walamana:

²⁶Nikana:ma: mo Koda:na: ota: pi opua hone witolo hata: kone hoke hau pa pua:tiki pu haoma:ka:na:ta: kota: koto hoke hau paeyawaena: hala:peke we ma:nda: dia: ya:la:pate ²⁷pa paala:ma: homolo handeteke hapeke hau yaapo homeketa: ula:me. Hau ma:nda:ta: Koda:na: pi yokaalu pulu pa:la:eki epolo pa:la:ekie. Ma:nda:ta: mo Koda: pa:ta: a:nda: liteme wanda:hali tolo pa:la: wele wopu piki ti tala:eki epolo pa:la:ekie. ²⁸Mo Diu hali homeke ma:nda:ma: Mosesina: pi ula:eki yambieke handaa mo handala: hali yaapo tepo manuna: pima: ota: pie lemeketa: kota: koto hali pa:ta: a:ta:ma: na homeke homena: lia:tiki pimikime. ²⁹Kutu piekeeki hone witolo hata: nikana:ma: mo hali homeke ma:nda:ma: mo a:ta:ma: homa tamba: mina:la: Sipitidi laasa: pi alo make mo ipika: hoke hau paeyayeke pi la: ula: weta: pa ekie hone witolo hata: make mo Koda:na: Eiyeke hoki walaa paa pa alema: handa ya:ka:na:ta: kota: koto hali pa:ta:ta: eki hau opolo ipiliekee hone witemepe. Kutu pilie someta: kota: mo lit:a:la:eki ota: lombei piki hoke yenki milieke hone wia:pa:peke. ³⁰Mo yenki meake hauta: Ima: pealueke. Hoke yenkita: Ima: kone pa halueke laa pi leeke halita: niki hone witoloma:me. Ipika: leekeeki ma:nda: dupae. Tekehalima: ipika: wanda:hali pa:ta: pi yokaalu pilieke leekeme. ³¹Mo deto hala: Koda:na: hoke yenki tukiki pa:ta: taapolo talo pea:ka:na:ta: ota: paala: piki haue.

Wopu taka:lao hone tulao hapa:peke ya:la:eki

³²Mo hande iki amba: haeme ekimanu niminaapa:peke. Koto pita:ma:ta: mo Koda:na: pa:aama: ika: puki pa:ta: pa:a peaya: hoki naneta:

ka:nda:manu wopu mimipate pa koto hau manuma: iki bepolaena: na leke ota: honkopu hao haememe.³³ Ma:nda: pita:ma: ikita: wanda:halina: leke popelekena: mea hao hata: hoke keke pimanu alo hata: iki yombua baememe. Kutaa make mo mandane Ketiso yankeke tonu koto tupa: lia:tiki pimikieki handaata: iki tamba: muluekema: niki make mandake lina: pomana:e laa pememe.³⁴ Ikana:ma: mo dipula pitimi wanda:hali pa:ta: make a:ta:ma: homememe. Kutupa make mandane haliwekima: ika: wia haeme ala:ta: ala:ta: paeyao pake muluekema: pa:ta:la: pemekieki handemeketa: kota: ta:na:ma: homolo hata: ika: honema:ta: pa ota: paeyaaapeke na yeke epeke alemanu pa wia haloma:me hone witolo hata: pa epeke tupa: hao haememe.

³⁵ Ika: aela: baasa: hau na mina:pa:lapa:peke. Pa ekipeke. Ika: koto epeke hauna: epeke yenki tieke milimikie.³⁶ Koto ekina:ta: mo Koda:na: hone pa:la:eki amba:la pealuekema: make mo ipika: la: ula: alemanu muluekema: make ikana:ma: yopu yu wia hapa:peke ya:la:me.³⁷ Kutu pea:peke ekina:ta: mo Baiboloma: alota:

Pa hosiki siki yu wia hao wetepena:ta: mo epolo pa:la: hali opolo ipuluekema:ta: hoi hoi na piki opolo ipilieke.

³⁸ Koto yu wia halo pita:ma:ta: ma:nda: epi ota: tikitiki yao hala: halita: ipika: hone tulaala: ekima: pa hao haena: lelieke.

Kutu pilia:pate pa hali homeke ma:nda:ma: yola: pambea:ka:na:ta: kota: ipiki pa:ta: ta:na:ma: na homolueke la:la:me.

³⁹ Nikita: mo nika: da:ta:pekeeki alu pina: yola: pamba hapeke wanda:hali na haloma:me. Kotoeki na pikita: nikita: hone ti laaso hata: da:ta:la:eki mea haloma:me.

Hone tulaasa: hauna: teke pi

11

¹ Mo hone tulaaluekema: pita:la:eki manuta: dupae. Hali homekema: mo mulueke hone wita:la: ekita: ipika: hone tukiki pa:ta: ota: mea miniki hata: make ipika: lekema: handa:peke na ya:la: ale manuta: honema: hone witolota: ota: ula:me alo hata: ipika: hone tulao handeteke hala:me.² Amba: kiake haemeke wanda:hali ika: hone tulao hao haemeke ekina:ta: Koda:ma: iki pa:ta: ta:na:ma: homo hayekeme.³ Nika: hone tulaasome ekima:ta: do ya yu paeyona: ula: ala:ta: ala:ta: paeyota: Koda: ipika: pima: kone wepiekeme. Kutupa do nika: lekema: handa:peke ya:la: alemanu paeyota: mo handa:peke na yeke yeke alemanu mea wepia wina: leekeme hone witoloma:me.

Eipolo Inoko Noa ameda

⁴ Mo hande Eipoloma: Koda: pa:ta: hone tulaota: ipiki pa:ta: pa hala:la: alemanu haleekeme. Koto hone tulaaso hata: haleeke ekima:ta: mo hande Keinina: pa hala:la: ale ota: lombei peakeeki haleekeme. Eipoloma: Koda:

pa:ta: ipika: hone tulaaso hata: haleeke ale epeke tup: haleeke handaa
 Koda:ma: ta:na:ma: homolo hata: Eipolota: tikitiki piki halie leekeme.
 Eipolota: amba: kiaake homeke yekepate ipika: hone tulayeke ekima:ta:
 wanda:halina: hone pa mea u tiao hala:me.

⁵Hone tulaasa:eki homeke homekema: mo hande Inokota: na homeke
 pa haena: kone Koda:ma: hepeni nane mea peekeme. Kutu pieke ekima:ta:
 do kenkena: ma:nda:ma: pa handa:peke na yeeke. Mo Baiboloma: alota:
 Koda:ma: Inoko oli hepeni nane ai na mea peeke do kenkena: pa hata:ta: Koda:
 ta:na:ma: homao hayekeme. ⁶Ma:nda: hali epima: hone na tulake hata: Koda:
 ta:na:ma: homaapeke na ya:la:me. Ekiipeke. Hali homeke ma:nda:ma: a:nda:
 Koda: teke pa:ta: puluekema: pia:ka:na:ta: kota: titina: amba:la ipika: honema:ta:
 Koda: ota: hala:me laa ipikana:ma: mo ipiki ota: wei moneao haleme
 wanda:halina iki epeaasa: ota: epeke yenki mola:me hone tulaapeke ya:la:me.

⁷Koda:ma: weetepe epolo pieke hau manuta: Noa pa:ta: kinki piekeme.
 Koto hau manuta: Noama: handa:peke na yekepate kone ipika: hone
 tulaaso hata: Koda:na: pi opiekeme. Koto leeke Koda:na: kakena: homolo
 mo wepie leeke kawaso tieke wepiekeme. Koto kawasoma:ta: ipiki make
 ipika: wekiwanda: make peteleekeme. Noama: mo hande Koda:ma: leeke
 pi telia pieke handaa Koda:ma: mo hone tulaasemeke hala:la: tikitiki
 piki hauta: Noa pa:ta: haleekepate paa pa haemeke mandane wanda:halina
 paeyaota: ota: hoeyaeyekeme.

Eipoloha:ma:

⁸Eipoloha:ma: ipika: hone tulayeke ekima: Koda:na: kakena: homa
 mo hande kuluekee laa pi la: wieke kenke pa:ta: peekeme. Ipika: teke
 da mina:pa:lao mo ipiki mateke kenke pa:ta: peekeme. ⁹Koto la: wieke
 kenkena: da ma:nda: hali leke hata: kone Koda: pa:ta: hone tulao hao
 hayekeme. Ipikita: palai da pa:ta: hayekeme. Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta:
 la: wieke tup: kone mo Aisa:ke Dieikope yaapo pa:ta: make leeke opua
 miniki hata: pa palai da pa:ta: kone hao haepekeme.

¹⁰Pa ekipeke. Eipoloha:ma: mo Koda:ma: hone pambao wia a:ela:
 daonita: handeteke hayekeme. Koto daonita: mo kukutu pea:peke na yeke
 pa hao halo pa:la: ka:ta: manda a:ela:me.

¹¹Eipoloha:ma:ta: koke yaalo weki mendia:peke nate paeyeke yekepate
 kone ipika: hone tulao hayeke ekima: weki mendia:peke yekeme. Seta
 make weki kenohali wanda: hayekeme. Eipoloha:ma:na: honema:ta:
 mo hande Koda:ma: la: wieke pita: ota: na tunkulieke laa hone bao
 hayekeme. ¹²Ipikita: ota: teke siki pa:ta: homa:peke yekepate koto
 homa:peke somesiki pa:ta: yama: kone opeeke wanda:halita: pa oli yana:
 hombulanka: hala: tup: o ikali houna: ka:ka:la: ula: tup: haemekeme.

¹³Do aloma: titina: haeme haliwekina: Seta peaata: iki paeyao hone
 tulaa paleke homemekeme. Ikana:ma: mo hande Koda:na: la: wieke

ekimanu na mimikipate pa papate yolo peeke handaa pa ika: lekema: homeke handaata: mokoto ya:la:pate pila:mee laa ta:na:ma: homeke homemekeme. Do kenkena: koto tapakema: alota: Nika: da teke do dia: ya:la:pate nikita: pa ta:ka:li haloma:me laa peneme yao lemekeme.

¹⁴ Wanda:hali manuma: kutupiki pi lemeka:na:ta: kota: nikana:ma: hone witolota: Ikana:ma: ika: hao hapeke yu weitelememe hone ulumekee.

¹⁵ Ikana:ma: mo hande mina:pa:laeme kenke pa:ta: hone pa na umoneao haemekeme. Hone pa umoneao haemeka:na: yoluta: kota: ikita: pa ana:na: la:ka:la polo pimime. ¹⁶ Kotoeki na pikita: do kenke ota: lombei piki kenke ma:nda: hepeni nane ula:eki pa:ta: puawee hone wimikime. Koto ekima:ta: ikana:ma: Koda: pa:ta: Nika: Koda:o laa la:na:yeketa: ipikana:ma: yaala:ma: na homeekeme. Pa ekipeke. Koda: ipikana:ma: ika: pua hapa:peke daoni ma:nda: tikitiki yao wiaeyekeme.

¹⁷ Koda:ma: Eipoloha:ma: makea handeke dina:ta: Eipoloha:ma:ma: hone tulaaso hata: ipika: eiyekem Aisa:ke lia haluekema: peekeme. Koda:ma: ipiki pa:ta: weki wandiki wopu kuluekee laa pi la: wieke pi miniki hayekepate kone Eipoloha:ma: ipika: weki siki homeke kone Koda: pa:ta: lia haluekema: tikitiki yaeyekeme. ¹⁸ Koda:ma: amba: Eipoloha:ma: pa:ta: pi la: witolo alota: Naka: weki Aisa:ke pa:ta: yama:ta: wekiwandiki wopu sa:mba:lawalueke leekeme. ¹⁹ Kutupa Eipoloha:ma: ipika: honema:ta: Aisa:ke lua:ka:na:ta: kota: Koda:ma: paa mea tiaapeke ya:la:me hone wiekeme. Kutu pieke ekima:ta: ipika: amba: homeke weki paa handa: miki nono piekeme.

Aisa:ke Dieikope make Diosepe

²⁰ Aisa:kema: ipika: hone tulao hayeke ekima:ta: ipika: weki Dieikope Iso yaapo ipiliki pa:ta: wetepe epolo pia: la: wita:la: epeasa: pimanu la haleekeme. ²¹ Dieikopema: ipika: hone tulao hayeke ekima:ta: ipika: homa:peke nate teke pa:ta: haena: mo Diosepema: weki yaapo homeke homeke lo wamo pita:la: hau piekeme. Kutu puluekema:ta: ipikana:ma: tumapu pita: tiao hata: Koda:na: biki mea a:meiyaaso yeni piekeme.

²² Diosepema: ipika: hone tulao hayeke ekima:ta: ipika: homa:peke nate teke pa:ta: yeke mo Isulai tapakema: Idiepi kenke mina:pa:lao polo pimiki ekina: pi la: witolo hata: alota: ipika: wonku piki loke pa:ta: pea:peke hauna: pimanu make la haleekeme.

Mosesi

²³ Mosesina: inkiki atekte yaapoma: make ipilika: hone tulao haepeke ekima:ta: ipilika: weki Mosesi mendipiki hoki naneta: sumba: tepo tukiki pa:ta: mondu panka: wipikime. Ipihita: ota: epeke weki seliapo yeke handaata: mo kini halina: pi wieke ekina: paala:ma: na homepekeme.

²⁴ Mosesima: make hone tulao hayeke ekima: ipiki weki hali hata: alota: Ita: mo kini halina: wanekena: weki dia:me leekeme. ²⁵ Ipihana:ma: mo

hoke haumanu puluekema: hosikima: ta:na:ma: homa pea:peke yeekeme. Pate kutu piteme tupata: mo Koda:na: wanda:hali ame^{le} hata: ka:nda: muluekema: maleke liekeme. ²⁶Ipika: honema:ta: Ima: mo Ketiso bikina: yaala:ma: homoa:ka:na:ta: kota: koto hauma:ta: mo Idiepi nane ula: mani make koloma: wepiki alemanu paeya tapao ota: lombei pa:la:me hone wiekeme. Kutu pieke ekita: ipikana:ma: mo wetepe mulu pieke epeke yenkinia: hone u hayekeme.

²⁷Mosesima: ipika: hone tulao hayeke ekima:ta: mo kini halina: mineke pankekeeki pa:ta: paala:ma: na homeke Idiepi kenke mina:pa:layekeme. Ipikana:ma: mo handa:peke na yeke Koda: handeke nono pea pa hone ma:nda: na wiki da^ola hayekeme. ²⁸Ipika: hone tulao hayeke ekima: mo hande Lombei Pu Pa Yapena: sipisipi ma:na: lita:la: hau kini piekeme. Kutupa mo homaasa: enisoloma: mo Isulai wanda:halina: mupeke wekitonu liaama:na: lombei pina:yeke mo sipisipina: wema: ika: da pota: kake ti nina: kitaape laa leekeme.

Isulai wanda:halimanu

²⁹Mo Isulai wanda:halinu ika: hone tulaemeke ekima:ta: mo hande Wepiki Dawala Ikali ana:na: yuma pemekeme. Pate mo Idiepi haliwekima:ta: make ikana:ma: yumimiki tupu: yumulua: patema: pu hao mo hande ikalima: iki paeyao kili miekeme.

³⁰Mo hande Isulai wanda:halima: nate watake hata: mo hande Dietiko daoni hopa:liao sama: pimikime. Kutu pitolo hata: ika: hone tulaemeke ekima: mo hande hopa:liao pieke daonina: toopi pape tieke londa:laeyekeme. ³¹Mo Isulai wanda:halima: tapaeyeke kika ikiki hali yaapo tamba: mieke hali yolo hayeke wanda: Leiha:pema: mo hande Koda: pa:ta: homu na piki wanda:hali ame^{le} na homeke ipika: hone tulaeyeke ekima: deteekeme.

³²Mo mandane ekimanu ma:nda:manu la kionope. Dia:me. Mandane haliweki Kidioni Ba:teke Sa:misoni Diepita Deipidi Samuele amedama: pimikieki make mandane potopede haliwekima: pimikieki make wopu moka:lalo polopate nate leke dia:ya:leke wopu na moka:lalueke.

³³Ikana:ma: hone tulaaso hata: a:nda: pea mandane kenkemanu bepolayekeme. Ikana:ma: tiki tiki hau pitolo hata: Koda:ma: kulueke laa la: wieke ekimanu miekeme. Kutupa mo laeono manuna: kake a:mbaemekeme. ³⁴Mo uleke tieke hake ti tiekemanu honiaemekeme. Mo bainasima: lia:pekeeki make wendimikime. Ikita: detepiki some hombo yekepate honkopu haemekeme. Kutupa mo a:nda:na:ta: ikana:ma: honkopu tieke wopu hao mo hande kenke ma:nda: tapakena: ame tonu bepolaemekeme. ³⁵Mandane wanda:wekima: make hone tulaemeke handaa ika: tapake homemeke wanda:hali Koda:ma: mea tiao ika: ame^{le} haena: leekeme. Mo a:nda: tankiliki haliwekima: mea tanda halaa

homaena: leeke haliwekima:ta: mo ika: ka:la:pa: tapao haena: leeke ekita: kiaemekeme. Kutu pimiki ekina: teketa: Koda:ma: iki epeke da:taa haena: lena: yeke pimikime.

³⁶ Iki mandane tapaketa: mandane wanda:halima: hoke tupu: kitata pu make dopitama: yombu pimikime. Mandane wanda:halita: kiki anke tonkao dipula mea pua:tiki pimikime. ³⁷Kutupa mandane tapaketa: toopima: lia:tiki pu make mandane tapaketa: soma: tukikina: tunkula: alu pea:tiki pu make mandane tapaketa: bainasima: lia:tiki pu pimikime. Ikita: nate hali haemeke ekima: sipisipi o nanikosi yonkeleke daumanu yama pominolo haena: ma:nda:ma: ka:nda:ma: homa tiatiki pieke handaa pindipa pomua:tiki pimikime. ³⁸Do kenkena: hoke wanda:halima: mo koto epeke wanda:halita: iki taapuna: hapeketa: ota: ana: na pieke yekeme. Ikita: a:nda:ma: tulu limiki wanda:hali hata: hapiki kenke pa:ta: make pote tea: pa:ta:manu make puaata: ika: da manuta: toopi ka:ka:na: pa:ta: hao haemekeme.

³⁹Mo wanda:halima:ta: ika: Koda: pa:ta: hone tulaaso hata: pimikieki manuma:ta: ota: kende wiki biki melememe. Koto pelemepate Koda:ma: kuluekee laa la: wieke ekita: ikana:ma: ai na mimikime. ⁴⁰Koda:ma: niki pa:ta: make epeke hau ma:nda: pealukekema: hone pambao wiekeme. Koto pambao wieke honeta: Koda:ma: iki homeke dia: yekepate pa niki tonka:na: mandake epealuke laa hone piekeme.

Yesu handa paleke pomana:

12 ¹Mo hande amba: haeme wanda:halita: ameta: niki hopa:liao koa leke haleme ekima:ta: ika: hone tulaemekeeki niminaa tiaasememe. Kutu peleke handaata: do ame haloma: wanda:hali nikita: pa eki pumana:pe. Do haumanu pumana:e. Mo niki miniki hata: meimeい liaasa: alemanu paeyao make pa mo tala: pelia hasa: hoke haumanu paeyao londa:la: mipi bao pomana:e. Kutaata: mo Koda:ma: peomono yeke telipala: aiya: pula: hauna:ta: nika: puki hana: noka:pa hao hamana:e. ²Kutu pulukekema:ta: kota: Yesuta: nika: hone tulaasa: ekina: kini pu mea pua ana: lawalo pa:la: teke hali hala: ekina: ipiki homeke handa: paleke pomana:e. Ipkana:ma: mo hande a:ka:tei wape piki ti yeke handaata: pa pina: na kiaeyekeme. Dia:me. Ipika: pua mulu pieke ta:na:ma: homa:la: hau tieke handeekemekeme. Kutaa ameta: ipikana:ma: Koda:na: pilo: ale tieke popeke nanema: tilao pilo:me.

³Ipkana:ma: a:pa mieke ka:nda: tiekemanu hone umana:e. Mo hoke hau pu haemeke wanda:halima: ipiki pa:ta: honditi pimikieki manuta: pa hone yonka:latiki piekeme. Koto piekeeki hone witolo hata: soka:la:ma: homo pututuma: na homo hapa:peke. Pa ekipeke. ⁴Mo hoke hau ame~~le~~ a:nda:ta: pelemepate mo a:nda: pelemeeki peneme yaena:ta: ika:

lokena: we a:nda: na yapa:la:me. ⁵Ikita: Koda:ma: ipika: wekiwandiki hamena: laata: do hone u tiaasa: pimanu la ku hala: ekita: na niminake yonka:lalemepe. Ipihana:ma: dupa la:la:me.

Ya wekio. Mo Tekehalima: neke tikitiki yaena: pita:la: ekita: hone wopu wia:peke. Kutupa ipikana:ma: neke hando lea:ka:na:ta: kota: kima: na homa:peke.

⁶ Pa ekipeke. Mo Tekehalima: ipika: pukima: homa:la: wanda:hali paeyao tikitiki yao haena: la:la:me. Kutupa mandane wanda:hali ipika: wekiwandiki haena: laata: ka:nda: homa: tiatiki pu hala:me ala:me.

⁷Ka:nda:ma: homa:la: ekimanu iki pa:ta: epea:ka:na:ta: do ka:nda:ta: mo atekema: ipika: weki epeaasa: ka:nda:e laa puki hana: noka:pa:pa:peke. Mo ika: mineleme ka:nda:ma:ta: Koda:ma: iki ipika: wekiwandiki hamena: la:la:eki peneme yaasa:me. Amba:ta: apa: amedama: yombu tikitiki na yaeyeke wekita: ma:nda: hayeke yekea. ⁸Ikita: ika: Apa: Koda:ma: mana: laa tikitiki yao hamena: la:la: wekiwandiki na haemeka:na:ta: kota: ikita: ota: halina: wekiwandiki dia:me. Ikita: pake wekiwandiki haleme ekita: peneme ya:la:me. ⁹Nika: kenke apa: amedama: niki epeaaluekema: yombua:tiki pimikita: tanda naa kone ika: kakena: homa:tiki pu haoma:me. Mo nika: kenke apa: pa:ta:manu kutu pumeke handaata: kota: mo nika: temoko handeteke hala: Apa: pa:ta:ta: homu pea hata: ipika: da:ta:la:eki miniki hamana: pea:peke ale. ¹⁰Nika: kenke apa: amedama: bapi wopuna: niki panisi na peatiki pimipate pa ika: hone pieke tupa: peatiki pimikime. Kutu pimikipate Koda:ma:ta: niki epeomonoyeke niki homeke hone witolo hata: panisi peatiki pu hala:me. Koto ekina: teketa: nikana:ma: ipika: yako piki hau tieke putupa mea halumeke. ¹¹Yombita:la: hauma:ta: niki ta:na: na pealo pa:la:pate kota: koto pita:la: hauma: tikitiki yaeya: wanda:hali ikita: wetepena: mo tikitiki piki hauna: homu pea puki lopao hasa: kilikimanu milimikie.

Mana: pi pita: kinki pita:la: pi yaapo

¹²Ika: lupa wiki kikimanu mea a:meiyao tindipa lia make ika: putuputu liki anke yaapo make tindipao dəola hapa:peke. ¹³Kutu pimika:na:ta: kota: mo ika: dola:pake peleme anketa: ota: hoena: dia: ya:la:pate epena:ta: mo tikitiki piki pota: manuna: pu hapa:peke.

¹⁴Wanda:hali paeyao ame^{le} a:nda: pelia haluekema: taapo hapa:peke. Kutaata: ika: halo pelemeeki tonka:na: yako peao haluekema: taapo hapa:peke. Pa ekipeke. Koto hau na piki wanda:hali homeke a:nda:ma:ta: mo Tekehali ota: na handilimikie. ¹⁵Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la: hau pa:ta: hoki walaapa:na:ma: wopu handeteke hapa:peke. Iki homeke ma:nda:ma: ipika: puki pa:ta: ka:ta:pa wilie titi peaasa: ale ma:nda: pa opa daeyaena: alo hata: iki paeyao hoeyaapa:na:ma:

wopu handa: paleke hapa:peke. ¹⁶Iki homeke ma:nda:ma: yola:la: hau pilimina:ma: wopu handeteke hapa:peke. Amba: Isoma: mo hande hoto homeke napeke ne hambolo hata: ipika: mupeke wekima: mia:peke anke teketa: Koda:na: hau pa:ta: hone na witolo hata: ma:nda: pa:ta: pa haleeke hau leke na pia:pa:peke. ¹⁷Isoma: pieke ekita: hone wilimime. Ipika: apa:na: epeaasa: la: wita:la: ekita: wetepena: muluekema: peekepate na miekeme. Mo epeaasa: hau kina:e hone witolo ipika: apa: pa:ta: pua e alo alo hata: honke leekepate atekena: hone topo pina: pia:peke hau ma:nda: na handa: wiekeme.

¹⁸Ikita: mo hande Isulai wanda:halima: ota: wataapeke yeke Sainai pote pa:ta: opolo epemeke tupa: na opolo epelememe. Koto Sainai pote pa:ta: ti uleke tieke make timba: make timba: ki tieke make po tilipu tieke make ¹⁹bu kanake lita:la:eki make pi hola:make tieke make koto hau paeyao pa:la: pote pa:ta:ta: iki na opolo epelememe. ²⁰Isulai wanda:halima: mo hande pi hola:make leekeeki opuata: yaapo peao paa na opuomonoe laa honke lemekeme. Koto paa na opuomonoe laa honke leeke hauna: teketa: mo hande pi hola:makema: alo hata: alota: Iki make ika: puneleme alemanu ma:nda:ma: make mo pote wataemeka:na:ta: toopima: lu homaena:e laa la: wieke ekina: paala:ma: homolo hata: lemekeme. ²¹Mo potena: ta:ta: piki paala: tieke piki haumanu piekeeki Mosesima: handolo hata: alota: I paala: pitolo hata: pututu tieke pa:la:me leekeme.

²²Ikita: koto paala: piki pote pa:ta: na opolo epemekepate pa mo Saioni pote pa:ta: mo deto hala: Koda:na: da teke nane opolo epelememe. Koto data: hepeni hala: Diutuseleme dae. Koto pa:ta:ta: mo enisolo daoseni eleke eleke tonu amele ta:na:ma: homa mombolo halememe. ²³Ikita: Koda:na: mo hepeni nane biki wape pa ula: titina: haemeke wanda:halina: momba:la:la: eki pa:ta: make mo wanda:halu paeyao: pi yokalu pulu pa:la: Koda: pa:ta: make mo amba: titina: haemeke tikitiki piki wanda:halu epeaeyeke temokomanu pa:ta: make opolo epelememe. ²⁴Kutaa make ikita: mo panake pi la: ula: ekina: ka:pa hali Yesu pa:ta: make ipika: tunkula: pa pa pu lopeeke wema:ta: mo hande Eipolona: we ota: lombei piki la: wita:la: we pa:ta: make opolo epelememe.

²⁵Mo iki pa:ta: pi ala: somena: pita: na kiaake yopusiki hata: opua:pa:peke. Mo hande Koda:ma: la:niaeyeke pimanu la:mea halao haemekeeki na opimiki wanda:halita: Koda:na: hoeyaasa:eki na wendimikime. Ikana:ma: na wendimiki yeke handaata: nikana:ma: oli hepeni nanema: pi la kita:la: hali hoki walaa kiaoma:ka:na:ta: kota: niki make ota: na wondulumeke. ²⁶Amba: koto hande toma:na:ta: ipika: pi hola:makema: do kenke la:ma: la:ma: peayekepate paa ameta: ipikana:ma: pi la: witolo alota: Ima: hoto homeke ma:nda: make do kenke paa la:wa: peaoa:ka:na:ta: kota: oli hepeni make la:wa: pealueke la:la:me. ²⁷Koto hoto homeke ma:nda: make laa la: ula:eki pitolota: kota: mo la:wa: pea:peke na

ya:la: alemanu homeketa: pa u pelia haena:ta: pa mo wepia wina: la:la: alemanu paeyaota: la:wa: la:wa: peao hoelo baalo pa:la: ekina: peneme yaasa: pi la:la:me.

²⁸Koto pa:la:pate nikana:ma: mo la:wa: la:wa: peaapeke na yolo pa:la: kilu tombuaao hala:eki moloma:me. Koto poloma: ekina:ta: Koda:ma: ta:na:ma: homena: nikana:ma: ipika: biki mea a:meiyaaso hata: keiye pi lomana:e. ²⁹Nika: Koda:ta: ota: hoeyaasa: ti tala:eki ya:leke handaa ipiki pa:ta: paala:ma: homa panda: pea hata: ipika: biki mea a:meiyao hamana:e.

Koda:ma: ta:na:ma: homena: pea:peke ya:la:eki

13 ¹Ketiso tapakema: ika: Ketiso yankeke tonu ame~~le~~ pukima: homa: alualu pu hapa:peke. ²Hande leke mineke na handeke wanda:halie kone ika: da pa:ta: epena: ala: hauta: hone na yonka:lapa:peke. Kutu pitolo haena:ta: pa mandane wanda:halima: enisolo halie hone na wiki handa: mea pitao tapaeyekeme.

³Mo dipula haena: la:la: wanda:halina: ka:nda:ta: nika:eki kone hone witolo hata: iki hone na yonka:lapa:peke. Koto tupa: kone mo mandane tanda no haleme wanda:halie make hone na yonka:lapa:peke.

⁴Wanda: hapua mina:la: hauta: ota: a:pa:la: hauma: pa:la:ma: hone wopu wia handeteke hapa:peke. Tooli haepeka:na:ta: kota: ipilika: loke homeke hone ualu pea hapa:peke. Mo suseke haasa: hau pu make tooli hoeyaaso pake nala: hau pu haleme wanda:halita: Koda:ma: pi yokaluu pilieke.

⁵Mani pa:ta: pukima: homa:la: hauma: ika: puki na handeteke haena: lapa:peke. Koto hau na pikita: pa mo ika: wia halemeeki manuta: ana: pa:la:me hone wia:pa:peke. Kutu pulu poloma: ekina: Koda:ma: alota:

Ima: iki hoki na walo make ota: na mina:pa:lalueke la:la:me.

⁶Koto ekina: nikana:ma: aela: baaso hata: dupa lomana:e

Mo Tekehalita: I tamba: mina:la: hali haleke handaa Ima:ta: paala:ma: na homulueke. Hali ma:nda:ma: Ita: ekipa hoeyaapeke yelia:pe aloma:me.

⁷Amba: mo iki pa:ta: Koda:na: pi walao haeme siosi you haliweki hone na yonka:lapa:peke. Ika: pu haeme haumanu make hone na yonka:lake niminatiki pitolo hata: ika: hone tulaeme hau honda: mea pu hapa:peke.

⁸Yesu Ketisota: amba: make ame make belia make hoto paeyao tapao topo na piki pa homeke hau kone pa:la:me. ⁹Amba: na opimi pa ta:ta: ta:ta: piki pi walimieki manuma: mo ika: epeke pota:na: pulimieki na yola: mea pa:na: lapa:peke. Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki homekema: ika: puki hana: noka:paena: lemeka:na:ta: a:pa:la:pate paa mo ne na nape laa pi ula: hau manuma: dia:me. Koto hau tolu haleme wanda:halita: mo hauma: iki na tamba: mu hala:me.

¹⁰Mo Diu wanda:halina: palai da pa:ta: e pokohaleme haliwekita: nika: oloda pa:ta: ula: ne manuta: napeke na ya:la:me. ¹¹Ika: Yeni Peao

Hala: You Halima: wanda:halina: hoke hau a:mbaena: mo hoteke we mea mo Ota: Yako Piki Da Panda: pa:ta: mea pua halo haemekeme. Pate mo hoteke mindiki manuta: mo ika: da hama: nane tokulu haena: yanka: baemekeme. ¹²Koto tupa: kone Yesu make ipika: wema: mo wanda:halina: hoke haumanu paeyaaluekema: mo pape tikene homeekeme. ¹³Niki make mandake tupa: kone mo tikene pua mo ipikana:ma: mieke yaala: apa:tao mumana:e. ¹⁴Pa ekipeke do kenkena:ta: nika: ota: pa hao hapeke ya:la: daoni ma:nda: dia: ya:leke handaa mo wetepe opolo epolo pa:la: daoni weitoloma:me. ¹⁵Nikana:ma: Koda:na: biki yeiya: laasoma: ekita: nika: ipiki pa:ta: pa hameke hala:la: ale tupa: Yesu pa:ta: yama: halo hamana:e. Mo Tekehhalina: biki peneme yao laasa: ekita: kota: nika: kakena: kiliki ipiki pa:ta: pa hameke haloloma:me. ¹⁶Epeke hau pualu pu make tamba: mualu pu pita:la: hau yaapota: hone na yonka:lapa:peke. Pa ekipeke. Do hau yaapoma:ta: Koda: ta:na:ma: homaena: pa hameke hala:la: haue.

¹⁷Mo ika: siosi you haliweki pa:ta: homu pea hata: ika: kakena: homo hapa:peke. Ikana:ma: ika: siosi wanda:hali tukiki pa:ta: e poka:la:eki paeyao Koda:ma: handena: ipiki pata: peneme yao waluekema:ta: timba: nate yaaponia: u na peliki hata: mo siosi wanda:hali ika: temokomanu wopu handeteke hao halememe. Ika: kakena: homa telia pu haemeka:na:ta: kota: ta:na: lulu hata: ika: e epeke tupa: pokolo pelemepate pa ikana:ma: ika: kakena: na homemeka:na:ta: kota: ika: e poka:la:eki ka:nda: pealieke. Ikana:ma: ka:nda:ma: homemeka:na:ta: kota: koto ka:nda: peaasa: ekima: mo siosi wanda:hali iki na tamba: milieke. ¹⁸Koda:ma: niki tamba: mina: yeni na mina:pa:lake wopu peao hapa:peke. Nikana:ma: hoto paeyao ota: tikitiki piki hau puluekema: taapo haloma:me. Koto ekina: nika: hone teketa: Koda:na: leke popelekena: ota: tikitiki pa:la:me hone witoloma:me. ¹⁹Koda:ma: iki pata: I pa ai tapaena: ikana:ma: yeni peamena: yeke Ima: meme pitolo hata: iki honke alome.

²⁰⁻²¹Mo sipisipi ma:na: handeteke hala: hali tieke Yesu mo lapa: pa:ta: mea tiaeya: Koda:ma: kone mo na paelo pa:la: la: wieke we pa:ta: yama: ikana:ma: ipika: hone pa:la: e epeke tupa: pokawamena: yeke epeao wina:e alome. Kutupa make mo puki lopawaasa: Koda:ma: Yesu Ketiso pa:ta: yama: niki tukiki pa:ta: ipiki ta:na:ma: homa: tialo poloma:eki pina: lomana:e alome. Ketisona: bikima: na paelo pa:la: yeiya: laasa:eki tieke mina:e. Kutu pina:e.

²²Ya kame tonuo. Ima: ika: hone u tialuekema: wape polo pimanu yopu opua:pa:peke laa honke alome. Pa ekipeke. Do Ima: wape polo ekita: ota: hokulu na wape polome. ²³Hande nika: kame Timodi mo dipula pita opulu bao hala:eki ikana:ma: opuemena: do la kitolo handa:pe. Do I halo pa:ta: ai opolo epea:ka:na:ta: kota: iki handolo ipulu mandake ipulupekee.

²⁴Nika: a:talo pi manuta: ika: you haliweki paeyao pa:ta: make mo Koda:na: wanda:hali paeyao pa:ta: make la halawapa:peke. Do Ideli haleme Ketiso yankeke tonuma: ika: a:talo pi iki pa:ta: tapaasememe.

²⁵Koda:na: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki iki ame~~e~~ hao haena:e.

Dia:mesima: tapaeyeke wapee

1 ¹Ita: Dia:mesi Koda: make Tekehali Yesu Ketiso yaapona: e pokaaso hali halome. Do wape pitolo ekita: hande ika: kenke nane mina:pa:lao pemeke Isulai 12 tapake ika: wanda:hali pa:ta: tapaasome. Iki pa:ta: keiyae pi alome.

Hone tulaasa:eki pita: hone epeke u tiaasa:eki yaapo

²Ya kametitio. Iki pa:ta: la handa:la:eki ta:ta: ta:ta: pieke ekimanu epemeka:na:ta: ta:na:ma: homolo hata: mea:pa:peke. ³Do ekina:yeke loa:me. Ika: Koda: pa:ta: hone tulaaleme ekina: la handa:la:eki epea:ka:na:ta: iki taka:lawaluekema: pita:la:me. ⁴Kutupa taka:lapa pua haemeka:na:ta: hau ma:nda:siki na mina:pa:lake ota: ana:na: kone halimikie.

⁵Iki pa:ta: hali homekema: epeke hone wita:la:eki yonka:laeya:ka:na:ta: kota: Koda: pa:ta: honke lea:ka:na:ta: epelieke. Koda:ma:ta: haliweki paeyao pa:ta: ipika: kiki tindipao hata: haka:ta:pao halo hala:me. Kutupa mo hali pasta: halieke. ⁶Ipikana:ma: haliepateta: mo halima: hone ti na yokeke hone tulao hata: honke lea:ka:na:ta: epelieke. Hali epima: hone ti yokea:ka:na:ta: ipikita: mo poma: dawala ikali ho a:meiyao lopatiki pita:la: ekima: handa:la:me. ⁷⁻⁸Kutu piki halita: hone ti yokolo hata: daqola na hake Tekehali pa:ta: honke lea:ka:na:ta: aleta: ma:nda: mea:peke na yelieke.

Natehali hasa:eki pita: hamoko hasa:eki yaapo

⁹Mo natehali kamema: Koda:ma: ipiki mea a:meiyaasa: ekina: ta:na:ma: homa:peke ya:la:me. ¹⁰Kutupa make mo hamoko kamema: Koda:ma: ipiki mininiaasa: ekina: ta:na:ma: homa:peke ya:la:me. Mo hande ambu palapalamanu paeyo hala: tupu: mo halita: paelieke laa loa:me. ¹¹Oli natema:ta: titipu wopu pitolo hata: opa:liaq yopulu hata: hande ambumanu hapuao hala:me. Kutupa mo palapala manuna: kiliki lia ta wilie ekita: dutu pa pa pu lopaata: ipika: au la:la: ekita: hoeyaalieke. Koto tupu: mo hamoko halima: ipika: bisinisi pitolo hata: homilieke.

La handa:la:eki pita: hone pula:eki yaapo

¹²Hali epima: mo la handa:la: ekimanu epena: kone dəgla haya:ka:na:ta:ta:na:ma: homilieke. Do ekina:yeke loa:me. Mo halima:ta: mo la handa:la: ekimanu paeyao bepolaeya:ka:na:ta: Koda:ma: ipiki pa:ta: yenki halolo hata:ta: deto hala:eki kone halieke. Koto yenkita: Koda:ma: amba: pi la: witolo hata: I pa:ta: pukima: homa:la: wanda:halo pa:ta: deto hala:eki halueke laa pi la: ula:me. ¹³Hali epima: mo la handa:la: ekimanu ipulu haena: hoke hone mea u tiaasa:eki taapuna: epea:ka:na:ta: ipikana:ma:ta: do tupu: lapeke na ya:la:me. Do hoke hone mea u tiaasa:ekita: Koda:ma: epena: la pia:ka:ta:ma: pi lapeke na ya:la:me. Do ekina:yeke loa:me. Hoke ekima:ta: Koda: pa:ta: hoke hone u tiaapeke na ya:la:me. Kutupa Koda:ma:ta: homeke a:nda: hoke hone u tiaapeke na ya:la:me. ¹⁴Mo halita: ipika: hoke hone pa:la: ekima: kone hona:maasa: tupu: hoke hone u tiaasa:me. ¹⁵Pa wanda:wekina: weleke pa:ta: weki pitao menda:la: tupu: hande ipika: hoke hone pa:la:eki pia:ka:na:ta: kota: hoke hau pita:la:me. Kutupa mo weki daeta:la: tupu: mo hoke hau pita:la:eki daeyatia puaata: hande some ota: homaalieke.

¹⁶Ota: ya kametitio. Yayapikieki na opua:pa:peke. ¹⁷Mo epeke tupu: kita:la: ekimanu paeyao make mo epeke alemanu kita:la:eki paeyao make oli hepeni nanema: ipulu hata: pita:la:me. Hande ya nane haleme paa piki ale manuna: Ateke pa:ta: hola:pa:niao ipulu hata: pita:la:me. Ipikana:ma: hau ta:ta: ta:ta: pikieki topo na pealieke. Kutupa paa la:ka:lea:ka:na:ta: tu na pilieke. ¹⁸Ipika: wa:pa:la: ekimanu paeyao pa:ta: nikita: titina: hamonoyeke ipika: hande ota: pi manuna: ipika: hone pa:la:eki pitolo hata: niki mea hamono la:la:me.

Opua pia:peke ya:la:eki

¹⁹Ota: ya kametitio. Do pimanu hone wipe. Iki paeyao pi opuluekema: tikitiki yao hapeke ya:la:pate pa pi ai na leke make mineke ai na panka:pa:peke. Do alo pi manuta: do ekina:yeke loa:me. ²⁰Wanda:halina: mineke pankeleme ekima: Koda:na: tikitikipiki haumanu na peaasememe. ²¹Koto ekina: keke loluekema: hoke hone wita:la: haumanu paeyao make daeyatia pulu hata: hoke hau pita:la: ekimanu paeyao make ota: mina:pa:laota: kutupa Koda: pa:ta: homu pea hata: neke mea da:taapeke ya:la: pi alemanu ipikana:ma: ika: puki pa:ta: noka:paeya:ka:na:ta: ota: mea menda:pa:peke.

²²Hande pi ale manuta: pa katakema: homeke opitolo hata: ika: kone makeaasememe. Kotoeki na pikita: pi opuata: ota: pea:pa:peke. ²³Do ekina:yeke loa:me. Hande pi alemanu pa opua kone na pita:la: halita: mo suana: leke popeleke handa:la: halima: handa:la:me. ²⁴Kutu pita:la: halita: ipika: leke popeleke handa:la:pate la:ka:la pulu hata:ta: ipika:

handea: ekita: kutaa kone hone yonka:laota: hone paa nimina wia:peke na ya:la:me. ²⁵Kutu pita:la:pate hali epima: mo hande seliapopiki pi ula: ekimanu hande wanda:hali ka:la:pao hala: pi ula: ekimanu pa:ta: loa:me. Hali epima: kotoeki manuna: hando haota: pa katakema: homeke na opiki opua ota: pia:ka:na:ta: koto halita: pitolo haena: kone Koda:ma: epeaalieke.

²⁶Kutupa hali epima: Ita: ota: Ketiso halie la ala:pate ipika: kekeke na handeteke haya:ka:na:ta: kota: koto halita: ipika: kone makeao hao ipika: Ketiso hala: ekita: ota:eki dia:me paekie. ²⁷Hoe ma:nda: na piki ota: Ketiso tikitiki hauta: nika: Apa: Koda:ma:ta: dupae ala:me. Pa haleme weki wandiki make kineke wanda:sunu make ika: ka:nda:ma: homelemeeki handaata: tamba: mina:la:eki mea:peke ya:la:me. Kutupa make mo kenke hauma: na hoeyaena: aloma: ekina: ala:me.

Paeyao pa:ta: mandake a:ta:ma: homa:la: hau wala:la:eki

2 ¹Ya kametitio. Hande paa pa:la: Tekehalita: nika: Tekehalii Yesu Ketiso pa:ta: hone tulao hata: wanda:hali pa:ta: honditi na pea:pa:peke. ²Hamoko hali ma:nda:ma: ipika: kikina: kolo lini pitao dau epekeeki pambaaso hata: ika: pi hotieleme pa:ta: epea:ka:na:ta: kutupa hoke dau pambao natehali hali make epea:ka:na:ta: ³ikana:ma: mo epeke dau pambaala: hali pa:ta: ta:na:ma: homolo hata: Neke do sea seliapona: a:pa pitie laata: Kutupa mo hande natehali hali pa:ta:ta: Neketa: pa tiao hae o I pilu sea anke teke pa:ta: pukuna: pitie laa lemeka:na:ta: ⁴kota: ikana:ma: mo hali yaapota: ta:ta: ta:ta: pea telipaaso hata: honditi na pilimipe. Kutu pimika:na:ta: ikana:ma: ika: kone pi yokaalu pita:la: ekina: tumiki haliweki mea haaso hata: hoke hone wilimikie.

⁵Ya kametitio. Opua:pe. Kenke wanda:halima:ta: aleta: ma:nda: na wiki natehali wanda:halio laa alemepateta: Koda:ma: koto wanda:hali talopu meata: ika: hone tulaaleme ekina:ta: iki hamoko mea yaasa:me. Kutupa make ipiki pa:ta: pukima: homeleme wanda:hali pa:ta: pi la: wieke tupu: koto wanda:hali ipika: Kilu Tombuao Hala: ekina: mea haena: lelieke. ⁶Kutu piliepate ikana:ma:ta: hande natehali wanda:hali yaala:ma: homaememe. Mandane haliweki epi amedama: iki ka:nda:ma: homao halemepe o pi yokaalu puluekema: iki yola: mea pu halemepe. Hande hamoko haliwekima: koto hau pu haleme ekina: loa:me. ⁷Koto haliwekima: hande Koda:ma: iki pa:ta: ka:la: biki epeketa: pa hoke biki laa hoeyao halememe.

⁸Nika: you halima:ta: mo Baibolo buka pa:ta: mo hande Lo Pimanu wape pa:la: ekita: Naka: kone pukima: homele tupu: wanda:hali pa:ta: make pukima: homa:peke ala: pi opua pimika:na:ta: epeke hau pilimikie. ⁹Kutu pilimipateta: wanda:hali pa:ta: honditi pimika:na:ta: kotota: hoke hau pilimikie. Kutu pimika:na:ta: ikita: mo hande Lo Pi manuna: ula:eki

yambilimikie. ¹⁰Hali ma:nda:ma: hande Lo Pi manuna: homeke kone yambelea:ka:na:ta: kotota: mo hande Lo Pimanu paeyaona: ka:ta:ta: pilieke. ¹¹Do ekina:yeke loa:me. Koda:ma: alota: Hali ma:nda:na: wanda:na: hakopu na tunkula:peke la:la:pate doeki make Homena: hali ma:nda: na lia:peke la:la:me. Nakana:ma:ta: hali ma:nda:na: wanda:na: hakopu make na tunkulua:ma: alepate hali ma:nda: naka: honema: lili ekina: mo hande pi ula:eki paeyao yambeleme. ¹²Wanda:hali ka:la:pa: tapaasa: pi ula:eki manuma: koto pi ula: ekina: pi yokaalu pilimiki laa hone witolo hata: pi pi la pea:tiki pea:pa:peke. ¹³Hali ma:nda:ma: wanda:hali pa:ta: a:ta:ma: homa:la:eki na pu haya:ka:na:ta: wetepe mo hande pi yokaalu pulu pa:la: teke halima: mo hau pilie hali pa:ta: make a:ta:ma: na homilieke. Kutu piliepate mo a:ta:ma: homa:la: ekima:ta: ipikana:ma: panisi pealo pa:la: ekita: bepolalieke.

Hone tulao hata: pia:peke ya:la:eki

¹⁴Ya kametitio. Hali ma:nda:ma: alota: Ita: Ketiso pa:ta: hone tulao halome ala:pate ipikana:ma: ota: hau na pia:ka:na:ta: ota: ekita: ekipape. Koto tupa: hone tulaasa: ekima:ta: da:ta:la:eki mea:peke ya:la:pe. ¹⁵O naka: ana: kame dau ne dia:yalo hata: pa pa haya:ka:na:ta: ¹⁶kutupa nakana:ma: ipiki pa:ta: pi alo hata: Keiyae. A:pa:la:me. Naka: loke titipu pina: dau yama ne make naa da polena:e leka:na:ta: ipika: mea:peke ya:la: ekimanu na haleke pa pi homeke leka:na:ta: kota: epeke ekita: ekipa pilipikipe. ¹⁷Hande Ketiso pa:ta: hone tulao halome ala: halita: dupae. Pa pima: homeke laa ota: hau pitolo hata: na lea:ka:na:ta: kota: ipika: hone tulao hala: ekita: paeki pita:la:me.

¹⁸Kutu piliepate hali ma:nda:ma: dupa lelieke. Nakana:ma: naka: hone tulao hale ekina: hone witelepate Ima:ta: ya hau pitolo ekina: hone witolome laa lelieke. Ima:ta: hombo peaaso hata: ipiki pa:ta: dupa lolueke. Yaka hau pitolo ekima: ya hone tulaalo ekita: valuepate nakana:ma: ota: hau na piki naka: hone tulao hale ekita: ekipa walipikipe laa lolueke.

¹⁹Naka: hone tulale ekita: dupae. Koda: homeke hala:me ale ekita: epeke alepate pa mo hande hoke temoko manuma: make koto lo halemepateta: pututuma: homolo hata: lo halememe. ²⁰Neketa: hone na wiki halio. Hande ota: hau na piki pa pima: homeke Ketiso pa:ta: hone tulao halome ala: ekita: paeki pita:la:me la walonope. ²¹Koda:ma:ta: nika: amba: titina: hayeke teke hali Eipoloha:ma: ekipa tikitiki yao haena: leekepe. Hande ipika: eyeke Aisa:ke mo oloda manda wia Koda: pa:ta: lia haluekema: pieke ekima: piekeme. ²²Ipika: hone tulaeyekeki make ipika: ota: hau piekeeki make homeke hau pa:la:me laa hone na witelepe. Ipitana:ma: ota: hau pieke ekima:ta: ipika: hone tulaeyeke ekita: peneme yaeyekeme. ²³Kutupa make mo Baibolo bukana: leekeeki make ota: yaeyekeme. Hande leekeeki dupa

Eipoloha:ma:ma: Koda: pa:ta: hone tulao hayeke ekina: Koda:ma:ta:
ipikita: tikitiki yao haena: leekeme.

Kutupa Koda:ma: Eipoloha:ma: pa:ta: alota:
Neketa: yaka yankeekee laa leekeme.

²⁴Koto ekina: Koda:ma:ta: ipiki pa:ta: hone tulao halemeeki homeke na
handeke ika: ota: hau pitelemeeki tonka:na: handata: tikitiki yao haena:
ala: ekita: hone wilipikie.

²⁵Hande hali yolo hayeke wanda: Leiha:pema: make dupiekeme.
Ipikana:ma: hande Diosuama: tapaeyeke iya ikiki haliweki handa: mea
pota: ma:nda: pa:ta: pa tapaeyekeme. Ipikana:ma: kutu pieke ekima:
Koda:ma: mo wanda: tikitiki yao haena: leekeme.
²⁶Kutupa temoko na pila: ekima:ta: hali toko ula: tupu: hali epima: ota:
hau na piki hone tulaala: ekita: homa:la: hali tokoma: handa:la:me.

Kekeke handeteke hapa:pekeeki

3 ¹Ya kametitio. Iki pa:ta: haliweki wopu wala:la: hali haluekema:
hone na wia:pa:peke. Do ekina:yeke loa:me. Koda:ma:ta: mo pa
wanda:halina:eki pilie tupu: na piki pa mo disa haliweki nikina: hau wotu
handilieke. ²Niki paeyaoma: hoto elekeeleke hao hoeya:tiki pitoloma:pate
hali homeke a:nda:ma: pi alo hata: hokeeki ma:nda: na lea:ka:na:ta:
koto halima:ta: ipiki pa:ta: ala:ta: ma:nda: na wiki hali hata: ipika: hone
puki pa:ta: make ipika: loke make ana:na: handeteke hatiki pilieke.
³Nikana:ma: mo hande hosi ma:na:na: kake pa:ta: mo ayeni ale hapulao
niki pi opina: aloma:me. Kutupa nika: hone pa:la: nane poluekema:
make hande ma:na: la:ka:la: mea puluma:me. ⁴Mo hande sisima pa:ta:
make hone wia:pa:peke. Ale tieke kone po tiekema: mea puaasa:pateta:
mo hande kapidini halima: ipika: hone pa:la: nane poluekema: mo
hande mendeke nane hapulaala: alesiki la:ka:lolo hata: kone pota: mea
puaasa:me. ⁵Koto tupu: nika: hande kekeke make hosiki alesikima:
kone pi tieke lomono lapsek ya:la:me. Kutupa hande ti ulekesiki pa:ta:
make hone wia:pa:peke. Ti polu tieke kone mo ti uleke sikima: ana:na:
tapaalieke.

⁶Kutupa kekeke make ti tala: ekima: handa:la:me. Nika: loke pa:ta:
witolo hata: hoke hau pita:la: honemanu u tiaapeke ya:la:me. Kutupa loke
paeyao hoeyao hala:me. Kutupa loke pa:ta: ti tala: ekima: hando hala:me.
Kutupa nika: pota: pominoloma:eki make yanko hala:me. Dupiki ti tala:
ekita: ti to hala: alena: ipu hala:me.

⁷Do kenkena: hala: ma:na: yeti paeyao make keto delika: make batiti
paeyao make dawala ikali pa:ta: pila: alemanu paeyao make haliwekima:
homu peaapeke yolo hata: amba: homu pealemepate ⁸kenke hali
ma:nda:ma: ipika: kekeke homeketa: homu peaapeke na ya:la:me. Mo
hande kekeketa: lu mininiapeke na ya:la:eki yolo hata: hoke ale pita:

hali homaasa: ekimanu tumba pilae ki yaalo hata: wanda:hali homao hala:me. ⁹Nikana:ma: nika: kekekema: nika: Apa: Tekehali pa:ta: keiyae pi lo haloma:pate hande Koda:ma: ipiki tupu: haena:yeke wepia haena: la:la: wanda:hali pa:ta: kone hoke pimanu lo haloma:me. ¹⁰Keiyae pi aloma:eki make hoke pi aloma:eki make homeke kake pa:ta: kone ipu hala:me. Ya kametitio. Do ekita: na pumana: pea:pa:peke aleo. ¹¹Hande ikali opa:la: pa:ta: manuta: tende pikieki make tetu pikieki pita: apa:tao na ipu hala:me. ¹²Ya kametitio. Nose tima: make olipi kiliki na a:ilieke. Kutupa puma: make nose kiliki na a:ilieke. Koto tupu: damena ikali pila: ale pa:ta: epeke ikali mea:peke na ya:la:me.

Oli ya nanema: ipula: hone epeke u tiaasa:eki

¹³Iki pa:ta: hali epi amedama: hone wopu wia pita:la: ekimanu hando halemepe. Kutu piki halima:ta: ipika: epeke hala:eki peneme yaaluekema: hone wopu wia homu pea hata: ipikana:ma: epeke hau pu halieke. ¹⁴Kutu piliepate honditi wotu pita:la:eki make pasa:tei hau puluekema: taapa:la:eki make ika: puki pa:ta: pitae meka:na:ta: kota: ika: pi ika: kone na laake yayapiki hau na pea:pa:peke. ¹⁵Dupiki hone wita:la: ekita: hepeni nanee ki dia:me. Kenkena: ula: ekima: kenke lokena:eki make hoke temokona:eki make kotoeki tepoma: pita:la:me. ¹⁶Do ekina:yeke loa:me. Honditi pita:la:eki pita: pasa:tei pita:la:eki yaapo pa:ta: epeke tupu: hapeke na yaalo hata: hoke hau pita:la:eki paeyao ipu hala:me. ¹⁷Kutu pita:la:pateta: oli ya nanema: ipula: hone epekeeki dupae. Titina: amba:la kipabaake hone wita:la:ekie. Kutupa make puki lopa:niao pila:eki make yopu hala:eki make homu pea hala:eki make a:ta:ma: wopu homolo hata: epeke haumanu pita:la:eki make paeyao ya nanema: ipula:pateta: honditi pita:la:eki make yayapiki hau pita:la:eki make apa:tao na ipula:me. ¹⁸Mo hande a:nda: peliaaseme haliwekima: noka:peleme wae alemanu pa:ta: tikitiki hau pita:la:eki opilieke.

Do kenke hauna: ta:ma:ni pita:la:eki

4 ¹Iki pa:ta: a:nda: pita:la:eki ipula:eki make ape ala:eki ipula:eki make koto haumanu ipula:eki teketa: hando pa:ta: ka:ta:pe. Ika: honema: tiaasa: ekimanu ika: loke tukiki name kone a:nda: leke ale lia:tiki pitolo hata: peaasa:me. ²Ala:ta: ala:ta: muluekema: ika: hone pa:la:pateta: mea:peke na yolo hata: hali luekema: taapeleme. Kutupa make ala:ta: ala:ta: meawee laa honema: pitelemepateta: mea:peke na yolo hata: ape la a:nda: pitelememe. Koto ekina: ikana:ma: Koda: pa:ta: honke na alemeke handa na minelememe. ³Kutupa Koda: pa:ta: ika: honke alemeeki make ana: na pa:la:me. Ika: hone pa:la: hau puluekema: hone u hoeyaaso hata: honke aleme ekina: na minelememe. ⁴Ikita: pi tunkuleleme wanda:halio. Do ekita: ikana:ma: hone na witelemepe. Hali epima: do kenke hau

puluekema: hone pia:ka:na:ta: koto halita: Koda: ipika: a:nda: tunkiliki hali hala:me. Koto tupu: make hali epima: do kenke hauna: yankeke haluekema: hone pia:ka:na:ta: koto halita: ipika: kone Koda:na: a:nda: tunkiliki hali haluekema: pita:la:me. ⁵Hande Baibolo bukana: wape pa:la: ekita: paekie hone witelemepe dupae. Hande Koda:ma: niki loke tukiki pa:ta: pitaala: temokoma:ta: ipika: hone pa:la:eki puluekema: wotu taapilieke wape pa:la:me. ⁶Kutu piliepate Koda:ma: ipika: a:ta:ma: homolo hata: pa kita:la: ekita: wopue. Kutu pita:la: ekima: mo Baibolo bukana: wape pa:la:eki doe.

Hakoko liteleme haliweki pa:ta:ta: Koda:ma: a:nda: lia hala:pate homupiki haliweki pa:ta: ipika: a:ta:ma: homa:la:eki pa halo hala:me wape pa:la:me.

⁷Koto ekina: Koda: pa:ta: homu pea hata: Sadani pa:ta: a:nda: lia hapa:peke. Kutu pimika:na:ta: Sadanita: iki mina:pa:lao pindipa pelieke. ⁸Ikana:ma: Koda: teke pa:ta: a:pa haemeka:na:ta: ipiki make iki teke pa:ta: a:pa halieke. Hoke hau peleme wanda:halio ika: kiki tanda:pa:pa:peke. Hone yaapo wilimi wanda:halio hone hokeeki ma:nda: yoka: mea bao hapa:peke. ⁹Ka:nda:ma: homolo hata: e lapa:peke. Ika: kitalemeeki topo pea e lapa:peke. Ika: ta:na:ma: homelemeeki make topo pea ka:nda:ma: homa:pa:peke. ¹⁰Tekehali pa:ta: homu pea haemeka:na:ta: ipikana:ma: iki mea a:meiyalieke.

Yankeke pa:ta: hoke hau peleme pi ai na lapa:pekeeki

¹¹ Ya kametitio. Ikana:ma: ika: kame ma:nda: pa:ta: hoke hone witolo hata: la la pita:la: pi na lapa:peke. Hali epima: ipika: kame pa:ta: hoke hone witolo hata: pi lao pi yokaaalu pita:la: halima: handa haya:ka:na:ta: mo hali homeke pa:ta: na pita:la:pate mo hande Lo pimanu pa:ta: kone pita:la:me. Nakana:ma: kutu pika:na:ta: mo hande Lo Pimanu hone na wiki neketa: mo Lo Pi manuna: pi yokaaalu pitele hali halipikie. ¹² Mo hande Lo pimanu ula: Hali Koda: homekema: kone pi yokaaalu pita:la:eki make pita:la:me. Kutupa ipikana:ma:ta: da:taasa:eki make hoeyaasa:eki make ana:na: pea:peke ya:la:me. Koto ekina: nakana:ma: hali ma:nda: pa:ta: laake hauta: neketa: aleke pa:ta: hone wia hata: alepe. Koto ekina: nakana:ma: hali ma:nda:na: pita:la: ekina: pi yokaaalu piki hauta: neketa: aleke pa:ta: hone wia hata: pitelepe.

Hakoko liaama:na: kinki pita:la: pimanu

¹³ Iki pa:ta: mandane haliwekima: doeki lo halememe. Amepe o beliape daoni teke ma:nda: pa:ta: puaka:na:ta: bapi homekemanu tupu: koto pa:ta: hata: bisinisi pitolo hata: yenki wotu mulumeke la alemepate Ima:ta: iki pa:ta: doeki alome. ¹⁴Belia a:nda: epolo pa:la: hauta: iki hone na wilimime. Ika: da:ta:la: ekita: ekipape. Ika: haleme ekita: mo hande koa

a:pa pamba hosiki hao kila:pa pula: tupa: halememe. ¹⁵⁻¹⁶Dupa lapa:peke alee. Tekehalima: hone pia:ka:na:ta: niki da:ta hata: nikana:ma: doeki peata: moeki pulumeke la lapa:peke alee alopatet ameta: ikana:ma: hakoko litolo hata: pi wotu hapa:leleme. Kutu piki pi hapa:leleme ekita: hokeekie. ¹⁷Koto ekina: hali epima: titikitiki hau pea:pekeeki hone wia hata: kone ota: na pia:ka:na:ta: koto halima:ta: hoke hau pita:la:me.

Hamoko wanda:hali kinki pita:la:eki

5 ¹Hamoko wanda:halio. Do pi opua:pe. Iki pa:ta: ka:nda: piki ekimanu epolo pa:la: ekina: e lo hapa:peke. ²Ika: alemanu amba: kukutu pa:la:me kutupa make ika: dau manuta: hoke hoke alesunuma: naaka:na:ta: ka:ka:na: ka:ka:na: wiala:me. ³Ika: kolo silipa ale manuna: maka:ta: ikiki amba: tala:me. Kutupa koto ekima:ta: ika: hokeeki peneme yaalieke. Kutupa ika: loketa: ti tala: ekima: handilieke. Kutupa mo paelo pa:la: natena:ta: ika: hamoko alemanu amba: amu pealememe. ⁴Opua:pe. Ika: e pokaaseme haliwekina: yenkiti: makeaaso hata: mandaneeki na haleke pa wia haleme ekima:ta: pi ala:me. Kutupa make ika: e pokaaseme haliwekina: pi alemeeki make oli ya nane hala: ami haliwekina: Tekehalima: amba: opa:la:me. ⁵Ikita: nate paeyao kenkena: hata: epeke epeke alemanu minolo hata:ta: ta:na:ma: homa ne wopu no halememe. Kutupu halemepate ika: imeke wopu pa:la: ekima:ta: iki lia:peke nate ipula:me. ⁶Mo handeeki a:nda: na pa:la: halima:ta: iki pa:ta: a:nda: na pita:la:pate ikana:ma: amba: pi yokaalu pea lilimime.

Homu pea handeteke hata: yeni pia:pekeeki

⁷Ya kametitio. Tekehalia epena:yeke handeteke hao hapa:peke. Mo e teke halima: ipika: ena: hala: alemanu napeke epeke tupa: wina:yeke handeteke hala:eki handelememe. Lako panakeeki make wetepena:eki make handeteke hala:me. ⁸Kutupa iki make handeteke hapa:peke. Tekehalina: epolo pa:la: nate koto kone ya:leke handa ika: puki hana: noka:pa hapa:peke.

⁹Kametitio. Koda:ma: iki pa:ta: pi yokaalu peaapa:na: ika: kone pi la alualu na pea:pa:peke. Opua:pe. Hande pi yokaalu pulu pa:la: hali Koda:ta: pota: kake pa:ta: kone a:pa hala:me. ¹⁰Kametitio. Hande Koda:na: pi la: mea halo haemeke haliwekima: Tekehalina: bikina: pimiki ekita: hone wia:pa:peke. Mo haliwekima: tanda pikieki minolo hata: kone puki hana: noka:pa haemekeme. ¹¹Kutupa mo hande puki hana: noka:pa haemeke haliweki pa:ta: nikana:ma:ta: Koda:ma: mo haliweki amba: epeaala:me lo haloma:eki hone wia:pa:peke. Hande Tekehalima: honkopu hao handeteke hayekeeki make mo paelo pieke dina: Koda:ma: ipiki epeaeyekeeki make amba: opuelememe. Tekehalima: niki pa:ta: a:ta:ma: homa:la:eki make hone wopu wita:la:eki make amba: handelememe.

Dutu Ota: Tekehali ala: pina: kinki pita:la:eki

¹² Ya kametitio. Pi tieke doe. Ikana:ma: pi la: wimika:nata: oli hepenina: biki make do kenkena: biki make ala:ta: ma:nda:na: biki make na la: wia:pa:peke. Kutupa Aowe loluekema:ta: pa Aowe pi homeke lapa:peke. Kutupa make Dia:me loluekema:ta: pa Dia:me pi homeke lapa:peke. Tekehalima: iki pa:ta: pi yokaalu pilieke la loa:me.

Tikitiki piki halina: yeni pita:la:eki

¹³ Iki pa:ta: hali ma:nda:ta: ka:nda:ma: homa:la:pe. Kutu piki halima:ta: yeni pina:e. Hali ma:nda:ma:ta: ta:na:ma: homa:la:pe. Kutu piki halima:ta: Koda:na: pi laaso hata: emelimanu lena:e. ¹⁴ Hali ma:nda:ta: yeni haasa:pe. Kutu piki halima:ta: hande siosi wanda:halina: handeteke haleme tondiki haliweki wi la: mepi peata: Tekehalina: biki laa oetama: mo halina: lokena: yankaota: ipiki tukiki pa:ta: pitaota: yeni pimika:na:ta: epeliteke. ¹⁵ Mo haliwekima: Koda: pa:ta: hone tulao hata: yeni pimika:na:ta: Tekehalima: mo hali wamo pitolo hata: mea tialieke. Kutupa mo hali pa:ta: hoke hau wia:ka:na: make Koda:ma: pa paeyaalieke. ¹⁶ Koto ekina: yeni tandela haluekema: ika: hoke hau peleme ekimanu ka:la:pa alualu peata: kutupa ika: kone Koda: pa:ta: yeni pitolo hata: tamba: mu alualu pea:pa:peke. Tikitiki yao hala: halima: yeni pia:ka:na:ta: kota: wele wotu pilieke. ¹⁷ Hande Elaidiata: nikima: handeke hali kone hayekeme. Ipikana:ma: lako na epena:yeke honkopu hao Koda: pa:ta: yeni piekepate bapi tepona: sumba: yunki mindiki hata: tukiki pa:ta: lako na epeekeme. ¹⁸ Kutupa koto hoki nane yeni pa piekepate ya nanema: lako epeeketa: kenkena: ne pa ana:na: wiekeme.

Lopa:la: wanda:hali tamba: mina:la:eki

¹⁹ Ya kametitio. Iki pa:ta: hali ma:nda:ma: hande ota: pimanu yonka:lao haya:ka:nata: kutupa hali homekema: mo hali la:ka:la pa hatuku epea:ka:nata: kota: do tupu: hone wia:pa:peke. ²⁰ Hali epima: hoke hau pita:la: some ma:nda: ipika: hokeeki yonka:lao epena: lea:ka:na:ta: mo halima:ta: Koda:ma: mo hoke hau pita:la: some na homeke mea da:taena: lata: ipika: hoke hau pa:la: ekimanu paeyao make pa paeyaena: lelieke.

Pidama: tapaeyeke titina: wapee

1 ¹I Pida Yesu Ketisona: Aposoloma: iki Koda:ma: maleke lia mea hala: wanda:hali mo a:nda:ma: ta:la:leke da yoka tankulupu mea pua iki ta Pondasi kenke o Ka:leisia kenke o Ka:padosia kenke o Eisia kenke kutupa make mo Bidinia do kenke paeyao pa:ta: panka: halo peleme wanda:hali iki pa:ta: do wape pitolome. ²Apa: Koda:ma: ipika: hau ma:nda: tekena: hata: iki maleke lia mia:me. Kutu pieke ekita: dupa Mo Holi Sipitidima: iki yakopiki wanda:hali hamena: lena: make Yesu Ketisona: pi opua puemena: make kutupa ipika: wema: iki tandepena: make iki mea haena: la:la:me. A:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki make a:nda: peliaasa:eki make iki pa:ta: ota: tumbaena:e.

³Nika: Tekehali Yesu Ketisona: Apa: Koda: pa:ta: keiye pi lomana:e. Ipkana:ma: a:ta:ma: homa tamba: mieke handa Yesu Ketiso homa paa tiaeeyeke ekima:ta: niki pa:ta: panake da:ta:la:eki kia:me. Koto pa:la: ekima:ta: nika: hone pa:ta: deto hala: hone ti laasa:eki tumbao hala:me. ⁴Koda:ma: kita:la: ota: epeke ale manuta: ipika: wanda:halima: mina: momba:la wiala: ekie. Koto ekina:ta: do ale manuta: nikana:ma: mulumeke hone ti lao haloma:me. Ipkana:ma: mo ota: epeke ale manuta: hepeni nane kukutu na pu o na hoyo make honipa pua:peke na yo pia:peke ale pa:ta: wiala:me. Mo ale manuta: ika:eki wiawala:me. ⁵Koda:na: pa:ta:la:la: ekita: mo paetolo natena: peneme yao opolo epena: ana:la: hala:me. Koto ekina: ikana:ma: do pa:ta: la:la: ekita: muluekema: yu wia haaso hata:ta: ika: Koda: pa:ta: hone tulaasemeke handa ipika: wele pita:la: ekima:ta: iki handeteke hala:me.

⁶ Ameta: tekipuleke laaseme haumanu make handolo hata: hosikima: ka:nda: homo halemepate mo hande Koda:ma: wiawala: ale manuna: ta:na:ma: homo hapa:peke. ⁷Mo tekipuleke laasa: haumanu ipula: ekina: teketa: mo ikana:ma: Koda: pa:ta: hone tulaleme ekita: ota:eki yaaluekema: ipu hala:me. Kenke pa:ta: awa mina:la: kolota: hoeyaapeke ya:la:pate kone haliwekima: ota: kolope o hoke ekipe laa pa handuluekema: tima: yanka hando halememe. Koto piteleme tupa: kone

ika: hone tulaaseme ekina: taka:lao hamena: la handilieke. Mo kolota: ota: epeke ale ya:la:pate kone ikana:ma: Koda: pa:ta: hone tulaleme ekima:ta: mo kolo make ota: lombei pa:la:me. Taka:lao haemeka:na:ta: mo Yesu Ketisona: opolo ipolie natena: ikita: yeiya: laasa:eki mu paa peaasa:eki mu titina: amba:la haasa:eki mu pilimikie. ⁸⁻⁹Ipikita: lekema: na handemepate kone ipiki pa:ta: ikana:ma: pukima: homelememe. Ameta: ipiki lekema: na handelempate kone ikana:ma: ipiki pa:ta: hone tulao halememe. Ika: temokona: pa:ta: la:la: ekina: muluekema: hone tulaememe. Kutupa ameta: minelemeke handa ikana:ma: ta:na:ma: homa:la:eki paeyao lombei pu pa pua ota: pima: make lapeke na yeke ta:na: homo halememe.

¹⁰Mo pa:ta: la:la: ekina: hone uluekema: amba: Koda:na: pi la: mea halao hayeke potopede haliwekima: ekipape alo hata: weiyu haemekeme. Kutupa Koda:ma: iki pa:ta: do pa hameke kulu pieke ekina: mo potopede haliwekima: la: wimikime. ¹¹Ketisona: temokoma: mo potopede haliweki tukiki pa:ta: pita: Ketiso ipika: tanda mulu piekeeki make ipika: paama: telimea epolo piekeeki make la: wia waleeke pita:ma:ta: ikana:ma: koto hau manuta: ekipa handima: ipiliepe laa handuluekema: weiyu taapo haemekeme. ¹²Do hande opimi ota: pita: mo potopede haliwekima: amba: walaaso haena:ta: Koda:ma: iki pa:ta: koto pita: ika:eki dia:me. Mo wetepena: haleme wanda:hali ika:eki peneme yao waleekeme. Mo Pi Seliapona: kinki peaasa: haliwekima: hepeni nanema: tapaeyeke Holi Sipitidina: welema: do ota:eki manuta: iki pa:ta: la kimime. Do ota:eki manuta: mo enisolo haliwekima: kone hone uluekema: hone pu halememe.

¹³Ika: honema: pea:peke hau hone hone u hapa:peke. Kutupa leke leke lo hapa:peke. Yesu Ketiso opolo epea:ka:na:ta: iki pa:ta: a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki kilieke. Kotoeki homekena: ika: hone ti lao hao hapa:peke. ¹⁴Koda:na: pi opua pu hapa:peke. Kutupa iki mateya: di nina: hone tiaeemeeki manuma: ameta: ika: halemeeki na handeteke haena: lapa:peke. ¹⁵Koto hau na pikita: iki wi lea: Koda: yako piki hali hala: tupu: iki make ika: hau paeyao tonka:na: yako pea hapa:peke. ¹⁶Mo Baiboloma: alota: Ita: yako piki hali halo ekina: iki make yako piki wanda:hali hapa:peketaa la:la:me.

Koda:ma: yenki tiekema: niki hamba: miekeeki

¹⁷Ikana:ma: yeni pitolo hata: Apa:o lo haleme Koda:ma:ta: wanda:hali paeyao homeke hone witolo hata:ta: iki homeke homekema: pu haeme hauna: pi yoka: alu pilieke. Koto ekina:ta: ika: ame do kenkena: haleme natena:ta: Koda: pa:ta: homu pea hao hapa:peke. ¹⁸Ika: atekena: atekema: kieke mimi napeke na pitu epe na piki hau manuna:ta: Koda:ma: iki ka:la:pa: tapaala: yenki haleeke ekita: iki hone wilimime. Mo yenkita: manimanu silipa o kolo hoeyaapeke ya:la: mani ula: tupu:ta: dia:me.

¹⁹ Ketisona: we ota: seliapoma: iki ka:la:pa: tapaeyekeme. Ipirita: hoyo ala:ta: ma:nda: na piki (Koda: pa:ta: lia halo haemeke) sipisipi ma:na: ikiki leke hayekeme. ²⁰ Koda:ma: do kenke ai na wepieke pita:ma: kone Yesu amba: mea hayekeme kutupa do wetepe naneta: iki tamba: muluekema: ipiki peneme yaeyekeme. ²¹ Yesu pa:ta: yama: Koda: pa:ta: hone tulalememe. Koda:ma: Yesu mea tiao paa peawayekeme. Koto ekina:ta: ika: hone tulalemeeki make ika: hone ti lalemeeki make Koda: pa:ta: pu halememe.

Nika: Ketiso tapake pa:ta: pukima: homolo hata: hamana:e

²² Koda:na: ota: pi opua pu haleme ekima:ta: ika: temoko yako pina: lelememe. Ame ika: Ketiso yankeeke ota: pukima: homa halememe. Koto pelemepate ika: puki paeyaoma: pukima: ota: homa: alualu pu hapa:peke.

²³ Ikita: homa:la: apa:na: wekiwandiki hamena: dia:ya:la:pate da:ta hao hala: apa:na: wekiwandiki hamena: Koda:na: da:ta hao hala: pima: iki paa mendaeyekeme. ²⁴ Kota: mo Baiboloma: alota:

Wanda:hali paeyaota: pa opa:la: ambu tupa: halememe. Kutupa ika: au lo hala: ekita: ambuna: moma opa:la: tupa:ma: handa:la:me. Mo ambu hapitolota: ipika: moma make alupilieke.

²⁵ Kutu piliepate mo Tekehalina: pita: na paeke pa u halieke. Koto pita: mo iki pa:ta: walea: Pi Seliapoe.

Tekehalili ipirita: da:ta ula: toopi seliaulo ula:me

2 ¹ Hoke hau paeyao baapa:peke. Yayapiki pi na lo makeaasa: hau na pu ma:nda:na: epeke hau pita:la:eki handa:peke yeke honditi pita:la: hau na pu kutupa make kake neli pita:la: pi na lapa:peke. ² Panake menda:la: wekiwandikima: andu na:na:ma: homa:la: tupa: ikana:ma: ika: temoko tamba: mulu pa:la: yako piki andu na:na: lo hapa:peke. Koto ekina: mo andu no haemeka:na:ta: epeke tupa: daeya hata: Koda:na: pa:ta: la:la:eki milimikie. ³ Kota: mo Baiboloma: la:la: ekita: Mo Tekehalina: epeke hau pu hala: ekita: ikana:ma: amba: naa handememe.

⁴ Tekehalita: mo da:ta ula: toopi pa:ta: ipu hapa:peke. Wanda:halima:ta: koto toopita: pa alee hone wia kiao haemekeme. Koto pimikipate Koda:ma: mo toopita: ota: epekeekie la maleke liekeme. ⁵ Iki make da:ta hala: toopi ula: tupa: halememe. Kutupa ikana:ma: Koda:ma: ikita: mea ipika: yakopiki temokona: da a:ena: lapa:peke. Do da tukiki pa:ta: ikana:ma: yako piki yeni peao hala: haliweki hata: Koda: ta:na:ma: homolo hata: mina: ika: temoko Yesu Ketiso pa:ta: yama: Koda: pa:ta: halo hapa:peke. ⁶ Kota: mo Baiboloma: la:la: ekita:

Ima: ota: epeke toopi homeke maleke lia ameta: Saioni nane da kini pia:peke toopi wina: ulume. Kutupa koto toopi pa:ta: hone tulao halie hali epita: yaala:ma: na homilieke.

⁷Iki hone tulaleme wanda:halima: Ketisota: ota: a:pa:la:me hone u halemepate mo hone na tulaleme wanda:hali pa:tata: do la:la:me.

Da a:eta:la: haliwekima: kiaemeke toopita: wetepena: tumiki toopi kone wiekeme.

⁸Baibolo ma:nda: pa:ta: la:la: ekita:

Do toopima:ta: wanda:hali hala:mba: liaena: lelieke la:la:me. Kutupa koto toopi tiekema: kone wanda:hali lopena: lelieke la:la:me.

Iki hala:mba: liaemeke ekita: ikana:ma: Koda:na: pina: hone na tulaemeke ekina: piekeme. Kotota: Koda:na: hone piekeekie.

Nikita: Koda:na: tapake haloma:eki

⁹Koto pa:la:pate ikita: Koda:na: maleke lila: tapake halememe. Ikita: mo Kini halina: yeni peao haleme wanda:halie. Ikita: mo yakopiki tapakee. Koda:na: wanda:hali homeke halememe. Ikita: mo timba:la: pambike pa:ta: haapa:na: ipika: paa pita:la:eki ota: seliapo pa:ta: epoemena: wi lea: Koda:ma: ipika: ota: epeke pita:la: ekimanu la halamena: iki maleke lila:me. ¹⁰Amba:ta: iki Koda:na: wanda:hali na haemepate ameta: ipika:eki halememe. Amba:ta: iki Koda:na: a:ta:ma: homa:la: hau hone na wimipate ameta: ipika: a:ta:ma: homa:la: hau a:pa:leke melememe.

Nikita: Koda:na: e pokaasoma: wanda:hali haloma:me

¹¹Ya yankeeke tonuo. Iki do kenkena:ta: ta:eileke epeleme na handeke wanda:hali leke hamena: Ima: honke alo ekita: dupa Ika: temoko a:nda: lu tiaasa: lokena: hone pa:la: ekimanu pa:ta: waleke na wiao hapa:peke. ¹²Ikana:ma: pi na ma:la: wanda:hali taapuna: ota: epeke hau pu hapa:peke. Kutu pimikina:ta: hande pi na ma:la: wanda:halima: iki biki hoeyaaluekema: taapilimipate ika: epeke piteleme ekimanu pa:ta: handilimikie. Koto ekina: koto wanda:halima:ta: hande la: ula: nate epea:ka:nata: Koda:na: biki a:meiyalimikie.

¹³Ika: Tekehali pa:ta: hone witolo hata: Kapomanina: pi ula:eki paeyao opua homu pea hata: mo Kini you hali haya:ka:na:ta: ipiki pa:ta: make ¹⁴kutupa ipika: e pokaasa: haliweki pa:ta: make homu pea hapa:peke.

Mo you halima:ta: ipika: e pokaasa: haliwekima: mo hoke hau pu haleme wanda:hali panisi haluekema: make mo epeke hau pu haleme wanda:halina: biki a:meiyaluekema: make tapaeyekeme. ¹⁵Koda:na: hone pa:la: ekita: dupa Mo hone na wiki wanda:hali ika: napeke na wiki pi aleme ekita: ikana:ma: ika: epeke hau piteleme ekima: sa:sa: puemena: hone ula:me. ¹⁶Ka:la:pa hala: haliweki leke hapa:peke. Iki ka:la:pa haleme ekima:ta: hoke haumanu a:mbaena: dia:ya:la:pate ikita: Koda:na: pa hameke e pokaaseme wanda:hali hapa:peke. ¹⁷Wanda:hali paeyao pa:ta: epeke hone u ika: Ketiso yankeeke tonu pa:ta: pukima: homo kutupa Koda: pa:ta: paala:ma: homo kutupa mo Kini you hali pa:ta: make epeke hone u hapa:peke.

Yesu teliolo hata: ka:nda: pa:la:eki mulumeke

¹⁸ Eki epima: yenki e pokawaaseme wanda:hali haemeka:na:ta: ika: e teke tonu pa:ta: homu pea hata: ika: pi opua:pa:peke ya:la:me. Hone wotu wia a:ta:ma: homo hala: teke hali tonu pa:ta: homeke dia:ya:la:pate mo ai mineke panko hala: teke hali tonu pa:ta: make kutu pia:pa:peke.

¹⁹ Ma:nda:ma: ika: hoke hau peleme ekina: dia:ya:la:pate pa hameke iki pa:ta: ka:nda: kia:ka:na:ta: ikana:ma: Koda:na: hone pa:la:eki hone witolo hata: mo ka:nda: mea tia haemeka:na:ta: Koda:ma: iki tamba: mea epeaalieke. ²⁰ Ota: hoke hau pimi ekina: panisi peaaso haena: minolo halimipate kone kota: hauna:ta: ika: biki ekipa mea a:meiyaliepe. Koto pa:la:pate ikana:ma: ota: epeke hau pu halimipate koto hauna: kone ma:nda:ma: ka:nda: pita:la:eki kia:ka:na: minolo hamena: kota: Koda:ma: iki tamba: mea epeaalieke. ²¹ Koto piki hau puemena: Koda:ma: iki wi leekeme. Kota: Ketiso ipikana:ma: kone iki tamba: muluekema: ka:nda: miekeme. Kutupa mo handa piekeeki ikana:ma: telia puemena: yeke walolo piekeme. ²² Yesuma:ta: hoke haumanu paeyao na piekeme. Kutupa ipika: kake hambilikima: yayapiki pi na leekeme. Wanda:hali paeyao ma:nda:ma: a:nda: ota: na opimikime. ²³ Kutupa haliwekima: ipiki pa:ta: hoke pi alo ipika: loke manda: meaemeketa: ipikana:ma: hoke pi la hombo na peayekeme. Kutupa ipikana:ma: ika: ka:nda: mieke dina:ta: dupiki hoke yenki milimikie la hombo na peayekepate Koda:ta: tikitiki yao hala: pi yoka: alu pita:la: hali pa:ta: hone ti lao hayekeme. ²⁴ Nikana:ma: hoke hau pa:ta: homomono kutupa tikitiki hau pa:ta: da:ta hamono Ketisoma: kone ipika: lokema: nika: hoke hau mea tia a:ka:tei wape ti manda peekeme. Ipika: loke lieke ekima:ta: iki da:taala:me. ²⁵ Amba: ikita: alu pimi sipisipi ma:na: leke haemepate ameta: mo sipisipi handeteke hala: hali tomuemena: hatuku mea epeleme. Ipikita: mo ika: temoko handeteke hala: halie.

Tooli toolina: mana: pi

3 ¹Koto tupa: kone weteke tonu ikita: ika: haliki tonu pa:ta: homu pea hao hapa:peke. Mandane haliki tonuma: Koda:na: pi na miki haemeka:na:ta: kota: ika: epeke hau pilimi ekima:ta: mo haliweki pi mina: yola: milimikie. ²Ikana:ma: mo ika: pi na miki haliki tonu pa:ta: pi homeke kone na lo haemeka:na:ta: kota: ika: homu pea epeke yakopiki hau seliapo pilimieki handata: mo haliwekima: kutu pilimikie. ³Loke yole epeke hake wanda: haluekema: manda lokena: au anipu lapa:peke. Do hau manuna: alome. Ika: itiki ponka: pilu o belekemanu wotu moko kutupa mo aka: epeke epeke yamo halemeeki manuna: alome. ⁴Koto pa:la:pate ika: loke tukiki pa:ta: hala: ota: wanda: do koto wanda:ta: ota: yole epeke haena: lapa:peke. Koto yole pea haasa: ekita: hoto paeyao epeke tupa: hao

hana:peke ya:la:me. Mo kimele piki hau make homu piki hau make koto hau yole yaapota: Koda:ma: handata: ota: epeke hau tieke hone u hala:me. 5 Mo amba: Koda: pa:ta: hone ti lao haemeke yako piki wanda: wekita: koto tupu: ikana:ma: iki yole pina: lemekeme. Kutupa ikana:ma: mo ika: haliki tonu oto pa:ta: haemekeme. 6 Setata: kutu piki wanda: hata: ipika: haliki Eipoloha:ma:na: pi opua hata:ta: ipika pa:ta: ya teke halio la:tiki piekeme. Koto ekina: ikana:ma: aleta: ma:nda: pa:ta: paala:ma: na homeke epeke hau pu haemeka:na:ta: ikita: ipika: waneke tonu halememe.

7 Haliki tonu iki make haliki hata:ta: ika: wanda:ta: iki tupu: honkopu na halememe hone wia:pa:peke. Koto ekina:ta: ikana:ma: iki pa:ta: epeke tupu: hone witolo hata: handeteke hapa:peke. Kota: kotota: mo wanda:weki iki make iki amele mandakena: Koda:na: pa hameke kita:la: da:ta:la: ekita: milimikie. Ala:ta: ma:nda:ma: ika: yeni pu haleme ekimanu sa:sa: na pina: koto hau pu hapa:peke.

Pukima: homa: alualu pea hamana:

8 Ya paeyaaso pita: dupa alome. Iki paeyaoma: hau paeyao pa:ta: homeke hone wia a:ta:ma: homa: alualu pu hapa:peke. Iki homeke homeke paeyaoma: nikita: yankeeke homeke hone witolo hata:ta: pukima: homa: alualu pea make epeke hau pu alualu pea make homu pu alualu pea hapa:peke. 9 Hoke hau iki pa:ta: pimika:na:ta: hoke hauma: na hombo peapa:peke o keke pi lemekana:na:ta: keke pima: na hombo peapa:peke. Ikana:ma: koto hau na pikita: iki tamba: mulu peleme ekima: hombo peapa:peke. Kota: kotota: Koda:ma: iki wi lea: dina:ta: iki tamba: mulueke la la: wiekeme.

10 Kota: Baiboloma: la:la: ekita:

Epima: ta:na:ma: homa:la:eki make epeke tupu: hao hala:eki make handuluekema: hone pia:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: ipika: lo hala: hoke hoke pi make yayapiki pi make mina:pa:laena:e.

11 Kutupa ipikana:ma: hoke hau hoki wala epeke hau pina:e. Kutupa make a:nda: peliaasa: hau handa puluekema: tolu weiyu haena:e.

12 Pa ekiipeke mo Tekehalima:ta: mo epeke hau pu haleme wanda:hali handeteke hata: ika: yeni pu halemeeki hoto paeyao opu hala:me. Kutu pu hala:pate mo hoke hau pu haleme wanda:hali pa:ta:ta: hoki wala a:nda: lia hao hala:me.

Epeke hau pita:la: ekina: ka:nda: mina:la:eki

13 Ikana:ma: epeke hau puluekema: honema: wotu homemeka:na:ta: epima: iki hoeyaaliepe. 14 Kutu pa:la:pate epeke hau pitolo hata: kone ka:nda: mimika:na:ta: kota: ta:na:ma: wotu homa:pa:peke ya:la:me. Wanda:hali pa:ta: paala:ma: na homeke hone baapa:peke. 15 Koto pa:la:pate Ketiso pa:ta: homu pea hata: hone wopu witolo hata:

ipikita: ika: Tekehali haena: lapa:peke. Kutupa ma:nda:ma: ika: hone ti lao haleme ekita: ekipape la lota: pia:ka:na:ta: ikana:ma: hombo pealuekema:ta: tikitiki yao hapa:peke. ¹⁶Koto pa:la:pate ikana:ma: hombo peaemeka:na:ta: epeke hone witolo hata: homu pikima: lapa:peke. Ika: hone teke tikitiki yao hala: tupu: kone haena: lo hapa:peke. Koto pimika:na:ta: iki mo Ketisona: hoki nane telia:la: wanda:hali hata: epeke hau pu halemeeki handata: mo mandane wanda:halima: do hauta: hokeekie lemeka:na:ta: wetepena: koto leme ekina: yaala:ma: homena: yeke ika: hone teke tikitiki yao haena: lapa:peke. ¹⁷Nika: epeke hau puluma: ekina: ka:nda: muluma: ekita: Koda:ma: hone pa:la: ekina: ka:nda: muma:ka:na:ta: kota: ana: pa:la:pate nika: hoke hau puluma: ekina: ka:nda: muluma: ekita: kotota: ana: na pa:la:me.

Ketisoma: nika: hoke hau yoko luekema: amba: homeekeeki

¹⁸Ketiso hone umana:e. Ipiki kone ikina: homeekeme. Ipihana:ma: hoke hau paeyao yoko luekema: hoto homeke kone homeekeme. Niki Koda: pa:ta: hatuku poluekema: mo epeke halima: niki hoke wanda:halina: anke teke mea homeekeme. Ipika: loketa: homena: lemekepate ipika: temokota: (Koda:ma:) da:ta hao haena: leekeme. ¹⁹Kutupa temoko hata:ta: ipikana:ma: mo dipula pitimiki temokomanu pa:ta: pua (Koda:na:) pi waleekeme. ²⁰Mo temoko manuta: amba: hande Noama: mo kawaso eiyike pita:ma: haemeke wanda:halina: temokomanue. Koto pita:ma:ta: kota: koto wanda:halima:ta: ikana:ma: pi mina: yu wia handeteke hayeke Koda:na: pi na opimikime. Kutu pieketa: mo hande kawaso tukiki pa:ta:ta: wanda:halim a:nda: iki paeyao: ketepo hata: mo ikalima: peteleekeme. ²¹Koto ikalita: mo hande wetepena: bipitaisi hau epolo piekeeki manda mieke ikalie. Do ame pu haleme bipitaisi hauma:ta: pa ika: lokena: hai tanda: pelemeeki dia:ya:la:pate ika: epeke hone tekema: Koda: pa:ta: pi la: witolo hamena: mo ikalima: iki petolo hala:me. Do bipitaisi hauta: mo Yesu Ketisona: paa tiaeyeke ekima: iki petolo hala:me. ²²Koto Ketisota: ame hepeni tukiki pa:ta: pua Koda:na: popeke nane hata: mo enisolo haliweki make hepeni nane haleme you haliweki make mo wele pita:la: ekimanu make iki paeyao ipikana:ma: handeteke hala:me.

Amba: hala:eki mina:pa:la: topo pumana:

4 ¹Ketiso ipika: lokema: tanda mieke handa ikana:ma: make ipikana:ma: mo tanda mulu piekeeki pa:ta: hone wieke tupu: koto mandake honema: kone iki honkopu hao hapa:peke. Kota: ma:nda: epima: ipika: lokema: tanda mu haya:ka:na:ta: ipikana:ma: hoke hau mina:pa:la: hala:me. ²Koto ekina: ame do aneta: ikana:ma: do kenkena: hata: ika: hone tiaaseme ekima: iki na handeteke haena: leketa: Koda:na: hone pa:la: ekima: iki handeteke haena: lo hapa:peke. ³Amba:ta: ikana:ma: mo

pi na miki wanda:halima: ika: hone pa:la: hau pu haleme hau pimime. Koto hauna:ta: nate ana:na: paeyaelmeme. Mo yola:la: hau pita:la:eki make leke pola:paasa:eki make hoke ikali naa keaasa:eki make (ne hoke ikali tieke pamba naa keao) siaka: hake hau pita:la:eki make mo yeni hau pita:la: alemanu pa:ta: handa:peke na yo moka:laapeke na yo piki yeni hau pita:la:eki make koto hau manuna: ika: nate paeyaelmeme. ⁴Kutupa mo pi na opiki pa haleme wanda:halima:ta: ame do ikana:ma: iki amele mandakena: mo hande siaka: haumanu apa:tao na pu haleme ekina:ta: penkilipaata: iki hoke tupu: laalememe. ⁵Kutu pu halemepate ikana:ma: mo kenkena: haleme wanda:hali make amba: homeleme wanda:hali make pi yoka: alu puluekema: tikitiki yao hala: Koda: pa:ta: ika: pu tiki epeme (hoke) haumanu ota: la halimikie. ⁶Koto ekina: yeketa: mo amba: homeleme wanda:hali pa:ta: make mo Pi Seliapo waleekeme. Wanda:hali paeyao ika: yenkitia: homa:la:eki mu haleme tupu: iki make ika: lokena: homa:la:eki mimikime. Koto pa:la:pate Koda: da:ta hao hala: tupu: ika: temoko make da:ta hao haena:yeke mo hande Pi Seliapo iki pa:ta: waleekeme.

Koda:na: kita:la: ekimanu epeke tupu: handeteke hata: e pokomana:e
⁷Ala:ta: ala:ta: paeyao: paeyolo pa:la: nateta: nuna: ya:la:me. Koda: pa:ta: yeni (ana:na:) puluekema: leke leke lo hata: ika: hone wopu wia hapa:peke. ⁸Pukima: homa:la: ekima:ta: hoke hau eleke eleke a:mbao haleke handa ika: titina: hauta: pukima: ota: wopu homa: alualu pu hapa:peke. ⁹Tulu tulu na leke ika: da pa:ta:manu ane pitulu endi mone pitulu endi pu hapa:peke. ¹⁰Iki homeke homekema: Koda:na: ta ka:la: ta:ta: ta:ta: pikieki manuta: epeke tupu: handeteke hata: mo Koda:ma: kieke ta:ta: piki ekima:ta: ika: hameke epealuekema: pu alualu hapa:peke. ¹¹Epima:ta: pi walo haya:ka:na:ta: ota: Koda:na: pi homeke wala:peke ya:la:taa. Epima:ta: siosi wanda:hali tamba: mia:ka:na:ta: ota: Koda:na: hala:la: wele taapuna: hata: tamba: mia:peke ya:la:taa. Koto ekina: do hau paeyao pilimi ekima:ta: Yesu Ketiso pa:ta: yama: Koda: yeiya: lapeke yelieke. Mo paa pita:la:eki make mo kilu tombua hala:eki make ipika:eki na paeke pa hao halieke. Kutu pina:e.

Ketisona: tapake hata: ka:nda: mulu pa:la:eki

¹² Ya yankee tonuo. Mo iki la handa:la: ti tala: ekima: handeke tanda minelemeeki handata: dota: ta:ta: piki ka:nda: ya:ka:ta:me lata: na penkili pea:pa:peke. ¹³Kotoeki na pikita: Ketisona: ka:nda: putu piliki minoloma:me laa ta:na:ma: homa:pa:peke. Kota: ipika: paa pita:la:eki opolo ipilie pita:ma: iki pa:ta: ta:na:ma: homa:la: ekita: tumbalieke. ¹⁴Ikitia: Ketisona: telia:la: wanda:hali haleme ekina: ma:nda:ma: iki pa:ta: hoke pi lemeka:na:ta: ta:na:ma: homa:pa:peke ya:la:me. Koto

lemeka:na:ta: kota: mo paa piki temokota: Koda:na: temoko kone iki pa:ta: pitia:ka:ta:me. ¹⁵ Mo ka:nda: ku hala:eki manuta: mo wanda:hali lita:la: hali haleme ekina: o pake nala: wanda:hali haleme ekina: o pi ula:eki yamba:la:la: wanda:hali haleme ekina: o mandane wanda:halina: hau hoeyake pi alo dupi dupi pi lo hala: wanda:hali haleme ekina: kutu piki haumanu pu haleme ekina: ka:nda: ikana:ma:ta: ¹⁶koto ka:nda:ta: mea:pa:peke na ya:la:pate mo Ketisona: wanda:hali halemeke handa ka:nda: mimika:na:ta: koto ka:nda: minelemeeki pa:ta: yaala:ma: na homeketa: iki Ketisona: biki miniki haleme ekina: Koda: pa:ta: keiyae pi lo hapa:peke.

¹⁷Koda:ma: pi yokaalu pulu pa:la: nateta: ame amba: a:pa hala:me. Kutupa Koda: ipika: wanda:hali kone pa:ta: amba:la kini pu mea pi yokaalu pilieke. Koto ekina: niki pa:ta: amba:la kini pia:ka:na:ta: kota: mo Koda:na: Pi Seliapo opua kone pa kiaaseme wanda:hali pa:ta:ta: ekipa paeyaalia:pe ¹⁸Kota: mo Baiboloma: alota:

Epeke hau pu haleme wanda:hali peteluekema: ka:nda: pia:ka:na:ta: kota: mo Koda: hone na wiki hoke hau pu haleme wanda:hali pa:ta:ta: eki hau pealia:pe.

¹⁹Koto ekina: mandane wanda:halima:ta: Koda:ma: hone pa:leke handaa ka:nda: mimika:na:ta: ika: pu haleme epeke hau manuma: ika: hone tulaleme ekita: mo ika: Wepia Ula: Hali ipika: pi na yambolo hala: hali pa:ta: wala:pa:peke ya:la:me.

Koda:na: sipisipi ma:na:manu handeteke hala:eki

5 ¹Iki amele hala: you hali weki pa:ta: I make you hali hata: iki pa:ta: tikitiki yaasa: pi alome Ita: Ketisona: tanda miekeeki handoa: halie. Kutupa mo epolo pa:la: paa pita:la: ekita: Ima: make mulueke. ²Ikana:ma: handeteke hamena: Koda:ma: ka:la: sipisipi ma:na:ta: ta:na:ma: homolo hata: handeteke hapa:peke. Kima: na homeke Koda:ma: hone pa:la: tupu: handeteke hapa:peke. Do e poka:la: ekita: yenki homekena: hone na wiki ika: honema: kone hone pitolo haena: poka:pa:peke. ³Ikana:ma: handeteke hamena: ka:la: wanda:halita: tumbaaluekema: na tapeke ikana:ma: pu halimi epeke hau manuma: mo sipisipi ma:na:manu wala tiaaso hata: hapa:peke. ⁴Kutupa mo sipisipi ma:na: handeteke hala: Titina: Hali opolo epea:ka:na:ta: ipikana:ma: iki pa:ta: mo paa na alu pulu pa:la: namba ota: seliapo pikieki kia:ka:na: milimikie.

Hone tikitiki yao homu pea hapa:pekeeki

⁵Koto mandake tupa: kone iki panake panake haliwekima: make mo keileke haliweki pa:ta: homu pea hao hapa:peke. Kutu pa:ta: iki paeyaoma: homu pea ha alualu pita:la: hau manuta: ika: aka: leke yama hao hapa:peke. Kota: Baiboloma: alota: Koda:ma: mo hakoko lita:la:

wanda:halita: kiao hala:pate mo homu pea hala: wanda:hali pa:ta: ipika:a:ta:ma: homa tamba: mina:la:eki halo hala:me.

⁶Koto ekina:ta: ikana:ma: Koda:na: wele wopu piki kiki oto pa:ta: hata: homu pea hao hapa:peke. Kota: kotota: ipika: hone pilia: di nina: ipikana:ma: iki mea a:meiyalieke. ⁷Ipikana:ma: iki pa:ta: hone wopu u hala: ekina: ika: witeleme hone eleke eleke paeyao ipiki pa:ta: lopa monea:pa:peke.

⁸Leke leke lo hata: a:nda: ipula:eki handoemena: pota: pua tunkulu hapa:peke. Ika: a:nda: tunkiliki hali Sadanima: mo sayale hali ma:na: tiekema: handa wanda:hali lia noluekema: wei mea pomu hala:me. ⁹Mo kenke paeyona: ika: Ketiso tapake wanda:halima: mandake tupu: tanda minelemeeki make hone wia hata:ta: Koda: pa:ta: hone wotu tulao hata: Sadani pendulu baapa:peke. ¹⁰Koda:ma:ta: pa a:ta:ma: homa:la: Tekehali hata: iki Ketiso amele ta:ma:ni pea hamena: ipika: nate paeyao paa pu hala:eki muemena:yeke iki amba: wi la:la:me. Kutupa iki pa:ta: tanda peaasa:eki hosiki hao paeya:ka:na:ta: Koda:ma: kone wetepe iki epeaota: ota: honkopu hao daøola hamena: lelieke. ¹¹Mo Kilu Tombuao Hala: weleta: hoto paeyao Koda: pa:ta: pu haena:e. Aowe ota:e.

Ipika: a:taloe pi

¹²Do doka:tiki tameiya:ta: Silipanisi ya kame teke pa:ta: ekima: wape peaena: wape pea pua:me. Ima: iki sa:sə: pealuekema:yeke ya ota: pi alo hata: mo la:tiki epolo pi paeyao: Koda:na: ota: a:ta:ma: homa:la:ekie alome. Koto ekina:ta: do a:ta:ma: homa:la: ekina: daøola hao hapa:peke.

¹³Do Babiloni kenke pa:ta: haleme siosi tapaketa: iki tonka:na: Koda:ma: maleke lila:me. Koto siosi tapakema: make ya weki Makama: make iki pa:ta: a:taloe pi tapaala:me.

¹⁴Ikana:ma: Ketiso hata:ta: mo pukima: homa:la: ekina: kiki mina: alualu pita:la: hau pu hapa:peke. Iki paeyao Ketisona: tapakema: a:nda: peliaasa:eki muemena:e.

Pidama: yaapo peao tapaeyeke wapee

1 ¹Ita: Saimono Pida mo hande Yesu Ketisona: e pokaasa: make aposolo halima: loa:me. Mo hande niki da:taasa: Koda: Yesu Ketisona: tikitiki hau pita:la:eki pa:ta: yama: hone tulaala:eki hala:la: ekita: nika: hande ota: seliapo piki ekima: handekeeki meleme wanda:hali pa:ta: do tameiya: tapaasome. ²A:ta:ma: homolo tamba: mina:la:eki make puki lopa:niaasa:eki make ota: tumbulu baasa: ekita: Koda: make nika: Tekehali Yesu ipilika: honemanu yama: ika: eki wina:e.

Koda:na: wi ala:eki pita: maleke lita:la:eki yaapo

³Koda:na: welepiki ota: ekima:ta: da:ta:la:eki pita: tikitiki piki hau yaapo mulu poloma: hau paeyao ana:na: ka:la:me. Do hau manuta: mo ipika: pa:a make epeke hau yaapoma: niki wi la:la: Koda: hone uma:eki pa:ta: yama: ana:na: moloma:me. ⁴Dupita:la: hauma:ta: ipikana:ma: mo la:ula: ota: aneke make seliapo piki pa hameke hala:la: alemanu ka:la:me. Pa ekipeke. Dupiki pa hameke hala:la: ale manuma:ta: mo hande do kenkena: ula: hoeyaasa: puki tiaasa: hau mea paka:lao mo Koda:na: ota: hau pa:ta: a:pa apa:taalimiekie. ⁵Doeki tekena:ta: ika: hone tulaasemeeki pa:ta: mo ota: epeke hau apa:taaluekema: honkopu hapa:peke. Kutupa ika: ota: epeke hau pa:ta:ta: hone wilimieki apa:taapa:peke. ⁶Koto ika: hone wilimieki pa:ta:ta: mo ika: kone loke hone yaapo lu tumbao haleme hau apa:taapa:peke. Kutupa koto loke hone yaapo lu tumbao halemeeki pa:ta:ta: puki hana: noka:pelemeeki apa:taapa:peke. Koto ika: puki hana: noka:pelemeeki pa:ta:ta: Koda:na: hau leke pitelemeeki apa:taapa:peke. ⁷Kutupa ika: Koda:na: hau leke piteleme hau pa:ta:ta: kame pa:ta: ta:na:ma: homelemeeki apa:taapa:peke. Kutupa kame pa:ta: ta:na:ma: homeleme hau pa:ta:ta: ma:nda: pa:ta: pukima: homelemeeki apa:taapa:peke.

⁸Do seliapo piki hau manuta: ota: ikana:ma: wia hapa:peke ya:la: haumanue. Kutupa ikana:ma: do haumanu mea tumbulu bao wia haemeka:na:ta: kota: koto ale manuma:ta: ika: mo nika: Tekehali Yesu

Ketiso pa:ta: hone witeleme ekita: wele putiaasa: honkopu kylieke. ⁹Koto pa:la:pate ma:nda: epima: do ekimanu na wia haya:ka:na:ta: kota: koto someta: leke ota: doka:tiki yaalo hata: handa:peke na ya:la:me. Koto pa:la: ekima:ta: ipika: amba: pa:la: hoke haumanu tanda:pa paeyawala: ekita: hone yonka:lala:me.

¹⁰Koto ekina: yaka kame titio. Mo Koda:ma: iki wi laa maleke lita:la: ekita: ota: pa u haena: ikana:ma: honkopu wopu hao pea:pa:peke.

Kutu pimika:na:ta: ika: hone tulaleme ekita: ota: na mina:pa:lalimikie.

¹¹Dupimika:na:ta: ikita: mo nika: Pa:ta:la:la: Tekehali Yesu Ketisoma: na paelo pa:la: Kilu Tombua hala:eki pa:ta: honda: pamboemena: waleke tieke kylieke.

¹²Kutupa ikana:ma:ta: amba: meleme ota:eki pa:ta: honkopu hao hapa:lia hata: do alo pimanu amba: hone wilimipate Ima: do hau manuta: iki pa:ta: paa opuaaso ombu halueke. ¹³Yaka honema:ta: I pa halo aneta: Ima: pea:pekeeki homeketa: do hau manuna: ika: amba: wilimi honemanu paa hone u tiatiki pulueke. ¹⁴Nika: hande Tekehali Yesu Ketisoma: I pa:ta: peneme yao la kia: tupu: Ima: do homa:peke loketa: teke pa:ta: baalueke hone witolome. ¹⁵Koto ekina:ta: I homulua: hoki nane make ikana:ma: do haumanu hoto paeyao hone u hamena:yeke Ima: honkopu hao pota:manu wepu wialueke.

Ketisoma: paa: lekema: handa: wilimieki

¹⁶Mo hande nika: Tekehali Yesu Ketisoma: wele pa:ta: ipula: ekita: nikana:ma:ta: pa ma:nda:ma: ipika: hone pa:ta: wa:pa:la: tameni manuna: tilao hata: iki pa:ta: walolo na loma:me. Ota: nika: lekema: ipika: honkopu tieke handoma:me. ¹⁷Mo hande Koda: Apa:ma: Yesu pa:ta: paa pa:la:eki pita: yeiya: laasa:eki yaapo halea: natena:ta: nikita: koto pa:ta: hamono pia:me. Koto dina:ta: mo paa wopupiki Koda:na: pi hol:make: alo hata: alota: Dota: ya pukipiki wekie. Ima: ipiki pa:ta: ta:na:ma: wopu homolome laa pi la:niaeya:me. ¹⁸Ota: nikana:ma: kone mo pi hol:make oli hepeni nanema: epea:eki opuma:me. Nikita: ipiki amele mo hande yako piki potena: haoma: dina: loa:me.

¹⁹Koto ekina: nikita: mo hande potopede haliwekima: walo haemeke pina: hone wopu tulaloma:me. Ikana:ma: make koto pi wopu opimika:na:ta: ota: epeke tupu: pilimikie. Pa ekipeke koto pita: hande lamepama: timba: leke ale pa:ta: paa peatia pua mo da ka:la:polo hata: da ka:la:paaso hombulanka:ma: ika: puki pa:ta: paa peaasa: nate opolo haena: mina:pa:laasa: tupu:e. ²⁰Titina: pita: dupama: hone u hapa:peke Ma:nda:ma: ipika: honema: kone mo Baibolo pa:ta: la: ula: pi ma:nda:na: teketa: pa na wala:peke ya:la:me. ²¹Pa ekipeke mo la: wieke pi ma:nda:ta: halina: hone pa:ta: na epeekepate mo haliwekita: Holi Sipitidima: handeteke hayekeeki oto pa:ta: hata: Koda:ma: haleeke tupu: walao haemekeme.

Yayapiki pi wala:la: haliweki

2 ¹Makeaaso potopede haliwekita: amba: hande haemeke wanda:hali tukiki pa:ta: opa:liaemeke tupu: kone yayapiki pi wala:la: haliwekita: iki tukiki pa:ta: make opa:lialeke. Koto haliwekima:ta: iki hoeyaapeke yayapiki mana: pimanu mea a:pa make mo hande iki ka:la:pa: tapaala: Tekehalu hoki walolo hata: ika: kone iki hoeyaasa: haumanu mea ipilimikie. ²Kutu pitolo kone wanda:hali wopuma:ta: ika: yaala:piki hoke haumanu tolu halimikie. Kutu piteleme ekima:ta: mandane wanda:halima:ta: mo ota: tikitiki piki pota:na:ta: pa hoke ^{hai} piki pimanu lalimikie. ³Do yayapiki pi wala:la: haliwekima:ta: pasa:tei pitolo hata: ika: alemanu muluekema: makeaaso la:la: tamenimanu la kiliike. Ameta: amba: kiake kone iki pi yokaalu pulu pa:la: halita: tikitiki yao hata: iki hoeyalo pa:la: halita: ^u na pa:ela:me.

⁴Koda:ma:ta: mo hoke hau pieke enisolo manuna: yenkita: pa na mina:pa:lae yekepate ikita: oni ti uleke pa:ta: hoto paeyao seni puma: tonkao timba: la:papeke pa:ta: haena: la:la:me. Koto pa:ta:ta: iki pi yokaalu pulu peleme nate yu wia haena: la:la:me. ⁵Koda:ma:ta: mo hande amba: kenkena: hoke yenkita: na mina:pa:lae yekepate ipiki hoki walemeke wanda:halita: ikali tala: ekima: mina: leekeme. Ipicana:ma: tamba: mieke wanda:halita: mo ota: ekina: pi walo hayeke hali Noa pita: mandane watake hata: wanda:hali pea tamba: miekeme.

⁶Koda:ma:ta: mo Sodomo Komoto daoni yaapo maleke lia ti ulekema: hoeyaeyeke ekita: ipiki hoki walo peleme wanda:hali pa:ta: pulu pa:la: tupu: waleekeme. ⁷Ipicana:ma:ta: Loda peteleekeme. Lodata: epeke hali hata: ipikita: mo pi yambelemeke wanda:halima: walemeke loke hoeyasa: haumanu handolo hata: ipika: weleke pukima: ka:nda:ma: homeekeme. ⁸Koto epeke halita: kutupiki wanda:hali anka:lopuna: hata: peliolo da kelepolo dupiki temokona: hau pimikieki handolo make opitolo hata: puki tandama: homolo tanda tieke mutia peekeme. ⁹Koto ekina: Koda:ma:ta: mo ipika: hau leke piteleme wanda:hali ika: ka:nda:ma: homelemeke pa:ta:la:la: ekita: hone ula:me. Kutupa make mo hoke wanda:halita: hoke yenki oto pa:ta: haena: laata: mo pi yokaalu pulu pa:la: nate yu wia haena: ala: ekita: hone ula:me. ¹⁰Ota: mo ika: ^{hai} piki lokena: na:na:ma: homa:la:eki pita: Koda:na: handeteke hala: ekita: pa pina:ma: hone u haleme wanda:hali pa:ta: loa:me.

Do yayapiekiki wala:la: haliwekima:ta: ma:nda: pa:ta: homu na piki ika: homeke hone u hata: oli manda hala: seliapo piki enisolo titita: na handomo tiao halememe. Kotoeki na pikita: pa iki kitao halememe. ¹¹Mo yayapiki pi waleleme haliweki bepolaake wele wopu piki enisolo haliwekima: koneta: Tekehalina: leke popelekena: Ikita: ka:ta:ta: pelemememe laa la la na pu halememe. ¹²Koto pa:la:pate do haliwekima:ta:

ika: lokema: kone iki handeteke haena: laa mo hona:māo lina:yeke mondu ula: tikene hala: yeti sayalema: handelememe. Ikana:ma:ta: iki hone wopu na wilimi pimanu kone la la pea hoeyao halememe. Ikita: mo tikene hala: yeti sayale pita:la: tupu: hoeyaalieke. ¹³ Kutupa ikana:ma: ma:nda: pa:ta: tanda piki haumanu peleme ekina: iki make koto tupu: kone tanda piki yenki kilieke.

Ika: ta:na:ma: homa:la: ekita: ika: lokena: na:na: pa:la:eki
 tumbaaluekema: mo paana: hata: yaala:ma: na homeke anemone hau pu halememe. Ika: yayapiki pota: manuna: ta:na:ma: homo hata: iki ame_{le} ne mandakena: apa:tao nailemeketa: iki tukiki pa:ta: hai peao hondo pilake nono pelememe. ¹⁴ Ikita: wanda:na: leke titolo hata: hoke hauta: ota: na pao halememe. Ikana:ma: mo damako piki wanda:halita: hona: pa:ta: mea teao halememe. Ika:ta: pasa:tei pita:la: hau puluekema: amba: moka:la handa wilimime. Ikita: Koda:na: mineke panka:la:eki oto pa:ta: hala:
 tapake au laa halememe. ¹⁵ Ikita: mo hande tikitiki piki pota: mina:pa:lao pota: pomu keaaso hata: mo hande Biona: eiyek Beilamema: ipika:
 pieke hoke hauna: mieke mani pa:ta: pukima: homeke tupu: koto awili teilememe. ¹⁶ Koto someta: ipika: hoke hau pa:ta: lu panda: puniaena: mo donkima: pi leekeme. Ipika: donkima:ta: wanda:halina: pi holā:makema:
 leke leekema: mo potopedena: you hoke haumanu piekeeki sa:sə: piekeme.

¹⁷ Do haliwekita: mo hande opa:la: ikali o ala: ekima: handelememe. Ikita: po tilipuma: kili mea baala: koama: handelememe. Koda:ma:ta: oni timba: la:papeke naku tieke pa:ta:ta: ika: da panda: amba: mea wiala:me. ¹⁸ Ikana:ma:ta: hakoko lia teke na wiki pimanu wepu halememe. Kutupa make mo hokeeki pa:ta: haleme wanda:halu paka:lao poluekema: kini piteleme wanda:halu tamuluekema:ta: ika: lokena: na:na:ma: homa:la: ekima: pu halememe. ¹⁹ Ikita: ika: lu wiala: hoke hoeyaasa: hauna: pa hameke e pokaasa: haliweki hata: kone mo wanda:halu pa:ta:ta: iki ka:la:paalumeke laa pi la: u halememe. Ma:nda: epi a:nda: ipika: pu hala: hauma: da panda: mina: lea:ka:na:ta: kota: koto someta: pa hameke e pokaasa: hali hala:me.

²⁰ Wanda:halu epi a:nda:ma: niki pa:ta:la:la: Tekehali Yesu Ketiso hone wita:la:eki pa:ta: yama: do kenkena: honkopu hake hoke ekimanu paka:lao kone handeeki manuma: da panda: paa mina: lemeka:na:ta: dupiki wanda:halita: amba: hande kini pea haeme tupu: dia:ya:la:pate ota: ankulake hokeeki pa:ta: halememe. ²¹ Mo hande yakopiki pi ula:eki iki pa:ta: haleekeki hone wia kone paa mina:pa:lao peleme ekima: mo ota: tikitiki piki ekina: pota: hone na wimika:na: yoluta: ota: epolo pia:me. ²² Ikina: pa mo wanda:halima: amba: hande lo haemeke pi ma:nda:ta: ota:ekie laa dupa wala:la:me.

Kikama:ta: ipika: amba: hande tolu wieke moku pa:ta:ta: paa la:ka:la pu hala:me

laa make paa pi ma:nda:ta:

Mo ikali peiyao ula: ma:na:ma:ta: mo kenke pa:ta: paa peke lulu pu hala:me laa lo halememe.

Tekehalina: ipula: ekina: pi la: ula:eki

3 ¹Yaka yankeeke tonuo. Dota: iki pa:ta: yaka yaapo peao tameiya: tapaasome. Do tameiya: yaapo telipuna: pa:ta:ta: ika: hone pa:ta: hakepiki honemanu mea tialuekema:yeke do haumanu paa hone u tiaasome. ²Yaka hone pa:la: ekita: mo yakopiki potopede haliwekima: amba: hande la kimi pimanu make hande Pa:ta:la:la: Tekehalina: pi wiekeeki ika: aposolo haliweki pa:ta: yama: iki kia:eki tonka:na: niminatiki piomena: loa:me.

³Titina: amba:la do hone wopu wia:peke. Mo hande paetolo nate manuna:ta: mandane kitao hala: wanda:hali ipilimikie. Koto wanda:hali ika: hau manuta: ika: hone pa:la: ekima: handeteke haena: lelimikie. Ikana:ma:ta: iki kitaaso hata: lota: pitolo alota: ⁴Ipikita: ipulueke pita: na la: wiekea. Ameta: ipikita: handoka:ta:pe. Niko: apa: amedata: amba: koto homelemepate pa mo ala:ta: ala:ta: paeyao: amba: mo hande kenke ya wepitolo wieke tupa: kone hande mande laa pa do ula:taa laa lelimikie. ⁵Ikana:ma:ta: Koda:ma: amba: kiake pi la: witolota: kenke ya yaapo wepiekeme la:la: ota: ekita: hoki walo halememe. Kenketa: ikali pa:ta: opa:liao ikalima:ta: kenke au laeyekeme. ⁶Kutupa make mo hande ikali tea: ekima:ta: hande amba: kenke hoeyaeyekeme. ⁷Koto tupa: Koda:ma: mo hande la: wieke homeke pima: kone ame do ula: kenke ya yaapota: ti ulekema: hoeyaena:yeke amu pea ula:me. Koda: matao haleme wanda:hali pi yokaalu pea hoeyaalo pa:la: nate yu wia haena: la:la:me.

⁸Koto pa:la:pate yaka yankeeke tonuo. Do alo pi homeke hone na yonka:lapa:peke. Koda:na: leke popelekena:ta: nate homeke pita: bapi hali tieke eleke eleke manuta: ata:ka: na pa:la:me. Ipiki pa:ta:ta: telipuna: mandake hau kone pa:la:me. ⁹Mandane wanda:halima: hone witolota: Tekehalita: ipika: pi la: ula:eki puluekema:ta: kesema: pu hala:me lo halememe. Kotoeki na piki ipikana:ma:ta: ikina: a:ta:ma: homolo yu wia hala:me. Pa ekiipeke ipikana:ma:ta: homeke a:nda: hoeyaapa:na:e laata: wanda:hali paeyao ika: hoke hau mina:pa:laena:e hone u hala:me.

¹⁰Koto pa:la:pate Tekehalina: Nateta: mo hande pake nala: hali ipula: tupa: ipilieke. Koto Natena:ta: oli yata: pututu piki e wi laa alupilieke. Oli yana: hala: ale manuta: tima: taa hoeyaota: do kenke make kenke pa:ta: ula: ale paeyao make taa alupaalieke. ¹¹⁻¹²Do ala:ta: ala:ta: paeyao dupa hoeyaalo pa:la:eki ya:leke loa:ma: ikita: ekipiki wanda:hali hapa:peke ya:la:pe. Ikana:ma:ta: Koda:na: Nate epolo pa:la: dita: honema: kimaaso hata: ai epena:e laa honkopu hao hapa:peke. Kutu pitolota: ika: haleme ekita: yako pina: laa Koda:na: hau leke pu hapa:peke ya:la:me.

Koto dina:ta: mo yata: ta:ta: pao hoeyao mo yana: hala: ale manuta: mo titipuma: taa o la: palieke. ¹³Pate Koda:ma: la: ula: tupu: mo hande tikitiki hau homeke ulu pa:la: panake kenke ya yaapo epena: yu wia haloma:me.

¹⁴Koto ekina: yaka yankeeke tonuo. Koto nate yu wia hata:ta: Koda:na: leke popelekena: hake pea eki a:nda: na piki wanda:halima: handaa Koda: yaapo puki lopa:niao haluekema: taapo hapa:peke. ¹⁵Nika: kame seliapo Poloma: Koda:ma: haleke epeke hone wita:la:eki miniki hata: iki pa:ta: tameiya: tapaaso leekeme. Koto tupu: mo nika: Tekehalina: a:ta:ma: homolo yu wia hala: ekita: iki da:ta:la:eki miomena: waleke wiaaso pita:la:me hone wopu u hapa:peke. ¹⁶Polo ipika: tameiya: paeyaona:ta: homeke pi ombu lo hala:me. Kutu pa:la:pate pi ula:eki matao hone eleke eleke u haleme wanda:halima:ta: ipika: tameiya:manu pa:ta: koto kone hone wia:peke na ya:la: mandane pi manuta: ata:ka: peao walo halememe. Mo mandane Baibolo pimanu pa:ta: pu haleme tupu: loa:me. Koto ekina:ta: ika: kone iki pa:ta: mo hoeyaasa:eki mea ipu halememe.

¹⁷Pate iki yaka yankeeke tonuo. Ikana:ma:ta: koto ekita: amba: hone wilimime. Koto ekina:ta: wopu handeteke hapa:peke. Pa ekipeke mo lo pi yambolo haleme wanda:halina: yayapikieki manuma: iki hatuku pua ika: epeke haleme alena: mea lopaama:na: loa:me. ¹⁸Kotoeki na pikita: nika: Pa:ta:la:la: Tekehali Yesu Ketisona: hone ula:eki make a:ta:ma: homolo tamba: mina:la:eki pa:ta: daeyatia pu hapa:peke. Ipiki pa:ta: paa pa:la:eki ame make wetepe nina: make wina:e. Kutu pina:e.

Dionima: titina: tapaeyeke wapee

Panake Pi

1¹Nikana:ma:ta: mo hande amba: kini pitolo hata: pa hao hao hala: da:ta:la: pina: pi kone iki pa:ta: laasoma:me. Nikana:ma: opoloma: make ota: nika: lekema: handoloma:me. Ota:e. Nika: lekema: handoloma: make nika: kikima: ota: wataaloma:me. ²Hande Da:ta:la: ekita: do kenkema: handolo poloma: tupa: peneme yamo epeeke handa nikana:ma: handoma:me. Kutupa koto mo Ateke yaapo hao hayeke niki pa:ta: peneme yaeya: Deto hala: ekina: pi iki pa:ta: la kitolome. ³Nikana:ma: handaa opoloma: ekita: iki paeyao pa:ta: make opuaasoma:me. Pa ekipeke nikana:ma: mo Ateke make ipika: Eiyeke Yesu Ketiso ame^{le} hone homeke uluma: ekita: iki ame^{le} mandakena: apa:tamena:yeke loma:me. ⁴Nikana:ma: doe ki laasoma: ekita: mo nika: ta:na: pa:la:eki ota: anekema: tumbulu baena:yeke pitoloma:me.

Koda:ta: paa^e

⁵Ameta: nikana:ma: mo Koda:na: Eiyeke pa:ta: yama: opoloma: ekimanu iki paeyao pa:ta: opuaaseme ekita: doe. Koda:ta: paa kone yaalo hata: ipiki pa:ta:ta: timba: la:la:eki ota: ma:nda: dia:me. ⁶Kota: koto ya:ka:na:ta: nikana:ma: alota: Ipi ki ame^{le} homeke hone uluma:me la alo hata: pa homeke dina: kone timba: ala:eki pa:ta: haoma:ka:na:ta: nikana:ma:ta: mo nika: pi aloma: ekita: makeaasa: hau pitoloma: make yayapikieki pitoloma:me. ⁷Pate mo ipikita: paa pa:la:eki pa:ta: hala: tupa: niki make mo paa pa:la:eki pa:ta: hao poluma:ka:na:ta: kota: nikita: mandakena: hone homeke u alualu poloma:me. Kutupa ipika: Eiyeke Yesuna: wema:ta: nika: hokeeki paeyao wamo peaasa:me.

⁸Nikana:ma: alo hata: Nikita: hokeeki na ula:me loma:ka:na:ta: kota: nikana:ma:ta: nika: kone makeaasoma:me. Kutupa niki pa:ta:ta: ota:eki na ula:me. ⁹Pate nikana:ma: nika: hoke haumanu Koda: pa:ta: kelepoma:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: ipika: pulueke laa la: ula:eki

pilieke. Kutupa ota: tikitiki pita:la: hau pitolo hata: nika: hoke haumanu paeyao paeyaasota: nika: hokeeki poloma:eki paeyao wamo pealieke. ¹⁰Kota: a:nda: nikana:ma: alo hata: Nikita: hoke hau na poloma:me la loma:ka:na:ta: nikana:ma: Koda:ta: yayapiki pi lo hala: hali au laasoma:me. Kutupa ipika: pita: niki pa:ta: na ula:me.

Ketisota: nika: tamba: mina:la: hali

2 ¹Yaka wekiwandiki ikana:ma: hokeeki na pulu peleme tupu: Ima: doeki iki pa:ta: laasome. Pate ma:nda: epima: hokeeki pia:ka:na:ta: kota: nika: hau peaaso hata: Apa: pa:ta: honke lawaasa: some ma:nda: hala:me. Ipirita: tikitiki piki some Yesu Ketiso hala:me. ²Kutupa Ketisota: nika: hoke hau paeyawala: ekina: tekee. Nika: hoke hau homeke dia:ya:la:pate pa paeyao sikina: hoke hau make loa:me.

³Kutupa nikana:ma: Koda:na: pi ula: ekimanu opua puma:ka:na:ta: kota: ipiki handoloma:me laa nika: hone uluma:me. ⁴Pate ma:nda:ma: alo hata: alota: Ima:ta: ipiki handolota alo kone ipika: pi ula: ekimanu na opua pia:ka:na:ta: kota: kutu pita:la: someta: yayapiki pi ala: some make mo ota: pi ala: ekita: ipiki pa:ta: na ula:me. ⁵Pate ma:nda: epima: Koda:na: pi opua pua:tiki pita:la: someta: kota: ipiki Koda: pa:ta: puki hala:la: ekita: ota: anekema: handaa ula:me. Nikita: Koda: amele ta:ma:ni poloma:me laa hone uluekema: pea:pekeeki dupa. ⁶Ma:nda: epima: Koda: yaapo ta:ma:ni pea halome lea:ka:na:ta: kota: ipikita: mo Yesu Ketisoma: pieke tupu: kone hao pelia:peke ya:la:me.

Panake pi ula:eki

⁷Yaka pukipiki yankeeke tonuo. Iki pa:ta: Ima: do laaso pi ula: ekita: panakeeki dia:me. Mo kini pitolo hata: hande amba: wia haeme pi ula:eki konee. Koto amba: pi ula: ekita: ika: amba: hande opeleme ekimanue. ⁸Koto pa:la:pate Ima: ame do laaso pi ula: ekita: panakeekie. Pa ekipike ipika: ota: ekita: Ketiso pa:ta: make iki pa:ta: make handoloma:me. Kota: mo timba: ala: ekita: amba: lombei pita:la:me. Kutupa mo ota: paa pa:la: ekita: amba: paa pita:la:me.

⁹Ma:nda: epima: ipikita: mo paa pa:la:eki pa:ta: halome alo kone ipika: kame honditi pia:ka:na:ta: kota: ipikita: ame do make timba: leke pa:ta: ha pelia hala:me. ¹⁰Pate manda: epima: ipika: kame pa:ta: pukima: homea:ka:na:ta: kota: ipikita: mo paa pa:la:eki pa:ta: hala:me. Koto ekina: ipiki pa:ta:ta: hoke hau pu tialo pa:la: ekita: ota: ma:nda: na ula:me. ¹¹Pate ma:nda: epima: ipika: yankeeke honditi pia:ka:na:ta: ipikita: timba: leke pa:ta: hala:me. Ipirita: koto pa:ta: pominolo hata: timba: la:la: ekima: leke holu peala: ekiyalo hata:ta: ipika: pula: pota:ta: hone na ula:me.

¹²Yaka wekiwandikio. Mo Ketisona: bikina: ika: hoke hauta: amba: paeyawala: ekina: Ima: iki pa:ta: do pi laasome. ¹³Yaka apa:titio. Iki pa:ta:

do pi laaso ekita: pa mo ota: titina: kini pea a:pa pa hao hala: someta: ikana:ma: hone wilimi ekina: loa:me. Panake haliweki iki pa:ta: do pi laasome. Paa ekiipeke ikana:ma:ta: mo Hoke Temoko bepolaleme ekina: loa:me.

¹⁴ Yaka wekiwandikio. Iki pa:ta: do pi laaso ekita: ikana:ma: Apa: Koda: handa hone wilimi ekina: loa:me. Yaka apa:titio. Iki pa:ta: do pi laaso ekita: pa mo ota: titina: kini pea a:pa paa hao hala: someta: ikana:ma: hone wilimi ekina: loa:me. Panake haliweki iki pa:ta: do pi laaso ekita: pa mo Koda:na: pi iki pa:ta: e pokolo haena: iki honkopu hasememe. Kutupa ikana:ma:ta: mo Hoke Temoko bepolaleme ekina: loa:me.

¹⁵ Do kenkena: hau o do kenkena: ula: alemanu pa:ta: pukima: na homa:peke. Ikana:ma: do kenkena: ula: alemanu pa:ta: pukima: homemeka:na:ta: kota: Koda: pa:ta: pukima: na homelememe. ¹⁶ Do kenkena: ula: ala:ta: ala:ta: paeyaota: pa mo lopa hala: lokena: hone pa:la: ekimanu make wanda:halina: lekema: handolo pukima: homa:la: hau make wanda:halima: ta:na:ma: homaa biki tieke wiaasa: alemanu make koto ale paeyao siki homeke a:nda: Apa: pa:ta: na a:pa:la:me. Koto hau paeyaona: teketa: do kenkena: ekie. ¹⁷ Kutupa do kenke make do kenkena: ula: wanda:halina: hone pa:la: alemanu paeyao make koto alemanu paeyao sikita: paeta:la:me. Pate ma:nda: epima: Koda:na: hone pa:la:eki peaasa: someta: hoto paeyao da:ta hao halieke.

Ketisona: a:nda: tunkiliki hali

¹⁸ Yaka wekiwandikio. Paetolo nateta: teke pa:ta:e. Mo Ketisona: a:nda: tunkiliki hali ipilieke laata: iki pa:ta: amba: ta opuaeya: handa:e. Koto ekina: ameta: mo Ketisona: a:nda: tunkiliki tapake wopu amba: opolo epelememe. Koto ekina: ameta: paetolo nateta: teke pa:ta: ya:ka:ta:me laa nika: hone uluma:me. ¹⁹ Koto wanda:halita: ota: nika: homhomeke hone wia mombololoma:eki tukiki pa:ta: epea:pate pa na apa:taememe. Koto ekina: ikana:ma: niki mina:pa:lalememe. Iki a:nda: nika: mombololoma:eki pa:ta: apa:taemekena: yoluta: kota: niki ame^{le} mandakena: halo pimime. Pate ika: pa mina:pa:laemeketa: ota: ma:nda: hondo niki ame^{le} na apa:talemeeki peneme yaasememe.

²⁰ Kutu pimipate pa ya wekiwandikio. Ikit: mo hande Ketisoma: kua:neala: Holi Sipitidi amba: koto miniki halememe. Koto ekina: iki paeyaoma:ta: mo ota: ekita: hone wilimime. ²¹ Ima: iki pa:ta: tameiya: laaso ekita: pa ikana:ma: mo ota:eki hone na wilimiki yeke dia:ya:la:pate pa mo hone wilimiki handa pueme. Kutupa make mo yayapikieki ma:nda:ta: mo ota:eki pa:ta: na ipula:me laata: hone ika: wilimiki pua:me.

²² Koto ekina: mo yayapiki pi ala: someta: epi ya:ka:ta:pe. Pa ma:nda: epima: Yesuta: mo Ketiso dia:me ala: some lataa. Dupiki someta: Ketisona: a:nda: tunkiliki somee. Ipirakana:ma:ta: Ateke make Eiyeke make hoki

wala:la:me. ²³Ma:nda: epima: a:nda: mo Eiyeke hoki walea:ka:na:ta: kota: Ateke make hoki wala:la:me. Ma:nda: epima: Eiyeke a:nda: pukima: homea:ka:na:ta: kota: Ateke make pukima: homa:la:me.

²⁴Koto ekina: hone wopu witolo hata: mo hande titina: kini pitolo hata: opimi pi ika: puki pa:ta: mondu hapa:peke. Ikana:ma: a:nda: koto opimi pi pa u haemeka:na:ta: kota: ikita: mo Eiyeke pita: ipika: Ateke yaapo amele hoto paeyao ta:ma:ni pea halimikie. ²⁵Kotota: mo hande Ketisoma: niki pa:ta: kulueke laa pi la: wia: ekita: Da:ta:la:eki lataa.

²⁶Ima:ta: do laaso ekita: mo iki makealuekema: taapeleme wanda:halina:eki iki pa:ta: do laaso handa:e. ²⁷Koto pa:la:pate iki pa:ta:ta: Ketisoma: ipika: Sipitidi amba: ka:la:me. Koto ekina: ipika: Sipitidi iki pa:ta: a:nda: pita: pelia haena:ta: iki wala:peke some ma:nda:ta: weiya:peke na ya:la:me. Pa ekipeke mo Sipitidima:ta: iki pa:ta: hau paeyao walieke. Kutupa ipikana:ma: wala:la: ekita: yayapikieki dia:ya:la:pate ota:ekie. Koto ekina: kota: mo Sipitidima: wala:la:eki opua pitolo hata: make Ketiso pa:ta: ta:ma:ni pu pelia hapeke ya:la:me.

²⁸Ota:e. Yaka wekiwandikio. Ipiki yaapo ta:ma:ni pea hapee. Pa ekipeke ipiki opolo epea:ka:na:ta: nikita: honkopu haasa: ekima: tumbulu pa:la: tupu: loa:me. Kutupa koto mo ipilia: natena:ta: ipiki handolo hata: yaala:ma: na homolo polome tupu: loa:me. ²⁹Ketisota: tikitiki pa:la:me laata: ika: hone wilimime. Kota: ma:nda: epi ameda tikitiki piki hau pu haya:ka:na:ta: Koda:na: wekiwandikie laata: ika: hone witolo pelememe.

Koda:na: wekiwandiki

3 ¹Mo Apa:ma: niki pa:ta: pukima: homa:la:eki tieke handa:pe. Ipika: pukima: homa:la: ekita: ota: tieke aneke yalo hata:ta: nikita: Koda:na: wekiwandiki lelememe. Kota: koto ekina: nikita: ota: ipika: wekiwandikie. Doeki tekena:ta: do kenke wanda:halima:ta: Koda: na handelememeki yalo niki make na handelememe. ²Ota: yaka ta:ma:ni sunuo. Nikita: ameta: Koda:na: wekiwandiki ya:la:pate pa mo wetepena: halo polome ekita: ai na peneme yaala:me. Koto pa:la:pate mo Ketiso opolo ipilia: dina:ta: nikita: ipikima: kone handulumeke. Pa ekipeke ipikita: ota: ipika: hala:eki nika: lekema: handolo polome ekina: loa:me. ³Pea: epima: Ketiso pa:ta: dupiki hone puao haya:ka:na:ta: kota: koto somema: mo Ketisota: ala:ta: ma:nda: na talolo hata: pa yako peaa hala: tupu: ipiki make hai peaama:na: pa yako peatiki pu hala:me.

⁴Ma:nda: epita: hoke hau pia:ka:na:ta: Koda:na: pi ula:eki yamba:la:la:me. Pa ekipeke hoke hauta: Koda:na: pi ula:eki yamba:la:la:ekie. ⁵Ketiso opolo epeeke ekita: nika: hoke hau mea bawaluekema: a:pa:la:me. Kutupa ipiki pa:ta:ta: hokeeki ma:nda: na ula:me laa hone wilimime. ⁶Koto ekina: ma:nda: epi Ketiso yaapo hone homeke wia ta:ma:ni pu haya:ka:na:ta: kota: koto someta: hoke hau pa na pu hala:me.

Pate ma:nda: epita: hoke hau pa putia pea:ka:na:ta: kota: koto someta:
Ketiso ota: na handa:la: make hone na ula:me.

⁷Yaka wekiwandikio. Ma:nda:ma: iki na makeaena: lapa:peke. Ma:nda:
epima: ota: hau pia:ka:na:ta: kota: koto someta: mo Ketiso pa:la: tupu:
tikitiki piki some hala:me. ⁸Pate ma:nda: epima: hoke hau pa putia
pea:ka:na:ta: koto someta: mo Hoke Temokona:eki hala:me. Pa ekipeke
mo Hoke Temokoma:ta: kini pitolo kone hoke hau pa:leke loa:me. Mo
Koda:na: Eiyeke opolo a:pa:la: ekita: ota: doeki tekena: pa:la:me. Mo Hoke
Temokoma: pa:la:eki hoeyaaluekema: pa:la:me.

⁹Ma:nda: epita: Koda:na: eiyeke haya:ka:na:ta: kota: hoke hau pa na
putia pu hala:me. Pa ekipeke Koda:na: da:ta:la:eki kone ipiki pa:ta:
pila:me. Kutupa Koda:ta: ipika: Apa: yaalo ipikana:ma: hoke hau pa
putia pua:peke na ya:la:me. ¹⁰Mo Koda:na: wekiwandiki pita: mo Hoke
Temokona: wekiwandiki yaapo ataka: tieke pa:la: ekita: dupae. Ma:nda:
epima: mo ota: hau na pu o ipika: yankeke pukima: na homo pia:ka:na:ta:
ipikita: Koda:na: weki na hala:me.

Pukima: homa: alualu pita:la:eki

¹¹Ikana:ma: mo hande kini pitolo hata: titina: opimi pita: doe.
Nikana:ma:ta: ma:nda: ma:nda: pa:ta: pukima: homa: alualu pu hapa:peke
ya:la:me. ¹²Nikita: mo hande Keinima: na hando hapa:peke ya:la:me.
Ipikita: mo Hoke Temokona:eki hata: ipika: hameke Eipolo kone lu
homaeyekeme. Pa ekipeke lu homaeyekepe. Do ekina:yeke loa:me. Mo
ipika: pieke hau manuta: tikitiki na pitolo haena: ipika: hamekena: hau
manuta: tikitiki pikieki yaalo piekeme.

¹³Koto ekina: yaka kame tonuo. Do kenke wanda:halima: iki honditi
pia:ka:na:ta: na penkilipatia pomia:pa:peke. ¹⁴Mo homa:la:eki mina:pa:lao
da:ta:la:eki pa:ta: epoloma: ekita: nika: hone uluma:me. Koto mo
nikana:ma: nika: kametonu pa:ta: pukima: homo haloma: ekita: hone
ulume laa loa:me. Ma:nda: epima: pukima: na homea:ka:na:ta: ipikita: mo
homa:la: ekina: honkopu oto pa:ta: paa hala:me. ¹⁵Ma:nda: epima: ipika:
hameke honditi pia:ka:na:ta: kota: koto someta: hali lu homaasa: somee.
Kutupa ika: hone wilimima: mo hali lu homaasa: someta: da:ta:la:eki ipiki
pa:ta: na ula:me.

¹⁶Nikana:ma: mo pukima: homa:la: ekita: dupa ya:ka:ta:me laa hone
witoloma: ekina: teketa: Ketisoma:ta: nika: anketekete mea ipika: da:ta:la:
ekita: halea:me. Koto ekina:ta: nikana:ma: make nika: da:ta:la: ekima:ta:
nika: kametonu tamba: muluekema: pa hala:peke ya:la:me. ¹⁷Mo hamoko
halima: ipika: hameke ala:ta: ma:nda: dia: ya:la:eki handolo hata: kone
hameke pa:ta: ipika: puki na halea:ka:na:ta: pa ekieki pea ipikana:ma:
Koda: pa:ta: pukima: homolome laa leliepe. ¹⁸Yaka wekiwandikio. Nika:
pukima: homoloma: ekita: kakema: homeke o pima: homeke lapeke na

ya:la:me. Dia:me. Koto pukima: homa:la: ekima:ta: pa mo ota:eki peneme yaena: nika: kikima: pitolo hata: homekee.¹⁹ Kota: kutu pita:la: ekima:ta: mo ota:eki pa:ta: tunaaloma:me laa hone ulumeke. Kutupa dupita:la: ekima:ta: nikana:ma: Koda:na: leke popelekena: puki hana: nokopoloma: ekie.²⁰ Pate nika: hone tekema: alo hata: nikita: hoke hau poloma:me lea:ka:na:ta: kota: nika: hone uluma:ekita: dupa. Koda:ta: nika: hone paeyaona: aneke hali yaalo ipikana:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao hone ula:me.

²¹ Koto ekina: yaka pukipiki ta:ma:ni sunuo. Nika: honema: a:nda: niki hoke hau na poloma:me lea:ka:na:ta: kota: nikita: Koda:na: leke popelekena: puki hana: nokopoloma:me.²² Nikana:ma:ta: ipika: pi ula: ekimanu opua pitolo make ipiki ta:na: homa: tiaasa: haumanu pua halomeketa: kota: nikana:ma: ipiki pa:ta: honke la:la: alemanu mu haloma:me.²³ Kutupa ipikana:ma: mo niki pa:ta: pipee ala: ekita: dupa. Nikana:ma: ipika: Eiyeke Yesu Ketiso pa:ta: hone tulao hata: make pa mo hande Yesuma: leeke tupu: kone niki amele pukima: homa: alualu pu hapa:peke.²⁴ Ma:nda: epima: Koda:na: pi ula: ekimanu opua pia:ka:na:ta: ipikita: Koda: yaapo tunao hala: make Koda:ta: ipiki yaapo tunao hala:me. Kutupa mo Koda:ma: niki pa:ta: Sipitidi ka:leketa: kota: Koda:ta: niki amele tunao hala:me hone uluma:me.

Mo ota: Sipitidi pita: yayapiki sipitidimanu

4 ¹ Yaka pukipiki ta:ma:ni sunuo. Mo Koda:na: Sipitidi moloma:me aleme wanda:hali paeyao pa:ta: hone na tulaake pa ika: ekita: Koda: pa:ta: yama: a:pa:la:pe laa amba:la handaa handa:pa:peke. Pa ekipeke mo makeaaso potopede hali paeyaota: mo kenke honiki paeyao pa:ta: pelemeke loa:me. ²Dota: ota: Koda:na: Sipitidi ya:ka:ta:me laa handa: ulu peleme tupu:ta: dupae. Ma:nda: epima: a:nda: Yesu Ketisota: do kenke pa:ta: ota: hali a:pa hayekeme laa lea:ka:na:ta: kota: ipikita: mo Koda: pa:ta: yama: ipula: Sipitidi pila:mee. ³Pate ma:nda: epima: Yesuta: kotoeki na pa:la:me lea:ka:na:ta: kota: koto someta: mo Koda: pa:ta: yama: ipula: Sipitidi na pila:me. Koto some pa:ta: pila: sipitidita: mo Ketisona: a:nda: tunkiliki some pa:ta: yama: a:pa:la:me. Koto ekita: ipiliekee laata: ika: amba: koto opimitaa. Kutupa ameta: do kenkena: amba: koto a:pa:la:taa.

⁴ Pate yaka wekiwandikio. Ikit: Koda:na: ekie. Kutupa mo makeaaso potopede manuta: amba: bepolalememe. Pa ekipeke mo iki pa:ta: pila: Sipitidita: do kenkena: wanda:hali tukiki pa:ta: pila: sipitidi tupu: dia:me. Iki pa:ta: pila: Sipitidita: wele wopu pikiiki pileke loa:me. ⁵Hande makeaasa: potopede manuma:ta: do kenkena: hau manuna: pi hotu halememe. Koto ekina: mo kenke hauna: tapakema:ta: do kenke hauna: tapake haleme ekiyalo koto pi opu halememe. ⁶Koto pa:la:pate nikita: Koda:na:eki haloma:me. Kutupa Koda: pa:ta: hone ula: tapakema:ta: nika: pi opu halememe. Pate Koda: pa:ta: hone na ula: tapakema:ta: nika: pi na

opilimikie. Kota: koto hau manuma:ta: mo ota: ekina: Sipitidi ya:ka:ta:me laa make mo yayapiki ekina: sipitidi ya:ka:ta:me laa make nikana:ma: ana:na: tekili pea handa: u hapa:peke ya:la:me.

Koda:ta: pukima: homa:la:eki

⁷Yaka ta:ma:ni tonuo. Nikana:ma:ta: ma:nda: ma:nda: pa:ta: pukima: homa: alualu pu hamana:e. Pa ekipeke mo pukima: homa:la: hauna: teketa: Koda:e. Ma:nda: epima: pukima: homea:ka:na:ta: ipikita: Koda:na: ekiye hala: make Koda: handa:la:me. ⁸Ma:nda: epima: pukima: na homo haya:ka:na:ta: ipikita: Koda: na handa:la:me. Pa ekipeke Koda:ta: pukima: homa:la:ekie. ⁹Kutupa Koda:ma: ipika: Weki homeke do kenkena: tapaala: ekima:ta: ipika: pukima: homa:la:eki peneme yaala:me. Nikana:ma: mo weki pa:ta: yama: da:ta:la:eki miomonu yeke pa:la:mee. ¹⁰Pukima: homa:la: ekita: dupae. Nikana:ma: Koda: pa:ta: pukima: homomeke handa dia:ya:la:pate pa ipikana:ma: niki pa:ta: pukima: homolo hata: ipika: weki tapaala: ekima:ta: nika: hoke hau paeyao paeyawala:me.

¹¹Yaka ta:ma:ni tonuo. Koda:ma: nikita: koto tupa: pukima: homo haya:ka:na:ta: kota: nikana:ma: make ma:nda: ma:nda: pa:ta: pukima: homa: alualu pu hapa:peke aleo. ¹²Homekesiki ma:nda:ma: Koda: na handa:la:pate pa nikana:ma: a:nda: ma:nda: ma:nda: pa:ta: pukima: homa: alualu pu homoma:ka:na:ta: kota: Koda:ta: niki ame_{le} ta:ma:ni pea hata: ipika: pukima: homa:la: ekita: niki pa:ta: tikitiki yao pitaala:me.

¹³Nikita: Koda: ame_{le} ta:ma:ni pea haloma: make ipikita: niki ame_{le} ta:ma:ni pea hala: ekita: nikana:ma: hone uluma:me. Pa ekipeke ipikana:ma:ta: niki pa:ta: ipika: Sipitidi ka:la:mee. ¹⁴Kutupa nikana:ma: handoloma: ekita: pa mo Atekema: ipika: Eiyeketa: do kenke wanda:halina: pa:ta:la:la: some tapaala:me laa ma:nda: ma:nda: pa:ta: la hala:tiki pu haloma:me. ¹⁵Ma:nda: epima: Yesuta: Koda:na: Eiyeket lea:ka:na:ta: kota: koto someta: Koda: yaapo ta:ma:ni pea hala: make Koda:ta: ipiki yaapo ta:ma:ni pea hala:me. ¹⁶Kutupa mo Koda:ma: niki pa:ta: pukima: homa:la: ekita: nikana:ma: hone witolo hata: hone tulaalomama:me.

Koda:ta: pukima: homa:la:ekie. Koto ekina: ma:nda: epita: pukima: homa:la:eki pa:ta: haya:ka:na:ta: kota: ipikita: Koda: yaapo ta:ma:ni pea hala:me. Kutupa Koda:ta: ipiki yaapo ta:ma:ni pea hala:me. ¹⁷Nikana:ma: mo Pi Yokaalu Pilie Natena:ta: pa honkopu hao halo poluekema: yeketa: mo pukima: homa:la: ekita: niki pa:ta: ankulao pitaala:me. Kutupa nikana:ma: miniki halumekee. Pa ekipeke nika: do kenkena: hao peoloma: ekita: mo Ketisona: ekima: kone handa:leke loa:me. ¹⁸Pukima: homa:la:eki pa:ta:pa: pa:la:eki na ula:me. Ota: tikitiki piki pukima: homa:la: ekima:ta: mo paala: pa:la:eki pendulu baasa:me. Koto ekina: ma:nda: epi paala:ma: homea:ka:na:ta: mo pukima: homa:la: ekita: ipiki pa:ta:

tikitiki yao na pitaala:me. Pa ekipeke paala: pa:la: ekita: mo hoke yenki pa:ta: apa:taleke loa:me. ¹⁹Koda:ma:ta: niki amba:la pukima: homeeke handaa nikana:ma: make pukima: homo haloma:me. ²⁰Kota: ma:nda: epima: Koda: pa:ta: pukima: homolome alo hata: kone ipika: kame honditi pia:ka:na:ta: kota: ipikita: yayapiki pi ala: somee. Pa ekipeke mo ipika: lekema: handa:la: kameta: pukima: na homolo haya:ka:na:ta: kota: mo ipika: lekema: na handa:la: Koda: pa:ta: make pukima: homa:peke na ya:la:me. ²¹Mo hande Ketisoma: niki pa:ta: ka:la: pi ula: ekita: dupae. Ma:nda: epima: Koda: pa:ta: pukima: homea:ka:na:ta: kota: ipikita: mo ipika: kame pa:ta: make pukima: homa:peke ya:la:me la la:la:me.

Kenke hau bepolaloma:eki

5 ¹Ma:nda: epima: Yesuta: Ketisoe laa hone tulaeya:ka:na:ta: ipikita: Koda:na: ekiye hala:me. Kutupa ma:nda: epima: atek pa:ta: pukima: homea:ka:na:ta: kota: ipika: ekiye make pukima: homa:la:me. ²Nikana:ma: Koda: pa:ta: pukima: homolo make ipika: pi ula: ekimanu opua pu haloma: ekita: kota: kotota: ipika: wekiwandiki make pukima: homoloma:me laa pa handoloma:me. ³Nika: Koda: pa:ta: pukima: homoloma: ekima:ta: kota: ipika: pi ula:eki opua pitoloma:eki konee. Kutupa ipika: mana: pi manuma:ta: niki ka:nda: na peaasa:me. ⁴Paa ekipeke Koda:na: wekiwandiki paeyaoma:ta: do kenke hauta: ota: ana:na: bepolapeke ya:la:me. Kutupa nika: hone tulaaloma: ekima:ta: do kenkena: hau bepolatia pu haloma:me. ⁵Kota: epima: do kenkena: hau bepolaaapeke ya:la:pe. Mo Yesuta: Koda:na: Eiykee laa hone tulaasa: somema: homekee.

Yesu Ketisona: wekitisimanu

⁶Yesu Ketisota: mo ikalima: bapitaisi pita:la: hauna: make ipika: we holo pieke hauna: make epeekeme. Ipiita: mo ikalina: hau homekena: na epeekepate pa mo ikali pita: we yaapo telipuna:na: epeekeme. Kutupa mo Sipitidima: kone peneme yaasota: do hauta: ota:ekie laa ala:me. Pa ekipeke mo Sipitidita: ota: ekie. ⁷Do ekina: wekitisi haasa:eki manuta: tepoe. ⁸Mo Sipitidi make mo ikali make mo we make koto hau tepoma:ta: homeke peneme yaasa: pi kone alememe. ⁹Nikana:ma:ta: do kenke halina: peneme yao ala: pi hone tulao haloma:pate pa Koda:na: peneme yaasa: pita: ota: honkopu wotu hala:me. Kutupa ipika: peneme yaasa: pita: ipika: Eiyekena: alo hata: la:la:me. ¹⁰Koto ekina: ma:nda: epima: mo Koda:na: Eiykee pa:ta: hone tulaeya:ka:na:ta: kota: koto mo Eiyekena: alo hata: peneme yaasa: pita: ipika: puki pa:ta: ula:me. Pate ma:nda: epima: a:nda: Koda:ma: leeke ekimanu pa:ta: hone na tulaeya:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: Koda:ta: yayapiki pi ala: somee ala:me. Pa ekipeke koto somema:ta: mo Koda:ma: ipika: Eiyekena: alo hata: la:la:eki hone na tulaala:me

loa:me. ¹¹Mo peneme yao ala: pita: doe. Koda:ma:ta: niki pa:ta: da:taa hao hala:eki ka:la:me. Kutupa do da:ta:la: ekina: teketa: ipika: Eiyekee. ¹²Ma:nda: epima: mo Eiyeke mə:na:la: someta: kota: mo da:ta:la:eki u hala:pate pa mo Koda:na: Eiyeke na mə:na:la: some ipikita: da:ta:la:eki na wia hala:me.

Da:taa hao hala:eki

¹³Ima: iki pa:ta: do laaso ekita: mo da:ta:la:eki ikana:ma: amba: melememe laa hone uemena:yeke pitolome. Koto mo Koda:na: Eiyeke pa:ta: hone tulaaseme wanda:hali iki pa:ta: loa:me ¹⁴Nikita: Koda:na: leke popelekena: honkopu moloma:me. Pa ekipeke mo nikana:ma: ipika: hone pa:la: ekina: ala:ta: ma:nda: honke loma:ka:na:ta: ota: opita:la:me laa nika: hone uluma:me. ¹⁵Nikana:ma: ipiki pa:ta: honke la:tiki pu haloma:eki manuta: ota: opu hala:me hone ula:me. Kutupa koto ekita: ota: ekie laa hone uma:ka:na:ta: kota: ipiki pa:ta: alemanu honke la:tiki pitolo hata: ku hala:me hone uluma:me.

¹⁶Iki aməle homekema: ipika: hamekema: mo homena: na la:la: hoke hau ma:nda: pita:la:eki handea:ka:na:ta: kota: mo somena:eki Koda: pa:ta: yeni peaapeke ya:la:me. Kutupa Koda:ma: ipiki da:taena: lelieke. Koto hauta: pa mo homena: lapeke na ya:la: hoke hau pu haleme wanda:hali pa:ta: loa:me. Pate mo homa:la:eki pa:ta: hatuku polo pa:la: hoke hauta: ta:ta: ma:nda:e. Koto hauna: Ima:ta: Koda: pa:ta: yeni pea:peke laa na loa:me. ¹⁷Tikitiki na piki hau pita:la:eki paeyaota: hoke haue. Pate mo homa:la:eki pa:ta: na hatuku pula: hoke hau make ula:me.

¹⁸Nikana:ma: mo Koda:na: weki wandikima:ta: hoke hau pa na pitolo ombu hala:me laa hone uluma:me. Pa ekipeke mo Koda:na: Eiyekema: iki handeteke hala:me ekita: mo Hoke Temokoma: iki hoeyaapeke na ya:la:me. ¹⁹Do kenketa: mo Hoke Temokoma: kilu tombua hala:pate pa nikita: Koda:na:eki haloma:me laa hone uluma:me.

²⁰Nika: hone uluma: ekita: mo Koda:na: Eiyeketa: niki hone lenkipa wita:la:eki kulu a:pa:la:me. Pa ekipeke nikana:ma: mo ota: Koda: hone ulu poloma: tupa: pa:la:me. Ipiki aməle hone homeke witolo hata: pa ipika: Eiyeke Yesu Ketiso kone hone homeke wia haloma:me. Ipikita: mo ota: Koda:e. Kutupa ipikita: deto hala: ekina: tekee. ²¹Yaka wekiwandikio. Mo yayapiki koda:manu teke pa:ta: na hapa:peke.

Dionima: yaapo peao tapaeyeke wapee

¹Ita: you halima: mo hande yaka pukima: homolo ankula: ankula: pa:ta: do tameiya: tapaasome. Ima: homeke dia:ya:la:pate mo hande ota:eki hone ula: wanda:halima: make iki pukima: homelememe. ²Pa ekipeke mo hande ota: ekita: niki pa:ta: u pelia hala: ekina: wetepe nina: make niki amele pa u halieke.

³Nika: Apa: Koda: make mo Apa:na: Eiyeke Yesu Ketiso ipiliki telipuna:ma: a:ta:ma: homolo tamba: mina:la:eki make pa hameke a:ta:ma: homa:la:eki make puki lopa:niaasa:eki make niki pa:ta: ota:eki pita: pukima: homa:la:eki yaapo pa:ta: yama: kina:e.

Ota:eki pita: pukima: homa:la:eki

⁴Naka: mandane weki wandikita: mo hande Apa:ma: niki pa:ta: ota: pia:pa:peke la:la: tupu: ota:eki pa:ta: halemeeki handa: u hao Ita: ta:na: tiekema: homoa:me. ⁵Koto ekina: mo wanda:o niki paeyaoma: pukima: homa: alu alu pumana:e laa alome. Do wape laaso hata: neke pa:ta: alo pita: panake pi ula:eki dia:ya:la:pate hande amba: titina: kini pitolo hata: wia haloma: pi ula:eki konee. ⁶Do Ima: alo pukima: homa:la: ekina: teketa: nikana:ma: ota: Koda:na: pi ula:eki oto pa:ta: ota: hamana:e laa loa:me. Mo hande titina: pi ula:eki opeleme ekita: ikana:ma: mo pukima: homa:la:eki pa:ta: ota: hapa:peke la:la:eki opelememe.

⁷Mo Yesu Ketisota: ota: kenke hali epeekeme laa hone na wilimi makeaaso hali wopu do kenke honiki honiki pominelememe. Kutupiki some a:nda:ta: makeaaso hali make Ketisona: a:nda: tunkuliki halie.

⁸Koto ekina: leke leke lo hapa:peke. Pa ekipeke mo hande mulueke laa e pokeleme ekita: ma:nda: na alupaake pa ana:na: kone miomena: yeke loa:me.

⁹Ma:nda: epima: Ketisoma: waleekeeki pa:ta: na hake pa ankulao mo pate leke pea:ka:na:ta: kota: Koda:ta: koto some yaapo na hala:me. Pate epima: mo wala:la:eki pa:ta: haya:ka:na:ta: kota: Koda: A:taala:ta: koto some pa:ta: halepeme. ¹⁰Koto ekina:ta: ma:nda: epima: dupiki wala:la:eki

na mea epea:ka:na:ta: koto someta: ika: da pa:ta:manu na handa:
 mea:pa:peke. Kutupa ipiki pa:ta:ta: Puki lopa:niaasa:eki neke pa:ta: wina:e
 pi na lapa:peke. ¹¹Pa eki peke ma:nda: epima: koto some pa:ta: Puki
 lopa:niaasa:eki neke pa:ta: wina:e lea:ka:na:ta: kota: koto some ipikita: mo
 halima: pu hala: hoke hau manuna: yankee hala:me.

Paeyaaso pimanu

¹²Ima:ta: iki pa:ta: la kia:peke pita: wopu ula:pate mo wape laapeke
 tameiya: pita: wape laasa: tanu yaapota: paaso hata: yaka honema:ta: I
 a:pa iki ame^{le} pita: pimanu lomana:e. Pa eki peke niki paeyao ta:na: tieke
 pulu pa:la: tupa: loa:me.

¹³Kutupa naka: asina: weki wandikima:ta: ika: a:talo pimanu
 tapaasememe.

Dionima: tepo peao tapaeyeke wapee

¹Ita: you halima: mo yaka pukima: homolo yankeeke Kaiasi pa:ta: do tameiya: tapaasome.

²Yaka yankeekeo. Ima: neke yeni peaaso ekita: mo naka: pitele haumanu paeyao epeke tupa: puelena: make naka: loke pa:ta: yeni ma:nda: na hake honkopu hao halena: loa:me. Hande naka: temoko epeke tupa: hala: ekita: Ima: amba: hone witolo loa:me. ³Mo mandane Ketiso kamemanu opolo a:pa nakana:ma: mo ota:eki pa:ta: ki hone na wiki pa putia pulieki a:pa lemeke handaa Ita: ta:na: tiekema: homoa:me. ⁴Naka: hoto paeyao mo hande ota:eki pa:ta: hao hale tupa: loa:me. Yaka weki wandikita: mo ota:eki pa:ta: halemeeki opitoloeki homekema: Ita: ta:na: wopu peaasa:me.

Kaiasi yeiya: laasa:eki

⁵Yaka yankeekeo. Nakana:ma:ta: mo naka: Ketiso tapake pa:ta: kima: na homeke tamba: mu hale tupa: kone mo neke na handeke Ketiso tapake pa:ta: make homeke tupa: kone tamba: mu haleme. ⁶Koto wanda:halima:ta: do haleme siosi tapake pa:ta: naka: pukima: homeleeki a:pa la halememe. Koto wanda:hali ika: pota: pulimi ale pa:ta: Koda: ta:na:ma: homaalo peleme tamba: mea:peke laa honke alome. ⁷Pa ekipeke ikana:ma:ta: mo hone na tulaaleme wanda:halina: tamba: mina:la: ekita: kiaaso hata: Ketisona: e pokaaluekema: ika: kone kini pimime. ⁸Koto ekina:ta: niki Ketiso wanda:halima:ta: dupiki wanda:hali tamba: mumana:e. Pa ekipeke ika: mo ota: ekina: e pokelemeeki telipumana: loa:me.

Daeoda:ta:pisi pita: Dimiditiasi yaapo

⁹Ima:ta: mo siosi wanda:hali pa:ta: doka:tiki tameiya: siki tapaowa:pate mo siosina: handeteke hala: hali haluekee hone wieke hali Daeoda:ta:pisima:ta: Ima: alo pi ma:nda: ota: na opu hala:me. ¹⁰I epoa:ka:na:ta: kota: Ima:ta: ipika: pa:la: haumanu paeyao lo kelalueke. Ipikana:ma: niki pa:ta: keke pi la:la: ekimanu make mo ipika: yayapiki

pimanu lo hala:eki paeyao tonka:na: loa:me. Do hande haumanu homeke ana:e hone na u hala:pate ipikana:ma:ta: mo kimisu ipilimi Ketiso kamemamu epemeka:na:ta: na handa: milieke. Kutupa handa: muluekema: taapo haleme wanda:hali make sa:sa: pea mo yeni da mina:pa:lao hama pena: lena: loluekema: taapo hala:me.

¹¹ Yaka yankeekeo. Mo hokeeki na moka:la handeketa: mo epekeeki homeke moka:la handa:peke. Ma:nda: epima: epekeeki pia:ka:na:ta: ipikita: Koda:na: ekie. Ma:nda: epima: hokeeki pia:ka:na:ta: ipikita: Koda:na handeke some hala:me.

¹² Paeyaoma:ta: Dimiditiasita: a:pa:la:me lo halememe. Ipikita: Koda:na: ota: pima: kone a:pa:la:me lo hala:me. Kutupa nikana:ma: make homeke pi kone lo haloma:me. Kutupa nakana:ma:ta: nikana:ma: aloma: ekita: ota: ekie hone wilime.

Paeyaaso pimanu

¹³ Ima:ta: neke pa:ta: la kia:peke pita: wopu ula:pate mo wape laasa: tanuma: laapeketa: I ki pa:la:me. ¹⁴ Yaka honema:ta: neke koto kone handolo ipulu hata: pimanu lopana:e.

¹⁵ Puki lopa:niaasa:eki neke pa:ta: wina:e. Naka: yankeeke tonu paeyaoma: a:talo lo tapaasememe. Nika: yankeeke tonu pa:ta: a:talo lawaapekee.

Diudima: tapaeyeke wapee

¹Ita: Diudi Dia:mesina: hameke hande Yesu Ketisona: e pokaaso halima: loa:me. Ima: do tamelya:ta: mo hande Koda:na: wi la:la:eki opeleme wanda:hali iki pa:ta: tapaasome. Dota: mo hande Apa: Koda:na: pukima: homa:la:eki oto pa:ta: haleme make Yesu Ketisona: handeteke hala:eki pa:ta: haleme wanda:hali iki pa:ta: loa:me. ²A:ta:ma: homa:la:eki make puki lopa:niaasa:eki make pukima: homa:la:eki manuma: make tumba ankou ala: ekita: ika:eki ya:na:e.

Yayapiki pi wala:la: haliweki

³Yaka yankeeke tonuo. Ima:ta: mo hande Koda:na: pa:ta:la:la:eki mu haloma: ekina: iki pa:ta: tameiya: tapaaluekema: taapo:a:me. Pate Koda:ma: hoto homeke mo hone tulaasa: ekita: ipika: maleke lila: wanda:hali pa:ta: handeteke haena: haleekeeki ma:nda:ma: hoeyaama:na: honkopu hao hamena:yeke Ima: do sutiaasa: tameiya: a:i koto kone tapaanoe hone ua:me. ⁴Pa ekipeke mo mandane Koda: hoki waleleme wanda:halita: niki honditi pea niki tukiki pa:ta: a:mbao honda: pambelememe. Ika: hoke haumanu piteleme pota: manuna: waleke wiaaso mo niika: Koda:na: a:ta:ma: homolo tamba: mina:la: pi ale hoeyaaluekema: make Tekehali Yesu Ketiso niika: you hali homeke kiaaseme wanda:halie. Ikita: hoke hau pelememe laa maleke lia wieke ekita: mo Baibolo pi manuma: amba: kiake la: wiekeme. ⁵Do handeeki manuta: ika: hone wilimipate Ima: iki paa hone u tiaaso ekita: Koda:ma: hande Isulai wanda:hali mo Idiepi kenke pa:ta: pa:ta:la: mea tapao kone paa wetepena: ipiki pa:ta: hone na tulaemeke wanda:hali hoeyaeyeke ekina: loa:me. ⁶Kutupa make mo hande enisolo manuma:ta: ika: ota: epeke tup: handeteke haemekeeki pa:ta: na hake ika: epeke da hoki walemekeeki hone wippee. Ikita: oni oto nane timba: la:papeke pa:ta: ota: na paeke pa u halo pa:la: senipu manuma: hotaala:me. Koda:ma: ikita: mo hande Aneke natena: pi yokaluu pina:yeke yu wia haena: la:la:me hone wippee. ⁷Hande Sodomo Komoto daoni yaapo make teke pa:ta: hayeke daoni sunu tonka:na: hone wopu wippee. Koto wanda:halima:ta: mo hande enisolo manuma: pieke tup: kone loke apa:taasa: haumanu

make yankeke yaapo kone loke apa:taasa: haumanu pa:ta: ika: loke hala: moneaemekeme. Ikita: wanda:hali paeyao pa:ta: kinki pitolo mo hande hoto paeyao pa to hala: ti ulekena: tanda leke melememe.

⁸ Homeke tupa: kone do niki tukiki pa:ta: honditi pea honda: pambeleme wanda:halima:ta: ika: upama: wala:la:eki teliolo hata: ika: loke pa:ta: kone hoke hau pu halememe. Ikana:ma:ta: Koda:na: handeteke hala: ekita: pa pina:ma: hone witolo hata: oli manda hala: seliapo piki enisolo titita: la la pu halememe. ⁹ Hande you enisolo Maikoloma: kone kotoeki na piekeme. Ipkana:ma:ta: Sadani yaapo mo Mosesina: tokota: epima: milia:pe laa kake neli pitolo hata: kone Maikoloma:ta: mo Sadani pa:ta: yaala: peake pimanu na leekepate pa Tekehalima: neke hando lena:e leekeme. ¹⁰ Koto pa:la:pate do wanda:halima:ta: mo ikana:ma: hone wopu na wilimi pimanu kone la la pea hoeyao halememe. Mo tikene hala: yeti sayalema: piteleme tupa: ika: lokema: kone pu tiaasa: hau manuma: kone iki hoeyao hala:me. ¹¹ A:pa:e. Iki pa:ta: epolo pa:la:eki I paala:e. Ikana:ma:ta: mo hande Keinima: mieke pota: ta:elememe. Kutupa manina: hauna: mo hande Beilamema: ata:ka: peaeyeke tupa: ikana:ma: make ika: kone koto pelememe. Ikana:ma:ta: hande Kotaama: pi na opiki ipika: hone pa:la: hau pea homeke tupa: iki make homeke hau kone pea homelememe.

¹² Ika: yaala:ma: na homeke kikana: hau leke piteleme ekima:ta: ikita: mo hande ika: epeke ne noluekema: mombolo haleme ale pa:ta: haipiki alemanu taleke nono pa:la:me. Ikana:ma:ta: iki homeke handeteke haluekema: ika: kone hone u halememe. Ikita: mo hande lako na epeke alena: pa poma: tita:la: koama: handelememe. Ikita: mo hande bapi paena: kone kiliki na a:eta:la: tima: handaa ika: teke tonka:na: yoka:pa wia ota: homeke nono piki ti manuma: handelememe. ¹³ Ikita: mo hande keaasa: dawala homa: handaa ika: yaala:ma: na homeke hau manuta: mo hande ikali dakodako peneme yao wala:la: ekima: handelememe. Ikita: mo hande pomu lopeleme hombulanka:ma: handelememe. Koda:ma:ta: mo wanda:halina: hoto paeyao pa hao halo peleme timba: kitii la:papeke da panda: wamo pea wiala:me.

¹⁴ Mo titina: hali A:da:ma:na: eiyekema: monduma: monduma: pea a:pa yunki mindiki peao mendieke hali Inokoma:ta: amba: kiake la: wiekeeki manuta: dupae. Hande Tekehalima:ta: ipika: yata:pea:peke na yeke yakopiki enisolo titi ame¹⁵ ipulu hata: wanda:hali paeyao pa:ta: pi yokaalu pita:la:eki mea ipifieke. Koto natena:ta: mo hande Koda: hoki walo haleme wanda:halina: Koda: kiake haumanu pu haleme ekina: ipikana:ma: yenki haluekema: maleke lifieke. Koto tupa: kone mo Koda: hoki wala hoke hau pu haleme wanda:halima: ipiki pa:ta: keke pimanu lo haleme ekina: homeke hau kone pilieke laa leekeme. ¹⁶ Do wanda:halita: hoto paeyao hambilikima: hambilikima: pea ma:nda: la:mea

tiao halememe. Kutupa ikana:ma:ta: ika: lokena: hone pa:la: ekimanu tolu hata: ika: kone hakoko lu halememe. Kutupa ika: pota: pilaluekema: ma:nda: pa:ta: pukineke pimanu lo halememe.

Pota: wala:la:eki pita: kinki pita:la: pi yaapo

¹⁷Yaka yankeeke tonuo. Hande nika: Tekehali Yesu Ketisona: aposolo haliwekima: amba: iki la kimikieki hone wopu u hapa:peke. ¹⁸Ikana:ma: iki pa:ta: alota: Hande paetolo natemanu epea:ka:na:ta: iki ki taataa pea ika: Koda: kiaaseme hone pa:la: haumanu tolu haleme wanda:hali opolo ipilimikie laa lemekeme. ¹⁹Do ika: lokena: hone pa:la: hau manuma: handeteke hata: mo hande ka:taasa: hau pu halememe. Ikita: mo hande Sipitidi na pila: wanda:halie.

²⁰Koto pa:la:pate ya yankeeke tonuo. Ikana:ma:ta: ika: mo hande wataapeke na ya:la: ta:ta: putupa ula: hone tulaasa:eki pa:ta: puki hana: noka:pa:tiki pu hapa:peke. Holi Sipitidina: honkopuma: yeni pu hapa:peke. ²¹Kutupa ikana:ma:ta: mo nika: Tekehali Yesu Ketiso ipika: a:ta:ma: homolo kita:la: deto hala:eki muluekema: yu wia: hata:ta: Koda:na: pukima: homa:la:eki oto pa:ta: hapa:peke. ²²Hone eleke eleke ula: wanda:hali pa:ta:ta: a:ta:ma: homa:la:eki wala:pa:peke. ²³Mandane wanda:halita: oni ti uleke pa:ta: homaama:na: pa:ta:la: mea:pa:peke. Kutupa mo mandane wanda:halina: peleme hoke hauma:ta: ika: dau manuna: wema: handeke ale taleke nono pa:la: ekita: honditi pitolo kone paala: piki hata: a:ta:ma: homa:la:eki wala:pa:peke.

Ta:na:ma: homolo yeni pita:la:eki

²⁴Koda:ma:ta: iki lopaama:na:yeke ana:na: handeteke hala:me. Kutupa mo ipika: paa pu hala: alena: pua hamena: yeke ipikana:ma: iki ana:na: hatuku pua:peke ya:la:me. Koto pa:ta:ta: ikita: ata:ka: ma:nda: na piki ta:na: pita:la: ekina: tumbulu bao halimikie. ²⁵Do Koda: homekema:ta: nika: Tekehali Yesu Ketiso pa:ta: yama: niki pa:ta:la:la:me. Koto ekina: nikana:ma:ta: ipika: biki yeiya: laamana:e. Ipikita: titina: kini hata: honkopu tieke haena:e. Kutupa ipikita: ala:ta: ala:ta: paeyaona: you hali haena:e. Ipikita: amba: make ame make wetepe nina: make do tupu: kone hao haena:e. Kutu pina:e

Dota: Yesu Ketisoma: Dioni pa:ta: peneme yaeyekeeki

1 ¹Do bukata: mo Yesu Ketisona: peneme yaeyeke haumanu lao ula: bukae. Koda:ma: do peneme yaasa: haumanu haleeke ekita: ipika: e pokaasa: wanda:hali pa:ta: koto kone pulu piekeeki walukekema: piekeme. Ketisoma:ta: ipika: e pokaasa: hali Dioni pa:ta: ipika: enisolo tapao dupiki haumanu walena: leekeme. ²Kutupa Dionima:ta: ipikana:ma: handeekte haumanu paeyao la:la:me. Do lao ula: pita: mo Koda:ma: la:la: pi make Yesu Ketisoma: ota: tupu: peneme yaala: pie.

³Ma:nda: epima: do buka pa:ta: la: ula: ekimanu ipula: ekita: Koda:ma: ota: epeaasa:me. Kutupa make epi amedama: do la: ula: pimanu opitolo hata: ika: puki tukiki nane mendimika:na:ta: ikita: Koda:ma: ota: epeaasa:me. Pa ekipeke do haumanu pulu pa:la: nateta: teke pa:ta: ya:leke loa:me.

Watake hata: siosi pa:ta: wape tapaeyekeeki

⁴Ita: Dionima: mo Eisia kenke nane hala: watake hata: a:ta: alome. Ame do make hala: amba: make hayeke wetepena: make epolo pa:la: Koda:ma: a:ta:ma: homolo tamba: mina:la:eki pita: puki lopa:niaasa:eki yaapota: iki pa:ta: kina:e. Koto tupu: mo Koda:na: handeteke pila: sea tikitikina: haleme watake hata: sipitidi manuma: make kina:e. ⁵Kutupa make mo Koda:na: pi ota: tupu: laasa: hali mo hande homa:la:eki bepolao tiaeyeke titina: hali make do kenke honiki paeyaona: kini haliwekina: handeteke hala: hali Yesu Ketisoma: make homeke hau kone pina:e.

Ipikana:ma:ta: niki pukima: homo hala:me. Ipika: a:ka:tei wape piki tina: lopeeke wema:ta: nikia: hoke hau pa:ta: niki ka:la:pa: tapaala:me. ⁶Kutupa ipika: Apa: Koda:na: e pokomonon nikita: ipika: kilu tombuao hala: ekina: yeni peao haleme wanda:hali hamono la:la:me. Yesu Ketiso pa:ta:ta: paa pita:la:eki make wele pita:la:eki make hoto paeyao pa utia pu haena:e. Kutu pina:e.

⁷Ipikita: ya hapi manda oli ipula: handa:e. Paeyaoma: handilimikie. Mo ipiki ikoko lia doloma: awemeke haliwekina: make loa:me. Kutupa

do kenkena: hala: wanda:hali paeyao:ta: ipiki handolo hata: e tieke lelimikie. Koto ekina:ta: kutu pilieke.

⁸Mo Aneke Tekehalii Koda:ma: alota: Ita: ota: titina: ota: wetepa sale nane makee laa Ita: ame do halo make amba: haowa: make wetepena: make epolo polo halie ala:me lea:me.

Dionima: Ketiso handeekieki

⁹Ita: ika: kame Dioni Yesuna: hoki nane teliolo halie. Ipika: Kilu Tombua Hala:eki pa:ta: haleme ekina: ki hone na wiki Pina:e laa tanda mineleme ekina: putupoloma: yankekema: loa:me. Ita: Koda:na: pi walaawa: ekina: make Yesuma: ota:eki peneme yaeyekeeki walaawa: ekina: Ita: mo dawalama: dupake Pa:timosi kenke siki pa:ta: hano lelememe. ¹⁰Mo Tekehalina: natena:ta: hande Sipitidima: I handeteke hata: e pokea:me. Kutupa bu kanakena: ema: handeke pi hol:a:make tiekema: yaka hoki nane pi lea:eki opua:me. ¹¹Dupa lea:me. Nakana:ma: do handolo peleeki manuta: wape laaniao kutupa mo bukata: mo watake hata: daoni manuna: siosi pa:ta: tapaapeke. Epesese Semena Pekamamo Daetaeda Sadisi Pila:delebia make Leiodisiamanu pa:ta: loa:me lea:me.

¹²I pa:ta: pi ala:ta: epima: ala:pe laa la:ka:la: moneawa:pate handeta: watake hata: koloma: wepiki ola:pake keo panka:la: alemanu handoa:me. ¹³Kutupa koto alemanu anka:lopuna:ta: halima: handeke nono piki alema: hake piki dau hokulu oni ipika: anke ana:na: wataapekeeki yameekeme. Kutupa make koloma: wepiki beleke ipika: hakokona: adoto pia:me.

¹⁴Ipika: you pita: itiki yaapota: mo hake pupapeke sipisipi itikima: handa o hake pupapeke yahapima: handeke alema: handa make ipika: leketa: ti to hala: ti haaleke ekima: handea:me. ¹⁵Ipika: anketa: mo epeke tupa: wamo pea mulamula kitao wiki koloma: handeke nono piki ale batasima: handa leke yale yale peata: ipika: pi hol:a:maketa: mo u tieke laa lopa:la: ikali douma: handea:me. ¹⁶Ipika: popeke nane kikina:ta: watake hata: hombulanka:manu miniki hata: ipika: kake pa:ta:ta: mo ne hake kake yaapo hake bainasi opolu baeya:me. Ipika: leke popeleketa: mo you tikekena: tala: natema: handeke paa tieke pia:me.

¹⁷Ima: ipiki handoa: dina:ta: amba: homeke halima: handaa ipika: anke teke pa:ta: lopo:me. Kutu pueketa: ipikana:ma: ipika: popeke nane kiki I manda witolo hata: alota: Paala:ma: na homa:pee. Ita: ota: titina: make ota: wetepa sale nane makee. ¹⁸Ita: deto hala: halie. Ita: homoa:pate ameta: tiao hoto paeyao pa hatia pu hala: hali halome. Ima:ta: homa:la: ekina: make mo homo hala: kenkena: pota: ki handeteke halo halie.

¹⁹Koto ekina:ta: do handele alemanu paeyao make wetepa sale nane pulu pa:la: ekimanu make paeyao laaniae. ²⁰Do yaka popeke nane miniki halo watake hata: hombulanka: manuna: make do watake hata: koloma: wepiki ola:pake keo panka:la: alemanu yaapona: a:mbao ula: teketa: dupae. Do

watake hata: hombulanka: manuta: mo hande watake hata: siosi manuna: enisolo manue. Kutupa do watake hata: ola:pake keo panka:la: ale manuta: mo hande watake hata: siosimanue lea:me.

Epesese siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

2 ¹Mo Epesese siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo hande watake hata: hombulanka:manu ipika: popeke nane kikina: miniki hata: mo watake hata: koloma: wepiki ola:pake keo panka:la: ale anka:lopuna: pomina:la: somema: tapaasa:me.

²Ika: peleme hau manuta: Ima: hone ulume. Ika: honkopu hao e pokelemeeki make ika: homu pea yu wia halemeeki make loa:me. Ikana:ma: mo hoke haliweki na handoma: tiake make mandane haliwekima: ikita: aposolo haliwekie aleme tapaketa: hande hande pea dia:yaota: yayapiki pi alo lemeka:ta:me laa handa: wilimime. ³Ikita: homu pea yu wia halememe. Kutupa ikita: yaka ekina: kone tanda nalo hata: na kiaalememe. ⁴Koto peleme pate ameta: iki pa:ta: alo pita: dupa. Ikana:ma: amba: titina: I puki kitolo pimi tupu: ameta: puki na kelememe. ⁵Iki pua lopeleme tupu: hone wippee. Ika: hoke hau hoki walaa amba: titina: pimieki paa pipee. Ikana:ma: ika: hoke hau hoki na walemeka:na:ta: Ima: iki pa:ta: a:pa mo ika: ola:pake keo panka:la: ale ipika: u hala: ale mina:pa:laena: loluteke. ⁶Pate I ta:na: putiaaseme hauta: doe. Ima: mo Nikoleitani tapakema: pu haleme haumanu kiaaso pitolo tupu: kone ikana:ma: make kiaasememe.

⁷Haleke haemeka:na:ta: kota: mo Sipitidima: mo siosimanu pa:ta: lo hala:eki manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me. Ma:nda: epima: a:nda: pea bepolaeaya:ka:nata: kota: Ima: mo Koda:na: e pa:ta: opa:la: da:ta:la: tina: kiliki nena: waleke halueke.

Semena siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

⁸Mo Semena siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo hande titina: make wetepena: make hala: halima: ala:me. Ita: homaaka:na: paa da:taa halo somee ala:me.

⁹Ika: ka:nda: manuta: Ima: hone ulume. Ikita: nate hali halemepate ikita: ota: hamoko halememe hone ulume. Diu wanda:hali dia:ya:la:pate kone ikita: Diu wanda:halie lo haleme wanda:halima: iki pa:ta: hoke pimanu lo haleme ekita: Ima: hone ulume. Koto wanda:halita: Sadanina: tapakee. ¹⁰Mo mulu peleme tanda manuna: paala:ma: na homa:pa:peke. Opia:pe. Mo Sadanima:ta: iki la handolo hata: iki ma:nda: hondo dipula mea lopaalieke. Kutupa ika: ka:nda:ma: homelemeeki manuta: kiki yaapo natena: pua paelieke. Homa:la:eki epena: kone I pa:ta: hone tulaa pelia hapa:peke. Kutu pimika:na:ta: ika: a:nda: pea bepolaaaseme ekina: ta:na:ma: homolo peleme yenkita: da:ta:la:eki kulueke.

¹¹ Haleke haemeka:na:ta: mo Sipitidima: siosimanu pa:ta: lo hala:eki manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me. Ma:nda: epima: a:nda: pea bepolaasa: halita: hande hoto yaapo peao homa:la: ekima:ta: hoeyaapeke na yelieke.

Pekamamo siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

¹² Mo Pekamamo siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo hande yaapo hao ne wopu hake bainasi wia hala: halima: ala:me.

¹³ Ika: haleme pa:ta:ta: Ima: hone ulume. Mo Sadanima: ipika: kilu tombua hala:eki ula: alena:e. Ikita: I pa:ta: ota: hau pu halememe. Kutupa mo Sadani hala: alena: yaka hande hone tulao hao hata: e pokawao haya: hali A:ntipa:si lu homaea: nate nina: kone I pa:ta: hone tulao halemeeki hoki na walememe. ¹⁴ Koto pelemepate Ima:ta: iki pa:ta: alo pimanu dupa. Iki tukiki pa:ta:ta: mo Beilame wala:la: pi tolu haleme wanda:hali taa haleme handa:e. Koto Beilame Beileke walolota: Isulai wanda:hali mo toopi ti wepia ula: ale pa:ta: halo haleme nemanu nena: alo make loke hoeyaasa: hau pina:yeke ipikana:ma: sutiaeeyeke hauma: iki hoke hau pa:ta: hatuku pena:yeke waleekeme. ¹⁵ Homeke tupu: kone mo hande Nikoleitani tapakena: wala:la: ekimanu tolu haleme wanda:hali iki tukiki pa:ta: taa haleme handa:e. ¹⁶ Koto pa:la:me ameta: ika: hoke hau hoki wala:pe. Kotoeki na pimika:na:ta: Ita: iki pa:ta: koto kone a:pa koto wanda:hali ame_{le} yaka kake pa:ta: ipu hala: bainasima: a:nda: pulueke.

¹⁷ Haleke haemeka:na:ta: kota: mo Sipitidima: siosimanu pa:ta: lo hala:eki manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me. Ma:nda: epima: a:nda: pea bepolaaya:ka:na:ta: kota: Ima: ipiki pa:ta: mo a:mbao ula: mandane ma:na halueke. Kutupa mo hake piki toopina: panake biki laala:eki make halueke. Mo bikita: ma:nda:ma: make hone na ula:pate mo milia: somema: homeke hone wilieke.

Daetaeda siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

¹⁸ Mo Daetaeda siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo Koda:na: Eiyeke ipika: leketa: mo hande we pupapeke ti haaleke ekima: handaa ipika: anketa: mo mulamula lialeke pa leke yale yale piki koloma: handeke ale batasima: handeke somema: ala:me.

¹⁹ Ika: pu haleme hau manuta: Ima: hone ulume. Ika: pukima: homelemeeki make kima: na homeke hone tulao halemeeki make ika: e pokelemeeki make ika: homu pea yu wia halemeeki make Ima: hone ulume. Ikana:ma: ameta: wopu pitelememe. Amba: hande pimi tupu: dia:me laa Ima: hone ulume. ²⁰ Koto pelemepate Ima: iki pa:ta: alo pita: dupa. Ikana:ma:ta: mo wanda: Diesibeleta: iki ame_{le} pa haena: kiaalememe. Koto wanda:ma:ta: ipikita: Koda:na: pi mea ipulu wanda:e lo hala:pate ipika: wala:la: ekima:ta: yaka e pa hameke pokaaseme tapakema: ika: loke hoeyaasa: hau pina: make mo hoke temoko pa:ta:

hala:la: nemanu nena: hatuku pu hoeyao hala:me. ²¹Ima:ta: ipika: hoke hau hoki walena: waleke halo:a:pate ipika: loke hoeyaasa: hau pa:ta: hoki wala:peke ya:leke kiaasa:me. ²²Koto ekina:ta: Ima:ta: mo wanda: make mo wanda: ame^{le} loke hoeyaasa: hau pimi tapake ame^{le} ota: hoke tup: tanda mulu peleme da panda: pa:ta: lopaa monealueke. Ikana:ma: mo wanda: ame^{le} loke hoeyaasa: haumanu pimikieki na kelepemeka:na:ta: kota: ameta: Ima: iki pa:ta: do aloeki pulueke. ²³Kutupa ipika: hoki nane tolu haleme tapake make lu homaalueke. Kutu pua:ka:na:ta: mo siosi paeyaoma: Ita: wanda:hali paeyaona: honemanu make hone u halemeeki manuna: hone ulu somee hone wilimikie. Ima:ta: iki paeyao ika: peleme ekina: homeke homeke lo ana:na: kone yenki kulueke.

²⁴Koto pa:la:pate Daetaeda haleme mandane wanda:halima:ta: mo hokeeki wala:la:eki na telia: mea pelememe. Koto wanda: ame^{le} haleme tapakema: alota: Sadanina: ota: onina: toluma: a:mbao ula: pi tekemanue lo haleme ekita: na moka:la handelememe. Iki pa:ta: mo ka:nda: pa:la:eki ma:nda: na atulao ulueke alome. ²⁵Koto ekina: ika: wia halemeeki manuta: I epono honkopu hao miniki hapa:peke. ²⁶Ma:nda: epi amedama: a:nda: pea bepolaaso hata: yaka hone pa:la:eki pa putia pua mo honikina: paeyaeya:ka:na:ta: kota: yaka Apa:ma: Ima: handeteke hanoyeke ka:la: ekita: iki pa:ta: kulueke. Ima:ta: iki pa:ta: mo kenke honiki paeyao pa:ta: haleme tapake paeyao handeteke hamena: lolueke. ²⁷Mo ayenima: wepieke dopitama: handeteke hamena: laata: mo kenkema: wa:pa:la: kanakema: handaa yambolo sasape puemena: lolueke. ²⁸Kutupa mo da ka:la:paaso opa:la: hombulanka: make iki pa:ta: halueke.

²⁹Haleke haemeka:na:ta: kota: mo Sipitidima: siosimanu pa:ta: lo hala: pi manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me.

Sadisi siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

3 ¹Mo Sadisi siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo Koda:na: watake hata: sipitidimanu make mo watake hata: hombulanka:manu wia hala: halima: ala:me.

Ika: piteleme hau manuta: Ima: hone ulume. Wanda:halima: ikita: tanda piki Ketiso wanda:hali halememe lo halemeke opulupate handeta: ikita: homaa pimika:ta:me. ²Koto ekina: tiao mo wia haleme ale ota: homaama:na: ai tindipapee. Pa ekipeke ika: peleme hau manuta: Koda:na: leke popelekena: ai tikitiki na pa:la:eki handolo hata: loa:me. ³Hande iki walea:eki opimi ekimanu niminaaso hata: opua ika: hoke haumanu pa:ta: ai hoki walaapee. Iki ai na tiaemeka:na:ta: kota: Ita: iki pa:ta: pake nala: hali leke opolo ipulueke. Kutupa ikana:ma:ta: I epolo polo nateta: hone na wilimikie. ⁴Pate koto Sadisi haleme wanda:hali tepo tepo a:nda:ma:ta: ika: aka:manu hai peaama:na:yeke epeke tup: handeteke hao pimika:ta:me. Koto peleme ekima:ta: ikita: hakepiki dau yama I yaapo

pota: pomu halumeke. Pa ekipeke ikana:ma: do epeke hau peleme ekina: loa:me. ⁵Ma:nda: epima: a:nda: pea bepolaeya:ka:na:ta: kota: dupiki hake piki dau yamilieke. Kutupa ika: bikita: mo deto haleme wanda:halina: bukana: ula: ekita: Ima: na honulueke. Yaka Apa: make ipika: enisolo manuna: leke popelekena: peneme yao hata: Ikita: yaka tapakee lolueke lea:me.

⁶Haleke haemeka:na:ta: mo Sipitidima: mo siosimanu pa:ta: lo hala:eki manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me.

Pila:delelia siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

⁷Mo Pila:delelia siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo yako pea ota: hauna: teke halima: ala:me. Ipikita: mo hande Deipidina: pota: ki wia hala: halie. Kutupa ipikana:ma: pota: ma:nda: lombea:ka:na:ta: ma:nda:ma: hamba:peke na ya:la:me make pokea:ka:na:ta: ma:nda:ma: lomba:peke na ya:la:me.

⁸Ima:ta: ika: pu haleme hau manuta: hone ulume. Ikita: honkopu hosikale siki halememe laa Ima: hone ulume. Ikana:ma: yaka waloloeki manuta: opua kima: na homeke I pa:ta: hone tulaalememe. Ma:nda:ma: na poka:peke yolo pa:la: tupu: Ima:ta: ika: puki nanema: pota: lomba wialome. ⁹Opie. Mo Sadanina: tapake yayapiki pi alo hata: Diu wanda:hali dia:ya:la:pate kone ikita: Diu wanda:halie lo haleme wanda:halita: Ima: ika: anke teke pa:ta: a:pa panda:puniaena: lolueke. Mo wanda:halima:ta: Ima: iki pukima: homolome laa hone wilimikie. ¹⁰Mo kenkena: haleme wanda:hali paeyao la handuluekema: ipula: ka:nda:manu pa:ta:ta: Ima: iki handeteke halueke. Pa ekipeke ikana:ma:ta: mo ka:nda: pa:la:eki pa:ta: hata: kone kima: na homeke honkopu hao hapa:peke laa la: ua: ekita: na mina:pa:lake pa pea:tiki peleme ekina: loa:me. ¹¹Ita: teke pa:ta: ipuluma: ika: wia haleme ekita: amuma: wia hapa:peke. Pa ekipeke ma:nda:ma: ika: hande a:nda: pea bepolaaso hata: mimi ekina: yenkiti: pake naama:na:yeke loa:me. ¹²Ima:ta: mo bepolao hala: halita: yaka Koda:na: tembolo da pinki haena: laata: koto aleta: na mina:pa:lalieke. Ima: ipiki pa:ta: yaka Koda:na: biki lao make mo yaka Koda:ma: oli ya pa:ta: yama: hola:pa:nialia: hande panake daoni tieke Diutuselemen: biki make laalueke. Kutupa make yaka panake biki laalueke lea:me.

¹³Haleke haemeka:na:ta: mo Sipitidima: mo siosimanu pa:ta: lo hala:eki manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me.

Leiodisia siosi pa:ta: pi tapaeyekeeki

¹⁴Mo Leiodisia siosina: enisolo pa:ta: dupa lae. Do pita: mo hande ipika: biki ma:nda: taapo wiaaso hata: Kutu pina:taa leleme somema: ala:me. Ipikita: kima: na homeke ota: hauna: walo hala: halie. Kutupa make ipikita: mo hande Koda:ma: wa:pa:la: alemanu paeyaona: teke somee.

¹⁵ Ima: ika: peleme hau manuta: hone ulume. Iki titipu make kosa: make na pa:la:me laa hone ulume. Ikita: titipu make kosa: make ma:nda: hondo pina:e hone witolopate ¹⁶ ikita: kosa: dia: titipu dia: pa tukikina: haleme ekina: yaka kake pa:ta: yama: dopita baalueke. ¹⁷ Ikana:ma: alota: Ita: hamoko hata: ala:ta: ala:ta: paeyao ana: pa:la:me. I dia:ya:la: ale manuta: ma:nda: dia:yalo hata: I ana: pa:la:me alememe. Pate ikita: ta:na: na pea ota: a:ta: pambeleme ekita: hone na wilimime. Ikita: natehali hao aka: na yameke pa tia hata: leke holu peleme. ¹⁸ Koto ekina: Ima: iki mana: alo ekita: mo ota: ala:ta: ma:nda: na taleke kolo I pa:ta: hambemeka:na:ta: kota: hamoko halo peleme tupu: loa:me. Kutupa make mo hakepiki aka: ika: yaala: piki pa tia haleeki a:mbao yamoemena: hamba:pee. Kutupa handolo peleme tupu: mandane mulamula ika: lekena: liamena: hamba:pee.

¹⁹ Ima:ta: yaka pukima: homolo wanda:hali paeyaota: pima: hando laa panisi peao halome. Koto ekina: ika: hoke hau manuta: ota: hone witolo hata: hoki wala:pe. ²⁰ Opua:pe. Ita: pota: kake pa:ta: hata: kili kili lao halome. Ma:nda: epima: yaka pi hol:a:make opua pota: lombea:ka:na:ta: Ita: ipika: da pa:ta: a:pa ipiki yaapo ne nolueke. Kutupa ipikana:ma: make I yaapo ne nelieke. ²¹ Ma:nda: epima: a:nda: pea bepolaea:ka:na:ta: I amele mo yaka kini seana: lopulao pitulupeke. Ima:ta: bepolaoata: ameta: yaka Apa:na: kini seana: lopulao pilupa: tupu: loa:me lea:me.

²² Haleke haemeka:na:ta: mo Sipitidima: mo siosimanu pa:ta: lo hala:eki manuta: ota: opua:pa:peke ya:la:me.

Hepeni nane biki mina:liaaso yeiya: laasemeeki

4 ¹Koto natena: kone ya nane oli hepeni pota: lomba:pa wia:eki handoa:me. Kutupa mo hande amba: I pa:ta: pi la kia: bu kanakema: handeke pi hol:a:makema: alota: Do pate epoe laa Kutupa doeki hoki nane pulu pa:la:eki walukekema: loa:me lea:me. ²Koto kone mo Sipitidima: I pa:ta: e pokea:me. Oli hepeni naneta: mo kilu tumbao pila: kini seana: ma:nda: manda pitia:me. ³Ipika: leke popeleketa: yenki tieke yeke toopimanu dia:sepa make kanilianima: make leke yale yale pita:la: ekima: handea:me. Kutupa mo emulolidi toopina: au leke ka:la:da:peiya mo kilu tumbao pila:eki popei yao wiekeeki handoa:me. ⁴Mo hande kini sea popei yaota: mandane hali tieke homekena: tonkopu kini seamanu wia:me. Moeki manuna:ta: mo hali tieke homekena: tonkopu you haliweki hake piki dau yamaata: koloma: wepiki handeteke hala: haliwekina: you aka:manu pambaememe. ⁵Mo kini sea pa:ta: yama:ta: ti tekelemanu make a:ta: a:ta: piki tutu make mo tutu tieke lita:la:eki make yapea:me. Mo kini seana: puki tikitikita: watake hata: ola:pakemanu talo haya:me. Kotota: mo Koda:na: watake hata: sipitidimanu ya:me. ⁶Kutupa mo kini seana: puki nane ombuta: kalasima: handeke ala:ta: ma:nda: na taleke hama: tieke wia:eki handoa:me.

Mo kini seana: nepoko nina:ta: pa deto hao hala: tonkopu alemanu ika: puki nane make hoki nane paeyao lekema: tumbiki ale manuma: popei yao wia:me. ⁷Titina: ekita: mo bosikasi tieke biki laeonoma: handea:me. Yaapo peao ekita: mo kao hali ekima: handea:me. Tepo peao ekita: halina: leke popeleke haya:me. Tonko peao ekita: bitutu laa pomina:la: uda tiekema: handea:me. ⁸Mo deto hala: alemanu homeke homekema:ta: watake hata: popake haememe. Kutupa ika: loketa: oto nane make hama: nane make lekema: tumbulu bao wia:me. Ikana:ma: peliolo da ka:la:polo tombo na wiki lo haleme emelita: dupa

Tekehali Aneke Koda:ta: yako piki yako piki Koda:o.

Amba: make haya: ame make hala: wetepena: make halo pa:la: halie laa lo halememe.

⁹Mo deto haleme tonkopu ale manuma:ta: mo kini seana: pila: hoto paeyao pa hao halo pa:la: hali pa:ta: paa peaasa:eki yeiya: laasa:eki keiyae ala:eki pa:ta: emelimanu lo halememe. Kutupu haleme dina:ta: ¹⁰mo hali tieke homekena: tonkopu you haliwekita: mo kini seana: pila: hoto paeyao pa hao halo pa:la: hali pa:ta: panda:puniao lopaata: yeiya: lo halememe. Ika: you aka:manu mo kini seana: puki tikitiki lopaaso dupa lo halememe.

¹¹ Nika: Tekehali Koda:o. Neke pa:ta:ta: paa pa:la:eki make yeiya: laasa:eki make honkopu make ana:na: mea:peke ya:la:me.

Pa ekipeke nakana:ma: ala:ta: ala:ta: paeyao wa:peleme. Kutupa naka: hone pi ekima:ta: ika: hapekeeki make da:ta:la:eki make hala:me laa lo halememe.

Pi ula: buka pita: Sipisipi Ma:na: Ikiki yaapo

5 ¹Mo kini seana: pila: halina: popeke nane kikina:ta: mo pi ula: buka miniki pitia:eki handoa:me. Mo pi ula: bukana: nepoko yaapo telipuna:ta: wapema: tumbulu bao wia:me. Kutupa watake hata: tonkaake alema: tonkaeyekeme. ²Kutupa wele wopu piki enisolo handoa:me. Mo enisoloma: pi holq:make tiekema: alota: Mo tonkaake alemanu yamba:la mo pi ula: buka lumbuluekema: epita: ipika: pa:la: hauma: ana:na: pea:peke ya:la:pe lea:me. ³Pate oli hepeni nane make do kenke nane make kenke oto nane make mo pi ula: buka lumba tukiki nane handa:peke some ma:nda: dia:me. ⁴Ima: ka:pa:puki yoka e tieke loa:me. Pa ekipeke mo pi ula: bukata: lumba tukiki pa:ta: handuluekema: ma:nda: ipika: pa:la: hauma: ana:na: pea:peke hali ma:nda: dia:yeke loa:me. ⁵Mo hande you hali homeke ma:nda:ma: I pa:ta: alota: E na lapee. Handa:e. Hande Diudana: tapake laeonota: hande Deipidina: eiyekema: monduma: monduma: pea a:pa ota: biki wiki hali mendieke somema: homeke bepolao hala:me. Ipikana:ma: ana:na: mo watake hata: tonkaakemanu ula:eki yamba:la mo pi ula: buka lumba:peke ya:la:me.

⁶Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikiki homeketa: mo kini sea tukikina: haya:eki handoa:me. Ipikita: mo deto hala: ale tonkopu make mo you

haliwekima: make dupaememe. Mo Sipisipi Ma:na: Ikikita: limiki nono piekeme. Ipi kita: watake hata: ekekemanu hao make watake hata: lekemanu haya:me. Ipi ka: leke manuta: hande Koda:na: watake hata: sipitidimanu do kenke honiki paeyao pa:ta: tapaala:eki yeke. ⁷Mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: mo kini seana: pila: halina: popeke nane kikina: wia pitia: pi ula: buka pua mia:me. ⁸Dupitolo haena:ta: mo deto hala: tonkopu ale manuma: make mo hali tieke homekena: tonkopu you haliweki paeyao ma: mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: puki tikitikina: panda:puniao lopememe. Homeke homekema:ta: mo kidama: hande ale make mo koloma: wepiki ulu pa:ta:ta: totopo piki alema: tumbikieki wimime. Kotota: mo hande Koda:na: wanda:halina: yeni pita:la:eki yeke. ⁹Ikana:ma: panake emeli homeke alota:

Neketa: mo pi ula: buka mea tonkaake ale yamba:lapeketa: ota: ana: pa:la:me.

Pa ekipeke neketa: limikime. Kutupa nakana:ma: naka: wema: mo wanda:halita: Koda:na: wanda:hali haena:yeke hambeleme.

Ikita: tapake ta:ta: ta:ta: make pi ta:ta: ta:ta: make kapomani manuma: handeteke hala: da ta:ta: ta:ta: make tutu ta:ta: ta:ta: paeyao pa:ta: hambeleme.

¹⁰Kutupa nakana:ma: ikita: mo yeni peao hala: kilu tombua hala:eki haena:yeke Koda: oto pa:ta: hata: e pokaena: leleme.

Ikita: do kenkena: handeteke haena: lelipikie laa lemekeme.

¹¹Pa handoe keta: mo yata:pea:peke na yeke tupu: haemeke enisolo titita: daoseni eleke eleke opua:me. Ikita: mo kini sea make mo deto hala: tonkopu alemanu make mo you haliweki popei yao haememe. ¹²Kutupa pi holaa:make anekema: emeli alo alota:

Mo hande lia: Sipisipi Ma:na: Ikikima:ta: wele make hamoko make hone u tiaasa:eki make honkopu make biki miniliaasa:eki make paa pikieki make yeiya: laasa:eki make paeyao mea:peketa: ana: pa:la:me lemekeme.

¹³Kutupa oli ya nane make kenkena: make kenke oto nane make dawala pa:ta: da:ta hala: ala:ta: ala:ta: paeyao ma: emeli lemeeki opua:me. Dupa lememe.

Mo kini seana: pila: hali make mo Sipisipi Ma:na: Ikiki make yeiya: lao make biki miniliao make paa make wele make hoto paeyao pa u haena:e lememe.

¹⁴Koto lemeke mo deto hala: tonkopu ale manuma: alota: Kutu pina:lemeke mo you haliwekita: panda:puniao lopa ipiki pa:ta: yeiya: laaso yeni pimime.

Tonkaake alemanu

6 ¹Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: mo titina: watake hata: tonkaake ale homeke ma:nda: ka:la:peeke handoa:me. Kutupa mo

deto hala: tonkopu ale homeke ma:nda:na: pi holə:makema: tutu liki nono pea alota: Epoe leeki opua:me. ²Ima: handoeketa: handeta: hakepiki hosi ma:na: yekeme. Mo ma:na: hokina: pitieke halima:ta: a:ndeli miniki pitia:me. Ipirita: you aka: halea:me. Kutu pieke ipirita: a:nda: bepolalo poluekema: pula: hali tupa: mo ma:na: hokina: pita pea:me.

³Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: hande yaapo peao tonkaake ale ka:la:peaaso haena:ta: mo deto hala: ale yaapo peao ekima: alota: Epoe lea:me. ⁴Koto pa:ta: wepiki hosi ma:na: ma:nda: opolo epea:me. Mo hosi ma:na: hokina: pitieke halita: do kenkena: hali yankeke ika: ika: kone lu alu alu pina:yeke a:nda: pita:la:eki mea epena:yeke honkopu halea:me. Kutupa make bainasi tieke tonka:na: halea:me.

⁵Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: mo tepo peao tonkaake ale ka:la:pea: ale pa:ta:ta: mo deto hala: ale tepo peao ekima: alota: Epoe lea:me. Ima: handoeketa: handeta: punupiki hosi ma:na: yekeme. Koto hosi ma:na:na: hoki manda pitieke halima:ta: mo ka:nda: tombo mu hala: ale minia:me. ⁶Hande deto hala: tonkopu alemanu haeme ale tukiki pa:ta: pi holə:makema: leke nono pea alota: Nate homekena: e pokaa mina:la: yenkima:ta: widi putu piliki siki homeke hambena: laa mo widima: handeke ale balita: tukikina: putupaa homeke yenkima: kone hambena:e. Koto pa:la:pate mo olipi timanu make waini emanu make na hoeyaapa:peke lea:me.

⁷Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: tonko peao tonkaake ale ka:la:pea: ale pa:ta:ta: mo tonko peao deto hala: alema: alota: Epoe lea:me.

⁸Handoeketa: handeta: hamipiki hosi ma:na: yekeme. Mo hosi ma:na: manda pitieke halina: bikita: Homa:la:eki lea:me. Kutupa ipika: hoki naneta: mo homa:la: wanda:halina: temoko hala: kenketa: telia: mea teke pa:ta: ipulu haya:me. Ipirita: do kenke tonkopu tekilipa homeke homeke pa:ta:ta: a:nda: pita:la:eki make tea: ki make yeni ki make hapekena: hala: yeti sayale manuma: make paeyao lina:yeke honkopu halea:me.

⁹Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: yunki peao tonkaake ale ka:la:pea: ale pa:ta:ta: mo hande amba: Koda:na: pi walaaso hata: kima: na homeke walaemeke handa limiki haliwekina: temokomanu mo oloda oto pa:ta: wieke handoa:me. ¹⁰Koto temoko manuma: anekema: e wi alota: Yako pea ota: hau pu hale wele wopu piki Tekehario. Mo niki limi tapake panisi pealuekema: do kenke wanda:hali pi yokaaalu pulu pele nateta: handima:pe lememe. ¹¹Mo haliweki homeke homeketa: hake piki dau hale hale pea alota: Mo iki litolo pia: tupa: ika: e pokeleme yankeke titi paeyao ana:na: lu paeyena: hosiki siki hoto pita:pee lea:me.

¹²Kutupa mo Sipisipi Ma:na: Ikikima: mo yunki mindiki hata: tonkaake ale ka:la:peeke handoa:me. Koto dina:ta: paala: piki yu momeni tieke pea mo nateta: da hokolo pupapeke aka: hankolakema: handaata: mo kaisepota: we au lolopea:me. ¹³Mo hombulanka: manuta: mo hande

kankake nose kiliki po tilipu tiekema: tandela: lita:leke lopa:la: tupu: oni kenkena: honda:pa lopea:me. ¹⁴Oli yata: mo hande keda tako pu minolo pita:la: tupu: alupaeya:me. Kutupa pote paeyao make dawalama: popei yaala: kenkemanu paeyota: ika: hao hala: tupu: na hake ane mone pimime. ¹⁵Kutupa do kenkena: kinimanu make handeteke hala: haliweki make amina: you haliweki make hamoko haliweki make wele wopu piki haliweki make pa hameke e pokaaseme haliweki make pa haleme haliweki make paeyao siki oni apa:nda: make pote pa:ta:manu ula: too pi tieke tieke pa:ta:manu a:mbao pitulu endi pimime. ¹⁶Mo wanda:halima: mo potemanu make toopimanu pa:ta: wi la: moneaaso alota: Mo kini seana: pila: halina: leke popelekena: make mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: mineke panka:la:eki a:mbao niki manda a:pa lopa:pee. ¹⁷Iplika: mineke panka:la: ota: hoke nateta: doma: ma:nda: epima: doeki mea baapeke ya:la:pe lememe.

144 daoseni Isulai wanda:hali

7 ¹Doeki hoki naneta: enisolo tonkopuma: mo kenke honiki tonkopu telipa haemeeki handoa:me. Ikana:ma:ta: mo tonkopu poma:ta: mo kenke make dawala make ti ma:nda: hondo poma: tiaama:na: miniki haememe. ²Kutupa enisolo ma:nda:ma:ta: mo deto hala: Koda:na: tonkaake ale miniki hata: oli nate opa:la: nanema: opolo epea:me. Ipkana:ma: mo hande Koda:ma: mo kenke pita: ikali yaapo hoeyaena:yeke honkopu hala:la: tonkopu enisolomanu pa:ta: anekema: wi la: moneaya:me. ³Mo enisoloma: alota: Nika: Koda:na: pa hameke e pokaasa: haliweki ika: wenoko manuna: mo Koda: ipika: tomboma: maka u paeyaoama:ka:na mo kenke make dawala make mo timanu make hoeyaama:na:ma: ame dota: ai na hoeyaapee lea:me.

⁴Kutupa I pa:ta: la kieketa: Mo Koda: ipika: tomboma: maka ula: tapaketa: 144 daoseni halememe lea:me. Koto wanda:halita: mo hande Isulaina: 12 tapakee lea:me. ⁵⁻⁸Ikita: 12 daoseni lo mo tapake homeke homeke pa:ta: yata:po ma:la:me. Mo tapake biki manuta: Diuda Lubeni Ka:da: A:sea Na:petali Ma:na:sa: Simioni Lipae Isaka Sebuloni Diosepe make Benisamini koto tapake manue.

Hone pa mata:papeke tapake tieke

⁹Doeki hoki naneta: hone pa mata:papeke tapake tieke handoa:me. Do wanda:halita: ma:nda:ma: yata:pea:papeke tapake tupu: dia:me. Mo wanda:halita: tutu paeyao make tapake paeyao make kapomani ta:ta: ta:ta:ma: handeteke hala: kenke ta:ta: ta:ta: make pi ta:ta: leke tapake paeyao siki haememe. Ikana:ma:ta: mo kini seana: make mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: puki tikitikina: hakepiki dau yama hau palo miniki haememe. ¹⁰Ikana:ma: anekema: alo hata: alota: Da:ta:mono yeke

pa:ta:la:la: ekita: mo kini seana: pila: nika: Koda: make mo Sipisipi Ma:na: Ikiki yaapo pa:ta: yama: ipula:me lememe.

¹¹ Enisolo paeyaota: mo kini seana: make mo you haliweki make mo deto hala: ale tonkopu paeyao popei yao hao yapememe. Kutupa ikita: mo kini seana: puki tikitikina: panda:puniao lopolohata: Koda: pa:ta: yeiya: laaso hata: yeni pitolo alota: ¹² Kutu pina:e. Yeiya: laasa:eki make pa:a make hone u lenkene peaasa:eki make ta:na:e ala:eki make biki miniliaasa:eki make wele honkopu make paeyaota: hoto paeyao nika: Koda:na:eki ula:me. Kutu pina:e lememe.

Ka:nda:manu paeta:la:eki

¹³ Mo hala: you hali ma:nda:ma: I lota: pitolo alota: Mo hake piki dau yameleme wanda:halita: epi ameda ka:ta:pe laata: hanema: a:pa pelemepe lea:me.

¹⁴ Ima: alota: Someo. I hone na ulupate nakana:ma:ta: hone wilime loa:me. Ipirana:ma: I pa:ta: alota: Ikita: mo hande ota: hoke tanda pa:ta: yama: kone epeke tupa: epeleme wanda:halie lea:me. Ikana:ma:ta: ika: aka: manuta: mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: wema: tanda:pa hake peao peleme. ¹⁵ Koto peleme ekina:ta: ikita: Koda:na: kini seana: puki tikitikina: hata: peliolo da ka:la:polo ipika: tembolo pa:ta: ipika: e pokao halememe. Mo kini seana: pila: halima: ipika: hala: ekima:ta: iki handeteke pitilieke. ¹⁶ Ikita: tea:ma: make ikali na:na:ma: make ota: paa na homilimikie. Kutupa make nate o ti ulekema: potaasa: ale tupa: make na yankilieke. ¹⁷ Pa eki peke mo kini sea tukikina: hala: Sipisipi Ma:na: Ikikita: ika: handeteke hala: hali halieke. Kutupa ikita: mo da:ta:la:eki kita:la: tunkulu pa pitumu pitumu pa:la: ikalimanu pa:ta: hatuku peleieke. Kutupa Koda:ma: ika: leke pa:ta: e pankekemanu paeyao honu baalieke.

Watake peao tonkaake ale

8 ¹ Mo hande Sipisipi Ma:na: Ikikima: mo watake peao ale kelepea: dina:ta: oli hepeni nane nate leke awa homeke tukikina: no la:pa pea:me. ² Kutupa mo Koda:na: leke popelekena: hala: watake hata: enisolomanu pa:ta: watake hata: bu kanake halea:me. ³ Enisolo ma:nda:ta: koloma: wepiki totopo piki ale yanko hala: kanake miniki mo olodana wia: alena: a:pa haya:me. Ipira pa:ta:ta: mo Koda:na: wanda:halina: yenimanu amele totopo piki alemanu wopu apa:taena:yeke halea:me. Koto ale manuta: mo kini seana: puki tikitiki ula: koloma: wepiki olodana: yankena:yeke pia:me. ⁴ Mo totopopiki ale yankea: ekina: lumuta: Koda:na: wanda:halina: yeni taapu mo Koda:na: puki tikitiki hala: enisolona: kiki pa:ta: yama: a:meiya pea:me. ⁵ Kutupa mo enisoloma: mo totopo piki ale pamba:la: kanake mea mo olodana: talo haya: ti mea apa:tao do kenkena: wekila: holaeya:me. Kutu pia: tomona:ta: a:ta: a:ta:piki tutu make tutu tieke make ti tekele make yu momeni make pia:me.

Bu kanake lita:la: ekimanu

⁶Koto kone mo watake hata: bu kanake miniki haeme watake hata: enisolo manuma: mo bu kanakemanu luekema: tikitiki yao hao yapememe.

⁷Titina: enisoloma: ipika: bu kanake lia: dina:ta: ya hapeke pita: ti uleke apa:taake we ikali anekema: dou hao oni kenkena: lopea:me. Kutu pieketa: mo kenketa: tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: tima: to paeya:me. Kutupa mo timanu tonka:na: tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: tima: to paeya:me. Koto tupa: mo ambu paeyao siki ta:ta: paeya:me.

⁸Kutupa mo yaapo peao enisoloma: ipika: bu kanake lia:me. Pote tieke hombeleke ti talo talo hake nono piki ala:ta: ma:nda: oni dawala pa:ta: holaeya:me. Mo dawala tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: we au lolo yapea:me. ⁹Mo dawala pa:ta: pila: alemanu tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: homea:me. Kutupa kawaso make homeke hau kone pea hoeya:me.

¹⁰Kutupa mo tepo peao enisoloma: ipika: bu kanake lia:me. Kutu pieketa: mo talo talo hake dosima: handeke hombulanka: tieke ya nanema: lopa:niao mo ikali yopula: ekimanu make opa:la: ekimanu make tepo tekilipa homeke ma:nda: manda lopea:me. ¹¹Mo hombulanka:na: bikita: Teto pa:la:ekie. Kutupa mo ikali manuta: tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: teto pia:me. Mandane wanda:halita: koto ikali no hao homememe. Pa ekipeke mo ikalita: teto pitolo hata: pia:me.

¹²Kutupa mo tonkopu enisoloma: ipika: bu kanake lia:me. Kutu pieketa: nate make kaisepo make hombulanka:manu make tepo tekilipa homeke ma:nda: manuta: lu tondo peaya:eki yaalo ika: paa peaasa: ekita: tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: alupaememe. Kutupa mo natepata: tepo tekilipa homeke ma:nda: pa:ta:ta: paa na pia:me. Timba: ala:eki make homeke hau kone pia:me.

¹³Kutupa handoa:pate oli ya pa:ta: aeya ida tieke anekema: alota: A:pee. A:pee. Mo mandane enisolo tepoma: ika: bu kanake lia:ka:na:ta: do kenkena: haleme wanda:halita: ekipiki tanda tieke piki ka:nda:manu milimikipe.

Yunki peao enisolona: bu kanake

9 ¹Kutupa mo yunki peao enisoloma: ipika: bu kanake lia:me. Hombulanka: homeke oni kenkena: honda:pa lopeekeeki pa:ta: mo honiki na wiki naku tieke kiakena: pota: ki halea:eki handoa:me.

²Mo hombulanka:ma: mo naku tieke kiakena: pota: lombea: dina:ta: ti tieke yanka:leke opa:la: lumuma: handeke lumu hola:lu baeya:me. Mo lumuma:ta: nate make ya make timba:la: pamba haya:me. ³Hombutata: mo lumu pa:ta: yama: a:pa oni kenkena: lopememe. Kutupa ikita:

teihali manuma: haleme honkopuma: handeke honkopu halea:me.

⁴Iki pa:ta:ta: mo e alemanu pa:ta: ambu make timanu make mandane ambumanu paeyao na hoeyaapa:peke laata: hoeyaapeke ale homeketa: mo Koda:na: tomboma: maka ika: wenokona: na ula: wanda:hali homeke hoeyaapa:peke lea:me. ⁵Mo hombuta:ma: handeke ale manuma:ta: mo wanda:hali homena:yeke lina: dia:ya:la:pate pa kaisepo yunki hata: natena: homeke tanda tieke halolo ombu haena: lea:me. Mo tanda tieketa: mo teihalima: poka:leke mina:la: tanda tupa:e. ⁶Koto yunki hata: kaisepo tukiki pa:ta:ta: mo wanda:halima: homa:la:eki weilimipate na handa: wilimikie. Homawee hone wilimipate homa:la: ekita: iki mina:pa:lao pindipa pelieke.

⁷Mo hombuta: titita: mo a:nda:na: poluekema: tikitiki yao hala: hosi ma:na: manuma: handememe. Ika: ambokena:ta: koloma: wepiki you aka:ma: handeke ale pambao ika: leke popeleketa: halina: leke popelekema: handea:me. ⁸Ika: itikita: wanda:wekina: hokulupiki itikima: handaa ika: kaketa: laeonona: kakema: handea:me. ⁹Ika: hakokota: ayenima: wepiki hakokona: yama:la: alema: handeke ekima: tote pea kutupa ika: popakema: laeme ema:ta: mo a:nda:na: polukuma: ipupula yopula: hosi ma:na:na: aiela: da:ta:ka mendekemanu yopulu leke nono pia:me. ¹⁰Ikita: mendeke hao teihalina: pa:la: tupa: tekeke haememe. Kutupa mo wanda:halita: kaisepo yunki hata:na: ika: mendekema: tanda halo pa:la: honkopu haememe. ¹¹Kini homeke ma:nda:ma: iki handeteke hala:me. Ipikita: mo honiki na wiki naku tieke kiakena: handeteke hala: enisoloe. Hibulu pima: ipika: bikita: A:ba:dono. Kitiki pima:ta: A:poliyono Koto bikita: Hoeyaasa: halie laa ala:me.

¹²Titina: paala:piki ka:nda: tieketa: koto paela: handa:e. Doeki hoki naneta: paala:piki ka:nda: tiek yaapo epolo pa:la:eki pa ula:me.

Yunki mindiki peao enisolona: bu kanake

¹³Kutupa mo yunki mindiki peao enisoloma: ipika: bu kanake lia:me. Mo Koda:na: puki tikitiki haya: koloma: wepiki olodana: nepoko tonkopu nanema: pi hol:a:make epea:eki opua:me. ¹⁴Mo pi hol:a:makema: mo yunki mindiki peao enisolo pa:ta: alota: Mo Yupoteitisi ikali tieke pa:ta: tonkaala: enisolo tonkopu ka:la:pa: tapae lea:me. ¹⁵Mo enisolomanu ka:la:pa: tapaeya:me. Ikana:ma:ta: mo kenke wanda:hali paeyao tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: ota: do awa siki make ota: do nate siki make ota: do kaisepo siki make ota: do bapi siki make epena:yeke wiala: natena: lina:yeke tikitiki yao haena: lea:me. ¹⁶Mo wanda:hali lulu polo pieke hosi hokina: pitieke ami tapakena: nambata: I pa:ta: alota: 200 milioni haliweki lea:me. ¹⁷Kutupa yaka upama: leke handoa: ekina:ta: mo hosi ma:na: make ika: hokina: pitimi haliweki handoa:me. Kutupa mo haliwekina: hakokona: yameleme alena: au la:la:eki manuta: mo ti

lankakema: handa we pupa pua make oli ya punupa:la: ekima: handeke toopi sa:paeyana: au lekeeki make mo hami pupapeke toopi solopana: au lekeeki make au lea:me. Mo hosi ma:na: manuna: amboketa: laeonona: ambokema: handaa ika: kake pa:ta:ta: ti uleke make lumu make ti na honi papeke lankake biki solopa opolu baeya:me. ¹⁸Do ki yeni leke lita:la: hau tepoma:ta: mo wanda:hali tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: homo paeya:me. Mo hosina: kake pa:ta: opolu baeya: ekima: loa:me. ¹⁹Mo hosi ma:na: manuna: honkoputa: ika: kake pa:ta: make mendeke pa:ta:manu ula:me. Ika: mendeke manuta: amboke hake ketoma: handea:me. Koto ekima:ta: wanda:hali tanda peao haememe.

²⁰Do hau tepoma: na lia: wanda:halita: ika: wepia wia yeni pu haeme ale pa:ta:manu hoki na walememe. Ikita: mo hoke temoko titi pa:ta: make mo koloma: make silipama: make toopima: make tima: make toopi ti wepia wimiki alemanu pa:ta: yeni pita:la:eki hoki na walememe. Mo handa:peke na yeke make pi na opua:peke make pi na lapeke ale manuna: loa:me. ²¹Kutupa make ika: hali homena: lilimieki make ika: tio haumanu make ika: loke hoeyaasa: haumanu make pake nala: ekimanu kone ota: na kiaememe.

Enisolo pita: pi ula: buka hosikale siki

10 ¹Kutupa wele wopu piki enisolo ma:nda: oli hepeni nanema: hola:pa:nialo epeeke handoa:me. Ipirita: koama: ambula bao ipika: ambokena:ta: ka:la:da:peiyama: ambula wiekeme. Ipika: leke popeleketa: natema: handaa ipika: anketa: ti talo talo hake da pinki manuma: handeekeme. ²Ipika: kikina:ta: pi ula: buka hosiki ale siki lumbu wia haya:me. Ipika: popeke nane anketa: dawala manda wia ipika: hoe nane anketa: kenkena: wia haya:me. ³Kutupa laeono manuna: aneke e wi ala: tupu: mo halima: anekema: wi lea:me. Mo wi lea: hoki naneta: mo watake hata: tutu manuma: anekema: e wi laa hombo peaememe. ⁴Mo pi lea: ale pa:ta: kone Ita: wape laanialuekema: pitono oli hepeni nane pi holə:makema: alota: Do watake hata: tutu manuma: lemeke ekita: na laaniake a:mbaapeke lea:me.

⁵⁻⁶Mo hande dawala pita: kenke yaapo manda hayeke handoa: enisoloma: do kenke ya make dawala make koto pa:ta:manu hala: ala:ta: ala:ta: make koto ale paeyona: wepia wina: la:la: hoto paeyao pa hao hala: Koda:na: bikina: pi la: witolo alota: Nate yola: moneapeke dia:ya:la:pate ⁷pa mo watake hata: peao enisoloma: ipika: bu kanake lia:ka:na:ta: Koda:ma: mo hande ipika: pa hameke e pokaasa: potopede haliweki pa:ta: la haleke tupu: ipikana:ma: ipika: pulueke laa a:mbao ula: ekita: ota: pu paeyaalieke lea:me.

⁸Kutupa oli hepeni nanema: hande I pa:ta: pi laa kia: pi holə:make ombuma: alota: Mo dawala make kenke yaapo manda hala: enisoloma:

kiki pa:ta: lumba wia hala: pi ula: buka pua mie lea:me. ⁹Koto ekina:
 I pua mo enisolo lota: pitolota: mo pi ula: hosiki buka siki kie loa:me.
 Ipikaname: I pa:ta: alota: Mea nae. Neliaeka:na:ta: weleke nolo pa:la:pate
 naka: kake pa:ta:ta: boi hapekema: handaa tende yole pilieke lea:me.
¹⁰Koto leeke Ima: mo pi ula: hosiki buka siki mea noa:pate boi hapekema:
 handaa tende yole pia:me. Pate neliawa: dina:ta: yaka weleke nea:me.

¹¹Kutupa I pa:ta: alota: Mo kapomanimanu handeteke pila: kenke ta:ta:
 ta:ta: make tutu ta:ta: ta:ta: make pi ta:ta: ta:ta: make kini ta:ta: paeyao
 pa:ta: Koda: ipikana:ma: lolo pa:la: ekina: pi tapaasa:eki paa lawaapekee
 lea:me.

Mo wekitisi yaapo

11 ¹Kutupa I pa:ta: tombo mina:la: alema: handeke tolo kitolo alota:
 Mo Koda:na: tembolo da make mo oloda yaapo pua tombo mie
 laata: mo tembolo da pa:ta: yeni piteleme wanda:hali yata:pea:peke
 lea:me. ²Pate mo hama: nane momba:la:la: hama: manuta: tombo na
 mia:pe lea:me. Pa ekipeke koto ekita: mo pi na miniki haleme tapake
 pa:ta: hala:la: hama: lea:me. Koto tapakema:ta: kaisepo halitieke
 yaapona: paa yaapona: mo yakopiki daoni lu tumbalimikie. ³Kutupa
Ima: yaka wekitisi hali yaapo mo palaowamanu mondú hala: ekima:
 dau yamao 1 daoseni kutupa 260 natemanu Koda:na: pi walawaena:
 tapaalueke lea:me.

⁴Mo wekitisi hali yaapota: mo olipi ti yaapo pita: ola:pake keo panka:la:
 ale yaapoe. Ipilikita: mo kenke Tekehalina: puki tikitiki halepeme.
⁵Ma:nda: epima: koto hali yaapo hoeyaaluekema: pimika:na:ta: ti uleke
 ipilika: kake pa:ta: opolu bao mo ipilika: a:nda: tunkiliki haliweki
 hoeyaalieke. Kutupa dupilipi ekima:ta: mo hali yaapo hoeyaaluekema:
 taapilimi wanda:halita: lilieke. ⁶Ipilikana:ma:ta: mo Koda:na: pi laaso
 halipi natena: lako na epena: laa oli ya a:mbolota: honkopu ula:me.
 Kutupa make mo opolo hala: ikali manuta: we au lena: loluekema: make
 ane mone yeni ki ipilika: hone pa:la: tupu: do kenke a:pa hoeyaena: laa
 make honkopu ula:me.

⁷Ipilikana:ma: ipilika: pi walo paeyaalipi natena:ta: mo honiki na
 wiki naku tieke kiake pa:ta: hao opulu baalia: sayalema: handeke ale
 tieke hombelekema: mo hali yaapo amele a:nda: pilieke. Mo alema:ta:
 mo hali yaapo bopolao lu homaota: ⁸ipilika: tokota: ipilika: Tekehal
 lu endiaeemeke daoni tiekena: pota:na: pa wina: lelieke. Koto daonita:
 onkoluma: ala: biki yaapota: Sodomo pita: Idiepi yaapo ula:me.
⁹Kapomani ta:ta: ta:ta:ma: handeteke hala: kenkemanu make tapake
 ta:ta: ta:ta:ma: make pi ta:ta: ta:ta:ma: make tutu ta:ta: ta:ta:ma: make
 paeyaoma: mo hali yaapona: tokota: nate tepona: nate ma:nda:na:
 tukikina:ta: handolo make na hoina: lelimikie. ¹⁰Pa ekipeke do kenkena:

haleme wanda:halima:ta: mo hali yaapo homelepe ekina: ta:na:ma: homilimikie. Kutupa ne pambolo hata: pa hala:la: alemanu ika: ika: kone anemone tapa alu alu pilimikie. Pa ekiike mo potopede hali yaapoma:ta: wanda:hali pa:ta: tanda tieke mea epepeme laa lelimikie.

¹¹ Koto nate tepo paeya nate ma:nda:na: tukikina:ta: da:ta:la:eki hala:la: pomo Koda: pa:ta: yama: a:pa mo hali yaapo pa:ta: honda: pambeeketa: mo hali yaapo tialu pipime. Kutupa mo hali yaapo handeme wanda:hali paeyaota: pututuma: homememe. ¹² Mo potopede hali yaapo pa:ta:ta: oli ya nane pi hola:make tiekema: alota: Do pate ipupe lea:me. Kutupa ipilika: a:nda: tunkilik wanda:halima: handa:pa:lia haena: mo hali yaapota: koa piti oli ya pa:ta: pepeme. ¹³ Koto koneta: yumomeni tieke pea mo daonita: kiki yaapo tekili pea homeke ma:nda:ta: hoeyao mo daoseni watake hata: wanda:hali homememe. Kutupa mo pa haleme wanda:halima:ta: moeki handolo hata: pututuma: homolo oli hepeni hala: Koda:na: aneke ekina: biki mina:liaememe.

¹⁴ Yaapo peao hoeyaasa: hau koto paeya:pate mo tepo peao hoeyaasa: ekita: teke pa:ta: ipilieke.

Watake hata: peao bu kanake

¹⁵ Kutupa mo watake hata: enisoloma: ipika: bu kanake lia: dina:ta: oli hepeni nane pi hola:make tieke tieke manuma: alota: Mo kenke handeteke halo pa:la: honkoputa: ameta: nika: Tekehali pita: ipika: maleke lila: hali Ketiso pa:ta: ula:me. Kutupa hoto paeyao handeteke hao halieke lememe. ¹⁶ Kutupa mo Koda:na: puki tikikitina: ika: kini seana: pitimi hande halitieke homekena: tonkopu you haliwekiti: panda:puniao yeiya: laaso hata: Koda: pa:ta: yeni pitolo alota:

¹⁷ Amba: pa hao hae make ame make hale Aneke Tekehali Koda:o. Nakana:ma: naka: wele tieke mea ameta: kini pea handeteke hale ekina: keiyae aloma:me laa alota:

¹⁸ Mo pi na miniki haleme wanda:halita: mineke pankelememe. Pa ekiike Koda: naka: mineke pankele nateta: opolo a:pa:la:me. Homa:la: wanda:halina: pi yokaalu pulu peleme nate a:pa:leke loa:me.

Kutupa make naka: e pokaeya: potopede haliweki pa:ta: ika: yenki seliapo halo pele aneke nate a:pa:la:me. Mo neke pa:ta: yeiya: laaso hata: homu pea haleme wanda:hali ota: paeyaona: nate make loa:me. Do kenke hoeyaaseme wanda:hali hoeyaalo pa:la: nate opolo a:pa:la:me laa lememe.

¹⁹ Oli hepeni nane hala: Koda:na: tembolota: lumbia:me. Kutupa mo hande pi la: wiekeeki wieke bokosi handoa:me. Kutupa ti tekele make a:ta: a:ta: piki tutu make tutu tiekemanu make yumomeni make ya hapeke wopu make epea:me.

Mo wanda: pita: popake itiki hake si handeke ale tieke yaapo

12

¹Kutupa ta:ta: ma:nda: pea hone mateke hau tieke oli yana: opolo epea:me. Wanda: homeke koto pa:ta: pitia:me. Ipika: dauta: mo nate yamea:me. Kutupa mo kaisepota: ipika: anke oto pa:ta: wia kutupa ipika: you aka:ta: kiki yaapona: ankena: yaapo hombulanka: pambaeya:me. ²Ipikita: teke pa:ta: weki mulu pua:peke yata: mo weki hoki nea: ekima: tanda tieke pitolo hata: e wi lea:me. ³Kutupa ma:nda: ta:ta:piki ale ma:nda: oli ya manda opolo epea:me. Handeta: we pupapeke popake itiki hake sima: handeke ale tieke hombeleke ipika: amboketa: paeyao watake hata: hao kutupa kiki yaapo ekeke haya:me. Kutupa mo ambokemanu yalaota: kinina: you aka: pamba pamba pia:me. ⁴Ipika: mendekema:ta: mo hombulanka:manu tepo tekilipa homeke ma:nda:ta: mo ya mina:pa:lao yola yopua do kenkena: wekila: lopaeya:me. Mo aleta: mo wanda:ma: weki mondu lopaeya:ka:na: mea nolueke alo puki tikitiki pua haya:me. ⁵Kutupa mo wanda:ma:ta: hali weki mondu wia:me. Ipiki daeyaaata: do kenke paeyao ayeni dopitama: handeteke halo pa:la: wekie. Pate mo wekiti: pa:ta:la: mea Koda: pa:ta: ipika: kini seana: hala: alena: mea pea:me. ⁶Mo wanda:ta: Koda:ma: ipika: amu pea wia:yeke hapupapeke alena: pindipa pea:me. Koto alena:ta: mo wanda: daoseni homeke kutupa 260 natena: handeteke halo pia: alena:e.

⁷Kutupa oli hepeni nane a:nda: kini pia:me. Maikolo ipika: enisolo ame^{le} mo popake itiki hake si ipika: enisolo ame^{le} a:nda: pimime. ⁸Pate Maikolo tapakema: mo popake itiki hake sita: bepolao ipika: enisolomanu tonka:na: hepeni na haena: lememe. ⁹Mo popake itiki hake si tieke hombeleketa: tolu lopaeya:me. Ipikita: mo hande amba: kiake hayeke keto biki Sadani la:la: allee. Ipkiana:ma:ta: mo kenke wanda:hali paeyao makeaeyeke halie. Ipikita: ipika: enisolo titi ame^{le} oni kenkena: tolu lopaeya:me.

¹⁰Kutupa oli hepeni nane pi ho^{la}:make tiekema: alota: Ameta: niki da:ta:monoyeke Koda:na: pa:ta:la:la:eki ta a:pa:la: handa:e. Ameta: Koda: ipiki kini hata: ipika: weleta: peneme yaasa: handa:e. Ameta: ipika: maleke lila: Ketisoma: ipika: handeteke hala:eki peneme yao wala:la: handa:e. Pa ekipeke nika: Koda:na: puki tikitikina: hata: peliolo da kelepolo nika: kamemanu maleke lia hokeeki pa:la:me lo haya: halita: oli hepeni mina:pa:lao tolu lopaala:me. ¹¹Ipikita: nika: kame tonuma: mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: wema: make mo ota: ekie laa waleme ekima: make bepolaya:me. Kutupa make ikana:ma: ika: da:ta:la: ekita: pina: pa hoeyao homa:la: ekita: pa pulumeke laa lememe. ¹²Koto ekina:ta: oli hepeni make koto pa:ta: haleme wanda:halio paeyao ta:na:ma: homa:pee. Pate oni dawala pita: kenke yaapota: paala:e. Pa ekipeke hande Sadanita: iki pa:ta: apa:la:me. Kutupa ipikita: hosiki nate lekesiki homeke ula:me hone witolo hata: ota: hoke mineke panka:la:me.

¹³ Mo popake itiki hake si tieke hombelekema: ipikita: mo kenke nane tolu lopaala:me hone wiaata: mo hande weki mondu wia: wanda: minuluekema:yeke teliolo ombu haya:me. ¹⁴ Mo wanda:ta: ipika: da mo hapupapeke alena: pena:yeketa: ida tiekena: popake yaapo halea:me. Koto pa:ta:ta: mo popake itiki hake sima: hoeyaapa:na: bapi tepona: yunki mindiki hata: kaisepona: handeteke halo pia: pa:ta:e. ¹⁵ Kutupa mo popake itiki hake sima:ta: ipika: kake pa:ta: yama: epea: ikali wopuma: mo wanda: telia: mea pena: lea:me. Handeta: mo wanda: ikali naa homena:yeke pia:me. ¹⁶ Kutu pia:pate kenkema: mo wanda: tamba: minolo hata: ipika: kake aq laa mo popake itiki hake sina: kake pa:ta: epea: ikali mea neliya:me. ¹⁷ Kutu pia: ekina: mo popake itiki hake si tieke hombelekema:ta: mo wanda: pa:ta: mineke tieke pankolo hata: ipika: wekiwandiki amele a:nda: pulu pea:me. Koto tapaketa: mo Koda:na: pi ula: ekimanu opua Yesuma: peneme yaasa: ota:eki pa:ta: kima: na homeke hone tu laeme wanda:halie. ¹⁸ Kutupa mo popake itiki hake sita: dawala houna: tiao haya:me.

Sayale yaapo

13

¹ Kutupa mo sayale hombeleketa: mo dawala pa:ta: pita opolo epea:eki handoa:me. Mo aleta: ekeke kiki yaapo hao amboke watake hata: haya:me. Mo ekekemanu yalaota: kini you aka: pambama: pambama: pia:me. Kutupa mo amboke manuna:ta: Koda: kitaake biki laememe. ² Mo sayale hombeleketa: bosikasi tieke ma:nda: ipika: biki lepadima: handaa ipika: anketa: peioloma: handeke ale tieke hombelekena: ankema: handaa ipika: kaketa: laeonona: kakema: handea:me. Mo hande popake itiki hake si tiekema:ta: ipika: honkopu make ipika: kini sea make ipika: handeteke hala:eki tieke paeyao mo sayale hombeleke pa:ta: halea:me. ³ Mo sayalena: amboke ma:nda:ta: homena: tupa: apa:la: pokekepate pa mea epeayeke handaa mo wanda:halie paeyao:ta: penkili putia pominolo hata: mo sayale hombeleke telia: mea pememe. ⁴ Kutupa wanda:halie paeyao:ma: mo popake itiki hake si pa:ta: panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni pimime. Pa ekipeke mo sima:ta: ipika: honkopu tieketa: mo sayale pa:ta: haleeke handa loa:me. Ikana:ma: sayale pa:ta: make panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni pitolo alota: Epita: mo sayalema: handelemepe. Epima: ipiki amele a:nda: puluekema: honkopu aneke hala:pe lememe.

⁵ Mo sayalema:ta: kaisepo hali tieke yaapona: pa hali ma:nda:na: yaapona: handeteke haena: laata: hakoko lita:la:eki manuma: Koda: kitaena:yeke waleke halea:me. ⁶ Mo sayalema:ta: Koda: make ipika: biki make ipiki hala: da make oli hepeni haleme wanda:halie paeyao make yaala:ma: homao hoeyaasa: pi kini pea lea:me. ⁷ Kutupa ipikana:ma: Koda:na: wanda:halie amele a:nda: pea bepolaena: make tapake ta:ta:

ta:ta: make kapomani ta:ta: ta:ta:ma: handeteke hala: wanda:hali make pi ta:ta: ta:ta: make tutu ta:ta: ta:ta: make paeyao handeteke haena: waleke halea:me. ⁸Do kenkena: hala: wanda:hali paeyao:ma:ta: mo sayale pa:ta: panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni pilimikie. Pate do kenke ai na wepiki haena: kone ika: biki manuta: mo deto hala: wanda:halina: biki ula: bukana: laala: wanda:hali homeke homekema: kotoeki na pilimikie. Koto biki ula: bukata: hande limiki Sipisipi Ma:na: Ikikina: bukae.

⁹Haleke haemeka:na:ta: kota: opua:pa:peke ya:la:me. ¹⁰Ma:nda: epita: tapake ma:nda:ma: minina:e laa wia:ka:na:ta: kota: ota: minina: lelieke. Epita: bainasima: lia homaena:e laa wia:ka:na:ta: kota: ota: mo bainasima: lia homaena: lelieke. Dupiki haumanu pa:ta:ta: Koda:na: wanda:hali lopaama:na:yeke homu pea pa pina:e laa yu wia hata: make kima: na homeke hone tu lao haya:ka:na:ta: ana: pilieke.

¹¹Koto hoki naneta: mo sayale hombeleke ma:nda: mo kenke pa:ta: yama: opa:liaeyeke handoa:me. Do sayaleta: sipisipi ma:na: ekekema: handeke ekeke yaapo haya:me. Kutupa ipika: pita: mo popake itiki hake sima: ala: tupa: lea:me. ¹²Mo alema:ta: mo titina: sayalena: handeteke hala:ekie tieke meata: ipika: leke popelekena: hata: e wopu pokea:me. Ipkana:ma:ta: do kenke make do kenkena: haleme wanda:hali paeyao make mo amba: hande titina: amboke hoeyaeya:pate paa epea: sayale pa:ta: panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni pipee laa honkopu wopu hao sutiaeaya:me. ¹³Mo yaapo peao sayalema:ta: na handeke haumanu wopu pitolo hata: wanda:halina: leke popelekena: oli ya nanema: ti uleke do kenkena: lopena: lea:me. ¹⁴Kutupa ipikana:ma: mo titina: sayalena: hau peaaso hata: ipika: leke popelekena: hata: mokoto na handeke haumanu pia:eki manuma:ta: do kenke wanda:hali paeyao makeaaso hata: yola: mea pea:me. Ipkana:ma: wanda:halima: mo hande bainasima: hoeyaeya:pate pa tiao hala: titina: sayale yeiya: laaluekema: koto ekima: handekeeki ma:nda: wepia:pe lea:me. ¹⁵Kutupa mo yaapo peao sayalema:ta: mo hande titina: sayale manda: meao wepimi ale pa:ta: da:taasa: pomo halena:yeke waleke halea:me. Kutupiki hauta: mo alema: pi lena: la make mo ipiki pa:ta: panda:puniao yeiya: lapeke kiaalimi wanda:hali paeyao lu homaena:yeke pia:me.

¹⁶Mo yaapo peao sayalema:ta: mo hosiki wanda:hali make aneke wanda:hali make hamoko wanda:hali make natehali wanda:hali make pa hameke e poka:la: wanda:hali make pa haleme wanda:hali make paeyao:ma: ika: popeke nane kikina: o ika: wenokona:ta: maka ma:nda: talaena:yeke honkopu hao sutiaeaya:me. ¹⁷Kutupa ma:nda: epima: do maka na talaeyeketa: kota: koto someta: aleta: ma:nda:manu ota: na hambo make tapao pina:e lea:me. Koto makata: mo sayalena: biki tapa: wiao o ipika: bikina: namba haleke ekie. ¹⁸Do ekimanu opolo epea:ka:na:ta: kota: epeke hone u lenkene pita:la: somema: ana: pilieke. Ma:nda: epita: epeke

honema: tumba wia:ka:na:ta: kota: ipikana:ma: koto sayalena: namba lo yokena:e. Pa ekipeke mo nambata: halina: bikina: anketekete minolo kone la:la:me. Koto nambata: 666 la:la:me.

Sipisipi Ma:na: Ikiki pita: ipika: wanda:hali

14 ¹Kutupaka:na: handoa:pate mo hande Sipisipi Ma:na: Ikikita: mo ipika: biki make ipika: Apa:na: biki ika: wenokona: laemeke 144 daoseni wanda:hali ame^{le} mo Saioni potena: haememe. ²Kutupa oli ya nanema: ikali d^{ou} tiekema: handa make tutu tieke liki nonopiki pi hola:make opua:me. Mo pi hola:maketa: kidama: handeke ale lita:la: haliwekima: liki nonopiki ala: ekima: handeke nono pia:me. ³Mo 144 daoseni wanda:halita: mo hande Koda:na: kini seana: make mo deto hala: tonkopu ale manuna: make mo you haliwekina: puki titikiki pua haememe. Ikita: panake emeli ikana:ma: homeke moka:la hande hande pea lapeke emeli homeke lememe. Kenke wanda:hali paeyao pa:ta:ta: koto tapake homeke pa:ta:la: mea epeaalo pia: tapakee. ⁴Ikita: wanda:weki hakopu na tunkulimieki yaalo yakopiki haliweki haememe. Ikana:ma:ta: mo Sipisipi Ma:na: Ikiki pea: pa:ta:ta: telipaleke ombu haememe. Ikita: kenke wanda:hali paeyao anka:lopuna: epeaala: tapakee. Ikita: Koda: pa:ta: make mo Sipisipi Ma:na: Ikiki pa:ta: make titina: halo pa:la: tapakee. ⁵Ma:nda:ma: ikita: yayapiki pi lelemeeki na opua make ala:ta: ma:nda: ata:ka: na pealeme haliwekie.

Enisolo tepo

⁶Kutupa enisolo ma:nda: oli ya manda ænolo hata: do kenke wanda:hali paeyao pa:ta: mo pa u hala: Pi Seliapo laluekema: pia:me. Mo wanda:halita: tutu ta:ta: ta:ta: make tapake ta:ta: ta:ta: make kapomani eleke elekema: handeteke hala: kenke make paeyao pa:ta: loluekema: pieke handoa:me. ⁷Ipikana:ma: anekema: alota: Koda: paala:ma: homaaso hata: ipika: tieke hala: ekina: biki mina:liape. Pa ekipeke ipikana:ma: mo hande wanda:hali pi yokaaulu pulu pa:la: nate a:pa:leke loa:me. Do kenke make oli ya make dawala make opa:la: ikalimanu make koto ale paeyao wa:pa:la: Koda: pa:ta: panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni pea:pa:peke lea:me.

⁸Kotoeki hoki naneta: enisolo ma:nda:ma: teliolo alota: Mo wanda:ta: lopa:la:me. Aneke Ba:bilonita: lopa:la:me. Mo wanda:ma: wanda:hali paeyao ipika: waini ikali nena: lea:me. Mo honkopu hake waini ikalita: ipika: lokena: hoke hone pa:la:eki manue lea:me.

⁹Pa tepo peao enisoloma: mo titina:eki yaapo teliolo hata: anekema: alota: Ma:nda: epima: mo sayale hombeleke make koto ale manda: meao wa:pa:la: ale pa:ta: make panda:puniao yeni pitolo o ipika: maka wenoko o popeke nane kikina: talena: lemeka:na:ta: kota: ¹⁰koto someta: ipika:

kone Koda:na: waini ikali nelieke. Kota: mo Koda:ma:ta: ipika: paala:piki mineke panka:la: wele pa ula: waini ikalita: mo ipika: mineke panka:la: kapo pa:ta: holo pambeekeeki loa:me. Dupilia: wanda:hali paeyaota: mo yakopiki enisolo titi make mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: leke tomona: mo ti uleke make mo titipu tiekepiki lanka:ma: handeke ale pa:ta: tanda no halimikie. ¹¹Mo tanda halo hala: tina: lumuta: na paeyeke hoto paeyao pa u halieke. Koto sayale hombeleke pita: ipika: manda: meao wa:pa:la: ale yaapo pa:ta: panda:puniao yeni pitolo make o koto alena: bikina: maka wina: lea:ka:na:ta: kota: koto wanda:hali ika: tanda no halo pa:la: ekita: nate o timba: ota: hosiki siki na paeyaalieke lea:me.

¹²Koto ya:leke handaa mo Koda:na: pi ula: ekimanu opua Yesu pa:ta: kima: na homeke hone tulao hala: wanda:hali lopaama:na:yeke ika: pa pina:e laa yu wia hala: ekita: ana:na: pilieke.

¹³Kutupa oli hepeni nanema: pi holq:makema: alota: Doeki laaniae. Ame do kini pea mo Tekehalina: e pokolo hata: homeleme wanda:halita: ta:na:ma: homa:pa:peke ya:la:me lea:me. Koto leeke mo Sipitidima: hombo peaaso hata: alota: Ota:e. Ikita: ika: ki hone na wiki honkopu hao pokelemeeki paeyaemeke handaa ta:na:ma: homilimikie. Pa ekipeke ika: e pokeleme ekina: yenkit: iki ame~~le~~ pa hala:me lea:me.

Kenkena: ne napeke mina:la:eki

¹⁴Kutupa handoa:pate ya hapi handoa:me. Kutupa mo ya hapi mandaata: halima: handeke ale pitia:me. Ipika: ambokena:ta: koloma: wepiki kinina: you aka: pambao kutupa widi tunkula:la: ne wopu hake kaiya minia:me. ¹⁵Kutupa mo enisolo ma:nda:ta: mo tembolo pa:ta: yama: a:pa mo ya hapi manda pitia: some pa:ta: e wi tieke la:moneaaso alota: Naka: widi tunkulu hale kaiyama: ne napeke mie. Pa ekipeke mo nateta: a:pa:la:me. Kutupa kenkena: ne napeke mina: pota:leke loa:me lea:me. ¹⁶Koto leeke mo ya hapi manda pitia: somema: ipika: widi tunkulu hala: kaiya wankeaaso hata: kenkena: ne napeke mu paeyaeya:me.

¹⁷Kutupa enisolo ma:nda: mo tembolo pa:ta: pita opolu bao ipulu ne wopu hake kaiya ombu miniki epea:me. ¹⁸Kutupa mo tina: handeteke haya: enisolo ma:nda:ta: mo oloda pa:ta: hao epea:me. Ipkana:ma: mo ne wopu hake kaiya miniki haya: enisolo pa:ta: anekema: alota: Naka: kaiyama: mo waini puna: kilikimanu honda: poka:e. Pa ekipeke mo kiliki manuta: pota:leke loa:me lea:me. ¹⁹Kota: mo enisoloma: ipika: kaiya do kenkena: wankeaaso hata: mo waini kiliki manuta: talo pamba oni Koda:na: paala: piki mineke panka:la: waini kiliki dekepo hala: pa:ta: lopaeya:me. ²⁰Mo waini kilikita: mo daoni tieke hama: nane mo waini kiliki dekepo hala: pa:ta: dekepea:me. Kutupa mo dekepea: ale pa:ta:ta: we ikali tieke 300 kilomida hokulu taa hata: ota: kendo tieke make mo hosina: kake ana:na: lombei pea:peke kendo wia:me.

Ane mone ke handaasa: watake hata: haumanu ipula:eki

15 ¹Kutupa oli yana: ta:ta: ma:nda: piki hone mateke pututu au tieke handoa:me. Watake hata: enisolo manuma: paeyaaso ane mone ke handaasa: ipula: watake hata: haumanu miniki haememe. Kotota: Koda: ipika: paeyaaso mineke panka:la:eki walo paeyaasa:eki yekeme.

²Kutupa mo kalasima: handeke hama: ma:nda: ti uleke apa:taakeeki handoa:me. Koto pa:ta: make mo hande sayale hombeleke make koto ale manda: meao wepimiki sayale make mo alena: bikina: taapa: wiao la:la: namba make bepolao haleme wanda:hali handoa:me. Ikita: mo kalasi hama: tea:na: tilao hata: Koda:ma: hala:la: kidama: handeke alemanu miniki hata: ³mo Koda:na: e pokeeke hali Mosesina: emeli make mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: emeli make lememe. Ikana:ma: alota:

Aneke Tekehali Koda:o.

Naka: pita:la:eki manuta: ta:ta: ma:nda: peao make yole make pa:la:me. Tapake paeyaona: kinio.

Naka: pitele haumanu paeyaota: tikitiki pea ota: hau manue.

⁴ Tekehali neketa: epima: paala:ma: na homilia:pe.

Naka: hau tieke laaluekema:ta: epima: kiaalia:pe.

Neke homeke homeke yako peleme.

Wanda:hali paeyaota: neke pa:ta: a:pa panda: puniao yeiya: laaso hata: yeni pilimikie.

Pa ekipeke naka: yakopiki hau manuta: paeyaoma: amba: handelememe lememe.

⁵Koto hoki naneta: oli hepeni nane mo tembolo da pota: lumba wiekeeki handoa:me. Kutupa mo da tukikina:ta: amba: hande Koda: ipika: wanda:hali amele pi lo hayeke palai da handoa:me. ⁶Mo watake hata: enisolo manuta: mo watake hata: ke handa:peke ekimanu miniki hata: tembolo pa:ta: hao epememe. Ikita: hake piki leke yale yale piki dau yama koloma: wepiki beleke ika: hakokona: yamemekeme. ⁷Kutupa mo hande deto hala: tonkopu ale homekema: mo watake hata: enisolomanu pa:ta: mo hoto paeyao pa hao halo pa:la: Koda:na: mineke panka:la: ekima: tumbiki watake hata: kawasomanu halea:me. ⁸Mo Koda:na: wele pita: paa yaapo pa:ta: yama: epea: lumuma:ta: mo tembolo tumbulu baeya:me. Kutupa mo tembolo pa:ta:ta: ma:nda: pua:peke na ya:pate pa mo watake hata: enisolo manuma: mo watake hata: ke handaasa:eki mea ipu paeya:ka:na:ta: wetepena: pua:peke ya:me.

Koda:na: mineke panka:la:eki ula: kawasomanu

16 ¹Kutupa mo tembolo pa:ta: yama: pi holə:make wopuma: mo watake hata: enisolo pa:ta: alota: Kenkena: pua mo Koda:na: mineke panka:la:eki pamba:la: watake hata: kawasomanu hola:pe lea:me.

²Koto ekina: titina: enisoloma: ipika: kawaso kenkena: pua holaeya:me. Kutu pieke handaa ota: hoke tanda tieke piki boleke manuta: mo hande hoke sayalena: maka talaeme tapake make mo ale manda: meao wepimiki ale pa:ta: panda:puniao yeni pu haeme wanda:hali pa:ta: pua pitia:me.

³Kutupa yaapo peao enisoloma: ipika: kawaso mo dawala manda pua holaeya:me. Mo ikalita: homeke halina: wema: handaata: koto dawala pa:ta: pitimi ale paeyao homemememe.

⁴Kutupa tepo peao enisoloma: ipika: kawaso mea pua mo ikalimanu make opa:la: ikali pa:ta:manu holaeya: dina:ta: we au lolo yapea:me.

⁵Kutupa mo ikalimanu handeteke haya: enisoloma: alota: Naka: panisi pealuekema: maleke liaasa:eki manuta: ota: ana:na: kone wa:peleme. O ota: yako piki someo. Neke ame hale make amba: hae makee. ⁶Pa ekipeke ikana:ma:ta: mo Koda:na: wanda:halina: we make mo potopede haliwekina: we make holememe. Koto ekina: ame nakana:ma:ta: iki make we ikali nena: haleleme. Ikana:ma:ta: ika: ekina: yenki kone mina:lememe laa lea:me. ⁷Kutupa mo oloda pa:ta: yama: pi hola:makema: alota: Wele wopupiki Tekehali Koda:o. Naka: panisi pealuekema: maleke liaasa:eki manuta: tikitiki pea make ota: ana:na: wepeleme lea:me.

⁸Koto hoki naneta: mo tonko peao enisoloma: ipika: kawasota: natena: holaeya:me. Kutupa mo nate ipika: wele wopu piki titipuma: wanda:halitena: waleke halea:me. ⁹Mo wanda:halita: do wele wopupiki titipuma: to tokilieke handaata: mo ke manuna: handeteke haya: Koda:na: biki hoeyaememe. Kutu pimipate ika: hoke hau manuta: hoki na walaa ipika: wele tiekena: biki na mea mina:liaememe.

¹⁰Kutupa mo yunki peao enisoloma: ipika: kawasota: mo hoke sayalena: kini seana: pua holaeya:me. Kutu pieke handaa timba: ala: ekima: mo hande sayalena: kilu tombuao hala: alena: tumbaeya:me. Kutupa wanda:halima: tanda tieke nalo hata: ika: kekeke tankolo nememe. ¹¹Kutu pitolo hata: ika: tanda make tete manuna: oli hepeni hala: Koda:na: biki hoeyaemepate ika: hoke hau manuta: hoki na walememe.

¹²Kutupa mo yunki mindiki peao enisoloma: ipika: kawasota: mo ikali tieke biki Yupoteitisina: holaeya:me. Kutupa mo nate opa:la: nane haleme kini manuna: pota: wiaaso mo hande ikalita: hapupa pea:me.

¹³Kutupa kima: handeke hai pambeke temoko tepo handoa:me. Ikita: mo popake itiki hake sina: handeke alena: kake pa:ta: make mo hoke sayale hombelekena: kake pa:ta: make mo yayapiki potopedena: kake pa:ta: make pita: opolu bao epememe. ¹⁴Ikita: mo na handeke haumanu pu haleme hoke temokomanue. Mo hoke temoko tepoma:ta: do kenke honiki paeyao pa:ta: hala: kinimanu pua hatuku mea a:pa mo Wele Wopupiki Koda:na: Aneke natena: a:nda: pina: yeke pimikime.

¹⁵Opie. Ita: pake nala: hali leke ipulueke. U na peliki hata: ipika: aka:manu wopu handeteke hao hale someta: ta:na:ma: homilieke.

Ipikita: paa tia pominolo hata: wanda:hali leke popelekena: yaala: meaapa:na:yeke pita:la:me.

¹⁶ Kutupa mo hande temoko tepoma: mo kinimanu hatuku a:pa mo Hibulu pima:ta: Amakedoni la:la: alena: a:pa momba:laeya:me.

¹⁷ Kutupa mo watake peao enisoloma: ipika: kawasota: oli ya pa:ta: holaeya:me. Oni mo tembolo pa:ta: yama: aneke pi hola:make alota: Ameta: koto paela: handae lea:me. ¹⁸ Kutupa ti tekelemanu make a:ta: a:ta: piki tutumanu make tutu tiekemanu make ota: hoke yu momeni make pia:me. Amba: hali wepia kini pea a:pa ame do make kutupiki yu momeni na pa:la:pate do yu momeni homeketa: paeyao ankulake ota: hoke ta:ta: ma:nda: pikieki ya:mee. ¹⁹ Mo aneke daonita: tepo tekilipa mo kenke paeyaona: daoni paeyaota: ota: hoeyaeya:me. Koda:ma:ta: mo hande Ba:biloni tieketa: pa niminaaso hata: ipika: wopu mineke panka:la: waini ikali ipika: kapona: nena: lea:me. ²⁰ Mo dawalama: dupala: kenkemanu paeyaota: alu pao mo potemanu paeyaota: alupaeya:me. ²¹ Leke opeke ya hapeke tieke tiekemanu ka:nda: ota: tieke hombeleke piki ekimanu oli ya nanema: yama: a:pa wanda:hali manda lopea:me. Koto wanda:halima:ta: mo ke handaeya: ya hapekena: Koda:na: biki hoeyaememe. Pa ekipeke do keta: ota: hokeeki ya:mee.

Hali yolo hala: biki wiki wanda:

17 ¹Kutupa mo hande watake hata: kawaso miniki haeme watake hata: enisolo homeke ma:nda:ma: I pa:ta: a:pa alota: Epoe. Ima: mo hali yolo hala: biki wiki wanda: pa:ta: halo pa:la: panisi walueke. Mo ikalimanu tea:na: a:ela: aneke daoni hombelekema: loa:me. ²Do kenkena: hala: kini manuma:ta: mo wanda: ame_{le} hoke loke hoeyaasa: hau pu ombu haememe. Kutupa mo kenke wanda:halima:ta: ipika: loke hoeyaasa: hau manuna: waini ikali naa keaememe lea:me.

³ Mo Sipitidima: I pa:ta: e pokolo hata: mo enisoloma: Ita: hapu hala: alena: mea tia pea:me. Koto pa:ta:ta: wanda: ma:nda:ma: mo wepiki sayale ma:nda:na: hoki manda pitia:eki handoa:me. Mo sayalena: loke paeyao pa:ta:ta: Koda: kitaasa: bikimanu lao kutupa ipikita: watake hata: amboke hao make kiki yaapo ekekemanu haya:me. ⁴Mo wanda: ipika: aka:ta: we ta:ta: ma:nda: yaapo piki au lekeeki yamea:me. Kutupa mo aka:ta: koloma: wepiki beleke manuma: make seliapo piki toopi manuma: make sekete inkiki manuma: make tumbulu baeya:me. Ipika: kiki pa:ta:ta: ipika: loke hoeyaasa: ekina: yenkita: ota: yaala:piki ekimanu make hai pambeke alemanu make tumbulu baeyeke koloma: wepiki kapo miniki haya:me. ⁵Mo ipika: wenokona:ta: hande a:mbaala: ekina: biki dupa wiekeme. Hali yola:la: wanda:hali make kikana: haumanu pu haleme wanda:hali make iki paeyaona: inkiki Ba:biloni tieke laa wia:me. ⁶Kutupa mo wanda:ta: Koda:na: wanda:halina: make Yesu pa:ta: hone tulaa pelia haemeke handa

limiki wanda:halina: we naq keaya:eki handoa:me. Ima: moeki hando haota: ota: hoke tupu: penkilipa:tia pomua:me.

⁷Mo enisoloma: I lota: pitolo alota: Neketa: ekipeke penkilipa:tia pominelepe. Ima: neke pa:ta: mo wanda:na: make mo wanda: mea tia pomu hala: sayalena: a:mbao ula: ekina: teke la kionoe. Mo hande watake hata: amboke hao make kiki yaapo ekeke hala: sayalena: loa:me. ⁸Koto sayaleta: amba:ta: da:ta haya:pate ameta: na da:taa hala:me. Ipirita: ame do siki mo honiki na wiki naku kiake pa:ta: hama opolu bao ipiki hoeyaena: pelieke. Do kenkena: haleme wanda:hali ika: biki manuta: do kenke ai na wepiki haena: kone mo deto hala: wanda:halina: biki ula: bukana: ika: biki na lake wanda:halita: mo hande sayale handolo hata: penkilipa:tia pomilimikie. Amba: a:nda:ta: da:ta haya:pate ameta: na deteke hala:me. Pate paa opolo ipilieke.

⁹Doeki manuta: hone u lenkene pita:la:eki pita: hone wita:la:eki yaapoma: handa:peke ya:la: haue. Mo watake hata: amboketa: watake hata: yueli manue. Kotota: mo hande wanda: pila: alena:e. Kutupa make ikita: watake hata: kini manue. ¹⁰Yunki hata:ta: lopelemepate homekema:ta: ipika: kilu tombua hala: ekina: pa handeteke hala:me. Kutupa ma:nda:ta: ai na a:pa:la:me. Ipirita epea:ka:na:ta: nate hosiki sikima: homeke handeteke halieke. ¹¹Kutupa mo hande amba:ta: da:ta haya:pate ame na da:ta hala: sayaleta: ipika: kone ketepo peao kinie. Mo hande watake hata: tapake konee. Ipirita: hoeyaena: pula:me.

¹²Mo hande kiki yaapo ekeke manuta: kiki yaapo kini manue. Ikita: ai na kini pea handeteke halemepate pa aowa homeke homekena: mo hoke sayale ame^{le} handeteke haena: waleke halieke. ¹³Do kiki yaapo ale ikita: teke homeke homeke wia halememe. Ika: honkopu make ika: handeteke haleme wele manuta: mo sayale pa:ta: halelememe. ¹⁴Ikana:ma:ta: mo Sipisipi Ma:na: Ikiki ame^{le} a:nda: pilimikie. Pate mo Sipisipi Ma:na: Ikikita: ipika: wi laa yata:pa: ma:la: hone tulao haleme hoki nane tolu haleme tapake ame^{le} hata: mo tapake bepolalimikie. Pa ekipeke ipirita: tekehali paeyaona: Tekehali make kini paeyaona: Kinie lea:me.

¹⁵Mo enisoloma: I pa:ta: ombu alota: Mo hande hande hali yolo hala: wanda: pitia: ikali manuta: kapomani ta:ta: ta:ta:ma: handeteke hala: kenkemanu make mo ta:ta: ta:ta: piki wanda:hali paeyao make mo tutu ta:ta:manu make pi ta:ta: ta:ta: leke tapake manue. ¹⁶Mo hande hande kiki yaapo ekeke manuma: make mo hande sayalema: make ikana:ma: mo wanda: ota: honditi pilimikie. Ikana:ma:ta: mo wanda:ma: pambala: ala:ta: ala:ta: paeyao hola: mea pa tia haena: lelimikie. Mo wanda:na: loke mindiki naa kutupa ti ulekema: hoeyaalimikie. ¹⁷Pa ekipeke Koda:ma:ta: ipika: hone pa:la:eki peaena: yeke ika: puki pa:ta:manu ipika: hone pa:la:eki wina: leeke handaa ikana:ma: ta:ma:ni pea homeke tupu: hau pilimikie. Ika: honkoputa: mo sayale pa:ta: halaata: Koda:na: pimanu ota: peneme yaalo epena:

lelimikie. ¹⁸ Mo hande wanda:ta: mo aneke daoni hombelekee. Mo kenke honiki paeyaona: kinimanu handeteke hala: daonie laa lea:me.

Ba:bilonina: lopa:la:eki

18

¹ Doeki hoki naneta: enisolo ma:nda: oli hepeni nane hao hola:pa:nialo epea:eki handoa:me. Ipirita: wele tieke pa:ta: ipulu ipika: yameeke leke yale yale piki paa:ma:ta: do kenke paeyao paa:peaya:me. ² Ipirana:ma: pi hola:make tiekema: e wi alo alota:

Mo wanda:ta: lopa:la:me. Ba:biloni tieketa: lopa:la:me.

Ipirita: hoke temoko tonuma: make hai pambeke temokomanu haleme teke dae.

Ota: hai pamba:papeke make handa: nala: na piki anemone ba manuta: koto pa:ta: pila:me.

³ Pa ekipeke mo kapomani ta:ta: ta:ta:ma: handeteke hala: tapake paeyao:ma:ta: ipika: waini ikali nememe.

Mo honkopu wopu hake waini ikali ipika: loke hoeyaasa: na:na: pa:la: hauna: loa:me.

Do kenkena: kini manuma:ta: mo wanda: amele loke hoeyaasa: hau pu ombu haememe.

Kutupa do kenkena: bisinisi haliwekita: mo wanda:na: kikana: hau leke pia: hoke hau pa:ta: yama: hamoko haememe lea:me.

⁴ Kutupa Ima: opua:pate oli hepeni nanema: pi hola:make ma:nda:ma: alota:

Ya wanda:halio. Opolu bao ipupee. Koto wanda: mina:pa:lao ipupee. Ikana:ma:ta: ipika: hoke haumanu pa:ta: na apa:taapa:pee. Ipirita: hoke yenki mina:la:eki na telipa mia:pa:pee.

⁵ Pa ekipeke ipika: hoke hau manuta: oli hepeni wataalo a:ma:ela:me. Kutupa Koda:ma:ta: ipika: hoke hau pa:la: ekimanu hone niminaasa:me.

⁶ Iki pa:ta: pia: tupu: ipiki pa:ta: make homeke tupa: pipee. Ipirita: pia: ekina: hoke yenkitia: pa atulao hala:pe.

Ikana:ma: hokeeki nomena:yeke ipikana:ma: amu peaway: tupa: ikana:ma: make ipika: kapo pa:ta: mo yaapo peao honkopu wopu hake ikali tumbape.

⁷ Ipirita: kone mo paa pa:la:eki make ta:na: tieke pa:la:eki make halolo pia: tupa: kone paa mo tanda tiekemanu make homena: tupa: tanda mina:la:eki make hala:pe.

Pa ekipeke ipika: kone alota: Kini wanda: do pilu handa:e. Ita: kineke wanda: dia:me. Ima:ta: hamono tupa: tanda mina:la: ekita: ota: na handulueke laa ala:me.

⁸ Do ekina: yeketa: nate ma:nda:na: ipirkita: ke eleke elekema: minilieke. Do ke manuta: yeni ki make homena: tupa: tanda

mina:la:eki make tea: ki makee. Kutupa ipikita: ti ulekema:
yankilieke.

Pa ekipeke mo wanda: panisi peaasa: Tekehali Koda:ta: ota: wele
wopu pa:la:me.

⁹Do kenkena: haleme kinimanu mo wanda: amele loke apa:tao hoke
na:na: pa:la: haumanu mandakena: pimi tapakema:ta: mo daoni tiekena:
e lelimikie. Mo yanko paeyaasa: ti ulekena: lumu handolo hata: loa:me.

¹⁰Ikita: mo wanda:na: mina:la: tandata: ma:nda: putupa mea:peke yeke
paala:ma: homolo hata: ota: papate leke halememe. Ikana:ma: alota:
A:pa:e. Ota: paala:e. Do aneke make honkopu hake daoni Ba:bilonio. Nate
leke homeke sikina: kone neketa: panisi ka:la:me laa lelimikie.

¹¹Do kenkena: bisinisi haliwekima: make mo wanda:na: e alo make
a:ta:ma: make homelememe. Pa ekipeke ma:nda:ma: ika: ala:ta: ala:ta: ota:
na hambelememe. ¹²Ika: kolo make silipa make seliapo piki toopimanu
make sekete inkikimanu make dau panka:manu make ta:ta: ta:ta: piki
wepiki daumanu make silika daumanu make mandane ta:ta: ta:ta: piki
wopu na hala: timanu make elepa:ntina: ekekema: wa:pele ta:ta: ta:ta:
piki alemanu make yenki tieke wiki timanu make kopama: handeke
ale botonosi make ayenima: wepiki alemanu make kalasima: handeke
hakesapo biki mambolo ¹³make mandane ti manuna: yonkeleke make
teika:ma: handeke ale make totopo yole piki ale make hosiki tima:
handeke maetamo leke ti make totopo wopu piki oeta make waini
ikali make pa oeta make palaowa make widi make kao make sipisipi
make hosi make hosi ma:na:ma: yolaa pula: da:ta:ka mendeke make
e pa hameke pokaaseme haliweki make halina: da:ta:la:eki kone ota:
ma:nda:ma: ame do hamba:peke na ya:me. ¹⁴Mo bisinisi haliwekima:
mo wanda: pa:ta: alota: Naka: ekie laa Naka: hande wia hae epeke ale
manuta: alu pa:la:me. Kutupa naka: hande hamoko hale alemanu make
neke au le yole pa:la: ale manuta: paeyaota: alu pa:la:me. Nakana:ma: ota:
paa na handa: wilipikie laa lelimikie.

¹⁵Koto daoni pa:ta: bisinisi pitolo hata: hamoko haeme bisinisi
haliwekita: ota: papate pua halimikie. Pa ekipeke mo wanda:na: mina:la:
tanda putupa mea pekeyeke loa:me. Ikana:ma:ta: e alo make a:ta:ma:
homolota: do lelimikie. ¹⁶Mo aneke daoni hombeleketa: a:pa:e ota:
paala:e. Ipikita: hakepiki aka: panka:ma: make ta:ta: ta:ta: piki wepiki
dauma: make yama kutupa koloma: wepiki beleke manuma: make seliapo
piki toopi manuma: make sekete inkikima: make dupao yama:tiki pu
haya:me. ¹⁷Pate nateleke homeke sikina: kone do hamoko alemanu
paeyao alu paeya:me.

Mo dawalana: sipi you haliweki make mo sipina: pua:tiki pimi
wanda:hali make mo sipina: e poka:la: haliweki make mo dawalana: ane
mone e pokeme wanda:hali paeyao make papate haememe. ¹⁸Ikana:ma:ta:

mo wanda: mea neliaya: ti ulekena: lumu handolo hata: e wi tieke alo hata: alota: Dupiki aneke daoni hombeleke ma:nda: na haya:me lea:me.
¹⁹Ika: ambokenina: dokolo mea lopaaso hata: e alo make a:ta:ma: homolo hata: alota: A:pa:e. Ota: paala:e. Mo koto aneke daoni ota: paala:e. Ipikita: ipika: hamoko hala: ekima: mo dawalana: pomina:la: sipi teke haliwekita: hamoko haememe. Kutupa nateleke homekena: kone ipika: ala:ta: ala:ta: paeyao alu paeyao:me lememe.

²⁰Hepenio ta:na:ma: homa:e. Pa ekipeke ipikita: hoeyaala: ekina: loa:me. Koda:na: wanda:hali make mo aposolo haliweki make potopede haliweki make ta:na:ma: homa:pee. Pa ekipeke mo wanda:ma: iki pa:ta: pia: ekina: Koda:ma: ipiki hoeyaala:me.

²¹Kutupa wele wopu piki enisoloma: mo ka:nda: ota: tieke piki toopi tieke mea oni dawala pa:ta: yombu lopaaso hata: alota: Do hande aneke daoni Ba:bilonita: dupa anekema: mea lopa:niao ota: pa na handolo pa:la: tupa:e. ²²Mo kidama: handeke alena: e make wanda:halina: pi holə:makemanu make mo soke lu haleme wanda:hali make mo bu kanake make neke tukiki pa:ta: ota: na opilimikie. Kutupa mo ane mone e pokeleme haliwekita: neke pa:ta: ota: na halimikie. Kutupa mo palaowa yombita:la: ka:nda:piki toopina: e make ota: na opilimikie. ²³Lamepana: paata: neke pa:ta: ota: na handilimikie. Kutupa mo halina: da panake pula: wanda:na: make wanda: panake mina:la: halina: pi holə:make make ota: na opilimikie. Naka: bisinisi haliwekita: kenke honiki paeyao lu tumbao honkopu wopu haeme make naka: yayapiki haipiki tio haumanu pi ekima:ta: do kenke wanda:hali paeyao makeaememe laa lea:me.

²⁴Ba:biloni panisi peake hauta: mo potopede haliweki make Koda:na: wanda:halina: weta: mo daoni pa:ta: wieke pia:me. Ota:e. Mo kenkena: lia: wanda:hali paeyona: we paeyao wia:me.

19 ¹Doeki hoki naneta: oli hepeni nane wanda:hali tiekema: leke nono pea alota: Haleluya. (Nika: pima:ta: Koda:na: biki miniliamana:e) Da:ta:mono yeke pa:ta:la:la:eki make paa peaasa:eki make wele tieke make nika: Koda: pa:ta: ula:me. ²Ipika: pi yokaalu pita:la:eki manuta: ota:eki make tikitiki pikieki makee. Ipikana:ma:ta: mo hande hali yolo haya: wanda: ipika: loke hoeyaasa: hauma: kenke paeyao hoeyaeyeke handaa ketete peleme laa maleke liaata: ipikita: panisi peala:me. Pa ekipeke mo wanda:ma: Koda:na: e pokaeya: wanda:hali lu homaeyeke handaa loa:me laa lememe.

³Paa e wi alo alota: Haleluya. Mo hande aneke daoni mea neliaya: lumuta: honiki na wiki hoto paeyao pa a:meiyu hala:me lememe. ⁴Mo hali tieke homekena: tonkopu you haliweki make mo deto haleme tonkopu ale manuma: make panda:puniao lopa mo kini seana: pitia: Koda: pa:ta: yeiya: laaso hata: yeni pimime. Ikana:ma: alota: Kutu pina:e. Haleluya lememe. ⁵Kutupa mo kini sea pa:ta: yama: pi holə:makema:

alota: Koda:na: e pokaaseme tapake make ipiki yeiya: laaseme wanda:hali make iki paeyaoma: nika: Koda:na: biki miniliapee. Mo aneke wanda:hali pa:ta: make natehali wanda:halisunu pa:ta: make loa:me lea:me.

Mo Sipisipi Ma:na: Ikkina: ne pamba:la:eki

⁶Kutupa e ala:eki ma:nda:ta: mo wanda:hali hombuta: hombeleke hata: make ikali dou lopolo make tutu tieke litolo make leke nono pia:eki dupa opua:me. Haleluya. Mo Tekehali nika: Aneke Koda:ta: kini hala:me. ⁷Koto ekina: niki paeyao ta:na:ma: homomana:e. Ipika: tieke hala: ekina: biki mea miniliamana:e. Pa ekipeke mo hande Sipisipi Ma:na: Ikkina: wanda: mulu pa:la: nateta: opolo a:pa:la:me. Ipika: panake wanda:ta: mo ekina: amba: tikitiki yao hala:me. ⁸Mo wanda:ta: hake pea leke yale yale piki dau yamena: hala:la:me laa lememe. Koto dauta: Koda:na: wanda:halina: epeke hau piteleme ekie.

⁹Kutupa mo enisoloma: I pa:ta: alota: Doeki laaniae. Mo Sipisipi Ma:na: Ikkina: wanda: mina:la: ekina: ne pamba:la: pa:ta: epoa: la:la: wanda:halita: ta:na:ma: homa:pee. Kutupa mo enisoloma: apa:taaso alota: Dots: Koda:na: ota: pimanue lea:me. ¹⁰Ita: ipiki yeiya: lao yeni puluku alo ipika: anke teke pa:ta: panda:puniao lopo: pa:ta: ipikana:ma: I pa:ta: alota: Ei I pa:ta: kotoeki na pia:pema. Ita: e pokaaso naka: yankeeke. Kutupa make naka: kamemanu mo Yesuma: peneme yaeya: ota: pimanu miniki haleme wanda:halina: yankeeke halome. Koda: pa:ta: homeke yeiya: laaso hata: yeni pu hapeke laa lea:me. Pa ekipeke mo Yesuma: peneme yaeya: ota: ekita: mo potopede haliwekima: alemeeki hone u tiaasa:ekie.

Mo hakepiki hosi ma:na:na: hokina: pila: hali

¹¹Kutupa oli hepeni lumba:pa wia mo hakepiki hosi ma:na: handoa:me. Mo hosi hokina: pitia: halina: bikita: Kima: na homeke hone tu laala:eki pita: Ota:eki yaapoe lea:me. Ipikana:ma: tikitiki piki hauma: pi yokaalu pea make ipika: a:nda: ipula:eki a:nda: pu hala:me. ¹²Ipika: leketa: titipu pupapeke ti haleke ekima: handaa ipika: ambokena:ta: kini you aka: eleke eleke pambaeya:me. Biki ma:nda:ta: mo somena: laeya:pate koto bikita: ma:nda:ma: hone na ula:pate ipika: homeke hone ula:me. ¹³Ipika: pambaeyeke aka: hokuluta: wema: tote pia:me. Ipika: bikita: Koda:na: Pie. ¹⁴Mo hepenina: ami manuma:ta: ipiki telia: mea pememe. Ikana:ma: hakepiki hosi manda pita: hakepiki aka: yamememe. ¹⁵Ipika: kake pa:ta:ta: do kenkena: kapomani paeyaoma: handeteke hala: tapake lu bepolaena: ne wopu hake bainasi opolu baeya:me. Ipikana:ma:ta: mo ayeni dopitama: iki handeteke hata: mo Aneke Koda: paala: piki mineke panka:la: waini dekepo hala: pa:ta: pa ula: waini da:ka:pa: tumba bepifieke. ¹⁶Ipika: aka: hokuluna: make ipika: palekena: maketa: biki dupa laeya:me. Kini paeyaona: kinie laa Tekehali paeyaona: Tekehali.

¹⁷Kutupa mo natena: tiao haya: enisolo ma:nda: handoa:me. Ipihana:ma: mo ya tukikina: aeya pomimi bamanu pa:ta: anekema: wi la:moneaaso alota: Koda:na: aneke yawe lita:la:eki pa:ta: a:pa momba:la:pee laata:

¹⁸A:pa mo kini manuna: make ami you haliwekina: make ami titina: loke make paeyao a:pa napee. Kutupa hosi ma:na: manuna: loke make hosi mea pomu haleme haliwekina: loke make wanda:hali paeyao pa hameke e poka:la: wanda:halina: loke make pa haleme wanda:halina: loke make natehali wanda:halina: loke make aneke wanda:halina: loke paeyao a:pa napee lea:me.

¹⁹Kutupa mo hande sayale tieke hombeleke make do kenkena: kinimanu make ika: ami paeyao:mo hande hosi hokina: pitia: hali pita: ipika: ami ame^{le} a:nda: puluekema: mombelememe. ²⁰Mo sayale make mo sayalena: leke popelekena: na handeke haumanu pia: makeaaso potopede hali make dipula minimime. Koto pia: na handeke hau manuma:ta: ipikana:ma: mo sayalena: tombo ika: wenokona: wimi wanda:hali make mo manda: meao wepimi sayale pa:ta: yeiya: laaso hata: yeni pimi wanda:hali make makeaeya:me. Mo sayale tieke hombeleke pita: mo makeaaso potopede hali yaapo pa pitiki oni titipupiki lanka: ma:nda: solopa tala: ti uleke kiake pa:ta: lopae:meme. ²¹Ika: ami titita: mo hosi ma:na: hokina: pitia: halina: kake pa:ta: yama: epea: bainasima: lu petepete pia:me. Kutupa mo ba manuma: mo tokomanu naaka:na: ika: weleke ana: pia:ka:na:ta: mina:pa:lalimikie.

Bapimanu 1 daoseni

20 ¹Kutupa enisolo ma:nda: oli hepeni nanema: hao holopolu ipulu ipika: kiki pa:ta:ta: mo honiki na wiki naku tieke kiakena: pota:na: ki make ka:nda: tieke piki seni miniki epea:ki handoa:me.

²Ipihana:ma:ta: mo hande popake itiki hake sita: hande ambisanake hao haya: keto kotota: hande Depolo o Sadani la:la: aleta: mina 1 daoseni bapi manuna: senima: tonkaeya:me. ³Mo enisoloma:ta: mo sita: oni naku tieke kiake pa:ta: yola: mea loka: hao a:mbo pambea:me. Pa ekipeke mo sima:ta: do kenke paeyao haleme tapake ta:ta: ta:ta: makeaama:na: mo 1 daoseni bapimanu paeya:ka:na: opolu baena:yeke pia:me. Koto hoki naneta: nateleke hosiki siki ka:la:pa: tapaalieke.

⁴Kutupa kini seamanu handoa:me. Koto seana: pitimi haliwekita: pi yokaalu pulu pimi wele halea:me. Kutupa make mo hande Yesuma: peneme yaeya: ota:eki waleme ekina: make Koda:na: pi waleme ekina: limiki wanda:halina: temokomanu handoa:me. Ikana:ma:ta: mo hande sayale tieke hombeleke make ipiki manda: meao wepimiki ale yaapo pa:ta: panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni na pimi make ika: wenoko o popeke nane kikina: mo sayalena: maka na mimikime. Ikita: paa da:ta hata: 1 daoseni bapi manuna: Ketiso ame^{le} kini pita: handeteke haememe. ⁵Do ekita: ota: titina:

homa:la:eki mea tiaasa:ekie. Mo mandane wopu homemeke wanda:hali paeyaota: ai na da:ta tiao haemepate mo 1 daoseni bapimanu hoki nane detena: pia:me. ⁶Mo mandane homemeke wanda:halimanu do titina: mea tiaasa:ekie pa:ta: apa:taemeka:na:ta: ika:ta: ta:na:ma: homena: laa yako pina: lelieke. Mo yaapo peao homa:la: ekima:ta: iki wataapeketa: honkopu na ula:me. Ikita: Koda: pita: Ketiso yaapona: yeni peaasa: haliweki hata: 1 daoseni bapimanu ipiki amele handeteke halimikie.

Sadani bepolaasa:eki

⁷Mo 1 daoseni bapimanu paeya:ka:na:ta: mo Sadanita: ipika: dipula pila:eki ka:la:pa: tapaaalieke. ⁸Ipi kana:ma:ta: mo kenke honiki honiki paeyao pa:ta: hala: tapake paeyao makealieke. Kotota: Koko pita: Meikoko leke tapakkee. Sadanima:ta: paeyao a:nda:na: hatuku ipilieke. Mo tapaketa: mo dawala hou manuma: handilimikie. ⁹Ikana:ma:ta: kenke tieke tumbaaso hata: Koda:na: wanda:halina: mombeleme alena: make Koda:na: pukima: homa:la: daoni make pua popei yaememe. Pate ti uleke oli hepeni nanema: a:pa lopaa paeyao hoeyaeya:me. ¹⁰Kutupa mo wanda:hali makeaeya: Sadanita: oni ti uleke kiake make titipupiki lanka: ma:nda: biki solopa pa:ta: yola: mea lopaeya:me. Kotota: amba: hande sayale tieke hombeleke make mo makeaaso potopede hali make lopala: pa:ta:e. Kutupa ikita: timba: ala:eki make natepa yolao hoto paeyao puki tandama: homo halimikie.

Paeyaaso pi yokaalu pita:la:eki

¹¹Kutupa mo hakepiki kini sea tieke pita: mo seana: pila: hali yaapo handoa:me. Kutupa mo kenke ya yaapota: ipika: leke popelekena: na haena: loluekema: pa pindipa pualu pitolo hata: alupaepeme. ¹²Kutupa mo homemeke wanda:hali aneke make natehali make paeyao mandakena: mo kini seana: puki tikitiki haemeeki handoa:me. Buka manuta: lumbia:me. Kutupa buka ma:nda:ta: mo da:ta:la: wanda:halina: buka lumbia:me. Mo homemeke wanda:hali paeyaota: mo buka manuna: lao wieke tupa: ika: pimiki tupa: siki kone maleke lia telipia:me. ¹³Kutupa mo dawalama: ipiki pa:ta: homemeke wanda:hali halea:me. Kutupa homa:la: ekima: make mo homo hala: kenkema: make ipiliaka: wia haepe toko halepeme. Kutupa paeyaota: ika: pimiki tupa: siki kone ana:na: maleke lia telipia:me. ¹⁴Kutupa homa:la:eki pita: homo hala: kenke yaapota: oni ti uleke pa:ta: yola: mea lopaeya:me. Do ti uleke kiaketa: yaapo peao homa:la:ekie. ¹⁵Kutupa make ma:nda: epi ipika: bikita: mo da:ta:la: wanda:halina: bukana: na laeya: someta: oni ti uleke kiake pa:ta: yola: mea lopaeya:me.

Panake hepeni pita: panake kenke yaapo

21 ¹Koto hoki naneta: Ima: panake hepeni pita: panake kenke yaapo handoa:me. Titina: hepeni pita: kenke yaapota: alupaeya:me.

Kutupa mo dawala make loa:me. ²Mo hande Yakopiki Daoni hande panake Diutuselemeta: wanda:ma: ipika: haliki małandi puluekema: amu pe a tikitiki yao ipulu pitala: tupu: oli hepeni nanema: Koda: pata: yama: opolo epea:eki handoa:me. ³Oli kini sea nanema: pi hola:make tiekema: dupa lea:eki opua:me. Ameta: Koda:na: data: wanda:hali ameļe hala:me. Ipikita: iki ameļe hata: mo wanda:halita: ipika: wanda:hali au lalieke. Koda: ipikita: mo wanda:hali ameļe halieke. Ipikita: ika: Koda: halieke. ⁴Ipikana:ma:ta: ika: e pankekemanu honialieke. Koto pa:ta:ta: homa:la:eki pa na handilimikie. Kutupa puki tanda pitolo a:ta:ma: homa:la:eki make e ala:eki make tanda mina:la:eki make ota: dia:ya:lieke. Mo amba: haumanu paeyaota: alu paeya:me laa lea:me.

⁵Kutupa mo kini seana: pitia: halima: alota: Ameta: Ima: ala:ta: ala:ta: paeyao panakeeki wepitolome lea:me. Ipikana:ma: I pa:ta: dupa alota: Do ekita: laaniae. Pa ekipeke do pi manuta: ota:eki ya:la: ekina: make ota: hone tu lapeke ya:la: pie lea:me. ⁶Kutupa ombu alota: Ameta: pu paela:me. Ita: titina: make sale nane makee. Kini pitolo make paeyaaso makee. Ma:nda: epita: ikali na:na:ma: homea:ka:na:ta: Ima: mo opa:la: da:taasa: ikalita: na hambeke pa nena: waleke halueke. ⁷Ma:nda: epima: a:nda: peaa bepolaasa: hali haya:ka:na:ta: I pa:ta: doeki mina:e. Ita: ipika: Koda: halueke. Kutupa ipikita: yaka weki au lalueke. ⁸Pate hone pamboneke tapake make ba:sa: piteleme tapake make ata:ka: peaaseme tapake make honema: kone hali lu homaaseme tapake make pake nalo loke apa:taaseme tapake make tio hau pu haleme tapake make toopi ti wepia ula: ale pa:ta: yeni pu haleme tapake make mo yayapiki pi lo haleme tapake make paeyaota: ika: hala:peke ya:la: ekita: oni ti uleke kiak e make titipupiki lanka: ma:nda: biki solopa bu lo hala: pa:ta:e. Koto hau pita:la: ekita: mo yaapo peao homa:la:ekie.

Panake Diutuseleme

⁹Mo hande paeyaaso watake hata: ke handa:la:eki manuma: tumbulu baake kawaso miniki haeme hande watake hata: enisolo homekema: I pa:ta: a:pa alota: Ima: mo hande Sipisipi Ma:na: Ikikina: ma:la: wanda: walono epoe lea:me. ¹⁰Mo Sipitidima: I tukiki pa:ta: e pokolo hata: mo enisoloma: Ita: ota: oli pote tieke tumikina: mea tia pea:me. Ipikana:ma: mo panake Diutuseleme hande yakopiki daoni oli hepeni nane Koda: pa:ta: yama: hao holopol opea:eki I pa:ta: walea:me. ¹¹Mo daonita: Koda:na: paa piti paa putia ipulu hata: dia:sepa leke toopi seliapoma: handa ala:ta: ma:nda: na taleke kalasima: handeekeme. ¹²Mo daonita: hokulupiki pape tiekema: popei yao pota: kaketa: paeyao kiki yaapona: ankena: yaapo lombaya:me. Mo pota: kake yalaota: kiki yaapona: ankena: yaapo enisoloma: handetek haememe. Mo pota: kake manuna: yalaota: mo Isulai wanda:halina: kiki yaapona: ankena: yaapo tapakena: biki

laeya:me. ¹³Mo nepokomanu yalaota: pota:kake tepo lo lombaya:me. Nate opa:la: naneta: pota: kake tepo lombaya:me. Nepoko yaapo nane make pota: kake tepo tepo lo lombaya:me. Oni nate pamba:la: nane make pota: kake tepo lombaya:me. ¹⁴Mo daonina: papeta: kiki yaapona: ankena: yaapo pinki nonopiki toopi oto tiekena: noko peekeme. Koto toopi manuna:ta: mo Sipisipi Ma:na: Ikikina: aposolo hali kiki yaapona: ankena: yaapona: biki laeya:me.

¹⁵Mo I pa:ta: pi la kia: enisolota: mo daoni make ipika: pota: kakemanu make ipika: pape pa:la:eki make paeyao tombo muluekema: mo koloma: wepiki tombo mina:la: tolo miniki haya:me. ¹⁶Mo daonina: petipeke maka make mo hokulu maka make ota: homeke make pa:la:me. Mo enisoloma: ipika: tombo mina:la: doloma: mo daonina: tombo mia:me. Mo daonita: 2 daosenina: 400 kilomida ota: hokulu pea make petipeke ya:la:eki make olina: hokulu pa:la:eki make homeke hau kone piekeme. ¹⁷Kutupa mo enisoloma: ombu mo daonina: pape polopala:eki tombo mia:pate ota: 60 mida mia:me. Mo tombo mina:la: alena: hokulu piki ekita: ota: ana:na: kone tombo mia:me.

¹⁸Mo papeta: dia:sepa leke toopima: wepiekeme. Kutupa mo daonita: koloma: handa ala:ta: ma:nda: na taleke kalasima: handea:me. ¹⁹Mo daonina: papena: pinki toopi manuna:ta: ane mone seliapopiki toopi manuma: popei yao ota: lu liaeyekeme. Titina: toopi pinkita: biki dia:sepa yekeme. Yaapo peao toopi pinkina: bikita: sa:paeya yekeme. Tepo peao ekina: bikita: a:keidi yekeme. Tonko peao ekita: ambuma: handeke au leke toopi biki emulolidi yekeme. ²⁰Yunki peao ekina: bikita: onkisi yekeme. Yunki mindiki hata: peao ekina: bikita: kaniliani yekeme. Watake hata: peao ekita: hamipiki toopi biki kotisalaedi yekeme. Ketepo peao ekina: bikita: betili yekeme. Noi peao ekina: bikita: topa:si yekeme. Kiki yaapo peao ekina: bikita: kotisapoteisi yekeme. Kiki yaapona: ankena: homeke peao ekina: bikita: dieisini yekeme. Kiki yaapona: ankena: yaapo peao ekina: bikita: a:metisi yekeme. ²¹Mo kiki yaapona: ankena: yaapo pota: kake manuta: kiki yaapona: ankena: yaapo sekete hapekemanu yekeme. Mo pota: kake manuna: yalaota: mo sekete hapekema: wepuma: wepuma: piekeme. Mo daonina: pota:ta: aleta: ma:nda: na taleke kalasima: handeke koloma: pilaleyekeme.

²²Ima:ta: mo daoni pa:ta:ta: tembolo da na handoa:me. Pa ekipteke mo Aneke Tekehali Koda: pita: mo hande Sipisipi Ma:na: Ikiki yaapota: mo tembolo da yekeme. ²³Mo daonina:ta: nate o kaisepo ma:nda: paa pealuekema: opa:peke na ya:me. Pa ekipteke mo Koda:na: au la:la: paa: koto pa:ta: paa pu hala:me. Kutupa mo daonina: ola:paketa: mo Sipisipi Ma:na: Ikiki ya:me. ²⁴Koto kenke wanda:halita: mo daonina: paa: pomilimikie. Kutupa mo kenkena: kini manuma:ta: ika: hamoko ale manuta: ipiki pa:ta: mea ipilimikie. ²⁵Mo daonina: pota: kake manuta:

nate paeyao pa lomba:pa wilieke. Ota: na pokilieke. Pa ekipeke koto pa:ta:ta: timba: ala:eki ota: dia:ya:lieke. ²⁶Mo kenkena: aneke make hamoko ale paeyaota: mo daoni pa:ta: mea ipilimikie. ²⁷Pate mo hai piki ala:ta: ma:nda: koto daoni pa:ta: na honda: pambilieke. Koto tupu: kone ma:nda: epima: yaala:piki haumanu pu o yayapiki pi lo hala: some make na honda: pambilieke. Mo Sipisipi Ma:na: Ikiki ipika: da:ta:la: tapakena: biki ula: bukanan: biki laala: wanda:hali homeke koto daoni pa:ta: honda: pambilimikie.

Da:ta:la:eki kita:la: ikali pita: ti yaapo

22 ¹Mo enisoloma:ta: ala:ta: ma:nda: na taleke kalasima: handeke da:ta:la:eki kita:la: ikali yopulu hala: I pa:ta: walea:me. Mo ikalita: oli Koda: pita: Sipisipi Ma:na: Ikiki yaapona: kini sea pa:ta: yama: epea:me. ²Kutupa mo ikalita: mo daonina: pota: tukikina: yapea:me. Mo ikali tea: yaapona:ta: hande da:ta:la:eki kita:la: ti opo hala:me. Mo tima:ta: bapi homekena:ta: sumba: homeke homeke yalao kiliki a:eya:tiki pu hala:me. Kutupa ipika: katake manuta: mo tapake ta:ta: ta:ta: paeyaona: epeaasa:ekie. ³Mo Koda:ma:ta: hoeyaena: laa maleke lia ula: ale ma:nda:ta: koto daoni pa:ta: ota: na wilieke.

Mo Koda: pita: mo Sipisipi Ma:na: Ikiki yaapona: kini seata: koto daoni pa:ta: wilieke. Kutupa ipika: e pokaaseme wanda:halita: ipika pa:ta: panda:puniao yeiya: laaso hata: yeni pu halimikie. ⁴Ikana:ma:ta: ipika: leke popeleke handaa make ipika: bikita: ika: wenokonina: laalimikie. ⁵Koto pa:ta:ta: timba: ala:eki ota: dia:yalo hata: ola:pake make natena: paa make na weilimikie. Pa ekipeke mo Tekehali Koda:ta: ika: paa halieke. Kutupa ikana:ma:ta: kinimanu pita: hoto paeyao handeteke hao halimikie.

Yesuna: epolo pa:la:eki

⁶Kutupa mo enisoloma: I pa:ta: alota: Do pi manuta: ota:eki ya:la: ekina: hone tu lapeke ya:la:me. Kutupa hande potopede haliweki pa:ta: Sipitidi halo pa:la: Tekehali Koda:ma: mo ipika: e pokaaseme haliweki pa:ta: ame do koto kone pulu pa:la: ekimanu walena:yeke ipika: enisolo tapaalame lea:me. ⁷Yesuma: alota: Opie. Ita: teke pa:ta: ipulume. Do buka pa:ta: ula: wetepena: pulu pa:la: pimanu pa:ta: opua pu haleme wanda:halita: ta:na:ma: homilimikie.

⁸I Dionima: do hau paeyao handaa make opua:me. Kutupa do haumanu handa make opu paeyaota: Ita: do haumanu walea: enisolona: anketekete pa:ta: lopa ipiki pa:ta: panda:puniao yeiya: laaluekema: pitua:pate ⁹ipikana:ma: I pa:ta: alota: Kotoeki na pia:pema laata: Ita: e pokaaso naka: yankekee. Kutupa make mo hande naka: potopede kame manuna: make do bukanan: ula: wapena: opua pita:la: wanda:hali paeyaona: yankeke kone halome. Koda: pa:ta: homeke yeiya: laaso hata: yeni pu hapeke laa lea:me.

¹⁰ Kutupa I pa:ta: ombu alota: Do bukana: la: ula: wetepena: pulu pa:la: pi manuta: na a:mbao wia:peke. Pa eki peke do haumanu paeyaona: pulu pa:la: nateta: teke pa:ta: ya:la:me. ¹¹ Epi a:nda: hoke temoko haeka:na:ta: kota: ota: hoke hau homeke pa pu hapeke. Epi a:nda: haipiki some pu haeka:na:ta: kota: ota: haipiki hau homeke pa pu hapeke. Epi a:nda: epeke some haeka:na:ta: kota: ota: epeke hau homeke pa pu hapeke. Kutupa epi a:nda: yakopiki some haeka:na:ta: kota: ota: yako piki hau homeke pa pu hapeke.

¹² Yesuma: alota: Opie. Ita: teke pa:ta: ipulu hata: ika: yenkiti: ika: homeke homeke peleme tupu: kone ana:na: haluekema: Ima: mo halo polo alemanu mea ipulume. ¹³ Ita: titina: make sale nane makee. Kini pitolo make paeyaaso makee laa lea:me.

¹⁴ Epi amedama: ika: aka:manu tanda:pa hake peaemeka:na:ta: ta:na:ma: homena:e. Ikita: mo hande da:ta:la:eki hala:la: tina: kiliki nena: make mo daonina: pota: kake pa:ta: yama: pena: make waleke halieke. ¹⁵ Pate mo ata:ka: peaaseme tapake make tio hau pu haleme tapake make pake nalo loke apa:taaseme tapake make honema: kone hali lu homaaaseme tapake make toopi ti wepia: ula: ale pa:ta: yeni hau pu haleme tapake make yayapiki ekina: ta:na:ma: homa pu haleme tapake make paeyao sikita: mo daoni tea:na: hama: nane halememe. ¹⁶ Ita: Yesuma: do hau manuta: iki siosimanu haleme wanda:hali pa:ta: lawaena: yaka enisolo tapaalome. Deipidita: yaka apa:mei halie. Ita: mo hande da ka:la:paaso opa:la: paa tieke piki hombulanka:e laa lea:me.

¹⁷ Mo Sipitidi pita: mo hali panake pula: wanda: yaapoma: alota: Epoe ala:me. Do pi opilimi tapake paeyaoma: make Epoe lapa:peke ya:lieke. Ikali na:na:ma: homele some epita: do da:taapeke ya:la: ikalita: pa hameke kita:la:ekie laa mea:peke ya:la:me. Dota: ma:nda: epi hone pa:la: somena: loa:me lea:me.

¹⁸ Ita: Dionima: do la: ula: wetepena: pulu pa:la: pimanu opiteleme wanda:hali pa:ta: kinki pita:la: pi dupa alome. Ma:nda: epima: do pimanu pa:ta: pi ma:nda: apa:taeyka:na:ta: kota: Koda:ma: koto some ipika: panisi pa:ta:ta: do bukana: la:la: kemanu handa:pekeeki apa:taalieke. ¹⁹ Kutupa ma:nda: epima: do bukana: ula: wetepena: pulu pa:la: pimanu ma:nda: mea baeyaka:na:ta: kota: koto some ipika: mo da:ta:la:eki hala:peke ya:la: tina: kiliki mulupa:la: yenkina: putupilikita: pao mea make mo hande yakopiki daoni pua hapeke ya:la:eki make Koda:ma: pao milieke. Do bukana: la:la: ekina: loa:me.

²⁰ Do wape pa:la: pi manuta: ota: pie laa la: wita:la: somema: alota: Aowe. Ota: a:pa:la:me. Ita: teke pa:ta: ipulume lea:me. Koto ekina:ta: kutu pia:peke. Tekehali Yesuo. Epoe.

²¹ Tekehali Yesuna: a:ta:ma: homolo tamba: mina:la: ekita: iki paeyao pa:ta: wina:e.